

SZÉNA BÉLA

**A MAGYAR NYELV
ISMERETLEN
EREDETŰ SZAVAI**

SZ.M.K. PÉCS. 2020 /2022

Széna Béla - A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai.

Bővített kiadás.

Készült: Szerzői Magán Kiadásban.
Hofma Kft. Pécs. Felsőmalom u. 25.

Kiadásért felelős: Széna Béla

Kézirat jegyzői letétszáma: SZB/IESZ/2009/4/12
SZB/ ISZ / 2018/05/30.

Első kiadás éve: 2009. Későbbi bővített kiadások: 2020 és 2022.

ISBN - 978-963-06-7555-0

Tilos a könyv bármely részét vagy egészét más kiadványokban megjelentetni vagy az Interneten közzétenni. A könyv részletének, egészének másolása nem megengedett. Adatok idézése csak a szerző megnevezésével lehetséges. Tilos a kinyomtatása is. Fenti rendelkezések megszegése büntetőjogi felelősségrevonással jár.

Plagizálás ellen a szövegben elrejtett biztonsági kóddal védett !!

Minden jog fenntartva !

Pécs. 2022. augusztus.

BEVEZETŐ

Alaposabban tanulmányozva a finnugor és mongol szavakat, azt találjuk, hogy átfedés van a két nyelv szavai között. Pontosabban: finnugor szavaink közel 55 százaléka megtalálható a mongol nyelvben. Néhány ezer ismeretlen eredetű szavunk döntő része mongol, türk eredetű. E szavakat a Magyar Értelmező Szótárban, és az Új Magyar Tájsszótár I – V. kötetében találhatjuk meg.

A Bajkál-tó 1000 km-es körzetében olyan településneveket találtam, melyek egy része a mai Finnország, Mongólia és Magyarország területén is megtalálhatóak.

A világ népei közül a következőké toldalék- ragozású: finnugor, magyar, mongol, japán, tibeti, koreai. Mindez azt valószínűsíti, hogy ezek a népek 3000 évvel ezelőtt élhettek egy közös nagy területen, Belső –Ázsiában, Távol-Keleten. Feltehetően nyelvrokonságban. Minimális genetikai rokonság is feltételezhető köztük. (pl. tejérzékenység)

J.F. Blumenbach német antropológus, M.A. Castern finn - svéd nyelvész, Richard Kittles angol genetikus, J.Curve nyelvész, Pertti Anttonen finn antropológus, Arira Kemilainen finn történész az ugor népeket a mongol rassz leszármazottjának tartja. Más tudósok a japánokat is belső- ázsiai mongolid eredetű népességnek tartják.

A legújabb magyar dns genetikai kutatások szerint az Árpád -házi uralkodók ázsiai származásúak. (2017)
A magyar és a finnugor kétség kívül nyelvrokon, azonban genetikailag a magyarság több hasonlóságot mutat a uigursággal, kis részben a mongolsággal. Ezt a genetikai - marker vizsgálatok, továbbá a magyarság, székelység között fellelhető mongol genetikai jegyek is alátámasztják. A magyar, finnugor, mongol, ujjur, török nyelv közös vonása, hogy toldalék-ragozású.

Több ujjur, török, mongol szó egyezik a finnugor szavakkal. Legnagyobb mértékű egyezés a mongol szavakkal van.

Hunfalvi Pál és Budenz József szerint a magyar nyelv	finn-ugor nyelv,
Vámbéry Ármin szerint	török – <u>tatar</u> nyelv , (török – mongol)
Fogarasi János és Sz.Bálint Gábor szerint	<u>mongol</u> nyelv.

Kutatásam során azt tapasztaltam, hogy mindhárom igaz, csak a mérték más .

A szavak mennyiségének mértéke a lényeges. A magyar nyelv ómongol és ótürk nyelv keveréke.

Ez a kevert magyar nyelv a hun örökség. Mongol történészek, nyelvészek azt állítják, hogy a hunok magva egy ómongol nép volt, akik leigázták a belső-ázsiai török népeket.(később fehér hunok). A sok mongol szó innen került a magyar nyelvbe. Ugyanakkor türk / ujjur nyelvi hatás is érte a mongol nyelvet. Az ómongol és finnugor népek nyelvi, genetikai rokonságának eredménye a finnugor nyelvvel való rokonság.

Kínai történészek, nyelvészek szerint a magyarok legközelebbi rokonai a yugarok (ujjur népcsoport), kik beszélik még a türk és mongol nyelvet. (Kanszu tartományban élnek, mely ma Kína része.)

A mongol és finnugor nyelv közötti párhuzamok okának kutatása eddig még fel nem tárt összefüggésekre vizsgálható majd rá.

Példaként sokszor említett „mondat” összevetése:

Magyar :	hal úszik a vízben
Finn(ugor) :	kala uida <u>veszi</u>
Mongol:	qayiba (<u>kaliba</u> - <u>haliba</u>) uszucsila <u>uszun</u> (<u>qayiba</u> / <u>haliba</u> = vízben úszó állat)

Ehhez a munkámhoz közel 220 000 tájszót vizsgáltam meg 5 hónap alatt a török, ujjur, mongol nyelvben.

Valószínű, hogy vitát kavart ez a munkám, de nem lehet figyelmen kívül hagyni a legújabb kutatási eredményeket. A genetikai-marker, zenei, archeológiai vizsgálatok a magyarság és a finnugor nép belső-ázsiai származását erősítik meg. Mindezek ellenére a finnekkel, finnugor népekkel tartani kell a kapcsolatot, mert úgyis kevés barátja van a magyarnak.

A Kárpát – medencében található magyar településnevek vizsgálatnál azt találtam, hogy e nevek többsége türk/ ujjur eredetű személynév. A szálláshely első alapítójának nevét őrzi. A magyar vezérek, törzsfők nevét az ujjur/ türk nyelvben találjuk meg. (Óshaza keresés másképpen. 2016/2026. című munkám.).

Célszerű lenne átdolgozni a Magyar Értelmező Szótárt. Nincs feltüntetve az adott szó finnugor megfelelője.

A jelenlegi Magyar Értelmező Szótárban sok az idegen szó, melyeknek az Idegen Szavak Szótárában van a helye. Sok az ismeretlen eredetű szó, melyeket pedig ismertté kellene tenni.

A mongol, török, ujjur szavakkal azonos finnugor szavakat célszerű lenne kihangsúlyozni.

Pécs. 2018. április 11.

Széna Béla

A Kárpát-medencében 9200 – 9800 magyar településnév jelentésének - a szóba jöhető honfoglaló népesség (ujgur-mongol) nyelvén való - megkeresése, továbbá a Magyar-mongol szótár elkészítése közben a következő, 1100 év alatt végbement torzulásokra, **kiejtésbeli törvényszerűségekre** lettem figyelmes.

Ezek figyelembe vétele elengedhetetlen a szófejtéseknél.

Gy = d	Gyeucsá	Deucsá, Géza (Deucsá-Deuza-Geuza -Géza). Térgye = térde.
	Gye	de (mongol szó)
	Gyökint,bólint	doki. „
	Gyűrődik	dörüi „
	Gyöngé	döngé „
	Gyulladás	dulala „
Gy = ty	bágye = báty	
Gy = j	gyön = jön. Gyula = Julia. Vaj = vagy. Hoj = hogy.	
N	régi szavainknak megfelelő ó- mongol szavából hiányzik. Csángó – csagacila.	
	Egyes esetekben n = m. (qoyimar, qoyina = mögött, közömbös (közönbös), Án = ám.	
	Különböző (külömböző)	
B = p	Kobzó – kopzó. pa(g)szá = ba(g)szá = ecset	Több tibeti eredetű szó kezdődik „p” hanggal.
	Kipáll-fű: tönkre megy letakarva.	balala – tönkretesz.
V = b	Kobrigó - kovriga (sütemény). Beréb = veréb. Baracskosbeka = varacskosbeka (varangy)	
	Hébér = hévér, Habar = kavar szavaknál is igaz.	
	Vasad = Bosad, vöröse (buborcsék) = barcsigar (bibircsókos,rücskös) Hovd =Kobdo	
	(tövis = tuyibang,) Mongol: obo = ovo.	
V – néma	szó közepén néma. revá = reá. hivit = hüt. hitang = hitvány. jövetek = jöhetek ?	
	Gúvad - gúad. A szó (ősi) csángó formája: koud. Nyávog – nyáog. Orvosság-urusság.	
V = h	ruva = ruha, savó = sahó.	
V = g	(gelevőgyi = galagógyi = szeleburdi,kelekótya –székely szó) (galiba = vályú- orm.szó)	
	Magyar szavakban a „v” hangot némának kell tekinteni. (kiván, hevül, csavar,kevély, avul, kovács.) E magyar szavak mongol megfelelőit is „v” hang nélkül találjuk meg.	
	(tövis = tuyibang, bőven = bö(g)en) (suhárog, suárog(o) = sóvárog, kovács – koács, kács).	
	Están = István (m.cs.), aranyozz = örvendezz. (m.cs.) Husét = Húsvét (moldvai csángó szó).	
V = f	Tesfér (ormánysági tájszó) = tesvér = testvér	
Dz	Gyakran lesz „z” illetve „c” hang. (dz = gy) Dzsegeszün = gyékény, nád.	
Dzs	Esetek többségében „cs” hang lesz, ritkán „gy”. Dzsingnegür = csingnegür - mérleg.	
	Előfordul, hogy a „dzs” hang „d” lesz: dzserge = derge. Taragya = Taradzsia családnev.	
G	Gyakran zöngés ,alig hallható (gh). ba(g)csaala = bacsala = becsül,felbecsül	
	Torzult változatai még : „h” , „k” , „d” , „gy” , „j” , . ar(g)amdzi –árkány-szíj kötél	
H	A „h” hangot a magyar szavakban némának kell tekinteni : liheg, piheg, köhög, páhol...	
	H hanggal kezdődő szavainkat „h” hang nélkül találjuk meg.	
	Ősi mongol formájuk „h” – val kezdődött. (uszur/huszur). Török: ordu = horda.	
L	„L” hanggal több tibeti eredetű szó kezdődik. Az „l” hanggal kezdődő szavaink jó részét „l” hang nélkül találjuk meg a mongol nyelvben. (léha-iha).	
	A „l” hangból gyakran lesz „j” (y) illetve „h” hang. (éh = ölöm, léha = éha = iha= juha), előbújik – bultayi .Szóközepekben esetenként néma az „l” hang : tabiur – talbiur.	
	(völgy = vőgy, tölgyfa = tőgyfa, bolt= bót, kulcs = kúcs, volt = vót.)	
	Az l hanggal kezdődő szavaink egy részét y hanggal kezdődő mongol szavak között találjuk meg. (láb = yabu). Az l hang a szó elején is r hang. lébözli = ribizli.	
	A szó közepén lévő l hang néha r hang lesz. gelencsér - gerencsér.	
F	Az „f” hang esetenként néma, máskor p, b, v, d hanggá torzul, főleg szavak elején.	
	(tupa = dufa) A tájszavak esetén jellemző az f=b, f=v. Kotyvad - kotyfad	
	f = p torzulás. Pánkó = fánk (erdélyi tájszó) Szabó – szayibung –caifung).	
	Fekete = mongol: beketi. Magyar: fika = baka. A fű betakarva kipállik = befülled .	
	laftoló= laptoló = lebszi = futóháló, pectej – főcstej = ellés utáni első tej,	
	fingkö-pinke = zsébre. Sántavy = Sántafi. Faszulyka - paszuly = bab.	
	Cafat = csöbödül (cöpötül)	
K	A „k” hang az esetek többségében „h” hanggá módosul. (Kalka = halha, Kokot = hohot)	
	A „k” hang másik módosulása a „g”. Kóbura - gubora, gugora. (qada(g) = hadak ,	
	Nyelvünk őrzi mindkét kiejtési formát: komp – homp. (kúpos halom, kupac)	
	A kán szót a mongolok han szónak ejtik. A „k” hanggal kiejtés türk/ujgur örökség nyelvünkben.	
	Ritkán k = v ! Kuruzsol= varázsol. Kiyala = víjjog, ködege = vidék.Kápa = vápa (Sárközben)	

S	Az „s” hangból gyakran lesz „cs” vagy „c”hang. (csecsen = secsen = bölcs) (szunagar = cingár, csereg = sereg, cseberken = szép(szeperken, csacsra/sacsura) qobsi (kobcsi) = pletykál, köcse = kása, sar = csar (ökör). Biska = bicska. A magyar szavaknál is megtalálható: serge = cserge (szórtakaró)
T	gyakran „d” vagy „g” hanggá módosul. onnand - onnant. bágye = báty. (Mingat = Mingad, Torgút =Torgud).
TY	„cs” vagy dzs „” hanggá torzul. Bátyó – bácsi, pityereg – picsog. Kocor = kotyor. Kócsag = kótyak.
R	Magyar szavaknál szó elején gyakran némának kell tekinteni) Szó közepén néma. (kéék = kerek - ősi csángó szó. (r = l) pl. Gerencsér = Gelencsér. Kelepel - kerepel. Kobolog – kóborog. kulipinytyó = kuripinyom) (Előfordult még, hogy az ősi időkben egy magánhangzó előzte meg az „r” hangot.)
J	Esetenként „v” hanggá torzul. Szűjő = szövő. Tövis = tuyibang. (valójában mindkettő néma a szó közepén) . J = gy Hajít – hagyít. J – néma illetve „l” hanggá módosul. Hajk - ormánysági <u>hak</u> , székely <u>halok</u> .

Sok szavunkat mássalhangzó nélkül találjuk meg a mongol nyelvben.

Lássunk erre néhány példát a sok közül:

<u>Billeg</u>	aali ügeyide = illegeti magát, illeg-billeg	
<u>Bocsát</u> ,megbocsát	aucsila = megbocsát	
<u>Csúcs</u>	ocso(g)or = kiálló,kimeredő, (csúcsos)	
<u>Fasz</u>	odzsoagai (osz) = hím vessző	aszqa – folyadékot kiont
<u>Faggat</u>	uqu = faggat	
<u>Fuccs</u> (valami vége)	ecsüs = vég, vége.	
<u>Far</u>	aru = hátsó,hátulja	
<u>Fágy</u> (sodor,teker)	igde = orsóz, csévé	
<u>Fundamentum</u>	ündüstün = alap	
<u>Folyó</u>	(g)ool ,(ol) (g)üü, (üjü)	
<u>Hő</u>	e(g)e =hő (régies forma: he’e)	
<u>Hombár</u>	ambar	
<u>Huszár</u>	üszür (régies forma:hüszür)	
<u>Kap</u>	abu(apu) = kap	
<u>Kell</u>	ele = kell	
<u>Lány</u>	ang- repedés. Angarkai- repedt,hasadt	
<u>Lóg</u>	ölügei = lóg	
<u>Lukma</u> (járandóság)	ög = adomány (járandó dolog)	
<u>Mosós</u> (vizes út)	uszun = víz , vizes askar = tócsa	
<u>Nyámmog</u>	omogna = nyámmog, majszol	
<u>Pajzs</u> (bajdz)	adzigar = egyenetlen durva bőr (Az ősi pajzsok anyaga kemény bőr volt)	
<u>Pikócás</u> (töppedt,száraz)	agdugar = összetöppedt	
<u>Pergő</u> (rokka)	ergildü = forog, pörög	
<u>Pityköl</u> (ivólapátka)	udkuula(utkula) = kimer vizet	
<u>Rigó</u>	üge = szól, beszél egesigle = dallamosan énekel	
<u>Regél</u>	üge = beszél, elmond (igét hirdet) ira(g)la = sokat beszél, fecseg (belső-mongol szó)	
<u>Rebedeg</u> (nyavalyatörés állatoknál).	ebedcsin = kór, betegség	
<u>Részeg</u>	öszüg,eszüg =kancatejbor (ebből beivott ember)	
<u>Szégyenkezik</u>	icsenggüre = szégyenkezik	
<u>Vásár</u>	asarla = úti sátozt felállít (pl. vásározáshoz)	
<u>Vicsorít</u>	adzsayilga = acsarog, vicsorog	
<u>Vezér</u>	adzsirgala = vezért játszik	
<u>Víz</u>	uszun	
<u>Vág</u>	ogtola –vág,metsz,szel	
<u>Varsány</u> (magyar-kabar) törzs neve : Orsiyan, Osziyan (minkét változat szerepel a korai írásokban)		

A Mongol-magyar szótárban is sok magánhangzóval kezdődő szó régies alakját említik meg, melyek mássalhangzóval kezdődnek!

(pl.adú-hadú ,űszün/hűszün, üre/hüre, űszür/hűszür, uszar / huszar, ege/he' e, oroi/horoi , eligen – heligen, umarta – marta, engkül -- tongkul , isegei – sisegei, ongor - csongor)

Török, türk nyelvben is előfordul: ordu , horda

Előfordul, hogy mássalhangzóval kezdődő szavunk ősi formája magánhangzóval kezdődik. Bágye = báty.

Mongol: ebüge = idős, öreg. (báty = idősebb fivér)

Ezt a kettősséget a magyar nyelvben is megtaláljuk:

acskó-zacskó, ada – had ,ákom-bákom, ámul-bámul, ia-fia, éha(iha) -léha (sz), imbolyog – himbálódzik, iprént- prént (o), ihász – juhász, ihar – juhar, illan – villan, ireg – forog , írka – fírka, irul – pirul ,ityeg – fityeg, izeg – mozog , eplény-zeplény , uzmara-zuzmara , urok-hurok, innyá – minnyá, oka – foka, erény – rény, abajdok – tabajdok(sz), szák-iszák, iszen – hiszen, illeg –billeg, ártány – hártány (moldvai cs.), űz-bűz (m.cs.), űcsők-tűcsők (m.cs.), űzel-visel (m.cs), ingat-ringat, szít – uszít, iszánkázik – szánkázik (moldvai csángó szó.) talján - italian, illangat - hillangat.

Az „r” és „l” hanggal kezdődő szavaink esetében azt látjuk, hogy az ősi formájuk a szó elején magánhangzóval volt megtoldva:

regél - iragla (belső-mongol szó), rény – erény, lóg-ölügei, liszt-eleszütü, mez – eműszukel, róna – oron.

A mongol nyelv is toldalék- ragozásos szerkezetű. (A török, türk nyelv is az)

Néhány példát lássunk erre is:

-ruu,-rüü	a magyar -ra, -re, felé.	helyhatározó ragok megfelelője. Amennyiben a szó „r” hangra végződik, akkor -luu, -lüü
	Ezt őrzi ősi szavunk a sarló. Sar-luu = hold-ra (vagyis a holdra hasonlító.)	
	Buda-ruu javen = Budára megyek.	Hodu utu – rea = hadi útra.
-sig	-ság , -ség (féleség)	
-dah , -dih (dug , düg)	- dik (sokadik)	
-d , -t	ősi helyhatározó rag a magyar nyelvben is megvan. Legtovább a csángók használták. Ők az archaikus magyar nyelvet beszélik, megőrizték az ősi mongol formát, melyet „dendelésnek” neveznek. A helyhatározó rag után „d”-t tesznek .Baranyában is gyakran lehetett hallani, hogy „otthond (otthont) vótam ebédőnyi, meg megetetnyi a jószágot.” „Pécsend (Pécsent) vótunk a vásárba.” Ezt az ősi formát őrzi Pécsent, Győrött, Kolozsvárott szavaink ! A mongol nyelvben a „-d” helyhatározó ragot a lágy hangzású szavak, a „-t” ragot pedig a kemény hangzású szavak (végződéses) után teszik . (régies - Ittend = itt. mongol ind = itt. Régies - kinnd = kint)	
	Baranyában Pellérd falu ősi kun neve: Beler a -d végződés helyhatározó rag ?	
-mal	darumal (szétnyomott valami pl. gabonaszem) = törmelék	
-tu,- tai, -tei,	valamilyen menetű, veretű, termetű , színezetű ...	
-ta, -te	reggelente, hetente, havonta	
-gat, -get	páronként, egyenként (n – néma)	
-ang	- vány, - vény - valamilyen jellegű, sajátosságú	
-uu, -üü, -oo	- e kérdőszócska. (érti-e ?)	

Fel kell hívnom a figyelmet arra, hogy az ősi időkben a magyarság fordított sorrendben használta az összetett szavakat. A székely Kotafias (Fiastyúk csillagkép) valós formája: fias kotlós.

A Szolagyőr nevű falu valós formája: Győr nevű szolga.

A Keresztúr falunév jelentése: az Úr keresztje. Feszület. Úr Jézus / Jézus Úr. Úristen / Isten Úr.

Az égtájakat is fordítva használták. Mongol: baruun kabar = nyugati, jobb oldali szomszéd.A köntös gombolását is.

A dátumozás, család és keresztnév sorrendje is az ősi fordított módon történik napjainkban is. (nyugatiaknál használthoz képest). **Kutatásom során azt találtam, hogy sok mongol szó azonos türk, török szavakkal. Ez arra utalhat, hogy a két nyelv hatott egymásra - (a hunok idején) – az őshazában.**

Összetett szavaink előszava sok esetben utal az utótag jelentésére a mongol nyelvben. Pl. anyakoca , budártúz, bűbáj, deszkapalló, hajbókol, hegyóriás, kiseded, kőkemény, kupaktanács, lisztesmónár, tőkesúly, sziklakemény, vízözön, zsíros/kővér disznó.

Tapasztalhatjuk, hogy sok ősi szavunkat szláv eredetűnek minősítik. Földműveléssel kapcsolatos szavaink egy része kínai eredetű. A letelepedett, földművelő kínaiaktól ősaink sok mindent eltanulhattak. Honfoglaláskor a Kárpát-medencében élő szlávok kóbor pásztorkodást folytattak. A magyarok évszázadokon át a szlávokkal műveltették földjeiket és nem fordítva. A földművelés nyugaton elterjedt módszereit az országunkba érkező szerzetesektől is tanulták a magyarok. A szlávok egy része sokáig a magyarok fennhatósága alatt élt, mely a közigazgatással kapcsolatos szavaink (pl. megye) eredetét illetően is egyértelmű kell, hogy legyen. A magyarok

ősei a Tárím –medencében földműveléssel is foglalkoztak. Erre utalhat eke szavunk. Ujgur / mongol: uku = ás, vāj, feltúr. Lásd még Szán (3) szót.

Tudomásom van Sz. Bálint Gábornak és Fogarasi Jánosnak a magyar és mongol nyelv párhuzamával kapcsolatos kutatásairól, azonban egyikük munkáit sem tanulmányoztam soha. Ez a módszer sok felesleges energiát emésztethet fel, viszont az önálló gondolatoknak jobban teret ad.

Számomra nagy ellentmondás, hogy a magyar nyelv rokon a finnugorral, altaji türk (ujgur) népesség létrejöttében vannak a mongol szavak. Sok mongol szó azonos a finnugor szavakkal. Kevés ujgur szó is azonos finnugor szavakkal. Kutatásaim szerint legalább két törzsnyi mongol népesség csatlakozott a magyarokhoz az őshazában a honfoglaló népesség közel 28 százalékát kitevő mongol népesség nem gyakorolhatott olyan hatást a magyar nyelvre, hogy többségben legyenek a mongol szavaink. A magyaroknak olyan népességnek kellett lennie, mely egyaránt beszélhette a türk és mongol nyelvet. Létezik egy belső- ázsiai népcsoport - a jugarok – kik beszélik a türk és mongol nyelvet. Ők Kína fennhatósága alatt élnek Kanszu tartományban. Az ujgur nép egyik ágának tartják őket. Az ujgur nép ősi neve: sirayi(g)ol = sarajgol, sirongol = török – mongol sárga ujgur. A sárga a választott színük. Az ujgurok is Kína fennhatósága alatt élnek a Dzsungár- medencében.

Tárím – medencében. Kutatásaim azt mutatják, hogy a magyarság ebből a népességből fakad. (A székelyek a fehér hunokból - ősi ujgur népből. A hunoknak két fő ága volt: az ómongol és az ősi ujgur. Ezen kívül legalább még 10 más népesség). Az ómongol és ótürk népek a hunok idejétől többször is „érintkeztek” egymással.

Ez a két nép szavainak egymásra hatását is eredményezte. A finnugor nyelv rokonságban van a magyarral az ómongol nyelv révén. A finnugor és magyar nép ősei 3000 évvel ezelőtt együtt élhettek Belső-Ázsiában. Az ősi finnugor népség megközelítőleg a Bajkál tó vidékén. Ősi és ritka nyelv a magyar, megőrzése a következő nemzedék számára kötelességünk. Az is elgondolkodtató, hogy a törökországban beszélt nyelv szavai miért egyeznek 28 -30 százalékban a mongol szavakkal. A Nyugat-Törökországban élő szeldzsuk-török nép Közép-Ázsiából származik. Birodalmuk egykor Kínáig terjedt. Vezérek: Alp Arslan (Magyar Oroszlán és Oroszló települések.), Külücs Arslan. (Kilidzs Arslan). (Magyar Kulcs település őrzi ezt az ősi türk nevet.)

A török, mongol nyelvi egymásra hatás innen is eredhet. **Tájsszavaink között sok az ótürk, ómongol szó.**

Sok a szótörzés. Sok mongol szó azonos a török (türk / ujgur) szavakkal.

A mongol szavak közel 28 - 30 százaléka türk, ujgur eredetű. A szótörvek egyezősége fontos a szavak beazonosításánál. Körültekintően kell kiválasztani a magyar szavak magyarázatából, hogy melyik a beazonosítás szempontjából a fontos szó. Sok az áttételes értelmű szó.

Például: káspálódik - lassan, lustán szedelőzködik, készülődik. Melyik szót keressük más nyelvben? Célszerű mindegyiket megvizsgálni. Gyakran előfordult, hogy a sok értelmezés közül egyik sem volt találó. Ilyenkor töprengeni kellett egy megfelelően. Ez a módszer 220 ezer szó esetében rendkívül fáradságos, embert próbáló, napi 14 órában dolgozva különösen a 70. év küszöbén - mindezt magam gépelve esténként. Nehezítette kutatásomat, hogy nem beszélem a török, mongol, ujgur nyelveket. Sokszor napokba került, mire rájöttem az adott szó, kifejezés valós értelmére. **Sok az áttételes értelmű szó.** Pl. kecemacál = csúszik – mászik. A csúszik szót kece formában egy nyelvben sem találjuk. A megoldás: földön mászik. **Kiiramlik** = kifricamodik szó. A szó jelentését más nyelvben a kifordul, kiugrik szavak keresésével lehet megtalálni.

Előfordul, hogy éppen a fontos jellemzője nincs kihangsúlyozva az adott tárgynak.

A Kóbor (1) szó jelentése = kas. Itt a kúpos forma lenne a hangsúlyos., amit máshol, más összefüggésben találunk meg (csirkéknek készült kóbor, kúpos kosár...)

A mongol ősi, körülíró nyelv. Nehéz a szavak beazonosítása. Pl. szül. Mongol: szilta(g)lul = kibújni készlet.

A tőp szó jelentése: köp. Mongol: tebcsi(g)ül = elhagyni készlet. (pl. nyálat, torokváladékot).

A kifejezést több dologra lehet érteni, ez adja a mongol és magyar nyelv színességét.

Sok szavunkat be - , ki - , le - , meg- , el - , vissza – kötőszavas formában találjuk meg.

Többször találkozunk egy szóval, mely megvan a magyar, orosz, francia, német latin nyelvben is.

Alaposan megvizsgálva ezeket a szavakat, azt találjuk, hogy egy része kínai eredetű ujgur szó.

(vagy ujgur közvetítésű mongol szó.) Pl. máz = kence, olaj. A mécs szó is a máz szóból ered. Olajmécse.

Olajjal, zsiradékkal mázzal működő világítóeszköz. Kínai – mongol: madzing (maa' dzing) = kence, lenolaj (máz, mécs). A marha, merhe szavunk is a folyton fűvet rágó, kérődzve újra rágó állatra utal.

Mongol: mere = rág. A szót ugyanakkor latin eredetű német szónak tartják.

A szappan szót angol szónak tartják tévesen. Valójában ősi tibeti szó: sza' bon = szappan.

Ezzel a munkámmal nem a finnugor nyelvrokonság ellen vagyok, viszont szerettem volna kideríteni az igazságot a magyar nyelv eredetét illetően. A gén - marker vizsgálatok, népzene, néprajz, elemzése, archeológia legújabb eredményei viszont eltérnek a finnugor származási elmélettől.

A magyar vezérek, törzsfők, nemzetségfők neve türk eredetű. Kárpát-medencei településnevek többsége türk személynév, a szálláshely első kialakítójának a nevét őrzi. (Őshaza keresés másképpen. 2016. munkám)

Nem vagyok elkötelezettje semelyik származási elméletnek. Pártatlanul, elfogulatlanul csak az igazságra voltam kíváncsi. Érdekelt, hogy ősi tájsszavaink melyik nyelvben (nyelvekben) találhatóak meg. A szótörvek azonossága mellett fontos, hogy a magyar, mongol, ujgur, török mondatszerkesztése is hasonló. Kiemelten

fontos a toldalék-ragozás azonossága. A finnugor elmélet hívei azzal érvelnek, hogy a felsorolt szavak jövevényszavak a magyar nyelvben. De ennyi? A kínai, indiai, tibeti jövevényszavak mikor és hol kerültek a magyar nyelvbe?

Aki eddig olvasta ezt a munkámat attól azt a bírálatot kaptam, hogy a magyaroknak semmi köze a mongolsághoz. Minden állításom marhaság. Olvassak még sokat e témában.

Lássuk, mások hogy látják ezt a kérdést:

Sokáig úgy véltük, hogy a magyar nép és beszélt nyelve homogén. Az újabb és újabb kutatások már azt sejtetik, hogy kevert nép, kevert nyelve a valóság. Az ősi türk nép keveredett más népekkel a hódításai során. pl. ősi mongol népességgel.

A magyar nyelv kialakulásában komoly szerepe volt a mongol nyelvnek. Ez valószínűsíthető már a hunok idejében, majd a későbbi évszázadokban. Egy kis mértékben a honfoglalás előtti időkben.

A Hun birodalmat Mado –Tun (Mad- Toun) alapította i.e. 207 - ie.174 –ig a mai Mongólia területén. Ez a birodalom idővel 10 -12 népet igazott le, köztük türk népeket is.

A magyarság az őshazában keveredhetett a mongolsággal. A Kárpát - medencében a besenyőkkel, kunokkal, jászokkal, szlávokkal, az avar népesség maradványával.

A mai mongolok úgy tartják, hogy a besenyő és avar nép egy mongol népesség volt.

A keveredésre utaló események az őshazában:

Kara Gurdagva Engtör mongol egyetemista levele:

Szia Bela bacs!

Dzsungaria nepek ezek nyugati mongolok most ezek is élnek Mongóliában.

14 -15 században a mongol nép szétoszlott 44 fele.

Nyugati 4 fejedelem alapította Dzsungariát. Ők hadjáratokat indítottak nyugatra elfoglalta

mai Kazahstan, Kirgizistan, Uzbekistan, Uygar, Nyugat-Kína, Tibetet.

Nyugati mongolok mongolul beszélnek csak az akcentusa hasonlít a magyarhoz és Altai törökökhöz.

Nyugati mongolokat könnyen lehet megismerni amikor beszélnek mongolul. Ők nem tudnak ejteni h betűt. Ők a h betűt kh kiejtéssel szolítanak.

Magyar: okor , nyugati mongoloknál: ukher, közep és keleti mongoloknál: uher.

*(ökör / üker / üher.)

Magyar kán , nyugati mongol: khan közep és keleti mongol: han.

* (kán / khan / han)

Nyugati mongolok között sok olyan Altai Türk eredetű népek vannak.

Mert 7. században az Altai Törökök (kek népek) birodalmat alapítottak a mai Mongólia területén.

Akkoriban a mongol törzsek nem voltak erősek. Csak Tatar törzsek kezdtek erősödni keleten.

Udvozlettel: Turuu

Ulaanbaatar. 2022. 01. 11.

A székelyek még őrzik a családnév/ apa keresztnéve / fiú keresztnéve összetételt:

Kolumbán Attila, Hunor.

Mongoloknál: Kara Gurdaghva Engtör.

Hajdanán a magyaroknál is megszokott volt. Ma már nem divat.

Látható, hogy egyszer a türk népek hódították meg az ősi mongolokat, másszor meg az ősi mongol népek hódították meg az altaji türk népeket. Mi következhet ebből : a nyelvi egymásra hatás mindkét esetben. Ez a kevert nyelv a magyar nyelv eredménye. A keveredés valószínű már a hunok idejében elkezdődött.

A honfoglaló magyarokhoz mongol népesség csatlakozhatott a Dzsungár - medencében.
Az Ulaan-Ude Tudományegyetem professzor asszonyának levele :

Уважаемый SZENA BELA!

Мы очень рады Вашему письму. Да, действительно, в исторической науке есть сведения о том, что современные венгры являются потомками монголоязычной группы джунгары (в переводе на русский язык – левая рука, левая сторона). Нам интересно и то, что в названиях ваших деревень встречаются слова, похожие на бурятские: бурят, обон, батар, барко и др. Еще более удивительно, что 28 % венгров имеют монгольское пятно.

Мы готовы с Вами сотрудничать, помогать в Вашей дальнейшей исследовательской работе, проводить совместные научные экспедиции, конференции, готовить публикации (монографии, учебники, статьи и др.).

Пожалуйста, если можно, напишите нам о себе: где Вы работаете, кем работаете, где живете, кто Вы по специальности, сколько Вам лет, дальнейшие планы работ? Напишите нам адреса Вашей электронной почты, факса.

Наш адрес: 670000, Россия, Республика Бурятия, г. Улан-Удэ, ул. Смолина, 24 А. Бурятский государственный университет, Васильевой Марии Самсоновны.

Электронная почта: ngi@bsu.ru

С уважением, директор Национально-гуманитарного института
Бурятского государственного университета Васильева Мария Самсоновна.

08.03.2008 г.

Tisztelt Széna Béla !

Nagyon megörültünk az Ön levelének. Igen, valóban vannak utalások a történelemtudományban, hogy a magyarság között léteztek mongol nyelvű dzsungar népcsoportok. (orosz nyelvben dzsungar = bal kar, bal oldal). Számunkra érdekes az, hogy (magyar) falvak nevében rátalált olyan szavakra, melyek a burját szavakra (nevekre) hasonlítanak : burját, obon, batar, barko stb. Még csodálatosabb az, hogy a magyarok között 28 % a mongol folt aránya. Előkészítünk Önnek egy együttműködést, mely segíti az Ön későbbi kutatásait , mely kiépít egy rendszeres egyeztetést egy tudományos expedícióban, konferencián való részvételben, előkészít publikációkat. (Monográfiákat, tanulmányokat, statisztikákat az Ön rendelkezésére bocsát.)

Kérem, ha lehet, írja meg magáról : hol dolgozik ? , mivel foglalkozik ? , hol él ? , mi a speciális területe ? , hány éves ? , mik a későbbi tervei ?

Kérem adja meg az e-mail címét is.

Címünk : 670000 Oroszország. Burját Köztársaság. Ulan – Ude.
Burját Állami Tudományegyetem
Vaszilij Maria Szamszonov

e-mail : ngi@bsu.ru

Tisztelettel : Burját Állami Tudományegyetem
Nemzeti Humán Tudományok Intézetének igazgatója

Vaszilij Maria Szamszonov

2008.03.08.

Érdeemes megfigyelni a dátumozást. A burját-mongoloknál ugyanúgy írják, mint a magyarok.

SZÉNA BÉLA

Széna Béla hallatlan szorgalommal, tudományos jellegű és értékű vizsgálódással kutatja az ősi magyar nevek – dűlőnevek, településnevek, folyók – távol-keleti, tételesebben mongol kapcsolatait.

Ez egybevág a tapasztalati megfigyelésekkel, ahogyan a régészek, összehasonlító zeneelméleti kutatók érdekes mongol – magyar párhuzamra figyeltek fel.

Miután a nagy népvándorlás népeinek, hunoknak, avaroknak, türköknek igazolt legősibb szálláshelye a mai Mongólia és Kína északkeleti térsége, így művéből fontos adalékkal gazdagodhatunk a magyarság őstörténetének ázsiai háttérismereteihez.

A figyelemre méltó mű megérdemli a szakmai és nagyközönség figyelmét!

Pécs. 2005. december 06.

Dr. Bárdi László
egyetemi docens

ŐSHAZA KERESÉS MÁSKÉPPEN

Széna Béla hallatlan szorgalommal, tudományos jellegű és értékű vizsgálódással kutatja az ősi magyar nevek – dűlőnevek, településnevek, folyók – távol-keleti, tételesebben mongol kapcsolatait. Ez egybevág ezzel a tapasztalati megfigyelésekkel, ahogyan a régészek, összehasonlító zeneelméleti kutatók érdekes mongol – magyar párhuzamra figyeltek fel. Miután a nagy népvándorlás népeinek, hunoknak, avaroknak, türköknek igazolt legősibb szálláshelye a mai Mongólia és Kína északkeleti térsége, így művéből fontos adalékkal gazdagodhatunk a magyarság őstörténetének ázsiai háttérismereteihez.

PÉCS. 2005.

A figyelemre méltó mű megérdemli a szakmai és nagyközönség figyelmét!

Pécs. 2005. december 6.

Dr. Bárdi László
egyetemi docens

Béres Judit kutató egyik cikkében írja: „A finn-magyar kormányközi együttműködésben 1974 és 1977 között 16 ma élő eurázsiai népcsoportban végeztek genetikai vizsgálatot. Ezekből az derül ki, hogy genetikailag nem vagyunk rokonai a finneknek.

A vércsoport antropológiai vizsgálatok azt állapították meg, hogy a magyarok között előforduló B vércsoport a mongolokra jellemző. Sokat mond az a tény, hogy Árpád vezér magyarjainál a belső-ázsiai eredetre utaló vércsoportokat mutattak ki.

Egy másik eljárás a genetikai –marker vizsgálat (jelző-gén), melyet a japán Matsumoto professzor dolgozott ki.

„A magyarság között végzett kutatások azt mutatják, hogy a magyar népben északi mongolid, déli mongolid és europid jelleg található meg.” (türk, uygur)

A mongolokra jellemző B vércsoport a magyarság között 1100 év után még mindig 22- 30 % -ban található meg ! Ez harmonizál a mongol folt előfordulási arányával. Mongoloknál a 0 vércsoport is előfordul. Magyarországon ennek aránya: 28 %.

A 18 évnyi kutatásom azt mutatja, hogy a magyarság között döntő részben europid típusú uygur népeség, továbbá (északi mongol) burját-mongol ,(déli mongol) magar volt együtt honfoglaláskor.

A Burját-mongol Ulan-Ude Tudományegyetem rektor asszonya – **Maria Vaszilieva Szamszonova** – azt említi, hogy az ő kutatásaik szerint utalások vannak a történelemtudományban arra, hogy mongol nyelvű népcsoportok is csatlakoztak a magyarokhoz a Dzsungár-medencében. Ez igazolhatja azt is, hogy a magyarok Belső-Ázsiából származnak.

A mongolság jelentését igazolják azok a külföldi egyházi-és világi méltóságok, utazók – a visszaemlékezéseikben – akik Magyarországon jártak.

Ottó freisingeni püspök az 1100-as években, Bertrandon de la Brocquiere 1433-ban, Montagu(t) Mária 1717-ben, Beudant francia minerológus 1818-ban, Edwards és Diefenbach 1829-ben, Hans Normann és Franz Müller 1833-ban, Hervé 1887-ben, Gobineau francia gróf 1890 – ben.

Ők azt írják visszaemlékezéseikben, hogy „sok mongol arcot látni a magyarok között.”

Ligeti Lajos a „ Magyarok őstörténete” c. munkájában azt írja, hogy „a honfoglalók két törzse belső-ázsiai eredetű. Vezető rétegük (népeségük is) pregnáns mongol arcvonású volt.”

Luschan antropológus a magyarsággal kapcsolatos vizsgálataiban azt írja: „ Olyan jelenségeket találtam, melyek Belső-és Kelet-Ázsiával való régi összefüggésekre utalnak, aminek a kelet-ázsiai arcok gyakori előfordulása, a kettéosztott járomcsont, a szemöldök konvergenciája és a mongolfoltnak viszonylagos gyakorisága.”

Kollmann vizsgálatai azt mutatták, hogy :

„ Nagykanizsa vidékén, a Balaton környékén, Budapesten és környékén észrevette a mongoloid bélyegek előfordulását.” „Ezekben ő belső-ázsiai nyomokat látott „

A 12. században hazánkban járt utazók egyértelmű megjegyzéseket tettek a „ mongolos arcokra”.

„ Joggal arra következtethetünk, hogy voltak a magyar honfoglalók között olyan keleti mongoloid típusoknak, akiket a nyugati emberek furcsának tartott.”

Beudant híres francia minerológus 1818-ban, továbbá Edwards

1929-ben azt írják – Magyarország legeldegottabb vidékein is járva, - hogy „ meglehetősen sok kerek fejet, alacsony, futó homlokot, ferde vágású szemeket, felemelkedő külső szöglettel, rövid lapos orrot, vastag kiálló ajkakat, lapos nyakszirtet, gyengén fejlett szakállat, alacsony termetet lehet látni a magyarok között.”

Fr.Müller etnográfus szerint „a magyarság rasszkeveredés útján jött létre. A mongol rasszhoz tartozó egyik ugor törzsszel való keveredésből.”

Erre utalhat az a tény, hogy finnugor szavaink 60% -a megtalálható a mongol nyelvben.

Paul Topinard francia antropológus szerint : „ A magyarok rasszbelileg a mongol irányba sorolhatók.”

Stratz osztrák antropológus szerint: „ A legtöbb mongol vért természetesen a magyarságban találni.”

E.Fischer (1923) „ A magyarok, mint mongol törzs vonultak be a Kárpát-medencébe), keveredtek a közép-európai lakossággal, akkor is, ha újból fellépnek a régi típusok.”

Saller szerint : „ Magyarország rassztörténelmében legnevezetesebb jelenségnek a mongol bekeveredést tartja.

A mongolokhoz közel álló alakok legelőször a hunokkal jelentek meg itt, azután az avarokkal s végül a magyarokkal.” Akik ugyanabban a közegben nap, mint nap látják egymást, azoknak nincs összevetési

alapjuk az arctípust illetően. „ A magyarság nem európai rasszelemeit a külföld hamarabb felismerte és határozottan körvonalazta, mint mi magunk.

A külföld jobban, gyakrabban, és főleg mélyrehatóbban érdeklődött a „magyar típus” kérdése iránt, mint mi magyarok

Dr. Raskó István genetikus professzor szerint a Magyarországon az utóbbi időkben feltárt hun sírok csontleletei antropológiai, genetikai rokonságot mutatnak a mongolsággal. (hasonló következtetésre jutottak a mongolok és kínaiak a Dél-Mongóliában feltárt hun sírok csontleleteivel kapcsolatban!)

Csajághy György pécsi zenekutató szerint a magyar népzene többek között a burját-mongol népzeneire hasonlít.

„ A nyújtott és az éles ritmusok, valamint a szinkópia, mint ritmikai elemek igen gyakoriak a türk, és egyes mongol népek dalaiban.”

Da Yasiong kínai zenekutató a következőket írja 1982-ben:

„ A Hesi-Corridornál (Kanszu Tartományban) élő yugur kisebbségnél végzett kutatásaimat a következőkben összegezhetném: a yugurok és magyarok népdalai között sok a közös vonás. Nem csak pentaton, hanem ereszkedő dallamú, hangsúlytalanul végződő, kvintváltós mindkettő. Azonosak a visszatérő dallamok zenei komponálása is.”

A „beli, belii „ – aludj szó megtalálható a yugar, csángó, népnél.

Du Yasiong kínai zenekutató szerint előfordul e szó Mongóliában is.

A gardon húros zeneszerszám a mongoloknál is megtalálható.

E kutató szerint „a ma ismert négysoros népdalok kezdeti formája a kutatások szerint ugyanaz lehetett, mint amit az ázsiai területeken még őriznek, két egymásra rímelő sor, avagy a négy sor keresztrímes formája”. Sokévi kutatásának eredményeként állapította meg, „ hogy a hanok egyes dalaikban ugyan alkalmazzák a fenti rendszert, ám csak azon népek őrzik népzenejükből, amelyek a Bajkál, a Külső - Bajkál, a Mongol-fennsík mentéről származnak és a Kárpát-medence magyarjai.”

A (lábön álló) hegedűt a honfoglaló magyarok hozták Ázsiából Európába.

Ezeket az eredményeket erősítik meg Juhász Zoltán zenekutató munkái is. A cimbalom és a lófejes hegedű (mori húr) kínai zeneszerszámként került az ujgurokhoz és a mongolokhoz.

Gyermekkoromban, az 1950-es években Márok községben tartott lakodalomban a zenészeknél még láttam lófejes hegedűt.(európai hegedű - faragott lófej figurával)

A csángók énekes körtánca (hora) nagyon hasonlít a

burját-mongolok körtáncára (yohor). (Kínában e táncnak 25 változata van).

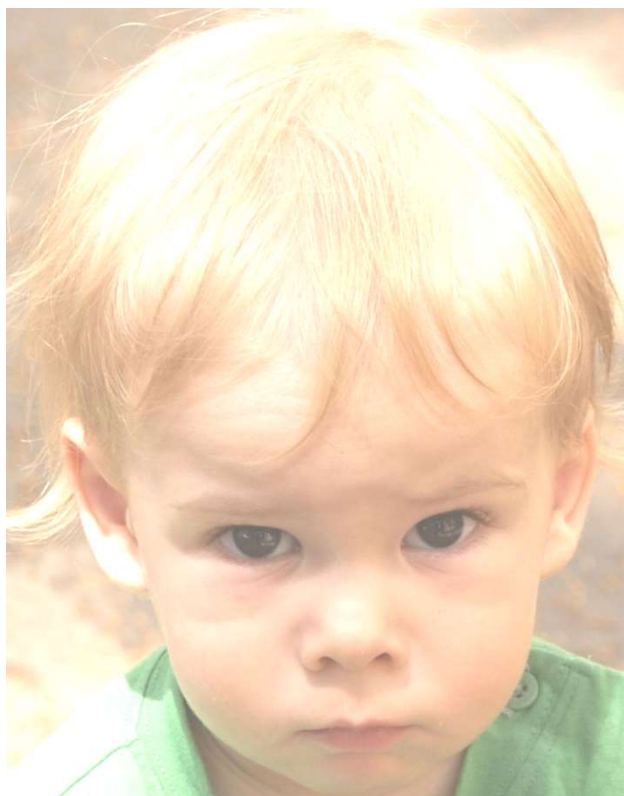
Burját-mongol szavaink: kabar, huszár.

Mongóliában a dátumozás sorrendje azonos a magyarokéval.

Munkámról megjelent cikke **Dr. Vadász Dénes** orvos így reagált:

„ Az Ön által írottakhoz fűzném, hogy magam gyakorló orvosként itt a nyugati végeken (valaha gyepű volt, akárcsak Székelyföld) gyakran láttam csecsemőknél, kisgyerekeknél a mongol foltot – és még gyakrabban – a szemeken az un. mongol – redőt. Ez a belső szemzugban jelenik meg egy kifejezett bőrlemez formájában, amely fedi a könnypontot és az arcnak – legalább is gyermekkorban – kifejezetten mongolos megjelenést ad. A Japán Tudományos Akadémia az 1960-70 – es években genetikai- marker vizsgálatokat végzett itt a nyugati megyékben és Székelyföldön. A népesség 60 % - ában kimutatták az ázsiai származást.” (2007. év)

A magyarok között 22 -25 %-ban fordul elő.

B vércsoportú, mongol szemredővel, mongolfolttal született magyar kisfiú. Pécs. 2008. (hajszíne később sötét lett)

**Magyar kislány mongol szemredővel. 2010. Órség.
Fotózás szülői engedéllyel történt mindkét esetben.**

Mongol folt magyar csecsemőnél. Deréktáján, jobb oldalon enyhe színeződés.
A finnugor elmélet szőnyeg alá söpörte ezt a magyarok között előforduló genetikai jegyet. Hivatalosan ilyen nincs. Mondják, más népeknél is előfordul. Igaz, de a színárnyalat a magyar, székely és mongol csecsemőknél megegyezik.

A mongol nyelv ősi körülíró nyelv. Mongol eredetű szavainknál is tapasztalhatjuk.

ISMERETLEN EREDETŰ SZAVAINK.

Nem teljes körű válogatás a Magyar Értelmező Szótárból az Új Magyar Tájszótár öt kötetéből, Székely – magyar, Csángó, és Ormánysági Szótárakból, csatai tájszavakból.

A (g) hang a halha mongol nyelvben zöngés g hang. A nyugati mongoloknál azonos a magyar g hanggal

ABAGOL, abakog (bakog, baggadozva beszél) - akadozva beszél, dadog. Mongol : boogda = elakad
Abagos – koraöreg gyerek. Koravén gyerek. Fejlődésben lemaradt szőrös, ráncos kisgyerek.
Mongol: ebügere = megöregszik. Mongol: ebüge = öregember
Abajdóc – rossz gyerek ; kevert, zagyva ; göröngyös. Mongol: aburiügei = lehetetlen viselkedésű.
Abajdok - nagy méretű, ormótlan; ügyetlen; boldogtalan
Mongol: aburu = óriás, túlságosan nagy. Mongol: ebügei = ormótlan
Abajgat – nyaggat kisgyereket, játszik kisgyerekkel. Mongol: abayila = gyermeket kényeztet
Abajog – óbégat, kiabál, jajgat. Mongol: oborkila – kiabál, hangoskodik
Abál – gyengén, félig főz meg. Mongol: ulbuyil(g)a = puhává, gyengévé tesz. Lásd még abáról szót.
Abalvít - gabalyít, zagyvát, összekever. Mongol: bulunggirtai = zagyva, zavaros
Ábrázat - arcvonás, külső megjelenés. Mongol: obor = arcvonás, külső megjelenés. Tévesen szláv szó.
Abáról – rövid ideig főz, abál. Mongol: borola – félig főtt, párolt
Mongol: ulbuyil(g)a (ubuila) – puhává, gyengévé tesz. (l – néma). Tévesen szláv szó.
Abázol - pazarol, pocskol, kelleténél többet vesz el ; kapzsi
Török: oburca = kapzsi, mohó. Török: abes = felesleges, szükségtelen
Ábdál, áblál - Lásd Összeáblál szót.

Abellálódik, álibálódik - álldogál, ácsorog, bámészkodik
Mongol: aali = állhatatos, álló. Mongol: bayiri = állandó hely (egy helyben) ali - bay

Ablaktóc - ablakdeszka, párkány.. Mongol: tüsilge = támla. Kínai-mongol: dasinga = polc, palló, deszka

Áblál (Ormányság) - összetákol. Nagyjából összeilleszt, összeüt.
Mongol: eblelegül = összeállít, összeilleszt

Ablegén - agglegény. Mongol: ebügere = megöregszik

Abora – fedett szénatartó, szénatároló.
Török - mongol : bürü/börkü (abürü) = befed, betakar. Tévesen szláv eredetű a szó.

Ábuci, ábota – ügyetlen. Mongol: ebügei = ügyetlen

Ábrándkép – elképzelt kép. (elképzelt ábrázat)
Mongol: obor = megjelenés, külső, arcvonás, ábrázat. Tévesen szláv eredetű szó.

Ábrázat - kép, alak, forma, arcvonás
Mongol: obor = ábrázat, megjelenés, külső, arcvonás. Tévesen szláv eredetű szó.

Aca ! - add ide ! Mongol: acsa, aca = add ide !

Acsak - fokos nyele. A jobb fogás érdekében bütykös, rücskös, csomós ágból készült.
Mongol: asig = dudor, bütyök, kinövés

Acsalapu – nagy levelű gyógynövény. Mongol: acsi-tu = jótékony (pl. hatású)

Ácsánkodik (1) - acsarkodik. Lásd Acsarkodik szót.

Ácsánkodik (2) – ácsingózik, kérlel, kér, vágyik valami, valaki után ; ácsorog
Mongol: öcsi = kér. Lásd még Ácsorog szót.

Acsari - savanyú, acsargó, vicsirgó. Török: adzsilik = savanyú. Lásd még Acsarkodik szót.

Acsarkodik – kutya fogát vicsorgatva ugat; dühösen kiabál,
Mongol: ucsaarla – haragszik, zsémbel. Mongol: ardsayil(g)a – fogát vicsorgatja. (r- néma)

Acsát - szitakötő. Sietve, kapkodva száll egyik helyről a másikra. Török: adzsele = sietve, kapkodva

Ácsingál - ácsorog. Lásd Ácsorog szót.

Ácsingózik – vágyik , áhítozik elképzelt dologra. Török: acs = áhítozik, sóvárog vmire.
Török: imgen = elképzelés. Tévesen az ásít és ácsorog szavakból származtatják.

Ácsorog – tétlenül várakozva álldogál. Mongol: adzsana - várakozik

Ad - valaki kezébe helyez valamit, átnyújt valamit valaki kezébe. Finnugor szó is.
Török: iade = ad

Adakozik – pénzt, anyagi javakat ad a rászorultaknak.. Török: iade – ad, oda/visszaad

Adar (1) - gádor, fedett rész. Mongol: kadar (adar) = borítás, fedél

Adar (2) (Ormányság) - sírgödör oldalürege. Mongol: adayir = odu, üreg, vácok.

Ádáz – gonosz, dühöngő, vad, ártó szándékú
Mongol: ada = gonosz erő. Mongol: adala = tombol, dühöng

Ádázik - sóvárog, vágyakozik, eseng. Mongol: ayidanguyila = sóvárog, áhít

Addsa – add ide! Acca ! Mongol: acsa – add ide!

Adjaz, aggyaz - vitatkozik, veszekedik, kötekedik, ellenkezik
Mongol: agsurka = kötekedik. Török: adavet = ellenségeskedik

Adós - féleszű, együgyű, kerge. Mongol: ada = bogaras, furcsa viselkedésű.

Ágál – dicsekszik, pöffeszkedik ; ellenez ; áhít
Mongol: aaglaul = pöffeszkedő, fölényes, gögös. Mongol: ügeyicsel = ellenkezik.(dura ügeyicsel)
Mongol: ügeyile = hiányol, vágyakozik, áhít

Agár - jellegzetes nagy, kidomborodó, erős mellkasú; hosszú lábú, nyúlánk vadászkutya.
Török: agirsaklan = kidomborodik a mellkasa

Áglál (Ormányság) – összetákol. Ágakból gyorsan kunyhót épít.
Mongol: ugszara = összekapcsol / szerel. Ág – finnugor szó.

Agg – öreg, idős, vén
Mongol: akima(g) – idős, koros. Mongol: akas = öreg, idős Akada = túl idős.
Török: aksakal = aggastyán. Török: agubey = idősebb férfiak neve után teszik.(öreg úr).

Aggastyán – nagyon- idős, vén, öreg, koros. Mongol: akas = az idősebbek. Mongol: tiem = olyasféle

Aggat – lógat, függeszt, csünget. Török: ag = lóg, függ, csüng

Agy Agyvelő. Élő szervezetet irányító, lágy állagú, barázdált velő, idegközpont.
Értelem , képesség, gondolkodás szerve, meghatározója..
Török: ak – madde (ag- madde) = agyvelő (fehér – anyag)
Török: akil = ész, elme. Mongol: ukaan = ész, elme, tudat. Mongol: aag = képesség

Agyal (1) - (Felvidék – Csata) - bottal üt, ver.
Mongol: ide (igye) = leüt, kiüt. Lásd még Beleadjusztál szót.

Agyal (2) - elagyal, megagyabugyal, megagyagol - agyba-főbe ver, üt.
Lásd Agy és Agyal (1) szavakat.

Agyas – jó képességű, eszes. Mongol: aa(g) = képesség. Mongol: aa(g)tai = jó képességű
Agyon - fokozó szó pl. Agyon cicomázott, agyon dicsért. Nagyon.....Mongol: aguu = nagy, nagyon
Agyas – fejés (Ormányság) - nagyfejű. Mongol: aguu = nagy, hatalmas
Agyáre - nagyon, erősen—fokozó. Mongol: aguu = nagy (nagyon)
Agyon dolgozza magát. - nagyon sokat dolgozik. Mongol: aguu = nagy
Agyonkókál - fejbever, agyonver. Török: kakar = üt, ver
Ágyú - nagy kaliberű lőfegyver. Mongol: aguu – nagy, hatalmas, óriás
Ahán, aha - igen (öhö, ühü) Lásd még Öhö szót. Ujgur: he = igen
Mongol: ügesze (ühesze) = megállapodik valamiben, (szavát adja = igent mond)
Áhatos (Ormányság) – állhatatos. (v – néma) áatos. Mongol: a(g)dama (atama) = állhatatos
Áhít – óhajt, kíván valamit, valakit; sóvárog valami után, valaki után. (h – néma)
Mongol: uyud = epekedik, áhítzik. Mongol: ayidanguyila = mohón vágyakozik, sóvár.
Mongol: ügeyile (üheyile) = hiányol valamit, valakit, vágyakozik (óhajt)
Áhog – ordít, kiabál. Mongol: orkira (ohira) = üvölt, bömböl. Török: ahühvah = jajveszékél
Ahonnand, ahonnét - ahonnan. Dendelés. Csángó – mongol helyhatározó rag.
Áj (1) - váj, vés. Török: oy = kiváj, vés
Áj (2) - ágy - moldvai csángó szó. Alvással kapcsolatos. Török: uyuver = elalszik.
Ajak – szájnílás, lyuk, rés. Török: oyuk - rés, lyuk, nyílás. (lásd Ajtó szót)
Ájasfülű (székely) – fecskefarkszerűen kivágott fülű (pl. juh)
Mongol: oliu = ollószerűen szétálló
Ájaz (ajz) – kinyit nyílást, kitát száját, kifeszít íjat, szétnyit
Mongol: oliu (ojiu) – szétálló (pl. olló). Lásd még Ajak szót.
Ajnároz – gyereket kényeztet, dédelget. Gyereket ugráltat, táncoltat, játszik vele.
Török: oynat – játszik vele, táncoltat, ugráltat.
Ajog (székely) - szégyell, áttal, neheztel. Mongol: ayaügteite = haragszik, neheztel
Mongol: ayaügei = kellemetlen, kínos, (nem tetsző.)
Ájós - ágas, villaszerűen szétálló. Mongol: olii = kettéáll
Ajtó – zárható fedél a ház, bútor nyílásán. Nyílászáró. Török: oyuk – nyílás, rés, lyuk
(csángó tájnyelvben ajtó: otó. Mongol: e(g)üden (eüten) = ajtó)
Ájul – eszméletét veszti. Mongol: oyicsi = elájul, összeesik
Ajtatos – a vallási buzgólkodást, különösen ennek külsőségeit kedvelő. Áhítva, óhajtva, hódolva
kér valamit. Mongol: ayiladqal – hódolattal kér, folyamodik.
Ajzó(szer) – izgatószer teljesítmény fokozására.
Mongol: uyimura = izgatottá válik. Mongol: üime = izgalomba jön, forrong, lázba jön.
Áhít - óhajt, vágyik valamire. (h – néma)
Mongol: uyud = epekedik, áhítzik. Mongol: ayidanguyila – mohón vágyakozik
Akad - valami fogja, nem engedi, megáll, akadályba ütközik.
Mongol: agdala = fogva tart. Török: akszilik = akadály
Mongol: yagda = elakad. Török: akszama = fennakadás
Akarat – szándék. Mongol: egerel = vágy (szándék)
Akna – üreg, vajat a földben. Tévesen szláv szó.
Mongol: ukudaszu – vágat, ásás, kivájt rész. Mongol: nabsza(g)ar – hosszú és terebélyes
Akó – űrmérték. 50, 3 liter körüli mennyiség. Mongol: agulga – (űr)tartalom, tár
Mongol: badun – kétakónyi űrmérték. Kb. 103,55 liter.
A fele miért egyezik a magyar akó mennyiségével? Tévesen szláv szó.
Akol – jószágot kerítéssel őrző, védő hely. Jószág elhelyezésére szolgáló hely. Tévesen szláv szó.
Török: agil – akol, karám. Mongol: a(g)ul – elhelyez, tart, tárol, őriz valamit.
Akna - vajat, üreg. Mongol: ukudaszu = vágat, ásás, kivájt rész.
Ál – hamis. Mongol: ula ügei = megalapozatlan, alaptalan, hamis
Alabárd – ölésre alkalmas bárd. Török: öldü – öl, megöl. Török: barda – alabárd, szekerce
Alacsony - kis növésű, kis magasságú. Török: alcsak - alacsony
Alak - tárgy, test térbeli megjelenésének főbb vonalai.
Mongol: ilerel = megjelenés, kifejeződés, megnyilvánulás, jelenség.
Alamuszi – alattomos, sunyi, mamlasz, álomszuszek, félénk. Mongol: alama(g)ai = tétova
Alangyár - kopott, rongyos; bátortalan
Mongol: elengkei = kopott. Mongol: ayumkai = bátortalan
Alattomban - csendben, titokban. Mongol: al(g)ur (alur) = csendben
Aláz – megaláz, kigúnyol, lekicsinyel, kinevet. Török: alayi = gúnyos, lekicsinylő, megalázó
Török: alcsakcsa = megalázóan
Áldás - Istentől eredeztetett segítség, kegyelem. Mongol: adis – áldás (ujgur közvetítésű, indiai szó)

Alig – csekély, kevés. Mongol: ölg = apró-cseprő, kicsi
Alit (1) – elálmosít, aléltta tesz. Mongol: aldzsial = kipiheni fáradoalmait, alszik
Alit (2) – gyomrot valamilyen étel émelyít, bágyaszt
Mongol: oyo (olo) = elkókad, ellankad, rossz közérzete van
Alit (3) – ért, sejt, vél. Mongol: oyilga = megért, felfog, fogalma van valamiről
Alit (4) (székely) – tejet olt. Mongol: ayiragla = tejet erjeszt
Alivánka, avilánka - sárgásvörösre sült kukoricalepény (túróval, tejfellel)
Török: al = vörös. Török: lalanga = édes lepény. (pl. kukoricalepény)
Mongol: ulabir (ulavir) = sárgásvörös
Alja – talpa, gyökere, lába. Mongol: oyo(g)ar – alja, töve.
Alkalom - kedvező eset, kedvező helyzet, lehetőség.
Török: olgu (olku) = eset. Török: olanak = lehetőség.
Alkonyodik – a nap lehanyatlak, látóhatár felé hajlik, esteledik.
Mongol: alga (alka) – eltűnik, nyoma vész (pl. nap)
Mongol: **al** – élénkpiros, tűzpiros, bíborszínű
Mongol: altan – arany. Mongol: **ganara** – elferdül, oldalra dől, lekonyul
Alkonyodik = aranyba, bíborba hajlik. Lehajlik, lehanyatlak, ledől
Tévesen az alk(ot) szóból származtatják.
Alkőrmös - piros fürtös virágzatú növény. Török: al = piros, vörös. Mongol: **ulaan** = piros, vörös.
Alkuszik – az eladót arra veszi rá, hogy engedjen az árból.
Mongol: ula – alap, talpazat, aljzat. (Alul, lent lévő dolgok)
Mongol: qaszu – csökkent, elvesz, elvon
Al-kusz = le – csökkent. Tévesen az alkot szóból származtatják.
Alkot – létrehoz, megvalósít valamit
Török: **olustur** = alkot, létrehoz. Török: **olacsak** = megvalósítható
Állat – táplálékot (tejet, tojást, húst) adó jószág. Mongol: **öltei** – tápláló, laktató.
Állhatatos – megbízható, kitartó. Mongol: aali - állhatatos, megbízható
Álmélkodik – ámul. Lásd Ámul szót.
Álnok – alattomos, gonosz. Lásd Ál szót.
Alom – állatoknak fekhelyül földre leterített szalma, avar.
Mongol: ala – alfele, alja. Mongol: ula – alap. Mongol: **oyogar** – alja
A szavak a le, lenti, alá, alatt értelmet sugallják. Jószág alá terített (szalma, avar, száraz fű)
Álomszuszék (felvidéki – csatai) – az a vesszőkosár, melyben a kutya, vagy a macska aludni szokott.
Atvitt értelemben: állandóan alvó, ászító macska, ember. Mongol: sza(g)szu – kosár
Alszik – alvás állapotában van. Szervezet elernyedve, lecsökkent agyműködéssel kipiheni fáradoalmait,
erőt gyűjt. Mongol: aldzsial (alszival) – kipiheni fáradoalmait.
Általában - az esetek többségében, körülbelül
Mongol: alda du (altatu) = akörül, körülbelül
Alul - lent. Török: altinda = alul, alatt
Ám (1) de, azonban. Török: ama = ám, de, azonban, ellenben, pedig, különben
Ám (2) - ígéret szava. Eljövök ám. Mongol: amala = ígéret nyomatékosító szó.
Ámul – szájtátva néz. Mongol: aman = száj
Mongol: almayita (amaita) = figyelme elkalandozik, csodálkozik.
Ámít – ígérekkel hiteget. Mongol: amala = megígér valamit valakinek
Ámmog (1) - kelletlenül, válogatva eszik (nincs étvágya)
Mongol: amtala = kóstolgat, ízlelget. Mongol: amta ügei = rossz ízű ; kedélytelen
Ámmog (2) (székely) - lassan, keveset dolgozik
Mongol: aman = keveset dolgozó, sokat beszélő
Ámolyog – ödöng, ténfereg, ide-oda járkál; szédül, támolyog. Mongol: omoldza = izeg-mozog
Amottand - amott. Dendelés. Csángó – mongol helyhatározó rag.
Ampolna (erdélyi tájszó) - vizeskanna. Mongol: umbaul = vízbe merít
Áncsog (erdélyi tájszó) - ácsorog. Mongol: adzsana = várakozik. ácsorog
Andalít – elálmosít. Mongol: untaul (undaui) = untat, elaltat
Andalog – céltalanul járkál, lassan sétál. Mongol: andaan yabu = céltalanul járkál, ögyleg
Ándorodik (1) - kelletlenül csinál, durcáskodik. Mongol: andagar = valamivel szembeszegülve
Ándorodik (2) - elkedvetlenedik, rosszkedvű lesz, elszomorodik, elfárad, kimerül
Mongol: üngszei (ündszei) = elcsügged, elkedvetlenedik (g = d)
Andung (erdélyi tájszó) - makacsság, önfejlőség. Mongol: adara = makacskodik. (n – néma)
Ángy – testvérbáty felesége, idősebb nőrokon.
Mongol: adzsín = ángy (magyar szóban az „n” néma. Dzs = gy)

Török: yenge (enge) = sógornő. (ángy)

Ánkál, ánnog (székely tájszó) - báméskodik, tétlenül álldogál, ácsorog.
Mongol: angayi = száját tátja. Mongol: anggarai = tétlen

Antal – buta, ostoba. Mongol: edei – buta. (n – néma) edei – endei – entei

Ántalag, átalag - boroshordó, fakád (Tokajban). Kínai-mongol: anduu (antú) – fakád, tartály (fahordó)

Anyá – az a nő, aki gyereket szült.. Török: ana = anya, szülőanya, édesanya

Anyád talanga (Ormányság) – anyád valaga.
Mongol: dalang (talang) = kövér mar , gát, töltés (nagy halom)

Anyag - A létező fizikai természet. Objektív valóság.
A világmindenséget alkotó elemek. Az élettelen világ, melyet az élővilág használ fel.
Anyagi természetű világ: materializmus Anyai jogú társadalom: matriarchátus
Anyag – anya. Ujgur : ana = anya. Mongol: ünen = valóság (való anyagi világ)

Ányolog - ácsorog, ténfereg. Mongol: anggarai = tétlen

Apa – az a férfi, akinek gyermeke van. Mongol: abu – apa

Apáca - női szerzetes Tévesen szláv szó.
Mongol: ubasandza (upasancsa) – vallásos fogadalmú világi nő(vér). Indiai-tibeti eredetű szó.

Apad - folyadék szintje lecsökken, tó kiszárad, tőgy tejhozama megszűnik
Mongol: ebere (epere) = kiszárad

Ápít – ásít, áhít. Mongol: ebsiye = ásít. Mongol: abumkai = sóvár

Ápol – gondoz, rendben tart, fejlődni segít. Mongol: boyila = ápol, gondoz

Áporodik (1) – bomlik, bűdösödik, romlik, tönkremegy (étel, levegő)
Mongol: ebderel (epderel) = elromlás, tönkremenetel
Török: epri = megromlik, megsavanyodik

Áporodik (2) (erdélyi tájszó) - megbolondul, kakaskodik
Mongol: oborkila = ágaskodik, indulatoskodik. Mongol: aburi ügeite = lehetetlen viselkedésű

Apró - kicsi, parányi. Mongol: arbi (arpi) – kicsinyesség

Aptojás (Ormányság) - záptojás. Lásd Záp (2) szót.

Ár – hosszú , tűszerű szűrőszerszám. Mongol: örgeszün = tüske

Ara – jövődöbeli, menyasszony
Mongol: iredüi = jövődö, jövőbeli. Mongol: qayirau (hayiratu) – kedves, szerető,

Arak - félre ! (hátra !) Török : ark = hátsó (hátra)

Arany – nem rozsdásodó nemesfém. Ujgur - török : zerin – arany

Arány – mértékek harmóniája. Két szám, mennyiség viszonyát kifejező hányados.
Török: oran – arány. Tévesen az Irány szóból származtatják.

Aránylag - valamennyire tűrhető, elfogadható. Mongol: arayikan = éppen elfogadható

Araplik (Ormányság) – pudvás, ürege, lyukacsos (fa, gomba, karalábé...) Mongol: aurkai = üreg, lyuk

Araszol - kéz szétárt ujjával mér ; hosszú lépésekkel halad. Török: arsinla = araszol

Arat – gabona kalásztát letépdési, levágja, leszedi. Mongol: ura– tép. Török: orak = aratás
Mongol: örte(g)ele = rendet vág . Mongol: ur(g)ucsa abu = terményt betakarít

Aratósúrc – aratók vászonköténye. Durva vászon.
Mongol: sirügün = durva. Mongol: sarbigar = durva szálú
Mongol: szardzsagar = ritka szövésű (durva)

Arcsózkodik - kiabál, zajong, civódik. Mongol: arcsaldu = civódik, kötözködik.

Árdé(I), árgyé - nagy paprika, paradicsompaprika. (Széna Béla – A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai)
Török: ergen = nagy. Mongol: urgu = megnő (nagy lesz)

Ardeli, argali - ardeli Hold. Ragyogó, fényes, csillógó; felkelő (Hold)
Mongol: urgu = felkel, felnő
(ardeli - adeli) (r – néma) Mongol: odutai = fénylő, csillogó

Árguvál, árbuvál - töpreng, gondolkodik, motyog ; kér, kunyerál.
Mongol: ergicseül = átgondol, meggondol, meghány – vet. Mongol: ergüdel = kérelem

Árgyelán – erdélyi magyar Argyel ---Árdel---Erdély.

Árgyelustánc (felvidéki – csatai tájszó) - gyertyás tánc lakodalomban. A kör alakban kirakott gyertyák fénye megvédi a körben táncoló ifjú párt a bajoktól, gonoszságoktól.
(ősi pogány szokás). Mongol: argila – véd, óv

Ária , árja - szerű, udvar hátsó része. Török – Mongol: aru = hátsó rész. Ujgur: arkhi = hátsó rész

Árics - tüskésdisznó, sündisznó. Mongol: örgeszütü = tüskés

Árkány – kötél, pányva. Kötél szíjból, lószőrből -az ősi időkben.
Mongol: argamdzi – szíjkötél. Ujgur: arkhan = kötél

Ármány - valaki háta mögötti csellel, ravaszkodással, fortéllyal való gonoszkodás, ártás.

Mongol: aru = hát, hátsó, hátsó oldali, mögötti. Mongol: argha = csel, furfang, fortély.
mány vágzódás --- képző. Tévesen román szó.
Árnyad - fárad, ernyed, gyengül. Mongol: uruu = gyenge, erőtlén. Mongol: ere ügei = erőtlén, gyenge
Árnyék - Fény nem érte felület. Sötét felület. Mongol: ar – árnyékos oldal.
Ártány – herélt kan disznó. Mongol: ardart – nemtelen. Mongol: an(g) – tulajdonságú, jellegű
Árpakaláha - toklász-szálka. Árpaszemet takaró tok, héj szálkája.
Török: arpa = árpa . Mongol: kalkala (kalhala / kalala) = elfed, eltakar
Arr (erdélyi tájszó) . orr. Mongol: oroi = orom, csúcs, kiszögellés
Árté – nagyszerű, nagy. lásd Árdé szót.
Arukán / Harukán - hun női név. Mongol: arukán = szép arcú, jóeszű. (Harkány települések)
Arul - száritott túró. Mongol: aaruul = túró
Áruló - társait, elveit cserben hagyó, hátba támadó személy
Török – mongol : aru = hátsó, valami mögötti, árnyékos oldali
Ás – földet szerszámmal feltúr, felbolygat. Török: acs = ás. Török: es = túr, feltúr
Ásít – álmosság, unalom hatására száját önkéntelenül kitérve mély lélegzetet vesz.
Mongol: ebsiye (esiye) – ásít (b – néma). Török - Ujgur: esnes = ásít
Ásog - ácsorog. Lásd Ácsorog szót.
Áspa (Ormányság) - ás fa, ágas fa, mint fonaltartó. Mongol: acsada (aszada) - elágazik, kettéágazik.
Aszal (Ormányság) - női bunda deréktól szétálló alja. Mongol: acsa (asza) = szétálló, szétágazó
Aszat - gaz. Mongol: adzsirgana (aszirgana) = aszat gaz
Aszó (1) – vízmosás, víz mosta szurdok. Mongol: uszun = víz
Aszó (2) – kiszáradt folyómeder, kiszáradt völgy. Mongol: a(g)szira – kiszáradt..
Aszó (3) - aszott, kiszáradt, ráncos, töpörödött (öreg). Mongol: a(g)szi = kiszáradt
Ászok – hordóknak, gyümölcsnek, takarmánynak a talaj nyirkosságától távol tartó eszköz.
Szárason tartó eszköz. Mongol: a(g)szira – kiszárad
Asszony - férjes, elvált, özvegy nő. Ujgur: aszna – asszony
Asztal - az esetek többségében lábon, lábakon álló sík lap, étkezésre, játékhoz, tárgyaláshoz.
Ujgur: ustel, yizikh üsteli = asztal
Mongol: asz – egyenes. Mongol: tal – sík, lap. (hasonló a szláv stól szóhoz)
Asztarha, eszterháj - eres, háztető vízlevezetője (esőbeálló- tető tovább nyúló része- fedett hely)
Mongol: uszutu = vizes. Mongol: kaliya (halija) = folyni enged
Mongol: kalkala (kalhala) = elfed, takar
Aszú – aszalódott, összeszáradt szőlő bogyójából készült bor.
Mongol: a(g)szi – kiszárad, összeszárad. Mongol: e(g)szi – kiszárad
Átabota – rendtelenség, összeviesszaság; sebtiben, nagyjából, kapkodva, összeviessza, felületesen,
Mongol: atarla = elvadul, parlag, elgazosodik. Mongol: buta = cserje, bokor
átabota = gazos, bokros (elhanyagolt, rendetlen)
Mongol: ada(g)a = kapkod
Mongol: buduliul = összekuszál, megkever. Mongol: butarkai = szétszórt, szanaszét heverő.
Átalag, ántalag - 10 -30 literes boros hordó Tokajban.
Kínai - mongol: anduu (antuu – atuu) – kád (hordó), tartály
Átall – vonakodik megtenni valamit
Mongol: adarmala (atarmala) – tettét, színlel, úgy tesz, mintha nem tudná megtenni.
Átbükken (székely szó) - felbukik a fáradságtól.
Mongol: bukuul = lebukik, leesik, esik.
Átejt - becsap, félrevezet. Török: ayart (ayat) = félrevezet. Török: oyun = rászed, becsap
Átlagos - közepes. Mongol: ötele = átlagos.
Átok – gonoszságból, bosszúból mondott rossz kívánság. Ujgur: ada (ata) = gonosz szellem.
Atya – apa, nagyapa, ő. Török - ujgur: ata = atya, apa, előd
Avar - avult, elszáradt levél. Lásd Avul szót.
Kiavatódik (moldvai csángó szó) - szülés után 40 nappal a pap szentelt vízzel kiavatja, felszenteli a
tisztátalan, „bűnös” asszonyt. Szülés után 40 napig semmilyen munkát nem végezhetett, gyengesége,
erőtlensége, miatt. Hasznavehetetlen, testében még tisztátalan „bűnös” nőnek mondták ki.
(v – néma) Avatos = aatos – aad . Mongol: ada = tisztátalan lény, ártalom, akadály.
Mongol: abu tana ügei (avatang) = hasznavehetetlen (b = v)
Mongol: abszig (avszig) = beavatás, felszentelés, megáldás. (b = v)
Avat – új textíliát vízben áztatva zsugorít, hogy az kész ruhaként ne kimosás után zsugorodjon, menjen össze.
Mongol: a(g)duyi = összezsugorodik, összehúzódik. (v- néma) avat - aat (ad)
Avul – öregszik, kopik, gyengül. (v – néma) Avul - aul. Mongol: uul – régi, öreg, ó,
Ázik - esőben mindene vizes lesz. Mongol: uszuda = elázik

Azsa - parázsszeprű, kemenceseprű. Mongol: aszaa = tüzet gyújt. (tűz, parázs)
Azsagonjáró (székelő szó) – parázson, tűzön járó. Mongol: aszaga = tüzet rak. tűz –parázs.
Azsagos – erkölcsstelen nő. Mongol: ödzinggi = feslett erkölcsű. Mongol: udzsida (udzsida) = feslett

BABÓ (székelő) - szőrével kifordított bunda, guba. Mongol: babagar = bozontos, bubancos, szőrös
Babrál – hozzá nem értően fogdos, piszkál valamit; lassan, nehézkesen bajlódik valamivel.
Mongol: bebere – ügyetlenkedik. Mongol: bebere = lassan, nehézkesen
Baca - bamba, együgyű, ostoba, szeleburdi, csökönyös
Mongol: badzsaku ügei = vacak, rossz, hitvány viselkedésű
Bács - számadó juhász. Juhokkal a gazdák felé elszámoló juhász.
Mongol: ba(g)csala - felméri valaminek a mennyiségét.
Badár (1) – szép, pompás járású ló, nő. Fényes, csinos, kecses
Mongol: badarangu = fényes, ragyogó, pompás
Badár (2) - jól fejlett szarvasmarha. Mongol: badliun = jól megtermett
Badarság – összevissza kevert beszéd, zavaros beszéd
Mongol: bada(g) büdegi – homály; homályos, nem tiszta. Mongol: budura – kevereg, kavargó
Bádóg – melegen vékonyra hengerelt vaslemez. Fémipari termék.
Mongol: bütü(g)egdekün (büdüegdekün) = termék, készítmény.
Bádé - ostoba ember. Török : budala = buta.. Mongol: buduliun = zavaros fejű. (buta) Mongol: bidau = buta
Bagar - előreálló szarvú tehén. Mongol: böker = előrehajló
Bagó – dohány maradék a pipában, szivar csutkája. (kevéské). Mongol: бага = kicsi, kevés
Bagsacska, bagsacsán - rőzseköteg húzására használt ágakból összetákolat eszköz
Mongol: bagsca = köteg. Mongol : csinga = húz, vonszol (cingál)
Baggadó – akadozva beszél, olvas. Mongol: boogda – elakad
Bagi - gyerekesen gondolkodó személy megszólítása. Mongol: бага = kicsi (kisgyerekes)
Bagó (1) – böngyöl. Mongol: böküne = böngyöl
Bagó (2) - dohány maradéka a pipa alján. Mongol: бага = kicsi, csekély. maradék.
Mongol: bokitu = pipamocok gyűlik össze
Bagsa (székelő szó) - egyéves kecskebak. Mongol: ba(g)asig = kicsi, fiatalka
Bagzik, bakzik - bakkal párosodik. Mongol: baksza = (egyéves) kecskebak. Tévesen német szó.
Bagoly – Nappal meredten figyelő, éjszaka jól látó ragadozó madár. Nagy szemű, kiváló látású madár.
Török: baykus = bagoly Ujgur: baykhus = bagoly
Bagri, bagli - göndör, bodor hajú. Török: bukile = göndör haj
Bágy – hajlat, kanyarulat, ívelt mélyedés. Lásd Bögy szót.
Bágyad – erejét veszti, ellankad, elálmosodik, elfárad
Mongol: bukinidul-tai = levert, fásult, fáradt. Mongol: boogda – betegség gyöttri
Török: baygin (bagin) = gyenge, erőtlen, lankadt. Mongol: bökö (bögyö) – elalszik
Bágye - báty. Idősebb fivér. Mongol: ebüge = idős, öreg.
Bágyorgat - pátolgat, babusgat, gondoz kis gyereket, babát. Lásd Pátolgat szót.
Baj (1) – rossz, balszerencsés helyzet. Mongol: balag - baj, balszerencse (balog)
Baj (2) (csángó szó) - dolog, munka. Mongol: baiyuluta = alkotás, építés, létrehozás, megteremtés.
Bajdora - buta, bolond, nem egészen épelméjű. (j – néma)
Török: budala = buta. Mongol: buduliun = zavaros fejű, buta
Bajdorgat - tataroz épületet. Mongol: bayidal = vmilyen állapot, külsejű, külalakú,
Török: bayindirlik = rendezettség, jó állapot.
Báj - szépség. Jó forma, alak. Mongol: bayidal = külalak, külső megjelenés..Török: büyüle = elbájol, elvarázsol
Bajkolódik - bajlódik, vesződik valamivel. Mongol: bala = baj Mongol: kalaa = kínos vesződség, bosszúság
Bájlás - varázslás, kuruzslás, ráolvasás. Török: büyü = varázslat, boszorkányság
Bájós (Ormányság) - borús ég. Mongol: balar = borult, sötét, homályos
Bajtárs – társ a bajban. Társ a harcban. Mongol: bayilguan – bajvívás, harc. Lásd még Baj szót.
Bajusz – férfiak felső ajka alatt meghagyott szőrzet. Szőrpamacs. (bajus – bausz)
Mongol: ba(g)sa - (szőr)pamacs, ecset.
Bajza - bohó, vidám Mongol: bayasa = vidám, víg
Bak - kecskebak, hím kecske. Mongol: baksza – egyéves kecskebak
Baka (1) – legkisebb rangú katona. Mongol: bakan – kicsike. Mongol: ba(g)a – kicsi, csekély
Baka (2) – kis falat darabos ételből.. Mongol: бага = kicsi
Bakadoz - akadozik. Lásd Baggadoz szót.

Bakafántos – akadémikuskodó, mindenre fennakadó, hibát kereső, kötekedő ember.
Mongol: ba(g)atai – kicsinyes, kukacoskodó. Mongol: boogdal = fennakad, elakad
Török: bagla = köti magát valamihez.

Bakancs, bokancs – bakák lábbelije. Bokát is takaró erős lábbeli.
Mongol: bökö-tei = dudorodó, púpos (pl. boka). Lásd még Baka szót.

Bákány (bákán) - gyékény termése(buzogány). Oszlopszerű fekete foszladozó termés
Mongol: bagan = oszlop

Bakarasz – kisarasz. Szétterpesztett hüvelyk –és mutatóujj közötti táv. Mongol: baga = kicsi

Bákász (Ormányság) - rém. Mongol: bu(g) = kísértet, gonosz szellem

Bakator - Nápoly környékéről származó, kékespiros (éretten piros-sárgás) bogyójú szőlő.
Olasz : bacca d'oro = arany bogyó

Bakegya - kis eszű, buta, ostoba, esztelen, kis agyú. Mongol: bagada = túl kicsi, túl csekély

Bakfitty - csoportos bakugrás. Mongol: ba(g)laa – csomó, csokor, halom, köteg (csoport, csapat)

Baklász - bókász, bötorkál ; botladozva, el –elakadva halad. Mongol: boogda = elakad

Bakó (1) – hóhér. Kivégzéskor álarcot, arcát takaró fejszakot visel.
Tibeti / mongol: bag = álarc. Tibeti / mongol: bagtu – álarcos

Bakó (2) – kis tarisznya. Mongol: bogcsa – tarisznya, batyu. Mongol: бага = kicsi

Bákó (1) – gyámoltalan, ügyetlen. Mongol: bokiya – ügyetlen

Bákó (2) (Felvidék- Csata) - jó fogású, nem nehéz – szerszám.
Mongol: bakim = kézhez álló, hordozható

Bakit - buktatható kétkerekű földszállító szék. Mongol: bukuul = leesik, ledob

Baklat - kutya vagy macska párosodik. Bakkal párosodik
Mongol: bukasa = ivarzik (párosodik). Lásd még Bak szót.

Baklava - réteges töltésű, többféle zöltség, hús keveréke tésztába csomagolva.
Magáénak vallja a bolgár, török, görög, grúz. Nemzetközi étel-eredet kutatók szerint mongol származású étel. Dzsingisz kán hódítása során került a Balkánra.
A kínaiak jegyezték fel az 1300 –as években , mint mongol ételt. (TV műsor 2018)
Mongol: bagsurga = keverék, elegy, fűszer, ízesítő.
Mongol: baglaga (baglava) = köteg, csomó, csomag.

Bakóc - rőzseköteg. Mongol: bagcsa = köteg

Bakog (1) - akadozva beszél, dadog. Mongol: boogda = elakad. Lásd Baggadoz szót.

Bakog (2) – elakad, zökken kisebb gödör miatt.. Mongol: boogda = elakad

Bakol – ló a fejét leüti, le- lehajtja. Mongol: bokira = lehajlik

Bakonta, bakota - sánta, szerencsétlen
Mongol: bokir = nyomorék. Mongol: boogda = elakad. (akadozva jár)

Bakota, bakog – akadozva beszél(ő) , dadog(ó). Mongol: boogda = elakad

Baksa - fonal- gombolyító eszköz.
Mongol: bagcsa = köteg, csomó, csomag (gombolyag). Mongol: bagcsala = kötegbe szed / köt

Baksál (1) - szünet után elmaradt kis szőlőfürtöket összeszed.
Mongol : bagcsa = csomó (pl. kis fürt). Mongol: бага = kicsi. Mongol: bog = hulladék

Baksál (2) - kenderkötegeket rendez szárításhoz. Mongol: bagcsa = köteg

Baksár - göröngy, kis darab föld. Mongol: бага = kicsi.
Mongol: siaru = folyadék (pl. leforrt bor) üledéke, sár

Bákszájú – duzzadt ajkú, nagy ajkú; ügyefogyott
Mongol: bag = terjedelem. Terjedelmes, nagy. Mongol: bokiya = ügyetlen.

Baktat – kicsi, nehézkes, lassú léptekkel halad
Mongol: ba(g)a – kicsi, csekély. Mongol: bokiya – nehézkes

Bakus - álarcos, jelmezes. Lásd Bakó (1) szót.

Bal – bal kéz, bal oldal- sután, nem teljes ügyességgel használható kéz.
Mongol : bala(g)-tai – balkezes, bajos, balfácán

Bál - fonalbál. Mongol: boolta = zsinór, kötő, fonal

Bála - szálastakarmány köteg. Mongol: ba(g)la = köteg, vsomó,

Balek – balog, balkezes, szerencsétlen, bajos
Mongol: bala(g) – hiba, baj, balfogás, kár. Mongol: bala(g)tai – bajszerző, kárt okozó,
Ujgur: balakhaza = balszerencsés

Balga – együgyű, butácska, balkezes. Együgyűségével bajt, kárt okozó. Lásd Balek szót.

Baliga – trágya. Mongol: balagtai = kárt, bajt okoz, ártalmas (pl. fertőző)

Bálkány - erdős domb. Török: balkan = erdőkkel borított hegylánc

Balog – balkezes, balfácán. Lásd Balek szót.
Török: bela – baj, baleset, szerencsétlenség. Mongol: balag = balfogás, baj

Balaska - pásztorbalta. (palloska)
Mongol: baliuszu - széles pengéjű kés (vágóeszköz) --- pallos

Ballag – lassan, nehézkesen, ráérősen megy. Mongol: bolki (bolgi) – lassú, lomha, nehézkes

Ballang - barlang . Mongol: bulung = zug. eldugott hely.

Balta – balta Török - Ujgur - mongol: balta = balta

Bálvány (1) – rontás, baj, vész ellen- hosszú póznára helyezett ló koponya. Távol tartotta a rontó szellemeket a jószágtól. Forrásokhoz, itatókhoz, karámhoz helyezték el. Később, amikor az állatokat már a háznál tartották, akkor a jurta elé tették. Később a székely kapu szerves része lett.(bálványfa). Egy idő után már a bálvány szó jelentése kapufélfa, faragott oszlop lett.
Mongol: bala(g) – baj, ártalom, kár. Mongol: andagaar – valami ellen

Bálvány (2) - 1 méter hosszú henger formára faragott kőstőmb. A lengyel wielickai sóbányában az 1200-as években székely sóbányászok kezdték meg a só bányászatát, tekintve, hogy ezekben az időkben Erdélyben a székelyek értettek a só bányászatához. Ők IV. Béla király Kínga lányának hívására érkeztek Lengyelországba.
Székelyek termelték ki a sót ilyen tömbökben.(Ennek emlékét ma is őrzi a lengyel sóbányában)
(v – néma) bálvány - bálán). Mongol: bulu – henger. Lásd még Bálvány (1) szót.

Bamba – szótlan, félős, buta. Mongol: bembe – félénk, ijedős.
Mongol: bobi – lassú észjárású, nehézfejű, buta

Bambuc (csángó, székely) – cukorka, édesség. Kínai / mongol: bobo = édesség

Bámul - szájtátva néz. Lásd Ámul szót.

Bán – lelkiismeret-furdalást érez, sajnál, fájlal. Mongol: bantuyi – büntudattal összehúzza magát

Banc, bausz - bajusz. Lásd Bajusz szót.

Bandukol - lassan, nehézkesen ballag. (bandukol – badukol/ batukol) (n – néma)
Török: bati (badi) = nehézkes, lassú.. Mongol: bitap = gyenge, erőtlén (pl. járás)

Bandza – szemtengelyeknek a normálistól való kóros eltérése. Zavaró tekintet, zavar a szemek állásában.
Kancsal. (n – néma a magyar szóban)
Mongol: budzsingnaan – zavar, zűrzavar. Mongol: badzsauqu ügei – rossz, nem megfelelő

Banga, bangó – bamba, bágyadt, mafla, együgyű.
Török: baygin = erőtlén, gyenge, lankadt (bágyadt). Török: bunak = szenilis

Bankázás, bakázás – szembekötős játék. (Szemét takaró - álarc) Lásd Bakó (1) szót.

Bapó, bápa – öregember. Török: baba = atya. Török: büyük baba = nagyapa

Bara - esőzés után megáradó patak, mely ki is szárad. Árvíz után a mélyebb gödrökben megmaradó víz.
Mongol: bara = elfogy, kimerül (kiszárad). Török: baraj = víztároló

Baraboly – erdős, bokros helyen előforduló növény. Vékony, kis répagyökerét , gumóját a szegények salátának használták. (másik neve: turbolyka)
Mongol: borocsul – szegények. Mongol: bolcsuu – gumó
Mongol: bara – elfogyaszt, megesz(ik) (ehető) Mongol: bolcsuu – gumó

Baracskosbeka - varacskosbeka (varangyosbeka) (b = v)
Mongol: bardzayi = érdes, egyenetlen felületű (pl. bibircsókös)

Barangol - tekereg, kevereg, tévelyeg, csavarog
Mongol: burkira = kavarog, gomolyog. Mongol: guldzayi = elgörbül, elhajlik, eltekeredik

Bárca – adatokat tartalmazó fatáblácska, jegy, cédula. (r – néma)
Kínai - Mongol: payidza - bárca, fatáblácska. (kínai pai' zi szóból)

Barcogás – rőfögésszerű, mekegésszerű hang
Mongol: büüre – barcog. Mongol: bargiya – érdes, rekedt hang

Báracsak - óhajítás Török: bari = báracsak

Bárd - szekerce, alabárd. Török: barda = alabárd, szekerce. (német szó ?)

Bárgyú – félénk, szégyenlős, bátortalan, butácska, tehetetlen
Mongol: бүрүгдe – szégyenlős, félénk, bátortalan

Baris - barna vagy sötétszürke disznó. Mongol: bor = barna, szürke

Barkafa, berke – fűzfa . Mongol: burgasun – fűzfa. (tévesen a bárány szóból eredeztetik)

Barkácsol – szerszámmal összeépít, összerak valamit
Mongol: bari(g)alcsin – építész. Mongol: baril(g)a – összeépítés, építés

Barkó – a palóc (kun) népesség ága. 50 falunyi népesség Bars, Nógrád, Hont , Gömör vármegyékben.
Eredetük ismeretlen. Falvaik közül néhány: Hangony, Batar, Obon, Ardo, Ózd (Oust), Zabar, Garam (Garan) , Onga. Mongol szavak. Mongol, türk személynevek.
A Bajkál-tó keleti oldalán él a bargu - burját népcsoport. Itt több Ust nevű település is van.
Más megközelítésben: barkó – szegény jobbágynépség neve.
Mongol: barugtai = gyatra, nem túl jó. (pl. szegény)

Barlag - pórág, parlag . Török: bor = meg nem művelt föld.

Barlang - természetes üreg, zug a hegy belsejében. Mongol: bulung = zug (r – néma)

Barna – fekete és fehér szín keveréke. Mongol: bor, baran = barna, sötét szín

Barom (1) - vagyon. Mongol: baraan = vagyon

Barom (2) - barom : legalább 150 – 300 jószág (tehén, ló). Csorda, csapat, sereg.

- - tehenek, lovak éjjeli szállása
- - oktalan állat
- Török: birikinti = csapat. Mongol: baurin = szálláshely
- Török: bilmezlik (birmezlik) = tudatlanság

Bas - még , éppen. Mongol: basza = még. Török: başabas = éppen

Basal --- közösül Mongol: boosz = megtermékenyül. (megtermékenyít)

Baszik - megtermékenyít, közösül, nemi aktust végez... Mongol: boosz - megtermékenyül. (pl. a virágokat megtermékenyítő poszméh..)

Baszkurál - piszkál, javítgat, beindít, bekapcsolgat. Török: baslat = elindít, bekapcsol

Baszuta - lenéző, becsmélés – együgyű, bárgyú, ügyetlen, gyámolatlan

Mongol: baszuda = lenézett, becsmélte, megvetett (ember)

Batár - erős, nagy méretű társzekér

Mongol: batu = erős, szilárd. Mongol: badliun (batliun) = jól megtermett, erős

Batka, bakta - kicsit sem. Mongol: bagatai = kicsi, kevés

Bátramászol - eltévedt ember kevereg, botorkál ; sötétben botorkál , kevereg

Mongol: budura (butura) = kevereg, kavarog. Mongol: muskila = tekereg, forgolódik

Batu – vaskos, erős. Mongol: batu = erős, szilárd

Batut - buta. Török: budala = buta. Mongol: buduliun = zavart fejű. buta

Battyog – kis lépésekkel, erőtlennül, lassan, nehézkiesen megy.

Mongol: ba(g)atai – kicsi, kevés. Mongol: ba(g)ada – túl kicsi, túl kevés

Mongol: bati = nehéz

Báty - idősebb fivér. Lásd Bágye szót.

Batyu - holmi szállítására szolgáló, abrosz, terítő. Mongol: bütü(g)elge - terítő, abrosz

Baugol, baukol – kutya csúnyán, erősen ugat; vonyít

Mongol: borgo (bogo) = dühösen ugat - kutya

Báva – bamba, lassú észjárású, nehézfejű, buta.

Mongol: bobi (bovi) – lassú észjárású, buta (b = v Mongol: obo = ovo)

Bazárka - egy kötegnyi rőzse szállítására való villás hátú szállító eszköz. Köteg szállító.

Kínai - Mongol: badzsa = köteg, csomó, adag

Bazsalyog - mosolyog ; zsibbad, borzong hidegtől ; fürkészköd, figyel, néz ; csúfolódik, gúnyolódik.

Török: besaret = öröm. (örül). Mongol: be(g)ecseyi = megborzong a hidegtől

Török: baszari = látó. Mongol: budzartuul = mocskol, gyaláz, gúnyol

Bazsó, gázsó (székely szó) – cserebogár. Májusi estéken rajzó bogár.

Mongol: budzingna = nyüzsgő, sűrőg-forog, kavarog (rajzik)

Be - csodálkozás szava. Török: be = csodálkozás szava. Be szép !

Beakad - beszorul, kiálló tárgy megfogja Mongol: kadau = beakad

Bébükken - bedől, bebukik valahová. Mongol: buku = ledob, lebuktat

Becankózik - bejár, bekóborol területet. Mongol: csagacsila = kóborol, vándorol (csángódik)

Bece - boci, borjú. Mongol: bicsikan = kicsinyke

Béce - könyv. (nyomtatás, nyomtatott iromány)

Mongol: badza = nyom, sajtó. Török: bas = nyom. Török: basici = nyomdász

Török: basi = könyvkiadás (nyomtatás)

Bécél, bécéz - akadozva, lassan, nehezen olvas. Béce = könyv.

Mongol: barcsag = akadály, nehézség. Bécé = ABC ?

Becéz - kedveskedik, hízeleg, nyájaskodik, kényeztet, babusgat

Mongol: ebürcsi (бүcsi) = túl nyájas, hízelgő, bizalmaskodó.

Becókmol - iszogat, berúg. Mongol: szogta = lerészegedik, berúg

Becő – keresztesvirágú növények (pl. pipacsfélék) sok apró magot tartalmazó száraz, törékeny magháza.

Mongol: bicsara – széttörik, összeroppan. Mongol: bicsil – apró, pici

Becúcál - betöm lyukat, gödröt. Mongol: csigdzi (csici) = betöm üreget, lyukat

Becsap - ajtót erősen meglökve becsuk. Mongol : szabcsi (csapcsi) = becsap. pl. ajtót

Becschedik - pusztul, romlik, elsatnyul, értéktelen lesz, elzüllik, vacak lesz

Mongol: szökőre (szöhöre / csöhöre) = megrogyan, meghajlik

Török: csök (csöh) = összeomlik, ledől

Mongol: badzaaku ügei (bacsahügei) = vacak, rossz, hitvány, nem megfelelő.

Becsombolyít , becsondorgat - ruhával betakar, bepólyál, becsavar, becsomagol

Mongol: csembele = posztóval betakar, befed

Becsöllint - berüg, iszik. (meglocsolja a torkát). Lásd Csöll szót.

Becsörmöl - üszögös kukoricával valakit beken. üszögös = üszkös - feketére égett terület, fa (üszögös - fekete por, krémszerű gombás betegsége a kukoricának.)

Mongol: csurma = tűz égette hely- (fekete, kormos - üszkös)

Becsül, felbecsül - valaminek az értékét meghatározza. Mongol: ba(g)csala - felbecsül, megbecsül

Bédó - fáklya fakéregből. Mongol: badara = lángol, ég

Bedzsamál - vizes földet taposással nagyon összetömörít (megnyom)

Mongol: szamara (csamara) = lábbal rugdos. Mongol: dzsimii = nyom, szorít

Beéd - berepül valahová. Mongol: degde = száll. (edegde)

Befülled - bemelegszik. Ennek következményeként párás, nyirkos, penészes lesz.

Mongol: büliyere (füliere) = felmelegszik, bemelegszik. (f = b)

Bégény - dongó. Mongol: böküne = bögöly

Begérázik - befagy. Mongol: körü (görü) = megfagy

Begőzöl - haragos lesz, felháborodik. Ujgur: ghezep = harag, felháborodás

Mongol: kö(g)szö (köszö / göző) = elfutja a méreg.

Begy - madarak nyak alatt kidomborodó testrésze.

Nők domborodó melle. Templomtorony domborított alsó része.

Mongol: bögte(g)e - hajlat, görbeség, domborulat

Török: bagir - kebel, mell. Török: bogum - dudor. Török: bögür = mell

Begyberök - baromfi szíve.. Török: birikinti = csomó

Begyend - bölény. (púpos) Mongol: bögtör = hajlott hátú, púpos. Török: bükülü = hajlott

Bégyókás - beteg, sérült. Mongol: beyegei (beegei) = beteges

Behemed, **Behemót** - nagy méretű, terebélyes fa, természetes ember. (h - néma). Böhöm nagy....

Mongol: bö(g)en - sok, bőséges (nagy, terebélyes). Mongol: mod = fa. Lásd még Belhó szót.

Behordoz - fogas boronával talajt elegyenget

Mongol: korton (hordon) gí n arilga = egyenetlenséget felszámol

Behorgol - kaput bezár. Mongol: korigla (horigla) = korlátol, véd, megakadályoz, útját állja valakinek / valaminek, feltartóztat (pl. elzár, lezár utat, kaput). Horgot beakaszt, bezár.

Behömpölyít - begurít, behengerget (hemperget) valamit. Mongol: komboyi (homboyi) = henger(es)

Bejódul - begyógyul. javul - gyógyul.. Ujgur: jahsi = jó

Béka - csupasz, nyirkos bőrű, négylábú kételtű állat. Mongol - török: baka - béka

Béka kelente (székely szó) - ebihal. Béka és hal keveréke.. Mongol: kolidu (kolitu) = keverék

Bekap - egy falatnyit eszik, szájába vesz. Mongol: kabsi = bekap

Bekcsiás - rövid időre munkát kapó ember. Mongol: bag = kicsi, kevés.

Török: csalis = dolgozik, munkálkodik

Békó (ormánysági szó) - béklyó. Mongol: bo(g)ocsi - béklyó(szíj)

Bekorcol - száraz kóróval, kukoricaszárral, náddal befed valamit

Mongol: kauriyisa = kiszárad. Mongol: kaurai = száraz. Török: kuru = száraz (kóró)

Beköp, **beköpcöl** - részeg lesz, berüg, kapatos lesz.

Mongol: köböldze (köpölce) = himbálódzik, leng, inog. (Imbolyogva, tántorogva jár.)

Lásd még Betöp szót

Bekulemál - szólít, hív. Török: kelime = szó.

Bekür - jószágot befog járomba, bekerül, bejut, bekeveredik (pl. betegség a jószág közé)

Mongol: kölle (köre) = befog kocsi elé. Török: karis = bekeveredik

Bél - élőlények, tárgyak lágyabb belső része. Emésztőszerv, kanóc-, ceruzabél

Mongol: bilta - lámpabél, kanóc. Mongol: bal - ceruzabél

Mongol: bulu - henger (a bél- henger formájú)

Beleadjusztál - erősen rávág, ráüt. (agyal). Mongol: ide (igye) = leüt, kiüt

Belebodajkózik - belebolondul valakibe, valamibe

Mongol: buduli = összezavarodik, (megzavarodik) megkeveredik

Belebojtorkodik - belebolondul, belekeveredik

Mongol: buduli = összezavarodik (megzavarodik), megkeveredik

Belebónvál - bebugyolál. Mongol: boo = bebugyolál

Belébősme - nagy étvágyú, sokat evő ember. Török: beszin = táplálék, evés, hízás

Bélebűzhödött - rossz gyomrú ember; rossz kedvű

Mongol: baadzaku ügei = rossz, nem megfelelő. Mongol: badzala = görcsöl a gyomra

Belecsipad - belekap, beleragad (belecsípped, belesüpped)

Mongol: siged = beleragad, belesüpped. Mongol: csib(csip) = süllýed

Belecsócsál - valamit szétmorzsol és beleszór valamibe (pl. ennivalót). Lásd Csócsál szót.

Belecsombolyít - begöngyöl, betakar, bebugyolál (becsomagol)
Mongol: csomog = csomag

Belecsöndörödik (1) - undorodik, megutál, görbül, elhajlik
Mongol: singdaura = megundorodik.. Mongol : sintara = elgörbül

Belecsöndörödik (2) - belesodródik, belecsavarodik , „ beleszeret „
Mongol: sidarla = közeledik valakihez (sündörög körülötte)

Belecsubbant - belecsíp. Mongol: dzsibki = szúr (csíp) Mongol: sibeür = megszúr

Belecsugár - karácsonyi ajándékozási játék. egy nő szép tiszta bundába öltözve ajándékot visz .
a lányoknak a fonóba. Pásztor- ajándéka a kisdednek...
Mongol: beleg = ajándék. Mongol: dzsuga = játék.
Mongol: belcsige = legeltet (pásztor)

Belédúvaszt - beilleszt, behelyez. duvaszt --- (v – néma) - duast --- dua
Mongol: dai = illesztés

Béles – töltött sütemény, tészta. Mongol: bilau - töltött, kelt tészta

Beléndek – mérgező, bódító, kábító hatású növény, mely magvának elfogyasztása átmeneti tudatzavart okoz. Bolondokat beszél tőle az, aki megeszi.
Mongol: belen, balamad – örült, bolond

Bélfa - járom. Török: boyunduruk (bolunduruk) = járom, iga

Belga – hibás beszédű, dadogós. Mongol: balag – hiba, baj.

Beleherkel - belevág (pl. szalonnába). Mongol: kercsi (hercsi) = vág

Belhó – nagy, esetlen termetű. (h – néma). Mongol: buliya – tagbaszakadt, testes, nagy termetű

Belekalamász - belekotorász, belenyulkál, belekutyul. Mongol: koli = összekever.
Mongol: muski = csavar, teker, kavár. kalamász = koli – muszki = kever- kavár

Belekamatvol - hozzá nem értően a kelleténél többet tesz valamibe (ételbe)
Mongol: gamügei (kamügei) = pazarolva, gondatlanul

Belekozmásodik - beleszeret valakibe. Mongol: koos = pár (párt talál, párosít, párt keres...)

Belekür - **beletür** - beáll más helyett valahová. (ló helyett magát fogja szekér elé.)
Mongol: külle (köre) = befog kocsit elé.

Bekulemál – beszélít, behív. Török: kelime: szó

Benyomódik - besüpped. Mongol: namuyi = besüpped

Belenyúvad - belefulladás. Lásd Nyúvad szót.

Belepöndörödik - belecsavarodik, „ beleszeret „, Pöndörít, sodor, csavar , pödör – pl. bajszot (n – néma)
Mongol: budara = kavarog (tekereg, csavarodik). Mongol: bondo(g)na = pöndörödik

Belesuttvan - beledőf, belevág (pl. kést). Mongol: siagda = beleverődik
Mongol: szedzi (setyi) = bök, szúr. Mongol: szibe(g)үүл = árral megszúr

Beletóked (1) - megtetszik, beleszeret. Mongol: degdzin (tegcin) = tetszik

Beletóked (2) - beleköt valakibe. Mongol: tügüdeg = köteg, kötés

Beletókeszt - beleüti valakibe a kést.
Mongol: daak (ták) = megkésel. Mongol: togszi = üt, ütöget

Beletörődik - megnyugszik, lehiggad. Mongol: törküdzi = lehiggad

Beletukmál – ételt beleerőltet, „ beletöm „, valakibe. Mongol: tügdzi = töm

Beletür - beáll más helyére valahová.
Mongol: tölöge = valami, valaki helyett.. Mongol: tülkicse = munkát egymásra hárít

Belezándorodik – belebolondul. Mongol: szandura = összezavarodik, megzavarodik

Belga, bélgye - hibás beszédű. Mongol: balag = baj, hiba

Bélge, bélgye - gurításra használt vékony hengeres fa. Mongol: büligür = rúd, nyél

Belhó (Ormányság) – esetlen, nagy. Mongol: buliya = tagbaszakadt, testes

Bélkefa - kis fatengely vetélőben. (szövőszék). Lásd Bélge szót.

Bélükken (székely szó) – betoppan valahová. Mongol: lügki = dobban, puffan

Bélsikulás (székely szó) – hasmenés. Híg széklet hirtelen todulása.
Mongol: sikacsalduan – todulás, nyomulás

Bélyeg - jel, jegy. Mongol: belge – jel

Bemajszol, bemosztol - bemaszatol, bepiszkol. Mongol: maucсила = mocskol

Bender - göndör, bodor (n – néma)
Mongol: budura = kavarog (kevereg, kanyarog, bodorodik, csavarodik, fordul ...)

Benderedik - perdül, penderedik, gördül, fordul, göndörödik, bodorodik. Lásd Bender szót.

Benderít - pödör, sodor, teker, csavar, bodorít. Lásd Bender szót.

Bendes - nagy, öblös, bő szájú cserépkorsó. Mongol: bö(g)en = sok, bőséges (nagy....)
Mongol: bantuyi (bandui) = duzzadt, kövér

Bendő – a kérődző emlősök összetett gyomrának első része. Gyakori a felfűvódása, ezért a külső szemlélő puffadt testrésszel azonosítja be. Mongol: bantuyi (banduyi) – duzzadt, dagadt, puffadt.

Benga - rossz szellem, ördögféle. (n – néma). Mongol: bug = rossz szellem, gonosz lélek

Bengár - vaskos, izmos gyerek. (n – néma). Mongol: baagar = vaskos, kövér

Benge, bönge - szüreteléskor a tőkén hagyott kicsi szőlőfürt. (n – néma)
Mongol: бага = kicsi

Benges - eszem - iszom, lakoma. Mongol: bö(g)en = bőség

Bengyókos, bergyókás - sérült. Mongol: bertenggi = sérülés

Benyúvad, benoud - megfullad, meghal. Lásd Belenyúvad, Nyúvad szavakat.

Bepemetel - befröcsköl, bepermetel. Permet = apró cseppekben szétszórt folyadék.
Szítáló eső = permetező, gyenge eső

Mongol: boroan = eső.. Mongol: met = olyan, mint.. Per – met = olyan, mint az eső.

Bepillézik - tej felszíne bebőrösödik. (l = r) (pl. gelencsér = gerencsér)

Mongol - török = бүрү = bőr (takaró, fedél, borítás, héj...)

Bepiyókázik - beiszik, berúg. Orosz: pity = inni.

Bepocskol - bepisil, bekakil, bepiszkít. Mongol: budzar = kosz, piszok, mocsok

Bérc – kis domb, kiemelkedés. Börcös = rücskös, bibircsós, érdes felület.
Mongol: bardzagar = egyenetlen, érdes. Mongol: bulcsim – hegyfok. (l = r)
Tévesen szláv eredetű szó.

Berdő, berdó – tők üreges szárából készült, rekedt hangot adó játékduda.
Mongol: bargi – rekedten szól. (g = d)

Berek – vizenyős nádas, zsombékos bozótos lapály, rét. Mongol: bö(g)ereg – zsombékos hely, berek

Bergyeges, bergyegős (Ormányság) - beteges. Mongol: baru(g)atai = gyatra, megviselt, kissé rossz
Mongol: beye baru(g)atai = nem érzi jól magát

Bergyúka - állatsalagató „hangszer” Lásd Berdő szót

Berhel --- szétszed, szétbont, elront; ellop. Török: berhava= szétrombol, szétrongál, elront, tönkretesz.
Török: bertaraf = eltesz, félretesz, elmozdít

Berkátol (Ormányság) - virraszt, éjszakázik. Mongol: börtöldze = homályosan dereng (virrad)
Mongol: barui бүрүй = reggeli szürkület, homály (virradat.) Mongol = katau = kitart.
Mongol: gatul = túljut valamin. pl. nehézségen. Reggelig kitart. Túljut az éjszakán.

Berső --- jobb oldali. Lásd még Habe szót.
Mongol: baruun kabar = jobb oldali szomszéd. Ősi magyar fordított égtáj használat !

Berszán (csángó) - vesszőből hajlított játékszán. ber – szán.
Mongol: beriye = vessző Lásd még Szán szót.

Berez (l) - megijed, reszket. Török: rase = reszketés, remegés

Berez (2) - beszarik a nadrágjába. Török: rezalet = disznóság, ocsmányság

Berzet (erdélyi tájszó) - szénát forgat. Mongol: burdzayi = teker, csavar, forgat.

Berzenkedik (1) – madár félelmében, dühében tollát felborzolja, hogy elijessze ellenfelét, támadóját.
Kakas a szárnya tollát felborzolvá járja körül a tyúkot párzásra készítve azt. Lásd Berzes, Borzol szavakat .

Berzenkedik (2) - fél valamitől, idegenkedik valamitől. Mongol: biszigürke (bisziürke) = fél, idegenkedik valamitől. (r-néma) biszigürke --- birzigürke - berzigürke. Lásd még Berzenkedik (1) szót.

Berzi, berze, börze - borzas, göndörödő. Mongol: burdzii : göndörödik, bodorodik

Berzes - borzas. Mongol: бүрдзэйилге = borzol

Berzoka, berzene (erdélyi szó) – törmelékkenyér. Mongol: bardzayi = töredezett, egyenetlen

Berzseny, börzsöny (erdélyi tájszó) - sűrűség, sűrű erdő. Mongol: bersi, borszi = sűrű

Besankol - besároz. Lásd sankol szót.

Besemerít - besodor (forgat, teker). Mongol: szamara = kever, kavár, forgat

Besikál - mángorol, simára nyom, vasal. Mongol: sikalta = nyomás, szorítás, préselés

Besúvaszt (felvidéki – csatai) – bedug, beeröltet, elrejt valamit szűkös helyre. (v – néma)
Mongol: szuyila = bedug, becsúsztat

Beszakul - beszakad, betörik, bereped. Mongol: szekee = repedés, hasadék, szakadás

Beszatyulál, beszityakol - berúg, lerészegedik. Mongol: szotanggi = részeg, italos

Beszeg ruhát - ruha szélét visszahajtja, majd elvarrja. Mongol: dze(g)ege = beszeg ruhát

Beszelel - befröcsöl, beken. Mongol: szürsi (szülsi) = fröcsöl

Beszerike - túl díszes, rikító, festett. Török: bezek = dísz, díszítés.

Beszertes - szertelen, figyelmetlen, szeles. be – szert
Mongol: buzu = - talan, -telen. Mongol: szergeg = figyelmes, óvatos.
Mongol: szerdzsigenegür = szeles, kapkodó.

Beteg - leromlott, legyengült egészségi állapotú. Mongol: ebedcsitei = beteg

Betia - betegség neve. Törje ki a betia ! Epilepszia. Mongol: batara = elájul, eszméletét veszti.

Betestál - meghal, megdöglik, elromlik, véget ér
Mongol: te(g)üsz / teüsz = bevégez, befejez, bevégeződik.

Betöp - berüg, részeg lesz. (betép = bepíál, lerészegedik)
Mongol: dayiba (taipa) = ingadozik, imbolyog. (Imbolyogva jár)

Betupul, betuhad - bedugul, elzáródik, eltömődik.
Mongol: tügdzsigde = bezáródik. Mongol: tagdzsira = eldugul.

Betyár – vakmerő útonálló, fosztogató, hitvány, semmirekellő szegénylegény.
Török – mongol: batur /batar = bátor (vakmerő). Török: battal = semmirekellő

Bezákányozik - berüg, részeg lesz. Mongol: szogta = berüg, lerészegedik

Bezupált (felvidéki-csatai szó) - bevált katonának, besorozták.
Mongol: csubuul (zupuul) – sorba állít

Bezsuppol – (felvidéki-csatai) – batyuba, zsákba tesz. Mongol: szabala (zsapala) – zsákba, tartályba tesz.

Bezombolyoz - takarmányt kazalszerű halomba rak.
Mongol: dzsombogor = kúposan domborodó, méhkas formájú

Bíbelődik – vesződik, bajlódik valamivel. Mongol: bebere = ügyetlenkedik valamivel

Bibi – seb, var. Lásd Bibircsók szót.

Bibircsók – apró búbos kiemelkedések bőrön. Mongol: böbör – búb(os).
Mongol: csoog – egyenetlenség. Mongol: barcsi(g)ar – érdes, rücskös

Bíbor - a bíborcsiga mirigyének nedve, ebből készült kék, lilás színű festékanyag.
Mongol: bayibang – kékkő, rézgálic

Bicebóca - billegve, sántikálva, botladozva járó, hibás lábú ember.
Mongol: badzsaqu ügei – hibás, rossz, torz, nem megfelelő.
Mongol: бүдере (bütere-bücsüle) – botlik, botladozik. bacsa - бүцсе

Biccent - fejével bólint. Ujgur: besini = biccent

Bickel -- bóbiskol. Ülve felületesen alszik, közben feje újra és újra előrebiccen. Lásd Biccen szót.

Bicsak – összecukható zsebkész. Török: bicsak – bicska, kés, penge. Ujgur: picsakh = bicsak.
Megbicsaklik, bucskázik szavak alapja.

Bicsakol (ormánysági szó) – megmakacsol. Mongol: bu(g)dzsayi – makacsodik, csökönýösködik

Bige - ökölnyi gödröcskébe állított, mindkét végén kihegyezett végű fadarab, melyet vastagabb bottal felütnek a levegőbe, majd onnan messzire ütnek.
Mongol: bögleü – eldugott (gödörbe dugott). Mongol: bögtöre – átdob, átvét

Bigyegő / begyegő - nyakdísz. Gyöngyön csüngő szalagcsat.
Mongol: bagan (bagyan) = szalagdísz. Mongol: baglaa = csokor, csomó

Bigyeredik (Ormányság) - kuporodik, elhúzódik. Mongol: bögtöre = összegörnyed

Biggyeszt - (fitymálva, megszeppenve) lehajlítja, legörbíti szája szélét; odatűz (valami dísz) valahová.
Mongol: bögtöyi – meghajlik, lehajlik. Mongol: bögdzsile – gyűrűvel, karikával díszít, odaerősít.

Bigyirgő, bigyirok (székely szó) - burgonya. Mongol: bögle(g)ü = eldugott (földbe)

Mongol: bu(g)si = megbújik (pl. földbe). Mongol: ur(g)umar = nő, terem. Földben terem.

Bigyó - kis golyó, boggyó. Mongol: бага – kicsi, apró

Bihal, Bihaj, Bual (erdélyi tájszó) - bivaly. Ujgur – Török – mongol: buka (buha) = bika

Bikfic - gyerek, kölyök, fickó; ostoba. Mongol: бага - kicsi. Fic = fickó, fiúcska

Bikik (ormánysági szó) - ember párosodik, közösül
Mongol: buqasa – ivarzik. Mongol: buqada - párosodik

Billeg - függőleges iránytól eltérően dőlőget, hajolgat. Mongol: aali ügeyide – illeg-billeg, illegeti magát.

Billog, bélyeg. Állatra süttött jel, mely a tulajdonos jele is egyben. Mongol: belge = jel

Bimbó – gömbölyded virágkezdemény. Mongol: bömböger – gömbölyded

Bindzsi (Ormányság) - rossz, csintalan. (n – néma) Mongol: badzaakuügei = rossz, vacak

Bir - testi erővel rendelkező, fizikai terhelést elvisel. Mongol: bira - testi erő.

Birgēj - temető. Mongol: бүркү = beborít, betakar, befed (betemet)

Birka - juh. Görög eredetű. Tévesen cseh szó.

Bírál – hibáztat, szid, okol, ítélkezik, vádol. Mongol: buruudka – hibáztat, vádol valamiért

Bíró - ítéletet hozó, vitás ügyekben döntő. Mongol: bariyacsin = bíró (lovasversenyeken)

Birogál (Ormányság) - lassan bír valamit, lassan, nehezen jár. Lásd Bír szót.

Birs – erősen illatos, fanyar gyümölcs. Mongol: borsi – kelleténél erősebb ízű, erős ízű

Bislet (székely szó) – macskák, kutyák párosodnak
Mongol: boosz – megtermékenyül (megtermékenyít)

Bitó – akasztófa. Megfullasztással járó kivégző eszköz.
Mongol: бүтү(g)ül – megfojt; befejeződni készlet

Bitófa - tartófa, valamit biztosító fa, rögzítő fa, lovak kikötésére szolgáló fa (oszlop)
Mongol: batula = megerősít, biztosít, tart, rögzít, hozzáerősít valamit valamihez.

Bitorol – erőszakkal elvesz; erőszakkal, jogtalanul használ valamit.
 Álnoksággal, ravaszsággal szerzi meg a hatalmat.
 Mongol: batu – erős (erőszak). Mongol: bildaurskaci (bitaur..) = gátlástalan, ravasz

Bivaly, bihal, buhal – fekete szőrű szarvasmarhaféle. Török-mongol: buka (buha) – bika, bölény (bivaly)

Bizgat, bizget – piszkál, ingerel, háborgat. Mongol: budzsingnaul – felizgat, felbolygat, ingerel

Bízik – hisz, remél. Mongol: biszire – bízik.

Bizony ! – biztosan, igazán, valóban. Nyomatékosító szó. Mongol: bidze! , buidze ! – bizony !

Bizsereg – izgatónan kellemes érzése van. Mongol: budzingnaul – felizgat

Bóbiskol – elalszik kis időre. (ülve). Mongol: бүбейлэ – álomba ringat.

Bóbíta – búb, madarak fején lévő tolldísz. Mongol: böbögeldzin – búbos banka – madár

Boborján (felvidéki-csatai) – nyugodt, komótos (öreg) ember.
 Mongol: tababriyan – ráérősen, nyugodtan

Boci – tehén kicsinye. Mongol: bicsil – apró, kicsi. Mongol: bicsiqan – piciny, kicsinyke

Bocs – medve kicsinye, kölyke. Mongol: bicsiqan – picinyke, kicsinyke

Bocskor – talpra helyezett bőrlap, melyet zsinórral a lábszáron kötnek meg.
 Mongol: бүсилэ – zsinórt megköt. Török: ucskur – zsinór

Bodacs (székely szó) – tinó; kövér gyerek
 Mongol: bod – nagy testű haszonállat. Mongol: бүдү(г)үн – vaskos, vastag (kövér)

Bodag – kenyértészta maréknyi maradékából sült lepény.
 Mongol: bitegüü (bidegü) – két ossztenyérben elférő mennyiség.

Bodán – víztartó edény. Török: bidon = kanna.

Bódít – kábít, szédít; értelmet, elmét összezavar, megkever
 Mongol: budun(g)uira – zavarossá, homályossá válik agy, értelem.

Bodor – füst gomolygása, kavargása. Mongol: budura – kavargog, gomolyog, tekeredik

Bódorog – kevereg, kavargog, tekereg. Lásd Bodor szót.

Bodri – göndör, hullámos, bodor. Lásd bodor szót.

Bog – csomó, büttyök – kötél, fonalon, fán
 Mongol: baglaa – csomó, bog. Török: bogum – dudor, csomó

Bogár – kis méretű, kemény szárnyfedőjű rovar. Mongol: ba(g)a – kicsi

Boglya – szálak takarmány kúp alakú rakása
 Mongol: baglaa – boglya, halom, köteg. Török: baglam – köteg, kupac, boglya

Bogolyás – búbos, bóbítás. Ujgur - Mongol: bagla = köteg, csomó, csokor, bokréta

Bogra ró (székely szó) – értelmetlen munkát végez.
 Fa csomójára vésni értelmetlen, mert az elkorhad. Lásd Bog szót.

Bogyán (székely szó) – rövid lábú, zömök. Mongol: bo(g)oni – rövid, kurta, alacsony

Bógyás – bogaras eszű. Mongol: бага = kicsi, kevés

Bogyó – kicsi, gömbölyű termés. Mongol: ba(g)a – kicsi

Bogyola – golyva. Mongol / ujgur : bagla = csomó

Bojog (Ormányság) – bolygó, bolyong.
 Mongol: bayiriügei = nem állandó, állhatatlan, szállástalan (bolyongó)

Bojt – csomóba összefogott sok szál alkotta dísz. Török: bol – bő, bőséges, sok

Bojtár – juhokat terelő legényke, pásztor munkáját segítő fiú. (kutya)
 Mongol: bo(g) – juh, kecske. Mongol: toori – terel.

Bók – kampós bot, kasza ívelt fogantyúja. Lásd Bókony szót.

Boka – lábszárunk alsó végén, mindkét oldalon lévő kidudorodás.
 Mongol: бөкө-тэй – dudorodó, púpos

Bóka (1) – (Felvidék – Csata) – ügyefogyott, nyomorék, ügyetlen
 Mongol: bokiya = ügyetlen, rendetlen, nyomorék

Bóka (2) – emelőháló (meghajló nyéllel)
 Mongol: bokira – meghajlik. (hajbókol; bókony = hajlított hámfa)

Bokály – öblös kancsó. Lásd Bögy szót.

Bóklász – le- lehajolva keres, legel.
 Mongol: bokira – meghajlik. Mongol: бөкүй – előrehajlik. Török : бүкүк = görbített, hajlított

Bókol (1) – meghajol valaki előtt. Mongol: bokira – meghajlik

Bókol (2) – fejét le- lehajtja. Mongol: bokira = meghajlik

Bókony – hajlított, ívelt hámfa; csónak ívelt bordája
 Mongol: bokira – meghajlik. Török: бүкүк = hajlított, görbített

Bokor – még hajlékony szárú, egy töről csoportosan sarjadó növény.
 Mongol: bokira – meghajlik. Mongol: ba(g)laa – csokor, köteg, nyaláb, bokréta

Bokréta – csokor. Török: buket = bokréta, csokor

Boksa – szénégetésre szánt farönk halom. Mongol: ba(g)csala (bagsala) – halomba, csomóba rak.

Boldog, bódog – teljesen meglegedett, mindent jónak, tökéletesnek látó. (1 – néma)
Indiai: bodi – tökéletesség, megvilágosodás. (Buddha szóból)

Bólint – fejét megbillenti. Lásd Billeg szót.

Bolond – zavarodott elméjű. Tévesen szláv eredetű szó.
Mongol: belen, bileng – örült, bolond. Mongol: balamad – örült (bolond)

Bolt (bót) – égbolt, boltozat, íves tetőzet, ívelt fedél; fedett árusítóhely, üzlet.
Mongol: bite(g)üü – fedél. Mongol: бүтү(g)e – betakar, befed, beborít

Boly – sokaság, tömeg, csapat; bőséges számú élőlény.
Török – ujugur – mongol: bol/bal – bőséges, sok

Bolygat – piszkál, turkál, feszeget, szurkál, körülás. Török – Mongol: bula /büli = kavár, döfköd, szurkál, ront
Mongol: balbala = ütöget, vereget. Tévesen az ismeretlen eredetű bolyog szóból eredeztetik.

Bolyh – puha, selymes tapintású, finom, vékony szálak csomója.
Mongol: bulbarai – puha, lágy. Tévesen a bojt szóból származtatják.

Bolyog – bolyong. Lásd bolyong szót.

Bolyong – eltévedve ide-oda járkál, kevereg cél nélkül.
Mongol: balara – eltűnik. Mongol: balar – zavaros helyzet(be kerül)

Bombékszik (Ormányság) – bimbózik. Lásd Bimbó szót.

Bombi – aratás után elhullott gabona összegereblyézett csomója
Mongol: böm = csomó. Lásd még Bimbó szót.

Bombor – gömbölyű csángó síp. Mongol: bombo(g)or = gömbölyű

Bomol – bevadul, elveszti uralmát; szétomlik.
Mongol: omol(g)ada – vadul, heveskedik. Mongol: ömere – omladozik. (omlik-bomlik)

Boncos – kócos, gubancos. Mongol: ba(g)sza(g)ar – bozontos, borzas. (n – néma)

Bong – gomb. Mongol: bagcsa = csomó (bog). (n – néma)

Bongyorgat – bedug, elrejt (n – néma). Mongol: büggü = bújik, elrejtőzik.

Bont – felnyit, kinyit, szétlázít, szétbomlaszt. Lásd bomol szót.

Bonyolít – összekuszál, gabalyít, összezavar, összekever. Mongol: bantagna – összezavar, összekever

Bopó – nagyapa. Mongol: babai = apa

Borbolya – piros, hengeres formájú bogyót termő sóska fajta.
Mongol: berile – pirul (piros). Mongol: bulu – henger (hengeres)

Borcs – savanyú, csípős ízű étel / ital. Mongol: borsi = erős ízűre fő

Bordó, berdó – Lásd Gordó szót.

Borít, kiborít – kiönt, kidönt. Mongol: bürlige = elpazarol, eltékozol, tönkretesz (kiönt)
Mongol: boroa = eső. Esik, zuhog, dől (kidől, kiömlik) Víz árad, kiönt.

Borjú – fiatal szarvasmarha. Mongol: birau – borjú

Borogat – befed, betakar. Török: бүрү = begöngyöl, betakar, beburkol, beborít
Mongol: бүри = beborít, betakar, befed

Borostyán, boroscsian, boroszlán – orgona (növény). Fehér vagy kék sűrű virágzatú, erős illatú növény.
Mongol: borsi = sűrű, erős illatú.. Mongol: cšenkeyi = halovány (fehéres), kékes

Bors – erős ízű fűszer. Mongol: borsi = kelleténél erősebb ízű

Borsó – fehér virágú, gömbölyű, zöld magvú hüvelyes növény. Mongol: buurcsa(g) – borsó

Borul – sötétedik, befelhősödik. Mongol: baraala = sötétedik

Borza – frissen felásott föld, frissen rakott boglya. (laza, még nem roskadt meg, nem laposodott el)
Mongol: bardzagar = egyenetlen, durva felületű

Borzas – kócos, szétzilált, szanaszét álló hajú, szőrzetű. Mongol: бүрсейилге = felborzol
Mongol: burdzi(g)ar = tekeredett, göndörödött, csavarodott, bodorodott

Borzalmas – ijesztő, félelmetes dolog, esemény. Lásd Borzol szót.

Borzol – haját, szőrt felmereszt, madár félelmében tollait felbozolja, hogy támadóját eljessze.
Valakit felizgat, felbolydít, felidegesít. Mongol: бүрсейилге – felborzol
Mongol: budzingnaul = felizgat, felbolydít, felkavar

Borzong – hidegtől, félelemtől megrázkódik, remeg
Mongol: be(g)ecseyi – megborzong hidegtől. (r – néma)

Borza – tartófa. Mongol: baricsi = az, ami tart valamit.

Bósáz – kakas a tyúkkal párosodik. Mongol: boosz = megtermékenyül

Bosko (felvidéki-csatai) – hőbörgő ember. Mongol: boska – lázad

Bosszant – haragít, mérgesít. Mongol: bu(g)sza = meggaragszik

Bosszú – megtorlás, törlesztés sérelem miatt. Mongol: ösz, öszye – bosszú

Bot – legfeljebb 1-2 cm átmérőjű, bokorról vágott, tört vessző, ág. Mongol: buta – bokor, cserje

Bót, Bolt - üzlet. Eredetileg vászon ponyvával fedett vásári árusítóhely.(sátor) Lásd Bolt (Bót) szót.

Bóta - víztartó edény ; kisebb fenyő.

Kínai – mongol : butan = bortároló edény. Mongol: butas = bokor, cserje (botnak való)

Botlik – valamilyen elakadva kis híján elesik. Elesik. Mongol: бүдере (bütere) – megbotlik

Botorkál - botladozva, lassan jár. Lásd Botlik szót.

Botorság - badarság; ostoba, zavaros, összevissza beszéd.

Mongol: budulian-tai - zavaros, összekuszált, ellentmondásos.

Botrány – rendestől, törvényestől eltérő viselkedés, helyzet.

Zűrös, kellemetlen helyzet, összetűzés, kavarodás, fejtelenség.

Mongol: budulian (butulian- buturian) – zűrzavar, zavaros ügy, keveredés, fejtelenség, összeütközés.

Bozót – cserjéből, gazból álló sűrű, kusza növényzet

Mongol: budzingnaan – zűrzavar, kavarodás, kuszaság

Bozont – sűrű, kócos, gubancos haj, szőrzet. Lásd bozót szót.

Bozsog (erdélyi szó) – nyüzsög, mozog. Mongol: budzingna – nyüzsög, sürög – forog

Bóza - áztatott kukoricából erjesztett ital. Török: boza = búzából vagy darából erjesztett ital (alkohol)

Mongol: bodza - kancatejből erjesztett bor (vajával forralt aludttej)

Bozál – ken, mázol. Mongol: baszada = ken, mázol

Bozdot - gaz, gyom. Mongol: ebüszütü = elgyomosodik

Bozsog – nyüzsög, hemzseg. Mongol: budzingna = nyüzsög

Bő – sok, tág, számos. Mongol: bö(g)en - sok, bőséges

Böckös – bütykös, csomós. Mongol: bagcsa = csomó

Bőcs (erdélyi tájszó) - nagyképű, dölyfös. Mongol: baszu (bacsu) = lenéz, megvet

Bőcsöl (székel) - döf, döfköd, buccol- kiskecske. Erejüket próbálva pici szarvukkal döfködik egymás fejét.

Mongol: budza(g)ayira = erősnek mutatja magát.

Böde – katicabogár. (ha megfogják, büdös nedvet bocsát ki). Mongol: bödegei = mocskos, tisztátlan (büdös)

Bödöc - szalmával vastagra tömött zsák.

Mongol: бүдү(g)үн = vaskos, kövér, duzzadt. Mongol: bite(g)ül = betöm, megtöm

Bödön – fedeles tároló edény. Mongol: бүтүге (büdüge) – betakar, befed, beborít

Török: bidon – bödön

Bődül – erős, mély hangot ad. (pl. oroszlán, szarvasmarha)

Mongol: бүдүгүн – nagy. Mongol: бүдү(g)üre – mély hangú (lesz)

Bődületes – nagy, hatalmas. (bődületes marhaság = nagy marhaság)

Bődületes épület = nagy épület. Mongol: büdügei - nagy

Bödzög - reng (háj). Mongol: bilcsagana = remeg, reng (háj) (l – néma)

Bög – szarvasmarha elnyújtott, mély hangja

Török: böğürtü , bagir – bögés, ordítás. Mongol: bakira = bög, kiabál, ordít

Bögöly – szúrásával (bökesével) fájdalmat okozó vérszívó légy. Mongol: böküne – bögöly

Bögre – hasas, bögyös, öblös ivóedény. Mongol: bögtöyi – hajlat, görbület

Bögy - begy – hajlat, domborulat, dudor. Dodorodó női mell , madarak dudorodó gyomra.

Mongol: bögtöyi - hajlat, görbület. Török: bögör , bagir – kebel, mell.

Begy, buggyos, bugyogó, bugyi, bugyelláris, templomtorony bögy....

Bögyek (Ormányság) - templomtorony dudora. Lásd Bögy szót.

Bögyöge - öblös (bögyös) vizes korsó. Lásd Bögy szót.

Bögyők – gömbölyded, domborodó, kerek. Lásd Bögy szót.

Bögyörő - kisfiú heréje, hímvesszője. Mongol: bögere = here, vese (hengeresen gömbölyödő)

Bögyörődik – hasasodik, gömbölyödik, hízik. Lásd Bögy szót.

Böhhönc – nagyon nagy, behemót. Rövid, de vastag törzsű, nagy koronájú fa. Lásd Behemót szót.

Böjek , bölek (Felvidék – Csata) - ököl. Török: bulag = ököl

Böjt – vezeklésül, büntetésként vállalt éhezés. (vallási tartalmú) (j – néma)

Mongol: ba – büntetés. Mongol: öldé – kiéhezik. Ba-öldé (böld) - büntetésből (vezeklésből) éhezik.

Mongol: budaala (butala) = eszik Evéssel kapcsolatos a böjt.

Vezekel - bűneit éhezéssel váltja meg. Böjt - bölt. (j = l)

Mongol: bulta = kivágja magát valamilyen kellemetlenségből., kibújik a felelősségrevonás elől.

Bök (1) – hegyes tárgygal szúr.

Mongol: böküne – bögöly. Mongol: bögeszүн – bolha. Bökö, szúró rovarok.

Bök (2) (csángó szó) – kuruzsló, jövendő ember. Mongol: bö(g)e – sámán, táltos

Bökkenő – akadály, nehézség. Tévesen a bök szóból eredeztetik. Mongol: бүгле(g) – akadály

Böklük - hány, öklendezik.. Mongol: böгөлдзисүн = hányás, okádás

Böknye - bögöly (légy) (Felvidék – Csata) Mongol: bökün = bögöly
Bölekös (ormánysági szó) – göröcsös, göcsörtös, bütykös fa. Mongol: buluu – bütyök, dudor, duzzanat
Böllér – disznót leszúró személy. Mongol: büli – kést beleszúr, beledöf.
Bömbölés – vihar, dob, állatsereg erős hangja. Mongol: bömböre - dobot ver
Bönge – elhulott gabona, gyümölcs. Bönge/benge = pár szemből álló kis szőlőfürt, melyet szüretkor hagytak el.
Mongol: bog = hulladék Mongol: bogoni = kicsi (n – néma -- bönge - böge)
Bőnye - izomcsoportokat külön- külön pólyaszerűen beburkoló inas hártya. Inas végével csatlakoznak a csontokhoz. Mongol: böen (bön) = csoportban, csoportban együtt, nagy csomókban, bőségesen.
Mongol: böen(g)ne = csoportosul, összegyűlik, csomósodik
Bőr – takaró, fedő, védő réteg ember és állat testén.
Mongol: büri – fed, takar, bevon. Török: бүрүм – takaró, fedő, borító réteg
Börbőne - kis hordó itlnak. Mongol: borbi = tömlő (itlnak)
Börc - domb. Mongol: bö(g)ercseg = gömb, gömbölyded
Bőrcuaj - bőr-mellény. Mongol: cseedzsimeg (csecsimeg) = mellény
Böre - farkas . Ujgur: böre = farkas
Böre - héj, maghéj (bőr, takaró). Török : бүрү = bőr, takaró, borítás, (héj)
Börhés (bőrés) - ráncos. Mongol: bardzayi = ráncos.
Börög – edény megfogó villás szerszám. Mongol: bara – fog, megfog. Mongol: barigda – megfogják.
Börtákol - virraszt. Mongol: börtöldze = homályosan dereng (pl. virrad)
Börtön – bűnöző, elítélt személyeket fogva tartó létesítmény. Mongol: buruu-tu - bűnös, vádlott
Börzsöny, berzseny – alkörmös növény piros boggyójából, vöröshagyma leveléből készült vörös lé.
Vörös levelű fák erdeje. (összel pirosodó, sárguló erdő). Mongol: berile – pironkodik, elvörösödik.
Bősz – gyűlölettől fűtött, ádáz, bosszúlkodó, felindult. Mongol: buszaniul = elpusztít, tönkretesz.
Mongol: bucsala = dühtől / méregtől dühöng. Török: boz = tönkretesz, rombol, pusztít
Bőszme (1) - faragatlan, durva (fa, ember) . Mongol: baadzsalig - faragatlan, durva
Bőszme (2) – bolond, gyengeelméjű, buta
Török: bas = fej. Török: mahcup = zavart. Török: malul = beteg. Zavart fejű.
Bőszörmény - kis gumójú, vadon termő növény. Ínséges időben a szegények salátát készítettek a gumójából.
Mongol: beszereg = apró, kicsi, csenevész
Bőtör - keresgél. (Felvidék - Csata). Mongol: bedere = kutat, keres
Bú - bánat, szomorúság, csüggedés. Mongol: bukinidul – búskomorság, csüggedés
Búb – púp, domborulat, kiemelkedés. Mongol: böbör = búb, dudor
Mongol: böbegeldzsín – búbos banka – madár
Búbol - kakas párosodik a tyúkkal és közben a tyúk fejében próbál „kapaszkodni”. Párzás közben a tyúk fejét (búbját) csipkedi. Lásd Búb szót.
Buci – részeg. Lásd Bóza szót.
Bucka – púpos halom, kupac. Mongol: begcseger – görbe hátú, púpos. Mongol: ba(g)csa – csomó (halom)
Buckó (ormánysági szó) – erős termetű, kövér. Mongol: budza(g)ayira – erős, nagy
Bucó(k) (1) – telt arcú, pufók, kövér. Mongol: bulcsa(g)ar – domborodó (arc)
Bucó (2) – gumó, hagyma. Mongol: bulcsuu = gumó, hagyma
Bucsér – domborodó, köcsög formájú kosár. Mongol: bulcsaar = domborodó (edény)
Bucsi - 4 -8 literes kis hordó. Mongol: bulcsaar = domborodó (edény)
Bucskázik – bukfencezik. Előrehajol, előrebecslik.
Mongol: bukuul = leesik, lebukik. Lásd még Bicska szót.
Bucsók (székely szó) – böjti álarcos. Mongol: bacsag = böjt.
Budártűz – pásztorok, csöszök, határőrök (őr)tüze. Mongol: badara = lángol, ég
Budi, boda, büdi, bede - bűdös hely, árnyékszék, száraz WC
Mongol: bö(g)edei = mocskos, tisztátalan. Mongol: be(g)e = rohad, romlik (bűdösödik)
Budrók (Ormányság) - buta. Mongol: budulian = buta
Buga - kalászcsonló, kúp alakú virágzat, termés. Ujgur /Mongol: bagla = csomó, köteg, halom
Buga – kis szarvú tehén. Mongol: ba(g)a = kicsi
Búgat – nőtény sertés párzásra kész állapota. Mongol: bukasa – ivarzik, fedez, búgat, folytat.
Bugris – műveletlen, buta, faragatlan ember
Mongol: bukar (bugar) – műveletlen föld, parlag. (műveletlen, parlagi ember)
Buggy - ruha gömbölyded kiöblösödése. Lásd Begy szót.
Bugyberek - akárhová, félreeső, eldugott hely, (távoli berek)
Mongol: bögleü = eldugott, félreeső. Mongol: bö(g)ereg = berek
Bugyelláris --- fodros, buggyos pénztartó bőrzacskó- a szája zsinórral összehúzza.
Bugyi -- buggyos szárú női alsónemű. Lásd Bögy szót.
Bugyli – rántásra becsukódó egyszerű zsebkész. Mongol: bu(g)ui = csukló, becsukló

Bugyog – fortyogva, buborékolva, gomolyogva, kavarogva tör elő folyadék.
Mongol: budzsingna (bugyingna) – kavarog, sűrög-forog, gomolyog, forr (buzog).

Bugyoga – öblös, hasas korsó. Lásd Bugyogó szót.

Bugyogó – buggyos szárú nadrág, női alsónemű. Lásd Bögy szót.

Bugyolál – betakar, ruhába begöngyöl, becsomagol.
Mongol: boodal (bógyál) – csomagolás (d = gy) Mongol: bogcsa – bugyor, batyu

Bugyor – batyu. Mongol: bogcsa = batyu

Bugyulló (ormánysági) – öblös, hasas agyagkorsó. Lásd Bögy szót.

Bugyuta – butácska, bamba, mamlasz. Mongol: buduliun = zavaros fejű, buta (gy = d)

Bujája (ormánysági szó) – a növény vastagabb része. Mongol: buliya – testes

Bújik – szem elől elrejtőzik. Mongol: bu (g)si = elbújik. Mongol: bultayi (budai) = kibújik

Bújt – háttérben (megbújva) maradva – másokat rosszra bízgat.
Lásd Bújik szót. Tévesen a Bolyong szóból.

Bukdácsol – meg-megbotlik, el-elesik. Mongol: boo(g)da = elakad, fennakad.

Bukik – leesik valahonnan, elesik akadályban. Mongol: bukuul = leesik, lebukik

Bukkanó – kisebb hajlat. Mongol: bögte(g)e = kisebb hajlat.

Buksi – boglyas, bozontos fej. Kis gyerekek, kis kutya becézése.
Mongol: bagla – boglya, csomó. Mongol: ba(g)asi(g) = kicsike, fiatalka

Buli – bál, vigadalom. Francia – német : bal / ball = bál.

Bullók (Felvidék – Bény) – eke fából. Török: pullak = faeke.

Bumbura (Felvidék – Csata) – kövér arcú, kerek fejű, buta.
Mongol: bombo(g)or = kerek, gömbölyded, pufók arcú.

Bumfordi – magába forduló, félénk, félszeg, félrehúzódó, zárkózott, nehezen barátkozó, bamba, morcos, komor. Mongol: bembé = félénk, ijedős. Mongol: barugar (farugar) = komor

Bunda – dús szőrzet. Ebből készült kabát. Sok állat testét fedi szőr, de nem dús, bőséges mennyiségben, mint pl. a birkákét. Mongol: bö(g)ende(g)ü (böndeü) = meglehetősen sok, bőséges.

Bunkósbot – bot, a vastagabb végén gömbölyű dudorral. Mongol: büngküyi – domborodik

Bunyó – verés, ütlegelés. Mongol: bangzsada = bottal veri valakinek a talpát büntetésből.

Burgóc (Ormányság) – kerekfejű. Mongol: bö(g)erengkei = gömbölyű

Burgonya – gumója a földbe takarva terem. Krumpli magyar neve.
Mongol: büri = takar, fed. Mongol: urgumar = terem, nő.
Mongol: büri = takar, fed. Mongol: güne = mélyen
Mélyen (földben) takarva. (terem, található)

Burgonya másik magyar neve : gyirkó, gyorkó. Török: gark = alámerül, elsüllyed. Földben lévő.
Krumpli --- Német : krumm = görbe (girbe-gurba) + pille = labdacs.

Burgyákol (Ormányság) – ordítózva dalol. Mongol: barkira = ordít

Burgyé – földház (földbe mélyesztett ház.). Mongol: бүрке (bürge) = kunyhó, hajlék

Burján – sűrű gaz, gyom; sűrű csalitos hely, szövevényes indás gaz.
Mongol: buraa = sűrű csalitos. (j – néma)

Burok – hám, héj, takaró. Lásd Bőr szót. Török: bürgü = köpeny

Burundzsikos kendő – selyemkendő. Mongol: barinta(g) = selyemkendő

Burungózik, burungol (székely szó) – folyamatos zajt ad, veszekszik.
Mongol: barkira = kiabál, ordít. Mongol: bucsigina = dühöng

Busa – erős homlokú, kövér, testes, nagy fejű (ormánysági szó). Mongol: budzsza(g)ayira – nagy, erős

Busás – bőséges, sok, nagy. Lásd busa szót.

Busó – széles, nagy álarcot viselő ember. Lásd Busa szót.

Bustyálló – kerítőháló. Egy-egy területet körbefogó háló. Mongol: büszele = körülvesz, bekerít

Butykos – pálinkatároló cserépedény. Kínai – mongol: butan = bortároló edény.

Búsul – szomorkodik, kesereg, bánkódik. Mongol: baaszun – lógatja az orrát, savanyú képet vág.

Buta – gyenge értelmi képességű, műveletlen.
Mongol: bidau, buduliyai-tai, budungui, büdügülig = buta. Török: budala (butala) = buta

Butiko, butykós (székely szó) – butykós, bogos, csomós. Mongol: buta = csomó

Bútor – általában fából készült nagyobb használati termék, készítmény.
Mongol: бүтү(g)egdekün = termék, készítmény

Búza – kalászos kenyérgabona. Mongol: buudai = búza. Török: bugday = búza

Buvál – lefektet, elaltat, ágyba bújtat. (v- néma -- buál) Mongol: baudalla = megszáll, lepihen

Búvár – az a személy, aki víz alá búvik (búj) bizonyos munkák, kutatások elvégzése céljából. (v, j – néma)
Mongol: bugsi = megbújik, elbújik. Mongol: bultayi = kibújik

Búzaila – aratás után a tarlón maradt búzaszálak. Mongol: ilegüce = maradék

Buzdít – bíztat, lelkesít, ösztönöz jó cselekedetre. Mongol: budzsingnaul – felbolydít, felpizkál, felizgat

Buzdor -- borzas, bozontos Mongol: budzigir = borzas, bodros
Buzerál (felvidéki-csatai) = bolygat, piszkál, ingerel, felizgat
Mongol: budzsingnaul = felbolydít, felizgat. Lásd még Bosszant szót.
Buzgólkodik – nagy lelkesedéssel, kitartóan, nagy lendülettel sűrűg-forog, tevékenykedik
Mongol: budzsingna = sűrűg-forog, kavarog (buzog)
Buzog – bugyborékolva forr, kavarog. Mongol: bucsala (buzala) = forr
Bű vagy **bá** - csúnya vagy szép. Török: büyüleyici = bájos, elbűvölő (szép)
Mongol: bö(g)edei = mocskos, piszkos. Mongol: be(g)e = rothad, romlik, gennyесedik, bűdösödik
bű vagy bá. Kicsi vagy nagy? Mongol: бүсүр = pici, kicsi. Mongol: **babayigi** = felnőtt.
Bübüs - nem teljesen épeszű. Mongol: bobi = buta, nehézfejű
Büdörög- sikertelenül, eredménytelenül vadászik. Mongol: бүтүлүгөй (bүдүрүгөй) = sikertelen, eredménytelen.
Büdös – kellemetlenül rossz szagú. Mongol: бүнгө - fűledt. Mongol: bö(g)edei = mocskos, tisztátalan
Mongol. бү(g)csim – áporodott, fűledt. Mongol: be(g)e – rothad, bomlik
Mongol: boki (bohi) = pipamocsok, hím teve bűzös tarkómirigy váladéka
Büge (bűde) - buta. Mongol: bidau = buta
Bügecs - kis erdő Mongol: bagacsi = kicsi, kevés
Bűgöz -- párosodni akar. Mongol: bögleül = dugaszolni, tömni enged.
Büksegg, bükseng, büsseng, buksegg - bukfenc
Mongol: бөкөйи = előrehajlik, meggörnyed. Mongol: singu = bukik, alábukik (előrebukik)
Bükk - világos törzszű, fehérés belső anyagú fa. Mongol: бүге(g)en - világos színű
Bükken - ledől. leesik. Mongol: buku = lebukik
Bűn(tudat) - erkölcsi szabályok, törvények megszegése. Mongol: bantuyi – büntudattal összehúzódik.
Bűnye, bönye - buta, bamba, gyámoltalan. Török: bön = bugyuta, bárgyú, gyengeelméjű.
Bürge - birka. Bőrt, gyapjút adó állat. Mongol: бүркүбcsi – bőr, takaró, hám, burok, kéreg.
Bürhő - begy, madár gyomra. Török – mongol: бүркүбcsi (bүrhүбcsi) = burok, tok, tároló. (begy, gyomor)
Bürke - szalonnabőr. Mongol: бүркүбcsi – héj, burok, kéreg, takaró, bőr
Bürsengőnyi, büssengőnyi (felvidéki-csatai) – felborulni, elesni
Mongol: бүрийесзүлө – borít, felborít. Lásd még Büksegg szót.
Büsű fa - birs fa. Jó büzü = jó illatú. Lásd Birs szót.
Büszke – elégedett, örül valami sikernek, jóleső érzés tölti el. Öntelt, gőgös, másokat megvető.
Mongol: abdzsatai (abazaatai) = öntelt. Mongol: baszu = lenéz, megvet.
Mongol : **bayaskulang** = öröm. Tévesen a bűz szóból származtatják .
Bütü - valaminek a levágott vége, befejezése.
Mongol: бүтү(g)үл – befejezni, bevégezni készlet. Török: бүтүнleme – befejezés
Ujgur: пүтүрмек = vége
Bütyök – csomó, dudor. Mongol: buta – csomó
Bűz - mocsok, szenny, ürülék kellemetlen szaga.
Mongol: budzar – mocsok, szenny, piszok. Mongol: **baaszun** – ürülék, bélsár, ganaj

CÁBÁR – rendetlen, gondozatlan, elhanyagolt, züllött, koszos
Mongol: dzabaraul = rendetlen(ség), piszkos, mocskos
Cabcarál (Felvidék – Csata) - lop. Mongol: dzsabszi = könnyen szerez, kihasználja a lehetőséget
Cabló (székely szó) - kóborló. Mongol: csolbing = kóbor (1 – néma)
Cafat, cafka (1) – szakadt, rongyos, züllött, ócska, riherongy, erkölcstelen
Mongol: dzabqai – züllött, feslett, romlott erkölcsű, szakadt.
Török: csapkin – feslett életű, csapodár, léhűtő
Mongol: szabtarkai (caftarkai) = tépett, szakadt, rongyos.. (c = sz. b = f)
Cafat (2) - sár, lucsok, kosz, mocsok, rossz. Mongol: sibarda (cifarda – cifata) - sáros lesz
Caflat, caplat – sáros helyen járkál; kóborol. (f=b) (p=b)
Mongol: sibka (cipka, cifka) – sár. Lásd még Cabló szót.
Cáfol - állítást hibásnak, tévesnek minősít. (f=b)
Mongol: szeb (cef) = hiba, fogyatékos, gyenge pont.
Tévesen a caflat (sárban járkál) szóból eredeztetik.
Cafrangos - lógó, topornygyos, szakadt. Mongol: szebszeng (cefszeng) = topornygyos (b=f)
Cakó (1)– gólya. Csőrét összeütögető madár. (kelepeléskor)
Török: csakil – odacsapódik, verődik. (összeverődik pl. csőr)
Cakó (2) - (Ormányság) - keserves teher, huza-vona, nehéz helyzet
Mongol: csökö = nehéz, reménytelen helyzetben van. Mongol: csingtei (csigtei)= nehéz, súlyos

Cammog – lassú, nehézkes lépésekkel halad.
Mongol: simdaui ügei – lassú. Mongol: (csimai) aracsimai – éppen csak, alig-alig
Mongol: dzsemdegle – gyatrán csinál (gyengén, nehezen)

Cándra, candra (székely szó) – deszka, fa vágásakor keletkező maradvány, forgács
Mongol: csuudaszu = forgács (n – néma)

Canga – kivénhedt vagy meddő nőtény juh. Vén szipirtó, vénasszony.
Mongol: dzönög – elaggott, öregkori gyengeelméjűségben szenved.

Cangalo – kisfiú, suhanc. Mongol: csaka = gyerek
Cangora – szilánk. Mongol: dzomgol = szilánk
Cank – ék. Mongol: saantag = ék

Cankó (1) – megromlott, megsavanyodott sör, bor. Kínai - mongol: dzsanguwasa – savanyú.
Cankó (2) – rossz erkölcsű, züllött nő. Mongol: dzabkai (cakai) = züllött, feslett (erkölcsű) (n – néma)
Cankózik – vándorol, kóborol. Mongol: csagacsila = hazátlan, vándor, kóborló (csángó)

Cáp – kis porc a fül nyílásában. Cápá – porcos hal.
Capa – rongy. Mongol: csabu = kelme

Capi (székely szó) – hátra álló és befelé görbülő szarvú tehén. Mongol: dzabkarai = torzulás, ferdülés

Capotál – mosófával ütöget, sulykol, csapkod
Mongol: cibcsir(g)a = lapos verőfával ver. Mongol: sibkaurda = megcsap, ver

Cárina (székely szó) – tiltott mező, rész, bekerített terület.
Mongol: cse(g)ertei (cseertei) = tiltott, bezárt, elkerített

Cebeg – vacog, didereg, fázik. Mongol: dzsibere = ázik-fázik, átfázik
Cebereg – nehézkesen jár, botorkál. Mongol: cibkaun = nehézkes

Cecellőztet – menyasszonyt öltöztet, felcicomáz. Mongol: dzendzeyi = cicomázza magát

Cécó – mulatozás. Mongol: dzu(g)acsa (cuacsa) = mulat

Céda (1) – feslett erkölcsű nő; rendetlen öltöztető. Mongol: dzadagai = feslett, rendetlen
Céda (2) – rendetlen, hiányos, hibás. Mongol: dzadagai = rendetlen, hanyag

Cedele (székely szó) – férfi posztó nagykabát
Mongol: cselme dele (cse – dele) = posztókabát

Cedula – ritka, laza szövésű kendervászon. Mongol: dzada(g)ai = laza, tág

Cefet, cafat – gyalázatos, komisz, rossz, züllött ember.
Mongol: dzabkai = rossz, züllött, cafka. (f = b)

Cefetre verik – nagyon / véresre verik. Mongol: csöbödül (csöfötül) = húscafat

Cefetel (Ormányság) – ugat. (dühöng, mérgelődik) (b = f)
Mongol: dzsebü(g)ürke (csöfűürke) = felháborodás; harag tölti el, zsémbel

Cefre – erjedő gyümölcs szétfoszló, bomló masszaja. (f = b)
Mongol: dzsabkai – romlott, foszlott. Mongol: szebeszüre = megrothad (zöldség, gyümölcs)
Mongol: sibkarau = üledék, maradvány, folyadék sűrje.

Cége – kerítés, gát, harároló. Mongol: dzaag = határ, határvonal, mezsgye, határoló

Cégér – határt jelző bot, karó. Lásd Cége szót.

Céka – hiányzó személy (játékban). Mongol: szogog = hiány. Mongol: szeke(g)e = hiányosság, hézag

Cékál – csavarog, kóborol. Mongol: csagacsila = kóborol, vándorol

Cékel – beékel. Lásd Cök szót.

Céklász – veszekszik
Mongol: csuugi = veszekszik. Mongol: csolgila = veszekszik. Mongol: csakatuna = veszekszik

Ceklész – lopja a napot, csavarog. Mongol: dzalkaucsi = naplopó

Csekte (Ormányság) – vízi nehezék vesszőből. Mongol: csi(g)ta(g)la = súllyal rögzít
Mongol: csingtei (csigtei) = nehéz, súlyos. súly, nehezék. (n – néma)

Cél – megadott irány, megadott hely. Német szó is.
Mongol: csiglel (csilel) = irány, cél. Mongol: csiglegül = megcéloz, irányít valamerre

Celecula – cókók, holmi, ruhák, rongyok. Lásd Cula(1) szót.

Célla – sovány, vékony. „Olyan vékony ez a gyerek, mint a bot.”, Török: dzsiliz = vékony, sovány.
Mongol: csörlüi (csölüi) = vékony, girhes, csenevész. Lásd még Celőke szót.

Celőke – cölöp, karó, bot, ág, gally, vessző. Mongol: szalaa = ág, faág. Mongol: dzsele = cölöp

Cemende – szajha, feslett; szennyes ruha, rendetlenség, rossz
Mongol: dzsambaragui = rendetlen. Mongol: dzemdeg = csonka, rokkant, rossz
Mongol: dzem = bűn, véték (bűnben élő). Mongol: dzsimuusz – szégyentelen

Cempele-asszony (székely szó) – lakodalomkor a kelengye szállítását (cipelését) figyelő asszony.
Mongol: csö(g)ebürile (csöepürile) = cipel, szállít, visz. (m – néma)

Cenk – hitvány ember; disznó. Mongol: csinar ügei (csinaügei – csinügei) = hitvány, rossz

Cepő (Ormányság) – nagy. Mongol: dzsibkulan(g)tu = hatalmas

Cepők (székely szó) - viselet, ruházat. Mongol: dzsabcasaa = szőrmével bélelt kabát

Cerkad (Ormányság) - torkán akadt valami, fuldoklik, krákog
Mongol: cser = köpet, váladék, torokból felköhögött anyag
Mongol: kataa (kadaa) = gyötör, kínoz

Cerkubájós - cikornyás, túl díszes. Mongol: dzirugtu = rajzos, vonalas, képes, festett
Török: büyüleycsi = bájós, elbűvölő

Cerme, cire, cserme, csörme (székely szó) – rőzse
Mongol: dzsürmedeszü = vagdalék, darabolt fa, ág.

Cérnázik, cérnál (székely szó) - alkudozik, tekintetbe vesz
Mongol: dzsiuraldu = huzakodik, vitatkozik (alkudozik)

Ceruza – grafitbetétes írőeszköz. Mongol: dziru = ír, rajzol

Cibak - cövek, kútgém tengelye , kisebb karó.
Mongol: csibke = pecek, cövek. Mongol: szaba = bot

Cicerél – kakas a tyúk felőli szárnyát leeresztve, azt rezgetgetve körbe járja a tyúkot párzás előtt.
Mongol: csicsire = remeg, reszket

Cicoma - felesleges díszítés, virágdísz ruhán. Mongol: dzendzeyi = cicomázza magát. (n – néma)
Török – mongol: csecseg = virág. Mongol: csacsug = bojt, rojt, taraj, bóbíta

Cidrizik, cigerél (Felvidék – Csata) - remeg, rázkódik a hidegtől. Mongol: dzigire = fázik, didereg

Cifra - díszes, tarka. Török: cfacali = cikornyás, dagályos , cifra (túldíszített)

Cigány – észak- indiai nomád nép. Kéregtetéskor ravaszul hízlegő, dicsérő magatartásával lágyítja meg az adakozó szívét. (hízleg = cigánykodik)
Mongol: ob-dzsigana – hízleg, ravaszkozik, ügyeskedik. (ob = nagyon -fokozó szócska)
Cigánykodik (nagykunsági tájszó) = hízleg, ravaszkozik.
Ősi szakmáik: szitakészítő, szőnyegszövő, teknővájó, vályogvető, szegkovács, kardkovács, rézedény/ üstkovács, lőbörkikészítő, lókereskedés, tenyérjósolás, muzsikás, kerékgyártó, kosárfonó, patkolókovács.

Ciház (székely szó) - kerget, zaklat. Mongol: dzi(g)utuul (cihutúl) = futni, menekülni készlet

Cihelődik - összeszedi ,összegyűjti holmiját (pl. induláshoz)
Mongol: csu(g)laul (cuhlaul) =összegyűjt, egybegyűjt. Török: müheveccihen = indulóban van.

Ciher - cserjés, bokros hely. (h – néma) ciher = cier – cer - cser)
Mongol: sirenggi (cirenggi) = cserjés, bokros, bozótos. Mongol: csikin(csihin) = sarj, hajtás

Cika – növényi csíra. Mongol: csikin = sarj, hajtás

Cikákol – légsőbe jutott ételtől, italtól fuldoklik, fulladozva köhög. Mongol: csa(g)ali = fulladozik

Cikál - szid (Felvidéki – csatai tájszó). Mongol: dzüke = szid

Cikázik – villámgyorsan, ide-oda mozog. Mongol: csakil = villámlik. Török: csakim = villám

Cikiz - piszkál, bánt, sérteget, szid. Török: csikis = ráfőrmed, megszid.

Cikkely - Ék alakú betoldás ruhán, ék alakú kigazítás szabálytalan alakú szántóföldön.
Mongol: szi(g)szi(g) = ék alakú betoldás ruhában.. Mongol: csegcsele = rendez

Cikó (1) (ormánysági szó) – boglyakemence, kőből való tűzhely
Mongol: cso(g)csa = boglya, halom. Mongol: cso(g)csoyi = kúpos formájú
(Pl.boglya, búbos kemence). Mongol: dzuka = tűzhely, kályha

Cikó(2) - kemence széle. Mongol: dzaka = valami széle, szegélye

Cikó (3) (székely szó) - hallgass, csend ! Mongol: csinga (csiga) = hallgat. (n – néma)

Cikorázik – kicsírázik (kihajt). Mongol: csikin = sarj, hajtás
Mongol: cikile = kisarjad, kihajt. Mongol: csukuyi = kibújik, előbújik, előbukkan

Cikornya – túlzott díszítés; kacsaringós, tekergős vonalú , cifraság, írás, díszítés.
Mongol: csagarigla = tekergőzik. Tévesen a cikória (növény) szóból származtatják.

Cikszár – ártéri gyom, keserűfű. (vizenyős helyen élő növény)
Mongol: csigig = nedvesség, nyírkosság

Cilha – cserje, bokor. Mongol: sirenggi (silenggi) = cserjés, bokros

Cilingel (székely szó) - elsétál, elbogarazik. elkóborol, elcsalingál.
Mongol: dzalara = vonul, elvonul. Mongol: dzu(g)ala (cuala) = sétál, kirándul
Mongol: csoyila = elbitangol, elkóborol

Cimbalom – húros ütőhangszer. (cinbalon – felvidéki tájszó)
Mongol: dzsinggine – peng, cseng, bong. Mongol: balba – üt, ütöget, ver. Ütésre peng.

Cimbora – titkos, bűnös kapcsolatban lévő barátok. Cinkostárs.
Mongol: dzsem = bűn. Mongol: szem (csem) = titokban, lopva, csendben. bora - barát, társ.

Cimpa – cimbálni, meghúzni való testrész, Fülcimpa, orrcimpa.
Mongol: csingaa = húz, meghúz (ráncigál). (n = m)

Cin - keskeny, vékony szalag, deszka. lécs. Lásd Cinábor szót.

Cinábor - sovány, cingár. Mongol: szunagar = cingár, hosszú, vékony, sovány

Cinca - tartós nyári szárazságban kiszáradt gödör
Mongol: dzundzin = nyáron, egész nyáron. Mongol: csüngküel = gödör

Cincál – húzogató, rángató, cibál, tépdés
Mongol: csingaa = húz, vonszol. Mongol: dzsul(g)aa = tép, kitép

Cingál, ráncigál - húz, húzogató. Mongol: csingaa = húz

Cinege – vékony, gyenge, törékeny, cingár (madár, gyerek)
Mongol: csine(g)e ügei = gyenge, erőtlén. Ujgur: csing = szoros, szűk (keskeny)

Cingár – vékony, sovány, gyenge, nyúlánk testalkatú.
Mongol: szunagar = hosszú és vékony, nyúlánk, karcsú. Ujgur: csing = szoros, szűk (keskeny)

Cinkos(társ) – bűntárs. Ujgur: dzsinayiti = bűnös, bűntárs. Mongol: dzsem = bűn (m = n) dzsem – dzsen.
Mongol: kabszur(g)a (kaszurga) = társ, segítő társ.

Mongol: csinar ügei = rossz, rossz minőség, hitvány. Csínytevés – rossz cselekedet.

Cinok - kapzsi, alattomos, álnok. Mongol: sinukai = kapzsi. Mongol: szemken = alattomban

Cintányér – ütőhangszer. Ütésre csengő hangot adó réztányér.
Mongol: csang = cintányér. Mongol: csinggildzsaur = cseng. Mongol: dzsancsi = üt, ver

Cinterem – templomudvar. Temető. Régi időkben a temető a templom kertjében volt.
Mongol: dzsang – szertartás. Mongol: taaraldu - összetalálkozás. Szertartás előtti gyülekezőhely.
Francia (latin): cimetiere - temető

Cin vessző - vékony vessző / lécs. Lásd Cinábor szót.

Cipel, cepel - (erőlködve) hord, visz valamit. Mongol: csö(g)ebürile (cöbürile – cöpürile) = szállít, visz

Cipó – ökölnyi, kis méretű kenyér. (gyerekeknek) Mongol: csibda = szűkös, kevés, fukar (kicsi)

Cir - karcol. Mongol: dziru = karcol

Ciráda – kacskaringós vonalas dísz, vonalas rajzolat. Mongol: dzsiruaszun = vonal, rajz, írás

Ciripelés – tücsök hangja. Mongol: csor = láрма, zaj. Mongol: csar = tücsökciripelés

Cirmol - szid.
Mongol: dzsirumla = rendre utasít

Mongol: csar / csor / csur = szidás, láрма, veszekedés, ugatás, csikorgás, csiripelés.

Cirmos – csíkos mintázatú (macska). Mongol: dzsirum = keskeny csík. Mongol: dzsurbusz = csík, sáv

Ciróga - (becézve) simogat. Mongol: dzsoro = simít, végigsimít.

Ciromba (ormánysági szó) – csík. Mongol: dzirum = keskeny csík

Ciru = cirok (növény). Mongol / tibeti: dzsiur = cirok

Civakodik – veszekszik, kiabál. (v – néma) civakodik – ciakodik
Mongol: csuugi – civakodik, zajong, hangoskodik

Cohajda - lusta, haszontalan (lány)
Mongol: dzalkai (cahai) = lusta. Mongol: dzüğüei (cühei) = fegyelmezetlen, rossz

Cohol – nőgat, (ösztrék). Török: cekel (cehel) = ösztöke. Mongol: dzaki (cahi) = kér
Mongol: dzidküül (cihül) = serkent, ösztökél, sarkall

Cókmók - csomag, bebugyolált személyes holmi. Mongol: csogcsa – köteg, csomó (csomag).
Mongol: csomog – csomag. Mongol: mukulayid – bebugyolál

Comb - a lábnak a térdtől felfelé domborúan vastagodó része.
Mongol: dzsombo(g)ar – kúposan domborodik

Compál (Felvidéki – csatai tájszó) - elmerül – vízben, sárban.
Mongol: sumbu = víz alá merül. Mongol: sumbuul = vízbe merít

Compó – vastag húsdarab. Lásd comb szót.

Condra – rongyos, piszkos ruha. Feslett erkölcsű céda. Lásd Céda szót. (n – néma)

Condollik – rongyolódik, foszlik, szakad, szégyell. (n – néma) Lásd Céda szót.

Copákás – ragadós föld, ragadós/ kenyér, csülök. Mongol: csabau (capau) - enyv, ragasztó, csiriz
Török: csapaklan = ragadós. Ujgur: csaplasmakh = ragad

Cők, cank - ék, cövek. Mongol: csigta = pecek, csap(szeg), retesz, akadály

Cökmő, cökmők, cökmóg - csomag
Mongol: csomog = csomag. Mongol: dzögebüri = rakomány, szállítmány.

Cömpölasszony - böncölasszony, pöncölasszony, szompolyasszony.
Menyasszony öltöztetésében segédkező, a kelengye szállításra felügyelő rokon nő.
Mongol: dzögemer (cöemer) = szállító
Mongol: bayicsaaci = felügyelő. cöm – bayi = szállítás felügyelő.

Cövek - hengeres kis fa, csap, faszeg. Török: civi = szög

Cubók, cupók, combók – comb. Mongol: comboyi = kupa alakúan domborodik

Cúbolkodik - sárban jár / dolgozik. Mongol: sibkara = sár

Cucólék - kis batyu, kis csomag. Mongol: cso(g)csa = köteg, csomó (csomag)

Cudar (1) – esős, zivataros időjárás. Mongol: dzsada – rossz idő, esőzés
Cudar(2) – semmirekellő, hitvány ember. Mongol: szadar (cadar) – züllött, feslett, romlott (ember)
Cudar(3) – rossz, ínséges (pl. évek)
Mongol: dzudarqa(g) = ínséges. Mongol: dzsüde(g)üri = viszontagság, kinszenvedés
Cula (1) – hitvány ember, szajha; ócska ruha, rongy
Mongol: dzsolig = hitvány alak, semmirekellő, bitang
Cula (2) (Felvidék – Csata) - macska, vadmacska ; szőrös női nemi szerv. Lásd Hercsula szót.
Cuna - női nemi szerv. Lásd Cunci és Csuna szavakat.
Cunci - női nemi szerv. Mongol: csuncsayi / csoncsoyi = domborodik, dudorodik
Cupka - gyümölcs szára (gyümölcs és fa közötti szár). Török: szap = szár, nyél
Curikkónyi (Felvidék – Csata) - hátra tolatni. Német: zurück = hátra

CSÁ – állathajtó szó. Balra ! Lásd Csálé szót. (mongolok a lovat „csu”, szóval indítják el)
Csabajkos - görbe, vetemedett. Lásd Csabak szót.
Csabak – csámpás, rendellenes állású (tehénszarv). Mongol: dzsayibagar = görbe, csámpás
Csábos – elbűvölően, hódítóan szép. Mongol: cseberken = szép
Csacsi - - számár kicsinye.
Mongol: dzsidzsig (csicsi) = kicsi, kicsiny. Mongol: dzsidzsig mal = növendék állat.
Csacsog – kedveskedve sokat beszél, fecseg
Mongol: csalcsi (csacsi) = fecseg, szószátyárkodik. Török: csasaron = csacsogó, fecsegő
Csádé, csáté – tüskés, gazos, bozotos ; sás, nád. Mongol: szudutu = tüskés, tövises
Csádészájú - szúrós-, tüskés szájú. (gúnyolódós)
Csáгла (Ormányág) - mankó. Felül villás fa. elágazó fa. Lásd Csák szót.
Csahog - kiabál, ugat, hangoskodik, veszekszik
Mongol: csakatuna (csahatuna) = házsártoskodik
Mongol: csikulda (csihulda) = haragszik, dühös lesz
Csahos - fontos személy, vezető
Mongol: dzakiru(g)csi (cahurucsi) = valamit igazgató, intéző, vezető
Csája - tea. Kínai : csai = tea. Állítólag Ceylon szigetéről származik. Nem orosz eredetű szó.
Csajbók - mocskos, sár, sáros víz
Mongol: szibartai = mocsaras, sáros. Mongol: salba = pocsolya
Csajbókos – hóbortos, bolondos ember ; görbe, vetemedett. Mongol: csayibaldza = fura, szeszélyes ember
Mongol: salbigar = vetemedett, ferde, görbe, torz, rozzant
Csajbota (ormánysági szó) – csetlő - botló, csámpás
Mongol: csayicso(g)or = csámpás. Mongol: бүдэрэ (бүтэрэ) = botlik
Csajfétás - csajbókos. Lásd Cajbókos szót.
Csajgota = görbe lábú, ügyetlen.
Mongol: salbigar (saigar) = görbe, torz,. Mongol: szolig (szoig) = görbe, ferde
Csajhos (1) – vizes, lucskos, csatakos, vizenyős
Török: csay = patak. Török: csay = kis rét (vizenyős hely)
Csajhos (2) - sáros, piszkos, mocskos, koszos, haszontalan ; ringyó. (j = l)
Mongol: salba = pocsolya. Mongol: dzalkaucsi (calhaucsi) = lusta, naplopó
Mongol: sibkaruu (csiharuu) = üledék, sár
Csajla – (balra) dőlt , görbülő szarv, kajla. Lásd csálé szót.
Csajmó (ormánysági szó) – hibás testállású állat.. Mongol: csayicso(g)or = csámpás, eltorzult
Csajvadék (ormánysági szó) – csavargó, hitvány nép. (v – néma). Mongol: csayi = csavarog
Mongol: ada(g) = hitvány (csay – adag = csavargó – hitvány)
Csak – makacskodás szava. Azért, mert, mivel.
Török: csünkü (csükü) = mert, azért, mivel. Mongol: dzsigii = makacskodik
Csak-csak – éppen hogy, alig-alig. Mongol: csuquusz = éppen hogy
Csák – villás végű bot. Mongol: csaku = támasztó villa
Csákány (Ormányág) - csáklya. Lásd Csák szót.
Csákia, csáklya (székely szó) - korcsolya. Mongol: szu(g)ura (csugura / csukula) = siklik, csúszik
Csáklya – (horgas vasheggyel ellátott) rúd, támasztó rúd,
Csónak tolására használt rúd. Mongol: csagu = támasztó villa
Csákó (1) – huszárok napellenzővel (füllel, fogantyúval) ellátott fejfedője.
Mongol: csikin = fogantyú, fül. Mongol: szekü(g)ür (csekür) = sapkaellenző.(napellenző)
Mongol: csikitei = füllel, fogantyúval, sapkaellenzővel ellátott.

Kiscsákó a tájnyelvben: fejtől előreállóan növe , 15 -20 cm hosszú, a végén lefelé álló szarv.
A csákó valójában a huszárok fejfedőjének a fejtől előreálló, végén enyhén lehajló napellenzője.
(a vízszintestől lefelé álló napellenző). Lásd még Kiscsákó szót.

Csákó (2) - oldalra elálló, szétálló görbe szarv. Mongol: csikin – oldal, oldalsó. Lásd Kiscsákó szót.

CSÁKUL (Ormányság) - gyászfehérbe öltözik.
Mongol: csa(g)ala = fehér gyászruhát visel. Az ősi magyar, székely, mongol, ujjur, észak-indiai gyászvisélet fehér volt. Lásd még Kebél szót.

Csal – félrevezet, becsap. Mongol: dzalgila – csal, becsap, rászed, félrevezet

Csál , sál (moldvai csángó szó) – csinál, épít, dolgozik. Török: csalis – dolgozik, munkálkodik.

Család (1) – cseléd, cselid háznép, gyerekek. Tévesen szláv eredetű szó.
Még napjainkban is hallani vidéki, egyszerű emberek szájából: „három családom van.”
(három gyermekem van.) Ez a megmosolygott forma őrzi az ősi értelmét a szónak.
Gyerekek nélkül nincs család, csak házaspár. Népes családja van = sok gyereke van.
Család = utód, gyerek. Mongol: csal(g)amdzi – utód.

Család (2) (ormánysági szó) – csalárd, csaló, hazug
Mongol: dzsala – nem mond igazat, hazudik. Mongol: dzsalgila – becsap, rászed, csal

Csalamádé (1) - savanyúság. Török: szalamura (csalamura) – savanyú/tartósító folyadék—savanyítás

Csalamádé (2) , csalamálé - tehenek részére sűrűn vetett kukorica – zöld takarmánynak – nyárra, télre.
Mongol: dzölge = zöld (gyep). Mongol: mal = jószág, szarvasmarha, barom. Dzöl- mal.

Csálé – fejen bal oldalra dőlt kalap, bal oldalra befogott igavonó jószág. Jószág balra fordulását irányító szó.
Mongol: dzsalqa(g) – balkezes. Ujjur - Török: szol (csol) – bal, bal oldal.

Csalingál, cselleng – csavarog, kóborol, kószál. Mongol: csoyila = elbitangol, elkóborol
Mongol: dzsolbira – elkóborol, elbitangol. Mongol: szeli(g)ücse (cseli(g)ücse) – ténfereg, lödörög

Csalit - bokor, cserje. Török: csali – bokor, cserje

Csalma - (csúcsos) kun süveg. Világos színű (szürke) szőrmesüveg, posztósüveg.
Mongol: cselmentei = bolyhos, szöszös. Mongol: cselmeg = világos

Csaló - másokat becsapó, félrevezető. Mongol: dzala = csal

Csamangó (Ormányság) - szemét , hitvány ember. Lásd Cemende szót.

Csamba - öblös kancsó. Mongol: sombo(g)or = gömbölyded, domborodó

Csámborog – összeviszsa jár, kóborol, csatangol, kevereg, tévelyeg. Mongol: dzamara – kever
Mongol: csam aldaa = tévelyeg, utat vesz. Mongol: dzambaraügei – rendezetlen (összeviszsa).

Csámcsog - hangosan, csettenő hangot hallatva eszik
Mongol: sam (csam) – csámcsog. Mongol: tamsiya – csámcsog (t = cs)

Csámpás (1) – befelé görbülő lábfej, görbe, ferde, csorbult.
Mongol: dzsayiba(g)ar – csámpás, görbe.(m – néma). Mongol: yambii – csámpás, torz, elferdült

Csámpás (2) (Felvidék – Bény) - sérült, nyomódott, töredezett.
Mongol: sambi(g)ar = horpadt, belapult. Mongol: szemtere = letörik, kicsorbul

Csán, sán - csinál, dolgozik. Mongol: sancsa(g)la = megállás nélkül hajszoja magát.

Csángó - kóborló, csavargó, csámborgó
Mongol: csagacsila = hazátlan, jószágát vesztett kóborló, vándor. (n – néma)

Csaniga - satnya, gyenge, vékony, cingár , boka.
Mongol: szunagar = nyúlánk, karcsú, hosszú és vékony. Lásd még Csánk szót.

Csánk - boka, dudorodó csont a láb alsó részén.
Mongol: sagai (csagai) - boka (n – néma). Mongol: csünkeyi – kidudorodik

Csántérfa – ászokfa (gantárfa) – két gerenda a hordók alatt, hogy szárazon maradjanak a pincében.
Mongol: csondogla (csontogla) – alátámaszt, kitámaszt

Csap (1) – becsap, hirtelen becsuk ajtót, ablakot. Mongol: szabcsi (csapcsi) – becsap (pl. ajtót)

Csap (2)– üt, odavág. Mongol: csabcsi csoki – üt , rácsap

Csap (3) – eltávolít, elküld. Jószágot kicsap a legelőre. Diákot kicsap iskolából (elküld).
Mongol: dzsabsardaul = eltávolodni készlet.

Csáp – rovarok, csigák tapogató szerve, hozzáérítve (hozzáütődve) tájékozódnak. Lásd csap (2) szót.

Csapanyó, csapona - ferde, rézsútos, görbe. Mongol: dzabkara = elferdül

Csapat – csoport, sokaság. Mongol: dzsöblel – testület. Tévesen a csap, üt szóból származtatják

Csapás (1) – állatok, emberek, szekér taposta keskeny nyom, bevágás
Mongol: csuba(g)a – meredek csapás. Mongol: csabcsiyaszu – bevágás

Csapás (2) - szenvedés, baj, kín, megpróbáltatás
Mongol: csobalang - szenvedés, kín, gyötrelme, szomorúság, baj

Csapfa (Ormányság) – feszítőfa, ék, hasítóék. Mongol: csap = megrepeszt

Csapint (Ormányság) - szintül, tele. Valójában egy edényt púpozva megtölteni szóródó anyaggal, hogy egy lapkát végighúzza az edény szélén, le lehessen csapni a felesleget. Akkor tele van szintig.

Mongol: dzsabadzi = száj szöglete, széle, pereme. Lásd még Csap (2) szót.

Csapodár - szoknyavadász férfi, kicsapongó nő.
Török: csapkin = csapodár. Tévesen a csap (üt) szóból eredeztetik.

Csapófa (Ormányság) - edényben lévő gabonapúp lesimító fa - méréskor. Lásd Csapint szót.

Csapó föld (Ormányság) - agyagos, ragacsos föld.
Mongol: csabau = ragacs, ragasztó, enyv, csiriz....

Csapol, megcsapol - nyílást vág tartályon, edényen, tömlőn.. Mongol: csab = repedés, hasadék

Csaptató (erdélyi tájszó) - szálal anyag tetejét leszorító rúd a szekéren.
Mongol: szabzal(g)a = szorító.

Csapzott - szél verdeste, csapkodta, kuszált haj, szörzet. Lásd csap (2) szót.

Csaraburung (székely szó) – cserebogár (májusi estéken rajzó, csapatosan röpködő bogár)
Mongol: sar (csar) – surrog, zizeg (röpköd, rajzik). Mongol: baraan(g)na – sötétlik (esteledik)

Csarap (Tolna m.) - gypjúból, nemezből készített harisnya, csizma. posztócsizma
Mongol: szorla (csorla) = szörzet, szőr (gypjú). Török : aba = posztó

Csárda - településen kívüli kocsmá, fogadó, italkimérő
Török: csardak – csárda. Tévesen szláv szó.

Csárdás – új ház, kocsmá, fonó, földes padlójának , csűr, cséplőtér talajának keményre döngölésére alkalmas tánc. Páros ütemű, gyors ritmusú, kemény dobbantásokkal tarkított magyar eredetű tánc, zene. (Másik megfelelője a csüddöngölős tánc)
Mongol: csird – dobban, pattan. Mongol: csarda = kikeményít, keményít
Mongol: csardaszun – kemény. Tévesen a csárda szóból származtatják.

Csárma - kiabálás, láрма, zaj, veszekedés. Török: csarla = kiabál,
Mongol: csar = csikorgás, ciripelés, csaholás, civakodás, veszekedés, éles hang

Csarnok - tágas üreg, barlang. Tágas szálláshely, terem, épület.
Mongol: csar = szarvasmarha, ökör. Mongol: nuke (nuka) = vacok, üreg, fészek, szálláshely.
Csar-nuk = szarvasmarhák fedett, téli szálláshelye.

Csárog – lármázik, hangosan beszél. Lásd Csárma szót.

Csarmasz (ormánysági szó) – veszendő, vén, sovány szarvasmarha
Mongol: csar, sar – ökör, szarvasmarha. Mongol: madzsiil(g)a – elpusztulni, megdöglenni hagy.
Csar-masz – elpusztulásra ítélt szarvasmarha.

Csárog, csármál (erdélyi tájszó) – lármázik, rikácsol
Török: csarla = kiabál. Mongol: csar – civakodik
Mongol: csor – láрма, zivaj, veszekedés. Mongol: csur csar - zajong

Csás – szekér rúdjától balra befogott szarvasmarha. Lásd Csálé szót.

Császkal – kóborol, mászkál, csavarog. Mongol: dzsiszi – letér az útról, eltéved, tévelyeg

Csata (1) – harc, küzdelem. Török: csatısma – harc (csata). Tévesen délszláv szó.

Csata (2) - láрма ; csapat. Török: csatısma = veszekedés, vitatkozás. Török: csete = csapat, csoport

Csataj - csapat. Török: csete = csapat

Csatakos – esős, vizes, vizenyős , lucskos , lápos hely.
Mongol: csada (csata) = esős idő. Lásd még Csáté szót.

Csatangol – elszéled, elcsavarog, kóborol, eltávolodik a többitől
Mongol: dzsajda (csata) – eltávolodik, távol kerül valamitől.

Csatara – lármás zaj, hangos veszekedés
Mongol: szödeger (csöteger) – veszekedős, zsémbes. Török: csatısma – csatározás, veszekedés

Csáté, csádé - vizenyős réten termő nád, sás. Mongol: csigigtei (csitei) = nedves
Mongol: sudag, sadag (sata) – vizes, vizenyős, vízi növény. A szó alapja a türk, ujjur: szu = víz.

Csattog a feje (székely szó) - nagyon fáj a feje. Mongol: sidere (csitere) = hasogat, nyilallik

Csaun, saun - köcsög, cserépedény. Török: csanak = cserépedény

Csausz - vőfély. Vendégeket hívó személy.
Mongol: dzaucsi = közvetítő (pl. meghívást)

Csáva (felvidéki – csatai) – ragacsos anyag, enyv, csiriz
Mongol: csabau (csavau) – enyv, csiriz. (b = v) (pl. csávába ragadt rovar)

Csavar – teker, fordít, forgat, csűr. (v – néma) Csavar – csaar.
Török: csevir = fordít, forgat. Mongol: sirugda – csavarodik.
Török: sar – csavar, teker. Török: csivata = csavar (kötőelem)

Csavarog - kóborol, kószál, tekereg. (v – néma) Lásd még Csavar szót.
Mongol: csayi = csavarog

Cseber - favödör, faedény. Mongol: csoboo = vízmerő sajtár, vödör. Nem szláv eredetű a szó.

Csecs - női mell. Mongol: cse(g)edzsi (csecsi) – mell

Csécs (1) - bárányhimlő. Mongol: csecsegte – bárányhimlő.

Csécs (2) - háromszögben, csúcsosan futó dísz
Mongol: csamcsaaldzin = háromszög. Mongol: csumcsaszu = kiszögellés, csúcs.

Csecse – szép, díszes, aranyos.
Mongol: dzsendzseyi – csinos, takaros, szép, cicomás. Török: csicsi – szép
Mongol: csegcsetei – takaros, szép. (g – néma). Mongol: csemcseger – csinos (m – néma)

Csecsebecse – kisebb méretű értékes dísz tárgy (ékszer)
Mongol: dzsidzsig – kicsi. Mongol: ba(g)csala – becses, értékes

Csecsek - makacs, csökönyös (Felvidék – Csata). Mongol: csöcsigü = önfejű, csökönyös, makacs

Csecsemő - csecsszopó baba. Mongol: cse(g)edzi (csecsi) – mell, csecs. Mongol: amala – szopik

Csecsme, csesme, csizma - csorgó. Török: csesme = kút, forrás,

Cseder, csadar – teker, csavar, sodor
Mongol: szidemeszü = sodort madzag.. Mongol: siru(g)da = csavarodik

Csege, csögöl (székely szó) - sántít, rosszul jár, biceg. Döccenve jár.
Mongol: szo(g)o(g) = sérülés, hiba, betegség
Mongol: csoki(g)da = ütődik valamihez. Koccan, döccen.

Csegely – gömb- háromszögű boltozat, mely egy négyzet alaprajzú épület falait köti össze a kupolával.
Gömb háromszög = térbeli háromszög = ék alakú. Ék alakú betoldás.
Mongol: szigszig = ék alakú betoldás. Lásd még Cékel és Cök szavakat.

Csehint - tüzet csíhol
Török / mongol: csakiur (csahiur) = kovakő. Török / mongol: csaki (csahi) = villámlik, tüzet csíhol.

Csejbunkó - bolondos. Lásd Csajbókos szót.

Csék (Ormányság) - ló hímvesszője. Lásd Csök szót.

Cseka, csika (székely szó) - disznó. Mongol: csulkuyi (csukui) = dagad, duzzad. Hízik.

Csekel - szorít. Mongol: sika = szorít. Török: szik = szorít (magyar sikattyú = kis satu, szorító)

Cseket - fiatal hajtás, bozót. Fialat fa. Mongol: csikin = hajtás. Mongol: mod = fa

Cséklye - hibás kezű, sérült kezű, falábú Török: csolak = sérült, félkezű.

Cselák --- süket. Török: csolak = sérült

Cselcsap – csapodár, megbízhatatlan, félrevezető, csaló Mongol: dzsala – csal, becsap, rászed

Cseléd, cselíd - Lásd Család szót.

Cselekszik – tesz, tevékenykedik, munkálkodik valamin. Török: csalis – dolgozik, tevékenykedik

Cselleng – csalingál, csavarog, kóborol. Mongol: dzsolbira – kóborol, csavarog.
Mongol: szeligüse – ténfereg, lödörög. Mongol: cserlige (cselige) – cselleng, elbitangol

Cselő - Lásd Csálé szót.

Cselőpók - hálót nem szövő pók. Farkaspók.
Kis üregből les áldozatára, majd gyors kiugrással vadászik. A Dzsungár – medencéből származik.
Mongol: dzsayila – kibújik valami alól. Mongol: dzsala – becsap, rászed, megtéveszt

Csemcseg - Lásd Csámcsog szót.

Csemege – aszalt gyümölcs, mazsola, nyalánkság, édesség
Mongol: dzsimis – gyümölcs. Mongol: agira = kiszárad, összeszárad

Csemete – magról nőtt cserje, fa
Mongol: csöm – mag. Mongol: edü(g)ülbüri – kezdemény. Mongol: mod (mot) = fa

Csemmeg (erdélyi tájszó) - csámmog – válogat ételben.. Mongol: csaman = válogatós, finnyás

Csemmeszt - függeszt, lógat, felakaszt. Török: cumba = függő(erkély). Mongol: dzsama = függöny

Csempe(1) – agyagból égetett, lap alakú burkoló cserép
Mongol: dzöng – tégl. (Agyagból égetett építő elem)
Mongol: büri – betakar, befed. Dzön-büri (csön püri) - burkoló tégl

Csempe(2) – törött szélű edény. Mongol: csömmü – eltör, széttör

Csempely, csömpöly - merítőháló. Mongol: sumbuul (csumbúl) = alámerít vízbe

Csemporget (Ormányság) – fintorog, félrehúzza a száját.
Mongol: csamada = finnyáskodik, válogat

Csempesz – mosatlan, szennyes (edény). Mongol: csambaragei = rendetlen

Csempész – törvényt kijátszva, tiltott módon, lopva elvisz, kivisz valamit, valakit az országból. Csen, lop.
Mongol: dzsima - rend, törvény. Mongol: baasi – ravasz, alattomos, csaló
Csempész = törvényt becsapó, törvényt kijátszó.

Csen - kis értékű tárggyal megrövidít valakit. Mongol: csö(g)en – kevés (kevesbít)

Csend - hang, zaj nélküli állapot. Estefelé minden elcsendesedik. Csend honol az éjszakában.
Mongol: csimege ügei (csinegü) = csend. Mongol: semken (csenken) = csendben
Mongol: szöni (csöni) – éjszaka, este. Török: sön (csön) – elalszik

Csendben - titokban, halkan, zaj nélkül. Mongol: szemken – csendben, titokban

Csender - bozót, cserje, bozotos sűrűség, fás terület. Mongol: csandaszu – sűrű liget

Csenderi, söndöri (székely) - cserebogár. Májusi estéken rajzó bogár.
Mongol: szöni = este, éjszaka. Török: szön = elalszik, elsötétül.
(esti szender = kacsafarkú esti lepke (kolibri lepke)

Csendül - csengő hangot ad fém, üveg. Mongol: csangina – cseng. Mongol: dzsonggina – zeng, zúg

Cseng – csilingel, megütött fém tárgy magas, tiszta hangot ad.
Mongol: csanggina – cseng. Török: csingirak - csengő

Csenevész – kis növésű, fejlődésben visszamaradt. (v – néma) csenevész – cseneesz).
Mongol: csö(g)en – kevés, kicsi. Mongol: öszbüri – növekedés

Csentre - törött szélű / szájú cserépedény
Mongol: sintara = török. Mongol: szetere = letörik, kicsorbul, széttöredezik.

Csép - bot, verőfa. Mongol: szaba = bot. Mongol: csabcsi = üt. Mongol: csibcsir(g)a = lapos verőfa

Csepcsel, fencsel, feccel (székely szó) - vizet kilocsol, kipancsol
Mongol: csabda (csapda) = vizet szór, hint. Mongol: sabszi (csapszi) = vizet locsol, fröcsöl, hint

Csepeg - cseppenként hullik folyadék. Mongol: szabira (csapira) – csepeg, csepereg

Csépel - üt, ver, csapkod (gabonát, embert, állatot). Tévesen szláv szó.
Mongol: csabcsi csoki – üt, vág, ver. Mongol: csibcsir(g)ada – lapos verőfával ver
Mongol: szabcsi = üt, megcsap. (csépel, szapul)

Csepelyes - agyagos föld, sár; bozotos, rendetlen
Török: csepel = sáros ; kosz, piszok. Török: csaprasik = rendetlen, összevissza

Cseperedik – nagyobbodik, nő , fejlődik. Mongol: dzsibqua – nagyság

Csepüs (Ormányság) - csenevész búza. Mongol: csibda(g)ra = szűkössé válik. gyengül, vékonyodik.

Cser, cserje (ormánysági szó) - fa kérge, héja
Mongol: csar – kéreg. Mongol: csayira – elfásul, elkérgesedik.

Csér – sirályféle vízimadár. Lásd sirály szót.

Cserben hagy – bajban hagy, elpártol valakitől. Mongol: sirba (csirba) – cserben hagy

Csercse - állatok álla alatt lógó bőre. Mongol: sirsin = bőrös (mester)

Cserfa - tölgyfa egyik változata, cseretölgy, tölgyfa. Kérgét cserzésre használták.
Mongol: csaraszun – tölgyfa Mongol: csar = kéreg

Cserdít – éles, csattanó hangot ad (ostor, pofon). Mongol: csargi – éles hangot ad, csattan.

Csere - cserje, bozót, bokor. Mongol: sirenggi (csirenggi) - cserjés

Cserefa – cserfa. Lásd Cserfa szót.

Cserebogár – májusi estéken rajzó bogár. Mongol: dzsaarcsa(g)la – rajzik, nyüzsög

Cserebüly - cserebogár. Mongol: dzsaarcsa(g)la – rajzik, nyüzsög. Mongol: bülgümne – csoportosul
Májusi estéken rajokban, csoportosan repkedő bogár

Csereklýe – ágasfa, favilla, rőzse, ág. Lásd Csáklya és Csere szavakat.

Cserepel (székely szó) - éles hangon helytelenkedik. kiabál, veszekszik, vitázik.
Mongol - török: csar = éles hang. Mongol: csar = vitázik, veszekszik

Cserél – helyet vált, egyik dolgot a másikkal helyettesít, azonos tárgyat, értéket egymás között vált.
Mongol: dzöri(g)ül – egymással ellentétes irányba tesz, helyez. (helyet cserél)

Cserény – vesszőkerítéssel körbevett pásztorszállás.
Mongol: szaurin (csaurin) = szállás, hely, telep. Mongol: **sörge** = kerítés

Cserfel – visszafelel, pöröl, fecseg
Mongol: csar – civakodik. Mongol: csor – veszekedés, láрма

Cserge, serge – gyapjúból (szőrből) szőtt takaró, nemez sátor
Mongol : szorla (csorla) – szőrzet, szörme. Török: cserge – nomád sátor (nemez sátor)

Cserez – bőrt cserzőanyaggal kikészít. Lásd még Cserfa szót.
Mongol: siri (csiri) - bőrt cserez. Mongol: sirsin (csircsin) – cserzővarga

Cseribarád – a ferences barátok önsanyargató ágához tartozó
Mongol: csercseger - girhes, sovány, csenevész

Cserje, cser (Ormányság) - fa kérge. Mongol: csar = kéreg. Lásd még Cserfa szót.

Cserjés - (fák tövéreől hajtott fiatal) bokor, sarjhajtás
Mongol: sirenggi (csirenggi) – cserjés, csalit, sűrű bozót

Cserkész, becserkész – állatot felkutató, annak lábnyoma után kószálva.
Mongol: csi(g)ir – nyom, csapás. Mongol: kesze – kószál, csavarog, ténfereg.

Cserkorsó (Ormányság) - pirosra égetett vizes cserépkorsó
Mongol: csurba = égés. Mongol: csurma = tűz égette
Cserzett bőr = nap égette bőr. Cseresznye - pirosra érett bogyó.

Cserme, csörme (székely szó) - szőlővegyige, szőlővenyige, vágott vessző, ág.
Mongol: dzsürmedeszü = vagdalék, apríték.

Csermely – éppen csak csobogó kis vízfolyás. (Az érnél nagyobbacska vízfolyás).

Mongol: csar = csörgedezik. Mongol: möltűsz = alig, éppen csak.

Csérög, csérro, cserreg, csérvo - lármázik, hangoskodik, zúg, dong, zörög, sír, kiabál, vijjog...zajong
Lásd Cserreg szót.

Cserpák (Mátravidék) - fakéregből tekert, farönkből kivájt nagyobb tölcser bor töltésére.
Mongol: csar = kéreg. Mongol: csar = nagyméretű faedény. Mongol: csar = tölcser (tűzhányóé)
Mongol: bögtöre = hajlít, teker. csar – bög = kéregből tekert....

Cserreg – szarka hangja. Mongol: dzsar – zsibong, csivitel, csobog, csörgedez.
Mongol: csor – láрма, zaj Mongol: csar = csikorgás, ciripelés

Cserzővarga - bőr cserzésével foglalkozó mester.
Mongol: siricsin (csiricsin) = cserzővarga. Lásd még Cserfa szót.

Csesz (1) - épp csak érint, súrol valamit, végigcsúsztat valamit . Mongol: csaszun = hó (havas, csúszós)

Csesz (2) - férfi nővel közösül. Mongol: csacs (csasza) = magot vet, meghint, meglocsol, megfröcsköl.
Mongol: csi(g)dzsi (csiszi) = lyukat töm, dugaszol. Mongol: csicsi (csiszi) = beledőf

Csesz (3) – vékony, kicsi. Török: cüzi = jelentéktelen, csekély

Csésze – kisebb füles ivóedény. Mongol: csö(g)öcse = csésze. (g – néma)

Cseszeget – dühít, ingerel, piszkál. Mongol: csöszün = düh

Cseszle , cseple (székely szó) - szúnyog. Mongol: csicsile (csiszile) = szúr. cseple - csíp.

Csete – bota - erdőnek selejtes része. Cserjés, bokros, bozotos, tüskés, csalitas terület.
Mongol: szuduutu (szutútu) = tüskés, tövises. Mongol: buta = cserje, cserjés, bokros

Csetlik-botlik - nekiütközik valaminek, elakad valamiben - elbotlik, elesik
Török: csatis = beleütközik valamibe. Mongol: бүдере (бүтере) = botlik

Csetepaté - Lásd Csihipuhi szót.

Cseterfa - hasábfá. Mongol: dzaltasz (catasz) = hasábfá. Török: csatlak = hasad, reped

Csetkáká - vizenyős réten növekvő egyszikű növény. Lásd Csatakos és Csáté szavakat.

Csetlik - botlik - akadályba ütközve, akadályoztatva, botladozva jár. A szó eredete a lábánál megbéklyózott lovak botladozó járásától ered. A fából készült béklyó akadályozta a gyors mozgásban, elkóborlásban.
Mongol: csidürle (csitüre) – megbéklyóz lovat a lábán, akadályoz a mozgásban.
Mongol: csi(g)ta = akadály. Mongol: csidür (csitür) = akadály
Mongol: szaatal = akadály. Mongol: dzsedker (csetker) = akadály
Mongol: бүдере (бүтере) = botlik

Csetres – csatakos, vizes, lucskos. Lásd Csáté szót.

Cséve - cső, átfűrt 15 -20 cm -es bot, melyre a fonalat feltekerik. (v- néma) cséve – csée - cső.
Mongol: csorgo = cső. Mongol: csool(g)a = furat, lyuk
Mongol: csoorqai = lyukas, furatos, üreges (cső). Tévesen szláv szó.

Cséza - négykerekű, könnyű utazó kocsi, hintó
Mongol: dzsiudza = gyaloghintó. Kínai: dziao ' zi = gyaloghintó. (kínai eredetű szó)

Csiba - kuss !, csend ! Állat, ember haragos leintése. Mongol: dzsebü(g)ü = harag, felháborodás (hangja)

Csibe – pelyhes kiscsirke, madár kicsinye. Mongol: szibauqai (csibaukai) = csibe, madárfióka

Csibajgók (Ormányság) - zsvajgók, lármázók
(csipogó csibék, kiskacsák, kislábak, csivitelő verebek...) Lásd Csibe szót.

Csibikol, csibukol, csintez (székely szó) – locsol, fröcsöl. Lásd Csepcsel szót.

Csibor – nagy méretű vízbogár. Ha megfogjuk, lábain lévő tüskékkel megsúrja a kezünket.
Mongol: sibe (csibe) = megsúr, átsúr

Csicsa (csángó szó) - kocsi. Lásd Cséza szót.

Csicsás – túl díszes, (virágmintás), feltűnően cifra. Mongol: csemcseger = cicomásan, feltűnően öltözködő
Török – mongol: csecseg = virág. Mongol: csemcsayi = feltűnően öltözködik. (m- néma)

Csiccsen, csicsredik - megromlik, megsavanyodik. Mongol: csucsara = tönkremegy

Csiccsereg - Lásd cserreg szót.

Csicsikál, csucsukál, csücsükél - fáradtságát kipiheni
Mongol: csucsá = elfárad, kifárad, ellankad. Átvitt értelemben : elalszik, pihen.
Mongol: dzso(g)szalta (csocsalta) = megáll, leáll (pihen)

Csicskás – tisztí szolga, a tiszt segítője. Mongol: dzsarucsá (csauca) = szolga (r-néma)
Mongol: dzsiszigül (csicsigül) = kijelölt segítő

Csiga – nyálkás puhatestű, lassan csúszó állat. Mongol: nilcsa(g)ana = nyálkás test lassan vonul

Csigaágas (Ormányság) - kútágas, gémeskút. Y alakú tartóoszlop. Mongol: csaku = támasztó villa

Elcsigázott – elfáradt, megfáradt. Mongol: csökörelte - fáradtság

Csigacsont - bokacsont. (Ősi magyar, mongol, ujjur gyerek-és felnőttjáték eszköze) (juh bokacsont)
Mongol: sa(g)ai (csagai) – csigacsont, boka

Csiger – savanyú bor. Mongol: dzsanguvasa (csaguvasa) – savanyúság. (kínai szó)

Csigolya (1) (székely szó) – fűzfafajta, vizenyős helyet kedvelő fa

Mongol: dzsigde - olajfűz, ezüstfa. Mongol: csigig – nedvesség, nyirkosság

Csigolya (2) – a gerincoszlop gyűrűszerű csontjainak egyike. Mongol: csagarig – gyűrű, karika

Csihad – csillapodik. (h – néma) csihad - csiad. Mongol: dzsüde – kimerül, kifárad

Csihány (székely szó) - veszekszik, kötekedik

Mongol: csuu(g) (csúhi) = veszekszik, ordítózik. Lásd még Cigány szót.

Csihar, csigar – vékony, sovány. Lásd cingár szót

Csihész – megvetett, kigúnyolt; bűnös; ijedős

Mongol: dzsigsi(g)ül–félelmet, utálatot kelt. Mongol: dzsigsiye – megijeszt, ijeszt, (g – h)

Csihi-puhi - csetepaté, kisebb verekedés, hangos verekedés

Mongol: csoki (csóhi) - üt, ver. Mongol: balba (pal) = szétver (pall, páhol)

Csihol – szikrát kelt acél és kovakő egymáshoz ütésével.

Török /Mongol: csaki (csahi) – szikrát, tüzet csihol

Török / Mongol. csakiur (csahiur) – kovakő (tűzkő)

Csik – vonal, keskeny sáv. Mongol: sigum (csigum) – vonal.

Csikar (1) – has, belek görcsölése (hasmenés). Mongol: szidere (csigere) = görcsöl (d = g)

Mongol: csikildü = tolong, tódul, nyomakszik (pl. széklet)

Csikar (2) – megkaparint, erőszakkal elvesz. Török: csikar = kivesz (kézből), megkaparint, megszerez

Csikasz – sovány, horpadt hasú ; farkas.. Török - Mongol: siki /csikula = szűk, szoros, keskeny

Csikk - cigarettavég, maradék

Mongol: ucsig = cérvég, fonalvég. Mongol: ucsig singge(g)e = tej maradék a tőgyben

Csikkan (1) – kifecamodik, megrándul

Török: csikma = ficam. Török: csikik = kifecamodott. Mongol: sikacsa(g)da = zökken ,rándul

Csikkan (2) – zökken, ütődik. Mongol: sikacsa(g)da = kizökken. Ujgur: csekmek = üt, ütődik.

Csikkentő - felrántó hurok. Mongol: sikacsa(g)da = zökken. rándul

Csiklandoz – ingerel, izgat, piszkál. Mongol: csiquldaul - ingerel. Mongol: gidzsigtei – csiklandós

Csiklik – siklik, csúszik.. Lásd Siklik szót.

Csikló – a kéjézés szerve a női szeméremrészben. Simogatva, ingerelve vált ki kéjézését. Lásd csiklandoz .

Csikment, csikmegy (Felvidék – Bény) - kifecamodik. Török: csikma = ficam

Csikó – kicsi, fiatal patás állat. (ló csikó, szamár csikó) „ Te még csikó (kicsi) vagy ehhez a feladathoz ! „

Mongol: dzsiaikan = kicsi, apró. Mongol: csaka = csemete, gyerek, kicsi, fiatal

Csikoltó - vonórúd. Mongol: csinga (csika) = húz, von

Csikorog - két tárgy akadozó súrlódása éles, bántó hangot ad.. Mongol: csikara = csikorog

Csikóté, csikotó, csikótya – sikattyú (kézi szorító satu). Török / Mongol: sika = szorít

Csilingel - csengő hangot ad. Mongol: dzsingine = cseng, csilingel

Csillag - saját vagy más fényt tükröző égitest. Mongol: cseyiledzse = csillog. Török: csila = fény

Csillapodik – elfárad, belefárad, kimerül; elfogy az ereje, dühe

Mongol: csile = kimerül, elfárad. Mongol: batu (patu) = erő

Csilla - podik = kimerül, gyengül - ereje.

Csille – kis méretű, kis nyomtávú, kis terhek szállítására alkalmas vasúti kocsi. Mongol: dzsialqan - kicsi

Csillog – lásd csillag szót.

Csimasz (1) (felvidéki – csatai szó) – pofátlan, szemtelen ember. Mongol: dzsimuusz = pimasz

Csimasz (2) – pajor. Ásáskor megtalálva azonnal összetekeredik.

Mongol: csömszöre (csömszöre) = összekuporodik, összegömbölyödik

Csimbók (1) – kis bogyszerű (gömbölyded) sáros, ragacsos (szőr)csomó

Mongol: dzsimiskene = bogyó. Mongol: bog = trágya, szemet, por (sár)

Mongol: baglaa = csomó, bog. Mongol: dzsombo(g)ar = kúposan domborodó

Mongol: sombogor = gömbölyded. Török: bogum = csomó.

Csimbók (2) (Ormányság) - férfi hajfonat a halánték jobb és bal oldalán.

Mongol: csimarkai = halánték. Mongol – török: bogum = köteg, csomó (fonat):

Csimbolázik (Ormányság) - elcsámborog Lásd Csámborog szót.

Csimcsám - rosszul fejlett gyerek, csenevész. Mongol: csimki = kicsi, csipetnyi

Csimég – megcsíp. Lásd Csimény szót.

Csimény – darázs. Török - Mongol: csimki = csíp, megcsíp

Csiminkel (ormánysági szó) - kisgyerek, malac hosszasan sírdogál

Mongol: csime(g)ele – zajong, lármázik

Csimpaszkodik – lóg, függeszkezik valamin. Majom a fa ágán lóg, leng. Csimbók a juh szőrén.

Török: dzsumba = függő(erkély) Török: bogum = bog, csomó

Mongol: samba(g)na (csampa(g)na) – könnyedén lebeg, libeg, leng . Lásd még csüng szót.

Török: sempanze = csimpánz. Csimpaszkodó főemlős, majom. Afrikai eredetű szó?

Csin (1) – hordódongák két végére készített horony, mélyedés
Mongol: san = barázda Mongol: cön = mélyedés. Török: centik = bevágás

Csin (2) - saroglya. Szekér végét lezáró hajlított, görbe rács. Mongol: sintara (csintara) = görbül

Csín (1) - hordó csínja. Valaminek a nyitja, fortélyja.
Valaminek a jellegzetessége. A hordó fenéklapjait befogadó horonnyal azonosítják.
A csín valójában a dongák külső átmérője, ami nagyjából egyezik a horony átmérőjével.
Még pontosabban a fenéklapok külső átmérője. Ez a méret egyik meghatározója a hordó űrmértékének.
Mongol: csinegen – mérték, mennyiség, nagyság. Mongol: csinar – sajátosság, tulajdonság, természet.
Mongol: csinszaa – jellem, minőség

Csín (2) - rossz dolog, rossz cselekedet. Mongol: csinar ügei - rossz, rossz minőség, hitvány
Ujgur : dzsinayet = bűn, véték

Csinál (1) (tájnyelvben: csál, csial, sál) – valamin tevékenykedik, dolgozik. Valamit alkot, létrehoz. (n – néma)
Török: csalis – dolgozik, tevékenykedik, munkálkodik

Csinál (2) – elcsinál, elcsen, ellop, megrövidít. Mongol: csö(g)en (csően) – kevesbít, kisebbít (rövidít)

Csincsalló (ormánysági szó) – hóvirág (télűző virág). csín - csalló
Mongol: dzsingde(g)ü – didergető hideg (tél). Mongol: dzsilii – eltűnik, eltakarodik

Csinga - karcsú, vékony. Lásd Cingár szót

Csingafa - vállra vehető, két végén kampóval ellátott, felfogatott vizes vödörök szállítására szolgáló rúd.
Török: cengelle = kampóra függeszt. Mongol: szandzsii (csancsi) = csüng, lóg, függ.

Csingálógyik (Felvidék – Csata) - veszekszik. Török: csingar = veszekedés

Csingol, csingoják - csüng, lóg, függ
Mongol: szandzsii = csüng, lóg, függ. (dzs = g. pl. dzsimis = gyümölcs)

Csinkvánti - kicsi. Török: cingil = kis(fürt). Mongol: cön = kevés. Mongol: öcsüken = kicsi

Csinos (1) – szép, tetszetős . Mongol: dzendzeyi – csinos

Csinos (2) - vékony, karcsú, nyúlánk. Mongol: sunagar = nyúlánk, karcsú, vékony

Csintevés – rossz cselekedet. Török: csinayet – büntény, gaztett

Csipkedi magát - igyekszik (pl. munkában, haladásban)
Mongol: szibada (csipada) = siet, hajt, hajtja a munkát.

Csipkehúsú (Ormányság) - sovány, vékony. Mongol: dzsibku(g)ar = karcsú

Csípő fájás – égető, szúró fájás. Mongol: dzsibki – szúró vagy áramütésszerű fájdalom.

Csipkeremő – csoportosan (csapatosan) nő, ehető fehér gomba.
Mongol: dzsöblel (csöplel) – csoport, csapat.

Csipog – madárfióka (csibe) szaggatott, vékony hangot ad. Mongol: szibauqai (csibaukai) – kismadár, csibe

Csipri (székely szó) – veréb, vagy ahhoz hasonló méretű csibe
Mongol: szibaun (csipaun) – madár, szárnyas, baromfi

Csira (1) – szarvasmarha. Mongol: sar, csar – szarvasmarha, ökör

Csira (2) – növényi hajtás, sarjadás. Mongol: csurba – sarjadó fű. Mongol: szoyoara - kisarjad (kicsirázik)

Csira (3) – felemás nemű ember . Mongol: dzarimdu(g) – félig-, felemás

Csira (4) - sirály. Mongol: csirala (sirala) = ríkoltozik (éles hangot ad)

Csira (5) (Felvidék – Csata) - ág, gally, vessző Török: csira = rözse, gyújtós

Csirbók (1) (Felvidék – Csata) - egér, pocok Török: dzsirboga = mezei egér

Csirbák (2) (Felvidék – Csata) - csenevész , gyenge gyerek Török: dzsirboga = satnya gyerek

Csireáda - tehéncsorda, tehenek hada. Mongol: csar = szarvasmarha. Török: ordu = horda, had

Csirhák (Ormányság) – kiabáló, csipogó, lármázó apróságok. (kiscsibe, kisgyerek...)
Mongol: csurkura (csurhira) = zajong, lármázik. Mongol: csirla = kiabál

Csiriz - liszt vagy keményítő vízzel való keveréke. Mongol: csardaul = csiriz. Török szó is.

Csirkázik - csirázik (Felvidék – Csata) Lásd Csira (2) szót.

Csirke – csipogó, zajongó apró szárnyas
Mongol: csurkura – zajong, hangoskodik. Mongol: csurbag – csipogó aprómadár

Csiszol - dörzsöl , súrol, dörzsöléssel simít. Török: csigzi (csizi) = karcól. Súrol, csiszol.
Mongol: szadzsada (szacsada) = reszel. Mongol: dzsüszi = fűrész (dörzsöl, koptat, morzsol)

Csitaj – zsivaj, lármá, zaj, veszekedés. Török: csatis = vitatkozik, veszekedik, csatározik

Csitri, csitli - még gyenge, fiatal lány. Mongol: csidalügei (csitalgei) = erőtlen, gyenge

Csitul – hangja (ereje) hanyatlik, gyengül. Mongol: csidal ügei (csitalügei) – erőtlen, gyenge

Csitt! - csend! Török: csityok = egy piszenés sincs.

Csivákol, csivadoz (székely szó) - felvisít, felsikít. (v – néma) csiákol.
Mongol: csuugi = kiabál, ordít.

Csivitelés - madarak hangja. Török: csivildama = csiripelés, csivitelés

Csizió – időjárást, jóslatokat, álomfejtéseket kimutató, tartalmazó kalendárium.
Kínai - Mongol: dzesze – kimutatás, jegyzék, lista. Kínai: ce 'zi szóból ered.

Csobák - csónak. Mongol: dzsabi = csónak
Csobbán – folyadékba hirtelen merülő tárgy hangja. Mongol: sob (csob) – loccs, zutty, csöppenés
Csobok – hajtás, pálca. Török: csubuk = bot, hajtás
Csobolyó – fából készült, víz, ital tároló lapos hordócska
Mongol: csoboo, csoboa – vízmerő sajtár. Mongol: csomboyi – bortömlő (vítároló)
Mongol: dzabiya ayaa = gyökérből faragott csésze (ivóedény fából)
Csócsál – megrág, szétrág, szétszed, szétbont, majszol.
Mongol: dzsadszila – rág, szétrág. Mongol: csucsala – szétbont, szétszed, tönkretesz
Csoda – hitvilágban létező, a természeti törvényeknek ellentmondó jelenség. Varázslat.
Mongol: sisi (csidi) – varázslat. (indiai eredetű - uigur szó.) A szláv csuda szó is ebből ered.
Csódoz – csavarog, csatangol. Mongol: dzsayida = eltávolodik, messzire kerül
Csoffad – hervad, fonnyad. Török: cefa : szenved, kínlódik, sínylődik.
Csógál – kitép, letép, kihúz. Török: csek (cseg) = letép, kirángat, kihúz
Csohol (Ormányság) – bottal ver le gyümölcsöt. Mongol: csokila (csohila) = ütöget, vereget
Csóka – varjúféle fekete madár. Jellegzetessége a szeme körüli fehér tollazat, elszíneződés.
(csókaszem – fehérszem). Mongol: csa(g)an – fehér
Csokán (1) - cso – kan = kan. Lásd kancsó szót.
Csokán (2) - kocsány. Szár, nyél, tartó, mely káposztaleveleket, kukoricaszemeket, gyümölcsöt tart, egybefog. Lásd Kocsány szót.
Csokány – kalapács. Török. csekics = kalapács. Mongol: csoki = ráút, ráver, kalapál
Csóvás - csomós. Mongol: csanggia = csomó. (n – néma)
Csoklya - gyalogszán. Lásd Siklik szót.
Csokmány (ormánysági szó) - favágó fejsze. Mongol: szüke (csüke) – fejsze, balta
Csokor - levágott virágok egybefogott csomója. Mongol: cso(g)csa – köteg, csomó. csokor.
Csokotál – összeüt (pl. tojáshoz). Lásd Csokány szót.
Csolák (1) – rokkant, sérült, nyomorék. Görbült kéz, láb, szarv.
Török: csolak – félkezű, sérült. Török: cselek – hajlott szarvú állat.
Csolák (2) – bolond. Török: salak = bolond
Csoma - pestis csoma. Nyirokmirigy duzzanattal járó betegség. Lásd Csomó szót
Csomag – kézi szállításra alkalmas egymáshoz szorosan összerakott, összekötözött holmi. Köteg holmi.
Mongol: csomog – köteg. Ujgur: somka = csomag
Csombolygat, csongolygat (erdélyi tájszó) - hajtogat
Mongol: szengszele(g)ül (csengszeleül) = hajlít, hajt
Csomiszoló (Ormányság) - törőfa, zúzófa (dióhoz, főtt burgonyához, szőlőhöz)
Mongol: csömi = feltör, megtör (csonthéjas magot)
Csomó - kemény kötés a kötélben, kemény bütők a fán ,köteg, halom, összetömrített szálas anyag
Mongol: csomo(g)la – csomóba szed
Csomor (1) - bütők, búb. Mongol: csomorli(g) = bimbó, búb
Csomor (2) - csokor, köteg, csomó. Mongol: csomorli(g) = bimbó, csokor, köteg, füzér
Csomorjás - éhségtől lefogyott, sovány. Mongol: somo(g)or = sovány, összeaszott.
Mongol: csombi(g)ar = horpadt, lapos (pl. hasú)
Csomoszkol, csömöszöl - szőlőt törőfával összetör, összezúz
Török: csomakla = bottal ver. Mongol: csömlle = tör, üt
Csompó – halom, kőhalom. Mongol: sombogor / somboyi = domborodik
Csona - vizenyős kaszáló. Sással kevert füves terület. (Nem értékes terület.)
Mongol: singula = víz alá merül. Mongol: csinarügi = rossz minőségű
Csonka – rokkant, nyomorék, sérült. (n = m). Mongol: dzsemdeg – csonka, rokkant, nyomorék
Csont – a gerincesek erős, kemény tartó váza.
Mongol: csingda (csinta) – erősen, keményen, kitartóan.
Csontorka, csontorag, csontogó, csonka (erdélyi tájszó) – csonkás, sánta, vénhedt
Mongol: dzsönög = elaggott. Mongol: toraldza = éppen csak megáll.. Lásd még Csontorog.
Csontorog, sontorog - sántikál. Lásd Sánta szót.
Csonyesz - lehajló (pl. fül). Mongol: sintara = legörbül, lehajlik
Csopák – ferde, törött szarvú tehén. Mongol: dzabkara = elferdül, lehajlik, elveszik.
Csoport - lásd Csapat szót.
Csór - kaszával félkört ír le (kaszáláskor). Mongol: szarui (csauri) - kanyarog, kanyarodik
Csórag – pózna, rúd, husáng. Mongol: sirug (csirug) = pózna, rúd.
Csorba – repedt, sérült edény; töredezett, elgörbült. Mongol: csabatu – megreped (r – néma)
Mongol: csabcsimal – vágott, darabolt, hasított (r – néma). Török: csarpik = hajlott, görbe
Csorgó – kifolyó, vizet elvezető. Mongol: csor(g)o – csorgó, kifolyó

Csorda – állatok (tehenek) serege, csapata. Tévesen szláv eredetű a szó.
Török: szürü (csürü) – csorda, nyáj, Mongol: cserig - sereg, csapat (csorda)

Csóré (1) – összement tej. Mongol: csarcsau – összesűrűsödött, összeállt

Csóré (2) – meztelen. Mongol: csirama = csupasz, meztelen

Csórint – önt, locsol, (megszór, meghint). Mongol: szürcsi (csürcsi) = locsol

Csormotol – sárban jár. (csömöszöl - tapos) . Mongol: sibar = sár. Mongol: siaru = üledék (sár)

Csoroszlya - az ekevas előtt függőlegesen álló éles vas, mely felhasítja, leválasztja a szántandó földet
Mongol: dzsirgi = hasít. Mongol: acsala (aszala) = szétválaszt, szétágaztat

Csorvasz – nincstelen zsellér; naplopó, csavargó. Cigány: csóró – szegény, nincstelen

Csótár – csoroszlya. Földet hasító, felvágó vas.
Mongol: dzadaraa (cataraa) = felnyit, szétnyit, felkoncol, felvág, szétvág

Csótolog – csatangol, csavarog, kószál. Mongol: dzayida (caita) = eltávolodik, messzire kerül

Csoszog – talpát a földhöz csúsztatva, nehézkesen jár. Mongol: csaszun – hó (havas, csúszós)

Csótár – ekevas előtt lévő, a földet felhasító ekecsoroszlya.
Mongol: dzsadala (csatala) – felnyit, kinyit, kitár, kibont, felkoncol, felhasít.

Csotrogány – öreg, gyakran meghibásodó gépjármű, traktor.
Mongol: dzsudara (csutara) – elromlik, szétmegy, szétesik

Csóva - (v – néma) Csóa. Izzó, égő, fényes köteg. (fénylő nyaláb)
Mongol: cso(g) – fény, fényesség, parázs, izzó szén. Mongol: cso(g)csa – köteg, csomó

Csóvál (1) - lenget, ingat, lóbál. (v – néma) csóál.
Mongol: szadzila (csadzila) – lenget, himbál. Mongol: sirbaldza (csibalca) –csóvál, lenget.
(r- néma) (b=v) Tévesen a Csóva szóból származtatják.

Csóvál (2) (Ormányság) - vizet fröcsköl - tűzre.
Mongol: csabda (csavda) = vizet szór valamire. Török, uigur: szu (csu) = víz.

Csoze – hitvány, naplopó
Mongol: dzsiyadza - valaminek a hitványa. (kínai : zha’ zi = selejt, hitvány szóból ered.)

Csőbök - vénember. Mongol: csöbtü = hanyatlík, pusztul

Csőcs - lógó, nagy mell, tögy. (pl.kecske csöcse). Mongol: csöcsi = kelleténél hosszabb és lóg.

Csőcskovász (Ormányság) - sebre, gyulladásra tett savanyú kovász. Mongol: csocsi = gyulladás

Csőcselék - rosszra/ rombolásra hajlamos népség.. Mongol: csocsiuri – haramia, sötét alak, pokolfajzat
Mongol: csucsala - tönkretesz, szétszed, felbont. Tévesen a Csőcs szóból származtatják .

Csőd - valaminek a bajba jutása, hanyatlása, pusztulása, kudarca
Mongol: csöbtü (csötü – csödü) - hanyatlík, bajban van, pusztul (tönkremegy) (b – néma, t = d)
Tévesen a Csődít, csődül szavakból származtatják.

Csődít, csördít - embereket nagy tömegben összehív, összeseregít.
Mongol: cserig – sereg, csapat. Török: sürü – sereg

Csődör - him ló. (öszvér, zsiráf himje). Mongol: csabidar (csaidar) – mén (hím ló) (b – néma)
Eredetileg fehér sörényű-farkú, sárga vagy vörös hím ló.

Csőg (1) - bütyök, csomó. Mongol: cso(g)csa – csomó

Csőg (2) – kiszögellés, ék alakú terület, betoldás.
Mongol: sigsig (csigsig) = ék alakú betoldás. Mongol: csikinti = kiszögellés

Csőg (3) – csüggedő ember, elhagyja magát.
Mongol: csökö = nehéz, reménytelen helyzetben van. Fáradt, kimerült, kétségbeesett, csüggedt.

Csők – himvessző. Bikacsők - bika himvesszőjéből készített korbács. Török: zeker = himvessző

Csőkken – fogy, kisebbedik, gyengül. Mongol: csöged, csögen - csökken

Csőkönyös – nem engedelmeskedő, makacs, ellenkező
Mongol: dzsinggü (csikü) – akaratos, ellenkező, makacs
Mongol: dzsigii (csiki) – makacskodik, akaratoskodik

Csőkött – sovány, csenevész, fejlődésben visszamaradott, összement.
Mongol: csögede – kelleténél kevesebb (kisebb). Török: csök = összement

Csőll - iszik Török: sula = meglocsol. Török: szu = víz

Csőllés – gyapjúszál feltekerése, felgombolyítása csévére (csőre)
Mongol: szüldzsile (csülcsile) – felgombolyít. Mongol: szüldze = cséve , gombolyag

Csőllik - pusztul, tönkremegy. Török: csöle dön = elromlik, tönkremegy

Csőmbő – gömb alakú, sáros csomó állatok szőrén. Lásd csimbók szót.

Csőmény -- lásd Csímény szót.

Csőmölget (felvidéki-csatai szó) – kendert fésül. Mongol: szam (csam) – gereben, fésű.

Csőmör - undor, émelygés, unottság
Mongol: csamara – túlságosan finnyáskodik, (kényeskedve, undorodva válogat.)

Csőmösz - pocok, egér, féreg, csimasz, pajor (kártevők). Mongol: samszi (csamszi) = kártevő

Csömöszöl (1) - összezúz, összetör; lábbal tapos. pl. szőlőt. Kézzel szétnyom valamit. Döngöl, tömörít.
Mongol: csömü – széttör, megtör. Mongol: számara (csamara) = lábbal rugdos. tapos

Csömöszöl (2) - vörös szőlő törkölyét a must alá nyomja. (Felvidék – Csata)
Mongol : sumbuul = (csumbúl) = alámerít.

Csömöt , csünött - növésben visszamaradt. Mongol: csö(g)en = csökken, kevesbedik, ritkul

Csömpöly (Körös vidék) - kúpos alakú háló. Mongol: csomboyi = kúposan csúcsosodik.

Csönik (Felvidék – Csata) = elfogy, lefogy, lesóványodik. Mongol: csö(g)en = csökken, fogy

Csönkő, tönkő - tönk, favágó tőke. Mongol: tüngge = tönk

Csöntörke – letört fog, letört szarv, levágott gabona tarlója, vékony bot, tő, torzsa
Mongol: sintara = letörik a hegye (vége)

Csőr - általában madarak hosszúkás, csúcsosodó elszarusodott szájképződménye.
Csúcsosodó formájú tárgy. Mongol: csorboyi – csücsörödik
Mongol: csorbo(g)or – csúcsosodó, csücsörödő. Mongol: csörbeger – csőrös

Csördü (ormánysági szó) – serdül, növekszik, erősödik
Mongol: dzsildural –süldő, serdülő (r – néma). Mongol: csi(g)üregdzi – erősebbé, izmosabbá válik

Csördül (ormánysági szó) – veszekszik. Mongol: dzsörildü – összekülönbözik

Csörge – vékonyra , laposra kinyomott teperető.
Mongol: csörüger – girhes, nyiszlett, csenevész. (vékony, sovány, lapos. pl. csörge fánk)

Csörgedezik - csobogva folydogál.
Mongol: sorcsigina (csordzsigina) – csörgedezik. Mongol: dzsar dzsar ki - csörgedezik

Csörgés - több, egymáshoz ütődő tárgy hangja.
Mongol: csar – csikorgás, sercegés (csörgés). Mongol: csor – zaj

Csörmő, csörmelék – törmelék, nádszálak összetört darabjai
Mongol: csuuramal – széttört, szétrepedt valami. Tévesen a Csörög szóból származtatják.

Csöröge – vékony lemezfánk, forgácsfánk; girhes, sovány állat.
Mongol: csörüger – nyiszlett, csenevész, girhes, (vékony)

Csörönke - sovány, girhes. Lásd Csöröge szót.

Csörtet - zajosan törekszik előre.
Mongol: csirayí – törekszik, igyekszik (csörtet). Mongol: csor – zaj

Csörtölődik – zsörtölődik, veszekszik
Mongol: dzörildü = veszekszik. Mongol: csar = csahol, ugat, éles , hangot ad

Csötönöz – tétlenül álldogál; ide-oda járkál
Mongol: csidürle(g)ül (csitürle(g)ül) – megbéklyózzák, nagyobb mozgásában akadályozzák.

Csúcs – kiszögellés; kúpos, hegyes vége valaminek.
Mongol: csumcaszu – kiszögellés (csúcs). Mongol: cso(g)csoyi – kúpot formál (csúcsos)
Mongol: csüdzsüyi - kúposan dudorodik. csúcsosodik.

Csucs – hús. Mongol: csunca(g)ard = húsos, kövér

Csucsikál, csicsikál - lefekszik, lepihen (baba, kisgyerek) átvitt értelemben: alszik.
Mongol: dzsayidzsi = ledől, eldől

Csucsor (ormánysági szó) – pisil, vizek. Mongol: csacsa – fröccsent, szór folyadékot

Csucsorka, csücsörke (Ormányság) - edény csúcsos kiöntő nyúlványa
Mongol: csumcaszu = kiszögellés, csúcs. (m – néma)

Csucsorog - csücsül, ül (csucsukál – pihen)
Mongol: csedzsimeg = ülőpárna. Mongol: sauszki (csocski) = leül

Csucsorkázik - kicsírázik, kikel.. Mongol: csicsigeszün = csíra

Csucus (székely szó) - hús. Mongol: csunca(g)arda = húsos ; kövér

Csúf - visszataszítóan csúnya. Mongol: cseberken ügei - csúf. (nem szép) (f = b)

Csuha – durva szövetből készült (szerzetesi) öltözet. (h – néma)
Mongol: csuuyangbuu – durva szövésű kelme, vastag szálú szövet. (kínai szó)
Török: csuha = vastag szövet, posztó

Csuhé – kukoricacső héja, borító levele, takaró levele.. Mongol: csuba – köpeny (takaró)

Csuk – bezár ajtót, zárat; valakit, valamit valahová elzár. Mongol: cseger – vesztegzár

Csuka – kacs csőrére emlékeztető fejű ragadozó édesvízi hal.
Mongol: csuruqai – csuka hal (r – néma). Tévesen szláv eredetű a szó.

Csukabuka (székely szó) - csonkán, nyomorékon, sántán eleső, felbukó ember.
Lásd Csonka szót. Mongol: bukuul = lebukik, leesik. elesik.

Csukahasú (Ormányság) - kasványhasú (vágott, keshedt), csapott hasú ló. sovány.
Mongol: csikula = szűk, keskeny.

Csuki, csuhi - csuhé, kukorica fedőlevele, csutka. Lásd Csuhé szót.

Csuklik (1) – rekeszizmok összerándulása miatt sajátos hangot ad. Mongol: dzogiszu – csuklik
Csuklik (2) – hirtelen összehajlik, megbicsaklik.
Török: csök = térdet hajt, összeomlik. Mongol: csigatai = csuklós szerkezetű (csukló, boka)
Mongol: szököre = meghajlik, megroggyan. Lásd még Kibucsaklik, Kicsikkan szavakat.
Csuklyon - süveg alakú hegyecsúcs. Mongol: sobkolcsin (szokolcsin) = kúp
Csukmony - Lásd Tyúkmony szót.
Csukorít – markát összeszorítja. Lásd Sikul (3) szót.
Csukula - fejsze, balta. Ráverő balta. Mongol: szüke = fejsze, balta (szike).
Mongol : csoki = üt, rávág. Török: csakil = ver, üt
Csula, (1) **csola** = lekonyuló fül / szarv / kalap. Csálé. Mongol: szaldzii = féloldalra hajlik / dől.
Csula (2) (Felvidék – Csata) - macska, vadmacska ; szőrös női nemi szerv. Lásd Hercsula szót.
Csuli - csuri, veréb. Folyton csiripelő madár. (r = l) pl. gerencsér - gelencsér
Mongol: csar = csiripelés, csivitelés, káromlás, csaholás. Török: csarla = kiabál
Csulika, **csurika** - puszta, csupasz, meztelen. Mongol: dzelegüd = pusztaság
Csullant (1) - levág. Lásd Leccsalinkázik szót.
Csullant (2) (Ormányság) - hazudik, lop. Mongol: dzala = hazudik, csal
Csuma – húsától, borítójától, szőrétől, tollától megkopasztott, szőrtelenített test.
Mongol: dzsuma = szőrtelenített, megkopasztott test, hús..
Csumál – tollat, szőrt, kukoricacső borítólevelét lehánt, letép, lekopaszt, leforráz.
Mongol: dzumala = leölt állati testet szőrteleníti; leforráz, lekopaszt.
Csumor - csomó, csoport, csokor. Lásd Csomor (2) szót
Csuna, **cuna**, **csunya** - női nemi szerv. Mongol: csuno = lyuk. Mongol: csuncsayi = domborodik, dudorodik
CSUNTÁNÁM, CSUDÁNÁM (Felvidék – Nána) - mesékben szereplő csodatévő varázskő.
Tibeti – kínai: dzsindamuni, dzsindanami = kívánságot teljesítő csodakő.
A falu szomszédja Párkány. Távolabb (Ipoly)Pásztó. Honfoglalás kori települések.
Nana, Barkan, Paztuh – ősi indiai személynevek. Indiai szabad- nemesek, nemesjobbágyság voltak.
Honfoglaló magyarokkal érkező indiai kardkövcsok lehettek. A régi Baranya megye területén is megtelepedtek. Erre utalnak az India, Szupurkán nevű falvak. Ezek is indiai személynevek.
Csúnya – nem szép, ronda, visszataszító. Mongol: dzsundzei ügei = csúnya, nem csinos
Csupa - teljesen.. valamilyen, nagyon... valamilyen. Fokozó szó.
Mongol: csab .. = nagyon... (fokozó szó). Mongol: dzüib = teljesen, nagyon (fokozó szó)
Csupádon, **csupádokon** – csupán. Mongol: dzsöbken = csupán
Csupál – letép, kitép, tépáz ; üt, ver, megcsap. Mongol: szabtarqai (csaptarkai) – tépett.
Mongol: szabcsi = csap, üt. Mongol: dzsibkere = elfogy, megritkul
Csupán – kizárólag, csak. Mongol: dzöbken = csupán, csak
Csupasz – kopasz, meztelen, szőr, ruha nélküli. Török: csiplak = meztelen
Csupka, **cupka** – gyümölcs szára. Mongol: szabka = pálcika
Csuprikálás - vesszővel való megcsapkodás. Mongol: csabcsi (csapcsi) = üt, csap
Csúr (1) – csurog. Mongol: szordzsigina = csörgedezik, csorog. Mongol: csorgó = csorgó, kifolyó
Csúr (2) – rosta. Mongol: szü(g)ür = szűrő. Mongol: sziarula, saarla = szűr, megszűr
Csurak, **csurapé** – szőrmeabát. Mongol: szor, szorla = szőr, szőrme, szőrzet, prém
Csurdé, **csuldé** - meztelen, csupasz, kopár. Mongol: szaldang (csaldang) = csupasz fenekű. Lásd Csulika szót.
Csuri - veréb. Folyton csiripelő madár. Lásd Csuli szót.
Csurig - csordultig. Mongol: csorgó = kifolyó, csorgó
Csurka (Ormányság) - bél, hurka. Cső alakú. Mongol: csorgo = cső
Csurutos, **csurtos** - meztelen. Lásd Csurdé szót.
Csúsz - rönk, tuskó. Mongol: dzüszümel = lefűrészelt, fűrészáru
Csúszik – havon, jégen, vizes (síkos) felületen siklik. Mongol: csaszun tai = havas (csúszós)
Csuta – csuma – lecsupasztott kukoricacső, alma, káposzta.
Mongol: dzsildem (csitem) = csupasz, kopár, (l – néma)
Csutak – (ló, tehén) tisztítására használt csomóba fogott szalma, egyéb szálak anyag.
Mongol: dzsutar(g)ana - seprőfü (szálak növény)
Török: csitile = kézzel egymáshoz dörzsöl. Csutakol.
Csutura (1) - pipaszár vége, szűk nyílású zipka; száj.
Mongol: sibtura(g)a (csituraa) = valaminek a vége. (b – néma)
Mongol: csibda(g)ra (csidara – csitara) = szűkös
Csutura (2) - kulacs, kiöntő szájú edény. Török: csotra = csutura, kulacs. Tévesen görög-latin szó.
Csutog – sántikál. Mongol: sata = patabetegségben szenved (ló). sántikál.
Csücsül – ül, leül. Mongol: sauszki (csauszki) = hirtelen leül. (sz = cs)
Csüd - általában patás állatok lábán a boka és pata közötti elkeskenyedő rész. Ide kötik a béklyót a gúzt,

hogy a jószág el ne kóboroljon.
 Mongol: csidür – béklyó (csúdre való kötöző eszköz). Mongol: csibda(g)ra – szűkülő
Csügged - reményt, kitartást elvesztve aggódik, kesereg. Mongol: csököre – csügged
Csüggézik (székely szó) – búzát tarlóz, böngészik, maradékot gyűjt
 Mongol: csuglaul – gyűjt, összegyűjt
Csüje, csirje (Felvidék – Csata) - csirke. Ujgur: csüje = csirke
Csülke, csülök - szarvasmarha, juh, kecske sertés 3. és 4. lábujjának utolsó perce. Kidudorodó csont rész.
 Mongol: dzalgaaszun – toldás, toldalék, illesztés, hozzákapcsolás. (valaminek a megtoldása)
 Mongol: csülqüyi – kidudorodik (pl.bokadudor)
 (Felvidéken – Csata faluban: csülkön rúglak = bokán rúglak.)
Csümes – vizenyős (Felvidék – Csata). Török: csim = vízbe merül
Csümölgetés (moldvai csángó szó) - ősi magyar fejtörős játék.
 „Csümő, csümő.....mi az ? „ Törd a fejed...találd ki..!
 Mongol: csömü = feltör (kemény héjú magot). Átvitt értelemben megfejt valamit. Kitalál.
Csüng - lóg, függeszdedik. Török: csengelle = kampóra akaszt, függeszt.
 Mongol: szandzi(g)ana (csandzi(g)ana) – csüng, himbálódzik
Csűr (1) - pajta, takarmány tároló
 Mongol: csayir - kicséplésre váró, kicséplelt gabona tároló.
 Az ősi időkben a szabadban, kemény talajon cséplették ki a gabonát. Később már fedett helyen,
 melynek talaját csürdögölő táncal készítették keményre. Eredetileg a csűr gabonával volt
 kapcsolatos. (szerű). Takarmány tároláshoz nem kell keményre döngölni a talajt.
Csűr (2) – csavar, teker, fordít. Török: szar (csar) – csavar, teker. Lásd még Kicsur szót.
Csürhe – állatok serege, csapata (pl.sertése). (h – néma). Mongol: cserig – sereg, csapat
Csüszmékel (Felvidék –Csata) - nyomkod ; vagdos, fűrészselget (életlen fűrészsel)
 Mongol: dzsüszi = szel, vág, fűrész
Csütörtököt mond - csődöt mond, elromlik, nem működik
 Fegyver nem sül el, az elsütő szerkezet csak egy csattanó hangot ad.
 Mongol: dzsudara (csutara) - elromlik. Mongol: dzsado (csato) – üt (csapódik)

DA (moldvai csángó szó) – szintűgy, igen
 Török : da – szintén, is. (orosz és román nyelvben is megvan.)
Dábbog (székely szó) - idétlenül, otrombán jár. Lábát erősen földöz dobantva jár.
 Mongol: debsze = dobant, dobog
Dacos – engedetlen, ellenkező, ellenszegülő, kelletlenül cselekvő.
 Mongol: dödzsing – engedetlen, szófogadatlan. Mongol: doodzi ügei – kelletlen
Dadalygós - ide-oda futkosó. Mongol: dadana = izeg-mozog, nem tud egy helyen ülni.
Dádé (1) , dadó - öreg, vén ember, öreg apó. Mongol: degedüs (deedüs) = elődök, ősök
Dádé (2) - öreg cigány. Mongol: dadayi, dodii = kis termetű, szűkös, sovány...
Dadog - akadozva, szótagokat ismételve hibásan beszél. Mongol: dügdere – dadog.
 Mongol: te(g)ede (deede) – dadog. (Széna Béla : A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai.)
Dagad – duzzad, dudorodik, gömbölyödik
 Mongol: tünküyi (töküyi /dügüi) = duzzad, domborodik, dudorodik, gömbölyödik.
Dagaszt - ökölrel nyomkod, tömörít.(kenyér téstát). Mongol: dagdarszi = tömörödik.
Dagonya – sáros, pocsolás hely, ahol a sertések meghemperednek
 Mongol: dag = sár Ujgur: dagh = sár
Dágvány – sáros, süppedékes talaj. Mongol: dag = sár Ujgur: dagh = sár
Dájcsol - német táncot jár. Deutsch (dajcs) = német
Dajkál - csecsemőt ringat, ingat. Mongol: dayibaldzaul = ingat, ringat. Nem szláv eredetű szó.
Dajna, daina, dalna – terebélyes, testes nő; részeges nő; részegen danolászó nő.
 Mongol: dalba(g)ar = nagy, terebélyes (j = l). Mongol: deleng = széles, bő, terebélyes
 Mongol: daibaldza = inog, himbál, tántorog Mongol: daun = ének
Daku, dóka, dókány – télikabát. Kínai – mongol: daku = télikabát, bunda
Dal – ének, nótá. Mongol: daulal = ének. Mongol: tuuli (dúli) = hősének
Dalák - tállyog. Mongol: delegüü = tállyagos lépfene
Dalia - győztes, győzedelmes, bátor harcos. Lásd még Kidül szót.
 Mongol: deyile = győz. Tévesen délszláv szó.
Dalmahodik - testesedik, hízik. Mongol: deleng Mongol: dalba(g)ar – széles, terebélyes
Damnú parintya - látó ember. (látó kuruzsló, halottlátó) . Lásd Kiazsunál szót.

Dana - ének, dalolás, danolás. Mongol: daun = ének, dalolás.
Danca - tacsak, tócsa, sár. Mongol: tacsu = sáros, vízenyős hely. (tócsa)
Dancol – hancúrozik, rendetlenkedik. Mongol: danggina – harsog, dong, cseng (hangoskodik)
Danda (székely szó) - nagy termetű nő. (dundi)
Mongol: döndüi, döndő(g)ene – dudorodó, domborodó
Dángál, tángál (székely szó) – ver, elver ; pénzét elszórja.
Mongol: tüngsi – ver, csépel. Mongol: dünggürde – dönget, dobol
Mongol: dengde = túlmegy a kívánt mértéken. (pazarol)
Dángó - nagy termetű (ember). Mongol: dangka(g)ar = széles vállú, ormótlanul nagy testű
Dangubál (ormánysági szó) - húzza az időt. Mongol: dungsi = habozik, tétovázik, késlekedik
Dángubálás - hajóvontatók kényszerpihenője. Mongol: tangkayi (dangai) = tétlenkedik
Danol (jósai tájszó) – dalol, énekel. Mongol: daun = ének
Dánomoz (dínom-dánom) - vigad, mulat. Mongol: dung dang = zaj, zúg, cseng, dobban.
Dar, daros , darvas – durva, vastag vászon . Mongol: taar (daar) = durva szövet
Darál – magot kövek között nyomással szétnyom, szétzúz
Mongol: daru – szétnyom, elnyom, nyom. zúz (Darálást végző malomkő)
Mongol: darda(g)ana – kemény és érdes felületű test mozog. (pl. malomkő)
Daraszol - sarabol. Földet sekélyen gyalulja, karcolja, dörzsöli. Lásd Dörzsöl szót.
Darázs - méhekkal rokon, fekete-sárga csíkos fullánkrovar. Fullánkját áldozatába szúrva lebénítja azt.
Mongol: düri – beleszúr, beledőf Török: dürt = szúr, megszúr
Daré – piros kendős, csinos nő. Mongol: dura = elragadó, vonzó
Dáridó – zajos mulatozás. Mongol: darbiyan – zajos és vidám mulatság. Mong. ider = erőteljes, életerős
Darmantyú (székely szó) - a falu határában lévő területre utal. **Damantyú alja**. Valós értelme ismeretlen.
Török: darmadahin (darmatain) = nagyon rendetlen, elhanyagolt. (pl. gazos, műveletlen ugar)
Török : daire = kör alakú, kerek. Török: mandira (mantira) = juhakol, karám
Dair – mantir = kör alakú juhakol..
Mongol: darmalla = nyomtat, kinyomtat. Mongol: tau = állat, jószág. Jószággal történő gabona nyomtatás.
Daróc - durva, vastag posztó, szövet. Mongol: taar (daar) – darócszövet
Daru (1) – teheremelő gép, eszköz. Mongol: daru , daara – teher. Tévesen a daru (madár) szóból eredeztetik.
Daru (2) - szarvasmarha lehajló szarva. Mongol: daruu = lehajló
Daru (3) - darumadár . Mongol: to(g)oraun (tóraun - dóraun) = darumadár.
Darubogár (székely szó) - (szarvaival szorító)- szarvasbogár. Mongol: daru – szorít
Darus - szürke, világos. Mongol: durai = világos
Dévány - gödör tó vagy folyó medrében; mocsár, sár. (v – néma) déán. Mongol: dan = tófenék
Dévánkodik - tétovázik, habozik. V-néma—déán Mongol: dungsi = tétovázik, habozik
Darvadozik – betegen gubbaszt, fázósan összehúzza magát. Láztól, hidegtől remegve gubbaszt. (v – néma)
Mongol: daara – fázik, didereg, vacog, megborzong. Mongol: dorgila – remeg, rázkódik
Tévesen a daru (madár) szóból származtatják.
Darvas – durva vászon. Lásd Dar szót.
Darvogat (Ormányság) - hideg futkos rajta. Lásd Darvadozik szót.
Dávirkózik – iszik, mulat, részegen kiabál, tivornyázik. Lásd Dévaj , Tivornya szavakat.
De – nyomatékosító szó. Mongol: da – nyomatékosító szó.
Dee, dej (Ormányság) - körülbelül, táján, idején . Mongol: üde = idő. időben, akkortájt.
Deák - szűr, posztókabát. Lásd Daku szót.
Dibdab (erdélyi tájszó) - nagy termetű, lomha. Mongol: debzi = növekszik, fejlődik. Fejlett.
Debella – kövér, testes nő. Lásd Debojka szót.
Deberge - túrósbödön, döbör. Mongol: debüre = kanna, korsó, edény
Debojka - debella, nagyon kövér, esetlen nő. Mongol: döbiilge = dudorodó, domborodó
Dégál – ténfereg. Mongol: deglegde = elkóborol
Deged – dagad. Lásd Dagad szót.
Degesz - tömött, tele, dagadt, duzzadt
Mongol: dügür = megtelik, teletöltődik. Mongol: degdzil = növekedés, gyarapodás
Ded - kiseded, dedó, dódí, pici baba
Mongol: dedeyi – túl kicsi Mongol: dodii = apró termetű, kicsi
Déd - dédszülő , előd, ős. Mongol: dedüsz (dédüs) – elődök, ősök
Deda - szerető, rossz erkölcsű nő. Mongol: degdenegür (dedenür) = csélcsep, könnyelmű
Dédelget – kisbát vigyázva ölelget, ringat, kényeztet . Lásd Ded (kiseded) szót.
Tévesen a Dédel állathívó szóból származtatják.
Dedó - óvoda. Kicsi (3 -5 éves) gyerekek nevelő intézménye . Lásd Ded szót.
Dégdág (felvidéki –csatai) – lassan, öregesen mozog

Mongol: degtei dungtai – nagy nehezen, üggyel- bajjal

Degenyeg (székely szó) - ásványolaj - kenőcs, ragacsos anyag. Ujgur - mongol: dag = sár

Deget - kenőcs, iszap, sár. Lásd Degenyeg szót.

Dekrat, dekret (székely szó) - zajong. Mongol: dünggür = bűg, zűg, döng, zeng

Délceg – daliás vitéz, büszke tartású, sudár termetű harcos.

Mongol: dayicsin (dalicin) – harcos vitéz. Mongol: deyildesi ügei – legyőzhetetlen

Dél - napszak fele. Mongol: düli = dél (napszak) Ujgur: del csüs = dél

Delel – déli pihenőt tart. Mongol: üdele - déli pihenőt tart. Mongol: düli – dél, délidő.

Délibáb – síkságokon a talaj felmelegedésekor a távoli tárgyakat a levegőben megfordítva látható káprázat, fényjelenség. (d = g) (d = gy) Mongol: gilbaa (dılbaa) – ragyogó fény, káprázat, villogás

Mongol: gilba = (dılba) – fénylik, káprázat, ragyog, villog.

Tévesen a déli + bába = déli boszorkány szóból eredeztetik.

Delin(ke) - tündér, tünemény. Mongol: tolon (dolon) = fénysugár, tükröződés

Mongol: tolida (dolida) = tükröződik (fénylik, tündöklük). Lásd még Délibáb szót.

Dembel - topog, dobog. Mongol: damaruda = dobol, dobog

Dencelődik (Ormányság) - döcög. Mongol: dengszele (dencele) = rázkódik, zötykölődik.

Dendel (székely szó) – a csángók, kik a helyhatározó szó (rag) után egy „d” hangot tesznek.

(pl. Otthond, Kolozsváron) (ez Magyarországon is használatban volt az 1950-es évekig. (Baranya m. Ormányság). A mongolok a lágy hangzású szavak után „d”, a kemény hangzású szavak után „t” helyhatározó ragot tesznek .

Denevér – fejjel lefelé lógva alvó, repülni képes emlős. Mongol: tongorcsa(g)la – fejtetőre áll

Mongol: bayirisi (vairisi) - megtelepszik, tartósan lakik valahol. (fejjel lefelé telepszik meg)

Dér - megfagyott harmat. Mongol: dereyi – fagy, megfagy

Derce - durva szemcséjű dara. Mongol: darsayi = érdes, kérges (durva szemcsés felület).Lásd még Dara szót.

Dercel (ormánysági szó) – ide-oda járkál. Mongol: dercsigene – nyugtalanul mozog

Dereglye – valójában nagy méretű, lapos fenekű csónak, mellyel több ember, lovas kocsi is szállítható.

Mongol: turu(g) (durug) – nagy, testes, hatalmas

Derékalj - lapos dunyahéle ágynemű, melyet a derék alá helyeznek. Mongol: dere – derékalj

Derék (1) - derék ember, becsületes, rendes, jó, nagyszerű. Mongol: doriun – jó, kiváló, nagyszerű, nagyon jó

Derék (2) derék ember – testes, magas, termetes ember

Mongol: turu(g)(duruk) – nagy, testes, hatalmas. Mongol: torniun (dorniun) – jó húspan lévő, erős

Derék (3) - kötő, ín, zsinór. Mongol: darubcsi = kötő

Derekasodik - erősödik, fejlődik, nő - fiatal fiú. Mongol: torni (dorni) – növekedésnek indul, gyarapszik.

Derelye(1) – párna formájú, lekvárral töltött főtt tészta. Mongol: dere – párna

Négyszög alakú **lapos-** töltött főtt tészta. Mongol: dereyi = lapos

Derelye (2), dereglye - lapos vízi alkalmatosság, lapos fenekű csónak. Mongol: dereyi = lapos

Derendóc, dérendóc, derenduc (erdélyi tájszó) - nagyon erős zaj, láрма, zívaj.

Mongol: darbiyan = zaj, zajongás. Mongol: dödzsire(g)ül = megsüketít

Dereng - világosodik. Mongol: durayi = világosodik, dereng

Deres – pad, melyen a botütésre ítélt személyt megbotozták.

Mongol: torlogda (dorlogda) – bottal üt, megvesszőz. Tévesen a dér szóból eredeztetik.

Dermed – hidegtől megfagy, megmerevedik. Lásd Dér szót.

Derül – világosodik, tisztul - égbolt, folyadék

Mongol: durayi – világosan, tisztán látszik. Tévesen a dér szóból származtatják.

Derű – jókedv, vidámság. Mongol: dura – kedv

Derzsáló - daráló, reszelő. Mongol: darsayi = érdes felület (pl. reszelő, csiszolópapír, malomkő..)

Derzsán - haragos, haragtartó. Mongol: türgecsi (dürecsi) - lobbanékony, heves természetű

Mongol: tersz (ders) = ellenséges

Deszkapalló – fatörzsből 12-40 mm vastag lapokra fűrészelt faipari termék.

Mongol: daszinga – palló. (kínai eredetű szó)

Deszü (székely szó) – tüzsző (gennyel telt hólyagocska)

Mongol: dabuszang (b – néma) – hólyag, tömlő, tartály

Dévaj – mulatozó, vidám, pajkos, pajzán. (Felvidéki Csata faluban: devajkonnyi = mulatozni)

Mongol: debegere (devegere) – hangosan mulat. (b = v)

Dévánkozik (1) (ormánysági szó) – unatkozik, haszontalanul tölti idejét

Mongol: diyan – elmélkedés, elgondolkodás (semmittevés) Indiai – ujgur szó. (v – néma)

Török: divan – dívány, fekhely. (díványon lustálkodik)

- Dévánkozik (2)** - tétovázik, töpreng, késlekedik. (v – néma) Déánkodik
Mongol: **dungszi** = tétovázik, habozik, késlekedik
- Diadal** – az ellenség legyőzése. Győzelem az ellenség felett.
Mongol: **deyle** – győz, legyőz. Mongol: **dayiszun (daliszun)** – ellenség (y = l)
- Díbol** - eltapos, széttapos, taposva rongál, pusztít. Mongol: **debsze** – tapos
- Dicsér** - méltatja erőnyeit, elismeréssel beszél valakiről, valamiről, magasztal, jót mond valakről.
Mongol: **de(g)dzsige** - felemel, erősít, ösztönöz (felmagasztal)
Mongol: **taacsa (dacs)** – alkalmas, jó, megfelelő (elismerésre, dicséretre méltó)
- Didelle** (Felvidék –Csata) - szilvalekvárral töltött - középen dudorodó- négyyszögletes főtt tészta.
Mongol: **döndüji (dödüji)** = dudorodik. Barátfüle.
- Didereg** - hidegtől, láztól remeg, reszket
Mongol: **tetegeyile (dedegeyile)** – didereg, reszket. Ujgur: **titirmek** = remeg, reszket
Mongol: **da(g)da(g)ana** – didereg, vacog. Török: **titre (didere)** – didereg.
- Díj** – fizetség, bér, jutalom jó eredményért. Mongol: **tölö(g)eszün (dölö(g)eszün)** - fizetség
- Dikics** – görbe cipéskés. Mongol: **toqir (dokir)** – görbe, hajlott
- Dikicsel** (erdélyi tájszó) - ügyetlenül csinál valamit, idétlenkedik.
Mongol: **düügei (düikü)** = ügyetlen, gyakorlatlan.
- Dikó** – gyékénnyel, szalmával befont alvóhely – keskeny, lócaszerű ág. Török: **doku** = szó
Mongol: **dzegeeszün (degeeszün)** – gyékény. (dzs = d). Mongol: **dugki** = alszik egyet- szóból.
- Dila** – gyengeelméjű, félbolond. Török: **deli** = bolond. Ujgur: **deldüs** = bolond, buta
- Dilis** – bolond. Török: **deli** – bolond. Ujgur: **deldüs** = bolond, buta
- Dilló** (erdélyi tájszó) - dilis. Lásd **Dilis** szót.
- Dimatlan** – idomtalan, túl nagy, formátlan, terjedelmes
Mongol: **tom (dom)** – elég nagy, terjedelmes. Mongol: **dem mutai** – esetlen, nem jó megoldású
- Dindít** – dönget, üt. Mongol: **dünggürde** = sámándobot dönget, dobol
- Dínomdánom** - nagyon hangos éneklés, zajos multság. Mongol: **deng** = nagyon, túlságosan.
Mongol: **daun** = ének, danolás Mongol: **danngina** = zúg,zeng, harsog, dübörög
- Disz (1)** – szokás. Mongol: **daszul** = szokás
- Disz (2)** - kedvező körülmény. Mongol: **dasiram** = alkalmas helyzet
- Disz (3)** - elmúlik, vége. Mongol: **dausz** - véget ér, elfogy
- Dísz** –valamit szebbé tevő minta, alakzat, forma, kép, ábra, vonal
Mongol: **dürszü** – minta, kép, forma, alakzat. (r-néma)
- Diszke**, **diszke** tehén (székelő szó) - növendék, növendék tehén, üsző.
Mongol: **degdzi (deszi)** = fejlődik, nő, gyarapodik.
- Disznó** – sáros helyet dagonyázásra használó, sertés szőrű emlős. Átvitt értelemben: mocskos, koszos, alávaló, buja, érzéki ember. Hazug, csaló, szemét ember. Kövér ember.
Mongol: **tacsa (dasza)** – sáros, vizenyős hely. Mongol: **tacsiyal (dasziyal)** – érzéki szenvedély
Mongol: **tasiya (dasziya)** – hamis, helytelen, hazug
Mongol: **toszun (doszun)** – zsír (háj, kövérség). Lásd még a szó ősi formáját: **Gyesznau** szót.
- Dobájos** föld (ormánysági szó) – dombon lévő föld. Mongol: **dobutai** – dombos
- Dobogó** - emelvény, dobogó hangot adó deszkával borított padozat – táncoláshoz.
Mongol: **tabcsang (dabcsang)** = emelvény, színpad. Lásd még **Dobol** szót.
- Dobol** – ütemesen, gyors egymásutánban kopog; ütöget valamit.
Mongol: **tobdzsigina (dobdzsigina)** – gyors egymásutánban kopog
Mongol: **debsze** – dobog. Ujgur: **dumbakh** = dobol
- Doboz** – láda, ládikó formájú tároló, csomagoló eszköz.
Mongol: **tabsza(g) (dabsza – dabasza)** – láda, ládikó
- Dobbant** – üt, kopog, lábbal erősen a talajt üti. Lásd **Dobol** szót.
- Doca** (székelő, csángó szó) - kövér. Lásd **Duci** szót.
- Dódi** - kicsi. Dódikám ! Kicsinyem ! Mongol: **dodii** = apró termetű, kicsi
- Dodola** (székelő, csángó szó) - esővarázslás.
Mongol: **daudala** = sámáni szellemidéző ének. (eső szelleméhez)
- Doh (1)** - (gyógyító) kenőcs. (ragacsos, sár állagú). Mongol: **dag (dah)** – sár
- Doh (2)** – mélyedés, gödör. Mongol: **töküm (döhüm)** = mélyedés.
- Doh (3)** - szellőzetlen helyiségben, tárolóban megrekedt, áporodott romlott levegő penészes szaga.
Mongol: **tohtanggi (dohtanggi)** – pangó, megrekedt. Tévesen szláv eredetű a szó.
- Dohány** - nikotint tartalmazó ipari növény. (h – néma)
Mongol: **daya** – dohány (kínai: **da' yen** – dohány szóból)

Dóka, daku – ködmönféle kabát, télikabát
Mongol: daku – bunda, suba, télikabát. (kínai –daku szóból)

Dokány - Lásd Dóka szót.

Dolgozik – fáradozik, munkálkodik, termel. Mongol: tülgü (dülgü) – fáradozik

Dollik, dohlik (székely szó) - torlódik. dugul.
Mongol: ta(g)lara (taalara) = bedugul, eltömődik, elzáródik

Dolog – feladat, munka, elvégzendő tevékenység. Mongol: daal(g)aburi – feladat

Dombérozik (erdélyi és ormánysági tájszó) - dorbézol. Lásd Dorbézol szót.

Domború – dombszerűen gömbölyödő
Mongol: tombo(g)ar – kidomborodó
Mongol: tumba(g)ar – gömbölyödő, dudorodó. Török: tombul – gömbölyded, kerekded

Domo – kenyérnek sülés közben kidudorodóra sült része; púp, duzzanat.. Lásd Domború szót.

Domolykó - nagy fejű, öblös szájú hal. Mongol: tom (dom) = nagy, terjedelmes

Dong – rovar repüléskor mély zümmögő hangot ad. Mongol: dong, tong, tang = dong

Donga, dongás edény - hordó, dézsa oldalát alkotó hajlított faborda.
Mongol: dongbu – teáskanna fából. (tibeti – mdong – mo szóból) Lásd még Duga szót.

Dorbézolás – zajos, hangos multság. Mongol: darbiyan – zajos multság

Dorgál – megszid, lederombol, korhol. Mongol.: doromdzila – ócsárol, szid, becsmérel

Doromb – szájba vehető kis lant alakú keretből és pengethető acélnyelvből álló népi hangszer.
Rezonáns hangszer. A szájüreg a rezonátor szerepét tölti be. Ázsiai eredetű hangszer.
Az acélnyelvet az ősi időkben bambusznyelv helyettesítette. A sámánok hangszere volt.
Mongol: dorgi – rezeg, rázkódik. Mongol: dauriyan – zengés, zúgás, hangrezgés, visszhang

Dorombol : macska, ha jól érzi magát mormogó, zúgó, duruzsoló hangot ad. Kedveli, ha simogatják.
Lásd Doromb szót.

Doroszol – vésővel követ vés. Követ kőhöz dörzsöl, érdesít. Lásd Dörzsöl szót.

Dorozmás – érdes felület. Érdesítő kalapács. Haragos, mogorva.
Mongol: darszayi = érdes, kerges. (pl. dörzspapír). Mongol: tersz = ellenséges

Dósz --- visszája, fonákja, levél alsó fele. Mongol: doosi = le, lefelé, lenti, alatti

Döbben – hirtelen tudatára ébred valaminek, megijed, feleszmél. Lásd Dobbant szót.

Döblec – vastag, kövér, gömbölyű, köpcös, tömzsi; sütőtök. Mongol: tumbalda (tubalca) = gömbölyödik

Döböcsköl (felvidéki – csatai) – szőlőt tapos a kádban szüretkor.
Mongol: tobara(g)ka = összezúz. Mongol: debsze – széttapos, összetapos

Döcög – jármű az út egyenetlenségei miatt rázkódik.
Mongol: dengszelegde – rázkódik, zötykölődik (denceleg).

Dödög – dohog, motyog, morgolódik, magában dörmög. Mongol: düdüne – dörmög, dödög

Dödölle, didelle (1) - barátfüle (Felvidék-Csata) Mongol: döndüyi (dödüji) = dudorodik

Dödölle (2) (Ormányság) - kokoricagombóc Lásd Dödölle (1) szót.

Dödöllő (ormánysági szó) – templomtorony (bádog) gömbje. Mongol: döndüyi – dudorodik

Dödöllőzik (Ormányság) - motyog. Mongol: düdüne = dörmög, motyog, dödög.

Döf – szúr, bök, hegyes tárgyat belenyom valamibe. Mongol: dobtul (doftul) – benyomul. (f = b)

Döfi - kenyér. Megkelesztett majd megsütött tészta. Mongol: döbiilge (döfílge) = kidudorít (megkeleszt)

Dög – elhullott, elpusztult állat foszló, rothadó teteme. Az ép tetem nem dög, hanem hullá.
Dög az a tetem, amelyik már bomlik, oszlik, rothad, bűzlik.
Török: dagil – szétoszlik, szétmállik, foszlik

Dől - Lásd Dül szót.

Dölödi --- kövér, pufók. Mongol: deldeger = széles, tágas, bőséges

Dölyfös – öntelt, gőgös, felfuvalkodott (ly – néma)
Mongol: dabaliun (dafaliun) – dölyfös (b = f). Mongol: dobo(g)or (dofo(g)or) - dölyfös

Döme (ormánysági szó) – nagyon nagy, kövér, esetlen. Mongol: tomo (domo) – nagy, terjedelmes

Dömöcsköl – nyomkod, gyömöszöl. Lásd Döböcsköl szót.

Döncöl – ütöget, nyomogat. Mongol: tüngsi, tongsi = ütöget

Dömsi - tömzsi, zömök. Lásd Domború szót.

Döng (1) – ütéstől, dobbanástól tompa mély hangot ad.
Mongol: dung – döng. Mongol: dengsi – döng.

Döng (2) (Ormányság) - tekerék, gombolyag. Mongol: dongsi = tekereg

Döngör – domb. Mongol: tüngküger = domború, domborodó

Dönög (Ormányság) - alig érthetően beszél. Mongol: döngge = alig, épphogy

Dörc - dombtető. Mongol: dorszo(g)or = kiálló, kimeredő

Döre (1) – meggondolatlan, szertelen, buta.
Mongol: törkü ügei – szertelen, komolytalan, illetlen.

Dőre (2) - aránytalanul nagy szájú álarcot viselő farsangi ételgyűjtők
Mongol: darba(g)ar = tátongó, vastag szájú, nagy és tág nyílású

Dörögöl - töröl. Mongol: türcsi (dörcsi) = töröl

Döröcköl (erdélyi tájszó.) - döngönyöz, nyomkod. Mongol: daru = nyom, szétnyom.

Dörög - tompa, dübörgő hangot ad. Mongol: dorgi - dübörög, morajlik, dörög.

Dörzsöl - súrol, két testet egymáshoz szorítva ide-oda mozgat. Felületet érdesít durva eszközzel.
Mongol: darszayil(g)a – érdessé tesz.

Dőzs - láрма, zaj, kiabálás Mongol: düdzensigenegül = dübörget, zúgat. M: dardzsigena = csattog, zörög

Dőzsöl - henyél, lustálkodik Mongol: dözsirle = tesped, lustálkodik.

Dub - méhkas. (kúposan domborodó forma)
Mongol: dobu = domb. Török: tepe = domb. Mongol: tobo(g)or = dudorodó, domborodó

Dubér = görbe hátú, púpos. Mongol: dobu = domb

Dúc – gerenda, pózna, rönkfa. Mongol: düngdze – gerenda, rönk.

Duci – kövér, testes. Mongol: tüdzsi (dücsi) – tömzsi és erős

Ducikál (ormánysági szó) – halkan énekel. Mongol: daucsi – énekes

Ducskó (Ormányság) - zömök, erős, köpcös. Duci, tuskó. Lásd Duci szót.

Dúcol, döcöl – ringat. Mongol: de(g)üdzine = hintázik, ing (ringatózik)

Duccol, buccol - fejeket összeütik. (pl. kiskecskék)
Török: tosz (dosz / doc) = fejelés, öklelés
Mongol: to(g)si = ütöget. Mongol: tasi = összeüt

Dud (ormánysági szó) – dudorodó, kidomborodó. Lásd Duda szót.

Duda (1) - juh, kecske bőréből készült, fűjásra domborodó hangszer. (jóllakott, tele van, mint a duda)
Török: düdük – duda. Mongol: döndöger – kidudorodó, kidomborodó
Mongol: dündüyi - dudorodó. (n – néma). Tévesen szláv eredetű a szó.

Duda (2), dudi - mell, cici, emlő. Mongol: döndüyi (dödüyi) = kidudorodik
Mongol: tüntüyi (tütüyi) = kidudorodik, gömbölyödik. Mongol: tüüdeg = csomó

Dudál - hangosan jelez – kürttel, dudával. Mongol: dauda = hangos hangot ad.

Dudalló (Ormányság) - nagy, öblös víztartó cserépedény. Lásd Dud és Dudorodik szavakat.

Dudog (Ormányság) - morog, dohog. Lásd Dödög szót.

Dudogó (Ormányság) - domborodó has, torony. Lásd Dud szót.

Dúdol - ének szövegét csak mormolva vagy énekhangot az orrán át halkan dalolja.
Mongol: daudal(g)a = ének, hangzás. Lásd még Dödög szót.

Dudor - búb, duzzanat. Lásd Dud szót.

Dudu - fatörzsből kivájt keskeny csónak, mely az úszómalmot tartja. Török: tut (dud) = tart, megtart, fog.

Duga (1) - donga. Fahordó, fakád alkotó eleme. Ivelt faborda. Mongol: doki(g)ar - hosszú és hajlott.

Duga (2) – gát, zsilip, rekesztő (dugó)
Mongol: tagdzi (dagci) = eltömít, elzár, bedugaszol. Török: tika (diga) = bedug, betöm

Duhaj - hangoskodva , féktelenül mulat, dühöng. (h – néma)
Mongol: debegere - hangosan mulat. Mongol: do(g)szin (dohszin) – féktelen, vad, szilaj, dühöngő

Dukál – a szokásoknak megfelelően valami megjár valakinek, megilleti valami valakit.
Mongol: toki (doki) – illő, illendőség, megfelel valaminek.
Úgy dukál = úgy ilik, úgy szokás, úgy járja.

Dúl – öldököl, pusztít, csatázik, tombol, kidönt, szétönt
Mongol: tululcsa (dululcsa) – megküzd, megütközik, tusakodik, harcol.
Mongol: tululdu (dululdu) – harcol, csatázik. Lásd még Dulakodik szót.

Duláb - tutaj. Mongol: dalba(g)ana = széles, lapos test halad, libeg (vízen)

Dulakodik - verekszik, fellöki a másikat, ledönti a másikat, mindent feldönt, szétönt.
Mongol: düleyi – megdől. Mongol: dula – ökölrel fejbeág (verekszik)

Duma(1) - beszéd. Mongol: domo(g) = beszéd, monda, rege

Duma (2) - kövér, vastag. Lásd Domo szót.

Dundi – kövér, gömbölyödő. Mongol: tuntayi / tüntüyi = gömbölyödik, domborodik

Dunna, dunyha - tollal megtömött , domborodó takaró. Mongol: dündüyi = domborodik.

Durackos - bibircsók, pattanásos. Mongol: dorsoyi = kiáll, kiemelkedik.

Durál (1) - dúskál, bővelkedik. Mongol: dur(g)anügei = gazdagság

Durál (2), nekidurál – kedvet kap valami elkészítéséhez. Mongol: dura – kedv

Durálja magát (erdélyi tájszó) – böszül viselkedik. Mongol: durgi - garázdálkodik

Durcás – ellenkező, sértődött, duzzogó, dacos.
Mongol: dura ügeyicse - nincs kedve valaminek, rosszal, nem akar valamit, ellenszenvet érez valami iránt. Tévesen a Dúc, idegdúc szóból származtatják.

Durda - egyszer lefőzött pálinka. Gyenge pálinka. Mongol: dooradu = gyenge

Durmol – alszik. Olasz – francia (latin): dormir – aludni
Dúródik – nyomakodik, tolakodik. Mongol: daru – nyom, (erővel nyom) túr.
Durran - robbanásszerű robaj, dörej. Lásd Dörög szót.
Durusza (székely szó) - azonos keresztnévűek.
Mongol: taaramdzi (daaracsi - daaraszi) = egyezés. (m – néma)
Duruzsol – kedveskedve, szerelmeskedve halkan egyenletes mormogó hangon beszél.
Mongol: duratai – kedvel, szeret valaki, valamit. Lásd még Dorombol szót.
Durva – érdes, egyenetlen felület. Mongol: darsayi, dar(g)ar – érdes, durva felülete van
Durva szövet - zsákszövet, darócszövet. Mongol: taar (dár) = darócszövet, zsákszövet.
Dús - telt, duzzadt (pl. női mellek). Mongol: teszkeger (deszkeger) - duzzadó, dagadó
Dusmán, duzma – ellenség. Török: dusman = ellenség. Ujgur: dösmen = ellenség
Dusnak, dusnok - piszok, mocskok. Török: tasfiyesiz = piszkos, koszos
Dusza(1) – vastagra tömött szalmazsák; elhízott, kövér ember. Lásd Dúza(2) szót
Dusza (2) - duci, kövér. Mongol: tüsskeger = pocakos, testes. Mongol: teszkeyi = dagad, duzzad.
Dutyi (1) – kicsi, szűk, sötét helyiség, ól, tároló. Mongol: dutau = szűkös
Dutyi (2) - tömzsi, zömök. Mongol: tüntüger (dütüger) = domború, gömbölyödő.
Dutyima - nagy mell, tőgy (duda, dudi). Mongol: tüntüger (tütüer) = domború, kidudorodó, gömbölyödő
Dúvad (1) – mindent feldúló, elpusztító, tönkretévő vad.
Mongol: dogszin (dohszin) – szilaj, vad, féktelen. Lásd még Dulakodik szót.
Dúvad (2) - ledől, leomlik. (v – néma) dúvad – duad. Ledű. = ledől, ledű
Mongol: dülei (telii) = dől Mongol: dalii = ferde
Dúvaszt - héjából kifejt (pl. borsót) (v – néma) dúvaszt – duast - dua.
Mongol: tayil (dai) = kibont
Duzma (székely szó) - kemence és a fal közötti hely. Pihenő és fekvőhely.
Mongol: dödzsirle (döcsirle – dözirle) = eltesped, lustálkodik, pihen.
Duzmál, duzmás (erdélyi tájszó) - duzzog, duzzogó. Lásd Duzzog szót.
Duzmáló szék - karosszék. Pihenőszék. Lásd Duzma szót.
Duzzad – dagad, domborodik, megkel. Mongol: teszkeyi (deszkeyi) – duzzad, dagad
Duzzog – durcáskodik, sértődötten magában mérgelődik, kelletlenül viselkedik.
Mongol: doodzi ügei - kelletlenül viselkedik
Dübörög – mély dobogó hangot ad. (ménés vágatás közben). Mongol: tübergen – dübörög
Dücskögomba - fatuskón termő, szőrös/tüskés, nem ehető gomba. Lásd Tuskó és Tüske szavakat.
Dügöny, dügeny - cserépkorsó. (agyagból- sárból- készült korsó)
Mongol: dag = sár. Lásd Dágvány szót. (másik régies neve: sirány. mongol: siaru = üledék, sár szóból)
Düh – vad indulat, hirtelen harag
Mongol: egde(g)ü – felháborodás, harag. Mongol: do(g)siraul – feldühít, felbőszít
Dühöng – mérgében, indulatában tör – zúz, ordítózik, örvöng.
Mongol: do(g)szin (dohszin) – dühös
Dúl - feldől, álló helyzetéből kibillen, elferdül. Mongol – türk: düleyi – dől. Mongol: dalii = dől.
Dümölcs - gyümölcs. Ujgur / mongol: dzsimis = gyümölcs
Dünnyög - dong, morog, motyog. Lásd Dong szót.
Dünt - dűt, feldönt, felbillent. Mongol: tongoraul (dongoraul) - felbillent, felborít
Düri - nagy, kerek farú nő. Mongol: turu (duru) = testes, hatalmas
Dűtés (Ormányság) - döntés. Ekedöntés a föld végén, forduláskor. Fordulót nem szántják, csak a végén.
Mongol: tongoraul (dongoraul) = felbillent, feldönt.
Dzsal, eldzsal - elfut, megszökik, elmenekül, meglóg. (Bernecebaráti tájszó)
Mongol: dzsayila – kereket old (megszökik).
Dzsumbuly - áthatolhatatlan bozótos; rendetlenség, összevisszaság.
Mongol: dzsambara(g) = rendetlen, rendezetlen.

- E kérdőszócska. Mongol: - uu, - üü, - oo ? kérdőszócska.
Ebagos, abagos - szőrös, ráncos bőrű, sovány csecsemő (koravén)
Mongol: ab - fokozó szó Mongol: abdugar = összezsugorodott
Mongol: ab - fokozó szó Mongol: akima = idős, koros, öreg, agg
Mongol: obordziu = korához képest öregebbnek látszik
Ebbed (székely szó) – lankad, elpilled, elfárad, elálmosodik; Mongol: öböre – kimerül, elgyengül, fárad
Ebedi - mindenbe beleegyező. Mongol: eb = egyetértés
Ebell - restelli, szégyelli magát. Mongol: ebü(g)ei = kínos, kellemetlen érzése van.

Éber (1) – betegségében felületesen alvó ember. Betegségtől gyötört, kínlódásos alvás.
Mongol: eber – betegség. Mongol: ebersiye = gyötrelmes, kínos, fájdalmas.

Éber (2) - figyelmes, szemfüles, élelmes, észnél van.
Mongol: oburkag = szemes, szemfüles, ravasz, agyafúrt, mindenre figyelő.
Mongol: ölbeldze (öbeldze / öberce) – kémlelget, körütekintget.

Ebes - vizenyős, mocsaras rét. Török: ab = víz (vizenyő) (ősi török szó.)

Ebezget - rebesget. Suttogva beszél valamiről, hírsztel.
Mongol: abir szibir = suttogva. Mongol: ulba (uba) = hír (1 - néma)

Ecet – savanyúvá erjedt alkohol. Ecetsav. Török: eksi = savanyú.
Mongol: eszüg (ecüg) – savanyú ital. Mongol: csuutu (ucutu) – ecetes

Écs - écsanya, écsapa, édesanya, édesapa. Török: özbe öz (öcsbe öz) = vér szerinti, igazi, eredeti

Ecsel, öcsöl (1) - kendert másodszor fésül, finomít, javít, tataroz.
Mongol: üszün = szőr, haj. Mongol: üszün dzasza = haját (szőrt) fésül.
Mongol: üdzsemdzitü = szép, csinos (szépít, csinosít). Török: islah = javítás

Ecsel (2) (Ormányság) - megfej. Mongol: edzsele = elbirtokol. Mongol: szaa (csaa) = fej, megfej

Ecsél - fésülködik. Mongol: üszün dzasza (ücsünzasza) = haját fésül. M: üdzsemdzitü = szép, csinos

Ecsélő - fésű. Lásd Ecsél szót.

Ecset - nyélbe, foglalatba erősített szőrpamacs, szőrcsomó.
Mongol: üszütei (ücsütei) – valamilyen szőrű, szőrből való.

Écsó (Ormányság) - lop, csal, csór, elcsór. Mongol: edzsele = elbirtokol

Éd, iéd - repül. Mongol: ödüle = tollasodik.
Mongol: dali (ödali) = szárny (tollas....) szárnyal
Mongol: dalba(g)ana (ödalba(g)ana) = repdes. Szárnyal

Eddig - idáig – időben való határ. Mongol: edüi = eddig

Éde, ide, édő - édesanya, édesapa, ; nagymama, dédanya ; házastársi megszólítás (kedvesem, életem)
- idesanya Lásd Édesanya szót
- idesmama - nagymama, dédmama. Mongol: uda = sokáig elvan, időzik. Idős, öreg.
- életem, kedvesem - Mongol: ide = életerő

Edény – Főzésre, étel, élelmiszer tárolásra alkalmas szilárd anyagú tartály.
Mongol: ide(g)en = étel, eleség, élelem
Mongol: edlel – használati tárgyak, ingóság, (cserép)edények

Ederedik (ormánysági szó) – semmi nincs rá hatással, fel sem veszi a körülötte történő dolgokat,
rá sem hederít semmire. Mongol: idebki ügei – közömbös, részvétlen

Édes (1) - aranyos, bűbajos, megzabálni való (baba)
Mongol: ide - bűbáj. Mongol: idesi – ennivaló

Édes (2) - aszalt gyümölcs, méz ízű
Mongol: ürdeszü (üdeszü) = aszalt gyümölcs darabka. (r – néma)
Tibeti – indiai- mongol: udumbara = füge

Édesanya - leszármazott, utód, ivadék szülője
Mongol: udumsil (idesi) = örökletes,eredet, származás, (m – néma)
Mongol: egüdül (eüdül) = ered, származik, keletkezik. Az a nő, akitől a gyerek származik.
Mongol: ide = életerő, életrevaló ... élet. Az a nő, aki életet adott a gyerekeknek.
Mongol: idesi = táplálék, élelem, étel. Gyerekét tápláló, felnevelő .
Tévesen az Édes íz szóból származtatják.

Édesget - magához szoktat. Mongol: ide(g)eszi (idesi) = hozzászokik, megszokik, összeszokik

Édez - száll, lebeg. Lásd Éd, iéd szavakat.

Édom --- Lásd Idom szót

Edz (1) – testi, szellemi képességet gyakorlással fejleszt. Mongol: edzemi – elsajátít, megtanul.

Edz (2) - halhús, a főzése közben ráöntött hideg víztől megkeményedik, nem fő szét.
Mongol: yaszudzi (jadz) = megkeményedik, megerősödik, megjavul a minősége.
Ugyanez vonatkozik a tüzes vas olajban, vízben való lehűtésére is.

Éen - ennyi Mongol: eyimüken = ennyi (n = m)

Ég (1) - meleget, hőt , fényt bocsát ki miközben elhamvad, átalakul. Mongol: ege = meleg, hő

Ég (2) - veszekszik. Mongol: ig ma(g) ki = veszekedik

Ég (3) - égbolt, mennybolt, menny. Finnugor szó is.
Mongol: ogtargui = ég, égbolt, mennybolt, menny. (üresség, űr)
Mongol: ögede = fel, felfelé. Fenti, fent lévő.

Égedelem - nagy bosszúság, harag, megbotránkoztató, rossz, korhely, gond, baj
- szerelemtől piruló arc
Mongol: egdegü = felháborodás, harag, düh. Mongol: egdegü tei = megbotránkoztató

Mongol: egdzeg = hiba, baj, bajos dolog. Mongol: ege = melegít (kipirul)
Égeményföld, égevényföld - köves talaj, mely a nyáron gyorsan átmelegszik,
 emiatt a növény hamar kiég benne. Mongol: ege = melegít, hőt ad.
Egen, égen - igen. Lásd Igen szót.
Eger - lót-fut. Sűrög-forog. Török: egir = pörög, sodor, forgat. (forgolódik)
 Mongol: egereül = forog, forgat (forgolódik)
Egér - rágcsláló kisemlős. Folyton sűrög-forog, szaladgál.
 Lásd Eger és Egercsél, Egrebugrál szavakat.
Egercsél - szarvasmarha rágcslál. Török: ögüt (ögür) = összezúz, ledarál, (öröl, rág)
Egész – egységes, ép, teljes, egyben lévő. Mongol: eka, ega – egy (szanszkrit eredetű szó)
Éget - tűző napon sokáig melegít. lásd Ég (1) szót
Églel - veszekszik Lásd Ég (2) szót.
Egrebugrál - ízeg - mozog, sűrög –forog, ugrabugrál.. Lásd Eger és Ugrál szavakat.
ÉGTÁJAK Az ősmagyarok, belső-ázsiai népek fordított égtájakat használtak.
 Dél Mongol: urdu = déli, elől lévő, előttünk lévő. (Emüne = dél. (másik forma)
 Észak Mongol: koyina = északi, hátul lévő, hátsó, hátunk mögött lévő. (Umara = észak)
 Kelet Mongol: dzsungar = keleti, bal oldali, bal kar felőli.
 Nyugat Mongol: baraun = nyugati, jobb kéz felőli, jobb oldali. Égtájakat színnel is jelölték.
Egy – első, kezdeti - sorszámnév. Szanszkrit : eka (ega) – egy. Lásd még Egész szót.
 Török: yegane – egyedüli, egyedi, egy.
Egyenes – két pont közötti legrövidebb út. Két pontot összekötő nem görbe vonal.
 Mongol: engne(g)e = vonal
Éh - éhség, hiánya valaminek. Nincs semmi. Üres.
 Hiányt szenved kenyérben, jó szóban. „Éhe a kenyérnek, éhe a szónak.”
 Mongol: ügei (ühei) – nincs. (Valami nélküli.) Török: ihtiyacs = hiány, szükség, nincs
Éhedezik, ihedezik (székely szó) - alkonyodik.
 Mongol: ükü (ühü) = meghal, elhal. A nap haldoklik- esteledik.
Éhenkórász - éhesen kéreget, gyűjt ételt. Lásd Összekórész szót.
Ejha! - hűha! azta! Török: eyvah! = hűha!
Éjszaka - a Hold időszaka. A nappal a Nap időszaka, napszak.
 Török: ay = Hold. Ujgur –török - mongol: csag = szak, időszak.
 Ay csag = Hold időszaka = éj caka = éj szaka. Hold ideje.
Ejsze - persze, természetesen, hogyne, úgy van, igen. Mongol: ügeicsileül (üiszileül) = szó szerint
 értelmezve. Török: esasen = tulajdonképpen, alapjában (véve)
Ejszeg, ejssen - talán, esetleg. Nem biztos.
 Török: isze = inkább, ellenben. Török: iszkil = kétséges. Talán.
Ejszen - hiszen, hiszen. Bizony, tulajdonképpen.
 Török: esasen = tulajdonképpen, alapjában(véve)
Ejtél, ejtől - fakéregből készült 5 – 6 literes gabonamérő edény.
 Mongol: oi = erdő, fa. Mongol: dolu = kéreg, háncs, hám, fakéreg. Oi – tolu = fakéreg
Ejtőzik - pihenőt tart. Étkezés utáni pihenőt tart. (alszik egy kicsit)
 Török: uyku = alvás. Török: uy = alszik
Ék – hegyes szöveget bezáró oldalú test, melyet feszítésre vagy alátétnek használnak.
 Tárgyak alá éket helyezve, azt ütügetve, emelni lehet a tárgyat.
 Mongol: ögeg – alátét (ék). Mongol: egcse – meredek part. (ék alakú lejtő)
 Mongol: öyöken - (öjken) – lejtős (ék alakú terület)
Eke – földet feltúró, felásó, fellazító eszköz. Lásd még Megekéz szót.
 Mongol: uku – ás, váj, kiváj, feltúr. Mongol: ukumi – vájókés. Török szó is.
Ék – dísz, drágakővel díszített tárgy
 Török: aksesusar = dísz. Török: akik = achátkő (ékkő)
Ekekabala, ekekabola (erdélyi tájszó) - felbillentett ekét az ekeszarvra erősített csúszólapon
 csúsztatva vontatták a földekig. Mongol: kabta(g) = sík, lapos felület. Mongol: ula = talp
Ekhós szekér - fedéllel (felső résszel), ponyvával rendelkező szekér.
 Mongol: ekin (ehin) – felső rész
Éktelen harag – nagy harag, düh, felháborodás. Mongol: egde(g)ü – felháborodás
Él - vágásra alkalmas vékony széle szilárd tárgynak. Mongol: irle – élesít (r – néma)
Eláj - elás. Lásd Aj szót.
Elalit - elaltat Lásd Alit (1) szót
Elandalodik - eltéved. Mongol: anda = megtéved, eltéveszt, eltéved
Elándorodik - Lásd Ándorodik (2) szót

Elároklik - víz elfolyik. Mongol : urusz = folyik, áramlik. Árok – török szó.

Elbakol - kendert megtilol, megtör. A szó valószínű a 4 lábon álló tiloló-bak (állvány) szóból eredhet.

Elbazzalvodik - Lásd Bazzalvodik szót.

Elbecsehedik - Lásd Becsehedik szót.

Elbejut - valaki elébe jut/ járul. Kerül.

Elbendül - (megriasztott madár) hirtelen felrepül
Török: bin = felszáll. Török: bindir = felszállít (felröptet)

Elbérmitel - kidob, eldob, eldug, ellop
Török : birak: elveszít, elvet, eldob. Török: berhava = kidobott, tönkretett

Elberzselget - szénát fellazít, majd szétszór, hogy könnyebben száradjon (felborzol)
Mongol: bürseyilge = felborzol

Elbíbelődik - lassan, nehézkesen bajlódik valamivel. Lásd Bíbelődik szót.

Elbingveredik - elgémberedik. Mongol: begcseyi = meggörnyed (n – néma)
Mongol: begtere = megdermed (n – néma)

Elbitangol - elkóborol ; elpazarol, eltékozol ; tönkretesz, elpusztít.
Mongol: bidü (bitü) = kóborol. Török: bit = tönkremegy, megsemmisül, véget ér.
Török: bitir = elfogyaszt, véget vet valaminek. (elpazarol)
Mongol: butala = széttör, tönkretesz. Mongol: butara = szétszór (eltékozol)

Elbocorog, elbócorog - elkóborol, elcsavarog, elkeveredik.
Mongol: budzigir = csavar, becsavar, göndörít (csavarog)
Mongol: budzingna = kavarg (kevereg, csavarog)

Elbodász - elcsavarog. Mongol: bidü = kóborol

Elbódorog - eltéved. Mongol: badircsila = kóborol
Mongol: bidü = kóborog. Mongol: buduliul = összezavar(odik), összetéveszt, kevereg

Elbóklászik - tehén legelés közben elkóborol. Lásd Bóklász szót.

Elbókol - asztalra hajolva/ görnyedve elalszik. Mongol: bokira = meghajlik
Török: бүкүн = görnyed, meghajlik. Török: бүкүр = hajlít

Elbolydul - eltéved, elkóborol, elcsavarog. Mongol: bulara = eltűnik, szédeleg (bolyong)
Török: bula = kever, kavarg (elkeveredik)

Elborzad - felkavarodik, izgalomba jön, megijed. Mongol: budzingnaul = felkavar, felizgat

Elböcsöl (erdélyi tájszó) - túlbecsüli önmagát. Lásd Becsül szót.

Elbörhésedik - lassan készülődik. Nehézkesen. Mongol: berkesiye (berhesie) = nehézkesen

Elbudákol - elbújik. Mongol: bultayi = kibújik

Elburungozik - mérgelődve, dühöngve, fortyogva, hangoskodva, zajjal távozik
Mongol: bur bur ki = forr, buzog, fortyog. Mongol: burdzsigina = forr benne a méreg

Elbül - ellustul. Mongol: бүлber = langyos (lagymatag)
Mongol: бүлbeyi = gyenge. Mongol: бүлeügei = erőtlen.

Elcabol (székel szó) - elkóborol. Mongol: dzabkara = elkóborol, elkallódik

Elcáfol - ruhát elszaggat, eltép. Mongol: dzabkai (carkai) = feslett, foszlott, szakadt. Lásd még Cafat szót.

Elcandalodik - ruha elszakad, elrongyolódik, tönkremegy.
Mongol: sintara = tönkremegy. Mongol: szüid = tönkremegy. (n – néma)

Elcankózik - elkotródik, eltakarodik. Török: csekil = visszahúzódik. (n - néma)
Török: csikar = elmege (n - néma)
Mongol: csagacsila = elkóborol (n – néma) elcsángódik.

Elcékázik - elkóborol, elcsavarog. Lásd Elcankózik.

Élcelődik – undokoskodik, csipkelődik, gúnyolódik, viccel, tréfálkozva bírál..
Török: alayicsi (alaci) = gúnyolódó, tréfáló. Török: elesztir (elsztir - elctir) = kritizál

Elcerkad - megijed ; elpusztul. Mongol: dzirükenügei = ijedős, félénk,
Mongol : szüire = elpusztul, tönkremegy. Mongol: saliga (sariga) = pusztul. (l = r)

Elciház (székel szó) - elkerget, elzaklat. Mongol: dzayilaul = távozni készlet.

Elcilingel (székel szó) - eltűnik, elbújik, elsétál. Mongol: dzilii = eltűnik, eltakarodik.

Elcúbolódik - elköltözik. Elhurcolkodik. Török: cek - húz, elhúz
Német: ziehen = hurcolkodik. cügöl = húz, húzog

Elcúhol - elhúz, kihúz (kihagy) pl. tanórát. Török : cek (cek) = kihúz, elhúz, eltüntet

Elcsakliz - elnyer, elveszt. Mongol: sigüszün = elragad, elvesz, kiszípoloz
Török: csikari = elvesz, megkaparint

Elcsalingál (székel szó) - elcsavarog. Mongol: csoyila = elcsavarog

Elcsamangol, Elcsámborodik, Elcsámborog, Elcsámolyog, Elcsángolyog. Lásd Elcsámforog.

Elcsámforog --- elkóborol, elcsavarog, eltévelyeg. eltéved, rossz útra tér.
Mongol: dzam = út, útvonal Mongol: buruuda = hibázik, téveszt.

csam - burú = utat eltéveszt. Lásd még Csámborog és Csángó(nép) szavakat.

Elcsámborog, elcsángorog - elkóborol, elcsavarog
Mongol: csagacsila = kóborol (n – néma) csángorog, elcsángódik.

Elcsámpásodik - elferdül, elgörbül, töredezik a pereme, éle; horpad, kicsorbul
Mongol: sambii = nyomódott (sérült). Mongol: dzayibii = csámpás, görbe.
Mongol: dzsambii = összeszorul, összenyomódik, megnyomódik.

Elcsánkáz - elgáncsol. Összerúgja, összeüti a bokáit. Tájnyelvben csánk = boka.
Mongol: sagai (csakai) = boka (n – néma)

Elcsatangol - messzire kóborol. Mongol: dzsaida (csaita) = eltávolodik.

Elcsátiz - megver.. Mongol: dzodo (csoto) = megver, megüt

Elcsatódál - elcsatangol, elcsavarog. Lásd Csatangol szót

Elcsavar - ellop, elvesz. Kicsűr, kicsavar a kezéből. (v – néma) csavar - csaar.
Mongol: sügüre (süüre) = kicsavar. Mongol: csiru(g)la = csavar

Elcsavarog - elkóborol. Mongol: csoyila = elbitangol, elcsavarog
Mongol: dzabka (cavka) = elkallódik. (b = v)

Elcsehel - elcsal, ellop. Mongol: dzsal(g)ila = csal, becsap, megtéveszt

Elcsellen - eltűnik, elmenekül, eldzsal. Mongol: dzsayila = kereket old, elmenekül

Elcsepellérez - vagyonát apránként (cseppenként) eltékozza; idejét elaprózza, bibelődik.
Mongol: sibkere = megfogyatkozik, elfogy. Lásd még Csepeg szót.

Elcsermál - ellop. Lásd Elcsavar szót.

Elcsesz - akaratlanul elvág, (rövidebbre vág). Mongol: dzüszü = vág, szel, hasít

Elcsesznyül - lomha, lusta lesz. Elfárad. Mongol: csucsa (csusza) = fárad, lankad, kimerül

Elcsetten - elfárad, elbágyad. Mongol: dzsüde (csüte) = fárad, elfárad

Elcsévelveg - ácsorog, lézeng. Tétlenkedik. (v – néma) cséel.
Mongol: dzsüger (csügel) = tétlenül

Elcsigáz - elver, megver. Mongol: csoki = üt, ver. Török: csakil = ütődik, verődik

Elcsihad - lecsendesül. Megnyugszik. Lásd Csihad szót.

Elcsihákol - lefogy. Török: csekil (csehil) = elapad, összemegy, fogy.

Elcsihol - megver, elver. Lásd Elcsigáz szót.

Elcsikar - erőszakkal elvesz, kicsikar.
Török: csikar = megkaparint, elvesz, megszerez. (kicsavar a kezéből.)

Elcsikász - ellop, elvesz. Lásd Elcsikar szót.

Elcsillent - ellop. Török: csal = ellop

Elcsirizel - ellop. Csiriz - ragadós anyag. Elragad --- ellop
Török: csirisle = ragaszt, csirizel. Kicsűr, kicsavar a kezéből.

Elcsíz, elcsízol - ellop, elcsen. Mongol: samszi (szaszi) = lop

Elcsigázott - elfáradt, kimerült --- Lásd Kicsigáz, Megcsigáz szavakat.

Elcsomakol - (Felvidék – Oroszka) - elver, megver. Török: csomakla = bottal elver

Elcsombolyít, elcsongolyít - elrejt, eldug. Török: sin (csin) = elrejtőzik, elbújik.
Mongol: sumba = alámerül

Elcsombolyog, elcsongolyog - eléldégél. Török: csan = élet

Elcsömbökösdik - juh szőre sárcsimbókos lesz, összecsomósodik sártól, trágyától.
Lásd Csimbók szót.

Elcsutel - elver Mongol: dzsodo (dzoto) = megver, megüt

Elcsüllög - elmegy, elcsavarog. Mongol: csoyila = elbitangol, elmegy

Eldahutol - elver, megver. (h – néma) dautil. Mongol: dikiur (dihur) = ütő, verő

Eldángubálódik - (kényszerűségből) hosszabb ideje tétlenül tölti az idejét. (kényszerpihenő.)
Mongol: dungsimal = elhúzódó, hosszas.. Mongol: köböldze = teng – leng

Eldarvadozik - tétlenül lézeng, üldögel (v – néma)
Mongol: daru(g)da = használatlanul hever (pihen)
Mongol: daru = ül. Tévesen a daru(madár) szóból eredeztetik.

Eldégál - idejét haszontalanul tölti, lézeng, tétlenkedik.
Mongol: degdegene = teng – leng, csapong, libeg, lebeg
Mongol: deglegde = kóborol
Mongol: togtani = helyben marad, pang; megrekedés, tétlenség.

Eldelekel - elver, megver. Mongol: deles = megüt, megver

Eldévánkozik - elámul, elbámul, elcsodálkozik. (v – néma) déán / téán
Mongol: tangsu(g)la = csodálkozik. Mongol: tangkayi = tétlenkedik

Eldevernyál - pénzt, vagyont elmulat, eltivornyáz. Lásd Tivornya szót.

Eldíbol - elront, elpusztít, tönkretesz.. Mongol: debsze (tepsze) = tapos, eltapos, széttapos.

Eldiétáz, eltétáz - elbeszélget, pletykál, locsog, fecseg.

Török: dedikodu (detikodu) = fecsegés, locsogás, pletyka, beszélgetés

Eldikicselődik - elkínlódik, elvesződik - munkával.

Mongol: tengcsire (tegcsire / dekcsire) = kínlódik

Eldividál - Lásd Eldevernyál szót.

Eldongóz, eldungóz - elbeszélget, mesélget, dangubálódik (téli estéken). Tétlenkedik.

Mongol: tangkayi (dangkai) = tétlenkedik.

Eldorzsol - összegyűr.

Mongol: dziura = gyűr (gyűr)

Eldödög - Lásd Eldiétáz szót.

Eldögél - összepiszkít, besároz pl. ruhát.

Mongol: dag = sár

Eldönget - elver, megver. Mongol: dünggür = döngtet

Elduméz - elver, megver.

Mongol: tünszi = ver, csépel. (m = n)

Eldzsamál - elront, tönkretesz.

Mongol: csömle = áttör, betör, átszakít

Éled - betegsége javul, erőre kap, étellel telítődik. Életre kap.

Mongol: ilari – javuló, gyógyuló, lábadozó. Mongol: ilere – megnyilvánul, kifejeződik, (él)

Török: iyiles = javul, gyógyul, fellendül, fejlődik (erőre kap). Török: uyan (ulan) = magához tér

Eleddig - előző ideig, eddig, mostanáig.. El - idő - ig. Török: elan = most, jelenleg

Mongol: uda = időzik---idő. - ig határozó rag.

Elég(1) - elegendő, többlet, sok, megfelelő.

Mongol: ile(g)üü – több, többlet, fölös, tartalék

Mongol: olakan = elég.

Mongol: uli(g) = elég.

Elég(2) - elég jó, elég elfogadható. Mongol: oli(g) – valaminek a tisztességes/megfelelő volta

Elegál (Felvidék –Csata) - elküld valakit maga helyett.

Mongol: ilege = elküld

Elegy – két dolog vegyítése, keveréke . (belevegyül más anyag az egyikbe = belekeveredik...)

Mongol: eldeb (elgyeb) – vegyes, sokféle (d = gy). Lásd Egy szót.

Elegyedik - eggyé válik kettő vagy több folyadék. Lásd Egy szót.

Elej, ele - előd (Bernece)

Mongol: elüncse = előd, ős.

Élelem – táplálék, étel.

Mongol: öl – élelem, táplálék.

Elem (1) - alkotórész, kis egység, csapat tagja. Török: eleman = elem.

Elem (2) - kémiai elem

Török: element = kémiai elem

Elem (3) - alapja, alapvető. (elemi ismeretek). Mongol: ula = alap.

Tévesen az elő szóból.

Élet (1) – búza, kenyér.

Mongol: öl – táplálék.

Élet (2) (erdélyi tájszó) – udvar, ház együtt (háznépkel). Mongol: ayil (ail) – család, háznép, szállás

Élet (3) - létezés.

Ujgur : halat (alat) = élet.

Finnugor szó is.

Elenderedik, elengyedik (Székely tájszó) - elgyengül, ellágyul, megenyhül

Mongol: enere = megenyhül, megsajnál, megkönyörül.

Eleped – fáj a szíve valakiért, sajnál, bánkodik. Mongol: öre ebed – fáj a szíve valakiért, sajnál

Elésajdul - elővillan, előcsillan, felbukkan.. Mongol: cseyileldze = csillog.

Élesít - vágóeszközt fenéssel , köszörüléssel vágásra alkalmassá tesz. Mongol: irle = él

Elfarlat (erdélyi tájszó) - visszavonul, hátra megy, elkotródik.

Török - mongol: aru = hátsó rész, far, valami hátulja (f – néma)

Elgabáncol - elvánszorog, elbotorkál.

Mongol: gübüne = lassan, csigalassúsággal mozog

Elgajdorászat - énekel, dalol.

Mongol: kayila = énekel

Elgalvol - göröngyöket szétver – kapával.

Mongol: guyada = megcsapkod, ráút, ver

Elgáncsol, elkamcsút - megszól, rosszat mond valakire.

Mongol: kocsi = megszólás, rosszálló szóbeszéd. Mongol: kocsilal = rosszindulatú híresztelés

Mongol: gadzsia = elferdít, eltorzít, kiforgatja valaminek az értelmét

Elganyeszol - elkoptat, félretapos (cipősarkat)

Mongol: kandzala = szétfejt, felfejt, felnyit, feltép, felbont, felszakít - tönkretesz.

Elgányol - kevés gonddal font, összetákolt kerítéssel elkerít.

Mongol: gangna = összeragaszt, „ összetaknyol „ (nagyjából megcsinál)

Elgarbinsol - elvesz, ellop.

Mongol: garga = kivesz, eltávolít

Elgezemicél - lopja a napot, haszontalanul tölti idejét, tétlenül csavarog.

Török: gezgin = csavargó.

Török: macerala = kalandozik (kóborol)

Elgór -

Lásd Gór (2) szót.

Elgöbben - lemerül, elmerül.

Mongol: koboo = vödört vízbe merít

Mongol: köb = mélyedés, gödör (folyó)mederben. Mélyedésbe esik.

Elgöncsörödik - megnyomorodik, megsérül. (kutya lábán átment a szekér – eltörte)

Mongol: kandzala = nem tud felkelni, ágyhoz van kötve.

Mongol: kandzala = eltör, feltör, felszakít, megrepsz. Mongol: gemte (gente) = megsérül.

Elgörözdöl - barázdát, bevágást húz ; elmegy, eltávozik. Mongol: gurbi = barázda, bevágás

Elgubálja magát - elszomorodik. Török: kabahate = megsértődik
Mongol: kabcsi = szorongatott, elkeskenyedett

Elguggan - elmerül. Török: güğümlük = vizeskorsót megmerít

Elguzsad - elszibbad Mongol: kösi (hösi) = elszibbad, elgémberedik

Elgúzsolódik - szétfoszlik, száaira bomlik. Mongol: keürsi (küsi / güsi) = foszladozik (r – néma)

Elgübül (székely szó) – elront, elmocskol
Mongol: kobkocsi = elkoptat, leszaggat, eltép. Mongol: köbö = szétbont

Elgügyüz - eljegyez. Megkéri a kezét. (Gügyü = házasságközvetítő, megbízott kérő)
Mongol: guyu = kér

Elgüzmöl - elrágcsál. Lásd Güzü (rágcsáló) szót.

Elgvalázódik - legyengül. Kimerül, elfárad, elgyötört lesz. Mongol: kalcsagai (galcsagai) = gyenge

Elgvalít - elbágyaszt, ellankaszt. Lásd Elgvalázódik.

Elgvámbáz - meggyötör, megkínozt. Mongol: gomudal = bántalom. Lásd még Elgyámol szót.

Elgyüszmékel - jön – megy. Gyüsz = jössz. Elmék = elmegek

Elgyámol - legyengül, erőtlenségre lesz. Kiégett, silány fűvön a jószág legyengül.
Mongol: gem = hiba, baj, sérülés, betegség; jószág megbetegszik.
Mongol: gundaa = kimerít, legyengít. (m = n)
Mongol: könö(g)e = károsít, sért, árt, ront, szenvedést okoz. (m = n)

Elhadringál - sietve, gondatlanul végez, elkapkod. Gyorsan tesz valamit.
Mongol: kurdula (hurdula) = gyors

Elhalábol, **elhalámol** - elvesz, megkaparint. „Elhalábolta előlem a legjobb falattyát. „
Elkanalazza az étel legjavát a másik elől. Elveszi a javát.
Mongol: kalba(g)ala (halbaala) = kanaliz, kanállal kimer. (elkanaliz)
Mongol: kalma (halma) = leszed tejfölt. Leszedi a javát.

Elhalámol - Lásd Elhalábol szót.

Elhámpolvog - elgondolkodik. Mongol: kim(g)ala (himala) = gondolkodik

Elhancsikol, **elhamcsikol** - kis földkupacokkal kijelöli a terület határát.
Mongol: komboyi (hompoi) = fordított kehely alakú. Homp.

Elhárít - lefoszt, héjától, burkától megkopaszt. Mongol: garga (harga) = eltávolít
Mongol: karu (haru) = lekoptat, lekapar.
Mongol: köröszüle (höröszüle) = héját, fedőrétegét leszed, eltávolít.

Elhasznált - kopott. Mongol: kaszang (haszang) = használt

Elhecérol - elfecsérel, elveszteget- időt.
Mongol: kocora (hocora) = elmarad, lemarad, elhagy. Elveszít, elveszteget..
Mongol: keyis (heis) = elszáll. Mongol: kei (hei) = üres, semmi, hiábavaló pl. idő.
Mongol: kaszu (haszu) = elfogy, csökken, kihagy. (elveszik, elszáll...)
Mongol: kasuda (haszuda) = megfosztatik valamitől. pl. időtől.

Elheged - elapad, kiszárad. Mongol: kaga (haga) = kiszáradt tó medre.

Elherdál - elpazarol, eltékozol. Mongol: ürügde(ü)l / hürügde(g)ül = elpazarol, eltékozol

Elhévizál - elfecsérel, hasztalanul tölt el időt.
Török: hava = levegő. Üresség, semmi. (hiábavalóság, haszontalanság..)
Mongol: keyis (heis / hevis) = üres, semmi, hiábavaló, levegő, ür. (v – néma)

Elhibázik - elpusztul. Mongol: köb (höb) = pusztulás

Elhígul - elájul. Török: yigil = összeesik

Elhírgál - Lásd Hírgál szót.

Elhómpol - Lásd Hómpol szót.

Elhucsor - erővel (erőszakkal) elvesz; elcsal. Mongol: kücsirkeyile (hücsirkeile) = erőszakot alkalmaz

Elhujánt - elkiáltja magát. Mongol: kayila (hajila) = sír, rí, jajveszékél

Elhurbol - (ruhát) - elkoptat, elnyű, elszaggat. Török: harabe = tönkretesz

Elhusol - elhasznál, elnyű, elkoptat. Mongol: kasing (hasing) = elhasznált, elnyűt

Éli - nagyapa. Mongol: elünce = előd, ős

Elid - korhad, pusztul, enyészik. Mongol: yegüd (yüd) = pusztul, elenyészik

Eligazít - elküld, elzavar
Mongol: ögcsilge = elküld. Mongol: ukuriul (uguriul) = meghátrálásra készlet. Elzavar.

Elíjeszt, elíjeszt- elnyújt – téstát. Mongol: elde (ejte) = elnyújt téstát. Mongol: öilidze = nyújt

Eligvehedik - megfélemedezik
Mongol: oiügei (igei) = feledékeny. Mongol: uulgar (ugar) = feledékeny

Eliláz - elherdál, elpazarol. Kárba vész.
Török: yaz = kár, veszteség. Török: yozlas = hanyatlásnak indul.

Elillett - elnyűt, elhasznált, kopott. Mongol: yolboyi = ernyed, gyengül, vékonyodik

Elinylett - elnyűtt, kopott, elhasznált. Török: inkira = pusztul
Török: inkita = szakad, elszakad. Mongol: önggire = pusztul, meghal
Eliran - eliramodik, elfut. Mongol: orala = szétfut
Török: ira = elmegy, eltávozik. Lásd még Iram szót.
Elistékel - elszór, elpazarol. Török: israf = pazarlás, tékozlás
Török: istemez = nincs rá szükség, nem kell. (felesleges, kidobható...)
Mongol: asi(g)ügei = haszontalan
Eliszkolódik, Eliszkorál Lásd Iszkol szót.
Elisztrikél - eltakarodik, elmenekül, elfut, elszalad. Lásd Iszkol szót.
Elizgolódik - távozni készül. Török: uzaklastir = elűz
Török: uzaklas = eltávolodik valahonnan. Mongol: ocsiul (osziul) = eltávozni készlet
Mongol: ocsi (oszi) = elmegy
Elit - elüt, nem illik valamihez, eltérő. Lásd Elüt szót.
Elivahodik - elhamvad, elrothad. (elévül, elavul) (v – néma)
Mongol: ükü (ühü) = elhal, elpusztul, tönkremegy
Török: ihtiyarla = elöregszik. Mongol: uul (uvul) = öreg, régi, ó , avult (v – néma)
Elizetlenkedik - elkedvetlenedik . Mongol: ayasz = kedv, kedély
Elkabász - szétszór , szétdobál, elkever, rendetlenséget csinál. Mongol: gübi = elszór, szétszór
Elkabít - elbódít, elálmosít. Mongol: kobszula = delejes álmot bocsát valakire, elaltat.
Elkacabájoz - ellop, megkaparint. kaca + bájoz
Mongol: kaszu (kacu) = elvesz valamit valakitől
Mongol: bol(g)omdzila (bojomcila) = óvatosan, körültekintően
Elkacsmár, Elkacsmarint Lásd Elkacsmarít szót.
Elkacsmarít - elkaparint, ellop. kacs + mar
Mongol: kaszu (kacsu) = elvesz valamit valakitől. Mongol: moriu = tisztességtelenül
Elkadarodik - elkanyarodik. „ Vigyázz, mert elkadarottál a kaszával. „ (kaszálás közben)
Mongol: kandu = fordul valamerre. Mongol: kada = kaszál
Elkafacol - Lásd Elkabász szót. (f = b)
Elkajácsul - elgörbül, elhajlik
Elkajlódás - eltérés, elhajlás
Elkajlódik - (lehorgadva, meggörnyedve) elcsügged, ellankad, kedvét, erejét veszti.
Elkajszít - elferdít, elgörbít
Elkajszul - elgörbül, elferdül, elhajlik. Mongol: kuyilara = tekeredik, csavarodik, görbül, hajlik
Mongol: galdzir (kajcir) = görbe, görbület.
Elkalabál - Lásd Elkabász szót.
Elkalamol - elcsavarog, elkóborol, elkószál. Mongol: kölki = csavarog, kóborol
Mongol: köl = láb, lábalás, járás, mozgás, forgalom. Mongol: mal = jószág.
kala – mol = jószág elkóborol.
Elkalészol, elkalézol - elkóborol, elcsavarog, elkalandozik. Lásd Kalészol szót.
Elkalingvol - elkalandozik. Lásd Kalandozik szót.
Elkallódik - elcsavarog. Mongol: kölki = csavarog, kóborol
Mongol: kaya(g)da (kala(g)da) = elvész, elkallódik.
Elkallog - eléledgél, megvan valahogy. Mongol: kölügei = gyenge lábon álló, pénztelen
Elkamalyog - elkóborol, elcsavarog , kóvályog. Mongol : kimilda = mozog, mozdul, megy
Elkámforog - gyorsan eltűnik. Kámfor módjára.
Elkammog - lopva távozik, eloldalog. Mongol: kamsii = összelapul. Lapulva eloson.
Elkámpicsorodik kám - picsara. **Elkántyorodik.**
- elgörbül. Mongol: kumbayi = befelé hajlik, görbül
- kibicsaklik. Mongol: gemte = megsérül, tönkremegy
- rossz úton megy. Mongol: gemtü = hibás, rossz
- megszedül, rosszul lesz, beteg. Mongol: kandzsula = beteg. Mongol: gemtü = rossz
- elbizonytalanodik. Mongol: gemtü = hibás, rossz, téves.
- elkeseredik, elszomorodik. Mongol: ganikara = elkeseredik
Mongol: bisilga = elmélyülten szemlélődik.
kámpicsorodik = elkeseredve szemlélődik, néz maga elé.
Elkandarít - elgörbít, elhajlít, elfordít, kanyarint
Mongol: kandu = fordul valamerre. Mongol: kanara = hajlik, dől. (kanyarog, görbül)
Elkántyorodik - elkámpicsorodik, elszomorodik. kán - torodik
Mongol: ganikara = elkeseredik. Mongol: tarcsila = kínlódik, gyötrődik.
Mongol: talamdzi = kedvetlen, rossz. kántyorodik = gyötrődve kesereg

Elkárámlik - jóság elpusztul. Mongol: koor = kór, betegség, kár, ártalom
Elkárhozik - károsodik, kárba vész. Lásd Elkárámlik szót.
Elkasmatol - elkóborol, elcsavarog. Mongol: kesze = kószál
Mongol: mata = görbe, hajlott. (tekergős). kasmatol = kószál – tekereg
Elkástigál - elver, megver. kas - tigál
Mongol: kadzaarla = megzaboláz, megreguláz. Mongol: togsi = ütöget(ve)
Mongol: kasiraa = elveszi a kedvét valamitől. Mongol: togsi = ütöget(ve)
Elkaszatol - elkoptat, elnyű. Mongol: kasang, kasing = elhasznált, elnyűtt
Elkasszirol - elkótyavetyél, olcsón ad el, elpotyáz.
Mongol: kasulta = elvonás, csökkentés. (engedmény az árból)
Elkatangol - elkóborol, elcsavarog
Mongol: ködel (kötel) = útnak indul. Mongol: kudkuldu (kutkuldu) = kevereg, kavarog
Elkecsgett - kedveskedve elcsalogat. Lásd Kecsett szót.
Elkelebolál - elkóborol, elcsavarog. Mongol: köl = láb, lábalás, járás, mozgás, forgalom
Mongol: kölki = csavarog, kóborol. Mongol: bolomdziügei = meggondolatlanul, figyelmetlenül
Elkelel - megdob. Mongol: kaya (kala) = dob, megdob
Elken - nyomkodással magzatot elhajt ; jég elveri a termést, ver, üt, pusztít. Elken = kárt okoz.
Mongol: könde = bánt, sért, elront, kárt okoz. Mongol: könö(g)egde = pusztul
Elkenődik - elszomorodik, elkeseredik. Mongol: ganira = búsul, elkeseredik
Elkénferedik - Lásd Elkenődik, Elkántyorodik.
Elkényszeredett - legyengült, kimerült, lesóványodott - éhségtől, hidegtől, betegségtől, fáradtságtól.
Mongol: könögege = szenved, károsodik, pusztul
Elkeshed, elkeszel - ruha elkopik, szétfoszlik. Mongol: kasang = elhasznált, elnyűtt
Elkeskenvedik - megsértődik, elkeseredik. Török: küskün = megsértődik.
Elkeszel - Lásd Elkeshed szót.
Elkoboz, elkóficél - elpazarolja, elszórja pénzét. Mongol: gübi = elszór, szétszór
Elkocog - Lásd Elkocol szót.
Elkocol, elkocog - nehézkesen mozog, nehezen jár
Mongol: kece(g)üü = nehézkes. Mongol: kücsir = nehézkes
Elkocsonyál - eltör. Mongol: kasang = elnyűtt (tönkretett)
Elkodéhu - megéhezik. Mongol: kotodu = gyomor.
Mongol: ügei (ühei) = üres, semmi, levegő. kotó- ühei = üres gyomor = éhség
Elkódorol - elmarad, elkóborol. Mongol: kudur(g)a = elmarad, lemarad
Mongol: kudkulduul = kever, kavar. Kevereg, kavarog.
Elkóficél - Lásd Elkoboz szót. (f = b)
Elkókál - elver, megver. Török: kak = üt, ver
Elkókányol - elver, megver. Török: kak = üt, ver. Török: ana = fő. kókányol = fejbe ver.
Elkompolódik, elkompordik - Lásd Elkámpicsorodik szót.
Elkorháscol - lassan, unottan csinál valamit. (lomhán, lustán, kedvetlenül)
Mongol: körügei (körühei) = öröm nélkül, kedvetlenül
Mongol: koyir(g)osi (koirosi / korocsi) = lustálkodik. (lustán, lassan tesz) (h – néma)
Elkoricál - elkóborol, elcsavarog Mongol : kerü, kere = kóborol
Elkoringyál - elcsavarog, elkóborol. Mongol: kerü, kere = kóborol.
Elkoszibál, Elkoszpál, Elkoszpítol, Elkoszpol.... Lásd Elkosztat szót.
Elkosztat - elkoptat, elnyű. Mongol: kasang, kasing = elnyűtt, elhasznált
Elkuncsorodik - elszomorodik. Mongol: kanikara = kesereg, búsul, szomorkodik
Elkuncsorog - elcsavarog. Mongol: keszegücsile = kóborol, csavarog. (n – néma)
Mongol: kandzara = szétmegy (szétszéled)
Elkunírkodik - csipkelődik, ingerel (piszkál, évődik). Mongol: kangara = súrlódik (civődik)
Elkunyerál - Lásd Kunyerál / Kuncsorog (1) szavakat.
Elkunnyáztat - elkényeztet. Mongol: kangal = elkényeztetett.
Elkuruzol - elpazarol, eltékozol. Mongol: koor = kár, veszteség
Elkurrentál, elkurjantál - elhíresztel, elkiabál, elkurjant. Mongol: kar = éles hang. kiáltás, káromgás...
Elkuruszpol - elkoptat, elnyű
Mongol: karsildu = súrlódik. (súrol, koptat). Mongol: koor = kár, károsodás
Elkutul - bepiskáz, elszennyez. Mongol: kaltang (katang) = piszkos. (n – néma)
Elküllőfélez - eloldalog, elsomfordál. Mongol: köl = láb, lábal, mozog, jár, forgalom
félez = félrehúzódva, oldalogva
Ellandagol - lézeng, tétlenkedik, elfecsérel; haszontalanul tölt el időt. Tibeti – mongol: lüd = semmirekellő (n – néma)
Ellangad - ellankad, lelohad. Török: yan = leég, elhamvad, tűz lelohad

Ellapnakol - elver, megver. Török: lobut (loput) = rövid, vastag bot.
Ellapogat - elver, megver. Lapkával, lapos mosófával elver.
Ellaskad - ellaposodik, lapos lesz. Török: yassi (lassi) = lapos
Ellaskaserítóz - sodrófával elver. Laska = nyújtófával, sodrófával laposra nyújtott tészta.
(Ezt 5 cm széles szalagokra vágják és a szalagokból lisztezve többet raknak egymásra
és vékony metélt tésztát metélnék belőle). Török: yassi (lassi) = lapos
Seriteni = ellapítani, laposra nyújtani. Mongol: sire(g)e = lap, sík
Ellazsnakol - elver, megver
Török: yassi (lassi) = lapos. Lapos verőfával elver. Lapos mosófával elver.
Ellazsukál - Lásd Lazsál szót.
Ellécikel - Lásd Lazsál szót
Ellesped - elhízik. Mongol: öszbüri (löspüri) = fejlődik, gyarapodik. (l – néma a szó elején)
Ellettyenik, ellottyanik - erőtlén, elesett lesz ; keze erőtlénül leesik, ágynak esik; elgyengül, elhervad.
Mongol: yadangira (latangira) = erőtlén lesz, legyengül ; gyenge, satnya.
Ellibeckel - mankóval - sántítva elvándorog.
Mongol: ibe(g)ür (libetür) = támaszték. (mankó). (l – néma a szó elején)
Ellipántosodik - beteges lesz, gubbaszt. Török: yipran (lipran) = kimerül, elfárad, megöregszik.
Elliszel, elliszkol - eliszkol, elmenekül, elfut, megugrik. Lásd Iszkol szót.
Ellódingol - elver, megver. Mongol: ide = üt. (l – néma a szó elején)
Ellogodilózik - eljegyzí magát valakivel. Török: yükümlü (lügümlü) = kötelezettség
Török: dilek = kérés, kívánság. lügü – dile = elkötelezettség kérése.
Ellókhecel - meglóg, elszökik, elfut.
Mongol: ukuski = felugrik, felszökken, nekiiramodik (l – néma a szó elején)
Mongol: kesze (hesze / hece) = csavarog, kószál,
Ellottyanik - Lásd Ellettyenik szót.
Ellódörög - elcsavarog, elkószál. Lásd Ödöng szót. (l – néma a szó elején)
Ellős – ellős tehén = hasas, vemhes tehén . Mongol: eligen – has.
Elmájázkodik - lustán elterül, elfekszik . Mongol: melii (meli / mejí) = elterül
Elmajmol - elmajszol. Mongol: mayimara = majszol
Elmancsingol - meggyúr. (macska a mancsával masszíroz, gyúr, mikor simogatják)
Lásd Mancs szót.
Elmángol - elver, megver. Mángorlófával, sodrófával elver. Német szó.
Elmánol (Felvidék – Nána) - elver- husággal. Mongol: muna = dorong. Doronggal elver.
Elmárel - elver, megver. Török: merdane = sodrófa, nyújtófa. Sodrófával elver.
Elmarjul - elzsidbad. Mongol: mere = tompa fájdalom, sajnás
Török: meraksiz = érzéketlen.
Elmázgolódik - elkenődik, elmázolódik. Lásd Máz szót.
Elmismásol - elkeni , elhallgatja a kellemetlen dolgot. Lásd Máz szót.
Elme - ész, értelem, szellemi képesség. (ősi időkben: elme = lélek)
Mongol: eleyi – elméje elborul. Mongol: eligen – lélek
Elmecsen (székely szó) - elesik, részegen elterül. Mongol: maudzsira (mucsira) = összeesik.
Elméncseredik - elgörbül, elhajlik, csámpás lesz. (sírásra görbül a szája)
Mongol: mudzsi = görbül (n – néma) Mongol: mayidzii = csámpás lesz.(n – néma)
Elmiázik - elromlik (személy). Mongol: mauí = rossz, hitvány
Elmihálylik - szétfoszlik, szétfeszlik, elmállik. (h – néma)
Mongol: mayil = nyiladék, szakadék . (Szakadás, repedés)
Mongol: multuramta(g)ai = könnyen kioldódó, kibomló, szétmálló
Elmirhul - elmegy, elkotródik. (h – néma) Mongol: morda = útra kel, útnak indul
Elmirtikel (Felvidék – Nána) - elver, megver- bottal. Török: mertek = husáng. Husággal elver.
Elmogéroz - elgondolkodik. (kieszel) Mongol: meke (mege) = fufang, ravaszság, fondorlat.
Elmos - jég elver, elpusztít. Mongol: möszün = jég. Mongol: madzii (masi) = pusztul
Elnáspángol, elnasbagol - elver, megver. Lásd Náspángol szót.
Elnecentel - elver, megver. nec - entel. Mongol: nibszi (niszi) = üt, ver. (b – néma)
Mongol: nicsaa = visszaüt, visszaver
Mongol: ündüszülig (üntüszülig) = alapos. Necentel = alaposan elver.
Elnégvel - elver, megver Mongol: nidere, nidecsi = ütöget - sulykolóval. (d = gy)
Elnoszít - kedve ellenére elküld valakit valamiért, valahová. (noszogat)
Mongol: niszala = zaklat, (hajt, piszkál.). Mongol: naaszilaul = odébb küld
Elnvárad - kinyúlik, kitágul, szétterül, szétmállik (tönkremegy valami)

Mongol: narmai = széles, kiterjedt (kitágul, szétterül)
Mongol: narmii = tönkremegy

Elnyújt - hosszúra alakít. Mongol: noli(g)la = hosszúra nyúlt – beszélgetés.

Elnyúvad --- Lásd Nyuvad szót.

Elnyű - Lásd Nyű (1) szót.

Elodáz – elhalaszt, késleltet valamit.
Mongol: udaa – késleltet, visszatart, hagy elhúzódní. Mongol: uda = idő.

Elotol - besűrit, sűrűre csinál, főzeléket csinál. Mongol: ödkere(g)ül (ötkereül) = besűrit

Elozol - elcsal, elvesz. El akarja ozozni a fát. Török: asir = lop, eloroz, elcsen.
Török: özle = vágyik valamire. Török: asilan = hasznot szerez.

Élő - legelő. Mongol: öl = táplálék. (táplálkozó hely)

Előcsahos - aratók közül az elől lévő, aki vezeti a többieket. (h – néma) csaos

Előcsajhos - „ - „ - „ - „ - „ (h – néma) csajos

Előlcsahos - az az asszony, aki a leánykérés előtt kipuhatolja a lány szándékát. (csaos)
Kínai – mongol: dzayisang = vezető, előljáró. (csais)

Előd - ős Ujgur: ejdad = előd Mongol: elünce = előd, ős

Előre - Török: ileri = előre

Elözönlik - víz kiárad, elönt. Mongol: uszun = víz

Elpácol - elver, megver
Kínai – mongol: bangda (pangca / panca) = talpverő bot, pálca. Pálcával elver.

Elpáhol - Lásd Páhol szót.

Elpall (székely szó) - elpazarol, gondatlanul kezeli pénzét, vagyonát.
Mongol: palang = gondatlan, hanyag

Elpángol - elver Lásd Elpácol szót.

Elpántol - elver Lásd Elpácol szót.

Elparáhol - tüzet vízzel meglocsol, lepermetez, vízzel megszór. Mongol: boroa (poroa) = eső

Elpárlík - cserépedény a gőztől szétreped. Lásd Pára szót.

Elpasmagol - elver. Lásd Megpásmál szót.

Elpazarol - Lásd Pazarol szót.

Elpercen - kés, balta éle lepattan, letörik. Lásd Megpercen szót.

Elperével - elpazarol. Mongol: бүрилге (пүрile) = pazarol

Elpettenez - idős ember lassan eldolgoztat. Török: bati (pati) = lassú

Elpetyhed - befülled, tönkremegy. Török: batar (patar) = elpusztul, tönkremegy

Elpicéz - macska húst a karmával gyorsan megkaparint, elvesz. Mongol: bisiu (pisiu) = gyorsan csinál

Elpilled - (hőségtől) elgyengül, ellankad, elbágyad
Mongol: bölügen (pölügen) = gyenge. Mongol: бүлiүгеi (пүлiүгеi) = gyenge
Mongol: balayira (palaira) = eltompul

Elpincel - elvékonyít. Török: бүcür (пүcür) = vékony. (n – néma)

Elpipálgat - (jóság) a növény szárát lassan elrágja, megeszi.
Mongol: bebere (pepere) = nehézkesen, lassan. Mongol: bobi (popi) = nehézkes, lassú

Elpitikel - elmenekül, elszalad ; elver, megver.
Mongol: bultara (butara / putara) = megszökik
Mongol: batir (patir) = elver, megver

Elpizlik - elporlad, elkorhad, elrothad, elmállik. Török: pisz, pasz = piszok, kosz ; rozsda
Török: piszkok = megbüdösödik, megromlik.
Mongol: budzar (puzar) = piszok, kosz, szenny, mocsok

Elpocsékol - elszór, eltékozol pénzt, vagyont ; elpusztít, tönkretesz, kárt csinál. Lásd Pocsékol szót.

Elpodáhol - elver. Mongol: batir (patir) = megver

Elpogonvít - tönkretesz. Mongol: bege (pege) = megromlik, megrothad (tönkremegy)

Elposzétol - Lásd Pocsékol szót.

Elpócsikel - Lásd Pazarol szót.

Elprangadóroz (barangadiroz) (Székely szó) - elpocsékol, eldorbézol
Mongol: bara(g)da = elfogy, kifogy. Mongol: бүрил = eltékozlódik

Elputrigájósodik - elkorhad. Üreges, odvas, belül korhadt lesz.
putri = földbe vajt üreg. Mongol: gai = baj, kár, károsodás.

Elsabátol (Felvidék - Oroszka) - elver, megver. Mongol: szaba = üt, ver

Elsalamál - Lásd Salamál szót.

Elsasnyul - Lásd Sasnyul szót.

Elsasodik - elzsibbad. Lásd Sasodik szót.

Elsattvog - Lásd Sattyog szót.

Elséremórá - Lásd Séremórá szót.

Elserenyel - elzsibbad. Szurkáló, nyilalló fájdalmat érez.
Mongol: csile(g)le (silege) = zsibbad. (r = l). Mongol: sarkira = nyilallik

Elserít - megpödör, megsodor. Lásd Serít szót.

Elserül - elfordul. Lásd Sérül (ormánysági) szót.

Elsetteg - Lásd Setteg szót.

Elsikál - kinyújt, laposra nyújt - téstát. Török – mongol: sika = szorít, nyom. (nyomással lapít)

Elsikántozik - elcsúszik (siklik)
Mongol: szugura (szukura) = siklik (csúszik)

Elsikantvúz - eltüntet, ellop. Lásd Elsikkad szót.

Elsikkad - elvész, eltűnik, elpusztul. Török: csek (sek) = eltüntet.
Török: csök (sök) összeomlik, ledől. (pusztul)

Elsikul - beborul az ég. Lásd Sikul (l) szót.

Elsilányul - (ruha) szakadozik, rongyos lesz.
Mongol: szalmai = kopik, rojtosodik. Mongol: szalbara = foszlik
Mongol: szalba(g)ar = rongyos, rojtos. Lásd még Silány szót.

Elsilápol - megver. Lásd Salapál szót.

Elsilimál - ellop. Török: csalma (salma) = lopás

Elsinkel - áron alul elad. Majdnem ajándékba ad. Német: Schenken = ajándékoz

Elsinkófál - áron alul elad, majdnem ajándékba adja (el), eltékozol, elpazarol
Német: Schenken = ajándékoz. Német: verkaufen = elad
sin – kófál = ajándékba (el)ad.

Elsiringezik, elsurungozik (székely szó) - elzúg, elsüvít. pl. nyílvesző.
Mongol: sir, sar = surrog, suhog

Elsiritt, elserít (székely szó) - ellop, elcsen, elpödör
Mongol: szi(g)üre / szü(g)üre = kitép valamit valaki kezéből, elragad valamit. (csór, csűr)

Elsirül, elserül (székely szó) - elfordul, fordul, forog.
Mongol: siru(g)da = csavarodik, fordul.

Elsom - elzsibbad. Csípő, szurkáló fájdalmat érez.
Török: csimcsik (simcsik) = csípés. Mongol: csimkile (simkile) = csipked

Elsomfordál - Lásd Somfordál.

Elsorjáz - sorjában elmond mindent. Török: szira = sor

Elsóvárog - eltengődik. (v – néma) soárog - soár
Mongol: saar = silányul, rosszul él, tengődik

Elsubafáz - elver, megver. Mongol: szaba = bot (gyapjú / nemez tömörítésre használt bot)
Török: szopa = bot

Elsudar - ellop Mongol: szüidle = megkárosít

Elsúgik - elzsibbad - hosszan tartó elszorítástól, megnyomódástól.
Török - mongol: sik = szorít, nyom
Mongol: szegüdertü = megbénul. (zsibbadástól rövid időre használhatatlanná válik)

Elsunyik - elgyengül. (leesik, lehajlik, lelapul)
Mongol: csinegeügi = erőtlen, gyenge. Török: sön = lehanyatlik, leesik.
„Ha meg kell ölelni, karjaim lesunnak, s ha meg kell csokolni, könyveim csordúlnak.”

Elsupákol - elver, **Elsuppol** - elver. Lásd Elsubafáz szót.

Elsuprikál - elver Lásd Elsubafáz szót.

Elsurgvál - ellop. (kicsavar a kezéből)
Mongol: si(g)üre (siüre) = kitép valamit a kezéből. Kicsűr.
Török: szar = csavar, teker. Mongol: szirugla = csavar, teker

Elsusál - ellop, eldug, eltüntet, elrejt. Mongol: samsidaul (sasidaul) = eltulajdonít, megkárosít.

Elsusmákol - eltölti az időt (kocsmában). Italozva elbeszélget. sus - mákol
Török: szöz = szó, beszéd. Török: makbul = kellemes. Kellemesen elbeszélget.

Elsuttyan - elsurran, eltűnik

Elsuvad - eltűnik (v – néma) suvad - suad – suat. Lásd Suvad, Suvaszt szavakat.

Elsúvaszt (erdélyi tájszó) - elrejt, ellop. Mongol: szuyila = bedug, becsúsztat valahová.

Elszab - elver. Lásd Elsubafáz szót.

Elszakul - szétnyomódik. Török – mongol: sika = szorít, nyom

Elszállásol - letelepít. Mongol: szaul(g)a = lakni, ülni, élni, megszállni készletet.

Elszamukál - elcsavarog, elkóborol
Török: szomun = csavar. (csavarog). Mongol: dzsamügi = tévelyeg

Mongol: dzsamara = kever, kavár. (kevereg). Mongol: szamara = kever, kavár. (kevereg)

Elszar - időt haszontalanul tölt el, elveszteget. (elszór, elpazarol)
Mongol: szarni = szétszóródik

Elszárad - Lásd Szárad szót.

Elszatárol - elpazarol, eltékozol. Mongol: szüidke (szüitke) = elpazarol, elherdál

Elszeg - áradó víz elsodor, elragad (kiszakít helyéből)
Török: szök = letép, kiszakít, elszakít ; áramlik, árad. Mongol: szug = kiránt valamiből

Elszegődik (1) --- Lásd Megszegődik szót.

Elszegődik (2) - sodró vízen átmenő szekér irányt változtat. Mongol: dzüg = irány. Lásd Elszeg szót.

Elszéled - kitör a karámból, elszökik. Mongol: csoyila (szoila) = kitör a karámból, elszelel.

Elszelel - megszökik – jóság az akolból. Mongol: szulala(g)da = kiszabadul

Elszentül (székel szót) – bealkonyodik, elszenderedik.
Mongol: szöni = este, éjszaka. Török: szön = elalszik ; kihuny fény.

Elszertül - szétszóródik. Mongol: szarni = szétszóródik.

Elszetyepotvál - idejét elpazarolja. Lásd még Elsatárol szót.
Mongol: bayita-a-bar (paita bar) = ingyen, szinte nevetséges áron (elpotyázva)

Elszigorodik - hűvös, hideg lesz , megfázik; lefogy, lesóványodik
Mongol: dzsikes(g)ün = hideg, hűvös, fagyos. Mongol: siugda= lefogy

Elszip - elszív. Mongol: szibka = utolsó cseppig kiiszik

Elszisztatol - Lásd Szöszmötöl szót.

Elszontyolodik (1) - bánkodik, elcsügged, elkeseredik, aggódik.
Mongol: szinala = bánkodik, gyötrődik. Mongol: szandzsii = csüng, lóg, függ. (csügged)
Mongol: szanducsi (szantucsi) = aggódik
Török: sensiz = szomorú Török: doluk (toluk) = elsírja magát
sen – tolu = szomorkodva sírdogál = szontyolodik.

Elszontyolodik (2) . beborul az ég, elsötétül .
Mongol: szöni = este, éjszaka, sötétedés.

Elszöntvörödik - elszundít, elszenderedik ; elszomorodik, sírva fakad .
Török: szön = elalszik, kihuny a fény
Mongol: szöni = este, éjszaka, sötétedés (alvás ideje)
Lásd még Elszontyolodik szót.

Elszöszmötöl - Lásd Szöszmötöl szót.

Elszúr - eldug, elrejt (szétszór, eldobál). Mongol: szarni = szétszór

Elszuszorékol - idejét elpazarolja értelmetlen dologgal. Lásd Szöszmötöl szót.

Eltágít - elküld, elhajt. Török: dagitil (tagitil) = szétküld

Eltandamandázza magát - elhagyja magát. Elgyengül, elkeseredik.
Mongol: tengkeüei = gyenge, erőtlén. Mongol: mungda (munda) = bajban van.
tanda- mandáz = bajban elgyengül

Eltángál (1) - elver. Lásd Eldöngét szót

Eltángál , eldángál (2) - elmulatja a pénzét. Lásd Dángál szót.

Eltanol (székel szót) - elszökik más helyre a jóság.
Mongol: tene = elkóborol, elkószál

Eltaricskol - elver. Mongol: tarcsila = megkínoz pl. botütésekkel.
Mongol: torlog = büntetésre használt bot.

Eltát - kinyit, kitár. Tátongó szakadék, tátongó nyiladék. Kitárulkozó terület.
Mongol: dayidu (tait) = széles sík terület.
Mongol: deldeyi (dedei - tetei) = szétáll, széttárol.
Mongol: darbayilga = kitát, tágra nyit. Kitár.

Eltátosodik - hasított tollhegy szétnyílik. Lásd Eltát szót.

Eltébolyodik, eltéved - elkeveredik, megkeveredik
Mongol: tebedel = zűrzavar , keveredés

Elterít - nagy területen szétszór. Lásd Tér szót.

Elterül (1) - szélesen kitárulkozik, nagy területen van. Lásd Tér szót.

Elterül (2) – elvágódik, kinyúlik. Mongol: teryi = elterül, elvágódik, kinyúlik.

Eltesz, eltosz - elront, tönkretesz. Mongol: taszuda, taszul = széttép, szétszakít.

Eltéved - elkeveredik, nem találja a helyes irányt.
Mongol: tebedel = zűrzavar. Keveredés. (v = b)

Eltigul, eltágul - elmegy. Lásd Eltágít szót.

Eltírhít - eltávolít (eltérít) Török: tardet = elkerget, elzavar
Mongol: dūrbe(g)ül = menekülésre készlet, megfutamít.

Eltírhul - eltávolodik, eltakarodik. Mongol: dūrki = nekiiramodik. Lásd még Eltírhít szót.

Eltíszdul - eltakarodik, elmegy, elkotródik. Tisztulj innen ! = Takarodj innen !
Török: tasz = eltakarodik, elpucol. Mongol: tesi(g)ül = futni, vágatni készlet
Mongol: tebsi(g)ül (teciül / tesziül) = elhagyni készlet

Eltívdul - eltávolodik, elmegy, eltágul. Lásd Eltágít szót.

Eltol - ellop. Mongol: taluula = kifoszt, kirabol (tolvaj)

Eltombol - pénzt elmulat, eldözsöl. Mongol: tamtula = elkoptat, elhasznál, rosszul csinál.

Eltönkul - kés éle eltompul. Mongol: tüinüg (tünüg / tünk) = tompa, eltompult - valaminek az éle.

Eltorhul - elkorhad. Mongol: tara = feloszlik, vége van.
Mongol: doroyitu (toroitu) = előregszik, hanyatlik, gyengül, rosszabbodik.

Eltotojászik, eltotojáz - idejét haszontalanul tölti, pizsmog, szöszmötöl ; tétlenkedik.
Mongol: to(g)tanggi (totangi) = pang, megreked. Tétlen.

Eltökél - elhatározza magát, eldönt valamit magában
Mongol: togtaal = határozat, döntés. Mongol: tokira = megállapodik valamiben

Eltökéz - kivágott fát hengeres darabokra, tőkékre felvág. Rönkökre vág.
Mongol: tögerig = kerek, kör (hengeres)
Mongol: düngdze (tünkce) = rönk, farönk. (hengeres fadarab, fatörzs egy darabja)
Török: taksim = feloszt. (feldarabol)

Eltőkít - elront, tönkretesz, elpusztít. Mongol: tolki (toki) = tönkretesz (1 – néma)
Mongol: togsi = üt, kalapál. (szétver)

Eltökösödik - kiszárad. Török: tüken = kiszárad, kitikkad

Eltöledez, eltölejget - jószágot elhajt, elkerget. Mongol: tau = hajt, terel

Eltönköl - tönkretesz. Mongol: tanagügei = elnyűtt, használhatatlan. Tönkrement.

Eltud - eltűnt, elküld, eltávolít; elvégez ; tartózkodik valahol.
Török: tahdit (tadit) = korlátozás, tiltás
Török: tüde = tartózkodik valahol. „Egész nyáron csak erdőbe tultam el az életöm sorsát. „
Török: tatlık = megvalósít. Elvégez. „Na, ez is le van tudva ! . „ Kész, elvégezve.

Eltuhad - eldugul. Török: tikan (tihan) = bedugul, eltömődik
Mongol: ta(g)lara (tahlara) = eldugul
Mongol: tü(g)üdeg ebedcsin (tühüd ebedcsin) = hólyagelzáródás (juhoknál)

Eltunyul - elkenyelmesedik, lusta lesz. Mongol: ton(g)oyi = lehanyatlak.

Eluzsukál - hosszasan egyezkedik, alkudozik. Török: uzlas = megegyezik, megállapodik
Mongol: udzsi(g)la = elhúzódo, hosszán tartó. Török: uzun = hosszú

Elühünet, elihünet - elriaszt, elkerget.
Mongol: ukuskilge (uhuskilge) = megugrani, nekiiramodni (elfutni) készlet.

Elüt - nem illik valamihez, eltérő. Mongol: ete(g)ed = eltérő

Elvackolódik - elmegy, eltávozik. Vackára megy, elvackolja magát.

Elvacskol - nyomkod, gyúr
Mongol: badza (vaca) = nyom, sajtol. Török: bas (vas) = nyom, szorít, sajtol

Elvádol - elvállal, beismer, őszintén bevall. Mongol: badacsi (vadacsi) = kertetés nélkül beszél

Elvarázsol, elvarizsol parazsat szétkotor, szétpiszkál. Török: vurus = szétdől

Elvasal - elszalad, megszökik. Török: bozgunver (vozgunver) = megfutamodik
Mongol: boszka (voszka) = szökésre készlet

Elvásít - elkoptat, elnyű. Török: bozgun (vozgun) = rossz, romlott, tönkretett. (kopott, elnyűtt)

Elvaszarodik - elfut, elszalad. Lásd Elvasal szót.

Elveder - elkerget. Mongol: buduliul (vuduliul) = megzavar

Elvederedik - eltéved ; útra kel. Mongol: buduli (vuduli) = eltéved.
Mongol: bidü (vidü) = bolyong. Mongol: bidu (vidu) = vándorol

Elvekelődik - aggódik, kétségbeesik.
Mongol: bukinda (vukinda) = idegeskedik, rágódik valami miatt.
Mongol: bukinindu (vukinindu) = elcsügged, szomorkodik, elkeseredik

Elvérzett - rongyos, kopott (bunda)
Mongol: barugtai (varugtai) = gyatra, megviselt, hitvány, rossz.

Elveszít, elveszejt - elpusztít, megöl. Mongol: buszaniul (vuszaniul) = elpusztít, tönkretesz, megöl.

Elvet - szór, (magot elvet), eldob. (átvitt értelemben : kölykét eldobja, ellöki magától ; elvetődik vhová)
Mongol: butara (vutara) = szétszór

Elvét - elhibáz, eltéveszt. Mongol: buduli (vutuli) = elvét.
Török: batil (vatil) = hamis, hibás, téves, alaptalan
Török: betil (vetil) = rossz, alkalmatlan (hibás)

Elvetél - magzatot „eldob”. Lásd Elvet szót.

Elvetemedik - elgörbül, elhajlik ; jószág elkóborol. Mongol: bögtöyi (bötöi / vötöi) = hajlik.
elkóborol ---- Lásd Elvetődik szót.

Elvetődik - eljut valahová. A sors elveti valahová. Lásd Elvet szót.

Elviccsantja magát - elneveti magát.

Mongol: arcsayi = vicssorgó (fogait kimutató) (v és r - néma)

Elvikotálódik - elgondolkodik, elbámul.

Mongol: bukunidu (vukunidu) = elkomorul

Elvisolódik - elkopik (viseletes), elnyűtt lesz. Lásd még Visel szót.

Mongol: badzakuügei (vacakugei) = hitvány, vacak, rossz.

Mongol: buszaniul (vuszaniul) = tönkretesz (tönkrement)

Elzabrál - erőszakkal elvesz. Török: csebren = erőszakkal tesz

Elzakámpicsorodik - elszontyolodik, elkámpicsorodik. za + kámpicsorodik

Mongol: dzaa = jól, igen, eléggé (nagyon) Lásd még Elkámpicsorodik szót.

Elzalámol - elcsavarog, elkóborol, elcsalingál

Mongol: csoyila (zoila) = csavarog, kóborol.

Mongol: dzsolbira = csavarog, kóborol. (m – néma)

Elzilál - szálaira bont, szétlázít. Lásd Zilál szót.

Elzüllik - hanyatlik, tönkremegy. Mongol: csölii = hanyatlik.

Elzsordál - elver, megver - lovat. Odacserdít - ostorral.

Mongol: dzodo = üt, ver. (r – néma)

Elzsufátol - elver. Lásd Elsabátol szót.

Elzsuppol - elver ; eltoloncol. Mongol: szaba = üt, ver.

Lehet még: zsúpfedél készítéskor a nádvégeket egy síkba ütögeti lapos verőfával.

Előregedett zsúpfedelet ledob, lelek.

Elzsurmol - elmorzsol. Mongol: dzsarma = dara (morzsa)

EMBER – férfi, nő. Mongol: eme – nő, nőnemű lény. Mongol: bui = vagy

Mongol: ere – férfi, hím.

Ember = em + bi + er = nő vagy férfi.

Emberizing (székely szó) - termetre, tulajdonságra hitvány ember.

Mongol: udzsig = feslett, züllött. hitvány. Mongol: uldzsi(g)ar = gyenge, hitvány

Emcse, emse - nőtény disznó. Lásd Emse szót.

Eme (1) – nőtény disznó. Lásd Emse szót.

Eme (2) - ilyen – olyan. Mongol: eimü = ilyen

Emedt, emett - mállott. Mongol: ömere = omlik. mállik.

Mongol: ömkere = korhad, rothad. mállik.

Émedt - ébren lévő ; hihető, lehetséges, valós ; éber - figyel a dolgaira.

Mongol: üime = feltámad, feléled. Török: imam = hit. (hihető).

Török: ömür = élet. (élethű – valós). Török: umursa = figyel valamire

Emel - felfelé mozgat . Mongol: emüszke = felad, felsegít, felvesz - ruhát

Émelyeg – kavarog, kevereg a gyomra undortól, sok ételtől.

Mongol: üimecse – kavarog, kevereg, zavarog. Mongol: üime = összezavarodik, kevereg

Emészt – gyomor az ételt elbomlasztja, „elrothasztja” .

Megváltoztat. (rozsdá a vasat megemészt, átváltoztatja oxiddá)

Mongol: ömkere: elrothad, elkorhad, bűdösödik. Mongol: ömnöüle – megváltoztat

Emleget – szóba hoz, valakit kibeszél, szájára vesz. Beszél valakiről.

Mongol: aman - beszéd, szóbeszéd, száj.

Emse – nőtény (disznó). Mongol: eme – nőtény

Én - személynévmás. ién, iyén, yén formákban. Lásd Én, énje szavakat.

Én, énje - jellem, tulajdonság, egyéniség. Mongol: ang , an = jellem, tulajdonság, alkat

Mongol: oncsali(g) = sajátosság. Mongol: oncsi = lényege, magva valaminek.

Encókém - kicsinyem, kisgyereke. Török: incse = apróság

Encseleg - tétlenkedik, fecseg. Mongol: öndzsi = egy napot kihagy, időt mulaszt.

Endeleg, endeledik (székely szó) - émelyedik. kevereg a gyomra.

Mongol: üime = összezavarodik, kevereg. (n = m)

Encsembencsen – kis értékű holmi, haszontalan apróság. (ecsebecse)

Mongol: öcsüken – kicsi, jelentéktelen, kevés. (n – néma)

Mongol: ba(g)csaa - becsült érték. (n – néma)

Énekel – dalol, dallamosan elmond. Mongol: uyanqala – dallamosan, hajlítottan énekel

Enged - enyhül, megbékél, lazul. Mongol: engkedzi(g)ül – nyugalmat, békességet hoz

Mongol: önggere(g)ül – átenged valamit

Engesztel - enyhülésre, békülésre, megbocsátásra készlet, kér.
Lásd Enged és Enyh szavakat.

Engyeledik - lankad. Mongol: ongo = kókad, hervad, eltikkad

Entül - ettől, e helytől, innen. Mongol: enete(g)e = itt, emitt

Enykes - gennyes, nyálkás, romlott
Mongol: önggör = lepedék, nyálkás, ragadós bevonat.
Mongol: ömekere = rothad, bűdösödik. Lásd még Enyő szót.

Enyő - enyv. Ragadós anyag. Lásd Enyv szót.

Enyeleg (1) – szerelmesen, kedveskedve, incselkedve próbál meghódítani valakit.
Mongol: önggeldzse – újra és újra próbál meghódítani.

Enyeleg (2) – idejét dologtalanul, haszontalanul tölti ; elbeszélgeti az időt.
Mongol: önggere = időt elmúlaszt
Mongol: öndzsi = időt elmúlaszt, egy napot kihagy

Enyészik – kopik, öregszik, pusztul, elkorhad, tönkremegy.
Mongol: önggere – elmúlik, meghal, elhal. Mongol: ünggü = elnyű, aprít

Enyh – megnyugvás, megbékélés, ellazulás, gyengülés, enyhülés.
Mongol: engke (enghe) – béke, nyugalom, enyhesség. Török: in = enyhül

Enyhül – megnyugszik; ereje, haragja csökken. Lásd Enyh szót.

Enyv – csontból főzött ragadós anyag. Mongol: önggör – tapadós, ragadós lepedék

Ép – teljes, egész, sértetlen, egyben lévő
Mongol: öbcsi – egész, teljes. Mongol: eb – egység, összhang

Epés – dühös, hirtelen haragú. Mongol: ebdereldü – összeveszik, civakodik

Eped - eleped, fáj a szíve valaki, valami után
Mongol: öre ebed (öre eped) – fáj a szíve valakiért, valamiért, sajnál valakit, valamit ; beteg.

Eperkedik (Felvidék – Csata) - megecetesedik, megromlik - étel, ital
Török: epri = megsavanyodik, elromlik - étel

Eplény - összekötő, keresztfa – szánkónál. Mongol: abulcsaul = összekapcsol valamit
Mongol: eble(g)ül = összeilleszt, összeigazít, összeállít, összeköt, egyesít, szövetkezik.

Épség - épület. Lásd Épület szót.

Épület - lakásra, tárolásra alkalmas létesítmény .
Török: yapi = épület, építés. Török: yapilasma = építkezés. Lásd még Iperedik szót.

ÉR (1) - kis patakocsk; a vért elvezető vékony csőhálózat a testben.
Mongol: ar sar - csekély, kevés, kicsi, jelentéktelen. Mongol: arayiqan – alig, éppen csak

ÉR (2) - eljut valahová. Török: eris = elér, odaér

Érc - kő, keménység, erősség, egészség. Mongol: ercsi = erő, erősség. Török: erk = erő

Erdeg - ördög. Lásd Ördög szót.

Érdes - durva, egyenetlen felületű. Mongol: ardzsa(g)ar – érdes, durva felületű. (d = dzs)
Mongol: ercsiger – érdes. Tévesen az Érdekel szóból származtatják.

Erdőszád(a) - erdőnyiladék. Sávban kivágott erdő. Mongol: dzada(g)ai = nyílt, nyitott, nyitva álló

Ere - gyeplő. Igavonó állat fejét elfordító eszköz , kanyarodáshoz. Török: urgan = kötél
Uygur : ere = gyeplő, fordító. Mongol: ere = fordít, teker, csavar (igavonó jószág fejét)

Ered – megered, életre kel, fejlődésnek indul, meggyökeresedik (erdő)
Mongol: üredzi – szaporodik, gyarapodik,. Mongol: ur(g)u – kinő valamiből, növekszik
Török: art (ard) = növekedik, sokasodik, szaporodik, gyarapodik

Eregel (1) (felvidéki – csatai szó) – lejtőn lefelé halad. Mongol: uruuda – lefelé halad

Eregel (2) (székely szó) - lassan, ráérősen megy. Mongol: uru(g) = halad

Erel (székely szó) – élesít, élez. Mongol: irle – élesít

Eren, eresz (székely szó) – előszoba. Mongol: örö(g)e – szoba, helyiség. Mongol: oron – hely, tér, lakás

Erény (rény) -Erkölcsös életet élő (szent) ember jó tulajdonságai. Török: eren = szent ember.

Eressz (erdélyi tájszó) - vihar. Mongol: eres = erős.

Eresz – épület tetőjének a faltól elálló pereme, esővizet a tetőről elvezető vályú.
Mongol: uruszka – folyni, áramlani készlet (vizet). Uygur: erikh = eresz

Ereszték (Ormánság) - fa alkotmány, pajta, háztető faváza, mely csapolással, hornyolással összeilleszkedő gerendákból áll. (Eresztékeiben recseg-ropog = a gerendák összeillesztéseinek, kötéseinek lazulás, mozgás miatt recseg.) Török: örme = kötés
Mongol: u(g)szara = egymásba kapcsolódó / illeszkedő.

Eresztvény - fiatal sarjadó erdő. Lásd Ered szót.

Érez – idegrendszerével felfog, érzékel, tapasztal valamilyen fizikai, lelki hatást.
Mongol: örtümtegi – érzékeny, sérülékeny

Mongol: örtü – valamilyen hatás, baj, sérülés, kellemetlenség éri.

Erezett - csíkos Mongol: eriyen = csíkos

Érik - gyümölcs ízletessé, zamatossá, ehetővé válik.
Török: er = megérik. Mongol: ürele = beérik

Erje, erge, erke - kis ér, kis vízfolyás, eredéses, vízfakadásos, vizenyős, mocsaras terület. Lásd Ér szót.

Erjed - szerves anyag (pl. gyümölcs, tej) mikroorganizmusok hatására egyszerűbb anyagokra bomlik.
Erős, csípős ízű folyadékká alakul át.
Mongol: airagla – (tej) erjeszt. Mongol: aira – erjesztett tej.

Érkezik – jön, ideér. Mongol: ire – érkezik. Türk: eris – érkezik.

Erkölc - magatartást irányító szabályok; rend, illendőség. Er – kacs = illem, rend szabálya
Mongol: erembe – rend (tibeti szó)
Mongol: ere(g)e – illem, Mongol: kadzsaarla = reguláz, szabályoz

Érlel – magot érlel, gyümölcsöt érlel – növény, fa.
Mongol: ürele – magja érlelődik. Türk: er - megérik

Ernyed – elöregszik, fárad, lankad. (gumi elernyed-elöregszik). Mongol: örtümsi – öregszik, vénül

Ernyő – szerteágazó, terebélyes védőtető, borítás, fedél
Mongol: erbeldzse – szétálló, felágaskodó (pl. nyitáskor)
Mongol: nömöri – fedezék, fedett hely, fedél.

Erőszak - fizikai kényszer. Mongol: erke = kény, hatalom

Erszény – pénztároló börczacskó, tárcsa
Mongol: örtög – érték (pénz). Kínai - mongol: szang – tároló

Ért – írás, szavak, beszéd jelentését felfogja, tisztán hall. Török: er = képes felfogni valamit.

Érték – fontos vagyontárgy, pénz, ékszer, ingatlan.. Mongol: örtög – érték

Értet, írtet - cséplés. Mag kiverése, kidörzsölése, koptatása a tokjából.
Mongol: üre = mag. Mongol: üre = dörzsöl, szétdörzsöl, koptat.

Esetes (ormánysági szó) – tetsző, formás, csinos, kézre eső
Mongol: üdsemdzitü – szép, csinos, szemrevaló
Mongol: ecse(g)eken – jóféle, elég jó. (ez a lány az esetem = ez a lány tetszik nekem)

Esik - eső hullik. Mongol: aszqara – dől, ömlik folyadék

Esedez – kér, könyörög alázattal; vágyik valamire, valakire.
Török: iste = kér, kíván, szeretne valamit. Török: istek = vágy, óhaj, kérés
Mongol: öcsil (öszil) – kér. Mongol: asaudal = kérdés (kérés, esdeklés)
Mongol: öcsi (öszü) - tisztelettel kér. Tévesen az Esik szóból származtatják.

Esély - állapotok elhullása, dögzése. (háborúban elesik = meghal) Esik - finnugor szóból.

Esküszik - ígéretet, fogadalmat tesz valakinek; megállapodik valamiben valakivel
Török: es = társ, házastárs, feleség (menyasszony).
Török: kasem = eskü, esküvés, fogadalom.
es - kasem = fogadalmat tesz a menyasszonyának.
Mongol: ügeszel (üesz) = szóbeli megállapodás, megegyezés. Mongol: koosz = pár
üesz - koosz = megállapodik valamiben a párjával.

Este – sötét napszak, a Nap leesik az égboltról. A Nap lefelé haladása.. A Nap lenyugszik
Török: asagi = lent, alant, lefelé. Török: üslen = nyugszik.

Ester - magtalan, meddő (terméketlen)
Török: eselek = magház Török: asim = megtermékenyítés szavakból..

Észér - falánk, telhetetlen, mohó. Kapzsi, fősvény, igyekvő, szorgalmas.
A falánk, telhetetlen, mohó értelmezés származhat az eszik szóból.
Török: israrli = kitartó (szorgalmas). Török: istifcsi = felhalmozó. (kapzsi.)
Török: istifadeci = haszonleső (fősvény, kapzsi)

Eszkábál - nagyjából megcsinál valamit, nagyjából összeépít valamit. Lásd Megeszakbál szót.

Észrevesz – meglát, felismer, megtapasztal, feltűnik. Mongol: üdze (üsze) – megnéz, megtapasztal
Mongol: üdsegde (üszegde) – látszik, megjelenik, feltűnik.

Eszendő - Egyévnvi időszak. Török: yas (asz) = év. Török: dayan (taan) = tart, eltart (időben)
Török: dönem (tönem) = időszak, periódus, fázis, forduló. esz – ten - dő = 1 évig tartó időszak.

Ésszel felfog - megért. Mongol: oyisziya = megért, felfog.

Étel, éték - étel, élelem, táplálék, ennivaló. Mongol: ide(g)en (ite(g)en) – étel

Étet (1) (Felvidék – Csata) - savanyít, savanyúvá tesz.
Mongol: e(g)ede(g)ül (eteül) = megsavanyít – pl. tejet

Étet (2) - elpusztít, megmérgez. Lásd Ét(ö) szót.

Étető - valaki elpusztítására való szer, mérge. Lásd Ét(ö) szót.

Ét(ö) - mérge. Pusztító szer. Török: yit = elpusztul. Mongol: yegüd = pusztul

Orosz: otráva = méreg

Év - 12 hónapot, 365/366 napot magába foglaló időszak, amíg a föld megkerüli a napot. (v – néma)
év – é. Mongol: oi = évforduló
Az ősi időkben az évek számát a fű újra kizöldülésével mérték. (oroszok a nyarak számával)
A hároméves jóság megnevezése: harmadfű idejű jóság.
Mongol: ebüszün (evüszün) – fű (b = v)

ÉVEK MÉRÉSE : nomád népeknél a fű kisarjadása, kizöldülése jelentette az évek múlását.
A jóság életkorát első-, másod-, harmad-, negyedfű...szavakkal jelölték.
Ormányságban : harmadfű = három évet betöltött jóság.

Eves – gennyes (v – néma) éves – ees.
Mongol: ö(g)erszü (öeszü) = gennyes gyulladás

Evet(ke) – mokus. Púpos hátú, farkát felgörbítő rágcshaló kis emlős. (v – néma) evet – eet.
Mongol: ide (ite) – eszik (rágcshal) Mongol: atuyi – begörbít, behajlít
Mongol: eteyilge – felgörbít, felhajlít

Evez – vízi járművet lapáttal hajt. (v – néma) evez – eez
Mongol: uszucsila - vízen utazik, vízen átkel (átevezt)

Évik - gyümölcs túlérlik, avul. Lásd Avul szót.

Évőgyik , évődik (Felvidék – Csata) - veszekszik, civakodik. De sokat kő évönnyie ezze a gyerekkre.
Mongol: ebdereldü (evdereldü) = veszekszik, civakodik, összekülönbözik. (b = v)

Évődik (2) - szerelmespár tréfálva csipkelődik egymással. Lásd még Legévőbbő szót.
Vicceldőve piszkálják, bosszantják egymást. (enyhe veszekedés). Lásd Évődik (1) szót.

Évül – avul, öregszik, megkopik, idejét mülja. (v – néma) éül.
Mongol: uul = régi, öreg, ősi , ó. Mongol: ele = kopik, mállik

FACSAR - nedvet, vizet vizes ruhából csavarással kinyom. (f = b)
Mongol: badzsa (facsa) = nyom, kifacsar. Türk: basar (fasar) = nyom (kinyom), facsar

Facsari - fösvény. Mindenből pénzt facsar. Lásd Facsar szót.

Facsarodik – szíve összeszorul, facsarodik. Lásd Facsar szót.

Faggat - kiktartóan, erőszakosan kikérdez. Mongol: uku (ugu) = kutat, vájkál. (f – néma)

Faj – minden fontos öröklődő tulajdonságban azonos élőlények csoportja. (f – néma) faj – aj.
Mongol: aal (aaj) = jellemző, természet, sajátosság
Mongol: ayima(g)lal = csoportosítás, felosztás, osztályozás

Fájdalom – élőlények testének valamely részében keletkező szúró, égő, lüktető , kínzó, gyötrő érzés.
Bánat, szomorúság, keserűség okozta lelki szenvedés. (f – néma) fájdalom - ájdalom.
Mongol: uyidkar – szív fájdalom, bánat, szomorúság. (f – néma)
Mongol: ayaügei = kínos , rossz. (f – néma)

Fajin (felvidéki – csatai szó) – jó, rendes, szép. Török: faik = kiváló, remek. Német fein = jó, szép.

Falángat (erdélyi tájszó) - rágalmaz. Mongol: baliartu (faliartu) = mocskolódik. (b = f)

Falka – állatok csapata, serege (pl. kutya, sertés, farkas ...). Tájnyelvben: faka, fóka.
Mongol: бага (faka) = csapat (f = b). Mongol: bölüg (fölük) = csapat, csoport (f = b)
Tévesen a fal (eszik) szóból származtatják.

Fancsali - szomorú, elkeseredett, bánatos, unott.
Mongol: gandzsu(g)ala (fancsu(g)ala) – bánatában lógatja az orrát, szomorkodik. (f = g)

Fancsók - hitvány, vacak. Mongol: badzsakuügei = hitvány, vacak (f = b)

Fántalódik - gúnyolódik, csúfolódik. Török: fenalik = gonoszskodik, csúnyán viselkedik.

Fanyalodik – kényszerűen rászánja magát valamire. Lásd Fanyalog szót.

Fanyalog – kényszeredetten, kellenlenül, kényeskedve, húzódozva szánja rá magát valamire.
(f – néma) analog. Lásd Finnyás szót.
Mongol: inggüken - fanyar. Mongol: ünerkeü – kényeskedő

Fanyar – kesernyész íű. (f – néma) fanyar – anar. Mongol: inggüken – fanyar

Far - valaminek a hátsó része. Török: mongol: aru = hátsó. Finnugor szó is.

Fárad - kimerül, elgyengül. Török: fari = elfárad. Finnugor szó is.

Faramuci – hátról jövő, nyakatekert, hátról előre tekeredő, körülményes, gyanúsán bonyolult;
sex hátról. (f – néma) faramuci - aramuci
Török – mongol : ar, aru – hátsó, hátul, mögött (far). Mongol: macsa – halad, megy, mászik
Mongol: mudzsi (mucusi) – görbül, tekeredik, hajlik.

Farcsoka, farcsuka, farcsok (erdélyi tájszó) - csípő testrész, far tájéka.
Mongol – török: aru = hátsó rész. (far). Mongol: cso(g)csa = halom. domborulat.

Farkal (székely szó) - folyton a sarkában jár. Far mögött. Lásd Far szór.
Farkalló (erdélyi tájszó) - lejtőn, megrakott szekér fékezését segítő farönk. Hátráltat.
A szekér hátsó kerekéhez teszik ezt a fékező farudat. Lásd Far szót.
Fartat – firtat, kutat, keres, faggat. Lásd fitat szót.
Faszari (felvidéki – csatai) - fösvény. Lásd Fösvény szót.
Faszol - kikap, verést kap. Lásd Kifaszol szót.
Faszuly - paszuly, bab. Török: fasulye – bab (f = b)
Fataló, fetelók, fataró (erdélyi tájszó) - kétnemű, hímnő ember. (f = b)
Mongol: buduliyen (butulian – futulian) = összekuszált, zavaros, félreérthető, megtévesztő.
Fattyú – házasságon kívül, törvénytelenül született gyerek; a kukorica oldalhajtása. (f = b)
Mongol: butacsi (futacsi) – fattyú, zabigyerek
Féci, féshi (székely szó) - fejsze. Fa faragásra, vágásra, hasításra alkalmas szerszám.
Fé = fa Mongol: szeyil = farag, vés

Feccsen – folyadék fröccsen, hirtelen kiszóródik. (f – néma)
Mongol: üszürge (ücsürge) – fröcsköl. Mongol: uszula (ucsula) – öntöz, locsol
Mongol: aszka (acska) – folyadékot kiönt, loccsant. Mongol: öszügile (öcsügile) – tejborral meghint
Fecseg - locsog, be nem áll a szája, dől belőle a szó, csicsereg.
Mongol: aszka (acska) = ont, önt, ömlik (pl. szót.)
Fecsel, föcsül (felvidéki – csatai) - folyadékot kifröcsöl, fecseg . Lásd feccsen szót.
Fecseredik - csavarodik, tekeredik. Lásd Facsar szót.
Fecsérel – folyadékot kilocsogtat; elpazarol valamit. Lásd feccsen szót.
Fecske – csicsergő (fecsegő), fekete színű, villás farkú vándormadár. (f – néma) fecske – ecske.
Mongol: iircsir (icsir) – csikorgó, (csicsergő) hang. Mongol: adzsira - vonul (elmegy, elvándorol)
Mongol: acsara – villa formájú (pl. fecske farka). Mongol: csalcsiya = fecsegő (csacsogó, csicsergő)
Fecstej - tehén ellése (borjadzása) utáni első, sűrű tej.. Mongol: öszken (öcsken) – sűrű. (f – néma)
Fedd – megszid, dorgál. (f – néma) fedd – ed. Mongol: idka – fedd, szid, korhol
Fedél - borítás, tető. Mongol: бүтүге (бүдүге- фүдүге) = befed, beborít, betakar. (f = b)
Fedez - mén a kancát meghágja, párosodik. Hátára mászik, ráborul, betakar. Lásd Fedél szót.
Fedver - fegyver. (v – néma) feder. A fed, fedez = véd szót tartalmazza. Fedő – vért.
A fedőlék tájszó jelentése: védelmet nyújtó hely. Sortűzzel fedezz, amíg én menekülök = védj, amíg menekülök. A szó azt sugallja, hogy a fegyver ősi jelentése védőeszköz: vértzet, bőrpajzs, bőrmellény, lánc-ing.
Mongol: begter kuya(g) (feterkuja / federkuja) = páncél, vért. pajzs. Lásd Fedél szót.
Átvitt értelemben jelentheti mindazokat az eszközöket, melyekkel harc közben védeni tudja magát valaki.
Mongol: bayildu (faildu / faidu) = harcol Mongol: dzser (gyer) = fegyver
Fegyver - elsősorban lőfegyver. Német: Feuer = tűz. Német: Gewehr = puska, lőfegyver (fegyver)
Hasonló torzulás lehet a kolozsvári temető neve: Házsongárd. Német: Hészin – Garten. = Nyulak-Kertje.
Lásd még Fedver szót.

Fehér – olyan színű, mint a hó. Török: ahar - fehér (f – néma)
Fej - tőgy bimbóit összeszorítva nyomja ki a tejet. Mongol: uyitadka – összeszűkít (szorít) (f – néma)
Fejbekólint --- Lásd Megkólint szót.
Fejlődik – növekszik, gyarapodik. (f = b) Mongol: boyidzsi (fojicsi) – fejlődik, növekedik.
Mongol: beyedzsi (fejecszi) – fejlődik, növekszik
Fék - valamit fogó, visszafogó, hátráltató, lassító, megállító eszköz (pl. ék) . (f – néma) fék - ék.
Mongol: ukura – hátráltat, visszafog (fékez). Mongol: baki (faki) = fogó (f = b)
Fekete - korom színű. Mongol: beketü = fekete (f = b)
Fekszik - vízszintes helyzetben van. Mongol: bayikebte (faikebte) = fekvő helyzetben van, fekszik.
Felájaz (székely szó) - ló száját pecekkel szétfeszíti (fogak, száj gyógyításához)
Mongol: alcsayil(g)a = szétfeszít, kitámaszt.
Felajz - íjat, húrt megfeszít. Mongol: uyaa – kifeszített kötél (lóállás). Török: yay = íj
Felavatás - Lásd Kiavatódik szót.
Felázik - víztől nedves lesz.. Mongol: uszun = víz
Felbakkant - felad, felsegít.(vállára emel, billent) Mongol: buku = átdob, átvét (pl. vállán, derekán)
Felbassza az idegeit - felbosszant, feldühít. Mongol: budzingnaul = felizgat, felkavar
Felbendül - fellázad, felbolydul. Mongol: bondoldza = meg-megmozdul, izeg, rezeg, mozgolódik.
Felberhel - felforgat, fellazít, felráz. Mongol: бүрсейилге = felkever, felborzol, megforgat
Felberzeget - fellazít, felráz, megforgat, megbolygat. Lásd Borzol szót.
Felberzenkedik - Lásd Berzenkedik szót.
Felbeszerőz - inget kötőzsinórral ellát. (Régi időkben gombolás helyett zsinórral húzták össze az ing nyakát)
Mongol: бүсзэле = övet (fel)köt

Felbillal - felingerel ; felbízta, felbújt. Mongol: bulunggirtuul = felkavar, zavarossá tesz,
Mongol: bultayi = bújik (bújtat)

Felbirizgál - feltüzel, felbízta, felbújt, felbolygat. Lásd Borzol szót.

Felbolydul - felkavarodik, izgalomba jön,. Mongol: bulunggirtuul = felkavar

Felbordósodik, felbördösödik - felmagzik. Csöves szárat növeszt tetején magok csomójával.
Mongol: bürid = kiteljesedik. (kifejlődik, megérik, magot hoz)

Felborsol - Lásd Borzol szót.

Felborzad - Lásd Elborzad szót.

Felborzol - Lásd Borzol szót.

Felbosszant - felidegesít, felkavar. (felbassza az idegeit). Mongol: budzingnaul = felkavar, felizgat

Felbozsonyog - méhraj nyüzsög, rajzik. Felbolydul.
Mongol: budzingnaul = felizgat, felkavar. Felbolydít.

Felböcölődik - felbukik, elesik. Lásd Bicsak (bicsaklik) szót.

Felbucskázik - felbukik, elesik. Lásd Bicsak (bicsaklik) szót.

Felböngvöl - haját felcsavarja. Bodorít, kontyba csavarja.
Mongol: budura = kavarog, kevereg. (forog, csavarodik, tekerődik) (n – néma)

Felbőszül - haragra gerjed, elfutja a méreg, ingerült lesz
Mongol: bu(g)sa = megharagszik. Mongol: budzingnaul = felizgat, felkavar

Felbőzdörget - felráz, fellazít, megforgat. felbolygat. Mongol: budzingnaul = felkavar

Felbuzdul - izgalomba jön, lelkesedik. Mongol: budzingnaul = felkever. Felizgat.

Felcihelődik - felszedelőzködik. (összeszedi / gyűjti holmiját.)
Mongol: csu(g)laul (csuhlaul) = összegyűjt, összeszed, egybegyűjt.

Felcönköl - alátámaszt – fatönkkel. Mongol: csaku = támaszték (n – néma)

Felcsadarodik - felcsavarodik. Lásd Sodor szót.

Felcsecsez - felcicomáz, szépít. Lásd Csecse szót.

Felcseszer - feldörzsöl. Török: csigzi (csizi) = karcol (súrol, csiszol)

Felcsibenkedik - felkapaszkodik, felcsimpaszkodik

Felcsimpaszkodik - felkapaszkodik, függeszkezik, lóg. Lásd Csimpaszkodik.

Felcsinál - férfi a nőt teherbe ejti. Török: csinsel birleme = nemi közösülés

Felcsőztet - gyereket a szülei ellen felbízta, fellel. (felbátorít). Török: cseszaret = bátorság

Felcsűr - folyadékkal, vízzel telefröcsköl. (megszór vízzel). Mongol: szarniul = szór
Török: szür = szór, folytat, csurgat. Mongol: szürcsi = szór, hint.

Feldajcsol - lábbeli sarkával feltör, felhasít. pl. friss gyepet
Mongol: tayil (dajil) = felnyit, széttár, (felhasít). Mongol: tuyil (dujil) = sarok, sark

Feldöncöl - bevetett ágyat ütüzve lenyomkod. Lásd Döncöl szót.

Feldörögöl - feldörzsöl. Lásd Dörzsöl szót.

Feldúcol - felöklel. Török: tosz (dosz / doc) = öklel, bök

Feldűz , feldűz -felmérgesedik, megharagszik. Mongol: tübsiügei tüsigei/düsigei)= felháborodott

Feldűt - feldönt. Lásd Dűt szót.

Feled, felejt - emlékeket , adatokat akaratlanul elveszít, elhagy. (f – néma) feled - eled.
Mongol: alda – elveszít, akaratlanul elhagy.

Mongol: boli (foli) = megszűnik, elmarad, kimarad (pl. emlék)

Félemlít - megijeszt, fenyeget. (f – néma) félemlít – élemlít.
Mongol: ayil(g)a - megfélemlít, megijeszt, megfenyeget.

Felereszt - elver, megver. Mongol: oriyal(g)a = ver, megcsap

Feléver - eszik, fogyaszt. Evés , eszik - finnugor szó.

Felgörög - disznó párosodási ingere, hajlama. Ilyenkor hörögő, morgó, bűgő hangot hallat. Lásd Görög szót.

Felgurjasodik - feldagad. Mongol: keyide (gejide) = felfúvódik, duzzad.

Felgúvad - feldomborodik. Lásd Gúvad szót.

Felgúzs - megcsavart (vékony) fűzfavessző(ágak) , megcsavart kenderkóc. Lásd Gúzs szót.

Felgvappan - tűz fellobban, fellángol. Lásd Gyappan szót.

Felgyarapodik - Lásd Gyarapodik szót.

Felhándál - Lásd Hándál szót.

Felhánt - Lásd Hánt szót.

Felhány (erdélyi tájszó) - felhántorgat, szemére veti a hibáit. Lásd Hándál szót.

Felhárít - felsöpör. Lásd Hárít szót.

Felhat - feljut, felhatol. Lásd Hatol szót.

Felhegedül - elver, megvet. Elhúzza a nótáját. Kínai – mongol: kigilicsin (higilicsin) = hegedűs

Felhegyeszt - felingerel. Mongol: kögsze (högsze) = elfutja a méreg, dühös lesz

Felhéjal, fennhéjázik - felfuvalkodott, gőgös, öntelt. Lásd Fennhéjázik szót.

Felhemzsel - felhabzsol, feleszi (felzabál).

Mongol: komokai (homokai) = mohó, falánk, telhetetlen.

Felhental - leölt disznót felbont. Lásd Hentes és Hánt szavakat.

Felhérc - vasalt fa a szekéren. Érc - fém --- német szó.

Felhévérez - felemel. (v – néma) héérez – héér. Mongol: ergü (hergü) = felemel

Felhördel - felmérgecs. Mongol: kö(g)ergen (hőergen) = hevülékeny, lobbanékony

Felhördül, **Felhörren**, **Felhörken** - mérges, dühös lesz, Lásd Felhördel szót.

Felhörpint - kisebb mennyiségű italt „felönt a garatra” , megiszik. Lásd Hörpint szót.

Felhupolykádzik, **Felhupolyagosodik** - felhólyagosodik

Mongol: köbkeyi (höbkei) = felfuvalkodik, duzzad, dagad.

Török: kabar (habar) = dagad, duzzad

Felhuporodik - feldomborodik, felpúposodik.

Felhuvad - feldomborodik, felpúposodik. (v = b) huvad = hubad.

Mongol: köbkeyi (höbkei) = felfuvalkodik, duzzad, dagad. (púposodik)

Felibajodik, **feliperedik** - betegségből felgyógyul, felerősödik, lábadozik.

Mongol: ebedülügei = betegség nélküli. gyógyult (gyógyuló, egészséges, lábadozó)

Felissza - folyadékot magába issza. Mongol: uusz, ausz = felissza.

Felítatódik - folyadék felszívódik. Mongol: ide(g)eszi (iteeszi) = felszívódik, beivódik.

Felkadarít - felteker, felcsavar. Mongol: kerüdeszüle (keüdeszüle) = tekercsel. (r – néma)

Felkajszul - felgömbül, felhajlik. Mongol: galdzsir (kajcsir / kajszir) = görbe, görbület

Felkapparodik - felkapaszkodik.

Mongol: kumbayi = befelé hajlik (kampó, karom). Karmával felkapaszkodik.

Felkancsargózik - felkunkorodik. Mongol: kimcsaa (kincsa) = görbe, hajlott

Mongol: gadzsi = görbül, hajlik. (n – néma). Török: kacsik = hajlott, görbe. (n – néma)

Felkankarodik - felkunkorodik. Mongol: kakaul = horog. Hajlott, görbült. (n – néma)

Mongol: kanara = hajlik. Mongol: gortig = kör. kan – gor = körvonalban hajlik.

Felkapsálódik - felkapaszkodik. Török: kap = megfog, megragad valamit. (belekapaszkodik)

Mongol: kabsurga = összekapcsol, összefog, megfog. (hozzákapcsolódik, belekapaszkodik)

Felkárászkodik - felkapaszkodik. Mongol: karicsaa (karisaa) = kapcsolódik valamihez

Felkarul - bukfacezik. (behajol, fején átbukik , visszafordul). Mongol: kari, kariul = visszafordul.

Felkáspálódik - lassan, nehezen kezd valamihez, lassan kel fel.

Mongol: kaszingna = lustán, lassan mozog / jár. Mongol: bala (pala) = bajosan.

Felkastol - besározza a ruháját. (kastos = lucskos, sáros)

Mongol: ges = felengedett fagyos talaj. lucsok, sár.

Felkászmorog - feltápaszkodik. Mongol: kaszingna = lustán, lassan, nehézkesen jár, mozog.

Mongol: morcsii = keserves(en). Mongol: mer = sajgó fájás.

Felkászlódik - lassan, nehézkesen kel fel, készülődik. Mongol: kaszingna = lustán, lassan mozog.

Mongol: kicsetei (kiszetei) = valamilyen készítésű. (készítés, készülődés)

Felkászolit - felkészít. Mongol: kicsetei (kiszetei) = valamilyen készítésű.

Felkecelézi magát - ócska, rossz ruhát vesz fel. Mongol: kuucsisz = ócskaság

Mongol: kaszang (kacsang) = elnyűtt, elhasznált (kacat)

Felkecmerekedik - lassan, lustán, nehézkesen kel fel, tápaszkodik fel.

Mongol: kecs(e)güü = nehézkes. Mongol: morda = elindul

Felkecsmerereg - Lásd Felkecmerekedik szót.

Felkelt - lábra állít, lábra állni kényszerít. Mongol: köl = láb.

Felkepeszkedik - felkapaszkodik. Lásd Felkapsálódik szót.

Felkohant - (házasságon kívüli kapcsolatban) teherbe ejt.

Mongol: kakuul (kahúl) = horog (beakaszja a horgot valamibe)

Török: kak (kah) = üt. Beleüt, belever.

Felkojtol - eléget, eltüzel. Lásd Kojtol (2) szót.

Felkólint - teherbe ejt. Mongol: kalda = hímtag, pénisz. (megfarkalja a nőt.)

Mongol: kal(g)a = egészen közel enged magához.

Felkoncol - Lásd Koncol szót.

Felkondorít - göndörít. Lásd Kondor szót.

Felkontat - felláztat, bújtogat, felforgat, felbízgat. Lásd Kontató szót.

Felkoppint - teherbe ejt. Mongol: kabszura (kapszura) = összeilleszt, együtt csinál.

koppint - megüt. Beleüt, belever.

Felkorhol - felkavar, feldörzsöl. Török: karar = összekever. Török: karistir = felkever.

Mongol: karsildu = karcól, dörzsöl.

Felkoszt - megnyes, levág. Török: kesz = vág, nyes

Félkótya - félbolond. Lásd Kóty(a) szót.
Mongol: kudku (kutku) = kever, kavár. (keveredett ---elméjű)

Felköncsörít - felkunkorít. Török: kandzsa = horog, kampó. Felhajló, kunkorodó végű vas.
Mongol: gadzsi = görbül, hajlik.

Felkuhadozik - felpúposodik. (h - néma) kuadozik
Mongol: keyide = felfúvódik. Felhólyagosodik, dudorodik, duzzad.

Felkukorodik - összezsugorodik, összekuporodik. Mongol: kakuul = horog. Összehorgad.

Felkoncol - felbont, felhasít. Lásd Koncol szót.

Felkunyorodik - felvándorog. Nehézkesen megy, felmegy. Mongol: kündübtür = nehézkes.

Felkutúzik - felkutat. Kutat - mélyre ás. Mongol: kuddu(g)la = kutat ás.

Fellázít - feltüzel, felbújt, felbízta, szembeállít valakit valakivel, elégedetlenséget szít ;
törvényt, rendet fellazít. Mongol: o(g)si (losi) = kilazul. Lazít, fellazít.
Török: yüz (lüz) = szembefordít valakit valakivel, bátorít valamire

Fellohajt - teherbe ejt. Mongol: yolkoyi (lolhoi) = nagy has, pocak. Pocakot csinál a nőnek.

Felmágicál - csapdát fapcekkel kitámaszt. Mongol: ömög (mög) = támasz

Felmarjul - seb felszakad. Mongol: mörgü(g)ü = szakadék. Szakadék

Felmetél - darabokra vág. Mongol: möcsi (möti) = metsz, nyes. Lásd még Met(él) szót.

Felmetsz - fába vés. Lásd Felmetél szót.

Felmohosodik - feltápáskodik, felszedelőzködik. Nehézkesen, lassan mozdul.
Mongol: moko (moho) = gyenge, nehézkes, lassú, tompult

Felmókol - elver, megver. Mongol: mikala = kínoz, gyötör

Felmotoz - felkutat. Lásd Matat és Motoz szavakat.

Felnászáldodik - Lásd Nászáldodik szót.

Félnederre - félig nyíva van az ajtó. Mongol: nidün = nyílás

Felneszel - felriad kis zajra. Lásd Nesz szót.

Felőklel - megöl. Szarvával, kardjával megszúr. Mongol: ükü(g)ül = megöl

Felpall - rázogtva fellazít. Mongol: bular (pular) = laza

Felpállik - felpuhul. Mongol: bular (pular) = puha

Felpangál - felizgat. Nagyon csinos lány felpangálja a legényeket.
Mongol: bantuyi (pantui) = duzzad, dagad. Mongol: büngküi (püngküi) = domborodik
Csinos lány láttán domborodik, duzzad a legények szerszáma (nadrágja).

Felparáhol - vízzel meglocsol. Mongol: boroa (poroa) = eső

Felpatonyoz - erős madzagot köt valamire. Megerősít valamit. Mongol: batu (patu) = erős

Felpendül - felerősödik, megerősödik, erőre kap. Mongol: batu (patu) = erős (n – néma)

Felpercelkedik (székely szó) - felhúzza magát, felidegeskedik.
Mongol: burdzigina (purcigina) = dühöng, forr benne a méreg. (bepörccen)

Felpercen (székely szó) - hajnalban megjelenik az első fénysugár. (hajnalpír)
Mongol: berile (perile) = pirul

Felpöttvent - csinosan felöltözött , felékesített. Mongol: badaral (pataral) = ragyogó, pompás
Indiai – tibeti – mongol: badmaraga (padmaraga / patmaraga) = ékkő, rubin,

Felragvog - csillog, fénylik
Mongol: önggele = fényesít. (fény, fénylik...) röngele / rögele (r és n --- néma)
Török: yakamoz (rakamoz / ragamoz) = tenger éjjeli ragyogása. (y = r)

Félrematat (székely szó) - hűtlenkedik.
Mongol: matii = hajlik, görbül. (Elhajlik más felé, görbe úton jár)

Felrühet , felrűvet - nőtény sertés párosodni vágyik.
Török: rutubetli = nedves. (párosodási vágy jele a hüvelynyálka megindulása) (h – néma)
Török: rahatsz = nyugtalan, izgatott. (v – néma)

Felsalavárdi - félbolond, hóbortos, kerge.
fel és alá várdi = fárdi. Török: firdüntü = forgattyú. Fel és alá forgolódik.

Felsandít - Lásd Sandít szót.

Felserken - felkel, feláll, felugrik. Lásd Serken (1. és 2) szavakat.

Felsőkót - felső falu, felvég. Lásd Kót , Kotan szavakat.

Felsőszer - felső falu, felvég. Lásd Szer (3) szót.

Felsül - hibát követ el, rosszul teljesít valamit. (pl. végleg elakad versmondáskor.)
Mongol: szüldeszü = hiba

Felszántakúlag, felszántúlag (székely szó) - ferdén, féloldalasan
Mongol: szintara = görböl, elgörbül, hanyatlik. dől.

Felszeg - földet felszánt. (felhasít). Lásd Szeg (2) szót.

Felszentül (Felvidék – Csata) - fellármáz, feliaszt. Mongol: szandura (szantura) = megriaszt

Felszerez - rosszulétéből feléleszt, felébreszt. Mongol: szeri = felélénkül. feléled.
Felszeszpetelődik - felszedelőzködik. Lassan készülődik. Lásd Szöszmötöl szót.
Felszilatol (székely szó) - felszeletel. Mongol: szeyil = szel, farag, vág
Felszíp - magába szív. felszippant. Mongol: szibki = utolsó cseppig kissza (felissza).
Felszirkotál (székely szó) - feléleszt, felszít. pl. tüzet. Mongol: szeri = serken, ébred, éled
Mongol: kataula = erősít, felerősít, megerősít.
Felszítat - felítat, felszívat. Lásd Felszíp szót.
Felszöttvan - ingerülten felugrik, felpattan. (feldühödik). Mongol: szedü (szetü) = ingerel, izgat
Felszörpent - felhörpint, megiszik. Török: szoru = kiszív, kiiszik. Mongol: szoru = magába szív
Felszül - meggazdagodik. (megszede magát, meghízott)
Mongol: szelküre = dagad, gömbölyödik. Mongol: csölkeger (szölkeger) = nagy has
Mongol: csülküyi (szülküi) = dagadt, hájas, kövér.
Féltálos, féltálos - rendkívüli tulajdonságokkal rendelkező, gyógyító tehetségű lány. Lásd Táltos szót.
Feltámbálódik - betegségéből felépül, lábra áll. (m – néma) Lásd Feltápaszkodik szót.
Feltápaszkodik - feltápaszkodik. Lásd Feltápaszkodik szót.
Feltángál - ügyyel-bajjal felnevel. Mongol: döngge (tönge) = nehezen boldogul, tengődik
Feltangul - (föld eső után) - feltáskásodik (felpúposodik), megreped.
Mongol: döndüle (tönküle) = felpúposodik, dudorodik. (d = t) (d = g)
Feltápaszkodik - nehézkesen felkel, talpra áll. Török: taban (tapan) = talp.
Mongol: dabaada (tapáda) = nehézséggel küszködik, kínlódik.
Feltendül - felerősödik, összeszedi magát, felépül. T: dincel = erőre kap. M: tengkere = erőre kap, felépül
Feltenyészik - ájuftságából feléled, magához tér, felelevenedik, erőre kap. Lásd Feltendül szót.
Feltenyészedik - ájuftságából feléled, magához tér, erőre kap. Mongol: tengkere = felépül, meggyógyul.
Felteperedik - felnő, felcseperedik. (saját lábára áll)
Mongol: tebkerle = gondoskodik gyerekről. Ápol, felnevel. Lásd még Feltápaszkodik szót.
Feltér - magához tér - ájuftságából, rosszulétéből. Feléled, erőre kap. Mongol: tar = életerő, erőnlét
Felterem - felnő, felnevelkedik. Mongol: torni = felnő, felcseperedik.
Mongol: tarimal = vet, ültet, termeszt, termel. felnövel.
Felteremt - előteremt valamit. Mongol: törö = létrejön. Előteremtődik.
Mongol: tarimal = vet, ültet, termeszt, termel.
Feltesz - elhatároz, eltöklél, eldönt, ; gondol, feltételez. Mongol: tusiya = határoz, dönt, rendelkezik.
Feltetszik - láthatóvá válik, világossá válik, feltűnik. Mongol: toda (tota) = jól látható, világos
Feltóhol, feltuhul - jég feltorlódik, összetorlódik, feltúrol. (h – néma) tool, tuul.
Mongol: tülbere = elakad, megáll, (torlódik)
Mongol: tüлки = tol, lök. Jégtáblák egymásra tolnak.
Feltombol (1) - sima talajt taposva megrongál. Mongol: tamtucsi = tönkretesz, elront, rongál.
Feltombol (2) - alátámaszt. Mongol: demdzi (temdzi) = támogat, támaszt
Feltorkollik - feltorlódik. Mongol: tara = berekesztődik. Mongol: tor = megakad
Feltorombáz - gyékényt csomókba rak és átköt. Mongol: torom = beköt
Feltorzosodik - bőr érdessé, reszelőssé válik. Feldörzsölődik.
Mongol: darszayilga (tarzsayilga) = érdessé tesz, feldörzsöl
Feltökél - Lásd Eltökél szót.
Feltör - víz, forrás a talajból. Mongol: törö = keletkezik, támad
Feltörekvő - felnövő, fejlődő. Mongol: torni = növekedik, gyarapodik, fejlődik
Feltöröl - összetorlaszt, feltúrol. Levágott gabonát kaszával összehúz. Lásd Feltorkollik szót.
Feltúr - földet felásva, felvájva csomókba, kis halmokba torlaszolja. Lásd Feltorkollik szót.
Feltúroz - a nyereg feldörzsöli a ló hátát. Lásd Túr (1) szót.
Feltürkőzik - felgyürkőzik (pl. ing ujját). Mongol: dörüyi (törüi / györüi) = meggyűrődik. Feltúr = felgyűr.
Feluszt - Lásd Uszt szót.
Felüdül - erőre kap, felerősödik, feléled. Mongol: ide = életerős
Felüt - teherbe ejt. Mongol: ide (ite) = üt. (megüt, belever...)
Felüti fejét - járvány hitelen megjelenik. Mongol: egüd (üd – üt) = keletketik, létrejön, támad
Felütközik - megütközik, megbotránkozik. Mongol: ide (ite) = üt. ütődik, ütközik...
Felüz - üzekedik, párosodni akar. Török: uzakalastir = üz, hajszol. Lásd még Üzekedik szót.
Felvacáhol - nehezen kel fel, nehezen szedelőzködik.
Mongol: badzakuügei = vacak, nem megfelelő, rossz (pl.mozgás)
Felvergődik - szép idő lesz, kiderül. Mongol: бүрүгелдэ (бүрүгелце) = ködös, homályosan látszik.
(b = v) felvergődik = homály eloszlik, felszakad.
Felvermel - felás. Lásd Verem szót.
Felvet - feldob. Mongol: butarga (vutarga) = szór, szétszór. Eldob, elvet.

Felvilleget (székely szó) - emelkedős területen felvisz fát Csíkszeredára.

Mongol: belle (velle) = hegyoldalon, lejtőn halad. (b = v)

Felvirrad - Lásd Virrad.

Félzár - ajtó félig nyitva van. Résnyire nyitva van. Mongol: dzabsar = rés, nyílás, hézag

Felzihál - felráz. (szétzilál, fellazít) (h – néma) zihál. Mongol: szula (zula) = laza

Felzilál - szálakra bont, fellazít. Mongol: szula = laza. Lásd még Zilál szót.

Felzőcsköl - felráz (fellazít). Mongol: szebszeyile (szecseile) = lazít

Mongol: szu(g)szura (szucsura) = felráz

Felzúdul - felháborodik. Mongol: szadura = ömlik, zúdul. (előnti a méreg / epe.). Lásd még Zúg szót.

Felzsendít - felerősít. Lásd Zsenge szót.

Fene – fenesség, rossz dolog, betegség, gonoszság, rákfene.

Türk: fena = rossz.

Tévesen a Fen, élesít szóból eredeztetik.

Fenegyerek - rossz gyerek. Török: fena = rossz

Fenék - edény (bogrács, üst, katlan) domborított alja, ember, állat domború hátulja, folyómeder ívelt alja.

Mongol: büngküyi (fünküi) = domborodik (fünküi - fenék – domborulat)

Fennhéjázik – gőgösen, felfuvalkodottan, öntelten viselkedik.

Mongol: keyide (hejide) – felfúvódik, felfuvalkodik. Tévesen a fenn + héj szavakból származtatják.

Fenkő (erdélyi tájszó) - fenőkő. Mongol: önggele(g)ür = csiszoló szerszám, eszköz. (f – néma)

Fentő – kukoricacsöveknek a héjánál, hagymáknak a száruknál fogva zsirórszerűen összefont hosszú füzére.

Mongol: füntüüdze – zsinórtészta. Kínai szó.

Mongol: bantangna (fantangna) = kever, kavár. Forgat, csavar, befon.

Fény - tűz, villám, nap keltette világosság. (f – néma)

Mongol: önggele – fényesít. (ön / föný például : ia /fia esete)

Mongol: onibcsi – tüzes. (fönseyes = fényes tekintetű)

Tévesen a fen (élesít) szóból származtatják.

Fenyeget - megijeszt, figyelmeztet. (f – néma). Mongol: angkaraul – figyelmeztet

Fenyő – tülevelű, gyantát termelő örökzöld fa. Nyitvatermő. (f – néma) fenyő - enő.

Mongol : önide – örökké. Mongol: (g)angna (fangna – fana) – ragaszt. (gyantás)

Mongol: angayi – szétnyílik, kinyílik. Nyitva termő toboz.

Fér – a térben elegendő hely áll rendelkezésre; üreget, teret kitölt. (f – néma) fér - ér.

Mongol: oron – tér, térség.

Mongol: aurkai – üreg (űr)

Férfi - felnőtt hímnemű ember. (f – néma). pl. irka / fírka. Török – mongol: er / ere – férfi. Fi – faj(ta).

Lásd Faj szót. Tévesen a férj + fi szavakból származtatják.

Ferde – egyenestől, függőlegestől eltérő irányú; dőlt, görbe

Német: verdrehen (ferdrehen) - elferdít

Féreg (székely szó) – egér, patkány. Mongol: oro(g) – egér (f - néma). Török: fare = egér, patkány

Fergentyű - fordítható kallantyú.. Török: firdöndü = forgattyú

Fergető - székér forgózsámolya. Lásd Fergentyű szót.

Feri, ferike (székely szó) - egér. Lásd Féreg szót.

Férj - feleség hímnemű házastársa. Lásd Férfi szót.

Fertály (Felvidék – Oroszka) - segg, fenék. Far tájék. Lásd Far szót.

Fertő - Lásd Förtelem szót.

Feslik - Lásd Foszlik szót.

Fest – mázol, ken ecsettel. (f – b). Mongol: ba(g)sza (fasa) – festőecset.

Mongol: ba(g)szada (fasata) – fest, mázol, ken.

Festej, fecstel - tehénnek az ellés utáni bőségesen eredő , sűrű teje.

Török: fazlalik = bőséges.

Török: feyizli = dús, termékeny.

Festék (1) - jobb ételhez, tésztához szükséges hozzávaló. Török: faz , fuz = szükséges

Festék (2) (Felvidék – Nána) - díszes nő viselet. Török: fistan = viselet, ruha.

Fésű, fejsű - haj, szőrzet átgereblyezésére, rendbe tételére, tisztítására, fellazítására szolgáló fogazott eszköz.

Mongol: üszün – haj, szőr. (f – néma szó elején)

fej + sű = fej rendbe tevő eszköze, áttisztítója. Fej = haj.

Mongol: dzsüille (süille) = rendez. Rendezi a kócos szálakat.

Mongol: szüldzi = keresztül – kasul jár. (átgereblyéz). Mongol: szula = laza. fellazít

Feszedezik - büszkélkedik, (nagyra tartja magát, gőgös)

Mongol: baszu (faszu) = lenéz, megvet valakit. (f = b)

Mongol: bölcseyi (föcsei / föszei) = dagad, duzzad. pl. a mellkasa a büszkeségtől.(f = b)

Fészek – madarak fán (fent) lévő kisebb kosár alakú lakhelye, szállása.

Fé - fenn, fent, fán. Mongol: szagszu – kosárka

Fészer - féltetős tároló, szer, kocsiszín. Mongol: ször – fészer. Mongol: szarabcsi – fészer, pajta, szín

Feszül - belső nyomás hatására szétrepedésig, pattanásig felgyülemlik az energia.
Mongol: badzsa (fasza) – nyom, szétnyom. Mongol: köszi – feszít

Fiatal - életének fejlődő, növekvő szakaszában lévő élőlény. fiatal – iatal. Ia – fia. Fiatal- ifjú, fiú
Mongol: uyan – gyenge, lágy, puha, hajlékony (fiatal). Török: iyilesme = növekedés, fejlődés
Mongol: bayidaszun (faidaszun) - fiatal kanca. (f = b)

Fiazószék (Ormányság) - fejszék. Fejés folyamata.: tőgybimbót a tövénél megszorítjuk, majd lefelé szorítva-húzza nyomjuk ki a tejet. Mongol: uyitaka = összeszűkít, összenyom. (f – néma)

Ficázik (erdélyi tájszó) - cselezik. Mongol: bacsila (facila) = cselez, csal. (b = f)

Fickándozik - ugrál. Mongol: üszücsi = ugrál. (f – néma a szó elején) (fűszücsi - fűcücsi)

Fickó (erdélyi tájszó) - fiatal legény. Mongol: bicsil (ficil) = kicsi

Figyel – néz, szemlél, szemmel tart, ügyel, felügyel. (f – néma a szó elején). pl. irka / firka.
Mongol: üdzse (ügye) – néz, ügyel, szemmel tart. (dzs = gy)

Figyenős - lejtős. Mongol: ogcsom = meredek. (f – néma a szó elején) fogcsom

Fika - baka, kisfiú. (f = b). Baka – legkisebb rangú katona. Mongol: бага (faka) – kicsi

Fikarc – kicsi, kevés. Lásd fika szót.

Filkas (Felvidék – Csata) - fél kas. A normál oldalmagasságú kosár fele magassága.
Nagy átmérőjű, kis oldalmagasságú „kosár”, melyben kislibákat, kiscsibéket tartottak.
Az apró jószág nem tudott kilépni, viszont a lúd, tyúk bele tudott menni.
A sasok, héják ellen erre a filkasra tették a fordított csésze alakú burítókast. Lásd a képet. 319.o.

Fimen (Ormányság) – finom. Mongol: amtai = finom. (f – néma a szó elején)

Fingás - bélszelek távozása. Mongol: ungaszun – fingás (f – néma)

Finta - ferde, görbe Mongol: unaul = ledőlt. Dőlt. (f – néma a szó elején) funaul .

Finyelődik (székely szó) – gabalyodik, bonyolódik.
Mongol: bantangna (fantangna) = összekever, összezavar. (f = b)

Finnyás - valami nincs a kedvére, válogatós. Nem értékeli az adott ételt, embert.
Kényeskedve eszik. Mongol: üneügei = nem értékes. (f – néma a szó elején) füneügei
Mongol: ünerekeü = kényeskedő. (f – néma a szó elején) fünerkeü.
Lásd még Ínyére (van) kifejezést..

Firgentyű - fordítható kallantyú. Török: firdöndü = forgattyú.

Firkál - Lásd Ir (2) szót. (f – néma a szó elején)

Firkol (erdélyi tájszó) – forgolódik. Török: firdöndü = forgattyú.
Mongol: ergildü = forgolódik. (f – néma a szó elején)

Firol (erdélyi tájszó) - tapizik. Lány farát tapogatja. Lásd Far szót.

Firtat – kérdezzet, vallat, faggat, kutat valami után. Lásd Fitat szót.

Fiskus (székely szó) - az anyád fiskusát ! Az anyád picsáját !
Mongol: icse(g)üri (isze(g)üri) = szemérem (f – néma – szó elején)
Mongol: icsimer (iszimer - fiszimer) = szégyellni való. Szeméremtest.

Fitak (Ormányság) - főköttő (női fejfedő) - fi = fő, fej. tak = takaró.

Fitat - firtat, fartat, kutat, keres valamit. (f – néma) fitat – itat. (f = b)
Mongol: bedere (fetere) = kutat, keres. Mongol: audala (autala) – kutat, kotorász, keres

Fitít - Lásd fitogtat szót.

Fitogtat – dicsekvően mutogat, büszkélkedik valamivel. (f – néma). Mongol: aat, aatai – büszke, öntelt

Fitos – rövid, kicsi. (f – néma) fitos – itos. Mongol: aatayi – rövid

Fi, fiú, fike - fiú. – fiú, utód, sarj. Török: filiz = fiatal hajtás, sarj.

Fityma – himvessző makkjának takarója, fedője. (f = b)
Mongol: бүтү(ge) (fütü(g)e) = betakar, befed

Fitymál – nagyképpen, fölényeskedve rossznak, hibásnak minősít.
Lenéz, lebecsül, megszólal valakit, valamit. (f – néma)
Mongol: öetü(g)ül - hibáztat, elmarasztal. Mongol: etü – piszkálódik
Mongol: icse(g)e (ite(g)e) – gyalázkodik, megszégyenít. (cs = t)

Fityula – apácák, áplónők, szakácsok fejfedője. Lásd fityma szót.

Fiú , újú –fiú - hímnemű gyerek, új nemzedék. Mongol: üye = nemzedék. Finnugor szó is.

Fizetés - díj, bér (f – néma) fizetés – izetés. Mongol: acsu(g) (aszu(g) – fizetség, bér, díj

Fizuj - bab Török: fasulye = bab (paszuly)

Focs(os) - nagy víztatralmú sár. Lásd Fos szót.

Fodor – bodor, hullám; göndör, kacskaringós, gomolygó.
Mongol: budzsigir (fudigir) – bodros, göndör haj. (f = b) (dzs = d)
Mongol: budura (fudura) = gomolyog, kavargó, tekeredik (b = f)
Mongol: adara (fadara) = fodor, hullám. (f – néma a szó elején)

Fogy – csökken, kisebbedik.

Mongol: bagasz (fagasz) = csökken, kisebbedik, kevesbedik, fogy. (f = b)

Fohász - óhaj, kérés, könyörgés, ima. (f – néma a szó elején) (h – néma a szó közepén)

Mongol: ayiladka (failadka / fahiladka) = hódolattal kér, folyamodik valamiért.

Fojt , megfjt - nyakat összeszorítva a levegővételt akadályozza, megfojt.

Mongol: бүтү(г)үл (fütüül) = megfojt. (b = f) (j – néma)

Mongol: уйтadka – összeszűkít (f – néma a szó elején) Széna Béla-A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai

Fok – tűnek, fejszének a kiszélesedő része. Mongol: aguu - széles (f – néma) Széna Béla- A magyar nyelv ismeretlen

Fóka - farka, csapat. Mongol: ba(g) = csapat (b = f)

Fokhagyma – erős ízű, gerezdelt hagymaféleség. (f – néma szó elején). Mongol: aag – erős ízű.

Folt, főt - borítás sérült, szakadt, lyukas felületen ; elszíneződés, piszok bőrön, ruhán.

Mongol: бүтүге (fütüge) = befed, beborít, betakar. (f = b)

Folyik - folyadék áramlik. Mongol: гүйү (füjü) = folyik. Török: gel (fel) = folyik. (g = f)

Fonák – visszaja, hátulja, hátsó fele, alsó fele. (f – néma). Lásd Fenék szót.

Fondorlat – ravaszság, csel, megtévesztés, csalás (f – néma). Mongol: andaural - megtévesztés

Fonnyad – víz hiányában hervad, kiszárad (f – néma)

Mongol: ongo – fonnyad, hervad, kiszárad. Mongol: anga – kiszárad

Fonnyasztó - víz, melyben a hurkának, disznósajtnak valót főzik, abálgatják, puhítják meg.

fonnyasztó = zsíros főzőlé. Mongol: bantuyi (fantui) = duzzad, dagad. (fő, abálgat)

Fonyó - hús, bőr főzése (fonnyasztása) után megmaradó zsíros főzőléből, kihűlés után leszedett zsír.

Lásd Fonnyasztó szót.

Fór (Ormányság) fuvar, fordul. Lásd Fordul szót.

Fordul, fordít - körmozgást végez. Török: firdöndü = forgattyú.

Forgács - gyaluláskor, faragáskor keletkező hulladék. (f - néma a szó elején)

Mongol: orkidaszu (forgidaszu) = hulladék

Forgatag - förgeteg, kavargó sokaság, gomolygó felhőzet. (f - néma). Mongol: ergi - forog

Forog – pörög, körmozgást végez

Mongol: ergi, ergildü – forog (f – néma). Török: firdöndü – forgattyú

Forr – túl meleg folyadék buzogva elpárolog. Mongol: orgi – forr, buzog (f – néma)

Mongol: bur, bur ki (fur fur ki) = forr. Mongol: burgila (furgila) = forr. (b = f)

Fos – nagy víz és nedvesség tartalmú széklet, bélsár. Mongol: uszun – víz (f – néma)

Foszlik – szétszállódik, szálaire bomlik. (f – néma). Mongol: üdzsire (üszire) – foszlik. Oszlik - foszlik.

Foszt - lebont, lehánt, kibont , koppaszt - burkot, takarót, tollat. Lásd Foszlik szót.

Föcső, föcsöl (Felvidék – Csata) - első korty bort a földre lőttint az elhunyt ősöknek.

Mongol: ecsügle = italt áldoz. (f – néma a szó elején)

Napjainkban a mongolok, ujugrok a kumis ivása előtt a középső ujjukkal belenyúlnak a kumisba majd elpöccentik a földre, miközben azt mondják : „ Egyet a földben lévőeknek (ősöknek).”
Másodszor ugyanezt a mozdulatot az ég felé teszik, miközben mondják: Egyet az égben lévőeknek.”
Harmadszor a kumiszt vízszintesen pöckölik el, miközben mondják: „ Egyet az ég és föld között lévőeknek.” (az élőeknek). Ősi italáldozati szokás.
Délvidéken, Vajdaságban a régi időkben a pincéből felhozott kancsó borból még kínálás előtt egy keveset a földre öntöttek az ősöknek.

Föld - talaj, termőtalaj. Német: Feld - szántóföld

Förgeteg - forgószéllel érkező vihar. Kavargó hóvihar. Lásd Forog szót.

Förmed – valakire durva hangon ráordít ; nagy erővel fúj a szél. (f – néma)

Mongol: ura (fura) = rossz szóval megbánt. (f – néma a szó elején)

Mongol: ori (fori) = ordít. (f – néma a szó elején)

Mongol: mede(g)ül = közöl valamit. för - med = ordítva – közöl valamit.

Förösz - fürdik. Vízben megtisztul, lubickol, úszik. (f – néma a szó elején) örösz.

Mongol: urusz = folyik, folyó, áramlástól lebeg, úszik, vízben úszik.

Förtelem – fertő, mocsok, szenny, piszok, bomló tetem, sár, mocsár (f = b)

Mongol: burta(g) (furta(g) – mocsok, szenny, kosz.. Mongol: bordo (fordo - forto) = trágya

Fösvény – vagyonát csak gyarapítani, viszont kiadni nem akaró ember. Pénzét zsugorgató, kapzsi ember.

Mongol: badzsaa (fasaa) – tartalékol, készletez, gyűjt. (b = f)

Mongol: a(g)sia (aszia) – összehúzó, összesűrit, zsugorogtat (f – néma a szó elején)

Mongol: ömcsirkeü (öcsirkeü - öszirkeü) – zsugori (m - néma)

- vény - képző szó. Mongol: an(g) – valamilyen jellemű.

Fösztörget - lassan babrálni valamivel, piszkálni, pisztoget. Mongol: bisziu ügei (fisziu ügei) = lassú

Fövény - homokos talaj, rossz termőképességű homokos , aprókavicsos talaj.

Tó, folyó sekélyebb partján felgyülemelő apró kőmorzsalék, parányi kavics homokkal keverve.

- (v – néma) fően. Török: fena = rossz.
Mongol: ünggü – aprít, morzsol. (morzsalék) (f – néma a szó elején)
- Főz** - forró vízben párol, puhít. Forral valamit. Finnugor szó is.
Mongol: burcsigina (furcsigina / fucsigina) = forr – víz. (b = f)
Mongol: uszun = víz. (f – néma a szó elején)
- Fugál** - lóg az iskolából kisebb időszakokra. Fuga = hézag, szünet - német szó
- Fú** - Lásd Fúj szót..
- Fúj** – levegőt erős nyomással kinyomja a tüdejéből. Levegő erős nyomású, gyors mozgása.
Mongol: üliye – fúj (f – néma)
- Fullad** - vízbe merülve, tüdije vízzel megtelve meghal.
Mongol: üilge (füilge) = folyadékba belefulladni hagy
- Fullánk** – darázs, méh szúró szerve, melyhez méregmirigy csatlakozik. (f = b)
Mongol: büli (füli) - beleszúr, beledőf
- Fúmadár** - vadkacsa, kacska. Fejét hosszabb időre vízbe dugja az élelem kereséshez. „fuldoklik”
- Fumoly, fumo** (Zala megye) - csecsemő formájú pufi kalács lakodalomban az ifjú párnak.
fu = fiú, ifjú. Mongol: malii = pufók.
- Fúr** - szerszámmal lyukat készít. (f – néma) Mongol: örümde - fúr. Mongol: aurkai – furat, lyuk, üreg
- Furkó** – bot végén lévő bunkó. Mongol: boroqai - furkó (f = b)
- Fúró** – lyuk készítésére alkalmas szerszám. Mongol: ürüm – fúró (f – néma)
- Furulya** - fűrt szárú, fűvós hangszer. (f – néma). Tévesen román szó a furulya.
Mongol: aurkai – furat. Mongol: üliye – fúj. (f – néma a szó elején)
Mongol: burdzsang (furcsang) – fűvóka – hangszeren (b = f)
- Fuszulyka** - bab, mely felfut, felkapaszkodik. Török: fasulye = bab.
- Futosik** (erdélyi tájszó) - tehén üzekedik. Mongol: otoa, oto – párzás, üzekedés időszaka (f – néma)
- Futtat** – fémet arannyal befed, beborít. Házat borostyánnal befuttat - befed, beborítat.
- Függ** - függőleges helyzetben lóg. Mongol: egcse (fegcse) = függőleges. (f – néma a szó elején)
- Fülik** - Nem fülik hozzá a foga = nincs kedve valamihez.
- Fülled** - meleg levegő megreked, valami átmelegszik, bemelegszik, megromlik, rohad, tönkremegy. (f - b)
Mongol: büliye (fülie) = hőemelkesés, láz, bemelegedés. M: ültüre = tönkremegy (f – néma)
- Füllent** – ártatlanul valótlanul állít, kisebb hazugságot mond. Gyerek mesészerű hazugsága.
Mongol: üliger – mese (mesél, kiszínez esemény. (f – néma)
- Fürcsikézik** - fürdik. Lásd Fürösz szót.
- Fürdik** - megtisztul szennytől, kosztól, mocsoktól. Mongol: ariudka (fariudka) = megtisztít. (f – néma)
(tévesen a ferde, fertő szavakból származtatják.) Lásd még Fürösz, Fürösz szavakat.
- Fűrész** – élesre fogazott fémlappal kis morzsákat lefarag, ledörzsöl a fa átvágásakor. (f – néma)
Mongol: ürteszün – fűrészpor. Mongol: üre – szétdörzsöl, elkoptat. Mongol: üire = morzsál
- Fürgete** (Ormányság) – szekér forgószámlója. Lásd Forog szót.
- Fürgöl** (székely szó) - belétoja a reteszt az ablakzárba, kallantyút elfordít záró helyzetébe. L. Forog.
- Fürj** (tájnyelvben: füri). – csibe nagyságú, vadon élő szárnyas. Török: ferik = csibe, csirke
- Fürösz** – vízbe márt, vízben tartva lemos; lovat vízben úsztatva lemos. (lóúztatóban). (f – néma)
Mongol: uruszka – úsztat; vizet kifolytat. Tévesen a fertő (mocsok) szóból származtatják.
- Fürt** – egy száron csomóba összeállt virágok, magvak, bogyók; göndörödő, bodorodó hajtincs.
Mongol: üretei - valamilyen magvú, gyümölcsű (f – néma)
Mongol: bürid (fürid / fürt) = teljessé összeáll (f = b)
Mongol: burdzii (furcii / furtii) = bodorodik, göndörödik. (f = b)
- Füsü** (erdélyi tájszó) - fész, haj, szőr gereblyéje. Mongol: üszün = haj, szőr.
- Fütykös** – ütlegelésre alkalmas vastagabb bot, vastag végű bot. (f – néma)
Mongol: ide (fite) = üt. Mongol: büdügüde (fütögüde) = vastag, vaskos, kövér (f = b)
- Füttő** (erdélyi tájszó) – kályha. Mongol: oto(g) – tűzhely. (f – néma) foto(g) = tűzhely.
A fütt szót a fülük szóból származtatják tévesen.
- Fűzfa** – vizenyős területet kedvelő fa. (f – néma). Mongol: uszun – víz
- Fűzputrigáj** - odvas, korhadat fűzfa. Fisz putrigájjal füstölük a köldökös borjút vagy a bikaborjút herélés után.
(Friss sebet füstöléssel védik a legyek beköppésétől) Putrigáj = üreges korhadás
Lásd Putri szót. Mongol: gai = baj, károsodás (korhadás, rothadás....)
- GABALICA** (ormánysági szó) – ringy- rongy (kapca, ócska ruha)
Mongol: gabiszi ügei – vacak, ócska. Mongol: gubcasun – ruha, gönc (kapca)
- Gabalyodik** – szálak kuszálódnak, összetekerednek, összecsavarodnak. Csomóba kuszálódik
Mongol: köbörde – összetekeredik, összecsavarodik. Göb = csomó. Bog = csomó.

Gabáncol - nehezen jár sárban, hóban ; kóborol, kószál
Mongol: gabisiügei = nem valami jó, rossz, gyatra. (nehézkes)
Mongol: köbörde = keveredik, csavarodik. kevereg, kóborol.

Gabora - gödör mélye, barlang mélye. Mongol: köb = mélyedés, gödör

Gaborgyás – szeles, esős idő; részeg , hóbortos, buta. Mongol: kabsar(g)a - hideg szél.
Mongol: köböldze = himbálózik, leng. pl. részeg. Török: gabi = buta, ostoba

Gacos - gazos Lásd Gaz szót.

Gácsér - hím kacs. Kacsa + er. Lásd Kacsa szót. Török – mongol: er(e) = hím, férfi

Gacsi - kacs. Lásd Kacsa szót.

Gacsol - csámpás járással ferdére görbíti a cipő sarkát. Lásd Gacsos szavakat.

Gacsos (1) – girbe-gurba, befelé görbülő lábú. Mongol: gadzsü – görbe

Gacsos (2) – kacsázó, bicegő, csámpás járású, sántikál
Mongol: kadzsagana = biceg, sántít (kacsázva jár)

Gacsmál (ormánysági szó) – ócsárol. Mongol: kocila – ócsárol

Gádor – épület, pince fedett bejárója
Mongol: gadarla – borít, befed, burkol. Tévesen német eredetű a szó.

Gagaj - piacon lebzselő, csavargó, naplopó. Eldobott, elhullott ételt, gyümölcsöt felszedő, elfogyasztó.
Török: gagala = felszedetet, felcsipeget.

Gaggancs - vonyító, kampós szalmahúzó (1 –es formájú kampó). Mongol: gaka - kampó. Lásd Gagucs szót

Gágó - vállra tehető, enyhén hajlított rúd két vödör víz szállításához. Lásd Gagucs szót.

Gágog – liba elnyújtott hangokat hallat. Mongol: gaaga – kárál, károg, gőgicsél, gágog.

Gagucs, kakucs - hajlított, kampó formájú vágóeszköz. (kasza, sarló, kés)
Mongol: gaka, goka , gogogda = horog, kampó. Mongol: kakuul = horog

Gagyma - rendetlen, csúnya, koszos. Török: kaygisiz (gaigisiz) = gondatlan, nemtörődöm

Gagymál - gyatrán, csúnyán, rosszul dolgozik. Török: kaygisiz = gondatlan, nemtörődöm.
Török: meyilli = hajlott, ferde, görbe. (rossz)

Gagymat(a) - kotyvalék, gyatra, rossz étel. Mongol: kudkuluul = összekever, elegyít. Kutyul.
Lásd még Gagymál szót.

Gagyó - gügye, bolond, felkegyelmű. Mongol: kudku (gugyku) = megkeveredett. Lásd még Gügye szót.

Gagyog – kisgyerek összefüggéstelen hangokat ad ki. Mongol: (g)aa(g)a – gőgicsélő (gagyogó) hang

Gahó - matyó gúnynév másik matyó falubeliekre.
Mongol: gaka, goka (gaha, goha) = kampó, horog. hajlított vas. Hajlongás.
Lásd Matyó és Matyukás bot szavakat.

Gája - bolond, féleszű. Mongol: gaikal = fura alak, bajos, szerencsétlen.

Gaje (ormánysági szó) – görbeség. Lásd Gacsos (1) szót.

Gajd – duda. Felfújható tömlőjű fúvós hangszer. Mongol: keyide (gejd) – felfúvódik

Gajdász , kajdász (felvidéki - csatai) – kiabál, jajveszékel, sír. Lásd még Kajdász szót.
Mongol: kayila – sír, rí, jajveszékel. Mongol: dödzsir = nagyon. Mongol: dosira = vadul.

Gajdesz (1) (felvidéki – csatai) - halál
Mongol: gayitu – szerencsétlenség, csapás éri. Mongol: dauszkal – befejezés, bevégezés, vég
Gajdesz – végzetes szerencsétlenség, halál, gyilkosság.

Gajdesz (2) – pokol. Mongol: gaitai (gajdai) = bajt hozó, Istenverte

Gajdesz (3) - részegen ordító, kiabáló, torz hangon éneklő
Mongol: kayila = sír, rí, jajveszékel, hangoskodik, kiabál. Lásd még Gajdász szót.

Gajdinás - Lásd Gajdos szót.

Gajdol - elnyújtva énekel, kiabál. Mongol: kayila – hőséneket énekel
Mongol: kayila = sír, rí, jajveszékel (kiabál)

Gajdos, gajdinás - ittasan hangoskodó, kiabáló. Lásd Gajdesz (3) szót.

Gajló, gajla - hajlított, görbített vas. Lásd Gajmó szót.

Gajmó - kampó, horog. Görbebot, kampóbot. Mongol: guldzagai (gujcagar) = görbe.
Mongol: mod = fa (bot) Lásd még Kajmó szót.

Gajmol - ellop. Elkampóz. Lásd Gajmó szót.

Gajra megy – kárba vész, tönkre megy. Mongol: gai - kár, baj, csapás

Galabit, galabét - összetákol. felületesen összeépít valamit
Mongol: kaltu-möltü = felületesen, félig-meddig. Mongol: batula = hozzáerősít valamihez

Galacsin - puha anyagból gyúrt kis golyó. Lásd Golyó szót.

Galád - hitvány, aljas, becstelen, alávaló ember. Pizkos, mocskos, ürülékes.
Mongol: golo(g)dal – hitvány, aljas ember. Mongol: kaltang (galdang) = pizkos, koszos

Galagonya - piros, fűrtös bogyót termő tüskés bokor . „ Izzik a galagonya” tűzpiros bogyójára utal a vers.
Mongol: gal – tűz (vörös, piros). Mongol: kongorcsag – fűrt. gal – kon = galgon = galagonya

Mongol: ulagana – ribizli. Ulaan = vörös, piros. gana = bogyó, fürt. (piros bogyójú gyümölcs). Tévesen szláv szó.

Galandfereg - lapos, szalagfereg, élősködő a bélben. Mongol: kalbigar = lapos és széles
Mongol: kaltai (kaldai) = ártalmas, káros. (galand - francia szó ?)

Galáris, kaláris - piros korallból, piros kövekből álló nyaklánc.
Mongol: gal = tűz. (vörös szín). Mongol: oscsi (orsi) = körbetekeredik (pl. nyakon)

Galátafa, kalátafa (Ormányság) - tartófa, összekötőfa. Mongol: kolbo(g)daul = összekapcsol, összeköt. (kaloda)

Galatylol - hadarva, érthetetlenül beszél. Mongol: kele (gele) = beszél.
Török: kelam, kelim = beszéd, szó. Mongol: tayilügei = értelmezhetetlen

Galiba – baj, bonyodalom, zűrzavar. Mongol: gai (gal) – baj. Török: gaile - baj
Mongol: külüimegen (gülüimegen) = zűrzavar

Gallog - lábatlankodik. Mongol: köl = láb, forgalom, jövés – menés.

Galóca – mérgező gomba. Bajt, halált hozó gomba.
Mongol: gai (gal) – baj. Török: gaile – baj. Mongol: acsara – hoz magával.

Galy(ó), galyd - göröngy, rög. Megközelítően golyó alakú földdarabka, mely gördíthető, gurítható
Mongol: güyü = szalad, fut (gurul). Mongol: goligar = pocakos (kerek, golyó hasú, golyva hasú)

Gálya (1) –(ormánysági szó) – kövér, erős ember (golyó). Mongol: goli(g)ar – testes, kövér, vastag

Gálya (2) – vízi jármű; evezős vitorlás. Mongol: kayiba (galyiba) – vízben úszik.

Gally – fáról lehullott, letört száraz ág. Hulladék ág. Mongol: kaya(g)dal (galya(g)dal) – hulladék.

Gám - kerítés. Védelem a behatolók ellen, elszökni akaró állatok ellen.
Mongol: gamna = óv, véd. Mongol: kamagala = óv, véd

Gama - rossz, hitvány, sánta, hibás. Mongol: gem = hiba, vétség, hiányosság, fogyatékos

Gamat - koszos, piszkos, szemetes, ürülékes. Mongol: gemtei = káros, romlott

Gámatlan - csont nélküli hús. (gyám – támasz nélküli) Csontváz a test támasztója, tartója.
Mongol: demne (gyemne) = támogat. (d = gy) pl. térde – térgye. dió - gyió.
Mongol: kimere = csont. Mongol: gem = hiányosság

Gamba - vastag, duzzadt ajak Mongol: kumbagar = gömbölyded és befelé hajlik.

Gambál - összevissza beszél (butaságokat) . Mongol: keme (geme) = szól, mond .
Mongol: balai = ostobaság

Gamó (1) – kampó, horog, horgas végű eszköz, tárgy. Lásd még Gajmó szót.
Mongol: kimuszun – karom. Mongol: kumbayi – befelé hajlik. (kampó, horog, karom)

Gamó (2) - testes, buta ember. Mongol: komboyi = domborodó, gömbölyödő.

Ganaj – trágya. Mongol: komoal (gonoal) – lótrágya (n = m) Tévesen szláv szó.

Ganci (erdélyi tájszó) – liba. Mongol: (g)angar = ludak ágogása.

Gáncs – akadály. Gáncsokodik – akadályoz valamben. Mongol: gacsua – akadály. (n – néma)

Gang – folyosó. Mongol: konggil – folyosó. Tévesen német eredetű szó.

Ganga (1) - széles, bő szabású hétköznapi kötény.
Mongol: kangkai = széles. Mongol: gangaiügei = nem divatos(egyszerű, nem díszes)

Ganga (2) - ügyetlen, eszetlen. Lásd Gügye szót.

Gángál - harangoz. Tibeti – mongol: (kong dkar) gangar = vékonyfalú porceláncsésze. Kongó hangú.
Mongol: kong = kongó hang. Mongol: kanggina = kong, kondul.

Gángán - magas, vékony ember. Mongol: gondzogor = hosszúkás és megnyúlt.
Mongol: kingatai (gingatai) = magas és karcsú. (Kinga ősi magyar női személynév egyik jelentése)

Gangó, gagó - horog.. Mongol: goka, gaka = horog

Gangos – büszke, rátarti, öntelt ; díszes csizma. Mongol: qanggaluun – önelégült, öntelt
Mongol: qankayila – mellkasát szélesen domborítja (büszke)
Mongol: kanagar (gangar) = kissé homorú hátú, peckes tartású, kecses tartású; fejét felveti
Mongol: konggilda = csizma. Tévesen a Kampó (horog) szóból származtatják.

Gantár / csantár - hordók alá helyezett létraszerű gerendázat. (Erős rácsos tartóállvány)
Gantár szó: Mongol: köndelebcsi (göntelebcsi) = gerenda
Mongol: kangada (gangada / ganata) = állvány
Mongol: katau = erős Mongol: toori = rács (n – néma)
Csantár szó: Kínai – mongol: csitüü = gerenda (n - néma)
Mongol: csinga = erős Mongol: toori = rács

Gányó, ganyúz – lenézett, kiközösített, szegény napszámos, béres, idénymunkás. Dohányszedésből, egyéb alkalmi munkákból tengődtek.
Török: gündeliksi = béres, napszámos. Mongol: gancaarla – kiközösít

Gánnyadt - sovány, vánnyadt Lásd Gángán szót

Gányol - nagyjából, (nem megfelelően, igénytelenül) , hozzá nem értő módon összerak, összeépít, összeszerel, összeragaszt valamit. Mongol: (g)angna = összeragaszt, összeforraszt

Mongol: kanatkár = igénytelen. Mongol: gemtü (gentü) = hibás, rossz, hiányos

Gapány (Felvidék – Bény) - szabadkéményes tűzhely.
Kínai – ojrát mongol: kobong (gopong) = tűzhely. Kínai: huo 'pen' = tűzhely

Gar (1) - baj Mongol: garua = baj

Gar (2) - nagy hang. Nagy garral = nagy hanggal. Mongol: gar = éles hang.

Garaboly – karos, füles kézi vesszőkosár, vesszőfonatú oldalfal szekéren pelyva szállításához..
Mongol: gar – kar, kéz. Mongol: buliya – megfog. gara – boly = kézben, karjánál fogható
Mongol: gürü = fon Mongol: beriye (belie) = vessző. gara – boly = vesszőből fonott.

Garád - kerítés. Élősvényből, tüskés ágakból, föld felhalmozásából, trágyából.
Mongol: kerü, (gürü) = kerítést fon. Mongol: koriul = kerítés, korlát, akadály.
Mongol: kara = felügyel, vigyáz. (jószág felügyeletére, óvására alkalmas ...)

Garágya - Lásd Garád szót. (gy = d)

Garat – a száju regnek a gége és nyelőcső felé folytatódó része. Malomban a tölcse szerű torok, melybe az őrlendő gabonát töltik. Török: gerdan (gertan) – torok, garat

Garázd - Lásd Garád szót.

Garázda – kárt okozó, rongáló, durva, erőszakos. Mongol: (g)arudza – kár, pusztítás, veszteség.

Garcsi(k) - nyúlánk, vékony. Mongol: gorcsogor = vékony

Gárd - Lásd Garád szót.

Gárdolat - kútgödör köré épített keret, „kerítés” - gerendákból.. Lásd Garád szót.

Gárgya, gárgyu (1) - Lásd Garád szót. (gy = d)

Gárgya (erdélyi tájszó) - kútkáva, kútgűrű. kútkarika. Mongol: (g)arika = gyűrű, karika. L. Garád.

Gardon (székely szó) – népi húros (vonós) hangszer
Mongol: kuurda – vonós hangszere, pl. kéthúros lófejes ősi hegedűn játszik

Gárgyul (Felvidék – Csata) - megbolondul, pusztul az esze.
Mongol: gardzada = kárba vész, veszendőbe megy, pusztul. Károsodik.

Garics(a) - börtön, tömlőc, kaloda. (Bűnözőket felügyelő, őrző hely). Mongol: kara = felügyel, vigyáz

Garol - hátrál, farol
Mongol: kari = visszafordul. Török: geri = vissza. Török: geri csekil = visszafordul.

Garral – nagy hanggal, hangoskodva. Mongol: kar – éles hang

Garza - rövid kasza, sarló. Levágott kaszadarabból készített kis kasza, - kóró, nád vágásához.
Mongol: kercsiyeszü (gerzsieszü) = levágott darab

Gát – akadály, torlasz, töltés. Mongol: qaalta – gát (l – néma). Tévesen szláv eredetű szó.

Gatya - férfi alsónemű. Mongol: dotoadzi (gotoaci) – gatya (d = g) pl. térde - térgye

Gaura - sziklák közötti odu. Hasadékban lévő fészek. Mongol: ka(g)aral (kaaral) = hasadás, hasadék.

Gaz - kultúrnövényt károsító, értéktelen gyom. (elszívja vizet, tápanyagot, elfogja a világosságot, talajt legyengíti.) Mongol: kooszuraul = elszegényít, tönkretesz. Károsít.

Gazdag – valamiben bőséggel rendelkező. Az ősi nomád népeknél az számított gazdagnak, kinek sok jószága volt. Ujgur – török: koza, kozu = bárány, juh
Mongol: dugarügei = számtalan. koza – duga = gazdag. Török: kazanc = jövedelem, haszon
Török: degegerlendirsiz = felbecsülhetetlen. kaza – deg = gazdag.
Mongol: ko(g)si (kosi / gozi) = vagyonban gyarapodik, meggazdagodik.

Gazember – hitvány, gonosz, alávaló, szemét ember.
Mongol: kadzsai – rossz útra tér. Mongol: kadzsa(g)ar – görbe (rossz) szándékú

Gazol - arat. Gabonát levág. Török: kes (ges) = vág

Gázol – valamire lépkedve, taposva halad.. Mongol: giski – lép, rálép, tapos

Gebe – sovány, gyenge, silány ló. Kivénhedt öreg, sovány ló.
Mongol: köbő(g)e – öreg, vén jószág. Mongol: kebereg – gyenge, silány

Gebed (1) – elpusztul, megdöglik, meghal
Török: geber – elpatkol, elhalálozik. Mongol: köb = enyészet, pusztulás.

Gebed (2) - gyengélkedve, betegesen fekszik (döglik). Lásd Gebe és Gebedt szavakat.

Gebedezik - Lásd Gebeszkezik szót.

Gebedt - elhagyja magát, görnyed, sápad. Beteges, erőtlen öreg. Mongol: köböge = öreg, vén jószág. Gebe.

Gebesz - Lásd Gibosz szót.

Gebeszkezik - kepeszkezik, erőlködve ágaskodik, nyújtózkodik, kapaszkodik. Lásd Gebedt szót.

Gebickél - Lásd Gebeszkezik szót.

Gebris - gyenge. Mongol: kebereg = gyenge

Gebulya - bolondító főzet; pálinka. Mongol: köbörde = tekereg, kavarog, kóvályog.
Mongol: gabilik = butaság, ostobaság. Butító. Lásd még Kába szót.

Gecmereg - kecmereg. Lásd Kecmereg (1) szót.

Gécsa - tüskés bokor. Lásd Gecsú szót.

Gecsu - hosszú, tüskés szarv. Mongol: kitu(g)a (kicsua) = tör, szúrófegyver, szúróeszköz.
Gedeguda - gete – guta , gyenge, vézna. Török: güdük = gyenge, csenevész
Török: kit = gyenge. Mongol: katayir = sovány, keshedt.
Gedel - kényeztet, dédelget. Mongol: godogula = gyereket csiklandoz. Gyerekekkel játszik.
Gédeleg - tengődik, nyomorog. Török: kitlik (gidlik) = inség, szűkösség.
Gedó – magzat, terhesség. Mongol: gedeszütei = pocakos, hasas, terhes , állapotos.
Gedül - egyedül. Mongol: kayida(g) (gaida) = magányos (hegy)
Geg - mulatságos dolog. Mongol: kög = mulatságos dolog.
Gégefő – torok ill. nyelöcső felső része. Mongol: kö(g)emei – gégefő. Ujgur: köghe.
Gegyebugya - ügyetlen, ügyefogyott, esetlen, zavaros beszédű. Részeg. Lásd Gügye szót.
Geher - sovány . (h – néma) heher ---geer. Mongol: gardzayi = sovány. Girnyó.
Gejmos - ragadós. Mongol: kalda (gajda) = ragad. (l = j) (k = g)
Gelencsér - fazekas. Agyagból edényt formázó, majd azt kiegészítő ember.
Török: killi (gilli) = agyagos. Tévesen szláv eredetű .
Gelevőgyi, galagőgyi (székely szó) - Lásd Kelekőtya szót.
Gelyvagomba - golyva alakú, fán élősködő gomba. Lásd Golyva szót.
Gém (1) – mérlegkar, gémeskút karja, billenőhinta két karja. Előrenyúló és billenő, hosszú rúd.
Mongol: kemdzsi(g)ür – mérleg (ösi karos mérleg)
Mongol: göndziür – kétkarú emelő, emelőrúd. (n = m)
Gém (2) - hosszú nyakú és lábú gázlómadár. Lásd Gém (1) szót.
A vízben élelmet kereső gém le-lebillenő hosszú nyaka emlékeztet a gémeskút billenő karjára.
Gémberedik (1) – láb hosszantartó guggolástól, kéz nagy hidegtől megmerevedik, behajlított állapotban marad. Kéz ujjai a megerőltetéstől begörcsölnék.
Mongol: kumi – összehajlik, behajlik. Mongol: berbeyi – megdermed
Mongol: kamu = összehúz. (összehúzódik) Mongol: bö(g)erenkei (böerenkei) = gömbölyű
kamu – böerenkei = összegömbölyödik. (összekuporodik)
Mongol: köbcsire = görcsbe rándul. (m – néma)
Gémberedik (2) - összegömbölyödik, közel gömb formára összehúzódik, összehajlik,
fonal gömb formára felcsévélődik; sündisznó félelmében összegemberedik.
Mongol: kumbayi = összegömbölyödik, összehajlik, befelé hajlik.
Gémberedett , gömörödött , göbörödött - fagyott. A szó kiváló példa arra, hogyan sorvadnak el hangok a szó közepén. Mongol: kabsar(g)a = száraz hideg szél. Tavaszi fagyos, dermesztő szél / vihar.
Belső – Ázsiában tavasszal még nagy fagyok vannak.
Gemencs - santa ló. Mongol: gem = hiba, hiányosság, fogyatékoság, sérülés.
Gemics (1) - horog, kampó, gamó. Lásd Gamó szót.
Gemics (2) - jég alatti halászat- gyűjtőhálóval. Mongol: kamu(g)csi = gyűjtő, szedő, betakarító eszköz.
Gences - kereskedő. Mérleget használó ember. Mongol: gündzi(g)ür = kétkarú emelő. Mérleg.
Gencs - gém (lehet madár és gémeskút kar is.) Nem volt beazonosítva a szó.
Mongol: gündzi(g)ür = kétkarú emelő. Mérleg, gémeskút; hosszú nyakát le-lehajtó gém madár.
Genge - gyenge. Mongol: gunda (gunga) = legyengül. (d = gy)
Gér - ferde. Mongol: kariu (gariu) = ferde
Géra (székely szó) - (sós) forrás. Mongol: (g)ar = ered, kijut, feljut
Gérádik - vékonyan befagy. Vékony jég keletkezik. Mongol: gurdzayi = sovány. Vékony.
Gerbán- otromba. Török: görgüsüz = faragarlan, bárdolatlan, otromba, durva. Török: benlik = gőgös
Gérbic, girbic - sovány, girhes. Mongol: gurdza(g)ar – girhes, sovány. Mongol: badzakauügi = hitvány
Gerbincses - hajlott derekú ember. Görbe. Mongol: korboyi (gorboi) = vetemedett, hajlott. Görbült.
Mongol: gurbaldza = kanyarodik. Hajlik, görbül, fordul.
Gérc - nagyon sovány. Korcs. Mongol: gardzigar = sovány, girhes, csenevész.
Gercsa, gircsa (1) - ádámcsutka. Kiálló, kidudorodó csomó.
Mongol: keriyeszü (geriyecsü / gercsü) = csomó. Mongol: güreger = kidagadó
Gercsa (2) (Ormányság) - golyva. Lásd Gercsa (1) szót.
Gérda - sovány. Mongol: gardzigar = vékony, sovány. Mongol: daan = túlságosan.
Gerdo - állatok gerince. Török: gerin = elnyúló Török: dayanak = tartó, támasz
Geréb - paprika ere ; gerinc. Török: gerin = elnyúló. pl. gerenda, gerinc, hegygerinc.
Geregye – halfogó csapda karókból. Mongol: (g)aranga – csapda (n – néma)
Gerely – hosszú, nyújtott, hegyes végű rúd. Türk: gerili – nyúlt, kinyújtott
Gerinc – a test vázát alkotó hosszan elnyúló tartó. Török: gerin – nyújtózkodik. (a gerenda is hosszan elnyúló szálfá. A hegy gerince is hosszan elnyúló hegytető.)
Gerencsér - Lásd Gelencsér szót.
Gerenda - hosszú , vastag szálfá. Lásd Gerinc szót.

Gerény - vézna ; gerenda. Lásd Gerinc szót.

Gerezd - egymáshoz illeszkedő elemek egyike, egy szelete, darabja. (fokhagyma, szőlő, narancs)
Mongol: kercsiye (gerszie / gereszie) = szelet, darab. Gerezd szláv szó is.

Geribes (Ormányság) = sovány. Lásd Girhes szót.

Gerjed (1) – haragra lobban, dühös lesz, indulatos lesz. Mongol: kö(g)ergen – lobbanékony, hevülékeny
Mongol: kö(g)ere(g)üü – könnyen hevülő, indulatos

Gerjed (2) - keletkezik, terjed, szokásba jön, felerősödik.
Mongol: gar = keletkezik, elindul (beindul), származik, ered, megkezdődik.

Gerjesztő - gyújtós, aprófa. Tüzet gerjesztő, létrehozó anyag. Lásd Gerjed (2) szót.

Gerle - sovány gyerek. Lásd Girhes szót.

Gernác - rőzse. Vékony ág. Lásd Girhes szót.

Gernye – girnyó, vézna, sovány, girhes ; (vékony) rőzse Lásd Girhes szót.

Gernyéd - rothadt. Mongol: keürsi (geürsi) = rothad.

Gertlázás - veteményezés. Kerti munka. Kert - német, angol szó.

Geszáda (székely szó) – ágas - bogas fa. Mongol: geszi(g)ün – ág, gally.

Geszáta (székely szó) - trutymó, kosz. Mongol: kuszun = kosz.

Gészkeny - keskeny, szűk. Mongol: godzii (goszii) = keskeny, vékony.
Török: kasz = szűkít. Mongol: kaszu = csökken, fogy, szűkül.

Geszt (ormánysági szó) - fa, kemény héjú valami. Mongol: köszi(g)ün – szilárd, rideg

Gesztes - ligetes, fás terület. Eredetileg a geszt szó diót jelentett. Gesztes = diófás terület.
Lásd Kusztás szót. Ujgur: kuszikha (guszikha) = dió. Török: koz (goz) = dió
A diófa törzsének metszetén lehet legjobban látni a barna (geszt) belső részt.

Gesztet - menekül, fut, siet, igyekszik. Török: kosztur = megfuttat, siet, rohan

Gévagomba - sárga színű gomba. Lásd még Golyva szót. Tévesen szláv eredetű szó.
Török: ghiva = sárga. Mongol: kuwa, kuua – sárgászöld. (kínai: hua' jiao)
A legizletesebb sárgadinnyét Turkesztánban Khiva város környékén termesztik.

Gévás - sovány, vézna. Golyvás (pajzsmirigy duzzanatban) szenvedő , emiatt lefogyó ember.
Lásd Golyva szót.

Gezemice (1) – száraz növényi hulladék, gizgaz, limlom ; silány, csenevész .
Mongol: geszi(g)ün – ág, gally, rőzse (fa hulladéka). Mongol: möcsi – tag, íz , darabka
Mongol: möcsile – darabkára nyes, vág. Mongol: möcse(g)ü – szűkösen (vékony – csenevész)

Gezemice (2) - zöldéghéj. Vegyes savanyúság. Német: Gemüsen = zöltség

Gézengúz – semmirekellő, rossz, csintalan gyerek. Mongol: kasing – lusta, rest, henyélő (semmirekellő)
Mongol: kadzsa(g)ar (kazagar) – rossz szándékú

Gezernyás - gyenge, beteges, sovány. Lásd Gészkeny szót.

Gézván - sovány, vézna. Lásd Gészkeny szót.

Gibernyúz – girhes, gérbic. Lásd Gérbic szót.

Gibócos - Lásd Gibosz szót.

Gibosz - púpos . (púp, dudor, duzzanat, felhólyagosodás
Török: kabar = dagad, duzzad, felhólyagosodik.
Mongol: köbkeger = duzzadó, dagadó, felhólyagosodó.

Gicses – gacsos - girbegurba. Mongol: gadzsiu = görbe

Gida – kecske, őz, zerge kicsinye. Mongol: dudarai (gudarai) – kisdida. (g = d)

Gidi - elsőosztályos tanuló gúnyneve. Gida. Lásd Gida szót.

Gidil – csiklandoz. Török: gidikla = csiklandoz. Mongol: gidzsigede = megcsiklandoz

GIDÓ - gida. Kisborjú vagy (kecske)gidó nyakába piros szalagot kötnek igézés ellen.
Észak-moldvai csángók, kínaiak, belső - mongolok piros szalagot kötnek a babák csuklójára
rontás ellen.

Gilán - fehér, szőke (világos) szőrű. Mongol: gilüger = világos

Gili - sovány, vékony. Mongol: kalcsigar (galcsigar) = vékony, gyenge

Gimancs - rongyos, tetves alak. Mongol: gemtei = ártalmas, kárt okoz.

Gindár, dindár - nagy termetű. Magas. Mongol: kingatai = magas.
Mongol: kangkir = természetes. Mongol: dongnogor = magas

Gingi, güngő - (harang formájú) alul bő ing. Mongol: kangki (ganki) - megkondul, kong
Tibeti – mongol: (kongó, csengő hangot adó) vékony falú porceláncsészé.
(fordított harang alakú és kongó hangot adó)

Ginga - harang. Gong. Tibeti –mongol: kond dkar / gangang = vékony falú porceláncsészé.
(fordított harang alakú és kongó hangot ad). Tibeti – mongol: karanga = gong. Harang.

Ginya - beteges, sovány. Mongol: kongkir (gonkir) = elgyötört, kimerült. Lásd még Girnyó szót.

Ginyó - csámpás, ferde , haszontalan. Mongol: kanara (ganara) = dől, ferdül.

Girbic - vézna, sovány. Lásd Girhes szót.

Gircsózás - a szűkös, sovány (téli hónapokat) elverő, elüldöző szalmával kövérré tömött nadragú ruhájú alakok húshagyó keddi (böjt előtti) játéka. A házról –házra járó fiatalok vizes homokkal tömött harisnyákkal üzték a soványkat. Sok mozzanatában azonos a mohácsi busójárással.
Mongol: (g)urcsa(g)ar = sovány, girhes, éhező.
Felvidéken ehhez hasonló játék volt a Cibere vajda és a Konc király hadakozása, a böjt, koplálás (tél) és a bőség, hús (tavasz) harca.

Girhes – sovány, vézna. (h – néma)
Mongol: (g)ardza(g)ar - girhes, sovány. Mongol: (g)urdza(g)ar – sovány, girhes

Girind, gerend - háztető gerince, hosszabb szárazulat, domb vizenyős területen.
Török: gerin = elnyúló. gerinc, gerenda

Girip, giritty, gitty (székely szó) - torok, gége, garat. Mongol: (g)oroyi = torkán akad.

Gisza - sovány, cingár. Lásd Gészkeny szót.

Gitlány, getlány, gitlézs - ádámcsutka. Török: girtlak (gitlak) = gége, torok, garat

Gób - füstelvezető. Lásd Góbalja szót.

Góbalja - négyszöletes (gúla alakú), vesszőből font, majd sárral betapasztott füstelvezető nyitott tűzhelynél
Török: kübik = négyszögletes. Ősi formája kúpos kosár formájú, sárral bekent füstelvezető.
Mongol: kobong = kúpos

Gobályka - élesztős tészta, kelt tészta. Török: kabar = duzzad, dagad, felfúvódik. (megkel)
Mongol: köbkeger = duzzad, dagad, felfúvódik. (megkel)

Góbé – furfangos, fortélyos, csavaros eszű székely ember. (kópé)
Mongol: (g)ab – fortély, nyitja dolgoknak. Mongol: kabu – ügyesség, tehetség

Góc (1) – ahol valami ered, összpontosul. Középe valaminek. (pl. vasúti gócpont)
Mongol: küisün (küicsön) – köldök; valaminek a középe

Góc (2) - füstelvezető, gób. Ujgur – mongol: küdzi = füstölő szer. Mongol: gedzige = fonat

Góda - koca. Vemhes, hasas nőtény disznó. Mongol: gedeszütei = hasas, vemhes

Godola, goggolya - golyva; toka, csomó; abált szalonna (tokaszalonna) (g = d)
Mongol: gede = dudor. Mongol: güdüger = domborodó.
golyva – a nyakon lévő kóros pajzsmirigy duzzanat, dudor.

Góg, gógány - füstöt elvezető, kivezető ernyő nyitott tűzhelynél.
Mongol: gadagsila (gagasila) = kimegy, távozik; kívülre megy. pl. füst (g = d)

Góga (1) - csomó. Lásd Godola, goggola szavakat.

Góga (2) - ügyetlen. Lásd Gügye szót.

Góga (3) - kampó. Mongol: goka = horog, kampó.

Gógyi - ész, értelem, ravaszság. Mongol: gege = elme, ész, értelem. Török: gidi (gyigyí) = csalafinta, ravasz

Gógyós - részeg. Elitta az esztét, nincs az eszénél. Lásd Gógyi szót.

Goggyadt - hajlott hátú (öregember). Horgadt hátú.
Mongol: goka (goga) = horog, kampó. Hajlott, hajlított vas.

Gohér - korai. korai kelésű növény, korai érésű, korán kelő ember. (h – néma) goér.
Mongol: kiraa (giraa) = hajnal. Korai dőszak. Korán kel = hajnalban kel.

Gojla - kajla, magas, sovány. (hiányos magyarázat a szóra!)
Felvidéken, Csátán a hajladozó magas növésű, vékony kamaszra, vékony fára mondták, hogy kajla.
Mongol: kayibagana = imbolyog. Hajladozik.
(A kajla szarv és kajla fül is lehajló szarvat / fület jelent)

Golics - kolcsala, kocsola, korcsolya. Mongol: gulgu = csúszik, siklik. Tájszótár - Iszánk szónál.

Gólya – kelepelő hangú, fehér és fekete tollazatú gázlómadár.
Mongol: güyüken - sekély (víz) (gázolható víz)
Mongol: kele – beszél (kelepel). Török: kelime – szó, beszéd

Golyhó - buta, bolond, együgyű. Mongol: (g)aldzau = bolond. Mongol: (g)olo(g)dal = gyenge, selejtes.

Golyó – gömbszerűen duzzadó, gömb formájú test.
Mongol: goli(g)ar – pocakos, nagy hasú, kövér, testes (golyó formára hízott ember).

Golyva – nyakon kidudorodó, gömb formájú duzzanat. Pajzsmirigy kóros megnagyobbodása.
golyó formájú duzzanat) (v – néma). Lásd Golyó szót.

Gomb – az ősi időkben gömb, félgömb formájúak voltak a gombok. (ezüstműből, brozából.)
Mongol: kumbang – gömbölyded és kicsi. Lásd még Göbcse és Gőcigomb szavakat.

Gomba – növése kezdetén gömb formájú, majd félgömb sapkájú húsos növény. Lásd Gomb szót.

Gombóc - gömb formájú főtt tészta. Lásd Gomb, Gömb szavakat.

Gombolyag - fonalból feltekert gömb. Lásd Gomb szót.

Gomolya - valaminek ököl nagyságú gömb alakú csomója. Sár-, agyag-, főtt burgonya-, nyers tészta-, fonal, tűró - gomolya. A magyar gomolya szó hasonlít a szláv gomolyatűró szóra, de nem

biztos, hogy abból a szóból ered. A magyar gomolya szó gömböt jelent. Lásd Gomolyog szót.

Gomolyodik - gémberedik. (b – néma) Lásd Gémberedik (2) szót.

Gomolyog - felhő, füst gömb alakban kevereg. Lásd Gömb szót.

Gond – bánat, szomorúság, csüggedés, aggodalom, idegesítő állapot.
Mongol: guniglal – bánat, gond. Ujgur: köngülge = gond
Mongol: gangszaral – bánat, szomorúság, csüggedés.

Gondol - esztét használja, eszébe jut, kitervel, bánkodik. Lásd Gond szót.

Gónó - együgyű, félbolond. Mongol: kenegetei (genegetei) = hülye, bolond

Gór (1) - gázol, tapos. Mongol: (g)aram – gázló

Gór (2) – kidob , elhajít, elszór, elvet , egy helyre dobál ; összegyűjt
Mongol: karbu – kirepít, kiló, kiröppent, szétszór (pl. vetőmagot a markából)
Mongol: kayala = dob, hajít. (j = r)

Górá - (egy helyre) dobál. Lásd Gór (2) szót.

Gorc - kiemelkedő földterület vízenyős területből ; csúcs
Mongol: gocsola = kiemelkedik ; magában áll. (r – néma)

Gordó, bordó, berdó - bőrduda mély hangot adó sípja ; tök csöves szárából készített duda (gyerekeknek)
Török : gür = telt, mély hang. Török: korna = duda, kürt.
Mongol: bargi = rekedten szól. Török: boru = cső, síp, kürt

Gordon - magas kóró, gaz ; szegényes, szűk viskó. Török: kuru = száraz. Mongol: kaurai = száraz
Mongol: gordzsogor = magas, vékony. Mongol: kö(g)erükei = szegény ! sajnálni való, szánalmas

Góré (1) – terményszárító. Szellős, rácsos falú - csöves kukorica, széna szárítására alkalmas - építmény.
Török: kuru (guru) = száraz ; megszárad.
Mongol: kaurai (gaurai) = száraz. Debrecen környékiek kiejtésében: gaóré.

Góré (2) (Ormányság) – fa felhalmozása. Mongol: kurimtalal = felhalmozás

Górfa - pusztában magányos kiszáradt fa vagy földbe ásott vastagabb, magasabb fa, amire felmásзва beláthaták a környéket. Látófa. Mongol: kara (gara) = néz, figyel, felügyel. Török: gör = lát, néz

Gorgoly - palóc nép gúnyneve. Kóborló. Mongol: ger ügei = otthontalan, hajléktalan. Kóborló, nomád.

Gorha - korai. Lásd Gohér szót.

Gorhas (Ormányság) - beesett hasú, sovány, szakadt. Lásd Girhes szót.

Górkakas - megtermékenyítésre képtelen, gyenge hímvivő kakas ;
otthon ülő, a nők társaságától különösen idegenkedő férfi.
Mongol: karilka (garilka) = idegenkedik valamitől.
Mongol: karilcsa(g)ai ügei (garilcsai ügei) = kapcsolat / viszony/ érintkezés nélküli

Gorna - kürt. Török: korna = kürt

Gornyad(ozik) - betegesen összekuporodik, gyengélkedik, gubbaszt , meggörbül.
Mongol: koor (goor) = ártalom, kór, betegség. Mongol: gardzagar (garcagar) = gyenge
Mongol: korboyi (gorboi) = görbül, vetemedik. Mongol: koro = összetömről, összekuporodik.

Gornyadt (Ormányság) – beteges, sovány. Lásd Girhes, Gornyadozik szavakat.

Gornyaszt - hurkatölteléknek valót, a kész gömböcöt, húst, tokaszalonnát abál, puhít, gyengít,
gyengén megfőz. Gyengeségtől, betegség miatt összekuporodik, gyengélkedik.
Mongol: gardzagar = gyenge. Mongol: doroyitu (goroyitu) = gyengül.

Gornyikál - Lásd Gornyadozik szót.

Goromba – modortalan, durva, gyalázkodó, sértő, megalázó stílusban beszélő ember.
Nyers, szókimondó ember. (g = d) Szláv szó is ?
Mongol: doromdzila (goromdzila) – megaláz, becsmérel, ócsárol.

Goronc - száraz rész a lápon. Mongol: kaurai = száraz. Török: kuru = száraz

Gótul - gubbaszt, bágyadt, gyenge, beteges, nincs jól.
Mongol: gutu = kedvét veszti, hanyatlik, elromlik, tönkremegy

Gótyibás (ormánysági szó) - beteges. Mongol: (g)utu – hanyatlik, tönkremegy, elromlik

Gózsálás – legény/lány halottat gyászos, kesergő énekkel kísérik a temetőbe. (gyászlás)
Mongol: (g)aszulda – gyász, keserűség. Török: kasavet = szomorúság, bánat (gyász)

Göb – bog, csomó, dudor. Mongol: göbdegegüü = dudor, pattanás
Mongol: güberger = kis kidomborodás, kis kemelkedés.
Mongol: kübükei – hurok csomó, csomó kötélen, madzagon.
Mongol: kabudar = duzzanat, csomó. Török: kabar = duzzanat

Göbe – hasas, ellés előtt álló vemhes anyadisznó. (idővel már a nem éppen vemhes anyakocára is ezt a megnevezést használták). Mongol: kebeli – has (hasas).
Török: gebe – terhes, állapotos. Török: göbek – has, pocak

Göbéc - nyírfa levének megcsapolására a törzsbe vésett mélyedés. Lásd Göb(ő) szót.

Göbben - vödör a kútban víznek ütődve alámerül.. Mongol: göbde = üt (ütődik)

Göbbenő, göbbő - Lásd Göb(ö) szót.

Göbbedt - hajlott, görbe. Mongol: kelbeyi (kebei / gebei) = hajlik, görbül. (l – néma)

Göbcse - göcigomb , gömbölyű fémgomb. Lásd Göb és Gömb szavakat

Göb(ö), göbe – mélyedés, gödör folyómederben. Mongol: köb – mélyedés, gödör a mederben

Göböl - Lásd Göb(ö) szót.

Göbölös (Felvidék – Csata) – hízott szarvasmarhák gondozója. Lásd Göböly szót.

Göböly, göböl - hizlalt ökör. Hasas, testes, kövér szarvasmarha.
Mongol: kebeli – has. Török: göbek – has, pocak

Göbül (székely szó) - felületesen dolgozik. Nagyjából csinál meg.
Mongol: kübürid = összeférel. Mongol: kaba = nagy öltésekkel összetűz.

Göbülő, gübüfa (székely szó) – köpülőfa, a famozsárba tett tejszínt egy vastagabb bottal ütögetve – abból a vizet kidolgozva- vaját készítettek (köpültek). Halászatkor a víz ütögetésére használt fa.
Mongol: kebszi – ütöget, csépel

Göbülő rúd - rúd, mellyel hajtó halászatban üregekből, fatövekből, vízi növényekből ütögetéssel felzavarták a halakat. Lásd Göbülő, Gübüfa szavakat.

Göcigomb - gömbölyű fémgomb Lásd Göb és Gömb szavakat.

Göccen - Lásd Koccan szót.

Göcs (1) - görcs, csomó, deformáció a fában. A levágott ág helyén vagy baktériumos fertőzés következtében csomók , forradások jelennek meg a fa törzsén. Ez valójában károsodás a fában, különös tekintettel a feldolgozandó fa minőségére.
Mongol : kö(g)sey (kösei / göcsei) = felfúvódik, felpúposodik, feldagad, felduzzad.
Mongol: gadzsi = rendellenesség, szabálytalanság, hiba
Mongol: gadzsia = görbeség, torzulás, ferdeség, hiba.

Göcs (2) - fatönk, fatuskó. Mongol: kodzsiula = fatönk, fatuskó

Göcsej - dimbes – dombos terület , gödör. (pl. göcseji dombvidék)
Mongol: gadzsiya (gacsaj) = görbeség, vetemedés. (domb, hajlat, völgy)

Göcsmér - fukar. Pénzét takargató / visszafogó / visszatartó/ gyarapító ember.
Mongol: kucsi (gucsi) = takargat Mongol: mariya = hízik, gyarapodik. (gyarapít)
Mongol: kocsora = visszamaradni készlet. Visszafog. Mongol: mariya = hízik, gyarapodik.
Mongol: kadzaur = fogó. Fog,visszafog. Mongol: mariya = hízik, gyarapodik.

Göcsmérés - kötekedő, zsémbes. A kákán is csomót, göcsöt keres.
Mongol: kö(g)sey (kösei / göcsei) = felfúvódik, felduzzad, feldagad, felpúposodik. Csomó
Mongol: mar(g)u = marakodik, veszekszik.

Göcsöre - púpos, görnyedt. Lásd Göcs szót.

Göcsört - göröngy. Földcsomó. Lásd Göcs (1) szót.

Gödény – csőre alatt bőrzacskót viselő vízimadár; pelikán.
Mongol: goton szibaun (godon) = gödény (szibaun = madár)
Ó-türk : kotan = borzas gödény. Hanti: köteng = gödény, hattyú
Mi a közös a gödény szóban ? Miért azonos a hangzás ?
Valószínű, mert azonos a jelentése a szónak a fenti nyelvekben.
Megoldás: Miért mondjuk azt, hogy „ iszik, mint a gödény ?
A pelikán sekély vízben halászó madár. A sikeresebb halfogás érdekében a csőre alatt található - 10 – 13 liter vizet is befogadó - torokzacskóba vízzel együtt fogja be a halat. Amikor kiemeli csőrét a vízből egy nagyra duzzadt zacskót látunk a csőre alatt. A vizet kipréseli zacskójából és a halat lenyeli. Látszat: sokat iszik.
Mongol: güdüyi = kidomborodik. Megduzzad. pl. torokzacskó.

Gödör – mélyedés a talajban; lapály. Mongol: koto(g)or – mélyedés, horpadás talajban; lapály.

Gögicsél - baba beszédet utánzó hang. Mongol: (g)aa(g)a = gögicsél

Gögös – öntelt, felfuvalkodott ember. Mongol: keüker (geüger) – hencegő.
Mongol: kegszeyi – önhitt. Mongol: kögszeyi = felfúvódik.
Mongol: köbkei (kökei – gögei) = felfuvalkodott
Török: kabar gögüs = duzzasztja a mellkasát. Gögös, büszke.

Göje - Lásd Gölye szót.

Göldény, göldör - gombóc. Golyó, gömb alakú. Lásd Golyó szót.

Gölmec - pocakos, kövér. Lásd Golyó szót. Mongol: masi (maci) = nagyon...

Gölye, gönne, gönye (székely szó) – koca, anyadisznó. Vemhes, nagy hasú anyadisznó.
Mongol: (g)oli(g)ar – testes, vastag, kövér

Göm - csomó, büttyök, görcs. Lásd Golyó és Gömb szavakat.

Gömb – körvonal alkotta forgástest.
Mongol: kumbang – gömbölyded és kicsi. Mongol: kumba(g)ar – gömbölyded

Gömbölyű - Lásd Gömb szót.

Gömbör - gömbölyű. Lásd Gömb szót.

Gömbörget - gurít, görget, hengerget. Mongol: kombogor = henger

Göme, gümece, gyümece (ormánysági szó) – nagy rög, hant, föld darabka
Mongol: qumag – föld, por (talaj)

Gömölyeg - csomó. Lásd Gömb szót.

Gömbölyödik - golyó alakot vesz fel. Mongol: tömbüi (gömbüi) = gömbölyödik.
Lásd még Gömb szót.

Gönc – testet takaró egyszerű ruházat. Összekötött ruhák csomója, kötege.
Mongol: köndzsile – takaró, pokróc. Lásd még Göcs (csomó) szót

Göncölszekér – csillagkép. A szekér rúdjának felső vége megtört, hajlott.
Mongol: gandzul(g)ala – lógatja a fejét. Mongol: kimcsaa (kincsa) = görbe, hajlott

Göndör – hullámos, kunkorodott hajú. Lásd Kondor szót.

Gör - göröngy. Lásd Gördülő szót.

Görbe – hajlott, ívelt – körívben hajló. Tévesen szláv eredetű szó.
Mongol: goroo – körvonal. Mongol: qorboyi – vetemedik (görbül)
Mongol: gürbeldze, gurbaldza = tekeredik, hajlik. Görbül.
A kör szó a világ 12 népének nyelvében van meg. Tibeti, kínai, sumér eredetű ?

Görce (1) – fejletlen, sovány, csenevész gyerek. Mongol: karcsi(g)ar – sovány. Tévesen szláv eredetű szó.

Görce (2) - göcs, csomó, deformáció, károsodás a fán. Mongol: garudza (garcsa) = kár, károsodás.
Mongol: kö(g)sey (kösei / göcsei) = felfúvódik, felpúposodik, felduzzad, feldagad. (r – néma)

Görcebe rándul - izom összehúzódik,
Mongol: köbcsire (köcsire / göcsire) = görcs húzza, görcebe rándul. (r – néma)

Gördülő tárgy – kerék, korong, hengeres vagy gömbölyű tárgy, gurulásra alkalmas tárgy.
Mongol: kürdüle – kerék, forgódob, korong

Görge – pletyka, rágalom. Mongol: gör = rágalom. Mongol: görde (görgye) = megrágalmaz

Görgye - rosszindulatú pletyka. Lásd Görge szót.

Görhe - kukoricaliszből készült, tepsiben sült lepény. Kisüléskor a teteje kérges, narancsvörös felületű, a belseje omlós. Görhe --- (h – néma) --- göre.
Mongol: köröszüdzi = felszínén kérges, kemény lesz. Mongol: keure = omlós. porhanyós.

Görhes - beteges, sovány, vézna, köhögős ember. (h - néma)
Mongol: koor (goor) = ártalom, kór, betegség. Mongol: gurdzayi = sovány, vézna

Görice, gorica (ormánysági szó) – galamb. Mongol: ke(g)ürdzsigene (görcsigene) = galamb, gerlice

Görnyed - meghajlik, görbül. Mongol: korboyi = görbül, meghajlik , vetemedik

Görög (1) - nőtény sertés párzási ingere, melyet, hörgő, bűgő , morgó torokhang kiadásával jelez.
Török: girtlak = torok. Török: csalis girtlak = krákog, hörög.
Török: gurulda = korog (morog). Török: gürlütü = moraj

Görög (2) - gurul, gördül. Mongol: kürdüle = kerék, forgódob, korong. Gördülésre alkalmas tárgyak.

Göröncös - érdes, egyenetlen felület. Mongol: kördzegez (gördzegez) = karcos, érdes.
Mongol: kortong = érdes.

Görönd (Ormányság) - domb. körönd. Mongol: kuradaszu = felhalmozódás. Halom. (n – néma)

Göröngy – gurulásra, elgördülésre alkalmas formájú földcsomó. Lásd Gördülő tárgy szót.

Görönte - göröngy Lásd Gördülő szót.

Görvély - (v – néma) görély Lásd Golyva szót.

Görzsöl - rág, majszol ; karmol, karcol. Mongol: gör = rág. Mongol: karu = karmol.
Mongol: körzdzeng = karcol, kapar

Gözpöny - állat erősen (nagyon) kidomborodó hasa. Mongol: kö(g)szeyi (köszei) = felfúvódik
Mongol: bö(g)en (böen / pöen) = bőven, nagyon

Göthés - odvas, korhadt – fa. Lásd Göthös szót.

Göthös - beteges, gyenge, betegségtől sokat köhögő öreg ember
Mongol: gutu – tönkremegy, elromlik, hanyatlik. Török: güdük (gütük) = gyenge. Legyengült.

Göthés (székely szó) – korhadt, odvas fatuskó. Mongol: (g)utu - tönkremegy, hanyatlik, elromlik

Gőz – víz párája. Víz forralásakor keletkező pára. Mongol: uszun - víz

Gözdörje - girbegurba, vékony ág. Mongol: gadziu = görbe

Gözső - Lásd Güzü szót.

Gözsörög (székely szó) – összekuporodik. Mongol: (g)adzsi = meggörböl, összegörbül.

Guba (1) – kártolt gyapjúból szőtt kabát, köpönyegféle
Mongol: köbö – kártol, szálakra bont. Mongol: köbörde – átfésül (pl. szálakat)
Mongol: köböngtü – gyapjúsás

Guba (2) - hüvelykujjnyi vastag gyúrt tészta megsütve, feldarabolva, leforrázva, majd mákkal, mézzel,

túróval, zsírral ízesítve. Lásd Göb (csomó) szót.

Guba (3) - pénz, kereset. Mongol: köbörde = keres, kutat (kereset)

Gúba - penész. Mongol: köbkere = rothad, megromlik. (penészesedik, bűdösödik).

Gubac - gubaszűr készítő mester. A - c végződés képző a török nyelvben. Lásd Guba (1) szót.
pl. a módosulásra : Török: egit = oktat Török: egitsi = oktató
Török: killi = agyag Török: killicsi = agyagos (mester) gelencsér.

Gubacs - gubacsdarázs okozta csomós képződmény tölgyfán. Lásd Göb szót.

Gubajodik - mérgesedik, dühöng. Török: köpür (göbür) = dühöng.
Mongol: köbkeyi (göbkei) = heveskedik, elfutja a méreg

Gubalyodik - Lásd Gabalyodik.

Gubancos – összekeveredett, egymáshoz tapadt, összekötődött, egymásba akaszkodott, csomósodott szálú szőrzet, haj. Mongol: köbörkei – hurok csomó, csomó kötélén (szőrön).

Gubandáré - hányaveti, hanyag, rendetlen. Mongol: köbsüger (göbsüger) = laza, könnyű. Könnyelmű
Mongol: tarkaa (darkaa) = szétszór. gub – dar = könnyelműen szétszór. (ruháit, pénzét...)

Gubbadozik, gubbaszt - kuporodik. Lásd Kuporodik szót.

Gubbaszt – összehörnyedve, összekuporodva ül, guggol. Az eredeti értelme az összekuporodott, összehúzódtott helyzetű bebábozódtott rovar testhelyezete volt.
Mongol: kabcsi(g)arda = összeszűkül, összehúzódik.
Mongol: kumbi (kubi) = összehúz. (m – néma) Lásd még Gubó szót.

Guberál (1) - eldug, elrejt, eltesz. Mongol: kabkula (gabkula) = dugdos
Mongol: gübi = elszór, eldob.

Gubirál (felvidéki – csatai) – kéreget, könyörög. Mongol: (g)ubszi – folyton kéreget.

Guberál (2) - keres, kutat vmit. Mongol: köbörde = keres, kutat.

Gubó - rovarok bábállapotban meglévő burka; toktermés; kis dudor, kis csomó, dudor.
Mongol: köbörkei - csomó kötélén. Mongol: köböngtei = vattaszerű, vattás, gyapotos
Kissé hengeres formájú tok. (pl. selyemhernyó gubója)
Mongol: gubayi = hengeresen nyúlik. Lásd még Göb szót.

Gubolya - gombolyag. Lásd Gömb és Gomb szavakat.

Guborog - fejlődésben visszamarad.
Mongol: kabcsigarda (gabcsigarda) = túlságosan vékony, keskeny, sovány

Gudora - cserjével benőtt völgy. Mongol: kadura = megbokrosodik
Mongol: koto(g)or (godogor) = medence, mélyföld, völgy

Guduc - kövér ember. Mongol: gedeszüdzi = meghízik, pocakosodik, hasa megnő.
Mongol: güdüyi = domborodik

Gudúc - sovány, csenevész. Török: kudur = erőtlén, gyenge
Mongol: katanggir (gadangir) = sovány, sorvadó, csenevész.

Gudvancás, gudfancsos - sovány, csenevész, fonnyadt, kicsi , beteges (állat, gyümölcs)
Mongol: katanggir (gadangir) = sovány, sorvadó, csenevész. Mongol: gutu = tönkremegy, elromlik
Mongol: badzakau ügei (vacakúüg) = vacak, silány, hitvány. (b = v) (n – néma)

Guga - (genyes) duzzanat. Lásd Gugahalál szót.

Gugahalál (ormánysági szó) – pestis. (A pestis a nyirokmirigyek elgennyesedése)
Mongol: gögei – genyesedés.

Guggol - térdét teljesen behajlítja, megrogyasztja.
Mongol: goka (goga) = kampó, horog. Visszahajló, meghajló tárgyak.

Gugora, kukora - rövid faoszlopra húzott üreges fatörzs, melyre kötelet tekernek.
Forgatva lassan húzni, vontatni lehet vele. Ősi csörlő.
Mongol: gogocsobcsi = csörlő.

Guguj (székely szó) - együgyű gazda. Mongol: kuugiya = könnyelmű, meggondolatlan. buta.

Gugyela - laza kendercsomó. Szláv szó.

Gugyesz - félig földbe ásott ól, istálló, kunyhó. Félig földbe dugott fészter.
Mongol: gudura (gugura) = valamit beledug valahová.

Guggyog - rogyadozva megy. Lásd Guggol szót.

Gugyori - lebuj, rossz kocsma. Félig földbe ásott pince - kocsma. Lásd Gugyesz szót.

Guja - daganat, duzzanat, csomó, golyva. Lásd Golyva, Golyó szavakat.

Gujul - kiabálva veszekszik. Mongol: kayila (gajila) = sír, rí, jajveszék. Kiabál.

Gulászta - oltógyomor. Leölt borjú oltógyomrából kivett savas folyadékkal tejet oltottak a csordások, gulyások. Sajt készítéskor a tejhez keverve, a tej összement.
Mongol: kolicsa (golicsa) = összekeveredik. Mongol: auldszar (ocsar /oszar) = csomósodik.
Mongol: kelgeyire = összemegy - tej. Mongol: a(g)szi = összesűrűsödik

Guli (székely szó) - takarmányrépa. Girbegurba, hosszú hengeres répa.
Mongol: (g)ulda(g)ai = girbegurba. Mongol: (g)uldu(g)ar = hosszúkás

Gulu - durva, goromba, gyereket, állatot verő ember. Mongol: kültüger (gültüger) = durva, nyers.
Mongol: kuyikala (gulikaka) = dühöng, tombol.

Gulya – him szarvasmarhák csoportja, csapata; szarvasmarhák éjjeli szállása a legelőn.
Ökröknek, bikának, tinónak (fiatal bika) - tehenektől elkülönített csoportja. Lásd még Kujonkodás szót.
A nőtény szarvasmarhák, tehenek csoportja, serege = csorda.
Mongol: küile (güile / güje / guja) = csapatba verődik
Mongol: küi (güi / güj) = csapat, falka, horda, közösség.
A him jellegre utalnak:
Mongol: kaliun = fekete gerincű bika
Mongol: kula = fekete gerincű csődör

jószág éjjeli szállítására utal:
Mongol: kalkabcsi = védőfal, szélvédő(fal), menedék, fedél. (jószág éjszakai szállása)
Mongol: kaalta = zárás, elzárás. pl. karám.
Hasonló lehetett a lovak esetében is. A him lovak (mén) csapata a ménes.
A nőtény lovak csapata a kancák és csikók serege.
Ha a kancák, csikók között volt egy mén is, akkor azt a csapatos is ménesnek hívták.
(Azon településnek, mely várral is „rendelkezett”, város volt a neve.)

Gumó – valamelyest gömbölyded formájú, földben termő növényi gyökérdudor. (burgonya gumója)
Mongol: qumba(g)ar – kicsi és gömbölyded

Gundzsák - ütéstől keletkező, múlt duzzanat a fejen. Mongol: kö(g)enggi (köenggi) = duzzadás
Mongol: csag = időszak, időszakos (nem állandó, múlt)

Gúnya - ruházat, felsőruházat. Mongol: kunar (gunar) = ruházat, viselet. Lehet szláv szó is.

Gunyics - kunyhó. Pásztorok éjjeli szállása. Török: konak = éjjeli szállás.
Mongol: kono = éjszakát eltölt, éjszakára meghál, alszik. Éjjeli szállás.

Gunylog - rogyadozva jár. Térde be-behajlik, rogyadozik menet közben.
Mongol: gangkuldza = hajladozik, meg - meginog.

Gúnyol – megalázóan, sértegetve csúfol. Mongol: (g)aniraul – elkeserít, dühít

Gunnyaszt – betegen, gyengélkedve gubbaszt, összekuporodik, összehajlik.
Mongol: qanara – meghajlik. Mongol: könögege = károsodik, szenved (beteg)
Mongol: gangdagan = hajlik, hajló

Gunnyos - bágyadt, gyenge, beteges; ittas. Mongol: gangkuldza = hajladozik, meg - meginog
(gyengeségtől részegségtől) Lásd még Gunnyaszt szót.

Gurbáncos - kötekedő, izgága. Verekedős. Mongol: kere(g)ülcsi = izgága, kötekedő.
Mongol: bandza = pálcával ver.

Gurcsi - domború fémgömb. (csomó, göcs) Lásd Göcs, Görcs (2) szavakat.

Gurdaly - vastag, erős, kóros szárú gaz, gally. Mongol: kaurai = száraz
Török: kuru, kurak = száraz (kóró). Török: dal = ág, gally

Gurdzso - (száraz) kóróból épített fészker. Mongol: kaurai = száraz. Mongol: dzsobang = kunyhó, hajlók

Gurgadoz - gurul, gördül. Lásd Guriga szót.

Gurgyal - ütött – kopott házakból álló faluvég; mélyföld, völgy. (Alj. Alsó, lent lévő.)
A szó azt sugallja, hogy félig földbe ástott putri (cigány) házról lehet szó.
A gyurgyalag = parti fecske. Löszfalba vájt üregekben fészkelő fecskefaj.
Mongol: garga = kitermel, kiás. Mongol: gurbi = bevágás, mélyedés, barázda.
Mongol: ger = hajlók, lakás. Lásd még Gurgyesz szót.

Gurgelesz - szénégetők, pásztorok kunyhója. Lásd Gurgyesz szót.

Gurgyesz - ütött – kopott ház, viskó; pásztorok kezdetleges, földbe ástott kunyhója.
Mongol: külemdzsi (küremcsi / güremcsi) = földbe vájt kunyhó. (l = r)
Mongol: ger = hajlók, jurta Mongol: gadzsar (gaszar) = föld
ger – gesz = hajlók a földben.. Vakond = gurgán, gurlán = földben lakó.

Guriga - gurítható hengeres tárgy, karika. Mongol: garika – karika. Lásd még Gördülő szót.

Gurlán - vakond Földben élő állat, földet kúpos halmokba kitúró rágcsló.
Mongol: garga = kitermel, kiás. pl. földet. Mongol: yan gdza = típus, fajta, féle
vakond = gur – lan = földet túró fajta

Gurnézol (székely szó) = engedély nélküli munkát végez. Mongol: koriatai = tiltott...

Guruglya, gurguló - henger. Lásd Guriga szót.

Guruzmál - kuruzsol. Lásd Kuruzsol (1) szót.

Gusa (erdélyi tájszó) - nyakon lévő golyva, búb, toka. Mongol: ködzsügütü – valamilyen nyakú.

Lásd még Göcs szót.

Gusztony - bot. pl. gúzt tartó bot. Mongol: geszi(g)ün = ág. Lásd még Gusztonyoz szót.

Gusztonyoz - (bottal) ösztökél, hajt. Török: kiskirt = ösztönöz Mongol: tüngsi = ver, tángál

Gúvad - szem kidülled, szemgolyók a normális helyzetnél jobban kifelé domborodnak. (v = b)

Felfújódik, felhólyagosodik, duzzad, dagad, domborodik, dülled.

Mongol: gübegeter (güveger) – enyhén kidomborodó

gúvad = gúad (v - néma). A gúvad szó (ösi) csángó formája: koud.

Mongol: keyide = felfújódik, duzzad

(A gúvad szó hangzásában, jelentésében hasonlít a kevély = felfuvalkodott szóra.)

Guzál (székely szó) - önfeladten habzsol. Mongol: (g)ubszi (guszi) – mohón szopik (b – néma)

Gúzs - kötél. Fonat, megcsavart köteg. Kenderkócból, vékony fűzfavesszőkből, bőrből, szalmából, szőrből csavart, fonott kötél. Mongol: küliyeszü (küeszü / gűszü) = kötél

Mongol: koszilang = vastagabb kötél. Mongol: gedzsige = fonat, hajfonat.

Mongol: gedzsigede = üstök. Hajcsomó, szőrcsomó. Török: gezgin = csavargó.

Török: göcser (gözszer) = csavarog. Mongol: gadzsi = csavarodik, görbül, hajlik. „, fonódik „,

Gúzs szláv szó is, de a magyar szóhoz nincs köze. A gúzsba kötés, bőrszíjjal

való összekötés évezredes büntetési mód a kínai, mandzsu, mongol népeknél.

Guzsba - üst-tartó rúd. Akasztófa formára kialakított tartófa. Régebbi változata: Hajlított fa, vas, melynek egyik végét a földbe ásták. Mongol: gadzsiu = görbe, hajlott.

Guzslít - csavarással puhít - fűzfavesszőt. Lásd Gúzs szót.

Guzsorgó - beteges, gyengélkedő. Kuporgó, összehajlott, gubbasztó.

Mongol: gadzsiu = hajlott, görbe

Gübben (1) - vödör a vízbe ütődik, elmerül. Mongol: göbde = ütődik

Gübben, göbben (2) (székely szó) - vízbe mártózik, vízbe márt. Lásd Gübben (1) szót.

Gübü - sáros, piszkos; folyó, patak mélyebb része. Gübüs = kis mélyedésekben összegyűlő sáros víz.

Mongol: köb = mélyedés, gödör. Török: göbre = trágya. Mocsok, kosz.

Mongol: köbszürger = laza, süppedős. (sár)

Gübül - vaját köpül - köpüben. Lásd Köpü szót.

Gübüvágás - nyírfá nedvének megcsapolása érdekében mélyedést vágnak a fa törzsébe.

Mongol: köb = mélyedés

Gügye - ügyefogyott, ügyetlen, féleszü, bárgyú. Mongol: küdegi (güdegi/gügegi) – bugyuta. (g = k).

Mongol: düi ügei (gyüüügei) - ügyetlenség

Gügyög - kisgyerek gögicsél, gagyog. Mongol: güngger (g)angar – gügyögés

Gügyü - házasságközvetítő asszony (férfi). Másnak párt kereső, párt kérő, ajánló.

Mongol: gaigul = keres. Mongol: guyu = kér. Mongol: kögdzige – előmozdít valamit

Gülü - kis golyó. Lásd Golyó szót.

Gülücsös - golyvás. Lásd Golyó, Golyva szavakat.

Gülüszemű - golyószzerűen kidülledt szemű ember. Lásd Golyó szót.

Gümő - gumó, csomó, duzzanat Lásd Gömb szót.

Gümölcs - gyümölcs. Ujgur –mongol: dzsimis = gyümölcs. (g = dzs)

Gürcöl – megerőltető, nehéz, kimerítő, fárasztó fizikai munkát végez

Mongol: karasziul – kimerít, legyengít, fáraszt.

Mongol: qar – adzil = fárasztó - (testi/fizikai) - munka.

Gürmöl - rácsál., majszol Mongol: gör = rág

Gürü, gülü szemű (felvidéki és erdélyi tájszó) - dülledt szemű

Mongol: güreger – kidagadó. Mongol: külküger – kitüremelő

Gürő, bürü (felvidéki - bényi szó) – híd. Mongol: güür – híd

Gürüs - vízenyős, zsombékos területtel körbevett szárazulat.

Török – mongol: kuru, kaurai (guru, gaurai) = száraz

Gürüzdöl (székely szó) - köszörülő hangot ad

Mongol: (g)urandzuda – csiszolókövel csiszol, fenőkövel élez

Gütymő - csomó, bütök, dudor. Mongol: güdüyi (gütüi) = domborodik.

Güzmölődik – lassan rág, lassan majszol. Lásd Güzü szót.

Güzü – egér, patkány, pocok. Rágcsálók. Mongol: kücsügüne - egér. Ujgur: kusutke = patkány.

Güzül - kitartóan, szorgalmasan, éjjel - nappal dolgozik.

Mongol: güdzire = kitartóan, elszántan tesz valamit.

GYÁBA - púp. Török: kabar (gyabar) = dudor, duzzanat. Mongol: kabudar = duzzanat

Gyagya, gyógyó – félbolond. Lásd Gügye szót.

Gyahodik - gyavul, javul, gyógyul. Lásd Jahodik szót.

Gyak (1) (felvidéki - csatai) – náddal, gyékénnyel benőtt rét. Mongol: dzsegeszün – gyékény (dzs = gy)

Gyak (2) - közösül. Mongol: goka = horog, kampó. Horgát beakasztja - közösül
 Gyak - gyug. Felvidéki – csatai tájszó: meggyug = megdug = férfi a nőt magáévá teszi.
 Mongol: tagdzi (gyagzi) = bedug. Mongol: oko = meghág
 Mongol: gak = disznó. „disznólkodik”, -- közösül.
 Lásd még Gyaka szót. Rúdját belenyomja --- közösül, megrudal.

Gyaka - kihegyezett rúd, karó. Mongol: gadaszun = karó. Mongol: daaga (gaga) = merevítő rúd

Gyakfa (erdélyi tájszó) - hegyes rúd, karó. Lásd Gyaka szót.

Gyakor(i) - sűrű, gyakori. Mongol: dagtarsiul (gyaktarsiul) = sűrít (d = gy). (pl. térde - térgye)
 Mongol: daki (gyaki) = megismétel. gyakorol.

Gyakoralma - sűrűn termő apró(vad)alma. Lásd Gyakor szót.

Gyakorszita - sűrű szövésű finomító szita. Lásd Gyakor szót.

Gyalaszt - halaszt, mulaszt. Későbbre hagy.
 Török: gayiri (galili) = máskor, később. Török: gayretsiz (galetsiz) = ráérős, lusta

Gyalászka - nádvagó kis kasza.. Mongol: kuluszun (guluszun) = nád

Gyalaváz - gyenge, erőtlen. (v – néma). Török: gelisiz = fejletlen

Gyalaveszi - ügyefogyott, bamba, együgyű. Szellemileg fejletlen. Lásd Gyalaváz szót.

Gyaláz - ócsárol, becsmérel, megaláz, megsért
 Mongol: doromdzila (gyolomdzila) – ócsárol, megaláz, becsmérel. (gy = d) (r = l)

Gyaldi - gyarló, keveset érő. Török: gayetsiz (galetsiz) = nem jó. Török: gaili = bajos
 Mongol: gaitai (galtai / gyal dai) = bajos, bajt okozó, szerencsétlen, rossz. Lásd még Gyaló szót.

Gyalít - fájdalmat csillapít, enyhít, javít. Török: gelisme = javulás, gyógyulás

Gyaló - gyarló. Gyenge jellem, bűnre, rosszra hajlamos. Mongol: kalcsagai (galcsagai) = gyenge.
 Mongol: kariu (gariou) = ferde, görbe (jellem). Mongol: kargis (gargis) = gonosz, bűnöző.

Gyalogol – saját lábán lépdelve halad. Lépdelve, kis sebességgel halad.
 Mongol: galgi – lépdél. Mongol: külügei (gölügei / gyölügei) = kis mozgás, kis forgalom.

Gyallódik - töpreng, gondolkodik. Török: gaile = gond, bánat.

Gyalu – fa felületét vékony rétegekben simára faragó szerszám
 Mongol: gölii – sima felületű. Mongol: gölöger = sima
 Mongol: toliil(g)a (gyolila) = simára készít. Mongol: karulda (galulda) = gyalul (r – l) (k = g)

Gyaludik - fájdalom csökken, csillapodik, enyhül. (gyavul = javul)
 Mongol: talbira (gyalbira) = javul, rendbe jön. (t – gy)
 Török: gelisme = javulás, gyógyulás. Török: gayet (galet) = jó

Gyalum, gyalam (felvidéki - csatai szó) - búbos kemence, kályha. Mongol: golomta – tűzhely

Gyaluszik - zsibbad. Viszket. (javul)
 Fájós testrészt a gyógyulás végső szakaszában bizsereg, viszket. Lásd Gyaludik szót.

Gyám – támasz, segítő, tartó, védő, óvó, gondoskodó személy vagy eszköz
 Mongol: dem (gyem) – segítség, támasz. Mongol: gam - óvás, óvatosság, gondoskodás.

Gyámbál - üt, ver, tép, rángat, nyomogat, dögönyöz, kínozt. (gyepál)
 Török: kamcsila (gamcsila) = ostoroz.
 Mongol: tamula (gyamula) = kínozt, gyötört. Mongol: balbala = ütöget

Gyámbász(ik) - fogdos, markolász, nyomogat, dögönyöz, kínozt. Lásd Gyámbál szót.

Gyámbulesz - gyámoltalan.. Mongol: balcsirda (balszirda) = fiatal, tapasztalatlan.
 Mongol: demügei (gyemügei) = támasz nélküli, gyám nélküli, gyámoltalan.
 gyem – bulesz = segítség nélküli tapasztalatlan fiatal.

Gyámoltalan - önállótlan, tehetetlen, támasz (gyám) nélküli. Lásd Gyám szót.

Gyanánt, gyalánt, gyaránt - valamiként, valami helyett, valami más, valami gyanújával,
 megtévesztéssel, olyan mintha....Török: güya (güla) = mintha, látszólag, szinte..olyan...
 Mongol: karasi (garasi) = gyanakodik. Mongol: dzalilagda (gyalilagda) = megtévesztés
 Mongol: dzsingkini ügei (gyinkini) = nem valódi, nem igaz

Gyángyi - ángyi. Sógorasszony. Mongol: adzsín = ángyi. (gy – néma a szó elején)

Gyangyula - együgyű, félbolond. Mongol: düinggi (gyüinggi) = félkegyelmű

Gyanisztrál - taszigál, lökdös. Mongol: gani = törekszik. Mongol: ucsaar (uszál) = haragosan

Gyanú – sejtés, megérzés, előérzet. (gy = dzs) pl. gyékény szónál.
 Mongol: dzön – megérzés, előérzet, sejtés, ösztönös tudás, sugallat (gyanú)

Gyanta – növények, fenyőfélék ragacsos – levegőn megszilárduló – nedve.
 Mongol: gangna – ragaszt

Gyantár - (gyantás) fenyőfából készült bútort. Lásd Gyanta szót.

Gyántár , gyámtár - ügyetlen. gyámoltalan. den/dem - tár = gyámoltalan - gyenge
Mongol: dengei dungtai = ügyel – bajjal. Nehézkesen, ügyetlenül.
Mongol: demüei (gyemüei) = gyámoltalan. Mongol: tarcsig = sovány, gyenge.

Gyantusz, gyamtusz - gyámoltalan. Mongol: tacsir (taszir) = gyenge.
Mongol: demüei (gyemüei) = gyámoltalan, gyám nélküli.

Gyanú - feltevés, sejtés, megérzés. Mongol: dzsöngne (gyöngne) = megérez, megsejt

Gyap - lenyír. Török: kopar (gyopar) = levág

Gyapaj - ostoba, buta. Török: gabi (gapi) = ostoba, buta, nehézfejű

Gyapan - gyámoltalan, tehetetlen. Török: kabiliyetsiz (gabili) = ügyetlen, képtelen valamire.
Mongol: kaba üei (gapagei) = tehetetlen, tehetségtelen, képtelen, alkalmatlan, ügyetlen

Gyápol - lenéz, szid, gyaláz. Török: kibirli (gipirli) = dölyfös, öntelt, beképzelt.
Mongol: dabamagai (gyapamagai) = gőgös, fölényeskedő. Lenéz másokat.
Török: kepaze (gepaze) = gyalázatos (gyalázkodó), becstelen, aljas, szégyentelen

Gyapot – a gyapotszerje termésének finom szőre, szála
Mongol: köböng-tei (göböng-tei) – vattaszerű, gyapotos
Kínai – mongol: dabuu (gyapú) = gyapot. Kínai: da' bu'

Gyappan (ormánysági szó) - lobban, lángra lobban, meggyullad
Mongol: debere (gyepere) – fellobban. (d = gy). Mongol: kubila = gyullad

Gyarapodik – anyagiakban, erőnlétben, szellemi tudásban gazdagabb lesz. Feljődik, erősödik.
Mongol: dzsö(g)eridzi (gyöericsi) – vagyonosodik, megszedi magát, gyarapodik
Mongol: gaara (gyara) = erősödik. Mongol: badara (padara) = felvirágzik (fejlődik)
gyara - pada = erősödik – felvirágzik.

Gyarat (1) (ormánysági szó) - összegereblyéz, összegyűjt. Mongol: quriya – össze/egybegyűjt

Gyarat (2) - minden munka, amit kézzel csinál. Gerebenez, kendert fésül.--- kézzel.
Amikor az adott munkát már géppel végezték, akkor is maradt a „gyarat”, kifejezés. (gyárt)
pl. kézi cséphadarós cséplés - cséplőgép is gyarat – csépel
kukorica kézi zúzása őrlőköveken - kukoricadaráló - gyarat – darál.
Mongol: garda (garta) = kézzel csinál valamit

Gyarló – gyaló, gyenge, silány, gyatra minőségű és jellemű. Bűnre hajló, gonosz ember
Mongol: kar – sötét, gonosz, rossz. Mongol: kargis – gonosz, bűnöző
Mongol: (g)ardzsa(g)ar – gyenge, silány. Mongol: doroi (gyoroi) – gyenge. Lásd még Gyaló szót.

Gyarmat - leigázott, meghódított, elnyomott nép, terület.
Mongol: darumtala (gyarumtala) = elnyom, kiszipolyoz, szolgaságban tart, megterhel.

Gyarmos - testes, erős csontozatú. Mongol: dorbi (gyorbi) = erő. (gy = d)

Gyárt – kézzel készít valamit, fabrikál. Mongol: garda (gyarta) – kézzel csinál valamit

Gyártányi - jártányi pl. erő. Török: yürü (gyürü) = jár, megy, lép

Gyatra – silány, őcska, sovány, vézna,. Mongol: katayir (gatair) – sovány, hitvány, sorvadó

Gyaul - javul. (v – néma). Ujgur: jahsi (gyasi) = jó.
Mongol: gayi(g)ui = nem rossz, tűrhető. (javuló állapot)

Gyáva – fél valamitől, bátortalan. (gy = dz) (b = v). Mongol: dzebü(g)ücse (gyevüücse) - fél (gyáva)

Gyavar (ormánysági szó) – gyűr. (v – néma). Mongol: dörüi (györüi) = gyűrődik (gy = d)

Gyavul (erdélyi tájszó) - javul, gyógyul. Lásd Gyaul szót.

Gyedő - kata, disznó (vastag)bele, disznó gyomra, melybe a véres húst töltik. Disznósajt..
Mongol: kodoodu (gyodoodu) = állati gyomor, mint edény.

Gyehenna - pokol (gy = j) Ujgur: jehennem (gyehennem) = pokol
Török: csehennem = pokol (cs = gy) (héber szó is)

Gyék, dék - gyík. Rovarevő hüllő. Mongol: dzsikire (gyikire) = kihül, megdermed.

Gyékény - állóvizek barna buzogányos virágzatú növénye. Mongol – török : dzsegeszün – gyékény

Gyeket - mocsok. Török: kaka (gyaka) = széklet, kaka. (mocsok)

Gyéklel - ver, gyötör, kínoz. Mongol: tügszi, togszi (gyokszi) = ütöget.
Mongol: dokiur (gyokiur) = ütő, dobverő.

Gyékol - gyilkol. Gyilkol szó valójában a késsel való leszúrást jelenti.
Mongol: daak (gyák) = kés. Gyákol = megkésel – megöl.

Gyékmók - kedvetlen, kelletlen. Mongol: döküm üei (gyökümüei) = kedvetlen.
Mongol: moko = csügged, megtörik az elszántsága. gyök – mok = kedvetlen - csüggedt.

Gyele - hulladék, használhatatlan. Mongol: kaya(g)lal (gyajaal) = hulladék, maradék.

Gyeleviszi - fejletlen, vézna, gyámoltalan. (v – néma). Török: geliszmemis = fejletlen

Gyelok - semmiképpen, egyáltalán (nem).
Török: yalanla (gyalanla) = megcáfol valamit, ellentmond valakinek.

Gyemike - hagymás. Mongol: kömöli (gömöli / gyömöli) = mongol hagyma.

Gyemis - gyümölcs. Török: yemis (gyemis) = gyümölcs
Ujgur – mongol: dzsimis (gyimis) = gyümölcs

Gyenge – erőtlen, kis teherbírású, kevés, csekély.
Mongol: tengke ügei (gyengkeügei) – gyenge, erőtlen
Mongol: dungszi (gyungszi) – gyengélkedik. (gy = d)
Mongol: dönggedzi (gyönggedzi) – éppen csak, alig (gyengén)

Gyenisztrel --- Lásd Gyanisztrel szót.

Gyentel - gyomroz (gyomrát ütügeti), dögönyöz, nyaggat, kínozt, gyötör.
Mongol: kotoodu (gyotoodu) = gyomor. Mongol: jadaraul (gyataraul) = gyötör.

Gyentöl - ajánl, kínál, szerez valakinek valakit (menyasszonynak valót, munkást)
Mongol: kanga (gyanga) = kínál, ellát, igényt kielégít. Török: getir = hoz, létrehoz, összehoz vmit.

Gyep – füves terület, legelő, rét. (gy = d). Mongol: debke(ge) (gyepkee) = dűsfüvű rét, havasi legelő
Mongol: debe(ge) (gyeppee) = rét, havasi legelő

Gyép - cibál, rángat, tép, szakít. (gyepál) Mongol: dayibaldzaul (gyaipalcaul) = rángat
Mongol: tobara(g)la (gyopara(g)la) = tönkretesz

Gyepál - gyötör, hajt, kínozt, embert, állatot, gépet). Lásd Gyép és Gyámbál szavakat.

Gyepász - gyatra, kis értékű, silány. Mongol: gabiszi ügei (gyapiszgei) = gyatra

Gyepér - Lásd Gyepász szót.

Gyepű – egykor az ország határát védő átjárhatatlan tuskés sövény. Átjárhatatlan, áthághatatlan akadály.
Mongol: dabaszi ügei (gyapasziügei gyep-ügei) = áthághatatlan
Mongol: dabaa (gyapaa) = valami neheze, akadály

Gyér – ritkás, csekély mértékű, (gy = dzs). Mongol: dziber (gyiber - gyier) – gyér, ritka

Gyere! - jöjj!, érkezz!, jér! Mongol: ire = jön, érkezik

Gyeren - gyáván. Mongol: dzsirüken ügei (gyirükengei) = gyáva. (dzs = gy)

Gyérma - kútgém. Gémeskút karja. Mongol: gar = kar

Gyermek, gyerek - az ember fiatal, még gyenge, erőtlen, hasznavehetetlen utódja. Csacsogó, kicsi, apróság.
Mongol: dzsaarmag = csipetke. Kicsi. (dzs = gy) (pl. dzsimis = gyümölcs)
Mongol: dzsiriger = apró, kicsi (dzs = gy)
Mongol: dzsirki = csicsereg, csivitel, csacsog (dzs = gy)
Mongol: dzorigüei = bátortalan, gyenge (dz = gy)
Mongol: dzsirakai = (hal)poronty (dzs = gy)
Mongol: dzarma = (hal)poronty, bogár. kicsi, apróság. (dz = gy)
Mongol: dorgomdzi (gyoromzi) = gyenge, erőtlen, haszontalan.

Gyertya - viaszból, kőcből álló világító eszköz. Mongol: gerelte (gerte) = világít.

Gyertyán - gyertyánfa. Tévesen a gyertya szóból származtatják. Török: gürgen - gyertyánfa

Gyeszel - dörzsöl. Csizsol, érdesít, koptat.
Mongol: darsayil(g)a (gyarsail(g)a / gyaszaila) = érdessé tesz. Csizsol, dörzsöl.

Gyesznau, gyesznó - disznó. Jellegzetes orrlukú, orrú, élelmét a földet feltúrva kereső állat
Török: gözenek = lyuk, (orrluk.) (orrával lyukat túr)
Mongol: gadzar = föld Mongol: nayirala = lakmározik. (földben lakmározik)
Mongol: gadzar = föld. Mongol: nee = felnyit, felhasít (feltúr). Mongol: nö(g)öle = áskálódik.
Török: düzensiz (gyözensiz) = rendetlen (tisztátalan)
Mongol: toszun (gyoszun) = zsír. (zsírt adó)

Gyeszora - ócska, gyatra, hitvány, silány. Mongol: kaucсила (gocsila / goszila) = ócska

Gyét - amikor, ha. Mongol: kedzsiye (getie / gyetie) = amikor
Mongol: kedüi ber (gyetüiber) = habár

Gyéte - cipő. Mongol: gutul (gyutul) - cipő, lábbeli

Gyetra - gyomor, has. Mongol: kotoodu (gyotoodu) = gyomor

Gyetva - ügyefogyott, gyenge, hitvány. Mongol: dzsuta (gyuta) = gyengül
Mongol: yadau (gyadau / gyatau) = ügyefogyott (v - néma)

Gyi, gyű, gia, gyihé - szó a ló indítására, biztatására. Indulj! Menj!
Mongolok a csú szót használják. Mongol: csigle = indul. Indulj!
Kínaiak és yugarok (magyarok rokonai) a gyá szót használják.
Mongol: yabu (gyabu) = megy. Menj!

Gyík – hosszú farkú, pikkelyes testű, rovarevő hüllő. Fő jellegzetessége, hogy amikor a farkánál ragadják meg, a menekülés érdekében leválasztja, elhagyja farkát.
Mongol: gege (gyeke) – elhagy, eldob, elveszt. Lásd még Gyék szót.

Gyikul, gyékol - gyilkol; kínozt, gyötör. Lásd még Gyékol szót.
Mongol: kika (gyika) = nyomorgat, szorongat (megfojt), gyötör. pl. gyerek a kismacskát.

Gyilkol - szűrő vagy vágóeszközzel, fegyverrel megöl, leszúr. Török: kiyicsi (gilicsi) = vérengző

Török: kilics = kard, szablya. (k – g) kilics = gyilics Gyilok = tőr, kés, kard.
Török: kiy (gil) , kiyar (kilar / gilar) = megöl (gyilkol)
Mongol: yalgem (gyalgem / gyalkem) = bűncselekmény) (j = gy) pl. Julia - Gyula
Lásd még Gyékol szót.

Gyima - gonosz szellem , gyáva, tehetetlen. Mongol: gamtai (gyamtai) = óvatos. gyáva.
Mongol: gemtei (gyemtei) = ártó, bajt, rontást hozó, veszélyes, bűnös.
Mongol: demüei (gyemüei) = gyámoltalan. Tehetetlen.

Gyimál - gyömösöl, gyűr. (benyomkod, beszorít valamit szűk helyre.)
Mongol: dzsimii (gyimii) = összeszorít, beszorít.

Gyimától - állatot gyötör, nyaggat, fogdos, nyomogat. Lásd Gyimál szót.

Gyimisztelen - gyámolatlan, elhanyagolt külsejű. Mongol: demüei (gyemüei) = gyámoltalan.

Gyimon - folyó gátja, töltése, partja. Mongol: dam (gyam) = akadály, gát.

Gyimuti = gyámoltalan. Mongol: demüei (gyemüei) = gyámoltalan

Gyinnye - dinnye. Mongol: kombogor (gyombogor / gyonbogor) = kerek és hengeres.

Gyipor - tipor, tapos. Mongol: debsze (gyepsze) = tapos

Gyir (Ormányság) - fátyol. Gyér szövésű szövet. Lásd Gyér szót.

Gyires (Ormányság) - laza, fekete mocsári föld, tőzeg. Gyér, ritka. Lásd Gyér szót.

Gyirgyáz - gyűr, gyömösöl, tömköd. Mongol: dörüi (györüi) = gyűrődik

Gyirka - kenyérnek a sütéskor keletkező kigyűrődése. Lásd Gyűrődik szót.

Gyirkóleves - krumplileves. Török: gark = alámerül, elsüllyed. Burgonya = gumói a földbe süllyedtek.

Gyisznó - disznó. Lásd Gyesznau szót.

Gyisztás - tisztás. Kivágott erdő területe. Török: keszik (gyeszik) = levágott (kivágott)

Gyób - lehántott fakéregből készített edény. Török: kap (gyab) = köpeny, palást, edény. (takaró, kéreg)

Gyodát - rögtön. Mindjárt, azonnal.
Mongol: tedü (gyedü) = mindjárt, rögtön. (t = gy) pl. gyenge = tengkeüei

Gyógyul, gyavul - javul Lásd Jó szót.

Gyoha - pocak, gyomor. Lásd Jonh szót.

Gyoma - nagy étvágyú. Nagy gyomrú. Lásd Gyomor szót.

Gyomákol - tömköd, gyömösöl. Török: temerküz (gyemerkez) = tömörül.

Gyomború (ormánysági szó) – fagyöngy. Élősködő növény fán.
Mongol: gemtei – káros, kárt okozó. Mongol: bara – elfogyaszt (elpusztít)

Gyomor - emésztőrendszer tömlőszerű része. Dudorodó, gömbölyödő, hengeres.
Mongol: kombo(g)or (gyombo(g)or) = kerek és hengeres.
Török: tombul (gyombul) = kerekded, gömbölyded, duzzadó.

Gyón – bűneit bevallja. Török: günah csikar - gyón, megvall bűnt.

Gyopár - bolyhos felületű ; fészületlen (növény, haj)
Mongol: köbönglig (gyöpöngling) = bolyhos, selymes, puha. (mint a havasi gyopár)

Gyors – rövid idő alatt nagy távolságot megtevő, azonnal reagáló. Mongol: qurcsa (gyurcsa) – gyors

Gyóta - legelő. (tipikus példa arra, hogy kevés magyarázat a szó beazonosításához más nyelvben)
Gyóta = erdőközi mező, szabad térség. Még pontosabban: erdőkivágás területe.
Mongol: kidu (gyitu) = lekaszabol, levág. (Kivág pl. erdőt.)
Mongol: otor = távoli tartalék legelő. Török: ot = fű.

Gyökér - növények földben lévő , girbegurba , hosszú , tápanyagot, vizet felszívó része
Mongol: doki(g)ar (gyokiar) = hosszú és hajlott./ görbe. Finnugor szó is.

Gyökint - bólint, biccent. Ülve alváskor teste, feje előre hajlik.
Mongol: doki (gyoki) = gyökint, bóbiskol (d = gy). Mongol: dokii (gyokii) = meghajlik

Gyökkent - meghajlít. Mongol: dokil(g)a (gyokila) = meghajlít.

Gyökön, gyökkent (erdélyi tájszó) - szundikál ; gyenge, beteg
Mongol: doki (gyoki) = bóbiskol. Mongol: dzsekei (gyekei) = gyenge, gyatra

Gyöm(ösöl) - töm, nyomkod. Török: temerküz (gyemerkez) = tömörül

Gyöntölés - töprengés, tépelődés.
Mongol: gundaku (gyuntaku) = gondban van, elkeseredett, csüggedt

Gyönyörű – nagyon szép, csodálatosan szép.
Mongol: kö(g)erüken (göerüken) = csinos, szép. Mongol: (g)oyo = gyönyörű

Györkös - kenyér sütés közben keletkező kiforradása, kigyűrődése. Lásd Gyürke szót.

Györtet - veszekszik, vitázik, felesel. Mongol: kereldü (gereldü - gyereltü) = veszekszik.

Győsz - tüző. Gennyes tasak a torokban.
Mongol: taarcsa(g) (taacsa - tásza / gyásza) = bőrtasak, tarsoly

Gyötör – tartósan bánt, kínozt, zaklat valakit (gy = dz)
Mongol: dzüde(g)üri (gyüteüri) = gyötrellem, gyöttrődés.

Győz (1) – küzdelemben, versenyben ellenfeleinél jobbnak bizonyul.
Mongol: kodzi (gozi) = győz, nyer

Győz (2) - gyógyít. Török: düzel (gyüzel) = gyógyul, javul.

Gyufa - (tüzet) meggyújtó faszálka. gyu - fa Lásd Gyullad szót.

Gyug - dug. Mongol: tagdzi (gyagzi) = betöm, bedugaszol.
Török: tika (gyig) = bedug, betöm. Finnugor szó is.

Gyúgos - koszos, sáros, mocskos. Mongol: dag (gyag) = sár. Ujgur: dagh = sár

Gyugy - szalmacsómó-dísz zsúptető két végén. Mongol: yaga (gyaga) = dísz
Mongol: tügüdeg (gyügüdeg) = csomó, köteg

Gyugya (1) - gyámoltalan, bátortalan, ügyefogyott, tehetetlen. Lásd Gügye szót.

Gyugya (2) (Felvidék – Csata) - szótlán, hallgatag, félénk.
Mongol: da(g)uu ügei (gyaügei) = szótlán, hallgatag

Gyújt – lángra lobbant, tüzet rak, eléget. Lásd Gyullad szót.

Gyula – a honfoglaló magyarságban a legfőbb bíró vagy hadvezér.
Mongol: goolla – vezető / fő / központi szerepet tölt be.

Gyullad – lángra lobban, fény kíséretében elég. Meleg, duzzadással, járó fertőzőes folyamat
Mongol: dulaala (gyulaala) - hő, meleg. Mongol: gal (gyal) = tűz; meggyullad

Gyurmál – gyúr. Mongol: dziura (gyiura) - gyurmál, gyúr. (dz = gy)

Gyúr – gyurmál, képlékeny anyagot kézzel nyomkodva összetömörít, kever, elegyít
Mongol: dzsiura (gyiura) – gyúr

Gyurgyalag – meredek löszfalba vájt üregben fészkelő fecskeszerű madár. (parti fecske).
Mongol: gör – áskálósás, vajakálás
Mongol: gurbi – bevágás. Mongol: kalil (galil) – meredek part.

Gyüés (Ormányság) - jövés, ; kihajt, kijön, kinő, megindul.
Mongol: güi, güyü = fut, szalad, áramlik, folyik, duzzad.

Gyújt - összeszed, egybehord. Mongol: köyögele (göjögele) = gyújt Lásd még Gyúlik szót.

Gyüle - összegyűlt dolog (tömeg, hordalék, összegereblyézett gabona...) Lásd Gyúlik szót.

Gyülés - Lásd Gyúlik szót.

Gyúlik – élőlény, élettelen anyag folyamatosan egy helyre jön. Telik, töltődik, feldagad, felfúvódik.
Mongol: güi, güyü (gülyü / gyülü) = duzzad, dagad, meggyúlik
Mongol: csiul (gyiul) - összegyúlik. (dzs – cs = gy). Mongol: dü(g)ür (gyúr – gyül) = összegyúlik

Gyűlöl - ellenséges, haragvó valakivel szemben. Utál valakit.
Mongol: dayiszungna (galyiszungna) = ellenségeskedik, gyűlöl

Gyűlölködés – emberek közötti tartós ellenségeskedés, bosszúlkodás, mocskolódás, támadás, háborúskodás.
Mongol: dayilaldu (gyailaldu) – háborúzik, hadat visel, ellenségeskedik, megtámad. (d = gy)

Gyümöszöl - gyömöszöl. Lásd Gyöm(öszöl) szót.

Gyüpet - csipet, csomó, maroknyi ; halom. Mongol: gete(g)ür (gyeteür) = csipetke
Török: tepe (gyepe) = domb, halom. Mongol: dobu (gyopu) = domb, halom

Gyüpetes - pénzt gyüpetesen (egyben- nagyobb összegben) fizeti vissza. Halmozottan összegyűlt pénz.
Török: tepe (gyepe) = halom, domb. Mongol: dobu (gyopu) = halom, domb

Gyűr (1) - mocsaras, vízenyős területből kiemelkedő szárazulat, kis dombos füves terület.
Lásd Gürüs szót.

Gyűr (2) - nőstény sertés párzási ingere. Lásd Görög szót.

Gyűr (3) - ráncol, redőz, rendetlenül összehajt, feltúr, összegöngyöl.
Török: dür (gyűr) = gyűr, összegyűr, összeteker, felteker, összegöngyöl, összehajt
Török: dürüm (gyürüm) = gyűrődés, ránc, redő. Mongol: dürüi (gyürüi) = gyűrődik

Gyürke - kenyéren lévő kigyűrődés sülés közben. (gy = d)
Mongol: dürüi (gyürüi) – meggyűrődik, kigyűrődik. Lásd Györkös szót.

Gyűrődik – nem megfelelően összehajtogatott papír, ruha nyomás hatására, ráncossá, egyenetlen felületűvé válik. Mongol: dörüi (györüi) – meggyűrődik.

Gyüszmékel - jön – megy. Gyüszsz = jössz? Elmék = elmegek. Finnugor szó is.

Gyűszű – varráskor a tűt nyomó ujj végét védő kis tok. (gy = d)
Mongol: düi – valamihez illeszkedő. Mongol: szübegcsi – tű foka

HÁ ? - hová? Mongol: ka (ha) = hová?

Hab - folyadéknak levegővel felfúvódott hólyagja, buborékja
Török: habbe = buborék. Török: köpük (höbük) = hab
Mongol: köb (höb) = felfúvódott hólyag ; vízen lebeg
Finnugor : kupla (hubla) = buborék, hólyag

Habagajs, Habaguld, Habagurujás, Habajdos - szeleburdi, hóbortos, szélelbelelt.
Mongol: köbkög (höbkög) = szélelbelelt, könnyelmű
Török: haberlisiz = óvatlan, könnyelmű

Habar – gyorsan kavár, kever folyadékot, ételt; sodor
Mongol: köbörde (höbörde) – csavarodik, tekereg, kevereg. Kever, kavár.

Habarc - keverék. Víz, agyag, pelyva = tapasztó, bevakoló sár. Híg keverék. Habarék.
Víz, cement, mész, homok = habarc (malter). Lásd Hibarc szót.

Habár – noha, bár, azonban. Mongol: kedüi-ber (hedüi-ber – he-ber) – bár, habár

Habda – ormótlan, nagy lábbeli, lábszárvédő rossz csizmából.
Mongol: kebüei (hebüei) = ormótlan. Török: kabadayi (habadai) = ormótlan, behemót.

Habe - berső, jobb oldali székervonó jószág.
Mongol: baruun kabar (barun habar) = nyugati, jobb oldali szomszéd!
Ősi magyar fordított égtáj használat!

Habitus - hétköznapi, közönséges, egyszerű ruha. Török: kabalik (habalik) = közönséges.
Mongol: kabta(g)ai (habta(g)ai) = általános, jellegtelen, (közönséges)

Habódzik - kapkod, igyekszik. Mongol: köbki (höbki) = izgul, izgatott, hirtelenkedik.

Habog - hebeg, akadozva beszél, dadog, összevissza beszél. Ideges, izgatott.
Mongol: köbki (höbki) = izgul, izgatott, hirtelenkedik.

Habók(os) - szeszélyes, hóbortos, bolondos, könnyelmű
Mongol: köbkög (höbkög) = szélelbelelt, könnyelmű

Háborog - dühöng, mérgelődik, veszekszik. Török: köpür (höbür) = dühöng, háborog
Török: kabaliket (habaliket) = durván, közönségesen viselkedik
Mongol: köbkeldze (höbkelze) = heveskedik, höbörög, felindul

Háború - ellenségeskedés, gyűlölet véres harc. Mongol: ebderel (régiesen: hebderel) = háború
Török: köpür (höbür) = háborog, dühöng
Mongol: kabirüter ki (habirüterki) = rosszban van, civakodik. Háborúzik.
Tévesen a Hábor, hab szavakból származtatják.

Habozik – ingadozik, tétovázik. Mongol: köböldze (höböldze) – leng, hajladozik
Tévesen a hab szóból származtatják.

Habulye - női nemi szerv, hüvely. Mongol: kobol (hobol) = horony, bevágás, hasadék
Mongol: köb (höb) = mélyedés, gödör.

Habzsol – mohón eszik, kapzsi módon gyarapítja vagyonát.
Mongol: labszi (habszi) = habzsol. (l = h.) pl. hacapacározik = lacafacérozik tájszónál is.
Mongol: kobdo(g) (hobdo(g) – mohó, telhetetlen
Mongol: dzsalgi – (szaporán) nyel, nyeldes, elnyel.

Haca - együgyű, buta. Mongol: kadza(g)ai (haca(g)ai) = hibás, torz, görbe, ferde, dől.

Hacacaré – zajos multság, vidámság, kurjantásokkal tarkított multság.; cifraság.
Mongol: kosing (hocing) = tréfa, móka (vidámság) Mongol: kosiya (hucia) = többszínű szalag
Mongol: kaskicsi (hachicsi) = kiabál, kiáltoz, zajong, ordít. Mongol: kosi (hoci) = varrott szegélydísz
Mongol: dzsar (car) = zsidóság. Mongol: csar(g)ia = éles, harsogó hang

Hacuka - ruha; kabát. Mongol: kubcsaszun (hucaszun) = ruha (n – néma) Lásd még Kacagány szót.
Szláv – német szó? A magyar kacagány szóból terjedt el Európába.

Had - sereg, csapat, hadsereg. Török: ordu (hordu / hodu) = horda, had. Finnugor szó is.

Hadakozik – harcol, csatázik, hadat visel, hadonászik.
Mongol: kadkuldu (hadkuldu) = harcol, tusázik. Mongol: kadu (hadu) = levág, lekaszabol

Hadar (1) – gyorsan beszél, kalászt bottal gyorsan ütüget.
Mongol: kurdun (hurdun - hudurun) - gyors. Mongol: kadar(g)an (hadar(g)an) = túl gyors.

Hadar (2) - csépel cséphadaróval; tüzet szétkotor, kavár. Jobbra-balra kotor, szétterít, félre kotor..
(Ez nem teljes magyarázat a szó eredetének megfigyeltéhez)
Ferde irányban mozgatott kézi cséphadaróval veri a gabonát, ennek következtében a szalma oldalra kerül, a mag pedig marad a szérűn.
Hadar = mellé - , félre -- . Mellébeszél, félrekotor, félredönt, félresodor.
Lásd Hadarós kasza és Hadova szavakat.
Mongol: kadamal (hadamal) = melléírt. Mongol: kadaura (hadaura) = mellébeszél.

Hadar (3) - habzsolva, mohón, gyorsan eszik. Mongol: kadur (hadur) = habzsolva eszik, mohó.

Hadarint - vág, kanyarint, kever. Mongol: kadu (hadu) = kaszál, vág
Mongol: kanduul (haduul) = fordít

Hadarós kasza - a kasza nyelének végére, a penge nyélre való erősítésének helyén ívelt botot erősítenek, mely a levágott gabonát egy irányba hadarja (félredönti, félrefordítja). Lásd Hadar (2) szót.

Hadaz - Lásd Hadakozik szót.

Hadarós kaszák élezése. (Ívelt bottal, hadaróval ellátott kasza)

Hadonászik – karjaival, eszközzel gyorsan mutogat, jelez, félrelök.

Belső mongol: kodo(g)ocsin (hodo(g)ocsin) – mutatványos. Lásd még Hadar (2) szót.

Hadova - üres beszéd, fecsegés, mellébeszélés, hazugság.

Mongol: kadaura (hadaura) = mellébeszél .Mongol: kudal (hudal)- hazugság, csalás, ámtítás

Hadrál - hadar. Lásd Hadar (1) szót.

Hafra - hebehurgya, szeles, széllelbéllelt.(f = b). Mongol: köbkög (höbkög) = széllelbéllelt, könnyelmű.

Hág – párosodik, megtermékenyít. Finnugor szó is.

Mongol: oko (hogo) – meghág, párosodik. Mongol: ke(g)eltü(g)ül (hegeltü(g)ül) – megtermékenyít

Lehet még : a patás állatok hímje a nőstény hátára lép (hág) párosodás közben.

Hagyít (Felvidék – Csata) - elhajít, eldob. Mongol: kaya (haja) = hajít, dob.

Hagymáz – nagy méretű pusztító járvány, tífusz; nagy láz.

Mongol: aguu (hagú) – nagy , hatalmas . Mongol: madzsii (mazi) – elpusztul, megdöglik.

Mongol: he' e – hő , meleg. Mongol: masi – nagyon (nagy mértékűen)

Háj – faggyú, zsiradék. Mongol: eyer (heyer) - hájasság

Hajadon – még férjhez nem ment lány. Magányos , pár nélküli.

Mongol: kayira ügei (hayiraügei) – (szerető)szerelem nélküli

Mongol: dan – egyedüli, magányos.

Hajadonfőtt – fedetlen fejjel (kendő, sapka nélkül)

Mongol: kaliszun (haliszun) – héj, (takaró, haj). Mongol: dan – csupán, csak, mindössze, pusztán

Hali-dan = csak hajasan (fejfedő nélkül)

Hajaz (1) – valamit megért, felfog, sejti az értelmét; hasonlít valamire.

Mongol: oyila (hoyila) - megért, felfog. Mongol: oyin, oyun – értelem, ész, felfogó képesség

Mongol: oyiralcsaa (hoyiralcsaa) – hasonló. Tévesen a Haj szóból származtatják.

Hajaz (2) – héjától, pikkelyétől meghámoz. Mongol: kaliszun (haliszun) – héj, hám, burok

Mongol: kayirszula (hayirszula) – pikkelyétől megtisztít

Hajbókol – meghajolva bókol, hízeleg, hódolattal meghajol

Mongol: ayiladqa (hayiladqa) – hódolattal meghajol. Mongol: bokira – meghajlik.

Mongol: kelbeldze (helbelze - hejbelze) = hajladozik.

Hajbol - fáradszik. Hajlong, görnyed. Mongol: kelbeldze (hejbelze) = hajladozik

Hajca (erdélyi tájszó) – ringatás. Mongol: kayibaldza (hayibaldza) – inog, imbolyog

Hajcihó - hűhó, felhajtás, kiabálás, láрма, hangoskodás , civakodás.

Mongol: kere(g)ülcsi (hereülcsi- heeölcsi) = veszekedős

Mongol: kayila (hajila) = sír, rí, jajveszékel, kiabál. Mongol: dzaka (caha) = piac (vásár)

Piaci, vásári láрма, hangoskodás. Portékáját hangosan kínáló emberek lármája.

Hajdan – régen, egykor, a távoli időben
Mongol: kedüi-yin (hedüin) – régen. Tévesen a Ha szóból származtatják

Hajdabóc (erdélyi tájszó) - haszontalan. Mongol: badzakau ügei = vacak, rossz, hitvány
Mongol: kaya(g)dal (hajadal) = hulladék, selejt. Haszontalan dolog.

Hajdár, hajder - felemás állású szarv. Egyik lefelé, másik felfelé áll. Kacsaringós, görbe, kajla.
Mongol: kuyilara (hujilara) = tekeredik, csavarodik, görbül, hajlik.
Mongol: gayitai (hajidaj) = bajos, rossz, hibás, szerencsétlen.

Hajdermennykő - kacsaringós villám. Lásd Hajdár szót.

Hajde ! - gyerünk ! Indulj ! Török: haydi = indulj !

Hajdú – magányos szegénylegényekből toborzott katonaság, eladott jószágokat hajtó, kíséző fegyveres, rendőr, katona ; hozzá nem értő személy.
Török: haydi = indulj ! Török: haydut = betyár, zsvány, bandita, rabló. Szegénylegény.

Hajhászol, hajszol - kerget, hajt, üz, terel. Lásd Hajde szót.

Hajít, hajigál – dobál. Mongol: qayala (hayala) – dobál

Hajk - ék alakú bevágás a fa törzsébe kivágás, döntés előtt. Török: oyuk (régies: hoyuk) = vájat, vésés, faragás
Mongol: kagarkai (hagarkai) = hasíték, bevágás) (j – néma). Lásd Hak szót.

Hajlék, hajlok - egyszerű szállás. (kis épület—kis ház
Mongol: ayil (hayil) – pusztai szállás (pásztor szállása). Mongol: kalka (halha) = ernyő, menedékhely
Ujgur: ayilge ayit (hayilge) = hajlék, szállás. Mongol: logszi = alom, fekhely (szálláshely)

Hajlik (1) - ívben meggörbül. Lásd Hajbókol szót.

Hájlik (2) (székely) - összeszárad, meglazul. Mongol: kalkayil(g)a (halkajila) = bő, lötyögős lesz.

Hajnal – napkelte, reggeli világosodás; sötétség szétfoslása, pirosló égalja, vööslo égaljának felszakadása.
Ujgur – török - mongol: al = piros, vörös. Mongol: nalmai = szakadozik, Ujgur – török: nur = fény
al – nur = haj – nal = vöröslő fény megjelenése. Vöröslő égalja szakadozik fosladozik.
Török: uyan (hujan) = felébred. Török: ayan (hajan) = világos. Mongol: geyi (heji) = fénylik.

Hajó – vízen úszni képes szállítóeszköz, közlekedési eszköz. Mongol: qayiba (hayiba) - víz(b)en úszik

Hajszt - fogatos állatok terelő szava. Mongol: gadzi (hazi) – elfordul, fordul. (j – néma)
Mongol: qadz (haz) – oldal (oldalra) Hajszt ide csálé = balra ! Hajszt ide há ! = jobbra !
Mongol: kabar (habar) = jobb oldal. Lásd még Csálé szót. (balra)

Hajt (1) – hajszol, terel, üz, indít, indulásra készítet. (A jószágot fehadtották má a vásárra = felhajtották)
Mongol: güile(hüile) – futni készítet. Mongol: ködel/ ködöl (hötöl) = indulás, mozgás. (j – néma)

Hajt (2) - hajlít, görbít. Mongol: kuyila (hujila) – teker, csavar, hajlít

Hajt (3) - mag kihajt, kicsirázik, növény kinő. Megindul, fejlődésnek indul.
Mongol: gooltu (hooltu) – szárba szökken (kihajt)
Mongol: ködel / ködöl (hötöl) = indulás, mozgás. (j – néma)

Hak (ormánysági szó) – hajk, ék alakú hasíték, bevágás a fa törzsébe kidöntés előtt.
Mongol: ka(g)arkai (hagarkai) – hasíték (bevágás)

Hákol - váladékot felköhög, köp. Mongol: kakaul (hakaual) = köhög.

Hal – vízben úszó állat. Mongol: kayiba (haliba) = vízben úszó állat.
Mongol: koliszu (holiszu) = halbőr. Finnugor szó is.

Hál - lenyugszik, alszik. Mongol: kölügei ayil (hölügeiajil) = csendes, nyugodt szállás, hajlék.
Mongol: kolbira (holbira), kelbeyi (helbeji) = oldalára dől, ledől, lehanyatlik, elfekszik. Finnugor szó is.

Hála - köszönet. Mongol: halamdzi = hála.
Hasonlít erre a szóra a délszláv hvala = köszönet szó.

Halál - elmúlás, élet vége. Ujgur: halaket = halál. Török: ölü /hölü = halott.
Mongol : kali (hali) = meghal, elhúny. Finnugor szó is.

Halánk, haloánk (1) - halánték. A koponya leggyengébb, legtörékenyebb csontfelülete.
Mongol: kölügei (hölükei) = gyenge (n – néma a mongol szóban)
Mongol: ka(g)al (haal) = török. Mongol: ang = jellegű. Törékeny jellegű.

Halánk (2) - gyenge, törékeny. Lásd Halánk (1) szót.

Halánték - Lásd Halánk (1) szót. Tévesen a halról (vízi állatról) származtatják.

Halít - munkát, feladatot másra hagy, hárít. Mongol: kayalta (halalta) = elhagyják
Mongol: keyide(g)ül (hejdeül - helteül) = elhagy, kihagy. pl. munkát.

Halk (1) - csendes hang, gyenge erősségű zaj. Mongol: kül ügei (hölügei – hölg)- csendes, gyenge

Halk, halok (2) - hajk. Lásd Hajk szót.

Halok (székely szó) - hajk, hasíték a fa törzsében döntés előtt. Lásd Hajk szót.

Halvány – gyenge színárnyalat, fakó, sápadt. Mongol: köl ügei (hölügei – hölg) – gyenge
Mongol: qulcsi(g)ar (hulcsigar) – halovány, sápadt. (v – néma) Mongol: ang = jellegű.

Hályog (1) - szemgolyó külső felületén képződő, látást rontó hártya.
Mongol: kölki (hölgi) = hályog

Hályog (2) , halyag, hályó - halványsárga, halvány rózsaszínű cseresznye, meggy.
A húgyhólyag színére emlékeztető . Lásd Hólyag szót.

Hám (1) – igásló szerszáma, szügyhám. Vontatást segítő szíjazat.
Mongol: kömöldürge (hömöldürge) – szügyhám. Tévesen német eredetű a hám szó.

Hamar (1) - gyorsan, nemsokára, rövid időn belül,
Török: kemen (hemen) = rögtön, mindjárt, azonnal, tüstént

Hamar (2) (Ormányság) - gyomor. (kerek, hengeres testrészt)
Mongol: kombo(g)or (homboor) = kerek és hengeres alakú.

Hambalgó - csavargó ; rossz étel , gyökérlisztből készült gombóc.
Mongol: gem (hem) = hiba, vétség, hiányosság, rossz, káros, hitvány
Mongol: balagtai = hibás, rossz, mihaszna alak, semmirekellő, csavargó.
hem – balag = hitvány – semmirekellő, csavargó
Mongol: gem (hem) = rossz, hitvány. Mongol: bülbeyi = ízetlen, híg, gyenge, rossz étel.
hem – bül = hitvány – rossz étel.

Hamcsuk , hamcsik - Lásd Hancsik szót.

Hamis – nem valódi; álnok, csaló. Mongol: gem (hem) – hiba, (hibás)
Mongol: kauramcsi (hauramcsi - haumcsi) – hamis, csaló(r – néma)
Tévesen a Hámlik szóból származtatják.

Hámor - szűk. Mongol: komo(g)or (homoor) = szűk nyílású edény

Hampuláz - kamuzik, összeviszsa fecseg ; habzsol, fal.
Mongol: gamtai (hamtai) = meggondolatlan, pazarló.
Mongol: buraa = fecseg. ham – buraa = meggondolatlanul – fecseg.
Török: kemir (hemir) = rág, harap, eszik
Török: bol = bőségesen. hem - bol = bőségesen, sokat - eszik.

Hámrázik - hámlázik, hárul. Marad valakire valami. Részesedik, jut valamiből. Részt kap.
Mongol: kemkedürszi (hemkedürszi) = töredék, rész.
Mongol: kemle (hemle) = kimér, Szétoszt.
Mongol: kürtemdzi (hürtemzi) = juttatás, részesedés.

Hamusereg (székely szó) - táncoló gyerekek a farsangi mulatságon.
Mongol: kamdzsiya (hamcsija) = barátok, baráti társaság, kaláka
Mongol: kamsza (hamsza) = összefog, együtt csinál valamit.

Hamzsál - habzsol, mohón eszik. Török: kemir (hemir) = rág, harap, eszik
Török: szele = bőséges. hem – szele = bőségesen, sokat eszik.

Hán - igen, persze ; hát ; he ? (kérdőmondat végén) He ? = igaz-e ?
Mongol: gem (hem) = igen, bizony. Török: kan (han) = igen, persze, elhiszem.

Hánábori - erkölcsstelen, züllött, feslett (főként bordélyházi nőkre mondták-- kurva)
Török: kin (hin) = kard hüvelyé. Átvitt értelemben: női nemi szerv.
Török: bayi = árusító. (magát pénzért árusító nő). Lásd még Kuna szót.
Mongol: kanga (hanga) = kielégít valakit.
Mongol: baraa = áru, árucikk. (magát árulva kielégít valakit)

Hanba - mocsár, láp, ingovány.
Mongol: kongkor / köndeyi (honkor / höndei) = mélyedés, medence, lapály
Mongol: balcsi(g) = mocsár., láp, ingovány, sár. Hon - ba = mocsaras mélyedés, lapály.

Hancúrozik – hangoskodva játszik, vidáman zajong
Mongol: konggina (honggina) – szól; zúg. Mongol: dzar-dzar ki – zsi bong, csivitel

Háncs - lefejtett kéreg, hám. Mongol: könde (hönte) = feltép, felhánt.
Mongol: kandzala (hancsala) = feltép, felszakít, felbont, leválaszt, felhasít. (Felkoncol.)

Hancsík (hamcsuk) – kis földkúpac. Földterület határát jelző homp. Hom – csog = kúpos földkúpac
Mongol: komboyi (homboyi) – kúp alakú. Mongol: cso(g)csu – halom, kupac.

Hándál - felhándál, hibáztat, hibáit szemére veti, hinti. Mongol: anda (handa) – hibázik, téved

Hándálódik (ormánysági szó) – hány, okád. (könnyít magán = hány, pisil, székletét kiüríti.)
Mongol: köndeyire(g)ül (höndeyire(g)ül – üressé tesz, kiürít (pl. gyomrot)
Mongol: könggebcüle (höngebcüle) – könnyít, enyhít

Hang – hallószervekkel felfogható rezgés. Mongol: kong (hong) – kongó hang

Hanga – hegyvidéki örökzöld törpecserje. (pl. erika)
A név a mongol Hangáj hegység nevéből származik, ahol őshonos a hegyi törpecserje.

Hangol – (húros) hangszert beszabályoz. Mongol: kögle (högle) – hangszert felhangol. (n – néma)

Hankács - szájhős, hangoskodó. Lásd Hang szót.

Hankalék – gémeskút bologató karja. Mongol: (g)angku (hanku) – hajladozik.

Hankalodik - alkonyodik, sötétedik. (A nap lehanyatlik, lehajlik.)
Mongol: kangkuldza (hankulza) = hajlik, lehajlik.

Hanság - mocsaras, lápos terület. Lásd Hanba szót.

Hant - felszántott , felhántott rét, föld nagyobb darabjai, buckái. Hant = hántott föld (darab)
Lásd Hánt szót.

Hánt, hántol – valaminek a kérgét, héját, burkát eltávolít. Felbont, kibont, feltép, felhasít, lefarag.
Mongol: könde (hönte) - hánt, feltép
Mongol: kandzala (kancala / hantala) = felnyit, feltép, felszakít, feltör, felbont, felkoncol.

Hantáz – hazudozik, nagyot mond, mellébeszél, ferdít
Mongol: köntüre (höntüre) – megdönt, megbillent, ferdít.

Hany, hanba, hamba - mocsár, láp, ingovány. Lásd Hanba szót.

Hanyag - lusta, rendetlen, felületes. Hányaveti. Ruháit széthányja.
Mongol: angarai / hangarai = hanyag. Mongol: goomai (hoomai - honai) = hanyag.
Lásd még Hány (dob, szór) finnugor szót.

Hanyatlik - erejét, tartását veszítve dől, omlik, gyengül, roskad.
Mongol: kanara (hanara) – elferdül, oldalra dől, falként megindul, ledől.

Hanyatt - ledőlve, fekve, oldalára dőlve, (földre) dőlve, hátára dőlve.
Mongol: koyina (hoina) = hátul, mögött. Mongol: koyina(g)si (hoinaszi) = hátra, mögé
Mongol: kanara (hanara) = ledől, oldalára dől .

Hápol (Felvidék – Csata) - ollót üresen csattogtat, mely nem jelent jót a vándorköszörűsök szerint.
Mongol: kabszi (hapszi) = ollót üresen csattogtat.

Háportyika - hártya (valamihez tapadó vékony burok/ fedél/ borító / héj / takaró .
pl. szemgolyóra tapadó héj, izomkötegre tapadó vékony burok.
Török: kapak (hapak) = fedő, fedél, borító, palást, köpeny, takaró, kupak.
Török: takil = odatapad valamihez. Hapa - taki = valamihez tapadó héj.

Happog - méltatlankodik, zsörtölődik, mérgelődik ; gőgösen viselkedik, kapkod.
Mongol: köbki (höpgi) = feldühödik, felindul, heveskedik, gőgös.

Hara - durva posztó – szőrből. Török, szálas takarmány szállítására.
Török: hor = hitvány. Nem jó minőségű.

Harabura (erdélyi tájszó) - rendetlenség
Mongol –török: kir (hir) = kosz, piszok, szenny. Mongol: burta(g) = kosz, mocskok, piszok

Harács - mohó, falánk, mindent tönkretevő, gondatlan.
Török: harisz = mohó. Török: harap = feldúl, tönkretesz.

Háradék - aratás után a tarlón maradt , elhullott gabona összegereblyézve.
Mongol: kuriya (huria) = összegyűjt, egybegyűjt. Hírgál = összekotor, összesöpör

Harág - szőlőkaró. Török: herek = karó.

Harákol - krákog, köhécsel. Hörgő, légső váladékát felköhögi.
Mongol: kakira (hakira) – harákol, krákog
Mongol: kirkire (hirkire) – hörög, hörghurutban szenved.

Harály - szénahordó zsák / posztólepedő. Lásd Hara szót.

Háramlik - tulajdonába kerül. Kap, jut, részesül, rámarad, örököl. Lásd Hárul (1) szót

Harang - kongó, érces hangot adó , fordított kehely formájú jeladó eszköz
Tibeti – mongol: kharanga = fém-gong (harang). Tibeti - uigur: jaranglimakh = gong, harang.

Haránt - elmozdít, arrébb mozdít, ellök, eltol, félresöpör, félrekotor, hírgál. Elhárít magától.
Török: haraket = mozgás, mozdulat. Elmozdít

Harap (1) - fogával belemar valamibe. Mongol: ura (régiesen: hura) – harap

Harap (2) - száraz, elpusztult falevél. Avar. Török: harap = elpusztul, tönkremegy

Haraszt - száraz falevél, avar.. Mongol: kaurayisza (haraisza) = kiszárad, elszárad.
Török: kuru (huru) = száraz. Haraszt tévesen szláv eredetű szó.

Harcol – fegyveres harcot vív; betegséggel küzd ; ellenségeskedik, összeütközik, veszekszik.
Mongol: karszildu (harszildu) – összeütközik, megütközik, ellenségeskedik,
súrlódik egymással, veszekszik. Tévesen a Horzsol szóból származtatják.

Harcsa - édesvízben élő, áldozatát lesből támadó ragadozó hal. (leső hal)
Mongol: kara (hara) – néz, figyel, les. Mongol: karacsa (haracsa) – nézés, figyelés (lesés)

Hargóc (Ormányság) - kampós pálcika kőcfonáshoz. Mongol: kariu (hariu) = görbe

Hárigál, háringál - halogat. Lásd Hárít (2) szót.

Hárint - elsöpör, tovább söpör, söpör. Lásd Hárít (1) szót.

Harisan (Ormányság) - mérgesen, pattogósan.. Mongol: koroszul (horoszul) = harag, méreg, düh

Hárít (1), hárint - felsöpör. takarít. Mongol: aril(g)a (haril(g)a) = tisztít, takarít.

Hárít (2) - félretesz, eltol, ellök, eltávolít ; kivéd. Mongol: kori(g)la (horila) = elhárít, kivéd, visszatart, megakadályoz, eltolt, feltartóztat ; visszaver, visszatart ellenséget.

Hárít (3) - egy helyre gyűjt, gereblyéz, egy helyre söpör. Összehirgál.
Mongol: kuriya (huria) = egybegyűjt, összegyűjt

Hárító (1), hárintó - valamit hárító, kivédő, felfogó, megfogó. Lásd Hárít (2) szót.

Hárító (2) - gereblye. Eszköz, mellyel összegyűjthető az elhullott gabona a tarlón. Lásd Hárít (3) szót.

Harizsál (1) - parazsat, tüzet megkotor, ígazít, megpiszkál – vassal, bottal.
Török: karistir (haristir) = megkotor, megkever, beletúr.

Harizsál (2) (székelő szó) - gyors; gyorsan tesz valamit. Mongol: kurcsa (hurcsa – hurza) = gyors

Harkány - haragvó, mérges, indulatos. Mongol: kooratu (hooratu) = haragos, dühös.
Mongol: kargucsaldu (hargucsaldu) = civakodik, veszekszik.

Harmadfű - harmadik évében lévő jószág. A nomád népek a fű kisarjadásával mérték az éveket. (oroszok a nyarakkal). Mongóliában, manapság is használják ezt a kifejezést.
Mongol: gurmuszun (hurmusun) = hármas (jelző).

Harmat – a szabadban éjszaka lecsapódó légköri nedvesség a fűszálakon. Olyan, mintha eső esett volna.
Mongol: kur (hur) - eső. Mongol: met = olyan, mintha....
Har - mat = olyan, mintha eső lett volna. Lásd még Permet szót.

Hárník - (pénzt) gyűjtögető, túl takarékos, fukar. Lásd Hárít (3) szót.

Hárogat - félrekotor, félresöpör. Lásd Hárít (1) és Hárít (2) szavakat.

Hárs (Ormányság) - fa, kender külső héja. Mongol: köröszün (höröszün) = héj, kéreg.

Harsan – éles, érces hangon megszólal, felhangzik, hangos zaj.
Mongol: kar (har) – éles hang. Mongol: kardzsigina (harsigina) = zörög, csörömpöl, zajong

Harsány (1) - hangos hang / zaj. Lásd Harsan szót.

Harsány (2) - növény levelének erezte, gerince. Mongol: karcsaa (harsaa) = gerinc része

Hártya - vékony burok, héj az élő szervezetben, magzatburok. Izomkötegek vékony burkolata.
Áttetsző, vékony lap. pl. szitakötő szárnya. Mongol: gordoyi (hortoyi) – vékonynak mutatkozik.
Mongol: oriadaszu (horiataszu) = burkolat, burok
Mongol: üür tüür (hürtür) = homályos. Áttetsző.

Harukáj, herukáj - harkály madár. Mongol: karsziya (harsia) = koccant, ütöget, kopogtat.
Mongol: kayiul = keres, kutat. haru - káj = kopogtatva – keres.

Hárul (1), háramlik – jóból, rosszból, feladatból valakire jut. Valakire marad valamilyen feladat.
Mongol: kürülcse(g)ül (hürülcseül) – juttat mindenkinek valamiből.

Hárul (2), **háru** (ormánysági szó) - visszatérül, térül
Mongol: kari (hari) – visszatér, visszafordul.

Haruzsa - tűzpiszkáló fa vagy vas. Lásd Harizsál (1), Hárít (3) szavakat.

Has - beleket, emésztőszerveket magába foglaló testrész. Pocakos, nagy hasú ember gúnyneve: nagybelű, beles.
Mongol: qosz (hos) – bél (állatoknál)
Mongol: koskina(g) (hoskina(g)) - bél.

Hasáb - felhasított, felvágott farönk egy darabja. Tévesen a has szóból származtatják.
Mongol: keszegken (heseken) = vágott darabja valaminek. Lásd még Hasít szót.

Hasít – kettévág, vág. Török: kes (hes) – vág, félbevág, hasít.
Mongol: ka(g)acsi (haacsi - haasi) = hasít.

Hasonlít - majdnem olyan, mint a másik. Török: kiyaszla (hiasla - hiasala) = összehasonlít

Hászé, házhé (Ormányság) - ház padlása. Hé = hiu. Üres hely. Lásd Hiu (1) szót.

Használ - valamit valamilyen célra igénybe vesz.
Mongol: asi(g)la (régiesen: hasi(g)la – használ, felhasznál.

Használt - kopott, elnyűtt. Mongol: kaszang (haszang) = használt, elhasznált.

Haszon – anyagi előny, nyereség. Mongol: asi(g) (régiesen: hasi(g)) – haszon
Török: kazancs (haszancs) = haszon

Haszura, hacura - takaró. Nádból, gyékényből készített szőnyegszerű takaró melegágyi palánták fölé.
Mongol: kucsiyaszu (husziaszu / huciaszu) = takaró.

Hat, hatás - képes valamit megtenni, befolyásol valamit. Török: kadir (hatir) = képes, mindenható.
Mongol: örtügde (hörtüde - hőtüde) = valamilyen hatás.
(h – néma szó elején) (r és g - néma, alig hallható a szó közepén)

Hát - hassal ellentétes oldal. Valaminek a felső része, teteje. pl. hegyhát, dombhát.
Mongol: koyitu (hoitu) = hátsó, északi. Finnugor szó is.
Ósi belső-ázsiai népeknél fordított égtáj használat volt.

Hátagerénye - hátgerinc. Test hosszan elnyúló csontos váza, tartója.
Török: gerin = elnyúló. pl. gerinc, gerenda...

Hatajzkodás - hatalmaskodás, erőszakoskodás. erősködés.
Mongol: katau (hatau) = erő, erős. Török: kati (hati) = erős, erőszakos

Hatak - kelés, pattanás, kiütés, duzzanat. Mongol: katagi (hataki) = (gennyes) kelés
Mongol: ketegüü (hetekü) = hólyagos fekély

Hatalmas - nagy, behemót, óriási. Török: hayta (hata) = behemót
Török: kadir (hatir) = hatalmas. Török: kudret (hutret) = hatalmas
Mongol: kadaun (hataun) = behemót, hatalmas

Hatalom – erőszakon alapuló rend, uralom. Erőfölény.
Török – mongol: kati / katau (hati / hatau) – erős, erőszakos

Határ – vége valaminek, bizonyos mérték vége; falu környékéhez (határához) tartozó földek széle, vége, mezsgye, egy halomnyi mennyiség (határjelző kupac).. Török: had (hat) = határ, korlát
Mongol: atar (hatar) – feltöretlen legelő, föld, távoli tartalék legelő (h – néma)
Mongol: kudura (hutura, hatara) - valaminek a vége.
Török: hudut (hutut) = határ, határvidék. Török: kütle (hütle) = kupac, tömeg

Hátgeréb - hátgerinc. Lásd Hátagerénye szót.

Hatlat (1) (székely szó) – kapkod. Mongol: adaa (ataa) (régiesen: hadaa – hataa) = kapkod

Hatlat (2) - háttal halad, tolat ; hátat fordít. Lásd Hát szót.

Hatló - nehezen járható út. Megerőltető, fárasztó, gödörös, bokros, sáros, meredek út.
Mongol: gatul (hatul) = átkel nehézségeken. Török: kati (hati) = erős, kegyetlen. Erőltető
Mongol: kecsüü (ketü - hetü) = nehéz, nehézkes, akadályos. (cs = t)

Hatol - bejut, eljut, támad. (víz, ellenség behatol)
Mongol: kad (hat) = támad. Mongol: kürtele (hütele) = eljut. (r – néma)

Hátyikas (Felvidék – Csata) - háton hordható, négyszögletes doboz formára fonott kosár.
Tévesen szláv eredetűnek tartják. Az ősmagyarok használtak már hátikast.
Mongóliában, Kínában, Tibetben napjainkban is használnak hátikast. Lásd Hát és Kas szavakat.

Háttya - összetör, összezúz - szőlőt. Mongol: kadur (hatur) = tönkretesz. Tör, zúz.

Hattyú- régi magyar lónév. Mongol: katau (hatau) = erős, kitartó. Török: kati (hati) = erős

Havaló (Felvidék – Bény) - rét, legelő. Török: hava = legelő.

Háványos - hitvány, semmirekellő.Csavargó. Mongol: köbörde (hövörde) = kóborol (v = b)

Haza - szülőföld, otthon. Mongol: gadzsar (hazar) = föld, hely, helység

Hazug – álnok, csaló, hamis ember. Mongol: kadzsza(g)ai (hazagai) – hamis, álnok

Házsártos - veszekedő, kötekedő, civakodó. Mongol: kaskicsi (haskicsi) = kiabál, ordítzik.
Mongol: karsildu (harsildu - hasildu) = civódik, veszekszik. (r – néma)

Hé ! haló ! Ujgur: hey = haló, hé, halló.

Hébe – hóba - ritkán. (hőben – hóban = nyáron – télen)
Mongol: he'e – hő, meleg. Mongol: küiten (hüiten) – hideg, fagy (tél)

Hebeg - habog , izgatott, felindult állapotban akadozva, izgatottan beszél.
Mongol: köbki (höbki – höbg) – izgul, izgatott

Hebehurgia - kapkodó, gyorsan, szelesen cselekvő, ügyetlen, tehetetlen..
Mongol: köbkög (höbkög) – könnyelmű, széllelbélelt. Mongol: kurducsi (hurducsi – hurgyucsi) - gyors
Török: kabiliyetli (habiliyetli) = ügyetlen, tehetetlen.

Hébér – folyadék, bor hordóból kivételére alkalmas eszköz. Lopótök. Kobak termésű lopótök.
Mongol: koboo (hoboo) – vízmerő. Török: kabak (habak) = tök.

Hebetel - Lásd Hebeg szót.

Hebrencs - széllelbélelt, kapkodó, könnyelmű, gyors beszédű.
Mongol: köbkög (höbkög) = széllelbélelt, könnyelmű.
Mongol: köbki (höbki) = felindul, izgatott lesz, felizgul (kapkod, hebeg,dadog)

Hec, hecek - gyeplő. Kettős kötélszál, páros szíjszál a lovak(fejének) irányításához.
Egyik szál- pár megfeszítésével jobbra, másikkal balra fordítják a lovak fejét, jelezve a fordulás irányát.
Mongol: kosilang (hosilang - hocilang) = kötél, kötelekből készített heveder.
Mongol: kecese (hecese) = kötél

Heccás (székely szó) - meredek ösvény. Mongol: egcse (hegcse - hece) - meredek (part)
Mongol: kadza(g)ai (hacagai) – lejtős, dűlő, ferde. Meredély.

Hedereg - nő a fenekét riszálja jobbra – balra járás közben, ring, hajladozik, dülöngél, tántorog.
Mongol: kotoguna (hotoguna) = hajladozik. Lásd még Hadar (2) szót.

Hederít – nem törődik semmivel, nem érdekli, nem izgatja semmi. Közömbös, részvétlen dolgok iránt.
Nem fordul senki felé, rá sem néz, oda sem figyel senkire, semmire, nem hajlik a jó szóra.
Mongol: idebki ügei (hidebki ügei) - közömbös, részvétlen
Mongol: küteire (hüdeire) – hüvös, hideg (közömbös)
Mongol: kotoguba (hodoguna) = hajladozik, hajlik.

Heg – sebet lezáró száradt vér (var). Hegesedés – a seb összehúzódása, beszáradása, bezáródása.
Mongol: ka(g)adzi (hagadzi) – heg, var. Mongol: qaa(g)da (haagda) – bezáródik
Mongol: ka(g)sza (hagsza) – összeszárad, beszárad.

Hegedű - vonós hangszer. Az ősi hegedűk lőfej faragásúak voltak, a magyar, mongol, türk népeknél.
Kínai - mongol: kigili (higili) – hegedű. Kínai – mongol : kigilicsin (higilicsin) = hegedűs

Heglik - elpusztul, döglik.
Mongol: kokira (hogira) = lefogy, károsodik, veszendőbe megy, tönkremegy, pusztul.

Hegy – meredeken emelkedő, magas sziklás, köves képződmény.
Mongol: egcse (hegcse) – meredek (hely). Ujgur: egiz (hegiz) = magaslat, hegy
Mongol: ögszü(g)üü (högszü) - meredek hely

Héhel, léhel - gerebenez, kendert fészül. Szálakat szétválaszt, szálakról törmeléket leválaszt, tisztít.
Mongol: ka(g)alburila (hahalburila) = elválaszt
Mongol: ka(g)alburila(g)ul (hahalburilaul) = választékot fészültet.

Héj – külső burok; takaró, fedőréteg. Kéreg. Mongol: kaliszun (haliszun) - héj, hám,
Héja – sasokkal rokon ragadozó madár.(fehéres hasa keresztben csíkozott)
Mongol: eliya (heliya) - héja, kánya (ragadozó madár)
Mongol: küiküneg (hüiküneg) - kékvércse (ragadozó madár)

Hektika - nátha, megfázás, taknyosság, krákogás - tyúkoknál..
Köhögés, tüdőbaj, betegség miatti fogyás, taknyosság.
Mongol: kakira (hakira) = krákog, harákol, váladékot köhög fel, köp
Mongol: takiya = tyúk. Hak – takia = tyúk náthája, baromfi influenza.

Hely – szabad terület, üres köz; hézag, foghíj.. Mongol: kei (hei) – hézag, ür, köz

Hemmedezik - fekszik, alszik, hempereg, hentereg. Lásd Hempereg szót.

Hempereg - hengergőzik, hengeres formájú tárgy gördül, forog.
Mongol: komboyi (hompoyi) – henger(es) (hengeredik)

Hemzseg - több élőlény együtt csinál valamit (vonul, gyűjt)
Mongol: kamdzi (hamzi) – összefog, kalálkában dolgozik. (hangyák, méhek hemzsegése)
Mongol: kamdzilcsa (hamzilcsa) – több személy összefog, segít egymásnak.

Hencegő – kérkedő, dicsekvő, gőgösen büszkélkedő. (n – néma)
Mongol: kegdzi(g)ün (hegdziün - heciün) – gőgös, fennhéjázó

Hencidától – Boncidáig - egykor létezett magyar falvak.
Hencs(e), Bonc(a) - ősi magyar személynevek. ida = hídja.
(Kaposvár közelében található a Deseda tó, mely ősi magyar falu, Dees – hídja nevet őrzi.)

Hencser – kisebb heverő, kicsi, szűk fekhely. Mongol: kono (hono) – meghál, alszik valahol
Mongol: csir(g)a(g) - szűk, szoros (szűk helyű)
Hon – csir = alvó hely - szűkös. Fordított sorrend !

Hendzeg (Ormányság) - levágott kukoricaszár elfektetve. Lásd Koncol és Hencser szavakat.

Henger - kör alapterületű forgástest, mely görgötésre, hengergetésre alkalmas.
Mongol: kombo(g)or (honbogor) – hengeres és kerek.
Mongol: öngköri (höngöri) = hengeredik, gördül.

Hentereg lejtőn le--- Mongol: köntüre (höntüre) = lefelé tart, felfordul.
Mongol: önköri(g)ül (hönköriül) = gurít. Lásd még Henger szót.

Hentes – leölt sertés felbontásával, kettéhasításával, feldarabolásával foglalkozó személy.
Mongol: kandzala (hanzala) – felbont, felnyit, (felkoncol). Lásd még Hánt és Felhental szavakat.

Henye - lusta, tétlen. Lásd Henyél szót.

Henyél – tétlenkedik, lustálkodik. Mongol: angarai (hangarai) – tétlen, rest

Hep (1) - üt, vág. Mongol: köbde / köbszi (höpde / höpszi) = ütöget, vereget
Mongol: göbde (höpde) = üt, ver.

Hep (2) - fűzfasíp. fűvös hangszer.
Mongol: köbkeyi (höpkei) = felfűvódik. Fűvódik, fűjják. Széllel telítődik. Szél, levegő működteti.

Hepaj - veszekedés, verekedés; szilaj multság. Mongol: köbkeger (höpkeger) - heveskedő (heveskedés)

Hepciás (1) – összeférhetetlen, kötekedő, izgága, hóbölgő
Mongol: kebcsegei (hepcsegei) – összeférhetetlen, önfejű

Hepciás (2) - beteges. Mongol: ebersiye (hepersie - hepesie) = betegeskedik.
Mongol: kubila (hupila) = beteg testrész.

Hepciás (3) - hencegő. Dicsekvő, öntelt, gőgös.
Mongol: köbkeyi (höpkei) = felfuvalkodik. Öntelt, gőgös lesz.

Hepehupa – gödrös- púpos / hompos , egyenetlen terep.
Mongol: köb (höp) - gödör. Mongol: oboar / hopoar = dudorodás, púp, csúcs.
Mongol: kombo(g)or (hompogor) – púp, fordított kehely alakú kupac

Heppeget - akadozva beszél, hebeg. Lásd Hebeg szót.

Heprecsóré -- szeleburdi, kapkodó, hebehurgia, hebrencs, félbolond, fecsegő, nem bír magával.
Mongol: köbkög (höpkög) = könnyelmű, széllelbélt.
Mongol: dzsirbagar = nyughatatlan, izgága. Mongol: csar = csiripel, locsog, fecseg.
höp – csir höp – csar...

Heprentyü - ringyó, rossz erkölcsű nő. Könnyűvérű nő. Hebre - netü
Mongol: köbkög (höpkög) = könnyelmű. Könnyelműen
Mongol: neyilelte (neite) = egyesül, közösül

Hepü - hártya a forralt, majd kihűlt tej tetején.
Török: kapak (hapak) = fedél, borító, kupak.

Herák (erdélyi tájszó) – köpet. Mongol: kirkire (hirkire) = hörghurut (váladéka)

Herbekel - heverészik, lustálkodik, tétlenkedik. Lásd Herbetel szót.

Herbetel - tanyázik, tartózkodik valahol, szálláshelye van valahol.
Török: kerevet (herevet - herebet) = heverő, fekhely. Szálláshely. (v = b)

Hercegosz, harcagosz - kötekedő, zsörtölődő.
Mongol: karsildu (harsildu - harsilgu) = civakodik, veszekszik, ellenségeskedik.

Hercsula - vadmacska, gonosz macska, gonosz, szőrös szellem. Her – csula.
(átvitt értelemben a szőrös női nemi szervre is mondták)
Mongol: kooratai (hooratai) = gonosz, ártó, káros
Tibeti – mongol: dzsilar (csila) = macska. Tibeti: byi – la = macska

Herdál – elpazarol, eltékozol pénzt, vagyont.
Mongol: ürügde(g)ül (hürügde(g)ül) – elherdál, elpazarol
Tévesen a Hord szóból származtatják.

Here (1) - férfi, hím páros ivarmirigye. Török - mongol: ere / here = férfi (hím)

Here (2) – méhcsalád nem dolgozó hím tagja.
Mongol: üre ügei – (hüregei) – haszontalan. Török –mongol: ere – hím, férfi (h – néma)

Hére - gyorsan, váratlanul, hirtelen. Fokozó szó is az azonos hanggal kezdődő szavaknál.
Mongol: kurdun (hurtun) = gyors

Herécel, hericsköl - kakas a tyúkot megtermékenyíti. Gácsér a kacsát megtermékenyíti.
Kakas párzás előtt a tyúkot körbejárja, közben a tyúk felőli szárnyát szétterítve rezgetti. Cicerél.
Mongol: orcsi (régiesen: horcsi) = forog, körbeforog.
Török - mongol: ere / here = hím Hímmel párosodik.
Mongol: karcsigina (harcigina) = zörög. Szárnyát zörgeti.

Hergácsol, kornyicsol, kohácsol - barkácsol. Kalapálgat, összeépít, összerak, alkot egyszerűbb dolgokat.
Mongol: kurdzala (hurcala) = piszkál, babrál, furkál
Mongol: kurgu (hurgu) = összeállít. összeépít. Török: kurar (hurar) = alkot, elrendez

Hergál - haragszik. Mongol: kargisz (hargisz) = haragos
Török: kargi (hargi) = káromkodik. haragos.

Herge - kajla, lehajló, görbe. Mongol: örigüü (hőrigü) = görbe, kajla. Mongol: korboyi (horboi) = görbül

Hergel (1) – idegesít, ingerel, bosszant, mérgesít, feltüzel, izgat
Mongol: koroszka (horoszka) – ingerel, mérgesít. Mongol: kö(g)erge(hőerge) – feltüzel, felizgat

Hergel (2) - kakas a tyúkot megtermékenyíti, idegesít kutyát bottal ütögetéssel, férfi nővel közösül, nagyobb gumókat kiszed a burgonyabokor alól.
Török - mongol: ere (here) = hím, férfi, here. Hím párosodik.
Here méretű burgonya kiszedése a bokorból. Átvitt értelemben: herélés

Hergia - ménes, havasokban nevelt félvad ló. Féktelen, indulatos, haragos, szilaj ló.
Mongol: kargisz (hargisz) = haragos. Vad, indulatos. Török: karli (harli) = havas

Hérehirtelen - gyors hirtelen, nagyon hirtelen. Lásd Hére szót.

Herekőzik - lejtőn, domboldalon szánkóval lesiklik. Mongol: urudua (hurudua) = lefelé halad

Herél - kakas a tyúkot megtermékenyíti; burgonyabokor alól a nagyobbakat kiszedi; fiatal kan malac, tinó heréit kivágja. Here szó. Török – mongol: ere / here = férfi, hím, here szerv.

Hérel - szarvasmarha a nyelvével a fűvet lecsavarintja, letépi.
Nyelvükkel csavarintó mozdulattal legelészők: szarvasmarha, zsiráf...
Mongol: ere (here) = megcsavar, teker, fordít, sodor.

Hérész (1) – lakodalom utáni (vasárnap) az ifjú párnál tartott multság. Ajándékgyűjtés az ifjú párnak.
Mongol: kör (hör) – multság. Mongol: qurim (hurim) - lakoma.
Mongol: kuriya (huriya) – gyűjt, begyűjt.

Hérész (2), hárász - színes pamutfonal. Török: kirmizi (hirmizi) = piros, vörös, lila.

Herezsvál - borotvál. Szórt levág. Mongol: kercsile (hercsile) = vág, vagdal.

Héria - locsogó, fecsegő, fontoskodó ember. Mongol: yari (hari) = fecsegő.
Mongol: uridal (huridal) = fontosság. fontoskodó.

Hérics - mérgező növény. (Adonis vernalis). Mongol: koor (hoor) = mérgező anyag, mérgező

Hericsköl, hericskél (Felvidék – Csata) - gácsér a nőtény kacsát, kakas a tyúkot megtermékenyíti.
Lásd Herécel, Herél szavakat.

Héring - elmaradt kis szőlőfürt; maradék, hulladék. Mongol: üredeszü (hüredeszü) = maradék

Herkányos - lobbanékony, haragos. Török: kargi (hargi) = káromkodik, haragos.

Herkel (1) - pazarol. Lásd Herdál szót.

Herkel (2) - horkol. Mongol: korkira (horkira) = horkol. Török: hordula = horkol

Herkentyű – zsirban sült percc alakú sütemény.
Mongol: (g)arika (harika) – karika, kör, gyűrű. A percc valójában két karikából álló tészta.

Hermor - civakodás, veszekedés, kötekedés, zsörtölődés. her – mor = haragosan veszekedik
Mongol: kooratu (hóratu) = mérges, haragos. Mongol: mar = szid, korhol, veszekedik

Hernya - savanyúság, bor felszínén (erjedéstől is) keletkező szürkés hártya, penészes nyálka.
Mongol: koron (horon) = kártékony, tönkretévő. (megromlott bor)
Mongol: kooratai (hooratai) = káros. Mongol: nalika = nyálka hor - na

Hernyó – a lepke hosszúkás és puha testű, növények leveleit rágcsáló álcája. Kártevő.
Mongol: koroqai (horokai) – féreg, rovar, kártevő. Mongol: nabcsi – levél, lomb.
Mongol: koron (horon) = kártékony. Tévesen a Hornyol szóból származtatják.

Herőc - patkány. Kártevő. Mongol: karsi (harsi) = káros.

Herőce – vékony, lemezfánk, mely zsirban sütéskor meggörbült. Forgácsfánk, csörögéfánk.
Mongol: koromdzsitu (horomdzsitu) – hitvány (vékony)
Mongol: korboyi (horboyi) – sík felület megvetemedik
Mongol: karcsigina (harcsigina) = zörög, csörög.
Kisütve, egymáshoz érve halk zörgő hangot adnak.

Herpeg, hertyeg - nehezen lélegzik, hörög, hurutos. Mongol: kirkire (hirkire) = hörög

Herreg – kutya haragszik. Kutya a fogát vicsorgatva morog.
Mongol: kooratai (hóratatai) – haragos, dühös, mérges,

Herseg – kemény, friss gyümölcsbe harapva sercegő, ropogó hang hallható.
Mongol: karcsigina (harcsigina) – csörög, zörög, serceg, herseg, karcoló hang. Lásd Horsog.

Hersent - közösül. Mongol: korsiyalal (horsiyalal) = egyesülés
Mongol: koosla (hoosla) = párosít, egyesít. (r – néma)

Hervad – növények levelei víz hiányában fonnyadnak, kiszáradnak.
Mongol: kaurayisza (haurayisza) – kiszárad. (v – néma)

Héség - hőség. Mongol: hee = hő, meleg

Hét - sorszámnév. Uygur: hepte (hete) = hét. Török: hafta (hata) = hét Finnugor szó is.

Hetevény (székely és ormánysági tájszó) – Fiastyúk csillagkép. Fias kotlós csillagkép.
Kotlik = megtelepszik a tojásokon. Uygur - mongol: kota (hota) = telep, szállás.

Hév - melegség, forróság. Mongol: hee = meleg, hő.

Héva - szekér forgószámlójának elején lévő rövid villaszerű befogó, melybe a kocsirúd illeszkedik.
Két ág közötti hézag, mint befogadó hely. Mongol: kei (hei) = hézag, köz, hely. (v – néma)

Heveder - kettő vagy több dolgot összekötő, rögzítő szalag, gerenda. Valamit valamihez ráerősítő, rögzítő eszköz. (szij, kötél, lécz, gerenda...) (v – néma) heveder - heeder
Mongol: kadaaszun (hadaaszun) – ráerősítés és rögzítés

Heveny - nagy lázzal járó gyulladás. (v – néma)
Mongol: hee = hő, meleg. Mongol: an = jellemző, természetű

Hevenyében - hirtelen, gyorsan, lázasan, melegében. Lásd Heveny szót.
Heveny-láz- hirtelen nagy láz. Melegében ütni a vasat = gyorsan ütni a vasat, míg ki nem hűl.

Hever - fekszik, pihen, dologtalanul fekszik. Mongol: kebte (heYTE) – fekszik, hever. (b = v)

Hévér (1) - hóhér. elítélt személy fejét levágó. (v – néma) héér.
Mongol: kercsi (hercsi) = vág, darabol.

Hévér (2) - csavaros kézi emelő. (v – néma) héér. Mongol: ergügcsi (hergügcsi) = emelő.

Heves - forrófejű, hirtelen. Lásd Hő szót.

Hevizál - tétovázik, bizonytalankodik; lopja a napot..
Mongol: kubiya(g)da (huviada) = habozik, tétovázik
Mongol: keyiszüme (heiszüme) = bizonytalan. (v – néma)
Mongol: kaszingna (haszingna) = henyel, lustálkodik.

Hézag – két dolog közti rés, köz, foghíj, űr, szabad hely. Hé -zag
Mongol: kooszun (hooszun) – üresség, üres, hiány. Mongol: kei (hei) – hézag, köz, űr
Mongol: szog – hiány. Mongol: szeg – megszakítás, szünet

Hezsely - szeleburdi, szeles. Lásd Hezsetel szót.

Hezsetel (székely szó) – izeg-mozog, szeleskedik.
Mongol: idza(g)ana (hidzagana) = izeg - mozog, nyüzsög.

Hiába – eredmény nélkül, feleslegesen. Semmi eredmény, a semmiért.
Mongol: kei (hei) – hiába, potyára, levegő, űr, üresség.

Hiány - valami nincs, üresség, űr, levegő (semmi). Mongol: kei (hei) – űr, levegő, üresség

Hiba - baj, mulasztás, hiányosság, vész, gond. Mongol: kei (hei) – hiába, hiba.
Mongol: balai – hiba, baj, kár. Tévesen szláv eredetű a szó.

Hibirc - híg sár. Sok vízű, híg sár. (habarcs). Mongol: kabung (habung) = vizenyős.
Mongol: koborsi (hoborsi) = ritka, gyér, ritkás, híg.

Hibbant – zavarodott elméjű, nem teljesen épeszű. Nincs esze.
Mongol: köbkög (höbkög) = könnyelmű, széllébélt, habókos. Leng, libeg, romlik.
Mongol: kei (hei) - űr, üresség, hézag (hiány). Mongol: bantagna – összezavar (zavarodott)

Hibócás - híg főzelék, híg sár. Lásd Hibirc szót.

Hibog - inog, leng, hajladozik; süpped. Mongol: köbszüger (höbszüger) = süppedő.
Mongol: köbkeldze (höbkelze) = libeg, leng, hajladozik

Hibókos - rothadásnak indult. Mongol: köbkere (höbkere) = rothad, megromlik.

Híd (1) - deszkapalló. Patak, árok áthidaló anyaga.

Híd (2) – két part között átjárást biztosító építmény. Híd ősi neve = átkelő. Az ősi időkben a „híd” az árkon, patakon átvezető farönkökből, pallókból állt. Lásd még Hidas szót.
Mongol: ködelgen (hödelgen) – forgalom (átjárás)
Mongol: kuudaszu (húdaszu) = lap, lemez (palló)
Mongol: gudum (hudum) = átjáró. Mongol: gatula (hadula) = átkelő

Hidas – pallókból összeépített disznóól. Mongol: kuudaszu (huudaszu) = lap, lemez (palló)

Hideg – hűvös, alacsony hőmérsékletű. Fázást okozó hőmérséklet.
Mongol: küiten (hüiten - hüiden) – hideg(ség). Mongol: kölde(g)üü (hölde(g)ü) – fagyos (hideg)

Hidó, hidi - tehenet őrző, legeltető gyerek. Mezei munkákban segítő gyerek. Segítő – cseléd - szolgál.
Török: güt (hüd) = legeltet, terel, kihajt jószágot. Mongol: kötöcsi (hötöcsi - hödöcsi) = szolgál.

Hidu - cselédek szálláshelye. Lásd Hidó szót.

Hiedelem - megalapozatlan, tévesen kialakított vélemény. Tévhit.
Mongol: itegel (hitegel) – hit, hitvallás. Türk: itimat – hit. Tévesen a Hideg szóból származtatják.

Híg (1) - sok vizet tartalmazó. Vizes, vízzel kevert. Folyékony. Vékony, sovány, gyenge.
pl. vízzel felhígított pálinkára mondjuk, hogy gyenge, vékony.
Mongol: üküger (hüküger - hüğüker) = gyenge. Mongol: güyilge (hüige) = folyat, hasmenést okoz.
Mongol: ükencse (hükencse - hügencse) = gyenge, erőtlensé, silány.

Híg (2) - híg palacsinta. Kövön sült palacsinta. Ujgur - mongol: kag (hag) = kő

Higgadt - csendes, nyugodt. Mongol: köl ügei (hölgei - högei) – csendes (l – néma)
Tévesen a Híg szóból származtatják.

Hígvíz - élővíz, folyónak azon része, ahol a víz gyorsan folyik, nem sűrűsödik be a hidegtől, nem fagy be.
Lásd Híg (1) szót.

Híja – hiánya valaminek. Nincs valami. Nem létezik. Mongol: kei (hei) – levegő, űr, üresség (semmi)

Hilintál - hintázik. Billeg, kalimpál, leng. Mongol: külkügene (hülkügene) = meg-meglódul.
Mongol: kalkana (halkana) = lötyög, lebeg, libeg, lengedezik
Mongol: kalbaldza (halbalza) = meg-meglebben.

Him (1) - ritkás erdő kaszálója. Mongol: komor (homor) = ritka
Mongol: komsza (homsza) = ritka, gyér

Hím (2) - gácsér, gúnár, férfi. Mongol: im (him) = hím

Hím (3) - hímzés. Lásd Hímzés szót.

Himbál – lenget, lóbál ide-oda. Mongol: köböldze (höböldze) - himbál (m – néma)

Hímlik - omlik, porlad. Mongol: ömere (hömere) = omlik

Himlő – fertőző betegség gennyes hólyagocskái után maradó száraz hám. (h = k)
Mongol: komkorau (homkorau) – hám, var, hámló bőrpikkely.

HIMLŐMAG - ősi védőoltási módszer állatoknál.
A himlővel fertőzött juh kilyukasztott fülén keresztülhúzott - fertőzött vérrel átívódott - madzag, melyet járvány kezdetén az egészséges állat fülébe tettek, hogy enyhébb fertőzésen átesve, védettséget szerezzen. Nomád népek ősi betegség megelőző módszere. Belső-Ázsiában elvétve még fellelhető.

Himör (Ormányság) - borjú bőre alatti dudor. Mongol: komboyi (homboji) = kúposan domborodik.
Mongol: gem (hem) = hiba, baj

Himpók (Ormányság) - ló lábán víz- vagy csontdaganat.
Mongol: gem (hem) = betegség, baj, hiba, sérülés. Mongol: ba(g)la = csomó

Hímzés – kivarrás, varrott minta, díszítő varrás. Mongol: ümüre(g)ül (régiesen: hümüre(g)ül) – varr.
Hínár (1) – vízben növő kúszónövényfélé. Mongol: kö(g)ene (hő(g)ene) – kúszónövény indája.
Hínár (2) – sovány, vékony, silány tej; hártya, hernya; békanyál
Mongol: anayikan (hanaikan) = silány. Mongol: önggör (hōngör) = hártya, lepedék.
Hing – háng (székely szó) – semmirekellő. Mongol: angai (hangai) = szájtáti.
Mongol: angarai (hangarai) = rest, tétlen. Széna Béla – A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai.
Hinnál – hintázik. Lásd Hinta szót.
Hinodál – tétovázik, ingadozik, hintál. Lásd Hinta szót.
Hinnyáz – nagy lármával kísért játék. Nevetgélés, vihogás, sikítozás játék közben.
Mongol: iniye (hinie) = nevetés
Hint – szór, vet. Amikor a szántóvető a maga elé kötött batyuban lévő gabonaszemekbe belemarkolt, majd elszórta azokat. Azután vissza lendítette a kezét a batyuhoz, és ismét kilendítette a kezét, akkor ezt az ide-oda lengető mozgást hintázó mozdulatnak tekinthetjük. Lásd Hinta szót.
Hinta – függesztett, lengő mozgást végző ülőke.
Mongol: gangqu (hangku) – leng, ring, meg-meglendül.
Hipaték – vagyon. Német: die Habe (hape) = vagyon.
Hír – szóbeszéd, értesülés, szóban hallott új esemény. Ujgur: hever (heer) = hírnök
Mongol: kö(g)er (höer) – beszéd (hírbe hozzák = beszélnek róla)
Hira – kosz, piszok. Török: kir (hir) = kosz, piszok.
Hirákol, harákol – krákog, hörög, váladékot köhög fel. Lásd Harákol szót.
Hirgál – asztalon kenyérmorzsát kezével összesöpör, szemetet egy helyre összesöpör, szálas gabonát, takarmányt gereblyével összegyűjt.
Mongol: kuriya (huria) = összegyűjt. Mongol: kuriyalga (huriaga) = egybegyűjtés
Hirgis – ráncos. Mongol: korcsigir (horcsigir) = ráncos. Török: kiristir (hirstir) = összeráncol
Hirgel – Lásd Hergel (1) szót.
Hirig (Ormányság) – verés. Mongol: (g)arda (harda- harg) = megverekezik.
Hirigel (székely szó) – elkoptat, tönkretesz. Mongol: karu (haru) = koptat.
Hirikel, hiricel (székely szó) – sípolva lélegzik. Mongol: kirkire (hirkire) = hörög, sípol a tüdeje.
Hirinka – szelet. Török: kirk (hirk) = levág. Török: kirpinti (hirpinti) = szelet.
Hirinta – hilinka, hinta. Lásd Hilintál szót.
Hirip – vargánya (gomba). Barna sapkájú, nagy méretű, vastag tönkű gomba.
Török: iri (hiri) = nagy, kövér, terjedelmes
Hirtelen – váratlanul gyorsan, egy villanásnyi idő alatt,
Mongol: kurdun (hurtun) – gyors, fürge. Tévesen a Hír szóból származtatják.
Hiszemfa – kételkedőknek mondják: ha nem hiszed, mássz fel a hiszemfára.
Hiszem, ha látom. Hiszemfa = látófa. A pusztában lévő magányos kiszáradt fa, vagy földbe ásott ágas fa, látófa, amire felmásztak és belátták a környéket. (elkóborolt állatot)
Hiszi a piszi. – (talán el)hiszi a kicsi (gyerek) Lásd Piszi szót.
Hiszen, iszen – de, pedig. Lásd Iszen szót.
Hit – bizonyítható és nem bizonyítható dolgokban való bizodalom.
Mongol: itegel (régiesen: hitegel) – hit, bizalom. Ujgur: itikhad = hit, bizalom
Hitang -- hitvány. Lásd Hitvány szót. Ékes példája annak, hogy szóközi v hang elsikkad.
Hites – valami mellett hitet, hűséget tett, felesküdt valamire. Lásd Hit szót.
Hitvány – sovány, vézna, csenevész, rossz minőségű, kis értékű. (v – néma) hitvány – hitány
Mongol: katanggira (hatanggira) = lefogy, lesoványodik. Mongol: atayir (hatayir) – sovány
Hittyes – szilaj, féktelen, könnyen hevülő; büszke.
Mongol: ketüргеgei (hetüргеgei) = mértéktelen, szertelen, szélsőséges, túlzó.
Hiu (1) – padlás; hézag. (padlás = üres tér). Mongol: kei (hei) – úr, üresség, hézag
Hiú (2) – hiába való, semmit nem érő. Lásd Hiu (1) szót.
Hiú (3) – önmagát túlbecsülve tetszeleg. Tudásával, küllemével eltelt ember. Üres fejű, beképzelt.
Lásd Hiu (1) szót. Mongol: (g)oyolkila (hoyolkila) – piperkőc, hivalkodóan öltözködő.
Hiúsul – nem valósul meg, siker nélkül ér véget, kudarcot vall
Semmi nem lesz a tervünkből, füstbe megy a tervünk. Lásd Híja szót.
Hív (1) – szólít, üzen. (v – néma). Hív – hí. (pl., hí a haza.). Mongol: ge (he) – szól, mond (hí).
Hív (2) – hűséges, kitartó, állhatatos, megbízható. Hittel van valaki, valami iránt. Lásd még Hit szót.
Mongol: katau (hatau) = kitartó.
Hivalkodik (1) – panaszosan, nyugtalanul hivatgatja az anyját – a kisgyerek. Lásd Hív (1) szót.
Hivalkodik (2) hivázkodik – hiú, öntelt, gőgös, kérkedik.
Török: kivan (hivan) = büszkélkedik, dicsekszik. Lásd még Hiú (3) szót.
Hivatal (1) – munka, foglalkozás, mesterség, hivatás. Elhivatottság valami iránt. Lásd Hív (2) szót.

Hivatal (2) - közügyek intézésével megbízott, vagy azt vállaló tisztségviselők háza. Lásd Hív(2) szót.

Hivatalos - meghívott személy valamilyen eseményre. pl. lakodalomra. Lásd Hív (1) szót.

Hivék (ormánysági szó) – bab, borsó hüvely. (v – néma) hiék. Mongol: kui (hui) – hüvely

Hivít - hűt. Lásd Hűtő szót. Példa arra, miként sikkad el a szóközi v hang.

Hízeleg – kedveskedik, kedveskedő szavakkal dicsér.
Mongol: (g)oolsi(g) (hólsig - hózig) – kedves. Ujgur: husamet khilmakh = hízeleg
Hízelgés: jó csengésű hamispénz. Hízelkedés: a barátság megmérgezője.

Hízik - kövér lesz, fejlődik, gyarapodik, vastagodik
Mongol: kögdzi (hősz) = gyarapodik, fejlődik. Finnugor szó is.

Hó rájött a havasság, eszetlen, vidám, haragvó. Hódas, holdkóros.
Török: ay (hay) = Hold. Hónap - Hold ciklusa.

Hobáj - kopolya, mélyedés, völgykatlan. Mongol: köb (hőb) = mélyedés, gödör.

Hobergyás - Lásd Hóbortos szót.

Hóbortos – széllelbélt, könnyelmű, szeszélyes, bolondos, különc.
Török: kapis (habris) = hóbort. Mongol: köbkög (hőbkög) – széllelbélt, könnyelmű

Hoca ! hoci ! - add ide ! Ide vele ! Lásd Aca ! szót.

Hód (felvidéki-csatai szó) – hold (égitest). Mongol: odun (régiesen: hodun) – csillag (égitest)

Hodály – juhakol, juhok fedett szállása, állatok megőrző helye, fedett istálló
Tekintve, hogy a juhok voltak a legkisebb legeltetett állatok, így részükre könnyebb volt fedett, védett szállást építeni. Mongol: kadaala (hadaala) – megőriz, vigyáz valamire.
Mongol: he'e - meleg. Mongol: dala – szélvédett, fedett karám, istálló.

Hódnap - hónap. Hold alakváltozásának ciklusideje. Egy keringési időszak. Lásd Hold szót.

Hódol – alázattal, hajladozva elfogadja az erősebb, hatalmasabb felsőbbrendűségét.
A behódolás jele az állatvilágban a lehajtott fej, összegörnyesztett test, behúzott farok.
Hódolattal köszönt = meghajolva köszönt.
Mongol: kotouna (hodouna) – meg-meghajlik. Tévesen német eredetű a szó.

Hodzsa, hodsa - kapzsi, mohó ; kötekedő, kiabálós.
Hoca ! Ide vele, add ide ! Mindent magának akaró, kapzsi. Lásd Hoca ! szót.
Mongol: ö(g)ecsile (hőcsile) = kötekedik
Mongol: kölcsügürke (hölcsügürke – hőcsügürke) = kötekedik – ittasan.

Hogyint - mivel, miután

Hoj (csángó szó) - hogy

Hojanne, hogyanne (csángó szó) - hogyan, miért ne.

Hojeda - bízató (hajtó) munkadal. Török: haydi ! = nosza, rajta! gyerünk ! hajde !

Hojsza - sirály, viharadár, halászmadár.. Mongol: keyisz (hejisz) = lebeg, száll a szélben.

Hók – fej, koponya. (hókon váglak = fejbe váglak). Mongol: kokimai (hokimai) – koponya (fej)
Tévesen a hal, meghal szóból származtatják.

Hóka - ló, szarvasmarha fején (homlokán) csillag, hold alakú világos folt.
Lásd Hók és Hókadt szavakat.

Hókács (Ormányság) - bevágás a fa törzsébe döntés előtt. Lásd Hajk szót.

Hókadt - fakó, halvány, sápadt, halványsárga. Mongol: kongor (hongor -hogor)= világossárga. fakó.
Mongol: kökergene (hökergene) = sárgás virágú gyom.

Hókol - hőköl. Lásd Hőköl szót.

Hókony, hukány (1) - nagy fejsze. A lényeges információ elmaradt : Hasító fejsze, ráverő fejsze.
Farönköt, tuskót nagy fejszével hasítják szét.
Mongol: kagacsi (hagacsi - hakacsi) = hasít. Török: kak (hak) = üt, ver.
Nagy fejszét a hasító ék beverésére is használják tuskó hasításkor.

Hókony (2) - (folyó) holtág, holt meder. Mongol: ükülte (hükülte) = elhalás, pusztulás
Mongol: kokidal (hokidal) = károsodás. elhalás

Hókoros - holdkóros. Lásd Hold (1) szót.

Hókuszpókusz - varázsige – bűvészek varázsszava. Török: hokkabaz (hokapusz) = bűvész

Hold (1) - Földet kísérő égitest. Népiesen: hód. (h – néma). Hold = old, od. Török: ay = hold.
Török: aydinlan = fénylik, csillog, ragyog, világít. Mongol: odun (hodun) = csillag.
A magyar Ajtony (Aydon) név is e szavakból származik. Jelentése : fényes, fénylő.
Tévesen a hó, hónap szóból származtatják.

Hold (2) - magyar területmérték. Annyi terület, amit egy holdvilágos éjszaka ideje alatt egy lóval, egyes ekével felszántottak. Tévesen a hol, hajnal szavakból eredeztetik. T: ay (Hai) = Hold

Hol ess bé ? (székely mondat) - hol is a baj ? Mongol: bala(g) = baj

Holló - fekete tollazatú, nagy csőrű madár. Török: kelag (helaa) = holló. Finnugor szó is.

Holmi - értékesebb tárgyak, ruházat, bútor. Török: kiymetli (hilmekli) = értékes tárgy.
Tévesen a hol + mi szavakból eredeztetik.

Holnap - a mai napot felváltó nap, következő nap. Hol – nap (régies változatai: hónap, hojnap)
Mongol: kala (hala) – felvált.. Mongol: koyiton) (hoiton / holiton) - következő
Tévesen a Hol, hajnal szavakból eredeztetik.

HOLTTESTBE BÚJT SZELLEM. Tibeti – mongol: orolang = holttestbe bújt szellem.
A hunok és az ősmagyarok azért nyilaztak az üres sírba, hogy megöljék a föld gonosz szellemét,
nehogy az a halottba bújjon, aki aztán emiatt nem találkozhat ősei szellemével.
Lásd még Kontyu szót.

Holy, hoj - milyen, amilyen.

Hólyag – vékony falú, tömlőszerű képződmény. Fakósárga, halvány piros színű , levegővel, vérrel,
vízzel, vizelettel feltelődött. pl. húgyhólyag.
Mongol: keyile (heyile) – levegővel tölt, felfúj. Mongol: uyilankai (huilankai / huilag) = hólyag

Hom (éhom) (ormánysági szó) – gyomor
Mongol: qomboyi (homboyi) – felfelé szűkülő hengeres test kereken domborodik. (gyomor formája)

Hombár - gabona tároló . Török – mongol - ujugur : ambar (régies: hambar) = hambár

Homlit - szőlőtőke vesszőjét lehajlítják, elföldelik, kis földkupaccal betemetik, ahol önálló növényként megered.
Török: gömülü (hömülü) = eltemet, betemet. Lásd még Homp szót.

Homlok – a fejnek a szemöldöktől a hajzig terjedő lapos része. Mongol: kamsi(g)a (hamsiaa) – lapos

Homjog - gyomor, belek (has) csikar, görcsöl, fáj. Görcsölés = összehúzó fájás.
Mongol: kamu , kumi (hamu, humi) = összehúz

Homolya - gomolya(túró) juhtúróból kézzel gyúrt, ökölnyi méretű gombóc.
Mongol: kumbagar (humbagar) = gömbölyded

Homorít - görbít, hajlít. Mongol: kumbayi (humbai) = köröskörül befelé hajlik, összegömbölyödik.

Homp – telekhatárt jelző kis földkupac. Mongol: komboyi (homboyi) – fordított kehely alakú, kúpos

Hompólék (felvidéki – csatai) – duzzanat, daganat ló, tehén lábán. Lásd homp szót.

Hon – haza, otthon, szállásterület. Török: kon (hon) - letelepszik, megszáll.
Mongol: kono (hono) – megszáll valahol.

Hón, hony, húnnya - kar, szárny. „, A libának pihijét kitipik a húnnya alól. „, A liba pehelytollazatát kitépik a szárnya alól. Török: kanat (hanat) = szárny. Mongol: göndzi (hönzi) = karos emelő.

Honcsok, hancsik - hant, göröngy, földkupac. Lásd Hant szót.

Hónalj – kar töve, kar alatti rész , szárny töve. Lásd még Hón szót.
Török: kanat (hanat) = szárny. Mongol: göndzi (hönzi) = karos emelő.
Mongol: ala = valami töve, alsó része. Mongol: oyo(g)ar = töve, alja valaminek.

Hónap, hónap - a Hold alakváltozásának ciklusideje. Tévesen a hó + nap szavakból származtatják.

Hoporcos, hőbörös – búbos, dudoros, rücskös, bibircsókös, érdes felületű. Hantos, rögzös , buckás terület.
Török: kabarsik (haparsik) = duzzanat, buborék, búb.
Mongol: kabudar (hapudar) = duzzanat, búb. Mongol: kabira (hapira) = karcol, dörzsöl, érdesít

Hoppondaré - félbolond. Török: hoppa = idétlen, komolytalan.
Mongol: köbkög (höpkög) = széllebélelt. Mongol: taranggi (daranggi) = szétszórt.

Hoppá - felugrásra biztató szó. Török: hopla = ugrik, ugrál.

Hóra – ősi körtánc. Burját mongol: yokor (jokor - johor) – énekes körtánc.
A gyimesi és moldvai csángóknál is létezik csoportos és énekes körtánc.
Ismert az orosz, zsidó, görög, román, grúz... népeknél is. Kínában 25 változata van e táncnak.
Orosz: horovod = körtáncot jár. Mongol: gar (har) = kar. kartánc.

Hord – egy helyre gyűjt. Egy helyre visz, szállít. Mongol: kuraldu (huradu) = összegyűjt, felhalmoz
Mongol: kürig (hürieg) – eljuttat (elvitet). Mongol: garga (harg) = kivisz

Horda - katonai sereg. Török: ordu / hordu = sereg

Hordó - folyadék tárolására alkalmas tartály. Török: ardiye / hardie = tároló

Hordoz - tüskés bokor összekötött ágaival legelőről a növényi hulladékot összegyűjti. Lásd Hord szót.

Hordozás - boronálás. Tüskés boronával rögöket széthasít, növényi gyökereket összegyűjt. Lásd Hord szót.

Horgol - horgos végű eszközzel dolgozik. Mongol: kariu (hariu) = görbe

Horhos, horho, horháj – víz mosta mélyedés, szurdok. (Középső h - néma.)
Mongol: kür (hür/ hur) – szurdok. Mongol: oron (horon) – ágy (ágyazat, mélyedés, benyomódás)

Hórihorgas - nagyon magas. Magas és vékony. Nyúlánk és vékony.
Török: iri (hiri) = nagy, hatalmas. Török: arik (harig) = sovány
Mongol: orai (horai) = magaslat. Magas Mongol: arkayi (harkai) = nagyon nagy.
Tévesen a horgas, horog szavakból eredeztetik.

Horján - hintapalintás, két vasat tart a tűzben, megbízhatatlan..

Mongol: öriüü (höriü - hörijü) = ferde, görbe, álnok, tisztességtelen.

Horka – Az ősi magyar törzsszövetségben törzsi méltóságú személy.
Mongol: garguu (harkuu) – kiváló, kiemelkedő (pl. személy)

Horkol - nyitott szájjal alvó ember ismétlődő hörgésszerű hangot ad.
Mongol: korkira (horkira) – horkol. Török: horla, hordula = horkol.

Horn, horna - kürtő, kémény; kürt hangszer. Német: das Horn = kürt. Angol: horn = kürt

Horog – visszagömböztetett, visszahajló végű kampó.
Mongol: kariu (hariu) – görbe, (kampós). Mongol: kari (hari) – visszafordul (visszahajlik)

Horol – földet vékony rétegben kapával legyalul (gaz gyökereit elvágja)
Mongol: karuul (harul) - legyalul

Horony – hosszabb bevágás, ágyazat, bemélyedés
Mongol: oro(n) (horon) – ágy, ágyazat, lenyomat, nyom. (benyomódás, mélyedés)

Horpa - mélyedés, horpadás. (hupa). Mongol: köb (höp) – mélyedés, gödör

Horpad - sík felület bemélyed, horpad, megvetemedik.
M: korboyi (horpoi) = sík felület megvetemedik, horpad, bemélyed.

Horsog (felvidéki-csatai szó) – horkol. Mongol: üürsze (régiesen: hürsze) – horkan, horkol

Hortyog – horkol. Mongol: korkira (horkira) - horkol

Horzsol - súrol, csiszol, karcol. Mongol: karsildu (harsildu) = súrlódik

Hós - hús. Lásd Hús szót.

Hóstát - felsőváros. pl. Kolozsvár egykor németek lakta része.
Német: hoh = magas Német: stadt = város.

Hosszú - elnyúló, vízszintes irányban nagy kiterjedésű. Török: uzun = hosszú. Ujgur: uzunluk = hosszú.
Mongol: udzsi(g) (hucsig - huszig) = hosszú, hosszadalmas, hosszan tartó. Finnugor szó is.

Hovályos - felfordított méhkásra emlékeztető gyékényedény. (hoálos) Lásd Kúp szót.

Hoz - ide vagy odaszállít valamit, valakit. Mongol: köszig (hőszig) – szállítás.
Lásd még Haszon szót (hozam)

-hoz - valamihez, valakihez közelítő, hasonlító. Mongol: eyiszi / heisi = ide, erre, közel valamihez
Mongol: kaacsi (hászi) = valahová megy (valakihez, valamihez)

Hő – meleg, forróság. Mongol: he'e - meleg, hő. Az ősi kiejtést a Hévíz és hévvel szavak őrzik.

Hőbőlygős - indulatos, haragvó, félbolond
Mongol: köbkeyi (hőbkei) = heveskedik, indulatoskodik. Lásd még Hőbörgő szót.

Hőbőlyög - fölényeskedő, öntelt; csavarog, kóborol. Mongol: köbkeyi (hőbkei) = felfuvalkodik, öntelt, gögös.
Mongol: köbörde (hőbörde) = kóborol, kószál, tekereg.

Hőbörcös (erdélyi tájszó) – érdes, durva felületű
Mongol: qabira (habira) – dörzsöl, karcol, súrol. (érdesít). Lásd még Hoporcós szót.

Hőbörgő – heveskedő, lázongó, hangoskodó, háborgó, háborúskodó
Mongol: köbkeger (hőbkeger) – heveskedő (hőbölögő)

Hőcérezik - kószál, csavarog, dologtalanul tölti idejét
Mongol: gadzi (haci) = eltér, elgömböly, görbe (rossz) útra tér.

Hőcögtetés - döcögtetés, térden lovagoltatás, ringatás. Kocogtatás, gyenge ütögetés.

Höcs - harkály madár. Fát kopogtató, kocogtató madár. Mongol: karsi (harsi – hasi) = koccan. (r – néma)

Hődörög, hődölög - indul, mozdul, megy. Mongol: ködel (hödel) = mozdul, indul, útra kel.

Hődült - bolond. Mongol: keyide(g)ül (heideül) = kihagy. Szellemileg is.
Mongol: kudku (hudku) = kever, kavár. Keveredett.

Högyöli, högye - félbolond, gyengeelméjű. Lásd Gügye és Hődült szavakat.

Hők, heők, hők - szekérbe fogott lovak, ökrök faroltatására, visszatolatására használt szó. Lásd Hőköl.

Hőkő (1) - kemence szája előtti (kő)padka, melyre az égő fa végét teszik vagy a péklapátot a kenyérrel együtt.
Mongol: hee = meleg, hő.

HŐKŐ (2) (Ormányság) – jurta vagy ház tűzgyújtó helyére tett kő, agyag. Mongol: hee = hő.

Hőköl – meghátrál, visszafordul (meghőköl)
Mongol: ege (hege) – visszafordul, visszatér. Mongol: uqura (hukura) – hátrál, meghátrál.

Hölész - kutat, keres, kerget. Mongol: kayiul (haiul) = keres, kutat.

Hömbe - gömbölyű, kövér. Lásd Hömpölyget szót.

Hömbölít - hömbölítő kanállal slambucból golyókat formál. Lásd Hömpölyget szót.

Hömbörög - hempereg, hentereg. Lásd Henger és Hömpölyget szavakat.

Hömlöc - meredek hegycsúcs. Mongol: kamar (hamal) = magaslat, kiszögellés
Mongol: ocsog(or) (ocsór) = csúcs.. hamal - ocs = magas csúcs.

Hömpöke - gombóc. Lásd Gömb szót.

Hömpölyget - golyót, gombócot formál, hengerget, gurít.

Mongol: komboyi (hompoji) = gömbölyödik. Lásd még Henger szót.

Hömpölyög (1) – hempereg, hengergözik, heverészik. Lásd Henger szót.

Hömpölyög (2) – víz szélesen, lassan, nagy mennyiségben sodródik. Tömeg vonul.
Mongol: göbüne (hőpüne) – lassan halad. (m – néma)
Mongol: köb (hőp) – sodródik. Mongol: balkai (palkai) – szélesedik (széles, szélesen)
Hőp – pal (hőmp – pal) = szélesen sodródik.

Hőpe - gyámoltalan, málészájú. Mongol: kabaügei (hapagei) = ügyetlen, alkalmatlan.

Hőrcsög – mezei kis rágcshaló. Amikor megzavarják, dühében felfújja pofazacskóját, dühöngve ugrál.
Mongol: kooratai (hóratai) – haragos, dühös. Mongol: csigtai – felvívódik.
Mongol: koroszul (horocsul) = harag, düh, méreg, indulat. Tévesen szláv eredetű szó.

Hörgendezik - gurul. Mongol: kürdün (hürdün – gürgün) = gördülő test, hengeres test.

Hörgő (Ormányság) – kérgétől letisztított fatörzs. Mongol: kör ügei (hörügei) = kéreg / héj nélküli

Hörög (1) – horkolásszerű, fuldokló rekedtes hangot ad. (pl. haldokló)
Mongol: kirkire (hirkire- hircire) – hörög

Hörög (2) - gördül, gurul. Lásd Hörgendezik szót.

Höröl - Lásd Horol szót.

Hörp - korty. Lásd Hörpint szót.

Hörpint – egy kortyot (kisebb mennyiséget) egy pillanat alatt, egyszerre megiszik. Felönt a garatra.
Szürcsölve kortyolgat. Mongol: korumqan (horumkan) – egy szempillantás alatt
Mongol: bundui (puntui) - kicsi, kevés
Mongol: üyerle (hülerle) = önt. Leönt, felönt, kiönt. Mongol: бүтүн = egész, teljes.
hüer - бүтү (hürpütü) = az egészséget felönti.

Horzsol - horzsol. Lásd Horzsol szót.

Hős (1) – győzelmet aratott ember. Legyőzött olyan ellenséget, mely erősebbnek bizonyult.
Elszántóságával győzni tudott. Mongol: kodzi (hozi) – győz valakivel szemben.

Hős (2) - hőskoma, hiéskoma. Nőtlen legény / keresztapa. Nincs felesége, hias.
Mongol: kei (hei) = nincs, semmi, üres, levegő, űr, hézag hia – s.

Hős (3) - hús, húvös. Lásd Hideg szót.

Hős (4) - ő, előd. Mongol: eszi (heszi) = eredet.(ő, előd). Mongol: kaucsi (hauszi) = régi

Hőtthely (Ormányság) - szántó föld homokos , terméketlen foltja. Homok miatt gyorsan átmelegedő.
Mongol: katayir (hatajir) = sovány, gyenge, silány. (terméketlen talaj)
Mongol: kata (hata) = kiszárad, lefogy. Mongol: hee = hő.

Hőzöng - dühösen/ lázad, hóbörög, méltatlankodik. Hetvenkedik, fenn hordja az orrát.
Mongol: kögsze (hőgsze) – elfutja a méreg, megdühödik
Mongol: kögszeyi (hőgszeyi) – fenn hordja az orrát. Tévesen a Hő szóból származtatják .

Hubri - Lásd Hebrencs szót.

Hucsor - kisebb értéket lop, kicsikar, kierőszakol valamit.
Mongol: kancsuyila (hancsuila - hacsuila) = lop. Lásd még Csikar (2) szót.

Húg - fiatalabb nőtestvér. Mongol: egüü (hegü) – húg

Huja - pipahuja, pipaszünet. A munkát megszakító rövid szünet pipázásra, cigarettázásra.
Mongol: kei (hei) – szünet, köz, hézag.

Hujákol (Ormányság) - kiabál, ujjong. Mongol: kütyi (hűji) = Hej ! Hé ! Halló !

Hukány - villakapa. (A lényeges magyarázat elmaradt.) Használatkor erősen a földre kell ütni, majd azt fellazítva kiemelni. Török: kak (hak) = üt, ver

Huláj - nehéz felfogású, ostoba, buta. Mongol: kala (hala) = nehézség, ártalom, baj. Lásd Hülye szót.

Hull - fentről leesik. Mongol: kali (hali) = hull. Finnugor szó is.

Hulla – emberi tetem, holttest. Mongol: ulai (hulai) – hulla, emberi tetem. Finnugor szó is.

Hulladék – maradék, selejt. Mongol: kaya(g)dal (haya(g)dal) (haladal) – hulladék, selejt,
Mongol: kaya(g)da (haya(g)da - halada) - veszendőbe megy, kárba vész , hulladékká válik.

Hullámszik – víz, gabonátábla, füves terület szél hatására ring, oda-visszadől, ritmikusan tornyosul.
Mongol: kaliura (haliura) – hullámszik (gabona, fű)

Huluzs - száraz kóró. Török: kuru (huru - hulu) = száraz. (r = l) pl. gerencsér, gelencsér
Mongol: kaurai (haurai - hulai) = száraz.

Humlit (ormánysági szó) – szundít , kum (hum) egy rövidet. Török: yum = behunyja szemét, hum.
Mongol: kemdзийetei unta (hemdзийetei unta) – mértékkel alszik, alszik egy keveset.

Humó(hunyó)– bújóska játékban az a gyerek, aki becsukja a szemét, amíg a többiek elbújnak. Lásd Humlit, Huny.

Humor, kumor, humrok (Ormányság) – humós játék. Lásd Humlit, Hum, Huny szavakat.

Humpólék (Ormányság) - daganat. Lásd Himpók és Homp szavakat.

Hun ? - hol?. Türk: hani ? - hol ?

Hun – belső-ázsiai lovas nomád nép. Török: hun = hun

Mongol: unua (hunua) – ló, lovas. Mongol: kümün (kün – hün, hun) – ember (nép)
Hunnensz (józsai tájszó) – honnan ? Mongol: hánász = honnan ?
Huni, hunyi (felvidéki-csatai szó) – fakéregből készült edény, veder
Mongol: kuniya (huniya) – kerek szájú nyírfakéreg edény. Mongol: könög (hönög) = vödör.
Hunihaj (Felvidék – Csata) - körhaj. A régi időkben egy edényt tettek a gyerek fejére, majd
körbenyírták a haját. Lásd Huni szót.
Huny - szemét becsukja ; alszik. Bújócskás játékban a hunyó becsukja a szemét, amíg a többiek elbújnak.
Mongol: ani / hani = huny. Mongol: kono (hono) = alszik, hál.
Mongol: kongkoyi (hongkoyi) = lefekszik aludni. Finnugor szó is.
Hunyorog - szemét összehúzza. Mongol: onilza (honilza) = hunyorog
Hupál – elver, megüt. Mongol: gübi (hüpi) – kiporol szőnyeget, ütöget, ver.
Hupalag ((Ormányság) – nagy göröngy. Lásd Homp és Hupart szavakat.
Hupart (Ormányság) - vakondtúrás, hangyaboly, bucka.
Mongol: komboyi (hompoyi) = kúposan domborodó. (m – néma)
Hupikék – nagyon kék színű. Török: kup (hup) = nagyon..., teljesen..., fokozó szó.
Mongol: kab (hap) = nagyon valamilyen. Fokozó szó. Mongol - uigur: kök – kék
Huplít - nagy melegtől kisült, beszáradt, összeaszalódott gabonaszem. Silány mag.
Török: kupkuru (hupkuru) = teljesen száraz.. Török: hepaze (hepaze) = silány
Huplott - kopott ruha. Török: kopar (hopar) = elkopik, elszakad
Mongol: kobkora (hopkora) = kopik
Hupók - kövér, pufók. Búb, duzzanat. Török: kabar (hapar) = dagad, duzzad
Mongol: köbkeyi (höpkei) = duzzad, dagad
Hupol - Lásd Hupál szót.
Hupolyag - duzzanat, daganat, kelés, búb Lásd Hupók szót.
Hupolyagos - gidres - gödrös, hepehupás. Mongol: köb (höp) = gödör, mélyedés
Hupota -- Lásd Hupolyag szót.
Hupormadár - búbos banka madár. Lásd Hupók szót.
Huppanó - kiemelkedő útegyenetlenség, bucka. Lásd Homp szót.
Húr – állat beléből sodort, fémhuzalból készült rugalmas szál. Vékony szál, disznó vékonybele,
vékony szíj, hosszú szálla.. Mongol: quur (húr) – húr
Török: kiris (hiris) = bélhúr, in.. Mongol: gurdzayi (hurcai) = vékony, sovány
Hurbol (erdélyi tájszó) – ruhát elnyű. Hurít = koptat, nyű.
Mongol: karu (haru) – koptat. Mongol: balbara = ruha szétfoszlik, szétszakad
hur – bol = koptat – szaggat.
Hurc (ormánysági szó) – nehéz, kínos testi munka
Mongol: kar (har) – kínos, nehéz. Mongol: kar adzsil (haradzsil) = testi/ fizikai munka.
Hurcol - elhord, (el)visel, koptat ; kifáraszt, nehéz fizikai munkát végez. Lásd Hurc és Hurbol szavakat.
Hurcolkodik - elszállít valamit, elhord.
Mongol: köldzsi (hölcsi - hörcsi) = szállítóeszköz (r = l) pl. gelencsér/gerencsér
Hurduj - fából készült köpülő. Üregesre fűrt, vajt fatörzs darabja.
Mongol: erüke (herüke) = üreg, mélyedés. Török: kurcsala (hurcsala) = fű, kifű, furkál
Lásd még Hordó szót.
Hurész - mohó, telhetetlen, erőszakos, önző. Török: harisz = mohó, fősvény, fukar
Török: hirsiz (hirsiz) = mohóság, erőszakosság
Hurigál - kiabál, ordít. Mongol: orkira (horkira) = ordít, bömböl
Mongol: uriya (huria) = kurjant. Mongol: kar (har) = éles hang
Hurít – ordít, kiabál. Mongol: kar (har) – éles hang
Hurka – karika, hurok formára hajtott, töltött disznóbél.
Kifőzéskor könnyen kibomlik, ezért hajtják karikába, hogy a két véget így jobban lekötthessék.
Mongol: (g)ariqa (harika) – karika, gyűrű (hurok). Tévesen a Húr + bél szavakból származtatják.
Hurok- kötélén karikába visszahajtott vég, melyet szorosra lehet húzni. Lásd Hurka szót.
Hurol - szid, korhol, dorgál, kiabál, veszekszik. Mongol: kariya (haria) = szid, korhol
Mongol: kereldü (hereldü) = veszekszik, civódik. Török: hir = veszekedés
Húrol - disznó belét a hájtól fakéssel megtisztít. Háját lekapar. Lásd Huromász szót.
Huromász - kapar, letisztít hájat bélről. Mongol: karbing (harbing) = háj
Mongol: maadzi (mázi) = levakar, lekapar.
Húros - rendetlen, elhanyagolt, koszos ruházatú.. Török: karisik (harisik) = rendetlen
Török – mongol: kir (hir) = kosz, piszok
Hurrog - lehurrog, megszid. Török: kargi (hargi) = szid, káromol. Lásd még Hurol szót.
Huruba - viskó, kunyhó, szegényes házikó.

Török: hor = hitvány, ócska. Török: oba = sátor, kunyhó.
Mongol: kariu (hariu) = görbe, ferde, düledező. Mongol: bayiri = szállás, lakhely

Hurut (1) – a légső, hörgők, gége nyálkahártyájának gyulladása.
Mongol: kirkire (hirkire) – hörghurutban szenved.

Hurut (2) - rothadó növény mocsaras helyen.. Mongol: keürsi (heürsi) = rothad

Hús – gyümölcsnek, testnek a (bőr)takaró alatti alkotó része. Dió, alma húsa = héj, bőr alatti belseje, közepe
Mongol: küiszün (hüiszün) – valami közepe (belseje)
Kínai – mongol: kuusuur (húsúr) = hússal töltött lepény. (húsos lepény).
Ujgur: kos (hos) = hús. Lásd még Köszvény szót.

Husáng – hosszú bot. Ujgur –mongol: uzzun / kosiu (hosiu) – hosszú. Mongol: sang – husáng

HÚSHÚSÍTÓ - ősi „hűtőszekrény „
Hús tárolására használt, két részből álló cserépedény. Tányérszerű alján körgyűrű vályú van, melybe vizet öntenek. A középső száraz részre teszik a húst. Harangszerű fedelet tesznek rá, melynek alsó pereme vízbe ér.
Az így légmentesen elzárt, víz párolgása által hűtött cserépedényben tovább eláll a hús.

Husnya - ferde, lejtős. Mongol: gadziu (haziu - hasiu) = ferde, dőlt
Mongol: kadzagar (hazagar) = ferde, dőlt.

Husol - elhasznál, koptat, elnyű - ruhát. Mongol: asi(g)la (hasila) = használ, elhasznál
Mongol: kasang (hasang) = elhasznált, elnyűtt

Hustáng - hústorony, testes ember. Lásd Hús szót.

Huszár (1) - kaszáláskor le nem vágott (kevéssé) gabona. Elhagyott, kimaradt, elfelejtett kicsi gabonaterület.
Török: küszer (hüszér) = lemaradt, visszamaradt, elmaradt
Mongol: kocora (hoszora) = hátramaradt, lemaradt.

HUSZÁR (2) – könnyűlovasság katonája.. Mongol: üszür (régiesen: hüszür).
Burját mongol nyelvben: huszar = ugrik, szökken (könnyen mozdul)
Mongol: üszürge /hüszürge – lovat szöktet, megugraszt hosszú távon.
A huszárságot, könnyűlovasságot, könnyen mozgatható lovas katonaságot a világon elsőként Mátyás király hozta létre! A szó és az alakulatforma, egyenruha a magyaroktól terjedt el Európába, majd az egész világba.
A huszár szót a megalázó „rabló” értelmű délszláv husar szóból származtatják tévesen.
Szavakat csak történelmi, földrajzi, néprajzi környezetbe helyezve szabad elemezni !

Huszigárgya (Somogy megye) - nyírfakéregből való fáklya
Mongol: kusu (huszu) – nyírfa. Mongol: gerelte – világít, fénylik (pl. gyertya)

Hutyori - görbe, hajlott hátú. Mongol: koto(g)una (hotouna) = meghajlik, meggömbül.

Hutyorgó - hajlékony bot. Lásd Hutyori szót.

Hutyorog (székely szó) - meghajlik. Mongol: koto(g)una (hotoguna) - hajlik

Húz - von, vontat. Finnugor szó is. Mongol: kuucsi (húcsi - húsi) = hirtelen lehúz
Mongol: kucsil(g)ala (hucsilala) – huszila – összehúzó fájás.

Huzsgyé (székely szó) - husáng. Mongol: köszigürge (hőszigürge) = rúd

Hú - hív, kitartó, állhatatos. Mongol: katau (hatau) – kitartó, állhatatos

Húdés – bénulás, végtag merevedés. Mongol: ködelüsi ügei (hödelüsiügei) – mozdíthatatlan

Hül – hidegebb lesz, fagy
Mongol: kölde (hölde) – fagy. Mongol: küiten (hüiten) – hideg, hidegség, fagy.

Hüllögél - fél, megijed, hűledezik. Mongol: ayu (haju - halu) = fél, retteg
Mongol: kal(g)a (halaa) = fél, retteg. Mongol: kulcsi(g)ana (hulcsi(g)ana) = ijedez.

Hülye – buta, együgyű, féleszű, gyengeelméjű. Mongol: elemeg (helemeg) – ostoba, tudatlan, tökfilkó
Mongol: eleyi (heleyi) – eltompul, elborul az agya, meghülyül.
Tévesen a Hül szóból származtatják.

Hülyek (ormánysági szó) – hüvely (borsóé, babé). Mongol: kui (hui) – hüvely

Hüpek - önféjű, felfuvalkodott, jó tanácsot nem fogad el.
Mongol: köbkeyi (höpkei) = felfuvalkodik

Hürgész - szekeret rúdjánál fogva kormányoz. Fordít. Mongol: ergi (hergi) = forog, fordít
Mongol: kariul (hariul) = fordít

Hús - árnyékban lévő, melegtől védett hely. Mongol: keüsi (heüsi) – árnyékos hely, hús.

Hűen - szívesen. Igaz hittel. Lásd Hit és Hű szavakat.

Húséges - kitartó emberhez, elveihez. Mongol: güdzirmegei (hösirmegei) = kitartó

Hűt - hidegebbé tesz. Lásd Hűtő szót

Hűtő - hideget előállító, hőfokot csökkentő berendezés. Mongol: küiten / hüiten = hideg

Hütyed - apad. Mongol: kata (hata) = apad, leapad, kiszárad

Hütyü - tüdő; hímvessző.

Tüdő - levegőtől felvívódó hólyagos légzőszerv. Hímvesző - izgalomtól megduzzad.
Mongol: keyide (heite) = felfúvódik - levegőtől. (tüdő)
Mongol: keyide (heite) = felizgatja magát, felfúvódik, megduzzad. (hímvessző)
Mongol: ketüü (hetü) = hólyagos.....

Hüvely – tok, tartó. Kard, borsó, bab hüvelye. (v – néma). Mongol: qui (hui) – hüvely
Hüvelyk - többi ujjtól különálló, elálló rövid ujj. (v – néma) Hűek.
Mongol: kokida(g) (hokida) = egyedülálló
Mongol: koyida (hojida) = különálló. Mongol: okor, akur (hokor / hakur) = rövid

Hűvös – árnyékos, melegtől védett hely. Alacsony hőfokú.
(v – néma) hűvös = hűs – hűs. Lásd Hűs szót.

IBOLYA – tél végét jelző virág. Kora tavaszi illatos lila/fehér virágú erdei növény.
Mongol: ebüldziyele – kitelel

Ibókos (székely szó) - habókos, idétlen. Mongol: köbkög (hőbkög) – könnyelmű, széllébélt(habókos)
Icike-picike – parányi, kicsi, pici. Mongol: edzsiükei – piciny
Icsar, acsar - gyenge minőségű bor. Mongol: uldzsii (ulcsi – ucsi) = gyenge
Icsu (székely szó) – balkezes, balfék, ügyetlen, balszerencsés. Mongol: adzsa ügei – balszerencsés
Idáig - ezidáig, eddig, időben a jelen pillanatig. Mongol: edüi boltoi – ezidáig, eddig
Ideg - az íj húrja. Állati bélből sodort szál. Ideg = szál valamilyen anyagból. (inszál, vékony szíj)
Mongol: üde(g)eszü – fűzéshez való zsineg, szíj
Idegen – szokatlan dolog/személy. Megszokott rendtől, közösségtől eltérő dolog , személy, szokás, elmélet)
Mongol: idegeszil ügei – megszokás nélküli, nem megszokható
Idom – hajlított/görbített forma, tárgy. (csőidom = könyökcső, csőhajlat)
(női idomok = mell, tompor, hajlatok, domborulatok)
Mongol: eteger (edeger) – hajló, görbült. Idomul = hajlik valamihez, vkihez.

Idő - Lásd Időzik szót.
Időzik – késik, elmarad. Mongol: uda - időzik, sokáig elvan valahol.
Idős - öreg, agg. Lásd Időzik szót.
Idült - időben elhúzódó, hosszas, elhanyagolt betegség. Lásd Időzik szót.
Iga – járom, hám. Húzza az igát = húzza az ekét.
Értelmezési zavart látok a szónál. A járom és a hám csak eszköz az iga húzásához .
Húzni azt szoktuk, ami mögöttünk van és nem rajtunk. A járom és a hám az igavonó állatra kerül, tehát azokat nem húzhatja.
Az iga szó alatt eredetileg az ekét értették . A taliga az iga (eke) kerekas támasztóját jelenti .
Tévesen szláv eredetű szó. Lásd Eke szót.

Igaszt - elfáraszt. Török: yüklen (üklen) = megvisel, meggyötör, elfáraszt
Mongol: üküsiire = kimerül, elfárad - halálosan. Mongol: agszada = elfárad, kimerül

Igaz - valódi, hiteles, helyes. Mongol: yagügei = valódi, igazi
Ige – szólás, beszéd, elmondás. (Amikor a pap ígét hirdet, Jézus szavait idézi !)
Mongol: üge – szó, beszéd

Igen - ígét mond = szavát adja valamihez. Egyetért. Mongol: üge - szó, beszéd
Ígény - kérelem. Török : yakaris = kérelem

Ígér – szavát adja valamihez. Lásd Igen szót.
Ígéz – szavaival, tekintetével megbabonáz
Mongol: üge – szó, beszéd. Mongol: ügeyile – vágyakozik valaki után, hiányol
Mongol: üdze (ügye) – megnéz, megtekint (szemügyre vesz) (ügyel – szemmel tart)

Ignác támasztó fa / rúd dűledező kazalhoz.. Török: agacs = fa
Igric - énekmondó a középkorban.. Mongol: üligerci – énekmondó. Tévesen szláv szó.
Igről-igre (ormánysági szó) – töviről - hegyre (elejétől – végéig)
Mongol: u(g) – gyökér (tő), kezdet, alap, eleje. Mongol: ögszü(g)ür – meredek hely (hegy)

Igy – eképpen, ilyen módon. Az eddig megszokott módon. Mongol: eyige (iige– íg) = így
Igyekszik – törekszik, buzgólkodik, sietve tesz. (gy = d). Tévesen az Ügy szóból származtatják.
Mongol: idebkile (igeybkile) – törekszik, buzgólkodik (igyekszik)
Igyem (ormánysági szó) – igen..., nagyon... Mongol: ikede (igede) – nagyon, szerfelett.

Igyók - talán, meglehet, esetleg. Török: yoksza = talán
Ihaj ! - mulatás közbeni kiáltás. Mongol: ukai (uhaj) - ihaj !
Ihar, ihur - vihar Dühöngő, haragvó , ágakat letördelő, háztetőt leszaggató pusztító erős szél.

Mongol: aurtu = haragvó, dühöngő. Török: yirt = tép, szakít. Vihar szláv szó is.

Ihász – juhász - Lásd Juh szót.

Íj – nyílvevő kirepítésére alkalmas rugalmasan hajlítható húros fegyver.
Török: yay = íj. Mongol: uyan = hajlékony, rugalmas

Ija - juha - kocsinak a rúdszárnyakat összekötő fája. Mongol: uya = összeköt.

Ijan - összekötő, felfűző, - kötél, madzag, fonat. Mongol: uyan = kötél, madzag, zsinor, kötés, összekötő.

Ijedség – hirtelen bekövetkezett félelem. Mongol: ayidaszun - félelem, rémület, ijedség.

Ijeg, üjeg - üveg. Olvasztott üveg öblösre fújásával készült palack, ital tároló.
Mongol: üliye = fúj, felfúj.

Ik - egy. Sorszámnev. Lásd Egy és Ikorú szavakat.

Ikkony - hurok. Mongol: egeldür = hurkolva varr

Iklik – iparkodik, siet; visszahőköl
Mongol: uqusz - neki - nekiiramodik. Mongol: uqura - hátrál, meghátrál (visszahőköl)

Ikorú - egykorú, egyidős. ik korú. Lásd Egy szót.

Illan – villan - hirtelen eltűnik, felvillan – kialszik. Mongol: ulaszki - felvillan.
Mongol: al(g)a bol – eltűnik. Török: yildirim = villámlás.

Illangat - hüllang, csúszkál. Mongol: kalu (halu) = csúszik. Török: yalcsin = csúszós

Illegeti magát – ringó járással, kacéran hajladozva kelleti magát
Mongol: aali ügeyide – kacér, csábosan illegeti magát

Illegő – billegő - Lásd Illegeti magát - kifejezést.

Illogál - hüllög, iszik. Mongol: kalanggi (halangi) = enyhén ittas

Illő (1) – összeillő, valami párja, hasonlít a másikkhoz, egyező. Mongol: u(g)la (ula) – beleilleszt

Illő (2) - elfogadható, erkölcsös (szabályokhoz, törvényekhez alkalmazkodó) viselkedés.
Mongol: oli(g) = tisztességes, rendes, elfogadható (illő)

Ilványos - hilyványos. Nehezen művelhető agyagos talaj. Kínos, veszélyes, tapadós, ragacsos talaj.
Mongol: kala (hala) = nehézség, kínos veszélyesség. Mongol: kalda (halda) = tapad.

Ily, ilyen - az itt láthatóhoz hasonló. Mongol: eyimü – ilyen

Ilyenképpen - így Mongol: eyin = imígyen, ilyenentéppen, így

Ima – beszéd az Istenhez. Mongol: ama – szó, beszéd. Török: imam – előimádkozó

Imá - most, immár, ezután (csángó szó). Mongol: mönő (imönő) = most. Mongol: ima(g)ta = mindig, örökké

Imbolyog - himbálódzva hajladozik, leng; billegve, mozog.
Mongol: köböldze (hőböldze) = himbálódzik. (m – néma)

Imént – az előbb. Mongol: mönöken – az imént

Imette – ébren. Mongol: amidura (amitura) – feléled. Mongol: amila – magához tér, feléled, felébred

Imígyen - így Mongol: eyin = imígyen, ilyenképpen, így

Ímmel-ámmal – kelletlenül, unottan, kedvetlenül
Mongol: amta ügei – unalmas, kedélytelen, kedvetlen,

Imola, imolya (erdélyi tájszó) – mérgező fűfajta
Mongol: omol(g)an – mérges. Mongol: amta ügei – rossz ízű

Ín - Lásd Inú szót.

Inakása - lábikra. lábszár kettősfejtű izma. Török: incsik = lábszár. Török: kasz = izom

Inal - elmegy, elfut. Török: iner (inel) = elszáll, elmegy

Incifinci - pici, kicsi. (n – néma) (f = b = p) Incifinci = icipici. Lásd Icke-picike szót.

Incselkedik - ingerel, bosszant. Mongol: ucsaar = bosszús. (n – néma)

Inda – növények földön, fákön kúszó, (fákról lelógó) hosszú, kapaszkodó képességű szára.
Mongol: undziu (undiu) – túl hosszúra nyúló, lecsüngő, lógó. (dzs = d)

Inde-unda (erdélyi tájszó) - így vagy úgy. Mongol: inggi – így. (d = g)

Indul – valami elkezdődik, megmozdul. Mongol: ündüsün = kezdet, kezdés. Indulás.

Ing – férfiak által a felsőtesten viselt galléros fehérnemű (tájnyelvben: ümög)
Mongol: örmüg (ömg) – durva szövet.
Az ősi időkben kenderből készült durva vászoningeket, később a finomabb lenvászon ingeket viselték.

Ingebinge - ing gombja. Mongol: baglaa = csomó, bog (gömb alakú gomb szövetből, bőrből, fémből) Bong.

Ingerel – piszkál, mérgecs, dühít, meg-megtámad
Mongol: ongira – feltüzel, begerjeszt. Mongol: önggeldze – támadást kísérel meg.

Ingyen – ár, fizetség nélkül. Szívességből, ajándékba kapni.
Mongol: üne ügei – ár, érték nélkül. Mongol: ünen (g)olooszo – igaz szívből

Tévesen a Igy szóból származtatják.

Indulatos - heveskedő, könnyen dühbe guruló.
Mongol: ongira (ondira) – heveskedő, begerjed, izgalomba jön, bezsong. (d = g)

Indul – valami elkezdődik. Mongol: ündüsün - kezdet

Innen - valamin innen, erről a helyről. Valami előtt időben, térben.

Mongol: inaru – valamin innen. Ősi alakja: innenrű - innenről .

Inpók , hinbog, himpók - ló, tehén lábszárán lévő daganat, csomó.
Török: incsik = lábszár. Török: bogum = dudor, csomó, bog. Mongol: baglaa = csomó

Inség – szegénység, nélkülözés, sínylődés, éhinség. Mongol: engszele (enszele) – sínylődik, szenved

Int (1) – kezével, jelt ad , figyelmeztet . Mongol: idkal (itkal) – intés, figyelmeztetés. (n – néma)

Int (2) - hint. Lásd Hint szót.

Int (3) - azonos irány, azonos vonal. A szilvafák a házzal intben vannak. Egy vonalban, azonos irányban.
Török: intibak = egyformaság, azonosság

Interes - kamat. Német : Interessen = kamat

Intéz - elrendez ügyeket, irányít, kormányoz. Török: intizamver = elrendez, rendez

Ínú, ín - hosszú, vékony. Ín = hosszú , vékony szál, vékony bélhúr, rostszál, izmot csonthoz rögzítő erős, vékony rostos szál. Török: incsecsik = nagyon vékony.

Inyére van valami - kedvére van valami,. Mongol: üingsze – kedve van valamihez.

Ipa - após. Apa szóból ered. Lásd Apa szót.

Iparkodik - igyekszik, erősödik, megnő. Lásd Iperedik szót.

Ipe , ipi - fogó. Ipi - apacs hunyós gyerekjátékban a (hunyó) fogó.
Mongol: abu (apu) = fog, megfog. Lásd még Kiopaszol szót.

Iperedik - felépül, erőre kap, felerősödik, gyarapodik, felnő, megnő.
Mongol: abarilta = felemelkedés. Nagyra növés.

Iperget - ápolgat, gondozgat. Mongol: ubayila (upaila) = törődik, gondoskodik
Mongol: boyila = ápol, gondoz (i – néma a szó elején)

Iplikel - nehézkesen megy, sántikál. Mongol: ebügei (epügei) = nehézkes

Iprént, kiprént (Ormányság) - kilök, kihajít. Kipenderít.
Mongol: bondo(g)ona (pondoona) = penderedik

Ír (1) - gyógyító hatású kenőcs. Mongol: ere(g)üldzi(g)ül – meggyógyít (erőt, egészséget ad)

Ír (2) – betűket, számokat, vonalakat rajzol (kőbe, papírra)
Mongol: eriyecsi – írkál-firkál, rendetlenül ír.

Ír (3) - elhatározta valamiről, hogy megcsinálja. Kedve van megcsinálni.
Mongol: ir = kedv, elszántság. Mongol: eresle = határozottan tesz valamit.

Ír (4) - kárpótlás ; kenyér sületlen, szalonnás része. Mongol: ergilte = visszatérülés (kárpótlás)
Török: yarasiz = hasznavehetetlen.

Íra - nyitja valaminek. Mongol: eresde = nyitottá válik. Török: arala = szétnyit

Írál - gyógyít, kuruzslással gyógyít. Mongol: ere(g)üldzi(g)ül = meggyógyít

Iram – gyors mozgás. Lendületes, serény munka. Gyors futás. Ütemes haladás.
Mongol: irme(g)ün – fűrge, serény (gyors)

Irám – árnyék, alak, megjelenés.. Mongol: aru – hegy árnyékos oldala

Iramodik, (1) iramlík - kificamodik. Megrándul, kifordul a helyéről.
Mongol: urba = kifordul. Mongol: ergi = kifordul, megfordul, elfordul

Iramodik (2) - gyorsan fejlődik, gyorsan nő, gyarapodik, előrehalad.
Török: iriles = megnő. Mongol: örne = fejlődik, gyarapodik, megnő.Lásd még Iram szót.

Iramodik (3) - elfut, elmenekül. Mongol: oroala = elfut, elszökik.

Iramos - gyors. Lásd Iram szót.

Irdal - vágást csinál valamibe. Kivág egy darabot valamiből. Halat, szalonnát párhuzamos csíkokra bevagdálja
Mongol: ir – kés, penge, él (vágóeszköz). Lásd még Irt szót.

Irdatlan – irtással, vágással meg nem ritkított, ép, egybefüggő nagy erdő. Lásd Irt szót.

Irél - hirél. irigyel. Sajnálja a más sikerét,vagyonát. Féltékeny, bosszús más sikerén, boldogulásán.
Mongol: öröbdü = sajnál, fáj a szíve valamiért. Mongol: koorduul (hórdúl - ördül) = bosszant.
Mongol: karamla (haramla – aramla) = irigyel, sajnál

Irgalmas - kurjantás, kiáltás. Mongol: orkira (orgira) = ordít, kiabál, üvölr, bög

Irgalom – segítő könyörület, sajnálat, szájalom. Megbocsátás.
Mongol: örösiyel – bocsánat, kegyelem, könyörület
Mongol: irügei – könyörület, segítség, sajnálat

Irha - bőr (h – néma) ira. Mongol: araszun, ariszun = bőr. Latin- német szó is.

Irigység - vágy más javai, értékei után. Más javain, jobb helyzetén való bosszankodás.
Mongol: ir – vágy, kívánság. Mongol: üresigei – bosszús. Lásd még Irél szót.

Iringa - csúszka, korcsolya. Lásd Irint szót.

Irint, irít, irrant - csúszkál, korcsolyázik – jégen. Gyors mozgással halad jégen.
Mongol: ircsigineül = csikorgat, serceget. pl. jeget korcsolyával korcsolyázás közben.
Lásd még Iram szót.

Írmag – valaminek az utolsó, egyetlen morzsája, példánya. Mongol: üirmeg - morzsa, aprólék.
(Legyőztük az ellenséget, még írmaja sem maradt, azaz egy morzsája sem, egy katonája sem maradt)
Tévesen az ír, gyökér, ér + mag szavakból eredeztetik.

Iromba - tarka, cirmos, kendermagos ; nehézkes, ügyetlen , durva, goromba.
Mongol: eriyen = tarka. Mongol: aranda = nehézség. Mongol: ircsii = durva

Írónyi (Felvidék – Csata) - meg kellene má írónyi a késeket. Meg kellene már élesíteni a késeket.
Mongol: ir = él

Irt - letakarít, megtisztít, kitisztít , kivág, levág ellenséget elpusztít , sérülést okoz, kiszaggat .
Egy területet megtisztít gaztól, bokroktól, fáktól, ellenségtől.
Mongol: ariula = megtisztít. Mongol: ura = letép, eltép, elszakít.
Mongol : aril(g)a = megtisztít, kitisztít, eltakarít, felszámol, eltüntet.
Mongol: ürügdegül (ürüdeül - ürüteül) = elpusztít, tönkretesz,
Mongol: örtö = megsérül. Török : yar (ar) = vág, hasít
Mongol: ir = kés, penge, él. (vágóeszköz)

Írtó, írtózatos – nagyon valamilyen. Fokozó szó. Mongol: urtuda – túlságosan hosszú
Mongol: e(g)ürtü (eürtü) - túlterhelt, túl sok terhet visel

Irtomnyi (székely szó) – parányi. Mongol: ürteszün – morzsalék

Irtózik - fél. Török: irkilme = rettenet, félelem.

Isinka, iszánka (erdélyi tájszó) - tükörjég. Csúszós jég.
Mongol: oszo(g)ocsi = megfagy. Megfagyott víz. Lásd még Iszamos szót.

Az **iskátját, iskátuláját** (Felvidék – Csata) - A kórság egye meg !
Mongol: isi, iszi = a fene egye meg !

Ismeret – tapasztalat, jártasság, tudás, megfigyelés. Mongol: adzi(g) (asi) – megfigyelés, észlelés,

Ispiláng - német eredetű gyerek körtánc. Játékos tánc. Német: „Ich spile ein rosen.....”

Ist - üst. Lásd Üst szót.

Isten – a világot teremtő és azt irányító (képzelt) erő, szellem.
Mongol: esi – eredet, ősi, ősi. Mongol: tengri – szellem, Isten. Es – ten = Összszellem.

Iszamos – nedvességtől csúszós felület. Mongol: uszun = víz

Iszap - nagy víz tartalmú föld. (sár). Mongol: uszubki (uszupki) – nagy víz ill. nedvesség tartalmú.

Iszák - szárral ellátott tarisznya. (zsákocska). Mongol: a(g)sza (asza) – zsákocska

Isze, Iszen, hiszen - de, pedig, viszont, inkább. Iszen az előbb mondtad = De az előbb mondtad.
Török: isze = de, pedig, viszont, inkább. Török: oysza = bezzeg, pedig, de mégis.

Iszik – folyadékot lenyel. Mongol: oocsila (oszila) – iszik egy kortyot. Ujgur: icsimek = iszik
Török: ics = iszik. Finnugor szó is.

Iszkol – elfut, gyorsan elmegy, megszökik, megugrik.
Török: uzaklas = eltávolodik, iszkol. (uzakl - iszkl – iszkol)
Mongol: ecsi (eszi) – elmegy, megy. Mongol: kaltu = hirtelen, gyorsan
Mongol: öszür = ugrik, szökken. (Pl. rejtekhelyéről felugrik, elmenekül)

Iszó (ormánysági szó) – növendék szarvasmarha, üsző. Mongol: öszbüri – növekvő, növendék jószág.

It ürür, kervan yürür / gecsir = a kutya ugat, a karaván halad.

Ital - iható folyadék. Mongol: ideszi (iteszi) = ital, étel

Itatódik - folyadék felszívódik. Mongol: ide(g)eszi (ite(g)eszi) = felszívódik, beivódik.

Ítél - büntet, kárhoztat, dorgál, ellenvetését, kifogását megfogalmazza vki felé.
Török: idamet (itamet) = halálra íté. Török: itham = kárhoztatás
Török: itiraz = ellenvetés, ellenvélemény, kifogás, bírálat

Itéletidő – pusztító, romboló vihar, orkán. Mongol: ide (ite) – pusztít

Itt, ehün, - ezen a helyen. Mongol: egün (ehün) = itt

Íttye – vóttya (Felvidék – Csata) - élte – volta. Élete – halála. Aminő vót az íttye, olyan lett a vóttya.

Ív, ívik (1) - halak utód nemzése. Kereszteződés, megtermékenyítés.
Mongol: ebücseldü (evücseldü) – közösül, párosodik,

Ív (2) – félkör alakú hajlat. (v – néma) iv – í. Mongol: uyan – hajlékony, rugalmas

Ivadék - halak utódja, ívás eredménye. Lásd Ív (1) szót.

Iz - üz. Valamilyen mesterséget folytat. Lásd Űz (1) szót.

Íz (1) – pusztító betegség, kór. Mongol: üdzil – rothad, korhad (pusztul).
Mongol: ödzilte – rothadás, romlás. Mongol: üdzire – megrothad, elkorhad, elporlik.

Íz (2) - (szőlő)terület egy darabja, tagja. Lásd Íz (3) szót.

Íz (3) - lábfej vagy kéz egy – egy mozgatható kis darabja, tagja.
Török: uzuv = tag, végtag, ízület

Izé - helyettesítő szócska. Az, . Be nem határolt értelmű szavak helyettesítésére.
Valamihez hasonlatos dolgokra utaló szó. Mongol: idzilde – hasonlít a másikra.

(ahhoz hasonló ..izé. Olyan, mint az az izé. Olyan, mint az...)

Izeg-mozog – ide-oda mozog, jön-megy, nyugtalanul fészkelődik
Mongol: idza(g)ana - izeg-mozog, nyüzsög. Mongol: icsile = izeg-mozog

Izék - takarmánytörmelék, hulladék. (íz, darab, aprólék, szecska...). Lásd Íz (3) szót.
Mongol: eske = vág, darabol. (vágott, darabolt). Török: azicik = kicsi, kevés, csekély, apró

Izgató – érzelmi izgalmat keltő, szemgyönyörködtető, szemrevaló
Mongol: üdzegüszitei – olyan, amit érdemes megnézni

Izgul – fél valamitől. Mongol: icse (isze - ize) - fél valamitől
Tévesen az íz (rész, tag, darabka) szóból eredeztetk.

Ízibe - melegében, mindjárt, gyorsan, rögtön. Török: iszi = meleg. Ne edd a kalácsot íziben ! (melegen)

Ízlel – ételt, italt, kis mennyiségben megkóstol. Mongol: üdze (üze) – megízlel, megkóstol

Izmin - mohó. Török: istahli = nagyétkü. Török: icsiver = gyorsan megiszik italt.

Izmos (1) - kemény hús, nem kalapálható kemény vas. Erős. Lásd Izom szót.

Izmos (2) – izzadt, piszkos, koszos. Lásd Iszamos szót.

Izom – a gerincetek testében a mozgásnak összehúzódnára és nyúlásra képes rostos állományú szerve.
Valójában az erő kifejtéshez szükséges szerv. Izom = erő.
Mongol: ercsim (eszim) – erő (r – néma)

Izzad - az élő test nedvességet, vizet bocsát ki hő hatására.
Mongol: uszun – víz. Tévesen az izzik szóból származtatják.

Izzik – fém, szén, fa hevítve fényt bocsát ki. Ujgur: issikh = forró
Mongol: ilcsitü (icsitü - izitü) – forró, sugárzó hő
Mongol: asza (aza) – ég, meggyullad. Türk: isilda – csillog, ragyog

JABDÁL - fecseg, pletykál, hazudozik. Mongol: labsi (jabsi) = fecseg. Török: szöyle yaban = fecseg

Jáccik, jáddzik - vidáman szórakozik, kellemes dologgal tölti idejét; összemérik egymás ügyességét.
Török: icsra (jicsra) = jáccik, játszik.. Mongol: üdzclse (jüclse) = megmérkőznek egymással.

Jahodik - javul, gyógyul. Ujgur: jahsi = jó

Jajgat - fájdalomtól, keserűségtől hangosan kiáltozik. Mongol: yoyila, yokula = jajgat

Jaka - Na most kapsz ! Most elkaplak ! Török: yakala = elkap, megfog. Török: yüklen = meggyötör

Jalahodik -- Lásd Jahodik szót.

Jandóz - hazudik, füllent. Török: yanilt = megtéveszt, félrevezet.

Japog - Lásd Jabdál szót.

Jár - lába segítségével halad. Mozog, elindul (élőlény, gép)
Mongol: (g)ar (jar) - megy, halad, elindul. (g = j).
Török: yürü = jár, gyalogol. Ujgur: yurus = mozgás , járás

Jasó, jaskó - börtön. Török: icseri (iszeri - jiszeri) = börtönbe vet.

Jász (ormánysági szó) - gyász. Mongol: gasziudal (jasziudal) – gyász. (g = j)
Török: yasz = gyász (g = j)

Jászol - etetésre szolgáló vályú. (lovak, tehenek részére).
Mongol: dzauszila (jauszila) – eszik (dzs = j). Szláv szó is.

Játszik - Lásd Jáccik szót.

Jegenye - egyenes, sudár törzsű, magasra növő fa. (l - néma a szó mezején)
Mongol: ögcse = függőleges, egyenes

Jel – dolgok megkülönböztetésére használt rajzolat, véset. Mongol: il(g)aburilal - megkülönböztetés

Jelen – az éppen mostani idő, mostani esemény. Török: elan – jelen, most

Jelenés, jelenség - látomás, villanás, délibáb. Mongol: ilerel (jilerel) = jelenség

Jeles - nevezetes, fontos, megjelölt. Mongol: il(g)aburila (ilaburila - jilaburila) = jelöl

Jérce - fiatal tyúk. Török: yarka- jérce. Tévesen szláv eredetű a szó.

Jerke - fiatal nőtény juh. Fiatal nőtény kecske, fiatal kan malac, fiatal tyúk
Török: yarka = jérce. fiatal tyúk

Jó – helyes, igaz. Török: iyi = jó. Ujgur: jahsi = jó. Mongol: jaamai = jó Finnugor szó is.

Jobban.... – fokozó szó Mongol: jab ... fokozó előszó

Jobb - jobb oldali. Mongol: dzöb - jobb oldali (dzs = j)

Jobbágy – alávetett helyzetű, hűbéres; földesúr földjén dolgozó földműves. Robotra, dézsmára, röghöz kööttségre kényszerített, kötelezett ember. Mongol: albatu = jobbágy, alávetett, alárendelt.
(Albada – albagya – olbagya – obagya – obagy - jobagy) Tévesen a Jobb szóból származtatják.

Jonh, éha, joha, gyiha, gyoha, gyuha – gyomor, valami belseje, mélyedés, mélyen lévő üreg.

- Mongol: jöñköger (jöñhöger) = mélyen ülő, mélyen lévő.
- Jottányi** – a telekhatár miatt veszekedő szomszédok egy kapavágásnyit sem engednek át a másinak.
Kínai - mongol: yootuu - kapa, csákánykapa
- Józan** - Jó szándékú, jó eszű ember. Mongol: jaamai – jó. Ujgur: jahsi = jó.
- Jú** - ló, juh. Ju = ló. Török: yün = gyapjas (juh)
- Jugszél** - déli szél. Szláv: jug = dél (égtáj)
- Juh , ih** - gyapjáért, tejéért, húásért tenyésztett, páros ujjú kérődző emlősállat.
Vastag, sűrű, tömött szőrű állat. Mongol: u(g)uldza (uhuldza) – vadjuh
Török: yün (yü) = gyapjú. Török: yogun (johun) = sűrű, tömött, vastag. pl. szőr
Mongol: legleger (jeleger) = sűrű, bozontos szőrű.
- Juha** (gyoha) - kocsirudat befogadó U formájú nyak a szekér elején, a forgózsámoly elején.
Török: yaka (jaha) = nyak. Török: yakala (jahala) = megfog, befog(ad) (pl. kocsirudat)
Török: yükle (jühle) = berak, betelepít (pl. kocsirudat)
- Jurta** – nemezből készült, favázás kerek sátor
Mongol: ger (jer) - kerek-sátor, jurta. Mongol: ordu (ortu) – szállás.
-
- KABA** - kabasólyom, héja, vércse, rétság. Közös tulajdonságuk, hogy ragadozó madarak. Amikor a kiszemelt áldozatot figyelik, akkor egy helyben lebegnek, köröznek. Mongol: köbörde = lebeg
- Kabaj** - örvénylő víz. Általában ott örvénylik a víz, ahol mélyedés, gödör van a folyómederben.
Mongol: köb = gödör a folyómederben.
- Kába** – bódult, szédült, ittas. Alvásból éppen felébredt –bizonytalan járású ember. Ittasságtól szédelgő, imbolygó járású ember. Mongol: köböldze – himbálódzik, leng, inog, imbolyog.
Mongol: qobszu – delej, hipnózis, bűvölet (kábulat)
- Kabala** - a jószágot , termést rontás ellen védő - póznára helyezett - ló koponya.
Indiai – ujgur – mongol : gabala = koponya
- Kabar** – összefoglaló név népcsoportokra, néptörzsekre. Korai írásos emlékeink között szerepel: alán-kabar, magyar-kabar, kazár-kabar és kun-kabar népesség. Török: kabil = néptörzs
A kabar szó a burját- mongol nyelvben szomszédot jelent. Arra utalhat, hogy milyen népesség élt az adott település (ország, nép) szomszédságában.
A „magyar - kabar „, törzsek: Baran, (Beren/Birin, Börön), Örs, Varsány (Vossiyan, Ossian).
Mongol: baruun kabar = jobb oldali (nyugati) szomszéd. (ősi, fordított égtáj használat)
- Kablo** (székelő szó) - kóborló. Mongol: köbörde = kóborol, tekereg, kószál.
- Kabola** (1) - füstfogó. Nyitott tűzhely feletti kupola formájú füstelvezető.
Mongol: koboyi (koboli) = kúpos
- Kabola** (2) - ekekabola. Az ekét és taligát vontatva vitték ki a földekre szántani.
Az ekét elbillentették és két ekeszarv fogantyúja mellé csúszóvasat, kopóvasat erősítettek.
Vontatáskor ezek valamelyikén csúszott az eke. Török: kopar (kobal) = kopik.
- Kaburcol** - kavircol, kever, kavar. (Körmozgást végző.) (b - néma) kaurcol.
Tibeti – mongol: gortig = kör. Mongol: küriye = kör
- Kacafán** - mumus. Gyerekek ijesztésére használt szó. (női ördög, rémséges alak, pokolfajzat) (f = b)
Mongol: kadzsa = sánta. Mongol: bunduyi = pöttöm, tömzsi emberke
Mongol: bangkayi = vastag, rövid orrú, vastag pófájú állat. (rémség)
- Kacag** - rövid, gyors szünetekkel történő hangos nevetés. „ bicegő nevetés „, Mongol: kadzagai = biceg
- Kacabáj** (Ormányság) - testhez simuló, szoros női kabát, melynek alja kivágott.
Mongol: kacsí = szorongat, szorít. (szoros)
Mongol: bayidal = valamilyen alakú, helyzetű, állapotú. formájú.
- Kacagány** - az ősi magyar férfi viseletben a bal vállra vetett állati bőr volt. (párdubőr)
Később a bal vállon hordott díszes ruha, kabát. Féloldalasan viselt bőr (később kabát, gúnya).
A viselet az ősi időkre vezethető vissza, amikor harc közben keményebb állati bőrral (pajzsként) védtek a bal kart vívás közben. A párdubőr viselete rangot is jelentett.
A vezérek, törzsfők erdei párdubőrt, a kisebb rangúak báránybőrt viseltek.
Kacagány = nyakba akasztott, szabatlan birkabőr, mely a hátat védi.
Mongol: kadzagai = féloldalas, ferde, lejtős, csámpás. Kaca – gúnya.
Mongol: kubcsaszun (kucasun) – viselet, gúnya, ruházat
Mongol: kucsil(ga) – takaró, borítás. Tévesen francia, olasz eredetű a szó.
- Kacat** – elhasznált, értéktelen holmi; limlom.
Mongol: quucsisz - ócskaság, lom . Mongol: qaszang (kacang) – elnyűtt, elhasznált.

Kacegányfiak (székely) - megeszik a kacegányfiak -- megfagy. Török : keceles = meggémberedik.

Kacér (1) – magát kihívó érzékiséggel kellető nő. Csalfainta, rafinált módszerrel próbál elcsábítani valakit.
Mongol: kadza(g)ai – helytelen, hamis, helytelenül tesz. Mongol: goocsi = hiú, kérkedő.

Kacér (2) - naplopó, munkakerülő, rossz ember, hitvány
Mongol: kasibtur = lusta, henyélő. Mongol: kadzaar = rossz szándékú

Kacéros - díszes. Mongol: kaldza (kaca) = szegélydísz.

Kacifántos – félrevezetően ravasz. Ravasz mellébeszélés. Nyakatekert, körülményes, érthetetlen, zavaros beszédű. Mongol: kadzayil(g)a – elferdít (mellébeszél)
Mongol: kadza(g)ai – ferde, hamis, hibás, torz, helytelen
Mongol: bada(g) büdegi – homályos, elmosódott, (zavaros)
Badag – bandag - bantag – fanta(g). (n – néma) (b = f)

Kacimbál - megtép, megver. Mongol: kuucsi = letép. Mongol: kücsimede = erőszakot alkalmaz

Kackiás (1) - hosszú, felfelé görbülő bajusz.
Mongol: kadza(g)ai – ferde, dőlt , görbe. Mongol: (g)adziu – görbe, ferde, nem egyenes.

Kackiás (2) - hetyke, öntelt (gögös, felvúvalkodott). Mongol: kögseyi (köcei) = felvúvalkodott

Kacor – görbe pengéjű, fanyelű kés. Görbe pengéjű sarló. Mongol: kadza(g)ai – görbe, ferde, dőlt.
Mongol: gadziu – görbe, ferde. Török: kacsik = görbe, hajlott, ferde. Tévesen szláv eredetű szó.

Kacuna - punci (női nemi szerv) hasadék, repedés.
Mongol: kaacsi = elhasad, elreped. Mongol: kadzara = hasadás, feslés

Kács (ormánysági szó) – kovács. (Kovács szóban "v" hang néma)
Kovács – koács – kács – vasat görbítő, hajlító, lapító ember.
Mongol: gadzia (kacsia) – elgörbít, meggörbít (hajlít).

Kacs – görbülő, hajló (kampós végű) vékony, kapaszkodó növényi hajtás. pl. szőlőkacs. Lásd Kacor szót

Kacsa – jellegzetesen bicegő, kacsázó járású lúdféle szárnyas .
Mongol: kadza(g)ana – biceg, sántít. Tévesen szláv eredetű szó.

Kácsér - borkorháló egyik fajtája. A szája egy félkörívben meghajlított fára van erősítve. Lásd Kacs.

Kacsi - hold sarlója; kasza hajlott kis fogantyúja. Lásd Kacor szót

Kacsiba (1) (székely szó) – csámpás, billegő lábú ember, szék. Lásd Kacsa szót.

Kacsiba (2) - kasza középső hajlított fogantyúja.. Lásd Kacor szót.

Kacsika - kasza nyelének közepén lévő hajlított fogantyú. Lásd Kacor szót.

Kacsma , kácsér - szekér rúdjának járom felőli hajlított vége. Lásd Kacor szót.

Kacsingat – csak az egyik szemével hunyorít. Oldalra, félre tekinget.
Mongol: kadziuda – valami mellett, oldalt. Mongol: kadzayi – félre, oldalra ferdül
Mongol: (g)adziu – görbe, ferde, nem egyenes

Kacsaringós - visszagörbülő, tekeredő vonal.
Mongol: (g)adziu – görbe. Mongol: karilta – visszafordul, visszahajlik, visszakanyarodik.

Kacsalódás – fiú, lány egymás után forgolódik, kerülgetik egymást, enyelgés, cicázás, udvarlás.
Mongol: gadzsi = fordul, hajlik

Kácsok pórágja - kovácsok parlagja. Lásd Kács és Parlag szavakat.

Kacsonkéz (ormánysági szó) visszakéz, kifordított tenyér. Kacsonkéz pofon – kéz külső oldalával adott pofon
Mongol: (g)adziu – kifordított, kiforgatott

Kacsos, kacos (1) (zalai tájszó) – görbe, torz, rendellenes. Mongol: (g)adziu – rendellenes, torz, görbe

Kacsos (2) , gacsos - koszos, sáros, piszkos, mocskos
Mongol: kaltang (kalcsang – kacsang) = piszkos, maszatos, koszos (1 – néma) (t = cs)
Mongol: kuszum (kocsum) = kosz (cs = sz)

Kád – fából, fémről, kőből készült kerek, nagy edény. Mongol: (g)adura – mosogató medence.

Kadar (1) - kemence belső fal melletti része körben ; sírgödör melletti oldalürege kettős temetéskor.
Mongol: kadaur = mellé, mellett

Kadar (2) – kadarszemű. Sívár tekintetű, szemével felfalja az embert (pl. a sóvárgóférfi a nőt)
Mongol: kadar = mohó, falánk

Kádár - ősi magyar bírói tisztség. Török: kádi = bíró

Kadarint - Lásd Felkadarint szót.

Kágyellós (Ormányság) - összevissza beszélő , meggondolatlan ember.
Mongol: kuugiya(kúgila) = meggondolatlan.

Kagyló – vízben élő puha testű állat. Két fél mészvázaz héjből áll, melyek nyithatóak, zárhatóak.
Mongol: kagal – kettéválik, kettéhasad. Mongol: kagas – fél , fele. Mongol: kaagda – bezáródik

Kahanc - mécses. Mongol: kagadaszu (kahadaszu) = gyűjtalék, gyűjtés

Kahao - lány hajviselet (palócoknál). Mongol: kagalaburi (kahalaburi) = szétválaszt, választékot fészül.

Kahol, kehel, kahog - kehel, fulladozva köhög . Lásd Köhög szót.

Kaholy - kályha, kemence. (h – néma) kaol.

Mongol: kalaalta = fűtés (kályha). Mongol: golomta (kolomta) = tűzhely, kályha
Kaickol - nyüszít (kutya sírása, fájdalmas hangja). Kutya nyüszítése rosszat jelentett.
Mongol: kayila = sír, rí
Kajabál (felvidéki – csatai szó) – sírva jajgat, kiabál, jajveszékél. Mongol: kayila – sír, rí
Kajca, kajsza (Felvidék – Csata) - kasza ; ívelt, görbe tárgy. Lásd Kacor szót.
Kajács - görbe, sántikáló járású. (kaács) Lásd Kacor és Kacsza szavakat.
Kajbol - eltűnik, eltéved, elcsavarog. Török: kajbol = elkallódik
Kajcos – görbe, csámpás. (járású) Lásd Kacsos, Kacor szavakat.
Kajcos bölcső (Ormányság). – ívelt talpú bölcső. Lásd Kajcsókás szót.
Kajcsókás - girbegurba. Mongol: kadzsagai = görbe, ferde, torz, hajlott
Kajdács, gajdács - sír, rí, jajveszékél, kiabál. Mongol: **kayila** = sír, rí. Mongol: **tacsiginaul** = dühösen kiabál
Kajdász, gajdász– kiabál, sír, rí, jajveszékél, ordítzik. Lásd Gajdász és Kajdács szavakat.
Kajkó - kampó, horog. Lásd Kajla szót.
Kajla – lehajló, lefelé görbülő szarv, bajusz. Mongol: kuyilara – tekeredik, csavarodik, görbül
Mongol: (g)aldzir (kaldzir) – görbe, görbület.
Kajmó - kampó, gamó, hajlított horog. Lásd Kajla szót.
Kajsza - görbe, hajlott . Lásd Kacor szót.
Kajsi barack – sárgabarack. Türk: kayisi – sárgabarack, kajszibarack. Kínai- tibeti eredetű fa (és a szó is.)
Kajszol - kaszáló, görbe járású ; ferdén, görbén kapál. Lásd Kacor szót.
Kajtat (1) – kujtorog, tekereg, csavarog. Mongol: kuyilara – tekeredik, csavarodik
Kajtat (2) – kutat, keres. Mongol: kayi – kutat, keres
Kajtár (1) torkos, falánk, mohó. (j – néma). Mongol: kadar(g)an = falánk, mohó
Kajtár (2) - pletykás (Felvidék - Csata) Mongol: kaida = pletykás
Kák - tát, kitát - száját. Mongol: kangkayi (kakai) = tát, tátong (n – néma)
Kaka – széklet, bélsár. Türk: kaka – kaka, széklet. Mongol: kangqalaul – szagot áraszt. (n – néma)
Kakadér - csipkebogyó. (vadrózsa termése) Ágai tele vannak horgos tüskékkel.
Mongol: gogoda = horog, kampó
Kakatka - eke láncait rögzítő kis kampók az eketaligán. (kunkori , malacfark formájú kampó)
Mongol: gogoda = kampó, horog
Kakaty - öregember gúnyos megnevezése. (hajlott hátú vén kampó)
Mongol: gogoda (kokota) - kampó, horog
Kákkad (erdélyi tájszó) – meghal. Mongol: koki – tönkremegy, károsodik (elpusztul)
Kakas – tyúkféle hímje. Jellegzetes érces kukorékoló hangot adó szárnyas.
Mongol: (g)aa(g) – kárál, károg, kukorékol....
Kaki - bűzös széklet. Török: kok = bűzlik
Kákics – pityang, keserű ízű gyermekláncfű. Megszáradt, borzas (fészkes) virágzatát a szél könnyen elhordja , leválasztja a fejről. Gyerekek kedvenc játéka, hogy egy fújásra ki tud több szárnyas magot lefújni a virág fészkeről.
Mongol: kagacsa – elválik, megszabadul valamtől
Kákog – károg, kárál. Mongol: (g)aa(g)a – károg, kárál
Kakukk - kakukkoló hangot adó madár. Mongol: kököge = kakukk
Kakuszi - hallgatag, szótlan. Mongol: kokibaldzaur = morcos, mogorva
Kákvirág - csillagos nárcisz. Sárga virágú növény. Mongol: kökergene = sárga szirmú, virágú növény
Kalabók - bolondos, viccelődő. Mongol: kalamcsau = vidám, jókedvű
Mongol: baka = öröm kala – bók = örülő - jókedvű.
Kaláha (1) - mag védőburka, kukoricacsírat védő hártya. Kala - héj Mongol: kaliszun = héj, hártya
Kaláha (2) – gabonakalász szálkája. A száлка picikampóival, tüskéivel beleragad ruhába, állatok szőrébe, nyelősőbe. Mongol: kalda = hozzátapad, rátapad
Kalamajka - zavargás, keveredés. Ujgur: khalaymikhlikh = zavargás, keveredés. ukrán szó ?
Kalamol (1) (ormánysági szó) – átjár a szomszédba locsogni, fecsegni.
Mongol: kelemegei – bőbeszédű, locsogó
Kalamol (2) - elkóborol, elcsavarog, elkószál. Lásd Elkalamol szót.
Kalamoz (ormánysági szó) - láb alatt van, útban van, akadályoz
Mongol: köl – láb. Mongol: mudzi – környék, terület. Köl – muz....
Kalandozik – kóborol, csavarog. Mongol: köl = láb, lábalás, járás, mozgás, forgalom, jövés-menés
Mongol: anda = tévesztés, tévedés, tévelygés. Tévelyeg. Kal - andozik = tévelyegve jár –kel.
Mongol: költei = valamilyen lábú, forgalmas, mozgó. Mongol: kölki – kóborol, csavarog
Kalangóré (Felvidék –Csata) - részeg. Mongol: kalanggi = kapatos, pityókás, becsipett, italtól bőbeszédű
Kalangya - 2 x10 gabonakévéből álló kereszt, halom, csomó, boglya
Török: koli = csomag. (kéve). Török : külcse = halom, kupac. Török: onda (ongya) = tízesével

(Kilenc kéve volt a gazdáé, a tizedik az egyházé. Ezért volt lényeges a tízes darabszám.)

Kalangyol, kalingyol - kószál, lézeng, kóborol. Mongol: kölki = kóborol, csavarog, ténfereg. L. Kalandozik

Kalap - fejfedő. Valaminek a fedele, kupakja. Mongol: kalib (kalip) – fedő, fedél

Kalapács - ütőszerszám - nyele fából, feje fémből. Szláv szó is.

A harkály kopácsolása --- Mongol: kebszi = ütöget, ver.

A gabona kicséplése bottal - Mongol : kebszi = ütöget, ver

A kópisol, megkópisol -- kópis nevű fakalapáccsal, sulyokkal kender szárát ütögetéssel megtör.

Mongol: kebszi = ütöget, ver. Mongol: kalbayildza (kalapailcsa) = összelapít, ellapít (kalapáccsal)

Kópis kalapáchoz hasonló fa-sulyok. Kópis - koopis --- koopics (kalapács ?)

Kalapál – (kalapáccsal) üt, ver, ellapít. Mongol: ka(g)al (kal) - tör

Mongol: balba (palba) - üt, ver, valamit széttör. Mongol: qalbayil(g)a (kalapayilga) – összelapít, ellapít

Kalány - kanál. Mongol: kalbaa – kanál

Kaláris - (galáris) – tűzpiros korallból, piros gyöngyszemekből álló nyaklánc.

Mongol: gal – tűz (vörös, piros szín)

Kalász – a gabonafélék, pásztfűfélék füzérvirágzata ; gabona magvait fedő héj, tartó tok.

Mongol: kelkiyeszü – füzér. (k – néma a szó közepén). Mongol: kaliszun = héj, hám

Kalé (Felvidék – Bény) = toll, nád, íróttoll. Török: kalem = toll, nád

Kalészol – elkóborol, kószál. Mongol: kolaszya = elkeveredik, messzi, távol

Kaliba, (1) kalyiba – sebtiben összetakolt, ingatag kunyhó. Mongol: qayibaldza – inog

Mongol: kaltu – sebtiben, felületesen. Mongol: kalkabcsi (menedék (hely), védett hely

Mongol: bayiri – szállás, lakás, hajlék. Török: külübe = kalyiba, kis ház, kunyhó.

Kaliba (2) (ormánysági szó) - (rakodó)szín , fészer (fedett hely). Lásd még Kaliba (1) szót.

Mongol: kaliszun - héj, fedél. Mongol: kalqala – fed, takar. Mongol: bayiri – szállás, hely

Kalimpál - lóbál, lenget. Lábát lengeti, lóbálja.

Mongol: köl = láb, jövés – menés. Mongol: kölki = kallódik, teng-leng, csavarog

köl = láb impál = imbolyog = lábát lengeti. Lásd még Hilintál és Imbolyog szavakat.

Kalismál - lásd Kalészol szót.

Kall – ütöget, vereget, megtör. Mongol: ka(g)al – tör (ütéssel)

Kallangós bot - görbebot. Mongol: guldzi(g)ana = görbül, hajlik

Mongol: kelbeyi = hajlik, görbül. Mongol: gildzii = hajlott, görbe

Kallantyú - ráfordító ajtóretesz, fogantyú, ajtózár, kapuzár. Mongol: kaal(g)an = ajtó, kapu.

Mongol: kaalta, kaalga = elzárás, zárás. Lásd még Kalló szót.

Kallantyús - részeg. Lásd Kalangóré szó

Kalló - forgó, lengő. Mongol: kuyilara = csavarodik, tekeredik, fordul

Kalló malom - nemez készítés malomban. A vízimalomban a szőr -/ gyapjúsálakat egy vályúba helyezték, ahol vízzel locsolták, miközben a vízzel működtetett nagy fakalapácsokkal ütögetve tömörítették, lapították, összetapasztották a szálakat. Mongol: kalbayil(g)a – összelapít.

Mongol: kaldacsa – tapadás, ragadás. Mongol: ka(g)al = tör (üt)

Lehet még: kalló malom = érc**törő** vízimalom.

Káló - vesztesség, kár. (elkallódó érték). Mongol: kala = baj, ártalom, bosszúság

Mongol: kalia = kifolyik, elfolyik, kiloccsan (kárba, veszendőbe megy)

Kaloda – fából való büntető eszköz, melynek kerek nyílásaiba belefogták az elítélt végtagjait, nyakát. Összefogták, összezárták a végtagokat. Mongol: qolbo(g)daul - összekapcsol valamit valamivel

Mongol: kaalta (kalda) – elzárás, zárás. Mongol: kölde (költe) = lábánál fogva tart (megfog)

(Az ősi időkben kenderkötéssel, szíjjal kötötték gúzsba a végtagokat, nyakat.

A kaloda (gúzs) eredetileg a lovak mellső lábait összefogó kötés volt, elkóborlás ellen.)

Kalota, kalócsa (székely szó) – összefogó gúzs. Lásd Kaloda szót.

Kalóz - kárt, vesztességet okozó tengeri rabló. Lásd Káló (kár, vesztesség) szót

Kályha – helyiségek fűtésére való tűzhely. (h – néma). Mongol: golomta - tűzhely

Mongol: kalaal(g)a – fűtés. Mongol: (g)al – tűz.

Kalyiba - összetakolt, ingatag kunyhó. Török: külübe = kalyiba, kis ház, kunyhó.

Mongol: kalkabcsi = menedék(hely)

Kam - se híre, se hamva , semmi (morzsája, szilánkja, homokszemnyi sem)

Török – mongol : kum(ag) = homok. (homokszemnyi) Török : kamga = forgács (szilánk)

Úgy megették, hogy egy kámja se maradt. (egy morzsája sem)

Kám - (Csángóföld) - szintűgy. Török: hem (kem) = is, szintén

Kamál, kamar - karmol. Mongol: kimuszun = karom

Kamara – kamra, élelmiszer tároló. Az ősi időkben a házon kívül, vesszőből fonott (tapasztott falú) hombárban tárolták az élelmiszert. Mongol: kömür(g)e – hombár (rekesze) ,tároló

Kamat - használatra adott pénz után járó haszon, megtakarítás, használati díj.

Mongol: gam (kam) = megtakarítás

Kamatyol – közöszl, párosodik Mongol: kamtud (kamatud) – egyesül, összeilleszkedik

Kammog (ormánysági szó) – nagy léptekkel megy. Mongol: kemtű – nagy, méretes (pl. lépés)

Kamó (zalai tájszó) Lásd Kampó szót.

Kámonál (székely szó) – gyógyít (ráolvasással). Mongol: keme – mond, szól

Kámonyál (felvidéki - csatai szó) – mindent beoszt, takarékoskodik. Mongol: (g)amna – takarékoskodik, kímél.

Kámpicsorodik (erdélyi tájszó) – sírni kezd; elkeseredik, sírásra legörbül a szája széle ; megsavanyodik

Mongol: (g)aniqara – elkeseredik, kesereg. (m = n).

Mongol: bögcseyi (böcsei – pöcsei) = meghajlik. Mongol: bügdzsim (bücsim) = áporodott; megromlik

Kampó - kamó, horog. Befelé hajlított hegyes szálvas.

Mongol: kumbayi (kumpayi) - befelé hajlik. (karom, kampó)

Kamuti - sunyi, alattomos (hazug). Török: gammazla = meghazudtol

Kamuzik - hazudik, tréfál. Török: gammazla = meghazudtol.

Kummog - csendben, halkán beszél ; csendben jár. Mongol: güm = csend

Kan – kutya, macska, disznó hímje. Erős, átható szagú vizeletükkel jelölik meg a területük határát.

Mongol: kangkalaul - valamilyen szagot terjeszt, áraszt.

Kana - fáklya. Éghető kis bot, zsíros kenderkóc / vászondarab....

Kanóc - éghető vászoncsík a petróleum lámpában. Mongol : kentegtei = lobbanékony

Kanál - Lásd Kalány szót.

Kanász - disznópásztor. Mongol: konicsi (koniszi) – juhász, állatokat őrző

Tévesen a Kan szóból származtatják.

Kancsal – akinek a két szemtengelye nem párhuzamos, elferdült. Mongol: qanara – elferdül

Mongol: csalayi – szétnyílik, széttáruul.(nem párhuzamos)

Kancsó – öblös, hosszú ívelt nyakú, füles, bor ill. víztároló edény. Nyakas edény.

Formára a fül nélküli köcsőgre hasonlít. Mongol: (g)undzu(g)uyi – hosszúkás, tojásdad formájú

Mongol: küdzsü(g)ün – nyak (ívelt nyakú, nyakas) (n – néma) Küncsügün.

Káncsorodott (Felvidék – Csata) - beteg. Mongol: kandzula = beteg

Kandargós (székely szó) – kanyargós, hullámos, göndör. Mongol: kudkuur = kever, csavar, teker

Mongol: kanara – hajlik, dől, kanyarodik

Kandarog - kódorod, csavarog, kóborol. (n – néma)

Mongol: kudkuur = kever, csavar. Kevereg, csavarog

Kandászik - Lásd Kundész szót.

Kandikál – lopva néz valamerre, jobbra-balra tekinget a szeme sarkából.

Mongol: kandu – tekint valamerre. Tévesen a Kampó szóból származtatják.

Kankázik - kandikál, lesekedik, kíváncsiskodik. Lásd Kandikál szót.

Kankalék (1) – kútgém, gémeskút bólogató karja és a kútostor-fa.

Mongol: kankaldza – természetes test meg-meglendül, leng, imbolyog.

Mongol: gangku = inog, leng, hajladozik

Kankalék (2) - kampó. Mongol: gogoda = horog, kampó. Mongol: kanara = hajlik, görbül

Kankalin – kora tavaszi illat nélküli sárga virág, mely egy töről csoportos virágzatot hoz. Csoportosan tenyészik az erdőkben.

Mongol: kangkala ügei – illat nélküli. Mongol: kangkayi – szélesen elterül (elterjeszkedik)

Kankó (1) - kampó, horog. Mongol: kanara – hajlik, kanyarodik.

Mongol: gogoda = kampó, horog. (n – néma)

Tévesen a kankalin (növény) szóból származtatják.

Kankó (2) – szürkankó. Szörből, gyapjából készült, vállban széles, bő, válltól lefelé szűkülő, egy csattal összekapcsolható kabátfele. Mongol: kangkai – tágas, széles (bő)

Kankósbót - kampósbót, görbebot. Lásd Kankó (1) szót.

Kanna – folyadéknak (főleg víznek) a tárolására szolgáló hengeres, bő szájú (füles) edény.

Az ősi víztároló nyírfaedény, bőrtömlő, lopótök volt.

Mongol: kuniya – edény nyírfakéregből. Mongol: könög – vödör (víztároló)

Finnugor: kannu = kanna Tévesen német eredetű szó.

Kantafori (ormánysági szó) – forró vizű kanta. Forraló kiskana.

Mongol: kanda – főzet, párolt gyógynövényforrázat.

Mongol: bur bur ki – (für für ki) = forr (b = v). Mongol: orgi – forr (f –néma)

Kantafori = forraló kanna. Ősi fordított sorrend .

Kanta (1) - kanna, kondér.

Mongol: kunda(g)a (kuntaa) = (fordított)kehely alakú. (kondér) Kivájt fatörzs.

A kivájt fatörzsből készült , öblös belsejű edényt szíj - vagy kötélhálával vitték.

Mongol: kantayiragla = kötél, szíj, gyeplő, kantár

Kanta (2) - női nemi szerv. Mongol: köndeyi (köntei) = mélyedés, üreg

Kanta (3) - fatörzsből kivájt víztároló edény. (régebben bivalybőrből való tömlő volt a víztartó)
Mongol: köndeyile (könteyile) = kiváj, kimélyít, üregezzé tesz. (kantát készít)

Kantár (1) - kanta hordására alkalmas háló madzagból, vékony kötélből, szíjból. Lásd Kanta (1) szót.

Kantár (2) - vékony kötélből, szíjból, madzagból készült hálószerű szájkosár teheneknek, lovaknak.
Lásd Kanta (1) szót

Kantár (3) - kaszanyél közepén lévő hajlított fogantyúja. Mongol: gangda(g)ar (kandar) = hajlott

Kantár (4) - gyeplő. A zabla két végéhez csatlakozó hosszú kötél vagy, szíj , melyek meghúzásával (megfeszítésével) tudjuk a lovak fejét jobbra- balra mozgatni , azaz a kanyarodást irányítani.
Mongol: kantayira(g)a – szíj, kötél. Mongol: mori kantayira – ló gyeplőjét, kötőfékét feszesre húzza.

Kantus = ruhadarabja, része , ruha. Mongol: kancsui (kantui) = ruhaujj, köntös ujj ; ruhabelés nyaknál.

Kánya – kártékony ragadozó madár. (baromfiudvarokban a csirkéket gyakran tizedeli meg)
Mongol: könő(g)eltei – kártékony, pusztító, ártalmas. Tévesen szláv eredetű szó.

Kanyarodik – hajlik, görbül, ívben fordul.. Mongol: qanara – hajlik
Tévesen a Kampó szóból származtatják.

Kanyvad (székely szó) – konyul, lekonyul, kanyhad. Lásd Konyul szót.

Kanyvadt (székely szó) – meggörbült ember. (hajlott hátú). Lásd Konyul szót.

Kap – mástól valamilyen anyagi, erkölcsi juttatásban részesül.
Mongol: abu (apu) – kap. Mongol: kubi ügei – valamiben nem részesülő
Mongol: kubi (kapi) – részesül valamiben, kap. Török: kap = elkap, megkap

Káp - csepp (kevés). Mongol: **kobor** (kopor) – gyér, ritka, szűkös (kevés, cseppnyi)

Kápa - nyeregkápa. A nyereg emelt elején lévő fogantyú, kapaszkodó.
Török: kabza (kapza) = fogantyú, nyél
Mongol: gübeger (küpeger) = enyhén kiemelkedő és hosszúkás. (pl. rövid fogantyú)
Kápa tévesen latin szó, mert a magyarság lovas nép lévén már honfoglalás előtt ismerte a nyereg, kápa, kengyel , ere (gyeplő), kantár eszközöket, szavakat.

Kapa - földet gyaluló, kaparó lapos vasú, nyeles szerszám
Mongol: gabir (kapir) = kapar, karcol. Kapirgál = kapával kicsit fellazítja a talajt.
Török: csapa = kapa

Kapacsi - körömmel nekiesik valaminek, valakinek. Mongol: kabira = kapar, karcol

Kapar – körmet, karmát horzsolva végighúzza valamin. Mongol: kabira (kapira) – karcol, dörzsöl, (kapar)

Kapat (ormánysági szó) – kutyát eldobott tárggyal ugrat, idomít. A kutyáját próbálja rászoktatni, hogy visszahozza. Valaki valamire rákapott = valamire rászokott, hozzászokott.
Mongol: keb (kep) – megszokás, rend. Mongol: kebsi(g)ül – hozzászoktat valaki valamihez

Kapca – a régi időkben a zoknit, harisnyát helyettesítő vékonyabb ruhadarab, melyet a lábfej köré tekertek. Mongol: kubcsasun (kapcasun) - ruha

Kapcás (ormánysági szó) – ruhakészítő. Lásd Kapca szót.

Kapcsol – kapoccsal, ehhez hasonló eszközzel két vagy több tárgyat összefog; bekapcsol valamit összeköt, összecsatol. Mongol: kabszura (kapcsura) – csatol, összeilleszt, összefog
Török: kopcsala = bekapcsol. Tévesen a Kap szóból származtatják.

Kapli - kontytakaró a női fejen. (keménypapír, rajta hímzett fehér vászon)
Mongol: kapka(g) = fedő, fedél. takaró.

Kapocán - disznót az ólból kivezetni segítő fogó. Mongol: kabcsyari - kapocs, összefogó

Kapocs - kettő vagy több dolgot összefogó fém eszköz. Mongol: kabcsiur – kapocs.
Tévesen a kap szóból származtatják.

Káprázik - fényes színfoltok vibrálnak a szeme előtt. Képszerű alak, forma rezeg a szeme előtt.
Káprázik = kép rázkódik. Mongol: keb (kep) – alak, forma, külső (kép , ábrázat)
Mongol: idzsa(g)ana - izeg-mozog (rázkódik) (r – néma)
Mongol: kebeldzse (kepeldzse) – rezeg, reszket (vibrál)

Kaptafa – lábbeli formázó, formát adó és tartó fa. Mongol: keble(g)ür – kaptafa, formázó
Tévesen szláv eredetű szó.

Kaptat – meredek területen felfelé halad. Mongol: kabir(g)ala - hegy oldalán, lejtőjén halad.
Tévesen a Kap szóból származtatják.

Kaptató – meredek hegyoldal, lejtős terület. Mongol: kebegei – lejtő. Lásd még Kaptató szót.

Kaptány, kapkány - kisebb állat fogására való rugós csapda. Török – mongol: qabqan = rugós csapda

Káprázik – fény-és színfoltok vibrálnak a szeme előtt. Mongol: kebeldze – rezeg, reszket (vibrál)
Káprázat – képzelt kép. Mongol: keb (kep) – alak, forma, külső, kép (arc)

Kápsál - karmol, kapar. Mongol: kabira (kapira) = kapar, karcol

Kapsálódik - kapaszkodik. Lásd Felkapsálódik szót.

Kaptár – méhek szálláshelye. Mongol: kebter – alom, fekhely, vacok, lak (szállás) több lény részére.

Kapubálvány (ormánysági és székely szó) - díszesen faragott kapuoszlop, mely magasabb volt a többi kapuoszlopnál. A többi nem volt faragott. Lásd Kapusas szót.

Kapusas, bálványfa, kapuszobor - faragott kapufélfa, kapubálvány.

Ősi időkben ló koponyát tartó pózna. A póznára helyezett faragott turulmadár figura (sólyom) védőerőt adó bálvány volt.

Kapuzábé - kapufélfa. Mongol: szabaa = bot. Mongol: szibtung = rúd

Kapzsi - telhetetlen, mohó. Mongol: kobdo = kapzsi.

Kar – az ember páros felső végtagja. Török – mongol: gar – kar

Kár – veszteség, ártalom. Mongol: karua = kár , baj. Mongol: koor – kártevés, kártékonyság, ártás
Mongol: koorla – kárt okoz, tönkretesz, elpusztít. Tévesen szláv eredetű szó.

Karabu, kerebu - bolond. Mongol: karabtur = sötét (pl. elme)

Karacsa - sas. Mongol: karacsa = héja

KARÁCSONY – A téli napforduló. A legsötétebb nap. A leghosszabb éjszaka. A sötétség fogyása.
Nappalok, fény hosszabbodása. A fény „ megszületése. „

Ujgur – mongol - török: kara = fekete (sötét). Mongol: csö(g)en = csöken, csönik, fogy.

Kara – csön = sötétség fogyása = Karácsony.

Ujgur – mongol: kara = fekete (sötét). Mongol: dzan = jellemző, jellegű

Kara – can = sötét. (legsötétebb nap, legsötétebb éjszaka)

Más magyarázat:

Részlet: Árpádház.hu Ősi pogány ünnepünk a Karácsony. „ A szó eredete a kerecsenröptetés.

A Nap másik szimbóluma a szarvas mellett a sólyom. A Nap felemelkedésének szimbóluma a Nap-madár röptetése, szárnyalása is, melynek hagyománya szintén eléggé ismert volt még a középkori Magyarországon. Az úgynevezett Kassai Kódex inkvizíciós pereiből tudjuk, hogy a nép karácsony – ünnep körében sólyomröptetést tartott fiatal kerecsensólymokkal. (A szarvas, a szarvai között vitte a napot.)

A karácsony – ünnep során e sólymokat még meg is áldották. A kerecseneket a Nap felé röptették. Ezt az ünnepet nevezték kerecsen ünnepnek, melyet pontosan karácsonykor tartott a nép. (Téli napforduló.) „

Véleményem szerint: A mongol nyelvben: **keremücsin** = **ragadozó madár (kerecsen -- sólyom.)**

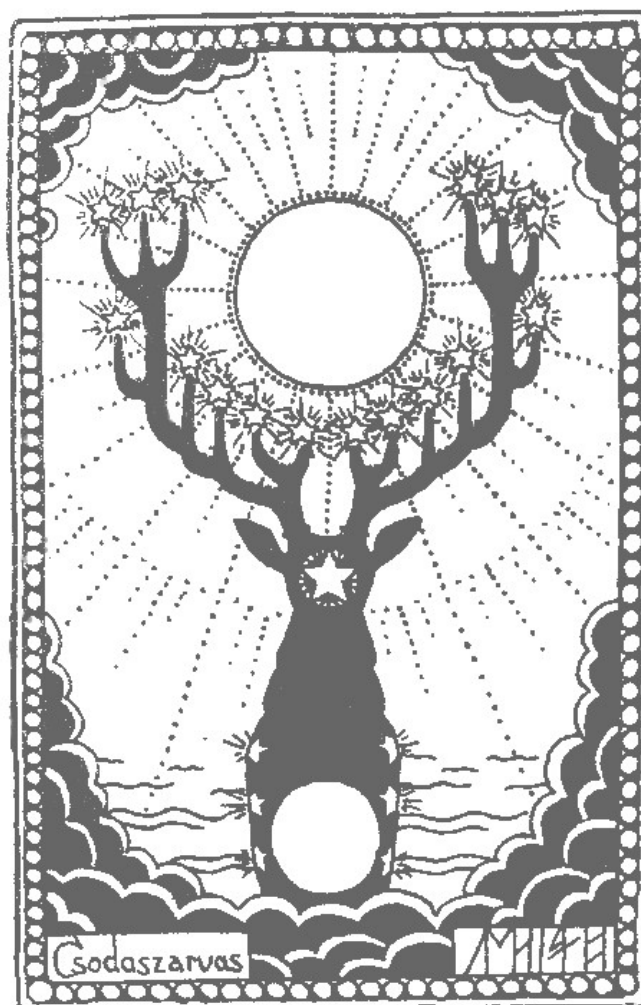
A török nyelvben: **karacsa = szarvas,** őz. **Karacsun** – ősi magyar személynév = sólyom.

Kerecsen = sólyom. Mongol: **karacsa = héja.** Tájszavunkban: sas.

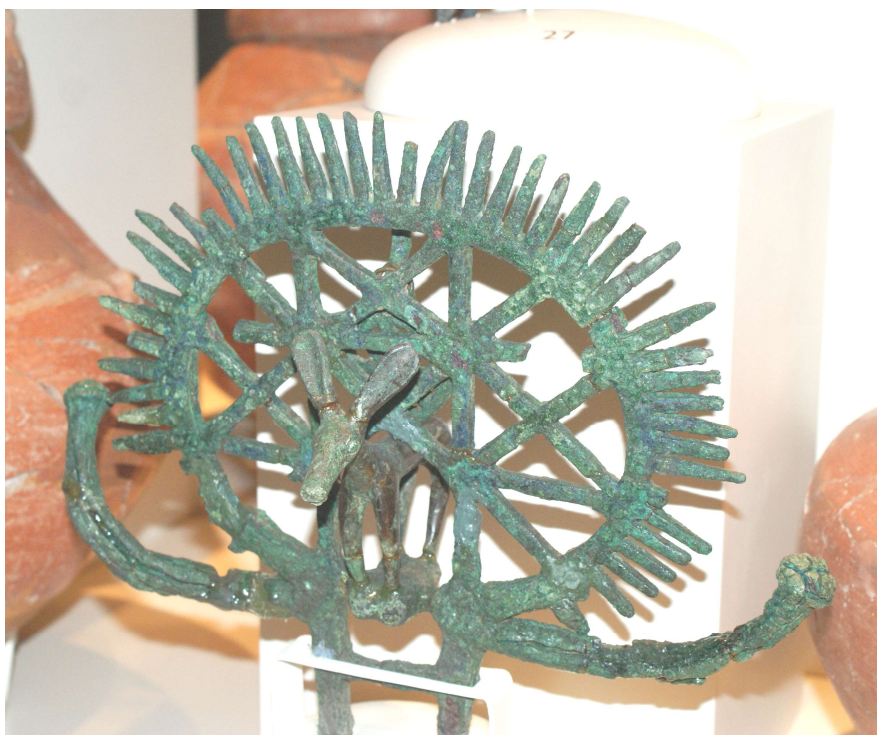
A szarvas, mely szarvai között hozza el a napot, a kerecsen (sólyom), mely elragadja a sötétséget.

A Buddhista vallásban a szarvas hozta az Isteneket, a fényt (Napot).

Csodaszarvas, mely a Napot, fényt hozza. Török: karacs = szarvas.

A Napot (fényt) hozó szarvas. Anatóliai Civilizációk Múzeuma. Ankara. 2019. Fotó: Széna Béla

Az ősi időkben a téli napforduló idején a sámánokat megajándékozták, hogy fohászkodjon a naphoz, annak megerősödéséért, a fény erőre töréséért. Közép- és Belső- Ázsiában igen hosszú és kemény telek vannak. A nomádok állatainak egy része minden télen elhullik a nagy fagyokban. Évezredek óta megfigyelték a téli és nyári napforduló idejét. Számukra a téli napforduló volt a fontosabb. A Nap fényének erősödéséért, a nappalok hosszabbodásáért áldoztak, ajándékoztak az Összellellemnek, sámánoknak. Kara = fekete, sötét jelentésű a türk, ujjur, mongol nyelvekben. Mongol: csin = jelleg. **Kara – csin** = sötét jellegű (pl. Karácsony napja)

(Magyarországon tanuló ujjur és mongol egyetemisták információi. 2003.)

Az év azon éjszakáján, amikor a leghosszabb volt az éjszaka (Karácsony tája), akkor kolompokkal, vasakkal nagy zajt csapva, ostort csattogtatva, kiáltozva üzték el a sötétséget a nomád pásztorok.

Török - mongol: karacsa = sötét, fekete.

Karácsony szó tévesen szláv eredetű .

Karál – tyúk hangja. Mongol: kar – éles hang.

Karaj , karéj - körbevágott kenyérszelet, hússzelet; kanyarintott mozgással

vágott hússzelet, kenyérszelet. Körmozgással vágott szelet. Közel kör formájú szelet.

Egyenes vágás után a késsel visszafordulunk a kenyér másik oldalára és körbevágjuk.

Mongol: qarilta – kerül, fordul, visszatér. Mongol: kariul = visszafordít, visszafordul.

Mongol: körbö – körbeforgat.

Tévesen szláv eredetű szó.

Karakán (1) (felvidéki-csatai szó) – egyenes jellemű, mértéktartó ember.

Mongol: kirile– mértéktartó.

Mongol: gündüü ügei – komoly, egyenes jellemű.

Tévesen a Kolokán (növény) szóból származtatják.

Karakán (2) - túlzottan jókedvű, vidám, pajkos ember.

Mongol: kör = vigalom, öröm, jókedv, vidámság

Mongol: kümün (kün) = ember

Kör – kün = vidám - ember

Karakodik (ormánysági szó) – gömbölyödik, domborodik. Mongol: karbingna – hízik, pocakot ereszt

Karám (1) (Felvidék – Csata) - cséplőtér. Ojrát mongol: karam = nyomtatótér, szérű

Karám (2) – szabadban legelő állatokat őrző, védő, bekerített hely. Lásd még Karán szót.

Mongol: kara – felügyel, vigyáz valamire. Mongol: karau – valamijét féltve őrző

Karán - karám. Mongol: kooron , koriyan = karám

Káraszcodik - kapaszkodik. Lásd Felkapaszkodik szót.

Káraszruha - nagykendő. Esőben az asszonyok a nagykendőt terítették a fejükre.

Mongol: kuraszi = esőssé válik, esik az eső.

Karattyol – gyorsan, hadarva beszél. Béka kurattyol.

Mongol: kurduda (kurtuta – kurutta) – túlságosan gyorsnak bizonyul, hadar.

Karcol – éles, kemény eszközzel, vonalszerű bemélyedést, nyomot csinál puhább anyagban.

Csiszolással karcossá, érdessé tesz.

Mongol: kurcsala = élesít.

Mongol: kordzigena – csikorog, karcolódik.

Mongol: karsildu - súrlódik

Mongol: kördzeger = érdes. Mongol: karszildu = súrlódik, karcolódik.

Német szó?

Karcsol - vitatkozik. (Felvidék – Csata) Mongol: karszildu = súrlódik (veszekszik)

Török: karsilik = felesel

Karcsú – vékony és magas, sovány és magas, nyúlánk.

Műszaki: karcsú rúd = hosszú és vékony rúd.. Mongol: karcsi(g)ar – vékony

Mongol: (g)odzo(g)ar (kocsogar) – magas és sovány, nyúlánk. (r – néma)

Kard – szúrásra, vágásra alkalmas kézfegyver. Mongol: kadkuur – szúróeszköz. (r – néma)

Mongol: kitu(g)a (kidu(g)a) – vágó-szúrófegyver, kés, tör, kard, szálfegyver. (r- néma)

Tévesen iráni eredetű szó.

Kardalésza – kár, pusztulás, veszendő állapot. Mongol: kooratu (kóradu) – káros, ártalmas

Mongol: labsira (laszira) – kór kifejlődik

Karél - Lásd Kerül szót.

Kárfál (Ormányság) – ócsárol.

Mongol: kariya = szid, káromol.

Kargyú (Felvidék – Oroszka) - varjú.

Török: karga = varjú

Karhó (ormánysági szó) – karvaly (ragadozó madár). (h – néma)

Mongol: kooratan – kártevő, ragadozó

Karika – kör alakú, gyűrűszerű tárgy.

Mongol: (g)ariqa – karika, gyűrű

Karinkodik (erdélyi tájszó) - káromkodik.

Mongol: kariya = káromkodik.

Karmol – Lásd Karcol szót.

Karistol (1) – karcol, kapar. Mongol: karcsigena = csikorog, korcog (karcoláskor)

Mongol: karu = kapar

Karistol (2) - mindent felforgatva, feltúrva keres.

Török: karis = keres

Török: karistir = felkavar, összekever, feldúl, kotor, turkál, kutat

Kárit (Ormányság) - elpazarol. Kárba vész. Lásd Kár szót.

Karmantyú (1) – kéz/csukló/kar védő. Mongol: gar - kar
Mongol: kama(g)ala – véd, óv. (r-néma). Mongol: kara – vigyáz valamire
Mongol: mutur – kéz (n- néma). kara-mutur = kara –muntur = kézre vigyáz.

Karmantyú (2) – rövid csődarab, mely két cső összetoldásakor a csővégeket takarja, összefogja.
Mongol: kamu – összefog, összezár. (r – néma). Lásd még Karmantyú (1) szót.

Karmol - karmával, kapar, karcol. Mongol: karu = karmol, karcol

Károgás – varjú éles , rekedt hangja. Mongol: kar = éles hang
Török: gürültü = zajongás, láрма, hangoskodás

Karoglya - kemencéből a parazsat kihúzó eszköz. Mongol: garga = kijuttat valamit valahonnan

Káromol – durva szavakkal gyaláz, szid valakit. Mongol: kariya – káromol. Török: kargi – káromol

Kárpálódik - veszekszik, civakodik, zsörtölődik. Mongol: kereldü = veszekszik.
Mongol: karucsaldu = veszekszik. Mongol: kabir üter ki = civakodik, veszekszik. (r – néma)

Kárpen - gyertyánfa. Török: görgen (kürken) = gyertyán(fa)

Karsol - veszekszik, szid. Mongol: karucsaldu (karcsal) = veszekszik

Kártya - fából készült vízholdó kanna. Eredetileg a kártya a fáról egyben lefejtett fakéreg volt, melynek egyik végére fából aljat, feneket készítettek. Az így kapott hengeres edényt vizes kötéllel, szíjjal átkötötték, hogy a hasitéknál ne nyíljon szét. Kártya = fakéreg edény.
Gabona tárolására használták. Később a fartörzsből kivájt edény is kártya nevet kapta.
Mongol: koltoszun (kortoszun) = fakéreg. (l = r). Mongol: korko = (vizes) tömlő

Karuca - lefelé hajló, görbe szarvú juh, szarvasmarha. Mongol: kariul = görbe, ferde.

Karvaly - ragadozó madár, mely áldozatát a levegőben körözve szemeli ki, figyeli meg. (v – néma)
Mongol: kara = néz, figyel, les. Mongol: karilta = visszafordul. (karél , köröz)

Kas – fonott kerítés, fonott falú hombár, fonott kosár. Mongol: qasziyala – kerítéssel vesz körül
Török: kazevi – sásból font kosár. (Borsod megyei tájszó - juhkas = akol, cserény , bekerített terület juhok védelmére.)

Kása – rizsből, darából, kölesből pépszerűvé főzött étel. Mongol: köcse (köse) = kása.
Tévesen szláv eredetű szó.

Kaskétos (sapka) - ellenzős sapka. Török: kaszket = ellenzős sapka.

Kaslad - rohad, romlik. Török: keszil = tönkremegy, megromlik.

Kasmatol (1) – kószál, csavarog, futkos. Mongol: keszemegei = kószáló, csavargó. Török: koszma = futás

Kasmatol (2) - mindent felforgatva , zajosan keres, kutat. Török: kesmekes = felfordulás, zürzavar

Kasnya (Ormányság) - vékony, satnya. Lásd Keshedt (1) szót.

Kasókos - rendetlen, lompos. Mongol: kayisi yayisi = rendetlen

Kasolya, kosolya, kosolyó - kosár. Lásd Kas szót. Szláv szó ?

Kasornyázik - kószál, kóborol, csavarog.
Mongol: kesze = kóborol. Mongol: köszerde = gazdátlan, kivetetté válik. (kóborol, kószál)

Kastat – csatangol, kószál, járkál. Mongol: kesze(g)ücsile = kószál, csavarog. Török: kostur = fut, járkál.

Kastos – sáros, lucskos (talaj). Mongol: ges (kes) = felolvad, felenged - fagyos talaj

Kasnya (ormánysági szó) – satnya, vékony. Mongol: kocsuru(g)da (kaszoru(g)da) – korcs,
fejlődésben visszamaradt. (cs = sz). Lásd Keshedt (1) szót.

Kasókos - rendetlen. Mongol: kayisi = rendetlen. Török: kesemekes = felfordulás, rendetlenség

Káspálódik - lassan, lustán készülődik, szedelőzködik.
Mongol: kasibtur (kasptur) = meglehetősen lusta. Mongol: kasingna = lustán mozog

Kastat - sárban, lucsokban jár. Lásd kastos szót.

Kastos - lucskos, sáros. Mongol: gesküleng = megolvadt, felengedett fagyos talaj. (lucsok, sár)

Kástu - kétszintes pince. Kastély. Angol: castle = kastély

Kasu - nagyothalló; részeg. Török: kuszur = hiányosság, hiba.
Mongol: kölcsü(g)üü (köcsüü- köszü) = részeg.

Kasuki, kasuti - félbolond, hóbortos. Mongol: kosong = bolondos.

Kasul - keresztül - kasul. Utat lerövidítve, levágva átmegy. Török: kasz, kesz = lerövidít.

Kasvány, kasfányhasú (Ormányság) - csapott hasú, sovány. Lásd Keshedt (1) szót.

Kász - kovász. (v - néma esete.). Mongol: keyiszbüri = széllel, gázzal telt, felfújt. (kovászos teszta)

Kasza – gabonafélék, fű, gaz levágására szolgáló, hosszú nyélre keresztben erősített ívelt pengéjű vágóeszköz. Török – mongol : kes/kesz – vág, levág, darabol
(ebből a szóból származnak a kés, kaszab, keszab , kaszál, kaszabol szavak is)
Kajsza tájszó jelentése: görbe, hajlott. Kasza – görbe pengéjű vágóeszköz. Lásd Kacor szót.
Tévesen szláv eredetű szó.

Kaszab - hentes Török: kasap = hentes

Kaszabol - levág. Török – mongol: kes / kesz = vág, levág, darabol

Kaszál - kaszával félköríves mozdulattal vág.
Mongol: gadziu (kasziu) = görbe, hajlott, íves. Lásd még Kasza szót.

Kászálódik – lassan, lustán kel fel, lassan szedelődzködik. Mongol: kaszingna – lustán mozog
Kászálódik = készülődik.

Kaszap - fejletlen, növésben elmaradott, korcs. Török: kasz = megrövidít, összehúz, lecsökkent.

Kaszat – száraz, zárt, egyszemű termés. Mongol: (g)angsi (kaszi) – kiszárad (n- néma)

Kaszatol - nyű, koptat. Mongol: kebszi(g)ül (kesziül) = elnyű. (b – néma)

Kásze - kunyhó, bekerített pásztorszállás. Lásd Kászó (1 és 2) szót.

Kasziba, kaszibás (székely szó) - X lábú. Emiatt kaszálósan megy. Lásd Kaszál szót.

Kaszibál (székely szó) - kaszálósan megy. Lásd Kaszál szót.

Kászló, kászró - lábas, edény, üst - lába, tartója. Üstláb. Alátét karika edény alá.
Mongol: kasza(g) = üsttartó állvány gyűrűje.

Kászló lábaló (székely szó) - lábas edény alátét. Lásd Kászló, Kászró szavakat.

Kászma - kártevő. Török: kasz = tönkretesz, kárt okoz. Török: koza = hernyó

Kázmálódik (1) - kászálódik, lassan készülődik. Mongol: kasingna = lustán mozog

Kázmálódik (2) - jószág tilosban járt, kárt okoz. Hanyag munkát végez.
Török: kasz = tönkretesz, kárt okoz. Török: mal = vagyon, birtok, gazdaság

Kaszmás - csámpás. Mongol: gadzsi (kacsi - kaszi) = görbe, ferde, dőlt, rendellenes.

Kászó, kászu, kaszoj (1) – fonott kerítéssel körbevett pásztorszállás.(cserény, kas); házikó.
Mongol: kaszi = bekerít, kerítéssel elzár. Mongol: koszi = palotasátor.

Kászó (2) - levert karókra ágakból, galyakból, nádból készült kunyhó.
Mongol: gesziün = ág, gally. Mongol: gacsau (kasza) = karó.

Kászol - felkészül. Lásd Felkészült szót.

Kásza (1) (székely szó) – száradó deszkarakás. Mongol: ka(g)szaa (kasza) – szárít, szikkaszt

Kásza (2) - rosszalkodó gyerek. Török: kastet = rosszat tesz valakinek.

Kásztu (vas megyei szó) – őrség. (körbekerített őrhely). Mongol: kasziyala – kerítéssel vesz körül

Kászu (1) – fonott falú magas, hengeres kas. Gabonátároló.
Külső felületét sárral kenték be. Mongol: kaszi = bekerít, körbekerít (fonott) kerítéssel.
Török: kazevi = nádból fonott kosár. A kas is körbefonott falú tároló eszköz. Lásd még Kászó szót.

Kászu (2) - magas, sovány ember. Mongol: godzsogar (koszogar) = sovány és magas

Kászu (3), kászli (székely szó) - fenyő vagy cseresznye kéregedény.
Mongol: kaliszun = héj, hám, kéreg. (1 – néma) kaiszun – kaszun.

Kaszvadt - összeszáradt.. Mongol: ka(g)sza = összeszárad

Kata (felvidéki – csatai) – sertésgyomor, melybe a gömböcnek (disznósajtnak) való anyagot töltik.
Mongol: kodoodu (kotoodu) = gyomor, állati gyomor, mint tároló

Katakomba – föld alatti üreg, helyiség. (titkos temetkezési hely)
Mongol: koto(g)or – mélyedés, gödör. Mongol: ambaar = kamra
Kotogo – ambaa – föld alatti kamra

Katangol - kutat, keres, csavarog, kószál, zörög. Mongol: kadaura (kataura) = elbitangol, elcsavarog.
Mongol: kadaa (kataa) = felveri a csendet.

Katangkóró - kék, fészkesvirágú, kemény, kórós (száradt) szárú növény.
Mongol: katangkai = száradt. Török: kati = kemény, merev

Katat – zajjal kutat, keres. Mongol: gadaa = felveri a csendet. Lásd még Kajtat (2) és Kotyog szót.

Katipiti - torkos, nyalánk. Mongol: kadarkan (katarkan) = falánk

Katlan - mély völgy, mélyedés. Ívelt, hajlott fenekű, mély főzőedény.
Mongol: koto(g)or – mélyedés, gödör, medence, horpadás,
Török: katlan – hajlat, görbület, görbül. Tévesen szláv eredetű szó.

Katma - valami alja, silányabb része, csekélység. Mongol: kotogor = mélyedés
Mongol: katanggir = sovány, sorvadt, aszott (silány)

Katona – harcedzett harcos. Hadseregben szolgálatot teljesítő személy. A régebbi időkben:
a harcedzett, csatában keményen küzdő, ellenségtől meg nem rettenő fegyveres személy.
Mongol - török: katan /kati – kemény, kegyetlen, erős, edzett, rendíthetetlen, szigorú.

Katucsfa (székely szó) - gamzsaháló nyílását szétfeszítő, merevítő fa.
Mongol: kataula(g)a = merevítés.

Katykó - mélyedés. Lásd Kátyú szót.

Katyma(1) - sár, kátyú. Mongol: kaltang (katang) = piszkos, maszatos, koszos. Lásd még kátyú szót.

Katyma (2) - alja, silánya, értéktelen, csekélység, sár. Lásd Katyma 1 szót.

Kátyú – gödör, mélyedés talajon. Mongol: koto(g)or – mélyedés, gödör, horpadás

Káva – valaminek a kör alakú pereme; kútkeret, kutat körülvevő kerítés, keret. (v – néma) káva – kaa.
Mongol: gau (kau) – keret.

Kavar – kever, körbe forgat, köröz. (v – néma) kavar – kaar - kör. Lásd kör szót.

Kaviszol (ormánysági szó) – turkál, kever, keres.
(v – néma) kaviszol – kaiszol. Mongol: kayiul = keres, kutat

Kaviár – némely tengeri hal ikrája (tojása). A leggyakoribb a fekete színű ikrá.
(v – néma) kaviár – kaiár – kár. Török - mongol: kara = fekete

Kavics - kövecs, küecs. Víz görgetésétől tojásdad formára kopott kisebb kő. (v – néma)
kavics – kaics. Mongol: kayir - kavics

Kavirc - kuferc, veszekedés, zűrzavar. Török: kavga = veszekedés.

Kazák, guzák .- patkány, egér. Török: güzü = egér. Mongol: kücsügüne (küzügüne) = egér

Kazup (1) - ivóedény nyírfakéregből. Mongol: kusu = nyírfa.

Kazup (2) - kazap, kuzab - hársfakéregből készült, alacsony oldalfalú szőlő, gyümölcszállító edény.
Kas gyékényből, boglya kukoricakévékből. Török: kiszaboynu = alacsony, rövid.
Mongol: kusu = nyírfa. Mongol: kasiyan = cserény, fonott kerítés, kas.

Kebel – női mell, az ember melle. Mongol: kebeli – kebel

Kebél (ormánysági szó) - bikla, fehér szoknya. A fehér a gyász színe volt az ősmagyaroknál.
Ezt a hagyományt legtovább (1939-ig) az Ormányságban és Sárközben , Somogyban őrizték meg.
A fehér gyászruha viselet a mongoloknál és az indiai népeknél is megvolt .
Mongol: kubaqai – fehér, kifehéredett . (mongol: csa(g)ala – fehér gyászruhát visel, gyászol.)

Kec, kece - körülkerített, fedetlen térség (hely) állatok számára. (karám, akol, rekesztés); kosár, cserény
Mongol: kasiyan = fonott kerítés, rekesztés, kas, cserény.

Kece - háomszögű keretre feszített, vége felé szűkülő zsákháló. Török: kese (kece) = zsák

Kecceget , keccget - vacog. Fogát vacogtatja. (fél, fázik)
Mongol: karszia (kacia) = összekoccan (r – néma)

Keceháló (ormánysági szó) – rúddal emelhető emelőháló. Mongol: közsi (köcsi) – rúddal felemel.

Kecel (1) - kopog(tat) - Lásd Koccan szót.

Kecel (2) - (gyerek) csúszik – mászik. Lásd Kecemacál szót.

Kecél - kaszáló mozgással jár. Lásd Kasza szót.

Kecele - díszes ünnepi kötény. Hétköznapiokon a gangát viselték.
Kecele = csíkkal díszített szőtt lepedő, amit esőben a nők magukra borítottak.
Kínai – mongol: kiyadza = szegélydísz ruhán, köntösön. Kínai - mongol: kadzi = szegélydísz.

Kecemacál - gyerek csúszik – mászik. (Valós értelme: földön mászik.)
Mongol: gadzar (kacar) - föld.. Mongol: macsa = mászik

Kecer - hajóbordák faragásához való ívelt kapafejsze, csákányfejsze. Lásd Kacor szót.

Kecmereg (1) – nehézkesen mozog , nehézkesen indul meg.
Mongol: kece(g)üü – nehézkes. Mongol: morda = útnak indul, elindul.

Kecmereg (2) - csavarog, kószál. Mongol: keszegücsile (kecegücsile) = csavarog, kószál

Kecseg(tet) – reményt ad, hiteget, biztat, ígéretet.(Azzal keccsetet = azzal biztat, azt a reményt kelti, hogy..)
Mongol: kocsi = reménység. Mongol: kögdzsige (köcsige) = előmozdít, fejleszt, felvirágoztat,
felvidít, megélénkít. Átvitt értelemben ígéretes dolgok. Lásd még Odaeccsetet szót.

Kecses – szép, finom mívű, bájos, könnyed. Mongol: kiyadza = díszes szegély
Mongol: ke = dísz, ékesség (szépség). Mongol: goyo = szép, csinos, kecses
Mongol: goyomszu(g) = kecses. Mongol: csa(g)an = könnyen járható; tiszta
Go – csaa – szép, könnyű járású. Török: kiyak = csodaszép
Tévesen a Kecsetet szóból származtatják.

Kecsett (Felvidék - Bény) - túlérlett körte. Török: gecskin = túlérlett.

Kecska - férfi üstök, hosszú haj. Mongol: gedzsigede (kecsikede) = üstökön ragad. Török: kece = nemez, szőr

Kecskebuka, kacskabuka - bukfenc. Mongol: gadzsi = meggömbül (előre hajlik)
Mongol: bukuul = lebukik, ledob, leejt

Kecskeolló (székely szó) - kecskegida. Lásd még Megollózik szót.
Mongol: olasza = szaporodik, gyarapodik. (szaporulat)
Mongol: oli = bök, öklel (mint a játékos gidák)

Kedd – a hét második napja. A Mars bolygó napja.
Mongol: koyardaki edür = koad-edü – kedd = második nap.

Kedvel - szeret, jó valakihez, segít valakit. Ujgur : khedirmek = kedvel Finnugor szó is.

Kegyelet (székely szó) – szivárvány (színes ív az égbolton eső után)
Mongol: kege = dísz, mintázat, ékesség

Kegyes – jóindulatú, jóságos, jólelkű, könyörületes. Mongol: kayirkan (kaikan – kaig) = kegyes

Kegygyakorol - elenged, elhagy büntetést, adósságot...
Mongol: keyide(g)ül (kegyül) = elhagy, kihagy (elenged)

Keh – lónak nehéz légzéssel, fulladozással járó (tüdő)betegsége. Mongol: kei = levegő (légzés)
Mongol: keide(g)ül = kihagy, elmarad (pl. légzés ritmusa) (köhög szó is a kei szóból ered)

Kehes - köhögős, tüdőbajos, beteg. Mongol: kakaul (kahaül) = köhög. Lásd még Keh szót.

Kéja - kulcs. Angol: key = kulcs.

Kek, Kekke, kéed, kéjed, kijed - kend. Példa a torzulások sokféleségére.

Kék (józsai tájszó) - kellene, szükséges. Mongol: kereg (keeg – keek – kék) = szükséges. (r – néma)

Kekemkedik - kekeckedik, kötekedik. Mongol: kadkugcsi = kötekedő

Kel (1) – tészta a keletkező gázoktól (levegőtől) megdagad, felfúvódik.
Mongol: kei = levegő. Mongol: keyide = felfúvódik
Mongol: kö(g)elde (kelde) = keleszt, dagaszt tészta

Kel (2) – lábra áll, felkel; híre megy. Mongol: köl – láb. Mongol: köl de(g)ere boszo(g)a = felkelt, lábra állít

Kel (3) – nap és hold felkel. Feljön a nap. Mongol: köl = forgalom, jövés-menés

Kel (4) - gyulladt testrész , pattanás megduzzad, megdagad- kelés lesz belőle.
Mongol: kö(g)elde (köelde) = dagaszt (dagad, duzzad)

Kelebicél (kelevickél) - kapálózik, vergődik. Mongol: kala = baj, nehézség, kínos, veszélyes helyzet.
Mongol: bucsalta = visszaáll, visszatér, visszafordul. Nehéz helyzetből próbál visszatérni.

Kelebóházik - több bukfcencet vet.
Mongol: kelbeldze(g)ül = újra meg újra meg-meghajlik, bukfcencezik.

Kelebóla - félbolond, féleszű. Mongol: kele = beszéd. Mongol: balai = ostoba, értelmetlen

Kelebólál (1) - bukfcencezik. Mongol: kölbere (kölbele) = felbukfcencezik

Kelebólál (2) - kószál, elkóborol, csavarog. Mongol: kölki = kóborol. Mongol: bulta = megszökik
Mongol: kelberildze = ide-oda jár, ki –kitér, változtatja az irányát, cikázik.

Kelekólál - kelebólál , kóborol, kószál, csavarog, bolyong. Mongol: kölki – kóborol, csavarog
Mongol: kuyilara (kuilara) – csavarodik, tekeredik. Kele - kólál = kóborol - tekereg.

Kelekótya – meggondolatlanul összevissza beszélő, hebehurgya. Mongol: kele – beszél, szól.
Török: kelime – szó. Mongol: qudqu (kutku) – összekever, összezavar

Kelemel (Felvidék – Bény) - tollal ír
Török: kalem = toll, nádtoll. Ujgur: khelem = toll, íróttoll (madártollból készítve)

Kelemény - csoportos gennyes kelések (kelevény) okozta súlyos gyerekbetegség. Lásd Kelés, kilis szavakat.

Kelempász madár - mókus. Fákon ugráló, csimpaszkodó állat. Lásd Kalimpál szót.

Kelendő – jól eladható, keresett áru. Mongol: güilgetei = kelendő, jól eladható.

Kelengye – a férjhez menő lánynak több váltásra alkalmas fehérnemű, ágynemű készlete, ruhája,hozománya.
Mongol: kalaa = váltás, felváltás, leváltás. Mongol: önggereü = több a kellenénél

Kelenta, kerenta (erdélyi tájszó) - kelesztő teknő. Lásd Kel (1) szót.
Mongol: kögerge (köerge) = felfúvódik (megkel.) Kínai – mongol: anduu (antú) = fakád (teknő)

Kelep, keleb - rövid nyelvű, nehéz kalapács kasza élének kialakulására.
Mongol: kalbayildza (kalapailca) = összelapít, ellapít (laposra kalapál)
A kalapács szó tévesen szláv szó. A kard kovácsolását a honfoglalás előtt is ismerték a magyarok.

Kelepce – csapda, tör, hurok, állat megfogására alkalmas eszköz. Török: kelepce = béklyó, bilincs.
Tévesen szláv szó.

Kelepel – gólya a csőrét összeütögetve kattogó hangot ad. (valaminek a híradása, közlése céljából). Vénasszonynak be nem áll a szája. Hosszasan beszél, locsog, pletykál.
Mongol: kele = szó, beszéd, híradás, pletyka. Mongol: balba (palba) = üt

Keletkezik – kialakul, kifejlődik, létrejön, kikel növény.
Mongol: kelberdzi = kialakul, alakul, formát/alakot ölt. Mongol: idersi (iterszi) = életre, erőre kap.
Török: gel (kel) = létrejön, támad, származik.

Kelevény - több kelés, csoportos kelés a testen. Lásd Kelés, kilis szavakat.

Kelevéz (1) – béklyónak, bilincsnek a két csuklót és bokát összefogó gyűrűje. (v – néma) kelevész - kelesz
Mongol: kelkeyile – összefűz, összekapcsol, összeköt.

Kelevéz (2) – eketaliga húzófejének kapcsoló része, taliga húzófejhez kapcsolható húzórúd. Lásd Kelevéz (1)

Kelevéz (3) – vitatkozik valakivel. (v – néma). Mongol: kelecse – vitat, megvitat.

Kelés, kilis - gyulladáshoz, gennyes duzzanat. Mongol: kö(g)elde (kelde) = dagaszt
Mongol: keyile (kelile) = levegővel, gázzal felfúj, megtölt. (kenyértészta kelése élesztő hatására.)
Átvitt értelemben a tészta kelése, dagadása azonos a kelés duzzadásával.

Kelme – felsőruhának való méteráru, szövet. Mongol: cselme – kelme

Kellemetlen – kínos helyzetű, keserű tapasztalatú, zavaró, ellenszenves, nem élvezhető, kedvezőtlen
Mongol: kala – keserű tapasztalat, kínság, bosszúság

Kellős közepe - valaminek pontosan a közepe, legközepe.
Mongol: küisün (külisün) = valaminek a kellős közepe. Tévesen a kell szóból eredeztetik.

Kellengőré (ormánysági szó) – helytelen magaviselet. (n – néma) (dühében indulatos beszédű, haragját kimutató ember). Mongol: kele – szó, beszéd
Mongol: külung – harag, düh. Mongol: koor - harag, düh

Kém – dolgokat titokban megfigyelő ember. Mongol: kemdzi – felmér dolgokat.

Kemence – Ősi kemencék formája – búbos kemence. Gyakran egy egységet képzett a tűzhellyel.
Mongol: komboyi = fordított kehely alakú. Mongol: ocsag = tűzhely.
Kínai – mongol: kandzu = kemence, ágykemence. (n = m) kínai: kang ' zi.

Kemő, kemöng, kemény (ormánysági szó.) - boglyakemence, búboskemence. Fordított kehely alakú kemence. Mongol: komboyi – fordított kehely alakja van.

Ken – kencét, növényi olajat (kenőcsöt) – feljuttat felületre.
Mongol: kündzid tosz – szézamolaj, kence. (ujgur közvetítésű indiai szó)

Kén – jellegzetes büdös szagú, sárga színű gyúlékony, nem fém elem.
Mongol: kangkalaul – valamilyen szagot áraszt.

Kénfa (kifa) - hasogatott, darabolt fenyőfa. Német: kiefer – holz = fenyő darab.

Kencsöl (ormánysági szó) - keneget, kencső. Lásd Ken szót.

Kend, ken (1) - ismeretlen személy megszólítása a régi időkben.
Mongol: ken – ismeretlen személy megszólítása

Kend (2) - hivatali személy, kedves ismerős, rokon tiszteletteljes megszólítása.
Mongol: kündütü = tisztelt, tiszteletre méltó. Mongol: kündü = tekintély, tisztelet.
Mongol: kündü = hivatali rang a mandzsu korban. Magyaroknál is hivatali rang volt.

Kendész (1) - hízelkedő, ravaszkodó, sunyi. (n – néma). Mongol: kayidag = hízelkedő

Kendész (2) - ide-oda járkál élelmet keresve. (éhes) (n – néma) kedéz
Székely kódoz szó jelentése : éhesen járkál.
Mongol: gedeszün kercsingne = korog a gyomra. Lásd még Kundész szót.

Kendő – valaminek a lefedésére való kelme(darab). Fejkendő, asztalkendő.
Mongol: kanggisz – rojtos végű kendő. Mongol: (g)adarla – befed, betakar. (n – néma)
Tévesen a Kend szóból származtatják.

Kendőzködik - hízeleg. Mongol: kündüdke = tisztelettel köszönt

Kendül (székely szó) – hízni kezd. Mongol: kündü – súly, nehéz (súlyosodik, nehéz lesz)
Mongol: kana(g)ar – természetes, terebélyes, bő, széles. Mongol: kanu – jóllalik, eltelik

Kengyel - a nyeregről kétoldalt lecsüngő, a talp alatt keresztben álló lábtartó.
Mongol: köndelig (köngyelig) – keresztben áll
Mongol: köndelebcsi (köngyelebcsi) – kereszttrúd, keresztléc. (d = gy)

Kenis - palacsinta. Örmény- ótörök: kenis = palacsinta

Kenő - keszkenő, zsebkendő. Lásd Kendő szót.

Kény (1) – kedv, tetszés, elégedettség. Tévesen a kéj szóból származtatják.
Mongol: kangal – elkényeztetett. Mongol: kanu – elégedett. Mongol: kenegeügei = jókedvű.

Kény (2) – törvény, akarat, meggyőződés.. Önkényes = öntörvényű.
Török: kanun = törvény, szabály. Tévesen a kéj szóból származtatják.

Kenyér – gabonalisztből, vízből, élesztőből készült, megsütött emberi táplálék. Lyukacsokkal (leghuborékokkal) teli sült tészta. Mongol: kei – levegő (buborék), szél
Mongol: nayira(g) – keverék, elegy. Kei - nar = levegővel vegyesen keveredett....
Ez azért hangsúlyos, mert az ősi időkben élesztő nélküli, keletlen, lapos „kenyereket”, sütöttek.

Kenyérzsurma - kenyérmorzsa. Mongol: dzsarma = dara, durva liszt, (durva szemcse)

Kényeztet – kedvében jár, kívánságát teljesíti. Mongol: kang(g)a – kielégít valakit, teljesít valamit,
Mongol: küszeleng kang(g)a – valakinek a kívánságát teljesíti.

Kényszer - kedve, akarata szerinti erő gyakorlása.
Lásd Kény (2) szót. Tévesen a Kész szóból származtatják.

Kép(e) (felvidéki-csatai szó) – arca valakinek, arc. Mongol: keb – forma, alak, külső (arc)

Képesen (ormánysági szó) – mértékkel (beosztással)
Mongol: qubiyari – beosztás; területmérték

Kepe (1) (felvidéki és ormánysági szó) – kúpos halom, kúpos kazal, kúpos gabonakereszt, csomó, púp
Mongol: kebszi(g)ül – formát ad valaminek. (kepébe rak = kereszt alakba rak.)
Mongol: koboyi = kúpos. Mongol: kabta(g)ai = kétpúpú teve
Mongol: kabudar = duzzanat, búb. Mongol: köbürkei = csomó Szláv szó ?

Kepe (2) - kéve, gabonaköteg, gabonakereszt, halom. Mongol: kebszi(g)ül = formát ad valaminek
A kepe jelent kévét és gabonakeresztet (halmot) is. Valamilyen formába rendezett gabonaszálakat.
Mongol: kebtei = valamilyen formájú.
Mongol: kebsziül (képel) = valamilyenre formál.
Képel: a gabonakévéknél kereszttekbe, csomókba, halomba) való összerakását végzi.
Ha a gazda a magáét képéli le, akkor a kereszt neve: gazdakereszt.
Ha az aratómunkások a másét képélik, akkor képes keresztet raknak.
Ez utóbbi azt sugallja, hogy az aratás = képélés ?

Az ősi időkben, amikor még nem volt sarló és kasza, akkor magvas növényeket úgy „aratták le”, hogy a szárról letépték, leszaggatták a kalászt. Erre utalnak a következő szavak:

Török: kopar = letép, leszed, leszakít valamit. (kepélés?)

Török: kopuk = letépett, leszedett, leszakított (kepélt - learatott)?

Mongol: kobkocsi = letépdes, leszaggat. (kepél ---arat)? Lásd Kepél ormánysági szót.

Az arat szavunkra nagyon hasonlít a mongol: ura szó, melynek jelentése: letép, leszakít

Kepel (Felvidék - Bény) – gabonát lovakkal kicsépel, nyomtat. Mongol: keble – kinyomtat

Kepél (1) (ormánysági szó) – arat. Mongol: kobkocsi – letépdes, leszaggat.

Az ősi időkben az „aratás” a vadbúza és más magvas fűfélék kalászának letépkedéséből állt.

Kepél (2) - gabonát kicsépel. (Felvidék – Nána) Mongol: kebsi = gabonát kicsépel ütögetéssel.

Képes - meg tud tenni valamit. Lehetősége van valamire. Tehet valamit.

Török: kabil (kapil) = képes valamire, meg tud tenni valamit.

Ujgur: khapliyetlik = képesség. Török: kabiliyet = képesség.

Tévesen a kép szóból származtatják.

Kepeszkedik - kapaszkodik. Lásd Felkapsalódik szót.

Kér (1) – szükségét fejezi ki valamire. Mongol: keregtei = szükséges, szüksége van rá.
Mongol: eri = kér. finnugor szó is.

Kér (2) - halottat énekkel búcsúztat Mongol: kayila (kaira) = hőséneket énekel. (l = r)

Kercel, kercseg (székely szó) – csikorog, nyikorog. Mongol: karcsigina – csikorog (korcog)

Kercse (kecse) – szőlőkacs, kacs. Lásd Kacs szót.

Kércsin – hízelgő. Lásd Kecsegtet.

Kéreg – fa, fás növény leváló, vastagabb, száraz, külső burka.
Török: kuruk = száraz. (száraz kéreg hőszigetel- melegtől, hidegtől)
Mongol: kör, körszün – kéreg, héj. Tévesen a Kér szóból származtatják.

Kérhora fog (ormánysági szó) – kérdőre von, felelősségre von. (h – néma) kérhora - kérora
Mongol: kariucsal(g)a – felelősségre von.

Kérkedik – szépségével, gazdagságával dicsekszik, büszkélkedik. Mongol: (g)oorca – szépségével kérkedik
Tévesen a Kér szóból származtatják.

Kerecsen – vándorsólyom. Ragadozó madár. Mongol: keremücsin – ragadozó madár. (m – néma)

Kerek, kerek - gördülésre, gurulásra alkalmas kör alakú eszköz.
Mongol: kürid, kürdün = kerék. Lásd még Kör szót.

Kerenbábázik, kereborsozik - kerülget, körbeforog.
Mongol: körböge = forgat. Mongol: körbö = forog, forgolódik. Mongol: burgi = kevereg, kavargó

Kerenta (erdélyi tájszó) - ovális vagy kör alakú sajtnyomó teknő. Lásd Kör szót.

Kerepel (1) , kelepel. – éles hangot adó eszközzel zajt csap. Gólya hangja.
Mongol: kar – éles hang. Lásd még kelepel szót.

Kerepel (2) – pörölg, veszekszik. Mongol: kereldü = veszekszik. Lásd még Kerepel (1) szót.

Kerep (1) - gólya. Lásd Kelepel szót.

Kerep (2) - valaminek a forgó része. Mongol: körbö, körbe = forog.

Kerepla - ovális (köríves) alakú hótalp. Lásd Kör szót.

Keres - megtalálni igyekszik. Néz, tekint, fürkész minden irányba. Török: karis = kutat valami után
Mongol: kara = néz, tekint valamilyen irányba. Mongol: kayi(g)ul (kariul) = keres (j = r)

Kereset - fizetés, fizetség, bér, járandóság. Mongol: kereglel = fizetés. Török: kira = bér

Keret - kör alakú foglalat (képnek) kör szóból. pl. körbekerít.
Mongol: küriye, küriyen = keret, kerítés.

Kergekór - juhok betegsége. Körbeforgás a betegség kísérő tünete. Mongol: korkira = kergekór
Mongol: kerü, kere, ergiü = kerge. Lásd még kör szót.

Kerget - elzavar, elhajt, elüldöz. Török: karga = zavargás

Kérhora von - kérdőre von. Mongol: kariucsal(g)a = felelősségre von. L. Kérhora fog.

Kering - körbejár, körbeforog. Lásd Kör szót.

Kerít - területet körbevesz valamivel.. Lásd Kerített hely szót.

Kerített hely - kerítéssel körbevett terület. Mongol: küriye, küriyen = kerítés. Mongol: küriyele = bekerít.

Kérkedik - henceg, dicsekszik. Mongol: goorka = kérkedik (szépségével)

Keroda - összejövétel Mongol – ujgur : kurultai = összejövétel, gyűlés
Mongol: kuraldu = összegyűlik (l – néma)

Kerpa, kirpa - fejre való piros-fehér csíkos kendő csángóknál; esőben használt nagy kendő.
kir – pa = kir – fa = kir – fő. fő = fej. (fejre való)
Török: kırmızı = piros, vörös. Mongol: kur = eső.

Kert - körbekerített terület. Lásd Kerített hely szót.
Lehet még: angol - német: garden, garten (kerten) = kert.

Kertyog – tyúk kárál, kotkodácsolás, madár hangja. Mongol: kar = éles, csattanó, kattánó...hang

Kerül (1) – visszafordul, visszakanyarodik, körbe megy.
Mongol: kari, karilta – visszafordul, visszatér.

Kerül (2) – eljut, vetődik valahová. Mongol: (g)ar – kikerül, kijut, felmegy

Kerül (3) - akad, jut, előkerül, előterem. Mongol: (g)ar – ered, keletkezik, származik.

Kés – vágóeszköz. Török – mongol: kes – vág,

Késefa (erdélyi tájszó) – szekér hámfája. Mongol: küszüg (kücsüg) – kocsi, szekér

Kese, kesely – sárgásfehér, fakó színű. Mongol: kudzi(g)ar (kuzsi(g)ar) – sápadt, fakó, halovány. Tévesen a Keselyű szóból származtatják.

Kesellik - ló megbetegszik. (Hortobágy) Ujgur: keszel, keszellig = beteg

Kesely - Lásd Kese szót.

Keselyű – Elhullott állatokat elfogyasztó madár. Dögevő. Nyaka emiatt jellegzetesen kopasz.
Mongol: ko(g)csin (kocsin – koszin) – hulladék eltakarító
Mongol: kesegle (kesele) – kis darabokra vág, aprít, darabol, részekre bont.
Mongol: küdzü(g)ütü (küszü(g)ütü) – valamilyen nyakú

Kesereg - bánkodik, szomorkodik Finnugor szó is.
Török: kasavet = kesereg. Mongol: gaszal (kasal) = kesereg

Keserű – az epe vagy a kinin ízére hasonlító íz. Mongol: (g)asiun (kasiun) – keserű íz

Keshedt (1) (felvidéki-csatai szó) – vágott/csapott hasú, sovány tehén. (h – néma)
Török – mongol: kes – vág. Mongol: kaszu – csökken, fogy
Mongol: (g)uszii – sorvad, fonnyad, fogy; vékony, sovány

Keshedt (2) - feslett, kopott, laza. (h – néma). Török: kas = tönkremegy. Török: kesil = elromlik.

Késik - nem érkezik meg időben. Mongol: kodzsida, koyisila = késik. Török: küs = lemarad

Keskeny – szűk, nem széles, vékony. Mongol: godzii (koszii) – keskeny

Kesza - zacskó, kis zsák, kis kosár. Török: kesze = zacskó, kis zsák, bugyelláris (pénztárca)

Keszab – hentes. Húst vagdosó, daraboló ember. Török – mongol: kes – vág, darabol
Török: kasap (kesab) – hentes, mészáros

valamilyen **Készítésű** - valamilyen módszerrel előállított, gyártott.
Mongol: kicse-tei (kiszetei) – valamilyen készítésű

Keszeg - száraz húsú, sovány hal. Lásd Keshedt szót.

Keszel (Felvidék–Ipolyásztó) - nadrág szárát járás közben összedörzsöli. Török: keszele = dörzsöl

Keszkendő, keszkenke - fejkendő. kesz- kendő. Mongol: kosziun = valami hegye, csúcsa, foka, feje, teteje.

Keszenő - zsebkendő. Kézben hordott díszes kis kendő. Kéz finnugor szót.

Keszőce (ormánysági szó) – félig főtt szilvalekvár. Még savanyú lekvár. Savanyú leves.
Mongol: kücsilder (küszilder) – savanykás. Lásd még Kiszileves szót. Tévesen szláv eredetű szó.

Két - kétség, bizonytalanság. Lásd Kettő szót.

Kétes, kétséges - kétesélyes, bizonytalan.. Lásd Kettő szót.

Ketős - nyomorék (Felvidék – Csata). Török: kötürüm = béna, nyomorék

Kettő, kettedik - egynél több. Török: katet = megkettőz. Mongol: koyiton (koito) = kettő, kettedik

Ketyáros - cifrán, díszesen öltözködő ember. Mongol: ketei = díszes, mintás

Ketyó - rossz erkölcsű nő, ringyó. Török: kötü = rossz

Ketty - vége, befejezés. No ennek a dolognak már ketty. Török: kotar = befejez

Kéve – gabonaköteg. Lásd Kie szót.

Kevély - felfűvőkodott, öntelt, gőgös, túlságosan büszke. (v – néma) kevély – keél – keé.
Mongol: keyide – felfúvódik, felfuvalkodik

Kever – kavár. Kör alakban megforgat valamit. Szél a levelet, örvény a vizet, ember a híg ételt.
(v – néma) kever – keer. Tibeti: gortig – kör. A kör szó 6-7 nép nyelvében hasonló hangzásban megvan. Valós eredete bizonytalan. (kínai, indiai, tibeti, babiloni ?)

Kevés – kis mennyiségű. (v – néma) kevés – kees – kis.
Mongol: gömös = kevés. Török: köcsük - kicsi, kevés

Kézboka (székely szó) - csukló. Lásd Csuklik (2) szót.

Kezd – valamibe belevág, nekivág. Elindít folyamatot.
Mongol: ketü-ecse-ben (ketceben – ked...) = kezdettől fogva. Mongol: eüszül = kezd

Ki ? Mongol: ken = ki ?

Ki – igekötő. Mongol: kuu = ki - igekötő.

Kiaatódik - kiavatódik. Lásd kiavatódik szót. Tipikus példája annak, hogy v hang szó közepén néma.

Kiabál – hangoskodik, zajong, hangosan jajveszékél, kajabál.
Mongol: kayila – sír, rí (hangosan zokog, jajveszékél)

Kiabrikol - kitanít. Német: Abrichter = egyengető / gyalu. Abrikoltni = embert faragni belőle, egyengetni a jövőjét

Kialafál - elver. (f = b) Török : alabanda = szigorú megrovás

Kiavatódik (moldvai csángó szó) – szülés után 40 nappal a pap szentelt vízzel kiavatja, felszenteli, megáldja , feloldja a tisztátalan „bűnös”, avatos asszonyt. Szülés után 40 napig semmilyen munkát nem végezhetett, gyengesége, erőtlensége miatt. Hasznavehetetlen, testében még tisztátalan „bűnös” nőnek mondták ki. (b = v)

Mongol: abu tana ügei (avutanaügei) – hasznavehetetlen

Mongol: abszig (avszig) – beavatás, felszentelés, megáldás
(Általában a 40 nap a felgyógyulás ideje. Francia kárant e ön = 40 + 1 = karantén.)

Kiazon - kiszabadul, kitör (pl. jószág a karámból) Török: as = elhagy, áttöri magát valamin.
(Az azon szó jelentése nem lehet a ki, kifelé. Kiazon = ki, kifelé ?
A kiazon szó eleje igekötő, melyet igének kell követnie.

***Kiazsunál - kitalál, rájön, meglát.** (Küküllőpócsfalva)
„ Hallad é te szegén ember, annak a te jövőmondódnak a fele se tréfa, hagy ajan damnú parintya móggyára kitutta azsunálni, hogy mi hol van eldugdasva. „
Mongol: adzsiyara = észrevesz. Török: acsar = kiderít.
Mongol: üdzse = lát, néz. Mongol: üdzsegde = látszik, megmutatkozik.
damnú parintya :
Mongol: domno = kuruzslással gyógyít. Mongol: dom (varázsló, kuruzsló)
Mongol: baraa = valaminek a körvonala, alakja kirajzolódik, látszik
Mongol: börtöldze (pörtölce) = homályosan dereng, homályosan látszik.
Mongol: unta = alszik (csukott szem). Mongol: damdziul = közvetít
damnú parintya = látó ember (varázsló). Tibeti hangzású szó: ndam' nu ba rinda ?
damnu bar unta = csukott szemmel is dolgokat meglátó varázsló.
Damnú parintya = látó ember, halottlátó, közvetítő holtak és élők között, kuruzsló, varázsló.

Kibábozik - kitol, kibabrál valakivel. Lásd Kibabrál szót.

Kibabrál - kitol valakivel. Török: bibehre = megfosztott, kisémmizett, megrövidített.
„ Jó kibabrátak vele a rokonyok az örökséggel, mer nem jutott neki semmi. „

Kibaksál - kiáztatott kendert szárítani sátorszerűen felállítgat. (kúpos halomba)
Mongol: bagcsa = köteg, halom, csomó, csokor.

Kibarkócáz - fát apró vésetekkel, bevágásokkal, bőkdésekkel díszít. Lásd még Kiberkézik szót.
Török – mongol: berele = felsért, megsebesít. Török – mongol: bertege = sérülést okoz.

Kibazsal - kiszemel valamit, kinéz magának valamit. Török: basvur = pályázik valamire.

Kibazsint - kikutat, felderít (titkot). Török: bas = tetten ér, kutat

Kibecsül - elveszi mindenét valakinek. Mongol: badzsa = kifacsar, kiprésel

Kiberhel - kiráz, rázogat, rángat. Török: burkulma (burhulma) = rándulás

Kiberkézik - kivirágzik (nád) barkavirágzat. Mongol: burgaszun = barka. Fűzfa virága - barkája.

Kibigveredik - kibuggyan, kibukkan, előbújik, előbukkan. pl. Nap.
Török: bak = néz, kinéz, kitekint. (g = k) . Mongol: bultayi (butai) = előbújik, kibújik. (t = gy)

Kibizsdul - kirajzik, kitódul, megrohamoz. (méhek a kaptárból; sok ember a mezőre..)
Török: baskin = hirtelen roham, támadás. Mongol: budzingna(g)an = nyüzsgés, sürgés-forgás

Kibocsolódik - kikeveredik, kilábal, kivergődik– bajból. Mongol: burdzayi (bucai) = kevereg (r – néma)

Kibodorgat - kifodroz (bodorít). Mongol: budura = kavarog (bodorodik)

Kibogyolásul - palánta kiszárad, nem gyökeresedik meg.
Első látásra eldönthető, hogy nem eredt meg a palánta, amikor öntözés ellenére is lekonyul, lehajlik. Török: бүкүлү = hajlott. Mongol: bököyi = meghajlik (g = k)

Kibolydul - mag kikel, kinő. Török: boylan = nő, növekszik. Mongol: boyidzi = nő, növekszik.

Kiböggvent , kibökkent - kikottyant, elszólja magát, elárulja titkolt bűnét. (Bökd már ki !)
Mongol: buku = ló ledobja magáról, lebukik a lóról. Kibukik belőle a szó, a titok.
Lásd még Kibuggyan (2) szót.

Kibötön - növény kikel, kibújik a földből. Mongol: bultayi (bitai) = kibújik, előbújik.

Kibucsáklík - kisiklik (kibicsaklik, összebicsaklik, összecsucsklik, hirtelen összehajlik, behajlik)
Török: bicsak = bicsak, összecsucskható kés.
Mongol: böcsegene (böcsegene) = összehajlik, összegörnyed.

Kibugáz - bugás virágzatú, termésű növény magját kifejt, kicsépel.
Török – mongol: bagla (бага) = köteg, csomó, nyaláb, csokor, boglya . (l – néma)

Kibuggyan (1) - kidudorodik. (pl. nagy mell a melltartóból)
Török: böğürtü = mell (bögy, dudor). Mongol: bögtege = hajlat (bögy, domborulat.)

Kibuggyan (2) – kibukik. Mongol: buku = leesik, lebukik (lóról)

Kiburdál - kitisztít emésztőrendszert. (pl. hasmenést okozó növényvel)
Török: buruntu = hascsikarás (hasmenés) (n – néma)

Mongol: bur(g)uyida(g)ul (buruidal) = beöntést kap. (hasmenést idéz elő)

Kicéferít - kitesz, kipenderít (kisöpör, kiséprűz)

Mongol: sirbi(g)ül = seprő. Mongol: cseberlege = takarítás (seprés) (f = b)

Kicirmakol - rajzol. Mongol: dziru = rajzol, ír

Kicikázik - kicsirázik. Csíra = sziklevél, szik. Mag közepére szorított csírakezdemény.

Mongol: csikin = sarj, hajtás. Török-mongol: szik = szorít, nyom (beszorít)

Török: szok = bedug, elrejt. pl. mag közepébe.

Kicókol (székely szó) - faéket tesz billegő szék, bútor alá. Lásd Cók szót.

Kicsap - diákot iskolából, jószágot legelőre. (elhajt, kihajt - bottal) Bottal kicsap.

Mongol: csuburiul = menni készlet. Mongol: szabda = hajt (elhajt, kihajt)

Mongol: szaba = bottal ütöget, csapkod. Mongol: csabcsi = üt, ver.

Kicseder - kicsavar (kezéből). Mongol: siru(g)da = csavar (csűr, fordít)

Kicsáváz - megver. (v = b). Mongol: csabcsi = üt, vág.

Kicsempül - kicsorbul. Letörik a széle, éle. Tompa lesz az éle.

Mongol: dzsomboyi = kúposan domborodik. Tompa él.

Mongol: csömö = eltör, széttör, letör.

Kicsépel - Lásd Csépel szót.

Kicserpál - cserpa nevű favödörrel vizet kimereget

cser – pa = cser – fa. Mongol: csar = kéreg, fakéreg. cserpa = fakéreg-vödör.

Kicsétel - hosszában kihasad, felreped. Mongol: szeterkei (cseterkei) = hasadás

Mongol: dzsaltaszu (csataszu) = hasított fa. Török: csatlak = széthasad, felreped

Kicsével - babot, borsót kiszed a héjából. (cső alakú burkából)

Csév = cső. Mongol: csorgo = cső

Kicsi - apró, csekély. Török: kücsük = kicsi. Mongol: keszegken = kis darab

Kicsicsóz - cicomáz, díszít, szépít. Török: cici = szép

Mongol: dzsendzeyi (csecsei) = csinos, szép (cicomás) (n – néma)

Kicsid, kücsüd - kicsi. Lásd Kicsi szót.

Kicsidel - becéz. kicsim, kicsikém, kicsinyem.....Lásd Kicsi szót.

Kicsigáz - meggyötör, megkínoz, elfáraszt (elcsigáz). Mongol: csüdere(g)ül = gyötör (g = d)

Mongol: csüdere(g)ü (csügereü) = elcsigázott, elfáradt. (g = d)

Kicsikar (1) - megkaparint, elvesz, megszerez. Török: csikar = elvesz, megkaparint.

Mongol: kücsirkeyile = erőszakoskodik, erőszakot alkalmaz.

Kicsikar (2) - kieroszakol, kikényszerít (nyomás hatására)

Mongol: sikul(g)a = nyomás, sajtolás, kikényszerítés

Török: sik = szorít, nyom, sajtol, kicsavar (pl. ruhát, citromot)

Kicsikkan - kificamodik, megcsuklik, kifordul. Mongol: szököre = megroggyan, megbicsaklik.

Mongol: sigayaitai = csuklás. (Mongol: dzsogiszu = csuklik)

Török: szök = kicsavarodik. Török: csikma = ficam

Kicsur - vizes ruhát kicsavar. Török: szar (csar) = csavar. Mongol: siru(g)da = csavar

Kidukál - kijár, megjár, megillet, illik. Lásd Dukál szót.

Kidül - legyőz. Mongol: deyile = győz

Kidúvad - kiözlök, kiárad, kidől, kinyomódik, kidülled. v – néma. dúvad – dúad.

Török – mongol: dülei = dől, kidől

Mongol: dürleldze (dülelce) = kidülled. (r – néma). kidű = kidől.

Kidülled - kinyomódik, kidomborodik szem az üregéből. Mongol: dürleldze (dülelce) = kidülled.

Kidűt - kidönt, kiönt, feldönt, felborít. Török – mongol: dülei = dől, kidől

Kíe, kije, kive - kéve. gabonaköteg. (Felvidék – Csata) Kéve (v – néma) kée.

Mongol: küi = csoport, csapat (köteg, csomó, csokor)

Mongol: keriyesü (keieszü) - köteg. (r – néma)

Kiecselkedik, kiöcselkedik - nagyon kiöltözik. (szépen, csinosan,)

Mongol: üdzsemdzitei = szép, csinos, tetszetős

Kie, Kied, Kéd, (székely szó) - idősök megszólítása. (kend)

Mongol: ken = ismeretlen személy tiszteletteljes megszólítása

Mongol: kündüdké = megtisztel, tiszteletet ad.

Kies (1) – szép, gyönyörű, szép látványú táj. Mongol: kiyadza – díszes (szegély).

Török: kiyak – csodaszép. Mongol: goyo (kojo) – szép, gyönyörű. Tévesen a Kéj szóból származtatják.

Kies (2) - kieső, félreeső, eldugott (hely) Lásd Esik szót.

Kievelődik - felgyógyul, felépül betegségből. (v = b) Pl. mongol nyelvben: obo = ovo.

Mongol: ebcdcsin ügei (evcdcsinüg) = nem beteg, egészséges.

Mongol: öbcsi (övcsi) = teljes, egész (egészséges)

Kievesedik - juh lába kisebesedik, kipállik. (v = b)

Mongol: ebedcsitei (evedcsitei) = valamilyen betegségű

Kifaszol - kikap, verést kap. Hordóra hajoltatva elverik a fenekét.
Török: kicsi (fizsi) = hordó. Német: das Fass = hordó

Kifötör - kikapar, széttúr (f = g) Mongol: gederge (feterge) = kaparó szerszám
Mongol: gete(g)ür (fete(g)ür) = kaparó szerszám. (fötrő szerszám)

Kiguberál - kiségit pénzzel (gubával) Lásd Guberál szót.

Kigúvad - kidülled, kifordul, kiesik, kidől. (v - néma) gúvad - guad. Lásd Gúvad szót.

Kigyvappan - tűz lánggra kap, fellobban. (gy = d) pl. térde = térgye. (p = b)
Mongol: debere (gypere) = fellobban

Kígyó – hosszú, hengeres testű, lábatlan, gerinces csúszómászó. (gy = d)
Mongol: küdes (kügyes) – kígyóva úszik.

Kihancsikol - földterület határát kis földkupacokkal jelöli ki. Lásd Hancsik, Hamsuk szavakat.

Kihárint, kihárít - nagyjából kisöpör. (piszkot, szemetet). Mongol: kir (hir) = kosz, piszok

Kihérészel - alaposan megver, elver. Mongol: garda (harda) = verekedés
Mongol: keresi (herszi) = vág, aprít. (átvitt értelemben : üt, vág)

Kihompol - Lásd Homp szót.

Kihopsáz - levágott szarvasmarhát feldarabol, kimér, elad. hóp – csar = feldarabolva – elad.
Mongol: köbö (höpö) = szétbont. Mongol: dzsaru = elad

Kihorkászott - kihordott, szétterített trágya. Mongol: garga (harka) = kijuttat , kivisz
Mongol: kürüg (hürüg) = eljuttat . Török: irsal (hirsal) = szállítás.

Kihördül - kigördül könny a szeméből. Mongol: kördüle (hürdüle) = gördül

Kihucsor - kiereszkol valakitől valamit. Mongol: kücsile (hücsile) = erőszakol, kikényszerít.

Kihurít - temetéskor az elhunyt rokonainak, ismerőseinek felsorolása.
Mongol: urug (hurug) = rokonság. Mongol: kural (hural) = szertartáson felszólal.

Kihúzza a cinkust (székelő szó) - föld kisorsolásakor kihúzza a (rövidebb) pálcikát ; felidegesít
Mongol: dzsidzsig = kicsi, rövid. Mongol: csigcsile(g)ül = pálcika.

Kiiklant - macskát megijesztve kizavar. Mongol: ukus kilge = megugraszt.

Kiikol , kiigazul - betegségből kigyógyul, megerősödik ; nehéz helyzetből kimászik
Mongol: ögedele = gyógyul

Kiiperedik - betegségből kigyógyul. Mongol: ebedülte (epedülte) = betegség
Mongol: ebderel = romlás, tönkremenetel, betegség

Kiiramlik - kifecamodik. (kifordul, kiugrik az izület egyik csontja)
Mongol: urba = kifordul. Mongol: urbamtagai = kifordulásra hajlamos.
Mongol: e(g)erencse (erencse) = ugrik. Széna Béla – A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai.

Kiiszik - teleszívja magát vízzel. valami. Török: icsek su (iszek szu) = ivóvíz.
Mongol: uszun = víz. Török: ics (isz) = iszik, magába szív.

Kijön - kigyön, = dzsön kü = jön ki. Példa szavak torzulására. (j = gy = dzs)

Kikacimbál - kicibál, kirángat, kihúzgál (erőszakoskodik, erőszakosan kiráncigál)
Mongol: kücsimede = erőszakoskodik. Mongol: csinga= ráncigál, húzogató. (m = n)

Kikacsalódja magát. - özvegy ember már nem jár udvarolni, szerelmeskedni.
(nem jár görbe utakon, nem jár félre.) Mongol: kasiyan (kacsian) = udvar, kerítés.
(udvarolni, keríteni). Mongol: kadzsai = félre, oldalra dől, (rossz utakra jár)

Kikajszul - elferdül, elgörbül. Mongol: kuyilara = görbül, hajlik

Kikalészol - kimerül, kifárad. Mongol: karasi (kalaszi) = kimerül, kifárad. (r = l)
pl. gelencsér – gerencsér

Kikámpicsorodik - kifecamodik. Izület csontja kifordul, kiugrik, kibicsaklik, megroppan.
Mongol: kamki = összecsup, összehajt (megcsuklik). Mongol: bicsara = megroppan

Kikandarkodik - kitekeredik, kicsavarodik.
Ormánysági tájszó: kondor = göndör. (csavarodó, tekeredő hajú)
Mongol: kanda = fordul valamire (kanyarodik, csavarodik)

Kikaréjjuk - kiostáljuk. Magokat megtisztít a törmeléktől, maghéjtól.
A régi időkben nem volt kézzel hajtott rostáló. A törmelékes magvakat egy nagy edényből lassan csurgatták ki, hogy a kisebb szél elvihesse a könnyű törmeléket, maghéjat. Szelesés.
Mongol: kayaara = tisztul (tisztít). Mongol: gar(g)aul = eltávolít (pl. törmeléket, szemetet.)

Kikasmagol - kilötyögtet, kipancsol. Török – mongol: kasz = csökkent

Kikászalódik, kikecél - nehezen, lassan, kínlódva kivergődik valahonnan . Kikecmereg.
(pl. gödörből, ágyból, betegségből..) Mongol: kaszingna = lustán jár (lassan mozog)
Mongol: kaszira = kínos, keserves. Mongol: kecse(g)üü (keszeü) = nehézkes

Kikecél - Lásd kikászalódik szót.

Kikecmereg - lassan, nehezen kivergődik valahonnan. Mongol: kecse(g)üü (keszeü) = nehézkes

Mongol: morda = elindul, felkel, útnak indul

Kikepeszt, kikepickelődik – lassan, nehézkesen kínlódva kivergődik valahonnan. **Kikecmereg.**
Török: kipirda = mozdul. Török: iskence = kínlódva.

Kikódél, kikódéhu - megéhezik, üres a gyomra. Mongol: kodoodu = gyomor

Kikondorít - kigöndörít. Mongol: kandu = fordul (görböl, hajlik)
Mongol: kanara = hajlik, görbül

Kikopol, kikopál, kikúp - magot burkából kifejt (pl. babot, borsót) ; kicsépel.
Mongol: köbö (köpö) = kibont, szétfejt. Török: kopart = lekopaszt, letép, leszed
Mongol: kobkora = leválik. lehámlik (héj, burok, kéreg...)

Kikoszlik - kikopik. Mongol: kebszi (keszi) = kopott, elnyűtt

Kikuncog – kikönyörög. Mongol: gandzu(g)an = áldozati fohász, (könyörgés)

Kikuníroz = kigúnyol. Mongol: könde = bánt, sért

Kikurgat - kikerget. Mongol: kögege = elkerget, elűz, elzavar. (r – néma) keeget = kerget.

Kikutult (ormánysági szó) – lesoványodott, lefogyott. Mongol: katanggir – sovány, szikár

Kikűr - kibújik a járomból az ökör. (kifordul a járomból) ; kiszabadul, kereket old.
Mongol: körbö = forog, fordul
Mongol: keltere (kertere) = kiszabadul, megszabadul valamitől. (r = l

Kilandsziz, kilazsnakol - elver, megver. Mongol: lüdzsingne = puffan, dübörög. (elpüföl)
Mongol: nak = hajlított bot, pálca (pl. görbebot) lazsnakol = bottal elpüföl.

Kilim – szőrből, gyapjúból készült, festett székely szőnyeg.
Török: kilim – szőnyegfajta. Ujgur: gilem = szőnyeg

Kilines - ajtó/ablak zárjának a fogantyúja. Mongol: kaal(g)a – zár, bezár, ajtót nyit.

Killár - bandza Mongol: kilar = kancsal, bandza

Kimarjul - kificamodik, kisebesedik. Mongol: multura (murtura) = kificamodik (l = r)

Kimartal – kezével kimarkol, kikotor, kiváj. Mongol: maltu (martu) = kiás, kibányász (l = r)
Mongol: mutur = kéz (kézzel csinál valamit.) r – néma

Kimaslog – nehézkesen, lassan kicammog, kijön (mozog)
Török: mahzurlu = nehézkes, bajos. Török: müskül = nehéz(kes)

Kimegyél - földterület határát felosztáskor mezsgyével, métafával kijelöli.
Lásd Megye és Métafa szavakat

Kímél – óv, vigyáz valami állapotára, tapintatos más személlyel. Mongol: kim(g)ala – kímél

Kiméltat - kitesz, eltávolít (mellőz). Mongol: möltüre = kioldoz, elold, kisiklat
Mongol: mult - = ki - kiküld, kitesz, kiold.....ki-

Kimelleszt - kisemmiz, kifoszt (kimellőz, vagyonából kiforgat). Lásd még Kimergel szót.
Mongol: möldzsi = kihasznál, kizsákmányol. Török: mülk = birtok, ingatlan .

Kiméncseredik - kidülled pl. szem. Mongol: montoyi = gömbölyűen dudorodik
Mongol: monco(g) = gömb alakú, gömbös kinövés (dudorodás), gombóc.

Kimered - kimerül, elfárad. Mongol: muruyi = legörbül, lehajlik. Átvitt értelemben: elfárad
Mongol: mer = tompa fájdalom (pl. izomláz)

Kimereszt - kifeszít. Feszésre tömi tele a gyomrát. Mongol: mariyala = gömbölyödik, teltté válik.

Kimergel - kirekeszt, kizár, megakadályoz valakit abban, hogy valamiből részesedjen.
Mongol: mar = marakodik, vitázik, pereskedi(pl. perrel kizár örökségből..)

Kimezgel - vagyonából kisemmiz, kiforgat.
Mongol: muski = kicsavar, kiteker, kifacsar (kisemmiz)
Mongol: madzayi = elkapar valamit. (megkaparint)
Mongol: mudzii = rövid, kurta (megrövidít, megkurtít)

Kimezgerel - állatot túlzottan igénybe vesz, kimerít. Mongol: muski = kicsavar, kiteker, kifacsar

Kim, kimféle - valamiféle mag. Mongol: kim = kenderféle növény (magja)

Kimír - tyimér, bőrszacskó, tüsző. Lásd Tyimér szót.

Kimulvál - bolondot csinál valakiből. Mongol: mul(g)uu = ostoba, buta, bárgyú, mulya

Kín - kínlódás, szenvedés, gyötrődés. Mongol: könö(g)egde = szenved, kínlódik
Mongol: köndegde = fáj, sajog, gyulladáso

Kina(1) (Felvidék – Csata) - női nemi szerv, hüvely. Török: kin = kard hüvelye.

Kína(2) - kínálat

Kínálat – áruban, ételben, italban megfelelő, bőséges ellátottság, ellátás
Mongol: kanga = ellát valaki valamivel, kielégít, biztosít valamit (áruval, vízzel ellát)
Mongol: kangalta – ellátás, ellátottság

Kincs - nemesfém, drágakő illetve az ezekből készült ékszer. (nyakék, karkötő, gyűrű, pénz....)
(n – néma). Mongol: küdzsü(g)übsi – nyakravaló, nyakék

Kincseő szekeri - Göncölszekér csillagkép. Hajlott, görbült vonórúddal rendelkező szekér.

Mongol: kimcsa(g)a (kincsaa) – görbe, hajlott. (n = m)

Kincol, kincsol - kínoz, gyötör. Lásd Kín szót.

Kindrusz, kinrusz, kérusz - fenyőkoromból készített fekete festék
Török – mongol: karasi = megfeketedik

Kinga (1) - tyinga, keresztirányban szerelt fa, összekötő fa, keresztfa
Mongol: köndelen (köngelen) = keresztben álló. (d = g)
Mongol: tonaldzsila = keresztbe tesz / rak (tyinga)

Kinga (2) – ősi magyar női név. Mongol: kingatai = jó alakú, jó tartású, magas és karcsú
Mongol: kungkatai = csinos, formás, szemrevaló. Tévesen a Kunigunda névből származtatják.

Kinkargózik, kinkirgózik - szekérsaroglyába kapaszkodva függeszkezik, csimpaszkodik
Mongol: külküyi = csüng. Mongol: kankaldza = leng, himbálózik (r – néma)

Kínlódik - gondokkal, betegséggel küszködik. Mongol: könögegde = szenved, károsodik, pusztul

Kint - épületen, településen kívül. (n – néma) Mongol: gadaa (kata) = kint.

Kintarag, kintorog, kintereg - csavarog, kószál, kóborol. (kódorog)
Mongol: kudurga = elmarad valahol.
Mongol: keyide = elmarad, gazdátlanvá válik. (kedereg- kódorog)
Lehet még: kin – tereg = kívül, távolabb - tekereg
Mongol: tögerel = tévelyeg, tekereg
kintorog---Mongol: köndei (köntei) = távol van, eltávolodik, messzire megy.

Kinyagdul - bicska pengéje kilazul, nyeklik – nyaklik, lötyög.
Mongol: nelkeger (nekeger) = lötyögő. Mongol: nakildza = inog, lengedezik

Kinyaklik - elferdül. Mongol: nakki = meghajlik, meggömbül.

Kinyal - feltűnően kicsinosítja magát (arcát). Mongol: nila = valamit ken valamire. (pl. pirosító krémet az arcára)

Kinvegócol - eltölt, kihúz, átvészel nehéz időszakot. Mongol: nögcige = eltölt időt.

Kiókulál (felvidéki – csatai szó) – kitalál, kigondol megoldást. Mongol: ukaala – kigondol, megtalálja a fortélyát

Kiókumulál (erdélyi tájszó) – kitalál, kigondol. Lásd Kiókulál szót.

Kioldódik - kötés, csomó kibomlik, kilazul. Mongol: aldara = csomó kioldódik, kibomlik

KIOPASZOL – hunyójátékban a hunyó (fogó) megtalálva valamelyik elbújt játékost és azt megelőzve a hunyófához (falhoz) szalad és tenyérral megcsapkodja a hunyófát, miközben azt kiáltja:
oposz – oposz. Ez azt jelentette, hogy a következő fordulóban a az elkapott játékos lesz a hunyó.
Ennek a kifejezésnek másik változata : ipi – apacs (te vagy a hunyó/fogó.).
Mongol: abu (apu) = fog, megfog. Fogó. Török: ip = győz, legyőz. Apacs a tájnyelvben rudat, fát jelent. Ipi – apacs = legyőztem a fogót (hunyót). Lásd még Kipimpalláz szót.

Kiorozkodik - kioson, kilopózik. Mongol: ar(g)acsaa (aracsaa - arazaa) = kiutat talál

Kiöcselkedik - Lásd Kiecselkedik szót.

Kipaléz - kiüz, kihajt (bottal) Lásd Kipall szót.

Kipall - ütöget (kiporol). Mongol: balba (palba) = üt, ver

Kiparmagol - elver (bottal). Mongol: beriyese (periede) = bottal ver

Kipatél - (gyereket) megver. Mongol: baturi (patuli) = megver. Mongol: buta nirge = szétver.

Kipécéz, kipeckel - kis darab fával, kis cövekkel kitámaszt ; kijelöl termőföld határát.
Mongol: bangdza (panca) = pálca, bot (pecek). Mongol: bicsakan = kicsiny

Kipimpalláz - hunyós – bújócskás gyerekjáték. Mozzanatai azonosak a Kiopaszol szónál leírtakkal.
Annyi különbség van, hogy a hunyó azt kiáltja a hunyófa tenyérral csapkodása közben, hogy:
„pimpal apac „ Török: pimpirik = ügyefogyott, tehetetlen (ügyetlenül bújt el)
Apacs = rúd, fa (hunyófa.) Török: ip = győz, legyőz.

Kipitymallik - a sötétségnek, éjszakának vége, kivilágosodik. Lásd még Pitymallik szót.
Török: bitme (pitme) = befejeződés, vég. Török: бүтүнleme = befejezés

Kipotvol - húst kiver laposra. Mongol: baturi (paturi) = megver

Kiprént, kiimporít - kipenderít, kizavar. Mongol: bondo(g)ona (pondogona) = penderedik

Kipucsít - előrehajolva kilátszik a picsája. Lásd Picsa szót.

Kirce – köteg. Mongol: keriyeszü (kerszü / kercü) = köteg

Kirceg – nyikorog. Mongol: kercsingne = csikorog, nyikorog

Kircel (Gyimesbükk) - csikorgat (fogat). Mongol: karcigina = csikorgat

Kiricsen, krecsány (erdélyi tájszó) – fekete női ujjas, kék csíkokkal
Török - mongol: kara = fekete. Mongol: csengker – világoskék

Kirlán, killán, kellán - még nem ellett - 1 -2 éves – bárány
Török: koyun (kolun) = birka, juh. Mongol: kuri(g)a (kuria), kurla = bárány, gida

Kirzsa (herzsa, karzje) Csángóföld. – kampósbot, görbebot. Mongol: guldzagai = görbe.(l = r)

Kisafa (ormánysági szó) - kocsi vonórúdja, szekér hámfája. Lásd Késefa szót.

Kiscsákó - fejtől elállóan növény, 15 -20 cm hosszú, a végén lehajló szarv.

Mongol: csegedzide = előre áll

Kidőlészás - pásztorjáték. A feldobott pásztorbot elütése. Mongol: deles = megüt, ráüt

Kisdupó - a ház földpadlójának első ledöngöléséhez használt nyeles fatönk, döngölő.
Mongol: debsze (depse) = tapos, dobant (döngöl)

Kiserít - fordít, csavar, pödör. Mongol: siru(g)da = csavarodik, fordul (tekeredik)

Kiserken - vér hirtelen megindul a sebből. Szökik a vére.
Mongol: szar ki = kilövell,elötör - folyadék.

Kisiklik - kicsúszik a kezei közül.. Mongol: szukura = kicsúszik a kezei közül.

Kisimakodik - rendbe teszi magát, kimosakodik.Mongol: dzsamka (samka) = rend, rendezett

Kiszálásodik - szövet szálaira bomlik, rojtosodik. Mongol: szalbagar = rojtos

Kisze - telet jelképező szalmabábu. Mongol: kicse (kisce) = alak
Mongol: keyiszbüri (kyszbüri) = képzeletbeli, képletes, elvont. jelképes.

Kiszil (székel szö) - zablisztból készült étel. Lásd Kása szót.

Kiszileves (felvidéki – csatai szö) – gabonából erjesztett böjti savanyú leves.
Mongol: kücsitei (küszitei) – savanyú, csípős, erős ízű.
Ujgur: kislata = savanyú, ecetes Mongol: gasila (kaszila) = megsavanyodik.

Kiszípolvoz – folyadékot megissza, magába issza.. Mongol: szibka = utolsó cseppig kiürít

Kitalál - megfejt, rájön valamire. Mongol: taalalcsa = kitalál, megfejt

Kitanál - kitalál, rájön valamire (józsai tájszó). Mongol: tani = felismer

Kitár, szétnyit - ablakot, ajtót, fedelet kinyit. Mongol: darbayi (tarbayi) = tágra nyit

Kitér - elkerül valamit, valakit. Mongol: toori = kitér, elkerül

Kiurít - állatot zajjal kiugraszt rejtekhelyéről
Mongol: urai = hurá ! hajrá ! Mongol: uriya = felszólítás

Kiüt, leüt - eredeti helyéről ráveréssel elmozdít . Mongol: ide (ite) = leüt, kiüt

Kíván – hiányérzete van, hiányol valamit/valakit. (tájnyelv: kéán)
Vágyik valami/valaki után. (v – néma) kíván – kián.
Mongol: kei – űr, köz, hézag, hiány. Mongol: ono(g)dál – részesedik
Kei –on = hiányban van része

Kivik (székely szö) - küllő. (v – néma) kivik – kiik. Mongol: kigeszü – küllő

Koács, kuács, kohács - kovács. Lásd Kács (o) szót.

Koatyol (Felvidék – Csata). kalapál, kovacsol. (kovács) Lásd Kotyog szót.

Kóber (székel / csángó szö) - ekhós szekér fedele. Mongol: kabka(g) = fedő, fedél

Kobolog - kóborog (l = r) Lásd Kóborol szót.

Kobolya - kopolya, mélyedés, gödör. Lásd Koboré szót.

Kóbor (1) – (kúp alakú) kosár, vesszőből font láda. Mongol: kobdo = láda. Lásd még Kóbor (2) szót.

Kóbor (2) - búboskemence. Kúp formájú kemence.
Mongol: koboyi = kúp formájú. (fordított méhkas / kehely formájú)

Koboré (ormánysági szö) – pocsolya, mélyedésben megmaradó víz. Mongol: köb – mélyedés, gödör

Kóborol – csavarog, kószál, tekereg, kóborol. Mongol: köbörde – kószál, tekereg

Koboz – elvesz, elragadja más értékét; rabol, fosztogat
Török: kapis (kabiz) – eltulajdonítás, rablás, fosztogatás
Mongol: kobqocsi – letépdés, leszaggat, megkopaszt, foszt

Kóc, kóca (1) - sarok, szöglet, szűk hely
Török: köse (köce) = sarok. Mongol: kabszayi (kacai) = sarokba szorít

Kóc (2) - szőr, gabonaszál, kukoricabajusz, kenderszál, hajszál
Török: kilcs (kics) = szőr, haj, szál. Török: kilcsik = száka
Mongol: kila(g)szun (kiaszun / kiacun) = szőrszál, hajszál.

Koca (1) - házasságon kívül született törvénytelen gyerek, talált gyerek, sovány, enyhén ittas ember
Török: gecsis (kecsis) = érvénytelen (nem törvényes)
Török – mongol: kacsik / gadzsiu = görbe, ferde, hajlott, eltérő
(görbe, ferde = nem egyenes úton, nem törvényesen..)
Mongol: karcsigar (kacsigar) = sovány. Mongol: kölcsügü (köcsügü) = ittas egy kicsit

Koca (2) – vemhes, hasas nőstény anyadisznó (anyakoca)
Mongol: güdzse(g)ele (küce(g)ele) – pocakot ereszt, hasas lesz.
Mongol: kooszlaul (kooclaul) – párosodni készlet,
Meghagyni kocának = meghagyni anyadisznónak. csak az a nőstény sertés/disznó lesz koca, amelyik párosztatva lett a kannal és hasas, vemhes lett. A természetben valamennyi nőstény disznó lehet koca, a háznál nevelték közül csak az, amelyiket fiáztatásra kiválasztottak.

Koca (3) - kasza hajlított fogantyúja. Török – mongol : kacsik / gadzsiu = görbe, hajlott, ferde

Koccan - két kemény tárgy kis erővel összeütközik. Mongol: karsi (kaci) – koccan (r – néma)

Kocékol - nők után jár. (koslat, párt keres). Mongol: koos = pár (párt keres)

Kócerájós - ócska, rongyos. Mongol: kaucsin = ócska, régi (kacsat)
Mongol: kaszang (kacang) = elnyűtt, elhasznált

Koceta - mulatság, melyet a közös munka után rendeznek. Mongol: kögdzil (köcsil) = mulatság

Kócina (1) - női fejdísz. Gyöngyökkel kivarrott hajba való szalag.
Mongol: köldzil (köcsil) = színes szegélydísz (szalagdísz)
A szó hasonlít a kínai kiyadza = dísz szóra. Kínai – mongol: kiyadza = díszes szegély

Kócina (2) - retesz, zár (kócsona, kúcs, kulcs), ráhajtott kallantyú
Mongol: kidzsa(g)arla = határol, korlátoz, elszigetel (elzár, lezár)

Kócipor, kóciper – csavargó, hitvány, jellemtelen, ócska, haszontalan
Mongol: kadzsai = elferdül, megdől, elhajlik, rossz útra tér
Mongol: kaucsin – ócska, használt, rossz. Mongol: bor = szélhámos, csaló.
Mongol: buranggui = tisztességtelen. Mongol: baru(g)tai (paru(g)tai) – gyatra, hitvány, rossz.

Kóckelevész - láncból készült béklyó végén lévő hurok, melybe a ló lábát teszik.
Mongol: kidzsa(g)arla = határol, korlátoz (pl. mozgásban) (kulcsol, lezár)
Török: kesen (kecsen) = béklyó
Mongol: kolboaszun (koloaszun) = kapocs, összekötő elem. (keleesz – kelevész) (v – néma)

Kocódik - veszekszik, civódik. Mongol: kar(g)ucsaldu (kacsualdu) = veszekszik

Kócol – szőrt, haját, szálakat összekever. Török: kacsamak göszter = csűr, csavar, teker, fordít. Kuszál.

Kóconfinc - Lásd Kócipor szót.

Kocor - kotyor, mély vízmosság, szurdok, vízmosta mély út. (cs = ty). Mongol: kotogor = mélyedés, gödör

Kocorászik - lassan, kényelmesen, ráérősen halad. Török: kücsük = kicsi. (pl. kis lépésekkel)
Mongol: kocora = hátramarad, lemarad, késik, haladásban elmarad.

Kócos - szegények szegényebbje. Rongyos ruhában járó.
Mongol: kauszang (kócsang) = elnyűtt, elhasznált (rongyos). Mongol: kaucsin = ócska

Kócur - erős pálinka. Mongol: kücsütei = erős (íz)

Kocs (ormánysági szó) – fonalgombolyító négy fája, négy hajlított formájú kar, azért, hogy a felgombolyított fonalat könnyebben le lehessen húzni róla. Lásd Kacor, Kacs szavakat.

Kócsag - (háztető formájú fedéllel készült) ruhásláda, melyen szarv formájú fogantyúk vannak.
Török – mongol: kacsik / gadzsiu = hajlott, görbe

Kócsagos - beteges. Lásd Kótyagos (2) szót.

Kocsány - csokány, kukoricacsutka, alma- vagy körtecsutka, káposzta torzsája.
Általános megfogalmazás: szár, nyél, tartó mely gyümölcsöt, kukoricaszemeket, káposztaleveleket összefog, tart. Török: kocsan = csutka, torzsa
Mongol: küiszün (küicsün) = virág, gyümölcs, termés szárral érintkező része
Mongol: kabcsiyari (kacsiari) = összefog, egybefog

Kocsi – négy keréken járó igásállat vontatta szállító székér
Mongol: köszüg (köcsüg) – kocsi, fogat, szállító eszköz. Ujgur: kecsik = kocsi, székér
A kocsi a világon elsőként a Kocs nevű magyar faluban készítették. A falu a szekérről kapta a nevét, és nem fordítva, ahogyan azt máig gondolták!
A kocsi szó sok nép nyelvében honosodott meg a magyar nyelvből.

Kocsintás – beszédben elkövetett hiba. Mongol: kadzsa(g)ai – hibás, torz, helytelen

Kócsis - tagló, fakalapács, fabunkó fa hasítási munkájához. Éket ezzel verik a fába hasításkor.
Mongol: kaacsi = hasogat, hasít

Kocsolás - gyerekek Húsvétkor a hímestojásokat összeütik. Lásd Koccan szót.

Kócsona, Kúcs (ormánysági, felvidéki – csatai szó) - kallantyú, zár, kulcs
Mongol: kidzsa(g)arla = határol, korlátoz, elszigetel (elzár, lezár)
Mongol: kasilga (kacsilga) = gát, akadály, korlát, elzárás

Kocsonya – ragadós állati anyagokból főzött leves, mely megdermedve rezgő, remegő anyaggá válik.
Mongol: kösi (köcsi) – megdermed. Mongol: ondoldza – meg-megrándul, megremeg

Kocsorba - lant formára meghajlított szerszám, mellyel az edényeket ki- és behelyezik a kemencébe.
Lásd Kacs szót.

Koda - lyuk. Mongol: kotogor (kodogor) = mélyedés, gödör.

Kódál - kódorog, csavarog, tekereg. Kódál szót arra a csordából lemaradt egyedül kószáló jószágra vagy a madárcsapatból lemaradt, egyedül repülő (kevergő) madárra mondták.
Mongol: keyide (keide) = elmarad, kimarad, gazdátlanvá válik.
Mongol: kudkuldu = kever, kavár (kevereg)

Kodáz - állatot szíjjal, kötéllel megver. Állatot kötéllel, szíjjal kiköt. (kordáz)
kóda = fonat (szíj vagy kötélfonat). Mongol: kantayira(g)a = kötél, szíj, gyeplő, kantár

Kodé, kodék, kodély - torkos, falánk, nagyevő. Mongol: kadarkan = falánk

Kódé, kodémes - bolond. Mongol: kudkulduul = összekever, összezavar (összekutyul). (zavaros fejű)

Kódészol (Felvidék – Csata) - kódorog, tekereg. Lásd Kódorog szót.

Kodohozik - éhezik. Üres a gyomra. Éhesen járkál.
Mongol: gedeszün kercsingne = korog a gyomra. Mongol: kodoodu = gyomor

Kódorog - elmarad, csavarog, kószál, bolyong, kujtorog, tekereg,
Mongol: kadaura = elbitangol, elcsavarog. Mongol: keyide – elmarad, kimarad, gazdátlaná válik.

Kodoz (székely szó) - éhesen járkál (kódul – koldul). Mongol: gedeszün kercsingne - korog a gyomra

Kódú, koldú - éhenkórász, éhesen kóborol, éhesen kéreget (üres gyomrú). Lásd még Kodoz szót.
Mongol: guyirinci = kéregető, kolduló. Mongol: kodoodu = gyomor

Kofa - áruját (élelmiszert) gyékényen árusító személy, gyékényárus
Kofások = gyékényen árusítók. Török: kofa – gyékény

Kófic (1) - huncut, furfangos, kópé. (f = b = p). Mongol: kabutai = fortélyos, ügyes, kópé

Kófic (2) - kovász. (v – néma) kovász --- koász
Kenyértésztát gázzal (levegővel) felfújó, kelesztő anyag)
Mongol: keyisbüri = széles. Mongol: keyilele(g)ül = levegővel, gázzal felfúj

Kófic (3) – haszontalan, hitvány ember; zagyalék, kotyvalék.
Mongol: kaba ügei – alkalmatlan, ügyetlen. (f = b)

Kóficér - semmirekellő, dologkertülő, kóborló (f = b) Mongol: köbörde = kóborol

Koflajs - sertés fejhúsa. Török: kafa = fej. Német : kopf = fej. Német: fleisch = hús

Kofog (Ormányság) - súrlódva kopog (csizma) (f = b). Mongol: kebszi (kefszi) = ütöget.

Kógyina - búza ocsúja, alja, selejtes része. Mongol: kayagdal (kaagdal) = selejt

Koha (ormánysági szó) – fullánk. (h = k) A fullánk is horgos végű.
Mongol: kakaaszu (kahaaszu) – horog szakállas hegye

Kohács, koács - kovács. Vasat kalapáló, hajlító ember. Török: kak (kah) = üt, ver (kalapál)

Kohan - jut valami valamiből.. Mongol: kökigül (köhiül) = jutalék, jutalom

Kohányol, kohant - üt, ver, agyonüt. Török: kakar (kahar) = üt, ver

Kojtol (1) – láng nélkül, bűzölögve ég, füstölve ég. (pl. étel odaég)
Mongol: kayira – odaéget, odasüt, megéget

Kojtol (2) - eléget, eltüzel. Mongol: kaltu (kajtu) = ég, gyullad, tűz

Kojtorog - láng nélkül, bűzölögve, erősen füstöl. Gomolyog a füst.
Mongol: kuyilara = gomolyog. Lásd még Kojtol (1) szót.

Kóka (Ormányság) - húsvéti tojások összeütése. Mongol: ka(g)ai = összetör, eltör, megrepeszt.

Kókad – növény lankad, hervad, szárazságtól lehajlik, pusztul. Embernek feje lehorgad, lankadtan lekonyul. Mongol: (g)oka – horog, kampó. (hajlott eszközök)

Kókaja - görbe karó, mely a tűz felett tartja a bográcsot. Mongol: kokigar = görbe, hosszú rúd
Mongol: goka = horog, kampó (hajlott, görbe...)

Kókányol (1) – összeüt, összetákol, gányol.. Török: kak = üt, ver

Kókányol (2) - üt, ver, valamit összeüt. Török: kak = üt, ver.

Koki – gyerekek fejére ököllel adott kis ütés – büntetésből. Török: kak = üt

Kókányol (3) - összeüt- tojásokat. régi népszokás. Török: kak = üt. Török: anane = népszokás.

Kokojsza - kék áfonya. Török – mongol: kök = kék. Mongol: oi = erdő.
Török – mongol: dzsimis = gyümölcs. kok – oi – dzsi = Erdei kék gyümölcs.

Kókonya (székely szó) – húsvéti fonott kalács. Mongol: koko(g)ar – hosszú és megcsavarodott.

Kókuskál - görnyed, hajladozik. Mongol: kokigar = görbe. Mongol: goka = kapó, horog (hajlott, görbe...)

Kólál, kólász - csavarog, kallódik. Mongol: kölki = csavarog, kóborol

Kolbász - kóbász, hosszú (sertés)bélbe belenyomott, beletömött fűszeres húskeverék, töltelék.
(orosz nyelvben is megvan a szó) Ujgur: kolbasa = kolbász
Mongol: kobolda – hosszúkás tokba zár. Mongol: koloi – cső, csatorna (bél)
Mongol: badzsa – nyom, belenyom, megnyom. Török : kalabalik = összezsúfol, beletöm.

Kólc - görbe disznóagyar. (l – néma). Mongol: galdzsir = görbe
Török – mongol: kacsik / gadzsai = görbe, hajlott

Kolda - odu, madárszállás. (l – néma). Mongol: köndei (ködei) = üreg
Mongol: kotogor = mélyedés. Mongol: kota = szállás

Koldul – éhesen csavarogva ételmet kéreget, gyűjt. Kódul. Lásd még Kódú szót.
Mongol : guyilincila (kuilincsa) – koldul, kéreget

Kólé, kolla - (ember által húzott) kétkerekű taliga , szállítóeszköz. Mongol: köldzi = szállítóeszköze van.

Koleda (1) - összetákol kis házikó, menedékhely, enyhely, kunyhó.
Mongol: kalkabcsi = menedék, enyhely, védőhely. Mongol: adayir = hitvány szállás

Koleda (2) - kuldlás. Pap, kántor, tanító, bíró az év adott napján házról - házra járva összeszedi a járandóságot a szolgálataikért. (tojás, ételmyszer, pénz...) „Anyámasszony a faluba

kenyeret koledál. „ koldul. Lásd Kódú, koldú szavakat.

Kolesz – felbillenthető kétkerekű földszállító kocsi. Mongol: kölbere(g)ül – felbillent, felborít
Mongol: aaszu – jellegű

Kolészol (ormánysági szó) – kóborol, csavarog. (csavargó). Mongol: kölki – csavarog, kóborol
Mongol: kuyilara - kóborol, csavarog.

Kólika --- Lásd Kolé és Kolesz szavakat.

Kólikás tehén/ló (felvidéki-csatai szó) – vizes lucerna evésétől felfúvódott hasú tehén, ló.
Mongol: kolkoyi – felfúvódott, puffadt has.

Kolindál - Lásd Kolészol szót.

Kólint - fejbe üt, beveri a fejét vastagabb rúddal, husáanggal.
Mongol: ka(g)al (kaal) – tör, zúz (ütéssel) (pl. kallómalom)

Kolladt - fáradt, eltikkadt. Mongol: kalaun = forróság, melegség. Kimelegszik. . M: kalira = lelohad

Kollant - hirtelen, gyorsan készít valamit (l = r). Mongol: kurdu (kuldu) = gyorsan

Kollár - kerékgyártó. Mongol: köl = láb. Kerék küllője.
Mongol: kölle = lábat (küllőt) csinál valaminek. (pl. keréknek)

Kolláz - hintázik Mongol: kelbeldze = ingadozik, leng

Kolléz - Lásd Kolészol szót.

Kolmíroz - sütővassal haját göndörít. Mongol: kalaa = megmelegít valamit (pl. sütővasat).
M: moriu = görbe, hajlott. Kal – mori = meleggel – görbít, hajlít (pl. haját)

Kolna - présház, pince (ivóhely). Mongol: kalanggi = italtól becsípett.

Kolokán - sulyom víz alatti, iszapban lévő része. Mongol: kalkala = elfed, eltakar

Kolomp - lapított oldalú, tompa hangú kis fémharang - jóság nyakában. (m = n)
Tibeti – mongol: karanga (kalanga) = harang, fém gong. Kolontyol tájszó jelentése: harangoz.

Kolompár - fémműves vándor cigány. Ősi időkben kardkovácsok voltak. Később szegkovács, rézüst és rézbogrács készítő , kolomp készítő foglalkozásuk volt.
Nevük származhat a kolomp vagy a (fém) kalapál (kalampál) szóból. Tévesen német szó.

Kolompér, kulompér (Debrecen, Józsa) - burgonya. Gumói a földben teremnek.
Mongol: külemdzi = verem, gödör. Földben.
Mongol: bö(g)erencseg (böerencseg - pöerencseg) = gömb, golyó, gumó

Kolonc – az állatok mozgását nehezítő eszköz. Nehezék. Ló, tehén nyakába akasztott, lábszárig leérő kötéltre erősített nehezék, fakölönc (kb. 50 cm –es hengeres fa), mely a jóságot a futásban, járásban, elkóborlásban akadályozta, Mongol: köl = láb, mozgás.
Mongol: kala – nehézség. Mongol: kalta = akadály. Mongol: kölki = kóborol, csavarog

Kolontyol - harangozik. Tibeti – mongol: karanga (kalanga) = harang, fém gong

Kolontyolás - ütlegelés. Harang nyelve ütögeti a harangot. Átvitt értelemben: ütlegelés, verés
Mongol: ka(g)al (kaal) = üt. Lásd még Kolontyol szót.

Kolotál - sokat beszél. Török - mongol: kele = beszél, szól. Mongol: tele = bővül, árad, szélesedik

Koltó, kótó - szikla. Mongol: kada (kata) = szikla

Kólya, góla – fedeles személyszállító jármű (szekér, hintó). Mongol: kalib – fedél, fedő

Koma – keresztszülőségre felkért rokon, barát. Tévesen szláv eredetű szó.
Mongol: kamiya – rokonság, kapcsolat, valakinek köze van valakihez.

Komisz, komisz, komiz - durva vászonból készült, zsírral vízhatlanná tett bőgatya. Rossz, silány dolog.
Török: kem = rossz. Török: is = dolog, munka. Török: isz = nem megfelelő. Latin- német szó ?

Komkos (felvidéki – ipolypásztói szó) – szűkszavú, ritkán beszélő .Mongol: komsza – ritka, gyér, szűkös

Komoly - bikát nem szerencsés igába fogni, mert az nagyon komoly. (l = r) komor.
Vad, szilaj, veszélyes, dacos, akaratos. Mongol: gemtei = ártalmas, veszélyes
Mongol: gemürge = komor, mogorva, morcos, dacos, zord

Komor (1) – mogorva, rideg, rosszkedvű, barátságtalan, zord.
Mongol: gemürge – komor, morcos, mogorva

Komor (2) - gyenge nemzőképességű állat. Mongol: komor = ritka, szűkös, gyér (gyenge) pl. képesség.

Komótos - lassú, óvatos, nehézkes , ráérős mozgású.
Mongol: kama(g)ala = óvatos. Mongol: udaan (után) = lassú, hosszan tartó

Komotyol, kömötöl (felvidéki-csatai szó) – be nem áll a szája, pofázik. Mongol: keme – mond, szól

Komp (1) (ormánysági szó) - homp. Határjelző a földeken. Boglya alakú földkupac, zsombék.
Mongol: komboyi – fordított kehely formájú

Komp (2) – nagy befogadóképességű, szállítására alkalmas lapos vízi jármű.
Mongol: kamsi(g)ar – lapos, összelapított.
Mongol: ba(g)tamdzsitai (pagcsitai) – nagy befogadóképességű

Kompona (székely szó) - kis kampóval felakasztható mérleg. Lásd Kampó szót.

Konak - társaság, csoportosulás, csapat. Mongol: kanila = társaságban van. Mongol: kani = társ.

Konakol – lakik, tartózkodik valahol. Török: konak = éjjeli szállás, fogadó, nagyobb épület.

Konc (1), koncós – régi előd, ős. Ükszülők előtti ős. (n – néma)
Török: koca = öreg. Mongol: kaucsi = régi (beszéd, dolog, ügy...)
Mongol: kaucida = túlságosan régi. Lásd még Konci szót.

Konc (2) – darab hús, felkoncolt test darabja; haszon, nyereség.
Mongol: kandzala – felnyit, feltép, felkoncol. Konc – felkoncolt darab.
Mongol: kondziburi – nyereség, szerzemény.
A konc szót leggyakrabban a farkasok által elragadott birkára értették.
A farkasok összeverekedtek a koncon. Mongol: koni = juh, birka. Konc – szláv szó?

Koncér – nád, kukorica fürtös, bojtos virágzata. Mongol: (g)ongkorcsa(g)tu – fürtös, bojtos

Konci (székely szó) – ük vagy dédszülő beceneve (gúnyneve).
Mongol: konidzi – juhait gyarapító. Átvitt értelemben: unokáiban gyarapodó...

Koncol – felbont, felhasít, szétszaggat, szétmarcangol – medve a mancsával, karmaival.
Mongol: kandzala = feltép, felnyit, felszakít, felbont.
Török: kancala = kampós karommal, mancsával beleakaszt valamibe

Koncsa (Felvidék – Csata) – női mellény
Kínai – mongol: kandziyar = mellény. Kínai: kan'dzian 'er = mellény.

Kondás – kanász, disznókat őrző pásztor. Lásd Kanász szót.

Kondé – üres szoba. Mongol: köndei = üres térség

Kondékályha – kandalló

Kondér – fordított kehely/harang alakú főzőedény. Öblös réz vagy vas fazék.
Mongol: kunda(g)a – kehely. Mongol: kongko – harang, kehely
Felfelé szűkülő, lejjebb öblös edény. Az ősi időkben fatörzsből kivájt edény (kanta).

Kondor (ormánysági szó) – göndör hajú. Mongol: kanara – hajlik, görbül
Mongol: kunuriya – fodor, (göndörség). Mongol: dörüi – kunkorodik, (göndörödik)
kan – dör = göndör. Tévesen szláv eredetű szó.

Kondorú – hajlott, meggömbülő. Lásd Kondor szót.

Kondul – harang megütésekor mélyen zengő hangot ad. Mongol: kanggina – kondul, kong

Kongóvörös – textilfestésre, indikálásra, vérzéscsillapításra használt vörösesbarna por.
Mongol: konda – vörös. Kínai hong'dan szóból ered.
A német nyelvbe is a kínai nyelvből kerülhetett a szó – közvetítéssel.

Konok – hajthatatlan, akaratos, makacs ember. Mongol: kanara ügei – hajlás nélküli, hajlandóság nélküli.

Kónosz – társ. Mongol: kani = társ

Konta – levágott, csonka. (n – néma). Mongol: kadu (katu) = levág

Kontár – mesterségéhez nem értő, rossz munkát végző személy. Mongol: könde (könte) – elront, kárt tesz.

Kontató – rosszra, bűnre felbújtó személy, felforgató, lázító.
Mongol: küntüre(g)ül = felforgat. Felforgató, bűjtogató.
Mongol: könde(g)ül (könte(g)ül) – bántani, sérteni, elrontani, fájdalmat okozni készlet.

Konty – befont vagy összecsavart hajnak egy csomóba való fejre tűzése. Konty = hajcsomó (szőrcsomó, tollcsomó) Lejtős háromszög alakban kialakított tetőoromzat. Háztető kúp alakúra összekötött szalma- vagy nádcsomó, mint oromdíz. Valami felső, kiálló része. (csomó, búb)
Mongol: kantayira – odaerősít, felköt valamit valamihez,
Mongol: kongorcsa(g) – hajfürt, tincs, bojt, csimbók, (konty)
Mongol: köntürgen – valamerre lejtő (pl. háztető orom)

Kontyu (palóc tájszó) – sötét gödrökben, völgyekben élő gonosz lény.
Mongol: koto(g)or – gödör, mélyedés (kátyú) (n – néma). Lásd Holttestbe bűjt szellem.

Konya – lehajlott szarv, bajusz, fül. Lásd Konyul szót.

Konyul – lehajlik, lefelé görbül. Mongol: kanara – hajlik

Konnyad, konyvad – lehajlik. Lásd Konyul szót.

Konyha – az a helyiség, ahol főznek, szabadkémény alatti hely, hosszú asztal agyagból.
(h – néma) konyha – kona. Mongol: kandala – főz. Mongol: **kanda** = főzet.
Mongol: **kangkii** = szélesen domborodik. pl. szabadkémény.
Mongol: kangkalaul = illat, szag terjed. pl. konyhából.

Konyít – hajlik valamihez / ismerethez. Támadni készülő állat a füleit hátra hajlítja, lapítja. Ért valamihez.
Mongol: kanara = hajlik, oldalra dől, hajlik valamire / valakihez / valamihez.

Kóp, kúp, kopol, kúpol – babot, borsót, mákot kifejt burkából. Lásd Kúp (1) szót.

Kópa – hegygerinc, hegytető. Mongol: köbcsi = erdős hegygerinc

Kopács (ormánysági szó) – kukorica borító héja. Mongol: kabka(g) – fedő, fedél (borítás)

Kopácsol – ütöget, vereget valamit valamihez. Kovácsol. (p = v)
Mongol: kebszi – ütöget. Mongol: göbszi – ütöget, ver

Kopár – növényzet nélküli; ritka, gyér növényzetű terület. Mongol: kobor (kopor) – ritka, gyér

Kopaszt - tollától, szőretől, kergétől megfoszt. Mongol: kobkacsi = letép, kitép, leszakít, leválaszt.

Kópé – furfangos, leleményes ember. (pl.székely góbé.). Mongol: gab – fortély, nyitja
Mongol: kabutai – ügyes, tehetséges, leleményes. Török: kabiliyetli – ügyes, fogékony, intelligens

Kópic (zalai tájszó) - sőtartó. Mongol: kobdo = hosszúkás doboz, tartó, tok.

Kopik – vékonyabb lesz, hámlik, gyérül, ritkás lesz. Mongol: kebere – elkopik, elhasználódik
Mongol: kobkora (kopkora) – lehámlik, leválik (kopik)
Mongol: koborszi – megritkul, gyérül, kopaszodik. Török: kop – elkopik

Kópis - kalapács. (1 – néma) kalapács --- kaapács---kapács - kópis) kopácsoló eszköz.
Mongol: kebszi = ütöget, ver.

Kopjafa - fejfa. Mongol: gabala (gabaja, kapaja) = koponya, fej
(indiai eredetű szó az ujjur és mongol nyelvben). (német: kopf = fej)
A kopjafa hagyománya már a honfoglaló magyaroknál is megvolt. Tévesen szláv szó.

Koplal - kelleténél ritkábban és kevesebbet eszik, éhez. Mongol: kobor – szűkös, gyér, ritkán; ínséges
Mongol: kubi ügei – valamiben nem részesül. Tévesen a Kopog szóból származtatják.

Kopló (Ormányság) - toll forrázat. Leölt, majd forrázott baromfi tolla.
Mongol: kobkorkai = leváló, lehámló (réteg, takaró)
Mongol: kobkocsi = letépdés, leszaggat (lefoszt, lekoptat pl. tollat)

Kopó – sovány testalkatú vadat felhajtó, kereső kutya.
Mongol: köbörde (köpörde) – átkutat valamit, keres, kutat
Mongol: kobor (kopor) – szűkös, gyér (sovány)

Kopog – valamit ütögetve ismétlődő, tompa hangot idéz elő.
Mongol: kebszi – ütöget, ver. Mongol: göbsze – ütöget

Kopol – borsót, babot, mákot, diót kifejt, kibont burkából. Lásd Kúp (1) szót.

Kopoltyú – halak fején jobb és bal oldalon, a száj mögött található bevágás a víz kiáramlása céljából.
Légzőszerv. Mongol: kobol – vágás. Mongol: kei – levegő (légzés)
Mongol: bolga /beledke – valamilyenné tesz / készít
Kei – peletke = levegőt készít (pl.előállít) vízből. Tévesen a Kopog szóból származtatják.

Kopolya – víz vájta gödör. Mongol: köb – gödör, mélyedés

Koponya – ember, állat fejének csontos váza. Török: kafa = koponya, fej
Mongol: kabali , kabala – koponya . A mongol nyelvben ujjur közvetítésű indiai szó.

Koporc (ormánysági szó) - köpörce, tepertő. (kinyomott sült tepertő)
Mongol: kabcsi – összeszorít (kprésel)

Koporsó – halott elhelyezésére, eltemetésére szolgáló hosszúkás faláda.
Mongol: kobdo - hosszúkás láda. Mongol: orosil – magába foglal, elhelyez.
Mongol: kapkag = fedő, fedél, borítás. Mongol: orosiulga = holttestet elhelyez, befoglal, eltemet
Lásd még Lekoporsó szót.

Kopoz (Ormányság) - kapar. Mongol: kabira = kapar, karcol, dörzsöl.

Koppan - nekiütődik valaminek. Mongol: kabsza = összeüt (koccant)

Kopzék (Ormányság) - kukorica lefosztott borító levele. Lásd Kopik, Kopaszt szavakat.

Koral (ormánysági szó) – korán (hajnalban). Mongol: kiraa – hajnal, pítymallat

Kórá, kólál, kórász - keresgél, böngészik. Mongol: kayilga = keres, kutat, kólál.
Mongol – török : kara / görer = lát, néz, fürkés. (átvitt értelemben: keres)

Korán - időben előbb a megszokottnál. Hajnalban. Lásd Koral szót.

Korbál (Ormányság) - csúnyán elfaragja a fát. Mongol: koorla = kárt tesz benne, elront
Mongol: bala(g) = baj, kár

Kór – betegség; egészség károsodása. Mongol: koor, koro – károsodás, ártalom, kór,
Mongol: koorla – kárt tesz, elpusztít, tönkretesz. Mongol: karasi – lefogy, legyengül, kimerül
Mongol: koros – égő/szűrő fájdalmat érez, gyötri valami.
Tévesen szláv eredetű a szó.

Kórász – éhenkórász. Csavargó, kóborló. Éhesen élelmet kereső ember. Mongol: kerü = kószál, kóborol.
Mongol: koroldza – kavarog, kevereg (csavarog). Mongol: (g)uriya (kuria) – éhenkórász

Kórászol - keresztül - kasul bejár területet (pl. juhász a juhaival)
Mongol: kerü = kószál, kóborol. Mongol: körbö = forgolódik, körbe jár

Korba - hajtókar. Mongol: gar = kar

Korc (1) - szoknya, gaty, nadrág felső szélének levarrott visszahajtása.
Az így keletkezett csőszerű járatba zsinórt húznak be, mellyel összehúzzák a szoknya, gaty felső részét. (járat a zsinórnak). Mongol: guurszu (kúrcu) = cső, üreges szár.

Korc (2) - deréktáj, emberi test csípőn felüli része. Mongol: karcsi(g)ar = deréktáj

Korc (3) - ránc. Mongol: korcsiilga = összeráncol

Korc (4) - madzag, zsinór, szíj, kötél. Mongol: koszilang = kötél. (r – néma) korsilang

Korc (5) - valami közepe, gerince
Mongol: goolcsi = gerinces (l = r). Mongol: gooltu = közepe (l = r)
Korc francia szó? Talán a korc (1)? Vagy melyik változat?

Korcog - csikorog, ropog. (pl. fogak közé került homok). Mongol: karcsigina – csikorog.
Mongol: kercsingne – csikorog, ropog a fogak között valami

Korcs (1) (felvidéki - csatai szó) – fejletlen, sovány, csenevész
Mongol: gardzsa(g)ar – csenevész, sovány
Mongol: kocsuru(g)a – fejlődésben visszamaradt.

Korcs (2) (tájszó) - kese színű (sárgás-fehér). Mongol: kordzsigar = fakó (sárgás-szürkés)

Korcsoyázik - lábbelire rögzíthető eszközzel karcolva csúszik a jégen. Siklás közben csikorgó, karcoló hangot hallunk. Karcolász. Mongol: kalturi (kalcsuri) = csúszik (t = cs)
Mongol: kalcsala = karcol (pl. jeget) (r = l) karcsolázik = karcolva csúszik.
Mongol: kordzsigina = csikorog. Mongol: kercsingne – karcolódik
Mongol: karcsiginaul – csikorgat. Mongol: csar (g)ula – siklik (fagyos havon)
Ker – csar = kor-csal = karcolva siklik. (r = l)
Kar – csar = kar-csal = (jégen) csikorgatva siklik. Tévesen német szó.

Korda, garda - rövid nyelű ostor kötélből, osztorszíj fonott része. (korda = kötél, szíj)
Mongol: kuriyanguui = rövid (kurta). Mongol: görülge = fonás.
Mongol: kantayira = szíj, kötél
Kordában van tartva = kikötik, megkötik a jószágot kötéllal, szíjjal.

Kordában tart – korlátozzák mozgásában, behatárolják cselekvőképességét.
Szigorú fegyelemben tartják. Mongol: kori(g)dal – fogoly, fogságban lévő.
Mongol: kori(g)da – feltartóztatják, korlátozzák fogságban van

Kordás - fűrész. Mongol: kirü(g)ede (kirüde) = fűrész

Kordé(ly) (1) – kétkerekű taliga. (ló vontatta). Francia, angol: car (kar) – kocsizóból.

Kordé (2) - semmirekellő, hitvány, pazarló
Mongol: koorla-tu = kártékony, ártó, veszteséget okozó, mindent tönkretevő

Kordéra - haragszik valamiért. Mongol: koordu = haragszik, mérgelődik

Kordován csizma (hétfalusi csángó szó) – kurta szárú (féltérdig érő), ráncosan legyűrt szárú, könnyű szattyán (kecskebőr) csizma. (v – néma) Kordo = kurta = rövid szárú.
Kordovánbőr = kecskebőr. Finom bőr.
Mongol: godorond (kordorong) = kecske. A kecske gúnyos neve.
Jelentése: ugráló, ágaskodó, izgó-mozgó

Kordul --- csikordul. Mongol: kordzsigina = csikorog (d = dzs)

Korész, kólész - keres, böngész. Török: karis = keres. Mongol: kayilga = keres, kutat, kólál

Korfa - kemence füstjét elvezető kürtő. Török: korna = kürt

Korgó gyomor – éhes, üres gyomor hangja. Mongol: (g)uriyada – éhes, éhezik
Mongol: kurdzingna - korog a gyomra

Korhad – fa nedvesség, gombásodás hatására bomlik, porlad. (h – néma) korhad - korad.
Mongol: koro – károsodik, pusztul. Mongol: kari – gyengül, bomlik, lazul

Korhál - fát faragcsálva hasznavehetetlen darabokra aprít. Pocsékol, tönkretesz, kárt okoz. (h – néma)
Mongol: koorla = kárt okoz, tönkretesz

Korhány - mocsaras, lápos, ingoványos területből kiemelkedő száraz terület. (h – néma)
Török – mongol: kuru / kaurai = száraz

Korhe, korhely - rosszul viselkedő, lusta, dologkerülő. (h – g). Mongol: koyirgo = lusta, rest

Korhog (ormánysági szó) - zajt ver. (h – néma). Mongol: kardzigina – zörög, csörömpöl, csörög

Korho - porladó, korhadt. (h – néma). Mongol: koro = károsodik, pusztul

Korhol – szid, dorgál. (h – néma) korhol – korol. Mongol: kariya – szid.
Tévesen a Korhad szóból származtatják.

Kóricál – kószál, csavarog. Mongol: koroldzsa – kavargó, kevereg. (l – néma)

Kóringál, (koledál) - ajándékot összegyűjtő betlehemes. Mongol: kuriya = összegyűjt.

Kóringál, kóringyál (1) - Lásd Kóringál szót.

Kóringál, kalingál (2) - csavarog, kóborol, kószál. Mongol: kere = kószál

Kórizsál (Ormányság) - keresgél. Mongol: kara = néz, figyel, tekint, felügyel. fürkész.

Korlát – tilalom; kerítés, gátló körülmény. Mongol: koriul – korlát, kerítés, tilalom, zárlat
Mongol: kercske - korlát, kerítés

Kormány - hajók, gépkocsik kör alakú irányító berendezése. Lásd Kör szót.

Kornyadozik – betegesen görnyedez, szomorkodik. Lásd még kór és görbe szavakat.
Mongol: korboyi – vetemedik, görbül.

Mongol: korkoyi = el van keseredve, szomorúan gunnyaszt.

Kornyas - sovány. Mongol: koron = gyorsan fogyó.

Kornyikál – elviselhetetlen éles hangot ad. Mongol: kar – éles hang

Korog – éhes gyomor morgó hangot ad. Mongol: kurdzsingna – korog a has.

Koros - idős, Török: kartal = korosodik. Mongol: kari = korosodik, vénül

Korozsma - ajándék. Mongol: karamdzsi = ajándék.

Korpa - gabona őrlésekor a héjból keletkező melléktermék
Török: kepek = korpa. Lásd még Kopik szót. Tévesen szláv eredetű szó.

Korpoly, kurpuly (székely szó) – félig száraz szénából készült boglya. Még kicsit vizes széna.
Mongol: kur = eső. (eső áztatta – vizes)
Mongol: bayidal (pajidal - palydal) = állapot, helyzet.

Korsó – öblös, szűk nyakú, egyfűlű cserépedény. Ujgur: kuruska = korsó
Mongol: karbingna – pocakos, hasas (öblös). Mongol: gar = kar, fogantyú.
Türk - ujgur: szu = víz. Kar – szu = öblös víz(tároló)
Torzult változata : kósó, kossó.

Korty – kis,korlátolt mennyiségű ital, amit egy nyelésre megiszunk. Mongol: korultai – korlátozott
Mongol: koro – csökken (kicsinyít)

Kosár - Lásd Kas szót.

Koslat – hím állat nőtény után jár. Párt keres, párosodni akar.
Mongol: koosz – pár. Mongol: kooszlaul – párosítani készlet

Kósuj - állat hasürege. Mongol: kosz = bél (belek = has)

Kosút - ősi magyar családnév. Ojrát mongol népcsoport: kosud, kosiud

Kosz – piszok, szenny, mocskok. Mongol: kuszum – tejnek, ételnek üstbe tapadt vékony rétege

Kószál – csavarog, kóborol, tekereg. Mongol: kesze – csavarog, térfereg, kószál.

Koszlik - kopik. Mongol: kaszing = kopott, használt, elnyűtt

Koszmó - Sertés pörzsölésekor a bőrének felső rétegébe beleevődött kosz, piszok. Lásd Kosz szót.

Koszorú, gozorú, kocorú – kör alakban fonott füzér. Körfonat .
Hegyek, emberek kör alakban való sorakozása.
Mongol: kasziyala – (kerítéssel) körbevesz. Körbefon.
Mongol: oriya – körülköt. kasz – oriya = körbevesz, körülköt, körbefon
gozorú, kocorú : Mongol: gadzi = görbül, kanyarodik. Mongol: gedzige = fonat

Koszorgya (Ormányság) - tűzhely széle, körbefutó perem.
Mongol: koszi = szegély Mongol: oro = fekhely. Lásd még Koszorú szót.

Koszpál - koptat Mongol: kaszing = kopott, elnyűtt, használt

Koszpitol – koptat, elnyű; rongál. Mongol: kaszang, qaszing – elnyűtt, elhasznált, kopott
Mongol: butar(g)a (putarga) – széttör, szétdarabol

Koszt - étel. Mongol: koszi – étel. Tévesen német eredetű szó.

Koszt (székely szó) – hosszú karó (rúd). Mongol: köszi(g)ür – emelőrúd

Kosza (1) (székely szó) – hosszú csőrű gólya, szűrkegém.
Mongol: koszi – étel. Mongol: targil – sekély víz
Élelmét sekély vízben (kereső madár.) Mongol: kosiutu – csőrös, hegyes

Kosza (2) – kántortanító (gúnynév). Mongol: kaskiramta(g)ai – nagyhangú

Kosztol - futva menekül. Török: kosztur = megfuttat

Kót - falu. Lásd Kotan szót.

Kotács, kutács - piszkafa (piszkavas). Parázs, égő fa piszkálása, kotrása, rendezése tűzhelyben.
Lásd Kótyász szót. Kotács szó nem szláv szó.

Kótafias (székely szó) – Fiastyúk - csillagkép (ősi fordított sorrend)
kótafias = fias kotlós. Hasonló a Szolgyayör nevű falu esete: valós neve: Győr nevű szolga.
Mongol: kota – szállás, telep. Kotlik = megtelepszik a tojásokon. (otthon kotlik – nem jár sehová)

Kotak - bőrszacskó. Mongol: koto = löporzacskó

Kotan – (észak-moldvai csángó) - falu. Ujgur - mongol: kotan = falu

Kótázik - kelletlenül jár-kel, kódorog. Lásd Kódorog szót.

Kóté - sarok. Török: kutup = sarok

Kóter - deszkabódé, rácsos ketrec szerszámoknak, baromfinak. Falba vájt üreg.
Az ősi időkben földbe vagy löszfalba vájt üreget használtak tárolásra.
Tömlöcként is használták – kóter. Kóter – kotor- godor – gödör.
Mongol: kotogor = gödör, mélyedés

Kóti - buta, ostoba (ütődött). Mongol: göbde (göde - köte) = ütődik, ütöget
Mongol: kudkulduul = összezavar, összekever. (zavarodott)

Kotingaj - lusta. Mongol: ködel müri ügei = dologtalan, munkakerülő. Mongol: kaszing = lusta. (t = sz)

Kotla - üst, bogrács, katlan. Lásd Katlan szót.

Kotlós – tojásokon (kiköltés végett) megtelepedő tyúk. Mongol: kota – szállás, telep,
Mongol: kotala – szálláson van. (kotyol, kotlik) Tévesen a Kotyog szóból származtatják.
(Aki otthon kotlik, az otthon ül, alig mozdul ki a házból)

Kotnyeles – mindenbe beleártja magát, mindenbe beleavatkozik
Mongol: (g)odouna (kotouna - kotna) – kotnyeleskedik. Tévesen a Kotyog szóból származtatják.

Kótog - Lásd Kotyog szót.

Kótól - ütőfával ütögetve tör, puhít. Lásd Kotyog szót

Kotomáz, kotonáz, kotonoz, katat - zörögve, zajt csapva keres, kutat, kotorász. Lásd Kotyog, Katat .

Kotor – gödröt, mélyedést készít földben.
Mongol: koto(g)or – mélyedés, gödör

Kotorék - kisebb gödör. Lásd Kotor szót

Kotrecel, kotringol - sietve távozik, eliszkol, elkotródik.. Lásd Kotródik szót.

Kotródik - gyorsan eltűnik, sietve távozik. Török: gitder (kitder) = eltakarodik, elkotródik
A szó jelentheti még a kisebb állatok,rágcsálók földben lévő üregükbe, kotorékba való eltűnését,
elmenekülését. Mongol: kotogor = mélyedés, gödör

Kotromental - kotorász, zajt keltve matat. Lásd Katat szót.

Kottan - kattan, ütődik. Lásd Kottyan szót.

Kotu (1) – mélyebben fekvő, vizenyős terület. Pocsolya kis mélyedésben. Mély gödör a folyómederben.
Mongol: koto(g)or - mélyedés, gödör. Mongol: kudug – kút (vizet adó gödör)
Tévesen a Kotyog szóból származtatják.

Kotu (2) - lápos, mocsaras terület kiszáradásával kiszáradó , porladó növényzet képezte laza,
porhanyós talaj. Török – mongol: kata = száraz

Kotu (3) - levágott gabona tarlója, levágott kukoricaszár földből kiálló szár maradéka, levágott
lucernaszár maradéka, tarlója. (rövid, arasznyi szár maradvány)
Mongol: kada (kata) = lekaszál, learat, levág. (vágott darab)
Mongol: kelterkei (keterkei) = kis darab

Kóty (1) - túléllett, poshadt sárgadinnye, gyümölcs.
Török: kötü = rossz, romlott. Mongol: gutu (kutu) = elromlik, tönkremegy.

Kóty (2) – féleszű, buta, kóti. Török: kudur (kutur) = megbolondul
Mongol: kudkulduul = összezavar, összekever. Zavarodott.

Kóty(a) Kóta , (3) kótya, kótyagos - bolond. Török: kudur (kutur) = megbolondul

Kótya (1) (székely szó) - ősi jégkorong játék. kótya - arasznyi nagyságú fadarab. (Korong helyett.)
Mongol: kadkuur (katkúr) = bot . Lásd még Kotu (3) szót.

Kótya (2) - nagy mennyiség, nagy tétel, tömeges, halomnyi. Török: kütle = tömeg, kupac

Kótya (3) – nagy darab, lomha járású ember. Mongol: gadaun (kataun) = ormótlan, behemót, nagy darab

Kótyagos (1) - italtól kábult, zavaros, szédült fejű. Meggondolatlan.
Mongol: kudkuldu – összekeveredik (összezavarodik)
Mongol: kaudamla – meggondolatlanul cselekszik.

Kótyagos, (2) kócsagos - bágyadt, gyengélkedő, beteges. Szédül. (ty = dzs = cs)
Mongol: kata = betegségtől sorvad. Mongol: gardzsagar (kacsagar) = gyenge, beteges

Kótyálás - árverés. Lásd Kótyavetyél szót.

Kótyász – bottal hadonászik (bökdös, piszkálódik). kotács. Mongol: kadku (katku) = szurkapiszkál
Mongol: godo(g)onaur (kotonaur) = izgága, piszkálódó
Mongol: kadkulduu (katkuldú) = harcol, tusázik, hadonász.
Mongol: kadkuur (katkúr) – bot, ásóbot

Kótyavetyél- értékeit olcsón, áron alul eladja. Mongol: kudaldu (kutaldu) – elad, árusít, kereskedik.
Mongol: bayital-a-bar (vaitalabar) – olcsón, szinte ingyen, nevetséges áron. (b = v).
kuta - vaital. Tévesen szláv eredetű szó.

Kótydinnye - sárgadinnye. A görögdinnyénél kisebb, sárga színű dinnye.
Mongol: kelterkei (keterkei) = kis darab.

Kótyer, kótya - kis fadarabbal játszott ütős játék. Mongol: kelterkei (keterkei) = kis darab. (1– néma)

Kótyesz - kata, gyomor. Mongol: kotoodu = gyomor

Kótyfad - megromlik, erjed - gyümölcs. Lásd Kótyvad szót.

Kótyfarú - ferde csipőjű ember. Mongol: keltegei (ketegei) = ferde.
Mongol: kadzsagar (katagar) = ferde. Mongol: gadzsiu (gatiu) = ferde .
Török: kötürüm = nyomorék

Kótyfol - rosszat főz, rosszul főz, többféle anyagot vegyít. Lásd Kótyvaszt szót. (f = v)

Kótyiga - kocsika. egyszerű, kétkerekű kocsí, taliga. (kézzel húzható kocsí)
Mongol: kaszag (katyag) = kocsí, taliga. (sz = ty)

Mongol: köszüg (köcsüg) = kocsi. köszüg - kötüg = kocsi. (sz = ty)
Kotyleves - kásaleves . Mongol: köcse = kása köcse - köte = kása (cs = ty)
Kotyó - féleszü, bolond. Lásd Kóti szót.
Kotyog – megkopott , kiszáradt alkatrész ide-oda mozog, ütődik.
Mongol: godobaldza (kotobaldza) - izeg-mozog , ide-oda mozog.
Mongol: göbde (göde – köte) = ütődik, ütöget. Mongol: guyada (kuada - kuta) = üt
Mongol: ködelgegen – tei (kötelgegen) – valamilyen mozgású.
Kótyomfitty – bolondos, haszontalan, buta ember.
Mongol: kaudamla (kotamla) – meggondolatlan, könnyelmű
Mongol: bidau (fitau) – buta, bolondos (b = f)
Kottyan (1) - ütődik, koccan . Lásd Kotyog szót
Kottyan (2) - összeesik, belapul ; lefogy, lesóványodik, leromlik.
Kottys (erdélyi tájszó) - részeg ; félnótás. Lásd Kótyagos szót.
Kotyvad - megromlik, erjed – gyümölcs. (v – néma) kotyad.
Mongol: gutu = elromlik, tönkremegy. Török: kötüle = elromlik
Kotyvalék – zavaros szellemi termék, több dologból összekevert étel.
Mongol: kudkuldu – összekeveredik, (összezavarodik)
Kotvány, kotymány - kátyú, mélyedés, gödör. Mongol: koto(g) or = mélyedés, gödör
Kotvaszt, kotyfol - rosszul főz, rosszat főz, többféle anyagot vegyít. (v = f)
Mongol: kudku (kutku) = összekever, elegyít (többféle anyagot) — kutyul.
Kova (1) – tűzkő . (v- néma) kova - koa – ko - kő. Kő – finnugor szó is.
Mongol: ka(g) – vízkő. Mongol: kege = ékkő Kínai - mongol: kuu = kőedény
Mongol: kayirka(g) – kőtörmelék, kavics. Ujgur: tik khiya = magányos kő - szikla
Török: kaya (kaa) = nagy kő,
Kova (2) – **kovány, koha**. Fullánk. Török: kova = méh. (fullánkossal állat).
„ Belévette a méh a kovaonyót „ Beleszúrta a méh a fullánkját.
Kova (3) - fán maradt aszott, lyukas, kukacos dió. Török: kuvuk = lyuk, vajat
Kovács - A magyar kopácsol szó is ütögetést jelent. Pl. harkály kopácsolása.
Kopácsol --- kovácsol (p = v) Mongol: kebszi = üt, csépel. kebszi - kepcsi - kopács
Lásd még Kács és Koatyol szavakat. Vasat hajlító, görbítő, lapító mester.
Kovad - magja, héja ki-/ leválik. (pl. főzéstől a burgonya héja). Török: kavla = leválik, kiválik
Kováldodik, kopáldodik - dió a zöld burkából kiválik. Lásd Kovad szót
Kováta - hársfa törzséből vajúfejszével kivájt teknő.
Török: kavak = nyárf. Török: kovuk = vajat. Török: küvet = fürdőkád (teknő forma)
Kóvályog – csavarog, kallódik, kóborol, tekereg. (v – néma) kóvályog – koalog - kalog – kallódik.)
Mongol: kuiyilara (kuilara) – csavarodik, tekeredik.
Mongol: kölki (kölg) – kóborol, csavarog. Tévesen a koldul és csóvál szavakból származtatják.
Kovász – kenyérsütéshez használt kelesztő anyag. (v – néma)
Mongol: keyiszbüri – szeles, könnyelmű. (széllel telt)
Mongol: keyilele(g)ül – levegővel, gázzal felfúvat. (keleszt)
Kovriga , koriga - ajándék, sütemény betlehemes kántáló gyerekeknek. Lásd Kórigál szót.
Koza - juh, bárány. Ujgur: khoza = juh, bárány. Török: kuzu = bárány
Kozma – edény falára égett étel, kosz. Mongol: kuszum – kozma = edény falán lévő ételmaradék,
Kozmásodik - házassodik. Mongol: koos = pár. kozmásodik = párt talált.
Kozsibekecs - báránybőr bekecs. Török: kuzu = bárány
Kozsók - Lásd Kozsu szót.
Kozsocsel - bőrmellény - báránybőrből (birkabőrből). Török: kuzu = bárány. Török: csilt = bőr
Kozsu, kozsók – juhborból készült mellény. Ujgur – khoza, kozu – birka, bárány, juh
Tévesen román – szláv eredetű a szó.
Kő - kemény ásványi anyag. Lásd Kova (1) szót.
Kő, megkő - tészta megkel. Lásd Kel (1) szót.
Köblös - ürmérték, bormeregető edény ; jó húsu szarvasmarha
Mongol: köbkeger = duzzadó, dagadó. hízott. Lásd még Köből szót.
Köböl – ürtartalom. Az ősi időkben a gabonát, gumós terményt gödörökben tárolták. Tárolás előtt a
gödör falát szalmával kiégették, így évekig lehetett benne gabonát tárolni. Tetejét
bőrökkel fedték le. Az ürmértéke koronként, tájegységenként változott. (kb. 62, 94, 125 liter).
Később már az öblös, mély faedény , sárral betapasztott fonott nagy , magas kosár vette át a
tárolás szerepét. Mongol: köb – gödör, mélyedés. Lásd Kopolya szót.
Tévesen szláv, német eredetű a szó.
Köbölkút (felvidéki- csatai szó) - ásott (gödör)kút. Az ősi időkben az állatok itatása forrásoknál,

patakoknál, folyónál történt. Később, amikor már a legelők távol estek a víztől, mély gödröket ástak, hogy vizet nyerjenek. Ezek lettek a köbölkutak, gödörkutak, ásott kutak.
Lásd Köböl szót. Lehet még: hizómarhák kútja. Lásd Köbölös szót.

Köbölös, göbölös (felvidéki – csatai szó) – szarvasmarhák hizlalásával foglalkozó személy
Mongol: kebeli – has (hasas, kövér). Mongol: köbkeger – duzzadó, dagadó (hízott)

Köce (1) – sarok Török: köse = sarok.
Köce (2) – báránybőr kabátfele. Lásd Kacagány szót.

Köcölék (ormánysági szó) – batyu. Mongol: ko(g)szil (koszil – kocil) – cókók
Köcölődik - disznó a sárban hentereg. Lásd Kacsos, gacsos szavakat.

Köcsög – hosszú, ívelt nyakú cserépedény. Fül nélküli, ezért a nyakánál fogták meg. (pl. tejesköcsög)
Mongol: küdzsü(g)ün – nyak, edény nyaka

Köd - vízpára. Mongol: küdeng = köd, pára. Finnugor szó is.
Ködmön - birkabőrből készült felsőkabát. Mongol: ködösün = irha
Kögít – egységbe foglal, tömörít. Mongol: küdzsi (kügyi) – egész, teljes, tömör. (g = dzs)
Kögyők, köldök - köldök. Mongol: kantayira(g)a (kadaira) = kötél (n – néma)
Mongol: guduraul (kugyuraul) = szíj, zsinór, kötöző.
Magzatot az anyával összekötő zsinór.

Köhög – a tüdőben, légcsőben, torokban keletkező inger hatására görcsös kilégzéseket végez.
(h – néma) köhög – köög. Mongol: kei – levegő, szél.
Mongol: kakaul (kahaul) – tolongani, tulolni készletet, köhög.

Ködek, kögyök - köldök. Lásd Kögyök szót.

Kökörce, kükörce (Ormányság) – azonnal ugrani, marakodni kész; ügyes gyerek.
Mongol: keüked = gyerek, kölyök. Mongol: kokida(g) = összeférhetetlen.

Köldökcinege (Ormányság) - köldök táji szurkáló fájás.
Mongol: csangkuyi = felfúvódik –has. Puffadás miatti bélgörcsölés, szúró fájás.

Köldököl - kaszál Mongol: kadu = kaszál. (l – néma)

Kölönc - kolonc, nehezék. Állatok (kutya, tehén, ló) nyakába akasztott, lábszárig érő kötéltre, láncra erősített nehezebb fadarab, mely akadályozta a futást, elkóborlást.
Mongol: kala = nehézség Mongol: kaalta = akadály. Török: kolye = nyaklánc

Költ (1) – pénzt ad ki valamiért. Mongol: köl – pénz, tőke, forgalom. (t – néma) Elköltötte a pénzét.
Költ (2) - ételt elfogyaszt, elkölt. (l – néma) köt. Török: kotar = kiürít, elfogyaszt, befejez.
Mongol: kudura (kutura) = valami vége (elfogyása)

Költ (3) - kikölt. Kendert kiszedi az áztatóból (patakából) (és azt lábra állítva szárít)
Mongol: köl = láb. Mongol: köl deger boszka = talpraáll, lábra áll, felkel

Költ (4) - hord, szállít (mozgat). Mongol: köllö = koci elé befog. (kocsizik..szállít)
Mongol: köl = forgalom, pénz, üzletelés. Mongol: ködelgegen = valamilyen forgalmú, pénzü, fizetségű. Mongol: költü (köttü) = valamilyen forgalmú, pénzü, fizetségű

Költ (5) - ágyból felkelni kényszerít. Lásd Költ (3) szót.

Költ (6) – tojásból kikölt. Fiókat tojásból lábra állít. Lásd Költ (3) szót.

Költ (7) – elad. Mongol: kudaldu (kutaldu) = elad. (l – néma)

Költ (8) – sarok. Török: kutup = sarok. (l – néma)

Költözik – odébb áll, elvándorol, elmegy, lábra kel. Mongol: köl – láb; forgalom, jövés-menés

Kölyök – főként kutya-, macskafélék kicsinye. Mongol: gölöge – kiskutya, kölyökkutya
Mongol: güyüg – oroslánkölyök

Kölyü - kézimalom gabona őrléséhez. Mongol: kayir(g)a = durva fenőkö - malomkö

Kömpölő - kaszára erősített kampós fa, mely a levágott gabona egyenlets eldőlését biztosítja. (hadaró)
Lásd Kampó szót.

Könik (székely szó) – túlér (gyümölcs). Mongol: könö(g)egde – károsodik

Köntőrfalaz - mellébeszél, ferdít, hazudik. Amikor a szekér köntőrfarol, akkor az egyenes útról eltér a hátulja, út mellé farol. Ferdén halad a szekér.
Mongol: ködelbüri (kötelbüri) = féloldalaz, dől. (n – néma)
Mongol: kanara – oldalra dől, elferdül, hajlik, dől valamire. Török: kandir = becsap, hazudik
Mongol: köntüre – megdől, megbillen. Mongol: kadaura (kataura) = köntőrfalaz, mellébeszél.
(n – néma). A legtöbb vár falát kívül ferdére, kissé befelé döntve építették, így tartósabb, omlásra kevésbé lett hajlamos, mert a belső oldala támasztott, erősített volt.
Köntőrfal = dőlt, ferde fal, egyenestől (függőlegestől) eltérő fal. Köntőrfalazás – egyenes beszédűtől való eltérés, mellébeszélés, ferdítés, hamis beszéd.

Könny, könv, künü - síráskor a szemből kicsorduló sós folyadék. („bárat vize „)
Mongol: guni(g) = bánat, szomorúság, csüggedtség. Finnugor szó.
Mongol: köndegür = fájó, sajgó. Mongol: gongsiana = sír, sírdogál (könnyezik)

Könnyelmű - döntéseket könnyen hozó, meggondolatlan.

Mongol: könggemszűg – könnyelmű, meggondolatlan. Tévesen német eredetű a szó.

Könnyű - kis súlyú. Mongol: könggen = könnyű. Tévesen német szó.

Könyök - kanyar, forduló. Mongol: kanara = hajlik (hajlat)

Könyörül - megsajnál, megbocsát. Mongol: enere = könyörül.

Köp, töp, pök - köp. Felfújta szájából kifújja a nyálat, torokváladékot.

Mongol: köbkeyi = felfuvalkodik

Köpcös – alacsony, pocakos, dagadt ember. Köpcösödik = pocakosodik, megnő a hasa.

Mongol: kebeli (kepli) – has (pocak). Mongol: köbkeger (köpkeger) – duzzadó, dagadó

Köpcösen jár - büszke, gögös, felfuvalkodott Mongol: köbkeyi = felfuvalkodik

Köped - kopik, hámk. Lásd Kopik szót.

Köpedt - kopasz. Török: kopuk = kopasz.

Köpet - habos torokváladék. Habos nyál. Török: köpük = hab

Köpöce - fából üregesre kivájt ivóedény. Mongol: köb = gödör, mélyedés.

Köpöget - csipked gyümölcsöt. Lásd Kopik, kopog szavakat.

Köpöly, köppü – buraszerű kis üveg, pohár, melyet felmelegítve a beteg testrészeire tettek, vérbőség előidézésére, vér kiszívása végett. Mongol: **gubszi** = szopik, folyadékot kiszív.

Török: kupa = pohár, kupa. Tévesen német eredetű szó.

Köpörce - töpörtyű. Mongol: korbo(g)or (kobo(g)or – kobór) = töppedt

Köpörtyű - töpörödött. Lásd Köpörce szót.

Köpü (1) - fatözsbe vájt mélyedés, üreg; csőszerű vájat, lyuk. Köpülő. Mongol: köb = gödör, mélyedés

Köpü (2) (Ormányság) – pelyva. Mongol: kebeg (kepeg) = pelyva, polyva

Köpükút - odvas, üreges fa törzséből kibélelt kút, mélyebb gödör. Lásd Köpü (1) szót.

Köpül (1) - tejszínből, tejfelből ütogetéssel vaját készít köpüben.

Mongol: kebszi = ütogetéssel alakít. Lásd még Köpü (1) szót.

Köpül (2) – közösül. Áttételes értelmű szó. Köpülőfát a köpübe (lyukba) ütoget. Lásd Köpü (1) szót.

Köpülő - fa törzséből üregesre kivájt edény, melyben vaját köpültek, mákot, diót törtek. Lásd Köpü(1) szót.

Köpüs (székely szó) – leölt, majd leforrázott baromfi. Kopasz. Mongol: kobor = ritka, gyér, kopár. kopasz.

Kör, körvonal – olyan zárt görbe, melynek minden pontja egyenlő távolságra van a kör középpontjától.

Tibeti - mongol: (g)orti(g) – kör, körvonal. Mongol: küriye – kör, gyűrű

Mongol: kürdün – kör. A kör szó eredete vitatott. 8 – 10 nép nyelvében megtalálható.

Köres, köre (felvidéki-csatai szó) – jól kapálható laza talaj. Mongol: keüreg – porhanyós, szétomló

Mongol: köröszülig – jó talajú

Körföl, kirfel, körpöl - gyötör, szid, korhol, puhít (főz), gyengít, koptat, odaéget, megéget. Ront.

Mongol: koroszka = gyötör. Mongol: kariya = szid

Mongol: karu = koptat Mongol: kari = gyengül, lazul, (puhul), bomlik, korhad

Mongol – török = kara = fekete. Feketére éget húst, edényt (víz nélkül).

Köris(fa) - Mongol: küireszün = körisfa

Környék - adott hely körzetéhez tartozó közeli terület.

Mongol: küriye = kör. Mongol: naa(g)ur = közeli, innenső oldal mentén.

Körő (Ormányság) - törékeny, kiszáradt fa. Mongol: kaurai = száraz. Török: kuru = száraz.

Köröm – az ujjak utolsó íze fölött növvő félkör, kör alakban végződő lapos szaruképződmény.

Lásd Kör szót. Karom.

Körömpő – tüskés hengerű gyapjú bolyhosító. Szálakat lazító, szálirányba tépő eszköz. Puha szálakra foszlató. Mongol: keüre(g)ül – foszladozóvá tesz

Mongol: keüreg – szétomló, laza Mongol: umba – nagyon lágy, puha

Köseb - kaszab, hentes. Török – mongol: kes – vág. Lásd Keszab szót.

Kösnyő - pánt, vállpánt, kantár. Mongol: kosilang = heveder. Török: kusak = öv. Mongol: kosiya = szalag.

Kösmöl – kapar. Mongol: kuszuurda = kapar

Kösöntyű, kösentyű – nyakban hordott díszes női ékszer.

Mongol: küdszügübszi (küsügübszi) – nyakravaló, nyakék. (Lásd még Kincs és Köcsög szavakat)

Köstörködik (Ormányság) - vesződik, kínlódik valamivel.

Mongol: kaszira = kínos, keserves tapasztalatot szerez.

Köstörög (Ormányság) - ellenkezik. Mongol: köszi(g)üre = ellenszegül, makacskodik.

Köszik - közösül, párosodik. Mongol: kooslaul = párosítani (párosodni) hagy

Köszköpü - házasságközvetítő, párkereső asszony. (gyügyü, gyentölő). Mongol: koosz = pár.

Mongol: köbörde = keres. Török: kap = megfog, fog. Kösz – köpü = párt kereső, fogó..

Felvidéken Csatán a szülőfalumban „gyentölő asszony „ volt a neve.

A házasságközvetítő asszonyok a sok próbálkozás, futkosás ellenére nem voltak nagyon sikeresek.

Ezt fedi a **köszköpüködik** = sürüg-forog, sikertelenül küszködik.

Köszönt – tisztelettel megszólít valakit. Mongol: kicsiyenggüyle (kisziyenggüyle- köszönt tisztelettel.

Köszörül - megélezi valamit. Finnugor szó is.
Török: keskinlestir = köszörül. Mongol: kursala (kuszala) = élesít. (r – néma)
Mongol: kegdzele (keszele) = horzsol, dörzsöl.

Köszvény, kosvány. - túlzott húsfogyasztás következményeként bekövetkező ízületi gyulladás.
A húst - hússal fogyasztó arisztokrácia betegsége volt elsősorban. v – néma.
köszvény = kösen. Ujgur: khos (hos) = hús. Kínai – mongol: kuusuun = hús

Kőt (Felvidék – Csata) - felköt, lábra állni készlet. Lásd Kel (2) szót.

Kötekedő – másokat ingerlő, sértegető ember. Mongol: kadqu(g)csi (katku(g)csi) – kötekedő

Kötél - kender vagy lencséből sodrott vastag zsinór. Török: kitik = kenderszál. Török: keten = len

Kötelem – kötelesség, feladat, munka. Mongol: ködelmüri – munka

Kötés - valaminek a bekötése. Mongol: kabtaszun (kataszun) = kötés

Köttes - kelt tészta (kenyér, kalács, fánk, pogácsa...) Megkötött tészta = élesztő hatására gáztól, levegőtől megduzzadt, kelt tészta. Mongol: kö(g)e = megduzzad, megdagad, megkel
Mongol: kö(g)elge = dagaszt, keleszt. Mongol: kö(g)szeyi = felfúvódik. Mongol: kei = levegő.

Kötyfő - Lásd Kotyvaszt szót.

Kövé – testes, meghízott, hájas, dús. (v – néma) kövér – köér. Mongol: kurtai – kövér, hizott

Köveszt - szalonnát gyengén megfőz, (megduzzaszt, megkeleszt.)
A főzés hatására a szalonna megduzzad, megdagad, megkel ugyanúgy, mint a tészta az élesztő hatására gáztól, levegőtől megduzzad, megdagad, megkel. A közös jellemző és az alapszó ugyanaz: köe, küe, kei. Lásd Megköveszt szót.

Követ, köet (felvidéki – csatai szó) – halottat elsirató, búcsúztató asszony(ok). Halott nevében bocsánatot kérnek a hozzátartozóktól (v – néma) követ – köet – kiált – jajveszékél, sir. Mongol: kayila – sir, ri, hőséneket kántál. (halott tetteit méltatja). Mongol: kayirala – sajnál (sirat)

Követel – erősen kér. (v – néma) követel – köetel – köe. Mongol: guyulta – kérés.
Tévesen a követ (kisér) szóból származtatják.

Köz (1) – üresség, üres hely, szabad térség, hiány, kitöltetlen tér Mongol: kooszun – üres, üresség
Mongol: kei – levegő, hézag, köz. Tévesen két dolog között lévő valamire értik.

Köz (2) – nagyobb csoport, társulás, társaság, népesség. Mongol: korsziya (kosziya) – szövetkezet, társulás, köz

Közel - kis távolságra lévő. Mongol: kadziudkan = közel

Közép - egy test mértani középpontja. Mongol: küisün – közepe valaminek.

Közöl – a köz tudtára ad, másokkal is megismerttet valamit.
Lásd Köz (2) szót. Tévesen a Köz(1) szóból származtatják.

Kua - erdélyi tájszó. hova? Lásd Há? szót.

Kubály (felvidéki – csatai szó) – víztartó edény, fadézsza. Kínai - mongol: kubing – vödör

Kubikus – föld megmozgatásával, tereprendezéssel, átak, töltések, gödrök kialakításával foglalkozó munkás. Mongol: köb - gödör, mélyedés. A kubik – térfogat szó hasonlósága megtevesztő.

Kuckó - A kemence és a fal közötti szűk, keskeny hely; fedett hely, vacok.
Mongol: gacsau = szűk, szűkös, keskeny. Török: kücsük = kicsi, kicsike

Kucora - a mag csírázni kezd. Mongol: godzoyi = felmered, felnyúlik, felágaskodik (csíra a földből)

Kucori (erdélyi tájszó) - tehén ellése után kifejt sűrű, ihatatlan tej. Mongol: gadzagai = rossz, hibás

Kucorodik – összegörnyed, meggömbölyve guggol / lefekszik. Mongol: (g)adzi - hajlik, összegömböly
Mongol: kadziula – ledől. lefekszik

Kucsa (tájszó - kutya. Mongol: kucsa = ugat (kutya)

Kucska - öregember gúnyneve. Török: kodza = öreg, vén, agg

Kucsuvál - írt. (gáz letép, kitép). Mongol: kuucsi = letép. kitép

Kudal - fut, elszalad, elkotródik. Mongol: güidel = futás

Kudar - cudar (idő). Mongol: küitere = hidegre fordul

Kudarc – sikertelenség, meghiúsult szándék, tett. Mongol: (g)uduyi – hanyatlik, leáldoz
Mongol: adza – szerencse. Kud – acs – leáldozó szerencse (r – néma)

Kudvancos, gudvancos - kukacos, lyukas, hibás, tönkrement, sérült
Mongol: gutu = elromlik, tönkremegy. Lásd még Gudvancás szót.

Kuferc - **kavirc**, veszekedés, zűrzavar. Török: kavga = veszekedés

Kuga - nehézség, betegség. Mongol: kalgua (kagua) = nehéz, kínos, bajos

Kuhajdán - erős, nagy termetű ember gúnyneve. (h – néma) kuajdán. Mongol: kayida = hegy

Kuhal - kibont mogyorót zöld burkából. Lásd Kopál és Kúp (1) szavakat.

Kuhadás - felpúposodott vakolat. (h – néma) kuadás.
Télen a fagy megrepesztí a vakolatot. Nyáron az esővíz beszívárog a vakolat alá, majd a tűző nap elgőzölteti a vizet. A gőz felpúposítja a vakolatot. (felfújja)

Mongol: keyile = levegővel (gázzal, gőzzel) felfúj. Mongol: kolkoyi (kolhoi) = puffadás
Kuhicol - köhög, köhécsel. (h – néma) kuicol. Mongol: kei = levegő (légzés ,köhögés)
Mongol: kei kaniya (keihania) = köhög (szárazon)
Kujak - ököl. Összehajtott kéz. Összetekert, összehajtott ujjak
Mongol: kuyila = összehajt, összeteker
Kujonkodás – bujálkodás. Mongol: kuyali – bujálkodás, érzékiség
Kujtács, kutács (felvidéki – csatai szó) – tűzpiszkáló vas. Lásd még Kutál szót.
Mongol: (g)alan kayicsi – tűzigazgató fogó. Török: asza = bot
Kut – ács = Mongol: kudkuul = kavár, kever. Mongol: aszaa gal = tüzet rak (aszag = parázs)
Kujtorog – csavarog, tekereg ; kiabál. Mongol: kuyilara – csavarodik, tekeredik
Mongol: kayila = sír, rí (jajveszékél)
Kuka (1) - horog, kampó. Mongol: gogogda = horog, kampó. Mongol: kakulda = horoggal horgászik
Kuka (1) - szótlan, néma. Egy kukkot szem szól. Kuk – hangutánzó szó.
Kukás – dohányos. Dohányszagot árasztó. Török: kokus = bűzölög, bűzlik, rossz szagot áraszt.
Kukarca (székely szó) - kipréselt sajt savanyú leve. Mongol: kakara = megsavanyodik.
Kuki – kisfiúk nemi szerve (tréfás). Mongol: kuka – herezacskó
Kukja (1) - szántóföldön lerakott, szétterítésre váró trágyarakás. Mongol: kokir = trágya
Kukja (2) – kúpos, csúcsos halom, rakás, domb. Halyagos kukja dülönév.
Kukujó - burgonya. Török: kukla = báb, bábú. (Báb formájú gumó)
Kukkad - le-lehajolva, le-lebukó fejfel szundikál, bóbiskol. Feje lehorgad, lankadtan lekonyul.
Mongol: goka , gogoda = horog, kampó. Mongol: kakulda = horoggal horgászik
Kukkant, kukucskaál- benéz, nézeget, les, figyel, szemmel tart.
Német: Guck = lát, néz. Gucker (kukker) – néző. Német: (kuk mal = nézd !)
Kukorékol – kakas hangos, harsány hangon szól. Mongol: g)aa(g)a – károg, kárál (kukorékol)
Mongol: kakir – éles, harsány hang.
Kukorica - szemes terményt hozó csöves takarmánynövény. Maja indián: KU - Qiuche
Kukó (1) - tojás. (vicces elnevezés). Török: kakala = kakál. Átvitt értelemben: tojik.
Kukó (2) - szarvasmarha összehajló szarva. (horgos, kampós szarv). Lásd Kukkad szót.
Kukó (3) - kúpos halom, kis dombocsk. Mongol: kokibaldza = görbe, hajlítót
Mongol: köge = duzzad, dagad (domborodik)
Kukore(a) – kunkorodó, göndör, görbe, hajló. Lásd Kukkad szót.
Kuksol - görnyed. Mongol: kügdüi = görnyed
Kuku = sír, temető. (tréfás elnevezés) Török: kok = bűzlik, szagot áraszt. Kuku = döggút, dögtemető.
Kukuc - kenyérnek süléskor kihaladt, dudorodó része. Mongol: köge = duzzad, dagad.
Kukuj – daganat. Mongol: köge = duzzad, dagad (k = g)
Kukumis - semmit érő dolog, kutyaszar. Török: kaka = kaka, szar. Török: mesele = dolog.
Kukutyin – elfeledett, régvolt, nyom nélküli , honfoglalás kori falu neve. Kék jurtás falu.
Mongol: köke – kotan = kék – település , kék házak, kék jurták. Belső –Mongólia fővárosa:
Kokkot (Hohhot) - kék város (kék jurták). A mongolok magukat „kék” mongolnak nevezik,
választott színükről. Az altaji türk nép választott színe is a kék volt, akárcsak a székelyeké.
Kul, kulázik - szarik. Török: kulucska dömeni = tojás. Kul = „ tojik „
Kula (1) (ormánysági szó) – zsúpfedeles (nádfedeles) pelyvás viskó. Mongol: kuluszun – nád
Kula (2) - ürülék. Lásd Kul , Kulázik szavakat.
Kula (3) - disznóól fedetlen kifutó része. Futkosó hely. Mongol: güyü (külü) = fut, szalad.
Kula (4) - az anya ágyához tolható állvány, melyre a teknőben lévő csecsemőt teszik, hogy az anyja
figyelhesse. Török: kolacsan = les, megfigyelés. Török: koltuk = védelem, támasz, ülőhely
(fekhely). Török: kal = tartózkodik vhol.
Kulacs – gömb, lapított gömb alakú italtartó edény.A régi időkben a pásztorok szíjjal felkötött lopótököt
használtak kulacsnak. Később fából faragták ki. Mongol: kulu = facsésze tejbarnak
Mongol: kulu = lopótökből készült... (kínai szó). Török: szu (csu) = víz.
Kulu - csu = víztartó tök. Török: külek = csöbör (fából)
Kulás - hamuszürke. Török: kül = hamu.
Kules - kujcs, kúcs, kuhucs, koucs, kócs, kócsona . Ráhajtható kampó, mint ajtózár, kampó, karika .
Mongol: kidzsa(g)arla = korlátoz, határt szab, lezár. Mongol: gadzsiu = görbe, hajlott.
Mongol: kadzsagai = görbe, ferde. Lásd még Kócsona szót.
Kuli (1) – lehajló, befelé görbülő szarv. Mongol: kuluyi – lekonyul. Tévesen szláv szó.
Kuli (2) - megíjult, amiben reménykedett. Csalódott, elkeseredett.
Mongol: kal = keserű tapasztalat (csalódás)
Kuli (3) – egyszerű kétkerekű kocsi, kordé. Mongol: külle = kocsi elé befog
Kulimász - kocsikenőcs, ragadós pép. Mongol: **kalda** = ragad, tapad

Kínai – mongol: maadzing = kence, lenolaj. Kal – maadzi

Kulipintyó – eredetileg nádkötegekből háztető formában készített egyszerű pásztorszállás volt. Később az egyszerű, kicsi házikóra mondták. Mongol: kulu – nád

Mongol: бүтүгел (pütügel) – készítmény, alkotás. Mongol: baudal (pautal) – szállás

Kullancs – emlősök bőrébe fúródó vérszívó rovar. Mongol: kuwaldza (kualcsa – kulacs) = kullancs.

Kullog – lassan lépked, lassan, nehézkesen jár. Mongol: köl – láb, forgalom, jöves-menés

Mongol: köl ügei – kis forgalmú, gyenge lábon álló, gyenge mozgású.

Kulompér – burgonya. Földben termő gumó. Kulom – pér

Mongol: külemdzi = földbevéajt, vermelt. Földben lévő.

Mongol: bögerencseg (böerencseg – pöerencseg) = golyó, gömb, gumó. Lásd még Péra szót.

Kum (1) – lám, ugye, sajnos. „, Kovács Margit bő szoknyája, kum beakadt a kapufába, kum. „

Mongol: gem (kem) = hibázik, kárt, bajt csinál; bizony, valóban. M: gemszil-tei = sajnálatos

Kum (2) – hum, szemét becsukja, szundít egy rövidet. Mongol: kamki (hamki) = becsuk.

Mongol: kemdziyeti unta - mértékkel alszik, alszik egy keveset.

Kumas - nagyobb darab ennivaló. Török: kumanya = ennivaló, útravaló.

Kumma - jelentéktelen kis mennyiség valamiből. Mongol: kemdziyeti = korlátozott, mértékes.

Mongol: kemkedeszü = apróság, töredék, törmelék. Török: kem = kevés, nem sok

Kumman - alattomos, sunyi, rosszindulatú. Török: kemlik = rossz, gonosz

Kumant - csendben eloldalog, elbújik, eltűnik a munka elől. Mongol: güm (küm) = csendes.

Török: kamuflaj = rejtőzködés

Kummog (1) - rágódik. Török: kemir = rágcsál

Kummog (2) – összehúzódba, csendesen morog magában. Lásd Megkummogja magát. szót.

Kumszekágye - jól, megfelelő módon, gondosan csinál valamit.

Mongol: kim(g)acsi = gondos Mongol: kilge (kigye) = készít(tet).

Török: kámil = teljes, tökéletes. Török: szekil = módon, formán

Kuna, cuna - női nemi szerv. Török: kin = kard hüvely.

Kuncorász, kuncerál, kuncorál - nyafogva, sírva kér, kunyerál. Lásd Kuncsorog szót.

Kuncog - Lásd Kuncsorog szót.

Kuncsolófa (Felvidék – Csata) - sodrófa. Kínai – mongol: gandzin = sodrófa

Kuncsorodik – kunkorodik, összetekereg, összesodródik, összepöndörödik.

Kínai – mongol: gandzin = sodrófa. Lásd még Kunkorodik szót.

Kuncsorog – fázástól, félelemtől összehúzza magát. Lásd kuncorog szót.

Kuncsorog (1) – kunyerál. Sírva, nyafogva kéreget.

Mongol: gongszi(g)ana (koncsigana) – siránkozik, nyafog valamiért, hogy megkapja.

Mongol: gandzsü(g)an szana – áldozati fohász vadászsákmányért. (kérés, könyörgés).

Kuncsorog (2) – éhesen, (siránkozva) koldul, kóborog, csavarog. Lásd Kuncsorog (1) szót.

Kundész, kándászik, kendész - keres, kutat (mindent felforgatva)

Mongol: köntüre(g)ül = felforgat (átvitt értelemben: keres, kutat)

Mongol: kandu = tekint valamire. (tekintetével keres, fürkész)

Kunéroz - kunyerál. Lásd Kuncsorog (1) szót.

Kunkorodik – hajlik, görbül, tekeredik. Mongol: kanara – hajlik

Kunyerál – kéreget, könyörögve kér. Lásd Kuncsorog (1) szót.

Kunyhó – nádból, kóróból, leveles ágakból egyszerűen összeépített szállás.

Pásztorok éjjeli szállása. (h – néma) kunyhó – kunó.

Mongol: kono(g) – éjjeli szállás. Török: konak – éjjeli szállás. Ujgur: hane = szállás, ház

Kúp(1) (ormánysági szó) – mákot, babot, borsót héjából bont. Mongol: kübü (küpü) – szétbont

Mongol: köbö (köpö) – felfejt, szétbont. Török: kabuk = héj, kéreg, hancs

Kúp(2) – mértani forgástest, kör alaphoz tartozó csúcsos paláttal.

Mongol: koboyi (kopoyi) – kúpos alakja van. Mongol: kobong (kopong) - kúpos

Tévesen délszláv eredetű a szó.

Kupa - kúp formájú talpas pohár fából, serleg. Lásd Kúp (2) szót.

Kupak – fedél, zárósapka. Török: kapak = kupak, fedél, fedő. Mongol: kabqa(g) - fedő, fedél

Ujgur: khapakh = kupak, fedél

Kupaktanács - tanácskozó testület. Mongol: kubii (kupí) – tanácskozás, egyezkedés

Kupcihér - tekergő, naplopó. „, Lekopott” úri csavargó. Mongol: köbörde – kóborol, csavarog, tekereg

Mongol: dzayiul (cahiul) = csavargó. Mongol: csa(g)acsila (csahacsila) – hajléktalanul kóborol.

Kuporcol, guburcul - gubbaszt, kuporog. Összehúzza magát, összeszorul. Megszorongat, sarokba szorít.

Mongol: kabcsi(g)da = összeszorul. Mongol: köbcsire = görcs húzza. (összehúzódik)

Mongol: kübere = hajlik, visszahajlik, meghajlik (kuporodik, összehajlik).

Kuporgat – apránként félrerakva gyűjt. Összezsugorgat pénzt. Mongol: kabka(g)la – zsugorgat, dugdos

Kuporodik, kuporog - összegörnyed. Mongol: kamburdur (kapurdur) = görnyedten ül. (m – néma)
Mongol: kübere = hajlik, visszahajlik, meghajlik
Mongol: kabcsigarda = összehúzódik, összeszűkül, összeszorul.

Kúr - közösül, párosodik
Mongol. kuricsaldu = közösül egymással, erős érzéki vágyat, gerjedelmet érez egymás iránt.

Kurál (székely szó) - esik az eső. Belső mongol: kur – eső

Kurcina – töpörtyű. Mongol: korcsi(g)ar – töpörödött

Kuresi (ormánysági szó) – magának való ember. (cs = sz)
Mongol: karszítai (karcsitai) – összeférhetetlen ember

Kurdinos - gyenge, beteges. Mongol: koro(g)dal = kár, kór, ártalom, betegség

Kurdupel - törpe (kurta) Mongol: akurda = kurta. Mongol: bildar (pildar) = termet

Kurgán – uralkodó, fejedelem, kán sírja, sírhalma ; erőd, földvár
Ujgur: khurgan = erőd. Mongol: kuradaszu – felhalmozódás (halom)
Török – mongol: kan – kán, fejedelem, uralkodó. Kur – khan = fejedelmi (sír)halom.

Kurgat (1) - állatokat lármásan kerget, elzavar.. Mongol: kor(g)oo – zaklat, (sürgetve jár valaki nyakára)
Mongol: garga = eltávolít (elzavar) . Mongol: kar – éles hang (kiáltás)

Kurgat (2) – gurít, gördít. gurigat. Mongol: körböge = megforgat, gördít
Mongol: kürdün = kör, kerék, forgódob (gördíthető tárgy)

Kurgat (3) - kóborolva, kószálva keres. Mongol: körbe = forgolódik, kószál
Mongol: kayigul = keres, kutat (j = r)

Kurgat (4) – korog a gyomra. Lásd Korgó szót.

Kurgyál (ormánysági szó) – erőszakosan kiabál. Mongol: kar – éles hang. Mongol: kariya – káromol, szid

Kurjál - kiált, kiabál. Lásd Kurjant szót.

Kurjant – kiált egy nagyot. Mongol: kar – éles hang

Kurkál, kurgál - tetűt keres, kiszed hajból, szőrzetből ; szenet, paraszt kiszed, kikotor kemencéből; leszed,
bottal lepiszkál, kipiszkál vmit. Mongol: garga (karka) = kijuttat, kivesz, kiszed, eltávolít, leszed
valamit. Mongol: kuraszutu = megtetvesedik. Tetű szó.

Kurkász - majmok tetveszkednek, egymás szőrzetében tetűket keresnek.
A keres értelme a szónak áttételes. Lásd Kurkál szót.

Kurkászik - gyümölcsöt bottal lepiszkál. Lásd Kurkál szót.

Kurkubo - szivárvány. Eső után megjelenő színes félkörív a levegőben. Fénytörés az esőcseppeken.
Mongol: kur = eső. Török – mongol: kubbe = kupola.
Mongol: kobki = félkör alakú... Mongol: kabcsiyakai = íj (íj formájú)

Kurnyó - kunyhó. Lásd Kunyhó szót.

Kuröl (Ormányság) - korhol. Lásd Korhol szót.

Kursmid - gyógygyóvác . Német : Die Kur = gyógyít, kúrál. Német: Schmied = kovács.

Kurta – térben és időben rövid. Tévesen latin eredetű a szó.
Mongol: aqurda – túlságosan rövidnek bizonyul. Mongol: kuriyanggui = rövid
Mongol: koro(g)da (korda) = csökken, fogyatkozik, töpörödik (kurta lesz)

Kuruc (1) – A Habsburgok elnyomása ellen harcoló ellenálló, azokkal szembenálló harcos.
Mongol: kar(g)ucsaldu (karuçaldu) – szembeszáll, összeütközik.

Kuruc (2) - veszekedés, verekedés, összeütközés. Lásd Kuruc (1) szót.

Kuruc (3) – igen rossz, esős, hideg, szeles, zord idő.
Mongol: kar(g)ucsaldu = rossz, durva, kegyetlen, mostoha

Kuruc (4) - kemény, szigorú, zord ember. Lásd Kuruc (3) szót.

Kurugla, kuruglya (1) - kantaszekér, kemenceszekér. Nyeles, a végén lant formára
hajlított vassal és két kis kerékkel ellátott kemenceszerszám. A kantát (cserépedényt) a
nyakánál megfogták ezzel a szerszámmal, majd betolták a kerekek
segítségével a kemencébe főni. Ezzel a szerszámmal szedték ki a forró edényeket.
Mongol: kürdön = kerék. Kurug = kerék. Mongol: öli(g)ür = emelőrúd. Kerekas emelőrúd.
Török: levyé = emelőrúd. Tévesen német - szlovén eredetű szó.

Kuruglya (2) - szén, parázs kisedésére, kikotrására alkalmas hosszúnyelű kapaszerű szerszám.
Lásd Kurkál, kurgál szót. Tévesen német, szlovén szó.

Kurulyó - sár, hó levakarására való nyeles vaslemez. Lásd Kurkál szót.

Kuruszol - karcol, súrol. Mongol: karsildu = súrlódik, csiszolódik
Mongol: kordzsigina = csikorog, karcolódik

Kuruzsol, kuruzsál (1) - ártó varázslással megbetegít valakit, megbabonáz, rontást rátesz. Szláv szó ?
Mongol: koor = baj, ártás, ártalom, betegség. Mongol: kariya = átok
Mongol: acsiyala = rárok, rátesz. Koor - acsial = kuruzsol = rontást, ártást - rátesz (valakire)

Kuruzsol – babonás gyógyító eljárásokat alkalmaz. Mongol: koor = kór, betegség, ártalom, mérgező anyag
Mongol: uszadka = megsemmisít. Mongol: aszara = oltalmaz
koor - usza = kuruzsol = betegséget - megsemmisít
koor - aszara = kuruzsol = betegségtől - oltalmaz Szláv, német szó ?

Kuruszol, kürüspöl - súrol, koptat. Mongol: karsi = súrlódik. Mongol: balba = tönkretesz
kars - bal = súrlódva tönkretesz.

Kurva - Lásd Kurválkodik szót.

Kurválkodik – sóvárgást, gerjedelmet, testi vágyat ébreszt; felkínálja magát szexuális kapcsolatra.
(v - néma) Mongol: kuricsaul – sóvárgást, gerjedelmet, testi vágyat ébreszt.
Mongol: kuricsaldu = közösül. Tévesen szláv eredetű szó.

Kushad - görnyed, gubbaszt, sínylődik (betegesen), csendben lapul, nyugton van.
Mongol: gildzsi = hajlott. (1 - néma) (gicsi - kisi) Mongol: guldzsigana = hajlik, görbül.
Mongol: kaszuda = csökken, gyengül. Mongol: kasiral = keserves, kínos, elmegy a kedve valamitől.

Kushajt - meggörnyed, lehajlik. Lásd Kushad szót.

Kuski ! - disznónak az ólból való kihajtására használt szó. Mongol: koskicsi = kiáltoz.

Kusli (1) – gyenge szemű, rossz látású. Mongol: kaszuda = csökken, gyengül

Kusli (2) (Ormányság) - dörmögő, rosszindulatú öreg.
Mongol: kacsila (kasila) = mások hibáiban vájkál, mások hibáit kibeszéli.
Mongol: kacsu (kasi) = rosszindulatú szóbeszéd.

Kusló - tréfálkozó, bohó, viccelődő. Mongol: kosongcsila = tréfálkozik, mókázik.
Mongol: kö(g)dzigen (köszigen) = vidám.

Kusmadozik - száraz gallyat, fát gyűjtöget, szedeget. Mongol: ka(g)sza (kasza) = megszárad, kiszárad.
Mongol: mod = fa. Török: keskinti = hulladék, levágás, nyesedék. Török : kesim = vágás, szedés.

Kusornyó - kunyhó, kalyiba. Pásztorok pihenő helye.
Mongol: kadziula (kasiula) = ledől. lepihen, lefekszik. (s = dzs)

Kuss ! kutya, disznó elhallgattatására, elkergetésére használt szó.
Mongol: bitügei kucsa ! (kusza) – ne ugass! , ne pofázz ! , kuss!
Mongol: kucsa = kuss ! Tévesen német - francia eredetű a szó.

Kustol - biceg, sántít. Mongol: kadsagana (kacsagana – kasagana) = biceg, sántít.

Kustora, kusztora - ostor (nyél). (az ostornyél egy hosszú bot.)
Kustor ki ! = futás kifelé ! Állatokat az ólból kihajtó szó.
Török: kustur = futtat, siettet valakit, valamit. (pl. ostorral)
Mongol: kicsiyelge (kisiyelge) = igyekezetre készítet (siettet)
Mongol: torlog = büntetésre használt bot.

Kustorog – gubbaszt. Lásd Kushad szót.

Kusza(lék) (1) - tarlón elhagyott, ott maradt, elhullott gabonaszálak, melyeket összegereblyéznek
(rendezetlenül) és kévébe kötik. (kuszakéve). Török: kesinti = levágott, hulladék
Mongol: kocsorga (korszorga) = hátrahagy, ott hagy; ott marad.

Kusza (2) - ágas – bogas, szétálló. Mongol: geszi(g)ün = ág, gally

Kuszál – szálakat összekever, összekavar, összevissza teker. Lásd még Kócol, Kutyl szavakat.
Török: kacsamak göszter (kaszamak göszter) = csűr, csavar, teker, fordít. (Kuszál, kócol.)
Török: kecselés (keszeles) = szétszedhetetlenné válik. Összekuszált.

Kuszár - vékony, sovány. Török: küser = fejlődésben lemaradt. (vékony, sovány)

Kuszi - rövid, csonka farkú állat. Levágott farkú állat.
Török: kes = vág, levág. Török: kestir = lerövidített, levágat.

Kúszik – földhöz, fa törzséhez lapulva lassan halad előre. Mongol: kamszi (kaszi) – lapul (m - néma)

Kuszli, kuszka - kemence és a fal közötti szűk hely. Lásd Kuckó szót.

Kuszma - aratás után szétszóródott, elhagyott gabona. Mongol: kuszum = maradék, kaparéék

Kuszmál - összekuszál. Lásd Kusza, Kuszál szavakat.

Kuszmir - zugkereskedő. Török: kösze = sarok (zug)

Kuszol (kucsol) - közösül nővel. Mongol: kucsa = kossal pároztat.
Mongol: kooszlaul = párosítani készítet.

Kuszpora - elnyűtt, kopott, régi, öreg. Mongol: kaucsibtur (kuszip...) = túlságosan régi

Kusztás - (Felvidék - Bény) - diófás terület. „Gyíófákka ritkásan benyíott föld. „
Ujgur : kuszikha = dió. Török: koz = dió.

Kusztora (1) - kasza elejéből / hegyéből készült kés, bicska.
kasza + tora. Török – mongol : kes = vág. (vágóeszköz, kés, kasza.)
Mongol: taaridaszu = levágott darab.. Mongol: türüücsi = valaminek az eleje.

Kusztora (2) - bicska. (kinyitható, összecusukható kés). Mongol: tereyi = széttárul, kinyílik.

Török – mongol : kes = vág (vágóeszköz.. kés..kasza)

Kút – vizet adó mély gödör. Mongol: kudu(g) – kút. Ujgur: khudukh (kuduk) = kút
Mongol: kotogor = mélyedés. Kotu, kutu.

Kutál - piszkál – tüzet. (égő fát igazít). Kutász, kutács = piszkafa, piszkavas . Nem szláv eredetű.
Mongol: kudkuur (kutkuul) = kavará, keverő eszköz. Lásd még Kutyul szót.

Kutat – keres, les, kémlel, kajtat. Mongol: gete (kete) - kikémlel, megles
Mongol: kayi – keres, kutat.

Kutya – ház – és nyájőrző négylábú ragadozó emlős. Mongol: kotacsi – házőrző, kutya

Kutyahal (erdélyi tájszó) - ebihal. Keverékhal. Félig hal, félig béka.
Mongol: kudkuldu (kutkuldu) = összekeveredik.

Kuttyog (1) - bekukkant, az ablakon behajolva benéz. Lásd Kuttyog (2) szót.

Kuttyog (2) (székely szó) – éjszakázik, virraszt, de közben el-elalszik. Amikor el -elalszunk ülve, akkor fejünk, testünk időnként előre meg-meghajlik. Mongol: kotouna - meg-meghajlik

Kutyola – lyuk. Mongol: kotogor = mélyedés (kotu, kutu)

Kutyorodik (Ormányság) - pödrődik, sodródik. (göndörödik) Mongol: koto(g)una = meghajlik, meggörbül.

Kutyul - kever, kavár valamit. Mongol: kudkulduul - összekavar, kever
Török: katil = összekever valamit valamivel , hozzátesz valamit valamihez (belekever, összekever).

Kutyul - rosszabbodik. Mongol: katangkayira = fogyni, soványodik, kiszárad, betegségtől sorvad.

Kuvasz (1) guvasz, kumasz- éhes, gonosz farkas. Török: kivril = éheznek. Török: kemlik= gonosz, rossz.

Kuvasz (2) – fehér bundájú, nagy termetű magyar őrzőkutya. Mongol: kubakai (kuvakai)– fehér, fakó. (b = v)

Kuzán, guzán - vakondok. (üregekben , lyukakban élő rágcsláló.)
Török: güzü = egér (földben élő rágcsláló). Török: gizlen = elrejtőzik (pl. földbe)
Török: gözenek = lyuk. (lyukban, ürgeben élő). Mongol: kücsügüne (küzügüne) = egér

Kuzap, kazup - fa (hársfa, nyírf) lefejtett kérgéből készített edény, kosár -gyömolcs szedéséhez.
A hosszában felvágott, majd körben levéselt, lehántott kérgéből készítették edényt.
Alját szintén kéreggel zárták le. A kéreg felvágása szó azonos az állatok levágó ember nevéhez.
Török: kasap = hentes. A leggyakrabban a nyírf kérgéből készítették kéregedényt.
Mongol: kuszu = nyírf. Török: kazi = levés valamit valamiről. pl. kérget a fáról.
Török: kazar = kinyit, szétnyit. pl. felhasított fakérget a levéséhez.

Kuzma – konyhában szívesen tartózkodó férfi. Mongol: kuszum = ételmaradék
(.ételmaradékot megevo konyhamalac)

Kübli - istálló része. Sekély vályú az állatok fara mögött, mely kivezeti a húgylevet.
Mongol: köb = mélyedés, horpadás.

Küér - kövér Mongol : kurtai = kövér

Küld (felvidéki – csatai szó) - küld. Elküld, kényszerít elmozdulásra, eltávolodásra.
Mongol: ködelge – elmozdít, elindít, indít. Mongol: köde(g)ele(g)ül – vidékre küld
Mongol: kö(g)egde (köede) – elkergetik, elűzik, elküldik.

Küecseg (ormánysági szó) – kavics. Lásd Küjecs szót. (v – néma) kavics – kaics, küecs.

Küér, küjér - kövér. Mongol: kurtai = kövér

Küjecs (felvidéki-csatai szó) – kavics, apró kő. Mongol: kayir – kavics.

Küjér - kövér. Lásd Kövér szót.

Küjet (ormánysági szó) – elbúcsúztat halottat. A régi időkben nem pap temette el az embereket.
Temetés előtt sirató asszonyok siratták el a halottat, érdemeit, hőstetteit megemlítve.
Sírva, jajgatva , kajabálva búcsúztatás. Mongol: kayila – sír, rí, hőséneket kántál.
Lásd Követ (felvidéki szót).

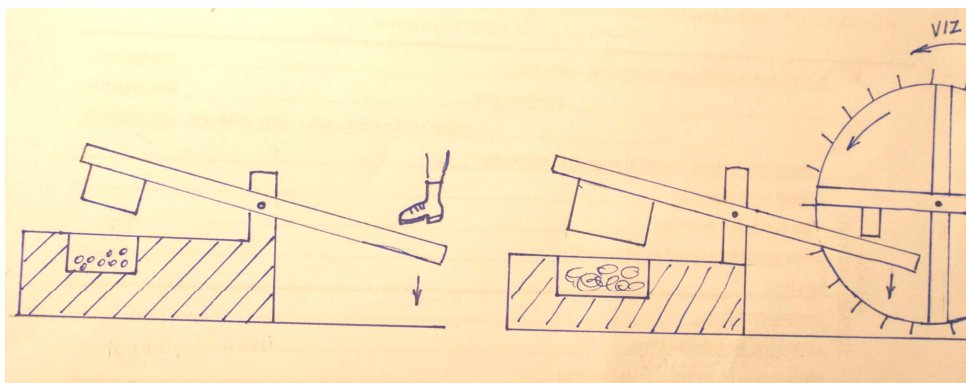
Küjetkezik (Ormányság) - búcsúzik – halottól. Lásd Küjet szót.

Küküllő - bármilyen folyóvíz neve. (Küküllő vármegyében). A név származhat a vármegye nevét adó Kők és Üllő magyar személynévekből vagy a vármegyére jellemző sok kénes forrásról, patakról, barlangról. Ujgur – török – mongol: kükürlü = kénes.

Küldött, küdött – veszett (állat). Mongol: keitei = veszett (állat) (t = d)

Külü (1) - kolomp. Kolomp nyelve kalimpálva ütögeti a falát.
Mongol: kalkayilga = lötyögős. Kölözget tájszó = kolompol.

Külü , külyü (2) – lábbal működtetett billenő kalapács, mely mélyedésbe tett magokat megtöri..
Mongol: köl = láb. Mongol: ka(g)al (kal) – tör. Mongol: kuul = tör.
A régi időkben a vizes gyapjú kalapálással való tömörítését szintén lábbal hajtott külüben végezték.
A fejlettebb változata már a vízzel hajtott **kálló**-malom volt.

KÜLÜ

Külü (3) (erdélyi tájszó) – harkály madár. A fákat csőrével ütögetve, azok kérgét lehántva férgeket keres.

Mongol: ka(g)al (kal) = tör, zúz.

Mongol: kaliszula – hántol, kérget, héjat leszed.

Mongol: kayiul – keres, kutat

Külü (4) - mélyedés, odu, üreg.

Mongol: külemdzi = verem, gödör, földbe vájt kunyhó

Küllő – kerékagyból kiinduló lábak, melyek a keréktalpat támasztják. Mongol: köl – láb

Küllőfélez – oldaloz, félrehúzódik. Hazudik. (Köntörfalaz)

Mongol: kölbere(g)üü – féloldalas, ferde, elferdült;

Átv. ért: ferdít, hazudik.

Mongol: köl = láb. Félre lábal. Oldalog.

KÜNDÜ, KENDE - ősi magyar hivatali rang, tisztség.

Mongol: kündü = hivatali rang, tisztség a mandzsu korban..

Küntön - rövid összekötő kéménycső. (Kemencét a kürtővel köti össze). Lásd Kötél szót.

Küppéc - görbült hát. Púpos, kúpos. Lásd Kúp (2) szót.

Kür - járomból kifordul az ökör. Lásd Kikür szót.

Kürtő – cső, kémény. Mongol: kürid (kürt) = forgó henger, forgódob, kör

Kürtöl – éles, harsanó hangot hallat. Mongol: kar – éles hang. Török: kurt - farkas

(„Ha farkasok sokat kürtölnek – hideg tél lesz”)

Kürő - nagyobb kemence. Török: küre = kemence.

Küsü - satu, szorító, szíjgyártó satu. Mongol: kacsí, kasi = szorít.

Küstöl - csikorgat, dörszöl; nyafog. Török: küstere = fenőkő, köszörűkő, malomkő.

Használatuk dörszöléssel, súrlódással, csikorgással jár.

Küszlel – biztat, ösztönöz. Mongol: küszeül = készttet. Mongol: kicsiyelge = igyekezetre készttet, buzdít.

Küszlódik - ellenkezik. Mongol: kösi = ellenkezik.

Küzd, küszködik – viaskodik valamivel, valakivel szemben; törekszik, igyekszik legyőzni igyekszik valamit/ valakit. Mongol: kücsirle (küszirle) – erejét beveti, nagy erővel tesz Mongol: kicsiye (kiszie) = törekszik, igyekszik

Küszöb – az ajtó alsó összekötő fája. Határa valaminek. Küszöbérték = határérték, legalsó tűréshatár. Mongol: kaszil(g)a – korlát, gát, kerítés, akadály, határoló,

elzáró. Küszöb a régi időkben megvédte a jurtát az idegen szellemektől, gonosztól.

Gátló, korlátozó szerepe volt. Mongoloknál nem szabad belerúgni a küszöbbe, rálépni a küszöbre, mert ezzel megsértjük a jurta (ház) szellemét.

Küszlődik – kopik (ruha). Mongol: kaszan(g) = elnyűtt, használt

Kütyő, kütyü (felvidéki – csatai szó) – kis zsák, zsákocská

Mongol: küüdei (kütei) – kis zsák, zacskó. (kínai szó)

Mongol: kabta(g)a – zsáckó bőrből, vászonból. (b – néma)

Mongol: ketebsci – tűzszerszám tokja, tartója.

Kütyü – kátyú. Mongol: kotogor = gödör, mélyedés

Küzd – valamivel, valami ellen küszködik. Lásd Küszködik szót.

Küzdég, küsded (székely szó) - kicsi, kisdéd. Lásd Kicsi és Déd szavakat.

LÁB - embernek, szárazföldi állatnak állásra, haladásra szolgáló végtagja.

Mongol: yabu (labu) = jár, megy. (lábál) De sokat köllött lábálni, mire elintéztem....

Labadál - fecseg, locsog. Lásd Laberdál szót.

Lábal – gyalogol, lépked. Mongol: yabu (labu) – jár, megy. Mongol: yabu(g)an (labu(g)an) – gyalogol

Labatya, labatyi – fecsegő. lásd Laberdál szót.

Lábazat – láb, alap, talpazat. (földben mélyen készített teherviselő talpazat)
Mongol: lab – alapos, mély. Mongol: lab oro – mélyen behatol valamibe
Mongol: ulabcsi – talpbetét. Mongol: ula – talpazat, alap

Labda - ősi időkben szörkötegből összetömörített golyó, melyet lábbal rugdosva játszottak. Lásd Láb szót.

Laberdál (ormánysági szó) – bolondokat beszél, fecseg. Mongol: labsziya – üres fecsegő, bőbeszédű

Labétol – mohón, sietve eszik, habzsol. Mongol: labszi = mohón habzsol

Lábikra - lábszár kétfejú izma. Török : iker = iker. Kettős

Labog (ormánysági szó) – sokat beszél. Lásd Laberdál szót.

Lacis - lusta. Mongol: ladzang = lazsaló, lusta. (kínai szó)

Lacsmag - rossz, elnyűtt nagy csizma. Mongol: **yadzsidzsigar** = széteső, tönkrement.
Mongol: **mökös** = gyatra, hitvány, ócska, tönkrement

Ladáz - lármázik, veszekszik. Török: yadsi = megszid, elmarasztal. Mongol: idkal = szidás.

Lafatyol - locsog, fecseg. Török: laf = fecseg, szószátyárkodik

Lagzi - esküvőt követő lakoma. Mongol: lag = mohón habzsol. Ujgur: ghiza = evés, étkezés
lag – giza. Tévesen a lakik szóból eredeztetik.

Lágy - könnyen alakítható, puha, nedvességet is tartalmazó. Mongol: lag = iszap

Laj (székel szót) - U alakú deszkacsatorna a malomvíznek a malomkerékre terelésére, vezetésére.
Török: yay (lay) = terel, szétszór, terjeszt. Mongol: **üyerleül** = áradni, folyini hagy.

Lajhár – Dél-Amerika őserdeiben élő, lustán, lassan mozgó emlős. Lásd Lajhatkodik szót.

Lajhatkodik (ormánysági szó) – lustán dülleszkedik. Mongol: lalkayi (lajhai) – lustán elterpeszkedik
Mongol: oyo(g)la = lustálkodik (l – néma a szó elején)

Lak (1) – kis ház, hajlék. (lakóhely, alvóhely, fekhely, szállás). Mongol: logszi – fekhely

Lak (2) - lakmároz, eszik. Lásd Lakmároz szót.

Lakat - retesz, zár. Mongol: ja(g)sziur (lagsziur) = retesz.

Lakhandi - földbe ásott, gazzal, náddal fedett kunyhó, szállás.
Török: **lagim** = földben lévő akna, üreg, alagút. Török: **hane** = ház, szállás.

Laklia - természetes, nagy testű ember. Mongol: lu(g) = nagy. Mongol: la(g)la(g)ar = testes, tohonya

Lakmároz - jó étvággal bőségesen, jóízűen eszik, falatozik. Mongol: lag – mohón habzsol
Mongol: **mörögedül** = vágy. Arab: lakmat = falat. Tévesen a Lakik szóból származtatják.

Lakol - megbűnhődik bűneiért, felelősségre vonják. Török: yakalan (lakalan) = felelősségre von.

Lalényakú - széles nyakú, nyaki nyirokmirigyek megduzzadása miatt, golyvérkór.
Mongol: la(g)layi (lalai) = széles, terjedelmes.

Lamentál (ormánysági szó) – felesel, nagyszájúskodik. Mongol: amatai – valamilyen szájú.
(l – néma a szó elején) pl. éha – léha (székely szó). Mongol: amarka(g) – nyeltes (feleselő) (l – néma)

Lámpát gyújt – lángot, fényt adó eszközt, tárgyat meggyújt. Az első lampionokat a kínaiak készítették. Rizspapír búrában gyertyát gyújtottak meg. Később a hordozható lámpa egy üvegbúrába helyezett gyertya volt. Feltehetően Marco Polo írhatta le elsőként a kínai lampionot. Mongol: laan – bari(g) (lán - pa) – gyertyát gyújt. (m = n)
(kínai la', laan – gyertya szóból ered)

Lánc - fémkarikák egymásba kapcsolásával gyártott kötöző elem. Ujgur: jenjir (jencir) = lánc

Láng - tűz; nagy hőtől meggyulladt anyag hosszúkás „nyelv” alakban való égése.
Török: yangin (langin) = tűz, tűzvész ; felgyullad, fellángol.
Mongol: onggira – tüzes, heves. (l – néma a szó elején)
Mongol: onggir(g)a – feltüzel, tűzbe hoz. (l – néma a szó elején)

Langaléta - hosszú létra; hosszú, magas ember. Francia: long - hosszú

Langos (ormánysági szó) – kakas körül forgolódo tyúk; tűzről pattant . Lásd Láng szót.

Langyos - semleges hőmérsékletű. Nem hideg, nem meleg. Török: ilin = langyos
Török: yansiz (lanskiz) = semleges

Lankad – ereje fogy, gyengül ; növény elhervad, lekonyul
Mongol: ong(g)o – kókad, eltikkad, hervad. (l – néma a szó elején)

Lant (1) (székel szót) – kolomp. (hangjelző a kóbor tehén nyakán)
Mongol: yandang (lant) – jelzőkürt (hangjelző)

Lant (2), land - lány. Lásd Lány szót.

Lantorna (székel szót) – lámpa. Lásd Lámpát gyújt kifejezést.

Lány, leány, lyány – fiatal nőnemű ember. Mi az a dolog, amiről születéskor azonnal eldönthetjük egy újszülöttről, hogy fiú vagy lány ? A külső nemi jegyekről. A lányoknál egy vágást, repedést, hasadékot, lyukat találunk az altesten. Felvidékiektől még az 1960-as években is hallottam, amikor az éppen megszületett unoka felől érdeklődtek: „ Osztánn mi született, gyerek vagy jány ? Hát csak jányka, „ repedt huszár! „ Ány – jány.
Mongol: an(g) – repedés, hasadék, nyílás. Mongol: an(g)arqai – nyílás, hasadék, nyitott, tátongó.

Kínai /Mongol: yang ' han / yangkan (yanhan) = örömlány
Török: eni = lány (1 – néma szó elején)
Mongol: üniye – ünö, nőstény. (1 – néma a szó elején) lünö = nőstény – lány.

Lapcsánka, lepcsánka - laposra süttött böjti étel. (Lád Macok szót.)
lap = lap, lapos. Mongol: dzang = jellem, jelleg. lapos jellegű.....

Laponyag (Ormányság) - mező völgyes része. Mongol: lab = mély.

Lappang – betegség észrevétlenül fejlődik ki. Mongol: labszira – kifejlődik kór
Tévesen a Lapály szóból származtatják.

Lappog (ormánysági szó) – pislogva ég. (Fogytán a gyertya, vagy a petróleum a lámpában.)
Mongol: labtara (laptara) – elfogy

Lárfári - pletyka, szóbeszéd. Mongol: jariya (laria) = szóbeszéd.

Lármázik – hangoskodik, hangosan beszél. Mongol: yari (lari) = beszél. Mongol: masi = nagyon, szerfölött

Laska - laposra nyújtott tészta. (cérnametelt készítéséhez.) Török: yassi (lassi) = lapos

Laskasírtó (ormánysági szó) – tésztaanyújtó, sodrófa, laposra nyújtó fa.
Mongol: sire(ge) – sík, lap, asztal. Sírítani – laposra elnyújtani, lapossá tenni.

Lassú – kis sebességű mozgás. Mongol: aadziu - lassú. (1 – néma a szó elején)

Lát – szemével néz, figyel, les. (1 – néma) lát – át. Mongol: oto – les, figyel, néz

Latyak – híg sár, iszap, sáros-vizes. Mongol: layida (laita – lata) – iszapos lesz, eliszaposodik

Láz - melegség, forróság, gyulladás – betegség leküzdésére használt eszköze a szervezetnek.
Lázarc kipirul. Mongol: ulasz - vörös, piros. Mongol: asza (aza) – meggygyullad, ég
Mongol: icsiltü (isziltü) – forróság, sugárzó hő. (1 – néma a magyar szó elején)
Tévesen a Lázad szóból származtatják.

Lázad – forrófejűsködik, heveskedik, indulatoskodik, elégedetlenkedik. Lásd Láz szót.

Lazul - kötés oldódik. Mongol: o(g)si (osi) = kilazul. (1 – néma a szó elején)

Lazsál – lopja napot, kerüli a munkát, tétlenkedik, lustálkodik
Kínai - mongol: ladzsangna – lazsál, lustálkodik, lopja a napot.
Kínai eredetű a szó. Tévesen német - francia eredetű .

Leablézol, leablázol - pazarol, pocsékol. Mongol: arbiügei (abiügei) = pazarló. (1 – néma a szó elején)
A származhat még az abalé zsíros tetejének leförlözéséről, majd eldobásáról is.

Lebaritoz (székely szó) – lelocsol (megöntöz). Mongol: boroa – eső

Lebb (erdélyi tájszó) – forróság, harag, láng (lob)
Mongol: ürbedül (übedül) – lob, gyulladás, fellobbanás. (1 – néma a magyar szónál.)

Lebcses szájú - fecsegő, locsogó. Mongol: jabsziya (labcsia) = fecsegő

Lebeleg, lébeleg, léhecol - izeg-mozog, tétlenül járkál, haszontalankodik
Mongol: yayibaana (laibaana) = ide-oda jár, leng.

Lebenye - lebernyeg. Szarvasmarha álla, nyaka alatt lelógó, ide-oda lebegő húsos bőr.
Mongol: yayibaana (laibaana) = leng, leffeg ; ide-oda jár.

Lebernyeg - Lásd Lebenye szót.

Leblepény (székely szó) – hirtelen sült lepény. (sebbel - lobbal)
Mongol: labszi – mohón, gyorsan tesz valamit

Lebo - nagy termetű, mihaszna ember. Mongol: labsza = nagy hópehely.
Mongol: labsi = nagy öltés.
Mongol: yayibaana (laibaana) = leng, ide-oda jár (dolgtalanul ténfereg)

Leboldol - gombostűvel letűz. A varrótű és gombostű mindig jó acélból készült.
Perzsa – mongol: bolod, bold = acél. Mongol: büli = szúr, beleszúr, megszúr.

Lebucskázik - bukfencezik, előrebicsaklik. Lásd Bukik és Bicska szavakat.

Leburjad - gabona megdől, ledől, meghajlik, leborul. Károsodik
Mongol: bürilge = elpazarol, elherdál, eltékozol, elpusztít, tönkretesz (kiönt, ledönt)

Lebükken - lebukik, leesik. Lásd Bukik szót.

Lebükseggel – bukfencezik. Lásd Büksegg szót.

Lebürhöl, leberhel - leránt, ledönt (akaratlanul kárt csinál). Lásd Leburjad szót.

Lebzel. Lásd Lazsál szót. Tévesen a Lebeg szóból származtatják.

Lecáfol - letép, leszaggat, lerongyol ; leszid
Mongol: szabarkai (caftarkai) = tépett, szakadt, rongyos. (cafatos) (c = sz. b = f)

Lecengel - lézeng, lazsál. Lásd Lazsál szót.

Lecincál - lehoz, lerángat, lecibál. Mongol: csingaa = húz, vonszol

Lecirmol - leszid, verekszik. Lásd Cirmol szót.

Lecucál - Lásd Lecincál szót.

Lecsalinkázik - nagyjából, ide-oda csapkodva lekaszál, levág.
Mongol: dzsüil = levág. Török: csellat = bakó. (ember fejét levágó..)

Lecsap - állatot kicsap legelőre. Lásd Kicsap szót.

Lecsepülődik - lefogy, lesóványodik.
Mongol: csibkere = csökken, elfogy. Mongol: dzsibkuyi = karcsú. Magas és vékony.

Lecserdül - nagy zajjal levágódik, leborul, nekiütődik valaminek.
Mongol: csar – éles hang. Mongol: csur csar = zajong, lármázik.

Lecsetlik - lebecsaklik; lehasad, megreped. Mongol: csöbtü (csötü) = lehanyatlik, lehajlik
Török: csatlak = reped, hasad

Lecsibrál - lecsipked. Mongol: sibe (csipe) = megcsíp. csipked.

Lecsihad - megnyugszik, lecsendesedik, lecsillapodik. (h – néma) csiad.
Mongol: dzsibkere (csihere) = megnyugszik. Mongol: dzüde = kimerül, elfárad (lecsillapodik)

Lecsikargat - lehorzsol (lekapar). Mongol: csikara = csikorog (karcolódik, horzsolódik)
Mongol: szilgul (csigul) = megkapar bőrt.

Lecsikkant - levág, lecsap. Mongol: csoki = vág, levág, rácsap, megcsap

Lecsillent - levág, lecsap, leüt. Lásd Lecsalinkázik szót.

Lecsíp - leüt, lecsap. Mongol: csabcsi = üt, vág

Lecsipdesett - többtől lemaradt, levált jószág. Mongol: csabcsi = hasad, leválik

Lecsiped - szárított paprikát összetör. Mongol: csabcsi = üt

Lecsiszál, lecsiszatol - lecsiszol, ledörzsöl, lesúrol. Török: csizgi = karcol (csiszol)

Lecsó - paradicsom, paprika, hagyma lucskos, locsogós állagú főzete
Mongol: uszulig (ucsulig) – vizenyős, bővizű, bőlevű (l – néma) lecsó - ecso

Lecsóhol - gyümölcsöt bottal lever, leüt. Mongol: csoki (csóhi) = rácsap, megcsap, üt

Lecsombolyít, lecsungorít - lenyom, leteper. Mongol: sambii = összeszorul, belapul, benyomódik
Török: csendere = nyomás (d = g)

Lecsombolyodik, lecsongojodik - letelepszik. Mongol: szandayila = ül (d = g)
Mongol: szaumal (csaumal) = ülő (pihenő). Mongol: csomcsoyi = ül (guggolva)
Mongol: singe = lenyugszik, valahová beilleszkedik

Lecsomoszol - Lásd Csömöszöl (l) szót

Lecsölönköl - lesarabol, lekaszál, levág. Lásd Lecsillent szót.

Lecsukabukáz (székely szó) – levágja a fenyő tetejét. Mongol: csoko – fejtető, tető (teteje)
Mongol: ba(g)aszka – csökkent, fogyaszt (levág valamiből)

Lecsulul - lekonyul, lehajlik. Török: cselek = hajlott szarv.

Lecsupál - letép, leszakít. Lásd Csupál szót.

Lecsutkáz - szoba földes „padlózatát”, vízzel megfröcsköli (söprés előtt). Lásd Csáté, csatak szavakat.

Ledarabol - letorkol, lehurrog, leszid, ledorombol. Mongol: doromdzila = ledorombol, ócsárol. (m – néma)

Ledíbol - letapos, széttapos, szétdúl. Mongol: debszele - tapos

Ledobban, ledübben - leugrik lóról, hirtelen összesik, elájul, hitelen beteg lesz.
dobban, dübben – hangutánzó szavak. Mongol: debkere = ugrik (leugrik)
Mongol: dobtul = megtámadja valami pl. betegség. Mongol: debere = fellobban. pl. betegség.

Ledorombol (felvidéki – csatai szó) – megalázóan megszid, bírál, ócsárol
Mongol: doromdzila – megaláz, becsmérel, ócsárol, sérteget.

Ledögönyöz - ököllel lenyomkod, tömörít. Mongol: dagdarszi = tömörödik

Ledörgöl - Lásd Dörzsöl szót.

Ledupóz - két hosszabb fogantyúval ellátott fatönkkel ledöngöli a földet. (dupó)
Mongol: debszele = tapos, dobog a lábával- döngöl. Lásd még Kisdupó szót.

Ledúvad - ledől, leomlik. Lásd Dúvad (2) szót.

Ledürücköl - gyúr, gyúr. Mongol: döröyi (györöi) = meggyűrődik (d = gy)
Mongol: dzsiura (gyiura) = gyúr (d = gy)

Ledüt - ledönt (megdönt, kiönt) Mongol: düleyi = megdől, ferdén áll.

Leéget - hernyó a növényt elpusztítja. Mongol: yegüd = elpusztul. Török: yik = elpusztul.

Leeregel (székely szó) – ballag lefelé. Mongol: uruuda – lefelé halad. Mongol: uruu – lefelé

Lefacsar - lecsavar, megcsavar. (f = b) Mongol: badzsa (facs) = facsar (kicsavar vizes ruhát)

Lefandzsásodik - legyökerezik, meggyökeresedik. (f – néma)
Mongol: ündüsüle = gyökeret ereszt. (d = dzs)

Lefetyel – összevissza fecseg, lafatyol. Török: laf – fecsegés

Lefő, leföl - birka a nagy melegben a gyapjába befűlled, túlmelegszik. Lásd Fűlled szót.

leg - fokozó szó. Török: yegan (legan) = egyedi, páratlan. pl. legjobb, legszebb
Török: yegle (legle) = előnyben részesít. pl. legjobb, legszebb.
A leg - fokozószó használatának régies formája: legbajabb = legnagyobb baj.
Másik formája a leg – fokozó szónak : let - pl. letjobb, letszebb
Török: yetkin (letkin) = teljes, tökéletes, jó képesség. pl. letjobb, letszebb. letalamb = legalább.

Lég - levegő. Mongol: agar - levegő. (l – néma) agar – lagar
Tévesen a Lebegő ég(bolt) szavakból magyarázzák.

Legel – ló, tehén fűvet, egyéb növényt fogyaszt a legelőn. Tájnelyben: reg = rét = füves terület.
Mongol: agila – örömfűvet legel. (l – néma) regel = legel = fűvet eszik.

Legény – nőtlen férfi. Mongol: ekener ügei - nőtlen (l – néma a szó elején)

Legévvöbő - a másik állatot igen maró, ütő. Lásd Évvödik (1) szót.

Legott, legitt - mindjárt, azonnal, tüstént, hirtelen. Török: yekten (legten) = hirtelen, egyszerre csak.

Legüzül - visszafizet. Mongol: kölöszün (kööszün) = fizetés. (l – néma)

Legvápól - leszól, megszól, becsmérel. Mongol: dobtul (gyoptul) = támad
Mongol: dabama(g)ai (gyapama(g)ai) = fölényeskedő

Legyepül - legyőz. Mongol: dabira (gyapira) = leteper.

Legyez – valamilyen tárggyal, eszközzel légmozgást idéz elő.
levegő. (v – néma) – leegő – lég. (l – néma) lég --- ég.
Mongol: agar – levegő. Tévesen a légy (rovar) szóból származtatják.

Léha (1) - lyukas, üres, értéktelen mag. Növény értéktelen része: pelyva. Csenevész, értéktelen mag.
léha szó formái még: lika, léka, léja, juha.
Lika, léka (liha, léha) - Török: yaksiksiz (laksiksiz - lah..) = alkalmatlan, nem megfelelő.
Török: yokluk (lokluk---lohluk) = elégtelen
Léja ---- Török: liyakatsiz = alkalmatlan, nem megfelelő.

Léha (2) - üresfejű, lusta, dologkerülő, értéktelen ember. Lásd Léha (1) és Juha szavakat..
Az üres, semmi, szinte nincs, hiánya valaminek szavaknak a török nyelvben a yok (lok, loh) szó felel meg. A mongol nyelvben az ügei (ükei, ühei) szó jelentése: nincs, nem, semmi, valami nélküli. A léha szó további formája: juha. Jelentése: a szekér elején lévő, két szár közötti üres hely, ahová a kocsirúd illeszkedik. (U betű alakjára hasonlító rudat befogadó rés.)

Lehalábol - kanállal leförlöz (tejet, levest)
Mongol: kalma (halma) = tejszínt leförlöz. Mongol: kalbaada (halbaada) = kanalaz

Lehandargázik -- legurul – lejtőn. (Lehengergőzik). Mongol: köntürge (höntürge) = lejtő.
Mongol: kombogor (hombogor) - hengergőzik, hempereg, gurul

Lehárongat - eltávolít valamit valamiről. (levakar, letisztít, lekotor, lesöpör, félrehúz, félrekotor...) .
Mongol: garga (harga) = eltávolít. Török: kiristir (hiristir) = kotor

Lehárit - lesöpör (valamit kézzel, seprűvel eltávolít) pl. kenyérmorzsát az asztalról kézzel lesöpör)
Mongol: garga (harga) = eltávolít. Török: karistir (haristir) = kotor. Lásd Lehirigál szót.

Lehel – tüdőből az elhasznált levegőt a szájon át (lassan) kiengedi.
Mongol: uukila (uhila) – liheg (l – néma). Mongol: akila (ahila) – liheg, zihál (l – néma)

Lehergel - szédül, lerombol, lever valamit, tönkretesz. Török: harabe = feldől, lerombol.

Lehidal - ledönt, szédül, lenyom, tönkretesz. Mongol: kaduruul (haduruul = tönkretesz.

Lehirigál - lekapar, lehúzogát, letisztít. Lásd Lehárongat szót

Lehütés - nyári munkákban kimelegedett emberek hideg víz ivása előtt vízzel lehűtötték az alkar ereit.
Ha tehették, kis időre a patak vizébe álltak, ezzel lehűtötték a vért, ezáltal a testet.
Ezután tüdőgyulladás veszélye nélkül ihattak hideg vizet. (Felvidék – Csata)

Leibrikál - ürüléket beleengedi valamibe. (ibrikbe szarik)
Török: ibrik = köcsög, korsó, cserépedény. ...(bili - éjjeliedény)

Lekankuriázik - lebukik, elesik, összeesik (és meghal.)
Mongol: kongkoyi = lefekszik aludni (behorpad, összeesik tréfás kifejezése)

Lekárpál - leszid, leszól, megszól, becsmérel, ócsárol, korhol.
Mongol: kariyada = leszid. Mongol: kirtüül = beszennyez (mocskol)
Mongol: koor = rosszindulat

Lejtő – ferde, meredek terület. (lütő) Mongol: öyö(g)e – lejtős, ferde. (l – néma)

Lék – lyuk, bevágás, nyílás a jégbe. Török: oyuk – nyílás, lyuk, rés.

Lel - talál. (finnugor szó is). Mongol: ol = lel, talál. (l – néma a szó elején)

Lép – lábát megemelve, majd odábtéve halad, megy. Mongol: yabu (lapu) – jár, megy, gyalogol

Lép – méhek viaszából való építménye. Mongol: lab (lap) – viasz. (ujgur közvetítésű kinai szó)

Lepall (székely szó) – ütögetve kiporol, tisztít. Mongol: balbala (palpala) - ütöget, vereget

Lepeses szájú - fecsegő, locsogó, pletykálkodó. Mongol: labsi (labcsi) – fecseg.
Mongol: yabsziya (labcsiya) - fecsegő, bőbeszédű

Lepel - vékony vászontakaró. Finnugor szó is. Török: libas = lepel

Lepke – pillangó. Nagy, himporos szárnyú virágpórral és nektárral táplálkozó rovar. (l – néma)
Mongol: erbekei (ebekei – epekei) – lepke, pillangó. (l – néma a szó elején)

Lesik (erdélyi tájszó) - leesik. Mongol: aszka = esik, dől, ejt, dönt.

Lesikárol - szél a vetést ledönti, lenyomja. Török: sik = nyom, lenyom. Mongol: sika = nyom, megnyom

Lesikul - lecsúszik. Lásd Siklik szót.

Lesilapol - megver. Lásd Salapál szót.

Lesped - lustán tétlenkedik, tespéd (lazsál). A szó valós értelmére a Lespedt = lefittyenő (lebiggyenő, lehajló) vastag ajak szó adhatja. A nagy, kövér emberekre mondták, hogy lesped.
Mongol: lasza = nagy termetű, nehéz, testes. Mongol: bud = kövér, vaskos
Leszped = lasza + bud = nagy termetű – kövér (ember)

Lespedt - lefittyenő vastag ajak. Lásd Lesped szót.

Lesuprál - megver. Mongol: szaba = üt, ver, csapkod

Lesuskóz - kukoricát foszt. Kukorica borítólevelét lehántja, lehúzza, lefosztja.
Suskó, sustya = kukorica borítólevele. Vékony hártyszerű, vékony papírszerű borítólevél.
Mongol: sisi = kukorica. Mongol: sarisun (sasun) = hártyszerű bőr (takaró), papírvékony bőr (takaró)
Mongol: sadzsina (sasina) = papírt zizegtet.
(pl. még: kukorica száraz borítólevele zizeg lefosztáskor)

Lesül - felsül, hibát követ el, rosszul teljesít valamit. (pl. végleg elakad versmondásban)
Mongol: szüldeszü = hiba

Lesüt - elpusztít. Mongol: szüidke (süitke) = pusztít.

Lesz - keletkezik. Mongol: e(g)üsz (eüsz) – keletkezik, létrejön, elkezdődik, megalapul. (1 – néma)

Leszentül – a nap lenyugszik. Esteledik. Mongol: szöni = éjszaka, este.
Török: szön = lehanyatlik, kihuny, elalszik (szundít)

Leszetor - hanyag, nemtörődöm. Kínai-mongol: ladzang = lazsaló. Mongol: tar = jellem, természet,

Leszil - lefarag, vés. Mongol: szeyil = farag, vés.

Leszipat - vizet leszivat. Mongol: sibku = utolsó cseppig kiiszik, elfogyaszt (kiszopik, kiszív)

Leszudorít - leszúr, megszúr. Török: szatir (szadir) = nagykés. (leszúr = megkésel)
Mongol: szüidke = elpusztít

Lét – annak ténye, hogy valaki/ valami van. Mongol: ada (ata) – lét, létezés. (1 – néma a szó elején)
Mongol: ide (ite) = életerő, élet. (1 – néma a szó elején)

Letácsol (erdélyi tájszó) – letorkol, leint, elhallgattat. Mongol: tacsigina – dühösen kiabál

Letaratáz - rendetlennek mond valakit. Mongol: tarikiügei = rendetlen

Létas - kortárs, egyidős. Mongol: üyeten (üeten / üten) = kortársak, egyidősek. (1 – néma a szó elején)

Letelepedik – valahol állandó tartózkodási helyet választ.
Mongol: töbkine (töpkine) – megtelepül, megtelepszik. Telep szóban az 1 – néma.

Leteper – birkózásban az ellenfelét a földhöz nyomja, legyőzi.
Mongol: dabira (tapira) – leteper, legyőz

Letikkad - kiszárad, elfárad, kimerül.. Török: tüken = kiszárad, elapad, kifogy, elfogy, kimerül.

Letop - lelapul, meglapul, összehúzódik, leguggol. Mongol: tabkar = lapos.

Letorkol - megszid, leugat. Mongol: tarkida = szidalmaz, lehülyéz

Leüt – veregetéssel földre juttat, lökéssel letaszít. Mongol: ide (ite) – leüt, kiüt

Levegő – a földet körülvevő, nitrogén és oxigén keverékéből álló színtelen, szagtalan gáznemű anyag.
(v – néma). Mongol: agar – levegő. (1 – néma) agar – lagar – lég
Tévesen a lebegő ég szavakból eredeztetik.

Lezalámboltat - fűvet, veteményt legázoltat, letiportat.
Mongol: dzalbiyi = összelapul, lelapul. pl. taposástól.

Lezuhol - lever cöveket a földbe. Mongol: cokila (cohila) = üt, ver

Lezüllik - erkölcsileg, anyagilag, minőségileg valaki/ valami gyengül, csökken, romlik. Fegyelem lazul.
Mongol: szulara (zulara) – gyengül, lazul. Mongol: csölii (szölii) – romlik, hanyatlik

Lézeng - cél nélkül bolyong, szédelegve támolyog. Mongol: ladzangna – naplopó (csavargó, éhenkórász)
Tévesen a Lázong szóból eredeztetik.

Lézzeg - lusta, dolgozni nem szerető. Lásd Lézzeng, Lazsál szavakat.

Li - éppen, csak - valamit megjelölő, kiválasztó szó. Éppen ezért jöttem. Csak ezért jöttem.
Mongol: ila = megkülönböztet.

Libikóka, libigóga - billenőhinta, mérleghinta. Mongol: obkogana = fel - le mozog, inog, libeg.
(billeg). (1 – néma a szó elején) obkogana = lobbogana = libikoka = billegőhinta
Mongol: gangku (kanku – kaku) = inog, leng, ring, hajladozik, billeg

Lícel, lécel - lelélcel, elmenekül, iszkol, meglép
Török: uzaklas = eltávolodik, iszkol. (1 – néma a szó elején)
Mongol: ecsi = elmegy (1 – néma a szó elején)

Lidérc, lüderc, luderc, ludvirc, ludec, lucfér - varázserővel rendelkező, ártó szándékú természetfeletti lény, tünemény, állat, madár (fekete tyúk, lúd).
Ludvérc = lúdhöz hasonló, annál nagyobb és fán lakik. Repülni képes lólabú szörny.
Lúdlábú legény. Repülni tudó szellemalak. Fekete tyúk. Hosszú, vékony tárgyhoz hasonlító,

- nagy fényességet árasztó. (villám, üstökös). Égen átcikázó villám, melyen a garabonciás lovagol
Fejlődésben visszamaradt, hitvány tollazatú csirke. Lúd, melynek a szárnya le van eresztve.
(testi hibás). Fejletlen, testi hibás gyerek. Gazdája hóna alatt hordott tojásból kikelt varázserejű
fekete tyúk, mely gazdájának minden parancsát teljesíti. Gazdáját szolgálja, szerencsét hoz neki.
Török: lades = madárcsonttal játszott kívánságjáték. Török: lütüfkar = jóságos
-vére, - férc, Török: ferik = csirke. Török: firla = repül.
- Lidércfény** – lápokban, ingoványokban a meggyulladt mocsárgáz látható imbolygó kékes fénye.
Népi hiedelem szerint gonosz szellemek tüze. Mongol: luusz – vizek szelleme. (tibeti eredetű szó)
Mongol: darba(g)ana – fellángol, lobog (tűz). Luu-dar - szellemek lángja (tüze)
- Lidércnyomás** – gonosz szellemek a félálomban lévő ember mellkasára ülnek, nyomják azt úgy, hogy az
ébredező szólni sem tud. (nyomja a boszorka). (szív ritmuszavarának problémája)
Mongol: luusz – vizek szelleme. Mongol: daru – nyom, szorít. Luu – dar = szellem nyomása
- Lien , liény** - leány, lány. Lásd Lány szót.
- Liheg** - Lásd Lehel szót.
- Lim-lom** - kacat, használt dolgok, ócskaság. Mongol: yambii (lambii) = ócska, vacsak, hitvány
- Limány** - örvény. Forgó, kavargó víz.. Mongol: imere = sodor, pödör, forgat, csavarint. (1 – néma szó elején)
- Limbus** - mocsár, ingovány. Vizenyős terület. Mongol: umba = vízbe merül. pl. terület. (1 – néma a szó elején)
- Lioning** - lenből szövött ing. Lion = len.
- Lipahársfa** - hársfa. Szláv: lipa = hársfa
- Lipántás** - gacsos, hajlott, görbe. Átvitt értelemben: betegesen összekuporodó.
Mongol: ebke = összehajt, összehajlít. (1 – néma a szó elején)
- Lipántoskodik** - betegeskedik, gunnyaszt, gubbaszt.
Mongol: ebedcsitei = beteg (1 – néma a szó elején)
- Lipinka** - Lásd Libikóka szót.
- Liszt** – porszerű élelmiszer alapanyag gabonamag őrléséből.
Mongol: eleszütü – liszt, homok, por, homokos, poros.
- Ló** - négy lábú páratlan ujjú patás állat. Lovaglásra, vontatásra alkalmas háziállat.
Az ősi időkben szent állatként tisztelték a lovat. Válságos időkben fehér lovat áldoztak fel
annak érdekében, hogy az égiek jó irányba fordítsák harc, küzdelem kimenetelét.
A száguldó, repülő táltos ló testesítette meg a gyors állatot. Sárkány – ősi magyar lónév.
Kínai – ujgur - mongol: luu = sárkány. Repülni tudó égi állat. Finnugor szó is.
- Lob** – gyulladás, meleg, lobbanás, láng.
Mongol: ürbedül (übedül) = lob, gyulladás, fellobbanás, fellángolás. (1 – néma a szó elején)
Mongol: urbayi (ubai) = gyulladás (1 – néma a szó elején)
- Lobban** - tűz fellángol. Lásd Lob szót.
- Lobog** – zászló a szélben leng. Mongol: yayiba(g)ana (laibagana) - leng (lobog)
Mongol: obkogana = fel – le mozog, inog, libeg. (1 – néma a szó elején)
- Lobonc, labanc** - kiálló, szétálló, borzas, szélben lobogó nagy haj, szőrzet.
Mongol: obkoyi = kiáll, felágaskodik, szétáll. (1 – néma a szó elején)
Mongol: obko(g)ana = fel és le mozog, inog, libeg
- Locsog** - fecseg, sokat beszél. Mongol: yangsi (lansi / lasi) = fecseg
- Locsol** – vizet hint, vízzel öntöz, folyadékot önt valamire.
Mongol: uszula (ucsula) – öntöz, locsol. (1 – néma)
Mongol: üszürge = fröcsöl (1 – néma a szó elején)
- Locspocs** - vizenyős terület. (1 – néma) locs -- ocs. Mongol: uszulig (ucsulig) = vizes, bővizű.
- Lódám** - nagyon magas, sovány ember. Mongol: lut (lud) = nagy, hatalmas, óriási
- Lódingol** - Lásd Lódörög szót.
- Lódurgó** - csődör hímvevője. Mongol: darki = ormótlanul nagy
- Lófrál** - ófrál. – kószál, csavarog. Tipikus példája annak, hogy az 1 hanggal kezdődő szavak
1 hang nélküli formában is léteznek.
- Lóg** – csüng, függ fentről lefelé. Mongol: leg – csüngő, lecsüngő. Török: ag = lóg
- Lohol** – lihegve, kimerítő futással halad. Lásd Lehel szót.
- Lom** – személyes holmi. Mongol: yum (lum) = holmi
- Lombár** - kifelé hajló nagy szarv. Mongol: yambii (lambii) = csámpás, ferde, torz
- Lop** – más tulajdonát jogtalanul elveszi. Mongol: abu (apu) - elvesz. (1 – néma)
- Lóposzogó, lóposz** (székely szó) - pöfeteg gomba. Gömb alakú kenyérgomba.
A pöfeteg gomba érett állapotában barna labdához hasonlít. Amikor az ember rálép,
akkor erős posszanó (ló fíngás) hanggal felreped és sűrű barna spórafelhőt bocsát ki magából.
- Lóré** - lóvasút, ló – ré. (pl. a bányában). Angol: railway = vasút
- Lotyhadt** - megromlott, rothadt. Török: yatkin (latkin) = állott, rothadt

Lotykos - romlott, megzápult tojás.
Török: yatkin (latkin) = állott, romlott. Lehet még a lotyog, lötyög szavakból is.

Lotyó – szajha, kurva. Török: yat (lat) = fekszik, lefekszik. (lotyó = mindenkivel lefekszik)
Tévesen a lotyog szóból származtatják.

Lődörög - munkakerülő, céltalanul járkáló. Mongol: otorla (odorla) = kerüli a munkát
(l – néma a szó elején)

Löggeréz - lóg, lődörög, csavarog, tétlenül járkál. Mongol: leg = lóg. (fityeg, teng-leng)

Löttek – ennek már löttek; ez már megghiúsult. Mongol: lö – megghiúsult

Lötyög - kilazult dolog ide-oda mozog
Mongol: uyid (uit --- luit) = meglazul, kitágul, kilazul. (l – néma a szó elején)

Lötyöl - ténfereg cél nélkül, dologtalanul járkál. Mongol: otorla = kerüli a munkát. (l – néma a szó elején)

Lötty - löccs, vizes, híg, gyenge étel Lásd Löttyedt szót.

Löttyedt - gyenge, erőtlén. Mongol: yadanggira (latanggira) = erőtlén lesz, elesett lesz, legyengül.

Lukma - papnak, tanítónak természetben adott járandósága . (gabona, bor, burgonya, szalonna, tojás, sütemény...) Török: lokma = falat, fánk, sütemény (étel)

Lúpa - völgy, mélyedés. Mongol: lab (lap) = mély, mélyedés

Lurkó - fiatal fiú tréfás neve. Török: yarka (larka) = csirke, jérce. (fiatal tyúk)

Lusta - munkára nem, vagy nehezen hajlandó személy.
Kínai – mongol: ladzsangna (lasangna) = lustálkodik, lazál

Luszt (székely szó) - nedvesség, harmat. Mongol: uszutu = vizes. (l – néma a szó elején)

Luzmi - becsstelen, aljas. Török: yezit (lezit) = hitszegő, álnok

Lüdöge - együgyű, gyámoltalan, hasznavehetetlen. Mongol: lüd = semmirekellő

Lüke - hülye, gyengeelméjű. Török: alik = hülye, gyengeelméjű, ostoba. Bölcső oldalának löködött.

Lükken, bélükken(székely szó) – betoppan. Mongol: lügki – dobban, puffan

Lükkenő (székely szó) - gödör az úton. Zökkenő, dobbanó. Lásd Lükken szót.

Lükő - famozsár. (Lyukas fatörzs, köpü). Török: oyuk (oluk) = lyuk

Lükög (erdélyi tájszó) – lüktet. Mongol: lugszi – lüktet

Lülyül (székely szó) – csal. Mongol: luyibarda – csal

Lyuk – lék, nyílás, rés. Török: oyuk – lyuk, nyílás

MA - mostani nap. Tájnelyben: máma. Mongol: mönö – most

Macadár - ágyas, szerető, cicája, kurvája valakinek. Maca = cica.
Mongol: mudzsi = elhajlik, eltér, elgömbül. Mongol: tar (dar) = valaki valódi lényege.
maca – dár = görbe (úton járó)

Macag, mazzag - madzag. Lásd Madzag szót.

Macók (matyó tájszó) Böjti étel. Reszelt nyers burgonya, liszttel, tojással keverve, fűszerezve, laposra sütvé. Más nevei: lepcsánka, lapcsánka, tócsni. Mongol: macag = böjt.

Mácsik - metélt (leves) tészta; szagatott csipetke. (darabolt tészta)
Mongol: möcsi = íz, tag, rész, darab. Mongol: möcsile = tagol, tagokra bont (aprít, darabol...)
Mongol: mudzsi = tag, rész. Mongol: meszede (mecsede) = késsel vág, darabol.

Macsikál - besároz, piszkít, bemocskol. Mongol: maucsila = mocskol

Macska, macsek – kis termetű, házasított ragadozó emlős. (szláv szó is)
Éles, hegyes karmokkal rendelkező ragadozó. Ellenségei elől fára mászik.
Ujgur: mösük = macska. Mongol: maadzsi – karmol.
Mongol: macsa – felmászik. Mongol: mikacsin = húsevő, ragadozó.

Mácsova, mácsoga - csámpás. Mongol: mayidzsigana = csámpásan jár.

Macsugula - ostoba. Mongol: mondzsiu = ostoba (n – néma)

Macsuka (erdélyi tájszó) – furkósbot, fűtykös. Mongol: mancsur(g)a (macsuka) – furkósbot. (r – néma)

Madár - kétlábú, szárnyas, tojással szaporodó állat. Az esetek többségében fán élő szárnyas.
Mongol: mod – fa, erdő. Mongol: oron – szállás, lakás, hely

Madzag – zsineg. Fás szárú növények rostjából sodrott erős fonal, zsineg.
Mongol: modudzi – fás szárúvá, rostossá válik. Mongol: modurka(g) - fás rostú.

Magabiztos - határozott, céltudatos. Török: magrur = magabiztos

Magas - függőlegesen nagy kiterjedésű. Török: muktedir = hatalmas

Magasztal – dicsér, méltat. Mongol: ma(g)ta – magasztal, dicsér
Tévesen a Magas szóból származtatják.

Magló – szaporításra szánt nőstény disznó. Mongol: megedzi – koca, anyadisznó, emse

Magyar - zömében Magyarországon, kisebb részben a szomszédos országokban élő belső-ázsiai származású, ómongol - ótürk nyelvet beszélő nép. Finnugor nyelvvel az ómongol nyelv révén rokon..
Mongol: dzirmagar – keskeny szemű, sima arcú. Magar = ázsiai arcvonású
Mongol: mod – oron = fán élő = madár. A magyarok totemállata egy madár, a sólyom (keremücsin) volt. (A mongoloké, ujugoroké, székelyeké a farkas volt.)
Magyar = madar. gy = d. (dió / gyió, térgyem / térdem)

Mahomed - behemót, nagy férfi. Mongol: mikatai (mihatai) = testes, húsos, nagy. Mongol: mod = fa.
Mongol: mikatai (mihatai) = testes, húsos. Mongol: mayag (maag) = alak, forma, jelleg, típus

Mahurassz - mámoros. Török: mahmur = mámor

Májászkodik - Lásd Elmájászkodik szót.

Majcos, macsos --- maszatos, piszkos, mocskos. Mongol: maucila = mocskol.

Majom - emberszabású emlős. Ujgur - török: maymun = majom

Majszol – az ételt a szájában forgatva, szopogatva, lassan eszik. Fogatlan szájjal eszeget, lassan zúzza az ételt az ínyével. Mongol: mayimara – majszol

Mák – kábító hatású növény. Mongol: mangszuaurul – elkábít. (n – néma)
Tévesen szláv eredetű a szó. Nem vették figyelembe a szó eredetének kutatásakor azt aényt, hogy a mák őshazája Kelet –India, Afganisztán majd Kis Ázsia. Ebből a térségből hozták őseink a mákot. Európában nem volt szokás étkezésre használni a mákot csak a magyaroknál !
Gubójából főzött teát (mákony) altatásra, bódításra használták régen a magyarok.

Makacs – tántoríthatatlan, konok, kitartó, akaratoskodó, ellenszegülő
Mongol: mokoszi ügei (mokocsi ügei)- megingathatatlan, tántoríthatatlan. Makacs.
Török: mukabele = ellenszegülés

Makk – a tölgyfának kis csésze alakú kupacsból üllő, barna színű, tojásdad alakú magja, termése.
Mongol: mökölig – gömbölyded szem , mag.

Makrancos. Lásd Makacs szót.

Makuly (székely szó) - makacs. Lásd Makacs szót.

Mál - szőlőmál, szőlőbirtok, szőlőterület. Mongol: mal = jószág, barom (szarvasmarha, ló), háziállat
Török: mal = jószág, birtok, vagyon, gazdaság, tőke, tulajdon, áru, portéka.

Malac – sertések szaporulata, kicsinye. Mongol: maldzi – jószágban, állatállományban gyarapszik.
Török - mongol: mal – jószág, háziállat. Mongol: mal – acsi ur = jószág – ivadéka
Tévesen szláv eredetű a szó.

Málé – ostoba, mulya, bátortalan. Mongol: mul(g)uu (mulú) – málé, kissé bárgyú, bugyuta.
Tévesen a Málé – kukoricakása - szóból származtatják.

Málé képű - (Felvidék – Csata) - zsíros képű, kövér arcú. Mongol: malii = kövér, pufók

Málha – áruval, portékával megrakott csomag. Török: mal = áru, portéka. Német szó ?

Mállik – szilárd anyag elporlik, omlik, szétesik. Mongol: multura – szétbomlik, szétesészik, szétoldódik

Mamlasz - lakodalomban második vőfélynék felkért férfi rokon, kinek feladata a násznép nevetetése vidám versikékkel, rigmusokkal. Török: memurluk (memuluk) = megbízás (felkérés)
Török: memuniyet = öröm, élvezet (vidámság)

Mamós (székely szó) – egyujjú téli kesztyű (gyerekeknek). Mongol: mamuu – kisgyerek

Manc - díszes bársonyszalag, női nyakbavaló. Mongol: mandz - szalagdísz

Mancurka, mandzurka, mündzsurka - nagyon kicsi, pici. Török: minnadszik = picurka, icipici.

Mancs – némely állat mellső karmos lábfeje. Mongol: möcse – végtag, íz, tag. (n – néma)

Mancsal (1) - kancsal. Szét- vagy összeálló szemek. Eltérő állású szemek.
Mongol: mudzsagai = elferdült, elgörbült, félrehajlott, kitérő, eltérő.

Mancsal (2) - szarvasmarha szarvai közül az egyik lefelé, a másik kifelé nőtt. Lásd Mancsal (1) szót.

Mancsi - rendetlen, piszkos gyerek. (malac). Mongol: mudzsiu = nevetetlen. (n – néma)

Mancsos - koszos, piszkos, mocskos. Mongol: maucila = mocskol.

Mangalica, manga, manka - sok zsírt adó, kövér sertés. Az ősi magyar parlagi sertés és a szerb sumida sertés kereszteződéséből származó, világos, göndör szőrű sertés. Kövér fejű, behízott szemű disznó.
Mongol: manigar = húsos, kövér, telt arcú. Mongol: mangkai = kivilágosodik. pl. szörzet.
A magyar ember mangadisznónak nevezte el (kövér, kövér fejű). A mangalica jelentése: kövér disznó. „Kövér, mint egy mangalica”. A mengel szó jelentése: tarka szőrű. Keresztezés következtében a sötét szőrű parlagi magyar sertés szőre világosabb lett (szőkés, kese)
A szláv nyelvben a lica szó jelentése: arc. Manga – lica = kövér arcú.
A szó eleje magyar, a szó vége szerb szó.

Manka, manga - kövér, hízott (malac, disznó) Mongol: manigar = húsos, kövér, telt arcú.

Mánkál (székely szó) - összemaszatol, összefogdos. Mongol: maukai bol = bepizlokódik, csúnya lesz.

Mankasz - női nemi szerv (tréfás neve). Mongol: mukur = eldugott zug. (n – néma)

Mankasz – kóró -- férfi nemi szerv (tréfás neve). Mongol: kayiul = keres, kutat (r – néma)
Mongol: kara = néz, figyel, fürkészk. (átvitt értelemben : keres) mankasz – kóró = eldugott zugot kereső.
Mánkó (felvidéki – csatai szó) - hülye, féleszű. Mongol: meneg – féleszű, tompa agyú.
Mánnyog, mántyog – erőltetve, kínlódva, étvágytalanul eszik. Mongol: munggina – kínlódik
Mongol: mautai = valamije rossz. pl. étvágya. (n - néma)
Marmagasság – ló első lábának a magassága = ló vállának magassága a talajtól. Kiemelkedés a háton.
Mongol: maar - hegedűláb. A hegedűt a mongolság és ujugurok a kínaiaktól vették át. Az ősi hegedűk lábon álltak. A hegedű méretétől függően rövidebb – hosszabb lábuk volt. A hegedű felső vége lófej faragású volt. Mongol: mörü = váll (testrész). Mongol: moriu = görbület(púp)
Mar – rág, tép, harap. Mongol: mere – rág, marakodik, tép
Marakodik – veszekszik, zsörtölődik, civakodik. Mongol: mar – zsémbelődik, zsörtölődik
Mongol: mar(g)u – vitatkozik
Marakodás (állatoké). Mongol: mereldü(g)en – állatok közötti marakodás
Márc – édes ital. Édes sör, sörbet, mézes sör. Olasz – arab: marcipán – cukros mandulamassza
Marcangol - fogával széttép, szétrág, szétharapdál. Mongol: mere = rág , harapdál
Mongol: möldzi (mörci) = húst lerág. (r = l)
Marcona - zord, harcias ember. Mongol: morcsi(g)ar – zord, morcos
Márfa - áru, portéka. Márfa = márva = málva (f = v) (r = l)
Török: mal = áru, portéka, vagyon. Török: malvarik = vagyon, áru, portéka.
Marha, merha – füvet lerágó, majd lepihenve kérődzve a füvet újra megrágja.
Bőgő hangot adó négylábú, szarvakkal rendelkező , tejet adó patás emlős. (h – néma)
Marha – mara. Merha = mere. Mongol: mere = rág.
Mongol: mö(g)ere (möre) = bőg (a tehén). Német - latin eredetű szónak tarják..
Marhaskodik - bolondozik. (h – néma) - marhaskodik. Mongol: mardzangna – bolondozik.
Marin, merin – nagyobb kelés, gennyes duzzanat, daganat. Mongol: mariya = gömbölyödik, duzzad.
Marizgál (ormánysági szó) – zúz. Mongol: mere – rág
Marjul - megrándul, kifecskedik, kifordul , megrándul, fájni kezd, megdagad, csomós lesz, tehén körme begörcsöl, ha sokat van istállóban ; zsibbad
Mongol: muruyil(g)a = eltérít, elhajlít, kifordít. pl. ízület, pata
Mongol: mariyala = hízik, dagad, kövéredik
Mongol: mere = valamilyen kór rágja. (beteg, fájdalmai vannak)
Mongol: mere = tompa fájdalom, sajgás, hasogatás (zsibbadás)
Török: meraksiz = érzéketlen. (elzsibbadt)
Markoláb (virkola) (Máramaros környéki szó) – csordafarkas. A holdat megevő farkas(ok).
A holdfogyatkozás is emiatt van az ősi hiedelem szerint.
Mongol: mere – megrág, megesz. Mongol: kolboatan – szövetségben állók, kapcsolatban állók (Falkában, csapatban álló farkasok, csordában együtt álló)
Mart – meredek fal, meredek partoldal, meredek vízpart. Mongol: mörgü(g)ü – meredek part, meredély
Martalék - Lásd Mar – rág szót.
Más - eltérő, különböző. Török: mesafeli = eltérő, különböző.
Masekol - sokat beszél, fecseg, mesél. Török: maszal = mese
Maslog - lassan, lomhán, nehézkesen lépked, csoszog. Török: müsköl = nehéz
Mongol: midzsildze (misilce) = sántikál
Másodfű - második évében lévő jószág. Magyarok, ujugurok, mongolok a fű kizöldellésével mérték az évek múlását. (az oroszok a nyarak múlásával)
Maszat - kosz, piszok, szemét, mocsok, hitvány, ócska
Török: mezbele = pocsolya, szemétdomb. Mongol: maucila = mocskol, ócsárol
Mászik – négykézláb vagy hason csúszva a földön; fára felfelé kapaszkodva halad.
Mongol: macsa (masza) – mászik.
Maszkatol (erdélyi tájszó) - keresgél – zajjal. Mongol: möszki - nyomoz, vizsgál, kutat.
Maszkura, maszkuta (erdélyi tájszó) - fafejű, bugyuta. Mongol: mudzsi (mucusi – muszi) = ostoba
Maszlág - mérgező, kábító hatású növény. Bolondító növény.
Mongol: mangsuuraul (maszúlaul) = elkábít. Török: meczup = örült, bolond
Maszog - piszmog, lassan tesz valamit. Mongol: möcsig (möszig) = alig-alig, éppen csak, éppen hogy
Matat (felvidéki – csatai szó) – kezével tapogatva keres, kutat.
Mások dolgaiban vágkál. Mongol: mutur – kéz. Mongol: mata – áskálódik
Mátka - hivatalosan is jegyespárnak kihirdetett pár. Hivatalosan jegyesekké fogadják egymást.
Mongol: medege (meteke) – közlés, közzétett dolog, ismertté válik, kitudódik, hír, értesítés.
Mongol: medkülcse (metkülcse) – fogad, fogadást köt.

Mátoha, mantoha - (1) lassú, lomha járású, tunya. Testes, kövér emberekre mondták
 (2) Elhanyagolt külsejű. (3) Együgyű, buta, ostoba. 4. kísértet, szellem. Széna Béla-A magyar nyelv ismeretlen
 Mongol: manda(g)ar = természetes, kövér, terebélyes. Átvitt értelemben: lomha, tunya, lassú.
 (3). Mongol: menegde (menete) = gyengeelméjű
 (4). Török: müthis = rémes, félelmetes.

Matyó - népcsoport Észak-Magyarországon. Katolikus vallásukat reformátusok által körülvéve is megőrizték. Reformátusok a matyóra tett gúnyos megjegyzése: „hajbókoló papisták.”
 A katolikus mise alatt történő sok meghajlásra, térdelésre értették.
 A matyó szó jelentése a nagykunsági tájnyelvben: papista (római katolikus, hajbókoló)
 Mongol: matii = hajlik, hajlat, görbül, görbület. Mátmögi dülönév = hajlat mögötti dülő.

Matyós - kissé ittas, pityókás. Átvitt értelemben: dülöngélős.
 Mongol: matii = hajlik, hajladozik, görbén jár.

Matyukás bot. – görbebot. Mongol: matii = hajlik, hajlat, görbület, görbül.

Máz - kenőcs, olaj, bevonat. Kínai – mongol: madzing (ma' dzing) = kence, lenolaj.
 (az orosz maz - kenőcs, olaj szó is a kínai szóból ered.)

Mazur - szegény, kifosztott, tönkrement, rongyos ember. Török: mazlum = elnyomott, számkivetett.
 Török: mişkin = szegény, nyomorgó.

Me, mesze (székely szó) - ne!, nesze! Mongol: mai! - ne!, nesze!

Mecc - metsz, nyes. Mongol: möcsi – ágat nyes, feldarabol

Mécs, mécses - olajmécses. Olajjal, faggyúval, egyéb zsiradékkal működő világítóeszköz.
 Kínai – mongol: madzing = kence, lenolaj. Mécs = madz--- máz
 A francia mécs szó és az orosz maszljanij = olajos, zsíros szó is feltehetően az ősi kínai ma' dzing = kence, lenolaj szóból ered.

Mecserég, méncserég - sír, zokog. Mongol: megsi (mesi) = zokog, sír

Mecsi (Ormányság) – metszett, vágott. Mongol: möcsi = nyes, vág.

Méd - alapanyag a sajtkészítéshez (beoltott aludttej). Török: madde = alapanyag

Meddő – fogamzásra, szaporodásra képtelen nő (nőstény állat). Nem termő növény; ásványt nem tartalmazó közet. Genetikai hiba miatt nem szaporodó élőlény.
 Mongol: mada(g) – hiba, (hibás). Mongol: mautai (maudai) – valami rossz.

Meder – általában ívelt mélyedés a talajban, katlanszerű mélyedés
 Mongol: mati(g)ar (madi(g)ar) – görbült, behajló, ... hajlat

Medve - erdőben élő, növényevő emlős. (v – néma) medve -- mede. Szláv szó is.
 Mongol: modu(n) = erdő. (hasonlít a szláv medvéd szóra = mézet kedvelő.)

Meg - igekötő helyett a régi időkben gyakran a **ki** - és **le** - igekötőket használták.

Megabajgat - megbolygat, piszkál, kezelésbe vesz valamit, foglalkozik valamivel.
 Mongol: abayila = kisgyereket kényeztet, foglalkozik a kisgyerekekkel

Megagyabugvál, megagyagol - agyba – főbe ver. Lásd Agy és Agyal (1) szavakat.

Megajul - megalázkodik. Mongol: ayiladka = hódolattal meghajol.

Megáldorodik - erős elhatározásra jut. Nem halogat tovább.
 Mongol: udalügei = halogatás nélküli, késlekedés nélküli, hamarosan, nemsokára. (n – néma)
 Mongol: undurulga = buzgalom, igyekezet.

Megáporodik (erdélyi tájszó) - megromlik, megzavarodik; megbolondul.
 Mongol: ebdere (epdere) = megromlik, tönkremegy

Megaredál - megállít. Francia: arreter = megállít.

Megárik - víz, étel, kenyér megposhad, elromlik. Török: arizlan = elromlik

Megaszal - megszárit. Mongol: a(g)sira (asira) = összeszárad, aszalódik

Megavasodik - megromlik, előregszik, avul. (v – néma). Mongol: uul (uvul) = régi, öreg, ó

Megavul – Lásd Avul szót.

Megagsagol - bottal elver. Török: asa = bot, vessző.

Megbábásodik - gyümölcs érés előtt ráncos lesz és dudorok nőnek. Mongol: böbör = búb, dudor.

Megbaboz, megbúboz kakas a tyúkot megbúbolja = páráskor a tyúk fejébe csíp, abba kapaszkodik.
 Lásd Búb szót.

Megbagzik - étel megromlik. Sült burgonya kihűl, megdermed.
 Mongol: begemer = romlott, rothadt étel. Mongol: bügcsim = fülledt, áporodott, (romlott)
 Mongol: begere = fázik, meghűl.

Megbágyad - Lásd Bágyad szót.

Megbaidorgat - épületet rendbe tesz. Mongol: boyila = gondoz, rendben tart.
 Mongol: bayidal - tai = valamilyen állapotú...

Megbájol - elbájol, elvarázsol. Török: büyüle = elbájol, elvarázsol.

Megbakálja magát, megbaklik - „, megköti magát „, , ellenkezik, megmakacsolja magát
Török: bagla = megköt valamit

Megbakol - két gyerek fenekét összeveri ; földet döngöl. (tömörít)
Mongol: bagsi = összeverődik , összetömörül.

Megbalavul - téved, hibázik. (v = g). Mongol: balag = hiba, balfogás, tévedés.

Megbárdol - szekerével megfarag fát. Lásd Bárd szót.

Megbarkócol - gerendát bevagdos, hogy a tapasztás (vakolat) jobban megmaradjon rajta. (érdesít)
Mongol: bargu = durva, érdes

Megbaszkanyál(székely szó) - működésbe hoz. Mongol: boszka – feléleszt, (életre kelt)

Megbазsint - titokban megles, megfigyel, megnéz.. Török: basari = látó, néző

Megbecsmel - megrágalmaz, lebecsmérel.
Mongol: ba(g)csala = felbecsüli valaminek a mennyiségét, mértékét. (becses, becsület...)

Megbecsül - felméri valami értékét, mennyiségét. Mongol: ba(g)csala = becsül, megbecsül, felbecsül.

Megbédázik - szokásostól eltérően kezd viselkedni, hangulata hirtelen megváltozik.
Mongol: budulian tai = zavaros, félreértésekkel teli, ellentmondásos, összetűzésekre alkalmat adó.

Megbeledál - megjavít ; kiveszekedik.
Mongol: beledke = elkészít, megcsinál. Mongol: buliyaduan = veszekedés, csetepaté.

Megbérel(székely szó) – megfoltoz, megjavít. Török - mongol: büri – borítás, fedél (folt)

Megberhel , megberel - szétberhel, fellazít, meglazít, összezilál.
Mongol: bularkai = laza, puha. Török: burus = összegyűr, összecsavar, összezilál

Megberzeget , megberzel - szénát felráz, szétszór, hogy jobban száradjon. (felborzol, szétlazít)
Mongol: бүрсейилге = felborzol (fellazít, szétzilál)

Megbicil - elver, megver. Mongol: bicsala = ver

Megbicsaklik - bicsak pengéje módjára becsuklik. Lásd Bicsak szót.

Megbicsakolja magát - makacskodik, ellenkezik. Mongol: bu(g)csayi = makacskodik, csökönyösködik

Megbikásodott - hagyma felmagzott. Buga – csomó - magok csomója.
Mongol: bagla = csomó, csokor

Megbiktiriz - nőt magáévá tesz. Török: bikir = szüzesség. Elveszi a szüzességét.

Megbingyeredik - meggémbередik. Hidegtől, erőltetéstől az ujjak enyhén behajolva megdermednek, megmerevednek. Lásd Bigyeredik szót.

Megbitorkodik - megbicsaklik, elbotlik. Mongol: бүдере (бүтере) = megbotlik.

Megbizgat - megpiszkál, állatot élénkebb mozgásra ösztökél.
Mongol: bisziulaul = siettet, (piszkál)

Megbizget - szénát felráz, szétszór, hogy jobban száradjon. Lásd Megberzeget szót.

Megbizginyál --- Lásd Megbaszkonyál szót.

Megbocsát (1) - valaki bűnét nem veszi sértőnek magára nézve. Elnézi más hibáját.
Mongol: aucsila = megbocsát. (b – néma a szó elején)

Megbocsát (2) - felfordított gyalun zsindelety legyalul
Török: bocsá = felborulás, felfordítás, felbillentés.

Megbodázik - makacs, csökönyös, ; botlik. Mongol: бүдере = megbotlik
Mongol: batula (badula) = köti magát valamihez. (makacskodik)

Megbodzásul - láb megvastagodik erőltetés miatt. Mongol: бүдү(g)үс = megvastagodik

Megbódul, megbujdul - megbolondul. Mongol: bidau = buta
Mongol: budungui = bolond, buta. Török: budala = buta

Megbojil - fonalat megfest. Török: boya = fest, megfest

Megbókol - meghajol. Mongol: bokira = meghajlik

Megboldogul - meggazdagodik. Török: bol = gazdag.
Mongol: bayan (balan) = gazdag. Török: bayindirlik (balidirlik) = gazdagság. (n – néma)

Megbolydul - felkavarodik, megmozdul (fellázad, zavarog)
Mongol: bulunggirtuul = felkavar, zavaros

Megbósál - haját megtépi ; kakas a tyúkot feje tetején megcsípi (belekapaszkodik párázaskor) ;
tetveket kiszed hajból, szőrből. Mongol: ba(g)saar = bozont (haj, szőr)
Mongol: bö(g)eszün = tetű.

Megbődül - megbolondul. Török: budala = szellemileg fejletlen, félkegyelmű
Mongol: buduliyantai = zavaros, összekuszált, zavarodott (zavarodott eszű)

Megbőröl - elver, megver (bottal). Mongol: beriyede = megbotoz, megvesszőz, bottal ver valakit.

Megbősztrőkődik - megharagszik, megneheztel. Mongol: bu(g)sa = megharagszik, megorrol

Megbőszül - tűz keleténél nagyobb lánggal ég.
Mongol: budzingna = felkavarodik, felbuzdul, felbolydul (fellángol)

Megbuckósul - megcsomósodik. Mongol: badza = csomó. Mongol: bagcsa = csomó

Megbúcol - megcsókol. Török: buse = csók. Török: öpüs = csók
Megbuggyan - étel, ital, elme megromlik. Lásd **Megbagzik** szót.
Megbugyvad, megbügyved - Lásd **Megbagzik** szót.
Megbutul - kés éle eltompul. Török: bit = tönkremegy. Török: bet = rossz, alkatlan
Megbüszkül, megbüsztlődik (székely szó) - szagot kap, megromlik, büzös lesz. Lásd **Büz** szót.
Megcáfol - megszaggat, megtépáz, megdézsmál. Mongol: dzabszarid = megszakad, szakad. (f = b)
Mongol: dzabkai = szakad, feslik (f = b)
Mongol: dzabsi = könnyen szerez. (capcarál, lop, dézsmál) (f = b)
Megcandallodik, megcondollik - visszahőköl, megtorpan, megszelídül (n – néma)
Mongol: dzüdel = elfáradás, kimerülés, gyengülés. (n – néma)
Mongol: dzögeledke = megszelídít, lecsillapít, enyhít.
Megcepenyilődik - megmerevedik testrésztől – görcstől. Mongol: cibkaun = merev
Megcerkad - fuldoklik a nagy melegtől. Mongol: csagali = fuldoklik a melegtől. (r – néma)
Megcerked - fázik, didereg, reszket (valakiért), sóvárog.
Mongol: dzikire = didereg. (r – néma). Mongol: dzireski = összerázódik, megborzong
Mongol: sze(g)üreszü (szüreszü) = sóhaj (kívánság). Török: cirpinti = remegés
Megcicant - megüt. Mongol: dzancsi = üt, ver
Megcikálódik --- Lásd **Kicikázik** szót.
Megcikkad (Felvidék– Bény) - hidegben meggémberedik. Mongol: dzsikegürke = fázik, meggémberedik
Megcikkal - késsel valamiből egy szeletet vág.. Török: caki = kés
Megcimbál, megcincál - Lásd **Cingál, ráncigál** szavakat
Megcinel - elver, megver Lásd **Megcinogat** szót.
Megcingamangál - elver, megver, megtép, megcibál. Mongol: dzsanga = ütéssel fenyeget.
Mongol: dzsancsi = üt, ver.
Megcinogat - kutyát botütéssel megfegyelmez. Mongol: dzancsi = üt, ver
Megcír - megkarmol - macska. Mongol: dziru = megkarcol
Megcirmol --- megszid. Mongol: csor = leteremt, lehord, megszid.
Megcirógat - megver, elver. Mongol: sirbeldze = odacsap. Mongol: csayiraul = csépel
Megcúcol - Luca napkor a cucafa nevű bottal a tyúkok fenekét megpiszkálja, hogy jobban tojjanak.
(Télen, zöld eledel hiányában a tyúkok kimerülnek, kifáradnak, alig tojnak)
Mongol: cucal = kimerülés, kifáradás. (kimerülés elleni babonás varázslás = cucálás)
Megcuhol - megdob Mongol: cilauda (cihauda) = dob, megdob. (l = h)
Megcünül - haragja, gögje, kedve csillapodik. Mongol: csö(g)en = csökken, csönik
Megcsábul - megbolondul, megőrül. Török: szapit (csabit) = megbolondul
Megcsákkal, megkákku - megkókad, eltikkad. Nagy melegtől hervad, fonnyad – lehajlik, lehorgad.
Mongol: dzsogiszu = csuklik, meghajlik. Lásd még **Megkákku** szót.
Megcsaladosodik - gyerekei születnek. Család = gyerek. Lásd **Család** szót.
Megcsámborodik (1) (székely szó) – megsavanyod i k.
Mongol: dzsanguwasa – savanyúság (kínai szó). Mongol: buruu = rossz, romlott, hibás
Megcsámborodik (2) - megbolondul. Elméje megzavarodik, elborul.
Mongol: szamaura (csamaura) = megzavarodik. Mongol: baruyi = elsötétül, elborul, beborul
Megcsámporodik - megsavanyodik
Kínai – mongol: dzsanguwasa = savanyúság. Mongol: buruu = rossz (romlott), hibás
Megcsap - bottal megüt Lásd **Csap (2)** szót
Megcsappad, megcsappan - lefogy, lesaványodik. Mongol: dzsibkere = csökken, elfogy, lefogy
Megcsávingat - megcsóvál, lenget, lóbál.
Mongol: sirbaldzaul (csivaldzaul) = csóvál, lendít. (r – néma) (b = v)
Megcseder - megcsavar, megsodor. Lásd **Cseder** szót.
Megcsempül - agyagkorsó széle letörik ; kicsorbul. Mongol: dzsemdeg = csonka, sérült, tönkrement
Megcsenderít - gyorsan megcsinál valamit.
Mongol: dzende = igyekszik, törekszik. Mongol: szandura = kapkod, siet.
Megcsendül - bondul -- megbondul, zeng, zúg. Mongol: csinggir = cseng-bong.
Mongol: dzsongina = zúg, zeng
Megcseperít (székely szó) – összegubancol. Mongol: dzsabaaraldu (csapaaraldu) – összekuszálódik.
Megcserényez - galambot élelemmel ketrecbe csal. Lásd **Cserény** szót
Megcserepesedik - talaj megrepedezik a szárazságtól. Mongol: csuurkai = repedt, hasadt
Megcserkál -- próbára tesz, megkísérlet valamit. Mongol: szorilga (csoriga) = próba, kísérlet.
Megcserkél - szorosan a nyomában van ; lopakodva megközelít. Mongol: csirgau = szoros.
Mongol: szikamda = megközelít. (r – néma) szikamda --- **szirkamda**

Megcsesz - súrol (csiszol, karcol) ; magáévá tesz nőt , megüt
Török: csizgi = karcolás,. (karcol – súrol – csiszol)
Mongol: csacsa (csasza) = szétszór magot, meglocsol, megfröcsköl, (megtermékenyít nőt)
Mongol: csicsi (csizi) = megdöf, beledöf. (közösül nővel)
Mongol: csabcsi (csaszi) = üt, csap (b – néma)

Megcsiccsen - megromlik, megpenészedik, megsavanyodik. Megfárad
Kínai – mongol : dzsiadza (csiaca) = rossz, selejtes, valami hitványa
Ujgur: csarcsinakh = fáradtság (r – néma)

Megcsigáz , elcsigáz - elfáraszt, elgyengít, elbágyaszt
Mongol: csökörelte = fáradtság, kimerültség, elcsüggedés. Lásd még Kicsigáz szót.

Megcsigolváz - elver, megver. Mongol: csokila = üt. Török: csakil = verődik

Megcsikál - megkínoz, megver. Török: szik = szorít, csavar, nyom. Török: csöker = térdre kényszerít

Megcsikar - megkarmol, megkapar ; megszorít
Török: csikar = megkaparint. Török – mongol: sika = szorít.

Megcsikkad - megbolondul. Török: sakat = bolond. Török: csök = összeomlás.

Megcsikkan - kificamodik Török: csikma = ficam

Megcsimel - ellop. Mongol: szamszi (csamszi) = lop. Mongol: csölmö (csömö)= lopkod (l – néma)

Megcsirkásodik - megdohosodik, megromlik. Ujgur: csirimakh = megromlik
Török: cilk = megbüdösödik, rothad. (r = l) Török: csürük = romlott, rothadt

Megcsiszakol - megcsiszol, élesít, fen. Fenőköhöz dörzsölve. (dörzsöl, karcol, súrol ...)
Török: sistire = kapar, karcol, vakar
Mongol: szadzsigina (csaszigina) = csikorog, nyikorog, serceg, súrlódik.

Megcsobaklik - megbicsaklik, behajlik. Mongol: dzsibkulda = hajladozik. Mongol: dzsabkara = elhajlik

Megcsokanyil - megcsipked, csipeget. Mongol: csokila = csipeget

Megcsód, megcsúd - (káposzta magja) beérik. Mag érésekor a magház megszárad és szétnyílik.
Mongol: dzsacara = szétnyílik, kinyílik, kibomlik

Megcsögözőtt - megcsomósodott. Mongol: csogcsa = csomó

Megcsöll, csüll - felteker, csévé, felgombolyít. Mongol: szüldzsile = felgombolyít.

Megcsömbölvgez - sárral betapaszt. Török: csamurla = besároz

Megcsömöl, megcsömör - megcsömörlik, elrontja a gyomrát, undorodik ételtől, megkeveredik a gyomra.
Mongol: számaura = összezavarodik, megkeveredik, anyagcseréje megbomlik, romlik. pl. gyomor

Megcsöpörít - megtakarít, összekuporgat (pénzt). Török: süpür = söpör, takarít.
Mongol: cseberle = takarít, söpör.

Megcsörszöl, megcsöszöl - Lásd Megcsesz szót.

Megcsuklik - megbicsaklik, megrándul, kificamodik. Lásd Megcsikkan szót.

Megcsulimajkóz - megver - ostorral. Mongol: dzsalkaa = büntet, fenyít, megver.
Mongol: maukai = nagyon, csúful, csúnyán

Megcsundiz - megkorbácsol. Mongol: dzsancsi = üt, ver
Mongol: csinda siidke = szigorúan megbüntet.

Megcsunyél - megvesz , veszetté lesz ; bolondulásig vágyik valaki után.
Török: csan = vadállat, fenevad, vérszomjas vad (veszett vadállat)
Török: csani = majdnem meghal valakiért.

Megcsupál - lecsipked, letépked, kiritkít. Lásd Csupál szót.

Megcsühögöz , megcsügöz - gombjátékban, kisebb gombot a nagyobbra ugraszt. Egy csomóba gyűjt.
Mongol: csogcsa = csomó. Mongol: csoglau = egybegyűjt, összegyűjt.

Megcsűröl - fej-tejet. Mongol: csir(g)audka = szorosabbra vesz. Tejet kiszorít a tőgybimbóból

Megdádál, megdedel - megver. Áttételes szó. A verőeszközre utal. Ha rossz leszel, jön a dádá...
Mongol: tataszun (dadaszun) = vékony és keskeny szíj. Török: dudakbük = sírásra görbíti a száját.
Török: tata (dada) = megaprit.

Megdandul - megbolondul. Lásd Megdődül szót.

Megdindül - megkondul. Mongol: dangina (dandina) = cseng, kong, kondul.

Megdoktorol - elver, megver – bottal. Török: doku = megüt. Mongol: torlog = bot, vessző, pálca

Megdollik , megdohlik (székely szó) - megdohosodik. Lásd Doh (3) szót.

Megdődül - megbolondul. Mongol: dutama = hiányos, valami hiányzik, fogyatékos, szűkében van valaminek.

Megdöncöl - megver, elver. Mongol: tüngsi (dünci) = ver, csépel, döngöl.

Megdül - legyőz. Mongol: deyile = győz, legyőz.

Megduméz, megdunyiz - hátba ver. Mongol: dünggüre = döngtet, ütöget (pl. dobót)

Megdupóz - ledöngöl, megdöngöl. Lásd Kisdupó szót.

Megdurbitol - felkavar. Mongol : darbiul = lelkesedésével lázba hoz, felkavar
Mongol: dargila = kavarog

Megdurgál - elver. Mongol: torlogda = pálcával, vesszővel üt.

Megdutyamál - megszoportat. (melléből tejet ad , dudíztat , didíztat) Lásd még Duda (2) szót.
Mongol: tüntüyi (tütyüi) = kidudorodik, gömbölyödik. pl. mell. (n – néma)

Megdúvad - tűz lángra lobban, meggyullad. (v – néma) duad, gyuad.
Mongol: dulaan (gyulán) = hő, meleg, gyulladás

Megdúvaszt (1) - Lásd Dúvaszt szót.

Megdúvaszt (2) - megüt, megver. Török : döv = üt, megver

Megdűbbent - kopog, kocogtat,(megzörget) pl. ablakot. Mongol: debsze = ütöget

Megdűcsköl - megfej. (tőgyet összeszorítgatva). Mongol: tacsü = szoros, szűk

Megdűrűcköl - nyomkod, megdögönyöz, megtapos, bökdös, ütöget. Mongol: dörsüi = gyűrődik. Gyűr, gyúr.
Mongol: daru = nyom. Mongol: dksiura = gyúr (dögönyöz)

Megdűt - kés pengéjét megdönti, meghajlítja ; nőt magáévá tesz (megdönt, lefektet)
Mongol: tongoyila = előrehajlít, megdönt. Mongol: düleyi = dől, megdől. Török: düs = eldől

Megdűvöl - megver Török: döv = üt, megver

Megdzsámbáz - elver, megver
Mongol: dzancsi = üt. Mongol: szaba = ütöget, ver, csapkod (szapul)

Megbagosodik - abagos lesz. Kisgyerek fejlődésben lemarad, szőrös, ráncos (koravén) lesz.
Mongol: bagada = túl kicsinek bizonyul. Mongol: ebügen = öregember

Megebell - hitvány, becstelen, hűtlen lesz ; megsejt valamit. Török: abirusiz = becstelen.
Mongol: obil(g)üei = jellemtelen. Mongol: aburiüei = jellemtelen. Török: belle = feltételez valamit

Megecsel - megfej , megjavít, megcsinál valamit, megfésül, meggereblyéz
Mongol: szaa (csaa) = fej, megfej
Mongol: üszörge (ücsürge) = fröccsent (pl. tejet fejéskor a sajtárba)
Mongol: adzil = dolgozik, munkálkodik. csinál valamit
Török: csalis = dolgozik, munkálkodik. csinál valamit. Tájszóval: csál
Mongol: usarcsi (ucsarcsi) = szerelő. (l = r)

Megedz - halhús a főzése közben ráöntött hideg víztől megkeményedik, nem fő szét.
Mongol: yaszudzi (jadz) = megkeményedik, megerősödik, megjavul a minősége.

Megegződik - megedződik. Mongol: yangdzaüei (yagdzagei) = rideg, kemény lesz.

Megejt - elcsábít, elbűvöl ; teherbe ejt. Török: ayart (ayat) = elcsábít, félrevezet.
Török: ayip = meggyaláz, szégyenbe hoz (pl. lányt teherbe ejt)

Megejtődik (1) - Étkezés utáni pihenőt tart. (alszik egy kicsit)
Török: uyku = alvás. Török: uyu = alszik

Megejtődik (2) - elszomorodik, bánkódik ; nem ért egyet valamivel
Mongol: uyid (ujt) = szomorkodik, bánkódik

Megekkel, megeklével - megjavít, kitataroz, felújít, összeépít, összetákol
Mongol: ugszara (ukcara - ukcala) = összeszerel valamit. Török: ikmal = rendbehozás

Megekéz - földet felszánt, megkapál (földet fellazít)
Mongol: uku = felás, felváj, kiváj, feltúr (ekéz = szánt)

Megéled - felgyógyul ; növény eső hatására magához tér, erőre kap. Lásd Éled szót

Megendeledik - émelyedik, megundorodik, gyomra felkeveredik, émelyeg. Lásd Undor szót.

Megenged - megenyhül, megbocsát, megoldvad, megbékél. Lásd Enyh szót.

Megengesztelődik - Lásd Enyh szót.

Megenyekesül - hús, túró megnyálkásodik, elromlik , tej megromlik; gennyesedik.
Mongol: önggördzi = lepedékessé válik (étel) megromlik.
Mongol: önggör = tejboros tömlő falán képződő lepedék , felületre tapadó nyírkos hártya (nyálka)

Megepeszt - lelki fájdalom gyötri. Lásd Eleped szót.

Megér, megír (1) - tud, képes valamit megcsinálni, győzi erővel. Megértem összeszedni a csibéket a vihar előtt.
Mongol: ir = képesség Mongol: ila (ira) = győz

Megér (2) - időben elér valamit, valami kort. Török: er = ér, elér valamit

Megérdekel - megver, elver – bottal. Török: arda = hosszú bot.

Megereret – meglazít, gyengít. Mongol: ercsim kariu = kötélfonat fellazul. Mongol: ereüei = gyenge

Megerel - megélesít ekevasat. Mongol: irle = élesít.

Megért - ésszel felfog. Török: er = megért

Megesett - lány – törvénytelen gyereket szül. Lásd Megejt szót.

Meges - mérges. Lásd Mergel szót.

Megeszik a kecegány fiak (székely szó) – megfagy
Mongol: keüsi (kücsi) – hús, hideg. Mongol: kösi (köci) = megdermed

Megeszakbál, megiszakbál - nagyjából összeüt, nagyjából összeerősít , megcsinál valamit, összeszögel.
Török: isz = munka. Török: kaba = nagyjából. Cigány / indiai: iszkába, skabah = szeg

Megétet - túletet, megmérgez ételbe tett méreggel, megetet valakivel mérget.
Mongol: itegen = étel, enivaló. Török: yit = elpusztul. Lásd még Ét(ö) szót.
Ételődik tájszó: eszi magát, mérgelődik, idegeskedik
Mongol: egdegöcse (edegücse - etegücse) = felháborodik, mérgelődik.

Megfeji - hasznot húz valakitől, valamiből
Török: faydalan = hasznot húz valamiből, kihasznál valamit.

Megfüdül (székely szó) – meg-feldől. Lásd Dül szót.

Meggabalyodik - dühöng ; megbolondul ; megmakacsolja magát ; szerelmes lesz.
Török: köpür (göbür) = dühöng. Török: gabi = ostoba, buta, nehézfejű
Mongol: kebcsegei (gebcsegei) = önfejű, ellenkező, makacs
Mongol: köbörde (göbörde) = belecsavarodik, beletekeredik. (szerelmes lesz)

Meggányol – nagyjából, felületesen csinál. Lásd Gányol szót.

Meggebed - melegtől ellankad, eltikkad ; nagy hidegtől megdermed, megmerevedik, megfagy, elpusztul.
Mongol: gübi = elhervad, elfonnyad (pl. nagy melegben). Lásd még Gebed (1) szót.
Mongol: kumi + berbeyi = összehajlik és megdermed (gémbередik -- gebed)

Meggernyéd - megrothad. Mongol: keürszi (geürszi) = rothad
Török: kir = pusztul, romlik. Mongol: kor = károsodik, pusztul.

Meggúbál - megpenészedik. Mongol: köbkere = megromlik, rothad.

Megguruzsmál, meggurucsál (székely szó) – megigéz (tekintetével).
Mongol: karacsa – nézés, pillantás, tekintés

Meggúvad - lehámlik, leválik. (v – néma)
Mongol: guudzi = hámlik. Mongol: kaura (gaura) = hámlik, leválik.

Megguzásodik - megbetegszik --- baromfi
Mongol: gurdzsai (gudzsai) = lefogy, elsoványodik. (r – néma)

Meggübül (székely szó) - megpiszkál, megjavít. Rájön a fortélyára. Lásd Góbé szót.

Meggyak - meghág, párosodik. Lásd Gyak és Meghorgol szavakat. Mongol: oko = meghág
Mongol: gökide = horoggal horgászik. (horogra akaszt, beakaszt horoggal)

Meggyaludik - megengesztelődik, elszáll a mérge , megtörik , beletörődik, beleszokik.
(elsimulnak a dolgok..). gyalulás = sima felület készítése
Mongol: gölöger = sima (gyalult felület)

Meggyámbáz - megtép, megrángat, meggyomroz, megdöngönyöz, megnyomorít (megver)
Mongol: kömbörde (gyömbörde) = megver, megruház . (k = gy)

Meggyapál, meggypál – elver, megver, megüt
Mongol: debi (gyepi) – csapkod, suhint. (d = gy)

Meggyarat - meggereblyéz. Mongol: kuriya (guria) = egybegyűjt, összegyűjt (gereblyéz)

Meggyép, meggypál - megtép, megharap. Jóság a gyepet, füvet leharapja, letépi. Lásd Gyep szót.

Meggyepel - leleget. (gyepet, füvet) Lásd Gyep szót.

Meggyuggyan- tehertől meghajol, lehajol, megrokkan. Mongol: gogoda = horog, kampó (hajlított ...)

Meghájlal (székely szó) - összeszárad és meglazul. Mongol: kalkayi (halkaji - hajkai) = lötyög.

Meghatódik. – elérzékenyül, lelkét érinti, szíven üti szép, kellemes dolog. Török: hatir = érzés, lélek, szív
Mongol: kataudzsil ügei (hataudzsil ügei) = érzékeny

Meghederedik, ederedik---megtántorodik (pl. ittasságtól..) (l - r)
Mongol: ködelgetei (hödelgetei) = valamilyen mozgású.

Megheged - megbékél, lenyugszik. Mongol: kag (hag) = heg, begyógyult seb.
Mongol: kög (hög) = összhang

Meghejkel (erdélyi tájszó) - meghököl, megtorpan. Lásd Hököl szót.

Meghelyhet - megigazít, rendbe tesz (kicsinosít). Mongol: (g)oyol (hoyol) = csinosítás.

Meghengítél - megver. Mongol: köndelebcsi (hőndelebcsi) = keresztrúd, lécs. (megrudal - elver)
Mongol: könöge (hönge) - bánt, árt, megfájdít valamit

Meghep - megüt. Mongol: kebszi (hepszi) = ütögetéssel puhít, ütögetéssel csépel gabonát.

Megherdül - csökken, fogy. Mongol: korogda (horoda) = fogy, csökken

Megheréckel, meghericsköl, meghergel - kakas a tyúkot , hím kacs (gácsér) a tojót megtermékenyíti.
Legyűr. Maga alá gyűr. (Párzáskor földhöz nyomja a tyúkot, tojót)
Mongol: korcsiilga (horcsiilga) = gyűr. meggyűr. (maga alá gyűr)
Mongol – török: er, ere (here) = hím. Mongol: ere emiin kolboo (here....) = férfi - női nemi kapcsolat.

Megherél - nagyobb húsról kisebb húscsücsöket levág, húscsücsöktől letisztít
Mongol: kericsimel (hercsimel) = levágott húsdarab. Mongol: ariula (hariula) = tisztít

Meghernyalódik - jóllakik. Mongol: kurimla (hurimla) = lakmározik (ny = m)

Meghermed, meghörmed - sok evéstől meghal. Mongol: koorla(g)da (horlada) = elpusztul.
Mongol: kögeregül (hereül) – felfűvődik, megduzzad. Mongol: kari (hari) = károsodik, pusztul,

Meghernyásodik, meherjásodik - félig telt hordóban lévő bor teteje kivirágosodik, zavaros lesz.
Mongol: karis (haris) = zavaros. Török: hor = ócska, hitvány, rossz.
Török: kartal (hartal) = megöregszik, frissességét elveszti.

Meghessint - felbosszant, feldühít. Mongol: kögsze (hösze) = elfutja a méreg, feldühödik.

Meghevitt (erdélyi tájszó) - kemencébe befűt. Mongol: hee = hő, meleg

Meghíjad - elfogy ; hordó megreped. (híja lesz, hiányos ; hézagos lesz...)
Mongol: kei (hei) = hely, hézag, üresség, hiány, hiba.

Meghidor - megpiszkál, megkotor pl. paraszat. Mongol: kadku (hadku) = szurkapiszkál

Meghimlel - valamit ritkásan, gyéren szór, terít el. pl. trágyát. Mongol: komor (homor) = ritka

Meghipál - megver. meghupál. Lásd Meghep szót.

Meghitel - megesküszik valamire, hitet tesz. Mongol: itegel (régiesen: hitegel) = hit, bizalom
Török: itimat (hitimat) = hit, bizalom

Meghitványodik - lefogy, lesóványodik. (v – néma) hitványodik
Mongol: katanggira (hatanggira) = lefogy, lesóványodik. Mongol: katayir (hatayir) = sovány

Meghókad - elsápad, gyulladás lelohad. Mongol: ukura (hukura) = megáll, visszamegy.
Mongol: ege (hege) = visszafordul.

Meghókol - visszahókol. Mongol: ukura (hukura) = meghátrál, visszamegy
Mongol: ege (heke) = visszafordul. Lásd Hóköl szót.

Meghorgol - férfi magáévá tesz nőt. Közösül. Lásd Meggyak szót.

Meghoz - meggyógyít. Mongol: eszeni (heszeni) = meggyógyít

Meghöbölődik - megbolondul. Lásd Meghöbörödik szót.

Meghöbörödik - megbolondul. Mongol: köbörde (höbörde) = kószál, tekereg, kevereg.
(megkergül, nem találja helyét, nincs megnyugvása)

Meghőköl Lásd Meghókol szót.

Meghörrenik - feldühödik, mérges lesz, felfortyan. Mongol: kögergeü (höergü) = hevülékeny, lobbanékony

Meghunvászkodik (1) - növény rossz talajban rosszul kel ki, fejlődésben elmarad
Mongol: könö(g)ede (hönöede) = károsodik, szenved, pusztul

Meghunvászkodik (2) - megalázódik, meghajol, összehúzza magát.
Mongol: kanara (hanara) = meghajlik. Mongol: köntüylge (höntüylge) = összehúzza

Meghupál - elver, megver. Lásd Meghep szót.

Meghuppan - székér kátyúban (kisebb gödörben) megzökken, megakad
Mongol: köb (höp) = mélyedés, gödör. huppanó.

Meghurcol (1) - megrágalmaz. Mongol: görcsi (hörçi) = rágalmazó

Meghurcol (2) – megszegyenít. A bűnöst kötélen végigrángatva a falun nyilvánosan megszegyenítették
bűnét hangosan ismertetve. Mongol: kocsila (hocsila) = kigúnyol, megszól. (r – néma)
Mongol: icse(g)le (hicsle) = megszegyenít (r – néma)

Meghurkad - behorpad, belapul, lefogy. Mongol: koro (horo) = lefogy, csökken

Meghúrol - disznóbelet késsel kaparva megtisztít. Faggyúlerakódást, hártát finoman lefarag tompa késsel.
Lásd Horol szót.

Meghusamodik - megborzad , megijed. Török: usandir (husandir) = elborzad

Meghussan - megszökik, eloson. (Megoson szó). Mongol: üszörge / hüsüzрге = szöktet

Meghútja magát - meghűti magát. Megfázik. Mongol: küiten (hüiten) = hideg, hűvös (hűtött)

Meghuttan, meghuttyan - lesóványodik. Mongol: katanggira (hatangira) = lefogy, lesóványodik

Meghúz - von, megfeszít. Mongol: köszi (höszi) = húz

Meghülemlik - meghül. (lehül, kihül, megfagy ...). Mongol: kölde (hölde) = fagy

Megidomít - megnevel, rendre tanít. Még időben jó irányba hajlít, terel.
Mongol : undu (udu) = rend. Mongol: eteger (edeger) = hajló, görbe.
(csőidom = csőhajlat. női idomok = mell és far hajlata.)

Megihül - megszomjazik. Éhe az ételnek, éhes gyomor --- üres gyomor. Éhe az itálnak..
Mongol: ügei (ühei) = nincs, valami nélküli, valami hiánya

Megiklant - megfenyít Török: ikaz = figyelmeztetés. Török: ikmal = rendbe tesz.

Megiramodik - kificamodik. Megrándul, kifordul. pl. boka, térd, váll..
Mongol: er(g) i (eri) = fordul, kifordul. Török: ma(g)dur = károsodik
Mongol: urba = kifordul. Mongol: oriyama = tekercselő, csavaró. Kitekeredik, kicsavarodik.

Megirdal - bevagdal. Lásd Irdal, Irt szavakat . Erdőt irt – erdőt kivág.

Megírez (Felvidék – Csata) - kaszát megélesít Ujgur: yirik = éles. Mongol: ir = él, éles rész

Megiszamodik - elmegy az esze. Török: usz = ész. Török: ma(g)dur (madur) = károsodik

Megiszkilil - aláír. Török: yaz = ír, leír. Török: kalem = toll, nád.
Ujgur – mongol: üdzüg (üszü(g)) = (író) toll, régies: nádtoll. Mongol: kuluszun = nád
isz – kili = (nád)tollal ír

Megiszonyodik - megijed, elborzad. iszo - nyodik.
Mongol: icsi, icse (isze) = fél. Mongol: nadka = megijed

Megízél - megszagol. (megízlel illatot)
Mongol: üdze = megnéz, megvizsgál, megkóstol, megszagol, megízlel.

Megkabajlodik, megkabalodik - megbolondul.
Mongol: köbörde (köbölde) = tekereg, belecsavarodik. Becsavarodik - megbolondul
Mongol: köbki = nem találja a helyét. (Nem találja a helyét, nyugalmát, megkergetül).
Török: kabilyetsiz = képtelen, nem fogékony, nem értelmes, nehéz felfogású

Megkábáz - kerge juhott meggyógyít. Kábaságát, kergeségét megszünteti. Lásd Megkabajlodik.

Megkacimbál, megkacibál - megver ; megcibál . Mongol: kadzaarla = megzaboláz.
Mongol: balba = üt, ver. kaci – bál = veréssel megzaboláz

Megkacsint - megkoccant, megkoppant. Mongol: karsi (kaci) = koccan (r – néma)

Megkákkuul - megkókad, eltikkad. Nagy melegtől hervad, fonnyad - lehorgad, lehajlik, meggörbül
a növény szára. Mongol: goka = horog, kampó. Mongol: kakuul = horog

Megkadarint - megforgat . Mongol: kudku = kever, kavár, forgat.

Megkaffad (Felvidék – Bény) - megpenészedik, elromlik—étel. Török: küf = penész.

Megkafol - megszid. Török: küfür = szid

Megkajkóz, megkákóz - hajlított pengéjű késsel nyersbőrről a szőrt, majd a hátyát lefaragja .
Mongol: kuyilara = hajlik, görbül, tekeredik. Hajlott...
Mongol: gogoda = horog, kampó. Mongol: kakuul = horog

Megkajszul - elferdül. Mongol: kuyilara = hajlik, görbül, tekeredik. Mongol: keyele = megdől

Megkákad - lekókad, lehajlik, lehorgad. Mongol: gogoda = horog, kampó.
Mongol: kakuul = horog

Megkalamol - ostorral megver - jószágot. kala - mol
Mongol: guyada (kulada) = üt, ver. Mongol: mal = jószág.

Megkalingvol - átmelegít, megmelegít. Mongol: kalaun = melegség, hőség

Megkallantyúz - meghibban. Mongol: kalaun = hőség, meleg, forróság. Mongol: ide(ite)= kiüt, megüt.
Kallantyú – ráfordítás ajtóretesz. Fordul, csavarodik. Becsavarodik.

Megkall - Lásd Kall, Külü szavakat.

Megkampecol - meghal, megdöglik, elpusztul.(régi szólás: kampec doloresz = kínok között meghal)
Lehetséges: jiddis - német : kappores = halott , tönkrement
Latin: dolores = fájdalom, kín, szenvedés. kampecol = kínhalált hal ; kínlódva tönkremegy.
A régi időkben ezt a kifejezést használták a magyarok a nagy hőségben, szárazságban sýnylódva,
pusztuló növényekre. Mongol: kumbi = lehorgad, meggörnyed (fonnyad)
Mongol: csölii = hanyatlik, romlik, pusztul.
kumbi – csölli (kumpecöl) = lehorgadva, kókadva (fonnyadva) pusztul.

Megkandargít - sebet babonásan úgy gyógyít, hogy köréje kört rajzol.
Mongol: kudu = kever, kavár, forgat. Mongol: kanduul = fordít

Megkantárol , megkenteril - megméri valami súlyát. Török: kantar = mérleg
Mongol: kündü (küntü) = súly

Megkanyakol - megver. Ellátja a baját. Mongol: kanga = ellát valakit, valamit
Mongol: köndelebcsi = keresztrúd , - lé. Megrudal -- elver.

Megkapódik - találkozik. Mongol: kabsza = összeérintkezik – találkozik

Megkápol - megrak, megtöm. Török: kapa = megtölt.

Megkápsál (székelő szó) - kapar, karmol. Mongol: kabiraul = kapar, karmol, karcol

Megkaptásodik - megdagad, megduzzad. Mongol: kabud (kapud) = megdagad, megduzzad
Török: kabar = megdagad, megduzzad

Megkáptvisodik - megkergetül - juh. Lásd Megkabajlodik szót.

Megkarapol - eső elveri, megáztat, eláztat – ezzel kárt okoz. kara - pol.
Belső mongol, ojrát mongol: kur = eső. Mongol: balba = üt, ver. Kara – pol = kur - bal

Megkarél - rostát jobbra-balra forgatva, rázogatva gabonát tisztít ; átkarol ---pl. derekat
Mongol: kariul = visszafordít

Megkárpál - pletykálkodással rossz hírbe hoz valakit. kár - pál.
Mongol: kariya = szid Mongol: balba = üt (szapul)

Megkavanvodik - megromlik. (v = b). Mongol: köb = avul , romlik, enyészik, pusztul

Megkávul - eltéved (v = b) Mongol: köbörde = kóborol, kószál, tévelyeg

Megkecer - megkerget, meghajt. Mongol: kicsiyelge = igyekezetre készlet

Megkelebicéli magát - meg sem mozdul. Mongol: köl = láb, mozgás, jövés – menés
Mongol: bisi = nem, meg sem.

Megken - (sodrófával) meggyúr, megdögönyöz ; megver
Kínai – mongol: gandziu = gyúrófa, sodrófa

Megkendik - megmosakszik. Nem találtam a török, mongol nyelvben a megfelelőjét.
Más összefüggésben: megkendőzik = megmosakszik, utána kendővel megtörölközik.
Mongol: gang = kád. Mongol: ganganga = vízmosás.

Megkerál (székely szó) - meghal. Mongol: koro = elpusztul.

Megkergül - megbolondul, körbejár, kergekóros lesz. Mongol: ergi(g)ütü = forog

Megkerimbábóztat - megforgat. (m - néma). Mongol: körböge = megforgat

Megkerpel , **megkerfel** - megjavít. Török : kalafatla = megjavít (r = l)
Mongol: karua = baj, hiba. Mongol: koor = kár, károsodás. Mongol: boli = megszüntet
ker – pel = kór / karua - boli = hibát, károsodást - megszüntet.

Megkeshed - előrepszik, elavul. (v – néma). Mongol: kö(g)sire (kösire) = megöregszik, megvénül

Megkiujál, megtyuál - kiált. Mongol: kayila = sír, rí, jajveszék

Megkobakol - fejbe ver. Indiai – ujjur – mongol: gabala , gabali = koponya, fej. Mongol: kaal = üt, tör

Megkodorít - megüt, rávág. Mongol: guyada (kuoda) = üt, ver. Mongol: göbde (göde- göte) = ütődik

Megkoffad - megduzzad, megdagad. (megfő) (f = b). Mongol: köbkeyi = duzzad, dagad

Megkóficol - kenyértésztát megkovászol. (f = v). Lásd Kovász szót.

Megkohad , **megkovad** - megfő. Lásd Megköveszt szót.

Megkohant - megcsapa, megüt (h – néma). Mongol: guyada (koata) = üt, ver

Megkókál - megver. Török: kak = üt, ver

Megkókánvol - fejbe üt. Török: kak = üt, ver. Török: ana = fő

Megkólint - fejbe ver. Török: kelle = fej, fő

Megkolotvol - fejbe vág, megver. Lásd Megkólint szót.

Megkommant - (enyhén) megüt. Mongol: kömberegde = megver

Megkopolodik - összehúzódik, meglapul – elcsendesedik. Mongol: kumbi = összegöngyöl, összehúz

Megkondit - paraszt feléleszt. (hamu felforgatásával, megpiszkálásával, parázs fújásával....)
Török: kundak = felforgat. Török: gönedir = felvirágoztat.(felélénkít, erősít)
Török: gencslestir = megújít, megfiatalít.

Megkondorodik - meggömbül, elhajlik. (göndörödik) Lásd Kondor (ormánysági szót)

Megkópisol, megkótisol - kópissal ütogetve megtöri a kender szarát.
kópis = fából készült kalapácsféle, sulyok. Kópis - koopis – koopics (kalapács ?)
Mongol: kebszi = csépel gabonát ütogetve. Mongol: kebereg = törékeny

Megkoppan - nyers tésztaféle összeesik, belapul. Mongol: kabtaayira = belapul, összeesik

Megkoppant - mákot mozsárban megtör. Mongol: kebszi = ütoget

Megkorhaszt - ráüt, megüt. (h – néma) megkoraszt. Mongol: karsildu = ütközik, ütődik

Megkorhol - megkarcol (h – néma) korol. Lásd Karcol szót.

Megkornvad - lefog. Mongol: koron = lefog

Megkórságosul - megbolondul, megbetegszik. Mongol: koor = kór, ártalom, károsodás, betegség, tönkremenés

Megkortvan - felbosszantja magát, beveri a fejét és megszédül, megtántorodik.
Mongol: koorduul = felbosszantják. Mongol: kortong = sérülés, hiba

Megkoszt - ágakat levág. Török: kes = vág, levág

Megkoszpitoltat - megborotvtatja magát. (levágatja szakállát, szőrét)
Török: kes = vág, levág. Török: kazi = leborotvál
Mongol: kusu = borotvál (lekaszál). Mongol: buta = csomó (szőrcsomó, szakáll)
kosz - pitoltat = kusu - buta = szőrcsomót leborotvál

Megkotlat - hamulúggal betakart ? Talán hamuval betakart ? nedves fonalat kemencében szárítva fehérit.
Mongol: kata = szárít melegben. (kotlik = tojásokat melegen tart)

Megkovad - Lásd Megkohad szót.

Megköffed - (hús a főzéstől) megpuhul. lásd Megkoffad és Megköveszt szavakat. (f = b)

Megkőnik (székely szó) – meghül, megmerevedik (megdermed)
Mongol: kanggi kölde – jéggé dermed, keményre fagy.

Megköped - lehámlik. Török: kopar = leszed, letép, lehámoz (lekoptat). Török: kopart = le - / meg- kopaszt

Megkörmökődik - megfagy, megkeményedik. Mongol: körüge = fagyás
Mongol: kördzeger = kemény és érdes

Megkösmöl - megkarmol. Mongol: kusuur = kapar. Mongol: kördzeger (köceger) = karcol (r – néma)

Megkösz - férfi nőt magáévá tesz, párosodik vele. Mongol: koosla = párosít, kettőt egyesít.

Megköveszt - megfőz (szalonnát) - puhává, dagadóssá főzi a tokaszalonnát. (v = b) ;
főzéssel puhává, lazává, omlóssá tesz húst. Mongol: köbkeyi = dagad, duzzad (b = v)
Mongol: köbszüger = puha, laza szerkezetű, omlós (főtt) (b = v)
Kínai – mongol: kobong (kovong) = főzőlap

Megkövesztődik - gabona forró vízben megduzzad, megdagad. Lásd Megköveszt szót.

Megkövet - a, valaki bocsánatát kéri ; (v – néma) köet, kaát, kiat
b, valakit (megsiratva) elbúcsúztat (pl. halottat, meggyasszonyt) ;
c, összeszedi minden erejét, erőt gyűjt
a, Mongol: guyu, guyi = kér, kérelmez. Török: gevset = kilazít, kienged, megengesztel
b, Mongol: kayila = sír, ri, jajveszékel (kajdász)
c, Török: kavi, kuvvet = erő

Megkuckol - megcsiklandoz. Mongol: gidzsigede (kicsigede) = megcsiklandoz

Megkucorodik - görcsösen összehúzódik. Mongol: köbsire (köcire) = göres húzza
(b – néma). Mongol: kösi (köci) = összehúzódik, elgémberedik

Megkudull (Felvidék – Oroszka) - mebolondul. Török: kudur = mebolondul.

Megkujakol - ököllel megüt, fejbe vág. Lásd Kujak szót.

Megkukorít - férfi a nőt magáévá tesz, közösül vele. Mongol: gogoda = horoggal, kampóval húz
Mongol: kakaul = horog. kukorít = horoggal beakaszt

Megkukucskál - résen, kis nyíláson át megles. Lásd Kukkant szót.

Megkulcsol - összeköt (pl. kévét). Mongol: küliyeszüle (küliecsüle) = összekötöz

Megkummogja magát - összehúzódva, összekuporodva csendesen morog, motyog magában
Mongol: kumbayi = összegömbölyödik (összegörnyed)
Mongol: kumi = összehúzódik, összehajlik ; összegöngyöl. Mongol: güm = csöndes

Megkuncsorodik - összeesodródik, összetekeredik, összepöndörödik
Kínai – mongol: gandzin = sodrófa

Megkuníroz - megszid. Mongol: kanggina = szid

Megkupakol - férfi a nőt magáévá teszi, közösül vele. Mongol: kabka(g)la = dugdos, dug
Mongol: kabsza = együtt (közösén) csinál valamit, összeérintkeznek, összeilleszkednek.

Megkuporgat - pénzt apránként megtakarítva félretesz, zsugorgat.
Mongol: kabka(g) = dugdos, zsugorgat

Megkúr - férfi nőt magáévá tesz, közösül vele. Lásd Kúr szót

Megkurgat - megkerget. Lásd Kerget szót.

Megkurkál - Lásd Kurkász szót.

Megkurran - megszólal, hangot ad ki. Mongol: kar = éles hang. pl. károgás

Megkushad, megkuslvad, megkussad - összeroskad. (h – néma a 3. változatban)
„Sárkány lovának lábát kard megvágta, majd megkushadt.” (megroskadt, eldőlt)
Mongol: kاذayi = dől, eldőlt. Török: kesil = összemegy

Megkuszol - férfi nőt magáévá tesz, közösül vele. Lásd Megkösz szót.

Megkutul, megkutyul - mindent felforgatva, összekeverve keres, kutat. Lásd Kutyul szót.

Megkutyalja magát - megmakacsolja magát. Mongol: güdün (kütün) = makacs

Megkükköl - szakadt, kilógó szálakat levág. Török: kökü kazım = kiírt, kiszakít, kivág

Megküld - megtrüg, meglök. Jó megküldte a labdát - jó nagyot rúgott bele.
Mongol: ködelüski = hirtelen megmozdít /elindít. Mongol: költü = valamilyen mozgású

Megkütyül - Lásd Kutyul szót.

Meglábal - (Felvidék – Bény, Csata, Oroszka) - közösül, párosodik.
Mongol: yabuldu = testi / nemi kapcsolatot tart valakivel, közösül.

Meglánnásodik - kasza pengéje hullámos, hajlott lesz. (l – néma)
Mongol: ongko - congko = hepehupás, egyenetlen

Meglapít, meglupál, meglüpol. - megver, elver (laposra ütöget ?) Lapos fával üt.
Török: lobut = vastag bot, dorong

Meglazsnakol - elver, megver. Mongol: lugsı (lusi) = ver, lüktet
Mongol: lüdzıngne = döng, dörög, dübörög. (eldöngtet). Török: lesini = agyonver.

Meglebben - kasza pengéje hullámos lesz. Mongol: labtayı = hajlik, görnyed

Megléhál - fejletlen lesz, üres marad a kalász. Lásd Léha szót.

Meglúpol - Lásd Meglapít szót

Meglüpol -- Lásd Meglapít szót.

Megmacerál - kigúnyol, megszól, lenéz, ócsárol, zaklat, bosszant, piszkál.
Mongol: maucsilı = megszól, gúnyol, ócsárol, lenéz
Török: musallat (mucallat) = szekírozó, szekáló (piszkálódó). Latin szó is ?

Megmacskásodik - megmerevedik, meggémberedik, elzsibbad.
(hidegtől behajlott ujjak megmerevednek, begörcsölnék)
Mongol: mudzsi = meggömbül. Mongol: muskı (mucski) = begörcsöl ; görbe

Megmacsukásodik - tehén megnyomja, megüti a tőgyét, akkor ihatatlan, rossz tejet ad.
(Ezt 3 - 4 napig a földre fejik.) Mongol: mausayın (maucsián) = rossz, hitvány, silány, vacak, ócska

Megmahollódik, megmohollódik - megdagad (testrészt).

Mongol: mikala (mihala) = testesedik, hízik (dagad). Mongol: mogdzoji (mohcoi) = kövér (dagadt)

Megmancsikál , megmancsol, megmuzzol - nyomkod, összetör, zúz.

(szőlőt sajtolás előtt kézzel vagy törőfával összenyomkod, csömöszöl, megtör, összezúz)

Mongol: mancstuda = törőfával tör, zúz

Megmar - Lásd Mar szót.

Megmárel - megtép, megver, megüt. Lásd Mar szót.

Megmarjáz - (veszekedés közben) megtépáz valakit. Lásd Mar szót.

Megmarhul - megbolondul. Mongol: mardzang = különös, furcsa, bolondos viselkedés

Megmarjul - Lásd Marjul szót.

Megmaszatal - megigazít, rendbe tesz. Mongol: möcside = hiányos, felületes. Mongol: mudzii = görbe, ferde.

Török: manzum (mazum – maszum) = rendezett, rendes. (n – néma a manzum szóban)

Megmaszlagodik - berüg, megrészegeedik. Mongol: mangsuura (masúra / masúla) = elkábul. (n és g – néma)

A szó eredhet még a kábító hatású maszlag növény nevéből is. Lásd Maszlag szót.

Megmaszlagosodik - halottvirrasztás. (Ez a magyarázat önmagában kevés más nyelvben való

beazonosításhoz. A lényeges magyarázat elmarad.) Fialat , 17 éves voltam, amikor öregapám

meghalt. Öreganyám ősi magyar szokás szerint követeket (küet), siratóasszonyokat hívott

halottsiratáshoz. A hajnalig tartó erőltetett – és néha már a valós – sirástól

(no meg a közben elkortyolgatott vörösborecskától) hajnalra már megfájdult a siratóasszonyok

feje, szédelegtek, elkábultak.). Lásd Megmaszlagodik és Maszlag szavakat.

Megmaszol - törőfával összetör, összezúz. Lásd még Megmancsikál szót.

Mongol: mancstuda (macstuda / maszuda) = törőfával tör, zúz. (n – néma)

Megmatat, megmotoz - kezével végigtapogat . Mongol: mutur = kéz

Megmecskén - megnyekken. (Nyeklik, csuklik, elesik, ütődik)

Térde megnyekken, megmecskén = megroggyan, megbicsaklik, kifordul, kifecamodik..

Mongol: muski = megcsavar(odik), megteker(edik), félrefordul, kifordul, kifecamodik.

Mongol: mudzi = meggömbül, meghaljik (megbicsaklik)

Megmezélt - megfoszt Lásd Megmezzgel szót.

Megmezzgel -- meglop. Mongol: mudziila = megkurtít

Megmerel, megmurul - megdöglök, elpusztul (meghal)

Mongol: mere = valami kór rájja Elpusztult, meghalt = megette a kórság.

Megmihálylik - tönkremegy, elromlik, eltörik, pusztul

Török: mahvol (mahol) = tönkremegy, elromlik, elpusztul.

Megmisedőroz - megver. Mongol: masi = nagyon. Mongol: torlo(g)da = pálcával üt, megvesszőz.

Megmiser - összekever, megkever pl. kártyákat. Mongol: muskila = teker, csavar, kever

Megmocsigájul, megmucsigájul - piszkos lesz, penészedik. Mongol: maucila = mocskol.

Mongol: gai = baj, kár, pusztulás. Török: masumane = tisztá. Török: gayiri = - talan , - telen

Megmohodik - (nehéz munkától) elfárad, elgyengül, kimeríti magát; keze megdagad.

Mongol: moko (moho) = eltompul, elgyengül. Török: mahvol = tönkremegy, elromlik, pusztul

Megmohosodik - megvénu. Török: mahvol = tönkremegy, elromlik

Mongol: mököl (möhö) = romlás, pusztulás. Mongol : mukur (muhur) = valami vége

Megmohósodik - megduzzad, megdagad pl. kéz a nehéz munkától.

Mongol: mikatai (mihatai) = testes, kövér, dagadt

Megmojlik - megbicsaklik, megrándul. Lásd Mojlik szót.

Megmotoz - Lásd Megmatat szót.

Megmönörödik (Zengővárkony) - elzsibbad. Mongol: menere = elzsibbad

Megmurul - meghal, elpusztul- Francia: murir = meghalni

Megmuzskol, megmuzzol --- szőlőt összezúz, összetör, nyomkod. Lásd Megmancsikál szót.

Megnadrágulósodik - megbolondul. Nadrágulya = bolondító, mérgező növény.

Megnáspál, megnáspángol - Lásd Náspángol szót.

Megnégvel --- elver, megver. (gy = d). Mongol: nidere, nidesi = üt, ütöget

Megnvarasodik - megsavanyodik, megecetesedik. (megromlik)

Mongol: narisi = túl sok napot kap - megromlik (napszúrás, fonnyadás, megsavanyodás)

Megnvergel - valaki, valami hátára ül. Mongol: nurgan = hát, gerinc

Megnviól - elzsibbad. Zsibbadás – apró szurkáló fájás. Mongol: nepte (nevte) = szúr, átszúr.

Megnvyoszol - megszenved valamit, kínlődik valami miatt. pl. inséges évek miatt

Mongol: nadzsid (naszid) = szenvedés, kínlődás

Megnvyúvad - elhasználódik, elnyűtt lesz, elpusztul, belefullad – vízbe. (v – néma)

Mongol: nooszun, nungaszun = elnyű, elkoptat, elszaggat, ütöget

Mongol: nooragla = elnyű, elszaggat. Lásd még Nyúvad szót.

Megnívü - kendert tilolás előtt nagyjából megtör. Mongol: noorala = elnyű

Megnívüstöl - elver, megver, ütöget
Mongol: nıbszi (nıszı) = üt, ver. Mongol: nancsi (nacsı / naszi) = üt, ver

Megódzik - kötés, csomó kioldódik, kibomlik. Mongol: aldara = csomó kioldódik, kibomlik

Megok - eltűr, elvisel. Török: yük = megvisel, terhet magára vesz

Megoldul - Lásd Kioldódik, Megódzik szavakat.

Megollózik - (kecske) megellik.(szaporodik). Mongol: olasza = sokasodik, szaporodik, gyarapodik

Megón - un, megun. Mongol: önggereü = túl sok valamiből, több a kelleténél, túlzott.
(Unos-untig, elég, unott, unalmas már...)

Megónosodik - tej, rántás összemegy, megcsomósodik, megromlik.
Mongol: oncsira = összecsomósodik. Mongol: onosi = betegség, romlás
Török: ınkiraz = hanyatlás, romlás, pusztulás. Mongol: önggere = elpusztul, tönkremegy

Megont - szántást boronával elegyenget, egyenetlenséget megszüntet.
Mongol: ongko – congko = egyenetlen, hepehupás

Megos - megszól, gúnyol. Mongol:yodzi (odzi) = gúny. Mongol: kocsola (hocsila) = megszól, gúnyol

Megökölget- nagy öltésekkel megvarr, megfércel. (ritkán öklelget - ritkán szurkál , bökdös)
Mongol: yekedül = nagyra szab (nagy öltés , nagyjából való megvarrás)
Mongol: aukan = elég tágas (laza, ritkás). Mongol: ükence = gyenge, silány. pl. varrás
Az öklel - szúr, bök szavak az ökör szarvával való bökésre, szúrásra (döfésre) is utalhat.
Ökör a szarvával öklel. Török – uıgur – mongol: üker = ökör. Lásd még Öklel szót.

Megönik - növény megered. Meggyökeresedik sikeres palántázás, ültetés eredményeként.
Mongol: ündeszün = gyökér, eredet. Meggyökeresedik, megered.

Megönődik - sikerül, megvalósul.
Mongol: ündeszüle = meggyökeresedik, alapul, létrejön, megvalósul

Megpacil - kellemetlen dolgokat átél. Póruł jár, megjár, kudarcot megél.
Mongol: bacsila(g)da = csalás, ravaszság, gonoszság áldozata lesz

Megpacsáz, megpaskol - ütöget. Mongol: bicsala = ver, üt, tör

Megpagonvål - megver, elver, megüt. Mongol: bagsı = verődik valaminek.

Megpáhol - megver. Lásd Megpagonyål szót. (h = g)

Megpakol - megver. Lásd Megpagonyål szót.

Megpall - megver, megüt. Mongol: balba = ver, üt, zúz

Megpállik - befülled, bemelegszik. (p = b). Ennek következményeként nedvességet ad ki magából,
nyirkos, párás , penészes lesz, erjed, bomlásnak indul.
Mongol: büliyere (püliere / füliere) = felmelegszik, bemelegszik
Mongol: balala = tönkretesz, megsemmisít, elront (tönkremegy, megromlik)

Megpállít - botot, ágat, akácgyökeret tűz fölé tartva átmelegít, megpuhít. (hogy hajlítható legyen)
Mongol: büliyere (püliere) = felmelegszik

Megpalol - (szemes terményt) - szeleléssel pelyvától, törmeléktől megtisztít.
(Ez az eset is tipikus példája annak, amikor a lényeges szót a pontos magyarázathoz nem adják meg.
A korrekt magyarázat: gabonát enyhe szélben lapáttal feldobál, közben a szél a könnyű pelyvát,
törmeléket elfújja. Török: pal = lapát. Palolás = gabona tisztítás lapátolással.
(Másik módszer: amikor nagyobb edényből lassan csurgatják ki a szemes terményt és a szél tisztít)

Megparáhol - eső megöntözt, vízzel meglocsol, áztat, benedvesít, megfröcsköl vízzel.
Mongol: boroa (poroa) = eső

Megparasztosodik, megparasztul - megbolondul, megzavarodik
Török: pürüz = fogyatékoság, hiba, tökéletlenség

Megpárgol - Lásd Megpállít szót.

Megparitoz - Lásd Megparáhol szót.

Megpárlik, megpállik - kenderfonalat hamulúgban átitatva kemencébe tesznek hevíteni, hogy fehéredjen.
Mongol: büliyere (püliere) = felmelegszik

Megpaskol - ütöget. Mongol: bicsala (pıszala) = ver, üt, tör

Megpasz, megpacs - ütöget, üt, ver. Lásd Megpaskol szót.

Megpászmål --- elver, megüt. Lásd Megpaskol szót.

Megpassol -- elver, megüt Lásd Megpaskol szót

Megpászotol - elver, megüt Lásd Megpaskol szót.

Megpatingol - elver, megver. Mongol: butanirge (putanirge) = szétver

Megpelleget - meglebegtet. Lásd Pillangó szót.

Megpemetél - megpermetez. Vízbe mártott seprével, kefével meghinti a tyúkokat , kemencében félresöpri
a parasztat. Mongol: boroa (poroa) = eső (permet). Mongol: met = úgy, mintha
boroa – met = por – met = mintha esőzne

Megpendelvez - férfi nőt magáévá tesz, közösül. Átvitt értelmű szó.
Felemeli a nő pendelyét, alsószoknyáját. Pendely – német szó.

Megpenget - elver, megver. Átvitt értelmű szó. A cimbalom húrjait ütővel pengeti.

Megpercen - eltörik, elreped, elpattan. Török: parcala = darabokra törik

Megpérel - kendert fésül, gerebenez, finom szálassá, bolyhossá tesz.
Mongol: бүрсейлэ = borzol

Megpergál - megpörköl, megperzsel. Pirosra süt, éget. Lásd Pironkodik szót.

Megpernyed - elhervad, elfonnyad, megsárgul. Mongol: бираугей (piraüгей) = erőtlen, gyenge.
Mongol: бүрил = pusztul, tönkremegy

Megpeshed - (étel, ital) megposhad, megromlik
Török : pes, pis = piszkos, szennyes, romlott ; megbüdösödik, rothad , poshad.
Török: bozul (posul) = elromlik, tönkremegy, megromlik.

Megpeszedik, megpesesedik - Lásd Megpeshed szót.

Megpetél - kakas a tyúkkal párosodik, férfi a nőt magáévá teszi.
Mongol: бүтүгэ = alkot, terem, termékenyít. Mongol: будулиан (butulian) = összeütközés.
Mongol: бүтүгэлегчи = alkotó, termékeny. Petél = megtermékenyít.

Megpeterkél - kivésett, kifűrt tuskó lyukába a kapulábat beleeresztik. (beleütik)
(Átvitt értelemben: megdug, megtermékenyít) Lásd Megpetél szót.

Megpetyhed - megfonnyad, lankad, erőtlen lesz, gyengül, ernyed. Lásd Petyhűdt szót.

Megpikked - megromlik, tönkremegy. Mongol: беge (peke) = megromlik, megrothad

Megpilál - elbújik, megmenekül valami elől ; megvéd, óv.
Mongol: бulta = kicsúszik üldözője keze közül , kibújik

Megpiliszedik - megpenészedik. Tibeti – mongol: buriwa (puliva) = penész (r = l) (b = p)

Megpirít, megpirul -- Lásd Pironkodik szót.

Megpirisznýsedik (székely szó) - megpenészedik. Tibeti – mongol: buriwa (puriva) = penész

Mepiszül - Piszújjek meg ! (Fogadkozás) Rohadjak meg, döglöljek meg (ha nem igaz) !
Lásd Megpesesedik szót.

Megpitél - megőröl (zúz, darál). Mongol: butara = tör, aprít, zúz

Megpoccad - megduzzad, megdagad
Mongol: бөлсөйи , бүлсөйи (böcsei / бүцsei) = megduzzad, megdagad, kidudorodik.

Megpocsékol - kárt tesz, nagyon megver, megszegyenít, kigúnyol, meggyaláz (nőt).
Mongol: бисала = szétver, tör, zúz (kárt tesz, megver.)
Mongol: будзсартуул = gyaláz, mocskol

Megpocskol - Lásd Pocskondiáz szót.

Megpókozik, megpókosodik - ló lába daganatos lesz. Lásd Pók (2) szót.

Megporkál, megporkol - Lásd Megpergál szót.

Megporvál - megpirongat, megszid. Lásd Pironkodik szót.

Megposzkul - lefogy, lesoványodik. Török: bozum = romlás, pusztulás. Török: бүзүл = összemegy, lefogy
Mongol: борса (bocsa / bosza) = sovány, keshedt. (r – néma)

Megpotyol -- Lásd Potyol szót.

Megpöcced - Lásd Megpoccad szót.

Megpöcögtet - megütöget, vereget. Mongol: бисала = tör - ütögetve

Megpödör - Lásd Pödör szót.

Megrág - Lásd Rág szót.

Megrágáz - földet megforgat (szánt). Mongol: ергигүл = forgat

Megraggyan - felragyog, megvillan, fénylik. Török: akset (agset) = tükröződik (r-néma a szó elején)
Mongol: өңгөле (ögele) = fényesít. Mongol: одутai (ogutai) = fénylő, világos. (r-néma a szó elején)

Megrándul - hirtelen meghúzódik, zökken, rántódik, megrázkódik.
Mongol: ондoldza = megrándul. Mongol: энсзеle = rázódik, rezeg, reng, ring, ráng(ódik)
(r – néma a szó elején)

Megrigál – megrángat, megringat . Lásd Megrándul szót.

Megrizamodik, megránkodik (székely szó) – összerezzen, megijed, megrázkódik. Lásd Ráz szót.

Megrökönyödik - megijed, megrémül, megdöbben, felháborodik; megpenészesedik, megpuhul,.
Mongol: egde(g)ü = megrökönyödik. (r-néma a szó elején).
Mongol: egde(g)үсө = felháborodik (r-néma a szó elején)

Megsapkáz (erdélyi tájszó) - megpofoz. Mongol: csabcsi (sapcsi) = csap, üt

Megsarabol - Lásd Soró, sorobó szavakat.

Megsárel (1), megsárit - megsápaszt. Sápadt = halványsárga. Török – mongol: sari, sirga = sárga

Megsárel (2) - Lásd Sárlik szót.

Megsaskásodik - nedves lesz. Török: suzu = víz. Török: szucu = vizes

Megsenkel - megajándékoz. Német: Schenken = ajándék
Megsenyvedt, megsemmett - elzsibbadt. Csípő, szurkáló fájdalom = zsibbadás
Török: csimcik = csípés. Mongol: csimkile = csíp, megcsíp
Megséredik - sérvet kap. Lásd Sérülés szót.
Megserget - megforgat, megpörget. Lásd Sérül (ormánysági), Serit szavakat.
Megseril (Felvidék - Nána) - átölel. Török: szaril = megölel
Megserit Lásd Sérül (o) szót.
Megserkent - megforgat. Lásd Megserget szót
Megsibrál - megver Török: szopa = bot (megbotoz)
Mongol: sibkara = ver Mongol: szaba = üt, ver
Megsimakodik - megfésülködik. (Kócos hajat elsimít, rendszet, egyenletesre fésül).
Mongol: dzirmagar (simagar) = sima arcú.
Megsimángol - megver. Török: csomakla = megver – bottal
Megsimódik - meghízik. Török: semiz = kövér, hízott. Ujgur: semiz = kövér
Megsiritt, megserit (székely szó) - megüt, összezerzen. Mongol: szirbeldze = rezeg, ráng
Megsókongat - meghúzogát
Török: csek = húz Török: csekin = húzódozik Mongol: szuguula = húzás
Megsollat, megsallat - kifaggat, kikérdez. Török: söylet = beismerésre készlet.
Török: say = beszámoltat. Mongol: sala = faggat Mongol: szilaa = faggat
Megsom - megüt. Török: csomakla (somakla) = megver - bottal
Megsóz - odaszó, megüt. Lásd Odaszó szót.
Megsöll - Lásd Csöllés szót.
Megsömörög - szálakat összegabalyít, csomóba szed. Mongol: csomorli(g)la = csomóba, csokorba gyűjt.
Megsöndörget, megsöndörít - megforgat. Lásd Sündörög szót.
Megsúdit - megüt. Mongol: dzodo = megver, megüt
Mongol: sidam = vastag bot. (megbotoz). Mongol: sidke = megbüntet
Megsúg - megdob Mongol: side (sige) = megdob (d = g)
Megsuhol - dörzsöléssel tisztít. (h – néma) suhol --- suol. Mongol: dzsülge (csülge) = dörzsöl
Megsújt - megüt. Lásd Megsúdit szót.
Megsupákol, megsuppol, megsuprikál - megver, megüt
Mongol: szaba = bottal üt. Török: szopa = bot
Megsúvad - elpusztul, megdöglik, meghal, hámlik, lehullik, omlik. (v – néma) súvad – suad.
Mongol: dzud = pusztulás, állatok elhullása, dögvész, bomlás
Mongol: dzudala = szétbomlik, felfeslik, lehull
Mongol: szadura = sugárban ömlik, zúdul. Lásd még Súvad szót.
Megsüketül - elveszti hallását. Török : sagir = süket
Megsünyöl - nagyjából megvarr, fércel , ritka öltésekkel összefűz.
Mongol: sington = ritka, gyér. Mongol: dzüidel (szüidel) = varrás
Megsűrül - megsűrűsödik. (v – néma) sűrül --- sűrül. Lásd Sűrű szót.
Megszab (1) - megver. Mongol: szaba = bottal üt. Török: szopa = bot (megbotoz)
Megszab (2) - árat, bért rögzít, megállapít. Török: szapta = megszab, megállapít
Megszaggat - tépdés. Lásd Szakad szót.
Megszakol - összenyom ; férfi a nőt megerőszakolja.
Török – mongol : sik = nyom, szorít, bedug, benyom. (megdug, megnyom)
Megszeg (1) - kenyeret felvág, kenyérbe belehasít ; megegyezést „elvá” . Lásd Szeg (2) szót.
Megszeg (2) – szekérrudat megfordít. Török: szag = forgat, perdít.
Megszeglik - megrándul . Török: segir = ráng, rángatózik
Mongol: csek (szek) = ránt, rándít. Mongol: szugula = ránt, hirtelen mozdít
Megszegődik - elszegődik, megállapodik, megegyez. Török: szekte = megállás (megállapodás)
Mongol: dzogsanggi = megáll (megállapodik), megtorpan, megreked
Megszegődött - kialkudott, megállapodott, kikötött (ár, bér)
Török: szagla = lehetővé tesz valakinek valamit (megad valamilyen lehetőséget),
megerősít valamit (pl. bért). Mongol: csigtala = egybeillik (pl. elképzelés) = megegyezés
Megszekáll - anyajuh nem ad tejet, elapad a teje. Török: szekte = megáll
Mongol: dzogki = hirtelen megtorpan. Mongol: dzogsanggi = megáll, megtorpan, megreked
Megszelesedik - szilajjá válik, megvadul. Lásd Szilaj szót.
Megszellent - megérez, megsejt. Mongol: szalig = érzéki. Lásd még Sejt szót.
Megszent - megneszel, észrevesz, megsejt.
Mongol: szana = szándékozik, gondolkodik, gyanakszik.
Török: szan = gondol, hisz, vél, feltételez

Megszentel - vízzel lefröcsöl, meglocsol, lepermetez ; beteget vízzel meghint, szór.
 Két dolog tisztítja meg a testet és a lelket : a víz és a tűz (füst).
 Ez ősi babonás gyógyítási, megtisztítási módszer a sámánoknál is fellelhető.
 A szájukba vett vízzel, itallal lefröcskölték, majd izzó,füstölő fadarabbal köröket leírva megfüstölték a beteg testrészt. Sok vallás átvette ezt az ősi „pogány” szokást.
 A római katolikus szertartásban is fellelhetőek ezek a mozzanatok. A pap szentelt vízzel meghinti a híveket, majd tömjénes füstölővel feléjük lendít. Megtisztulás, betegségektől védelem.
 A buddhista vallásban is megtaláljuk a füst tisztító, gyógyító hatásának használatát.
 A hívek a füstölő edényekből kiáramló füstöt az arcuk felé terelik a kezükkel.
 A mohamedánok szertartás előtt megmossák arcukat, lábukat. Megtisztulás.
 Mongol: szaduraul (n- néma) = önt, szór

Megszeppen - fél, kicsit összezavarodik, elbizonytalanodik, kizökken a viselkedéséből, megijed.
 Mongol: dzebügüce = fél. Lásd még Megzöbben szót.
 Török: süphelen = elbizonytalanodik, gyanakszik.
 Török: szapıt = összezavarodik, kizökken, eltérül a megszokott útról (viselkedéstől)
 Tévesen a meg (2) + szepeg szavakból származtatják.

Megszigorodik - lefogy, lesaványodik. Mongol: szüugla (szigla) = lefogy
 Török: siki = szűkös, vékony (sovány) Mongol: csikula = keskeny, szűk (vékony, sovány)

Megszigorít – meglévő szabályokat megerősít – a megszegőkkel szemben büntetés kilátásba helyezésével.
 Mongol: csingaraul (szigaraul) = megszigorít (n – néma)

Megszil - meggyalul (megfarag). Mongol: szeyil = farag, vés.
 Szijókés = ívelt, kétfogantyús faragókés (vonókés)

Megszilárdít - megkeményít, megszigorít. Mongol: csilgersi (szilersi) = megkeményedik.

Megszinel - (felesleges, értéktelen, piszkos, korhadt részeket, disznóbél ürülékét) - eltávolít,
 levakar, levág, megtisztít. Török: szenabet = tisztátalan, mocskos, szennyes
 Mongol: szongul = válogat, leválaszt
 Mongol: szondoyi = felesleges, megvetett, lenézett (értéktelen)

Megszíp - megszív. Mongol: szibka = utolsó cseppig kiiszik. (kiszippant)

Megsziszál - tönkretesz, megrongál. Mongol: csucsala (szuszala) = tönkretesz, szétszed, felszámol, szétbont.

Megszivakodik , megszijakodik - megszikkad - talaj.
 (v és j - néma.) sziakodik. Lásd Szikkad szót.

Megszivat - hideg vízben kiáztat. (v – néma) sziat. Török: szu = víz. Török: sivi = folyadék, víz

Megszívlel - szeret, eltűr, elvisel. Török: sev = szeret

Megszívódik - lefogy, lesaványodik. (v – néma) szivódik. Mongol: szüuda = lefogy

Megszívósodik - nedves, nyirkos lesz. Török: sivi = folyadék, víz. Török: szu = víz

Megszívósult vas - acél. (megkeményített, megedzett vas) (v – néma) szíós
 Mongol: szödeger = kemény és rugalmas (szívós). Mongol: csilger = kemény
 Mongol: szirü(g)üdke = keményít. Mongol: csingda = kemény

Megszokik - nedvesen meghajlított fa, rögzítés és szárítás után is hajlott marad.
 Mongol: szököre = meghajlik

Megszokol - meghág, közösül (Felvidék – Nána) Török: szok = bedugaszol , benyom

Megszokótál - les, megfigyel. Mongol: saga = les, figyel. Mongol: sigayi = les, figyel

Megszólal(lik) - megromlik, megbüdösödik. Mongol: csölii (szölí) = megromlik

Megszompolyodik - elszomorodik, elszontyolodik.
 Mongol: dzsobalang (szopalang) = szomorúság (m - néma)

Megszontyolodik - Lásd Elszontyolodik szót.

Megszoposodik - (kerék küllője) - meglazul, lötyög. Mongol: szebszeyi = meglazul

Megszorul - gabonaszem a nagy melegtől összeszárad, összezsugorodik
 Török: szarar = szárad, kiszárad, megszárad. Mongol: szaari = száradás

Megszotykosodik, megszöcsköszodik - körte megérik, túlérlik, lédús, puha lesz.
 Török: szu = víz. Mongol: sudak (sutak) = nedves, vízenyős (lédús)

Megszöcsköszodik - körte túlérlik, lédús lesz. Mongol: si(g)üsüzün (sziücsün) = lé, lédús , leveses)

Megszök - csődör a mént meghágja, ráugrik, párosodik. Ló megugrik, szökken.
 Lásd Szökken szót.

Megszörnyed --- Lásd Szörnyű szót

Megszöszöl - szösz ruháról leszed. Török: szacs (szasz) = haj, szőr. Lásd még Szösz szót.

Megsző - Lásd Sző szót.

Megszuhasodik, megszulosodik - megszuvadasoduk. Lásd Szuhas szót.

Megszulosodik - Lásd Szuhas szót.

Megszusszad - megharagszik. (Dühös lesz, felfújja magát.)
 „ Az egyik is megszusszadt, a másik is megduzzant, csak verekedés történt. „
 szusszad = duzzad = felfúvódik, duzzad.
 Török: sis = felpuffad, felfúvódik, megduzzad
 Mongol: sza(g)szayi (szaszai) = felfúvódik, felborzolódik

Megszűr(ődik) - (betegség, gond) lesoványít, megsápaszt ; nagy meleg legyengít.
 Mongol: szarbaada = gyenge, erőtlén. Mongol: csöröi = gyenge.
 Mongol: csörüger = sovány. Török: szarar = elsárgul, sápad - betegségtől.

Megszürenkedik - hosszú szünetet tart, hosszú ideig pihen.
 Török: szüre = valamennyi időtartam, időszak. Török: uzun szüre = hosszú ideig tart

Megtakar - megbecsül, megőriz. Török: takdir = megbecsül. Török: degerlendir = értékkel, becsül

Megtakargat - megszedi magát, meggazdagszik ; összegyűjti, beosztja pénzét.
 Török: takvie = gazdagodás, erősödés. Török: tekessür = gyarapodás, fejlődés
 Török: tegü = összegyűjt, összeszed. Török: taksim = beoszt

Megtákol, megtájkol - megjavít, összeüt. Lásd Összetákol szót.

Megtanácskozik - Lásd Tanácskozik szót.

Megtángál - elver. Lásd Tángál szót.

Megtanul - Lásd Tanul szót

Megtanyázik - hosszasan elidőzik valahol. Megtelepszik, éjszakát eltölt valahol. Lásd Tanya szót.

Megtaricskol - megver. Mongol: torlo(g)da = pálcával üt, megvesszőz.
 Mongol: acsiyala = megrak. Tar – ics = bottal ver. Török: darp (tarp) = ütés, verés

Megtariagosul - bőr szederjes, foltos lesz, tályogokkal borított lesz. Lásd Tariagos szót.

Megtart - visszatart, feltartóztat. Lásd Tart (2) szót.

Megtatarodik (székely szó) – apad, fogy. Mongol: tataura – apad, csökken.
 Mongol: tatar(g)a – csökkent, leereszt.

Megtataroz - befoltoz, javít, kerítést helyreállít.. Lásd Tataroz szót.

Megtát - férfi a nőt magáévá teszi (Felvidék – Bény, Nána). Török: tatmin = kielégít

Megtébolyul – megbolondul, összezavarodik az elméje
 Mongol: tüibe – össze-/megzavarodik. Lásd Téboly szót.

Megteeménysz, megtöjeménysz - megbabonáz, megront. (j - néma)
 Mongol: dom (tom) = babona, varázslás, kuruzslás
 Mongol: tamttucsi = ront, elront, megront, tönkretesz.

Megtelekel - jószág menet közben megtrágyázza a földet. Mongol: taul = hasmenés. Lásd Telek (3) szót.

Megtémelyedett - megzavarodik, megtébolyul.
 Mongol: demeyire (temeire) = össze-vissza bolondokat beszél. Lásd még Téboly szót.

Megtempul - megzavarodik. Lásd Megtémelyedett szót.

Megtendit - összeszedi magát, erőre kap, hízik. Mongol: tengke = erőnlét Mongol: tanag = erő

Megtépelődött - megbolondult, megtébolyodott. Lásd Téboly szót.

Megtér (1) - visszafordul. Mongol: toori = körbejár, megkerül, körüljár

Megtér (2) - elfér Lásd Tér szót

Megtérínges (erdélyi tájszó) – visszaterel, visszahajt (pl. juhokat)
 Mongol: toori – körbejár, bekerít, terel.

Megtestel - megver. Mongol: tü(g)szü (tüsszi) = ver, üt, csépel

Megtesz, megtevéz - megront, megrontás. Lásd Megteeménysz szót.

Megteszi - elfogadható, tűrhető állapot. Mongol: teszümer = elviselhető, kibírható

Megtitillál - (csendörök) - megverik, elverik
 Mongol: tataszan = vékony és keskeny bőrszűj. (szíjjal elverik)

Megtincsel (székely szó) – (nehezen, lassan) felhizlal
 Mongol: tedzsiye – táplál, felnevel, hizlal állatot. (n – néma)
 Mongol: tüngszeyi (tüncsei) – gömbölyödik – hízik. Mongol: tantyai – kövér (hízott)

Megtisztít - Lásd Tisztít szót.

Megtökik - elakad beszéd közben. Mongol: tügdere = elakad beszédben

Megtöklik - megbotlik, elakad. Török: tokus = beleütközik valamibe, összeütközik

Megtokonváz - fejbe ver ; férfi a nővel közösül. Török: tokatla = megpofoz
 Török: tokus = összekoccan valakivel, beleütközik
 Mongol: togszi = ütöget „, megüt, beleüt „, = közösül.

Megtöl - meglök. Mongol: tülki = tol, tolakszik

Megtölul, megtöjöl - elakad , megszorul, torlódik. Mongol: tülbere = elakad

Megtonkul - kés éle tompa lesz. Mongol: tontogar = gömbölyödő, domború (pl. tompa felület)
 Mongol: tanagügi = elnyűtt, elhasznált, használhatatlan.

Megtop (székely szó) - gyümölcsöt ütögetéssel puhít. Mongol: tab (tap) = csapódik, ütődik.
Megtorlik - eke elakad - (mélyebbre hatol, sok föld torlódik fel előtte.) Lásd Megtolul szót.
Megtorol - büntet Mongol: torlogda = pálcával üt, megvesszőz.
Megtosz - férfi a nővel közösül.
Mongol: togszi (tosz) = ütöget (beleüt a nőbe a...) Lásd még Tosz (2) szót.
Megtotttyul - fogy, csökken, veszít a súlyából.
Mongol: duta (tuta) = hiányzik , hiányos, fogyott, híja van, kevesebb
Megtöcskölődik - elfárad, kimerül. Mongol: dödzsire (töcsire) = lomha, fásult
Megtökél - Lásd Eltökél szót.
Megtökészt (székely szó) – bicskával megszúr, megkésel , beleüti a kést
Mongol: daak (ták) – kés. Mongol: togszi = üt
Megtökösödik - mag a földben nem kel ki.
Mongol: togtani = helyben marad, nem mozdul, megreked, pang.
Megtöklik - penészes lesz, megrothad. Mongol: togtani = megreked, pang (befülled)
Megtömpül - Lásd Tompa szót.
Megtöpp(ped) - töpörödik, összemegy, megroskad
Mongol: dabcsira (tapcsira) = összeszűkül, összemegy (töpörödik)
Megtukkan - megbicsaklik, megrándul. Török: doku (toku) = megráz, megrándít, megüt
Mongol: dugtura (tuktura) = megránt, megrándít, megráz
Megtukóz - férfi a nővel közösül. Mongol: tagszi (takszi) = betöm, bedugaszol, tosz
Megtűrűszködik - megtörölközik. Lásd Tűrűszködik szót.
Megüdit - felhízlal. Mongol: ögedele (ödele) = javul, fejlődik, felemelkedik. (gyarapodik)
Megügvel (1) (erdélyi tájszó) - megvizsgál. Mongol: üdzse (ügye) = néz, figyel, vizsgál
Megügvel (2) - néz, figyel, szemmel tart, vigyáz valamire, ügyel. Lásd Megügvel (1) szót.
Megüszkösödik - tojás megzárul (megromlik) Tévesen az izzik szóból eredeztetik.
Mongol: üdzsire = elrothad, elkorhad, elbomlik, megromlik.
Megüt - megcsap, megver. Mongol: ide (ite) = üt, leüt, kiüt. Finnugor szó is.
Megüzet - kanca, juh, tehén - pároztatása, meghágatása. Lásd Üzekedik szót.
Megűződik - párást befejezve megtermékenyül
Mongol: e(g)üsz (üsz) = elkezdődik, megered, kialakul, létrejön, keletkezik
Mongol: u(g)szaa (uszaa) = eredet, származás, utód, sarj
Megvakul - látását elveszti. Lásd Vak szót.
Megvalósít - létrehoz, valóra vált, megteremt, teljesít. (v = b)
Mongol: beyele(g)ül (veleleül) – megvalósít, teljesít
Megver - megüt. Török: vur = ver, üt.
Megvetemedik - elcsavarodik, elgörbül. Török: vidala (vitala) = csavarodik
Megvógol - lemér, megmér (súlyt). Német: wagen (gégen) = mér, lemér
Megzajlik - vékonyan befagy, megfagy. Mongol: dzayir = vékony jég, zajló kásás jég
Megzákányosodik - összezavarodik, mebolondul, megvadul, zavaros, romlott lesz.
Mongol: sikacsa = összezavarodik. Mongol: szogtaurka = részegen garázdálkodik, bevadul
Megzaklat - Lásd Zaklat szót.
Megzakuráz - meghajszol, megkerget. Lásd Zaklat szót.
Megzándorodik - megijed, megrémül, megdöbben, eliszonyodik valamitől, megrezzen, megborzong.
Mongol : szandaura = megijed, megrémül, felizgul
Megzárul - megromlik. Mongol: dzabkai = romlott
Megziteredik, megziteredik - megromlik. Mongol: szadurla = romlott
Megzokul - föld megkeményedik, megrepedezik. Mongol: csikil = kemény
Megzondorodik, megzondorodik - az idő elromlik
Mongol: szadurla = romlott. Lásd még Megziteredik szót.
Megzöbben - megijed, megdöbben, megszeppen, fél. Mongol: dzebügücse = fél
Megzőcsköl - megráz, ütöget, megdöngöl. pl. zsákban lévő gabonát földhöz ütögetéssel tömörít.
Mongol: csigdzi (csicsi) = döngöl, tömörít. Mongol: szegszüre (szeszüre) = ráz, összeráz
Mongol: csabcsi = ütöget
Megzők - meglök, megráz, megrándít. Török: csek = ráncigál, rángat, lökdös
Mongol: szegszüre = ráz, összeráz
Megzőtyköl - lásd Megzőcsköl szót.
Megzúg - férfi nőt magáévá tesz, közözl. Mongol = csigdzi = töm, tömít
Mongol: csoki(g)da = beleüt(ődik). Török: csakil = ütődik, verődik
Mongol: dzokilduul = összeilleszt, egymásba illeszt

Megzuhol - elver, megver, eldönget, ledöngöl
Mongol: csoki (csóhi) = üt. Mongol: csakil (csahil) = ütődik, verődik

Megzurhol - megcsapkod, megzörget. Mongol: sirbeldze = csapdos

Megzút - megdob. Mongol: side = dob, hajít

Megzsámol - (Felvidék - Csata) - megszid. Mongol: dzemle = megró, megfedd, megdorgál

Megzsendlül - növény kihajt, kizöldül, erőre kap, erősödik, gyarapodik
Mongol: csingda (csinda) = erősen. Mongol: csingadka = felerősít, megerősít
Török: zinde = üde, eleven (életerős). Mongol: dzsuldzsagala = kihajt, kizöldül

Megzsengésül - nedves, nyirkos lesz. Mongol: dzöndulaan = nedves, páras

Megzsental - meggyúr. Dagaszt, nyomkod. Mongol: csendeyi (zsentei) = dagad (dagaszt)
Mongol: dzsancsiur = döngöl, döngönyöz. Mongol: dzsancsi = döngöl, döngönyöz.

Megzsigorásodik - Lásd Zsigorás szót.

Megzsímberedik - meggémberedik. Lásd Gémberedés szót.

Megzsordál - elver, megver. Mongol: dzodo = üt, ver (r – néma)
Mongol: sirbaldza = odacsap. Mongol: dzoro = gyalul, farag. Török: kényszer, erőszak

Megzsubbant - bevág, felhasít. Mongol: csabcsi = vág, hasít

Megzsugonvál - gyengén megszorongat, megdöngönyöz, megnyomogat
Mongol: csikildü (zigildü) = szoroskodik, nyomakodik

Megzsurmol - megdörzsöl, morzsol. darál.. Mongol: dzsarma = dara (morzsa)

Megyán - tér, hely piacnak , táncoláshoz – a falu közepén. Török: mekan (megan) = hely

Megye – adott terület feletti illetékesség, fennhatóság, rendelkezési jog. (gy = d)
Mongol: medel (megyel) – illetékesség, fennhatóság, hatáskör
Mongol: mudzsi (mugyi) – megye, tartomány. (dzs = gy) - (Pl.dzsegeszün = gyékény esete)
Mongol: mudzsil (mugyil) – megyékre, tartományokra oszt.
Mongol: mede (megye) – igazgat, irányít). A megye szó tévesen szláv eredetű.

Meggyű - meddő. Lásd Meddő szót.

Méh – mélyen lévő üreg, mély nyílás. (h – néma) méh – mé. Méh – női szaporítószerv, mély üreg a testben. A föld méhe - a föld mélyedése, mélyen lévő ürege
Méhanya – gyomor. Mélyen lévő üreg a testben. Mongol: mayil – nyiladék (mélyedés)

Méhanya, meanya (ormánysági szó) – gyomor (gyomor középső gömbölyödő része)
(h – néma - már a tájszó torzult változatában is igaz)
Mongol: mayil – nyiladék (mélyedés). Mongol: andayi – gömbölyödik
Meanya – kigömbölyödő nyiladék, mélyedés

Méhanya, mianya, mian (felvidéki – csatai szó) - méh - szerv. Lásd Méhanya, meanya szavakat.

Méla - szomorú. Török: melül = bánatos, szomorú. Mongol: melere = némán, szótlanul bámul

Méláz - bolondozik, tréfál, mókázik. Török: mültefit = mosolygós. vidám.

Mélázik – szótlanul, némán bámul maga elé. Mongol: melere – némán, szótlanul bámul

Mell - emlő, kebel. Kínai – ujgur- mongol: molcso(g) = gömbölyű kinövés. Finnugor szó is.
Mongol: molcso(g)la = gömbölyűen csüng. Mongol: mölöldze = sima és gömbölyű.

Mellé, mellékes - valaminek az oldalán, szomszédságában
Mongol: möltü = mellékesen. Tévesen a mell szóból származtatják

Melence - teknő, medence. Mongol: melii = szélesen elterülő völgy. Medence

Mélyedés – földben, testben lévő hasadék, üreg, nyiladék. Mongol: mayil – nyiladék

Mén (1) - kútgém, emelőkar. Török: manivela = emelőkar

Mén (2) – hím ló, csődör. Mongol: mandzsi - hím jávorszarvas

Ménágas - mennyzetet tartó gerenda. Török: manivela = emelőkar

Méncseredett (székelly szó) - dülledt (szemű)
Mongol: moncsoyi = gombóc vagy kis gömb alakja van.
Mongol: montoyi (moncsoi) = gömbölyűen dudorodik

Méncsereg, mecsereg - sír, sírásra görbül a szája, kesereg ; szemét meresztve (düllesztve),
száját tátva bámul. Mongol: megsi (mesi) = zokog, sír
Mongol: musii = eltozul, fintorog (sírásra görbül a szája)
Mongol: mincsiger = duzzadt és piros. (kisírt szem, kidülledt szem.) Lásd még Méncsedett szót.

Méncserget - mereszti, dülleszt a szemét. Lásd Méncsedett szót.

Mendika - köszöntő. Lásd Mondóka szót.

Mendru - büszke. Mongol: munda = fölényeskedik (gőgös, öntelt, büszke)
Mongol: mederkeg = elbizakodott (gőgös, öntelt, büszke) (n - néma)

Menekeze, menegeze (csángó szó) - menyegző, esküvő.

Török: münasebet = kapcsolat, összekapcsolódás. Török: gecserli = érvényes, elfogadott.

müna – gecse = érvényes, elfogadott - kapcsolat = esküvő

Török: münasebet = kapcsolat, összekapcsolódás. Török: nikah = esküvő, házasságkötés.

Török: gedzse = éjszaka. Müna – gecse = éjszakai - összekapcsolódás = nászéjszaka

Mente, mentáva – prémes, bélelt, zsinóros, régi magyaros rövid felsőkabát.

Német: mundér – katonai egyenruha szóból

Meny, menyecske, menyasszony - a férj családjához tartozó lány / asszony.

A mi...asszonyunk. A mi fiunk asszonya, a mihozzánk tartozó, a mienk.

Mongol: manai = a mi

Mongol: mani = mienk.

Mongol: manayiki = a mienk

Menyegző - esküvő, lakoma. Lásd Menekeze szót.

Menyemlányom - menyem. Lásd Meny szót.

Menny, mönyök - a halhatatlanság, örökkévalóság országa. Mennysország.

Mongol: möngke = örökkévaló, halhatatlan.

Mer - van bátorsága, merészsége valamit megtenni.

Török: mert = merész, bátor

Mér - összeméri erejét, tudását, versenyez.

Mongol: mörün = vetélkedik valakivel.

Mérgelődik – bosszankodik, dühöng, haragszik, veszekszik,

Mongol: mörgüldü – vitába, összeütközésbe kerül

Merében - folyton, állandóan.

Lásd Merén szót.

Meredek, meredély - hirtelen magasodó folyópart, szikla. Mongol: mörgügü = meredek part, meredély.

Mereiben (székely szó) - merőben, teljesen (más) Mongol: sal mör-tü-ben = egészen más

Merekle, mereglye - támasztó karó. Valamit tartó, támasztó karó. pl. szőlőkaró, futóbab karó

Török: merterek = vastag husáng (karó). Török: ekle = hozzácsatol, hozzáköt valamit

Merén – folyton, folyvást, mindig.

Mongol: mörün = folyam

Merende - útravaló élelem.

Mongol: morda = útra kel.

Mereng – ábrándozva elmerül gondolataiban, érzelmeiben. Vágyódva, epekedve gondol

valakie/ valamire. Mongol: mörügte – vágyódik, epekedik, valamiért/valakiért

Török: meram = vágy, szándék.

Török: murat = vágy, szándék.

Török: merakla = álmélkodva, bámulva. Tévesen a mer, kimer szóból származtatják.

Merész - bátor, elszánt.

Török: mertlik = merész

Mereven, merevén - merészen, bátran, elszántan, egészen biztosan, határozottan. Lásd Mer szót.

Merez - delelő. Állatok delelő, pihenő helye. Ilyenkor kérődzik fel az elfogyasztott fűvet és rágják meg újra.

Mongol: mere = rág, megrág.

Mergel - mérgesít, bosszant, piszkál, haragít, korhol. Mongol: mar = zsörtölődik, zsémbelődik

Mongol: mörgü = összeütközik, összeccsap. Marakodik, veszekszik.

Merha - Lásd Marha szót.

Meritom - bátorság, merészség. Lásd Merészség szót.

Merkel (1) (székely szó) - haragszik, duzzog, haragosan szembenéz, sír. Lásd Mergel szót.

Merkel (2) - meredten bámul, merven, feszülten néz, figyel.

Török: merakla = álmélkodva, bámulva, kíváncsiskodva.

Merkel (3) – hímez. Mongol: ümüregül = hímez

Merkez - központ, valami kereszteződésében lévő.

Ujgur – török : merkez = központ

Merő – fokozó szó—nagy, nagyon, teljesen. Tévesen a mered finnugor szóból..

Török: merdzsek = nagyító---nagy, nagyon.... (merő sár, merő vér...)

Merőben eltérő - más, különböző. Mongol: mör – tü-ben = más

Mese - csodás elemeket tartalmazó költött elbeszélés. Török: masa = mese. Finnugor szó is ?

Mészál - vág, vagdal, mészárol

Mészáros – állatokat (szarvasmarhát) levágó, bárdal, késsel feldaraboló ember.

Tévesen szláv szó. Török: mezbaha – vágóhíd. Mongol: mesze – vágóeszköz, kés

Mongol: möcsile (möcsile) - darabokra bont, feltagol.

Mészárszék - vágóhíd. Török: mezbaha = vágóhíd. Mészárszék. Tévesen szláv eredetű a szó.

Meszled - mállik, foszlik. Mongol: möcsile (möcsile) = tagokra, ízekre bont.

Messzeség - távolban lévő hely. Török: meszafe = messzeség, távolság

Ujgur: musape = messzeség, távolság.

Finnugor szó is.

Méta, métafa (székely szó) - határjelző karó mezőn. Lásd Megye szót. (t = gy)

Met(él) - metsz, vág, nyes. Mongol: mesede (metede) = vág.

Mongol: möcsi (möti) = metsz (mecc). t = sz = cs.

Tájszavaknál is előfordul: metyek = mecsek = latyak. Mortyos = morcos.

példa: Török nyelvben: metfen = sír, sírhely. Török: mezar = sír, sírhely. (t = z)

Metemnyi - nagyon kicsi, parány. Mongol: möltü (mötü) = éppen csak, alig-alig. (l – néma)

Metsző (meccő) eszköz. – ágak vágására szolgáló éles kés, olló.
Mongol: mesze (mece) – vágóeszköz. Mongol: möcsi – metsz, nyes

Mez – (felső)ruházat, öltözet. Mongol: emüszkel – mez, ruházat, viselet, ruha
Tévesen a Mező szóból származtatják.

Méznád - cukornád. Lásd Nádméz szót.

Mező - írtásföld. Vágásföld. Kivágott erdő helyén létesített termőföld. Tévesen szláv szó.
Mongol: meszede = vág. Török: mez = vág. Török: mezbaha - vágóhíd

Mezsgye – telek, földterület határát jelölő barázda, határjelző.
Határa, megyéje földterületnek.
Mongol: mudzsilalta – tagolás, felosztás, terület felosztás
Mongol: mudzsi – tartomány, megye, fennhatóság (az adott területre meddig van fennhatósága, rendelkezési joga a tulajdonosnak) Lásd még Megye szót.

Mi – személyes névmás. Többes szám. (régies forma: mink)
Mongol: man = mi - többes szám. névmás.

Mí , mű - munka, vesződség. **Miel, mil** = művel. (v - néma)
Mongol: munggina = vesződség, kínlódás, fáradozás. ---- munka
Mies-nap = hétköznapi = dolgozó nap

Miccre (székely szó) – szempillantás alatt, azonnal, (sietve, gyorsan).
Mongol: macsa – siet, igyekszik

Mihók – testes, nagy darab ember. Mongol: mikarka(g) (miharka) – testes, húsos. (r – néma)

Minnyá, mindnyájan - a mi közösségünk, mi együtt valamennyien
Mongol: man, manai - a mi valamink
Mongol: neyite – közösség. Man – neyite = minnyájan., a mi közösségünk.

Mint - úgymint, úgy, olyanképpen (mint aképpen). Mongol: metü = mint, - -ként (n – néma)

Mirigy (székely szó) - dögvesz. Mongol: mere – valamilyen kór rágja.

Misel - összekever Angol: mixer = keverő gép, keverő ember.

Miskárol – fiatal kan sertés heréit kivágja. Nőstény malacot ivartalanít. Lásd Mészáros szót.
Tévesen szláv eredetű a szó.

Miszli, meszelék (tájszó) – húsvagdálék, apró vágott húsdarabok. Lásd Mészáros szót.

Mitaki, mindaki (ormánysági szó) - úgy (mint). Lásd Mint szót.

Mocskol – ócsárol, gyalázkodik, becsmérel. Mongol: maucila – ócsárol, becsmérel,

Módos - gazdag, bőségben élő ember. Mongol: mungdaku ügei – nincs híja semmiben, akad bőséggel, van elegendő. (n és g – néma)

Modul – mozog, indul. Török: müteveccihen (müde.....) = indulóban van.

Mofó - mafla, ügyefogyott, ostoba, bamba. Német: maulaffe = mafla ??
Török: mefhumosiz = értelem nélküli. Török: muaf = mentes valamitől (pl. észtől)

Mógor - disznógyomor. Török: magara = odu, üreg, barlang. (pl. üreg a testben)

Mogorva – barátságtalan, rosszkedvű, vad, nyers,
Mongol: mo(g)otor – vad, nyers, hirtelen természetű

Mogyoró – mogyoróbokor kicsi, gömbölyded formájú, ehető, kemény héjú termése.
Mongol: mondogor - kicsi és gömbölyded formájú.

Mohó – telhetetlen, kapzsi. Gyorsan mindenhez jutni akaró ember.
Mongol: komoqai (komohai) – telhetetlen
Mongol: idemegei (idemehci) – mohó, kapzsi

Mohós - hirtelen természetű. Mongol: moghotor (mohotor) = hirtelen, vad természetű

Mojlik (ormánysági szó) - megbicsaklik. Mongol: mayimayi – roskadozik, rozzan, rogyan, biceen

Mókán - gyerekek ijesztgetésére használt szó. Kitalált szörny. (húsevő madárszörny – akkora, mint a bagoly). Mongol: mikacsin = húsevő, ragadozó

Mokány – zömök, kis termetű (ember, ló). Mongol: mogdziyi – tömzsi és testes
Tévesen román eredetű a szó.

Mocec (erdélyi tájszó) - ügyetlen, balfácán. Mongol: mökösz = gyenge képességű, gyatra

Mókol – lustán csinál valamit. Mongol: moko = lusta, rest.

Mókus - jellegzetesen görnyedt, púpos hátú, fán élő, bozontos farkú rágcsáló emlős.
Mongol: mököger – hajlott/görbe hátú

Mokva - szitáló, permetező, gyenge eső. Mongol: moko = gyenge

Molna, Mona --- molnár. Lásd Mónár szót.

Moncsalék - apró rész, porcikája valakinek, valaminek, morzsalék, maradék, darab,
Mongol: möcsi = íz, (ujjrész), nyeselek, darabka. (n – néma)

Moncsol, moncsál - kézzel tapogat, fogdos, nyomogat, morzsol. Mancs.--- kéz
Mongol: möcsi = végtag (mancs, kéz) (n – néma)

Mondóka – köszöntő, üdvözlő vers, beszéd. Mongol: mendücsilge – köszöntő, köszöntés

Mónár, lisztémónár (felvidéki - csatai szó) – molnár. Gabonát liszté őrlő szakember.
Lisztporban dolgozó, lisztet készítő ember. Mongol: manar (g)a – port felver, felkavar
Nem biztos, hogy szláv eredetű a szó.

Mony – tojás, here. Mongol: mondogor – kicsi és gömbölyded. Finnugor szó is.

Monyator (erdélyi tájszó) - juhászbojtár.
Mongol: manaa = örködik, vigyáz. Mongol: toori = terel, körbejár.

Monyók (erdélyi tájszó) – ügyetlen, gyámoltalan. Mongol: mana(g) – bárgyú, bugyuta, balga,

Mor - kukoricát morzsol. Mongol: mere = rág. Elmorzsol. Mongol: mar = marakodik. Lemar.
Morár - molnár. Öröl, őrlőkövek szétzúzzák, „szétrágják”, a magokat. Román szó is.
Mongol: mere = rág (öröl, zúz). (Őrlőfoggal rág --- öröl.)

Morcikál - (egér) rágszál Mongol: mere = rág

Morcos – rossz kedvű, durcás, mogorva. Mongol: morcsi(g)ar – morcos

Mord, morg - haragos, heves, indulatos, zsörtölődő, szigorú, mérges
Mongol: mörgöldü = összeütközik, ellentétbe, vitába kerül.

Mórikál - lány, nő a derekát, fenekét riszálja, kelleti magát
Mongol: mardzsangna – illetlenkedik, bolondozik, szeszélyeskedik, nem fér a bőrébe.
Mongol: moriu – nem tisztességes

Morog - (állat) nemtetszése jeléül csukott szájjal mély hangot hallat. Ember zsörtölődik
valami miatt. Mongol: mar – zsörtölődik, zsémbelődik
Mongol: mar(g)u – kifogásol valamit, nem tetszik valami,

Mortyos - morcos. Lásd Morcos szót. (ty = c)

Morzsol - szétdörzsöl, apránként elmardos valamit. Mongol: mere – rág, elrág
Mongol: dzadzszila – rág, szétrág. Mere – dzsa = szétrág, elrág

Moslék – edények mosogatásából maradt koszos víz, kevés főtt burgonyával, korpával, darával,
ételmaradékkal vegyítve. Gyenge tápértékű mocskos víz. Mosogatólé.
Moslék ember – hitvány, rossz, semmirekellő ember. Maus – uszulig = moslék.
Mongol: mausayin – rossz, hitvány, silány, vacak. Mongol: uszuli(g) - vizes

Mosolyog - csukott vagy félig nyílt száját derűs érzélem kifejezésére széthúzza. Önelégülten,
kárörvendően vigyorog. Mongol: maasayi - mosolyog. Mongol: mösiye, misiye – mosolyog

Motékony (ormánysági szó) – mohó (mindent azonnal akaró). Mongol: mötör – azonnal, tüstént

Motoz – kezével kutat, keres. Mongol: mutur - kéz
Mongol: mata – áskálódik (vájkal, keres, kutat, matat)

Mozog – halad, helyét változtatja, megy, siet. Mongol: macsalkila (maszakila) – siet, szedi a lábát

Mözge - növésben visszamaradt, kicsi, vézna, gyenge
Mongol: möcsidde = hiányos, gyenge, nem elég erős. Mongol: mausayiu = hitvány, silány

Mucsai – ostoba, faragatlan, bunkó, udvariatlan. Mongol: mudzsi – ostobán viselkedik, neveletlenkedik,
Tévesen egy nem létező Mucs nevű faluról származtatják a szót.

Mudi – magyar pásztorkutya. Mongol: mede(g)ül – valakinek az irányítása alatt áll. (pl.a juhász)

Mulya – málé, bárgyú, bátortalan, bugyuta. Lásd Málé szót.

Mumus - női ördög, boszorka. Belső mongol: mausz – boszorkány
Mongol: mamu – ördögnember (nőstény ördög) (tibeti: ma – mo = ördögnember szóból ered)
(mongol: mömö – mell. Emlős – nő)

Munka – erőfeszítés, fáradozás, kínlódás, vesződség valamivel a megélhetésért, kényelemért.
Mongol: munggina – vesződség, kínlódás. (Felvidék – Csata) : „A munka, embernyomorító
vesződség.” Ujgur : emgek (emegek) = munka . Tévesen szláv eredetű a szó.

Muri – lármás veszekedés, zajos multság. Mongol: mar – veszekszik, zsörtölődik

Must - gyümölcs (szőlő) kipréselt, kifacsart édes leve. Mongol: muski = kifacsar

Mutat – kezével jelez. Mongol: mutur - kéz

Mű - alkotás, elkészült munka. Lásd Mi, mű és Munka szavakat.

NACA - parányi, kicsi. Mongol: nilcsa(g)ai (nicsaai) = piciny (l – néma)

Náca - sás, buzogánya. Éretten, megszáradva foszladozni kezd, szél széthordja a szálait magokkal együtt.
Mongol: nabszaar (naszár - nacár) = foszladozó, kócos, bozontos

Nád – vízinövény. Üreges belsejű, hosszú, vékony pázsitfűféle.
Mongol: noyitan (noidan) – nedves, vizes, vizenyős

Nadály (1) – pióca, vízben élő vérszívó gyűrűsféreg

Nadály (2) – vizenyős helyen élő gyógynövény. Mongol: noyitan (noyidan) – nedves, vizes.
 Zúzóadásokra használt ragasztó hatású gyógynövény.
 Mongol: nialdanggi (naldanggi) = ragadós, tapadó.

Nádkotu - levágott nád vízben maradt gyökere, tönkje, torzsája.
 Török: kütük = törzs, tuskó. tönk, gyökér

Nádmézcukker (székely szó) - cukorrépa. Semmi köze a szónak a nádfedélhez.

Nádméz (székely szó) - cukor. Méznád = cukornád.
 Honnan és mikor került a székelyek nyelvébe a cukornáddal kapcsolatos szó ?
 Minden bizonnyal 2000 - 2500 éves szó, mely Indiából került a székelyek őshazájába,
 Kína északnyugati szomszédságába, a Kínai Nagy Fal térségébe.
 (Innen hozták a „ székely kapu” kínai díszkapu hagyományát is.)
 Makedóniai Nagy Sándor indiai hódításai során az i.e IV. században cukornád ültetvényeket
 talált a Gangesz völgyében. (Tévesen nádfedelesek tetőkre költözött méhek mézéről van szó.
 Itt a cukornádból készült cukor szó a hangsúlyos). Lásd még Porán szót.

Nádol - vaslemezzel megerősít. Mongol: notala (nodala) = megerősít valamit

Nagy – jókora méretű, természetes, magas, terjedelmes. Mongol: nadur (nagyur) – jókora. (d = gy)

Nagydelleng - nagy kolomp. kb. 14 liter ürtartalmú. Mongol: deled = megkondít, kolompol, üt, ver.

Nagykabola - nyitott tűzhely kúp alakú füst elvezetője. Mongol: koboyi (koboli) = kúpos

Nagykaci, nagyköce --- Lásd Kacagány szót.

Nagykalankó - kaszanyél közepén lévő nagyobb, görbe fogantyú, kacs.
 Mongol: keltegei = görbe, ferde, féloldalas

Nagyméta - (karóval) kijelölt célpont. Lásd Méta szót.

Nagyodái - a ház utcára néző első szobája, vendégszoba. Török: oda = szoba

Nahzám - méz és víz keverékéből készített édes ital. (h – néma). Török: nezaket = finomság.

Nana - lakodalom, esküvő. Mongol: nair = lakoma. Mongol: anda(g)ai = eskü
 nai – an = lakoma – esküvő

Nanó, nana, nene - nagymama. Török: nine = nagymama, öreg néni.

Nap – égitest, mely égető meleget sugároz, újra és újra lenyugszik.
 Mongol: onibcsi (onipcsi) – tüzes. Mongol: nabtaana = újra meg újra lehajlik

Napa – anyós. Finnugor: anoppi - anyós

Napszúrás - erős napsütés okozta roszullét, betegség. Török: szazar = elsápad, legyengül

Naskál - ételt kelletlenül, étvágytalanul turkálja, piszkálja. Ételen kényeskedve válogat.
 Mongol: nicsaalta (niszalta) = visszautasít, megtagad. pl. ételt
 Török: naz = kényeskedés

Náspángol – bottal elver, megver. Mongol: nibsi (nisi) – üt, ver (b – néma)
 Kínai – mandzsu - mongol: bangdza (pangdza) - talpverő bot. (pálca)
 Ősi kínai, mandzsu büntetési módszer - talpverés bottal, lapos fával.
 Nis – pang = bottal elver

Nász – házasságkötés , esküvő, testi egyesülés, ifjú pár egyesülése, párosodás a nászéjszakán.
 Egyezés a szülők között az eladó lány ügyében.
 Mongol: neicse (neisce) – összeillik, egyezik, egymáshoz való.
 Mongol: neyisz – egyetértés, megegyezés, illeszkedés, egyesülés, megfelelés egymásnak, egybekelés.
 Török: nazir = páros. Párosodás = házasságkötés ; közösülés.
 Török: nisanla = eljegyez

Nászlódik (székely szó) – nehezen kel fel, lassan készülődik.
 Mongol: naszutai – öreg, idős, koros. (öregesen mozgó)
 Mongol: nibszire, (nizire) - elnehezedik (pl. mozgás)

- né - nők férjezett neve. Pl. Kovácsné. Kovács Jánosné. Kovács János neje, asszonya, felesége.
 Mongol: navidza = barátnő, kedves, szerető. A szó ősi jelentése: asszony (feleség, nej, -né)

Nedély (tájszó) – nevetés, vidámság. Mongol: naad – tréfál, mulat, vigad

Nedű - nedv, folyadék (ital). Mongol: noyitan (noidan) – nedv(es), vizes

Negéd, nyekid - Lásd Negédes szót. Negédes a negéd szó ragozott alakja.

Negédes - fölényes , gőgös , rátarti, büszke, kényeskedő , nyafogós, finomkodó ; rosszindulatú,
 gonoszkodó, durva, nem higgadt, kárörvendő,
 Mongol: naidanguila (naiganguila) = irigykedik, rosszindulatúan viselkedik.
 Mongol: nai ügei = megbízhatatlan, rossz.
 Mongol: nokayirka = álnok, ravaszkodó. Mongol: nöögöle = áskálódik, fondorkodik.

Néha – ritkán, egyszer – egyszer. Mongol: nigen (nihen) – egy

Néhai – már nem élő személy. Az elmúlt, visszavonhatatlan, egyszer volt...
 Török: nihai – visszavonhatatlan, végső, utolsó. Mongol: nigen (nihen) = egy

Néhányszor – egyszer-egyszer, ritkán. Lásd Néha szót.

Nehéz – súlyos, terhes, megterhelő. (h – néma).

Mongol: nüszer – nehéz,

Néhol – egy-egy helyen, itt-ott. Lásd Néha szót.

Nej – feleség, -né. Mongol: nayidza – barátnő, kedves, szerető. Régi jelentése: asszony (feleség)

Mongol: ünő - nőtény

Nekiandalogdik, nekiándorodik - nekidurálja magát, erős elszánással nekilát valaminek

Mongol: undur = buzog. Nekibuzdul, felbuzdul.

Mongol: öndüi = felemelkedik. Átvitt értelemben: fellelkesül.

Mongol: andayila = megfogad valamit. Elszánja magát valamire.

Nekiátankodik - (dühösen) rátámad valakire. Ráförmed. Török: atla = rávetődik

Török: ateslendir = feldühít, megharagít. Dühös, haragos lesz valakire.

Nekibodázik - megbolondul. Mongol: buduliu = zavaros fejű, zavaros, keveredett.

Nekibodorodik - belejön, belelendül, nekiindul.

A gyerek annyira nekibodorodott a játékba, hogy még enni sem akar. (belekeveredett)

Mongol: buduliul = összekuszál, megkever.

Nekibojtorkodik - belekapaszkodik (munkába), nekifog, nekigyürkőzik.

Átvitt értelmű szó. Bojtorján = bogáncs (szőrzetbe, ruhába) kapaszkodásáról van szó.

Nekibogázik - borjú, csikó jókedvében ugrándozik, futkározik.

Átvitt értelmű szó. Amikor a jószág (tehén, ló) bogározik - ugrál, szaladgál, akkor a bogarak (bögyöl, szúnyog, darázs) gyötrő szúrásai elől menekül, ugrálással próbál szabadulni azoktól. Bogározik szó.

Nekibüklek - sötétben nekiütközik valaminek. Mongol: boogda (bókda) = akadályba ütközik.

Nekidalmahodik - megnő, meghízik.

Mongol: deleng = széles, bő, terebélyes

Mongol: dalba(g)ar = nagy, terebélyes

Nekidurálja magát - kedvet kap valamit megcsinálni. Mongol: dura – kedv

Nekigubahodik - méregbe jön. Mongol: köbkeldze (göbkelze) = heveskedik, mérgelődik., haragos

Nekigyalogul, nekigyaludik - beleszokik, beletörődik, lassan bejáródik, belesimul valamibe.

Lásd Gyalogol és Gyalu szavakat.

Nekigyürekedik - nagy lendülettel nekilát valaminek.

A szó áttételes értelmű. Nagyobb munka előtt leveti a kabátját, felgyúri az ing ujját.

Nekiherdül - bőszen hozzáfog valamihez. Mongol: kö(g)ere (höere) = nekilelkesül.

Mongol: edü /hedü – kezd, elkezd valamit. (r – néma)

Nekirevekedik - dühösen kiabál. Rivall.

Rí - hangutánzó szó.

Nekisikul - beborul, zuhog az eső.

Török: szaganak = felhőszakadás, zápor, zivatar

Nekisimul - elkezd hízni, telt lesz; beborul. Török: szemir = meghízik

Nekitanyázik - nekilát valaminek

Mongol: tönkilig = bevágás, vajat. Belevág valamibe, belekezd.

Nekitáppad - nekítámad, nekiront.

Mongol: dabira (tapira) = rátámad

Nekitoporzékol - nekiront, nekítámad.

Mongol: dabira (tapira) = rátámad

Nekivaszarkodik - nekigyürkőzik, nekifog valamihez.

Lásd Nekiveselkedik szót.

Nekiveselkedik - nekilát, hozzáfog valamihez, elkezd valamit. (v = b)

Török: basla (vasla) = kezd, elkezd.

Nekivetemedik - megmakacsolja magát. (v = b)

Mongol: bitegüre (vitegüre) = összezárul, bezárul; elzárkózik. Megmakacsolja magát.

Nekizahinosodik - meggazdagodik. (h – néma) zainosodik

Török: ziyadeles = megsokasodik, bőséges lesz.

Megzuborodik - erősen kezd fújni a szél.

Mongol: dzibar = metsző hideg szél

Néma – születési hiba miatt nem tud beszélni. Valaki nem is akar beszélni. Csendben van.

Mongol: namdziu – csendes. Tévesen szláv szó.

NEMES – harcban kiváló teljesítményt nyújtó, hírneves, tisztességes személy, aki dicső

tetteiért rangot, földet, jobbágyságot kapott a királytól és mentesült a közterhektől.

Tetteivel hozzájárult egy nép sikeréhez, megmaradásához, gyarapodásához.

Méltóság. Kiváló minőség. (Az már más dolog, hogy az idők múlásával a jobbágyságot

kizsákmányoló uralkodó réteggé vált.). Török: namus = hírneves, dicsőséges, gyarapító.

Török: namzet = kijelöl, kinevez. (pl. a király valakit nemessé)

Mongol: namba = tekintély, méltóság. Mongol: nemeri = hozzájárul, gyarapít, valaki

hasznára van. Régies: nemes jobbágyság = szabad jobbágyság. Senkinek nem alávetettje.

Némi – csekély, kevés. Mongol: nimgen – kevés, gyenge, vékony

Nemzés – szaporodás, gyarapodás. Török: nema = szaporodás, gyarapodás. Nemzés.

Mongol: nemelte = gyarapítás, pótlás.

Nemzet(ség) - azonos nyelvet beszélő, azonos területen élő, általában egyfajta népesség. Lásd Nemzés .
Néni – idősebb nő megszólítása. Török: nine – öreg néni, nagymama
Nép - azonos nyelvű, hagyományú,(részben) azonos eredetű emberek közössége. f = p. paszuly/fuszulyka
Török: nüfus (nüpus) = népesség.. Nép szót a né, nő + pi (fi) szavakból eredeztetik.
Népesül – benépesül, elterjed, elszaporodik. Mongol: nebttere (neptere) – elterjed, meghonosodik
Népszerűsít – valamit jó színben tüntet fel mások előtt.
Mongol: nebttere(g)ül (neptere(g)ül) – népszerűsít
Nesz – halk zaj. Mongol: nisz – recsegés, roppanás. Az erdei vadak a legkisebb neszre is felriadnak, elmenekülnek a lábunk alatt megroppanó ág zajától is.
Név - az egyed, faj, fajta megjelölésére, megkülönböztetésére használt szó.
Török: nevi = féle, fajta. Török: nam = név, hírnév. Török: namzet = jelöl, nevez.
Nevet - vigad, tréfál. (v – néma) nevet - neet. Mongol: naad (naat) – vigad, mulat, tréfál.
Néz -szemével lát, figyel. Török: nazir = valahová néző.
Török : nezaret = figyelés, szemlélődés, nézés
Noszogat – ösztönöz, serkent, piszkál, zaklat, unszol, nógat, zavar valamilyen tevékenység elvégzésére.
Mongol: niszala – zaklat. Mongol: naszilaul – küld (valamit megtenni)
Nő(1) – nőnemű felnőtt. Mongol: ünö – nőtény
Nő(2) – kinő, fejlődik, nagyobbodik. Mongol: no(g)oara – kihajt (kinő)
Növény – zöld levelű (szárú) élőlény, mely a talajból táplálkozik, nap segítségével asszimilál.
(v – néma) Növény - nöén. Mongol: no(g)oa – zöld növényzet. Lásd még Nő(2) szót.
Nünüke – nagy testű, kék vagy fekete színű növényevő bogár. Vadméhekre kapaszkodva jut be a kaptárba, ahol lárvaként mézet eszik. Mongol: neüne koroikai = (katica) bogár

NYAGGAT– kisgyereket, kisállatot hónaljánál fogva játékosan guggoltat, ugráltat. Fogdossa, csiklandozza, játszik velük. Mongol: nayi(g)aul – lenget, ingat
Mongol: nakildzaul – hajladozni készlet (lábát guggoláskor). A szó változata a Nyegget - mely a nyeklik – megbicsaklik szóhoz áll közelebb. A térdben behajló lábak nyekkenése, ugráltatás közbeni meghajlása (a guggoltatás) a valós értelme. A Nyekkenés a guggoltatáskor a talajhoz ütődő lábakra utal. Mongol: naad (naag) – játszik, tréfkodik. (d = g)
Nyáj – juhok, kecskék, disznók csoportja, közössége. Mongol: nevigem – közösség,
Mongol: neyile – együtt él
Nyájas – barátságos, kedves, szíves, dörgölődő (nyalizós). Mongol: naalingqai – nyájas
Mongol: nayidzarqa(g) – barátságos. Tévesen a Nyáj szóból származtatják.
Nyak – ívesen elkeskenyedő test, tárgy. A fej és a váll között ívesen elkeskenyedő átmeneti testrész
Mongol: nakii – ívben meghajlik, ívben görbül. Mongol: nakid – hegynyereg (hajlat)
Mongol: nakiu – nyeregvonat, hegynyereg, ívesen hajlott/görbült. (pl. emberi nyak, köcsög ívelt nyaka).
Nyák – rizsből, zabpehelyből főzött sűrű, ragacsos pépes étel. Mongol: nagta – összesűrűsödik és ragacsos lesz. Tévesen a nyál szóból származtatják.
Nyál - szájban képződő, emésztést segítő, szintelen, enyhén ragadós váladék. Finnugor szó is.
Mongol: nialdumakai = ragadós, tapadós. Lásd még Nyálkás szót.
Nyalából – szálas dolgokat, vékony ágakat két karjával összefog.
Mongol: neyile – összefog, egyesít, egybefog
Nyalizás, nyalás - nyelvvel többször érint valamit, ízlel. Ujgur: yalimakh = nyalás
Nyalka - büszke ; rugós ló ; szépes sült, fénys ; bűdös , nyálkás
„ Hátát kissé hátrahajlítva, mellét kidomborítva ül a nyalka huszár a lován. „
Mongol: nakii = ívben meghajlít. pl. hátát, mellkasát. Büszke tartás. (l – néma)
Mongol: nelki = megbűdösödik (megnyálkásodik)
Nyálka - nyálszerű lepedék. Mongol: nalika = nyálka
Nyámmog - gyenge étvágyal, kelletlenül, undorral, lassan eszik.
Mongol: nomokad – túlságosan gyenge, lecsökkent. (pl. étvágy)
Mongol: nimnaun – gyenge
Nyámnyila – nyimnyám, sovány, gyenge, gyámoltalan, tehetetlen. Mongol: nimnaun – gyenge, sovány
Nyamvadt – sovány, gyenge, vézna, fejletlen. (v – néma). Mongol: namqandau – kis növésű, gyenge
Tévesen a Nyom (nehezedik) szóból származtatják.
Nyápic - vézna, sovány, gyenge. Ujgur: nipiz = vékony (sovány)
Mongol: nibtul (níptul) – vékony és gyenge
Nyár (1) – a leginkább nap sütéses, meleg évszak. Mongol: nar – Nap (égitest)

Nyár (2) - nyárfa, vizenyős területet kedvelő, magas, nyurga növésű keskeny lombkoronájú fa.
Mongol: narikan – vékony, karcsú (nyurga). Török: narin = vékony, karcsú.
Mongol: nor – nedves, vizes; átnedvesedik

Nyartal – napozik, fürdik, pihen, világot lát. Mongol: narala – napfényt élvezi, oda megy, ahol napos hely van.

Nyargal – ló, tevé.. gyors iramban fut. Mongol : jörgö – gyorsan üget. (n – j)

Nyargaló – szabadban tartott, tenyésztésre meghagyott disznó. Szabadon szaladgál. Lásd Nyargal.

Nyárs : hús (hal) sütésére szolgáló vékony (kihegyezett) hosszú bot.
Mongol: narikan = vékony, karcsú. Mongol: naris – vékony, elvékonyodik
Török: narin = vékony, karcsú.

Nyavalya (1) - görcsös rángatózással járó epilepszia. Átvitt értelemben: betegség. (v – néma) naala.
Mongol: nolo = rángat. Lásd Nyólya szót! Tévesen szláv szó.

Nyavalya (2) - flitteres (csillógó, fényes díszes) sárga pántlika. (v – néma) naala.
Mongol: nolu = arannyal (fényes, csillogó szállal) átszótt brokát.

Nyavar (ormánysági szó) – gyötör, kínoz, nyaggat. (v – néma)
Mongol: noora(g)la – nyú, szagat (gyötör, koptat)

Nyegle – bicska kilazult, lötyögő pengéje. Átvitt értelemben: laza, hanyag, rendetlen, nyeklő járású, időnként szemtelen, szélhámos. Mongol: nelkeger (nekeger) = lötyögő
Mongol: nuguszun = csuklós, bicsaklós. Mongol: nokayida – szélhámos, hitvány
Mongol: naagurda – túlságosan felületlen. Lásd még Nyeklik szót.

Nyék – folyó menti berek, erdő, legelő. Mongol: nu(g)a – rét; nedves talajú, dús fűvel benőtt terület
Mongol: no(g)oan - zöld növényzet

Nyeklik – hirtelen becsuklik, megroggyan, lebicsaklik, nyaklik.
Mongol: nakiszki – hirtelen meghajlik Mongol: nugucsi – hirtelen megroggyant, meghajlít
Mongol: nugura – behajlik, megtörik

Nyektet - behajlítgat, ki-becsukogat. Nyúz, gyötör. Lásd Nyeklik szót.

Nyer – megszerez, szerez valamit, előnyhöz jut. Mongol: nayira(g) = szerzemény

Nyereg - hajlat, hajlított ülőke. Hegynyereg, ornyereg..... Finnugor szó is.
Mongol: norigüü = hajlott, görbe. Lásd még Megnyergel szót.

Nyers – meg nem főzött, meg nem sült étel. (hús, zöltség). Természetben előforduló, beavatkozás, megmunkálás nélküli állapot. Mongol: nirai – új, friss
Mongol: nirai mika – (nyers) hús a nyílt sebben.

Nyes (1) (erdélyi tájszó) – üt, vág. Mongol: nibszi (nisi) – üt, ver. (b – néma) Lásd még Nyes (2) szót.

Nyes (2) – vág, metsz. Török: nester = szike. Nyeső, vágó eszköz.

Nyeszlett - vékony, sovány, gyenge, vágott hasú. Lásd Nyes (2) szót.

Nyestet (erdélyi tájszó) - szaladgál, sündörög, sürgölődik. Mongol: na(g)asz (naasz), nu(g)aszun ki (nuaszun ki) = sebbel - lobbol tesz-vesz, szívélyesen sürgölődik. Nyüstölődik. Lásd Nyüst.

Nyíl (1) - területegység. Lásd Nyilas szót.

Nyíl (2) - nyílvessző. Egyenes, vékony, elkeskenyedő végű vessző. Torzult változata: nyír.
Török - mongol: narin = vékony. Mongol: naris = elvékonyodik, elkeskenyedik

Nyilas - régi területegység. A kasza pengéjét kiegyenesítik. A penge és kasza nyele együtt, - mint egy nyíl – területmérő eszköz lett.

Nyílik – kitarul; fedett, zárt nyílás szabaddá válik. Mongol: ne(g)egde (neede) - nyílik, kinyílik

Nyílt (társág) - széles, kitarulkozó völgy, tágas síkság. Mongol: nalai – széles, tágas, nyílt
Mongol: nelüi – széles elterülő. Mongol: nelüger – tágas, széles (nyílt)

Nyimnyám – vézna, nyápic, gyámoltalan, tehetetlen, pipogya. Lásd Nyámnyila szót.

Nyí !, Nyí ki - nyílj ki ! Lásd Nyit szót.

Nyír (1) – kinyír, elpusztít, levág. Mongol: nirge – elpusztít

Nyír (2) - nyírfa - hosszú, vékony finom ágú fa. Finnugor szó is.
Török: narin = vékony, finom.. Mongol: narin = vékony

Nyír (3) - ló patája alatt keletkező, elkeskenyedő duzzanat. Török - mongol: narin = keskeny, vékony.
Mongol: naris = elkeskenyedő

Nyír (4) - vág, szab. Mongol: naridaul = (vékonyra, szűkre, rövide) szab.

Nyír (5) - fiatal, gyenge, vékony szőlővessző. Török – mongol: narin = vékony, keskeny

Nyírkos - nedves. Mongol: nor = nedves. Mongol: norga = nedvesít. Finnugor szó is.

Nyiszál - nagy nehezen (életlen szerszámmal) vág. Lásd Nyes, Nyüstöl szavakat..

Nyit - résnyire elmozdít, kitar. Mongol: ne(g)e (nee) – kinyit, kitar, felnyit

Nyitol - szegeccsel. Szegecs - oldhatatlan kötőelem.
Mongol: ni(g)edke (nietke) = egyesít, összeilleszt, összeköt. pl. két lemezt összeszegeccsel.

Nyitorára áll (székely szó) – félig nyitva van. Monol: nidün (nitün) – nyílás,

Nyitőnyi – (felvidéki-csatai szó) – levágni (pl. fa végét). Mongol: nitula – levág

Nyiváncás, nyivácos, nyifáncás. - növésben visszamaradt, csökkent, korcs, beteg (gyümölcs, állat)
Mongol: namkandau = kis növésű. Mongol: badzaaku ügei = vacak, rossz, hitvány. (b = v)

Nyólya (nyoola) - nyavalya. Lásd Nyavalya szót.

Nyom – lenyomat, benyomat, lábnyom. súlyával valamire ránehezedik
Mongol: namuyi – besüpped, benyomódik

Nyomor - szegényes, szűkös életmód, lehetőség. Pusztulat.
Mongol: nündzig ügei = szegényes. (n = m)
Mongol: nemelte ügei = szegényedés, fogyás, csökkenés, gyengülés
Mongol: ömere (nömere) = omlik, bomlik, szakad, foszlik. Pusztul.

Nyomvadt - Lásd Nyamvadt szót.

Nyoszolya - ágy, fekhely. (nosz –ola = nász helye) szláv szó is.
Díszes ágy, ágy vendég részére. Szalmából, zsúpból készült ágy.
Fából készült egyszerű ágy. Két hosszú rúd, melyek a szekérhez, szánhoz vannak erősítve, egyik végük a földön csúszik. Takarmány szállításhoz használták. Lásd Nász szót.

Nyoszolyóág - koszorúslányok (kisnyoszolyók) által készített lakodalmi dísz a menyasszony részére.
Y alakú faág, melyet kemény kalácstésztával betekernek, majd kisütnek. Ezután pántlikával díszítik és kerek kalács közepébe tűznek. Ősi megtermékenyítési jelkép.
Az Y ág a hímvesszőt a herékkel, a kerek kalács, a női nemi szervet jelképezi - aminek a közepébe nyomták az Y ágot. A bajoroknál az ősi tavaszi termékenységi ünnep a májusfa állítás, Maitanz. A felállított oszlop a férfi hímvesszőt, a csúcsáról 4 szálon függesztett 1-2 méter átmérőjű szalagos koszorú, a női nemi szervet jelképezi. Lásd Nász szót.

Noszolyólán – menyasszony öltöztetésében is segédkező lányok. Régi időben négy lányt választottak.
Koszorúslány szerepét is betöltötték. Természetesen nem a menyasszony fején lévő koszorút vitték, hanem a „nyoszolyóágot”, A menyasszony ágát, ágyneműjét a vőlegényhez vivő lányok.
Nyoszolyó = nászban résztvevő, ágyat vivő. Lásd Nász és Nyoszolyóág szavakat.

Nyöl - megnő. Mongol: no(g)oara (nooara) = kihajt, kinő

Nyösz - fene. betegség. Mongol: niszuu = gennyes fekély

Nyöszget - zaklat, noszogat, nuszol, ; híresztel. Mongol: niszala = zaklat

Nyösztet - sűrög-forog, izeg – mozog, jön – megy. Lásd Nyüst szót.

Nyugszik – lecsillapodik, pihen, elcsendesedik, megbékél; Halott eltemetve a sírban végleg megpihen.
Mongol: nu(g)ura – csendesedik, gyengül, enyhül. Mongol: nögcsi – elhunyt, meghal

Nyúlt, elnyúlt, hosszúra nyúlt. Térben és időben hosszú. Mongol: noli(g) – hosszúra nyúlt

Nyurga - nyúlánk, magas és sovány, magas és vékony. Mongol: nariqan – vékony, karcsú

Nyúvad - belefullad (vízbe). (v – néma) nuvad - nuad - ned - net
Török: neticselen = bevégeződik. (meghal). Török: nihayet (niet) = vég. (halál.)
Kinyúvad - bevégez. Patkányt kinyúvaszt = agyonver (kivégez, megdögleszt)

Nyúz – állat bőrét lehúzza, lefejt. Mongol: nicsügüle – lemeztelenít, csupaszra tesz

Nyú (1) – koptat, ütöget, el/kiszaggat. Mongol: nooragla – elnyű, elszaggat

Nyú (2) - holttestet, állati tetemet apránként elrágó, elfogyasztó lábatlan hernyó (lárva).
Mongol: nooqai – rágcsáló fészke. Mongol: nooragla – elnyű, elszaggat (elkoptat, elfogyaszt)

Nyűg – lószőrből, később kenderből, szíjból készült kötél, (kötőfék) a lovak első két lábának összekötésére.
A „le vagyok nyűgözve” és a „nyűg vagy a nyakamon” szólások viszont mást sugallnak.
A lenyűgözés nem lehet azonos a meg- illetve összekötéssel. A kötőfék a ló fejére tett kötélzet, melynek hosszabbított száránál fogva vályúhoz, egyéb helyhez kötik, vagy melynél fogva vezetik a lovat. Mongol: nogta, no(g)to - kötőfék. Mongol: nogtala – kötőféket tesz a ló fejére.
A nyűg valós értelmű az lehetett, amikor a ló fejének (szájának, fogának, szemének)gyógyítása végett a ló lábait összekötötték, majd a földre fektették, fejét kikötötték, vagy nyakát leszorították.
Igy a ló le volt nyűgözve a talajhoz. Mongol: nakii = ívben meghajlik ---- nyak
Mongol: nakiu = hegynyereg --- ívelt nyak. Mongol: nugula(g)a = hajlás, hajlat – nyak
Mongol: nakid = két hegyet összekötő hegynyereg, hajlat. A nyűg szó a nyak (nyakra helyezett dolgot is) szót sugallja. A lenyűgöző táj tartósan leköti, lefogja az ember figyelmét.
A nuku (nug) szó jelentése: (le)nyom, megnyom, nyakló – nyakon átvett kötél –kocsi húzáshoz.
E szó is a nyakon lévő terhet, nyűgöt idézi. Az ormánysági nyűgér szó azt sejteti, hogy a nyűg, nyak valójában a test nyakszerűen elkeskenyedő része, ahová úgy lehet kötelet, szíjat, kalodát, bilincset felhelyezni, hogy az semelyik irányba ne csússzon le. Ez a hely lehet a boka és talp közötti illetve a fej és váll közötti rész (nyak).

Nyűgér (ormánysági szó) – a ló lábának alsó része, ide a (nyűgre) teszik a nyűgöt.
A ló bokája és patája közötti nyakszerűen elkeskenyedő rész. Más néven csüd.

A nyűg valójában testrész (nyak) az ide kötött kötél csak később, áttételesen lett a „nyűg”,
 Lásd nyűg szót. Egy-egy szavunk valós értelmét ősi tájszavaink adják meg.
 Pl. kács (orm.szó) – kovács, békó (o) – béklyó szavakat.

Nyűgölődik - bajlódik, vesződik valamivel. Eredeti értelme: nyűg miatt lassan halad. Lásd Nyűg.
Nyühölődik - Lásd Nyűgölődik szót.

Nyüst - szövőszék része, mely a lefelé és felfelé mozgásával szétnyitja a szövendő hosszanti szálakat,
 hogy a vetélővel behúzhassák a keresztszálat. Mongol: ne(g)e (nee – nyű) - nyit, szétnyit, kinyit
 Mongol: na(g)asz (nasz) = sürgölődik, sebbel-lobbal tesz – vesz (ide-oda mozog).
 A nyit és nyű szavak hangzásban is hasonlítanak. A nyüst másik elnevezése : száda – szálakat
 szétnyitó alkatrész a szövőszéken. Mongol: dzsadala (zadala – szadala) = kinyit, kitár, szétnyit.
 A nyüstités másik jelentése a kenderszálak fésülése fémtüskés körfésűn, a szárdarabok
 lekoptatása érdekében. (gerebenezés)

Nyüszít - kutya félelmében, fájdalmas kínjában vékony panaszos hangot ad.
 Mongol: nadzsigana = nyikorog, csikorog, éles hangot ad.
 Mongol: nadzsid = kín, szenvedés

Nyüszütöl, nyüszüköl (erdélyi tájszó) - nyiszál, életlen késsel vág.
 Mongol: nocsoldu (nyoszoldu) = kínlódik, bajlódik valamivel. Lásd még Nyes (2) szót.

Nyüzög – ide-oda mozog, járkál, sürgölődik. A szó az elhullott tetemet nagy tömegben felfaló nyűvek
 (lárvák) mozgásáról, nyüzsgéséről származik. Lásd Nyű (2), Nyüst szavakat.

Ó - régi, ősi, idős, vén. Mongol: uu(g)an - régi, legidősebb. Mongol: uul - ősi

Obora - Lásd Abora szót.

Ócsál - Lásd Ócsáról szót.

Ócsáról – becsmérel, gyaláz, mocskolódik, lenézően szid. Mongol: maucsilá – ócsáról
 Mongol: ucsaarla – zsémbel, bosszankodik, haragszik
 Tévesen az Olcsó szóból származtatják.

Ócska – gyenge, rossz minőségű; elhasznált, régi. Mongol: uu(g)an – régi, idős
 Mongol: uldzi(g)ar – gyatra, hitvány, gyenge. (l – néma)

Ocsmány – csúf, ronda, undorító, rút. Mongol: üdzsemdzi ügei – csúf, rút.

Ocsú - rossz, silány, hitvány, selejtes. Lásd Ócska szót.

Ocsúdik – hosszadalmasan ébred, lassan/ hosszadalmasan ébred tudatára valaminek.
 Mongol: udzsi = elhúzódik, sokáig tart, hosszadalmas
 Mongol: udzsi(g) = hosszadalmas, elhúzódó, lassú

Odabasabél - oldalba vág, oldalba üt, megüt. Mongol: szaba = üt - bottal. (szapul)
 Török: szopa = bot. Török: bozgun = megver

Odabojszint - rá se hederít, nem törődik vele. Nem fél. Szláv: bojatsza, bojsza = fél, megjíed.

Odabögyörődik - odahajol, odahúzódik, odaguggol valahová.
 Török: бүкүн = összegörnyed. Lásd még Bögy szót.

Odabököl - odaszarik, odabüdösít.. Mongol: boki = bűz, bűzös dolog
 Mongol: bögedei = mocskok, tisztátalanság, széklet. Török: bok = ürülék, ganéj

Odabukándozik - odaesik, odazuhan. Mongol: bukuul = leesik, lebukik (lóról)

Odacsarmalózik - odasettenkedik, odalopózik. (csendben)
 Mongol: cserbe = könnyű léptekkel jár. Mongol: mölkö = mászik, csendben odamegy,
 odamászik valahová. (pl. róka a baromfiólhoz)

Odacsór - odaüt, odasóz. Török: csarpi = ütés

Odadembel - odaver, tömörít, szorosra üt. (gyékényszálakat szövéskor).
 Török: temerküz (demerküz) = tömörít. Mongol: dabcsidaul = szorossá tesz. (m – néma)

Odafacsarog - elcsavarog. Török: bocsurgat (focsurgat) = csavaros emelő (b = f)
 (Amikor a vizes ruhát kifacsarjuk, akkor megcsavarjuk). Mongol: badzsa (facsa) = facsar.

Odafojt - odaerősít, odaköt, rögzít. (f = b) (j – néma). Mongol: batudka (fatudka) = megerősít

Odahódl - odasereglik. Hadastól jön. Lásd Had szót.

Odahupál - odaüt, odaver. Lásd Hupál szót.

Idaibrikel - odaszarik. Átvitt értelmű szó. ibrikel = edénybe – bilibe kakil.
 Török: ibrik = ibrik, korsó, köcsög. (cserépedény, -- éjjeliedény, bili..)

Odáj - ház utcára néző első szobája, vendégszoba. Török: oda = szoba

Odakecsegtet – odacsalogat. Mongol: kadzsayil(g)a = elferdít, hazudik, csal, hamiskodik.

Odakóringál - elcsavarog. Mongol: kere, kerü = kóborol, csavarog

Odakozmósodik - odakozmásodik - étel
Mongol: kuszun = kozma. Ételnek az üstbe tapadt (égett) vékony rétege.

Odasom - odaüt, megver, megdob. Török: samar = pofon. Török: at samar = pofon üt

Odasóz - odaüt, ráüt. Mongol: szabcsi (szaszi) = megüt, megcsap (b – néma)
Mongol: csabcsi (szaszi) = üt, vág

Odasug - odaüt, odacsap. Átvitt értelmű szó. Mongol: song = husáng. Odasug = elhusángol.

Odasummagol - odalopódzik (csendben mozog). Mongol: csimegeügei = csendben (sumákolva)
Mongol: szemken = csendben.

Odasuttvan - odavág, odaüt, odacsap. Mongol: szetele = tör, vág

Odaszerkőzik - odaférkőzik, odafurakodik. Török: csarp = lök, ütközik, taszít (furakodik)
Mongol: szika = közelít, közel megy. (r – néma)

Odaszontvolodik - odahúzódik, odakuporodik. Átvitt értelmű szó.
Elszontvolodott, elkeseredett, szomorú és emiatt odabújik valakihez.
Lásd Elszontvolodik (1) szót.

Odatámit - odamegy valahová; beállít. Török: temelles = letelepszik valahol.

Odatáncsorog - elidőz, elmarad. Átvitt értelmű szó.
Török: danis (tanics) = tanácskozik, elbeszélget. Elbeszélgeti az időt.
Lásd még Tanya és Tángalódik szavakat.

Eltanyáz - elidőz, elmarad. Lásd Tanya és Tángalódik szavakat.

Odáté - nagyon beteg, nagyon részeg, nagyon odavan. Mongol: adatai = nagyon valamilyen

Odatóked - nap odatűz, odasüt valahová. Mongol: tögenere = égető, forró

Odavederedik - odavetődik, odakeveredik. Lásd Vet szót.

Ódon – régi, hosszú idő óta meglévő. Mongol: udaan – sokáig tartó, hosszan tartó, tartósan, hosszú ideig (meglévő)

Odor – üreg, mélyedés; kovácsolási süllyeszték forma. Mongol: adayir – üreg, odu

Odú = üreg. Lásd Odor szót.

Ódzkodik – megijed, tart/ fél valamitől, vonakodik megtenni valamit, óvakodik, gyanakszik;
kötés kioldódik, kibomlik. Mongol: egdzegle (edzegle) = ódzkodik
Mongol: ödzi = ellenszegülő. Mongol: aldara = kioldódik

Ódzsánkodik - rimánkodva kér, kunyerál. Török: acsar = alamizsnát kér. Mongol: öcsi = kér

Óg – móg – veszekszik, pöröl, civódik, összeszólalkozik.
Mongol: ig ma(g) ki – civódik, összeszólalkozik

Oguz - török nyelvek összefoglalója. (török, türkmén, azeri, gagauz)

Óhajt – kér, kíván valamit. (h – néma) óhajt – oajt. Tévesen az Oh! szóból származtatják.
Mongol: ayıladqa – hódolattal kér, folyamodik. Lásd még Áhít szót.

OKA - régi súlymérték. 1 oka = 1,25 – 1,5 kg (Ormányság)
1 oka = 1,25 – 1,5 liter (Kákics, Moldva)
Török: okka = kb. 1,3 kg súlymérték.

Okácsol - okád, hány. Lásd Okád szót.

Okád – hány. Éltelt – italt gyomrából kényszerből kiűrit. Mongol: ogi – öklendezik, hány

Okhec - kampec, vége. Mongol: üküle(g)üd = halálos beteg

Okos – eszes, értelmes, jó felfogó képességű. Török – mongol: ukaali(g) – okos, értelmes
Török: akilli – okos. Ujgur: ekhillikh = okos
Török: oku = tanul, okosodik. Tévesen az ok, okozat szóból származtatják.

Ól - baromfi, disznó szállása. Mongol: el = ól

Ólálkodik - zsákmány becserkészése, megszerzése céljából észrevétlenül kerülgeti leendő áldozatát. Pl. róka ólálkodik a baromfiól körül. Átvitt értelemben:
valaki titokban figyel, kerülget valakit. Mongol: ölbeldze (öleldze) – nyakát előrenyújtva kémlelget, körüttekinget, mohón zsákmányra les, mohón keres, szállásról szállásra csavarog. (pl. ólakat kerülget) Tévesen az Or(v) szóból származtatják.

Olcsa - ház mellé épített kisebb épület szobája fiatal házasoknak. Mongol: el = szállás. Lásd Alacsony.

Olcsó – alacsony ára van. Tájnyelvben: ócsó. Mongol: alcsa(g)ar – alacsony (pl. ár) (l – néma)
Török: ucsuz – olcsó

Oldal - testnek, tárgynak, térnek a középvonaltól balra, jobbra lévő része. Testet, tárgyat határoló felület. Térfél pl. hasáb oldalai. Mongol: (g)adar (aadar - aadal) = felület, borítás
Mongol: tala (dala - adala) = oldal
Mongol: alda- du = valami táján, felé, körül. Valami felé. pl. Csányi oldal (dülő)

Oldódik – kötés kibomlik, szétbomlik. Mongol: aldara = csomó kioldódik, kibomlik

Olló (1) – szétnyitható, két pengéjű vágóeszköz. Mongol: olii – kettéáll. Mongol: oliu – szétáll

Olló (2) - kecskeolló, kecskegida. Rájuk jellemző, hogy folyton döfködik, öklelik egymás fejét.
Mongol: oli = öklel, döfköd. Mongol: olasza = gyarapodik, szaporodik. Szaporulat.

Oly, olyan, ily Török: öylece = oly módon, ily módon

Olt (1) – tejet oltóanyaggal megolvaszt, erjeszt. Tájnyelvben: **oijt**. Mongol: ayira(g)la – tejet olt, erjeszt
Tévesen az Alszik szóból származtatják.

Olt (2) – tüzet megszüntet, életet kiolt. Mongol: ala – megöl (életet kiolt)

Olt (3), ót - gyümölcsfát, rózsát bemetszéssel, behasítással beolt, betegség ellen beolt. Lásd Ót szót.

Oltalmaz – óv, véd, pártfogol, gyámolít. Mongol: olda (olta) – pártfogol, gyámolít

Olvad – szilárd test cseppfolyóssá válik. (v – néma) olvad – olad. Mongol: uyad – megolvad, meglágyul

Olvasd meg, olvasd meg (felvidéki-csatai szó) – számold meg = olvasd meg! (v – néma) olvas - olas
Mongol: olan – számos. A felvidéki katolikusok a rózsafüzér (olvasó) szemeit is megolvasták, amikor azokat sorra véve imádkoztak. „Övasd meg mennyi pized van = számold meg mennyi pénz van ! „ A feljegyzett rovások számát is „megolvasták.”

Olvas – írásjelek jelentését értelmezi. Megérted, ami oda van írva ? = el tudod olvasni ?
(v – néma) olvas – olas – oyas). Mongol: oyisiya – megért.
Olvas a nyomokból : érti; következtet a lábnyomokból.

Olyan, ilyen - ahhoz vagy a ehhez hasonló. Török: öyle – olyan, ilyen

Óma - alma. Török: elma = alma. Ujgur – mongol: alima = alma

Omak - falánk, nagyétkű. Mongol: amtarga = jóízűen eszik

Omboly – lép, ingovány, hínár (vízen úszó lép/ növényzet, süppedős lép)
Mongol: umba – vízen úszik, vízen lebeg. Mongol: umbaul – vízbe süpped

Omladozik – (épület fala) lassan szétlázul, szétbomlik, ledől. Mongol: ömere – omladozik

Onugor - on – ugor. Ujgur – török : on = tíz (Török: dokuz = kilenc)

ÓPERENCIA - magyar népmesék kezdetén lévő (kitalált ?) földrajzi hely.
A magyarok 1100 évvel ezelőtti kalandozásainak emlékét őrzi a szó. Ausztria vidékét idézi.
Túl az Óperenciás tengeren, még az üveghegyeken is túl.....
Német : über (óper) = túl, valamin túl. Enns (Enc) - folyó Ausztriában.
Kiáradva tengernyi széles. Üveghegyek- messziről kéklő – fehérén csillogó, hófödte Alpok.

Orál - orá !, hurá !, Hajrá !

Orca, árc (erdélyi tájszó) – orda, juhsajtféleség. Juhtúróból készült sajt. Mongol: aarcsa – túrópép

Ordas – ordító hangú ragadozó állat, farkas ; szürkésbarna, nagy étvágyú. Vad, nyers. Csíkos, mintás.
Mongol: orila= üvölt, ordít. Mongol: oro(g)= szürke. Mongol: arda = szilaj, vad. Mongol: artai = mintás

Ordít – erős, üvöltő hangot ad. Mongol: arkira – ordít, bömböl –(oroszán.)
Mongol: orila – üvölt, kiabál. Mongol: orkira – üvölt, kiabál

Orgola, orgollya (felvidéki - csatai szó) – gyöngy a menyasszonyi fejdíszben.
Mongol: orkiul – asszonyi fejék oldalsó függő éke.

Óriás – nagyon nagy méretű, nagyon magas, hatalmas
Mongol: argil – jól megtermett, jókora, nagy darab.

Óringla - fülbevaló. Német: Ohr = fül. Német: ring = karika

Orja – sertésnek nyaktól a farig kivágott hátgerince hússtól.
Mongol: oroyila – valaminek az élén, (gerincén) megy, hegycsúcson jár.
Mongol: oroi – tető, hegytető (gerinc, valami felső része).

Orkán – ordító, süvítő, tomboló, vad vihar. Mongol: orkira = ordít. Mongol: oroa = vad, szilaj

Orma, ormó (ormánysági szó) – ház eleje. Mongol: urdu, uridu – elől, elől lévő
Mongol: uru(g)si – elől lévő

Ormányság - erdős terület. Ujgur – török: orman = erdő

Ormás (ormánysági szó) - domborulatban (dombon) futó föld.
Mongol: oroi – tető, csúcs. Nem tévesztendő össze az Ormányság = erdőség szóval .

Orom – csúcs, hegycsúcs, kiszögellés, orr. Mongol: oroi – csúcs

Oromfa (ormánysági szó) – a zsúptető gerincén lévő faragott karó, orr. Mongol: oroi – csúcs, tető.

Ormótlan - idomtalan, formátlan, aránytalan, nagy, elnagyolt, nem szépen megmunkált, igénytelen munka.
Török: oran = arány. Mongol: uran = mesteri, művészi, remek, ügyes, kifinomult.
Mongol: oromda = felületesen végez valamit. Tévesen az orr szóból eredeztetik.

Oroz – alattomosan, orvul lop. (valakinek a háta mögött, annak tudta nélkül lop). Gazdaasszony tudta nélkül kikelt csibék. Török – mongol : aru – hát, hátsó
Mongol: oro ügei – nyom nélkül (titokban) (hátsó szándékkal, hátulról, orvul, alattomosan)

Ország - egységes államszervezetbe tartozó földrajzi terület, a benne élő emberekkel együtt.
Mongol: oron - ország. Mongol: szau(g)a – ülő, élő, lakó
Tévesen az Úr szóból származtatják.

Órszor - kúp alakba állított (és összekötözött) három rúd, melyre a szénát rakják száradni.
kúpos, csúcsos - orr alakú szer(kezet). Orr és Szer szavak.

Ortályozik - ordít (veszekszik). Lásd Ordít szót.

Orvosság – betegséget enyhítő, javító, gyógyító szer. (v – néma) urusság.
Orvosság – urusság. Tájnyelvben is előfordul az urusság forma . (urusság = gyógyír)
Mongol: uruszi – enyhül (enyhít)
Mongol: ergü = ápol, gondoz (gyógyít) valakit.

Orvul - hátulról, alattomos módon. Orvul megölni = hátulról leszúrni. (v – néma) orvul - orul.
Mongol: aru – hátsó, hátsó fele. Török: art – hátsó, hát

Oson – hangtalanul, csendben halad, megy. Mongol: uszucsila – úszik, elúszik. Hangtalanul halad a vízen. Mongol: ocsi (oszi) – megy

Ostor, ustor - lovak, ökrök gyorsabb haladásra ösztökélő eszköz. Hosszú pálca, bot.
Nyélre erősített hosszú szíj. Finnugor szó is.
Török: istir = ösztökél, sürget, vágára buzdít (ostoroz)
Mongol: esitei = nyeles, valamilyen nyelű, fogantyús
Mongol: udzi = hosszú. Mongol: torloda = pálcával üt, megvesszőz

Oszlik – az anyag részeire bomlik, szétesik, elbomlik, eltűnik.
Mongol: üdsire (üzsire) – porlad, rothad, korhad, elbomlik.
Mongol: ödzi (öszi) – korhad, rothad, elbomlik.
Mongol: uszad – pusztul. Mongol: ildzara (ilszara – iszara) – oszlik.

Oszt - több darabra tagol, darabjaira, részeire elbont. Lásd Oszlik szót.

Osztováta - szövőszék; vetélő. Len és kenderszálak szövésére alkalmas szerkezet.
Török: üsttüpü = kenderkóc, szösz, csepű, kenderszál.
Török: üsttívane = henger, hengeres (pl. vetélő, szoboly). Szláv szó is.

Ót (felvidéki – csatai szó) – fát bemetszéssel olt, betegség ellen szúrással beolt.
Mongol: o(g)tola (otola) = vág, szel, metsz
Mongol: adaul (ataul) – megszúrni vagy megvágni készlet
Mongol: ada (ata) – megszúrja/megvágja magát.

Óta – azóta , az eltelt ideig, időben valameddig tartó
Mongol: uda (uta) – sokáig tart, időzik, hosszan elhúzódik, időben sokáig tart.

Otromba – aránytalanul nagy, formátlan. Faragatlan, nyers(modorú)
Mongol: adarau (atarau) – érdes, egyenetlen (durva, faragatlan)
Mongol: bayidal - külső, megjelenés, állapot

Ótvar – fejen gennyes, majd beszárado hólyagocskákat okozó bőrbetegség, Genny - Var..
Mongol: ide(g)en (ite(g)en) - genny

Óv - véd, gyámolít. Mongol: ibe(g)e (ivee) – oltalmaz, véd. (b = v)

Óvantag – poloska, kulancs. Vérszívó rovar. Jellegzetessége, hogy teste a vérszívás után eredeti méretének többszörösére duzzad. (Felvidéken – Csatán a piócát avantagnak mondták)
(v – néma) óvantag - óantag. Avantag - aantag
Mongol: andayi (antayi) – duzzad, gömbölyödik.

Óvatos - körültekintő. (v – néma) óvatos - oatos. Török: ihtiyatli = óvatos

ÖB - furat, lyuk, kaliber. Kisöbű puska = kis furatú puska. Fegyverek csövének furat mérete.
Mongol: ibele – lyukat készít, kilyukaszt Tévesen az Öböl szóból származtatják.

Öblít – bő vízben átmos, vízbe márt, kiáztat vízben. Mongol: umbaul – vízbe merülni készlet, víz alá merít. (m – néma) umbaul - ubaul – ubl.

Öblös - buggyos, dudorodó, bögös, gömbölyödő. (pl. női mell, öblös üveg)
Mongol: orboldza (obolza) = dudorodik, duzzad (r – néma)
Mongol: öbör, ebür = test elülső része, kebel, öl.

Öböl (1) – szárazfölddel valamelyest körülölelt vízfelület. Mongol: ebücse - ölel

Öböl (2) (ormánysági szó) – mellől a csípőig tartó testrész
Mongol: ebür, öbör – test elülső része, kebel, öl. Mongol: ebürle – ruhája öblében tart

Öbölös (ormánysági szó) – silány, terméketlen, hőtte (száraz, átforrósodó) hely.
Mongol: öböre – kimerül, legyengül (pl. talaj, talaj termőképessége). Lásd még Öböly szót.

Öböly, öbøj - hőségtől tönkremegy a növény, elszárad, tönkremegy. Hőgutát kap.
Mongol: ebere = kiszárad, elszárad, megaszalódik. (r = l)
Mongol: ebderel = pusztul, tönkremegy, romlik.

Öbölyög - ödöng, csavarog, tétlenkedik. Mongol: ölbeldze (öbelze) = csavarog . (l – néma)

Öbrin - ébren. Lásd Éber szót.

Öcsi - fiatal kisfiúk, (kislányok) (név nélküli) megszólítása. Mongol: öcsüken = kicsi. Öccs = kis testvér

Öcsikél - szundikál. Öcsikél - acsikál - alcsikál - alszikál. Felületesen alszik. Lásd Alszik szót.

Ödöng - céltalanul időzik valahol, céltalanul járkál ide – oda
Mongol: uda – időzik valahol, hosszan elmarad

Ögyeleg - céltalanul járkál. Lásd Ödöng szót. (d = gy)

Öhö - igen Ujgur: he = igen. Mongol: üheszel = szóbeli megállapodás, megegyezés (igent mondás)

Öhön - bográcsban - zsírral, szalonnával , pirított hagymával főzött burgonyás tészta . Sűrűre főzve. Ősi pásztorétel (slambuc). 4 -5 napra főzték. Amikor kezdett sűrűsödni, akkor hőmbőlítő kanállal golyókat formáltak belőle. Napon megszáritották, majd naponta egy golyót vízzel felöntve átfőztek, frissen ették. Mongol: ögekütei (öhehütei) = zsíros, szalonnás.
Öhön (öön – ön) - ősi magyar neve az ételnek. Másik neve: slambuc. Szláv ? német ?

Öklel - szarvval rendelkező hím állatok fejükkal (szarvukkal) próbálják meghátráltatni, kiüldözni területükről ellenfelüket, másikat legyőzni. Őkör a szarvával bök, döf, szúr, viaskodik, küzd. Szarvat beleakaszt valamibe. Mongol: uku = váj, beleváj. Török: **aksam** = akad
Lásd még Megökölget szót.

Öklendez - okád, hány. Lásd Okád szót.

Ököl - összegörnyesztett, összehajtott kéz. Mongol: öbkeyilge (ökeile) – összegörnyeszt. (b – néma)

Öl (1) - az ülő embernek a combjától a hasáig tartó testrész. Mongol: eligen – has

Öl (2) - hosszúsági mértékegység. Megközelítőleg a két kitárt kéz hossza. Átöelve pl. fát - öles méretű fa. Mongol: alda – közelítően 1,6 méter (magyar öl – 1,9 méter. Az ázsiai emberek kisebb termete miatt kisebb a mongol öl)

Öl (3) - megöl, életét elveszi. Ujgur: öltürmek = öl, megöl. Török: öldür = megöl. Finnugor szó is.

Öles - nagy átmérőjű, vastag, magas fa. Hatalmas méretű fa.
Mongol: ö(g)elei (öelei) – óriási, hatalmas. Mongol: ülemdzi – hatalmas, nagy.
Török: ölcü = méret, méretes. Török: ölcüsüz = mérhetetlen. Lásd még Öl (2) szót.

Ölyv - sólyom nagyságú ragadozó madár. Mongol: eliyе – kánya, ölyv (ragadozó madár)

Ölt, öt (1) - cérnával, fonallal, zsinórral összetűz, összekapcsol. Mongol: utaszun = cérna, fonal, zsinór.

Ölt, öt (2) - (villára) felszúr, döf, lök. Török: it = lök, döf

Öltő, ötő, öteő - öltő ruha. Egybetartozó felsőruházat. Felső ruházat = ötő ruházat
Alsónemű, fehérnemű = testi ruházat. Mongol: ö(g)ede (öede - öete - öte) = fel, felfelé, fenti
Teljes ötő = öltöny = alsó és felső ruházat együtt.
(Egy öltő emberek = házaspár. Pár – egymáshoz tartozók, egybetartozók.)
Felölt = felső testére (vállára) terít, vesz. pl. köpenyt, palástot.

Ömlik - folyadék, szemcsés anyag nagy mennyiségben zúdul, folyik, megindul. Lásd Omladozik szót.

Önt - megdöntött edényből folyadékot, szóródó anyagot kijuttat
Mongol: audala (utala) = kitölt, kiönt. (n – néma)

Örjöng - eszeveszetten dühöng, féktelenül viselkedik. Mongol: ura – tép, szakít, harap, karmol
Mongol: arda(g) – heves, szilaj, vad természetű. Mongol: ergi(g)ütüü- megbolondul, megkergül
Tévesen az Öröl szóból származtatják.

Őr (1) - valamit védő, felügyelő, óvó személy. Lásd Őriz szót.

Őr (2) - öröl ; kering, forog, köröz. Mongol: ergi = forog, körbejár. Lásd még Öröl szót.

Öre, örje - valaminek az értékes része. Nagyja. Őribű = nagyjából.
Mongol: örtög = érték. Török: iri = nagy Mongol: arka(g) = nagy

Ördög - hímnemű ördög, démon. (A női ördög a mumus - ördögnémbér)
Gonosz lélek, szarvakkal, farokkal rendelkező patás lábú hímnemű szellem, démon.
Mongol: ere - hím, hímnemű, férfi. Mongol: düd (düg) – ördög, démon
ere – düg – hímnemű ördög

Öregszik - korosodik, vénül, idősödik, elhasználódik. Mongol: argi – öregszik, vénül
Mongol: argiyatu – megöregszik, megvénül. Török: arik - öreg

Őriz - vigyáz, felügyel valamire. Mongol: ar (g)ila – véd, óv, gondját visel, őriz
Tévesen az Öröl szóból származtatják.

Örjít (ormánysági szó) – felnagyít, túldicsér (túlértékel). Mongol: örtögle – értékkel

Örködik - körbejár, körbenéz területet, épületet, rabokat. Lásd Őr (2) és Őriz szavakat.

Örök - állandó, idő nélküli, mindig meglévő. Mongol: ürgüldzi – mindig, állandóan, folyamatosan

Örökös - valaminek a folytatója, valamit valakitől átvevő, azt tovább vivő, tovább használó személy.
Mongol: ürgüldzile – folytatódik, tart (öröklődik)

Öröl - magot, szilárd anyagot apróra zúz, szétnyom, apróra rág, mardos. Mongol: araa , ariya – örlőfog

Öröm - kellemes, jóleső érzés. Derűs, vidám lelkiállapot. Jó kedv.
Mongol: urma – jó kedv, jó hangulat, lelkesedés.

Őrs - adott területen (általában felügyeletet, őrzést) bizonyos feladatot ellátó fegyveres csoport.
 Őrség. Lásd Őriz szót.

Őrület – dühöngés, ész nélküli, féktelen tombolás, cselekvés. Lásd Örjöng szót.

Örv – öv , nyakat, derekat körülfogó pánt, szalag, bőrcsik
 Mongol: ergin toorin – körben, körös-körül.

Örvény – áramló folyadéknak, szélnek gyors – gyakran tölcser alakban történő – körbeforgó mozgása (v – néma) örvény - örény. Mongol: ergi(g)ülge – örvény, forgó
 Mongol: erüke – tölcser. Tévesen az Őröl szóból származtatják.

Örvészkedik (Ormányság) - öleléshez szétárja a karját. (örvend)
 Mongol: erbeyi (ervei) = szétálló. Lásd még Öröm szót.

Ősi -régi, egykori, régvolt, kezdeti. Mongol : a(g)szan (aszan) = a volt... egykori...

Östöbű - 1,5 méter magas, fedővel ellátott , hordó formájú, hengeres gabonátároló.
 Török: üstüvani (üstübani) = hengeres (b = v)

Östörög - kötekedik, veszekszik, pöröl. Mongol: ösztei = ellenségeskedő

Ösvény – kitaposott út. Mongol: öskile(g)ür – taposó

Ősz – a meleg, jó idők vége, fiatalság vége, hajszín kifakulása.
 A természet kifáradása, nyugalomba vonulása, levelek, növények , falevelek elszáradása.
 Mongol: a(g)szí (aszi) = szárad, aszik. Mongol: a(g)sza (asza) = kimerül, kifárad
 Mongol: a(g)szara (aszara) = nyugalomba vonul
 Mongol: ecsüsz (eszüsz) – valami vége. (cs = sz)

Őszön, ősszel - őszi időszakban. Török: güzün – ősszel. Széna Béla – A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai

Őszinteség – hibák, bűnök, vétségek bevallása, igazmondás
 Ujgur: ocsukh (oszuk) = őszinte finnugor szó is.
 Mongol: öcsig (öszig) – vallomás (bevallás). Mongol: öcsil (öszil) – vallomás
 Mongol: öcsig mede(g)ele–vallomást tesz ,igazat mond). Török: icsten (iszten) - őszinte
 Tévesen az Ön + szinte szavakból származtatják.

Őszül – haja színe kifakul, elveszti színét. Mongol: üdzire (üszire) – fakul

Összeábdál, összeáblál - nagyjából megcsinál, összeüt, összetákol, összeköt.
 Mongol: eblelegül = összeállít, összeilleszt
 Török: iptidai (ibdidai) = egyszerű, kezdetleges, primitív . pl. megoldás, munka.

Összeagyabugvál - fejbe ver, megver. Lásd Agy és Agyal szavakat.

Összebaggaszt - nagyjából összetákol, összeüt, összeférel
 Mongol: bagla = megköt, összeköt, összekapcsol
 Mongol: bagsi = összeverődik. Összeütődik. Összeüt.

Összebagoz - bevetett ágyat, dunyháját lenyomja, gyúri, bemélyeszi. Lásd Bágy szót.

Összebazál - besároz, összepiszkít. Mongol: budzar = szenny, mocskok, kosz, piszok.

Összebirakozik – megküzd valakivel, birkózik. Lásd Bir szót.

Összeboglyoz - összekuszál, összebagoz.. Mongol: baglaa = csomó, boglya, bog

Összebóklász - kóborol, bolyong. Legelés közben elkeveredik. Lásd Bóklász szót.

Összebonyolódik - összekuszálódik, összekeveredik. Lásd Bonyolít szót.

Összebóddül - összecsoódik. Egy csomóba gyűlik. Mongol: buta (buda) = csomó, kupac, bokor

Összebőgőz - nagy gereblyével összegyűjt. Mongol: bögengne = összegyűlik

Összebőgyörödik - összezsugorodik.
 Mongol: bögengne = összetömrödik, összecsomósodik, összehúzódik

Összeböllenkedik - összeveszik, piszkálódik. Mongol: buliyacsaldu = veszekszik

Összebugáz - átkutat, bejár területet. Lásd Bóklász szót.

Összebugyorodott - megromlott, megsavanyodott - tej, étel. Lásd Megbagzik szót.

Összebüszüdik (székely szó) – megbüdösödik. Lásd Búz szót.

Összecáfol - ruhát elszagat, elnyű, összesároz , szálakat összekever, összetapos, legázol.
 Mongol: dzabkara (cakara) = elszakad, szétfoszlik, elnyútt lesz, kevereg
 (f = b) Lásd még Megcáfol szót.

Összecékász - (ok nélkül) összehív, összecsodit. Török: csagir (caker) = összehív

Összecingamangál - megver, megtépáz. Mongol: csingaa = húzkod. (rángat – tép).
 Mongol: csangcsi = üt, ver. Mongol: mangar = durván. Mongol: muna = dorong, verő.
 Török: csenkgi = veszekedés, verekezés, harc.

Összecsaajhol - összesároz, összemocskol. Lásd Csajhos 1. és 2. szavakat.

Összecsaakkant - összekoccant, összeüt. Mongol: csoki(g)da = hozzáütődik valamihez.
 Török: csakil = odaverődik, odacsapódik. Ütődik, valamihez.

Összecsaabzott - vizes haj összeragadt. Mongol: csabauda = ragaszt.

Összecsaármál - összecserél. Lásd Cserél szót.

Összecsatkol - besároz, bevizez, eláztat. Lásd Csáté szót.
Összecserkész - összekeres, összegyűjt. Megszedi magát.
Mongol: dzsö(g)erdzi (csöerzi) = megszedi magát.
Összecsesz - egymáshoz súrol, összeérint. Odadörzsöl.
Mongol: csögesöngne (csösöngne) = törleszkedik valakihez. Odadörgölőzik.
Összecsikargat - karmol, összekarcol. Mongol: csikara = csikorog. Karcolva súrlódik.
Összecsikáz - tallóz, böngész, gyűjtöget. Lásd Összecserkész szót. (r – néma)
Összecsikkant - paraszat összekotor. Lásd Összecsikkant , Összecsikáz szavakat.
Összecsikorít - összeszorít, összescsikorgat. pl. fogakat. Mongol: csikara = csikorog.
Összecsimbósodik - csomós, bogos lesz. Lásd Csimbók szót.
Összecsimpaszkodik - összekapaszkodik, összefogódkodik, összefonódik. Lásd Csimpaszkodik szót.
Összecsíp - összeveszik. Török: csepel = utálatoskodik
Mongol: dzsibki = szűrő, csípő érzés. Csipked, szurkapiszkál.
Mongol: csibcsir(g)ada = ver, megüt. Mongol: sibartaul = besároz, bemocskol.
Összecsirkéz - felkupacol, csomóba, kis halomba rak/gyűjt. Kupacba összehúz.
Elültetett szőlőoltvány tetejére kis földkupacot húz, betakar földdel, homokkal.
Mongol: csirü = húz. Kupacba összehúz. Török: szar (csar) = betakar, beburkol
Török: kasis = bukkanó (púp) csar – kas = púposra betakar
Összecsócsál - majszol. Lásd Csócsál szót.
Összecsombolyít - hengeresre összeteker, összehajtogat, összegyűr, csomóba köt.
Mongol: csomo(g) = köteg, csomag. Mongol: bulu = henger
Mongol: dzsímii = összeszorít, (összegyűr) Mongol: bolcsuu = gömbölyű, gomós, csomós
dzsim – bol = csomóba összegyűr.
Mongol: szengszele(g)ül (csenszeleül) = hajlít, összehajt. Mongol: bolcsü = gömbölyű(re)
Összecsomborodik (erdélyi tájszó) - összekuporodik. Mongol: csomcsu(g)or = összegömbölyödött
Összecsongolygat - Lásd Összecsombolyít szót.
Összecsődül - egy helyre gyűlik. Lásd Csődít szót.
Összecsökik - összemegy. Lásd Csökött szót.
Összecsömöcsöl, összecsömöszöl - összegyömöszöl, összenyom, összegyűr. Lásd Csömöszöl szót.
Összecsöndörödik - összetekeredik, összepöndörödik, összehajlik.
Lásd Összecsombolyít, összecsongolygat szavakat
Összecsupál - leszaggat. Lásd Csupál szót.
Összecsuppad - összefonnyad, összeszárad, elszárad. Mongol: szebere (csepere) = összeszárad
Összecsűröl - folyadékot átönt másik fazékba. (Nem az önt szó a lényeges !) Fazekat cserél !
Lásd Összecsármál szót.
Összedájcso - Lásd Összedancol, összedöncöl szavakat.
Összedancol, összedöncöl - összenyom, összegyűr, ledöngöl. Mongol: tüngsi (düngci - dünci) = ledöngöl
Összedíbol - letapos, tönkretesz, lenyom, szétdobál. Mongol: debsze = tapos
Összedufál - összegyömöszöl, összenyom, összetapos. (f = b) Lásd Összedíbol szót.
Összedúskál - ételt összeturkál. Kedvére valót megeszi a többi fétetolja. Válogat.
Mongol: tuszkayila (duskaila) = különválaszt.
Összeduvad - összedől, összeomlik. Lásd Dúvad (2) szót.
Összedzsamál, összedzsamar - összekever, összetúr - ételt. Mongol: dzsamar = kavár, kever
Összeeskábál - nagyjából összeüt, összetákol. Lásd Megeszkábál szót.
Összefaggat, összefakaszt - összenyomkod, összegyűr.
Török: bogucusu (fogucusu) = elnyom. (f = b)
Összefág, összefacsar, összefak - összeteker, összegöngyöl, összecsavar.
Török: бүк (fük) = csavar, teker, sodor. (f = b) Lásd még Facsar szót.
Összefinvelődik (székely szó) - összegabalyodik. (bonyolódik) (f = b). Lásd Bonyolít szót.
Összegabíncol, összegabáncol - letapos, összegyűr, szétdúl.
Mongol: kabka(g)la = zsugorgat. Összenyom, összegyűr.
Összegaggan - összeveszik. Török: gaga = csőr. Átvitt értelemben: csőről = pöröl, veszekszik.
Mongol: gogogla = rikácsol
Összegagyvál - összezagyvál, összevissza beszél, összekever, összezavar.
Mongol: kudku (gudku – gukyku) = összekutyul, összekever. (d = gy)
Összegányol -- Lásd Elgányol szót.
Összegerce - üsseüt, összekoccant. Mongol: karsildu (garcildu) = összeütközik, összekoccan.
Összegernyéd - összerothad. Mongol: keürszi (geürszi) = rothad.
Összegógál - összeüt, összetákol (kókányol). Török: kak (gag) = üt, ver.

Összegór - egy helyre, halomba dobál, gyűjt, gereblyéz.
Mongol: kuriya (guria) = egybegyűjt, egyberak.

Összegöböl - összebogoz, összecsomóz, összegubancol.
Mongol: köbörde (göbörde) = tekereg. Összetekeredik. Lásd még Gubancos szót.

Összegöcsöl - összebogoz, összegubancol. Török: kacsik = meghajlott, meggörbült.
Mongol: gadziya = görbeség, torzulás, rendellenesség
Mongol: gasila = összemegy. Lásd még Összegözslik és Összeguzsmál szavakat.

Összegömbölyödik - összekuporodik, összehúzza magát. Mongol: kumbi = gömbölyödik

Összegöngyölít - összeteker
Török: kangal yap (gangyal yap) = feltekercsel, felgombolyít, felcsévé.

Összegözslik - összegörnyed, összezsugorodik. Mongol: gadzi = összegörbül, meggörbül.
Török: kas (gas) = összehúz. (összehúzódik). Mongol: köszi (gösz) = összehúzódik
Mongol: gacsa = beszorul, megszorul, összeszorul

Összegubahodik - összezsugorodik. Lásd Gubbaszt és Gubancos szavakat.

Összegubakodik - összeveszik. Mongol: köbkeyi (göbkei) = heveskedik.

Összegubbad - összezsugorodik. Lásd Gubbaszt szót.

Összegugyeláz - csomóba csavar. Mongol: goko(g)ar (gogyoar) = megcsavarodott

Összeguzmál - összegubancol. Lásd Összegöcsöl és Összegözslik szavakat.

Összeguzsad - elszibbad, elgémberedik. Lásd Összegözslik szót.

Összegüzül - sok munkával összegyűjt. pl. egér, güzü, pocok. Lásd Güzü és Güzül szavakat

Összegyimákol – gyomákol - összegyűr (nyomkod); összekever.
Mongol: tamula (gyamula) = gyötör (nyomkod, gyúr) (t = gy)
Mongol: demei (gyemei) = kevereg, kóborol (d = gy)
Mongol: tomo (gyomo) = teker, csavar. Kever. (t = gy)

Összegyömböl - összegöngyöl, összeteker
Mongol: tomo (gyomo) = teker, csavar, sodor. (t = gy)

Összegyömör - összegyűr. Lásd Összegyimákol szót.

Összegyúl - megdohosodik. Befülled, nedvesen bemelegszik.
Mongol: dulara (gyulara) = bemelegszik

Összehabar - sodor, összehord, összekever; locsog. Lásd Habar szót.

Összehalából - összeszed, összegyűjt, felhalmoz, összeharácsol.
Mongol: köyögele (hölögele) = összegyűjt, felhalmoz

Összehárít - összesöpör, összekotor, összegyűjt. Lásd Hírgál szót.

Összehergel - Lásd Hírgál szót.

Összehólélsz - keres, kutat. Lásd Hólélsz szót.

Összehörböl - összeveszik. Török: kargi (hargi) = szid, káromol
Mongol: kariya (haria) = szid, káromol. Török: karsi = veszekszik
Mongol: kar(g)uldu = összeütkezésbe kerül

Összehunyorodik - összemegy, összezsugorodik, összehúzódik.
Mongol: kamu, kumi (hamu, humi) = összehúz. (n = m)

Összekajtat - keres, kutat. Lásd Kajtat szót.

Összekalamol - belegabalyodik, elkeveredik. Lásd Elkalamol szót.

Összekamatyol - elkever, összekever. Mongol: kamtura(g)ul = egyesít, elegyít (kever)

Összekamcsol - összeszorít. Mongol: kamu = összehúz, összefog
Mongol: kamsza (kamcsa) = összefog, összehúz

Összekandargat - összegöngyöl, összecsavar, összehajtogat. Mongol: kanara = hajlik
Mongol: kudkuur = kever, csavar, teker. (n – néma) Lásd még Kondor szót.

Összekaréjol - összegyűjt, összeszed. Mongol: kuriya = összegyűjt

Összekaristol - összekarcol, összekapar, összegyűjt
Mongol: karu = kapar. Lásd még Karistol (1) és Összekaréjol szavakat.

Összekarol - összefirkál. Török: karala = firkál

Összekastol - összesároz, összekoszol – ruhát. Mongol: kuszum = kosz

Összekázmál (1) - összekoszol, összesároz – ruhát. Lásd Összekastol szót.

Összekázmál (2) - összekever, összekuszál
Mongol: kooszlaul = párosít, egyesít (elegyít, összekever)

Összekeceg - összekocog, összekoccan. Lásd Koccan szót.

Összekelebőlál - kóborol. Lásd Kelebőlál (2) szót.

Összekocol - megjavít, megszegez. Kalapáccsal szeget kocogtat. Lásd Koccan szót.

Összekocsonyál - tányért összetör - földhöz vágva. Nekikoccant valaminek. Lásd Koccan szót.

Összekoledál - összegyűjt, összeszed, összekoldul, összekéreg. Lásd Koleda (2) szót.

Összekondorgat - összehajlít, összeteker, összegöndörít, összegöngyöl.
Lásd Összegöngyölít és Kondor szavakat.

Összekórész - összegyűjt, összeszed. Mongol: kuriya = összegyűjt

Összekórészál - Lásd Összekórész szót.

Összekottyan - belapul, összesesik (összemegy), lefogy, lesoványodik, leromlik
Mongol: kata = lefogy, lepad, sorvad, összeszárad, leromlik

Összekotyvaszt - összekever. Mongol: kudku (kutku) = (össze)kever, kavar

Összekörföl - edényt sokáig tűzön tartva megéget.. Lásd Körföl szót.

Összekuncsorodik - összezsugorodik, összekunkorodik, összedől, összeroskad.
Mongol: kanara = dől. Lásd még Kuncsorodik és Kucorog szavakat.

Összekunkorodik - összegörnyed, összehajlik. Lásd Kunkorodik szót.

Összekutul - összepiszkít. Mongol: kaltang (katang) = piszkos, maszatos (1 – néma)
Mongol: ködegül (kötegül) = beszároz, bekormoz. Török: kötüle = mocskol, befeketít

Összemacsgál - (macskát a kisgyerek) – játékosan fogdos, nyomdos, nyaggat, tapogat.
Lásd Macska szót.

Összemajkol - Lásd Összemákol szót.

Összemákol - összemaszatol, összepiszkít. Mongol: maukai = piszkos, koszos

Összemancsikol - kezével a szőlőt összenyomkodja, főtt burgonyát szétnyomkod.
Lásd Mancs és Összemacsgál szavakat.

Összemánvál - összekever, összegubancol. Török: mana = zagyva, keveredett

Összemarcangol - széttép, csipked ; összefogdosva bepiszkít, szétnyom, összegyúr.
Lásd Marcangol és Mar szavakat.

Összemász - összejár, mászik. Lásd Mászik szót.

Összemasztigál - összemaszatol, összepiszkít. Lásd Maszat szót

Összemázgál - összemaszatol Lásd Maszat szót.

Összenyitol - összeszegecsel Lásd Nyitol szót.

Összeöröl - összerág, mar, zúz. Lásd Öröl szót.

Összeparantvásodik - megázik, vizes, lucskos lesz. Mongol: boroa (poroa, pura) = eső

Összesemerít - összesodor Lásd Sémérítés szót.

Összeserít - összesodor Lásd Serit szót.

Összesirül, összeserül (székely szó) - összegömbölyödik.
Mongol: szaruyi = görbül (összegömbül)

Összesondorodik - összetekeredik, összesodródik; forgolódik. Lásd Sündörög szót.

Összesöndörödik - összetekeredik ; forgolódik. Lásd Sündörög szót.

Összeszakogat - szőlőt, főtt burgonyát kezével szétnyomkod, összetör
Török: szikar = összenyom, szorít. Mongol: szikalta = nyomás, szorítás

Összeszármál - összevág, felaprít. Darabol, szeletel. (sz = dzs)
Mongol : dzsürmedeszü = vagdalék, apríték, apró darab, kis szelet.

Összeszokotál - ételt hamarjában megcsinál, elkészít. Összeüt valami ételt.
Török: csakil (szakil) = ütődik. Mongol: csokila (szokila) = ütöget

Összeszuszakol - beszorít valamit szűk helyre. Lásd Szuszál szót.

Összetácskál - szétnyom, ellapít, összetör. Mongol: to(g)si (tosi – tocsi) = üt, ütöget
Török: deste (teste - tecste) = törő, mozsártörő
Török: düzel (tüsel) = ellapít. Mongol: ta(g)sa = lapos

Összetagol - megver, eltángál. Mongol: to(g)si = üt, ütöget. Török: doku (toku) = megüt, üt.

Összetákol - sebtiben összeüt valamit, gyorsan megjavít
Török : doku (toku) = megüt, üt. Mongol: to(g)szi = ütöget

Összetalálkozik - egymáshoz közelít, összeérintkezik, egymásnak ütközik, egymásra talál.
Mongol: taaraldu (taalaldu) = összetalálkozik. (r = l)

Összetanakodik - tanácskozik, megbeszél. Lásd Tanácskozik szót.

Összetapos --- Lásd Tapos szót.

Összetépelődik - megtépázzák egymást. (ruhájukai, hajukat). Lásd Tép szót.

Összetér - elfér , összefér, megegyezik. Lásd Tér (1) szót.

Összeteremt - összeszid, megszid. Mongol: tarkida = szid

Összeterít - összeterel. Lásd Tér (1) és Terel szavakat.

Össztorzol - összeborzol, összekócol, összegubancol, összekuszál, összekever.
Mongol: dorszooi (torszói) = kiálló, elálló, szétálló, meredező. pl. kócos, borzas haj.
Mongol: dörszüger (törszüger) = kunkorodott, görbült. Lásd még Torzonborz szót.

Összetönköl - összerombol, tönkretesz.
Mongol: tangkaira = garázdálkodik, kárt okoz. (tör, zúz, rombol)
Török: din (tin) = elhal, megszűnik. Lásd még Tönk és Tönkremegy (1) szavakat.

Összetöp - összetöpörödik, összeszárad. Lásd Töpörödik szót.

Összetör - Lásd Tör (2) szót.

Összetúr - Lásd Túr (2) szót.

Összetűr - összehajtogat, összegyűr. Lásd Tűr szót.

Összeüszküpi (székely szó) - összehoz, összeboronál valakit Lásd Megeszük szót.

Összeványad - összemegy, összehúzódik, összezsugorodik, lesoványodik. Lásd Ványol szó.

Összevanyalít - ételt gyorsan összeüt. Lásd Ványol szót.

Összever - megüt, összeüt. Lásd Ver szót.

Összeverekszik - Lásd Ver szót.

Összezabikol - összekever. Mongol: dzabaaraldu = összekuszálódik, elegyedik. (keveredik)

Összezadar - üledék, szennyeződés zavarossá tesz folyadékot. (d = gy) Zad = zagy.
Mongol: dzada(g)ayira = rendetlen lesz. Mongol: szadar = romlott. Lásd még Zagy szót.

Összezagvval - összekever. Üledéket rázással felkever, folyadékot zavarossá tesz. Lásd Zagy szót.

Összezahol - egy helyre terel. Mongol: dzala = jószágot terel, hajt. (h – néma)
Mongol: dzakir (zahir) = irányít, vezet. terel.

Összezándorodik - összevesz, veszekszik. Lásd Zándor szót.

Összezatyakol - (fáról le)rázással, ütődéssel összetör, összezúz - gyümölcsöt. Lásd Zötyög szót.

Összezizmal - összekuszál, összevissza forgat, kever.
Mongol: dza(g)dzayi (zazai) = bozontos (kuszált)

Összezőcsköl - zötykölve, rázva, ütögetve összezúz, összedöngönyöz. Lásd Zötyög szót.

Összezőmőcsköl - összetömörít, összenyom, megtapos. Lásd Csömöszöl (1) szót.

Összezőrren - összeveszik. Lásd Összezőrdül szót.

Összezőrdül - veszekszik, civakodik. Mongol: dzörilcse – vitatkozik, veszekszik.

Összezurbol - többféle folyadékot, italt összekever.
Mongol: dzörilic = eltérő, különböző. Többféle. Mongol: büliligür = keverő.
zör – bül = eltérőket – összekever

Összezürből - tejfölből, tejszínből - keverőfával , keveréssel, rázással - vaját köpül
Lásd Összezurbol szót.

Összezsugonyál - megszorogat, megnyomogat, megdöngönyöz.
Lásd Zsúfolódik és Zsugorodott szavakat.

Összezsúrmol - morzsol, morzsáz Mongol: dzarma = durva liszt, dara, morzsa (zsuram)

Ösztökél - biztat, sürget, hajt gyorsabb haladásért (ostorral, hosszú vesszővel)
Mongol: ö(g)egszi(g)ül (öesziül) – ösztökél, nógat
Az ösztöke tévesen szláv eredetű szó. Ösztökélni ostorral, hosszú mogyoróvesszővel is szoktak . Az ösztöke állítólag egy vas végű bot, amellyel szántás közben az eke földfordító lemezéről tisztogatták le a földet vagy az ökröket bökdösték. A legbutább parasztember sem bökdöste az ökröket a földes, piszkos vassal, mert felsértette volna az ökrök bőrét és ezzel fertőzést okozott volna a több napon át tartó szántás során .Egyes vidékeken valóban használtak vas végű botot, de az rövid nyelű volt, és csak a föld letisztítására használták ! Az ösztöke, mint vas végű bot nem minden tájegységen volt ismeretes. Az ösztörű szó jelentése: kis vaslapát eke tisztítására. Az ösztön szó jelentése: hosszabb mogyoróvessző állatok hajtására.

Ösztön (1) - hosszabb mogyoróvessző állatok hajtására, ösztökélésére.
Mongol: ö(g)egszi(g)ü (öesziül) = ösztökél, nógat. Ujgur – török : uzzun = hosszú.
Török: isztir = ösztökél, sürget. Mongol: udzi - torloda = hosszú – pálca, bot. ostor.

Ösztön (2) – természet adta viselkedés gyorsan át nem gondolható vészhelyzetek leküzdésére.
Természet adta rejtett hajtóerő (viselkedés) a faj fenntartására.
Mongol: aaszi – természet, jellem, viselkedés, magatartás
Mongol: aasitu – valamilyen viselkedésű,
Mongol: olon aasitu – kiszámíthatatlan viselkedésű . Tévesen szláv eredetű szó.

Ösztörű - ágasfa tejeskőcsögök szárítására , széna szárításra; kis vaslapát eke tisztítására.
Földbe ástott fákra helyezett rács, széna szárítására.
Mongol: a(g)szi (aszi) = szárad. Mongol: toor = rács
Mongol: taaringkai = nyesett, vágott. Vágott ágú.
Mongol: tarayi = szétárul. szétágazik. Lásd még Ösztörűfa szót.

Ösztörűfa - földbe ástott, 2 vagy 3 ágú faoszlop (vagy rövidebbre vágott ágú kiszáradt fa), melyet a pásztrok messzelátó fának használtak a pusztában , melyre a bográcsot akasztották főzészor, melyhez az állatokat kötötték ki, melyet fogasként is használtak.

Három, kúposan egymásnak támasztott rúd, oszlop, melyen szénát szárítottak.
Török: aza (asza) = egy pár, kettő. Török: ücs (üsz) = három
Török: direk (tirek) = oszlop. Asza – tir. Üsz – tir.
Török: aszki = akasztó, fogas, alátámaszt, függeszt valamit.
Török: direk (tirek) = oszlop
Török: üsztüvane = oszlop. Török: dürbün (türbün) = messzelátó. Üsz – tür.
Ösztövér (1) – kútágas, gémeskút karja. Gémeskút vizet kiemelő karja. (v – néma)
Ösztövér - ösztöér. Mongol: uszutu - vizes, vizet tartalmazó. Mongol: (g)ar - kar
Mongol: uszutu (g)ar(g)a – vizet kivesz (kiemel)
Ujgur –török – mongol : uzzun / uzun / udzi = hosszú. Mongol: gar = kar.
Lásd még Ösztörüfa szót.
Ösztövér (2) - sovány. Török: iszkelet = lesoványodik.
Átvitt értelemben: sovány = hosszú, magas és vékony. Lásd Ösztövér (1) szót.
Öszvér - ló és szamár keresztezésével létrejött állat.
Öszvér = összekevert vérű állat. Lásd Vér szót.
Ötlik - valamilyen gondolata támad, keletkezik
Mongol: e(g)üd (eüd - eüt - üt) - támad, létrejön, keletkezik.
Tévesen az Önt szóból próbálják származtatni.
Őz – szarvasnál kisebb testű, kisebb szarvú erdei állat. Kicsi, hegyes, csúcsos szarva különbözteti meg az ágas – bogas szarvú szarvastól. Mongol: üdzügürtü (üzügürtü) – hegyes, csúcsos
Mongol: indza(g)an (izagan) - őzgida. (n – néma)
Özön - víznek, (élőlényeknek) az áradata, tódulása, ömlése. Mongol: uszun – víz
Özvegy – egyedül maradt házastárs, akinek meghalt a férje, vagy a felesége. (v – néma)
özvegy - özeg. Mongol: asz – egyedül, külön.
Mongol: edzen ügeyire (ezenügeire – ezeüig) = meghalt a férj vagy a feleség.

PACA (1) - pici, kicsi Mongol: bicsil (picil) = pici, kicsi
Török: бүцүр (пүцүр) = picur, pici, kicsi
Paca (2) - tintapaca, folt, piszok, szennyeződés. M: budzar = szenny, piszok, kosz, maszat.
Pacaság - csúnya, rossz dolog. Mongol: badzaku ügei = vacak, rossz, nem megfelelő
Pacal - szarvasmarha, juh recés gyomra. Ebből készült étel. Lásd Pocak szót.
Pacil - elszenved, bajt átél, kínlódik, bajlódik. Mongol: badzaaku ügei = rossz, nem megfelelő
Mongol: badza = nyomogat, facsargat. (nyomorog, kesereg)
Packa - nyitott tenyérbe pálcával mért ütés. Mongol: bangdza (bandza – paca) – talpverő pálcá
Kínai eredetű szó. (Felvidék – Csata: páca = pálcá)
Pacóka - rágós, mócsingos hús. Vacak. Pacal. Mongol: badzaaku ügei = vacak, ócska, hitvány
Pacuha – vacak, ócska, használt ruha, rosszul szabott, nagyon bő, lompos ruha.
Átvitt értelemben: rendetlen öltözetű ember.
Mongol: badzaaku ügei (pacahu ügei) – vacak, ócska.
Pacsa(1) - tócsa. Sáros, vizes mélyedés. Mongol: badzaaku ügei = vacsak, rossz
Pacsa (2) - kocsonya. Gyenge minőségű étel. Mongol: badzaaku ügei = vacak, hitvány,
Pacsa (3) – rossz minőségű anyag. Mongol: badzaaku ügei = vacak, hitvány
Török: pacsavara = rongy, limlom.
Pacsa (4) - ferde, kopott, csámpás. Török: bacsaksiz = torz, ferde, görbe
Pácsa - pogácsa, lapos sütemény. Török: basik (pasik – pacsik) = lapos, nyomott.
Pacsál - vizet tenyerével ütögetve kipancsol , pocskol, pazarol. Lásd Pacskol szót.
Pacsent - könnyű papucsféle. Német: patschker = kötött tutyi, pacsker.
Pacsi (1) - tenyérbe ütés. Lásd Pacskol szót.
Pacsi (2) - cséphadaró végén lévő lengő ütőfa. Lásd Pacskol szót.
Pacsírta – verébnél nagyobb énekesmadár. Mongol: boldzsamor (pocsimor) – pacsírta. (1 – néma)
Pacskol - paskol, ütöget, vereget. Mongol: bandzada (pacsada) – bottal üt, ver, paskol
Pacslí - sár, pocsolya. Török: balcsik (bacsik) = sár
Pacsmag – szőrösomó, szőrből készült ecset, borotválkozó pamacs.
Mongol: ba(g)sza (pasza – pacsa) – ecset, pamacs
Mongol: ba(g)csa (pacsa) – csomó, köteg. Mongol: mu(g)dzi(g)ar – rövidre nyírt
Ba(g)csa - mu(g)dzi(g)ar - pacsa – mug = rövidre nyírt – (szőr)csomó = ecset.

Pad - több személy részére szolgáló ülőhely, lóca. Mongol: bandang (padang) - pad, lóca.
Kínai : ban' deng = pad szóból ered. Tévesen szláv eredetű a szó.

Padlás - háztető alatti térség, padozat. Lásd Pad szót. Német: der Boden = padlás.

Padmaly (ormánysági szó) – kemence széle, ülőrés. (padmalyos sír = sír oldalkamrája, oldalürege.
Ennek a sírfajtának a keresztmetszete egy támlás padra hasonlít).

Kínai – mongol: ban'deng / bandang (padang) = pad, lóca. Mongol: maltaaszu = kiásott rész
padmaly sír = pad alakúra kiásott sír. Tévesen szláv szó.

Páhol – megüt, bottal elver. (h – néma) páhol - páol, pall. Mongol: balba (palba) - üt, ver

Páholy – nézőtéren, lelátón elkerített fülke. Mongol: бүкүгег (pühügeg) – fülke

Pajkos (1) – vidám, játékos kedvű. Mongol: bayar (pajar) – vidámság, öröm

Pajkos (2), pakos - gögös, kevély, büszke, erkölcstelen. (j – néma) pakos
Mongol: baka (paka) = büszkeség, gyönyörködés

Pajta (zalai tájszó) – nagy ház, nagy építmény. Mongol: bayising (pajising) – ház, épület
Mongol: bayidal (pajital) – méret, termet (méretes)
„ Ollan nagy házat épütek, mind egy nagy pajta.” Délszláv szó is.

Pajzán (ormánysági szó) – nem tojó baromfi . (leginkább télen nem tojnak a tyúkok, kihagynak)
Mongol: bayi (paji) – abbamarad, megszűnik, abbahagy. Mongol: bayidzana (pajizana) – vár egy ideig

Pajzs – harc közben az ütést, vágást, szúrást felfogó, karon viselt védőeszköz. Lásd Pajzsa szót.

Pajzsa (ormánysági szó) – kemény bőr. (j – néma)
Mongol: bersze(g)üü-tei (peszeütei) – kérges bőr. (r – néma)
Az ősi pajzs egy nagy darab kikeményített állati bőr, mely a bal karon és vállon volt.
Később kimerevített, egy vagy kétrétegű – kör alakra vágott - keményített bőr, melyet már kézben fogtak. Ezt követően fatábla, vagy fatáblára erősített bőr, később fémből készült. Ilyen bőrpajzsot használtak az afrikai harcosok, és az amerikai indiánok.

Ősi bőrpajzsok a mongolságnál. A pajzs szó tévesen olasz eredetű.

Pakk - csomag. Mongol: ba(g)csa (pakcsa) – csomag. Vitatható a szó német eredete.

Pákosz - torkos, falánk. Mongol: baklaraaur (paklaraail) = torok

Palac(k)ujj - vastag, kövér ujj. (palack = petróleumlámpa öblös alsó része.)
Mongol: бүлцөйи (pülcsei) = duzzadt. Mongol: baltayi = zömök, tömzsi.

Palag, pórag – parlag. Mongol: balag = elhanyagolt, mulasztás, hiba, baj, káros, haszontalan. Lásd Parlag.

Palamár - hajókötél. Török: palamár = hajókötél.

Pálca - bot. Tájnelyben: páca. Kínai - mongol: bangdzsa (panca) – talpverő pálca.

Pálinka – gyümölcsből lepárlással készült alkohol. Mongol: bol(g)a (polka) – italt főz.
ősi ujjgur: bolkakh = italt főz. Tévesen szláv eredetű a szó.

(Miért védetnének le egy szláv eredetű alkoholt hungarikumként ?)

Pall – ütöget, vereget. Mongol: balba (palba) – üt, ver, ütöget. Tévesen szláv eredetű a szó.

Pállik - szája szélét kiveri a seb. Másik személy után iszunk az el nem mosott pohárból; koszos pohárból undorral iszunk. Fertőzés kiveri a szánk szélét. Lásd Pall szót.

Pallos - széles pengéjű, egyenes, hosszú kard. Mongol: baliusu (paliusu) – széles pengéjű kés
(széles pengéjű vágóeszköz)

Palóc - gabona között termő gaz. Görbe, vetemedett deszka.
 palócok gúnyneve: elvetemült, gaz. Másik gúnynevük: gorgoly.

Palóka – borjú, csikó orrán, száján alkalmazott szűrős szájkosárféle a szopásról való leszoktatás végett.
 (orradzó karika, pecek, tüskés szájkosár). Mongol: bulu (pulu) – akadály, kolonc

Palol - Lásd Pall szót.

Pamacs - gömbölyű formájú borotválkozó ecset. Mongol: pomboyi – gömbölyödik

Pampog, papog - fecseg, felesel, elnyújtott hangon panaszosan beszél. (papol)
 Mongol: babana (papana) = fecseg. Elképzelhető még, hogy a papok, szerzetesek elnyúló hangon való imájára, könyörgésére utal.
 Mongol: bombo (pompo) = bob/bön pap, szerzetes. (papolás)

Pampula szájú (felvidéki – csatai) – húsos/ vastag szájú ember. Mongol: pampa(g)ar – vastag és ruganyos ajak

Pampus(ka), pompos (felvidéki – csatai) – pufi fánk, gömbölyded fánk.
 Mongol: bömbölig (pömpölig) – gömb/ zsemlye formájú. Tévesen szláv eredetű a szó.

Pamuk (Felvidék - Csata) - gyapot, pamut. Török: pamuk = gyapot, pamut

Páncál - alszik. Pencál szót.

Pancsol (1) – bepancsol, behúz valakinek, megüt valakit. Mongol: bangdzada (pandzada) – pálcával veri valakinek a talpát. (átvitt értelemben: üt, ver)

Pancsol (2) - vizet tenyérrel ütögetve kilocsantja edényből. Lásd Pansol (1) szót.

Pandal - padmaly. Mongol: bandan (pandan) = pad. Lásd még Padmaly szót.

Pándus (erdélyi tájszó) óra ingája.
 Mongol: bondoldza (pondolza) = kissé lapos és gömbölyded test meg - megmozdul.

Pang – megáll, állandósulás, megreked, elakad, torlódik. Török: bankiz (pangiz) = jégtorlódás.
 Mongol: boo(g)da (poogda) – elakad, elzárul, fennakad. (n – néma). M : büngne = befülled
 Mongol: böngengne (pöngne) = összegyűlik, összeáll. Mongol: bayinga (painga) = állandó.

Panga – fagolyó. Mongol: böndöger (böngöger – pöngöger) = gömbölyű test.(d = g)

Pank, ponk, pok - kis pad, párkány. Török: bank (pank) = pad
 Török: banket (panket) = útpadka. Mongol: bandan (pandan) = pad

Pányva - legelésző állat kikötésére használt kötél.
 Állatok megfogására szolgáló csúszó hurokban végződő kötél. (lasszó).
 (v – néma) pányva - pána). Mongol: boomi (poomi – póni) – pányva, lasszó. (m = n)

Pap - Keresztény vallású, felszentelt egyházi személy. Ujgur: pap = pap. Görög eredetű - orosz szó.

Papagáj - színes tollazatú, kampós csőrű, rikácsoló, emberi hangot utánzó madár
 Tájnyelvben: papog, papol = hasztalan beszél, fecseg. Tájnyelvben : papogány = papagáj.
 Beszél, prédikál, mint egy pap. Lásd Pap, Pampog szavakat.

Papaji, papatyí (felvidéki – csatai) - kisliba. Borzas fejű, pelyhes testű kisliba
 Mongol: babayi (papayi) - borzas, kócos szőrű

Pár (Ormányság) – tüzes hamu. Mongol: berile (perile) = pirul. (izzó parázs). M: boro = szürke.

Para (1) - (erdélyi tájszó) – pénz Török: para – pénz

Para (2) - tojás sárgája. Golyó formájú (főleg megfőzött állapotban egyértelmű)
 Mongol: bögerencseg (böerencseg – pöerencseg) = gömb, golyó

Para (3) - száraz fakéreg darabja, gyékény darabja - hálószerűként használva,
 mely a víz színén tartja a hálós felső szélét. (könnyű, víz felszínén úszó. pl. parafa)
 Török: bürgü (pürgü) = takaró, burok, kéreg. Parafa(dugó) - paratölgyfa kérge.
 Mongol: bürkübsi (pürkübsi) = kéreg, hám, burok, bőr
 Török – mongol: büri / büri = takar, fed, burkol, borít. (kéreg, toll, hám, bőr)

Pára (1) - vízgőz, köd, főzéskor keletkező gőz.
 Ujgur: par, pargha = pára. Mongol: borola (porola) – megpárol, félig főz meg.
 Tévesen szláv eredetű a szó.

Pára (2) - ősi magyar lónév. Mongol: barui (parui) = szürke

Parabacs (székely szó) – jóbeszédű, ügyes, talpraesett. Mongol: bura (pura) – sokbeszédű
 Mongol: budzingna – nyüzsgő (intézkedik)
 Mongol: budza(g)ayira – nagyszerűnek mutatja magát.

Paráha - sűrű eső. (h – néma) paráa. Mongol: boroa(n) (poroa) = eső

Paráhol (ormánysági szó) - elpazarol. Mongol: borolaul – elad, értékesít
 Mongol: bara(g)da (para(g)da) – elfogy, kifogy, kipusztul
 Mongol: bara (para) – befejez (véget vet valaminek)

Parantya - sár, lucsok. Eső áztatta föld.. Mongol: boroan (poroan) = eső. M: dacs (tacsa) = tacsakos

Parány – szemernyi, apró. Mongol: barmanusz (parmanusz) – szemer, atom. Indiai eredetű szó.

Paraszt – földet művelő, szántóvető, mezőgazdasági munkát végző ember. Pór.
 Ojrát mongol: bor (por) – frissen szántott föld. Mongol: adzilla – munkát végez
 Bor – adz = szántó munkát végez. Szláv szó is.

Parázslik – pirosan izzik. Lásd Pironkodik szót. Tévesen szláv szó.

Parcagos (zalai tájszó) – beesett hasú (ló, tehén). Sovány. Mongol: borcsa (porca) – sovány, keshedt

Párduc - leopárd. Sárga alapon fekete foltos ragadozó macskaféle.
 Török – mongol: pars /bars – párduc, leopárd

Párgol - párol. Lásd Pára (1) szót.

Parika - Lásd Parány szót.

Paringa - A alakban, egymáshoz rögzített fa, melyet a zsúptető gerincén átvetnek a tető lefogására, szél elleni védelmére.
 Mongol: barilduul (parilduul) = fog, lefog, lenyom, összeköt, összekapcsol.

Parlag – ugar, meg nem művelt föld. Tájnyelvben: pórag. (koáchok póragja = kovácsok parlagja)
 Török – mongol: bor (por) – ugar, meg nem művelt föld
 Mongol: aglag = elhagyott terület. Por – ag = parlag. Szláv szó is.

Párol - gőzben, kevés főzéssel puhít, gyengít. Mongol: borola (porola) = félig megfőz

Pártűz - parázsló tűz, izzó parázs. Török: parla = csillog, ragyog, fénylik (izzik), lángra lobban.

Pási - idős hozzátartozó, nagymama, nagyapa. Török: bas (pas) = eleje, kezdet – előd

Páskálódik - lassan, nehezen készülődik.
 Mongol: badzaaku ügei (bacaakugei - pasaagei) = nem megfelelő, rossz, gyenge (lassú)

Páskó - gyékény buzogánya. Érett állapotában szétfoszlik, gyapotos szálait a szél hordja szét.
 Mongol: bösz (pösz) = gyapot

Paskol – ütöget, vereget. Lásd Pacskol szót.

Paskonca (ormánysági szó) – herélt kakas. Megtermékenyítésre alkalmas szervét kivágták.
 Mongol: boosz (poosz) – megtermékenyül
 Mongol: kandzula – felnyit, kibont (felkoncol - kivág)

Paskorta - torkos, falánk, csavargó, hanyag, rendetlen. Török: piz bogaz = nagybélű, nagyevő.
 Török: piz korkuluk = léhűtő. Semmirekellő, dologtalan.

Pasmag - verőfa. Lásd Pacskol szót.

Pásog - mászkál, jön – megy, ténfereg. Török: bos vakit gecsir (pos..) = ténfereg, kószál, lődörög.

Passog - nehézkiesen, lustán megy, cammog. Lásd Páskálódik szót.

Paszat – kosz, piszok, szemét. Török: piz = kosz, piszok.
 Mongol: budzar (puszar) - kosz, piszok, szenny, mocsok

Paszirkál - piszkál, fogdos. Babrál, baszkurál. Török: pis = beleront valamibe. Belepiszkál.
 Török: baset (paset) = rendbe hoz valamit

Paszit - gyerekágyas, betegágyas asszonynak vitt étel. Török: beszi (peszi) = táplálás, etetés
 Török: pisir = ételt főz.

Pászta – fa évgyűrűje, sáv, csík, területrész, övezet, szakasz
 Mongol: büsze (püsze) – övezet, zóna, abroncs, gyűrű. Tévesen szláv eredetű a szó.

Paszuly – bab. Kukoricaszár, karóra feltekeredő, felkapaszkodó hüvelyes termésű növény.
 Török: faszulye (paszulye) = bab, fuszulyka. (f = p)

Pata (1) - cserebogár pajorja, lárvája. Fejlettebb korában nagy károkat okoz azzal, hogy növények gyökereit elrágja. Török: batir (patir) = tönkretesz, elpusztít.

Pata (2) – állatok (főként lovak) ujjai végén képződő kemény, erős szaru.
 Mongol: batu (patu) = erős, szilárd. Pata - szláv szó is.

Patak (Baranya – Berkesd) - sár, lucsok. Török: batak (patak) = mocsár, sár

Patécs - pattanás, kiütés. Lásd Pattanás szót.

Patics - sárral bekent vessző – vagy nádfal. Mongol: bitegüregül (pitegüregül) = betöm, eldugít, lezár (befed)

Patony – kötözésre való ín, szár, zsinór. Mongol: boodaszu (pootaszu) – kötözőeszköz, madzag.

Pattanás – ember bőrén keletkező szőrtűsző gennyes duzzanata. Mongol: badka (patka) – pattanás, pörsenés

Pattog – pattanó hangot ad. Mongol: pid (pit) – pattog

Pátyolgat - gondosan betakargat. Mongol: бүтү(г)е (пүтү(г)е - betakar, befed)

Pazar – fényűző pompa, gazdagság (bőség). Török: pasa gibi yasa – bőségben él.

Pazarol - pénzét, vagyonát elvásárolja, költekezik, szórja a pénzt. Török: pazar = vásár

Pecek - kis méretű fadarab, kis vasrudacska, kis vasnyelv.
 Török: böcsür (pücür) = pici, kicsi. Mongol: bicsil (picsil) = kicsi

Pecsét – valamilyen írást, írásjelet, alakot, formát tartalmazó jegy, mely a viaszt megolvastva vagy festékbe mártva ott hagyja a rávéssett jelet, írást.
 Mongol: bicsig (picsig) = írás. Mongol: bicsi(g)eszü (picsi(g)eszü) – írás, felirat
 Török: bicsim (picsim) = alak, forma. Tévesen szláv eredetű a szó.

PEGGYES - bárány lábcsontjával, bokacsontjaival játszott játék. Csigacsont játék.
 Honfoglalás kori sírok leletei között több csigacsontot is találtak. Abban a korban ismert gyerekjáték volt már. Mongóliában napjainkban is szokásban van.
 Több változata is létezik a csigacsont játéknak.

Bárány bokacsont, csigacsont, mint gyerekjáték.

- Boka(csont) a lábszár alsó végén, jobb és bal oldalon lévő dudorodás.
 Török: bogum = dudor, csomó. Mongol: bökötei (böğütei) = dudorodó
 Mongol: bögtör = púpos, dudorodó. Peggyes – begges = dudorodó bokacsont.
- Pehely-** Pehelytoll, hópehely, hópille. (h - néma) pehely – peel. Ujgur: pey = pehely
 Pehelytoll, hópehely. Lásd még Pille szót.
- Pej** – feketével elegyes sárgás színű, sötét sörényű és farkú barna színű ló. Feketével elegyes vörös színű. Átvitt értelemben: foltos, maszatos, többszínű. Mongol: bal (paj) – folt, elszíneződés
 Mongol: balar (pajar) – sötétes. Mongol: baliyar (payiar) - piszkos (foltos).
- Peka (1)** - hitvány, kicsi. Mongol: бага (paka) = kicsi
Peka (2) - utálatos, undok. Török: bikil (pikil) = utál, utálatot érez
 Török: pek = erőszakos
- Peka (3)** - pletyka. Rosszindulatú elferdítése a híreknek.
 Török: бүкер (püker) = csavar, teker, görbít, ferdít.
- Pele** - mókusféle rágszáló, de annál kisebb, könnyebb. Pehelykönnyű, pillekönnyű.
 Lásd Pehely szót. Pele - szláv szó is.
- Példa (1)** - tanulságos, követendő eset, viselkedés. Eredményes, sikeres ügy, eset.
 Mongol: баримтала – тоkiyal = követendő eset.
 Mongol: бүтүүл-tei - tokiyal = eredményes, sikeres - eset, ügy
- Példa (2)** – számtanfeladat. Mongol: bodol(g)an - daal(g)aburi = számolási feladat.
 Példa német szó ? példa szó németül: das Beispiel, das Muster
- Pelyva** - gabonaszem pehelykönnyű, pillekönnyű burka. (v - néma) pela
 Lásd Pele és Pehely szavakat. Pelyva szláv szó is.
- Pencál, pencizik** - fekszik. Fencizik betegesen. (p = f)
 Török: fenalas = rosszul lesz, rosszabbodik. (Rosszul van, betegeskedik, gyengélkedik)
- Pendít** - jószágot hízlal. Mongol: bondo(g)or (pondo(g)or) = kerekded, gömbölyded. (kövér, hízott)
 Mongol: böндөгөр = gömbölyű test. (kövér, hízott)
- Pendzi** - szalonna. Háj, kövérség. Mongol: böндзигне = gömbölyű test rezeg. Kövér test hája remeg, rezeg.
- Pénz, pénzds, pénz, pénz** - fizetőeszköz, fémből, papírból...egyéb anyagból.
 Jellegzetessége a feliratos oldala, mely a fizetőeszköz értékét, kibocsátóját jelöli.
 Mongol: бичигtei (picsigtei) = írásos, feliratos.. Lásd még Pecsét szót.
- Penyhedt, penészes** (Ormányság) - penészes. Befülledt levegőben keletkezik.
 Mongol: бүүгнэ (püne) = befülled, áporodik.
- Pép** - sűrű, folyós étel. Gyenge, könnyen emészthető étel.
 Mongol: бебегер (pepeger) = gyenge. Mongol: бебегей (peepei) = gyenge, erőtlen.
- Pepcesel** - babráll, bíbelődik. Mongol: бебеге (pepere) = ügyetlenkedik (babráll)
- Péra** - burgonya. Gumós termés. (gömb, golyó, vese, here formájú termés)
 Mongol: бөгеренцег (böerencseg - pöerencseg) = gömb, golyó, gumó (vese, here)
 Lásd még Kulompér szót.

Peráj - burgonya Lásd Péra szót.

Perbécs (Felvidék – Csata) - ravasz, rafinált beszédű, leleményes ember. Lásd Parabacs szót.

Percenés (Ormánság) – repedés, szakadás. Mongol: bardzayi (pardzaji) = töredezett, érdes.

Perdics - gyors észjárású. Forgó, pergő eszű. Lásd Pergő szót.

Perdül - Lásd Pergő szót.

Pereg - dobpergés hangja. Mongol: par = pergő hang.

Perel, pöröl - ver, üt; kiabálva veszekszik ; panaszol, vitázik. Mongol: barkira (parkira) = ordítózik.
Mongol: beriyede (periede) = megvesszőz, megbotoz.

Perengél - kevereg, ténfereg, kószál, csavarog. Lásd Pergő szót.

Pereputty – háznép, rokonság, család ; cókók, holmi. Mongol: bayiri (pairi) – lakás, szállás, ház
Mongol: buta (puta) – csomó, csokor, bokor. Átvitt értelemben: csapat, banda, rokonság, család.
Pairi – puta - az egész háznépe

Pereszteges - kavicsos, köves, könnyen áthevülő, emiatt hamar kiszáradó, rossz minőségű föld.
Orosz: pereszohnuty = kiszárad

Pergel - ételt pörköl, pirít. Lásd Pironkodik szót.

Pergő (ormánsági szó) – rokka. Mongol: ergi – forog, pörög
Török: firdöndü (pirdöndü) = forgattyú. Pörög, forog. (p = f)

Pergős (erdélyi tájszó) - kis, fonott kasos szekér. Mongol: egere = fon

Perje – laza bugájú fű. (r – néma) perje - peje. Mongol: beyelig (peyelig) – perje

Permet – apró cseppekben szétszórt víz, folyadék. Olyan, mintha szitáló eső lenne.
Mongol: boroa (poroa) = eső Mongol: met = olyan, mintha....
Lásd még Harmat szót.

Perselget (székely szó) – fonogat. Mongol: burdzayi (purszayi) – tekeredik, csavarodik
(gyapjúsálat teker, sodor fonáskor)

Pervál (ormánsági szó) – szid. (v – néma) pervál – perál.
Mongol: buruudka (puruudka) – hibáztat. Mongol: burta(g)la (purta(g)la) – mocskol (szid)

Perzsel – nagy hővel éget. Lásd Parázs szót.

Peszterkedik (1) - ingerülten tiltakozik valami ellen, ellenszegül.
Berzenkedik valamitől, fél valami elvégzésétől, nem mer vállalni valamit.
Mongol: baaszura = elgyávul, visszariad. Mongol: daru(g)da (taru(g)da) = ügyet elhalogat.
baasz - taru = vonakodik – halogat.

Peszterkedik (2): felfortyanva, dühösen felborzolja a szőrét illetve tollát. (pl. kotlós, amikor csibéit bántani akarják.) Madár hímje felborzolja tollát amikor párzásra készül.
Mongol: budzingnaul (buszingnaul) – felizgat, felbolydul
Mongol: bürszeyilge (büszeyilge) – felborzol. (r – néma)

Peszterkedik (3) – erőlködik, igyekszik. Mongol: budzagayira (pusza(g)ayira) – erősnek mutatja magát.

Pésztel (székely szó) – köntörfalaz, kerülget (mellébeszél, hazudik)
Mongol: baaszi (paaszi) – ravaszkodik, színlel. Mongol: bacsila (paszila) – becsap, csal

Pet (székely szó) - hímvesző. Mongol: buta = cserje. botnak való.

Pete - megtermékenyítéshez szükséges állati, emberi sejt.(tojás)
Mongol: büttügecsi = teremő, alkotó, termékenyítő.
Tévesen a Pete, Péterke nevekből származtatják.

Petel (székely szó) – közösz (botoz, petézik).
Török: bedenszel zevk (petenszelzevk) = testi élvezet

Petyhüdt – erőtlen, lankadó, gyenge ; romlott állott. (h – néma) petüdt
Mongol: batu ügei (patügei) - erőtlen, gyenge

Petty – környezetétől eltérő színű, kis kör alakú folt. Mongol: bider (piter) – petty

Pettyeg (erdélyi tájszó) - tők – vagy napraforgó magját a fogával kipattogtat. Lásd Pattog szót.

Pezseg – gáztól, hőtől a folyadék buborékokat eresztve kavarog. Pezsgő élet – sürgő-forgó, mozgalmas, kavargó élet. Mongol: budzingna (puzsingna) – kavarog, sűrőg-forog
Mongol: burcsigina (puzsigina) – forr, pezseg. (r- néma)

Pi, pire (székely szó) - hirtelen, egy perc alatt. Mongol: bisziu (pisziu) = gyorsan, hamar.

Pici – nagyon kicsi, kevéske. Mongol: bicsikan (picsikan) – picike, pici
Török: бүcүр - pici, parányi.

Picsa – női nemi szerv, szeméremtest. Mongol: icsimer = szemérem, szégyellni való. (szeméremtest)
Mongol: бү(g)csim (pücsim) – bűdös, áporodott. Mongol: budzar (pucsar) – mocskos, tisztátalanság,
Az ősi idők rossz tisztálkodási lehetőségei miatt ragadt rá a bűdös..., mocskos ... jelző.
Tévesen szláv eredetű a szó. A szlávok a jól káromkodó magyar gazdatisztektől vették át a szót.

Picsa, pisa – női nemi szerv. Hugyos – a nők régi megvető megnevezése. Lásd Pisil szót.

Picskérezik (ormánsági szó) – jön – megy. Mongol: budzingna (pucsingna) – sűrőg – forog, nyüzsög

Pihen - megáll, abbahagy valamilyen tevékenységet, piheg. (h – néma) pihen – pien – pijen)
Mongol: bayi (pai – paji) - megáll, abbahagy. Mongol: kebte bayi - fekszik

Pikó - ügyetlen, mamlasz. Mongol: bokiya (pokia) = ügyetlen

Pilál (ormánysági szó) – ápol, gondoz. Mongol: boyila (pojil - puil) – ápol, gondoz

Pili (felvidéki – csatai szó) – kiscsibe, csirke. Török: pilics – csirke

Pilinge, biling - kicsi, gyenge, vézna. Lásd Pili szót.

Pillangó – illegve – billegve, („tántorogva, szédelegve”) repdeső hártás szárnyú lepke.
Mongol: balmagta - tántorog, szédeleg (billeg) Mongol: aali ügei – ingatag, illegő–billegő.

Pille – kenyéren sülés közben keletkező kigyűrődés, kidudorodás
Mongol: bülteyi (pülteyi) – kidudorodik, kidomborodik, kidülled.

Pillér (székely szó) - faszen égetésére kúpos halomba összerakott rönkfák.
Török: pileli = berakott. (Az égetés után szétbontott halom neve: kotor. (szétkotort halom)

Pillog - pislog, pislákol – petróleumlámpa – kis lánggal , imbolyogva ég.
Lásd Písi és Pillangó szavakat

Pina – női nemi szerv. A régi idők rossz tisztálkodási lehetőségei miatt kapta a bűdös ... jelzőt.
Mongol: böngne (pöne /püne) – áporodott, bűdös (lesz)

Pince - földbe vájt (boltíves) tároló. Kínai - mongol: püngdze – kamra, tároló
Kínai - mongol: püngküger - boltozatos. Tévesen szláv eredetű a szó.

Pindur(ka) – kicsike. Mongol: böndöger (pöndöger) - kicsi és gömbölyű.

Pipacs - piros virágú növény. Lásd Pipi szót.

Pipe (székely és erdélyi tájszó) – kisliba. Lásd Papaji szót.

Pipeherrentő, rucaherrentő (székely szó) - kisfiú hím vesszeje.
Szó szerint: kis gúnár, kis gácsér herrentője, hím vesszője. Lásd Herécel szót.

Pipi – piros. Lásd pironkodik szót.

Pipizál (erdélyi tájszó) - hosszasan elmatat, babrálgat.
Mongol: bebere (pepere) = ügyetlenkedik (babrál)

Pipogya – gyáva, gyenge akaratú, tehetetlen, nyamvadt
Mongol : beberger (pepeger) = gyöngye, nyamvadt. Mongol: bebere – ügyetlenkedik.

Pirakos (Ormányság) – piros pozsgás (arcú) . Mongol: berile (perile) = pirul.

Pirgál (ormánysági szó) – borsót, babot kifejt (héjából)
Mongol: bürgübsi (pürgübsi) – héj, burok

Pirimókus (székely szó) – kevély. Mongol: bardam (pardam) – kevély

Pirinyó - parányi, nagyon kicsi, szemernyi. Indiai - mongol: barmanusz (parmanusz) – parányi, szemernyi

Pirisznye (székely szó) – penész. Tibeti - mongol: buriwa (puríva) – penész

Pirkál (székely szó) – irkál, firkál. Mongol: bir (pir) - írócset
(Ujgur közvetítésű kínai szó a mongol nyelvben)

Piritty - kötélén lógatós háló, kötél tartotta háló. Mongol: bari (pari) – fog, tart

Pirizi (Ormányság) - kenyér kiforrott, ropogós része. Mongol: burgila (purgila) = forr, kiforr.

Pirkad - hajnalodik. Hajnalpír megjelenik a felkelő nap miatt.
Mongol: berile (perile) = pirul, pirosodik. Mongol: kada = keletkezik, támad
beri – kada = (pir – kad) = pirosság - keletkezik

Pirókos - vörös, piros. Lásd Pironkodik szót.

Pironkodik– vértől vöröslik, virul, pirul.. Mongol: berile (perile) - pironkodik

Piros – vörös színű. Lásd Pironkodik szót.

Pisil – vizez, vizeletét kiengedi. Török: pizle = levizel, lepisil, bepiszkol. Odapiszkit.
Francia: pisser = pisil Tévesen a kisfiú hím vesszőjétől származtatják.

Pislákol - lámpa, gyertya kis, rövid lánggal ég. Mongol: bicsil (pizil) = pici, kicsi

Pisze – rövid, kicsi, pici (orr). Mongol: bacsiu (pasziu) – túl rövid
Mongol: bicsil (pizil) – pici, kicsiny

Piszi - pici, kicsi, kisgyerek, kiskutya, kismacska. Mongol: bicsil (pizil) = piciny, kicsiny.
Hiszi a piszi = (talán) a kisgyerek elhiszi.

Piszka (ormánysági szó) - picike. Lásd Písi szót.

Pizkál – sürget, siettet, felidegesít, felizgat. Mongol: bisziulaul (pizsiulaul) – siettet
Mongol: budzingnaul (puszingnaul) – felidegesít, felbolygat, felizgat.

Piszke - ergres. Kis bogvőjű, bokron termő gyümölcs. Lásd Piszka szót.

Pizkozat - javítás nélküli, nyers fogalmazású írott szöveg.
Mongol: bicsi(g) (pizsi(g) – írott szöveg, írás

Piszok – kosz, szenny. Mongol: budzar (puszar) - piszok, kosz, mocsok
Török: pasz - piszok. Ujgur: peskes = piszkos, koszos

Pizmog – lassan csinál valamit. Mongol: bisziu ügei (pizsiügei) – lassú.

Pityálgat (ormánysági szó) – pátyolgat, takargat (bugyolál). Lásd Pátyolgat szót.

Pityereg – panaszosan, szomorkásan sírdogál valami miatt
 Mongol: бүдеки (püteki) – borús, borongós (hangulat)
 Mongol: бүтүл үгеи (pütülü) – sikertelen, reménytelen, nem teljesülő, kudarc,

Pitymallik – hajnalodik. A kelő naptól megszínesedik az ég alja. A fény széles felragyog, kiszabadul a sötétségből. Mongol: budumal (putumal) – kiszínezett, kifestett (pl. az ég alja). Mongol: budara (putara) – felragyog. Mongol: melii – széles csillog
 Putara – melii = széles felragyog

Pityóka – burgonya. Ehető gumói a földben teremnek.
 Mongol: bite(g)üü (píte(g)üü) – takart, fedett, rejtett. Mongol: oki – legjava, lényege
 Bit – oki = legjava takarva van.

Pityókázik--- iszik alkoholt. Orosz: pity = inni

Píz - pénz Lásd Pénz szót.

Pizse, pise - kicsirke. kicsi, pici jószág. Mongol: bicsil (picsil) = pici, kicsi

Poc, pocak – gömbölyödő, duzzadó has. Mongol: bölcseger (pöcseger) – duzzadt, gömbölyödő
 Török: beszi (peszi) = hízlal, táplál. Hízott, duzzadt.

Póc, pócik - polc. Falra, szekrénybe erősített deszka, falap. Kínai: ban'za = deszka
 Kínai – mongol: bangdza (panca - paca) = deszka, falap.

Pocogó (székely szó) - koszorúslány. Mongol: bicsil (piszil) = kicsi. Kislány.

Pocok - minden rágszáló összefoglaló neve: egér, patkány, nyúl, ürge, hörcsög.
 Mongol: bodzalig (pocalig) – hörcsög. Mongol: bödzing (pöcing) – nyúl
 Mongol: badzaa (paca) – készletez, tartalékol (télre)
 Mongol: badzaaqu ügei (pacak) – rossz (kártévő)

Pocs (ormánysági szó) – pocsolya, mocsok Mongol: budzar (pucsar) – mocsok, kosz, piszok.

Pocsék – vacak, silány, nagyon rossz, csúnya, haszontalan
 Mongol: badzaaqu ügei (pacak ügei) – vacak, rossz, hitvány.

Pocsékol - vizet tenyerével ütögetve kipacsokolja az edényből ; kárt csinál, idejét, vagyonát rosszul használja fel, pénzét elszórja. Lásd még Pacskol (kipacsokol) szót.
 Mongol: buszaniul (pucsaniul) = szétszór, szétver, tönkretesz .
 Mongol: bicsala (picsala) = szétver, széttör. (rongál, kárt csinál)

Pocséta – pocsolya, tócsa (Felvidék – Csata). Lásd Pocsolya, Pacsa (1) szavakat.

Pocsolya – sekély, piszkos , sáros kis állóvíz. Poshadt víz kis mélyedésben.
 Mongol: budzar (pucsar) – mocsok, kosz, piszok.
 Mongol: balcsig (palsig – pacsig) – sár, mocsár

Pocskondiáz - mocskol, gyaláz, pocskol. Mongol: budzartuul (pucsartuul) – mocskol, gyaláz

Pofa - pufók arc, hízott, felfúvódott, kövér arc ; zókocsk, zacskó, üreg, tároló.
 Török: pufla = fűj, felfűj, elfűj. Török: püfle = fűj, felfűj, elfűj
 Pofa = felfűjt, kövér arc. Kipofásodik = arca meghízik.

Pogácsa – zsíros tésztából készült kis méretű kerek sütemény.
 Mongol: boorcsa(g) - pogácsa (r- néma) (poocsag – poacsag – pogácsa)
 Mongol: bagacsa = csomó, kicsi. Pagats (Bogács) nevű magyar pékről kapta nevét.

Pogány – Isten nélküli, hit nélküli. Mongol: burqan ügei - (purkan ügei – pukan ügei) = Isten nélkül való, Istentagadó, Buddha nélküli. Buurqan = Buddha – indiai szó.
 Az angolok akkor vették át ezt az indiai szót, amikor India brit gyarmat volt. Őseink egy része elméletileg már ismerhette a Buddhizmust még az óhazában.

Poggyász – utazó személy csomagja. Török - mongol: ba(g)laa (paglaa) – csomag
 Mongol: kösüg (gösüg) – szállítás. Pag - gösz

Pohonyál (Ormányság) - lapít, összenyom. Mongol: ba(g)szi (pahszi) = összetömröl.

Pók (1) – püpos, gömbölyded potrohú rovar, mely hálóval fogja meg áldozatait.
 Mongol: bökö (pökö) – púp. Mongol: bögerenkei (pökerenkei) – gömbölyű
 Tévesen szláv eredetű a szó.

Pók (2) – daganat a ló lábán. Mongol: bökö (pökö) – púp
 Mongol: bu(g)la (pukla) – meggyűlik, gennyesedik

Póka (1) (erdélyi tájszó) – pólya. Mongol: bo(g)csa (pokcsa) – batyu, bugyor
 Török: bagla (pakla) = beburkol valamibe.

Póka (2) - pulyka. Feldühített pulyka felfűjja a nyaka alatti vörös bőrtömlőjét, tollát felborzolja és hangosan rikácsol. Mongol: bakira (pakira) = kiabál.
 Mongol: bülküger (pülküger – püküger) = duzzad, kiduzzad
 Mongol: ba(g)sza(g)ar = felborzolja magát.

Pokla (Ormányság) - méhlepény, magzatburok. Török: bagla (pakla) = összeköt valamit valamivel. (pl. magzatot a méhhez), beburkol valamit, csatlakozik valamihez (pl. méhhez)

Pokol (1) – rossz szellemek szállása, lakhelye. Mongol: bu(g) (puk) – rossz szellem, démon, kísértet
Mongol: el – szállás (ól). Puk – el. Tévesen szláv eredetű a szó.

Pokol (2) (erdélyi tájszó) - valaminek a selejtes része. Hitvány, ócska, rossz.
Mongol: bokir (pokir) = piszkos, szennyes, nyomorék, görbült.

Polozs- Polo-s - csaltatóként használt záptojás. Mongol: bal = hiba, baj, romlott, tönkrement.

Pólyálgat – kisgyereket gondoz, ápol. Mongol: boyila (pojila) – gondoz, ápol – kicsinyt
A pólya szó tévesen szláv eredetű szó.

Pompos – pufffánk, gömbölyded alakú fánk. Lásd Pampuska szót.

Ponk – kiemelkedés, kisebb magaslat, kis domb. Mongol: bondogor = kisé lapos domb/hegy
gömbölyded orma.

Ponyus - durva gyapjúszövet, rongy, ruha, zsákvászon, ponyva. Török: penye = pamut.
Ponyva szláv szó is.

Ponyva - (v – néma) Lásd Ponyus szót.

Por – apró szemcséjű föld / szóródó anyag. Mongol: burgiul (purgiul) - port felkavar
Mongol: bor (por) – frissen szántott föld

Pór – szegény, szegény földműves. Mongol: borocsul (porocsul) – szegények, pórnép
Tévesen német eredetű szó.

Pórag (felvidéki – csatai) – parlag, ugar. Török: bor (por) = meg nem művelt föld. Lásd Parlag.

Porán, porám (Csángóföld) - nádméz, nádcukor. Tibeti – mongol : buram = nádméz, nádcukor
Tibeti: bu – ram = nádméz, nádcukor. Cukornádból készült cukor.

Porcika - élő szervezet legkisebb része. Mongol: barmanuusz (parmanusz) = szemer, atom.
Mongol: dzsigdzsiger (csigcsiger) = piciny, aprócska. Par – csig.

Póré – dohánylevelek felfűzésére való madzag.
Mongol: burunta(g) (purunta(g) – pányva, szörkötél (kötöző eszköz)

Porgolát, porgolád (székely szó) – kertkapu, falukerítés - vesszőfonatból.
Mongol: burgaszun kasziya = kerítés fűzfavesszőből

Porhanyós – por jellegű szemcseszerkezetes talaj. (h – néma). Könnyen porló laza talaj.
Mongol: burgiul (purgiul) – port felver. Mongol: ang – jellegű, természetű
Pur – an = por jellegű. Ojrát - mongol: bor (por) = frissen szántott föld.

Pornyál (székely szó) - legel. Eszik. Mongol: bordoa (pordoa) = táp, takarmány

Poronyó (erdélyi tájszó) – porhanyós. Lásd Porhanyós szót.

Poshad – folyadék megromlik, megbüdösödik; gyümölcs puha, rothadt lesz. (h – néma).
Török: bozul = elromlik, tönkremegy, megromlik.
Török: pes, pis = piszok, kosz, mocskok, szenny; megbüdösödik, rothad
Mongol: budzar (puszar) – mocskok, kosz, piszok. Mongol: buszani (puszani) – tönkremegy

Posvány – bűdös iszap, mocsár. Lásd Poshad szót.

Poszméh – virágokat beporzó, megtermékenyítő nagyobb méretű méh. Mongol: boosz – megtermékenyít
Tévesen a poszog (fingik) szóból származtatják.

Poszog – többször halkan szellent. Mongol: pösz - pöffög

Poszomány, pusalló (felvidéki – csatai szó) – öv kötélből, kötélfonat, gatyamadzag, búzakévé
átfogó kötés. Mongol: büsze (püsze) – öv, övezet ruhán.

Pota (1) - kinövés, dudorodás. Mongol: bulduruu (pulturú - puturú) = dudor

Pota (2) - jött – ment, szegény napszámos; katolikus –pálista.
Mongol: bidü (piti) = kóborol. Török: batak (patak) = hitvány, megbízhatatlan, hamis, haszontalan.

Pótál - eszik, iszik, mulat. Mongol: budaala (putaala) = eszik, vendégeskedik,

Pótka - baj, szerencsétlenség, nyűg, teher. Török: badire (patire) = baj, szerencsétlenség
Mongol: бүтүүлгэй (pütülügei) = kétbalkezes, szerencsétlen, sikertelen

Pótol, topul - kiegészít, helyettesít, növel, tetéz, megerősít.
Török: бүтүнлэ (pütünle) = teljessé, egészsé tesz. Kipótol.
Török: bedel (petel) = ellenérték, valamiért cserébe, valami helyett.
Török: bit (pit) = nő, megnő. (pl. pótdíj = megnövelt díj)

Potom – olcsón, kis áron megkap valamit. Lásd Potya szót. Tévesen szláv eredetű szó.
Türk: bedava (petava) – ingyenes; olcsón

Potor – kövér. Mongol: бүдүгүн (pütügün) = kövér, hízott, vastag

Potos, putus - paprikaszárító állvány 2 leásott oszlopa, nyitott fészter, melynek fedele
4 akácoszlopon nyugszik. A székelyeknél a székely kapu egyik oszlopa volt a bálványfa.
(Az ősi időkben erre az oszlopra helyezték a bálványt - ló koponyát.)
Török: put = bálvány. Bálványos = putus = oszlopos.

Potya – ingyen, szinte nevetséges áron kapott dolog.

Mongol: bayita – a –bar (paítaabar – paita –pata) = Olcsón, szinte nevetséges áron kap valamit. (Érthetetlen, hogy az azonos értelmű szavak közül a potom szót szláv eredetűnek, a potya szót pedig hangutánzó szónak minősítik.)

Potyl - húst puhít ütögetéssel.

Mongol: boyito(g) (poito(g) - puha

Mongol: pög - egyenletesen ütöget. Mongol: bicsala (bitala) = üt, ver, tör

Mongol: butara = tör (ütéssel). Mongol: batir (patir) = ver, üt, megver

Tévesen a Potyog (esik) szóból származtatják.

Pottyan – tompa koppanással valahová leesik. Mongol: pad (pat) – koppanás, koccanás, csattanás

Tévesen a Potya szóból származtatják.

Pöcegödör – szennygödör, széklet és vizelet tárolására szolgáló gödör, emésztőgödör.

Mocsok, szenny tároló. Mongol: budzar (pucar) – mocsok, szenny, piszok,

tisztátalanság, undorító (anyag). Tévesen német eredetű szó.

Pöcöre (zalai tájszó) – kicsiny, alacsony termetű ember. Mongol: beszereg (pecereg) – kicsiny, korcs

Mongol: bicsil (picil) – kicsi, pici

Pöcös - szennyes, rendetlen.

Török: buzuk = rendetlen, zavaros, rossz, romlott.

Mongol: budzar = szenny, tisztátalanság, keveredés

Pöcsik – teheneket állandóan zaklató böglyőféle rovar. Böglyő, dongó.

Török: böcsek = légy (böglyő, dongó), bogár, rovar.

Pöcsöl (felvidéki-csatai szó) – közösül, párosodik. Mongol: ebücseldü (epücseldü) – közösül, párosodik

Pödör – (szőr, gyapjú, rost)szálakat megcsavar, megteker. Bodorít, gödörít, megsodor, megcsavar.

Mongol: bondo(g)ona (podogona) – pöndörödik

Mongol: budzir (budir) = göndör, bodros, pödrött

Mongol: budura (pudura) – kavarog, kevereg, forog. Átvitt értelemben: csavar, teker.

Pöfögés – forró folyadékból, híg anyagból gőzök, gázok által felfúvódott kis buborékok szétpattanási (fúvós) hangja. Török: püfleme, pufla = pöfögés. Török : püfle = fúj

Pökés – köpés; szájból kiköpött takony, váladék, mocsok. Mongol: boki (poki) – váladék, pipamocsok.

Pökhendi, köphendi - sértően fölényeskedő, gőgös, szemtelen. Török: bogum = dudor. Felfúvódás.

Török: bagris = kiabál, lármázik, rikácsol. Török: hindi = pulyka

bog /bag (pok / pak) - hindi = felfuvalkodott, kiabáló - pulyka

Mongol: köbkeyi (köpkei) = felfuvalkodik.

Mongol: kandu (handu) = viszonyul valakihez, tekint valamire, valakire.

köp – handu = felfuvalkodottan, fölényeskedve, pöffeszkedve – viszonyul valakihez.

Pöndörödik – fordulva mozdul, fordulva hajlik Mongol: bondo(g)ona (pondo(g)ona) – pöndörödik.

Pörc – pirosra süttöt töpörtyű. Börös szalonnából sült töpörtyű. Török: бүрү = bőr

Mongol: бүркүбcsi = héj, burok, bőr. Lásd még Pironkodik szót.

Pörcen – feldühödik, dühös lesz, bepörcen. Mongol: burcsigina (purcigina) – dühöng

Pöre – meztelen, csak a bőr van rajta. Török: бүрү (пүрү) = bőr

Mongol: бүркүбcsi (пүркүбcsi) – héj, burok, kéreg, takaró (bőr)

Pörk – kéregszerű réteg gyógyult hegen.Var. Mongol: бүркүбcsi = héj, burok, kéreg

Pörkö – húst hirtelen pirosra süt, megpirít. Lásd Pironkodik szót.

PÖRKÖLT - hagymásan - Mongol: szonggina tai kuur(g)a = pörkölt hagymásan.

A mongolok, ujjurok évszázadok óta úgy készítik a pörköltet, mint a magyarok.

Pörnyed (Ormányság) - hervad. Mongol: baura (paura) = hanyatlik, gyengül

Pörög – forog, kering, kevereg, kavarog. Mongol: burgi (purgi) – kavarog, kevereg, forog

Mongol: ergildü – forog, kering, körbejár

Pöröl – veszekszik. Mongol: barkira (parkira) – kiabál (veszekszik)

Mongol: buruudqa (purúdka) – hibáztat, vádol, bírál.

Pörsenés – pattanás, kis búb, egyenetlenség a bőrön

Mongol: bardzayi (parzaji) – egyenetlen felületű (pl. arc)

Mongol: berdziger (persiger) = érdes, rücskös.

Pörtet, börtet - lassan, gyengén, rosszul mozog, csoszog, jön-megy. Mongol: buruu (purú) = rosszul

Mongol: baura (paura) = gyengül, csökken (lassul)

Pős - rőzseköteg, vesszőnyaláb. Mongol: boocsa (pócsa) = vesszőköteg, rőzsenyaláb

Pöse - posvány. Lásd Poshad, Posvány szót.

Pösöl - rőzsével megerősít. (pl. gátat) Lásd Pős szót.

Pössent - pisil, odapiszkít. Török: piszle = lepisil, levizel, bepiszkol.

Pöszlék - bőr – vagy szőrmehulladék. Szemét. Lásd Pöszmétel szót.

Pöszme (1) - apró, száraz gally, rőzsehulladék. Szemét. Lásd Pöszmétel szót.

Pöszme (2) (Ormányság).- bolyh. Mongol: bösz (pösz) = pamutszövet, gyapotszövet.

Pöszmétel - szemetel. Hulladékot, törmeléket hagy maga után.
Török: pisz, posz = pizok, pizkos. Szemetes. Mongol: budzar (pucar) = pizok, kosz.

Pöszöre - (övn hordott) pásztorkészség. Mongol: büszele (püszele) = felövez, övre tesz.

Pöszörő - kisfiú hímveszője. Kis vessző. Török: bücsür (pücür) = pici, kicsi
Mongol: bicsikan (picikan) = picike, kicsi

Pöttöm - kis termetű. Mongol: bundui (budui – putui) – pöttöm. (n – néma)

Pőtye (1) - parafa dugó. Kis darab fakéreg. (parafa = fa kérge)
Mongol: бүтүге (pütüge) = befed, beborít, betakar. Fedőréteg, kéreg. Lásd még Pöttöm szót.

Pőtye (2) - petyhüdt, puha, lankadó. Mongol: boyito(g) (poito) = puha
Török: bitap (pitap) = gyenge, erőtlén

Pötyke - büszke, rátarti ; csinos, nyalka, kiöltözött.
Mongol: bardam (badam – patam) = büszke, gögös, dölyfös. (r – néma)
Mongol: budumal (putumal) = festett arc / haj. Színes.

Pötyő - sár, pocsolya, híg lekvár. pötyő = pöcső (ty = cs) Lásd Pocsolya szót.

Pötyögő - tehén nyaka alatt lelógó húsos bőrlebernye , mócsingos hús. Rágós, ehetetlen hús
Mongol: badzaaku ügei (pacakuügei - patyakuügei) = vacak, rossz, hitvány, nem megfelelő

Pötyögős - lötyögős, laza. Mongol: batu ügei (patuügei) = nem szilárd, nem tartós, nem erős. Gyenge, laza.

Puca (1) (erdélyi tájszó) – picsa. Lásd Picsa szót.

Puca (2) - kisfiú hímveszője. Kis pálca , kicsi vessző.
Mongol: bangza (pandza – paca) = pálca. Török: bücsür (pücür) = picsir, kicsi

Pucér, pucos, pucokos- csupasz, meztelen, szőrtelen, toll nélküli.
Török: bos (pos) = üres, szabad, megszabadul valamitől.. Nincs semmi, kopár, csupasz.
Török: poszt = írha, bőr. Csak a bőre látszik, ruhátlan, szőrtelen.
Török: pecse, posu = lepel, takaró. Fedés. (ruházat, szőr, toll)
Török: bez (pec) = szövet, kelme, rongy. Ruha. Ruha nélküli.

Pucok – emberi orrban beszáradt nyálka, váladék (pizok, kosz)
Mongol: budzar (pucar) – pizok, mocsok, kosz.

Pucor - has, pocak. Lásd Poc, pocak szót.

Pudri - kis, kövér, csinos asszony. Mongol: бүдүгүн (püdügün) = kövér, hízott
Török: bedii (pedi) = szép. Török: bodur (podur) = alacsony termetű

Pudvás - korhadástól ürege, lyukacsos , pusztuló fa. (v – néma) puda.
pudva = (lyukacsos) taplógomba. Török: bodrum (podrum) = üreg
Török: badya (padia) = nagy nyílású faedény.
Török: bat / bit (pad / pid) = elpusztul, tönkremegy. Elkorhad.

Puffad - Lásd Pofa, Pöfög szavakat.

Pufajka - hosszú vattacsikkokkal bélelt (katonai) télikabát. Ránézésre felfúj csíkokkal tűzdelt kabát.
Lásd Pofa és Pöfög szavakat.

Pufók – telt, kövér, felfúvódott arcú. Lásd Pofa szót.

Puha – lágy, könnyen összenyomható, gyenge. (h – néma) puha – pua -- puja
Mongol: boyito(g) (pojito(g) – puha

Pukéta (erdélyi tájszó) – bokréta, virágcsokor
Török: baglam = köteg. csokor. Mongol: ba(g)laa (paglaa) - csokor

Pukla - púp, dudor. Mongol: bökö (pökö) – púp

Puli – kis termetű, fekete szőrű pásztorkutya, őrzőkutya.
Mongol: bol(g)omdzila (pol(g)omdzila) – vigyáz, körültekintően jár el, ügyel.

Puliszka - kukoricadarából, lisztből főzött kása. Olcsó, kiadós, laktató étel.
Török: bol (pol) = bőséges, gazdag, dús. kiadós. Török: ucsuz (uszuz) = olcsón, könnyen.

Pulya – kisgyerek. Mongol: boyila (polyila) – kisgyereket gondoz, nevel
Tévesen román eredetű a szó.

Pulyka – tyúkkal rokon, nagy testű háziszárnyas. Fő jellegzetessége, hogy ingerlésre felfújja, kiduzzasztja nyak alatti vörös hólyagját. Mongol: бүлкүгер (pülküger) – duzzad, kiduzzad, domborodik.

Púp – kidudorodás, domborulat. Mongol: böbör (pöpör) – púpos

Pupa (ormánysági szó) – kenyér (félgömb formájú)
Mongol: bembeger (pempeger - pepeger) – gömbölyded, kerekded

Pupák (ormánysági szó) – ostoba. Mongol: bobo (popo) – buta, tökfaj, lassú észjárású
Tévesen szláv eredetű szó.

Pura - fa pora, fűrészpor. Lásd Por szót.

Purcan - fingik, szellent. Bélgázt kifúj. Mongol: burdzang (purcang) = fúvóka.

Purdé - meztelen gyerek. Cigány (indiai) szó. Purdé = törpe, meztelen szörny, mumus.
Cigány (indiai) szó.

Purgál - hajt, meghajt ; hasmenése van.
Mongol: burgi (purgi) = kavarog, kevereg, csavarodik, gomolyog, forr, buzog.

Purgámlik - buborékol, bugyborékol. Mongol: burgila (purgila) = forr, bugyog

Purhos, purhás - szúrágta, faporról vegyes redves fa. Lásd Por szót.

Puró - bivalyborjú. Mongol: bírau (pírau) = borjú

Púró - nagy hasú, kövér ember. Mongol: bórdomal = hízott

Puruttya, purungya (felvidéki – csatai és ormánysági szó) - szegény, rendetlen, piszkos, koszos elhanyagolt külsejű, rongyos ruhájú, hitvány, lenézett népség
Mongol: borocsul (porocsul) – pór nép, szegények. Mongol: burta (puruta) = szenny, kosz, piszok

Purzsa - göndör szőrű, görbe szarvú juh. Mongol: burdzigar (purzsigar) = göndör szőrű

Puska - durranó hangot adó lőfegyver. Kínai - mongol: puu = ágyú, (durranó lőfegyver)
Kínai : pao' jian' (puudzing - **púsing**) = rakéta.
A puska szót tévesen görög – latin – német - szláv szónak tartják.
A lőport, kezdetleges löporos fegyvert (puska, ágyú, rakéta) a kínaiak találták fel és alkalmazták elsőként a világon. A szó is tőlük terjedt el a világba.

Pusztá – kopár, üres, lakatlan síkság. Üres, műveletlen terület. Majorság, parlag (üres föld), elhagyott üres épület, kiirtott erdő, üresen, zsír nélkül fogyasztott főtt tészta. Valami nélküli.
Mongol: buszu (puszu) = - talan, - telen.
Mongol: toload = dombok, kisebb magaslatok.
puszu - tolod = dombok nélküli = sík terület. Pusztá hun férfinév is !
Török: bos (pos) = üres, szabad. Török: dolay (tolaj) = vidék
pos – tolaj = üres, szabad vidék
Orosz: pusztój = üres, lakatlan. Lásd még Pusztít szót.

Pusztít – tönkretesz, szétver, elront. (pusztasággá tesz). Ujgur: buzmaKh (puszmakh) = pusztít
Mongol: buszaniul (puszaniul) = pusztít, tönkretesz, szétver.
Orosz: opusztosaet = pusztul .

Pusztulyka (erdélyi tájszó) – házilégy. Mindent bepiszkító légy.
Mongol: budzarla (puszarla) = bepiszkít. (minden légyzaros...)

Putina – fabödön. Török: bidon (piton) = bödön.

Putri - (róka, borz, mormota ..) földbe ásott / mélyített ürege, vacca, szálláshelye ; földbe vájt/ mélyített gödör- lakás, barlang- lakás ; döngölt föld/ vályog falú nyomorúságos lakhely.
Török: batare (patare / patre) = valahová süllyedt, bemélyedt

Puttony - faedény, favödör, fasajtár, bödön formájú faedény. Török: bidon (piton) = bödön.
Görög – latin – német szó ?

Putu - tetű. Török: bit (pit) = tetű

Putyi - rövid, apró szemű kukorica. Lásd Pöttöm szót.

Puzdori - lobbanékony, indulatos, hirtelen haragú.
Mongol: budzingna (puzingna) = felbolydul, felizgul, felidegesíti magát.

Puzsa (ormánysági szó) – csiga. Növényeket megrágó csiga.
Mongol: buszaniul (**puszaniul**) – tönkretesz, pusztít

Püccök - mocsok. Mongol: budzar (pucar) = mocsok, kosz
Török: pasz, pisz = kosz, szemet, piszok, mocsok

Pülők - mafla, ügyetlen. Mongol: balag (palak) = baj, hiba, mulyaság, balfogás.
Balog. Bajt, kárt okoz.

Püszürü, pöszörő - kisfiú hímveszője. Kicsi, pici.
Török: bücsür (püszür) = picur, kicsi.

Az „r” hanggal kezdődő szavaink egy része „r” hang nélkül található meg a mongol nyelvben.

Erre a magyar nyelvben is vannak példák: pl. Acsít - racsít - vacsít.

Egy-egy esetben az is előfordul, hogy e szavak „r” hangja előtt egy magánhangzó áll. Pl. Rény – erény.

Előfordul, hogy „r” hang helyett „l” hanggal kezdődnek. pl. róhere = lóhere (lucerna), rúra = lóra.

Ennek okára, kialakulására nem jöttem rá. Az bizonyos, hogy a mongol nyelvben kevés szó kezdődik „r” hanggal. Az a néhány szó is ujgur eredetű.

-ra, -re, felé - helyhatározóragok. Mongol: -ruu, -rüü

RABA, rabatalyiga, rabaszékér (székely szó) - talyiga (szállító). Mongol: abacsi = szállít, hord

Rabonban - ősi (hun) székely táltos, főpap. Tibeti - Mongol: lharamba = láma, pap

Mongol: rabnai = felszentelés. Mongol: (g)aramba = papi, szerzetesi fokozat (tibeti szó)

Török: Rab = Isten. Török: ban = méltóság, tisztség. Isteni tisztség.

Racka juh - göndör, csavart, hullámos szőrű, csavart szarvú juh.

Mongol: adzigir - göndör, hullámos szőr (haj)

Rács - a szó a német der Rost = rostély szóból származhat.

Rág - fogával szétmorzsol, megőröl, összezúz. Mongol: üiregül = szétmorzsol

Török - mongol: yar / araa = öröl. Mongol: üre = szétdörzsöl, zúz, koptat

Ragadós anyag - tapadós anyag. Mongol: la(g)altu = ragacsos

Mongol: egedeng (regedeng) - csiriz

Mongol: önggör (rönggör - rögör) = edény falára tapadó (ragadó) nyírkos hártya, lepedék.

Ragy - fénytelen, tompa fényű. Mongol: irügei = tompa

Ragva - himlőhely arcon. Mongol: ag - himlőhely

Ragyvítja magát - rendbe teszi magát Szlovák: riadny (riagyni) = rendes

Ragyog - tükröződik, fénylik, csillog. Török: akset (agset) = tükröződik. (r - néma a szó elején)

Mongol: önggele = fényesít (r - néma a szó elején)

Ráhal - ráhagy, öröktől hagy. Mongol: kalamdzila (halamdzila) = gondoskodik valakiről.

Rak - tesz, helyez. Török: aktarma = rakodás, átrakodás (r - néma a szó elején)

Ramaty - szalma törmeléke; durva; hitvány, gyenge, vacak

Mongol: emterkei - törmelék, darabka, szilánk. (r - néma a szó elején)

Mongol: amtaügei = rossz ízű, érdektelen. (r - néma a szó elején)

Ránc - gyűrődés, redő, összehúzott anyag. Német: Runzel (runcel) = ránc

Rándul - hirtelen megrázkódik, megbillen. Mongol: ondoldza - megrándul. (r - néma a szó elején)

Ránt (1) - hirtelen maga felé mozdít. Lásd Rándul szót.

Ránt (2) - lisztet forró zsírban megpirít, megsüt. (rántott csirke = sült csirke)

Német: Röte = pirulás. (n - néma). Német: Rot = piros. Német: Rösten = pirít (s = n)

Rántás - forró zsírban pirított liszt. Lásd Ránt (2) szót.

Rapitvára, ripityára - apró darabokra törve.

Mongol: ebdere (eptere) - összetörik, eltörik, tönkretesz. (r - néma a szó elején)

Rápen (székely szó) - fejbőr betegsége. Mongol: eber (eper) = bőr kérgesedés.

Rátap - rátapod, rálép. Mongol: debszele (tepszele) = tapos

Ratymat - céltalanul tesz - vesz, járkál. Lásd Rak és Matat szavakat.

Rávún - ráun. Lásd Untat szót.

Ráúszköl - ráerőltet, rákényszerít. Török: üsztünlük = fölény (erőfölény)

Mongol: üszüde = üstökénél, hajánál fogva megragad valakit. Átvitt érteleme: kényszerít.

Rávarsol - indulatosan rákiabál. Mongol: arcsayilga = acsarkodik. (v - néma a szó elején)

Ráverdít - ráordít. Lásd Ordít szót.

Ráz - gyorsan ide-oda mozgat, rángat. Török: rase = remegés, reszketés, rázkódás

Mongol: idzab tatab ki = rángatózik, rázkódik.

Mongol: idza(g)ana = ide-oda mozog, izeg-mozog.

Rázkódik - Lásd Ráz szót.

Rázút - ráüt, rávág, rázúdít. Mongol: dzodo (zoto) = megüt, megver

Reákandarodik - kígyó rátekeredik valakire. Mongol: kanara = hajlik. Ráhajlik.

Reápall - ráüt. Lásd Pall szót.

Reápancsol - ráüt, rácsap. Lásd Pancsol (1) szót.

Reárodal - rúddal elver (pl. lovat) Török: rot = rúd.

Reásezál (1) - ráhelyez, rátesz, rárak. Megpúpoz adagot.

Sezáld rija jó móddal, hogy nyomja meg, nehogy összereszgyálóggyék.

Púposan rakjál rá, hogy rendesen tömörödjön, nehogy összerázódjon (és kevesebb legyen).

Török: sisir = dagaszt, puffaszt, felfúj. Púposra, kúposan rak.

Reásezál (2) - rájön valamire, megsejt valamit. Török: sezis = megérzés

Reáutasodik - rájön valamire. (Megtalálja az útját - módját). Út - finnugor szó.

Rebedeg (ormánysági szó) - nyavalyatörés állatoknál. Mongol: ebedsin - kór, betegség

Rebeg - halkan suttozva, remegő, reszkető hangon mond. Mongol: abir szibir - suttozva

Mongol: iribigneür - reszket, remeg

Rebes - ringó, feslett erkölcsű nő. Lásd Rébék szót.

Rébék - lány rosszálló megnevezése a szülő részéről. Ribanc? Feslett erkölcsű? Kis kurva?

Mongol: ebderel = romlás, szakadás (fésülés). Romlott, feslett. (r – néma a szó elején)

Rebus - jel, rovás a fán. Ró, vés - finnugor szó. Rébusz - latin szó.

Rece (1) - hálószerű csipke.. Lásd Rács szót.

Rece (2) - farkasfog. Farkasfog minta. Mongol: adzi(g) = farkasfog. (r – néma a szó elején)

Réce, ruca - kacska. Víziszárnyas. Fejét vízbe dugva keresi élelmét.
Mongol: uszun (ucsun) = víz. Mongol: uszucsila (ucsucsila) = vízen úszik. (r – néma a szó elején)
Török: ics = iszik. Fejét vízbe dugva kersi élelmét. „iszik.” (r – néma a szó elején)

Recikál (ormánysági szó) – nyikorog. Mongol: ircsigine (icsigine) – csikorog (nyikorog)

Red, regy - redő, ránc, berakás, rétegesre hajtott. Lásd Réteg szót.

Redeg - kivágott fa valamilyen tulajdonságára utaló szó. Pontos értelme nem ismert. Redves? Nedves?
red, redő, redeg = réteg, redő. Fa évgyűrűje. Idős fa? Lásd Réteg szót.

Rédeg gulya (ormánysági szó) – hizlalásra fogott gulya
Mongol: adugula – állatot tenyészt. (r – néma a szó elején)

Redeges - érdes, durva, recés. Ráncos, redős. Lásd Réteg szót.

Redema – két, három rétegű keretes háló. Lásd Réteg szót.

Redő - ránc, réteg. Lásd Réteg szót. Tévesen szláv eredetű szó.

Redves - üregesen korhadó fa; koszos, hitvány, ócska, ronda
Mongol: adayir – odu, vacok, üreg. Mongol: adaszqa – hitvány, gebe
Mongol: ada(g) – hitvány, alja, rossz, utolja

Redvences (ormánysági szó) – gyenge, sovány. Lásd Redves szót.

Régi – múltbeli, avult, koros, öreg. Mongol: akima(g) (agima(g) – koros, idős. Mongol: ügszire – avul

Rege – elbeszlélés, elmondás. Mongol: üge – mondás, beszéd, elbeszélés
Mongol: ögülelge, ügülelge – elbeszélés

Regel - legel. (r = l) Felvidék – Bény : reg = füves terület, legelő.

Regél – elmond, elmesél valamit. Mongol: ügüle, ögüle – elmond, mond
Belső mongol: iragla – fecseg, sokat beszél

Regény - elbeszélés. Lásd Regél szót.

Reggel – a napfelkeltét követő rövid időszak. Finnugor szó is.
A „délelőtt” meghatározás nem pontos, mert 9 óráig még azt mondjuk, hogy reggel 9 –kor.
A 10 órára már azt mondjuk, hogy délelőtt 10-kor. Mongol: örlüge (örüge) - reggel
Mongol: giliigene – fénylik, felragyog (Nap)

Regget - rekeszt, elzár, eldugít, elrejt. Lásd Reked szót.

Regnál - sürget, zaklat, ösztönöz, korhol, szid. Mongol: ögegsiregül = nógat, ösztökél.
(r – néma a szó elején). Lehet még latin szó is - uralkodni?

Regy - Lásd Red szót.

Régye - patak, kis folyó rekesztésére használt faág, gally. Lásd Regget szót.

Regyél - nagyjából összetűz, megfércel; nagyjából megcsinál valamit.
Török: egreti = átmeneti, ideiglenes pl. megoldás
Török: ignele = összetűz, megtűz. (r – néma a szó elején)

Reht - szerencse. Német: rechtes Glück = igaz, jogos szerencse

Réja - dallam, láрма, sírás, rívás. Mongol: aya = dallam. Mongol: uyila = sír, rí. Mongol: jariya = láрма

Rejhed - rohad. Mongol: üküdei (ühüdei) = dög, hulla, bomló tetem. (r – néma a szó elején)
Mongol: ögire (öhire) = korhad, foszlik
Mongol: udura = bomlik, feshlik, korhad. (rohad h – néma. road)

Rékál - edényt beszennyez, bekoszol
Mongol: önggör (önkör) = lepedék (kosz) - edény falán. (r – néma a szó elején)

Rékás - réteges. Lásd Regy, Red szavakat.

Reked – elakad, fogja valami, beszorul valahová. Mongol: a(g)dala – fogva tart. (r – néma a szó elején)
Mongol: a(g) – szoros, szűk. Török: agillan = összeteterelődik, összetorlódik. (r – néma a szó elején)
Török: egle = feltartóztat. Gátol valamiben. Tévesen a Rejt szóból származtatják.

Rekenő, rekenyő - szőlőkacs; szőlő gyenge, zsenge hajtása; szárba szökkenő sóska gyenge, zsenge hajtása. Török: rakik = gyenge, puha, vékony
Mongol: ükü(g)ence = gyenge (r – néma a szó elején)

Rekken, rökönödik - meghökken, megijed, megbotránkozik; megromlik, megpenészedik, tönkremegy.
Török: ürk (ürükü) = megijed. Mongol: ürgü (ürügü) = megriad, megijed
Mongol: ürügde = tönkremegy

Rekkenő hőség (1) - szellő, szél hiányában megrekedő, fülledt forróság, mindent kiszárító, perzselő meleg.
Lásd Reked szót. Török: arikla = kiszárad, összeaszik
Tévesen a Rejt szóból származtatják.

Rekkenő (2) - korhadó, rothadó fa ; előregedett, törékeny zsúp, nád.

Mongol: ögire = korhadó, előregedő, foszló. (r – néma a szó elején)

Rékmántos - töredezett, repedezett. Török: ögüt = tör. (r – néma a szó elején)

Török: mantazamsız = nem ép, sérült.

Remeg – félelemtől, hidegtől, láztól apró, gyors mozgással rázkódik.

Mongol: omoldza – izeg-mozog, ide-oda mozog. Lásd még Rémül szót.

Remese – vastagbél; méh (szerv).

Mongol: umuszu – vastagbél (lovaké)

Mongol: umai –méh (szerv)

Rémü - fokozó szó. Nagyon valamilyen. Rém rossz ez a gyerek = rémisztően, félelmetesen, ijesztően, rettentően rossz. Lásd Rémül és Retten szavakat.

Rémül – megijed, megretten, elborzad, félelem tölti el, retteg. Mongol: emiye – fél, retteg

Rén - sütő. Tűzhely sütője. Német: brennen = sütés

Rend - tárgyakkal megszokott, szabályos, esztétikus elhelyezése. Szabályok, törvények szerinti viselkedés. Mongol: undu – rend. Tévesen szláv eredetű a szó.

Rendetlenül – rend nélkül, összevissza. Mongol: undui szundui - rendetlenül. (r – néma)

Rendít – megrémít, megingat, megrengtet. Lásd Rémül szót.

Reneg - reng

Lásd Reng szót.

Rénfa (rémfa) – szerfa, gerenda, 4 lábú szolgálfa, melyre a levágott disznót ráemelik, felakasztják felbontás, feldarabolás végett. Rénfára akasztották a pásztorok a bográcsot főzéskor.

Német: Renkstange = emelővas. Német: Rennstange = bontóvas

Reng – rázkódik, remeg.

Mongol: engszele – rázkódik

Rengeteg – nagyon sok, töménytelenül sok, nagy mennyiségű

Mongol: öngtei = bőséges, túl sok. (r – néma a szó elején)

Tévesen a Reng szóból származtatják.

Renkesz - kövér. Rengő hájú. Lásd Reng szót.

Renty - rossz hírű férfiakból, nőkből álló társaság mulatsága valamilyen lebujban, ahol a lakoma is lopott jószágból készült. Rossz, rongy, hitvány.

Mongol: andau (antau) = hiba, vétés ; káros, rossz. (r – néma a szó elején)

Mongol: endegüü (entegüü) = helytelen, hibás,

Rény - erény, jó erkölcs, illendő magatartás

Mongol: enreltü – emberséges, jószívú, könyörületes (r – néma a szó elején)

Rénye – tojás.

Mongol: öndegen – tojás (r – néma a szó elején)

Renyekedik , renyezkedik – szomorkodik, búsul, sopánkodik, aggódik, siránkozik

Mongol: enel – szomorkodik, búsul. bánkodik, kesereg

Renyhe (1) - lanyha, nyugodt, csendes, lassú, lusta, enyhe. (h – néma)

Mongol: engke – nyugodt, békés. Mongol: undzil – erőtlen, gyenge

Renyhe (2) -- tenyésztésre alkalmatlan kancákból és herélt csődörökből álló ménes.

Mongol: andau = hibás, káros, rossz (r – néma a szó elején)

Mongol: endegüü = helytelen, hibás (r – néma a szó elején)

Renyhe (3) - ügyes, eleven. Mongol: uran = ügyes. (magánhangzó előzi meg a szót)

Répa - hengeres alakú gumós takarmánynövény , zöldségféle.

Német: Rüben (rüpen) = répa. Orosz: repa = répa

Repce - olajos magváért termesztett sárga virágzatú növény.

Német: Raps, Reps = repce. Szláv szó is.

Repdes - szárnyával csapkod, repül. Mongol: debildze (depilce) = repked, repül

Mongol: erbegene (erepegene) = szárnyával - csapong, repdes. (magánhangzó előzi meg a szót)

Repedés – szakadás, hasadás, kétfelé válás,

Mongol: ebderel – szakadás. Mongol: ibere – szakad

Resped - Lásd Resved szót.

Rest – lusta, lassan mozduló. Mongol: üdzig – lomha, lassú. Mongol: adziuda – lassú

Restell - szégyell, rest valamit megtenni. Lásd Rest szót.

Resved, presved - tesped, tétlenül várakozik ; étel túl sokáig áll a meleg tűzhelyen;

gyümölcs összeszárad ; főtt étel állottá válik, poshad. (v – néma a szó közepén) resed.

Mongol: adzsana = várakozik. (r – néma a szó elején) (racsana – raszana)

Török: epri = elromlik, megsavanyodik – étel. (presved)

Mongol: a(g)sira = összeszárad, összesűrűsödik. (r – néma a szó elején) rasira.

Reszel – ráspolyozik; reszelő szerszámmal apró morzsákat választ le valamilyen anyagról (fémről).

Német: raspeln = reszel

Részeg – alkoholból sokat fogyasztott személy, tántorog , hangoskodik, duhajkodik.

Mongol: eszüg, öszüg = kancatejbor, kumisz. (r – néma a szó elején)
Mongol: a(g)szurga (aszurga - aszuga) = duhajkodik. (r – néma a szó elején)
Reszel - reszelővel szilárd anyag felületéről kis mennyiséget ledörzsöl.
Német: raspeln - reszel, ráspolyoz
Reszket – rázkódik, remeg, ráng. Lásd Ráz szót.
Rét – nedves, füves terület, legelő, füves kaszáló
Mongol: atar – érintetlen legelő, fű. Török –mongol : oto = legelő, fű (r – néma a szó elején)
Réteg – anyagnak több vastagságban való egymásra rakódása, hajtogatása.
Mongol: eteged – réteg. Mongol: ötüger – redő, ránc
Rétes -sok rétegre hajtogatott, vékony tésztából és a közé göngyölt töltelékből álló sütemény. Lásd Réteg szót.
Retten – megijed, megrémül. Mongol: ayidaszun (aitaszun) – retten, megretten
Retye - elhízott ember. Török: etut = hízik (r – néma a szó elején)
Retyemetyél - etyepetyél, locsog, fecseg. (néha rosszindulatúan)
Török: öt = kukorékol, csacsog. Locsog. (r – néma a szó elején.)
Mongol: üge (üde - üte) = szól, mond, beszél..fecseg...(g = d) (r – néma a szó elején)
Mongol: mata = áskálódik, pletykál.
Retyerutya - személyes holmi, ócska limlom, értéktelen kacat ; átvitt ért: hozzátartozó, rokon
Mongol: örteg (öteg) = érték (r – néma a szó elején)
Mongol: ö(g)edügi (öedögi - ötügi) = hasznavehetetlen (r – néma a szó elején)
Török: öteberi = vicik-vacak, limlom. (r – néma a szó elején)
Török: etraf = környezet. (hozzátartozó, rokon). (r – néma a szó elején)
Revededik (székely szó) – ráripakodik valakire
Mongol: ebdere (evdere) – civakodik, veszekszik. (b = v)
Reve (1) - tüzes vas kovácsolásakor leváló vékony rozsdaszerű réteg. Lásd Revesedik szót.
Reve (2) - elbomlott, korhadt fa. Lásd Revesedik szót.
Revesedik – korhad, porlik, rozsdásodik. Mongol: ebüre (evüre) – revesedik, korhad. (b = v)
Révedezik – álmódzik, ábrándozás. Francia: reverie – álmódzás, ábrándozás
Rezeg – rázkódik, ráng, gyorsan ide-oda mozog. Lásd Ráz szót.
Rezsmeget (ormánysági szó) – rejteget, takargat (szem elől elrejt)
Mongol: üdzemdzi ügei– láthatatlan, nem látható
Réz – vörös színű fém. Angol : red – vörös. Rőt.
Rezeg - Lásd Ráz szót.
Reznek - széklet. Török: rezil = ocsmányság, disznóság.
Rézsút – ferde út, egyenestől eltérő út. Mongol: (g)adziya – ferdeség
Riad – megijed, hirtelen felébred zajra. Mongol: ayu – fél valamitől
Mongol: ayumar – ijesztő, félelmetes, iszonyú, rémes, rettenetes, szörnyű, elborzasztó, riasztó
Tévesen a Rí, (sír) szóból származtatják.
Ribanc – feslett erkölcsű nő, kurva, rongy ember. Török: libas (ribas) = rongy
Mongol: ebcseldü – közösül (n – néma)
Mongol: ebderel = romlás, szakadás (feslés). Romlott, feslett) (r – néma a szó elején)
Ribol - koptat, nyű, szaggat, károsít - ruhát. Török: libas (ribas) = ruha
Mongol: ebderel = szakadás, romlás. Mongol: jaba (laba) = kopár, kopott, szaggatott. (l = r)
Ribzik - rémlik, emlékezik valamennyire. Török: abide = emlék. (r – néma a szó elején)
Ricu - feslett erkölcsű nő, ringyó. Mongol: idzara = szakadozik, feslik. (r – néma a szó elején)
Ricsó, ricskó (ormánysági szó)- fiatal fiúgyerek (öcsi). Mongol. öcsüken – kicsi, kicsiny, (fiatal) - öcsi
Rideg – hideg, hűvös, túlságosan mértéktartó. Télen (hidegben) is szabadban tartott állatok. Hideg tartású állatok. (r – néma) rideg – ideg. Lásd Hideg szót.
Rigmus – mondóka, tréfás vers. Lásd Rege szót.
Rigó – fekete és sárga színű énekesmadár. Rigó dallamos énekére gyakran jegyzik meg: „de szépen mondja..”
Mongol: egeszigle – dallamosan énekel. Mongol: üge – szó, beszéd
Rigvet - szarvasbika, őzbak nőtényt hívó hangja párzás idején. A nőtényeknek szóló hang, hívás.
Rigvet = kiált, szól, mond, hív. Lásd Rege szót.
Riherongy – hitvány, aljas; silány, szakadt, rongyos; ringyó. Mongol: ükencse (ühencse) – silány.
Rikkant – kiált, hangosan szól, kurjant; rigó éles hangot hallat, rittyent.
Lásd Rigó és Rege szavakat.
Rilla(d) - női nemi szerv. Török: iltica = búvóhely, rejtkehely. (r- néma a szó elején)
Török: iltihak = egyesül valakivel. Közösül (r --- néma a szó elején)
Mongol: ilgi = hasított bőr. (r – néma a szó elején)
Rima – feslett nő, szajha. (r – néma) rima – ima. Mongol: ömöre – foszlik, feslik (feslett)
Ring – reng, rázkódik. Lásd Reng szót.

Ripacs – olcsó, sekélyes bolondozással hatást elérni akaró személy
Mongol: ebecsingne (epecsingne) – bolondozik

Ripakodik – valakire hangosan, indulatosan, haragosan rászól.
Mongol: oborkila (oporkila) – indulatosan felemeli a hangját, elfutja a méreg.
Tévesen a Rí szóból származtatják.

Ripityára – apró darabokra tör. Lásd Rapityára szót.

Riska - kis termetű, jól tejelő vörös vagy vörösestartka szőrű tehén.
Török: isilik = vörös foltos (r – néma a szó elején)

Riszál – járás közben a farát ide-oda rázza. Lásd Ráz szót.

Ritkán – csak időnként, kevésszer, gyéren. Tévesen szláv eredetű a szó.
Mongol: udaakan (utákan) = időben elhúzódó. (r – néma a szó elején)

Ró – vés, váj (jelet, vonalat). Finnugor szó is.
Török: oy = vés, váj, farag. (r – néma a szó elején)
Mongol: oolida (ólida) - váj, vág (vájófejszével) (r – néma a szó elején)

Rób(a) - halom, rakás. Mongol: oboa = halom, kupac. (r – néma a szó elején)

Ródal (erdélyi tájszó) – ver, rudal ; rudat feldarabol. Mongol: udar tata – elver, megver
Török: rot = rúd

Roff - fonál mértékegysége. Köteg.
Török: lif (rif) = hosszú, vékony szál, növényi rost, rostokból készült nyaláb.

Rogy (1) – összeesik, állóhelyben összezsugorodik, összeroskad, leomlik, ledől, beszakad
Mongol: öyögede (öögede) = összeesik. Mongol: ogcsora = leszakad, leválik
Mongol: ogši = kilazul, meglazul, megcsúszik. (r – néma a szó elején).

Rogy (2) - rothad. Mongol: ögire = korhad, előrepszik, foszlik. (r – néma a szó elején).

Rogya (ormánysági szó) – rokon, atyafi. Mongol: ug – ág, eredet, származás (rokonság)
Mongol: ugszaa – nemzetség, fajta, ág (rokonság)

Rogya (1) (erdélyi tájszó) – ragya, szeplő. Lásd Ragya szót.

Rogya (2) - lusta, fáradt. Mongol: oyog (oog) = lusta, rest. (r – néma a szó elején)

Rogyoga - rozoga. Lásd Rozoga szót.

Rohad – tetem, hulla bűzös gázokat fejlesztve elbomlik. Mongol: üküdel (ühüdel) – dög, tetem, hulla
Mongol: ükülte (ühülte) – elhalás, pusztulás. (r – néma a szó elején)
Tévesen a rút (csúnya) szóból származtatják.

Roham – hirtelen gyors futás, rohanás; vihar gyors támadása. (h – néma) roham - roam - oam
Mongol: üimece – feltámad, tombol, rohamoz – vihar
Mongol: omoulang – heves/ hirtelen természetű, dühöngő.
Mongol: ukusz (uhusz) = nekiiramodik. (r – néma a szó elején)

Rohoda - rendetlenül öltözött, lompos, lusta, tunya ; düledező viskó ; gebe ; sokat kiabáló eleven gyerek ; haszontalan. Török: rahat (rahat) = kényelmes, nyugodt. Ráérős, lusta.
Török: ruhsuz = erőtlén, gyenge. (gebe, düledező viskó)
Mongol: ö(g)edügei (öhedügei) = haszontalan, semmirekellő, alkalmatlan. (r – néma a szó elején)

Rohonc - haszontalan, semmirekellő. Lásd Rohoda szót.

Rojtosodik – szövet, ruha szálaira bomlik, szálai elszakadnak.
Mongol: aldara (ajtara) – szétlazuul, szétoldódik, kibomlik, meggyengül (foszlik)

Rókázik – okád, hány. Mongol: ogi – öklendezik, hány

Rokkaszt (ormánysági szó) – megnyúlt kocsitengelyt összebb, vastagabbra ver a kovács. Tömörít.
Mongol: aglausza – tömörül

Rokon – egy nemzetséghez tartozó családtagok. Vérségi kapcsolatban álló személyek
Mongol: ug – ág, eredet származás. Mongol: ugszaa – nemzetség, fajta, ág. (r – néma)

Rombol – ledönt, szétönt, pusztít. Mongol: embüre – összedől. (r – néma a szó elején)

Romlik – használhatóságából fokozatosan veszít. Szétbomlik, szétesik, öregszik, avul, kopik
Mongol: embüre – szétesik, szétdő. Mongol: yambii - elromlik.

Róna (1) - széles, nyílt víztükrő ; széles, nyílt térség. Szláv szó is.
Mongol: oron = tér, térség. Török: arazi = terep, terület

Róna (2) - keréknyom, bevágás, sekély árok, valami ágya, horony.
(r – néma) róna - ona. Mongol: onila – bevágást, hornyot készít
Mongol: oron – ágy (ágyazat)

Ronda - csúf, nem szép, hibája van, rendetlen. Mongol: anda = hibás, káros. Károsodott.
Mongol: ondoyi = széles, domború farú.
Mongol: unduyi szunduyi = rendetlenül. (r – néma a szó elején)

Rongy (1) - szakadt, elhasadt, tépett, elnyűtt ruha. Mongol: ang = hasadék, repedés; hasad, reped.

Rongy (2) - ruha, öltözet

- Mongol: önggele = burkol, fed, takar, leplez, szépít. Ruházat. (r – néma a szó elején)
- Ront** - kárt okoz, árt, hibát csinál. Mongol: andagar (antagar) = káros, ártalmas
Mongol: anda (anta) = hibázik, téved, mulaszt, károsít (r – néma a szó elején)
- Ropó** - lejtős út. Mongol: oboa = halom (kis domb) (r – néma a szó elején)
Mongol: obong tobong = hepehupás. Dimbes – dombos terület.
- Roskad** - kimerülten, fáradtan eldől, összeesik ; régi épület összedől ; leszakad a háztető.
Mongol: uszad = megsemmisül, elpusztul
Mongol: ü(g)szere = fáradt, kimerült, romlik
Mongol: üdsire = korhad, pusztul (r – néma a szó elején)
- Roskol** - elfáraszt, kimerít. Mongol: ü(g)szere = fárad, kimerül, romlik
Mongol: ecsege (esege) = kifáraszt, kimerít, agyonhajszol. pl. lovat. (r – néma)
- Rost** - hosszú, vékony szárú növények merev, szilárd szára. pl. kender rostja.
Mongol: esi = szár. Mongol: esitei = száras, valamilyen szárú. (r – néma a szó elején)
- Rostál** – magvakat rostélyszerű szűrőn rázogatva tisztít.
Német: der Rost - rács, rostély. (rosta) Lásd még Ráz szót. Tévesen szláv eredetű a szó.
- Rósza** - női nemi szerv. Mongol: oszkor = repedés (r – néma a szó elején)
- Rotyog** – sűrű folyadék, pépes anyag gyors főzés közben, hirtelen forrásnak indulva bugyborékoló, fortyogó, pöfékelő hangot ad. Folyadék forrva buzog nagy lángnál.
Rotyog – jobban forr a kelleténél. Gyors forralás nagy tűznél. Meggrottyantjuk a halászlét = dobunk egy –két fát a tűzre, egyet forrjon még gyorsan.
Mongol: idebkitei (itebkitei) – buzgó, heves / erőteljes folyamat
Mongol: idebkisi (itebkisi) – tevékenysége megélénkül
- Rozog** - csikorog, ropog. (r – néma) rozog – ozog.
Mongol: irdzsigine (icsigine – iszigine) – csikorog
- Rozoga** , rogyoga – düledező, ide-oda mozgó, ingatag, roskatag. (r – néma)
Mongol: idzsagana (izagana) – izeg-mozog. Lásd még Rogy (1) szót.
- Rozsda** – vas felületén képződött oxid réteg. Német: der Rost – rozsda. Tévesen bolgár szó.
- Röcsmög** - nagyon csúnya. Mongol: üdzsemdzi ügei = csúnya, csúf, rút. (r – néma a szó elején)
Mongol: mökös = gyatra, hitvány, gyenge
- Rőd** (ormánysági szó) – redő, ránc. Mongol: ötüger (ödüger) – ráncos, redős. (r - néma a szó elején)
- Rődök** - meddő , magtalan. Alkalmatlan a szaporodásra, haszontalan.
Mongol: ögedügei (öedügei) = alkalmatlan, haszontalan. (r – néma a szó elején)
- Rög** – csomóba összeállt, összeszáradt kis darab föld.
Mongol: egsi – összeszárad. (r – néma a szó elején)
- Rögöl** - földcsomót, rögöt összetör. Mongol: ögüt = porrá tör, összezúz. (r – néma a szó elején)
- Rögtön** - késlekedés, várakozás, halogatás nélkül ; azonnal, mindjárt, tüstént.
Mongol: udalügei (ugalügei) = késlekedés, halogatás nélküli. (g – néma)
Mongol: ugtul(g)äügei = várakozás nélküli. (r – néma a szó elején)
Tévesen a Reg = reggel szavakból származtatják .
- Rököl** (székely szó) – ordítva, hangosan sír. Mongol: igerge (ikerge) – jajveszékel.
- Rököny** - penész; ijedelem, félelem. Mongol: ükü = tönkremegy. (r – néma a szó elején)
Mongol: ögire = korhad, romlik. Tönkremegy.
Mongol: ayikubtur = félelmetes (r – néma a szó elején)
- Rökönyödik (1)** – nedves ruha, gabona dohosodik, penészedik. Mongol: ükü = tönkremegy.
- Rökönyödik (2)** – felháborodik, megbotránkozik valamin. (r – néma) rökönyödik - ökönyödik.
Mongol: egde(g)üce – felháborodik. (r – néma a szó elején)
- Römpöly** - kb. 2 dl –es folyadék mérőke, merőke.
Mongol: umbaul = vízbe (folyadékba) merít. (r – néma a szó elején)
- Rönk** – kivágott fatörzsnek olyan méretűre vágott része, mely az erdőben görgetéssel mozgatható, székérre felgörgethető. Mongol: öngköri – gördül, gurul; hengerget, görget
- Rönköly** - rög. Gurulni képes földcsomó. Lásd Rönk szót.
- Röstöl** - pirít ételt. Német: das Rösten = pirítás.
- Röszmeg** - beteges, sovány állat. Mongol: (g)odzsozar (oszogar) = sovány. (r – néma a szó elején)
Mongol: mökös = gyatra, hitvány, gyenge
- Röszmő** - vékony ágak, vessző kötege, rőzseköteg ; használt, kis értékű holmi.
Mongol: geszi(g)ü (esziü) = rőzse, ág. (r – néma a szó elején)
Mongol: mökös = gyatra, hitvány. Mongol: mökös = gyatra, hitvány
Mongol: kaszang (haszang - aszang) = használt (r – néma a szó elején)
- Rőt** – vörös, barnászörös. Német: rot – vörös. Angol: red – vörös
- Rövid** – kis hosszúságú, kurta, kis ideig tartó. (v = néma) rövid.

Mongol: aadai – rövid (r – néma a szó elején)
Ruccan – kisebb távolságra, rövidebb időre elugrik, kirándul. (r – néma) ruccan - uccan
Mongol: üszür (üçür) – ugrik, szökken
Rúd – vastagabb husáng, vékonyabb oszlop, pózna. Türk: rot – rúd
Rúg – lábával hirtelen mozdulattal lök, üt. Mongol: alki (aki – agi) = üt. (r – néma a szó elején)
Rugózik – nyomásra visszaugrik. Mongol: egerencse – ugrik
Rúra – lóra, tűzhely sütője. (valójában üreg a kemencében, tűzhelyben)
Mongol: aurkai = üreg, lyuk, akna, téglaegető gödör. (r – néma a szó elején)
Rút - csúf, ronda, nem szép ; ráncos, bibircsók, himlőhelyes arcú ; rossz, gonosz lélek
Mongol: aturiya-tai = ráncos, gyűrött (pl. arcú) (r – néma a szó elején)
Mongol: üütü = szemölcs, bibircsók (r – néma a szó elején)
Mongol: ada (ata) = gonosz, tisztátalan lény, hitvány. (r – néma a szó elején)
Rücskös – érdes felületű. Mongol: ardzi(g)ar (acsigar) – érdes
Rügy- hanyag, rendetlen. Mongol: agirsa = kedvetlenül végez munkát, terhesnek talál kötelességet.(r – néma)
Rüh – ember, állat bőre alá befészkelődött apró atka, mely enyhe szúró, csípő ,viszkető fájdalmat okoz.
Mongol: e(g)ürle (ehürle) – befészkel magát.. Mongol: ekegün (ehégün) – csípős
Rütök (ormánysági szó) – rejték(hely). Mongol: oto – lesben áll (rejtőzve)

SÁFÓ, séfely (ormánysági szó) – sa –fa, fejedény fából
Mongol: szaa = fej, megfej.
Saggya - 2 -3 éves fiatal erdő. Mongol: szögeg = cserje
Sain (székely szó) – sanyarú, kegyetlen (élet). Lásd Sanyarog szót.
Saját, sijáttya, sajátja - egyedül csak valakié; valami, valaki jellemzője ; a maga ura, önálló, egészen.
Sijáttya - siátta – siata.
Mongol: sindzs = sajátosság, ismérv, jellemző. Mongol: udumsil (utumsil) = örökletes
si – utu = örökletes sajátosság /ismérv / jellem.
Mongol: sindzs = sajátosság, jellem. Mongol: etegede = másoktól eltérő. si – ete (siettye)
Mongol: sindzs = sajátosság, jellem. Mongol: yautai = valamivel rendelkező. si - jautai.
si – jautai = sijata = saját(ja).
Mongol: szoyoa = sarj, hajtás. A sarj a fának a sajátja, mert a fából gyökerezik, de már önálló növény lesz a fa pusztulásakor. A sarj jellemzője (sajátossága) azonos a fáéval.
(„Most még az apád sajátja vagy, de ha majd a magad ura leszel, helyt kell állnod úgy is. „)
Sajbó - (sajfó) - 3 - 4 méter hosszú bot végére akasztott 10 -15 cm átmérőjű fakarikát tűzben megpárolva, majd magasra feldobva az kör alakú tűzvörös vonalat ír le, miközben kiabálják:
ez a Szent Jánosé, ez a... Írásos üzenet a szenteknek ?
Mongol: szoyila = magasba száll. bó---fő ---fa szállj fa !
Sájlik – kanca, tehén párzási időszakban hüvelyváladékot, nyálkát enged, folytat. (r – néma)
Mongol: szalai – méh váladék. Mongol: szaliya, szalaszun – nyálka
Mongol: szilüsün – nagyon megkíván. Török: szaliya - nyál, nyálka.
Sajnál - megbán , fájlal valami tettét. (j – néma) sanál.
Mongol: szinala = bán, megbán. Lásd még Sajog szót.
Sajmeggy - fekete szemű vadmeggy. Fekete szemű díszmeggy. Török: sziyah = fekete
Sajnos - sajnálatos, bántó, fájó , hiába . Lásd Sajnál szót.
Sajog – gyengén fáj, gyengén szaghat, hasogat, nyilallik, zsibbadva, szurkálva fáj ; csillog, ragyog.
Mongol: csilege (sijege) = zsibbadás, szúró, csípő fájdalom, betegség.
Mongol: cseyileyi (sejilei) = csillog, fénylik.
Sajtár - fából készült fejedény. Tej tároló. Mongol: szaa = fej, megfej. Török - mongol: szüt = tej
Sajtó – a (disznó)sajt összenyomására szolgáló szorító eszköz. Satu. (j = néma)
sajtó – sató - satu. (satol = sajtol). Mongol: sia(g)da (siata) – szorult helyzetben van, valaminek a szorításába került
Salamál - ellop, elcsen. Török: csalma (salma) = lopás
Salamás - saramás, medvehagymás (terület). (l = r)
Pécs-Somogy: sarmahagyma = medvehagyma, erdei fokhagyma.
Török: sarimsak = fokhagyma
Salámos - iszapos. Német: der Schlamm = iszap. (slam-szén = iszapszén) 1950-es években.
Salap - előre álló, szétágazó szarvú szarvasmarha. Mongol: szalbarla = elágazik, szétágazik.
Salapál – megver, gyerek fenekét megcsapkodja; jószágot siettet

Mongol: dzsalqamdzi – büntetés, fenyítés. Mongol: balba (palpa) – ütöget, vereget
 Dzsál – pal = büntetésből - megver. Mongol: salablaul – siettet (sürget, hajt)
Salapol – (székely szó) – sarkában jár valakinek. Mongol: salablaul – siettet (sürget, hajt).
 Mongol: szilibeldze (silipelze) = tolatkodóan viselkedik.

Salenda - istálló, gazdasági épület (nyáron napszámosok szállása.)
 Mongol: száurin (szaulin) = telep, szállás (l = r). Mongol: dal = istálló, fedett karám.

Sálik – tehén a párzási időszakban hüvelyváladékot választ ki, folyat. Lásd Sájlik szót.

Sallang - ló nyaki részén és fej részén lelógó bőrdíszek.
 Mongol: salang – hízott szarvasmarha nyaka alatt lelógó, lengő, lifegő bőrlebernyeg.
 Török: sallan = leng, lóbál, inog, csóvál. Tévesen német eredetű a szó.

Sallat - faggat. Mongol: szala = faggat
 Török: szöylet = beismerésre készlet, mondat valakivel valamit

Salló - Lásd Sarló szót.

Salos - tejfölös. Mongol: száalga = tejhozam, fejés
 Mongol: szüle = tejet önt valamihez. Salos - tejjel kapcsolatos.

Sámán - álarcban, arcát takarva, monoton dobveréssel, énekléssel, táncolva révületbe hozza magát,
 ezáltal lép kapcsolatba a földöntúli erőkkel, ősszellemekkel.
 Tibeti – mongol: cam (sam) = álarcos kolostori táncos.
 Mongol: orgoi = vasszarvakkal díszített vasabroncs, sámán korona.

A sámánok gyakran viseltek szarvas-agancssal díszített vasabroncsot, fejpántot. Az Isteneket és a Napot a szarvas hozta a Földre. Arcát „álarc” takarja.

Tibeti álarcos kolostori táncos. Ezen, és a felső képen megfigyelhetjük a Napot jelképező korongot, melyet sok ázsiai nép viseletében is megtalálunk. Lásd még szetu nők népviseletét.

Sámfálódik (ormánysági szó) – elsomfordál, santallázik, oldaloz valamitől. Lásd Somfordál szót.

Sanda (1) - gyanakvó, alattomos. Mongol: szanatai (sandai) = valamilyen szándékú, indulatú, gyanakvó.

Sanda (2) – kancsal. Szemtengelyek állása keveredett, eltérő.

Mongol: szandaa = összekuszál, összekever. (pl. szemek állása kevert)

Sandít – gyanakvoán, lopva, szeme sarkából figyel, szemmel tart.

Mongol: dzöngge = lopva, titokban. Mongol: szanaatai = valamilyen szándékú, indulatú

Mongol: szanducsi = aggódni kezd, megijed, fél. (bizalmatlanul gyanakszik)

Sandra - svandra, disznó, csaló, ronda, ocsmány, rongyos, piszkos, semmirekellő, szajha, ribanc.

Német: Schwein = disznó. Német: Schwindler = csaló

Sándra - sándaru, odor, áriahej, nagykert, szérű, cséplőtér, gazdasági udvar. (hátsó hely)

Mongol: csang (csand) = cséplőtér, szérű.

Mongol: aru = hátsó, valami mögötti. Ház mögötti.

Sangya, sangyu (ormánysági szó) – kancsal. Lásd Sanda (2) szót.

Sankol – (sekély termőrétegű területet) iszappal feltölt. Mongol: szanga (sanka) – híg sarat ürít

Mongol: szinggen (sinken) = híg (pl. iszap)

Sánódik - csánódik, csinál, dolgozik. Mongol: sancsa(g)la = megállás nélkül hajszolja magát.

Sánta – hibás, sérült lábú. (n – néma) Tájnyelvben: sata, sáta

Mongol: satu = patabetegségben szenved – ló (sánta)

Mongol: sa –tai = kopott (beteg) patájú ló. (sánta) Tévesen szláv eredetű a szó.

Sányad - Lásd Sanyarog szót.

Sanyarog – sínylődik, szenved, nélkülöz, ínségben él, kínlódik, gyötrődik

Mongol: szinala – szenved, gyötrődik. Mongol: szengszere – leromlik, legyengül.

Sányó (Ormányság) - savanyú. Lásd savanyú szót.

Sányul, sányadt (Ormányság) – sápad. Beteg, gyenge, sínylődő.

Mongol: szengszere = leromlik, legyengül, sínylődik.

Mongol: szinala = szenved, kínlódik, gyötrődik, sínylődik.

Sápad – arcából kimegy a vér, halvány, fakó , halványsárga színű lesz az arca.

Mongol: csayiba(g)ar - (saipa(g)ar) = sápadt, halvány

Sápít – panaszos hangon szól, jajgat, sírátkozó hangon panaszcodik, sopánkodik. Lásd Sibajkodik szót.

Sapka – fejfedő férfiakra. Török: sapka = sapka. Ujgur: sepke = sapka. Tévesen szláv eredetű a szó.

Jiddis- héber : sabesz = sapka

Sár - kenődő , vizes föld. Mongol: sibar = sár. Mongol: siaru = folyadék üledéke, bor seprűje, sár

Sarabol Lásd Soró, sorobó szavakat.

Sarang (1) – tűzifának szánt husángfa, levert karók közé történő meghatározott mennyiségű lerakata, rendje. (depózása). Mongol: saurin = telep, letelepít

Sarang (2) (székely szó) – növény hajtása. Mongol: sirenggi = cserjés, sarjerdő

Sardó vasárnap(Zobor vidék) – farsang utolsó vasárnapja, az adománygyűjtő nap. (adomány kéregetés).

Jókívánsági köszöntő. „, Sardo, jöjjön el, hozzon meleget.” Kívánom, hogy jöjjön el a meleg idő.

Mongol: sziardal = kíváncsi, kívánság. Mongol: saarda = kér, követel

Sárel, sarul (Ormányság) – sárgul. Török –mongol: sira, sarig = sárga.

Sárga - a citrom és kén színéhez hasonló szín. Török, ujgur, mongol: sari, sarig = sárga

Sargina - fakéregből készült, tölcser alakú, nyeles vízmerítő, ivóedény.

Mongol: csar (sar) = fakéreg. Mongol: gunia = edény

Sárgyúka (ormánysági szó) – sármány. Sárga fejű énekesmadár.

Török – mongol: sira = sárga. Mongol: duka (gyuka) = homlok, tarkó, nyakszirt (fej)

Sarha - sokat dolgozik. Mongol: sir(g)au (sirhau) = kitartóan, szorgalmasan dolgozik.

Sárig - sárga. Mongol: sarig = sárga

Sarjad – növény kinő a talajból, növény új ágat, szálat növeszt. Átvitt értelemben: utódot hoz létre.

(r – néma). Mongol: szoyoara = sarjad, hajt. Mongol: szirenggi = cserjés (sarjerdő)

Török: szürgün = hajtás, gyökérhajtás, fattyúhajtás.

Sarjú (1) - Lekaszált növény tövéből kinőtt hajtás. Lásd Sarjad szót.

Sarjú (2) – másod – és harmadszorra kaszált, gyenge minőségű széna. (j – néma)

Mongol: szaru(g) = maradék, alja (silánya, vége)

Sarkante (ormánysági szó) – fűzfásövény vízvető a folyóban.

Mongol: szaraldzi = rács (kerítés). Mongol: kaalta = torlasz, gát.

Sárkány (1) - tüzes, gyors ló , tátus (táltos) , régi magyar lónév.

Sárkány (2) -ősi, nagy méretű repülő gyík, kígyó, mely (vörös)villás nyelvét (láng-nyelv)

(sziszegve) kilöveli. Képzletbeli szárnyas kígyó; többfejű, tüzet okádó, barlangi lény.

Török: szaril = tekereg (kígyózik). Török: kanatli = szárnyas. Mongol: szar ki = előtör, kilövell.

Mongol: szürkei = szörnyű, félelmetes, hatalmas, erős, fenyegető

Mongol: sira(ma) = éget, perzsel. Mongol: köndei = barlang, mélység

Sárkány = szárny. (repülőgép sárkánya) Szárnyas ló, szárnyas gyík / kígyó.

Sárkány (3) - tüzes, gyors, száguldó ló; tátus (táltos) , ház ormfalán a nádtetőt lezáró sárkánydeszka.

Faragott sárkányfej , deszkában sárkány alakzat kivágás. Ősi magyar lónév.

Mongol: szürkire = süvít, zúg (szél). Székely sárkány szó = forgószél, erős szél.

A csángóknál még az 1970-es évekig látható volt a házaik faragott oromzatán a sárkányfej, az utca felőli tűzfal deszkáiban kifűrészelt, egymással szemben ágaskodó két sárkányalak.

Hitük szerint a sárkányok megvédik a házat a tűztől. A kínaiak szerint a sárkányok megvédenek

- a nagy vihartól és elviszik a villámot. Náluk a tető sarkainál egy-egy sárkányfej alakzat látható.
- Sárlík** - Lásd Sájlik szót.
- Sarló** - A fogyó holdra hasonlító vágószerszám. Mongol: sara = Hold (égitest)
Mongol: lööleyi = kopott, viharvert, rossz külsejű. Elfogyó, sovány.
Sar – löö = fogyó hold(ra (hasonlító))
- Sarma** - szőlőlevélbe/ káposztalevélbe göngyölt töltelék. Török: szarma = töltött szőlőlevél
- Sarmahagyma** - medvehagyma, erdei fokhagyma. (Pécs) Török: sarimsak = fokhagyma
- Sarmal** (ormánysági szó) – oldal, settenkedik. Török: sürümle = bújik, kúszik
- Sármál** - beszél. A szó a Sármálkó = sárgarigó csacsogó, fecsegő hangjáról származik.
Lásd Sárka és Rigó szavakat.
- Sármány** – sárgával kevert tarka tollú pintyféle madár. Török – mongol: sira – sárka
Mongol: manar(g)a – kevert (tarka)
- Saroglya** - szekér végén lévő hajlított rács, melynek dőlésszöge láncsal állítható.
Mongol: szaruylga (saruiga) = hajlít, görbít. A német szó más eszközt jelent.
Német : Schragen = saroglya , két ember által vihető, teherhordó, trágyahordó , raklap, rács)
- Sarok** - sork, sorkig, szöglet, csúcs, hegy, hegy hosszú gerince, hátra hajló (hegyes) köröm / karom, csúcsos, hegyes végződés, valaminek éles hajlata, fordulója. Az utca fordulója. (r – néma)
sarok - saok - sog (csög, zög). Mongol: csögcsöngne – hajlik (hajlat)
Mongol: sorong (sorog – sorok) = csúcs. Mongol: szor = csúcs
Mongol: ögszö(g)ür = meredek hely, kaptató, hegy.
- Sarval** (székely szó) - gyalul tököt, káposztát, uborkát. (v – néma) saral
Mongol: dzsoro (soro) = gyalul.
- Sas** - nagy testű, kiváló látású ragadozó madár. Magasban körözve fürkészi, kutatja a zsákmányát.
Mongol: sindzsile (sicsile – sisile) = vizsgál, kutat, keres. Sasol = néz, fürkészk, figyel.
- Sasfa** - kerítés egyik oszlopa. Az ősi időkben totemoszlop volt, melyre a magyarok a magyarságot jelképező turul madár (kerecsensólyom) faragott alakját helyezték.
Védőerőt tulajdonítottak neki, miként a ló koponyának is. Lásd Sas szót.
- Sás** – mocsaras helyen tenyésző, magas szárú, hosszú levelű növény. Török: szaz – sás.
Mongol: sa(g)suur(g)a (sasúra) – sás
- Sáska** – egyenes szárnyú, ugrólábú, tömegesen nagy kárt okozó növényevő rovar. (s = cs) (r – néma)
Mongol: csarcsaqai (sarsakai - sasakai) = sáska
- Saslás** - kivágott cserjék, bokrok, kis fák éles, hegyes csonkjai.
Török: sis = nyárs, hegyes végű fa.
- Sasnya** - sovány, vékony. Lásd Sasnyul szót.
- Sasnyul** - elsatnyul, lesoványodik, csenevész, vékony lesz. Török: siska = nyápic, sovány, vékony
Mongol: csüücseger (szüszeger) = sovány és hosszú, vékony
- Sasodik** - elszibbad , szurkáló fájást érez. Mongol: csicsile (sisile)= meg - megszúr, szurkálgat.
- Sáta** - csata. Török: csatısma = csata, csatározás
- Sátán** - gonoszságot megtestesítő lény, ördög. Török: seytan = sátán.
- Satár, sôtár** (felvidéki – csatai) – sajtár, fejőedény. Mongol: saam - fejsnyit tej
Mongol: taarsag – tarsoly, tároló. Mongol: dü(g)ürge (türge) – beletölt, megtölt
Saa – tür = fejsnyit tejet – beletölt. Török: sa(g) = fej. Tár = tároló, edény. Fejőedény.
- Sáté** --- Lásd Csáté szót.
- Satnya** – csenevész, sovány, vékony, kicsi, gyenge. Mongol: sodoyi (sotoyi) – rövid és vékony
Mongol: sodong (sotong) – rövid és vékony
- Satol** (ormánysági szó) – sajtol. Lásd Sajtó szót.
- Satrafa** – házszartos, csúnya vénasszony. Jár a szája megállás nélkül, akárcsak a szövőszék szádafája, mely nyitja , zárja a hosszanti szálakat.
Mongol: dzsadala (satala) = kinyit, kitar
- Satu** - szorítóeszköz. Lásd Sajtó szót.
- Sattyog** - lábát húzva, lassan ballag, csoszogva mendegél.
Mongol: satu – patabetegségben szenved – ló. (sántikál)
- Savanyúság** – ecet, citrom ízéhez hasonló íz; ilyen ízű gyümölcs.
Kínai - mongol: dzsanguwasa (csanguvasa – sanguvasa) = savanyúság. (v-néma)
Mongol: sancsai = savanyúság. Kínai : sheng'cai szóból.
- Sávolykendő** - selyemkendő. (v – néma) saól, saal. Lásd Selyem szót.
- Seb** – szúrás, vágás okozta sérülés a testen. Mongol: szeb = sérülés
- Sebesen** – gyorsan, hirtelen. Lásd Sebtében szót.
- Sebtében** – gyorsan, hirtelen. Mongol: seb kitele = hirtelen
- Séd** – patak , kis vízfolyás, ér. Mongol: szudul (sudul) = ér, patakocska

Mongol: sedüszü – folyóág (patak)

Sedre – hebehurgia, kapkodó, szeleburdi. Mongol: szandurau (sadurau) – kapkodó. (n – néma)

Sedria – család, rokonság együtt. Mongol: szadun, szadur = rokon

Séfely – sajtár. Lásd Sáfó szót.

Segg (1) – négylábú állatok testének vége, emberi test csípőtájéka, tompora, fara.
Mongol: szegül = valami vége. Mongol: szegüdzi = csípőtájék. Finnugor szó is.

Segg (2) (Ormányság) – gombolyítófa – fonal motringoláshoz..
Török: csikrik = motolla, orsó, kerék. Fonal felgombolyító eszköz.

Sejt – megérez, gyanít valamit. Tévesen a Sajog szóból származtatják.
Mongol: szedüb (setüb) – gyanú alapja. (j – néma) Mongol: szedzsig – gyanú.

Sekély – csekély, kevés, kicsi, csökkent mértékű. Török: szig (sik) – sekély
Mongol: szaa(g)da – csökken, megrövidül. Mongol:csö(g)eken (szöken) – csökkentett

Séla – balta, fejsze, szíjókés. Vágó, faragó szerszámok
Mongol: szeyil = farag, vés. vág.

Sellő – általában hegyi patak medrében lévő kőtorlódáson , kőpadozaton habozva, buborékolva átbukó víz; kis vízesés. (víz átszellőzik, levegővel feldúsul)
Mongol: sal – padozat. Mongol: szalkin – szél, levegő (légbuburék)
Török: szel, selale = vízesés, zuhatag

Selma – ostoba, hülye. Török: szalak = buta, okatlan. Török: manak = bolond, hóbortos.

Sellenc – szélvédő kerítés (pusztában az állatok védelmére). Mongol: szalkin = szél

Selyem – selyemhernyó váladékából keletkezett fényes, rugalmas, finom szál. Selyemhernyó nyála.
Mongol: szeyimekei tor(g)an = áttetsző selyem. Valójában a tor(g)an szó jelent selymet.
Elképzelhető, hogy az idők folyamán az összetett szónak csak az előtagja maradt meg.
Mongol: szalaszun – nyál, váladék. Selyem = áttetsző, lágy szövésű ruhaanyag
Mongol: seyimekei = áttetsző

Selypa – selyp, séjpa, sépa, selypítő, hibás beszédű.
Az s hangot sziszegős sz hangnak ejti, levegőt kifújva a szájából.
Mongol: szalkin = szél, levegő. Lásd még Sepe szót.

Sémely – szekér hosszú Y alakú gerendája, mely az első és hátsó tengelyre ül.
Ülőfa. sémely = ülőszámoly. Mongol: szaumal = ülő

Sémérintés – lány hajviselet. (elől visszahajló, sodrott). Lásd 281. oldalon hosszúhetényi nő képét.
Mongol: simara = felhajlik, visszahajlik, felkunkorodik,

Semlék – vizenyős, ingoványos rét; vízínövények csomója.Mongol: sumbuul – víz alá merít, vízbe elmerül.
(b – néma) sumbuul - sumuul. (víz borította rét, melyből a vízínövények is kilátszanak)
Tévesen a Selyem szóból származtatják.

Semlény (székely szó) - vizenyős, ingoványos rét. Lásd Semlék szót.

Senderedik -- Lásd Sündörög szót.

Seng – teng - leng, csavarog. Lásd Csángó szót.

Senkel – ajándékoz. Német: schenken = ajándékoz

Senye, sunya – balkezes. Szerencsétlen, balfácán, balog. Török: sansiz = szerencsétlen

Senyved – Lásd Sínylődik szót.

Sép – csép Lásd Csépel szót.

Sepe – selype, selypítő. Hibás beszédű. Sziszegő beszédű, mint az észak-moldvai csángó magyarok.
Mongol: szeb = hiba. Mongol: szebegene = szeszereg ; fújdogál. sziszeg.

Sepeleg – sápítózik, sopánkodik, siránkozik, panaszkodik ; hízelegve sugdolózik.
Mongol: sabir, siber = suttog.
Mongol: sibtuvi = elkeskenyedik. Átvitt értelemben: elkeseredik, szomorkodik.

Seppég – fogatlan szájjal motyog, suttog. Mongol: sziber (sziper) – suttog, suttogva beszél

Serceg – sistereg. Mongol: sardzigina – serceg.

Serdül – gyermekből felnőtté lesz. Perdül, fordul. Mongol: dzsildurai – serdülő. (süldő) (l = r)
Mongol: szerbeyi – erősödik, erőre kap.

Serege lábú (ormánysági szó) – vékony lábú. Mongol: csöröger (söröger) – vékony, sovány
(pl. csöröge fánk – vékony lemezfánk)

Seregély – mindig seregestől szálló, rigó nagyságú, fekete énekesmadár.
Török – mongol: cserig – sereg

Séremórál - idejét haszontalanul tölti, csavarog, ténfereg. Mongol: siru(g)da = csavarodik, fordul ,sirül
Mongol: murui = görbe, tekeredő. tekereg. sére - mórál = csavarog - tekereg.

Sereng – szőlő gyökérhajtása, sarjhajtása. Mongol: sirenggi = cserjés, sarjerdő.

Serény – gyors, fürge; munkában igyekvő, szorgos. Mongol: szergüleng – gyors, fürge

Mongol: sir(g)au – szorgos. Mongol: salamagai (saramagai) = gyors, ügyes, fürge, szemfüles.
Tévesen a Serit – sodor, pödör szóból származtatják.

Seres (székely szó) – szoros. Mongol: sziri – szoros

Serevény – sűrű, tüskés bozót. (v – néma) sereén. Mongol: sirenggi = sűrű bozót.

Sergentyű – fűrgentyű, fordító. Lásd Serül szót.

Sérifikál – sérül – fordul, forgolódik céltalanul. Lásd Serül szót.

Sérik, siérik – fáj a fele, gondban van, gyötrődik valami miatt. Mongol: sirala = gyötrődik.

Sering – kering, forog, örvénylik. Lásd Serül szót.

Serit, sirit – sodor, pödör. Mongol: sziru(g)da (siruta) – csavarodik, fordul
Török: szar = teker, csavar, fordít

Seritt (székely szó) – téstát laposra nyújt; szétterít, szétszéleszt
Mongol: szire(g)le – lap, sík. Mongol: szarniul = szétszéleszt.

Serked – növény, haj nőni kezd, vér kibuggyan, kiszökken. Lásd még Serken (1) szót.
Mongol: csikile (sikile) = kisarjad, kihajt, kinő. (r – néma) Lásd még Serken (1) szót.

Serken (1) – a vér a megvágott testrészből hirtelen kibuggyan, kilövell. Mongol: szar ki – előtör, kilövell.

Serken (2) – felébred, felkel, felserken. Mongol: szeri – felébred, felocsúdik, felserken.
Mongol: szerge – felébreszt. „serkenj fel, serkenj fel kegyes nép..”

Serkent – megélné (sürget). Mongol: szerge – megélné

Serleg – széles szájú, lapos talpú, nemesfém vagy azzal futtatott ivóedény.
Mongol: siramal – színesfémmel (arannyal) befuttatott.
Mongol: la(g) – széles (pl. széles szájú)

Séró – halánték. Az emberi koponya leggyengébb, legtörékenyebb része. Mongol: szaara(g) = gyenge

Serpenyő – lapos, kerek, sütésre való fémlap. Peremes, kerek, nagy átmérőjű
lapos sütőedény. Főleg lepény, palacsinta sütésre alkalmazták a régi időkben.
Mongol: sira = süt, megsüt. Mongol: boncsuu (poncsú) = lapos és kerek
Sira – pon = sütőedény – kerek, lapos. (fordított sorrend !)
Mongol: sira = süt, megsüt. Kínai – mongol: bing (ping) = lepény
sira – ping = lepénysütő.
Mongol: szarba(g)ar (sarpa(g)ar) = szétterjedő. Széles, nagy átmérőjű.

Serte (szőrű) – felálló, szétálló szőrű. Lásd Sertés szót.

Sertepertél (1) – serdül – perdül, forgolódik, sürgölődik.
Mongol: sziru(g)da (sirda – sirta) – csavarodik, fordul. Mongol: szeyire – sürög-forog
Mongol: burgi (purgi) – kavarog, kevereg, forog, pörög

Sertepertél (2) (Felvidék – Csata) – legények körül sürgölődik, kelleti magát.
Mongol: szertebeldze = kacérkodik.

Sertés – ritkásan szétálló, felálló szőrű (serte szőrű) (vad)disznó.
Mongol: szerteyi = szétáll, eláll, felmered (pl. szörzet)

Serül – fordul, forog, csavarodik. Mongol: szaruyi = tekereg, kanyarog, fordul, görbül.
Török: szaril = tekeredik, kanyarodik, fordul, rácsavarodik

Serülő – forduló, kanyar. Lásd Serül szót.

Serült – elfordult, csavarodott szarv. Lásd Serül szót.

Sesbong – csecsgomb, mellbimbó. Lásd Csecs és Bong szavakat.

Sésog – szuszog. Lásd Szusszan szót.

Sétál – lassan megy, bandukol, mendegél, sattyog; laza, gyenge, nem fárasztó járás. Délszláv szó is.
Mongol: dzada(g)ai (zataai – sataai) = laza, lazaság
Mongol: dzuta (zuta – suta) = gyenge, gyengül.
Mongol: dzüderelügei (züterelügei – süterelügei) = nem fárasztó, fáradtság nélküli.
Lásd Sattyog, Sétáló, Setteg szavakat.

Sétáló – óra ingája. Ide-oda jár, teng - leng.
Mongol: csa(g)daul (csataul – sataul) = járőr. Járkál, körbejár, ide-oda jár.

Sete – balkezes, suta. Lásd Suta szót

Setteg – sattyog, sántikálva, lábát húzva lassan megy. Mongol: sata = patabetegségben szenved, sánta (ló)

Sí – siu, sűg, süvít, visít, rí, vonyít, víjjog. Mongol: suugina = süvít, süvült

Siátság – kopár terület, síkság, lapály. Mongol: saldang (sالتan – satan) = kopár

Siba – vesszőből font korbács, bot, ostorfa. Mongol: szaba = bot. Török: szopa = bot

Sibajkodik (ormánysági szó) – bánkódva sír. A szó a folyton csipogó (riadtan jajgató, élelmet kérő) kiscsibék hangjáról származik. Mongol: szibauqai (sibaukai – sipaukai) – kismadár, csibe

Sibilla – gyenge látású, vak; vénasszony. Mongol: szolboyi (szoboji – szoboli) = gyengül
Mongol: csiba(g)anca (siba(g)anca) = vénasszony

Sibrigál – megver, üt. Elseprúz, seprűvel üt. Mongol: szaba = bottal üt. Török: szopa = bot.

Lásd még Söpör szót

Síd - Lásd Séd szót.

Siet - igyekezik. Mongol: szeyi = nekiveselkedik, igyekezik.

Sigár , sigér - sovány, vézna. Lásd Cingár szót.

Siggat - keres, kutat. Mongol: szudul (sugul) = kutat (d = g)

Sihaló (ormánysági szó) – kóborló. (h – néma) Sihaló – sialó.
Mongol: csoyila (soyila- sohila) – elkóborol, elbitangol

Sihár - Lásd Sigár szót.

Siheder – fiatal, süldő. suhanc. (suháng - erősödő sarj) (h – néma) Lásd Süldő szót.

Sík – lapos, sima felület, terület. Sima, csúszós felület. Növényzet nélküli vízfelület.
Mongol: szirege (siege – sieke) = síkság , asztalsima, lapos terület. (r – néma)
Török – mongol: szika = szorít, nyom. Sikul = lapít.
Nyomással ellapít. Sodrófával nyomással síkra, laposra nyújt tésztát.

Sikál, sikul (1) – kemény kefével súrol, dörzsöl (tisztít) valamit, simára dörzsöl ; hengeres nyújtófával nyomással tésztát laposra, síkra nyújt ; sárral beken ház falát , lemeszel.
Mongol: szibkara (sikara) = horzsol, súrol. Az ősi időkben zsúrlófűvel sikáltak, súroltak.
Török – mongol: szika = szorít, nyom. Mongol: csigdzi (sikzi) = betömit . pl. sárral
Török: csakil = becsapkod . pl. sárral. Mongol: sikuyida = kimeszel

Sikál (2) - súrol. Mongol: szibkara (szikara) = horzsol. (b – néma)

Sikálkodik - csúszkál jégen. Lásd Siklik szót.

Sikálló - nyújtófa, sodrófa , férfi hímvesző, lapító fa. Lásd Sikál szót.

Sikamodik - siklik, csúszik. Lásd Siklik szót.

Sikár (1) - sima szőrű kutya, ló; sikálófű, zsúrlófű. Lásd Sík és Sikál szavakat.

Sikár (2) - elsimít, síkra készít. Lásd Sikál szót.

Sikató - csikoltó, csikóté, sikojtó, kapcsoló, csatoló eszköz
Mongol: csi(g)ta = összekapcsol, összecsatol – csattal, pecekkel.

Sikátor – szűk, keskeny utca. Mongol: csikula – szűk, szoros
Mongol: csikireg – szűk, szoros. Mongol: szika – összeszorít, szűkít
Mongol: turangkai – sovány, vékony (keskeny). Szika – tur = keskenyre szűkített

Sikattyú – kézi szorító satu. Sikul = szőlőt kisajtol. (Eger vidéki tájszó)
Mongol: szikaur – sajtó, prés, szorító eszköz. Török: szik – szorít, összeszorít
Tévesen a Sikolt szóból származtatják.

Siker - haszon, eredmény. Török: csikar (sikar) = haszon, eredmény

Sikeresen – baj nélkül, rendben, eredményesen.
Mongol: dzsüger (csüker – süker) – rendben, jól, baj nélkül
Tévesen a Sikér (búza fehérje tartalma) szóból származtatják.

Sikér (1) – gabonaszemben lévő, a liszt sütőipari értékét adó fehérje. Mi az érzékelhető jellemzője, amiről nevet adhatták? A régi öregek, szétdörzsöltek egy búzakalászt, néhány magot összerágtak, majd kezükbe vették és megnyújtották. Megállapították, hogy: „, no ez jó nyúlós, ebből jó rétestésztá lesz.” Mongol: sziged (siked) – ragad (nyúlik)
Mongol: szingere (sikere) – elvékonyodik. (n – néma)

Sikér (2) - rágós, szívós, ragadós, tapadós ; tápérték. pl. búza magja, hús.
Török: csikar (sikar) = ellenáll (rágós, szívós)
Mongol: sziged (siked) = ragad (nyúlik)

Sikér (3) – csekély (szűkös); talajt felületesen (sekélyen) kapál meg.
Török: szig (sik) = sekély. Mongol: csikula (szikula) – szűk (kevés, csekély)

Sikéres föld (Ormányság) – agyagos, sovány föld. (ragadós)
Mongol: siged = ragad. Mongol: csikula = szűk(ös) Szűken termő.

Sikít (1) – vékony, éles hangot hallat. Mongol: szinggen – vékony, magas hang. (n – néma)

Sikít (2) – kimeszel, lemeszel. Lásd Sikul (2) szót.

Sikít (3) (Ormányság) - elsimít, elrendez. Mongol: csegcsele (sekcsese) = elrendez.

Sikkad, sikkaszt - Lásd Elsikkad szót.

Siklik – csúszik vizes, jeges, havas felületen. Mongol: szugura (sukura) – kisiklik, kicsúszik valamiből
Mongol: csar(g)ula (szakula) – siklik fagyott havon. (r – néma)

Sikló - vizisikló, siklókigyó. Földön vagy vízén siklik. Lásd Siklik szót.

Sikma- kucsma. Kúpos formájú báránybunda sapka. Mongol: siukaar = felfelé keskenyedő. Kúpos.
Kínai – mongol: mabudza = prémes sapka. siuk - ma

Sikul (1) (ormánysági szó) – szürkül (homályosodik) ; esőfelhő
Mongol: cseker (seker) – homályos

Sikul (2) (zselicségi szó) – felsikál, kimeszel, takarít. Mongol: sikuyida - kimeszel

„Búcsúra mindenki kisikulja a hajlokát = búcsúra mindenki kimeszeli a házat.”

Sikul (3) – (Eger vidéki tájszó) ledarált szőlőből a levét kinyomja, kisajtolja. Lásd Sikattyú szót.

Sikulás - hasmenés. Lásd Csikar (1) szót.

Sikvíz (ormánysági szó) – a mocsár legmélyebb része.
Mongol: sziged (siked) – beleragad, bennreked, belesüpped, belemélyed.

Silány – ócska, vacak, rossz minőségű, hitvány, satnya
Mongol: solbo(g)or – silány, gyenge, csenevész, hitvány
Mongol: szula = gyenge, laza. Tévesen a Sívó, sivány szavakból származtatják.

Silapos (ormánysági szó) – elhasznált kalap
Mongol: solbo(g)or (solpo(g)or – ócska, vacak, silány

Sill, silli - vesszőfonatból készített ház homlokfal, tűzfal.
Silány, gyenge megoldás. Lásd Silány szót.

Sillámlík - csillámlík, csillog. Mongol: cseyileldze (seilelze) = csillog

Silled - süllyed. Lásd Süllyed szót.

Sillomban - titokban, suttomban, csendben. Mongol: szeliün = csendes

Sillomon - jól, szépen. Mongol: szayitur (salitur) = jól
Mongol: szayin (salin) = szép

Siló (1) - lyukasztó eszköz. Mongol: csoolburi (sóluri) = lyukasztó eszköz

Siló (2) – kivájt széles szájú gödör, üreg, mély árok takarmány, élelmiszer tárolásra.
Mongol: csala(g)ai (sala(g)ai) = tág/széles szájú edény
Mongol: dzil(g)a – mélyedés, mély árok /vízmosás, szakadék. Tévesen kelta szó.
---...--- biztonsági jel---Széna Béla – A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai ---...---

Silokázik - szédeleg, támolyog
Török: csalkanti (salkanti – salakinti) = tengeri betegség ; hullámlás, imbolygás

Sim - mogyoró (héja). Mongol: szamur = mogyoró
Mongol: dzsomboyi (somboi) = gömbölyű alakzat kúposan csúcsosodik. pl. mogyoró.

Sima - finom felületű, üveg, jég , kavics felületű ; egyenes út; egyszerű dolog ;sikos, csúszós felület.
Mongol: csimkilegür (simkilegür) = aprólékos, finom (felületű)
Mongol: dzsirmagar = sirmagar – simagar= sima arcú.

Simely (ormánysági szó) - szekérvánkos (zsámoly – ülőpárna). Mongol: szaumal – ülő

Simégen (ormánysági szó) – csendesen, nyugodtan. Mongol: szemken – csendben

Simó - hurka. A hurka töltésekor zsíros töltelék fogdosása miatt a vastagabb hurka végét nem lehet zsineggel elkötni, mert sima, csúszós, sikos a felületről a zsineg lecsúszik.
Hurka végének lezárását emiatt hurkapálcával végzik. Lásd Sima szót.

Simókázik - csúszkál a jégen. Lásd Simó szót.

Sind (székely szó) – szenved, sínylődik. Lásd Sínylődik szót.

Sindevészik - sínylődik, szenved. Csenevész, fejlődésben visszamaradt , sínylődő, beteges sovány ember, állat, növény. Lásd Sínylődik szót.

Sinka - sik terület. Lásd Sik szót. (n – néma) sinka --- sika.

Sinkál - csúszkál, sinkózik. (szánkózik). Mongol: csana (szana - sana) = síléc, csúszótalp.

Sinkel - áron alul elad (majdnem ajándékba ad) Lásd Elsinkófál szót. Német szó.

Sinkófál - Lásd Elsinkófál szót.

Sintalpez - sítalpez. Csúszótalppal csúszik a havon.
Mongol: csana (szana – sana) = síléc. Csúszótalp. (szán)

Sinyedeg (ormánysági szó) - marhamájmetely, gümőkór (senyvedést okozó betegségek). Lásd Sínylődik szót.

Sínylődik – szenved, kínlódik, nélkülöz, gyötrődik
Mongol: szinala – gyötrődik, szenved, kínlódik, bántódik
Mongol: szintara (sindara) = tönkremegy, hanyatlík, elromlik.
Mongol: szengszere – legyöngül, leromlik (senyved)

Sió – hegyi patak, vizet elvezető csatorna, zsilipes malompatak. Török: szu – víz. Török: szuyu = folyóvíz

Síp – fűvásra megszólaló, egy alaphangot adó csőszerű hangszer.
Mongol: sobsziur (sopsiur) – síp. Török: szipszi (sipsi) - síp

Sipircel (erdélyi tájszó) – eliszkol (elfut, elsiet). Mongol: szibada (sipada) – siet (elsiet)

Sír (1) – bánatában, fájdalomában, örömeiben könnyezik. Sírní nem minden esetben hangosan szoktak, ezért a Sí, Sívít szóból származtatni nem szerencsés. (Csendben sírdogál bánatában)
Mongol: sürsi – folyadékot kiont, kifolyat (pl. könnyet)
Mongol: sordzigina – csobog, csörgedezik (patakzik a könnye)

Sír (2) sírhely – földbe ásott gödör, melybe a halottat temetik. Mongol: siroi – föld, por
Sírba temetni = földbe temetni. Az ősi időkben nem mindig és mindenhol temetkeztek földbe.

Volt, ahol elégették, barlangba helyezték, sivatagban hagyták, kövekkel takarták le a halottat. Halotthagyo helyekre vitték.

Sírály – hangosan rikoltozó, sikoltozó, víjjogó vízimadár. Mongol: csirla (sirla) – sikoltozik

Sírány -széles szájú, öblös, fedeles cserépedény. Szabad tűzhelyen használt hegyes fenekű cserépfazék.

Az ősi palócok az elvetélt vagy pár napos korában elhunyt – meg nem keresztelt – csecsemőt sírányba, fedeles cserépedénybe „temették” el. A sírány szó eredhet a sár (agyag) szóból és a sír(hely) szóból egyaránt. Lásd Sár és Sír (2) szavakat.

Cserépedénybe (sírány) való temetkezés a kora bronzkori népeknél Törökország területén.
(hossza: kb. 1,2 méter) (Antalya Régészeti Múzeum. Törökország. 2014.) Fotó: Széna Béla

Sírba nyilazás - Lásd Holttestbe bújít szellem mondatot.

Síring (székel szó) - forog, kering, örvénylik. Lásd Sírul szót.

Sírít (székel szó) - peder, sodor. Lásd Serit szót.

Sírül, serül – sűrög-forog, perdül-fordul; serdül. Mongol: sziru(g)la – csavar, teker (fordít, fordul)

Sírva mulat - Mongol: iniyedüm kaniyadu = mulatság és szomorúság, nevetés és sírás.

Magyar sajátosság is.

Sisak, siska - ívelt kúpos formájú fémből készült (ősi) harci fejfedő, sapka, kupak, főkötő, kalap .

Harang alakú fedő, fejfedő. Mongol: cso(g)csoyi (soso)yi – kúpos. Török: sis = búb.

Mongol: csoyicsogor (sojisogor - soisog) = kupola – fordított kehely - formájú

Sisák – sás. Lásd sás szót.

Siska (1) - lefelé görbülő szarv, lelógó fülű disznó.

Mongol: csoyicsogor (soisog) = csámpás, eltorzult, lefelé fordított.

Siska (2) - búbos pacsirta, búbos banka, búb, dudor. Török: sis = duzzanat, búb.

Mongol: csolcsong (csocsong – sosong - sosog) = búb

Siska (3) - gyámoltalan, együgyű, buta. Török: cesaretsiz (sesaretsiz) = bártortalan, félénk. Mulya.

Török: szacsma (sasma) = butaság, hülyeség

Sisvai - hóeséssel járó szeles, hideg idő. Mongol: csaszura (sasura) = havazik

Sitt - börtön. Sítre vágják = leültetik, börtönre ítélik. Angol: sit – ül

Sivánkodik - ordít, sikít, sivalkodik. Lásd Sivít szót.

Siván - sovány, gyenge, rossz termőképességű talaj, kopár, üres terület; üres kenyér; futóhomok.

(v – néma) sián - sia. Mongol: sinala = sínylődik, kínlődik, gyötrődik.

Mongol: szengszere = legyengül, leromlik, lefogy, sínylődik.

Mongol: csinegeüei (sinegeüei) = gyenge, cingár

Mongol: szula = üres, puszta.

Mongol: szaldang = csupasz, kopár.

Mongol: suugina = süvít, sug, zúg.

pl. sívó futóhomok.

Sivár – terméketlen, kopár vidék. (v – néma) Víz nélküli terület. Mongol: sziaru – silány, hitvány

Sivatag (1) - gyakran síró baba, kisgyerek. (v – néma) Lásd Sivít szót.

Sivatag (2) - sívár, kopár, száraz, víz nélküli, homokos terület.

Vízet elnyelő terület, vízben szegény terület. Gyenge termőképességű terület.

Török: szu – víz. Török: sziva = folyadék. Mongol: yandanggi - szegény (n – néma)
 Su – yandangi --- su – andagi . su - atagi = vízben szegény.
 Mongol: szibka (szivka) – utolsó cseppig kiissza, magába szívja (folyadékot – vizet). (b = v).
 Lásd még Siván, Sivár szavakat.

Sívít - süvít , sí. Szél éles, zúgó hangot ad. (v – néma) siit. Mongol: suugina - süvít
Sívó (1) – homok, futóhomok. Terméketlen homok. Súlyó hangot adó futóhomok.
 Lásd Sivár, Sívít , Sivatag (2) szavakat.

Sívó (2) - tiszta, nem kevert ; csupa , merő – fokozó szavak. (v – néma) sió.
 Mongol: csul (sul, suj – sui) = egynemű anyag

Smaragd - zöld drágakő. Mongol: maragad – smaragd. (ujgur közvetítésű indiai/tibeti szó a mongol nyelvben)
Só – enyhén maró, gyengén csipős/savanykás ízű ásvány, melyet étel ízesítésére használunk.
 Mongol: sor = sós íz, sósság. (r – néma)

Sod (székely szó) - kemence fala (sut). Mongol: szitaa – éget, gyújt (fűt, melegít)
Sódit (ormánysági szó) – zúdit. Mongol: szadura (zadura) – sugárban ömlik, dől (zúdul)
Sodor - ujjjaival megpödröl valamit; a folyóvíz kavarogva, örvénnyel magával ragad valakit, valamit. Víz nagy mennyiségben áramlik, zúdul.
 Mongol: siru(g)da (siruda – siuda) - csavar, forgat. Mongol: szadura - sugárban ömlik, zúdul.

Sóhaj – megkönnyebbülés, bánat hatására mély, nagyobb lélegzetet vesz.
 Mongol: sze(g)üreszü (sehüreszü) – sóhaj(tás)

Sok (1) - nagy mennyiségű, számtalan. Török: csak = sok. Finnugor szó is.
Sok (2) - malomsok. - sáros, vizenyős terület, forrás. Kis tó; utca. Török: szokak = utca. Lásd még szak(3)
 Török: szokün= árad, ömlik-víz. Mongol: szag = kiömlik, kibuggyan – pl. forrásvíz.

Solap - csúnya, ronda ; buta. Mongol: szalbadai = ostoba, tudatlan
 Mongol: szalbangtu = ráncos. Mongol: szalba(g)ar = rongyos, foszladozó, szakadt.

Solló (erdélyi tájszó) - sarló. Lásd Sarló szót.

Solya, sola - szandál, cipőféle; tutaj. Török: saya = cipőfelsőrész. Török: sal = tutaj
Sólya - a kész hajókat a vízbe csúsztató gerendázat ; kitaposott, szakadt, ócska cipő.
 Mongol: szuyila = becsúsztat valamit valamibe. Mongol: szalu = elszakad, szétválik.

Sólyom – a leggyorsabb röptű ragadozó madár. Mongol: salama(g)ai – gyors, fürgé.
Som - üt, vág, ver. Török: csomakla (somakla) = bottal elver
Somfordál – csendben eloldalog, eltávolodik valahonnan; csendben valaki, valami körül járkal, forgolódik. (m = n) Mongol: szundzira – elhúzódik, eltávolodik valamitől
 Mongol: szem (sem) – csendben, lopva. Mongol: szemken (semken) – csendben, észrevétlen
 Török: firdöntü = fordító, forgantyú. (fordul- forgolódik)

Somlyó, somló - kopár hegy. Mongol: szemteger – kopár. Mongol: yolo - hegy
Somolyog - huncut módon, nem feltűnően mosolyog. Mongol: dzsuumaldza (súumaldza) – somolyog, mosolyog
Sompolyog – lassan, lopakodva, csendben , rossz szándékkal valami, valaki közelében járkal, forgolódik.
 Mongol: szem (sem) – csendben, lopva, titokban. Mongol: bala(g) - baj, kár (rossz dolog)
 Mongol: bala(g)ai – olyan, aki csak bajt/kárt okoz. Lásd még Somfordál szót.

Somporog (Ormányság) – összehúzza magát, szomorkodik.
 Mongol: csömsöre (sömsöre) = összegörnyed. Mongol: baruyi (parui) = elkomorul.

Sondorít - sodor. Lásd Sodor szót.

Sonkoly – lép, méhviasz. A méz kipergetése után visszamaradó lép. A méz tárolója.
 Mongol: szang (sank) – tár, tároló

Sonkolyos föld (ormánysági szó) – szívós föld. Mongol: csinga (sinka) – kemény
Sop(a) - csűr, nyitott fészter, kocsiszín, szénatároló. Német: der Schuppen = fészter.
Sopánkodik – jajgatva, sírva panaszkodik. Lásd Sibajkodik szót.

Sopron - kerítés, korlát, sorompó ; nyitott fészter
 Orosz: zabor (sapor – sapor) = kerítés Lásd még Sopa szót. (fészter)

Sor – személyeknek, tárgyakkal, állatoknak egymás melletti, mögötti elhelyezkedése.
 Mongol: dzsirii (csirí – sirí) = sort alkot. Mongol: dzserge (cserge – serge) = sor
 Mongol: csiburilta (csuurlita) = sor (b – néma). Török : szira (sira) = sor
 Tévesen a serít – sodor szóból származtatják.

Sórikál (erdélyi tájszó) - ki-be járkal. Lásd Sürög szót.

Sorjázik - egymás után halad , következik. Lásd Sor szót.

Soró, sorobó (felvidéki – csatai) – sarabol, földet kis rétegben kapával legyalul, hogy a gyom gyökerét levághassa. Mongol: dzsoro (soro) = gyalul

Soroló (felvidéki-csatai) – kukorica vetéshez a sorokat meghúzó, 3 - 4 fogú gereblyeféle
 Mongol: szaraala = vonalat húz. Lásd még Sor szót.

Sorvad – pusztul, tönkremegy, lefogy, elszárad, hervad. (v – néma)

Mongol: szüire = tönkremegy, pusztul. Török: szarar = elsárgul, hervad, kiszárad
Mongol: szarmii = elvékonyodik (lefogy)

Soson (székely szó) - hópapus. Mongol: csaszun (sasun) – hó.
Sóvárog – vágyódik valami után, kíván valamit. (v – néma). Sóhajtozik valami után.
Mongol: sziardal = kíváncsi. Mongol: sze(g)üreszü (seüresü) = sóhaj(tás)

Södör - sodor. Lásd Sodor szót.
Sölle, sölled (ormánysági szó) – sülyed. Lásd Sülyed szót.
SÖMÖR ősi gyógyszere : frissen metszett szőlő ágából csöpögő vízszerű nedv.
Söndöri, senderü, csenderi (székely szó) - cserebogár. Májusi estéken rajzó bogár.
Mongol: szöni = este, éjszaka. Török: szön = kihuny, elalszik. (esti időszak)

Söpör - seprével felületet letakarít. Török: süpür = söpör
Söprü - bor üledéke. Mongol: csöbtü (szöbtü – söptü) = üledék, maradék.
Söre (1) - (rövid szarvú) szarvasmarha. Mongol: sar, csar = szarvasmarha, ökör
Söre (2) - meggondolatlan, hóbortos. Mongol: szaruyiügei = meggondolatlan
Söre (3) (Ormányság) - csőre. Mongol: szor (csor) = valami csúcsa.
Sőre – (hizlalásra fogott) szarvasmarha. Mongol: csar, sar - szarvasmarha
Söréj - mocsaras, zsombékos terület ; ilyen területtől kiemelkedő szárazulat.
Lásd Sár és Szárad szavakat.

Sörény - hosszú haj, lovak nyaki szőrzete. Lásd Szőr szót.
Sörlő - só örlő kézimalom. Lásd Só és Örl szavakat.
Sörte - Lásd Sertés szót.

Söthenyős - alkonyat, sötétedés, beborul az ég. Sötét - finnugor szó is.
Török: szetir = borítás. Beborul.
Mongol: sze(g)üderü (szeüderü - seüderü) - árnyékba borul. Beborul, elsötétedik.

Sövény - élő vagy elszáradt ágak összefonódott szövevénye, egybefüggő fala. Lásd Sző szót.
Suba – pásztorok gyapjas, szőrmés juh bőrből készült, ujjatlan, hosszú köpönyegfelesége.
Mongol: dzsubcsaa – szőrmebunda

Sublót, sublat, sablad (Ormányság) - sub – láda. Mongol: szaba = tartály. Tároló. Tároló láda.
Subrigol (ormánysági szó) – kisuprál, kiseprőz. Mongol: cseberle (seperle) – tisztít, kitakarít (kiseper)
Subrikál - vesszővel megcsapkod. Mongol: szabaa = csapkod, ütöget, vereget.
Sudas - egyenes törzsű, magas fa; egyenes tartású ember
Mongol: szidur(g)u (siduru) – egyenes, sugaras

Suddul - zúdul, ömlik – eső. Mongol: szadaura – sugárban ömlik, dől. Ujgur: sudek = ömlik, folyik
Súg (1) – halkán a fülébe mond valamit, valakinek. Mongol: sig su(g) – fülébe súg
Tévesen a Suhog szóból származtatják.

Súg (2) – zúg, süvít – szél. Mongol: csuugi (zuugi) – zúg
Sugár – egy kiindulási pontból egyenes vonal; egyenes vonalban haladó anyag részecskék. (g = d)
Mongol: szidur(g)u (sigur(g) - siguru) = sugaras, egyenes
Tévesen a Súg szóból származtatják.

Sugu - juh. Mongol: szakula(g) (sagula) = dús szőrű / bundájú. Sugu = bundás / gyapjas.
Sugulya - nyakcsigolya, nyakszirt gödröcske. Mongol: cegel (segel – csege) = gödör
Török: szokul = befér, benyomul (beilleszkedik), bebújik valahová.
(nyakcsigolya a nyakszirt gödörbe.) Sugulya = csigolya

Suha - sarj, fűzfavessző (gyökérhajtásból). Mongol: szoyoa = sarj
Mongol: csikin (csihin – sihin) = sarjadó (vetés)

Suhás - vízenyős árterület ; fűzfacsérjével benőtt terület.
Török: szu = víz Török: szulan = vízenyős, nedves. Lásd még Suha szót.

Suhárog, suárog (ormánysági szó) – sóvárog, sóhajtozik. Lásd Sóvárog szót.
Suhan – csendben, észrevétlenül elszáll. (h – néma) Mongol: sagi (sahi) = suhog
Mongol: szemken (senken) = csendben, titokban. Török: szu = víz (csendben elúszik)

Suhint, sujint - megcsap, megüt, meglódít, lesújt; dob, hajít, söpör.
Török: csakile (csahile - sahile - sajile) = odacsap, odaver.
Török: salla (sajja) = meglendít. Török: szal (saj) = dob, lök, rátámad

Suhog - gyorsan mozgó tárgy a levegőt hasítva tompa zúgó hangot ad. (h – néma) suhog - suog
Mongol: sagi (sahi) = suhog. Mongol: csuugi (súgi) = zúg, súg

Suj (erdélyi tájszó) – betegség. Mongol: szaldayi (sajdai) – legyengül, erejét veszti, egészsége leromlik, beteg lesz.

Sújt - nehezebb tárgyval nagy lendülettel megüt.
Mongol: siidemde (siitemte – sijtemte) = bunkóval, füttykössel megüt.
Tévesen a Suhan szóból származtatják.

Sujtás – folyamatos rajzolatú zsinórdísz köntösön, díszruhán, csillogó pánt, színes szalag, színes, csillógó szegély. Mongol: sza – sujtás. (kínai eredetű szó)
Mongol: dürszü (düszi – tüszü) – minta, forma (dísz)
Kínai - Mongol : sza – dasindza = sujtásos – köntös
Sujtást először a kínaiak használtak köntöseiken 1800 - 2000 évvel ezelőtt .Tévesen angol szó.

Sujtó - kútgém, ostorszj, minden, amivel meglódítani, ütni lehet. Lásd Sujt szót.

Sullog - lassan megy, kullog, ballag ; lopakodva megy, sompolyog
Mongol: szeligüce = sétál. Lassan megy.

Súly – teher, nehezék, nyomóerő, besüllyedést okozó nehezék. Mongol: siltaa – teher, magzat

Sulyok – mosófa, nyeles falap, mellyel a vizes ruhát ütögetve mossák.
Török: sulak = vizes (vízzel kapcsolatos). Lásd még Sujt szót.

Sulyom – állóvizek felszínén tenyésző, ehető, gumós vízinövény. Török : szu – víz

Sumagol (ormánysági szó) – sumákol, ravaszkodik, ravaszul hallgat (csendben van) , tartogat valamit magában.. Mongol: szemken (semken) – csendben, lopva, titokban. Tévesen délszav eredetű a szó.

Sundám-bundám - csendben – bunda alatt; titokban – bunda alatt. M: szemken = csendben.

Suny – Lehajtja fejét, becsukja szemét ; lelapítja fülét (pl. ló támadás / harapás előtt)
Török: sön – elalszik, hanyatlik (lehanyatlik). Mongol: szintaru – legörbül, lehajlik, lehanyatlik

Sunnyog – alattomosan, hátsó szándékkal ólálkodik, kerülget valamit, valakit, alattomosan viselkedik.
Lásd Suny és Sündörög szavakat.

Supa - bab, borsó száraz hüvelye, kukoricacső borítólevele, pelyva (maghéj).
Borító, burkolat, fedél, köpeny. Hulladék. Mongol: csuba (supa) = köpeny. Takaró.
Mongol: csöbödül (söpödül) = hulladék.

Supákol - üt, ver - bottal. Mongol: szaba (sapa) = bottal üt. Török: szopa = bot

Suprikál – vesszővel, virgáccsal ver, kiver. Lásd Subrigol szót.

Súr, cúr - besenyő méltóság. Mongol: szür = fenség, hatalom, tekintély, nagyság

Surbankó – suhanc, siheder, fiatal, serdülő, süldő, kamasz.
Mongol: szarbaada – még gyenge, még erőtlen (fiatal)
Mongol: szerbengne – kellemetlen viselkedésű (kamasz)
Mongol: sirbigine – nyugtalan viselkedésű.
Török: szürec = korszak
Török: benlik bunalimi (benik bunalimi) = személyiség válság/ változás

Surc – durva vászonkötény. Matyó viselet. lásd Aratósurc szót.

Surgyán (ormánysági szó) – sudár, nyúlánk, egyenes, hosszú
Mongol: szur(g)a(g) – pózna, oszlop. Lásd még Surján szót.

Surgyé, surdé - serdülő, siheder. Lásd Serdül és Surgyán szavakat.

Surja - sarj. Lásd Sarjad és Surján szavakat.

Surján(g) – serdülő, fiatal, (sarj); karcsú, nyúlánk természetű fiatal; fiatal fa, hajtás (sarj)
Mongol: csir(g)ai = nyurga (vékony, hosszú - vessző). Mongol: szoyora – kisarjad
Mongol: sirengi = cserjés, sarjerdő.

Surgyé – szalmazsák. Mongol: szürel – szalma

Surmó (1), surom - (gúnyvén) fiatal, serdülő, siheder. (vessző) Lásd Surján szót.

Surmó (2), surom, surmol - víz sodra a beszögellő partnernek ütközik.
Mongol: sirula = csavarodik, megfordul (örvénylik)
Mongol: sirgü = súrlódik. Súrolja a partot. Mongol: sir = zúg, suhog

Súrol – dörzsölve tisztít, dörzsöl, két felület karcolódva érintkezik
Mongol: sirgü – súrlódik. Mongol: szarala – karcol. Török: szürt (sürt) – súrol.
Mongol: dzsiuruul (csiruul - sirúl) – tusdörzsölő tál
Mongol: sirgüge, sörgöge = dörgölődzik (köhöz, fához). Tévesen német eredetű a szó.

Surmó – fiatal fiú. Lásd Surján szót.

Surran – óvatosan, észrevétlenül, gyors mozgással elmegy, elszáll
Mongol: sar , szir – surrog, suhog. Mongol: siurkai – surkai – gyors
Mongol: szeremdzile – óvatosan, körültekintően cselekszik

Surrog - gyors mozgás közben halk zúgó hangot ad. Lásd Surran szót.

Surutvál (székely szó) - súrol. Lásd Súrol szót.

Susmus (1) - csend. Török: susma = hallgatás

Susmus (2) - suttogás, halk beszéd, sugdolózás. ses - mirasz = halk fűjő/ sűgő hang
Mongol: szebsiyele (sesije) = (szellő) fűjdogál. Gyenge sűgő/zúgó hangot ad.
Mongol: mirasz = halk

Susog - halkan sűgő, sziszegő, sistergő hangot ad.
Mongol: sardzsigina (sasigina) - sistreg. (r – néma)

Susulyka – kúpos formájú, mérgező gomba. Lásd sisak szót.

Sut – kemence és a fal közötti meleg hely, melegedő hely. Kemence meleg zuga, fekvőhelye.
Mongol: szitaa – éget, gyújt (süt, melegít)

Suta, sutyi – balkezes. Szerencsétlenséget hozó bal kezét használó.
A balog szó is erre utal. (mongol: balag = baj). Mongol: szüid (süit) – baj, balszerencse

Sutnyó – fa tövéből kinövő sarj, fiatal hajtás.
Mongol: dzsildurai (csildurai - siturai) = süvölvény, fiatal

Sutyorog – susog, sustorog. Lásd susog szót.

Suttyó – fiatal gyerek, siheder, süldő. Lásd Süldő szót.

Suttyomban – sötétben, burkoltan, titokban, leplezve, suba alatt, lopva, gyanús körülmények között. Török: szetir = borítás. Beborul, besötétedik.
Mongol: sze(g)üdertü (sütertü) – árnyékba borul, besötétedik
Mongol: szedüb (setüb) – gyanú alapja
Mongol: sze(g)ütegene (sütegene) – homályosan látszik, homály fedí, nem tisztán látható

Sutu, (székely szó) – csizmafejre és kézre húzható védőposztó télen.
Kezet, lábat melegen tartó posztó. Lásd Sut szót.

Suvad – hirtelen nagy mennyiségben víz ömlik, zúdul; partoldal földje hitelen leomlik, lecsúszik, megindul. Szemcsés anyag hirtelen lezúdul, nagy mennyiségben.
(v – néma) suvad – suad – sad. Mongol: szada(g)ana – sugárban ömlik, szóródik
Mongol: szadura – sugárban ömlik Mongol: szibtucsi (szivtucsi) – lecsúszik. (b = v)
Türk: szu – víz

Suvaszt (1) – valamit szűk helyre becsúsztat, begyömöszöl. (v – néma)
Mongol: szuyila – becsúsztat, bedug

Suvaszt (2) – hazudik (csúsztat), kitép, kihúz, kiszakít; üt, vág, metsz
Mongol: szibtucsi (szivtucsi) = lecsúszik. Csúsztat – hazudik
Mongol: dzsul(g)aa (sulaa - sulaa) = kitép (v – néma szó közepén)
Mongol: szalu = szakad (v – néma)

Süény (Ormányság) – sövény. Lásd Sövény szót. (Jó példa arra, hogy szó kezepén (v – néma))

Süge – csökkent, vézna, csenevész. Mongol: csögede = kelleténél kevesebb, kisebb.

Sügely – sűrű bozotos, bokros hely. Bokrokkal benőtt sűrű erdő.
Mongol: szigi(g)üü (sigiüü) = sűrű

Süger – Lásd Süge szót.

Süheder (ormánysági szó) -vihar. (h – néma). Mongol: szuur(g)a – vihar

Sükebóka – süket és vak. Lásd Süket, Vak, Vaksi szavakat.

Süket – az, aki nem hall. Hallássérült. Ostoba, hülye
Mongol: szogo(g) – hiba, hiányosság, károsodás, sérülés. Török: sakir – süket
Mongol: szüke(g)e ügei – kapcsolat nélküli. Mongol: szeke(g)e ügei – értelem nélküli

Sül – hő hatására a nyers hús nedvességét elveszítve puhábbá, foszlóssá, rághatóvá, pirulttá lesz.
Mongol: sira(sila) = megsüt (l = r). Mongol: dzsülsildze (sülsilze) = pironkodik.

Süldő, **süldő** – fiatal, még nem ivarérett, serdülő, fiatal sarj. Mongol: dzildurai – süvölvény, fiatal
Mongol: dzalalda – fiatal, ifjú, túl fiatal Tévesen a Sül, megsül szóból származtatják.

Süle, **sülü** – buta, ostoba, együgyű. Mongol: sali büli = tudatlan. Török: szalak = buta, okatlan

Sülebóka – együgyű, ügyetlen. Lásd Süle szót. Mongol: bokia = ügyetlen.

Sülevény – kiszáradt lápos terület, kiszült növényzettel.
Török: szol = elhervad, elpusztul. Kiszárad.

Sülled, **kisülled** (Ormányság) – kipusztul (kisül) pl. növény.
Török: szol = elhervad, elpusztul. Mongol: szüid = károsul, tönkremegy.

Süllőget (székely szó) – bosszút forral, sántikál valamiben.
Mongol: szoliura = fellázad. Mongol: szoli(g) = nem tisztességes; görbe, ferde. (szándék).

Súly – daganat sertéseknél. Mongol: szelküre = daganat
Mongol: csülküger (sülküger) = duzzanat

Süllyed – belemélyed, belemérül valamibe súly hatására. (sárba, mocsárba, vízbe)
Mongol: sia(g)da (siad) – belemélyed. Mongol: sia – belemélyeszt valamibe

Sümec (székely szó) – sunyi, alattomos gyerek.
Mongol: szindzi ügei = alantas, hitvány. (m = n) Lásd még Sumagol szót.

Sümölcs (erdélyi tájszó) – szemölcs. Mongol: csömö (szömö) – mag (szem)

Sündisznó – tüskés disznó. Mongol: szunduutai = tüskés, tövises.

Sündörög – valamilyen szándékkal forgolódik valaki, valami körül
Mongol: szanaatai – valamilyen szándékú, indulatú
Mongol: toori (doori) – körbejár. Mongol: szengszere = görbül, fordul, kanyarodik

- Mongol: toori = körbejár. Lásd még Sodor szót.
- Sünyöl** - küszködve, szorgalmasan dolgozik ; ritkásan megfércel valamit.
Mongol: sancsa(g)la = megállás nélkül hajszoja magát
Mongol: singgebtür = ritkás, gyéres. pl. fércelés.
- Süpped** – nehéz test, tárgy laza talajba belenyomódik, belemerül
Laza talaj nyomás hatására összenyomódik, tömörödik.
Mongol: dzsib(bü) (csippü – sipü) – merül. Mongol: csib (síp) – süllyed (süpped)
- Sürget** - siettet, serkent. Mongol: szerge = megélenkít
Mongol: siurkai = gyors, sebes. Gyorsít. pl. munkát.
- Sörgölődik** - hízelkedik, törleszkedik. Mongol: sirbaldza = hízelkedik, törleszkedik
- Sürgősség** – gyorsaság Török: szüurat = gyorsaság
- Sürög** - gyorsan tesz valamit, sietve dolgozik, forgolódik
Mongol: szirü(g)üle – gyorsít, rákapcsol, gyorsan jár. Mongol: sziurkai – gyors
Mongol: szeyire (sire) – sürög – forog. Török: szüuratli – sebes, gyors
- Sürt** (Ormányság) - sörte. Lásd Sertés szót.
- Sűrű** - bőségben előforduló, valaminek a sokasága. Mongol: sirenggi – sűrű bozót
Mongol: csir(g)ai (sirgai) – sűrű erdő. Tévesen a sürög szóból származtatják.
- Sűrűje** – folyadék alja, folyadék elpárologása után pépessé vált, anyag.
Mongol: szirgi = elpárolog (besűrűsödik). Mongol: szirau – folyadék alja (süreje)
Mongol: szirildü – összeáll, összetapad. Mongol: csarcsa (sarcsa) – összesűrűsödik.
- Sürved** - alkonyodik, sötétedik ; káposztafaj keményedik. (v – néma) süred.
Mongol: sarabcsi = árnyékoló. sötétítő. Mongol: szaraul ügei = világosság nélküli.
Sötétség. Mongol: sirü(g)üdke = keményebbé tesz.
- Süső** - búb. Török: sis = duzzadt. búbos, dudoros.
- Süsü** – bolond, bolondos. Török: szacsma (sasma) = bolond, ostoba
- Süt** - meleg, hő segítségével ételt szárazabb állagúvá készít. Finnugor szó is.
A Nap meleget áraszt. Forró vassal jelet beleéget. Húst süt.
Mongol: szitaa = éget, gyújt (melegít)
- Süveg** – magas, hengeres vagy kúpos formájú karimátlan fejfedő. (v – néma) süveg - süeg.
Mongol: csogcsoyi (sogcsoyi) – kúpos, csúcsos
- Süvít** - zúgó, sűgó hangot ad. (v – néma). Mongol: suugina = zúg, süvít.
- Süvöltő, szültő**, (moldvai csángó szó) – furulya. Lásd Szültő szót.
- Süvölvény** – fiatal gyerek, süldő, siheder; sovány ló. (v – néma). Süvölvény – süölen – süelen.
Mongol: szilükei – keüked = nyálás szájú kölyök. Tévesen a Süvít szóból származtatják.
-
- SZAB (1)** - árat, bért rögzít, megállapít. Török: szapta = megszab, megállapít
- Szab (2)** – lapszerű anyagot, bőrt, ruhaanyagot meghatározott méretre/formára kivág, hasít, darabol. Üt, ver. Mongol: csabcsi (szabszi) - vág, hasít. Mongol: szaba = bottal üt.
Lásd még Szabó szót.
- Szabály** - megszabott, meghatározott rend, törvény. Lásd Szab (1) szót.
- Szabó** – ruha kiszabásával, varrásával foglalkozó iparos. (b = f --- pl. mongol: beketü = fekete)
Mongol: szayibung – szabó. (kínai: caifeng – szabó)
- Szabad** - nem foglalt, megengedett, nem kényszerített, gazdátlan, ráérő.
Mongol: dzabtai – szabad idővel rendelkező. Mongol: dzabszarla(g)a – szünet, szabadság
Mongol: dzabkaul – gazdátlan (szabad, elszabadult). Török: csabadan = szabadon, ingyen
Tévesen szláv eredetű a szó.
- Szabancs** - (Székelyföld – Csíkszentsimon) - dülönév. Szántóföld., szántóvető földje.
Török: szaban = eke. Török: szabancs = szántóvető, paraszt.
- Szablya** – görbe vágófejszer, görbe kard. Mongol: csabcsi (szabszi) – vág, hasít
- Szacskál** (erdélyi tájszó) - apróra vág. (szecskáz, apróra szeletel)
Kínai – mongol: szadzsa = lerezzel konyhai reszelővel. Kínai: ca' zi = konyhai reszelő.
- Szád, erdőszád** - nyiladék, út az erdőben. Mongol: dzada(g)ai = nyitott, nyílt. Nyílás.
- Száda** – szövőszék hosszanti szálait szétnyitó szerkezet. Mongol: dzsadala - kinyit, szétnyit, kitar
- Száfal** – védőfal, áradást, omlást megakadályozó gátfal. Mongol: szaada – akadály, gát, megfékezés
- Szádokfa, zádokfa** (székely szó) - hársfa. Szádolásra, betömésre, dugaszolásra alkalmas fa.
Egyik legkönnyebben faragható fa. Hordók dugóját készítik belőle. Lásd Szádolni szót.

Szádolni - eltömni, lezárni, bedugni nyílást, száját, lyukat. Nyílást lezárni.

Mongol: szaad = gátolás, megfékezés. Lezárás. Mongol: dzada(g)ai = nyitott, nyílt. Nyílás.

Szádorog - szédeleg. Mongol: szo(g)tau (szotau – szodau) = részeg

Száflány - silány, vézna, fejletlen. Csenevész, sovány. Török: sifir = gyenge, rossz. Tönkremegy.

Szag (1) – orrban érzett undort keltő bűdösség, bűz. (eredetileg az illat is szag.)

Török: szagi = ürülék. Mongol: dzsigsziye (csigszie – szigszie) – undort keltő.

Szag (2) – döntés, határozat. Mongol: szigügde = döntést hoznak

Szag (3) - foganat, eredmény. Indiai – ujjur – mongol: sagsabad = fogadalom

Szag (4) - rájön valamire. Kiszagol valamit. Lásd Szag (1) szót.

Szag (5) - nem romlott, de nem bizalomgerjesztő étel.

Török: szagiksiz = egészségre káros, megbízhatatlan.

Szaggat (1) – nyilalló fájást érez valamelyik testrészében

Mongol: szarkira – nyilallik, hasogat (fájás) (r – néma)

Szaggat (2) - tép, szakít. Lásd Szakad szót.

Szahán - tepsi. Török: szahan = serpenyő, tepsi.

Száj - nyílás. Mongol: si(g)a(g)úr (sziaur) = nyílás. Finnugor szó is.

Szajha – feslett erkölcsű nő. Mongol: szalig (szajig) – feslett buja, (mindig sálík)

Szajván (erdélyi tájszó) – juhakol. (v – néma). Mongol: saurin – telep, szállás; nyáj, farka

Szak (1), időszak - időben meghatározott kor, kiterjedés.

Ujjur: csekit = szak, időszak, kor Török - mongol: csag = időszak, kor

Szak (2) - lágy, puha, omlós. Mongol: dzsögelen (csögelen - szökelen) = lágy, puha

Szak (3) - sár, nedves anyag, esős, nedves, sáros idő. Török: szakiz = mézga, ragacs.

Mongol: sag = ital üledéke, alja. Leforrt bor seprője, üledéke. (sár)

Mongol: szakula(g) = sűrű (anyag). Mongol: csigigtei (szigigtei– szikigtei) = nedves, vizes

Szak (4) - olajpogácsa Mongol: szikataszu = olajpogácsa

Szak (5) - rövid szakáll, kakas csőre alatt lógó piros lebeny. Török – mongol: szakal = szakáll

Szak (6) - csak. Török: csünkü (csükü) = azért, mert, mivel. Mongol: dzsigii = makacskodik

Szak (7) - toka Török: szakak = toka

Szák (8) - kár, baj, tönkremenetel. Török: csök = tönkremegy. Török: szakat = sérült, bajos, tönkrement

Szak (9) - rész, fajta. (szakosodik fajtára). Mongol: **cögekengki** = kis rész.

Szák - tönkremegy, használhatatlan lesz. Lásd Szakad és Szak (8) szavakat.

Szaka (1) - keréktalp darabja. Mongol: dzsang (csang – szag – szak) = talp (lábbelié)

Mongol: csögöcse (szögöcse – szököcse) = talpas kehely. Lásd még Szakad szót.

Szaka (2) – lomb, fenyőtű – alomnak. Mongol: szegel = alom fűből

Szaka (3) – horog szakálla. Török – mongol: szakal = szakáll

Szakács – étel készítésével foglalkozó személy. Mongol: dzuuqacsi (szukacsi) – tűzhelykészítő.

A szó ősi jelentése: szakács. A dzuuk- a (kínai: zao'hu = tűzhely) szóból származik.

A szó tévesen szláv eredetű. (Az 1950-es években készített tűzhelyek neve csikó volt.

Szakad – hasad, reped, anyag folytonossága véget ér húzásra.

Mongol: dzuuka (szúka) – szakadék. Török: szök = kiszakít, elszakít, kitép, letép

Mongol: dzaqa – vége, széle valaminek (valami megszakad)

Mongol: szo(g)o(g)(szokog) – hiba, sérülés, károsodás. Mongol: szeke(ge) – hasadék, hasadás

Tévesen az (idő)szak szóból származtatják.

Szakad az eső - ömlik, zúdul az eső. Török: szökün = ömlik, árad. Török: szaganak = felhőszakadás, zápor

Szakadék (1) (székely szó) - darázs. Mongol: szigi (sziki) = beleszűrődik. (megszűr).

Szakadék (2) - földfelület folytonosságának hirtelen megszűnése, vége.

Mongol: dzaka (szaka) = vége, széle valaminek. Ojrát mongol: dzsuuka (szúka) = szakadék.

Szakadék (3) (Ormányság) - folyó holtága. (folyás megszakad) Lásd Szakad szót.

Szakajtó, szakasztó - kosárka, melybe a kenyérnyi darabokra szétszaggatott, feldarabolt

kelt kenyértésztát teszik. Lásd Szaggat és Szakad szavakat.

Szakmány - hosszabb időszakig tartó (megszakítás nélküli) munka, melyet előre kialakított bérért végeznek. Lásd Szak (1) és Szakad szavakat.

Szakmatol - szőlőt szétnyom, összezúz. (présel). Török – mongol: szika = szorít, nyom.

Szakmatos - sáros. Lásd Szak (3) szót.

Szákoci - kócos. Mongol: szagla(g)ar = bozontos, ágas.bogas. Mongol: acsa = szétágazó

Szakóca - szekerce, fejsze, balta. Mongol: szüke = szekerce, balta, fejsze.

Szakos - sáros. Lásd Szak (3) szót.

Szakul - szétnyomódik. Török – mongol: szika = nyom, szorít.

Szál - tutaj. Mongol: szal = tutaj

Szalad - fut, menekül. Mongol: dzayila (szaila) = elfut, elmenekül. Finnugor szó is.

Szalamgyufa, szalangyufa - gyufásdoboz oldalán végíghúzva, meggyulladó, kénes fejű gyufa
 Latin: sulfur = kén. Mongol: salam = gyorsan, sebbel –lobbal. gyorsan lángra lobbanó.
 Mongol: szalmayi = kopik. Gyufásdoboz „koptató” dörzsoldalán .

Száll – repül. Szárnyai mozgatásával; gépi erővel levegőbe emelkedik. Könnyű fajsúlyú tárgy a széllel halad. Mongol: szoyila = magasba szárnyal (madár). Mongol: szalkin = szél

Szállás(on él, lakik) – telepen, lakhelyen, falun, városon él, lakik
 Mongol: szaulcsa – együtt él, lakik valahol. Mongol: szaurin (száulin) = szállás
 Tévesen a Száll igéből származtatják a szót.

Szállat - ellenkezik, vonakodik. Mongol: szoliul = helytelenít valamit.

Szállít - visz, hord, szél repíti. Mongol: dzöge (zöe - szöe) = elhord. Lásd még Száll szót.

Szalma – levágott, kicsépeelt gabona szála. (Felvidék - Csata: szóma)
 Mongol: szalmayi – szálasodik. Török: szaman = szalma. Tájnyelvben: szóma, szama
 Tévesen szláv eredetű a szó.

Szalogat (Ormányság) - madár kirepül a fészkeből. Lásd Száll szót.

Szalu - hajlított faragó, vájó fejsze , kapafejsze – vályú, teknő kivájásához. Finnugor szó is.
 Mongol: szeyil = farag, vés. Szekercével faragott szalufa. Lásd még Szaru szót.

Számodra - részedre, neked. Mongol: csima-dur = számodra

Számukás – iszapos, mocsaras, ingoványos. Török: csamur = iszap, sár

Számukla - lusta. Mongol: szaumtagai = ülni szerető ember. Mongol: szimdauügei = nem szorgos, nem igyekvő

Szán (1) - megbán valamit. Mongol: szinala = bánkodik

Szán, szánó (2) - talpakon csúszó szállító jármű, szánkó.
 Mongol: csana (szana) - síléc (csúszótalp). Szláv szó is, de tévesen szláv eredetű.

Szán (3) - szánt, földet felhasít, barázdál. Lásd Szánt szót.
 Kínai – mongol: szan(g) = barázda, szántás.

Szanasztét – tárgyakat, holmit összevissza hagy, dobál. Mongol: szandaa – összekuszál, szétdúl, összezavar.

Szandzs - sánc. Német : schanzen = árok

Szandál - átluggatott bőr vagy bőrpánt felsőrészből készített nyári lábbeli.
 Török: szandal – szandál

Szándék – elhatározás, döntés valaminek a véghezvitelére. Mongol: szanaan – szándék
 Mongol: szanal – szándék. Török: zan (szan) – gondolat, feltevés

Szándékos - akarattal, tudatosan tett cselekedet.
 Mongol: dzsanaua – tai (csanauatai – szanau dai) - szándékos

Szantak, szantag (felvidéki – csatai szó) – ék alakú bevágás a fa törzsébe, kivágás előtt. (hajk)
 Mongol: saanta(g) – ék alakú

Szánt - (régies formája: szán. szánnak = szántanak) Tévesen szláv szó. Lásd Szán(3) szót.

Szannyas, szannyúas - szomjas. Mongol: csanga (szanga) = szomjas. Török: szu = víz

Szap - kemence oldalán lévő padka. Mongol: szübe(g)e (szüpe) = valaminek az oldala.

Szapát (ormánysági szó) – régi folyók medre, ága. Mongol: szuba(g) - csatorna, árok

Szapirnyáz - gyorsan beszél, hadar. Szaporázza szavait. Lásd Szapora szót.

Szapora – gyors, sietős, fürge, sűrűn, sorozatosan következő. Mongol: sabai (szapai) – gyors, fürge
 Mongol: csiburilta (szupurilta) = sorozat. Török: csabuk = szaporán. Tévesen szláv eredetű a szó.

Szaporodik - sokasodik, gyarapodik, sűrűsödik(erdő, haj...). Lásd Szapora szót.

Szappan – zsiradékból főzött szilárd állapotú tisztítószer. Mongol: szabung (szapung) – szappan
 Tibeti: sza-bon = szappan szóból származik. 1600 éves módszer szerint készítik a tibetiek.
 E szóból ered a török: sabun = szappan szó is. Tévesen szláv, német, angol eredetű a szó.
 Az angol nyelvbe akkor került a szó, amikor India brit gyarmat volt. Onnan a német és szláv nyelvekbe jutott.

Szapu (1) – mérőedény, mérőkosár. Török: szepet = kosár. Mongol: szaba (szapa) – edény, tartály.

Szapu (2) (ormánysági szó) – lisztátroló, faláda, doboz, tárkosár,
 Mongol: szaba (szapa) – edény, atroló, tartály

Szapubot – szapuló bot. Mongol: szabaa = bot. Török: szopa = bot.

Szapul – szennyes fehérneműt mosás közben fával, bottal ütöget.
 Mongol: szaba (szapa) – ütöget, ver, csapkod
 Mongol: szabaada (szapáda) – bottal üt, ver, ütöget. Türk: szopa – bot

Szar - bélsár, ürülék. Mongol: sziaru = üledék, maradék, sár.

Szarád - csigavonalban felvarrott zsinór. Mongol: szaruyi = görbül, hajlik.

Szárad - nedvességét elveszti. Finnugor szó is.
 Török: szarar = szárad. Mongol: sirgi = szárad

Szaragonya (székely szó) - galagonya. (piros bogyót termő, tüskés, karcolós ágú bokor)
Mongol: szarala – karcol. Lásd Galagonya szót.

Szaragógya (székely szó) – csipkebogyó, vadrózsa
Mongol: szarala = karcol. Mongol: goka = horog, kapó. (horgos tüske)

Szardolás, szaldolás - átkelés folyón- tutajon evezve. Mongol: szal = tutaj. Mongol: daba = átjut, átkel

Szarka - cserregő, éles hangú, hosszú farkú madár. Mongol: csar – kar = éles hang.
Török: csarla/ csirla = kiabál, rikolt

Származás – egy folyamat, melyben valamilyen őstől, forrásból ered valaki, valami.
Mongol: szurbuldzi – eredet, forrás, gyökér, kezdet
Mongol: möski – valakinek a nyomán halad
Mongol: möcsir – ág, ágazat (leágazás)
Szur – mös = az eredeti – nyomán halad, eredeti – leágazása. Lásd még Sarjad szót.

Szárnyal – repül, szárnyait meg-meglebbentve levegőbe emelkedik
Mongol: szarba(g)ana – szerteágazó test meg-meglendül

Szárnnyék - nádból, vesszőből készült szélvédő fal a nyáj számára; egyszerű védett hely, fészter.
Kukoricaszárból rakott védőkerítés szél ellen.
Mongol: ször – fészter, védőtető. Mongol: szarabcsi – fészter, szín
Tévesen a Szárny szóból származtadják.

Szaru (székely szó) - (hajlított) teknővájó szerszám. Mongol: szarui – görbül
(rövid nyelű, hajlított élű, kapaszerű vájószerszám)

Szaruboka (Felvidék – Nána) - szarufák (szalufák) találkozási csomópontja, ahol kapocccsal erősítik össze a gerendákat. Szaru -- Szalu – szalufa.
Török: bag = kapocs, kötelék. Mongol: bog = csomó. Mongol: bökele = összeerősít

Szarufa, szalufa - ház padlasterére „A” formában felerősített (szalufák) gerendázat, mely a léceket és az azokon lévő borítást (zsúp, zsendely, cserép) tartja. Tartóváz.
Mongol: szaurin = tartó, alapzat. Tévesen indoiráni - finnugor eredetű szó.
Szalufa - szaluval, bárdal, fejszével faragott gerenda. Mongol: szeyil = farag, vés.

Szarul van/él – rosszul, kutyául érzi magát; tengődve él, kínlódik.
Mongol: szaar – silányul, rosszul. Mongol: szaar yabu – nehezen él, tengődik

Szarv – néhány kérődző emlősállat fején kiálló páros, görbe, hajlott szaru képződmény.
(v – néma) A szarv anyaga azonos a köröm és haj, szőr anyagával.
Török: szaril = görbül, tekeredik, hajlik. Mongol: szaruyi = görbül.
Mongol: szorla = szőr, haj. Tévesen indoiráni – finnugor eredetű szó.

Szarval (székely szó) - széna rakodásához hosszú, 3 ágú favillát használ. 3 szarv formájú villa.
Lásd Szarv szót.

Szatócs - kiskereskedő. Ujgur: szatkhuksi (szathuksi) = kereskedő

Szatyi - kis kenyér, cipó. Török: csita (szita) = keskeny, kicsi

Szátyong - nézelődik, bámul. Mongol: sirte (site) = néz. (r – néma)

Szatyor – tárgyak tárolására, hordására szolgáló kukoricahéjből fonott, bőrből varrott, felül nyitott vagy összehúzható szájú eszköz. Mongol: szaad (szaat) – tegez, tok, tartó

Szavaz - szavával választ. Török: szoyla = szól.

Szécs - havasi tisztás, erdei tisztás. Erdőkivágás helye.
Mongol: szeyil = farag, vés. (vág). Mongol: dzsüszü (csüszü - szücsü) = vág, szel
Mongol: szeyimeyilge = kiritkít. Mongol: szeyicsi = véseget, faragdos (vagdos)

Szecskáz – apró darabokra felaprít, feldarabol, lereszel. Lásd még Szécs szót.
Mongol: szadzsa - konyhai reszelő (daraboló). Kínai: ca' zi szóból.

Szed - szálanként, gyökerestől kitép ; vásárol, vesz ;horgonyt felszed ; rak (ráncokba rak / szed);
hímez/ varr ; fut (szedi a lábát, igyekszik); fogja magát (szedi magát) ; gyűjt darabonként;
erőt gyűjt (összeszedi magát) ; adót szed ; gyógyszerert beszéd / bevesz; betegséget összeszed;
szétszed darabjaira. Mongol: szete tata = kiránt, kihúz
Mongol: szete csucsaci = szétbont, szétszed
Mongol: dzüüideltei (szüüideltei) = kis darabokból összeszedett, öszerakott,összevarrott.
Török: csatkin (szadkin) = öszeráncolt. Ráncba szedett.
Mongol: dzaadal (száadal) = varrás (hímezés)
Mongol: szaduraul = vágat, fut (szedi a lábát)
Mongol: dzidkü (cidkü – szidkü) = igyekszik. (szedi a lábát)

Szédeleg - kábultság, rosszullet, gyengeség állapotában van . Finnugor szó is.
Török: szendeleg = szédeleg

Szedelőzködik - öltözik, készülődik. Ruháját magára szedi. Lásd Szed szót.

Szeder – földön kúszó, tüskés szárú növény fekete, hamvaskék, savanykás gyümölcse; eperfa gyümölcse

Mongol: dzsedegene (szedegene) – számóca, eper (szeder)

Szedernye – szeder, földieper. Lásd Szeder szót.

Szedőzik (Ormánság) – meggazdagodik, megszedi magát. Lásd Szed és Szerdek (1) szót.

Szeg (1) – szeglet, sarok, eldugott zug. Lásd Zug szót.

Szeg (2) - hasít, vág. Kenyeret megszeg, földet felszeg (szánt); elfordít
Mongol: szeke(g)e = hasadék, hasadás. Mongol: szükele (szügele) = baltával, fejszéval vág
Török: szag = perget, forgat. (pl. talajt)

Szeg (3) - szelet, gerezd. Lásd Szeg (2) szót.

Szeg (4) - falurész, szeglet. Lásd Szeg (1) szót.

Szeg (5) - ruhát beszeg. Mongol: sagla = visszaöltéssel varr. Mongol: dzse(g)egle (szegegle) = beszeg

Szeg (6) - fejes vastüske, vékony vastengely.
Mongol: szokoraul = szög fejét bemélyeszt. Szöget üt valamibe. Szögel.

Szegedés – deréktáji nyílalló, szűrő fájás, szagató fájás.
Mongol: szidere (szigere) = hasogat, nyílallik derék tájon

Szegély - kiszögellés, sarok, széle valaminek. Lásd Szeg (1) szót.

Szegény – anyagi javakban szűkölködő, nélkülöző, ínségben élő. Mongol: sziaqu - szűkösen (szegényen)
Török: ezekin – elnyomott, kihasznált ember. Mongol: csuquusz (szukusz) – szűkösen

Szegődik (1) – húzódozik, szabódik, szabadkozik, kibújik valami (munka) alól. Rendel valamit.
Mongol: dzsigle (szigle) – ódzkodik valamitől.

Szegődik (2) - elszegődik valakihez munkára), valakihez kötődik, leköti, leszegezi magát valakihez; valamelyik irányba megy (szegletbe). Mongol: dzsanggiya (szagiya) – kötés, kötődés.
Lásd még Szeg (1) szót

Szegül – valakinek nem engedelmeskedik, ellenszegül. Mongol: szörge (szöge) – ellenszegül. (r – néma)

Szegy – mellkas. Lásd Szügy szót.

Szégye (1) – húzóháló. Mongol: szu(g)ula - kihúz, kiránt

Szégye (2) szögye - karókból vesszővel átszött halfogó kerítés. Lásd Szűő szót.

Szegyel (székely szó) - bütül, hegyez – botot. Mongol: szuikai (szugai) = felfelé keskenyedő. Hegyes.

Szégyen – kínos érzés, amiatt, hogy mások előtt rossz színben tűntünk fel. Megalázottság érzése.
Mongol: szondziur (szongyiur - szogyiur) – szégyen, szégyenérzet

Széjjel - igekötő. Szétszed, szétbont, szétválaszt....
Mongol: szalungkai (szajunkai) = széjjel. Tévesen a széle, vége szavakból eredeztetik.

Szejke (felvidéki – csatai szó) – buborék a tócsában – esőben. Mongol: szalkin – levegő (buborék)

Szejkés (székely szó) – gázos, szénsavas. (gázbuborékos víz). Mongol: szalkin – levegő, szél

Szék - egy személy részére elég ülőhely. Mongol - uigur : szeüke = szék

Széke - tojás sárgája. Lásd Szik (1) szót.

Székely – Erdély délkeleti részén élő magyar népcsoport. Korabeli határaink őrzői voltak. Országhatár mentén több település is őrzi egykori jelenlétüket. Baranya megye: Hidor, Nagyváty. Székely lövők (íjászok lakták), Eszék, Siklós; Szekszárd, Bátaszék, Dunaszekcső; Zalaölvő; Sopron – Lővérek; Máramaros. A székely kapu hagyományát a kínaiaktól vették át és hozták a Kárpát-medencébe őseik földjéről (Kanszu tartományból). Mongol: szakiul – ör, őrző (határőr)
Török: szikiyönetim = katonai ör

Szekér – szállítóeszköz. Állat vontatta, fából készült, négykerekű szállítóeszköz.
Mongol: dzsögegegsi (szökegegsi) – az, ami szállít, visz valamit

Szekerce – rövid nyelű, széles pegéjű, ívelt élű faragó fejszeféle. Mongol: szüke - szekerce.
ce = sze. Mongol: szeyil = farag, vés, vág. Tévesen szláv eredetű a szó.

Szekszinás - ittas, ittasságtól beteg. Mongol: szogtanggi = ittas. Mongol: szinala = szenved.
Ittasságtól szenvedő.

Szel - vág. Lásd Szilat szót.

Szél - levegő mozgása a szabadban. Mongol: szalkin = szél. Török szó is.

Szélbaszó (székely szó) – hitvány, sovány. Mongol: szulbayi – gyengül. Mongol: szalki – gyenge, erőtlén

Szeleburdi – kapkodó. Mongol: szalabla – kapkod, sebbel – lobbol tesz.

Széled - széjjel válik, szétmegy, több irányba elválik. Lásd Széjjel szót.

Szelekótya - szeleburdi; meggondolatlanul, butaságokat beszélő. Lásd Kelekótya és Szeleburdi szavakat.

Szelel - felfújt tömlő engedi a levegőt. Leereszt, kiereszt, kiürül.
Mongol: szalkin = szél. Mongol: szulalal(g)da = ürül, kienged, kiszabadul. pl. levegő.

Szelemen - hosszú fatörzsből bárdal, szekercével faragott gerenda. Lásd Szel szót.

Szelep, szerep - fészer. Mongol: szarabcsi = fészer, pajta, szin.

Széles - tágas, hosszához viszonyítva terjedelmesebb. Finnugor szó is.
Mongol: cseyilengne (szeyilengne) = szélesen elterül. Mongol: szeli(g)ün = tágas.

Szelesen tesz – kapkodva tesz valamit. Mongol: szeltür – szaltür – kapkodva, sebtiben
Széleszt – széllal széthordat, elvitet. Átvitt értelemben: szétkerget. Lásd Szél és Szétszélest szavakat.
Szelet – Lásd Szilat szót.
Szélhámós – azt a fiatal lovat nevezték szélső hámós lónak, melyet a kocsit húzó felnőtt lovak mellé, egy szélső (pót)hámba fogtak a szekérhúzás szoktatására. Valójában ugrabugrált, időnként húzta is a kocsit. Átvitt értelemben: az az ember, aki úgy tesz, viselkedik, mintha igazat tenne, mondana. Lásd Hám szót.
Szelíd – békés, nyugodt, barátságos, engedékeny. Mongol: szeli(g)ün – nyugodt, csendes
Szeli a habokat – úszik. Mongol: szeli – úszik. Átvitt értelmű szó.
Szelkő, szekő, szakó --- hím kacsza, gácsér. Mongol: saulga = leülni készlet. pl. tojó kacsát- párzáshoz.
Szellem – test nélküli, természet feletti erővel rendelkező gonosz lény, rossz lélek, démon.
Mongol: silmu – démon, ördög (ujgur – szogd eredetű szó)
Tévesen a Szél (szellő) szóból származtatják.
Szem – látás szerve ; gabonaszem, bogyó (szőlőszem), lánc egy tagja (láncszem). Finnugor szó is.
Mongol: csömö (szömö) = mag. pl. búzaszem
Mongol: dzsimiszkene = bogyó. pl. szőlőszem.
Személy – egyén, ember. Török: szima - személy. Tévesen a Szem szóból származtatják.
Szem ízéje (székely szó) – elveszi a
Valószínű a szem ígésző tekintetére utal. Szemével megigéz, elveszi az esztét.
Mongol: üdze (üze) – néz, megtekint (megigéz)
Szemel – magokat szemenként válogat. Mongol: csöm (szöm) = mag
Szemérem – ösztönszerű tartózkodás illetve szégyenkezés a szokásba, elfogadott rendbe, illemben
ütköző, különösen a nemi élettel kapcsolatos dolgokban. Szeméremtest = szégyellnivaló testrész.
Mongol: szamaura – megszokott rendtől eltérő; erkölcsi romlás; megzavarodik, összezavarodik, zavarba jön. Mongol: dzima – valaminek a rendje
Mongol: dzilmayi (szimai) – nem szégyenlős, szemtelen
Mongol: dzimuus – szégyentelen, szemtelen
Szemerkél – eső ritkásan, kis cseppekben esik. Mongol: szemere = ritkul. Mongol: szeme(g)er = ritkás, vékony
Szemét – haszontalanná vált anyag, hulladék, törmelék
Mongol: samszidal (szamszital) – kárbavesztett, elpocsékolat érték.
Szemölcs – bibircsók, tyúkszem. Lásd Szem szót.
Szemöldök – szem fölé nyúló koponya- homlokzat, fedél, boltozat, tető. Tájnyelvben: szemöldök
Valójában a szem védelme érdekében alakult így.
Az másodlagos, hogy szőrcsomó fedi. A szemöldökfa sem szőrös fát jelent.
Mongol: (g)uldung (ulduk) = boltozat, fedél.
Szemügyre veszik egymást - végigmérik egymást, alaposan megnézik egymást.
Mongol: üdzseldü (ügyeldü) = végigmérik, végigmérik egymást.
Szén – elpusztult erdő, növények elszáradásából keletkezett éghető , fekete kőzet.
Mongol - török: szönö = pusztul, megsemmisül, szűnik
Mongol: szangkim = fekete ürömfű. Mongol: szo = eleven szén, izzó parázs.
Szende – csendes, szerény, szemérmes, izgulós, könnyen zavarba jövő, ijedős
Mongol: szemke – csendben (n = m). Mongol: szandurau – ijedős, izgulós, könnyen zavarba jövő
Szender – kacsafarkú, kolibri röptű, esti lepke. Mongol: szöni – este, éjszaka
Török: szön = elalszik, kihuny a fény. (pl. Nap fénye) esteledik
Szendredik – elalszik, nyugovóra tér. Lásd Szender szót.
Szentül (székely szó) – elszenderedik, alkonyodik. Mongol: sintara - lehanyatlik
Lásd még Szender szót.
Szenved – kínlódik, sínylődik, gyötrődik, betegségben gyötrődik, fáj valamije.
Tájnyelvben: sennyed = szenved. (v – néma)
Mongol: szengszere – leromlik, legyengül, (beteg lesz). Mongol: sinala – szenved, gyötrődik.
Török: sancı = fáj valamije
Szenvedély – sodró erejű érzelm, ösztönző vágy. Mongol: sinul - szenvedély
Szenzál – cincár. Nem hivatásos mészáros, csak a mészárszék bérlője. Görög kereskedő. görög szó.
Szenny – mocok, kosz, piszok; gyalázat. Mongol: dzunga(g) (zunga(g) – szunga(g) – újszülött
kisállatok ganaja, nyálka, nyálkás váladék. Mongol: szangaszun – madárürülék, fos
Mongol: szondziur – gyalázat. Tévesen a szén szóból származtatják.
Szép (1) – tetszést keltő; látás, hallás szempontjából gyönyörködtető.
Mongol: cseberken (szeperken) – szép, csinos. Mongol: cseber (szeper) – szép, tiszta.
Szép (2) – szép apa, szép anya. A legutolsóként számon tartott előd, ős.
Mongol: sibturaga (szipturaga) = valami vége, utolja.

Mongol: sibkarga (szipkarga) = valaminek az utolja, utolsó

Szepeg - Lásd Szípag szót.

Szepet (ormánysági szó) – szűkő, fakéreg szatyor (kis kosár). Törö: szepet = kosár.
 Ujgur: szevet = kosár. Mongol: szaba (szapa) – edény, tartály (tároló)
 Mongol: szebeg (szepeg) – kisebb kosár (kézi kosárka)

Szeplet, szepetel, szetet (erdélyi tájszó) – siet, kapkod. Mongol: szibada (szipada –szipata) – siet

Szeplő – (arc)bőrön napsütéstől keletkező apró, barnássárga, vöröses petty, folt
 Mongol: szebke (szepke) - szeplő

Szer (1) – fészter (fészter), pajta, (kocsi)szín. Mongol: ször – fészter. Mongol: szarabcsi – fészter, pajta, szín

Szer (2) – országhatárt védő őrhely. Mongol: szergeyile – őriz, vigyáz

Szer (3) – székhely, szálláshely, tanya, falu, családfő nevét viselő szálláshely. pl. Petőszer.
 Mongol: iszeri – zsámoly, támlátlan szék. (székhely)
 Mongol: szaurin – szállás, hely, telep(hely),

Szer (4) - felszerelés, holmi, szerszám, készség, napi tevékenységhez szükséges, kellő eszközök.
 (pásztorkészség --- tűzkő/kovakő, acél, tapló, bicska.)
 Mongol: sziarida(g)da = szükséges, kell. (franciáknál: neszeszer = szükséges)

Szer (5) - sor, sorrend, rend. Szerét veszi - sorra veszi. Sorjában végzi a teendőit.
 Török: szira = sor, rend, rendje valaminek. Mongol: dzerge = sor, rend, fokozat
 Mongol: dzsirum = rend

Szer (6) - egy réteg, szabás. Lásd Szer (5) szót.

Szer (7) - alkalommal, alkalomszor, valahányszor. pl. ötször. Lásd Szer (5) szót.

Szer (8) - kész valamire, kapható valamire, hajlamos valamit elvégezni.
 Mongol: dzaru(g)da = szolgálatot, megbízatást vállal.
 Mongol: dzorig = elszántság, akarat, elhatározás

Szer (9) - egészségi állapot. pl. gyenge szerre van = gyenge, vékony, sovány, gyér, kevés, beteg.
 Mongol: szarbaada = gyenge erőtlén. Mongol: szarmi(g)ar = vékony
 Mongol: dzsauram = hiányos, gyér, kevés

Szerdek (1) – szerzemény, zsákmány. Mongol: dzö(g)eridzi (széridzi) – megszedi magát

Szerdek (2) – lefőlözött tej. Mongol: szaara(g) – gyenge, silány, hitvány
 Átvitt értelemben: gyenge, kis tápértékű tej.

Szeredás – kecske, ló, tehén szőréből készült csíkos szövésű tarisznya. Lásd Ször szót.

Szerelem - lelki, testi vonzódás a másik nem iránt. Lásd Szeret szót.

Szerencse – sorsunkat jó irányban alakító véletlen. (pl. aranyat , kincset találni)
 Mongol: dzor (szor) – szerencse. Mongol: adza – szerencse
 Dzor – adza (szor- aca) = szerencse (n – néma)
 Török: zerrin = arany. Tévesen délszláv eredetű a szó.

Szerény – csendes, visszahúzódó, félénk, nem követelődzik. Tévesen a Szer szóból eredeztetik.
 Mongol: dzirüken (csirüken – szirüken) – félénk, bátortalan

Szerep - játék, előadás egyik alakja ; feladat. Mongol: csara (szara) = alak. Alakítás.
 Török: szerer = előad, felvázol, bemutat

Szerestől - rendesen . Alaposan, teljesen, jóformán, szinte. Lásd Szer (4) és Szer (5) szavakat.

Szeret – szeretetet, szerelmet érez valaki iránt. Mongol: szertengdü – hevesen udvarol
 Mongol: szedkil-tei (szetkiltei) – szerelmes. (r – néma)

Szerez – vagyonát gyarapítja (tisztességes vagy tisztességtelen módon)
 Mongol: dzö(g)eridzi (széridzi) – megszedi magát. Tévesen a Szer szóból származtatják.

Szergyék - Lásd Szerdek szót.

Szergyia - szerdia, szergia. Ágasfa. Földbe ázott oszlopok/ rudak , melyek felső végükön szétágaznak. (Az elágazásokra vízszintesen rudakat tesznek, ezekre akasztják a dohányt száradni)
 Mongol: szargar (szardar) = szétágazó. Török: szirik (szirk) = rúd.

Szerha alja – ereszalja. (h – néma) Mongol: szarabcsi – eresz. Mongol: kaya (haja) – alja

Szeriben (székely szó) – közösen, közösben (együtt, csapatostól)
 Mongol: cserig (szerig) – sereg, csapat, együttes

Szerre (székely szó) – sorra, sorban, egymás után .
 Mongol: dzerge (cserge – szerge) – sor. Lásd Sor és Szer (5) szavakat..

Szertartás - áldozatfelajánló, halottbúcsúztató, hálaadó ünnepi esemény
 Mongol: szor – baj elhárító szertartás. (tibeti szó)

Szertelen - zabolátlan, féktelen. Mongol: szörgeü = ellenszegülő, csökönyös.

Szérü - cséplőtér. Gabona cséphadarókkal való kicséplésének a helye.
 Mongol – török: csayiraul (szairu) = csépel gabonát.

Szeszélyes – változékony, kiszámíthatatlan, szélsőséges. Mongol: csöcsi(g)ü (szösziü) – szeszélyes

Tévesen a Szesz szóból származtatják.

Szeszmet - nád, ág törmeléke. Török: szaz = nád . Met = metemnyi = szetemnyi = pici, parányi.
Mongol: möltü (mötü) = éppen csak, alig-alig.

Szét - igeikötő. Széjjel. Szétbont, szétszed.. Mongol: dzsada (csada – szata) = szét – igeikötő.

Szétcankózik - szétszéled. Lásd Csángó szót.

Szétcsadar - szétkerget, szétszéleszt
Mongol: dzadaraul = szétnyit, szétbont, kinyit, szétzilál, szabadjára enged ; szanaszét.

Szétcsanáz - téstát töltelékkel megtölt—szétterítve. Mongol: **sindzala** (téstába töltelékét tölt.)

Szétdíbol - széttapos, szétdül. Mongol: debszele (tepszele) = megtapos

Szetemnyi - kicsi, parányi, szemnyi, metemnyi. Töredék, szilánk apró törmelék.
Mongol: szeterkei = törött, repedt. (töredék)

Szétfőtör - (tyúk a lábával földet, trágyát szétkapar,) félrerúg, félrelök. Angol: foot = láb

Szétgyomászol - szétnyom, széttapos.
Mongol: tamtucsi (damtucsi – gyamtucsi) = tönkretesz, elront. Lásd Még Gyömőszöl szót.

Szétharizsál - paraszat szétterít, szétkotor, széthirgál.. Lásd Széthergel szót.

Széthergel - széttúr, széthány. Mongol: karau (harau) = szór, elszór
Mongol: koorla (hoorla) = kárt tesz, tönkretesz. A hirgál szó hasonlít hangzásban, de annak jelentése ellentétes: összekotor, egy helyre kotor.

Szétnyárad - (gyenge kiscsibe lábai) szétszúszik, szétáll ; elbágyad, elgyengül
Mongol: narmai = széles, kiterjedt. (szétálló)
Mongol: nurma(g)ar = ernyedt, álmatag. Bágyadt.

Szétszéleszt - szétkerget, elkerget. Mongol: csileylge (szileylge) = kereket oldani készlet.

Szétszór - elhint, elvet magot. Mongol: szarniul = szétszór

Szétttár - karjait szétnyitja, ajtó-, vagy kapuszárnyakat kinyit.
Mongol: darbayi (tarbayi) = tágra nyílik.

Szétterjed - más területekre is eljut. Mongol: tara, tarka = szétterjed.

Szétterül - nagy felületen eloszlik. Mongol: tarayi = szétterül

Szetyemotyá - limlom. Kacat, hulladék, szemét, apróságok. Lásd Szetemnyi és Metemnyi szavakat.

Szetyemotyál - piszmoz, lassan tesz-vesz, elaprózza magát. Lásd Szetemnyi és Metemnyi szavakat.

Szetyemet - hulladék, szemét, apró törmelék. Lásd Szetemnyi és Metemnyi szavakat.

Szétzilál - szálaira bont. Lásd Zilál szót.

Szi (1) - szív, beszív, beszippant. Lásd Szípat szót.

Szi (2) (Ormányság) - farag, gyalul. Mongol: szeyil = farag, vés

Sziács - forgács, szilánk. Lásd Szijács, Szilács szavakat.

Szid - hangosan korhol, megró, megdorgál. Mongol: dzangda (dzada - szada) – szid, megdorgál

Sziget – víz által körbezárt terület. Török: szu – víz. Türk: ketumiyet – zárkózottság

Szigony – nagyobb hal, más vízi állat elejtésére szolgáló hosszú, hegyes szűrőeszköz.
Mongol: szigi – beleszűrődik.

Szigorú (1) – a kötelesség teljesítését megkövetelő, hibákat, hanyagságokat megbüntető ember/törvény.
Mongol: csinga (szinka – szika) – szigorú. (n – néma)
Mongol: cseger (szeger) – tiltás, tilalom. Mongol: csingala (szikala) – szigorít (n – néma)

Szigorú (2) (székely szó) – sovány (szikár). Mongol: csikula (szigula) – keskeny, szűk. (vékony, sovány)

Szij - a kaparással, cserzéssel, puhítással kikészített állati bőrnek szalag alakúra hasított (vágott) darabja.
Mongol: szeyil = farag, vés , (vág). Mongol: szeyilbürile – farag, vés (vág)

Szijács, sziaács – fa faragásakor, vésésekor, vágásakor keletkező forgács. Mongol: szeyil - farag, vés

Szijakodik (Ormányság) (szél által) megszikkad. Mongol: szalkin = szél

Szijókés – két fogantyús – 20-30 cm-es pengéjű - faragókés, melyet magunk felé húzogatva faraghatjuk a szijószekbe befogott fát. Mongol: szeyil = farag, vés

Szik, szék (1) - a tojás sárgája; bab, borsó, kukorica, búza magjának közepében található növénykezdeménye (sziklevel), hajtáskezdemény, sarjkezdemény. A szik (szék) valódi jelentése: (új) életkezdemény. Mongol: csikin (szikin) – sarj, hajtás
Mongol: dzekegeszütei (szekegeszütei) – valamire készen áll. (pl. a kifejlődésre).
Mongol: szerke (szeke) - sárgás virágú növény. (r – néma)

Szik (2) – szikes, sziksós talaj. A tartós nedvességtől, sok esőtől, talajon megmaradó állóvíztől a talajból kilúgozódik a só (nátrium – karbonát), mely a víz elszívargása, elpárolgása után a talaj felszínén marad. A szikes talaj a gyakran vízborította, lefolyástalan földeken a jellemző.
Mongol: csikig (szikig) – nedvesség, nyirkosság

Szika - fiatal bárány. Lásd Szik (1) szót.

Szikács - szikáncs, szilánk, vékony forgács. Török: csakin = szikra (szilánk)
Mongol: csakilgan = szikra (szilánk)

Szikájós - ragadós, agyagos, (talaj, sár). Mongol: csalkag (csakag – szakag) = ragacsos anyag
Mongol: siged (sziked) = ragad

Szikár – sovány, vékony testalkatú. Mongol: csiqula (szikula) – szűk, keskeny, szoros (vékony)
Mongol: szuna(g)ar – hosszú és vékony (cingár – szikár)
Tévesen a Szikkad szóból származtatják.

Szike – műtésre szolgáló orvosi kés. Orvosi vágóeszköz.
Mongol: szüke – szekerce, balta, fejsze (vágóeszköz)

Szikes - pállot szájú, sebes szájú. Lásd Szák (8) szót.

Szikkad – nedvességét elveszítve szárad, keményebb lesz. Víz eltűnik. (pl. talajból, ruhából.)
Ujgur –Török: szu = víz . M: kata = kiszárad. Török: csek (szek) = eltűntet.
Mongol: csigig (szikig) – nedvesség, nyírkoosság

Szikla – kemény kőzet. Nagyobb hegynek egy darabja.
Mongol: csikile (szikile) – kemény. Tévesen szláv eredetű a szó.

Szikony - ragadós, agyagos talaj, sár. Lásd Szikájós szót.

Sziknyó, szikony (székely szó) – sár. Mongol: szibqa (szika) – sár, latyak, agyag. (b – néma)
Mongol: sziged (sziked) – belesüllyed, beleragad (pl. sárba) Lásd még Szak (3) szót.

Szikkázik - villámlik, apró izzó részecskék leválnak a nagyobb izzó testről, elektromos kisülés történik
fényjelenséggel. Mongol: csaki (szaki) – villámlik, szikkázik
Mongol: csakil(g)an (szakil(g)an) – villámlás, szikkázás. Török: csakim (szakim) - szikra
Tévesen szláv eredetű a szó.

Szil - szíj, farag, vés. Szíjókéssel farag. Mongol: szeyil = farag, vés

Szilács - forgács, szilánk. Mongol: szeyil = farag, vés.

Szilaj – vágózó, lendületes, gyors; szabadban, vadon tartott gulya, vadon élő,
szabadságot szerető, vad, kötöttségeket nem tűró, keményen dolgozó, szorgalmas.
valaminek a java. Mongol: dzi(g)ilge (szilge) – vágat
Mongol: szula – szabad ; pusztá. Mongol: csilüge = szabad térség pl. pusztá , vadon
Mongol: salama(g)ai – gyors, fürge. Török: sile = vad majoranna
Mongol: csulkir = vad gabona. Mongol: szayitai (szalitai) = jó.

Szilánk - kemény anyagból való tárgy lehasadt, letört hegyes, gyakran hosszúkás darabkája.
Mongol: szüldeszü – szilánk, darabka.

Szilárd - erős, megingathatatlan, tartós; határozott, állhatatos
Mongol: csilger (szilger) – erős, kemény, jókötésű
Mongol : csayidza (szajza)– erőd, erődítmény (erősség)
Mongol : sziltegen – erőd, erődítmény (erősség)
Mongol: csilaudzisan (szilaudzisan) – megkövült, megszilárdult.
Tévesen a Szilfa szóból származtatják.

Szilat - szelet. Vágott, faragott darabja valaminek. Szel, szelet – finnugor szó is.
Mongol: szeyil = farag, vés. Vág. Mongol: szüldeszü = darabka

Sziletik - születik. Lásd Szül szót.

Szilimány - **szirimány**, vézna, gyenge. Mongol: szalkayi = gyenge
Mongol: csöröger (szüröger) = vézna, gyenge. Mány - képző. pl. tákolmány

Szilke – széles szájú , öblös, kisebb ételhordó cserépedény.
Tibeti - mongol: szil - üveg(edény) Tibeti shel szóból.

Szillókés - szíjókés, kétfogantyús faragókés, vonókés. Mongol: szeyil = farag, vés

Szilós (Felvidék – Csata) - szívós, ellenálló. Lásd Szívós szót.

Szimat – a szag érzékelése állatoknál. Levegő apró beszippantásával szagokat érzékel
Mongol: szamaqai – szag. Mongol: szime – szív, megszív (pl. levegőbe beszippant) szimatol.

Szimmog, szimmogat (székely szó) – szipog, orrát szivogatja. Mongol: szime – szív, megszív.

Szimutáti - türelem. Mongol: dzsamu = türelem Mongol: tesztei (tetei) = türelmes

Szín (1) – anyagi jelenségnek a különböző hullámhosszú fénysugarak visszaverésén alapuló, látással
érezhető tulajdonsága ; arc, külső, felső oldal, jellemző oldal, sajátosság.
Mongol: szindzi – megjelenés, jellemző, alak, ismerv, jel, sajátosság
Mongol: csinar (szinar) – tulajdonság, jellem, természet

Szín (2) – fészter, istálló, fedett tároló. Kínai - mongol: szang – tár, tároló. Kínai cang’ szóból ered.
Tévesen szláv eredetű a szó.

Színarany - jellemzően aranyból van, tisztán aranyból van. Lásd Szín (1) szót.

Szindarab - fedett színben előadott játék, előadás, emberi jellem, tulajdonságok, történetek megformálása.
Mongol: szi - színjáték. Kínai : xi’ (szi) szóból ered.
Lásd még Szín (1) és Szín (2) szavakat.

Szinlik --- hasonlít. Mongol: szi = hasonló, olyan, mint. Mongol: sindzi = jellemző, alak, sajátosság

Szint – mérték, fok, fokozat, mennyiség jelzője; felület, felszín, felső réteg
Mongol: csine(g)en, szine(g)en = mérték, mennyiség. Mongol: sata = fok, fokozat. (n – néma)
Török: szatik = felület, felszín. (n – néma)

Szinte - majdnem, csaknem, mintha. Török: szanki = mintha

Szintez (székel szót) – szemerkél az eső. Gyéren esik. Mongol: szinggere – ritkul, gyérül.

Szintig - szintűleg, tele, felső pereméig az edénynek, tetejéig az edénynek.
Török: szonderece (szonterece) = teljesen, teljes mértékben

Szíp - szív, szippant. Mongol: szibku (szipku) = utolsó cseppig kiiszik, elfogyaszt.

Szipák - italból beszívott ember, részeg. Mongol: szibku = utolsó cseppig kiiszik, kiszippant.

Szipat - sziv, leszív, beszív - vizet, tejet.
Mongol: sibku = utolsó cseppig kiiszik, elfogyaszt. (kiszopik, kiszív)

Szipirtyó – veszekedős, csúnya vénasszony. Mongol: csiba(g)anca (szip(g)anca) – vénasszony, öregasszony. (rossz értelemben mondván). Ujgur – szogd eredetű szó.
Mongol: aburitu = rossz természetű. csip – aburitu . Tévesen a szipog szóból eredeztetik.

Szipka – kis csőszerű eszköz, melynek szélesebb végébe illesztik a cigarettát és a másik végét szívják.
Mongol: sibsi(g)ür (szipsi(g)ür) – szipka.

Szipog - sírás vége felé a levegőt orrán át apránként szippantva kicsit pityereg.
Mongol: sibsi(g)ür (szipsi(g)ür) – szipka (füstöt beszippantó szár). Lásd még Szipat szót.

Szipoly (1) - fák nedvét kiszípolyozó zuzmó. Nedvességet felszívó zuzmó. Lásd Szíp szót.

Szipoly (2) - méheket szípolyozó moly. Lásd Szíp szót.

Sziporkázik - csillog, ragyog, fénylik. pl. fákra rakódott zúzmarakristály.
Mongol: csayibur (szaibur - saipur) - fehérítő, világos, villogó, fénylő

Szippad - elapad, vizet felszívta a föld. Lásd Szíp szót.

Szirkó - elszenesedett, hamuval borított fa , parázs.
Török: csürük = romlott, rossz, szemét, elpusztult (elégett, elszenesedett....)

Szirma - drót, huzal. Török: szirma = ezüstsál, ezüsthuzal, ezüsthál

Szirom - virág porzóját, bibéjét (virágporát) védő színes burkolólevelek egyike. Mongol: csar (szar) = burok

Szirogy (ormánysági szó) – jégdara. Mongol: szirbe(g)e – összefagy, megfagy
Mongol: a(g)a – korpa (dara). szir - aga

Szirony (1) – zuzmara, jégdara. Mongol: szirbe(g)e – összefagy, megfagy
Mongol: csar(g)uda (szarguda) – hó tetejére vékony jégkéreg ráfagy

Szirony (2) – keskeny, színes bőresík, bőrszalag. Rátétes bőrdíszként bőrből való tárgyak díszítésére.
Mongol: szur – szíj, bőrszík. Mongol: szirile – bőrrel bevon

Szirony (3) – hal kopolyúja. Kopolyú – vizet áteresztő, abból oxigént kiszűrő szerv.
Mongol: szi(g)ür – szűrő. Mongol: szürcsi – folyadékot szór (vizet kinyom)

Szironyos - kemény, összeállt, kérges felületű (talaj). Török: szertles = megkeményedik, megszilárdul
Mongol: csirgan (szirgan) = kemény

Sziszeg – hevesen fújva, halk , sívító hangot ad. Szisszen. Mongol: so(g)si (szoszi) – szisszen.

Szít (1) – tüzet éleszt, tüzet táplál. Gyújt, lángra lobbant izzó parazsat fújással. Mongol: szitaa – meggyújt, éget

Szít (2) – felbújt, uszít, gyűlöletet kelt, izgat. Mongol: szedü (szetü) – felbújt, izgat

Szita - dob alakú, lyukacsos tisztító, válogató eszköz. Az esetek többségében lőszőrből készül. A szita készítése a honfoglalókkal is érkező kis létszámú, majd a későbbi századokban nagy létszámban bevándorolt cigányság ősi szakmája volt. Nem szláv találmány.
Mongol: szidemeszü (szitemeszü) – lőszőrből (font zsinag)
Mongol: szilada (szia – szia) = válogatott, legjobb. Szétválasztó eszköz. Jót a rossztól.

Szítat - felitat, feszívat, beszívat. Lásd Szipat szót

Szító - korom, szénpor, kialudt parázs. Elhamvadt tűz.
Mongol: csindaruuszi (csintaruuszi - csitaruuszi) = elhamvad. (n – néma)

Szitok - szidás. Lásd Szid szót.

Szityók - suttyó, paraszt gyerek. Szívós, erős gyerek. Lásd Szittya szót.

Szittya(1) (ormánysági szó) – erős, szívós
Mongol: csidaltai (szialtai) – erős. Mongol: dzsidkülei (szitkülei) – kitartó

Szittya(2) - nép. A görög szkütia = kóborló nomád szóból torzult. Lásd Szkíta szót.

Szittyó - gyékény, vizenyős, gyékényes , kákás terület. Gyékény, kaka hulladékát gyűjtésként is használták. Mongol: szitaa = meggyújt, éget
Mongol: sudag, sadag (sutag, satag) = vizes, vizenyős, vízi növény

Szív (1) – vérkeringést biztosító, izmos falú, kamrás szerv. Valami közepe, belseje.
Tájnyelvben: szü, szügy. (v – néma) szív - szí. Mongol: szedkil (szegykil) – szív, lélek
Mongol: szüneszün – lélek. Finnugor szó is.

Szív (2) – folyadékot, levegőt magába vesz. Lásd Szivárít szót.

Szivárit (ormánysági szó) – nedvességet felszív, elvon, szikkaszt.

Mongol: szibka (szivka) – utolsó cseppig kiissza, magába szívja, elfogyasztja. (b = v).

Lásd még Szuhárog szót.

Szivárog - suárog. Folyadék, víz kis résen elfolyik, kifolyik

Török: szu = víz.

Török: elmegy, eltávolodik, elfolyik. Lásd még Szuhárog szót.

Szivárvány - eső végét, elvonulását jelző színes fényjelenség. Akkor jelenik meg ez a színes félkörív, amikor az eső a napsütés irányába távolodik és a napfény alkotó színeire megtörik az esőcseppeken. (v – néma) sziárvány.

Török: szu – víz (eső). Mongol: szibir (szivir) – cseperkélő, szemerkélő (eső)

Mongol: sibtura (szivtura) – véget ér, befejeződik. Mongol: ar – mintázat

Sziv – ar = eső végét jelző mintázat. Szu – ar = víz (eső okozta) – mintázat

Tévesen a (be)szív szóból származtatják.

Szivitán - sovány, vékony. Mongol: sibtuila (szivtuila) = keskeny alakú.

Szívós (1) - nedves, nyirkos. (v – néma) szios. Török: szu = víz. Szuos --- vizes -- szívós.

Szívós (2) - szilós, ellenálló, kemény, törhetetlen, pusztíthatatlan. (v-néma) szívós---szíós - szíó)

Mongol: szula ügei = erős, nem törékeny, nem gyenge, nem laza.

Szkíta - Hérodotosz nevezte el a Fekete-tenger északi részén élő kóbor pásztorkodást folytató nomád iráni népcsoportot. Szkütia = kóborló nomád. Fantázianév, gúnynev a görög és iráni történészek szerint. A szó torzult változata a: szittya. Összefoglaló név a nomádokra.

Szó - az adott nyelvnek meghatározott hangalakú, jelentésű önálló hangsora. Török: szöyle = szó

Szoba – emberi lakásra alkalmas helyiség – ablakkal, ajtóval. Mongol: szaba – tároló

Mongol: bayiszing szaba – épület, ház. Mongol: bayiri szaba = szállás, lakás – tároló

Szóba - kemence, tűzhely, kályha. Török: szoba = tűzhely

Szoboly (ormánysági szó) – zuboly. A szövőszék „hengere”, tengelye. Egy vastagabb rúd (vastagabb bot), melyről tekerednek le a szövendő hosszanti szálak. Másik rúdra pedig a szövött anyag tekeredik fel. Mongol: szabaa – bot. Török: szopa - bot

Tévesen a Szobor szóból származtatják.

Szobor - emberi, állati vagy egyéb alakot, formát ábrázoló térbeli alkotás.

Mongol: szuburqan – sztúpa. (szoborszerű alkotás) Tibeti- indiai szó.

Tévesen délszláv eredetű szó.

Szodé – mohó az evésben, ivásban. Mongol: szubda(g) (szuda(g) – mohó (b – néma)

Szóga (Felvidék – Csata) - szolga, dolgozó, munkás, kisegítő. (bérért). Szláv szó is.

Török: szagkolum = segítőm. Török: szagla = ellát valaki valamivel. Kiszolgál.

Szohány - tepsi. Török: szahan = serpenyő

Szoja ---- ágasfa, kútágas, Y alakú fa. Mongol: szala = elágazás.

Szokak – nyitott tornác. Mongol: szekü = kinyit, felnyit--nyitott

Szokás - a gyakorlat során kialakult és valamely közösségben követett cselekvési mód.

Társasági, érintkezési, hagyományőrzési bevett, elfogadott szabályok gyakorlata.

Mongol: dzokisz (szokis) – illő, kellő, megfelelő. Mongol: szaki – betart szabályt.

Mongol: dzokisztai (szokistai) – olyan, amit illő megtenni, ami megfelelő.

Szokik - valamit elvisel, elfogad, megbarátkozik helyzetével. Mongol: dzügsireül = hozzászoktat

Mongol: dzügsire = hozzászokik, megszokja

Szokmány (bukovinai székely szó) – deréktól lefelé bővülő, elálló posztókabát, csángó szoknya.

Mongol: sza(g)layi – terebélyesedik. Mongol: szo(g)szo(g)or – elálló(ó)

Mongol: manda(g)ar – terebélyes. Szog – man = elálló – terebélyes

Szoknya – deréktól lefelé terjedő, lefelé bővülő ruhadarab.

Lásd Szokmány szót. Tévesen szláv eredetű a szó.

Szól – megszólal, hangot ad, beszél. Török: szöyle – szól, mond

Szoldán - süldő. Lásd Süldő szót.

Szolga – háztartási vagy gazdasági munkára alkalmazott (szerződött) segítő (férfi) személy.

Mongol: dzulgui – talpnyaló, hízelgő (szolgalelek). Lásd még Szóga szót.

Szolvaj - vízzel felöntött törkölyből erjesztett gyenge munkásbor. (v- néma) szolaj

Török: szulal = bevizez. Török: szol = gyengül

Szóma, szalma - gabona szára. Török: szaman = szalma. Ujgur: szaman = szalma

Szontyolodott - elkeseredett, szomorú. Lásd Szottyadt szót.

Szombat – a Szaturnusz bolygó napja. Vasárnap előtti nap.

Tibeti: spen – pa (sen – ba) – szombat. A Szaturnusz bolygó napja.

Indiai: szanicar – pa (szan – ba) - szombat. A Szaturnusz bolygó napja.

A szó ujgur közvetítéssel került a mongol nyelvbe. Az óorosz nyelvbe is az indiai nyelvből került a szó.

Szomjazik - vízre, jó szóra, tudásra vágyó, azt magába szívja, magába fogadja, issza.

Mongol: szimedü – felivódik, beivódik. Mongol: szime – lé, nedv, folyadék
Mongol: szim - te - magába szív, felszív. Lásd még Szannyas szót.
Szomorú - bánatos, kesergő, csüggedő, szonyorú, szontyolodott.
Mongol: sinala = bänkódik, gyötrődik. (n = m)
Mongol: suuma(g)ai = keskenyedő. Átvitt értelemben: elkeskenyedik
Szompolyasszony - cömpölasszony- kelengye szállítását felügyelő, menyasszony öltöztetésében
segédkező rokon nő. Mongol: dzögemer (cömer) = szállító
Mongol: bayicsaaci = felügyelő. cöm – bayi (szompoly) = szállító felügyelő
Szompor, szumpor - kénpor Mongol: ömekei **szamakai** = bűdös, rossz szagú (pl. kén)
Szop – ajkával körülfogva szív valamit. (pl. mellbimbót).
Mongol: szibka – utolsó cseppig kiszik, elfogyaszt
Szorgalmas - az, aki sokat és kitartóan dolgozik. Mongol: szir(g)a – kitart, szorgalmas
Mongol: szir(g)au – szorgalmas, kitartó
Szór - hint, dob. Mongol: szürcsi = szór, hint. Török: szavur (saur) = szétszór, elhint. (v – néma)
Szorít – összenyom, sajtol, erősen markol valamit. Mongol: dzsaura (csaura – saura) – szorít.
Szorong – fél, izgul. Mongol: dzirükeszi (szirükeszi) - szorong. (n – néma)
Szortyog – orra váladékát a beszívott levegővel mozgatva szörcsögő hangot kelt.
Mongol: szoruulda – szív, beszív. Mongol: sordzigina – csobog, csörgedezik, csörög
Mongol: sorkira – szuszog, zizeg
Szósztátyár – Dől, ömlik belőle a szó. Böbeszédű, locsogó. Fossa a szót.
Mongol: szaduraul (szaturaul) – ömlik, dől (sugarban)
Tévesen a szó + szatyor szavakból származtatják.
Szotnya -- jégvárta. Lásd Szotyé szót.
Szotya - tarlón elszóródott gabonaszálak - összegereblyézve.
Mongol: szaduralta (szaturalta) = szóródás. Lásd még Szotyé szót.
Szottyadt - elkeseredett, szomorú, lehangolt, csüggedt, megtört.
Mongol: szedkil gutu (szetkilgut) = elkeseredik, elcsüggedt
Mongol: szeterkei = törött. Letört, megtört.
Szotyagos - részeg (Felvidék – Csata). Mongol: szotanggi = részeg
Szotyé - darab, jégdarab, jégtörmelék. Mongol: szüldeszü (szüteszü) = darabka. (- néma)
Szotyka, szotyó, szotyak (1) – ringyó, szajha, kurva, feslett nő.
Mongol: szadur (szatur) – züllött, feslett, romlott
Mongol: dzada(g)ai (szatagai) – feslett, erkölcstelen.
Szotyka, szotyó (2) - ügyes, tapraesett kislány Mongol: szorto-tai (szototai) = ügyes
Szotyog - túlrett gyümölcs potyog. Lásd Szottyán (1) szót.
Szotyós - túl sok levelet tartalmazó gyümölcs. Török: szu – víz
Mongol: sudak (sutak) – nedves, vízenyős
Szottyán (1) – túlrett gyümölcs a fáról leesve a földön szétszattan, szétnyílik, szétlottyán, szétmállik,
szétreped. Mongol: dzsacara (szatara) – szétnyílik. Mongol: szeterkei = repedés, hasadás
Mongol: dzsudacsi (szutacsi) – hirtelen szétmegy, szétbomlik.
Szottyán (2) - valamihez gondolata, kedve támad. Mongol: szedkigde (szetkigde) – valakinek valamilyen
gondolata, érzése támad.
Szó – szálakat szögben (leggyakrabban derékszögben) keresztez, összefűz. Tájnyelvben: szűő, szűő = szövő.
Finnugor szó is. Lásd még Szűő szót. Kínai - mongol: csuyangbuu (szujiangbuu) = szövet.
Szőcske – ugrólábú, egyenes szárnyú rovar. Mongol: szüücsi – ugrík, szökken.
Szög (1) lószín. Sárgás-szókés. Más tájegységen: szögsárga = sötétsárga, barnássárga.
Mongol: dzagal (szagal) = martájon sötétebb foltú ló. Lásd még Szőke szót.
Szög (2) - fémből készült, fejes, hegyes kötőelem. Mongol: szokora = szög feje besüpped.
Szőke – a sárga és fehér szín keveréke. Enyhén sárgás. Sárgásfehér.
Mongol: szerke (szeke) – sárgás virágú növény. (r – néma). Nem sárga, csak sárgás.
Szőkik – elszabadul, engedély nélkül elmenekül. Mongol: dzigutu (szikutu) – szökik
Mongol: csakila (szakila) – kitör a nyájából (elszőkik)
Mongol: szuqura – kicsúszik, kisiklik a kézről
Szőkken - vetés szárba szökken ; hirtelen ugrík, mozdul.
Török: szek = szökken. Ujgur: szekrimek = szökken, ugrík
Szőktet - kimenekít. Mongol: dzigutul = megszöktet, menekít
Szőlő – indás, fűrtös bogyózató gyümölcsöt termő növény.
Mongol: dzselele (szelele) – indát hajt. Török szó is.
Szőmörce - apró szemek összességéből álló ecetfa magfűrtje.
Mongol: csömö (szömö) – mag (pl. gabonaszem). Mongol: dzimiszkene – bogyó.

Szőneszj (Felvidék – Csata) - hosszú, vékony bőrcsíkokból fonott nadrágszj. Lásd Sző szót.

Szöntös - borzas, kócos, kuszált, fésületlen (haj). Török: zindesz (szintesz) = ápolatlan, gondozatlan.
Török: szancsak = lobogó. Szanaszét lobogó haj.

Szőnye - fákoszürke. világos szürke. Mongol: szan = füstöl, füst. Szürkés füst színű
Mongol: szün = tej fehér, törtfehér

Szőnye-szj - bőrv. (szőnyegszj) Lásd Szőneszj szót.

Ször – emlősök bőréből kinövő, szaruanyagból való szál. Mongol: szorla – szörzet, szörme
Mongol: szor – koronaször, prém. Mongol: szorszu – téliszörű őzbőr

Szörcsög – szürcsölésszerű hangot ad. Lásd Szortyog szót.

Szörgyék (felvidéki-csatai szó) – vagyon, szerzemény. Lásd Szerdek (1) szót.

Szörnyű – iszonyatot, borzalmat keltő. Mongol: szürkei – szörnyű
Mongol: szüre(g) – fenyegető, rettegett, félelmetes
Mongol: szerd ki – megborzone a rémülettől

Szösz - ször, kóc, hajszál. Török: sacs = ször, haj
Mongol: szö(g)szeszüger (szöszeszüger) = szöszös, bolyhos.
Mongol: sze(g)szeyilge (szeszeyilge) = kócos. (kenderkóc, szösz)
Mongol: szorszu (szoszu) = őzbőr téli szörrel. (puha, finom szörzet)

Szöszmötöl - szösz, szört, haját kézzel leszedetet valamiről. Időt fecsére haszontalansággal.
Mongol: sze(g)szeyile (szeszeyile) = kócos, szöszös
Mongol: szorszu (szoszu) = őzbőr téli szörrel. (puha, finom szörzet)
Mongol: mutur = kéz

Sztózsák - szalmazsák. Német stroh = szalma. Német : sack = zsák

Szuantag (ormánysági szó) – rézsű, ferdeség, ferde vágás. Lásd Szantak szót.

Szuár, Szuárgyán (ormánysági szó) – vizet elnyelő, hamar kiszáradó homokos talaj.
Mongol: szirgi – kiszárad, elpárolog, kiapad, elapad
Mongol: szoru – magába issza, felszív, beszív, felissza. Lásd még Szuhárog szót.

Szugáló - szolgáló. Lásd Szóga szót.

Szuhárog - víz elszívárog. (h – néma) szuárog. Török: szu = víz
Török: ira = elmege, eltávozik, elfolyik

Szuhas (ormánysági szó) - szuvas. (járatokkal, üregekkel teli) szuos.
Mongol: szüberkeg – lyukacsos. Mongol: szubag - csatorna, árok (járat)

Szuka (1) - szük, szoros ruha / nadrag. Török – mongol: szika = szorít, nyom

Szuka - kutya, farkas nőténye. Török: szagim (szakim) = tejelő állat.

Szul - szulak, szövőszék hengere. Szövet, fonal felcsévézésére, felgombolyítására szolgáló henger.
Mongol: szüldzile = felgombolyít, felcsévé. felteker.

Szula, szulák - fullánk, szigony. Szúrásra alkalmas tárgy, eszköz.
Mongol: szülbe = beleszúr, beledőf. pl. fullánkot.

Szulák - vékony, nyúlánk; hosszú, vékony ; fullánk. Mongol: dzsulbuyi (szulbuyi) = vékony
Mongol: szilbi = szár, ág. Hosszú, vékony faág.
Mongol: szülbe = beleszúr, beledőf. pl. fullánkot.

Szulicás - lándzsás. Szúrófegyver. Lásd Szula szót.

Szulla (gyimesi csángó szó) – szállás, egyszerű kunyhó, juhkosár (akol) mellett.
Mongol: szaul(g)a – lakni készlet valahol

Szulutyka, szurutyka - híg, bő levű étel. Aludttejjel készült étel; híg, vizes sár.
Török: szulu = vizes, híg

Szumbékol - szunnyad, szundikál. (n = m)
Török – mongol: bükül, böküyi = hajlik. Szum – békol = álomra hajtja fejét.
Lásd Szunnyad szót.

Szunnyad – alszik, elszenderedett. (estével elpihen minden)
Mongol: szöni – este, éjszaka (alvás időszaka). Török: szön = elalszik, lehanyatlik, kihuny.

Szünyog - zöngedező hangú vérszívó rovar.
Mongol: dzsinggine (szingine) = zúg, zeng, zöng

Szupori (ormánysági szó) – fősvény (pénzét szalmazsákba gyűjtő ember)
Mongol: szabarda (szaparda) – gyűjt. Mongol: szabala (szapala) – zsákba tesz valamit

Szupulyka, szupujkó (székely szó) – magas, vékony, sovány - gyerek
Mongol: szaba – bot Török: szopa = bot. (vékony, mint a bot)
Lásd még Szoboly szót.

Szurdok – víztől kivájt, meredek falú, keskeny, mély hasadék
Mongol: szuda(g) – szurdok (r – néma). Tévesen a szorít szóból származtatják.

Szurgyék - szurdék, kemencesut, szük, keskeny hely, láda. Lásd Szurdok szót.

Szurok – a kőolaj lepárlása után megmaradó fekete ragacsos anyag.
Mongol: siaru – folyadék alja, sűreje, üledéke. Mongol: sirildü – tapad, ragad
Mongol: csardaul = csiriz. Ragasztó anyag. Tévesen a szurtos (koszos) szóból származtatják.

Szurtos - sáros, piszkos, ragad a kosztól.. Mongol: siroi – föld, por
Mongol: sirildü – tapad, ragad

Szurutyka - Lásd Szulutyka szót.

Szuszál, szuszakol – valamit valamibe belegyömösöl, beletöm
Mongol: csigdzi (szigszi - sziszi) - betöm, tömít

Szuszek - szemes termény tárolására alkalmas építmény, bútor (láda). A régi időkben kb, 2 méter magas, 1 méter átmérőjű hengeres, fedeles kosarakban tárolták a terményt.
Részben szellőzött, másrészt védve volt a rágcsálóktól. (pl. kukorica tárolása).
A búza, árpa tárolásához sárral kívülről betapasztották a „ kosár - hombárt „
Ezeket a tárolókat fedett helyre állították. Később már a nem kosár tárolókat is szuszeknek nevezték. (Néha a nagyobb legények „ kosárherélést” csináltak.
Megdézsmáltak a gabonát, eladták a zsidónak, a pénzből pedig mulattak.)
Mongol: sza(g)szu (szaszu) = kosár. Lásd még Álomszuszek szót.

Szuszi - álmos, bágyadt, lusta, csendes. Lásd Álomszuszek szót.

Szuszi malom – száraz malom (lóval hajtott) . Mongol: szarszi(g)ar (szaszigar)- száraz. (r – néma)
Tévesen a taposómalmot hajtó emberek szuszogásáról...

Szuszmától - szöszmötöl. Lásd Szöszmötöl szót.

Szusszan (1) – kifújja magát, zihálva pihen egy kis ideig. Mongol: so(g)szi (szoszi) - szisszen, szusszan.
Szusszan (2) – orrán át hangosan lélegzik. Mongol: so(g)si (szoszi) – erjedő tej szusszanó hangot ad.

Szusztora - száraz/ kóró, cirokászár, faág olajos ronggyal körbetekerve – a vége a tésztába szúrva.
Kezdetleges lámpa. Mongol: szarszi(g)ar (szaszigar) – száraz
Mongol: toori – körbejár, körbevesz, körülvesz

Szutyok – kosz, pipamocskok, sár, piszok, sáros víz. Lásd Csatakos szót.

Szutyongat – nógat, piszkál, munkára ösztönöz. Mongol: szedü (szetü) – ingerel, kezdeményez
Mongol: szedüble (szetüble) – indítványoz, kezdeményez

Szutyorgat - betöm, nyomogat. Török : szet = töltés, gát, torlasz, akadály

Szuvas – fa, fog, melynek belsejében járatok, kis csatornák vannak. (v = b) zuvas – szubas.
Mongol: szuba (g)- csatorna

Szű (erdélyi és felvidéki szó) - szív (szerv). Lásd Szügy (2) szót. (szüem = szívem)

Szügy (1) – mellkas elülső, felső része (pl. lovagnál). Mongol: cse(g)edzi (sze(g)edzi)= mellkas
Szügy, szű (2) (felvidéki – csatai) - szív, mell(kas)
Mongol: cse(g)edzi – (sze(g)edzi - szeedzi) – szív, mellkas

Szűk – kis belső méretű, keskeny, szoros, kevés
Mongol: csikula (szikula) – szűk. Mongol: csikireg (szikireg) – szoros, szűkös

Szükröny (felvidéki – csatai) - faláda ruhák tárolására, szekrény
Mongol: süüge , siüge – szekrény. Kínai: chu gui’ – szekrény szóból

Szükség - szűkösség. Lásd Szűk szót.

Szűkül – kutya félelmében hangosan nyöszörög. Mongol: szikacsa – szorong, fél

Szül – magzatát világra hozza. Mongol: szilta(g)lul – kibújni készlet

Szűnik - elmúlik, abbamarad, lecsökken. Török – mongol: szönö = megszűnik

Szültü, süvöltő (moldvai csángó szó) – furulya
Mongol: szalkin – szél (levegő fúvásával kapcsolatos)

Szűő, szűjő (ormánysági szó) – szövő, szövőszék. (v – néma)
Kínai - mongol: csuyangbuu (szujangbuu) – szövet.
Mongol: szüike(g)le = összekötés, kapcsolat. pl. szálaké.

Szűr (1) – gyapjából (szőrből) készült posztó köpeny férfiak részére. Lásd Szőr szót.

Szűr (2) - folyadékot szennyeződéstől megszűr, lefogyaszt, lapos kavicsot eldobva a víz felszínén egyre lassulva tovább ugráltat.
Mongol: sziarula , szaarla = megszűr. Mongol: szüi(g)ür = szűrő

Szürcsöl - szörpöl; folyadékot összecsiszított szájjal hangosan, levegővel keverve magába szív.
Török: szoru = szürcsöl. Mongol: szoru – beszív. Mongol: szorucsi – valamit beszívó.

Szüretel – gyümölcsöt kézzel leszed, letép. (alma, dió, szőlő szüret.), betakarít, letakarít, begyűjt, elfogyaszt
Mongol: si(g)ürgile (szüürgile) – tépdes, leszaggat
Tévesen a szűr (megszűr) szóból származtatják. Diószüret – a dión mit szűrnek meg ?

Szürke – a fekete és fehér szín keveréke. Homályos, ködös időjárás. (r – néma). Szürke - szüke
Mongol: cseker (szeker) - homályos fehér. (szürkeség)

Szütyő - kisebb zsák, zacskó, tarisznya. Mongol: szüudai, suudai (szutai) – zsák

Kínai: shou' dai = zsák szóból ered.

Szüttyög, szuttyog(Felvidék - Csata) - ücsörög tétlenül, nem tesz semmit, pipájából a szutykot kipiszkálhatja
Mongol: szauda (szuta) = ülő. Mongol: szedkigür (szetkigür) = pipapiszkáló

Szütyü - gyengeelméjű. szottyadt. Mongol: dzadagai (zatagai) = megbomlott, szétnyílt, szétlazult..
Mongol: szedkicseüei (szetkicseüei) = elme, értelem nélküli.

Szüz – érintetlen, erkölcsileg tiszta, nemi kapcsolata még nem volt
Mongol: sa(g)sabadtu (szaszabadtu) – jó erkölcsű, valamilyen fogadalmú; erkölcsi fogadalmát megtartó.

TABAJDOK - ügyetlen, gyámoltalan, topa. Lásd Tajdok és Topa szavakat.

Tabak, tobak - tímár, bőrcserző. (A bőrcserzés egyik kelléke a kutyaürülék- tobak - vastag szivar forma)
Török: tobaklama = bőrcserzés

Tobangyó - menyecske. Meny. Ajándékba kapott nő (a házassággal).
Török: teberu = ajándék, adomány. Mongol: tabila = adomány

Tabaszájó (Felvidék – Csata) - vastag, húsos szájú (ajkú) ember.
Mongol: tobogor = kidudorodó, domborodó

Tábertos - széles, bő, tágas; széles karimájú kalap ; rendetlen öltözet. Török: toplusz = rendetlen.
Török: tabla = széles, tágas. Mongol: talbina (tabina) = széles, bő, tágas.

Tábita, tobi - ügyefogyott, mamlasz, félénk. Török: tabansiz = félénk, gyáva.

Tacsakos - tócsás, vizenyős hely. Mongol: tacs – vizenyős, sáros hely
Mongol: dacs (tacs) – nedves hely

Tap - lépés, talpalatnyi hely. Mongol: tab = talp

Tábor (1) (ormánysági szó) – mészégetők kazalba (halomba) rakott mészköve.
Mongol: dobu (tobu) – halom

Tábor (2) - katonák telephelye, katonai egység, melynek vezére a tábornok. Cseh szó ?
Török: tabur = katonai egység. Török: tabure = ülőhely. Pihenőhely, szálláshely.
Mongol : tabil = elhelyezés, felállítás

Tácsér - széles szájú edény. Mongol: tudzsira = fából kivájt nagy tál.
Mongol: ta(g)sa (tacs) = lapos csésze. Török: tas = tál

Tácsipóka - hosszú, keskeny vászonlepedő, mellyel az asszonyok a csecsemőjüket magukhoz erősítve hordozzák, szállítják, viszik magukkal.. Mongol: tegegesi (teecsi) = vivő, hordozó
Török: tasi = visz, hord, cipel, szállít. póka = pólya. lásd még Póka szót.

Tácsol (Felvidék – Bény) - kézzel szétnyomkod. Török: tazyik = nyomás

Tácsóz - sodor. Orosz: tecsényie reki = víz sodrása

Tág – bő, laza, széles nyílású. Mongol: delge(g)ü (telge(g)ü) – tege(g)ü) = tágas, bő.

Tagbaszakadt - izmos, erős, jól megtermett ember
Mongol: toglo(g)or – izmos, testes

Tagló – vágómarha leütésére való súlyos fejsze, kalapács. Régi időkben egy nyélre erősített rönkdarab volt.
Mongol: tügszi(g)ür – fakalapács, sulyok. Mongol: to(g)siur – kalapács
Mongol: dokiur (tokiur) = ütő. Mongol: tongsi (togsi) = ütőget

Tagol – darabokra, ízekre, részekre feloszt, feldarabol, eloszt. Mongol: tüge(g)e – eloszt

Tahó – faragatlan, illetem nem ismerő ember . (h – néma) tao
Mongol: too ügei – nem illő, nem rendes, kellemetlen

Táj – földrajza, növényzete, népessége alapján egységes vagy összefüggő kisebb terület.
Mongol: dayidu (tajidu) – világ, föld, mező, puszta. Mongol: talbai - térség, terület
Mongol: tal – síkság, mező, oldal, körülmény, tulajdonság,
Mongol: tal-a-tai – valamilyen oldalú, lapú, síkú, mezejű, völgyű, ismeretségű, vonatkozású, tulajdonságú

Tajbász - ügyetlen, figyelmetlen, buta, mafla, gyámoltalan.
Török: toyluk = ügyetlenség. Török: bas = figyelmetlen.

Tajdok, tajdak , tajak (erdélyi tájszó) – ügyetlen. Mongol: düi ügei (tüi ügei) – ügyetlen
Mongol: do(g)do(g)ona – kapkod (ügyetlenkedik). Lásd még Tajbász szót.

Tajga – sűrű erdő. Mongol: tayi(g)a – sűrű erdő

Tajték – hab. Erjedő folyadékon, tenger hullámain, túlhajsolt állat bőrén, nyavalyatörős (epilepsziás) ember szájában keletkező hab. (j – néma) tajték – taték.
Mongol: tü(g)üed becsin (tüüd ebecsin) (tüüt ebecsin) – hólyagelzáródás (Juhok betegsége) (hab = hólyagok sokasága)

Mongol: tü(g)üde(g)erke (tüüdeerke – tüüteerke) – habozik
Takar – befed, beborít, burkol. Mongol: toko – ráborít, ráterít
Takarít – tisztít, rendet tesz, csinosít, szépít. Lásd Takaros szót.
Takaros – kényelmes, kézhez álló, alkalmas, jól használható, szép, csinos, tiszta, rendezett,
Mongol: dökün (tökün) – kényelmes, kedvező, hasznos,
előnyös. (takaros szerszám = kézre álló szerszám)
Mongol: degdzin (tekdzin) – csinos, szemrevaló
Mongol: diglem (tiklem) – rend (tibeti szó)
Taki – mongol vadló. Mongol: taki – vadló
Tákmák - felületesen dolgozó. Lásd Tákol szót. Török: **muktedir** = képes valamire.
Takol (ormánysági szó) – belever, beleüt valamit valamibe (szögel)
Mongol: tongsi (togsi) – ütöget. Török: doku (toku) - megüt
Tákol – sebtiben összeüt valamit, összeszögel valamit. Lásd Takol szót.
Takony – orrból jövő tapadós váladék, mocsok, piszok
Mongol: da(g) (tak) – mocsok, piszok. Mongol: da(g)tarsi (taktarsi) – tapad
Tákos - gyenge. Mongol: tulki (tuki) = gyenge (l – néma)
Taksa - házbér fejében (adósság miatt) dolgozó . Angol: tax = adó
Takuvaku -- fecsegés, csúrés-csavarás, időhúzás, tétovázás, habozás.
Török: takil = elakad, megakad. Török: vakit gecsir = időt fecsére.
Tál - lapos fenekű nagyobb edény. Mongol: tala = lapos, sík, lap
Talabor, talabér, talabiér (székely szó is) – kerékkötő, kerékcscsúzda. (kereket fékező csúszótalp)
Lejtős úton a szekér egyik hátsó kereke alá helyezett (szekérhez láncsal rögzített) lapos
fémtalp, mely fékez. Mongol: tülbereül – megakaszt, megfog
Mongol: tala – sík, lap, fél oldal. Mongol: bariu(g)csi – fog, megfog
Talaj - föld, termőföld, por. Mongol: tal – mező, alföld (föld). Mongol: talqa – por
Talál – kitalál, rájön valamire, rábukkan valamire, észrevesz, meglát valamit; véletlenül találkozik
valamivel, valakivel.. Mongol: taaraldu (tálaldu) = ráakad, rábukkan valamire ;
véletlenül találkozik valakivel, valamivel. (r = l)
Mongol: taal(g)a = kitalálni késztet. Mongol: tayil (talil) = megfejt. Kitalál.
Találkozik - véletlenül vagy megbeszélve összejön valakivel.
Mongol: tul(g)ara (tulara) = összetalálkozik
Tálás , taló - ügyefogyott, gyámoltalan, szerencsétlen. Török: talihsiz (talisiz) = szerencsétlen.
Talé - tályog. Lásd Tályog szót.
Taliga (1) – ekét (eke gerendáját) tartó, támasztó, egy kisebb és egy nagyobb kerékkel rendelkező
szerkezet. Mongol: tul – támaszt. Mongol: uku – ás, váj (felszánt) - eke
Taliga (2) – kézzel tolható , elől lévő egy keréken gördülő, láda felépítményű szállító eszköz.
Mongol: tülkicse - tol. Mongol: tülki (tülg) – tol
Talló (Felvidék – Csata) - tarló. Lásd Tar szót.
Tallóz - böngész, keres. Tarlóz. Aratás után a tarlón maradt, elhullott kalászt keres. Lásd Tar szót.
Taló - félbolond, ostoba, buta, hóbortos. Mongol: tolo(g)ai ügei = ostoba
Talp – a láb alsó felülete. Alap, lábazat épületnél. Mongol: taba(g) (tapa(g) - talp. (l – néma)
Mongol: tala = sík, lap. Török: taban = talp
Táltos, tátos (1) - A magyar ősvallásban a sámán. Sorsdöntő ütközetek előtt
tűz lángjából, füstjéből olvasta ki a jövődőt. Révületbe táncolva magát kapcsolatba
lépett az ősszellemekkel, kérve azok segítségét. Közvetítő volt égiek és földiek között.
Álmodt, azokból következtetve tanácsokat adott a fejedelemnek, hadvezéreknek.
Később az ősvallás képviselője, pap, főpap szerepét töltötte be. Tisztség volt.
Török: tutus = lángra lobbant, meggyullad. Török: tütsü = füstölés.
Török: tellal = közvetítő Török: tasavvuf = misztikus
(Mongol: dzaarin, dzairang = táltos, sámán - tiszteleti szó) tisztség, cím, rang.
Lásd még Tátos (Felvidék – Bény) és Féláltos, féltátos , Füzputrigáj szavakat.
Nyékvárkony – Magla (Máglya nevű dőlő- ősi pogány szentély helye volt.)
Táltos, tátos (2) - paraszat, tüzet evő, beszélni tudó, okos ló, mely repülni képes; tüzes, gyors ló.
Török: tay = csikó Török: tasavvuf = misztikus
Török: tay = csikó (ló) Török: tayyar = repülő Török: tetik = gyors
Török: tay = csikó Török: tutustur = lángra lobbant, tüzet csinál. (parázs..)
Tályog – a test szövetében fertőzéstől keletkező gennyes üreg, mely újra és újra kifakad.
Mongol: tayilu(g)da – szétnyílik, kibomlik, kinyílik, széttárul, felfakad
Tám(asz) – támasz, gyám, segítség. Mongol: dem (tem) = támogatás, gyám
Tama - álarc, maskara; rendetlen, csúnya. Török: dam (tam) = rendetlen hely ; fedél (álarc)

Támad – váratlanul keletkezik, hirtelen feltűnik, nekimegy valakinek, kifogásol, szid, terjed - betegség.
Mongol: damarula – kigúnyol, kicsúfol. Mongol: damdzi = terjed (pl. betegség)
Mongol: tamirdziul – erőre kap. (feltámad) Mongol: teme(g)ül = törekszik

Tambók (ormánysági szó) – esetlen, buta. Mongol: tomo = nagy, terjedelmes
Mongol: tomoa ügei = modortalan, illetlen

Támasz – eldőlés, omlás elleni; lelki, anyagi gondokban való segítség.
Mongol: demne(g)ür (temne(g)ür) = támasz, támogatás. Tévesen a Támad szóból eredeztetik.

Tamató - ház elejét támasztó ferde oszlop. Támasz. Lásd Támasz szót.

Tamattyú - támasztó rúd. Lásd Támasz szót.

Támít -- megtámaszt. Lásd Támasz szót.

Támolyog – tántorog, billeg, imbolyog, szédeleg. Mongol: damna(g)aldza (tamna(g)aldza) - ingadozik
Tévesen a Támad szóból származtatják.

Tanácskozik - megbeszél, megvitát, felvilágosítást kér. Török: danis (tanis) – tanácskozik, megbeszél.

Tanakodik - lehetőségeken gondolkodik, vagy megbeszéli azt valakivel. Lásd Tanácskozik szót.

Tanat - bőrbetegségre (rüh) való kenőcs. (rézgálic vagy kén tartalmú) Török: ten = bőr.
Mongol: tan(g) = gyógynövény főzete.

Tancsi, tacsí, tócsi, tócsni, macók - reszelt nyersburgonya + liszt (néha tojás is) laposra nyomkodva, zsírban ropogósra kisütve. Gyakran volt böjti étel (macók).
Mongol: tacsigina = ropogóssá válik.

Tandar -- Lásd Tandi szót.

Tandi (székely szó) - ügyetlen. Mongol: donggiya (tonggiya) = ügyefogyott, murugya

Tang(a) - laza, porhanyós. Mongol: tengkeügi = gyenge, erőtlen. Átvitt értelemben: laza

Tángál (1) - elver, megver. Mongol: tungszi = ver, csépel, sulykol, döngöl

Tángál (2) - támgal, támogat, segít, (ápol, gondoz, ellát). Lásd Támasz szót.

Tángálódik (felvidéki – csatai) – csavarog, teng - leng dologtalanul
Mongol: tene – csavarog, kóborol. Mongol: dongdzi (tongdzi) – kószál, tekereg
Mongol: tangqayi – lopja a napot, tétlenkedik

Tangobáll - dangubáll, tétlenül várakozik, dologtalanul lopja a napot..
Mongol: tangkayi = tétlenkedik, dologtalanul hever.

Tangyalók, tandalók, tantaló, tendebula, tongyó - ügyefogyott, bamba. Török: danabas = ostoba, buta
Mongol: tenegken = buta, ostoba, balga, bamba

Tángyér - tányér. Mongol: deldeng (telgyeng) = lapos test / tárgy.

Tankó, tanka - ostoba, hülye, bamba. Lásd Tangyalók szót.

Tanór - sűrű, tüskés védő kerítés, akadály dűlőutakon. Mongol: tundzira = sűrű, sűrű tömeget alkot.
Mongol: döngge (töngge) = akadály. Mongol: tongora (tonora) = felborul, feldől. Dűlő.

Tantaló - bamba, ügyefogyott, lomha. Mongol: donggiya (tonggia) = ügyefogyott, málészájú, bamba

Tántorog – dülöngél, imbolyog, szédeleg. Mongol: dangqaldza (tangkaldza) – inog, hajlong

Tanul - ismereteket elsajátít. Mongol: tanil = ismerkedik valamivel. Ismereteket szerez.
Török: tani = megismer valamit, tud valamit. Finnugor szó is.

Tanya - hely, ahol jószág, madarak, emberek hosszabb időt töltenek el. Magányos hajlok, prэшáz; pusztában, elhagyott helyen lévő jószág-és pásztorszállás; összejövétel, beszélgetés; vetőháló; folyó mély, örvénylő része. tanya - óorosz szó?
Török: tüne = elül éjszakára - madár, tyúk. (Ott tanyáznak éjjel = ott alusznak éjjel)
Török: din (tin) = eláll, megáll, megnyugszik, nyugszik, pihen (megállóhely, pihenőhely).
Török: danis (tanis) = tanácskozik, megbeszél, beszélget. Időzik, tanyázik.
Török: tenha = magányos, elhagyott, csendes, puszta, kihalt.
Mongol: dun(g)anca(g) (tunanca) = kunyhó, ideiglenes hajlék. Tanya.

Tányér - Lásd Tángyér szót.

Tap - lépés. Talpalatnyi hely. Török: taban = talp. Mongol: taba(g) = talp. Mongol: tabkai = talp.

Tapad(ós anyag) - ragacs, gyanta, mézga, szurok, csiriz. Mongol: dabirkai (tapirkai) - gyanta, mézga

Tápázkodik – nehézkesen áll fel, bajosan feltámaszkodik. Mongol: tabil – felállás
Mongol: töbgei – nehézkes, bajos, kínlódásos

Tapasztalat – ismételten megélt, átélt, - sok jó és rossz helyzetben átment - élmények összessége.
Mongol: daba (tapa) = átmegy. Mongol: dabtalgha (taptalgha) = megismétlés

Tápé - együgyű, buta, félénk. Török: tabansiz = félénk. Mongol: tüibe = zavarodott (szellemileg is)

Táplál – élőlényt tápanyaggal, étellel lát el. Mongol: tebe(g)ere(g)ül – táplál

Tapogat - többször megérint valamit, tapint
Mongol: tobsi = penget. Húrokat érint. Tévesen a tapad szóból eredeztetik.

Tapos – talpával rálép valamire, tömöríti, nyomja a talpával.
Mongol: debsze (tepsze) = tapos. Lásd még Talp szót.

Tapsol - két tenyerét többször összeüti. Mongol: tasi = tapsol.
Tévesen a tapos szóból származtatják.

Tar - tarló, rövidre vágott gabonaszár, rövid haj, tarvágású erdő, rövid ideig tartó cselekvés.
Török: dar, tar = szűk, rövid. Mongol: taari = kurtít, lenyes, rövidre vág; levág valaminek a hosszából.
Mongol: tarla = rövid vágta. Mongol: tar = haj hossza.

Tár (1) (ormánysági szó) – fekély, kelevény, duzzanat. Mongol: daari (taari) - seb
Mongol: dorbo(g)or (torbo(g)or) – duzzadt. Mongol: darbayi (tarbayi) - kitárul, felfakad

Tár (2) – kitár, kinyit. Mongol: darbayi (tarbayi) - tágra nyílik, kitát

Tár (3) – tároló; anyagok, eszközök tartó helye. Mongol: taarcsa(g) - táska, tarsoly, tarisznya

Taraba - kerítés, rekesztés, rács. Mongol: tara = berekesztődik. Mongol: toor = rács

Tarabaksa - kiöregedett, gyenge ló, öreg férfi / nő; makacs, önfejű.
Mongol: taarau = épp csak megfelelő. Mongol: tara = vége van, befejeződik,
Mongol: bokiya = ügyetlen, esetlen, nehézkes, meggömbült.

Táragy - gennyes tályog, kelevény. tár + agy. Lásd Tár (1) szót. Török: akarcsa (agarcsa) = gennyes

Taragyagos - Lásd Táragy szót.

Tarágyi - rendetlen öltözetű. Mongol: tarikiügei = rendetlen. Török: derbeder (terbeder) = rendetlen

Taraj - Lásd Taré szót.

Tárál (1) - összevissza fecseg, pletykál. Mongol: taraa = szétterjeszt, szétszór, szétterít. pl. híreket

Tárál (2) - gabonát szelel. Gabonát lapáttal a levegőbe dobálgat, a szél segítségével szétválaszja a magokat a könnyű pelyvától. Mongol: taraala = szétoszlatat, szétszórát. pl. széllel

Tarár - tisztító, szelelő (rostáló) szerkezet. Lásd Tárál (2) szót.

Tárázkodik - ordít, kiabál. Mongol: tarnirki = zsörtölődik
Mongol: tarikida = szid, lehülyéz, letorkol

Tarásznyagos - rendetlen, hanyag öltözetű. Mongol: taaramdziügei = nem megfelelő.
Mongol: naagur = felületes, hanyag.

Tarattyú - öreg férfi / nő. Lásd Tarabaksa szót.

Tarázs - kapufélfa. (hegyes végű torzsa). Kihegyezett végű oszlop.
Mongol: dorszayi (torszai) = hegyes test kiáll, meredezik. pl. a földből.

Tarbucskázik - bukfencezik. Fején át bukik, fordul. Mongol: türüü = fej

Tárca - Lásd Tarsoly szót.

Tárdál - nyitogat. Kitárogat. Lásd Tár (2) szót.

Taré (erdélyi tájszó) - szár, taraj. Valami tetején, fején , gerincén lévő dísz, alakzat.
Mongol: türei – szár, csizmaszár, harisnyaszár
Mongol: türü(g)üü – címer, kalász (növényeké). Mongol: dürszü = forma, alak, minta. Dísz.

Tarfarú - csípőben szűk szoknya. Lásd Tar szót.

Targa, targa - szállítóeszköz. Teherszállító. Mongol: terge = szekér, szállítóeszköz.
Mongol: daru (taru) = teher

Tárgya - (sóbányákban használatos , kötéllel le-fel emelhető teher-és személyfelvonó lap, keret.
Lásd Targa szót.

Targonca – kézzel is húzható kis szállító kocs, teherszállító, teheremelő jármű, gépjármű
Mongol: terge – kocs, kordé(ly). Mongol: daru (taru) = teher

Tarha, tarhó - édesre beoltott tehéntej , aludttej. (h – néma) . Mongol: tara = oltott tej, aludttej.

Tarhó (felvidéki – csatai) – nagy darab, dagadt ember. Mongol: tar(g)un – kövér

Tari - nagy, bő, tágas. pl. társzékér. Mongol: turu(g) = nagy

Taribúbos - nagyara nőtt , gennyes kelés, tályog
Mongol: tura(g) = nagy Lásd még Tár (1) szót.

Tarifa - kereszt alakban fogazott faoszlop, melyre a pásztor felmászott, hogy messzire láthasson (az elkóborolt állatot keresve) ; kereszt alakban összerótt fa ; tilalomfa.
Török: türman = felmászik valamire . Török: töresiz = törvénytelen, szabálytalan, tilos.

Tarisznya – nyakba vagy vállra akasztva hordott, fedőlappal ellátott táskaféle. (nagy tarsoly)
Mongol: taarcsag (tarszag) – tarisznya, tarsoly, bőr-vagy nemeztáska.

Táritoppos – széles karimájú kalap. Mongol: tara – szétterjed(ő), szétterülő (széles)
Mongol: daruma (taruma) – széles felületű.
Mongol: taba (g) – tányér. Mongol: tab – kerek lemez

Tarjagos - tályogokkal borított. Szederjes. (kékes – lilás - vörös foltokkal borított) ;
darabos esőfelhőkkel borított. Tarjagos felhő esőt hoz.
Mongol: daari (taari) – seb (túr). Mongol: ag = himlőhely
Mongol: daru(g)da (taru(g)da) – valami borítja, fedi
Mongol: tarlan – foltos, pettyes. Lásd még Tár (1) szót.

Tarkó – a fejnek a nyakba átmenő hátsó része. (r – néma)

Mongol: duqu (tuku) – tarkó. Tévesen a Tarja szóból származtatják.

Tarló - levágott gabona földből kiálló rövid szára. Lásd Tar szót.

Taróc - tás, társ. Lsd Társul szót.

Tarogat - ujjával, kezével fenyeget, hadonász. Mongol: dürimle (türimle) = rendre utasít.
Mongol: törküdzsigül = észhez térít.

Tárogató - klarinétnál nagyobb, remegő hangú, török eredetű fúvós hangszer.
Mongol: dorgila (torgila) - remeg. Mongol: daara (tára) – didereg, borzong, remeg

Taroglya - turug- gya, létra, trágyahordó rács. Teherhordó eszköz.
Lásd Terge, Targonca szavakat.

Tarógyi - rossz, helytelen, rendetlen. Mongol: tarikiügi = rendetlen

Tarol - levág. Lásd Tar szót.

Tárol - zsákban tart búzát. Mongol: taarla = zsákban tart.

Társul, tásul – csatlakozik, kapcsolódik valakihez. Mongol: taszila – csatlakozik. (r – néma)
Tévesen szláv eredetű a szó.

Tarsoly - vállra vethető, lapos bőrtáska. A honfoglaló magyarságnak, magyar huszároknak is a használati tárgya volt. Mongol: taarcsa(g) (társa) – tarsoly. Felvidéken: tarsó.
Miért lenne német eredetű a szó? Németek a magyaroktól vették át a szót a huszárság idején.

Tart (1) – változatlan állapotot őriz. Állandósul valami. Megszilárdul valami, egy helyben marasztal, fog. (r – néma) tart - tat. Mongol: to(g)tani (totani) – megszilárdul, kialakul, megállapodik, rendeződik, helyben marad, megnyugszik, állandósul. Mongol: daa (taa) – elbír, (pl. jég megtart)
Török: tut - tart, meg/fel/visszatart. (r – néma)

Tart (2) - visszatart, feltartóztat. Török: tut = feltart, visszatart (r – néma)

Tart (3) - fél, óvakodik valamitől. Török: tedbirli (tetbirli) = óvatos, elővigyázatos. (r – néma)
Török: tehdi (tetit) = megfélemlítés. Félelem. (r – néma). Török: tetik = éber (r – néma)

Tart (4) - halad, megy, mozog, vonul. Mongol: tegdegene (tetegene) = vonul. (r – néma).
Mongol: türgele = siet. (A vihar délre tart, elvonul. A vándormadarak délre vonulnak, tartanak.)

Tartomány - Valamely ország befolyása, hatalma alá tartozó birtok, nép, terület
Török: tirt = befolyással, hatalommal bíró. Befolyás, hatalom.
Török: emlak = birtok. Török: amme = nép. Tévesen a tart szóból eredeztetik

Tartozik - tartozik valahová, valami része. Lásd Tartomány szót.

Tartózkodik - áll, lakik, él valahol; óvakodik valamitől
Mongol: tüde (tüte) = áll, tartózkodik valahol. (r – néma)
Mongol: tata(g)aldza = tartózkodik, vonakodik valamitől. (r – néma)

Tasak - Lásd Tárcsa, Tár (3), Tarsoly szavakat.

Táska - Lásd Tasak.

Tasla - lelógó fül. (nyúlé, kutyáé, kecskéé). Török: düs (tüs) = leesik, ledől, le hull, lehanyatlik. Lelóg
Mongol: de(g)üdzsile (teücsile - teüszile) = lelógat.

Tasli, tacsli - pofon. Tacs – csattanó hang. Mongol: taski = csattanás hangja.
Mongol: tasi = oldalról megcsap.

Taslog, taszog – lassú, nehézkés járású; cammog, csoszog. Mongol: tusiya - nehézség

Taszít – nekidőlve valaminek távolabb nyomja azt. Lök. Mongol: tüszi – nekidől, támaszkodik

Taszko - ügyefogyott, félénk, ügyetlen, gyámoltalan. Mongol: tacsu (taszu) = félénk, szorongó
Török: tesviksiz = bátortalan. Mongol: töszije = ügyetlen

Tat - csónak hátulján az oldaldeszkákat összefogó, tartó fa, deszka. (ülőhelyként is szolgál)
Tat = csónak és hajó hátsó részének összeerősítő deszkázata, ácsolata.
Lásd Tart (1) és Tatvágó szavakat.

Tát - kitár, kinyit - száját, nyílást, ablakot.. Tévesen a Tág szóból eredeztetik.
Mongol: deldeyi (dedei - tetei) = szétáll, széttárul (l – néma)

Tatar (1) (székely szó) – gyenge, leépült ember. Mongol: tatara – csökken, apad (pl. az erő)

Tatar (2) - mécses - rongyokból összecsavart – kanóca, lámpabél; összesodort rongycsík az ablakneveltség felállítására. Mongol: tata = szív, felszív.
Lámpabél a petróleumot, ablakrongy az ablakpárát, nedvességet szívja fel.

Tatar (3) - ügyefogyott, ügyetlen. Török: tetiksiz = ügyetlen

Tátorján - (üvöltő, süvítő, zúgó, félelmetes) orkán, vihar
Török: düdük (tütük) = sípol, búg, zúg, süvít. Török: titret = félelmetes

Tataroz - hibát felszámol, megfoltoz lyukat, kerítést javít...
Mongol: tata = bevon valamit valamivel (befoltoz),
kihúz, kifeszít (pl. meglazult dolgot), árkot húz - vizet elvezet, felszámol (pl. hiányosságot)

Tat - fatörzsből kivájt csónak vége felé kialakított ülőrész, evezőpad, oldalfalakat erősítő, összefogó deszka, mint ülőke. Halászbárka bedeszázott eleje.

Török: taht = trónus, ülőhely. Török: tahta = deszka Török: tut = fog, tart.

Tatolás - deszkával kibélelt sír oldalürege — házastárs koporsójának. Török: tahta = deszka.

Tátos (Felvidék – Bény) - füst formájából jósoló, füsttel gyógyító.
Török: tüt = füst. Török: tütsüle = füstül (ételt). Füsttel „gyógyították”, a kisborjú köldöksérülését a régi időkben. (Valójában ezzel megelőzték, hogy a legyek beköpjék a friss sebet.)

Tatvágó - hosszú, keskeny vasú fejsze, mellyel az egyetlen fatörzsből kivájt bődöncsónakban az erősítésül (és ülőhelyül is) szolgáló részt kialakít. Lásd Tat szót.

Tava (Moldova) - serpenyő. Török: tava = serpenyő.

Távolodik - elhalad, elmegy valamilyen helytől. Lásd Tavalý szót.

Tavalý - az elmúlt év. A távolodó év. (v – néma) tavalý – taal. Finnugot szó is.
Mongol: toul, tuul, taul = túljut valamin (távolodik valamitől). Mongol: oi = évforduló

Tebe - csúcshíz (karácsonyfán, rúdon...) Mongol: tab = bóbíta Mongol: toboruu = fémdísz.

TEBEFA - lakodalom idején a faluban körülhordozott, színes szalagokkal, diókkal, almákkal feldíszített fűcska. Ajándék a fiatal párnak. Farsangi (tavaszváró termékenységű) ajándék.
A 60 -70 cm hosszú, tetején tulipán alakúra faragott rúd, amelyre félkör alakú léceket erősítenek. Erre a kör alakú lécre diókat, almákat, szalagokat lógnak.
Ősi termékenységű jelkép. A faág a férfi hímvesztőt, a szalagokkal feldíszített kör alakú léce a női nemi szervet jelképezi, melyet átbök a faág csúcsa. A kör alakú lécre akasztott diók, almák a gyerekeket jelképezik. Ehhez hasonlót jelképez a németeknél tavasszal (májusban) felállított koszorús májusfa is. Maitanz Fest. Török: teberra = ajándék, adomány
Mongol: delbeg (debeg - tebeg) = bőség, bőséges (termékeny). Lásd még Tebe szót.

Tebezsia - terebélyes, tenyeres – talpas. Mongol: tebeger = jóltáplált, kövér, hízott
Mongol: dalba(g)ar (daba(g)ar - taba(g)ar) = terebélyes. Lásd még Talp szót.
Mongol: szalka(g)ar = túl bő. Török: zyadesiyel = bő, bőséges taba – zsia = terebélyes - bő

Tébláb (1) – nehézkes járású, lassú mozgású. Mongol: dabaatai (tabaatai) – valamilyen nehézségű
Mongol: yabu = lábal, jár, megy

Tébláb (2) - (idegességében, zavarodottságában, dühében) jön - megy, járkál.
Mongol: tebede = kapkod, idegeskedik, összezavarodik
Mongol: tüibe = összezavarodik. Mongol: yabu = lábal, jár, megy

Téboly – az elme zavarodottsága. Idegesítően zűrzavaros helyzet.
Mongol: tüibe = összezavarodik, megzavarodik. Mongol: tebedel – zűrzavar, zavar, fejtelenség

Tébolyog - Lásd Tébláb (2) és Téboly szavakat.

Tébrég - tépelődik. Lásd Tépelődik szót.

TEEMÉNY - rontás, rontó varázslat. Lásd még Damnú paritya szót.
Mongol – tibeti = dom (tom) = varázslat, mágia, kuruzslás, babona

Teffenták , tessenták - mafla, gyámoltalan, ügyefogyott. Lásd Taszkó szót.
- ta, - tak, -tók végződés: Mongol: tak = hiányos. Mongol: tokiralügei = nem megfelelő.

Tegét (Ormányság) - - múltkor. Lásd Tegnáp szót.

Tegnáp, tennap - az elmúlt nap, a megelőző nap. Ujgur: tönögün = tegnap
tönö – gün = eltűnő, elmúlt --- nap Ujgur – török: gün = Nap
Mongol: tegüs – befejeződik, vége van. Mongol: teüke (tüge) - történelem (múlt)
Mongol: tu(g)ar – az iménti, nemrég (a távolodó, múlt)

Téhell - un, nem kíván valamit, nincs kedvére valami. (h – néma)
Mongol: taalamdži ügei = nemtetsző, nem kellemes, nem jóleső,

Tehén – szarvasmarhának már borjazott nőténye. Tejet adó, békés, szelíd állat. (h – néma)
Mongol: tayibung – békés, nyugodt (szelíd). Lásd még Tej szót.

Tehénkedik – rátámaszkodik valakire. (h – néma) teenkedik. Mongol: dem (tem – ten) = támasz

Teher – súly, nehezék; gond. (h – néma) teher – teer – ter. Mongol: daru (taru) – teher (terü)

Tehetség - képes megtenni valamit. Van ereje, képzettsége valamihez.
Török : tahkim = erő, erősítés. Török: tahszil = képzettség

Tej - fehér színű folyadék, újszülött emlősök táplálására. Növények fehér színű nedve (pl. kutyatej növény). Halak fehér színű ivari váladéka (haltej)
Mongol: toyikon szinkor – fehér sólyom

Téka - polc, tartó, fali kis szekrény. Mongol: ta(g) (tak) - polc

Teke – golyó, gömb, (kör)forgástest. Mongol: tö(g)erig (tökerig) – kerek, kör alakú
Mongol: tüküyi = pufók, kövéren gömbölyödik. Töke golyója.

Tekerme (felvidéki-csatai) - kézi malom kis malomkövel. Mongol: tegerme – malom, daráló

Tekereg - kevereg, forgolódik, csavarog. Teker – török szó.
Mongol. tögere = tévelyeg, bolyong, csavarog

Teketória - a dolgok fölösleges körbejárása, körülményeskedés.

Mongol: tö(g)erig (tökerig) – kör alakú, kerek. Mongol : toorila(g)a – körüljárás, körbejárás
Tekenő - teknő Török: tekne = teknő, csónak.
Tékozol – vagyonát, pénztét, tehetségét elpazarolja, elosztja, szétesztja, veszni hagyja.
Mongol: tüge(g)e (tüke(g)e) – eloszt, széteszt

Tél - az évszak fő jellemzője a hó, a hideg. Mit mondunk, amikor leesik az első hó? Na, megjött a tél !
Azon a télen, amikor nem volt hó, azt mondjuk, idén nem is volt tél.

Mongol: tuyilaadaszu = hó Finnugor szó is. (talvi)
Tele, telt - valami teljen kitölt egy térfogatot, teret. Ujgur: tolukh = tele
Telek (1) – összefűzésre, összekötésre alkalmas szij. Mongol: telege - nadrágszíj
Telek (2) – lakóterület közelében lévő kisebb földterület, melyen esetleg kisebb épület is áll.
Az ősi telkek erdőirtás után felszabadult területből keletkeztek. Általában keskeny,
hosszú nadrágszij alakú területrészek voltak. Mongol: telege – nadrágszíj.

***Telek (3)** - trágya, ganaj, szalma. Mongol: tülege = tüzelő.
A szó igen ősi lehet. Talán idézi az őshazában, Belső –Ázsiában, Tibetben ma is meglévő szokást, hogy tüzelésre használják a megszáradt tevetrágyát, jaktrágyát. (valójában száraz fű)
Telekes - megtrágyázott föld, állatok delelőhelyén maradt száraz trágya. Lásd Telek (3) szót.
Teljesen... fokozó szó. Mongol: tuil = tetőfok, valami szélső értéke. (valami nagyon...)
Mongol: tal-a tai = valamilyen tulajdonságú...

Tella - dellő, delelőhely, pihenőhely, juhakol. Mongol: üdele = déli pihenőt tart, delel
Tellebelléz - tétlenkedik ; felületes munkát végez. Mongol: üdele (ütele) = déli pihenőt tart. Pihen.
Mongol: balai = mihaszna, semmirekellő. Mongol: talta - mölte = felületes munkát végez.

Telleget (1) (erdélyi tájszó) - tesz, csináltat
Mongol: tülgü = dolgozik, erejét nem kímélve fáradozik
Telleget (2) - tollas madárfióka a szárnyát emelgeti, repülni tanul ; Átvitt értelmé: hadonászik, integet.
Török: talim = tanítás, testedzés

Telep – emberek, állatok ideiglenes vagy állandó szállása. Mongol: töbkine = megtelepszik valahol.
(1 – néma). Mongol: talba(g) = ülőpárna. (megül, megtelepszik)
Mongol: talbai = terület, térség, hely

Telik(1) - töltődik, megtelik. Mongol: dü(g)ür (tüür - túl) = megtelik, teletöltődik

Telik (2) – gazdag, bőségben él. Mongol: delger (telger) = telik neki , gazdag

Telt – kövér, duzzadt. Mongol: tele – duzzad, tágul, szélesedik

Téma - bolond , együgyű. Török: tamsiz = hiányos, nem teljes, nem tökéletes
Török: timarhane = elmeegógyintézet Mongol: demeyire (temeire) = bolondokat beszél.

Temény (Felvidék – Csata) - személyre, állatra rátett rontás, ártó varázslat.

Mongol: dom (tom) = varázslat, ráolvasás, babona.

Temérdek - rengeteg, megszámlálhatatlanul sok. Mongol: tümen = rengeteg, nagyon sok,temérdek.

Temhe - lassú, lusta, nehézkes mozgású ; kövér, elhízott. Török: tembel = lusta, lomha

Török: tombul = jóltáplált, kövér. Mongol: tomboyi = dudorodik, domborodik

Temhec - lomha, lusta. Török: tembel = lusta, lomha

Temhetetlen - töméntelen, nagyon sok. Török - mongol: tümen = rengeteg, temérdek. Lásd Töméntelen szót.

Temonda - mendemonda, pletyka, kétséges értékű hír, fecsegés.

Mongol: domo(g) (tomo(g)) = monda, legenda, szóbeszéd

Mongol: damdzi(g)atai (tamdzigatai) = kósza, kétséges, bizonytalan.

Tempült - szellemileg tompa, visszamaradott. Török: danabas (tamabas) = tompa eszű, buta.(n = m)

Mongol: tombo(g)ar = domború terület. Tompa

Ten - saját..., magad.....(valakid, valamid)

Mongol: öber – te(g)en = öber teen – saját..., maga... Ten fiad - saját fiad

Tendül - erőre kap, érik. Mongol: tengkere (tendkere) = erőre kap.

Ténfereg – tétlenül, céltalanul jár-ke, forgolódik. Mongol: tene = kóborol, csavarog

Mongol: dongszi (tongszi) = csavarog, tekereg, kószál. Török: firdöndü - forgattyú (forgó)

Teng – leng - tétlenül mászkál, járkál. Mongol: tangqayi = tétlenkedik, lopja a napot.

Tengely - mérlegrúd, kiegyensúlyozó rúd, kerékagyon átmenő fémrúd.

Török: dingil (tingil) = tengely. Mongol: tenggelig = tengely

Tenger - nagy kiterjedésű sós, mély állóvíz. Mongol: tenggisz = tenger. Török: denisz = tenger

Mongol: tengri = ég, égbolt. Átvitt értelmé: az ég kék tengere.

Tengődik – éhez, nélkülöz, ínségben él. Mongol: dengszele (tengszele) – tartósan éhez, koplal

Mongol: de(g)üdzingne (tegüdzingne) – éppcsak megél

Mongol: tengcsire – gyötrődik, kínlódik, szenved

Mongol: döngge (töngge) – nehezen boldogul

Ténor - valamilyen természetű, vérmérsékletű, jellemű. Kutyaténor = kutyatermészetű
Mongol: tangkayí = garázda, duhaj

Ténszereg - ténfereg. Lásd Ténfereg szót.

Tentélget - ringat, altat. Mongol: tenter tuntar ki = imbolyog, ring.

Tény - kár, veszteség. Mongol: tanamal = megrövidített, megkurtított . pl. vagyon.

Tenyér - kisimított, kinyújtott ököl , kéz(fej) belső oldala. Sík felület
Mongol: teniilge = kisimít, kinyújt

Tenyészik – fejlődik, szaporodik, sűrűn nő (növény).
Mongol: tundzira – sűrűn nő, sűrű tömeget alkot.

Tényforgós - hibás lábú ló járás közben (maga felé) kaszál a lábával. Lásd Ten ésTénfereg szavakat.

Tenyhe - tunya, lusta, lomha. Lásd a Tunya szót.

Tép - leszakít, kihúz gyökerestől, elszakít, megkopaszt.
Mongol: delbe tata (telbe tata – tepe tata) = széthúz, széttép.
Mongol: tobtu (toptu) - szakadatlanul. Mongol: tüibege (tüiubege) = szétzilál

Teped - tapod, tapos. Mongol: debsze (tepsze) = tapos

Tepedelem - nyugalom ; képesség, erő. Mongol: töbshin, tübshin = nyugalom
Mongol: tabatai = békés, nyugodt

Tepedül - él, létezik, van. A magyarázat hiányos. Pontos : él, van valahol, lakik valahol.
Mongol: talbi (tabi)= tesz, helyez.Mongol: töbkine = elhelyezkedik, letelepszik, megtelepszik.

Tépekedik - tépelődik. Lásd Tépelődik szót.

Tépelődik – töpreng, sokat gondolkodik valamin. Tévesen a Tép szóból származtatják.
Mongol: töbegtü (töpegtü) – gondokkal, nehézségekkel küzd.

Teper (1) (felvidéki – csatai szó) - rohan, száguld, valamit gyorsan hajt (pl. lóval, kerékpárral száguldozik). Mongol: tabara – lohol, vágat

Teper (2) – leteper, legyűr, földhöz nyom, tömköd. Mongol: dabira (tapira) – leteper, legyőz

Tepike (ormánysági szó) – liba, kacsá talpa. Mongol: tabkai (tapkai) – talp

Téplő - kendertörő, tiló. Mongol: daba (tapa) = megtör

Tepsi – tál, tálca. Alacsony oldalú lapos edény. Mongol: tebsi (tepsi)– tál, tálca. (ujgur– kínai szó)
Török : tepsi – tepsi

Tér (1) – üres terület, hézag, üres hely. Az anyag létezésének formája, amelyet háromirányú kiterjedés jellemez. Mongol: tüimegeyilegcsi = terjeszkedik. Mongol: terle = testet/formát ölt
Mongol: tara = szétterül, terjeszkedik

Tér (2) - magához tér, feléled, erőre kap – ájultságból, rosszulletéből. Mongol: törküdzi = észhez tér.

Tér (3) - térül, oda – vissza jár, körbejár. Mongol: toori = körbejár, megkerül

Tér (4) - elfér valahol, belefér valamibe. Lásd Tér (1) szót.

Terebe - terebélyes.

Terebélyes – szélesen elterülő, bő lombkoronájú, széles, természetes.
Mongol: tarayi, tereyi – terül, elterül. Mongol: bö(g)en (böen) – bőven, bő, sok, bőséges
Tere – bő = bőségesen – elterülő

Terefere - térül-fordul ; motollál, forgó kerék. Lásd Terel és Forog szavakat.

Tereget - szétterít, széthint, széttárja kezét. Lásd Terül szót.

Tereh, terő, terü - teher. Mongol: daru (taru) – teher. Mongol: daraa (taraa) – teher

Terel – valamilyen csoportot adott irányba haladni kényszerít, úgy, hogy azokat többször is körbejárja, az elmaradókat, más irányba haladókat is az adott irányba kényszeríti. (pl. juhászkutya a nyáját.)
Mongol: toori – körbejár, megkerül

Terem (1) - teremődik, életre kel, kialakul, testet/formát ölt, létrejön. Mongol: törő – létrejön
Mongol: terle – testet/formát ölt.

Terem (2) – épületben tágas helyiség. Lásd Tér szót.

Terem (3) - megterem. Mongol: tarimal = vet, ültet, termeszt, megtermel.

Teremburája – szidás a rendetlenségért. Török – mongol: tarau, taram = szétszórta, szanaszt. Török – mongol: bura, buruu = helytelenítés, szidás. Szidás a rendetlenségért.
Felvidéken, Csata faluban régi öregek a „ tereburája „ szó alatt azt értették, hogy a „ rendetlen fajtáját. „ Török: tür = féle, fajta. Török: bor = hordalék, szemét, piszok. (rendetlenség). Terembura – ősi magyar fordított sorrend .

Terenget - Lásd Tereget szót.

Terep - a földfelszín a rajta lévő természeti és épített tárgyakkal. Lásd Tér szót.

Terezsia - teher hordására (széna, szalma) alkalmas, két, ív alakban meghajlított fából és a rájuk erősített madzaghálóból készült eszköz.
Mongol: daru (taru) , daraa (taraa) = teher
Mongol: sigürge (sziürge) = háló. Mongol: szeyireg = ritkás, hézagos. pl. háló

Tergenye – teherhordásra való nyereg, (állat hátára hajló eszköz). Két vödör szállítására alkalmas hajlott vállfa. Mongol: daru (taru) - teher. Mongol: (g)angda(g)ar – hajlott rúd

Tergyászkodik (ormánysági szó) - ráförmed. Mongol: tarikida (targida) – szid, megszid

Terhenyő - terebélyes fa Lásd Terebélyes szót.

Téringet (erdélyi tájszó) - terel, bekerít – nyáját.. Mongol: toori = körbejár, körülvesz. terel.

Terít - nagy felületet beborít, ellep ; elszór. Lásd Terül szót.

Terjászkodik - Lásd Tergyászkodik szót.

Terjed - nagy területen szétszóródik, szétterül. Lásd Terül szót.

Termés -- Lásd Terem (3) szót.

Természet – jellem; élő és élettelen világ összesége. Mongol: tar - természet.
Mongol: törkü – jellem, alkat . Mongol: dörö (törö) – természet. Lásd még Terem (1) szót.

Termesztett - emberi beavatkozással létrehozott termés.
Mongol: tarimal – természet. (türk – uigur szó)

Terpányol (ormánysági szó) – megver (bottal). Mongol: toorla(g)da – megtorol, pálcával megüt
Mongol: bandza (pandza) – talpverő pálca

Terpeszt – egymástól elálló, szétálló lábakkal áll. Mongol: derbeyi (terpeyi) – szétáll

Térrekelet , télre kelet --- (tél keletkezése, közelsége) -- késő ősz.

Tertyed - szétterped, kiszélesedik, kitágul. Lásd Terpeszt szót.

Terü - vállon, egyszerre elvihető teher. Lásd Teher szót.

Terül – elnyúlik, szélesen elfekszik (pl. völgy). Mongol: tarayi, tereyi – terület, elterül

TERÜLETEGYSÉGEK :
Ekényi föld (az ekényi föld nagyobb területű volt, mint a hold) ,
Hold = teliholdas éjszaka alatt egy ekével, egy lóval felszántott terület.,
Egy kötel nyilas = 8 hold, Lánc (hold föld), Lécföld = 10 öl széles, 300 öl hosszú terület,
Vékás = 400 négyszögöl, Gyalogföld = 206 négyszögöl. Köblös = fél hold.
Nyilas = kiegyenesített kaszával (nyél + penge) mért hossz (terület)
Nyíllövésnyi távolság (ősi magyar hosszmérték), Íjhossz – ősi magyar hosszmérték.)
Félkilás = az a nagyságú terület, melyet fél kila, vagyis 40 -50 liternyi maggal lehet bevetni
Jogföld, jokföld = 7200 négyszögöl = jobbágytelek negyede. (Kopács)
2400 négyszögöl = két magyar hold. (Nagykanizsa)
Ősi mongol hosszmérték: (lőszőr)Kötélhossz – 36m = degeszün. Könyöknyi hossz = uzuur tokai)

Tervez - végiggondol folyamatot, számol minden eshetőséggel egy lehetséges munkánál, utazásnál.
Tervez (r és v - néma) Mongol: tösz = tervez. Török: tasarla = tervez
Tévesen a Tér,(ür, hely) szóból származtatják. Lásd még Tészinget szót.

Terzsákol - elver, elnadrágol, ráz. Zsákot földhöz ütögetve tömöríti a benne valót. Összeráz.
Mongol: dorgila (torgila) = rázkódik, rázódik. Zsák - sémi-görög-latin –német szó.

Tesfér, tesvér (ormánysági szó) - testvér (tesvér). Azonos, hasonló vérből való utódok
Mongol: tös – tei = megegyező, hasonló.
A szó az uigur Tüz – hasonló, egyező szóból ered. Vér – finnugor, mongol szó.

Tesped - lustán tétlenkedik, lustán heverészik (fekhelyén),
Mongol: dödzirle (tözirle) – tesped, lustálkodik. Mongol: buudal (púdál) = szállás (fekhely)

Test - élő és élettelen anyag megjelenési formája, alakja.
Török: tesekkül = formáció, kialakulás, megjelenési forma

Testes – terebélyes, erős, nagy, tagbaszakadt, természetes. Mongol: teszkeger, tüsszkeger – testes

Testvér -- lásd Tesfér szót.

Tesz - csinál, cselekszik, helyez, jelent vmit, összeérint.
Mongol: tegüsz (tehüsz - teüsz) = elvégez valamit .

Tészeleg - céltalanul, haszontalanul tölti idejét, ácsorog, ténfereg. Mongol: tusza = haszontalan, semmirekellő

Teszetosza – lassú, kényelmes, ügyetlen, semmirevaló, haszontalan öreg.
Mongol: tusza ügei – haszontalan, semmirekellő. Mongol: töszüye – ügyetlen.

Teszinye - (lapos) tányér. Mongol: tübsi (tüsi) = sík, lapos. Mongol: tebsi (tesi) = tálca.
Mongol: ta(g)sa (tasa) - lapos csésze.

Teszitányér (ormánysági szó – lapostányér. Mongol: tübszide (tüsszide) – túlságosan sík. (b – néma)
Mongol: tebszi (teszi) – tál, tálca (lapos edény)

Tészla - kapa alakú (faragó) fejsze. Török: tascsi = kőfaragó

Tészka - (kelt) tészta. Mongol: teszkei = megduzzad, megdagad, megkel.

Tészta - kelt kalács. (Felvidék-Csata , Debrecen - Józsa). Mongol: teszkeyi – duzzad, dagad, (megkel)

Tét - feladat, munka, tett. Mongol: to(g)taa (totaa) = létrehoz, kialakít. (dolgozik, munkálkodik)

Tetem - holttest, hulla, dög ; bomló, hiányos test ; fej, végtagok nélküli test ; élő emberi test, testrész.
Mongol: dutan (tutan - tutam) = hiányos, hiányzó rész

Tetemes - nagyon sok, számtalan, nagy mértékű. Mongol: toatai = valamilyen számú
Mongol: maszi = nagyon, szerfölött.
toatai – masz = szerfölött számos. Nagyon sok. Tévesen a Tetem szóból eredeztetik.

Tétemény- rontás rátétel, megrontás, ártó szándékú varázslat, temény. Mongol: dom (tom) – varázslat.

Tétova – határozatlan, ingadozó, habozó, vonakodó. Török: tutuk – tétova.
Ujgur: tutukh = bizonytalan. Mongol: tü(g)üdegerke (tüütegerke) = tétovázik.
Mongol: tata(g)aldzama = vonakodó. Tévesen az Ide-oda szóból származtatják.

Tető - valaminek a felső része (pl. hegytető), valamit felülről lezáró burkolat.
Mongol: degedü (dehedü – deedü - tetü) - felső

Tétlen - kényszerből vagy szándékosan semmit sem tevő, álló.
Mongol: to(g)tanggi (totanggi) – megreked, pang (áll)

Tétó (orm.tájszó) – rögeszmés, bolond. Mongol: dongtai (dantai - totai) – rögeszmés, mániákus
A tibeti gdon szóból ered.

Tetszhalott - cethalott, techalott, látszólagos halott, látszat halott, „alvó” halott. Halottnak tetsző.
Mongol: dzegüdüle (ceüdüle - ceütüle) = álmodik, alszik
Török: teszir = benyomás, látszat

Tészinget (Felvidék – Nána) - tervezget. Lásd Tervez szót.

Tetsző – valaki ízlésének, felfogásának megfelel, kellemes hatással van rá. (tájnyelvben: teccő)
Mongol: taacsa (taca) – megfelelő, alkalmas. Mongol: degdzin (tegin) = tetszik.
Mongol: tangszu(g) (tanszu(g) - taszu(g) – elragadó, csodás,
Mongol: taciya – szenvedélyesen vágyik valamire = nagyon tetszik neki valami.

Tett - cselekedet, megvalósítása valaminek. Török: tatbik = megvalósít valamit
Mongol: to(g)taa = létrehoz, kialakít. Finnugor szó is.

Tetye-totya – lassú, nehézkes, bizonytalan járású, totyogós, semmirevaló öreg.
Mongol: tenter tuntar ki – bizonytalan járású
Mongol: dengtei dungtai (tetei - tutai) – nagy nehezen, ügyel-bajjal

Tetyeg - elhízott, kövér. Mongol: tantayi (tatai) = kövér (n – néma) Lásd még Totya szót.

Tetyegő - kövérsége miatt - nehézkes mozgású. Lásd Tetyeg és Totyog szavakat.

Tézsla - tézsola, tézsalja, kocsirúd hosszabbító, kisegítő rúd, szekérre erősített mellékrúd, segédrúd, melyhez a harmadik – lógós, szélső hámos – lovat kötik.
Mongol: tuszala = segít. Segítő, kisegítő. Délszláv szónak tartják.

Tidó (1) (székely szó) – nyírfakéregből sodrott fáklya. Mongol: todoraul – megvilágít

Tidó (2) - sótartó nyírfakéregből. tartó, doboz... Mongol: du(g)tui (dutui - tutui) = tok, tartó

Tigáj - nyeles bádogtepsi. Lásd Tigany szót.

Tigany (ormánysági szó) – nyeles, háromlábú serpenyő. Mongol: togoan – lábos (lábakon álló serpenyő)

Tihany - félsziget neve. Valójában ősi magyar (türk) személynév. A félszigeten található
Tihany személy vára. Török / ujgur : tiyan = sólyom. Tiyan / Tihan türk személynév

Tik – tyúk. Mongol: takiya - tyúk

Tikmony – tyúktojás. Lásd Tik szót. Mongol: mondo(g)or – kicsi és gömbölyded. (tojás)

Tikkasztó – mindent kiszárító, hervasztó, kifárasztó, elgyengítő, fullasztó hőség.
Török: tüken = kiszárad, elapad, kifogy, elfogy, kimerül.
Mongol: dagi (taki) – elcsigáz, kifáraszt. Mongol: tügdzsireül (tükdzsireül) = fullaszt.

Tikog = fulladozva köhög. Mongol: tügdzsireül (tükdzsireül) = fullaszt

Tilinkó (1) – remegő hangú fuvola. Hangképző nyílások nélküli hosszú síp, furulya.
Mongol: ti, tij - a fázás, megborzongás, reszketés kifejező szava.
Mongol: lingbü - fuvola (tibeti szó)

Tilinkó (2) – fűzfásíp. Mongol: tuuli = énekel

Tillároz (Ormányság) - betegen dühöng. Mongol: tululdu = tusakodik.

Tiló - kenderszár törő. Török – mongol: daru (taru – talu) = tör, megtör.

Tiltott – olyan dolog, melytől tartózkodni kell, kerülni kell. Nem szabad megtenni, nem szabad belépni valahová. Mongol: tata(g)aldzamar – olyan, amiktől tartózkodni célszerű, kerülendő.
(l – néma) tiltott - titott.

Tímár – bőr kikészítésével foglalkozó mester. Lényeges fázisa munkájának az, amikor a nyersbőrt tímsóban, sólében áztathák, hogy összehúassa a szőrtüszőket, melynek következtében a szőrme szárai nem fognak kihullani. A bőrt áztatták, törték, szőrtelenítették.
Török: temerküz – összevon (összehúz). Mongol: tamtu(g)la = nyű, koptat (pl. szőrt, hártát a nyersbőrrel. Mongol: tamul = meggyötör. (pl. bőrt megtör)
Mongol: tamir = erő, erőnlét. (bőrt szívóssá tesz)

Tímsó - bőrkikészítő tímár szakma által használt összehúzó hatású só. Lásd Tímár szót.

Timony - hajó kormány. Mongol: tomo = teker, csavar

Tincs - gabonaszálak, szőr, haj kis csomója. Mongol: toonotüsi (tóntüsi - tóntsi - tóncs) = csomó, köteg

Tindzsár - tepsí. Török: tendzsere = lábas, nyeles lábas, (lapos edény.)

Tinzsala, tinszala - tézsla, kocsirúd. Lásd Tézsla szót.

Tinyorgat (ormánysági szó) – sanyargat. Mongol: tengcsire – kinlódik, gyötrődik, szenved

Tipászol - tapos. Lásd Tipor szót.

Tipég (1) – apró, kecses léptekkel halad. (kényeskedő , finomkodó hölgy)
Mongol: teb – alqu (tepalku) – kecsesen lépked

Tipég (2) – járnai tanuló kisgyerek, megfáradt öregember nehezen, kis lépésekkel, bizonytalanul halad.
Mongol: töbeg, tübeg – nehézkes, nehézséget jelent
Mongol: dabcsi (tapcsi) – túl rövid (pl. apró --- lépés)
Török: tipis – tipegés. Tévesen a topog szóból származtatják.

Tipor - tapos. Mongol: debsze (tepsze) – tapos

Tippá tesz --- tiporva, taposva tönkretesz. Lásd Tipor szót.

Tippad - ragad, tapad ; szárad, szikkad. Lásd Tapad szót.

Tirhul - Tirhulj ! Térülj innen! Kerülj el innen ! Lásd Térül szót.

Tirpány (Felvidék – Bény) - sarló, rövid nyelű nádvagó kasza. Török: tirpan = kasza, sarló

Tisza - 15- 20 literes, lapos fahordócska, melyben a mezőn dolgozók ivóvizet tartottak.
Mongol: tabsza(g)ar (taszaar) = lapos tetejű. Mongol: debszeg (deszeg – teszeg) = lapos domb

Tiszt – egyenruhás testületekben magasabb rangú parancsnok. Mongol: tusziyal – rang, beosztás
Mongol: tusziyalta – katonatiszt. Tévesen szláv eredetű a szó.

Tiszta - szennyeződéstől mentes. Ujgur: taza, tazlimakh = tiszta

Tiszta - fokozó szó. valami nagyon valamilyen. Mongol: tesz: fokozó előtag: teljesen.....

Tisztít - szennytől, piszoktól mentesít. Kimos, felseper, kisúrol, leporol. Lásd még Tiszta szót.
Török: taszfye = tisztít. Mongol: tuudzuda (túszuta) – felseper, kisúrol
Tévesen szláv eredetű a szó. Ujgur és Kínai eredetű szó

Titati - ügyefogyott, gyámoltalan, bolond Lásd Tétó szót.

Titikefejű (Ormányság) - nehézfejű, ügyefogyott. Lásd Tétó szót.

Tivornya – hangos, zajos mulatság. (v – néma) tivornya – tiornya.
Mongol: darbiyan (tarbiyan) – zajos mulatság. Tévesen latin eredetű a szó.

Tíz - az ember két ép kezén lévő ujjak mennyisége. Az egy sorszám tízszere. Mongol: taszu(g) – katonai raj. (tíz fő)

Tizseng – tözsöng - nyugtalanul járkál. Mongol: tügszigürtei (túszigürtei) = nyugtalan.

Tobhás - szánkótálpakat összekötő, összefogó keresztfa, eplény.
Mongol: tabalaul = összeköt. Török: toparla = összeállít, összefog

Tobzás - rosszul tartott, sovány, gyenge állat.
Török: topal = gyenge. Mongol: töbegereg ügei = sovány

Toboz – fenyőfa termése, magokat tartó doboz. Lásd Doboz szót.

Toboroz - hadseregbe önkéntes katonákat gyűjt.
Mongol: te(g)übürile (teübürile) – egybegyűjt, összegyűjt.
Tévesen a Tapos szóból származtatják.

Tobzódik – dőzsöl, dorbézol, zabolátlanul viselkedik, túlzásba viszi a dolgokat, féktelen viselkedésű.
Mongol: dabara (tabara) – zabolátlanul viselkedik, túlzásba viszi a dolgokat.

Tócsa - kis mélyedésben lévő sekély állóvíz. Mongol: tacsza – vízenyős, sáros hely
Tévesen a Tó szóból származtatják.

Toccsan - sárba, vízbe csapódik. Lásd tócsa szót. Mongol: tadzsigina (tacsigina) – csattan

Tofla, tofra - ügyetlen, mafla, gyámoltalan, rendetlen öltözetű. Lásd Toszi szót.

Tohaj - szösz, tollpihe. (h – néma) toaj. Török: tüy = toll, szőr, hajsza, pihe, szösz.

Tohonya – lomha mozgású, testes ember. (h – néma) Toona.
Mongol: tanta(g)ar - kövér és tömzsi. Lásd még Tunya szót.

Tojás – az esetek többségében fehér színű, madarak, hullók burokkal borított nagy petéje.
A madár kitolja testéből a tojást. Mongol: tülki = tol Lásd még Tej, Tojik szavakat. Finnugor szó is.

Tojik - madár a testéből kitolja „tojást” Mongol: tülki = tol, kitol, megol.

Tojhos -- rendetlen öltözetű, lompos. Mongol: toimoügei = rendetlen

Tojú - tojjú, tollú, toll. Lásd Toll szót.

Tok – valamilyen tárgy tartója, borítója. Mongol: du(g)tui (tuktui) – tok

Toka – nyak alatti kövér, zsiros párna. Mongol: tar(g)u (taku) - kövérség, zsírosság. (r – néma)
Tévesen szláv szó.

Tóka, takó, dóka - vastag palló, ekevas, kongó hangot adó fémlap. Fa-dong. Ortodox szerzetesek ezt a tókát ütögetve hívták szertartásra egymást. Tűz esetén az ekevesat, fémlapot ütögették.

(később a harangot verték félre). Török: tokustur = összeütköztet valamivel.

Tokaji - a híres magyar történelmi borvidékről (Tokaj és környéke) származó világhírű bor.
Mongol: tokai – folyókanyarulat. Tokaj városnál a Tisza és Bodrog folyók kanyarulata .
New Yorki bor-árvesésen a Royal Tokaji 1 palackja 42 ezer dollárért kelt el. (Csak 12 van belőle a viágon)

Tokla(sz) - gabonaszemet borító hártás levele. Lásd Tok szót.

Tókány - víztartó vödör. Tok. Lásd Tok szót.

Tokanyos - ügyetlen. Mongol: tolki (toki) = ügyetlen.

Toklyó - tok – juh. Kövér, hízlalt juh. Török: tok = jóllakott

Tokóbicska (Bernece – Kemence) - hajlott pengéjű bicska. Mongol: tokir = hajlott, görbe.

Tokolyó (felvidéki – csatai) – tehén üreges szarvából készült kaszakő tartó. Lásd Tok szót.

Tokmány - kaszakő tartó szaru, fémtok. Lásd Tok szót.

Tolakszik - nyomul, tülekedik. Mongol: tülki, tülkicse = tol

Told – növel, gyarapít, szaporít. Mongol: töl – gyarapodás, szaporulat.

Tole (felvidéki – csatai) – fali-tükör Mongol: toli – tükör

Toll – madarak testét borító pihés szaruképződmény. (Felvidék – Csata: tojjú = toll)
Török: tüy = toll. Mongol: dolu (tolu) = hám, héj, kéreg, borítás.(takaró)

Tolong - nagy tömegben lökdösődik, nyomakodik Mongol: tülki – lök, tol.

Tolvaj – az a személy, aki lop(ott), kifoszt(ott), megfoszt(ott). (v – néma) tolvaj – tolaaj.
Mongol: tala – kifoszt, megfoszt. Mongol: talaula – megfoszt

Toma - kövér, testes. Ujgur: tom = vastag Mongol: tomo = nagy, terjedelmes
Török: tombul = kerekded, gömbölyded, jóltáplált.

Tomaj - zsombékos, mocsaras terület ; kiszáradt tófenék.
Török: tümen = halom, kupac. Zsombék = mocsárból kiemelkedő tömör növényi halom, kupac.

Tomakos - jószág gyomra, hasa. Lásd Toma szót.

Tomb - házfalát támasztó faoszlop. Lásd Tám(asz) szót.

Tombol (1) – dübörgő hangot ad (ember, vihar). (m – néma). Mongol: tübergen – dübörgés

Tombol (2) - farönköt egymásra rak. Török: tomruk = fatörzs, farönk.

Tompa – legömbölyödött élű, végű tárgy. Mongol: tombo(g)ar – domború.
Tévesen szláv eredetű a szó.

Tompor – a csipő és a farcsont közötti domborulat. Domborodó segg.
Mongol: tombo(g)ar - kidomborodó, domborodó. Török: tombul – kerekded, gömbölyded

Tompul - gyülekezik, csoportosul, összejön. Mongol: tümen = sereg, csapat.
Török: temerküz = gyűjtőhely. gyülekezik.

Tompult – fáradt, érzéketlen, közömbös. Mongol: dümbeyi (tümpeyi) – közömbös, érzéketlen

Tomvad - nedves fa láng nélkül ég. Kínlódvá, gyengén ég. (v – néma) tomad.
Mongol: tamu = kínlódik. Mongol: tamir = legyengül.

Toncsi (székely szó) - Tömpe/tompa orrú. Rövid orrú. Mongol: tanamal- kurta, rövid.

Tongó (székely szó) – ügyetlen, monyók. Mongol: teneg – buta, balga, ostoba.
Mongol: donggiya (tonggiya) – ügyefogyott, málészájú

Tongyó - rendetlen öltözetű, ügyetlen. Mongol: tangkai = rendetlen

Tonka (ormánysági szó) – tompa , csapott végű, pisze, csapott, vágott végű. (legömbölyödött)
Mongol: tonto(g)ar - gömbölyödő (pl. él). Mongol: tönkilig = vágat Lásd még Tompa szót.

Tonna - tanna, hordó, dézsa, bödön.
Török: tonaj = ürtartalom. (edény)

Top (1) - comb vastag része. Mongol: tabkayi = vastag.
Mongol: toboyi = dudorodik, domborodik

Top (2) - lép, megy. Mongol: debsze (tepsze) = tapos, rálép.

Topa (1) – ügyetlen, gyámoltalan; nehézkes, bajos mozgású. Hibás, beteg, torz,
csonka lábú. Sánta, bicegő. Mongol: taba(g)tai – valamilyen talpú, csülkű (lábú)
Mongol: töbegtü (töpegtü) – bajlódik, kínlódik valamivel.
Mongol: debdere (teptere) – lesántulás
Mongol: dabdza (tapdza) – csenevész, satnya. (pl. láb)
Török: topal – nyomorék, béna, sánta, gyenge (topa)
Mongol: toyibi tai = nehézkes, bajos. Mongol: töbegtütai = bajos, nehézkes

Topa (2) - tompa. Lásd Tompa szót.

Topácsol - sárban tapsikol. Mongol: debsze (tepsze) = tapos

TOPÁN (1) - katonai sapka bal oldalán hármassujtászerű dísz. Régi rangjelző dísz.
Mongol: deb (tep) – rang, fokozat. Darutollat, kakastollat tettek oda – rangjelzőként.

Topán (2) - topánka, (talpas) cipő, papucs. Török: taban = cipőtalp, talp.

Topás - lépés, lábnyom. Mongol: debsze (tepsze) = tapos, rálép

Topla - ügyefogyott. Lásd Topa szót.

Toplász - esetlen, ügyetlen. Lásd Topa szót.

Topog – gyors egymásutánban talpát a földhöz ütögeti. pl. ló
Mongol: tobdziginá - kopog, koppan gyors egymásutánban.
Mongol: debsze (tepsze) = dobog, dobbant. Széna Béla - A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai.

Topol - gyümölcsöt ütögetéssel puhít. Török: tepele = elver, megcsapkod
Mongol: debildze (tepilce) = verdes, ütöget.

Topolyfa - jegenyefa, nyárfa. Orosz: topol = nyárfa.

Topor - domború élű faragó szekerce. Mongol: toború = domború, kerek.

Toporog - Lásd Topog szót.

Toportyán - farkas. üvöltő fenevad. Mongol: dabara (tapara) = zabolátlan, vad.
Mongol: debere (tepere) = heveskedik, indulatoskodik, megvadul.

Toporzékol – indulatosan topog, lábával dobog. Ló dühében ugrálva topog. Dühöng, mérgelődik
Mongol: töbergen (töpergen) – dühöngés, (pata)dobogás.
Mongol: debere (tepere) – dühöng, heveskedik
Mongol: tabara (tapara) – (teve) mellső lábával kapál

Topos - korhad, odvas, elporladt fa. Mongol: tobaraul = elporlad
Mongol: tüibe = felbomlik, szétzilálódik. Elkorhad.

Toppan - dobban, tompa puffanó hangot ad valamilyen tárgy földhöz csapódása.
Mongol: tob = koppan. Mongol: tabara = mellső lábával kapál - ló
Mongol: debsze (tepsze) = dobban

Toprogya - toprongyos. Lásd Toprongy szót

Toprongy – ócskaszakadt, tépett rongy. Mongol: tüibe = szétzilálódik, felbomlik. elszakad.

Tópul - pótol. Helyettesít, elromlottat kicserél, kiegészít, befoltoz, megtérít
Török: tebdil = csere. Török: teberu = felajánl valamit. pl. kárpótlásul
Török: topyekun = hiánytalan. Hiányosság megszüntetve.

Tor – halotti lakoma; levágott disznóból készült lakoma. Az elhunyt (ősök) tiszteletére rendezett ételáldozati szertartások maradványa, melyet a szellemősökhöz az elhunyt befogadásért, a holt szellemének megbékítéséért tartottak meg.
Mongol: torbu - ételáldozat. Tibeti eredetű szó. Ujgur: toy = tor, lakoma

Torba - bőrből, kecskeszőrből, vásztonból készült tarisznya
Török: torba = zsák, zacskó, szatyor. tarisznya.

Torha (1) (székely szó) – kövér ember. Mongol: tar(g)un (tarhun) – kövér

Torha (2) - gyenge, laza, puha, omlós, könnyen szétmálló, korhad
Mongol: dorbiügei (torbiügei) = gyenge

Torlik - torlódik, megreked, fennakad, felgyülemlik, felhalmozódik,
Mongol: tara = berekesztődik, megreked
Mongol: torada = fennakad, feltartóztatják. Tévesen a tol szóból eredeztetik.

Torlódik - elakad, megreked, felgyülemlik. Lásd Torlik és Feltorkollik szavakat.

Torma - csípős ízű gyökér. Mongol: torma = csípős ízű retek, torma. Török szó is.

Toró (Felvidék – Bény) - barna szőrű ló. Török: doru (toru) = gesztenyebarna lószín.

Torok - folyadék, étel, szemes takarmány fogadására, elnyelésére szolgáló tág nyílású, tölséres formájú szerv, szerkezet. Mongol: darba(g)ar (tarbaar) = tág és nagy nyílású.

Torol – megtorol, büntet. Mongol: tor(g)a – megbüntet. Mongol: torlo(g)da – megvesszőz

Toromba - taraj, tetődísz tövével felfelé néző kis nádköteg. Dísz – nádkötegből.
Mongol: terigün (teriün) = címer, kalász. Dísz.
Mongol: ba(g)la = boglya, köteg, csomó. teriün – ba = dísz - köteg formára

Toron, taran, torom - torony. Mongol: toroyi = magaslik, kiemelkedik (tornyosul)

Torongy (1) - eltaposott madár (belei kinyomódtak) ; nadrágból kilógó ing
Mongol: taranggi = bevégződött, szétoszlott. Mongol: tarinkiügei = rendetlen.

Torongy (2) – fiatal, tapasztalatlan; fenekén a tojánhéj, ügyetlen.
Mongol: taranggi = szétszórt, figyelmetlen, ügyetlen. Mongol: turszil(g)a ügei – tapasztalatlan

Torongyékos - nyomorékon kikelt, fejletlen csibe. Mongol: turangkai = sovány, girhes..csenevész.

Toronkázik - sétál, ballag. Mongol: toraala = sétál

Torpad - horpad. Mongol: turukan = túlságosan sovány, girhes. Átvitt értelemben: horpadt hasú.

Torsok - torzsa. Lásd Torzs szót.

Torpan – hirtelen megáll, akadályba ütközik. (r – néma)
Mongol: tülbere (tübere – tüpere) – megtorpan. Mongol: tor – el = megakad, fennakad

Tortyogó (ormánysági szó) – szortyogó, cuppogó, buzogó
Mongol: dargila (targila) - buzog, forr, kavarog, zubog pl. forrás

- (Pécs melletti Tortyogó forrás is hangosan, buzogva tör elő.)
- Torzad** - égne a haja, felborzolódik. Lásd Torzonborz szót.
- Torzonborz** – szétálló, összevissza kuszálódott hajú, szörzetű. Felálló szörzetű, hajú.
Mongol: araqai – szétzilált, szétszört, szétterjedt.
Mongol: burdzayi – bodorodik, tekeredik, csavarodik
- Torzsa** - torzsa, levágott gabona földből kálló rövid szára és gyökere, levágott fűzfavessző felálló hegyes csonkja és gyökere, kivágott fa tuskója, gyökere, káposzta torzsája, csonkja, kukoricacső csutkaja, torzsa, maradéka, csonkja.
Torzsa - szárat, termést, leveleket, magokat tartó törzs. Lásd még Törzs szót.
Mongol: dorsoz(g)or = kiálló, kiemelkedő.
- Torzszalkodik** – veszekszik, civakodik, morgolódik, torzsán, maradékon veszekszik.
Lásd Torzsarágó szót. Mongol: dardzigina (tarzigina) – zörög, csattog; zsörtölődik
Mongol: darsayi (tarsayi) – érdessé válik (dörzsölődik). Mongol: tarnirki = zsörtölődik.
- Torzsarágó** - lakodalom másnapján átviszik az ajándékokat és a lakodalmi kalácsokat a vőlegény házához. Torzsát, maradékot megeszik. (pl. morzsaból). Lásd Torzs szót.
- Tosz (1)** – elront, elhibáz, elvét. Mongol: tasziyara – elvét, elhibáz.
- Tosz (2)** – párosodik, közösül. Mongol: toszuncsar – porzó. Beporoz. Megtaszít hátulról.
Beporzás – megtermékenyítés, párosodás. Lásd még Taszít szót.
- Toszi** - ügyetlen, gyámoltalan, együgyű, tesztesza. Lásd Teszetosza szót.
- Toszog** - lassan, nehézkesen megy. Lásd Teszetosza szót.
- Toszogat** - taszít, tol. Lásd Taszít szót.
- Totojázik** – aprólékos bibelődéssel húzza az időt; pizsmog. Lásd Totyog szót.
- Totya** - kövér, széles, terebélyes, ügyefogyott, gyámoltalan; öblös
Mongol: tantayi (tatayi) - kövér (n – néma)
- Totyog** – apró, ügyetlen léptekkel lassan, nehézkesen halad, bizonytalanul tipeg.
Mongol: tuyituldza (tuituldza) – tipeg, tétován lépked
Mongol: tuyitura – tipeg, bizonytalan léptekkel jár
- Töbör** – tölcser alakú vízelnyelő a mészkőhegyekben.
Mongol: dabaul (tabaul) – átenged (pl. vizet) Szláv szó is.
- Többlét** - több a kelleténél, felesleg, bőségesebb a kelleténél. Finnugor szó is.
Mongol: talbiul (tabiul) = bő, bőséges
Mongol: debdzi (tebzi) = fejlődik, gyarapodik, növekszik, (sokasodik, bővül, több lesz)
- Tőcs(ik)** – alacsony fatörzs, tuskó, padka; deszkapárkány, polc. Lásd még Tus és Törzs szavakat.
Mongol: tüdzsi = tömzsi, kurta (pl. tuskó)
Mongol: debszeg (tebcseg - tecseg) = terasz, lapos magaslat (padka).
- Töcsköl (1)** (székely szó) – összenyom, összelapít.
Mongol: debszele (teszele - tecsele) – elnyom, rátapos
- Töcsköl (2)** – közösül, párosodik
Mongol: tacsiyal – érzéki szenvedély (nemi élvezetek iránti erős hajlam.)
- Tőfa, tölfa, tölös** (Ormányság) - tölgyfa. Cserzéshez kérget adó fa.
Mongol: dolu (tolu) = fakéreg, kéreg, hancs, héj
- Tőgy** – szarvasmarha bő, terebélyes, terjedelmes, nagy tejtermelő szerve. Nagy női mell.
Mongol: delger (telger) – széles, tágas, bőséges, sok, elálló. A Tölgy szó is e szóból ered).
Mongol: deleng (teleng – teleg – telg) = tőgy (n – néma).
Mongol: tüngszeyi = domborodik.
- Tök (1)** – kúszó indájú, tölcseres virágú, kobaktermesű mezőgazdasági növény. Gömb, golyó alakú termése van. Mongol: tögerig (tökerig) – kerek, kör formájú
Mongol: tüküger – pufók, telt, kövér.
- Tök (2)** – hím állatok és férfiak heréje. Mongol: tüngerig (tükereg) = kos tök. (n – néma)
- Tőke(súly)** – vitorlás hajók aljára helyezett nehezék a szél billentő hatásának ellensúlyozására.
Mongol: tuuqai – nehezék, súly
- Tőke** – fának a földben lévő gyökere, része, a fa talpa, alapja. Gyökere, csonk, tönk.
Mongol: tabkai (takai) – talp. Lásd még Tönk szót.
- Tökéletes** – az elképzelésnek, normának, mintának megfelelő. Mintaszerű, alkalmas, példászerű, ép, kerek. Ujgur: tügel = tökéletes. Mongol: tegülder (tekülder) – tökéletes
Mongol: tokiramdzi-tai = megfelelő, alkalmas, kényelmes,
- Tököl (1)** – időzik, húzza az időt, ráérősen teszi dolgát, pizsmog
Mongol: tuqala – komótosan, ráérősen tesz valamit
- Tököl (2)** (erdélyi tájszó) – kínlódik. Mongol: tengcsire (tekcsire) – kínlódik
- Tökkelütött** - buta. Mongol: tök(g)e – buta, bárgyú. Lásd még Tök (1) szót.

Tölcser - folyadék töltésére használt eszköz; örvény. Töcsér, tücsér.
Mongol: toszkaur (tocskaur) = tölcser Mongol: tüüsigüür (tücsür) = torok.
Török: doldur (toltur) = tölt. Töltsél---töccsél !

Tölgy(fa) – terebélyes, szétágazó lombkoronájú fa. Makktermése van. Levele karéjosan szabdalt.
Mongol: delger (telger) = széles, tágas, bőséges, sok, ellálló.
Tölgyfa szó változatai a tájnyelvben: tőfa, tölfa, tölös, tőgyfa, tulfá. Csértölgy
A tölfa szó értelme: kérget adó fa. Tölfa(tölgyfa) kérget cserzésre használták.
Mongol: dolu (tolu) = fakéreg, kéreg, háncs, héj (toll)

Tölt – folyadékot be/kiönt edénybe . Török: doldur (toltur) – tölt, megtölt. Lásd még Tötike szót.

Töm - nyom, tölt, döngöl, tömörít. Mongol: tungsí = döngöl (n = m)
Török: temerküz = összpontosul ; tömörödik
Mongol: temürcsin = kovács, vasat tömörítő, kalapáló, alakító mester.

Tömeg – sokaság, számtalan mennyiségű ember, egybetartozó nagy mennyiség.
Török - mongol: tümen = sok, rengeteg, tízezer ember / harcos
Tévesen a Töm szóból származtatják.

Töméntelen - nagyon sok, számtalan. Mongol: tümen = sok, rengeteg, tízezer ember
Török: tümen = nagy halom , sok, tízezer harcos

Tömerdek - sok, rengeteg. Lásd Töménytelen szót.

Tömkeleg - nagyon sok, bőségesen sok, túl sok. Mongol: kelkei (kelegei) = bő, túl nagy. (túl sok)
Mongol – török : tümen = rengeteg, nagyon sok; tömeg

Tömle - tözeg . Ember súlya alatt bemélyedő puha talaj.
Török: domal (tomal) = meggömbül, meghajlik

Tömlő – állatok bőréből készült, hosszúkás folyadék- vagy anyag tároló.
Mongol: tulum = bőrszak

Tömlőc - tároló. Rabok sötét tároló helye. „Sötét a tömlőc, mint a tömlő belseje „. Lásd Tömlő szót

Tömők - tömör, tömött Lásd Töm szót.

Tömpe - rövid, vastag ; alacsony, duzzadt. Tömpeujj = hüvelykujj.
Mongol: tömbüyi (tömpüi) = dudorodik, domborodik. Lásd még Töpe szót.

Töngörög - hengeredik, gurul. Mongol: tumbaana (tunbána) = gurul, gördül. (n = m)
Mongol: öngköri (töngköri) = gurul.

Tönk(ő) – farönk. Fa törzséből levágott darab. Ojrát mongol: tüngge - tönk.
Kínai - mongol: tüngdze (tünkdze) – rönk, farönk. (kínai szó)

Tönkremegy (1) – használhatatlanná válik. Török: din (tin) = elhal, megszűnik.
Mongol: tana(g) ügei (tankei) – elnyűtt, használhatatlan

Tönkremegy (2) – elszegényedik. Mongol: döngge (tönkke) - alig/épphogy/ nehezen boldogul

Tönkretesz - megrongál, elnyű, elkoptat, eltör, elpusztít. Mongol: tangkaira = garázdálkodik, kárt okoz. Tör, zúz, rombol. Mongol: tanagügei = elnyűtt, használhatatlan.
Tönkre tenni = fejét tönkre tenni = levágni ---embert elpusztítani.
Farönköt tönkre tenni = széthasítani (a tönkön) Lásd Tönk szót.

Töp - köp. Szájából levegővel kifújja, kilövi, kilöki a nyálat, torokváladékot.
Mongol: tebcsi(g)ül = elhagyni készletet. (pl. nyálat a szájából)
Ujgur: tepmekh = lökés

Töpe - rövid orrú, pisze. Mongol: tobcsi (topcsi) = rövid.

Töpörödik – összeszárad, tömörödik, roskad, összemegy
Mongol: dabcsira (tapcsira) = összeszűkül, összemegy . Lásd még Töpped szót.

Töpörtyű --- Lásd Töpped szót.

Töpped - összemegy, fonnyad, aszalódik. Mongol: tobcsi (topcsi) = rövid. Rövidül, összemegy.
Mongol: dabcsira (tapcsira) = összeszűkül, összemegy
Török: dapdaracsik (taptaracsik) = nagyon keskeny, szűk.

Töpreng - tépelődik, gondjai vannak, gondolkodik valamin. Tévesen a töpörödik szóból eredeztetik.
Mongol: töbegtügül = nehézségekkel, gondokkal küszködik.
Mongol: töbeg (töpeg) = gond, nehézség.

Tör (1) - rátör, rátámad valakire. Mongol: daari (taari) = rátör, rátámad

Tör (2) – szilárd testet ütögetéssel apró darabokra zúz. Mongol: daru (taru) = zúz, tör

Tör (3) - előretör, ural valakit
Mongol: tarikila = az élre tör, mások fölé kerekedik. Török: tar = fárad, verejtékezik

Tör (4) - tőri magát; kínlódik, gyötrődik valamivel, fáradozik, igyekszik.
Mongol: tarcsila = kínlódik, gyötrődik, fáradozik. Török: tar = fárad, verejtékezik.

Tör (5) – előtör, feltör, keletkezik. Mongol: töröl = születés, keletkezés, létrejövétel.

Tör (1) – szűrőgyver. Mongol: dörü (törü) = szűr, beleszűr

Tör (2) - csapda. Törbe csal = csapdába csal.
Ujgur: tor = tör, csapda. Mongol: toor = tör, csapda

Törek – szalmának és üres kalásznak csépléskor keletkező törmeléke, töredéke.
Lásd Tör (2), Törmelék szavakat.

Törekvés - igyekezet. Ujgur: tirismakh = igyekezet, törekvés. Lásd Még Tör (4) szót.

Törköly - kisajtolt szőlő, paradicsom száraz törmeléke, töredéke, maradéka.
Lásd Törmelék szót.

Törmelék – szálás anyagok töredéke. Mongol: darumal (tarmal) = törmelék.

Törődik - törni magát, igyekszik. Lásd Tör (4) szót.

Töröl – kézzel, ronggyal végigsímít felületet tisztítás céljából. Mongol: türcsi, türicsi – töröl, tisztít

Törömlök - rendetlen külsejű, koszos, együgyű, ostoba. Töröm – lök
Török: darmadagin (daramdagin – taramdagin) = nagyon rendetlen
Török: leke = szenny, kosz, piszok

Törömpész - kicsi, alacsony – fa. Török: derman (tereman) = erőtlen, gyenge. Török: pesz = alacsony

Törpe - átlagosnál alacsonyabb, kisebb, rövidebb. Lásd Tar

Történelem - elmúlt események sorozata, folyamata. Török - Ujgur: tarih = történelem

Törvény – a társadalmi együttélési szabályok összessége.
Ujgur – mongol – török: törö, töre = törvény (v – néma)
Mongol: dürim (türim) = szabály, előírás, rendszabály

Tölt - tölt folyadékot, szőlőtőkéhez földet húz (feltölt)
Mongol: tata = ráhúz valamit valamire. Lásd még Tölt szót.

Tőtike - boroshordó tetejére állítható, fából készült kb. 10 literes tölsér.
Mongol: tatara = leereszt vizet (folyadékot). Lásd még Tölt szót.

Törzs - ember, ill. gerinces állat testrésze a fej és végtagok nélkül.
Fának a gyökérből kinövő hengeres része, melyből az ágak erednek. A törzs (torzsa) valójában tartó része a testnek.
Tartja a fejet, végtagokat, ágakat, lombkoronát,
káposzta leveleit, kukorica magjait. (r – néma) törzs – tözs – tösz.
Mongol: tüszig = támasztó, tartó. Mongol: tuszalamdzi = támogatás, segítség.

Törzsember (Ormányság) - kemény, daliás ember. Mongol: tüdzsir = szívós, erős.

Töszlök - ügyetlen, mafla, kövérségtől nehezen mozgó. Tösz – lök.
Mongol: töszye = ügyetlen. Mongol: lüglüger = kövér

Tötyög - Lásd Totyog szót.

Tövis – hosszú, vékony, hegyes képződmény fán.. (v – néma) Tövis - töis.
Mongol: tuyibang = tüskés, tövises ág

Truccol - dacol, makacskodik, ellenkezik. Német : Trotzen = dacolás
Mongol: dödzing (töcing) = engedetlen. ? Mongol: dodzi ügei (tociügei) = kelleni ?

Tuba (ormánysági szó) – galamb. (a galamb a béke jelképe)
Mongol: töb = nyugodt (békés). Mongol: taba-tai = nyugodt, békés

Tubukk (székely szó) – nehézfejű. Mongol: töbeg-tei = nehézkes, bajos

Tubulykós - buggyos, bő - ruha. Mongol: talbiuda (tabiuda) = túlságosan bő, tágas.

Tucsatol - tisztít, csutakol. Kínai – mongol: tuudzsula (túcsula) = felseper, súrol. Tisztít.

Tud - ismerete, értesülése van valamiről. Finnugor szó is.
Mongol: todorkai = tudatos. Mongol: todotu = tudatra ébred

Tuhad - Lásd Tuhul szót.

Tuhul - tuhad, duad, torlik, torlódik, elakad, felgyülemlik. Mongol: tegü (tehü) = összegyűjt
Török: takil (tahil) = megakad, beleakad valamibe. Török: tahszili = összegyűjt, egybegyűjt

Tuk - Lásd Tyúk szót.

Tuka - tuké, együgyű, ostoba. Mongol: tolki (toki) = ostoba.

Tukacs - rövid, lapos orrú - disznó. Tuk – acs. Mongol: tegdeyi (tekdei) = rövid, kurta
Mongol: audzsim = széles, tágas. Mongol: üdzsügür = valami csúcsa, hegye. orra.
Török: ucs = csúcs

Tukarcs - tekercs. Lásd Tekereg szót.

Tukk - pattanás, gennyes kelés, duzzanat.
Mongol: tügükeyire (tüükeire) = pattanás, kelés keletkezik.

Tukkan (Ormányság) - megbicsaklik, megroggyan. Mongol: tongoyi = előrebicsaklik, lehanyatlik
Mongol: takii = meghajlik, meggömbül.

Tukkol - állat a szarvával döf, öklel, összefejel. Kecskedák tuccolnak.
Török: tokus = összeütközik, összekoccan.

Tuklya (Mezőkövesd) – halott lábára húzható tok ; fejkötő. Lásd Tok és Tokolyó szavakat.

Tukmál - áruját ajánlja, kínálgatja ; ételt kínálgat; kelletlenül, finnyásan piszkál, turkál ételt.
 Török: teklif = ajánlás, javaslat. Török: mal = áru
 Török: takat = erő. Erővel, erőltet... Török: tika = töm. Szláv szó is, de más értelemmel.
Tukó - tok. Lásd Tok, Tuklya szavakat.

Tulajdon (1) - tulajdonság, jellem, jelleg, sajátosság.
 Mongol: tal = tulajdonság. Mongol: tölöb = jelleg, alkat
 Mongol: talatai = valamilyen tulajdonságú.

Tulajdon (2) - egyezik, ugyanaz, teljesen, egészen, pontosan, tökéletesen.
 Ez a gyerek tulajdon apja = teljesen az apja (természete)
 Kínai – mongol: düi (tüi - tüji – tüli) = egyezik, összeillik
 Mongol: daala (tála) = pontosan

Tulajdon (3) - vagyon, terület, birtok. Mongol: talbai = terület. (birtok)
 Mongol: delbeg = gazdagság, bőség. (gazdaság, vagyon)

Tulipiros - Tulipánpiros színű. A tulipán őshazája Ázsia. Arabok közvetítésével jutott el Európába.
 Honfoglaló magyarság ismerte. Tulipános láda motívuma.

Tuliz - állat a szarvával, döf, öklel. Tol. Mongol: tul = nekiütközik valaminek, összeütközik valakivel..
 Mongol: tülkile = lökdös. Török: dürt (türt) = döf, meglök. (r = l)

Tulizik (székely szó) – kergetőzik. Mongol: taul(g)a – üzni, hajtani enged/készítet, kerget

Tulok (1) - ostoba, buta. Mongol: tolki – buta, faragatlan

Tulok (2) – ökör (szarvasmarha). Tülkös állat. Lásd Tülök szót.

Tulu (székely szó) - toll, madártoll. Mongol: dolu (tolu) – hám, héj, kéreg, hancs, takaró réteg

Tuma - együgyű, ostoba, buta. Mongol: demeyire (temeire) = butaságokat beszél
 Török: dimagsiz (timagsiz) = buta

Tumbál - hengerget, görget, gurít.. Mongol: tumba(g)ana = gurul.

Tumorug - kapufélfá. Megvasalt faoszlop a kapu felfüggesztésére, fogására, forgathatóságára.
 Mongol: temürdegül = megvasalják.

Tung - (Felvidék – Csata) - kis kád, hordó. Fatörzsből kivájt kis kád, dézsa.
 Mongol: töngki = kiváj, kivés. Mongol: tüngküger = domborodó, dudorodó. pl. hordó
 Mongol: tang, tong = dong. pl. üres hordó.

Tunya – lusta, lomha, tétlen, könnyelmű. Mongol: tangqai – tétlenkedik, lopja a napot.

Tunyha - Lásd Tunya szót.

Tupa (1) - tompa, tömpe, pisze, rövid ; topa, ügyetlen. Lásd Topa (1) és Töpe szavakat.

Tupa (2) (ormánysági szó) – dufa, kendentörő. Mongol: tobara(g)la (topara(g)la) – összezúz, összetör.

Túpa (3) (felvidéki Csata, Nána, Párkány) - otromba, ostoba, együgyű, buta, ügyetlen, topa
 Mongol: töbeg-tei (töpegtei) = kellemetlen, bajos, nehézkes.

Tupál - tör, megtör. Lásd Tupa (2) szót.

Túr (1) – ló hátán a veréstől, a hám és nyereg dörzsölésétől keletkezett seb, sérülés.
 „Közös lónak túros a háta” Mindegyik tulajdonos kelletlenül kihasználja, veréssel hajtja a közös lovat. Mongol: daari (tári) = seb a ló hátán. Tévesen szláv eredetű a szó. Lásd még Feltúroz szót.
 A nyereg alatt puhított hús fogalma a nyereg által feldörzsölt ló sebeire nyers húst tettek, aztán egy takarót és azután a nyerget. Amikor levették a nyerget, a hús rajta maradt a seben, így a legyek nem köpték be a sebet. A tibetiek még napjainkban is nyers húst tesznek a lónak nyereg által kidörzsölt sebére (lovaglaskor is).

Túr (2) – felás, kiváj, feltör (földet), benyomul valamibe. Mongol: daari (tári) – benyomul valahová (pl. talajba) - feltör, felsért valamilyen felületet
 Mongol: daru (taru) – nyom, benyom (pl. ásóbotot a földbe). Lásd még Feltorkollik szót.

TURÁNI ÁTOK - pusztulás, széthúzás átka.. Magyar átok. Tárim – medence (tarin – turan) ?

Mongol: turankai = sovány Éhségtől lefogyott. Mongol: tura ükü = éhen hal.

Kamalov Ablet Kajumovics kazahsztáni ujjur történész Az ujjur kaganátus című munkájában írja, hogy a kirgizek 820 táján támadták meg az ujjur birodalmat, miután néhány hataloméhes ujjur törzs az észí kirgizekhez fordult segítségért. Akkoriban a kagán (kán) trónért vívott belső harc gyengítette az ujjurokat, valamint hatalmas károkat okoztak nekik a természeti katasztrófák, járványok, havas, hideg telek tizedelték meg az állatállományt. A kirgizek 840-ben megdöntötték az ujjur birodalmat. Mindezt átokként foghatták fel őseink. A hét törzs nyugat felé vándorlása ekkor kezdődhetett. A mai Mongóliában a 40 milliós állatállományból a -38/41 fokos teleken kb. 1 millió fagy meg, pusztul el. Talán egyik oka lehetett, hogy a magyarokhoz 3 törzs mongol népesség csatlakozott a Dzsungár medencébe. Együtt jöttek a Kárpát-medencébe.

Túrlás - torlódás, felgyülemlés. Lásd Feltorkollik szót.

Turba – batyu – kisebb teher szállítására. (kézi batyu)

Mongol: daru (taru) – teher. Mongol: ba(g)a – kicsi. Lásd Torba szót.

Turbál - turkál Lásd Túr (2) szót.

Turboly(k)a – baraboly. Répagyökerű, vadon termő növény, melyet salátaként fogyasztottak a szegények. Vékony, hitvány répagyökere van. Tüdőbaj elleni gyógynövény.

Mongol: tarcsig – sovány, szegényes. Mongol: bolcsuu – gumó (gyökér)

Turbókolófa – hajtóhalászatkor a halak felzavarására, kergetésére való bot.

Mongol: tarba(g)acsan – kergetés

Turcsi – rövid orr. Lásd Tar szót.

Turga (székely szó) - pokróc, rongy. (pokróc szőrből, nemezből). Mongol: tuur(g)a – jurta nemezborítása

Turha – sűrű lerakódás, váladék, takony a légcsőben, arcüregben. Török: tortu = lerakódás

Turján – mélyen fekvő vizenyős rét, ingoványos, mocsaras hely. Mongol: toyiron – mocsaras lapály

Turma - nyáj, juhnyáj. Román: turmá = nyáj

Túros - sebes. Lásd Túr (1) szót.

Turpis - ravasz, huncut, pajkos gyerek; gyerekcsíny. Mongol: dürsüügi = pajkos, csintalan, vásott gyerek

Mongol: baasi (bási - pási) = ravasz, sunyi, alattomos

Turpiz - törpiz, turcsis, rövid, kurta. Lásd Turcsi, Törpe szavakat.

Turugla - nyújtófa, sodrófa, lapítófa. Mongol: tarayi = elnyúlik.

Mongol: turangkai = sovány, vékony, szikár. Elvékonyít – pl. tésztát.

TURUL madár. Ősmagyarok totemállata, jelképe, szimbóluma, védőállata. Kerecsensólyom.

Török: tür = fajta, féle. Török: türeyis (türelis) = származtatás, eredet. Mongol: töröl = faj, fajta, élet.

A magyar fajt a kerecsensólyomtól származtatják. Magyar eredetmonda.

A székelyek az ősi hun népesség, az ősi ujugrok, mongolok totemállata a farkas volt.

Turulya - vesszőből font haltartó - halászatkor a vízben tartva. Tároló. Lásd Tár (3) szót.

Tus – valaminek a testesebb, vastagabb vége, valaminek a tartója, támasztója. (pl. puska tusa, fa tuskója)

Mongol: tüszkeger – testes (vaskos, vastag). Mongol: tüszü – támaszkodik valamire

Mongol: te(g)üszkel (tüszkel) – vég, vége

Tusa(1) (ormánysági szó) – tő, töve. Lásd Tus szót.

Tusa (2) - haláltusa, végső küzdelem a halállal. Viaskodás. Bevégezés.

Mongol: dausz (tausz) – befejeződik, véget ér, bevégez

Mongol: te(g)üsz (tüsz) – befejez, bevégez

Tusakodik - töri magát, fáradozik, küzd, viaskodik; tuskót kiszed földből.

Lásd Tuskó, Tus, Tusa (2) szavakat

Tuskó – fának a földben lévő gyökeres része. Lásd Tus szót.

Tuspánkodik - töpreng, tépelődik, tanakodik. Kétségbeesésében jajgat. Tus – pang.

Török: taszalan = aggódik, búsul, elkeseredik, szomorkodik

Török: bunal = nehéz helyzetbe kerül

Török: taszalan = aggódik, kesereg. Török: bangir (pangir) = jajgatás

Túsz - a megszállók által őrizetbe vett (magasabb rangú) személy, akit megtorlásra használtak fel a lakossággal szemben. Mongol: tuszihal – tisztség, méltóság (rang)

Mongol: tusziyaltan – hivatalos személyek, katonatisztek

Tuszakol - taszít, lökdös. Lásd Taszít, Tuszakol szavakat.

Tuszkol – szűk, szoros helyre benyomkod valamit. Török: tazyk – nyomás

Mongol: tügdzi = betöm. Lásd még Taszít szót.

Tutaj - összekötözött farönkökből álló lapos úszóalkalmatosság.

Mongol: tatalala = kötélzettel összefog, rögzít. Mongol: tala = lapos, sík

Tuti - bolond, együgyű. Lásd Tétó szót.

Tutor - gyámolító, támogató, védő, óvó, gondviselő

Mongol: tedkü (tetkü) = támogat, segít, gondoz. Mongol: torda (toda – tota) = gondoz

Tutul – (farkas, róka, kutya) mély, tompa hangon vonít. Kürtöl. Vihar zúg.

Mongol: dautai (tautai) – hangos, zajos, valamilyen hangú.

Tutus - kis trágyakupac. Török: tutam = maréknyi, nyaláb, köteg

Tutyi - meleg gyapjú papucs. Török: tutus = lángra lobbant, meggyulladt, ég. Átvitt értelemben: melegít.

Tuva - torlasz, torlódás, akadályoztatás. Török: tevkif = feltartóztat

Török: duva (tuva) = akadály.

Tű - hegyes, vékony, szúrós varróeszköz. Mongol: tuyibang = tüskés, tövises. Szúrós, bökös. Finnugor szó is.

Tücsér, töcsér - tölcsér. Lásd Tölcsér szót.

Tücskérez - baromfi erre-arra kóborolva tücsköt, bogarat keres. Lásd Tücsök szót.

Tücsök – hangos zenéjű, hangos „énekű” fekete ugrólábú rovar. Hangos ciripelő hangot adó rovar/ madár. Mongol: daucsin (taucsin) – énekes

Mongol: dautai (tautai) – valamilyen hangú, énekű; zajos, lármás, hangos.

Tügy - tögy. Lásd Tögy szót.

Tügyes - hirtelen kidomborodó. Lásd Tögy szót.

Tühü - Lásd Tahó szót.

Tühüs - tövis. Lásd Tövis szót.

Tüjecsöppü (ormánysági szó) - tövecsepü, (kender hajtása) Csepürágó = kender hajtását rágó.

Török: tüyszüz = fiatal. Török: csbuk (cupuk) = hajtás. Török: csepü = kenderrost

Mongol: tübszire(g)ül (tüvszire(g)ül) = lecsillapít, lecsendesít, megnyugtat. (b = v)

Köztudott a kender nyugtató, kábító hatása. A régi időkben az állandóan síró kisgyerekek mákgubó teát, kendervirágból főzött teát adtak nyugtatóul, altatóként. Vándorszínészek is azt rágták.

Tü, tük (erdélyi tájszó) - ti – személynévmás. Mongol: ta = ti - személynévmás.

Tüle (felvidéki – csatai) – megkopott és emiatt kifényesedett ekevas

Mongol: tolira = fényessé és simává válik. Mongol: toli = ekevas

Tülekedik - tolakszik. Lásd Tolong szót.

Tülök – szarvasmarhafélék szarvának belső, élő magját borító szaruhám.

Mongol: dolu (tolu) = héj, hám, burok, takaró (toll, tulok)

Török: tüy = toll, szőr, bőr. Borító, takaró, hám, kéreg....

Tündelevény, tündelemény, tündevér - denevér. Lásd Denevér szót.

Tündér – tündöklő, ragyogó, csodaszép, hirtelen feltűnő, majd eltűnő jószágos, mesebeli (női) lény.

Mongol: tangszu = csodás, gyönyörű, elragadó (tündéri).

A szó második fele: -dér. Lehetséges értelmezései:

Mongol: doriun = jó, jószágos. Mongol: duralama = szeretnivaló, szép

Mongol: dürszü = alak, forma, kép, megjelenés, jelenés. Mongol: dürdki = felröppen, elszáll

Mongol: derbe = lebeg, libeg (szállós) Mongol: dagini (tagini) – tündér. Tibeti-indiai szó.

Tünekedik - tűnődik, tanakodik, töpreng; ingerkedik.

Mongol: düngsiügei (tünsiügei) = tétovázik, habozik.

Mongol: dongsi (tonsi) = tekereg, kószál, csavarog, kalandozik. Gondolataival elkalandozik.

Tünemény - betegség tünete. Betegségre utaló jel. Mongol: tongdzira = kiütözik, kiválik, előjön

Tünik – fokozatosan /vilámgyorsan elmegy; elcsavarog, elszáll.

Mongol: dongsi (tongsi) – elcsavarog, elkószál

Tüntet - felhívja magára a figyelmet, feltűnést kelt, hivalkodik, henceg, kelleti magát.

Mongol: duni (tuni) = külsejével hivalkodik.

Tűr (1) - ing ujját feltűr, felgyűr, összehajt, felteker, felgöngyölít.

Mongol: dörüi = meggyűrődik. Mongol: türeyile = csizmaszárba dug, gyűr.

Török: dür (tűr) = összeteker, felteker, felgöngyöl, összehajt, összegyűr.

Tűr (2) - elvisel, kibír valamit, valakit, megbékél sorsával, elfojtja indulatait.

Mongol: törkütei = higgadt, nyugodt, békés.

Mongol: aur daru (ür taru) = elfojtja, eltitkolja haragját. ür – tűr.

Türecs - levágott csizmaszár, mint lábszárvédő. Mongol: türei = csizmaszár.

Türelmes - megértő, higgadt, nyugodt. Mongol: törkütei = higgadt, nyugodt. Lásd még Tűr (2) szót.

Türemlik - kidudorodik, kigyűrődik, kinyomódik, ráncolódik. Lásd Tűr (1) szót.

Türköl (Ormányság) - gyűr, nyomkod; tűr. Mongol: daru (taru) = nyom, nyomkod. Lásd Tűr (2).

Türülközik - Lásd Tűrűszködik szót.

Tűrűszködik - törülközik. Mongol: türicsi (türiszi) = töröl

Tüske - Lásd Tövis szót.

Tüsök - tüske. Lásd Tövis szót.

Tüstént - üstin, üstöllést, urgásra készen, gyorsan, azonnal, mindjárt.

Mongol: töszügetei (töszütei) = gyors – felfogású

Mongol: teszbüri = türelmetlen. Mindent azonnal akaró. Lásd még Üstöllést szót.

Tüsző - kis tasak, kis tömlő, zsákocskas, zseb, dészü, gyűsző. Török szó is.

Mongol: taarcsa(g) (társza - tásza) = tárca, bőrtáska, tarsoly, tasak.

Tütő - teljesen, egészen. Latin: total = teljesen, egészen

Tüttő, töttő (ormánysági szó) – bolond, buta, rövid eszű. Lásd Tétó szót.

Tüttüs - töltés. (hurka, kolbász). Lásd Tölt szót.

Tütükél - iszik, alkoholt iszik. A szó eredete a szarukürttel való tutulás (kürtölés) szóból ered.

A szarut ivásra is használták. Ivószaru. Honfoglaló magyarok a csecsemőket ivószaruból szoptatták. Amikor valaki az ivószarut a szájához emelte, alkoholt ivott, tréfásan azt mondták rá, hogy tutul, kürtöl. (Felvidék – Csata- szájhagyomány útján őrzött magyarázat.)

Lásd Tutul szót.

Tűz (1) - égési folyamat hővel, fénnyel párosulva. Lángoló éghető anyag.

- Mongol: dürszki (türszki - tüszki – tűzki) = lángol, ég, tüzel. (r – néma) Finnugor szó is.
- Tűz (2)** - tűvel megtűz, hegyére tűz. Lásd Tű szót.
- Tűzetes** – részletes, alapos, mindenre kiterjedő, tételes. Mongol: tusziya – külön-külön
Mongol: tuszbüri – külön-külön, mindegyik
Mongol: desz daraalan (tesz taraalan) – sorrendben, egyik a másik után.
- Tyimér** - kimír, bőrzacsó, tüsző. Mongol: tulum (tulm) = bőrsák, tömlő.
- Tyúkmony, csukmony** - tyúktojás. Mongol: takiya = tik, tyúk.
Mongol: mondogor = kicsi és gömbölyű (mony, tojás)
Mindenféle szárnyas tojásának a neve tyúktojás (tikmony, csukmony) volt, csak a szó elé tették az adott szárnyas nevét: lúdytyúkmony, kacsatyúkmony..
- UCCÚ neki !** - fussunk ! Ujgur : ucsus = menekülés
- Udvar** – épület telkének beépítetlen, megműveletlen része. pitvar elülső, világos része, nemesi kúria, kastély, királyi vár (udvar) , kerítéssel, fallal bezárt terület, székhelye valakinek.
A fő tartózkodási hely/térség az épületen kívül, a napi tevékenységgel összefüggésben.
(v – néma) Udar. Mongol: uda – oron = tartózkodik, él --- hely, térség
Kínai: ou – t’ o (oudo) – udvar (udar) Tévesen szláv eredetű a szó.
(A letelepedett földművelő kínaiaknál előbb voltak udvarok, és díszkapu „székely kapu”, mint a kóbor pásztorkodást folytató ősi szláv népeknél.)
- Ugar** – parlag; műveletlen, elhanyagolt föld, terméketlen terület. Lásd Ugartehén szót.
Mongol: ogora – elhanyagol (pl. földet). Mongol: bukar – ugar
Tévesen szláv eredetű a szó.
- Ugartehén** - meddő, terméketlen tehén. Lásd Ugar szót.
- Ugat** (felvidéki – csatai) - hangosan kiabál, pöröl, veszekszik. Mongol: ügele - pöröl, szid
- Ugrál** – a talajtól hirtelen mozdulattal, ismétlődve eltávolodik.
Mongol: egerencse – ugrál, szökdécsel. Mongol: uquszki (uguszki) – felugrik
- Úgy** - olyan módon, aképpen. Lásd Így szót.
- Uhu** – fülesbagoly. (h – néma). Mongol: uuli - fülesbagoly
- Ujdít** – fájlal, fájdit (jajgat). Mongol: ai – jaj! Mongol: uyila – sír, ri
- Ujgur** – Kína és Mongólia közötti térségben élő belső - ázsiai török nép, kik a magyarokat rokonaiknak tartják. Ma Kína fennhatósága alatt élnek, Kínához tartoznak.
Mongol: uyigur – különféle török népek neve. (türkmén, kazah, üzbeğ...)
- Umbella** – merítőháló egy fajtája. Mongol: umba – vízbe merül (merít)
- Undor** – visszataszító látvány/érzés. Émelygés, a gyomor felkeveredése mocsok láttán, hallatán.
Mongol: andaura – megzavarodik, megkeveredik. Mongol: szingdaura (szindaura) – undorodik
- Ungat** (székely szó) – dünnög. Mongol: ügele – dünnög, dörmög (n – néma)
- Ungon – berken** - árkon – bokron, akadályon – berken. Török: engel = akadály (gát, árok...)
Mongol: bögereg = berek, zsombékos hely.
- Ungorkodik** – kötekedik, veszekszik, irigykedik, bosszulkodik, indulatoskodik. Lásd Ungur-bungur.
- UNGUR – BUNGUR** - a magyarok gúnyneve. Ungur --- Lásd Ungorkodik szót.
Mongol: onggira = heveskedik, dühöng, indulatoskodik. Török: bangir = kiabál, ordít, üvölt.
Mongol: büngsi = üvölt. Ungur - bungur = indulatosan üvölt.
A hunok neve a kínai nyelvben: szüingnu / szüinhu = üvöltő barbár. Támadás közben üvöltözték. Az ungur- bungur talán még a honfoglaló magyarok harcmódorára utalhat.
De kik adták ezt a nevet a magyarokra ? (kunok, besenyők, székelyek ?)
- Unoka** – (az ősök, elődök), szülők gyerekének gyereke. Eredeti nemzetségfő leszármazottja.
Mongol: ündüsün = eredet, kezdet, gyökér, nemzetség. Mongol: egüsz = származik
Mongol: ugszaa – leszármazott, utód, sarj. Ün / Un - egü (üneke) = eredeti leszármazottja
Az etimológiában akkor lehetünk valamennyire biztosak egy szó más nyelvben való azonosságával, ha legalább az első három hang egyezik. A szláv vnucská (unoka) ilyen szempontból nem jöhet szóba.
- Unszol** – cselekvésre készlet. Mongol: inggü(g)ül - tenni, csinálni készlet
- Untat** – monoton beszédével elálmosít, érdektelenné tesz; ismétlődő dolgokból elege lesz, nehezen viseli el azt. Mongol: untaul – elaltat (elálmosít)
- Úr (1)** – vagyonos, anyagi javakban gyarapodott, bőségben élő, gazdag ember. Magas/ rangú, méltóságú személy. Mongol: arbidzi – gyarapodik. Mongol: üredzi(g)ül - gyarapít
Mongol: arbin – bőség. Mongol: ergümdzilegde – rangot, méltóságot kap
Mongol: örlüg – vezér. Mongol: urdu – elől lévő, vezető

Úr (2) – a mindenható teremtő Isten. Mongol: ariun - szent, tiszta, nemes lelkű, makulátlan
Úr (3) (ormánysági szó) – fű. Mongol: űrümde – fű. Mongol: aurqai – kifűrt hely, üreg
Ural (1) - hatalma van valaki, valami felett. Ura valaminek.
Mongol: erkesziyel = uralom. Mongol: ere = erő (hatalom)
Ural (2) – kér, könyörög, kérlel. Mongol: argada = kérlel.
Urma (ormánysági szó) – bakhát, dombhát a szántóföldön
Mongol: úr – púp, búb, dudor. mal - képző szó.
Urusság (székely szó) - orvosság. Betegséget, fájdalmat enyhítő , eredménnyel gyógyító szer.
Mongol: uriszi – enyhül. Mongol: uru(g)szí-tai (uruszítai) – eredményes, sikeres.
Ustor (felvidéki – csatai) – ostor. Állatok hajtására szolgáló bot a végén hosszú, vékony bőrszíjjal, zsineggel. Mongol: uyaaszu (uaszu) – kötél (zsineg, zsinór)
Mongol: torlog – büntetésre használt bot. Uasz – tor = bot - zsineggel
Úszik - vízben halad. Mongol: uszucsila = úszik. Finnugor szó is.
Uszít – alattomosan másokat felbújt, rávesz valaminek a megtételére, felbízta, felbátorít lázadásra.
Mongol: aaszilaul – valamilyen viselkedésre készletet.
Út - járható területsáv, közlekedésre alkalmas területsáv. Finnugor szó is.
Mongol: uduridumdzi (uturidumdzi) = útmutatás.
Mongol: uda (uta) = hosszú ideig tartózkodik valahol, hosszan elmarad. Úton van.
Utál - gyűlöl, haragszik. Finnugor szó is.
Török: adavet (atavet) = gyűlölet, harag
Utca, utsza, ucca - az út egy szakasza, az út lakott területen áthaladó szakasza. Együtcsás falvak...
Út - Lásd Út szót. Mongol: szau = lakik. Út – sza = lakott terület útja.
Mongol: dzokica = illeszkedik valamihez. pl. falun átvezető úthoz illeszkedő szakasz.
A szláv ulica = utca kezdő hangjai nem egyeznek a magyar utca szóéval.
Utód – sarj, leszármazott, ivadék. Mongol: udumcsar (utumcsar) – leszármazott, ivadék
Utolsó - legvégén lévő, végső, többször nem előforduló.
Mongol: ada(g) (ata) = utolja. Mongol: oto(g)ala (otoala) = véget ér.
Utsza, ucca – utca. Út egy szakasza. Lásd Utca szót.
Uzmara - zuzmara, megfagyott harmat (víz). Mongol: uszun = víz (harmat)
Mongol: mülüüken (mörüken) = fagyos, fagyott. (l = r)
Uzmi - piszkos, sáros, rendetlen. Török: asinmis (asimis) = rongyos, kopott, züllött
Török: azmak = pocsolya, sáros víz.
Uzová - használ, szokásban van. Mongol: aszi(g)la = használ

ÜCSÖRÖG – tétlenül tölti idejét, nézelődik, pihen egy keveset.
Mongol: adzsana – türelmesen várakozik. Mongol: adzsil ügei - tétlen
Mongol: adzsi(g)la – figyel, nézelődik.
Üde – kipihent, friss, életerős, fiatal. Mongol: ide – életerős
Mongol: üdele – déli pihenőt tart. (pihen – kipihent)
Üdögél (felvidéki – csatai) - pihen, üldögél. Mongol: üdele – déli pihenőt tart
Üdül – hosszabb időt eltölt, pihen valahol. Mongol: uda = sokáig időzik, tartózkodik valahol
Mongol: üdele = pihenőt tart (déli pihenő)
Üdvös - hitves. hites. (v – néma) üdvös - üdös Török – mongol: itimat / itegel = hit
Üdvözül – áldásban van része. Távozáskor megáldják. Érkezéskor: Áldott légy! köszöntéssel fogadják. Lelke üdve = lelke áldása, jó kívánsága, boldogsága. Egyes mongol népcsoportoknál a távozó vándort az utána szórt tejjel áldják meg a hosszú útra.
„Üdvöz légy Mária, kegyelmmel teljes, az Úr van Te veled, áldott vagy az asszonyok között...”
üdvöz (v – néma) üdöz. Mongol: adjsla – megáld, áldásban részesítik
Mongol: üde – elkísér, elbúcsúztat (áldást kíván neki).
Üfü, ufu - ifi, ifjú, kicsi. Török: ufak = kicsi. Ifjú - finnugor szó is.
Üget – ló gyors, sietős lépésekkel halad. Mongol: egcsis – sietős, kapkodó.
Mongol: a(g)sum mori - gyors ló
Ügy - egyént, közösséget érintő feladat, kötelesség, tennivaló ; viszonylat valakikkel, valakivel;
oltalmába vesz, ügyel rá ; baj, gond ; szép, tetszetős; törődik valamivel, valakivel, eset.
Mongol: egürge = feladat, vállalás, kötelesség, szerep
Mongol: igege = oltalmaz, véd. Törődik valakivel.
Mongol: önge (öge) = szépség, külsín. Mongol: üdzsemdzi (ügyemdzi) = szép, szépség

Mongol: edzseg (egyeg) = bajos. Gonddal járó. Ügy - finnuogor szó is.

Ügyel – felügyel, vigyáz, őrködik, szemmel tart valamit, valakit
Mongol: üdzse (ügye) – néz, tekint, szemlél, szemmel tart
Mongol: adzsi(g)la (agyi(g)la) – megfigyel, ügyel
Török: acsi = néz, szemlél. Tévesen az Ügy (eset) szóból származtatják.

Ügyes – használható, értelmes, talpraesett ember
Mongol: argatai (agatai) – ügyes (r – néma)
Mongol: ögedeteyiken – ügyes, jó, megfelelő, használható, sikeres, értelmes
Mongol: ungki (ugki) = ügyes

Ühőjözik (székely szó) - ordibál, üvöltözik. Mongol: ügele (ühele) = pöröl, veszekszik.

Ühü - igen. Lásd Öhő szót

Üjeg, üheg (ormánysági szó) – üveg. Az esetek döntő részében fújással készült, átlátszó, törékeny termék. Mongol: üliye - fűj. Mongol: ülbund - üveggömböcske
Mongol: üliye(g)ür – fűvócsó (pl. üveg fűjához)

Ük - ükapa, ükanya. Általában már nem élő előd. Mongol: ükü = meghal
Mongol: akada = túlságosan idős. Török: aksakal = aggastyán, a legöregebb..

Üke - unoka. Török: ikincsi = második (generáció)
Török: yegen (yeken / eken) = unokaöccs, unokahúg.

Ül - helyet foglal; él, lakik, szálláson van; pihen. Finnugor szó is.
Mongol: üle = helyben marad, megül. pl. kotlós. Mongol: ayil = (pusztai) szállás(hely)

Üldöz – valakit, valamit maga előtt kerget, hajt. Mongol: üldö - üldöz, kerget, üz

Üledék – folyadék aljára rakódó sűrű, iszapos, törmelékes anyag. Folyadék kiöntése, lefejtése utáni sűrű maradék. Mongol: üledebüri – maradék,
Mongol: ülede - hátramarad, visszamarad, megmarad

Ülep – valaminek a feneke, alja, vége. Folyadék, bor üledéke, leülepedett alja. Lásd Ül és Üledék szavakat.

Üllő - fatönkre ültetett, kovácsok által a vas alakítására használt vastömb.
A kalapálandó vasat erre ültetik, fektetik rá. Lásd Ül szót.

Ülő (erdélyi tájszó) – ölyv (ragadozó madár). Mongol: eliya – kánya, ölyv.

Ümög - ing. Kezdetben durva vászonból. Később lenvászonból.
Mongol: örmög (ömög) – durva szövet. (r – néma)

Ünnep – hagyományt, nevezetes eseményt őrző, felelevenítő nap. Valamilyen fontos esemény megemlékezésének hagyománya, hagyományos napja. Ünnep = ün – nap.
Mongol: ündüsülel - hagyomány Ünnep = (valamilyen) hagyomány – napja.
Török: anma = ünnepély. Tévesen a szerb-horvát: hízik + nap szóból eredeztetik.
(Aradi vértanúk ünnepe vagy március 15. = hízó napok ?)

Más magyarázat: ünnep – örömnep. Győzelem után megtartott örömnep, vigasság.
Török: insirah = öröm, vidámság. + nap.

Ünő - nöstény szarvas. Mongol: ünö = tehén, szarvasmarha nösténye. Török: inek = ünő

Ünöm - (nöstény) disznókból álló konda. Lásd Ünő szót.

Ünyölődik - bajlódik, kínlódik. Török: initiesi = kínoz, fájdalmas. Török: analj = fájdalom.

Üög - üveg. Lásd Üjeg szót.

Ür - üresség, üres tér. Mongol: uurkai = lyuk, üreg, üres tér.

Ürcsöt – barsot - összehord hetet – havat (hetet, hónapot)
Mongol: arslan = oroszlán Török: aslan = oroszlán
Mongol: bars = tigris Török: pars = leopárd

Üreg – kifűrt mélyedés. Mongol: aurqai - üreg.

Üres – aminek a belsejében nincs semmi. Pl. üreg, lyuk, akna. Lásd Üreg szót.

Ürge - üreglakó rágcsáló. Lásd Üreg szót.

Ürög (1) – ereszalja, tornác, esőtől védett hely. Mongol: argila – óv, véd
Mongol: orongna (orogna) - menedéket lel valahol.

Ürög (2) – forog - fordul. Mongol: ergi = forog, fordul. Török: firdöntü = forgattyú

Ürönget - kering, forog. Lásd Ürög (2) szót.

Ürügy – cseles kifogás, kibúvó valamilyen kötelezettség alól.
Mongol: arga – kiút, megoldás, csel, fortély. Tévesen az örv (öv) szóból származtatják.

Üst - dudorodó fenékű, katlan alakú főző/fémolvasztó / mosóedény.
Mongol: asi(g) – dudor. Mongol: asi(g) – tai - (asitai - ast) - dudorodó
Mongol: uszutu = vizes, vizet tartalmazó. Főzőedény.

Üstök – hosszú, lógó haj, hosszú szőrzet. (hosszú szakáll). Mongol: üszütei – valamilyen hajú
Mongol: üszütü – hajas.
Hajcsomó, hajfonat, hajköteg. Nádköteg.

Mongol: uyaaszu = kötés, csomó Mongol: Tug = lófarkas zászló, bozontos haj, fark.
 uyaszu - tug = összekötött bozontos haj (lófark).
 Esővíz elvezető eresz. Mongol: uszutu = vizes, vízzel telítődik
Üstöllést – tüstént, azonnal, ugrásra készen, felszökkenve. Mongol: üszür – ugrik, szökken
 Mongol: üszürülte = ugrás. Mongol: acsiu-bacsiu (asziu) – sietősen, gyorsan
Üszel - visel, használ, hord ruhát. Lásd Visel szót.
Üzénk (Ormányság) – takarmány kotraléka, törmeléke. Üzénk - ízekre törött szál.
 Mongol: aszig ügei = haszontalan, veszteség. Hulladék. Lásd még Íz (3) szót.
Üzskösödik - végtag elhal, elrothad. Mongol: üdzsire = elrothad, elkorhad, elbomlik, megromlik.
 Tévesen az izzik szóból származtatják.
Üsző - növendék szarvasmarha. Finnugor szó is.
 Ujgur: öszüs = növendék. Mongol: öszbüri = növendékjószág
Üszög - fekete gombabetegség kukoricán. Lásd Üszök szót
Üszök - még parázsló, alig égő fekete fadarab. Mongol: aszaga – éget, meggyújt
Üt (1) - gyerek a szülők közül valamelyikre hasonlít. (Ez a gyerek teljesen az apjára ütött = teljesen az apjára hasonlít.). Mongol: adali (atali) – hasonló, egyforma, ugyanolyan
Üt (2) – ver, rácsap. Mongol: ide (ite) = üt, ver. Finnugor szó is
Üvecs - 3 - 4 hónapos bárány. (v – néma) üecs, ücs. Török: ücs = három
Üveg – homok, mészkő, szóda megolvasztott keverékéből előállított törékeny termék, melyet fújással alakítanak kívánt formára. (v – néma) Üveg - üeg. Lásd Üjeg szót.
Üvölt - ordít, kiabál. (v – néma) Üvölt - üölt - ült. Mongol: uul(g)a - jajveszékel, kiabál, ordít
 Mongol: uli – üvölt (farkas). Mongol: uyila – sír, ri
Üz (1) - valamilyen mesterséget folytat. Török: üsztat = mester
 Mongol: adzilla (azilla) = munkát végez, tevékenykedik, működik, végez valamit.
 Török: icsraet (israet) = üz, végez valamit.
Üz (2) – kerget, hajszol, üldöz. Török: uzaklastir = elűz
 Mongol: o(g)csoraul (oszoraul) – visszavonulni készttet
 Mongol: ocsiul (osziul) - elmenni, távozni készttet
 Mongol: üszürü(g)ül – ugrani, megugrani készttet
Üzekedik - bika, csődör, kos - párosodik, megtermékenyít nőtényt. Török: izafe = egyesülés
 Mongol: u(g)szaraul (uszaraul) = összeilleszkedni készttet. Lásd még Üz (2) és Megüződik szavakat..
Üzel (1) (Felvidék – Csata) - figyel, szemmel tart, ügyel; izlel
 Török: izle = megtekint, megnéz, figyelemmel kísér
Üzel (2) - használ. Lásd Uzová! szót.
Üzen – közvetítővel közöl, tudat, mond valamit. Eljuttatja levélben, élőszóban mondandóját.
 Mongol: üges (ügs - üs) – szó, szavak, beszéd, mondás
 Mongol: ügese(g)ül (ügseül - ügseül – beszélni készttet. (megkéri, hogy mondjon el valamit.)
 Mongol: ögsilge (öcsile - özile) – elküld, megküld, eljuttat (szót, levelet...)
Üzlet - tevékenység, foglalkozás. Lásd Üz (1) szót.

A v hanggal kezdődő szavakat gyakran v hang nélkül találjuk meg a mongol és török nyelvben.

A magyar nyelvben is előfordul: pl. üszel - visel, íjjog - víjjog.

A v hang sokszor b hanggá módosul. (héber - hévér)

VACAK – silány, rossz minőségű, hitvány, selejtes, ócska

Mongol: badzaqu ügei (vacakauügei) = vacak, rossz, hitvány. (v = b).

Tévesen a Vacok szóból származtatják.

Vackol - vackot, alvóhelyet, lakhelyet készít. Lásd Vacok szót

Vackor - apró gyümölcsű, fanyar ízű, rossz minőségű vadkörte. Lásd Vacak szót.

Vacok – olyan hely, ahol a kis rágsálók nevelik utódaikat; szegényes, vacak emberi fekvőhely, lakhely, eldugott zug, rejtkehely. Török: bucsak (vucsak) = zug (v = b)

Mongol: badzsaku ügei - vacak, hitvány. (v = b) Német – sláv szó ?

Vácsa - finom, kényes, érzékeny. Mongol: badzaaku = megfelelő, jó. (v = b)

Vacsarkos - varacskos, göcsörtös, rücskös.

Mongol: arcsi(g)ar (varcsi - vacsiar) = rücskös, ripacsos. (v – néma a szó elején)

Vacsarog - vicsorog. Mongol: ardzsaiyl(g)a = vicsirog (v – néma a szó elején)

Vácska - 2 vödör víz szállítására alkalmas vállrúd.

Mongol: acsilga = teherhordó- és szállítóeszköz. (v – néma a szó elején)

Török: vasita = valamilyen eszköz.

Vacscol (székely szó) – nyom, nyomkod, gyúr, hogy leve kijöjjön (gyümölcsöt szétnyom kézzel) (v = b). Mongol: badza (vacsa) – kinyom, kisajtol, kifacsar

Vacsor (felvidéki – csatai szó) - (halántékon lecsüngő) becsavart, befert haj. (v = b)
Mongol: budzsirig (vucsikir) – becsavar, göndörít

Vad természetben élő állatok, növények jelzője ; szilaj, ingerült, dühös. Finnugor szó is.
Mongol: bodong (vodong) = vaddisznó. (b = v). Mongol: atardzi (vadarzi) = elvadul

Vadó (ormánysági szó) - karvaly. A karvaly a sűrű vadonban, sűrű erdőben élő ragadozó madár.
Mongol: bite(g)üü (vide(g)üü) – sűrű, sűrűség

Vádol (1) - gyanúsít rossz cselekedet elkövetésével.
Ujgur – mongol : adka (vadka) = gyanú, hátsó gondolat, bosszúvágy

Vádol (2) - elfogad, megfogad, bevállal (munkát, bünt...)
Mongol: u(g)tu (vutu – vudu) = fogad.
Mongol: andaayila (vandáila - vadáila) = megfogad, elfogad

Vadonatúj - új állapotú. Tévesen a vadon szóból származtatják.
Mongol: baidal-tai (vaidaltai - vadaltai) = valamilyen állapot, külső, külalak. pl. új állapotú
Mongol: budumal (vudumal) = festett, festés. (v = b) pl. új festésű.

Vág - darabol, szel, kurtít, rövidít, nyír. Finnugor szó is.
Mongol: akurla (vakurla) = rövidre nyír. Mongol: okordaul (vokordaul) = rövidre vág.
Mongol: o(g)tola (vo(g)tola) = vág, szel, metsz

Vágány - horony, bevágás, vágat, mélyedés. Lásd Vág szót.

Vágódik --- fejszével nekivág a fának. Idővel az üt, csap értelmet kapta. Lásd Vág szót.

Vágtat - nagy ugrásokkal fut, száguld. Mongol: ukuszki = felugrik. (v- néma a szó elején)
vukuszki - **vuguszku**) Tévesen a vág szóból származtatják.

Vagy - több dolog választási lehetőségének szava. (gy = j). Lásd Vaj (1) szót.

Vágy – óhaj, kívánság. Mongol: egerel – vágy. (v – néma)

Vagyon - anyagi javak. (v – szó elején néma)
Mongol: bayan (vajan – vagyan) = gazdagság. (j = gy) pl. vaj = vagy, hajma = hagyma.
Mongol: ed (ved - vegy) = vagyon. (v – néma a szó elején) (d = gy). pl. térde = térgye

Váhán - fából készült tál, kis teknő. Török: ahsap (vahsap) = fából készült..... (v- néma a szó elején)

Vaj (1) (moldvai csángó szó) - vagy (választási lehetőség szava)
Török: veya = vagy (választási lehetőség szava) (gy = j)

Vaj (2) – tejszínből köpült zsiradék. Puha, lágy, kenhető állagú tejtermék. Finnugor szó is.
Mongol: uyaqan (vujakan) = vajszívű
Mongol: uyan (vuja) = lágy, puha

Vajakos - elsősorban sebeket, keléseket gyógyító, jóslással, kuruzslással - főzetekkel is gyógyító - személy. Tályog, kelés kivájásával, majd a seb begyógyításával ; fakadás behegesztésével foglalkozó asszony. Mongol: belgecsi (velgecsi – vejgecsi) – jó
Mongol: beye ügei (vejeügei) – beteges. (betegség)
Mongol: bol(g)a (vol(g)a - vojga) – italt főz (főzetet) Lásd még Vajányos szót. Váj- török szó.

Vajányos (ormánysági szó) – beteges. Mongol: beye ügei (vejeügei) – beteges

Vajtikó - 3 - 8 liter űrtartalmú – fatörzsvől kivájt – mérőedény. Váj - török szó.

Vajúdik – szülési fájdalmaktól szenved. Átvitt értelemben: Bajlódik, küzd, vívódik valaminek a döntésében. Mongol: bayildu (vajildu) – harcol (küzd, vívódik) (b = v)

Vak – testi fogyatékos, sérülés miatt nem látó ember.
Mongol: bagtara (vaktara) = elsötétül előtte a világ
Török: baksiz (vaksiz) = látás nélküli

Vakancsföld – kivágott erdő területén lévő gyenge terméshozamú föld.
Török: akamet (vakamet) = terméketlen. Lásd még Vakancsos szót.

Vakancsos (ormánysági szó) – csökkent, elmaradott (növéssű)
Mongol: baqan (vakan) – kicsinyke, gyenge

Vakar - éles eszközzel, körmével, karmával kapar.
Mongol: ukucsila (vukucsila) = kapar, vakar. (v – néma a szó elején)

Vakarék (felvidéki-csatai szó) – utolsónak született, kis növéssű gyerek. Lásd Vakancsos szót.

Vakaró, vakarú (székely szó) – kaparékból sült (kis) cipó. Lásd Vakancsos szót.

Vakol – falat habarccsal befed, beborít, bevon. Mongol: бүркү (vürkü – vükü) – befed, beborít (v = b) (r –néma). Török: bürgü – köpeny, lepel, takaró, burkolat

Vakond - föld alatt élő, vak rágesáló. Lásd Vak szót.

Vakotás - seb, heg, forradás helye. Mongol: bagasz (vakasz) = kisebb lesz, csökken---összehúzódik.

Vaksi - vak. Török: baksiz (vaksiz) = látás, nézés nélküli. (v = b). Lásd Sükebóka szót.

-val, -vel Török: ile (vile) = -val, -vel

Váladék - testnedv ; nyálka, köpet, turha, véres – gennyes folyadék. (v – néma a szó elején)
Mongol: balgam (valgam) = nyálka, köpet, turha

Valag – az átlagos méretűnél domborúbb, nagyobb segg. (v = b)
Mongol: bala(g) (valag) – domb (domborulat)

Valahai (felvidéki – csatai szó) – ős, előd. Mongol: balai (valai) – ős, ősrégi

Válasz - kérdésre adott legjobb felelet, magyarázat. Lásd Választ szót.

Választ - lehetőségek közül a legjobb mellett dönt. Mongol: ila (vila) = kiválaszt, válogat

Válik (1) - lesz a jövőben. Mongol: bol (vol) – válik, lesz

Válik (2) - szétbomlik, kettészakad, szétesik. Mongol: ilara (vilara) = elválik, szétválik

Vall - kárt, kudarcot elvisel. Kudarcot vall.
Mongol: aali (áli – váli) = viselkedik ; viselkedés, magatartás.
Mongol: ilada (vilada) = vereséget, kudarcot szenved
Mongol: bala (vala) = kár, balszerencse, hiba

Vallat – igyekszik valakit rábírní arra, hogy elmondja az igazságot, elmondjon fontos dolgokat.
Mongol: bayicsa(g) (valicsa(g) - vallat (v = b)
Mongol: ilecsile (vilecsile) = megvall, bevall (v – néma a szó elején)
Mongol: ilekdegül (vilekdegül) = beszámolni, jelenteni készlet. (v – néma a szó elején)

Vallás - az a hit, elv, amit elfogad, magáénak vall. Lásd Választ

Való – létező. Mongol: bayi (vaji – vali) = van, létezik

Valódi - létező, testi valóságú. Mongol: beyetü (vejetü – veledü) = valódi, valóságos

Valószínű --- elképzelhető, bekövetkező. Mongol: bolul – tai (volultai) = valószínű

Vályog, válok, vállag, vőjög, vājko - agyaggödörből kivájt agyag és szalma(pelyva) keveréke.
(vályú – kivájt fatörzsből készült etető / itató). Váj – török szó. Vályog - tévesen szláv szó.

Vályú - fatörzsből kivájt itató (etető) állatok számára. (A szó hangzásban egyezik a vályog szóval.)
Váj - török szó.

Vám - általában városok bejáratánál, főkapuinál; ország határállomásán lévő hivatal, mely a behozott áru után illetéket, adót, díjat szed be.
Mongol: boomta (vómta) = határátkelő, határállomás
A szó értelme 1100 év alatt megváltozott - adó, díj értelműre. Perzsa eredetű a szó ?

Van - vagyon. Mongol: ömcsi (vömcsi – vöncsi) = vagyon. (v – néma a szó elején)
Mongol: öngtei (vönte) = bőségben élő. vagyonos.
Mongol: angkiya (ankia - vankia) = jól gazdálkodó, takarékos. vagyonos.
Tévesen a van (létezik) szóból eredeztetik.

Váncsi - vékony, sovány, ványadt gyerek. (v – néma a szó elején)
Török: incse (vincse) = karcsú, vékony. Mongol: anayikan (vanaikan) = hitvány, vékony.

Vánda - vékony, sovány gyerek. Lásd Váncsi szót.

Vanga - gereblye fogait tartó, fogó hosszú vékony léc. Lásd Váncsi szót.

Vánkos - ágyban fej alá való, tollal duzzadtra tömött párna. Mongol: bangkai (vankai) = dagad, duzzad.

Vankuj - goromba, nyers, faragatlan, makuj. Mongol: ongira (vongira) = heveskedő, indulatos.

Vanna - kanna, bödön, vendő, faedény. Török: bandira (vandira) = nagy edény (vendő)

Ványadt - csenevész, hosszú, vékony, nyurga, sovány. Lásd Váncsi szót.

Ványol (1) – gyapjúsálat, szőrt bottal veregetve tömörít. Mongol: bangdzada (vancaada) – bottal ver
Tévesen a Ványadt (sovány) szóból származtatják.

Ványol (2) – bőrt mosással puhít, majd ványolódeszkán kinyújt.
Török: incse (vincse) = karcsú, nyúlánk, vékony.

Vápa (erdélyi tájszó) – vízmosás, mélyedés. (v = k). Mongol: kabcsal (vapcsal) – szurdok, (vízmosás)
Mongol: kabcsa(g)ai – (vapcsagai) – vízjárta hegyszoros Sárközben még az 1970-es években is a nyeregkápa szó alatt a nyereg mélyedését, hajlatát értették. Kápa = vápa = mélyedés
Tévesen szláv eredetű a Vápa szó.

Var – beszáradt seb; pörk ; száraz, kérges bevonat. Mongol: boro buta (voro buta) – sebforrasztó fű
Mongol: kaurai (vaurai) – száraz (k = v)

Vár – védelmet nyújtó erős építmény, erőd. Mongol: biratai (viratai) – erős, (fizikailag erős)
Mongol: baril(g)a (varil(g)a) – építmény. (b = v). M: bayiri (vairi) = szállás, elhelyezés, lakás, telephely. Tévesen iráni eredetű a szó.

Varacskos – érdes, rücskös felületű, bőrrű.. Mongol: bardzi(g)ar (varcsigar) – érdes, rücskös

Varázsol (1) - rontó, ártó hatalmat gyakorol, boszorkányságot űz. Bajt, betegséget tesz valakire.
Mongol: ursila (vursila – vurusila) = bajt, nehézséget, kellemetlenséget támaszt.
Az orosz volsebsztvo = varázs hangzásban is távol áll a varázsol szótól.

Varázsol (2) - figyel valakire, éjszakázik, virraszt. (betegre vigyáz). Lásd Vargál szót.

- Varbo** - Bükk hegység északnyugati oldalán, a Sajótól délnyugatra, a Zagyva forrásvidékéig húzódó területen élő népcsoport : barkó. (Verbóc ?)
Varbó – vérbő – Vér és Bulcu vezér leszármazottai ? Veer + Bulcsu.
- Varbók** - túlságosan nagy, alakatlan pogácsa. Mongol: arbidziul = varbiziul) = növel.
- Varga** - bőrt varró csizmadia, cipész. Lásd Varr szót.
- Vargál, vergál** (székely szó) – ellenőriz, virrasztva figyel, ügyel valakire. (gondoz, ápol). (v = k)
Virrad – vérad. Hajnalpír - vér színe. Mongol: berile (verile) = pironkodik. Piros arc.
Mongol: üdzse = figyel, néz, megtekint. Mongol: kar(g)aldza (vargaldza) – figyel, felügyel
Verile + üdzse = virrasztva ügyel. (veriüdzse - verizsál..)
- Várj !** - Mongol: bayidza (vajiza) = várj !
- Vásároz** - árucikkeit gyékényen vagy egyszerű sátorban árulja.
Mongol: asarla – útisátort felállít (pl. vásározáshoz). Török: bazar (vazar) = vásár.
- Varcog** - kellemetlenül csikorkó hangot ad. (pl. fogak közé került homok) Érdes felületek mozgásából adódó csikorgó hang. Mongol: barcsii (varcsii) – érdes felületű
- Varjú** - vargyú, varó, fekete tollú, károgó madár. Finnugor szó is.
Mongol: barkira (varkira - vargira) = kiabál, ordít, sikolt, rikolt...rikácsol, károg...
- Varkus** - ütött-kopott kunyhó. Török: arik (varik) = öreg, leromlott
Mongol: argi (vargi – varki) = megöregszik, gyengül.
- Varr** - egymáshoz erősít, köt két bőrt, szövetet. (tű és céna/fonal segítségével.) Finnugor szó is.
Török: vur = varr. Mongol: barildu (varildu) = összekapcsol, összeköt
- Varsa** – fonott, kúp alakú halfogó eszköz. Tévesen szláv szó.
Mongol: baricsi (varisi) = az, ami fog vmit.
- Varsol** - hangosan vitatkozik, veszekszik, felel.
Mongol: burcsigina (vurcsigina – vursigina) = mérgeződik, dühöng.
Mongol: barkira (varkira) = kiabál, ordít, üvölt.
- Vartyog** - vargyog, kotkodácsol, kukorékol, nyávog, vonyít, ugat,hangoskodik. Lásd Varjú (vargyú) szót.
- Vásár** - kijelölt helyen időszakosan tartott kereskedelem. Török: pazar (bazár) = vásár. Iráni szó ?
- Váska** - vállra tehető rúd 2 vödör víz szállítására. Lásd Vácska szót.
- Vaskankó** - hajlított végű piszkavas. Mongol: kanara = kanyarodik, hajlik
Mongol: gogogda (kokokda)= horoggal, kampóval, begörbített ujjával húz (n - néma)
- Vaskos** – vastag, erős, természetes méretű. Tévesen a vas szóból származtatják.
Mongol: budzaaiyira (vucaaira – vusaaira) = nagy, erős, testes
- Vásott** – rossz, kopott, tönkrement. Mongol: bozgun (vozgun) = rossz, romlott. (b = v)
Mongol: badzaaku ügei (vacaakugei) = rossz, vacak. Török: bozuk (vozuk) = tönkretett, rossz.
- Vastag** - nagy átmérőjű, kövér, tömzsi.
Mongol: öszküleng (vöszkülén) = természetes – nagy, széles termetű.
Mongol: ta(g)daar = zömök, tömzsi.
vösz - tag = széles – zömök. Tévesen a vas szóból eredeztetik. Lásd még Vaskos szót.
- Vaszar** - csomó az oltott mészben. Mongol: badza (vaza – vasza) = csomó.
- Vaszara , faszara** - tehén hüvelye,ló hímveszője, nagyobb állat hímveszője; nőtény állat nemi szerve, kanca emlője.
Török: faszulyegiller = hüvelyesek. Mongol: boosz (voosz) = megtermékenyít.
- Vaszarog** - lassan, nehézkesen készülődik. Mongol: adzsiu (vadzsiu - vasziu) = lassú.
- Vászon** – lenből, kenderből szőtt anyag. (v = b) Mongol: bösz neke (vösz neke) – vásznat szó.
- Vátahota** - bizonytalan, kétséges, semmiség, jelentéktelen.
Mongol: idegen (videgen – vitegen) = eledel. Mongol: kotacsi (hotacsi) = kutya.
váta-hota = kutya eledele (vacsorája). Török: it (vit) = eb, kutya.
Török: kitlikasi (hitlikasi) = kevés étel. vit – hit = kutya – kevés étele (vacsorája)
Mongol: batulaa (vatulaa) = biztosíték, garancia, megerősítés, bizonyosság
Mongol: kataudzilügei (hatau = nem biztos, bizonytalan.)
Török: battal (vattal) = használhatatlan, megszüntet, megsemmisül. (érvénytelen)
Török: hatir = gondolat. Török: hataiti = hibás, téves, rossz.
- Vatalé** - 15 -20 literes, vállon vihető nagy lapos hordó. Nagy csobolyó.
Kínai – mongol: butan (vutan) = bortároló. Mongol: baduliu (vatuliu) = jól megtermett, nagy.
- Vatarász** - keres, kutat, kotor, matat, vakar. Lásd Vatat szót.
- Vatat** – matat, keres, kutat. (v = b). Mongol: bedere (vetere) – keres, kutat
- Vatrat** (székely szó) – kutyát ugattat. (v = k). Mongol: kadqu (vatku) – szurkapiszkál, ingerel
- Vatta** - Szálas gyapot . Tűz csiholásakor felhasznált gyúlékony anyag. Gyújtós.
Török: atesle (vatesle) = meggyújt. Pásztorok gyapjút, vagy taplót használtak erre a célra.
Az északi népek száraz mohát / zuzmót használtak tűz csiholásakor gyújtósnak.
- Vatyikó** - kéregből készült kisebb edény. Mongol: koltoszun (voltoszun- votoszun) = kéreg.
vatyikó -- vadikó – vödör – vödröcske. Lásd Vödör szót.

Váz – emberi, állati test, épület tartó, támasztó szerkezete. Mongol: vaszun = váz

Veckendezik - fickándozik, izeg-mozog, kapálódzik, hánykolódik, fészkelődik.
Mongol: idza(g)ana (vica(g)ana) = izeg –mozog.
Mongol: icsile = vicsile) = izeg-mozog

Véd - bajtól, rossztól, ellenségtől óv. Finnugor szó is. Tibeti – mongol: Idam (vidam) = Védő Isten

Vedel – nagy mennyiségű vizet (alkoholt) iszik. Vedernyt megiszik, vederszám iszik. Lásd Vödör szót.

Vederedik - odavetődik, keveredik, téved valahová.
Mongol: butar(g)a (vutara) = vet, szétszór.
Mongol: badircsila (vadicrsila) = kóborol, bolyong, tévelyeg.

Vedlik - hulló régi bőrtét leveti. Lásd Vet, szór szót.

Vég - fejezet, folyamat, élet lezárulása, befejezése, tárgy szélső pontja. Finnugor szó is.
Mongol: ükü (vükü – vügü) = halál, pusztulat, vég. Mongol: eng (beng – veg) = vég
Mongol: ögedeszü (vögedeszü) = maradék, hulladék. vége.

Vegyít – összekever többféle anyagot, elegyít. Mongol: ba(g)szur (vagszur) = összekever, elegyít

Vej - vő. Lányt (menyasszonyt) megvevő legény. Mongol: abuul (avuul) = megvetet valamit.

Vejsze, vajsza - víz fenekére érő, nádfalakból, vesszőfonatból álló halfogó kerítés.
Valójában „állandó háló”, telepített háló. Vejsze = vessző.
Mongol: boocsaa (vócsa - vószá) = vesszőköteg
Mongol: bayirisi (vajirisi) - állandóan ott van valahol, tartósan helyezkedik el valahol.

Véka – szemcsés anyag tárolására való kisebb, fonott kosár. Mongol: бага (vaka) – kicsi
Mongol: bag (vak) – térfogat. (valamilyen térfogatú)

Vekeg - óhajt. Mongol: egerel (vekerel) = óhajt.

Vekkedez, vekeng - töpreng, biztalankodik, tétovázik, kínlődik.
Mongol: ukura (vukura) = meghátrál, elbizonytalanodik.

Vél, vélelmez - lehetségesnek, valószínűnek tart valamit; hisz, gondol, rájön valamire.
Mongol: bolul-tai (volultai) = lehetséges, valószínű, vélhető.

Velencia - verekezés, erőszak. Latin- angol: violence = erőszak.

Velence - szőlővessző, venyige. Mongol: beriye (velie) = vessző.

Velő - csont kocsonyás bele, koponya belső kocsonyás része. Finnugor szó is.
Mongol: bilta, bal, bulu, bilau (viltá, val, vulu, vilau) = bél, belső, béles. (v = b)

Velősődik (ormánysági szó) - erősödik. Mongol: balqayi (valkai) – szélesedik, vastagodik

Vemhes, vemmes - a magzat növekedésétől gömbölyödő nőtény emlős.
Első ránézésre miről állapítjuk, meg egy tehénről, hogy vemhes?
A duzzadó, gömbölyödő hasáról ! (h – néma) vemhes - vemes - vem.
Mongol: bömböyi (vömböyi) – gömbölyödik
Mongol: bambayi (vambayi) – duzzad

Vén – idős, öreg, agg. Ujgur: venha – idős, öreg

Vendel (1) - vándor, csavargó.. Német : wanderer = vándor.

Vendel (2) - fejőedény. Véndő. Lásd Vödör szót.

Véndely - vendő, bödön, fatörzsből kivájt vagy fadongákból összeállított fedeles vödör, edény.
Lásd Véndő szót.

Vendég – aki látogatába érkezik, akit meghívtak látogatásra. Befogadott, de a családtól kívülálló, idegen személy (utazó). Mongol: bö(g)ende(g)ü buuna (vönde(g)ü buuna) – családok csoportosan megszállnak. Mongol: köndei (vöndei) – kívülálló, idegen.
Mongol: kündülegde (vündülegde) – tiszteletben részesül. Tévesen a Vesz szóból eredeztetik.

Véndő – fejőedény, bödön, vödör, faedény. Török: bandira (vandira) = nagy edény (vendő)
Lásd még Vödör szót.

Vénteredik - bor zavaros lesz. Mongol: andaura (vandra – vantaúra) = megzavarodik, hibás lesz.

Véntereg - csavarog, jön - megy, kóborol
Mongol: andaura (vandra – vantaúra) = téveszt, megtéved, eltéved. Tévelyeg

Ver – üt, csapkod. Mongol: beriyede (verijede) - bottal ver. Török: vur – ver, üt

Vér - ember, állat ereiben keringő piros, éltető nedv. Finnugor szó is.
Mongol: beril (verile) = pironkodik. Piros színű lesz az arca, mint a vér.
Viruló rózsá = piros rózsá.

Vérad - virrad , pirosodik az ég alja, megjelenni a hajnalpír.
Mongol: berile (verile) = pironkodik. Piros arc. (b = v)

Vércse - sólyom formájú ragadozó madár. A vörös vércse tollazata **vörös**, fekete foltokkal.
Lásd Vér szót.

Véré - vértestvér, unokatestvér- Lásd Vér szót.

Verejték - izzadság, mely a nagy melegtől, izgalomtól, erőfeszítéstől a bőr pólusain kiváló sós víz.

Mongol: boroa (voroa) – eső (nedvesség, víz)

Verem – mélyebb gödör burgonya tárolására ; ásott gödör. (v- néma)
 Mongol: örümle (vörüme) – kifúr valamit (kiváj) (v – néma)
 Mongol: aurkai (vaurkai) – gödör, üreg (v – néma)
 Mongol: vur = behatol valamibe. Leás a földbe.
 Mongol: erü (verü) = ás, váj (vermel)
 A hal elvermeli magát = a hal beleássa magát az iszapba.

Verga - növekedésben megrekedt, csenevész, fejletlen, beteg jószág.
 Mongol: ur(g)ul (vur(g)ul) = növekedés
 Mongol: ur(g)ul ügei (vur(g)ulgei) = növekedés nélküli.

Vergál - mulatozik. Mongol: arkida (vargida) = pálinkázik, iszákoskodik.

Vergel - jószágot bottal ütögetve hajt, üz, kerget ; vergődik. Lásd Ver és Vergődik szavakat.

Vergonál - ordít, kiabál. Mongol: arkira, orkira (vorgira) = ordít, kiabál.

Vergődik (1) - nehézkesen él / mozog ; csapdába esett, sérült, beteg madár szárnyával csapdosva próbál menekülni.
 Mongol: berke (verge) = nehézség, súlyos gond. Lásd még Ver szót.

Vergődik (2) - vesződséggel, kínlódással, köszködéssel dolgozik. Lásd Vergődik (1) szót.

Vérhede, vérhet - (állat) hirtelen megszédül. Vérfomása felmegy, vértolulása van.
 Ilyenkor eret vágnak a fülén. Lásd Vér szót.

Verő (ormánysági szó) - verejték. Lásd Verejték szót.

Verseny - vetélkedés, küzdelem, igyekezet más(ok) legyőzésére, megelőzésére- sportban.
 Mongol: öröszüldügen (vöröszüldügen) = versengés

Vért – a harcos testét borító védőlemez. Test borítása.
 Mongol: бүркө(g)үл (vürkü(g)ül – borítás, fedél
 Mongol: бүригde (vüriгde - vürite) – befedik, beborítják.

Vértelek – parasztház deszkából, vesszőfonatból való ormfala.(padlásteret lezáró burkolat). Lásd Vért szót.

Vese – a vizeletet kiválasztó szerv. Mongol: uszun (vuszun) – víz. Finnugor : veszi - víz

Vesz (1) - birtokba vesz, megvesz, megfog, magára vesz.... Finnugor szó is.
 Mongol: adzsi (vadzsi – vaszi) = észrevesz
 Mongol: adzsiraku (vadzsiraku – vasziraku) = tudomást vesz valamiről.
 Mongol: aszara (vaszara) = gondjába vesz, gondoz
 Mongol: acsada (vaszada) = villára vesz, felvesz.
 Mongol: acsiul (vasziul) = terhet vesz magára.
 Mongol: üdse (vüse) = szemügyre vesz, megnéz, végigmér
 Mongol: üdsegülülte (vüsegülülte) = számba vesz ; mennyiségi mutató.
 Mongol: edzsele (veszele) = birtokba vesz

Vesz (2) - veszik, pusztul, tönkremegy, meghal ; életet elvesz. Lásd Vész szót..

Vész - pusztulás, romlás, baj, csapás, katasztrófa. (v = b) Finnugor szó is.
 Mongol: buszani (vuszani) – tönkremegy, elpusztul, életét veszti, gyilkol.
 Mongol: uszadka(g)da (vuszadka(g)da) = megsemmisül, elpusztul.

Veszekedik -viszálykodik, kötekedik, kiabál valakivel.
 Mongol: ögecsile (öecsile - öeszile – vöszile) = kötekedik, veszekszik.

Veszelődik, veszelődik - vesződik, tönkremegy. Lásd Vész szót.

Vesztett - felbőszült, vad, tomboló, pusztító, szörnyű, átkozott. Lásd Vész szót.

Vesztít - baj, csapás, veszteség éri. Lásd Vész szót.

Vesző - szegény, nincstelen ember. (elvesző, pusztuló). Lásd Vész szót.

Vessző - fűzfa egyenes, hosszú, vékony gyökérhajtása. Finnugor szó is.
 Mongol: boocsaa (vószá) = vesszőkőteg (b = v)

Veszt, veszejt - öl, elpusztít. Lásd Vész szót.

Veszte - pusztulás, romlás, nagy baj. Lásd Vész szót.

Vesztég, veszték - baleset, szerencsétlenség, gondatlanság miatti állás, kényszerpihenő
 Veszte = nagy baj. Mongol: to(g)ta = megáll. Baj miatti állás.
 Mongol: oszol (voszol) = gondatlanság, baleset, szerencsétlenség, baj
 Mongol: to(g)ta = megáll. vosz – to(g)ta = baleset miatti állás.

Vesztés - bűdös, mint a vesztés. Széklet. Elveszt, elvet, kivet magából. Lásd Vet szót.

Vet - szétszór, elhint, eldob. Mongol: butara (vutara) - szétszór

Vét (1) – bűnt követ el, megbotlik, megbánt valakit.
 Mongol: бүдере (vütere) – botlik. Átvitt értelemben is!

Vét (2) - hibázik, téved. Mongol: buduli (vutuli) = elvét

Vetél - magzatát elveti. Lásd Vet szót.

Vetélő – szövőszéken a keresztszálak behúzására szolgáló kis csónakszerű fonaltartó, melyet egyszer jobbról, máskor balról vetnek el a szétnyitott hosszanti szálak között. Lásd Vet szót.

Vetély – támaszték a ház hátsó falán. Német: die Wand lehnen (vatlenen) = támaszt.

Vetés – elvetett magból kisarjadt gabona.. Lásd Vet szót.

Vetet (1) – vetet ruha, vetet takarmány. Azok a ruhák, melyeket egyszerre magára vett valaki. pl. bugyi és melltartó. Nadrág és kabát. Az a takarmány mennyiség, melyet egyszerre az állat elé vetnek. Lásd Vet és Vesz (1) szavakat.

Vetet (2) – lefényképezteti magát. Leveszik az arcát, alakját. Lásd Vet, Vesz (1) szavakat.

Vetett – terített. Vetett asztal = terített (letakart) asztal. Vetett ág = leterített, letakart ág. Mongol: бүтүге (vütöge) = leterít, letakar. (b = v)

Vetrece – hosszú csíkokra vágott marhahúsból pörkölt. Mongol: butar(g)a (vutarga) – feldarabol, felaprít.

Vezér – hadsereg vezetője. Törzs vezetője. Mongol: adzir(g)ala – vezérkedik, uralkodik. (v – néma)

Vezető – Lásd Vezér szót.

Vézna – sovány, girhes, hitvány. Mongol: badzsaku ügei (vazakuügei) – hitvány, vacak

Viális – életrevaló, életérős. Latin - francia : la vie = élet

Viaskodik – harcol, vív, küzd. Mongol: bayildu (vaildu) – harcol, harcban áll

Vicsorog – fogait, agyaráit kimutatva dühösen morog. Mongol: ardzayil(g)a – vicsorít. (v – néma)

Vidám – életvidám, életerőben lévő, jó kedélyű, jó hangulatú Mongol: ide = életerő, élénkség. (v – néma) Lásd még Vigasság szót. (d = g)

Vidék – valamely szempontból egységes földrajzi terület. (v = k) Mongol: ködege (vödeke) – vidék. Tévesen a visz szóból származtatják.

Vigályos – ritkás, gyér. (v = b). Mongol: бага (vaga) – kicsi, kevés, csekély Mongol: үгеҮиде – hiányos, szegényes. (v – néma)

Vigasság – öröm, jókedv, mulatozás. Mongol: бага (vaga) – öröm, lelkesedés.

Vigasztal – lelkesít, lelket önt a szomorkodóba, felvidít. Mongol: бага (vaga) – lelkesedés

Vigyáz – figyel, ügyel, óvatosan cselekszik, óv, véd, Finnugor szó is. Mongol: үдҮдсе (ügye – vügye) = néz, tekint, figyel, megvizsgál, ügyel valamire Mongol: адҮдси (vadzi – vanyi) = megfigyel, ügyel

Vigyorog – fogait mutogatva mosolyog. Örül valaminek, valaki kárának. Vigyorgás = kárörvendő mosolygás. Mongol: бака (vaga) – öröm. Lásd még Vicsorog szót.

Vihadar – vihar, nagyon erős, süvítő szél. (v és h néma) Mongol: идеркен (viderken) = túlságosan erős, nagy erejű. (szél) Török: viyakla = sivalkodik, süvít

Viháncol – vidáman nevetgél, örömeiben nyihog. (v = b) (k = h). Mongol: бака (vaha) – öröm, lelkesedés

Viheter (ormánysági szó) – vihar (pusztító vihar) (h – néma) viheter - vieter. Mongol: butarga (vutarga) – szétszór, széttör (pusztít)

Vijjog – madár (sas) – éles, sivító hangon szól Török: viyakla – sivalkodó hangot ad, ordít.

Világ – emberi tudattól függetlenül létező valóság. Napvilág. Mongol: bolumar (volumar) – valóságos. (b = v) Mongol: beyetü (veletü) – valódi, valóságos). Mongol: ilete – világos

Világos – fénylő, tiszta, látható. Mongol: iliken (viliken - viligen) = világos Mongol: gilüyi (vilüi) = világos

Villám – villogó fényt adó természeti jelenség zivatar idején. Mongol: иҮдте – világos. (v – néma). Mongol: gilbegeде (vilbegeде) = villámlik

Villó – tavaszt jelképező, szalagokkal feldíszített ág. Török: ilkbahar (vilkbahar) = tavasz (v – néma a szó elején)

Vincsorog – nevetgél, vigyorog. Fogait kimutatva vigyorog. Lásd Vicsorog szót.

Vinkódik – kínlódik, vesződik, veszekedik, vajúdik Török: inle (vinle) = kínlódik, szenved, jajgat. Török: incsitici (vincitici) = kínzó, fájdalmas

Vinnyó – pusztai csárda. Ivó, borozó. Latin: vin, vino = bor

Vinnyog – vékony, panaszos hangot ad. Török: vinla - vinnyog Török: inle (vinle) = jajgat.

Vintereg – haszontalanul térfereg, dologtalanul járkal. Török: intibaksiz (vintibaksiz) = haszontalan

Virág – növények egy részének szaporodásra módosult színes, tarka hajtása. (virul) Mongol: bermeg (vermeg – vereg) – sóvirág (növény) Mongol: ериҮеҮе(g)үл - tarkállik. (v – néma). Lásd még Virul szót.

Virdít – ordít, kiabál. Mongol: orkira (vorkira) = ordít

Virgál - vesszővel, pálcával megver. Virgács (vessző) – latin szó

Virgonc - eleven, fürge, gyors mozgású, játékos, ugráló
Mongol: ergildü – forgolódik (nyüzsög) (v – néma)
Mongol: egerencse (vegerencse) = ugrál

Virics - vessző- Latin szó.

Virincs (ormánysági szó) – piros pattanás a bőrön. Lásd Virul szót.

Virul - piroslik. Viruló rózsza = piros rózsza. Viruló arc = vértől pirosuló, életerős, egészséges arc.
(v = b = p). Mongol: berile (verile) – pironkodik (vér szökik az arcába)

Virkota (Máramaros vidéki szó) – csordafarkas. Az ősi hiedelem szerint a holdat megevő farkas a holdváltozások oka. Mongol: bara (vara) – elfogyaszt, megesz.
Mongol: barkiraldu (varkiraldu) – együtt üvöltének. (pl. farkasok csapatban)

Virrad, vérad – hajnalodik. Az ég alján megjelenik a hajnalpír, pirkad. Homályos derengéssel világosodni kezd. Ormánysági tájnyelvben: vérad.
Mongol: berile (verile) – pironkodik. Mongol: üür - hajnal, pirkadat. (v – néma)
Mongol: börtöngne (vörtöngne) – homályosan dereng

Vis - iszik. Török: ics (vics – visz) = iszik.

Visel - üszel, használ, hord öltözetet. Török: isztimal (visztimal) = használ, felhasznál
Mongol: aszi(g)la (vaszila) = használ

Viselkedik - valamilyen öltözetet visel, hord, használ. Lásd Visel szót.

Viseletes - kopott, elnyűtt. Lásd Visel és Elviselődik szavakat.

Viselős ruha - hétköznapi használatra, munkára való ruha.
Mongol: aszi(g)la (vaszila) = használ. Török: isgümü (visgümü) = hétköznapi
Török: isle (visle) = dolgozik, munkálkodik. Török: iscsi (viszcsi) = munkás

Viskó – alacsony, szegényes lakóház, kunyhó. Mongol: bayising (vaisink) – ház, épület

Visz - szállít, hord, sodor. Viszi a víz, a szél.. Finnugor szó is.
Mongol: uszucsila = (vuszucsila) = úszik, vízen utazik, viszi a víz.

Viszályagos (székely szó) - elmálló, gyenge. (átvizesedett vályogfal)
Mongol: uszulig = vizenyős (v – néma a szó elején)

Viszket – a test valamelyik részén csiklandozó, izgató bizsergést érez.
Mongol: budzingnaul (vuzingnaul – vuszizingnaul) – izgat

Viszkelődik - fészkelődik, izeg-mozog
Mongol: idzsa(g)ana (vidzsaana - viszaana) = izeg - mozog

Visnye - meggy. Török: visnye = meggy. Szláv: visnye = meggy.
Milyen eredetű a szó ? Melyik nép élőhelyén őshonos a meggy ?

Viszolyog - erősen vonakodik, idegenkedik valamitől.
Mongol: bioszi(g)ürkei (viszi(g)ürkei) – idegenkedik, fél

Viszony - kapcsolat emberek között. Török: izafet (vizafet) = viszony

Vissza – oda a indulási helyre. Mongol: busza (vusza) – vissza –

Visszafordul (felvidéki – csatai szó) - megijed, visszamegy
Mongol: baaszura (vaaszura) – visszariad

Vitat - ellenez, ellenvéleménye van valamiről, kifogásol valamit, tiltakozik, óvást ad be.
Török: itiraz (vitiraz) = ellenez, kifogásol, tiltakozik, ellenvéleménye van

Vitatható – kétes, kétértelmű. Mongol: bite(g)üülig (vite(g)üülig) – kétes, kétértelmű.

Vityibás (Ormányság) - levert, beteg. Mongol: idebkiügei (vitebkigei) = erőtlén, gyenge

Vityilló - szegényes kunyhó, viskó. Fedett hajlék.
Mongol: bite(g)üü (vite(g)üü) – fedett (fedél)

Vív – karddal viaskodik valakivel. Viaskodik, harcol, küzd ellenséggel, betegséggel szemben.
(v – néma a szó végén). Mongol: bayildu (vajildu) = vív, harcol, harcban áll

Víz - színtelen, szagtalan, átlászó, enyhén savanykás ízű éltető folyadék Finnugor szó is.
Mongol: uszun (vuszun) = víz

Vizgál – ellenőriz, alaposan megnéz, átnéz valamit.
Mongol: bayicsaa (vaizsaa - vizsa) – vizsgál, ellenőriz

Vizsla - szaglásával vizslató, vadat kiszimatoló, vadászkutya. Lásd Vizsgál szót.

Vizslat (felvidéki – csatai szó) – keres, kutat, szimatol, figyel, néz, ellenőriz
Török: izle (vizle) = néz, szemügyre vesz, figyel. Lásd még Vizsgál szót.

Vocsa - étel. Török: aslik (vaslik – vacslik) = élelmiszer

Vóg, bóg - kútgém végére kötözött nehezék. (nagy kődarab)
Török: bogum (vogum) = csomó, dudor, bog. (v = b)

Von - húz. Mongol: bantuyi (vantui) – összehúzza magát.
Mongol: büngsi (vüngsi) – hosszan, elnyújtva (vontatottan) vonyít, üvölt.

Vonaglik - rángódik, haldoklik. Mongol: ondoldza (vondolza - vongolza) = rándul
Vonás - pontok sorozata, rajzolat, síkidomok határolója.
Mongol: onila (vonila) – rovátka, rovás. Vonás. (v – néma)
Vonulnak - vonalban, sorban haladnak. Lásd Vonás szót.
Vonyít – kutya, farkas elnyújtottan üvölt. Mongol: büngsi (vüngsi) – hosszan, elnyújtottan üvölt.

Vödör - folyadék, szemes anyag tárolására szolgáló füles edény - fatörzsből kivájva..
Mongol: borto(g)o (vortogo – vodogo) – fatörzsből kivájt vödör. (v = b) (r – néma)
Tévesen szláv eredetű a szó.

Vő - eladó lányt megvevő legény apja. Lásd Vesz és Vőlegény szavakat.
Vőfély - fiatal férfi, aki a vendégeket a lakodalomba hívja, lakodalom menetét irányítja, szervez..
Vevő fele. Vőfé, vőfēr, vőfēn, vőfény, vűőfēn, vővén, bőfő
Török: güvely = vőfély. Vő = lányt vevő legény. Török: faaliyet = működik, közreműködik, tevékenykedik. Vőfély--- vőlegény segítője, lakodalom szervezője, intézője.

Vőlegény - bőlegény, jeggyűrűt viselő legény, menyasszony párja, lány vevője,
Mongol: bögdzile = gyűrűvel díszít.

Völgy - hegyek, dombok közötti alacsonyabban fekvő terület.
Török: vadi (vagyí - vőgy) = völgy. (d = gy)
Mongol: bogocsi (vogocsi) – hajlat. (b = v)

Vörce (Ormányság) - buborcsék. bibircsók.
Mongol: bardzsa(g)ar (varcsaar) = érdes, egyenetlen, ráncos...

Vörs (ormánysági szó) – versenyző. Lásd Versenybíró szót.

ZABIGYEREK – házasságon kívül született gyerek

Mongol: dzabkara – eltévelyedik, „letér az egyenes útról”

Mongol: dzabkai - romlott, feslett erkölcsű

Megtévedésből, nem törvényes módon született gyerek.

Tévesen a zab + gyerek szóból eredeztetik. Zabföldön foganhatott törvényes gyerek is.

Zabla (1) – a ló szája sarkába helyezhető csuklós vas, melyet a gyeplő egyik szárának meghúzásával a száj sarkának lehet feszíteni, így a ló fejét abba az irányba fordítjuk, mely irányban haladni akarunk. A gyeplő mindkét szárának meghúzásával a ló fejét le - vagy felemeljük, ezzel lassításra kényszerítjük. A ló irányítására, megfékezésére szolgáló eszköz a zabla.

Mongol: dzaburi (zaburi) – útmutatás, utasítás, irányítás

Mongol: dzabadzi (zabadzi) – szájzug, száj sarka

Tévesen szláv eredetű a szó. Zablát már a honfoglaló magyarok is használtak.

Zabla (2) – szájzug kipállása. Lásd Zabla (1) szót.

Zabmalom (ormánysági szó) – helytelenül mond, ért valamit. Zavaros helyzet, félreértik egymást.

Mongol: dzabaaraldu – összekuszálódik, keveredik.

Mongol: dzabqaral – torzulás (félreértés, tévedés)

Zabola - beteg ló szájába helyezett fapecek- gyógyítás közben. Lásd Zabla (1) szót.

Zabrál – ellop valamit. Mongol: dzabsi – könnyen szerez valamit.

Zacskó - acskó, kicsi zsák. Mongol: a(g)szaa (zaszá - zacsá) = zákocská

Zádok - szádok, hársfa. Puha, könnyen faragható fa, hordókhöz dugót ebből a fából készítették.

Mongol: dzada(g)ai = nyitott, nyílás; laza, tág. Puha. Zád – fa = (hordó) nyílászáró fa (dugó).

Zagy – folyadék üledéke, sűrűje; vízben úszó apró szemcsés föld, homok, finom törmelék.

Mongol: sag (zag) – folyadék üledéke, sűrűje. pl. bor seprője = sár.

Zagyvalék - zavaros folyadék, zavaros beszéd. Lásd Zagy szót.

Zahin (Ormányság) - pénzéhes, vagyont gyűjtő.

Mongol: dzögeridzi (zöherizi) = meggazdagszik, megszedi magát.

Zaj - többféle hangos zöreinek egybefolyó vegyülete. Lásd Zajlik szót.

Zajgat - zavar, háborgat, erőltet, üldöz. Mongol: dzayilaszi = futni, menekülni készlet

Zajlik - a jég hangosan töredezve, egymásra torlódva sodródik a vízen; vékonyan befagy a víz..

Mongol: dzayirtu (zajirtu) – zajlik a vékony jég a folyón.

Mongol: dzayir = vékony jég, zajló kásás jég.

Zákány (1) – nyálkás üledék vagy folyadékban lebegő szennyeződés, sár, lucsok, részeg, bolond, szakadozott, zavaros, nem tiszta, borongós, elborult.

Mongol: sag (zag) = folyadék üledéke, sűrűje. pl. bor seprője = sár

Török: szök = szakad. Mongol: szo(g)ta = részeg, mámoros, zavaros fejű.

Tévesen szláv eredetű a szó.

Zákány (2) – (székely szó) – felhasználhatatlan seprő, gaz. Mongol: dzekei = gyatra, kevésbé jó.
Mongol: dzokir(g)ana (zokirgana) – seprűfű. Lásd még Zagy szót.

Zaklatol – folyamatos kalapáló, ütő hangot ad. Mongol: csoki (zoki) – kalapál, kopog
Mongol: csokila (zokila) – ütöget, vereget Török: sakirda – zakatol, zörög, kopog

Zákhányos - szeleburdi, idegesítően bolond, zavaros fejű. Lásd Zákány (1) szót.

Zaklat - zavar, elzavar, felzavar, elkerget, meghajt, meghajszol, elűz.
Mongol: dzigutul = megfutamít, megkerget, meghajt
Mongol: sogsiul = ügetésre készlet. Mongol: sika = szorongat, kényszerít ; megzavar

Zaklos (Ormányság) – aklos, ziháló, fulladó, asztmás. Mongol: akila = zihál. (z – néma)

Zakota (székely szó) – limlom, kacat Mongol: dzekei (zekei) – gyatra, kevésbé jó.

Zakotál (székely szó) – zajt csap. Lásd Zakatol szót.

Zalámbol - csavarog, kószál ; gázol, letapos. Mongol: dzayiul (zaiul) = csavargó

Zálog – felvett kölcsön biztosítékául a hitelezőnek adott vagyontárgy.
Mongol: dzoli(g) (zolig) - váltságdíj, váltság, zálog
Mongol: dzoliya (zolia) – zálog, váltság. Tévesen szláv eredetű a szó.

Zamat - gyümölcsnek, italnak jellegzetes, kellemes íze. Mongol: simte (zimte) – íz (zamat)

Zámoros - émelygős, megkeveredett gyomor. Mongol: dzamka = keveredés, zűr-zavar
Mongol: szamaun = keveredés

Zándor, zándori (székely szó) – civódó, háborgó, veszekedő ember.
Mongol: dzangda (zanda) – hangosan szid, kiabál, megdorgál

Zángó - magas, nagy testű ember.
Mongol: dzongkila = legfőbbnek bizonyul. pl. Zengő a Mecsek hegy legmagasabb csúcsa.

Záp (1) – keresztfa létrán, székéroltagon, saroglyán
Mongol: dzabil(g)a (zapilga) – keresztbe tesz valamit

Záp(2) – megromlott, bűdös, nem csíráképes tojás , aptojás.
Mongol: dzabbai (zapkai) – romlott. Mongol: enderel = elromlás, tönkremenetel

Zápfog - a száj belső zugában, a száj hátsó részében elhelyezkedő
laposabb őrlőfog(ak). Mongol: dzabadzi (zapadzi) - száj zuga

Zápor – heves, sűrű, nagy esőcseppeknek zajos kopogással, csapódással járó talajnak, háztetőnek ütődése.
Mongol: szaba (zapa) – üt(öget), ver(eget), csapkod
A puskagolyók záporoznak = hangosan kemény felülethez ütődnek. (szapul – üt, ver)

Zár (1)– nyitott nyílást alkalmas szerkezettel, eszközzel becsuk. Csukott ajtót, ablakot bereteszel.
Mongol: dzsaura (zaura) – zár, bezárul, összezárul

Zár (2) – retesz, zár. Mongol: csuur(g)a (zuur(g)a) - zár, retesz

Zargat – kerget, üldöz, hajszol, zavar. Mongol: sar(g)aa (zargaa) – zaklat, zavar, - kéréssel.

Zászló – meghatározott színű, esetleg ábrával díszített, nyélre erősített, szabályos alakú kelmedarab,
mint egy közösség jelképe. Tévesen szláv eredetű a szó.
Mongol: dzasza(g) (zasza(g) - zászlósúr.

Zavar (1) – kerget, hajszol , üldöz. (v –néma) Zavar – zaar.
Török: szavar – elzavar. Lásd még Zargat szót.

Zavar (2) - üledéket felkavar, folyadékot összezavar. (v – néma) zavar - zaar
Mongol: dzsiuraldu (ziuraldu) = összekeveredik

Zavara (székely szó) - fa zár, retesz (zavár). (v – néma) zavara – zaara – zár.
Lásd Zár szót. Tévesen szláv eredetű.

Zavora (székely szó) – kavics. (v – néma) zavora – zaora.
Mongol: dzayir (zajir – zair) – kavics. Mongol: szayir (zajir – zair) – kavics

Zegernyés – zimankós, hóviharos, hideg, fagyos idő. Török: sakirda = reszket, vacog.
Mongol: dzigire (zigire) = hidegtől összerázkódik, fázik
Mongol: dzike(g)ün (zige(ü)n = hideg, fagyos, hűvös

Zelegor (székely szó) – engedetlen. Mongol: dzayila (zaila) – kivonja magát valamiből.

Zendülés – lázadás, zűr-zavar, zavargás. Mongol: szandura (zandura) – zűr-zavar,

Zene - hangszer(ek) zengése. Lásd zeng szót.

Zeneg - zöng, dong ; zúgolódik Lásd Zeng szót.

Zeng – tisztán, messze hangzóan szól; kong, zúg, zöng. Mongol: csanggina (zanggina) – zeng, peng, cseng

Zeplény - Lásd Eplény szót.

Zihál -erőlködve, kapkodva, hangosan szívja a tüdejébe a levegőt. (h – néma) zihál - zial.
Mongol: szüile (züile) – zihál. Török: szolu (zolu) = liheg

Zila - tarlón szétszóródott (és összegereblyézett) gabona, szalma törmeléke, gabonaszál
Mongol: szalungkai = szétszóródik , szétválik, szétszakad . Mongol: szilbi = szár, szál.

Zilál - szálakra bont. Mongol: szal, szalu = szétválík, elszakad, rojtosodik, szálasodik
Mongol: szilbi = szár, szál. Mongol: szalmayi, szalbara = szálasodik, foszlik
Mongol: szalbagar = szálasodott, rongyos

Zivatar, zuhatar, ziheter, ziatar – villámlással, dörgéssel, nagy széllel kísért heves, pusztító nagy esőzés.
(v – néma) Zivatar - ziatar - ziadar. Mongol: dzada (zada) – rosszidő - vihar, esőzés
Mongol: uszun = víz (eső) mongol: adala = tombol, dühöng szuatal ...
Török: szu = víz (eső). Török- mongol : katir (hatir) = erős, kegyetlen, kemény
Mongol: dzadara = rossz idő támad, szétbont, fellazít, szétbomlaszt, szétnyit, felszakít.

Zizeg - szélben rezgő, sűrűlódó mozgást végző test hangja. Mongol: szerdzigene(zezigene)– zizeg (r – néma)

Zok - ragacsos, sületlen kenyér. Mongol: sag = folyadék sűrűje. Sár. ragadós sár.

Zokog – testében rázkódva, hangosan sír.
Mongol: so(g)szi (zokszi) – zokog

Zokon vesz – sértésnek, jogtalan szidásnak, korholásnak vesz intelmeket.
Megsértődik, rosszul esik, fájlal, szívére vesz.
Mongol: ögentüg (zögentüg – zökentüg) = sértődés, érzékenység. (eplény – zeplény esete)
Mongol: dzüi ügei – (züigei – zügei) – jogtalan (sérelmes)
Mongol: dzaginaul (zaginaul) – szidást kap.

Zokszó – zokogva (sírva) tett panaszos szó.
Mongol: suugildu (zuugildu) – zúgolódik (panaszkodik). Lásd még Zokog szót.

Zomok - zömök. Magasságához viszonyítva alacsony. Lásd Zömül szót

Zongora – zengő hangot adó, billentyűvel működtetett húros. hangszer. Lásd Zeng szót.

Zord – ridegen komor, kegytlenségig szigorú, vad. Barátságtalan, hideg ember/időjárás.
Nehezen elviselhető ember/időjárás. Mongol: dzörlig = vad
Mongol: szirü(g)ün (zirü(g)ün) – szigorú, kemény, durva, goromba, rideg
Mongol: dzayirtu (zairdu) – megdermed, jegessé válik.
Mongol: zud = kegyetlen száraz hideg, mely tömeges állatpusztulást okoz. (r – néma)

Zöbben (ormánysági szó) – megdöbben
Mongol: dzebügürke (zebügürke) – felháborodás, harag tölti el. (megdöbben)

Zöcsköl - nyom, dögönyöz, ütöget, zsákot földhöz ütögetve, rázogatva tömöríti a benne lévő anyagot.
Mongol: szegsecesi (zecsecesi) = rázogató. (g – néma)
Mongol: csabcsi (zacsí) = ütöget. (b – néma)

Zöhenős - gödrös, meredek, szakadékos hely. Lásd Zökken szót.

Zök - lök, taszít; poharakat összeüt – koccint. Mongol: csoki(g)da (zokida) = ütődik

Zökken – mozgó jármű akadályba, kisebb mélyedésbe, kis gödörbe ütközve megakad, megrázódik,
felugrik, döccen egyet. Török: szekte = megállás (megtorpanás)
Mongol: dzig ki (zok ki) – hirtelen megáll, megtorpan
Mongol: dzogszanggi (zokszanggi) – megtorpan, megreked
Mongol: sikacs(g)da = kizökken
Mongol: csüngkü(g)el (zünküel - züküel) = gödör (zökkenő)
Mongol: csoki(g)da (zokida) = ütődik

Zökkenő - jármű haladását akadályozó kisebb gödör, mélyedés. Lásd még Zökken szót.
Török: csukur (zukur) = gödör, mélyedés

Zöld – a természetben a növények leggyakoribb színe.
Török: zeytuni = sötétzöld. (Józsai tájszólásban: zeőd.)
Mongol: dzölge (zölge - zölde) – zöld gyp. (g = d)

Zöm - többsége valaminek. Mongol: csöm (zöm) - mind, az összes, valamennyi.
Mongol: dzsongki (zonki - zomki) = többség. Tévesen szláv eredetű a szó.

Zömül – tömörödik, összemegy. Lásd még Zsömörget szót.
Mongol: csömcsőre (szömszőre - zömszőre) – összemegy, összekuporodik.

Zór - mértéktelenül iszik - folyadékot.
Mongol – török : szoru = magába szív, magába issza, kiszív; szopik

Zördül – zörög; veszekszik. Mongol: dzörildü (zörildü) – összekülönbözik valakivel.

Zörög – ütődés, rázás következtében szagatott tompa hangot ad.
Mongol: szarcsi(g)ana (zarcsi(g)ana) – zörög

Zötyköl - ütöget valamihez, rázogató. Lásd Zötyög és Zökken szavakat.

Zötyög – folyamatosan hozzáütődik valamihez, rázkódik, zökken.
Mongol: dzsodo (zoto) – megüt. Lásd még Zöcsköl és Zökken szavakat.

Zuan (székely szó) – a kőso adózási egysége. Azonos méretű téglatest formára faragott kőso tömb.
Mongol: dzöng – tégl. A kínai zuan = tégl. szóból ered.

Zubbant - ételt odalök; tányér ételt enyhén asztalhoz ütve tesz valaki elé.

Mongol: szaba (zaba) = üt, csap
Zubog – magasból zuhogó, kavargó, nagy mennyiségű víz sziklának csapódva zúgó hangot ad.
Mongol: szaba (zaba) – csapkod, üt(ődik). Mongol: szabsa (zabsa) – gomolyog, kavargó
Zuboly - Lásd Szoboly szót.
Zugoly - Lásd Szoboly szót.

Zúdul – víz, ömlesztett anyag magasból nagy mennyiségben ömlik.
Mongol: szadura (zadura) – sugárban ömlik, szóródik. Ujgur: sudek = ömlik, folyik
Zug – eldugott hely. Mongol : dzüg = táj, oldal, irány, valami felé eső (rész)
Zúg – morajlik, búg, tompa mély hangot ad folyamatosan.
Mongol: csuugi (zügi) – zúg, zajong. Mongol: csuugiyan (zügijan) – zúgás, zaj
Zuglya - zug. Lásd Zug szót.
Zúgolódik – morgolódik, dünyög, elégedetlenkedik. Mongol: suugildu (zügildu) – zúgolódik
Zuhan - nagy sebességgel leesik. Lásd Zúdul szót.
Zuhén (Ormányság) – erős, vaskos, kövér. Mongol: dza(g)dzsayi (zahzai) = zömök, tagbaszakadt.
Zuhog - zúgva esik az eső. (h – néma) zuhog-zuog. Lásd Zúg és Zúdul szót.
Zunnog (székely szó) – zümmög. Mongol: dzonggina = zsong
Zunnyos (Ormányság) – ködös, párás. Mongol: dzingne (zinne) = párol, gőzzel főz.
Zupol (ormánysági szó) – üt, ver. Lásd Szapul szót.
Zurbol - haláskor csónakból fával ütügeti a vizet ; vajat köpül; ráz, rezegtet.
Mongol: dzsirbildze = rezeg.
Zurom (felvidéki – csatai) – kenyérmorzsa, dara. Mongol: dzsarma (zarma) – dara (morzsa)
Zúz – két kemény tárgy között puhább anyagot szétnyom, megőröl. Fogakkal szétrág, szétdörzsöl.
Mongol: dzsadszila (zazila) – szétrág, megrág, rág.
Mongol: dzsancsi (zanzi) = üt, ver, döngöl (tör)
Zúzmara - megfagyott - kicsapódó pára ; jégtörmelék, jégdara, jégmorzsalék zúzalék.
Lásd Zúz szót. Mongol: mere = rág. (zúz, darál, szétmorzsol)
Mongol: mölszün (mörszün) = jég ; fagyos
Züllik – erkölcsileg hanyatlik, romlik. Pusztul, megrokkann, részeges lesz.
Mongol: csölii (zölii) – hanyatlik, romlik. Mongol: dzulara (zulara) – elzüllik
Mongol: salgda = pusztul, kárbavész. Mongol: salg = feslett, züllött
Zűrzavar – keveredés, hangzavar, rend felbomlása. Mongol: dziuraldu (ziuraldu) – összekeveredik

ZSÁMBA (1) - sánta. Billegve, bicegve járó, nyomorék.
Mongol: dzsayimara (zaimara) = billeg. Biceg.
Mongol: dzsemdeg (zemdeg) = rokkant, nyomorék.
Zsámba (2) - veszekedő, zsörtölődő. Lásd Zsémbe szót.
Zsámbás - beteges, vézna. Mongol: dzsemdeg (zemdeg) = rokkant, nyomorék
Mongol: samsii (zamsi) = beesett, horpadt, keskeny, vékony, károsodott (pl. beteg).
Zsámoly – támlátlan, alacsony ülőalkalmatosság. (fejedelmek, kánok ülőpárnája)
Mongol: szaumta(g)ai - ülő. Tévesen német eredetű a szó.
A zsámolyt Ázsiában, Kínában használták elsőként kánok, császárok, fejedelmek.
Zsana, zsanálás (erdélyi tájszó) - hangzavar. Lásd Zsunál szót.
Zsar - mohón eszik. Mongol: sigürgile (ziürgile) = siet, kapkod, jószág menet közben eszik.
Zsár - ég, gyomorégés, parázs. Mongol: sirama (zirama) = égető (meleg)
Mongol: sira (zira) = gyomorégés
Zsarám - kötörmelék, morzsalék. Lásd Zurom és Zsurmol szavakat.
Zsarát - parázs. Lásd Zsár szót.
Zsarda - husáng, vastag bot. Török: arda = bot, pózna
Zsarnokság - erőszak, önkény, hatalmaskodás az alattvalókkal szemben.
Mongol: dzsor (zsor) – kény, önkény, önkényeskedik.
Zsarol – fenyegetéssel szorongat, kényszerít anyagi áldozat meghozatalára.
Mongol: dzaur (zsaura) – szorongat, valamilyen helyzetbe szorít
Mongol: szoruul (zsaruul) – kiszípolozni készletet kiszípolozzák.
Zsébre - szájzug betegsége. Lásd Zabla (2) szót.

Zsellér - ház és föld nélküli ember (család), aki(k) más házában lakik / laknak.
Mongol: száulcsa = együtt él, lakik másokkal. Mongol: siroi ügei (ziloü ügei) = föld nélküli
Mongol: száurin ügei (száulingei - zaulingei) = szállás nélküli. Német szó is.

Zsémbe – elégedetlenkedve zsörtölődik, pörölg, veszekszik, lármázik, hangoskodik
Mongol: dzemle (zsemle) – szid, dorgál. Török: szomurt = rosszszall
Török: samata = láрма, ricsaj. Megtévesztő a német sémfel szó = megszegyenít

Zsemle – gömbölyded formájú péksütemény. Mongol:sömbüger - gömbölyded
Mongol: sömbüylge – gömbölydedre formál. Tévesen sémi eredetű a szó.

Zsenge - új, friss, gyenge, puha, fiatal, erősödő
Mongol: csinegeüei (zsinegeüei) = gyenge, zsenge, erőtlen
Mongol: szine (zsine) – új, friss. Mongol: csinga (zsinga) = erős . Erősödő
Mongol: szineken (zsinegen) - egészen friss, új

Zsendít - csíráztat, lágyít, puhít, felnevel, felerősít, erőre kapat, felhizlal.
Mongol: csinegeüei (zsinegeüei) = gyenge, zsenge. puha. lágy.
Mongol: csingaraul (zsingaraul) = megerősít, erősödni hagy.

Zsendül - erőre kap, erősödik, növekedésnek indul, fejlődik, gyarapodik
Mongol: csingaraul (zsingaraul) = megerősít, erősödni hagy.

Zsér - kan disznó. Züg, büg, morog. Mongol: csar (zsar) = morog, zajong, büg
Zsiba - kisliba. Zsibongó kisliba. Lásd Zsibongás szót.

Zsibaj, zsibong - Lásd Zsibongás szót.

Zsibbad – elszorított végtagján az elégtelen vérkeringés miatt szurkáló, bizsergő fájást érez.
Mongol: dzibki (zsibki) – szűrő fájást érez

Zsibeg (ormánysági szó) – nyüzsg. Mongol: sibaaraldu (zsibaaraldu) – együtt nyüzsg.

Zsibere - fösvény, zsugori. Lásd Zsiberék szót.

Zsiberék (ormánysági szó) - fukar, kapzsi. Mongol: csibqaun (zsibkaun) – fukar, kapzsi, zsugori.

Zsibongás – hangoskodás, hangzavar, madarak csicsergése, madárfiókák, kiscsibék folyamatos csipogása.
Mongol: dzabadzi (zsabazi) – járattja a száját
Mongol: sibauqai - (csipogó, zsibongó) kismadár, csibe

Zsibvásár - zsibongástól hangos, nyüzsgő vásár. Vásár, melyben használt áruikat kiáltozással kínálják. Mongol: sibaldu – nyüzsg, tolong. Lásd még Zsibongás szót.

Zsigár - silány, sovány, szikár. Mongol: csikula (zsigula) = keskeny, szűk, vékony.

Zsiger - belsőség, máj. Török: dzsiger = máj

Zsigorás (székely szó) – gémberegett, csúzos, köszvényes
Mongol: dzikegürke (zsigegürke) – meggémberegett, átfázik, meghűl, áthűl.
(reuma, csúz...okozója)
Mongol: csögcseyi = meggörnyed, összegörnyed, meghajlik (gémberegett)
A zsigora = köszvény betegség a sok hús, máj fogyasztástól következik be.
Ízületek begyulladnak. A betegség elhúzódásának következménye az ízületi csomók megjelenése, ujjak elgörbülése, elhajlása. (gémberegetése)
Török: dzsiger = máj.

Zsigura - búzaszemben lévő fehérje. Sikér. Ragadós, nyúlós anyag.
Mongol: sziged (zsiged) = ragad

Zsimaj - zshivaj, láрма, zaj. Mongol: csime(g)en (zsimegen) = zaj
Mongol: simata (zsimata) = zaj, ricsaj, láрма.

Zsimbeleg, zsinbeleg - betegeskedik, gyengélkedik. Mongol: csinegeüei (zsinegeüei) = gyenge, erőtlen
Mongol: bala(g) = baj, kár. Károsodás, kór..betegség.

Zsinat (ormánysági szó) – összevissza kiabálás. Lásd Zsunál szót.

Zsingás - gyenge, beteges. Mongol: csinegeüei (zsinegeüei) = gyenge, erőtlen.

Zsinór, zsineg - több kenderszálból sodrott kötözőeszköz.
Mongol: szungta(g) (zsuntag) - ötszínű zsinór. Tévesen német eredetű a szó.

Zsír – faggyúból, hájból, szalonnából kisütött , szobahőfokon kenhető étkezési anyag.
Mongol: szir(g)aa (zsirá) - zsiradékot, hájat, faggyút kisüt (zsirt készít)
Kínai – mongol: sarbing (zsarbing) = zsírban sültött bukta. Tévesen szláv eredetű a szó.

Zshivaj – láрма, zsibongás. Lásd Zsibongás szót. (v = b). Török: civildama - zshivaj

Zshivány – rabló, útonálló, csavargó gazember. (v = b)
Mongol: dzabqai (zsavkai) – romlott, züllött alak
Mongol: dzsabkaul (zsavkaul) – csavarog

Zsizsa - parázs, fény, izzó parázs. Mongol: cso(g)si (csoszi - zsoszi) = parázslík, izzik

Zsengés (ormánysági szó) – fekete, porhanyós föld. Mongol: csinar-tu (zsinartu) – jó minőségű.

Zsólás - enyhén ittas. Török: szalla (zsalla) = inog, leng dülöngél.

Mongol: szaldzi (zsaldzi) = megdől, oldalra dől. dülöngél
Mongol: szalba(g)ana (zsalbaana) = himbálózik. dülöngél.
Zsombék – mocsárból, lápból kiemelkedő növényi kupac, halom.
Kiszáradt mocsaras területen maradt növényi gyökérzet kúpos buckája.
Mongol: dzsombo(g)ar (zsombo(g)ar) – kúposan kidudorodó, domborodó
Mongol: csomboyi (zsomboi) = kehely / csésze alakúan domborodik

Zsomboly - mészkőhegyekben tölcser (fordított kúp) alakú víznyelő járat, mely barlangokba torkollik. Lásd Zsombék szót.

Zsombor, zsompor (zalai tájszó) – kerek szakajtó kosár. (kúposan szűkülő oldalú kosár).
Mongol: dzsombo(g)ar (zsombo(g)ar) – kúposan domborodó. (méhkas formájú –)

Zsong – repülő rovar halk zúgó hangot ad. Zümmög. Mongol: dzsonggina (zsonggina) – zsong

Zsömörget (ormánysági szó) – szorongat. Mongol: samsiil(g)a (zsamsiil(g)a – összeszorít
Mongol: dzsimii (zsimii) – összeszorít.

Zsöndör - göndör, kócos. Mongol: szandura (zsandura) = összekuszálódik
Mongol: szengszere (zsenszere) = görbül. (göndörödik)

Zsörtölődik – szid, korhol, veszekszik. Mongol: dzsörlildü (zsörlildü) – veszekszik
Mongol: dzsörimtegei (zsörimtegei) = zsörtölődő

Zsuálódik (ormánysági szó) – pizmog (lassan csinál valamit). Mongol: dzö(g)elen (zsöelen) – lassú.

Zsucskó (ormánysági szó) - csomós nyárfa. Mongol: dzudza(g)ar (zsuzsa(g)ar) – duzzad (duzzadás)

Zsufa – tömzsi, zömök. (összenyomott, tömörített). Lásd Zsúfolódik szót.

Zsúfolódik - tömörül, összeszorul, szorong szűk helyen
Mongol: sibaaraldu (zsifaaraldu) – torlódik, összezsúfolódik, tolong. (f = b)

Zsugázás - játék kártyával. Mongol: dzsuu(g)a (zsuga) – játék

Zsugori - fősvény, pénzét összekuporgató ember. Lásd Zsugorodott szót. Finnugor szó is.

Zsugorodott – tömörített, töpörödött. Mongol: dzsigdziger (zsigziger) – töpörödött, kicsi

Zsunál, zsumál (székely szó) (asszony) veszekszik (kiabál). Mongol: dzsangda (zsanda) – hangosan szid, dorgál

Zsupál (felvidéki – csatai szó) – elver, megver. Mongol: szaba (zsapa) – üt, ver (szapul)

Zsuppol (felvidéki-csatai szó) - bezsuppol, zsákba beletölt. Mongol: szabala (zsapala) – zsákba tesz

Zsúj (ormánysági szó) – daganat. Mongol: csulqung (zsulkung – zsjukung) – daganat

Zsunkó (ormánysági szó) – köpcös, tömzsi. Mongol: csendeyi (zsendeyi) – szélesen gömbölyödik
Mongol: csunca(g)ar (zsunca(g)ar) – pufók, dagadozó

Zsurmol – morzsol. Mongol: dzsarma (zsarma) - dara (morzsa)

Kiegészítések:

Áldozat - lemondás arról, ami a legkedvesebb, legértékesebb. (Áldozni = áldozni. Felvidék – Csata)
Török: ada = áldoz, szentel, szán valamit valakinek. (l – néma)

Böllenkedik, bölekedik - kötekedik, incselkedik, ingerel, szurkapiskál, bosszant, idegesít, civakodik,
Török: bölüdzsülük yarar = vizsályt szít. Mongol: buliyacsaldü = civódik, kötekedik. Mongol: büli = szúr, bök, döf

Bűnhődik - bűneiért megfizet. Ó-török: bün = bűn. Török: öde = megfizet. Bűn + öde = bűnhődik.
bűnhődik szóban a h - néma. (pl. Deseda falunév / tó név eredeti alakja Dees hídja)

Csepürágó (Felvidék – Csata) - szegény vándorszínész, kinek nem futja itálra, ehelyett a kender gvenge
hajtását rágja, mely olyan kábító hatású, mint az alkohol. Török: csbuk (csupuk) = hajtás.
Török: csepü = kenderrost. Lásd még Tüjecsöppü szót.

Csetepaté - kisebb fegyveres harc. Verekedés, csatározás, veszekedés.
Török: csatisma = harc, csatározás, konfliktus. Török: patirti = láрма, ricsaj (veszekedés).

Csipő – testrészt. A csipőcsont és körülötte kidomborodó testrészt. „Ennek a lánynak olyan széles csipője van, mint egy többgyerekes asszonynak. „Mongol: csibkai = jó húsból lévő (domborodó).

Csóvány, csóvám (Felvidék – Csata) - csallán. Égő, csipő, szúró fájást okozó növény. (v – néma) csóám
Török –mongol: csimkii = szúró, égő, csipő fájást okoz. Mongol: an = természet, jellem, jellemző.

Felilál - felbújít, ráveszt vkit vmire. Mongol: ilbegürde = áskálódik, ármánykodik, fondorkodik

Hö, ha ? - kérdést záró erősítő szócska. (Felvidék – Csata, Bény, Oroszka.) Megvesszük a csizmát, hö ?
Mongol: köö (hö ?) = kérdést záró, hangsúlyos erősítő szócska. Megszólító szócska pl. házastársak között.
Hö, ha = hallod-e, Ide hallgass.

Hucul – honfoglaló magyarság által is ismert fakó szőrű ázsiai ló. Az ázsiai tarpan ló rokona.
A hucul ló ősi, mint a hucul etnikum.. Mongol: kudziyar (hucial) = fakó)

Keszer (Ipolyásztó) – ken, összedörzsöl, fen. Török: küsztere = fenőkő.

Kuncolni (Abaliget) – borsót, babot felbontani, héjából kibontani. Mongol: kandzala = felfejt, szétfejt, felnyit,

Kuruttyol - hím béka párzási időszakban éles, hanggal hívja fel magára a nőtény békák figyelmét.
Mongol: kar = éles hang. Mongol: otola = párzásra készen áll.

Lakodalom - esküvőt követő evés - ivás.(tánc). A szó hasonló a **Vigadalom** szóhoz.
Az egyik szónak a lak(mároz) szó a töve, a másik szónak a víg, vigasság szó a töve.
Mindkét szóban közös a - dalom végződés. Török: doyur (dolur) = jóllakik, megetet.

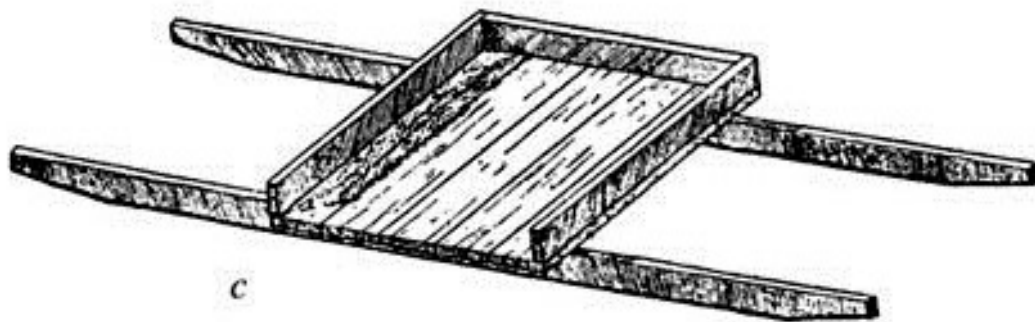
Mongol: dayila (dalila) = vendégül lát, ételt ad. Mongol: talamdzi = kedv, jókedv, megelégedés.
Ostobaság - buta, értelmetlen oktan dolog. Mongol: oszol = óvatlanság, gondatlanság, szerencsétlenség
Mongol: taba ügei = kellemetlenség, kényelmetlenség. oszol – taba ügei
Pitan – székely tökök sütemény. Török: bostan = tök, kerti vetemény
Macsgál - (Felvidék – Csata) – fogdos, nyomkod. (Arra értették, amikor a gyerekek a kismacsákat
fogdosták, nyomkodták, nyaggatták.) Lásd Macska szót.
Sémfereg - csendben, titokban forgolódik valami körül, kerülget, somfordál. Mongol: szemken= csendben.

ELLENTMONDÁSOS szavunk: nincstelen. Valós értelme: van valamije.
-vány, -vény végződésű szavaink. Ingovány, sövény, oltvány, kérvény. (v – néma).
E szavak alapszóból, pl. inog, sző, olt, kér, és a mongol: an(g) = valamilyen jellegű végződésből állnak.

NÉHÁNY CSÁNGÓ SZÓ etimológiája a több ezer csángó szó közül:

áj - ágy, alvóhely. Török: uyu = alszik (j = gy) pl. vaj = vagy csángó szó esetében is.
áldokfa - hársfa. Száldokfa, szádokfa. Lásd Szádokfa szót.
alintál - kényeztet, becéz, szeretget. Mongol: eligeszeg = nyájas, bensőséges
andzsú - ágy Mongol: adzsín = ágy
ápadva - fogolyként tartva Török: ablika = vesztegzár, zárlat
áplaudál - tapsol Mongol: abulcsau = összeugraszt, egymásnak ugraszt (pl. 2 tenyerét)
ária - szérű, udvar hátsó része. Ujgur – mongol – török: aru = hátsó rész
árdé(l) - zöldpaprika, erős paprika Török: ördek = sötétzöld. Török: iri = erős
asszú - hosszú Török: uzun = hosszú
baba - jóindulatú varázslónő Mongol: babaar = asszony, nő. Lásd még babana szót.
babana - varázslat, babona. Török: büyü = varázslat, boszorkányság. Török: bani = teremő
babba - szép Török: bebek gibi = szép nő.
Babba Mária - Szűz Mária, Mária asszony. Az ősi hun, székely, csángó napimádó hitvilágban a nő a Napot
a férfi a Holdat testesítette meg. A Babba Mária valójában a keresztény vallásba átmentett ősi hun,
csángó Napistennő. A fénykoszrúban megjelenő Istennő. A csángók a Csíksomlyói búcsú hajnalán
felmennek a hegyre és a felkelő Naphoz imádkoznak. 1500 – 2000 éves ősi vallási szokást őriztek meg.
Mongol: babaar = asszony, nő. Babba = szép. Szép Mária Boldogasszony.
baj - dolog, munka. Mongol: bayiululta = építés, létrehozás, megteremtés, alkotás. Bajt csinál - dolgozik.
bakó - kis száncó Mongol: ba(g)a = kicsi
balahány, balaány - bálvány Mongol: bala = baj, kár, ártalom. Mongol: andayi = valami ellen.
bánka - pad Kínai – mongol: bandang = pad.
bankus - ördög, kísértet, nyakatlan kecske. Mongol: bu = kísértet, gonosz szellem. Mongol: ongo = szellem
BELI buba - aludj baba. Da Yaxiong kínai zenekutató szerint (1982) a beli, beli – aludj szó
megtalálható a mongol, yugar, csángó népeknél. Mongol: bübeyle = altatódalt énekel.
betoipad - behorpad. Mongol: doyi = meggömbül, behaljik. Mongol: dalang (tajang) = gyűrődés, görbület
bé ult rugga - be volt rúgva.
bitkó, bitikó - kis domb ; bimbó. Mongol: buta = kupac, csomó.
bombor - csángó maroksíp. Gömbölyű kerámia síp. Mongol: bombo(g)or = gömbölyded.
bóta - púp Mongol: buta = kupac, csomó.
buduzni fogtak ki - elkezdtek kibújni pl. növények csírája.
budu - fatönk. Török: bidon = bödön, kanna. Régi időkben fatönkből vájták ki.
Mongol: borto (botoa) = fatörzsből kivájt vödör.
bugyinak - forráskút, budé kút. Forrást fatönkből kivájt csővel, kerettel látták el. Lásd budu szót.
bulikányi - aludni. Lásd Beli szót.
burázik - szital az eső. Mongol: boroa = eső
busékbába - pocsék, csúf öregasszony. Mongol: badzaaku ügei = rossz, vacak, pocsék.
Mongol: babaar = asszony
bügedezet - veszekedett Török: bagir = kiabál, ordít
cámbál, cimbál - cimbalom Lásd Cimbalom szót.
cenk - kutyakölyök Mongol: csinege ügei = gyenge, kicsi
cinka - 16 évnél fiatalabb kislány. Gyenge, vékony. Mongol: csinege ügei = gyenge, kicsi.
család - gyerekek Lásd Család (1) szót.
csángat - harangozik Török: csan = harang
csarmal - zajt csap Mongol - török: csar = csikorgás, ciripelő hang, éles hang.
csérdzsig - térdig cs = t d = dzs ősi szótörzések.
csészke - gyáva Mongol: csöszün ügei = bátortalan
csiricsaré - több színű festés ; ricsaj. Mongol: dzsiura = vegyes, összekevert. Mongol: dzsiru = festmény.

Mongol: dzarimdu(g) , dzörige = felemás, eltérő, ellentmondó. Mongol: dzirüm ügei = ízléstelen
Mongol: csur csar = zajong, lármázik
csordaveréb - verébcapat. Ősi fordított sorrend, mint a csireáda szó esetén.
csokonyitor madár - harkály. Fa ágát ütögetve nyitja fel annak kérgét férget keresve.
Török: csakil = odaverődik, odaütődik
csőtörökbúza - kukoricacső Ősi fordított sorrend
csürrentő - síp. Lásd csarmal szót.
darabánca - targonca, teherszállító. Két személy által vihető, deszkákból készült teherhordó eszköz
Mongol: daru, daraa = teher. Mongol: bandza = deszka, falap.
dulgy - tőgy Lásd tőgy szót.
dzsakor - sűrű (erdő), gyakori alma – sűrűn termő alma. Lásd gyakor(i) szót.

darabánca.

dzsöndzs - gyöngy Kínai – mongol: dzsindzsu = gyöngy. (csángó szó őrzi az ősi formát)
eketakarító - ösztöke Nem az ökröket ösztökélő bot, vas végű bot !
élé - koporsó. Halott elhelyezésére , eltemetésére szolgáló láda. Török: ölü = halott
elhabar(ít) - paraszt elterít, szétkotor. Lásd Habar és Hadar (2) szavakat.
endel - hány, okád, hándál. Mongol: könggebsile (hönggebsile) = könnyít, enyhít
Mongol: köndeyire(g)ül (höndeireül) = üressé tesz, kiürít.
erüssend - erősen csángó dendelés. Lásd dendelés szót.
esztend - ezután csángó dendelés
falund - falun csángó dendelés
felu, folu - falu. Mongol: bayiri (fayiri, faili) = szállás, lakhely, közös szállás.
fene - rossz betegség Török: fena = rossz
gamatság, gamaccság - genny, mocsok, szenny, kosz. Török: kemlik = rossz, csúf dolog
Mongol: komoal = lószar.
gidzigél - csiklandoz Mongol: gidzigede = csiklandoz
gyelok, jelok - egyáltalán Török: yalniz = egyszerűen, csak, egyedül. (egyszerűen, hogy jut eszedbe ?)
ha felakasztata lenne magat - ha felakasztotta volna magát. lenne = volna
háj ! - menjünk, gyere már ! Török: haydi = nosza, rajta ! Hajde, gyerünk !
haldoklók biztos késáló - haldoklók biztos támasza, vigasztalója. Lásd kása szót.
hejind - helyén csángó dendelés
hoa ? - hová ? Mongol: kaa (há) ? = há, hová ?
höncsök - vakond. Földtúrást, honcsot, hompot készítő rágesáló. Lásd Honcsok és Homp szavakat.
iean - leány, lány Mongol: an(g) = repedés, hasadék, nyíladék, nyílás. (női nemi szerv)
innap - ünnep Lásd ünnep szót.
kencs, küncs, kücs - kincs Mongol: küdzsüübsci = nyakravaló, nyakék
kása - támasz, vigasz. Mongol: köszi = megtámaszt. Mongol: kögdzsige (köcsige) = felvidít
keszépil - mészáros. Török: kaszap = hentes, mészáros. Török: keszcsi = vágó.
kigyija (kidia) - zúzmara. Mongol: küiten (küiden / hüiden) = hidegség, fagy.
kiron - vasszeg. Kötőelem. Mongol: kerü, kere = összeköttet. Mongol: kuriya = egybe fog, összegyűjt.
kobila – ekecsúsztató vas. Lásd Kabola (2) szót.
kontomác - veszteglő hely. Mongol: konoul = napot, éjszakát eltölteni készlet.
Mongol: tomolcsa = előre - hátra járkál, forgolódik (egy helyben)
koton - falu. Ujgur – mongol – ainu : kotan = falu
köpü – méhkas, kaptár. (üreges fatörzsből kivájt kaptár.) Mongol: köb = mélyedés, gödör
kucs - kutya Mongol: kucs = ugat a kutya
kurkalia - kurkálja, keresi, kutatja Lásd kurkál szót.

kútgárgya - kútkáva, kútkeret. Lásd gárgya szót.
lámba - lámpa Lásd Lámpát gyűjt kifejezést.
madjar, magyar - magyar. Lásd magyar szót
menjen bé a kezibe annak. - álljon a kezére a munka, dolgozzon
mező - kivágott erdő helye, erdőirtás helyén létesített termőföld. Lásd mező szót.
mijesnap - hétköznapi, művesnap, dolgozó nap. Lásd mi, mű és munka szavakat.
mocókos - makacs, önfúj. Mongol: mudzii = önfúj, csökönyös
nab - Nap égítést, hétköznapi. Lásd nap szót.
rémfa - (rénfá) - szerfa, gerenda, 4 rúdon álló szolgafa, melyre a levágott disznót ráemelik, felakasztják felbontás, feldarabolás végett. Rénfára akasztották a pásztorok a bográcsot főzéskor.
Német: Renkstange = emelővas. Német: Rennstange = bontóvas
Sérig haj. Csángó Nagypénteki imában: Krisztus urunk sérig haja..... hosszú, göndör, szőke, sárga, aranyló ?
Török- mongol: sari(g) = sárga, szőke (aranyló)
Török: szaril = tekeredik, kanyarog, görbül----- göndör
Mongol: siru(g)lul = becsavart göndör

VAS MEGYEI, ŐRSÉGI TÁJSZAVAK:

Többször bejártam az Őrség és Vas megye tájait. Néhány érdekes tájszót feljegyeztem.

bosztóhó - durva. Mongol: baadzali (bácsali / bászali) = durva, faragatlan, nyers. + tahó szó.
csepőtés - bozotos. Lásd csép szót.
csösszen - súrlódik valamilyen felületen. Lásd csiszol szót.
dőher - kövér Mongol: dügerig (düherig) = kerek
döndőrej - kövér Lásd dundi szót. + Német : Reich = dús, bő
gebula - betegség, megfázás Lásd gebed (2) szót.
geggyül valakit - gondoskodik valakiről. Mongol: kookoyila (gógoila) = gondoskodik
gyömbül - begyömösöl Lásd gyöm szót.
gyótény - szulák, gyom. Növényt károsító, gyengítő gaz. Török: kötü = rossz, haszontalan, ártó, tönkretévő.
hömbölődik - legurul. Lásd hömbörög szót.
ízvíz eszű - buta. Lásd íz (1) szót.
kágyilló - meztelen csiga. Nyálkás, ragadós, lassan haladó. Kagyló ?
keta - nyom. Lásd ketős szót.
kiimporít - kiharcol, kizavar. Német: Imperativ = parancsoló, felszólító mód.
kiszab - kitép. Mongol: szabarkai = tépett
kulló - négykerekű, háztartási kis szekér.. Lásd kuli (3) szót.
kutymorog - emésztő hangot ad ki. Gyomor morgása, korgása, bőfögés. Kuty – morog
Mongol: kodoodu (kótu) = gyomor; állati gyomor, mint tároló. Disznósajt tároló – kata.
Gyomor morgása.
leppül - mutogat, integet, kezét függőleges irányban mozgatva. Német: lüpfen = megemelni.
meg van mekkenve - elbambul. Mongol: moko = tompa, gyenge. Eltompul. Mongol: mekei = zárkózott
ölömbül - ordítzik, tombol. Mongol: uulamcsila = magán kívül jajveszékel
pazul - pazarol. Lásd pazarol szót.
pelyvakutyó - szénáspajta, pelyvás házikó. Széna szárító, tároló. Mongol: kataalga = kiszárít
pencizik - lefekszik. Lásd pencál szót.
pisztergál - piszkál. Lásd piszkál szót.
rempül - szid. német szó ?
szétposszan - kipukkan puszsanó hangot adva. Lásd lóposzogó szót.
szőcsiny - szemölcs. Dudorodó kis kinövés bőrön. Török: szacs = domború
vindő - zsíros bődön. Lásd vendő szót.
viribül - későn ébren van. Virraszt. Lásd virrad szót.

A **Pityerszer** szót úgy értelmezik, hogy pacsírta szeglete.

A szerek egymástól még látótávolságban lévő határőrző családok jurtái voltak. Mindig a jurta tulajdonosáról nevezték el a szert. A pacsírta értelmezés félrevezető lehet.

Vas megye és Vas hegy a magyar Vos / Vas tulajdonosáról kapták nevüket.

Honnan erednek azonos jelentésű szavaink eltérő torzulásai ?

enni

jönni

hinni

evés	jövés – menés	hívó
eszik	jössz	hisz

MONGOL SZAVAINK ANTROPOLÓGIAI IGAZOLÁSA.

A mai hivatalos állásfoglalás szerint nem volt kapcsolata a honfoglaló magyarságnak a mongolsággal.

Más vélemények szerint maximum 6% lehetett az arányuk.

A mongolság jelenlétét igazolja a honfoglalók között az általam készített **12 862 fotó** is a Kárpát-medencében élő mongolid típusú magyarokról. Elgondolkodtató, hogy 1100 évvel a honfoglalás után még ennyi ilyen típusú magyart találtam úgy, hogy **csak minden kétszázadik** magyar iskolában, településen voltam.

Természetesen nem azt akarom bizonyítani, hogy a honfoglaló magyarság mongol népesség volt, maximum 25 -30 %. Magyarokhoz csatlakozott mongol népesség. A magyar belső – ázsiai türk vagy ujjur eredetű nép.

A magyarokhoz csatlakozott mongolság határőrző feladatot kapott a magyaroktól.

Részlet a „Mongolság a Kárpát-medencében” című könyvemből. Magán Kiadás. Pécs. 2008.

A genetikai jegyek vizsgálata.

Napjainkban a magyarság között fellelhető ázsiai (többek között mongol) genetikai jegyekre többen csak legyintenek. Szerintük a magyarság óperzsa, sumér, ógörög, szkíta, urali eredetű.

A Japán Tudományos Akadémia a Szegedi Tudományegyetem bevonásával az 1960-1970-es években genetikai-marker vizsgálatokat végzett a magyarság körében a nyugati megyéinkben és Székelyföldön.

Az eredmény: a vizsgált népesség 60 %-ban hordozza az ázsiai jegyeket ! (mongolfolt, mongol szemredő, B vércsoport, tejérzékenység, egyenes szálú sötét haj, széles járomcsont, alacsony termet, rövid orr, mandula ívelésű szem, összenőtt szemöldök...) Munkáimról megjelent cikkekre dr.Vadász Dénes orvos így reagált:

„ Az Ön által írottakhoz fűzném, hogy magam gyakorló orvosként itt a nyugati végeken (valaha gyepe volt, akárcsak Székelyföld) gyakran láttam csecsemőknél, kisgyerekeknél a mongolfoltot – és még gyakrabban – a szemeken az ún. mongol – redőt. Ez a belső szemzugban jelenik meg egy kifejezett bőrlemez formájában, amely fedi a könnypontot és az arcnak – legalább is gyermekkorban – kifejezetten mongolos megjelenést ad. A Japán Tudományos Akadémia az 1960-70 – es években genetikai- marker vizsgálatokat végzett itt a nyugati megyékben és Székelyföldön. A népesség 60 % - ában kimutatták az ázsiai származást.” (2007. évből való levél részlete.)

Ismerőseim segítségével Magyarországon és Székelyföldön 12 szülészeti klinikán 6 hónapon át figyeltük meg a mongolfolt előfordulási arányát. Magyarországon **2005. évben ez az érték 28 %, Székelyföldön 62-70 %** .

Ezer év múlva már nyomát sem fogjuk találni az ázsiai jegyeknek a magyarság között. Az akkori kutatók joggal állítják majd, hogy semmi köze nem volt a magyarságnak Belső-Ázsiához.

A mongolság jelentését igazolják azok a külföldi egyházi-és világi méltóságok, utazók - a visszaemlékezéseikben - akik Magyarországon jártak.

Ottó freisingeni püspök az 1100-as években, Bertrandon de la Brocquiere 1433-ban, Montagu(t) Mária 1717-ben, Beudant francia mineralógus 1818-ban, Edwards és Diefenbach 1829-ben, Hans Normann és Franz Müller 1833-ban, Hervé 1887-ben, Gobineau francia gróf 1890 –ben.

Ők azt írják visszaemlékezéseikben, hogy „sok mongol arcot látni a magyarok között.”

Ligeti Lajos a „ Magyarok őstörténete” c. munkájában azt írja, hogy **„a honfoglalók két törzse belső-ázsiai eredetű.** Vezető rétegük (népességük is) pregnáns mongol arcvonású volt.”

Sokan azzal érvelnek, hogy a mongolfolt más népeknél is előfordul. Alapvető hibát látok az értelmezésben. Más népeknél is előfordul ez a folt, de más-más színárnyalatban! (rózsaszín, piros, vörös, zöld, sötétkék.)

A korrekt megnevezése : „szülés okozta pigment folt”. Szülőt okozta megnyomódásból eredő elszíneződés. A „ mongolfolt” azért érdemel kiemelt figyelmet, mert ez a mongol, magyar, székely csecsemőknél azonos színárnyalatban fordul elő!

(Zarfl M 1925. Comas J 1966. R.Martin – Karl Saller 1955.)

Érdekesnek találtam, hogy a mongolid arcúak szeme színe zömében barna, kisebb mértékben kék, zöldes.

A zöldes szemszín és a mongoloknál kissé nagyobb orr az ujjur (yugar) emberekre jellemző.

Luschan antropológus a magyarsággal kapcsolatos vizsgálataiban azt írja: „ Olyan jelenségeket találtam, melyek Belső-és Kelet-Ázsiával való régi összefüggésekre utalnak, aminők a keletázsiai arcok gyakori előfordulása, a kettéosztott járomcsont, a pillaszőrök konvergenciája és a mongolfoltnak viszonylagos gyakorisága.”

Kollmann vizsgálatai azt mutatták, hogy :

„ Nagykanizsa vidékén, a Balaton környékén, Budapesten és környékén észrevette a mongoloid bélyegek előfordulását.” „Ezekben ő belsőázsiai nyomokat látott „

A 12. században hazánkban járt utazók egyértelmű megjegyzéseket tettek a „ mongolos arcokra”.

„ Joggal arra következtethetünk, hogy elég nagy számban kellett a honfoglalók között olyan keleti mongoloid típusoknak, akiket a nyugati emberek furcsának tartott.”

A képekkel nem azt akarom bizonyítani, hogy a magyar nép mongol volt, de a honfoglalók között volt mongol népesség, közel 28 -30 százalékban.

Beudant híres francia minerológus 1818-ban, továbbá Edwars

1929-ben azt írják - Magyarország legeldugottabb vidékein is járva, - hogy „, meglehetősen sok kerek fejet, alacsony, futó homlokot, ferde vágású szemeket felemelkedő külső szöglettel, rövid lapos orrot, vastag kiálló ajkakot, lapos nyakszirtet, gyengén fejlett szakállat, alacsony termetet lehet látni a magyarok között.” (mongol típus).

Fr.Müller etnográfus szerint „a magyarság rasszkeveredés útján jött létre. A mongol rasszhoz tartozó egyik ugor törzsszel való keveredésből.”

Erre utalhat az a tény, hogy finnugor szavaink 60% -a megtalálható a mongol nyelvben.

Paul Topinard francia antropológus szerint : „ A magyarok rasszbelileg a mongol irányba sorolhatók.”

Stratz osztrák antropológus szerint: „ A legtöbb mongol vért természetesen a magyarságban találni.”

E.Fischer (1923) „ A magyarok, mint mongol törzs vonultak be

(a Kárpát-medencébe) , keveredtek a közép-európai lakossággal, akkor is, ha újból fellépnek a régi típusok.”

Saller szerint : „ Magyarország rassztörténelmében a legnevezetesebb jelenségnek a mongol bekeveredést tartja.

A mongolokhoz közel álló alakok legelőször a hunokkal jelentek meg itt, azután az avarokkal s végül a magyarokkal.” Akik ugyanabban a közegben nap, mint nap látják egymást, azoknak nincs összevetési alapjuk az arctípust illetően. „ **A magyarság nem európai rasszelemeit a külföld hamarabb felismerte és határozottan körvonalazta, mint mi magunk. A külföld jobban, gyakrabban, és főleg mélyrehatóbban érdeklődött a „magyar típus” kérdése iránt, mint mi magyarok.”**

Ezen megfigyelések ellenére úgy gondolom, hogy az ősmagyar nép türk eredetű lehetett. Azért látott a sok külföldi sok mongolos arcot a határszéleken és egyes országrészekben, mert a magyarok a határvédelemmel a hozzájuk csatlakozott népességet bízták meg. Pl. székelyek, besenyők, kunok. E népek között sok volt a mongolos arcvonású.. A mai mongolok szerint az avar és besenyő nép mongol volt. A besenyőknek két ispánsága is volt Tolna megyében.

A finnugor népek és a magyarok között előforduló genetikai hiba a tejrészékenység még nem jelent genetikai rokonságot is, mert a nomád népeknél egymástól függetlenül létező genetikai jegy a sok tejtermék fogyasztástól.

Néprajz.

Az ősmagyaroknál, mongolságnál a **gyász színe a fehér volt.** (az indiaiké is). Ormányságban, Sárközben, Somogyban ,Erdélyben az 1930-as évekig a fehér volt a gyász színe. (csa(g)ala mongol szó = fehér gyászruhát visel). A hunok és az ősi mongol népesség (magyarok is) a halottnak a sírba helyezése előtt a **sírba nyilaztak.** Az ősi mongol hiedelem szerint mielőtt a halottat a földbe, barlangba helyezték volna, nyilazással el kellett pusztítani a föld gonosz szellemét, nehogy a halottba költözzön és az nem találkozik őseivel (ősei szellemével.) (orolang = halottba bújó szellem – mongol - tibeti szó.)

A **székely kapu** hagyományát a székelység a Kínai Nagy Fal közeléből, a letelepedett kínai népektől vette át és hozta a Kárpát-medencébe. A székelyek Tamási Áron síremlékén **mongolos arcfigurákkal** emlékeztek meg őseikről.

A székely kapuk **nap és hold motívuma** a mongol címerben is megtalálható. A csángók házainak faragott oromzatán gyakran volt látható az egymással szemben ágaskodó két **sárkány figurája**, melynek hagyományát Ázsiából hozták. Hitük szerint a sárkányok megvédik a házat a tüztől.

A kínaiak szerint a sárkányok megvédenek a nagy esőtől, és elviszik a villámot. A csángók magukat ázsiai eredetű népességnek tarja. Himnuszuk is úgy szól: „ mert mi is magyarok vagyunk, még Ázsiából szakadtunk.” A csángók megőrizték az ősi hun **nap -és holdimádó** pogány vallásukat. A csíksomlyói búcsú másnap

hajnalában felmennek a hegyre, hogy imájukkal köszöntsék a felkelő napot. A Babba Mária valójában az ősi Napistennő alakja, katolikus vallásba átmentve.

A csángók a feljövő holdhoz is imádkoztak régebben. Az ősi időkben templom hiányában napkelet felé fordulva imádkoztak.

A **bálvány(fa)** az ősmagyaroknál egy hosszú póznára elhelyezett lókoponyából állt. A bálványt forrásokhoz, akolhoz állították, hogy távol tartsa a rontó szellemeket az állatoktól.

A mongol **balag** szó bajt, kárt ártalmat jelent. Az **andagar** szó jelentése: valami ellen, valamivel szembeszegülve. Bal-an = baj, kár, rontás elleni. (Bálvány v- néma). Lásd még **Sasfa** címszót.

A legtovább a székelyeknél maradt meg a bálványfa hagyománya. Amikor a jószágot már otthon tartották, akkor a jurta elé állították a bálványfát. Később ez az oszlop, mint bálványfa a székely kapu szerves része lett.

Kabala = bajtól, rossztól védő tárgy. (pl. lókoponya). Gabala = koponya Ujgur-indiai szó a mongol nyelvben)

Ősi fehér gyászruha viselet az Ormányságban.

Sárközben is viselték az 1940-es évekig!

Mongol: **csa(g)ala** = fehér gyászruhát visel.

Ősi magyar fehér gyászruha viselet. Csököly. 1950.

Somogy megye. Illés Mihályné. Bözsi néni.

Székelyeknél is sokáig fehér volt a gyász színe.

A fehér gyászszínből mára annyi maradt, hogy fehér szalagot kötnek a fejfára és fehér virágot tesznek a sírra.

Népzene.

Csajághy György pécsi zenekutató szerint a magyar népzene **többek között a burját mongol népzeneire hasonlít.** Bajkál – tó vidéke. (Lásd a településnevek összehasonlítását - Burjád, Borjád falunév.)

„A nyújtott és az éles ritmusok, valamint a szinkópia, mint ritmikai elemek igen gyakoriak a türk. és egyes mongol népek dalaiban.”

Da Yaxiong (Da Yasiong) kínai zenekutató a következőket írja 1982-ben:

„A Hexi-Corridornál (Kanszu tartomány) élő **yugur** kisebbségnél végzett kutatásaimat a következőkben összegezhetném: a **yugurok** és magyarok népdalai között sok a közös vonás. Nemcsak pentaton, hanem ereszkedő dallamú, hangsúlytalanul végződő, kvintvártós mindkettő. Azonosak a visszatérő dallamok zenei komponálása is.” A „beli, belii „– aludj szó megtalálható a yugar, csángó, népnél.

Du Yaxiong kínai zenekutató szerint előfordul e szó Mongóliában is. A Gardon húros zeneszerszám a mongoloknál is megtalálható.

E kutató szerint „a ma ismert négysoros népdalok kezdeti formája a kutatások szerint ugyanaz lehetett, mint amit az ázsiai területeken még őriznek, két egymásra rímelő sor, avagy a négy sor keresztrimes formája”. Sokévi kutatásának eredményeként állapította meg, hogy a hanok egyes dalaikban ugyan alkalmazzák a fenti rendszert, **ám csak azon népek őrzik népzenejükből, amelyek a Bajkál, a Külső - Bajkál, a Mongol-fennsík mentéről származnak és a Kárpát-medence magyarjai.**”

A (lábon álló) hegedű a magyarok ősi hangszere volt Ázsiában.

Szájhagyomány.

Bars, Hont megyéből, Csallóközből való idős felvidékiektől gyakran hallottam, hogy „Eleink Mongóliából kerültek ide.” Erdélyben, Szejkefürdőn 1975-ben idős székelyekkel beszélgetve a következőket hallottuk: „Ne Magyarországról, íróasztal mögül mondják meg, hogy milyen nép a székely ! Mi ezer éve tudjuk, hogy őseink Mongólia területéről jöttek. Csaba hun királyfi népének utódai vagyunk, ősi határőr nép. A csángók a testvéreink.”

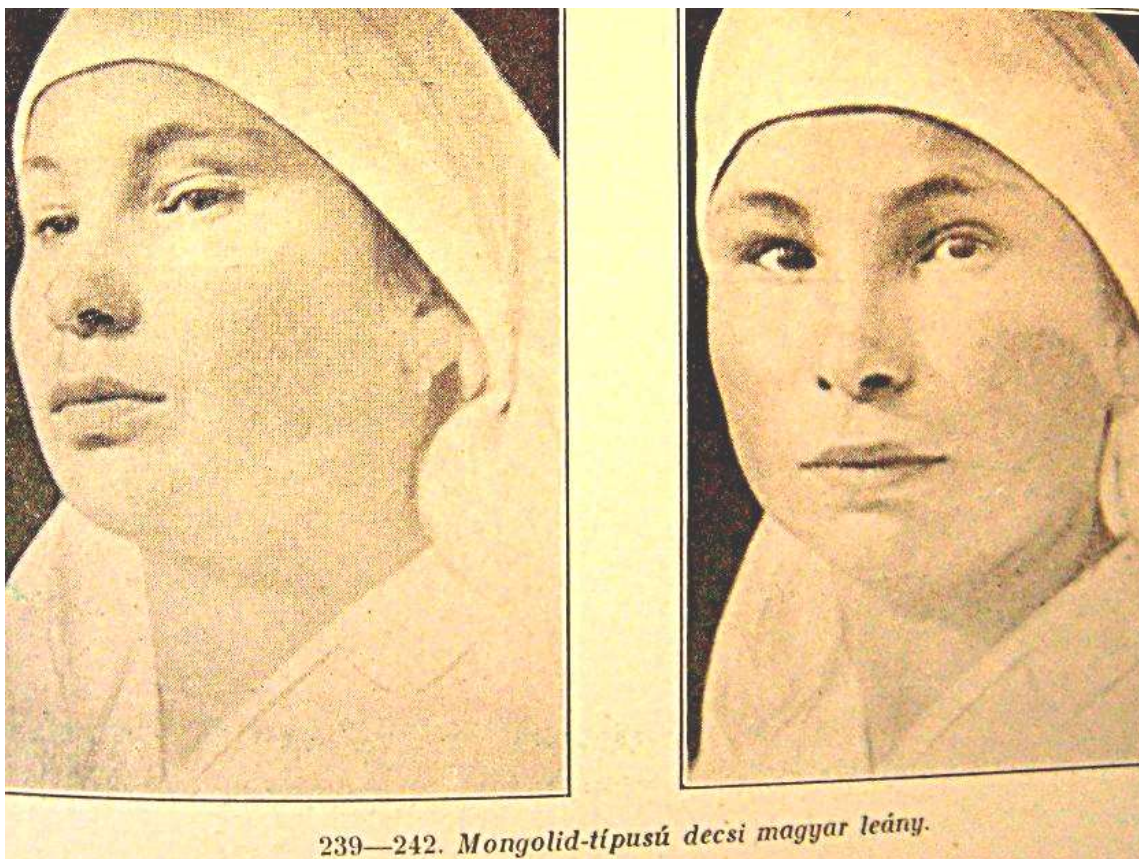
Talán hazudtak a felvidéki és székely öregek. Évszázadok óta történelmet hamisítottak apáról fiúra? Kik vagyunk, hogy felülbíráljuk a szájhagyomány útján őrzött emlékeiket?

Felvidéken, a Garam folyó melletti falvakban, Csallóközben előforduló mongolos arcú népeiségre azt mondták, hogy: „**Ők a magyarság másik fajtájából valók !**”

Ezek után lássunk néhány képet magyarokról , székelyekről, melyekkel nem azt akarom bizonyítani, hogy a magyarság mongol nép volt. Az viszont körvonalazódik, hogy mongol népeiség is volt a honfoglaló magyarok között. Legfeljebb 3 törzsnyi , a teljes honfoglaló népeiség 28 – 30 százaléka. A kunok között is volt mongolid típus.

Székelyudvarhely 1949. Erdély.

239—242. *Mongolid-típusú decsi magyar leány.*

Mongolid típusú magyar lány. Decs. Tolna m. 1926. Széna Béla-A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai.

Zalaegerszeg. 2003.

Zomba. Tolna m. 2002.

Zalaegerszeg 2004.

Zalaszentgrót 2000.

Bernecebaráti. Nógrád megye 2001.

Csíkszereda. Erdély - Székelyföld. 2008.

**Magyarvalkó. Kalotaszeg vidéke. Erdély. 1894.
Magyar lány.**

**Mongol lány. Ulanbator. 2010.
Összehasonlító kép. Fotó: Széna Béla**

Magyar férfi. Bernecebarát. Nógrád m. 1940.

**Magyar nő. Hosszúhetény. Baranya m. 1924.
Sémérintős hajviselettel. (japán arcvonás)**

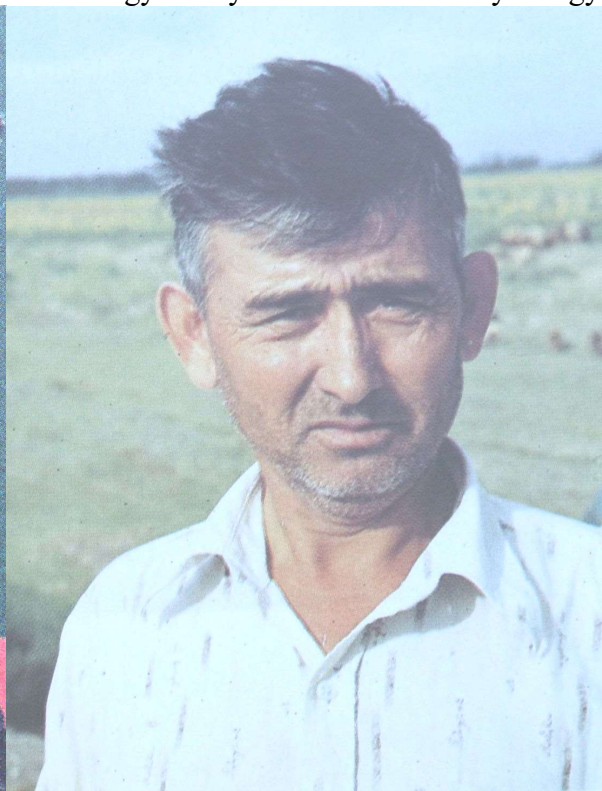
Nagycsány. Magyar lány. Baranya m. 2008.

Ázsiai arcvonású magyar fiú. Pécs. 2018.

Ázsiai arcvonású magyar nő. Budapest. 2015. Magyar lány. Pécs. 1997. Baranya megye.

Yinxindzsísz. Yugar lány. Kína, Kanszu tartomány. Yugar férfi Kanszu tartományból
A yugarokat, ujgurokat tartják a székelyek, magyarok legközelebbi rokonainak.

Ázsiai arctípusú (mongolid) finnugor nő. 2012. Siófok. Finnugor Világkongresszus.
(Fekete haj, mandulaívelésű szemrés, alacsony termet – ősi finnugor típus.

A MAGYAR NYELVBEN ELŐFORDULÓ KINAI, TIBETI, INDIAI EREDETŰ SZAVAK

Elgondolkodtató, hogy milyen nép és honnan hozhatta e szavakat. Hol érte a magyar nyelvet kínai, indiai, tibeti nyelvi hatás? Minden bizonnyal nem az Urál hegység vidékén.

Ha elfogadjuk azt a tényt, hogy magyar nyelvben azért vannak szláv, germán, latin szavak, mert ilyen népek környezetében élünk. Azt is el kell fogadnunk, hogy azért vannak a magyar nyelvben kínai, indiai, tibeti szavak, mert a magyarok ősei e népek közelségében éltek. Tekintve, hogy kínai szóból van a legtöbb a magyar nyelvben, azt valószínűsíti, hogy a kínaiak szomszédságában élhettek, Belső –Ázsiában.

Kara György: Mongol – magyar szótárában e szavak egy részénél az áll, hogy kínai, tibet, indiai eredetűek. Más szavaknál az „**uygur** - kínai, **uygu r**- indiai, **uygur** –tibeti „megjegyzés áll.

Ez azt jelenti, hogy e szavak direkt úton illetve uygur közvetítéssel kerültek a mongol nyelvbe.

KINAI EREDETŰ SZAVAINK

1.

magyar: bambuc (székely szó) – cukorka. (m – néma).

mongol: bobo - édesség

kínai: bo b o - édesség

3.

magyar: bárca- címke, fatáblácska

mongol: payidzsa (baica) – címke, fatáblácska

kínai: pai' zi – címke, fatáblácska

2.

magyar: bazárka - (rőzse)köteg szállító

mongol: badzsa - köteg

kínai: ba' dza - köteg

4.

magyar: butykos – boros kulacs

mongol: butan - boros köcsög

kínai: bu tan - boros köcsög.

5.
magyar: cankó - megsavanyodott sör, bor
mongol: dzsanguwasa – savanyúság
kínai: dzan guwasa – savanyúság
7.
magyar: csempe – téglá,égetett kerámia (m = n) csenpe
mongol: dzsöng – téglá
kínai: zhuan – téglá
9.
magyar: csízió – időjárást, jóslatokat, álmfejtéseket kimutató, felsoroló jegyzék, kalendárium
mongol: csesze – kimutatás, lista,
kínai: ce' zi – kimutatás,lista
10.
magyar: csoze – hitvány, naplopó
mongol: dzsiadza – valaminek a hitványa
kínai: zha' zi – hitvány
11.
magyar: csuha – durva szövésű, vastag szálú szövet.(h – néma)
mongol: csuuyangbuu – durva szövésű, vastag szálú szövet
kínai: csuyangbu – durva szövet
12.
magyar: daku – ködmön, télkabát
mongol: daku – suba, télkabát
kínai: daku – télkabát
14.
magyar: dobogó - emelvény, rámpa
mongol: tabcsang(dabcsang) – emelvény
kínai: dao chang – emelvény
16.
magyar: dörzsölő – súroló, tisztító eszköz
mongol: tuudzsuu – nyeles padlósúroló, vesszőseprő
kínai: tiao' zhou – súroló, vesszőseprő
18.
magyar: gyöngy
mongol: dzsindzsüü – gyöngy (dzs = gy)
kínai: zhen zu - gyöngy
- magyar: hegedűl
mongol: kögdzsimde(högdzsimde) – zenél, muzsikál
kínai: hög zi - hangszer
20.
magyar: jottányit sem enged (a földjéből) -
egy kapavágásnyit sem enged (a földjéből)
mongol: jootuu - csákánykapa
kínai: jootuu - csákánykapa
22.
magyar: kemence
mongol: qandzsü – ágykemence
kínai: kang zi – ágykemence
24.
magyar: kies – díszes, szép
mongol: kiyadzsa – díszes szegély
kínai: kia' za – díszes szegély
6.
magyar: csákánykapa
mongol: dzsegetüü - kapa
kínai: zhou tou - kapa
8.
magyar : cséza - kétkerekű, könnyű hintó.
mongol: dzsiudza - gyaloghintó
kínai: dziao ' zi - gyaloghintó
13.
magyar: deszkapalló
mongol: daszinga – palló
kínai: da' sin – palló
15.
magyar: dohány (h – néma) dohány - doán - doján.
mongol: daya – dohány
kínai: da' yen – dohány
17.
magyar: fentő – kukoricacsöveknek,
fokhagymának hosszú, zsinórszerűen
összefont füzére.
mongol: füntüüdze – zsinórtészta
kínai: fen' tao' zi - zsinórtészta
19.
magyar: hegedű
mongol: kigili (higili) - hegedű
kínai: hög zi - hangszer. Hög-licsi - hegedűs
- magyar: hegedűt felhangol
mongol: kög neyile(g)ül (högneyleül) – hegedűt
hangol
kínai: hög - hegedűt felhangol
21.
magyar : kecele -- díszes ünnepi kötény.
Csikkal díszített szőttes
mongol : kiyadza = díszes ruhaszegély
kínai kia ' za = díszes szegélyű selyemköntös
23.
magyar: keserűső
mongol: siü – keserűső, salétromsó
kínai: xiao – keserűső
25.
magyar: kocsi
mongol: güüşzing(kücsing) – kocsikerékagy
kínai: gü xiang'

26.
magyar: koncsa (felvidéki) – mellény
mongol: qandzsiyar – mellény
kínai: kan dziar er – mellény
28.
magyar: korsó
mongol: quu – korsó
kínai: kuu – korsó
- 30
magyar: kulacs – lopótökből. A pásztorok az ősi időkben
lopótökből készült kulacsot használtak, melyet szíjjal
kötöttek a derekukra.
mongol: qulu – tök (növény)
kínai: hulu – tök
31.
magyar: kütyü, kütyő – kis zsákocska
mongol: küüdei – kis zsák
kínai: kuo ' dai' – zsákocska
33.
magyar: lámpát, (gyertyát) gyújt
mongol: laan bari(g)- gyertyát gyújt
kínai: la – gyertya
A lámpa szó Marco Polo révén jutott Kínából Itáliába.
35.
magyar: mar – ló első lábának magassága a talajtól a válláig
mongol: mar – hegedűláb
kínai: ma' r – hegedűláb
A hegedű használatát őseink a kínaiaktól vették át.
Az ősi hegedűk felső végére lófejet faragtak.
36.
magyar: máz - kence, olaj
mongol: madzsing - kence
kínai: ma' dzing - kence
38.
magyar: mirmur – macska
mongol: muura – macska
kínai: mao' r – macska
40.
magyar: pad
mongol: bandang (padang) – pad
kínai : padeng – pad
42.
magyar: pince – földbe vájt boltíves tároló
mongol: püngdzse – tároló, kamra
kínai: püng ze – kamra, tároló
43.
magyar: pirkál (székely szó) – írkál-firkál
mongol: bir (pir) – íróecset
kínai: pir – íróecset
45.
magyar: savanyúság
mongol: dzsanguwasa – savanyúság
kínai: dzanguwasa – savanyúság
47.
magyar: sujtás, zsinórdísz (su – tás = zsinór - dísz.)
27.
magyar: kongó vörös
mongol: qonda – kongó vörös
kínai: hong' dan' - vörös
29.
magyar: kubáj (felvidéki - csata) – víztartó edény
mongol: qubing – vízmerő vödör
kínai: kubing – vödör
32.
magyar: lazsaló, naplopó
mongol: ladzsang – naplopó
kínai: lazhang - naplopó
34.
magyar: lép, viasz
mongol: lab (lap) – méhviasz
kínai: lab – viasz
37.
magyar: mell – női mell
mongol: molcsog – gömb alakú kinövés
kínai: mol dzog - gömb alakú kinövés
39.
magyar: molyhos – bolyhos, bojtos
mongol: molcsog – bojt
kínai: mol dzog – bojt
41.
magyar: pálca (tájnyelvben: páca)
mongol: bandzsa (panca) – pálca, bot
kínai – mandzsu : ban-zi – pálca
- magyar: pincét, boltívet épít
mongol: püngküi – boltívet épít
kínai: püngküi – boltív
44.
magyar: puska, löfegyver
mongol: buu, puu – puska, ágyú
kínai: puu = ágyú
kínai : pao' jian' = rakéta
46.
magyar: sávoly, kockamintás kötés
mongol: sa – szitaszövet, fátýolszövet
(kocka minta hézagokkal)
kínai: sha – fátýolszövet, szitaszövet
48.
magyar: szabó

mongol: sza - zsinórdísz
kínai: sha - daşinda = köntös – sujtás
49.

magyar: szakács
mongol: dzuşuqacsi – tűzhely készítő.
Ósi jelentése : szakács

kínai: zao' hu' – tűzhely

51.

magyar: szecskázó, daraboló, reszelő

mongol: şadza- konyhai reszelő

kínai: ca' zi - konyhai reszelő

53.

magyar: színdarab

mongol: şzi – színdarab

kínai: xi (şzi) – színdarab

55.

magyar: szűő, szűő (ormánysági szó) - szövő,
szövet, szövőszék

mongol: csuuyangbuu – szövet

kínai: csuyangbu – szövet

57.

magyar: tengellyel kiegyensúlyozott (pl. hintamérleg)

mongol: dengşe – tengellyel kiegyensúlyozott

kínai: deng' zi – kofamérleg (mérleg)

59.

magyar: tofű, szójabab sajt

mongol: deüfü - szójabab sajt

kínai: dou' fü – szója sajt

61.

magyar: udvar

mongol: udal-oron

kínai: ou - t' o – udvar

63.

magyar : hús

mongol: kuusuun = hússal töltött zsiradékban sült lepény. Ujhur: khus = hús.

kínai: kuu' sun = hússal töltött lepény, tészta.

64.

magyar : köszvény. (túlzott húsfogyasztástól begyulladó ízületi fájdalom)

mongol: kuusuun = hússal töltött lepény. Ujgur: khus (hus) = hús.

kínai : kuu' sun = hússal töltött lepény

65.

magyar: kajszi = sárgabarack (kínai eredetű fa (és a szó is)

török: kayisi = sárgabarack

kínai: khai' xi ? (sárga gyümölcs ?)

66.

magyar: mécs, mécses, olajmécses

mongol: madzing = kence, lenolaj

kínai: ma' dzing = kence, lenolaj

67.

magyar: csiccsen, megcsiccsen - megromlik, megpenészedik, megsavanyodik

mongol: dzsiadza = rossz, valami hitványa, selejtje

kínai: zha' zi = selejt, rossz, valami hitványa

68.

magyar: köveszt = főz (v = b)

mongol: koobong = főzőlap

kínai : huo' pen' = főzőlap

mongol: şayibung – szabó

kínai: caifeng – szabó (c = sz) (f = b)

50.

magyar: szán = szánt, barázdál

mongol: şan(g) – barázda

kínai: şan g – barázda, szántás

52.

magyar: szín – tároló, fészter

mongol: şang – tároló

kínai: cang – tároló

54.

magyar: szükröny, láda ruháknak

mongol: şziüge, süüge – szekrény

kínai: chugui – szekrény

56.

magyar: szütyő – kis zsák, kis tarisznya,
szatyrocska

mongol: şziudai – zsák

kínai: şhou' dai – zsák

58.

magyar: tepsi, tálca

mongol: tebszi – tálca, tál

kínai: tebsi – tálca

60.

magyar: rönk, rönk

mongol: düngdzse – rönk, gerenda

kínai: dong' zi (gong' zi) – rönk

62.

magyar: zuan (székely szó) - kőso adózási
egysége. Meghatározott méretű téglatest
alakú sőtömb

mongol: dzöng – tégl

kínai: zhuan – tégl

69.

magyar: kuncolófa = sodrófa

mongol: gandzing = sodrófa

kínai: gan' zhang = sodrófa

70.

magyar: előcsajhos (csajos) = aratókat vezető, elől lévő személy ; leánykérés előtt puhatolózó asszony

mongol: dzayisang = vezető, előljáró

kínai: zhai ' shang = vezető, előljáró

71.

magyar: csantár = hordók alá tett gerendázat

mongol: csitüü = gerenda (csitüü - n – néma)

kínai: chi tü = éles szélű gerenda

72.

magyar : gapány = tűzhely

mongol: kobong = tűzhely

kínai: huo ' pen ' = tűzhely.

74.

magyar : Sárkány – lónév.

mongol: luu = sárkány

kínai: lu u = sárkány (repülni tudó égi állat--- égi táltos ló)

75.

magyar: póc, polc. (deszka, falap)

mongol: bangdza = deszka, falap

kínai: ban l zi = deszka, falap

73.

magyar: gyapot

mongol: dabuu (gyapú) = gyapot.

kínai: da' bu' = gyapot

76.

magyar: gyi ! lovat hajtó szó

mongol: gyá ! lovat hajtó szó.

észak – kínai: gyá ! lovat hajtó szó.

TIBETI EREDETŰ SZAVAINK

1.

magyar: bogács (g – néma)

mongol: bandzsoo- bogács

tibeti: pandzso - bogács

3.

magyar: szertartás

mongol: szor – bajt elhárító szertartás

tibeti: zor - szertartás

5.

magyar: cafrang, rang (tájszó)

mongol: sabrong – magas papi méltóság

tibeti: zhabs – drung - rang, papi méltóság

7.

magyar: rabonban (székely szó)- ősi (hun) székely táltos

mongol: lharamba – tudós láma, pap

tibeti: lha rams – pa – tudós láma

mongol: rabnayila – felszentel

tibeti: rab gnas - felszentelés

9.

magyar: kör, körvonal

mongol: (g)orti(g) – kör, körvonal

tibeti: skortigh – kör

10.

magyar: tétó (tájszó) – rögeszmés, bolond

mongol: dongtai (tontai) – rögeszmés

tibeti: gdon - rögeszmés

2.

magyar: bakus (erdélyi tájszó)- álarcos

mongol: ba(g) (bak) – álarc

tibeti: 'bag – álarc

4.

magyar: cirok – növény

mongol: dzsi(g)ur (csiur) – cirok

tibeti: dziur - cirok

6.

magyar: zsinór

mongol: szunta(g) – ötszínű zsinór

tibeti: gsung – thag – zsinór

8.

magyar: harang, kongó tárgy

mongol: qaran(g)a – gong

tibeti: mkhar – rnga – gong

magyar: körbeforgó világ

mongol: qorba – körbeforgó világ

tibeti: ' khor – ba - körbeforgó világ

11.

magyar: dongákból készült edény

mongol: dongbu – teáskanna fából vörösréz abroncsokkal
(a dongák összefogására)

tibeti: mdong – mo - kanna fából

12.

magyar: tilinkó – remegő hangú fuvola

mongol: lingbū – fuvola, furulya

tibeti: gling - bū - fuvola

14.

magyar: mumus, női ördög

mongol: mamu – ördögnémber

tibeti: ma-mo – ördögnémber

16.

magyar: megpirisznýesedik (székely szó) - megpenészedik

mongol: buriwa (puriva) – penész

tibeti: buriva – penész

17.

magyar: sámán (álarcban, magát révületbe táncoló „pap”)

mongol: csam (sam) – álarcos táncot előad

tibeti: 'cham - álarcos táncot előad

18.

magyar: szilke – ételhordó cserépedény

mongol: sil csab – üvegedény

tibeti: shel - üvegedény

20.

magyar: smaragd

mongol: maragad – smaragd

tibeti: marakata

22.

magyar: szappan

mongol: szabung – szappan

tibeti: sza – bon - szappan

(az angol nyelvbe is innen került , miként a tipp, póló, pogány szavak is !)

23.

magyar: tor, halotti tor

mongol: torbu – ételáldozat

tibeti: torbu - ételáldozat

25.

magyar: damnú parintya : látó ember (látó varázsló, halott látó)

mongol: domno = varázslással, kuruzslással gyógyító ember

mongol: börtöldze : homályosan látszik

tibeti : ndom no ba rinda

26.

magyar : ginga = harang (gong)

Mongol: kangki = megkondul

mongol: gangang = vékony falú porceláncsésze. (fordított harang alakú és kongó hangot ad.)

tibeti: kong dkar = vékony falú porceláncsésze.

27.

magyar: cula, csula : macska, vadmacska

mongol: dzsilar = macska

tibeti: byi – la = macska

13.

magyar: láma, pap

mongol: lama – láma, pap

tibeti: bla –ma - láma

15.

magyar: szobor

mongol: szubur(g)an – ereklyetorony, sztúpa
(szoborféle alkotás)

tibeti: suburqan – sztúpa

19.

magyar: takarosság, rend

mongol: diglem (tiklem) – rend

tibeti : sgrig –lam – rend

21.

magyar: szombat

mongol: bimba – szombat

tibeti: **spen** –pa – szombat

24.

magyar: lidércfény

mongol: luus – vizek szellemura

tibeti: **klu** – vizek szellemura

mongol: **durba**(g)ana – fellángol, lobog (tűz)

28.

magyar: porán, porám = nádméz, nádcukor

mongol: buram = nádméz, nádcukor

tibeti: bu – ram = nádméz, nádcukor

INDIAI EREDETŰ SZAVAINK

1

magyar: apáca
mongol: ubaszandzsza – vallásos fogadalmú világi nő(vér)
indiai: upasandza – vallásos fogadalmú nő(vér)

3.

magyar: boldogság
mongol: bodi – megvilágosodás, tökéletesség
indiai: bodi – megvilágosodás, tökéletesség

magyar: csodatévő varázskő
mongol: csindamani – csodatévő drágakő
indiai: csindamani – csodatévő drágakő

6.

magyar: divatlan (székely szó)- mértéktelen (gát, korlát nélküli)
mongol: divadadla – akadályoz, gátol
indiai: Devadatta - Buddha gonosz szándékú öccsének nevéből.
(aki gátlástalan, mértéktelen, mindenben akadályozó volt)

7.

magyar: koponya
mongol: gabala – koponya, fej
indiai: kabali - koponya, fej

9.

magyar: kurkuma – indiai sáfrány
mongol: gürgüm - indiai sáfrány
indiai: kürküm – sáfrány

11.

magyar: parány
mongol: barnamusz - szemer, atom
indiai: paramanu – szemer (parány)

13.

magyar: szombat
mongol: szancsiar – (ba) - szombat
indiai: sanaiscara – pa - szombat, Szaturnusz napja
Az óorosz nyelvbe is innen került a szó.

15. Cigány: bibas =buta

Mongol: bobi = buta

indiai :

2.

magyar: áldás
mongol: adis – áldás
indiai: adis - áldás

4.

mongol: csoda
mongol: sidi (csidi) – csoda, varázslat
indiai: siddhi - csoda, varázslat

5.

magyar: nádméz (székely szó)- cukor
mongol: sikir (csikir) – cukor (nádcukor)
indiai: sikir - cukor

8.

magyar : kopjafa , fejfa
mongol: gabala (kapaja) - koponya, fej
indiai: gabali - koponya, fej

10.

magyar: tipp, ötlet, elgondolás
mongol: taaburi(tapuri) – feltevés, megfejtés
indiai: taapuri - feltevés, megfejtés

12.

magyar : pötttyent = felékesít
mongol: badmarga = ékkő, rubin
indiai : badmaraga (patmaraga) = ékkő, rubin

14.

magyar: pogány - hitetlen
mongol: Barkan ügei (pakanügei – pakan) -
Buddha nélküli, Istentagadó, Isten nélkül való
Indiai: Barkan / Buddha

Uchiraltu a Belső-Mongólia Hohhot (Kökekota) Tudományegyetem nyelvész professzora közel 600 hun szót talált a kínai nyelvben. Ezek közül néhányat megtaláltam a magyar nyelvben.

„ A hun nyelv kutatásában sokat segíthetnek e hun szavak, melyek megvannak a türk, mongol, mandzsú , magyar nyelvekben is. A kínai nyelvben lévő több száz ősi hun szóra Otto Maenchen-Helfen is felhívta a figyelmet. Mang Müren a Belső-Mongol Egyetem professzora elmélete szerint közel 4000 hun szó van a kínai nyelvben, mely a közös eredetre utalhat. (2004). Polonyi Péter útikönyvében olvashatjuk, hogy a a kínai nyelvben lévő – lóvadásra vonatkozó – szavak nagyon hasonlítanak a magyarra, mely a közös hun nyelvi eredetre is utalhat. A kínai és mongol forrásokban is szereplő farkas és szarvas ugyanúgy megtalálható. Jól tudjuk, hogy a két állat fontos szimbólum volt a belső-ázsiai népeknél, a farkas főleg a türk népeknél (uygur), míg a szarvas a szkítáknál, hunoknál és magyaroknál jelenik meg. (Lásd Karácsony szavunkat.)

Uchiraltu nyelvész professzor a régi kínai hangtan alapján lejegyzett hun szavakat a korabeli kiejtés alapján átírta, majd megvizsgálta, hogy a korai türk és mongol szavak közül melyik a hangtanilag legjobban illeszkedő szó.

Párhuzamok magyar, mongol, japán szavak között.

Sok adatot találtam kutatásom során, melyek azt a gyanúmat erősítik, hogy a magyar, az ugor, mongol, japán, koreai, tibeti népesség 3000 évvel ezelőtt együtt élhetett Belső-Ázsia, Távol – Kelet térségében.

Bizonyos mértékű genetikai, nyelvi rokonságban álltak egymással.

E népek nyelvszerkezete is azonos. Sok azonos szót is találtam e nyelvekben. A japán nép is Belső-Ázsiából származó mongolid típusú nép. Lássunk néhány azonos szót a három nyelvben:

<u>Magyar</u>	<u>mongol</u>	<u>japán</u>
Akadály	<u>kaagdal</u>	iken, igi
Alacsony	alcsayi	asai, uwacchousi
Áskálódás		ishin
Barna	baraan	burunetto
Batyu		bandoru (bantoru)
Bátor	batar	<u>botsubbotsutaru</u>
Bélyeg	belge	biyoku
Bogár	baga (apróság)	baggu
Bokréta		bu-ke
Borsó	burcsag	pi-su
Borzas	burdzsigar	bosabosa (r-néma)
Cók – háztető oromzatán lévő kiálló, faragott cövek, oromdís.		(cövek – (v – néma) - cöek, cők)
	Chigi – sinto	
szentélyek oromzatos végén szarvszerűen felmeredő szarufa		(kínai eredetű szó)
Cók – faék	csogesogor	cho-ku
Csapkodás	csabcsi	choppu
Csecs, cici	cse(g)edzsi	chichi
Csend(ben)	szemken	csinsei
Cseppenként	csibda(g)ra	chobochobo
Cserél	dzsöri(g)ül	chigaeru
Csinos	goyo, goua	kyu –to
Csipetnyi, kevés		chippoke
Csobogás	sob (csob)	chiupunkan
Csoda	sidi (csidi)	shindou (tibeti eredetű)
Csúcs	csumcsaru	choushi
Csűr-csavar	<u>sirugla</u>	<u>suru</u> , sorasu
Dolgozik	tülgü (dülgü)	<u>tegakeru</u> (l – néma)
Düh	dogsín	doki
Ég(bolt)	<u>tengri</u>	ten, tenkuu
Énekel, dalol	dauu	utau
Énekel (hőseneket)	kayila	kayou
Enyhe	engke	onwa
Enyv (nyák)	nagta,	nikawa
Erdő	oi-tu-tai (r – néma)	uddo (r – néma)
Érkezik	ire	irassharu
Ész		eichi
Fájdalom	<u>aarigla</u> , <u>öröbdü</u>	urei
Fedél (kupak)		kyappu
Fizetés	acsu(g) (f – néma)	fuchi
Fon	e(g)ere	oru
Forgás	<u>gurbaldza</u>	<u>guruguru</u>
Forog		furu, fureru
Föld, táj	dayidu	daichi

Furulya		furu – tu
Golyó	güi, güyü	kyuu, kuiki
Gond	gunig	<u>kodawari</u>
Gőg	<u>kegszeger</u>	gougan
Gyenge	tengke ügei	<u>gunyagunya</u>
Hajlik	nayi(g)a	nejikeru
Harag	koroa (horoa)	hara
Ház, szállás	kota	kasho
Hegy	shang	san
Héj	kalisun (<u>halisun</u>)	hyouhi
Hideg	küiten (hüiden)	<u>hadasamui</u>
Ir (gyógyszer)		inro
Írás		ori
Jó, jószág	<u>jaszurkag</u>	jihi
Kábult (pl.máktól)	<u>mangsuura</u>	<u>mukankau</u>
Kanna		kama
Karol, átkarol	karilta	kurinchi
Kártolás-gyapjú fésülés		karutu
Kas –körbefonott tároló	kasi	kaisen
Kegy	keyide(g)ül	keitaku
Kevés (v – néma)	gömös	keishi, keishou
Kiabálás	kayila	kyo, kyoukan
Kín	könö(g)egde	kunou
Kocsi	köszüg (köcsüg)	ko-chi
	(kínai : gü – csiang = kocsi)	
Korom	kara	kuro
Kosz	kuszum	kaisen
Koszorú	kaszi, kacsir	koshiobi
Köb, mélyedés	köb	<u>kubomi</u>
Körbefordul	körbő, körbe	korogeru
Kulcs		kyuusho
Kút (köbőkút)	kudug	kubocsi
	(köb – gödör, mélyedés –ásott kút)	
Lány	ang	onako
	(repedés, hasadék - ány / jány)	
Ló	unua	uma
Magasztal	magta	megumu
Mar	mere	moeru
Mos	arilga	arau
Mozog	yabu	<u>oyobosu</u>
Nézd csak		naze
Nyak	nakii	nekku
Nyugodt	nugura	nagoyaka
Nyűg	nogta	nyu - sansu
Olvad	kayil	kayitu
Pocakos, kövér		pochapocha
Sár	siroi, sibar	chiri
Savanyúság	dzsanguwasa (kínai)	sansei
Segítő		sukete
Sík		saku
Siker		seikouri
Siklik		<u>sugisaru</u>
Sikoltás		sakebi
Sírás		sho-ro
Só	sor	shio
Sor	dzsiri, csuburi	shiri-zu
Sorvad (v- néma)	<u>szüire</u>	<u>shioreru</u>
Sujtás	sa (kínai szó)	suji
Súrol	sarala	suru, soru
Szablya		sza-buru

Szakad	dzsuuka	saku, sakeru
Szál	szilbi, szalaa	<u>saishi</u>
Szálka		<u>sakuhén</u>
Szállás	saurin	shaei
Szándék	szana	shian
Szánkó		<u>shinobyoru</u>
Szappan	szabung	shabon
(A tibeti sza-bon szóból ered ! Innen került az angol nyelvbe is !)		
Szék	iseri	isu, ishi
Szokás	dzsokis, dzsang	shikata
Szopik	amala	shaburu (sapuru)
Szög		<u>sokuhen</u>
Szűrő	saarla, sziarula	zaru
Tapadás (nyák)	niagda	nigiri
Távol (v – néma)		tooi
Teher , terü	daru	<u>dorangu</u>
Test		taise
Tömlőc		
Ünő	ünő	<u>onnagata</u> (nő, nőalak)
Vág, szel	ogtola	ugh
Vágás (készel)		kaisaku
Víz	uszun	usui, mizu
Zug	dzsüg	<u>sokuhen</u>

MONGOL és UJGUR NÉPESSÉG JELENLÉTÉNEK IGAZOLÁSA A HONFOGLALÓK KÖZÖTT A TELEPÜLÉSNEVEK VIZSGÁLATÁVAL.

Összesen 9200 magyar településnevet vizsgáltam meg a Kárpát-medencében. Az eredmény: **településeink nevének 70%-a ujjur, 30%-a pedig mongol értelmű !**

Sokak számára sokkoló, elfogadhatatlan. Azzal érvelnek, hogy a mongol nevek valójában türk nevek.

Sajnos ellent kell mondanom. E szavak nem találhatóak meg a török nyelvekben.

Az alapszabály itt is érvényes! Ujjur (ázsiai török) soha nem adott volna mongol nevet településeinek! A dolog fordítva is igaz! El kell fogadnunk, hogy a 30 % mennyiségű mongol településnév a honfoglalókkal érkező mongol népeiségtől származik. A mongol jelentésű településnevek közül sok a tatárjárás előtti !

Belső-Ázsia területének alaposabb vizsgálatakor sok kárpát-medencei települést találtam meg ebben a térségben

Részlet az „Őshaza keresés másképpen” című könyvemből:

Kárpát-medencei magyar - és belső-ázsiai településnevek összehasonlítása

ABASÁR	HOBOKSAR	Ujjurföldön
ALAG major	ALAG nuur (tó)	Mongóliában
NagyAR	AR – Horqin – Qi	Belső-Mongóliában.
KisAR	AR GALANT	Mongóliában.
ASZÓD a Galga patak árterében.	UST – Kut	Bargu.Burjátöldön
BAJÁNSENYE	BAJÁNHONGOR	
BUJÁNHÁZA	BAJÁNHOSUU	
	BAJÁNTEEG	
	BAJÁNOVOO	
BAJA	BAJAN	valamennyi Mongóliában
	BAIJANTAN (BAJANTAN)	városka Ujjurföldön
	BAIYU (BAJU)	Ujjurföldön
BAJA	BAYA ' ER BULAGECSUN	Ujjurföldön
(Bályok) BALUK falu	KANBALUK	Kublaj kán ősi székhelye (Kínában)

BALAT dűlő, BALATON tó
 BARAN magyar kabar törzs
 BARKÓ - ismeretlen eredetű, 50 falunyi magyar népesség Borsod, Nógrád, Hont megyékben.
 BORGOVÁN falu Csángóföldön. BARKÓ nevű falvaink.
NYÍRBÁTOR
GAGYBÁTOR
 BÁTOR férfinév
 BORJÁD falu Baranyában, Tolnában
 BOGDASA falu Baranyában
 BOGDASA dűlő Villánykövesden. Ombur és Mogul
 nemzetségfőké volt. Írásos emlék 1290
 évtől. A falu már előtte is létezett.
 BOGÁD falu
 BOGD falu
 BOR-Szörcsök falu Veszprémben
 BUGA magyar családnév
 - növények kúpos, fűtös virágzata
 - kis szarvú ,szarv nélküli állat (őz)
 -bugába öntik a vasat
NAGYCENK

CILIK családnév
 CSANDE személynév
 CSÁNY CHAN
 CSÚNY CHUN
 CO CHO

Megjegyzendő, hogy Erdélyben több településnek van
 CSÁNGÓ
 DABAS falunév
 DÉG falunév
 ÉG szó
 ÉRD

ESIK
 GALÁNTA falunév
 GYARMAT személynév, falunév
 HARSÁNY (Kara-san) hegy.
 HARSÁNY (hegy)
 HANGONY falu (hegyvidéken)
 A Hangony falu a „ barkó” népesség területén található.
 HEJŐ(Csaba), Hajós
 HETÉNY falunév
 HETÉNY falunév
 HORGOS

ISASZEG
 KABA
 KÁN régi neve CHAN
 KÁM CHAM
 KARA dűlő nevek

KARA patak
 KARA (Fekete patak) Pécsen
KARASICA patak Villánynál
 KARAKO falu
 KEK, KÖKE
 KOLOZSKARA falu Erdélyben
 KÓNY, KONYA falunév

BALETE HE ' ERCSUN városka Ujgurföldön
 BARANTURUN város Nyugat- Mongóliában
 BARGU – burját mongol népcsoport.
 ULAN-BATOR
 BÁTOR
 BAATAR városok Mongóliában
 BURIYAD , burját- mongol nép
 BOGDASHAN hegy (Úr– hegye) Ujgurföldön

BOGAT

BOR – Uzuur Mongóliában
 BUGA város Ny - Mongóliában
 a szó jelentése: szarvas, őz ; agancs

BAICHENG, TACHENG
 HUOCHENG,
 MOGUICHENG,
 DABANCHENG városok Ény – Kínában, Ujgurföld
 CILIK Kelet- Kazahsztán.
 CHINDU városka Ujgurföldön
 WEICHANG
 CHEN-BARAG Belső - Mongóliában

KO előneve !
 CSUANGOU város Ujgurföldön.
 DABUSZUN városka Ujgurföldön
 DEGE városka Ujgurföldön
 ÉG város ÉK – Mongóliában
 ERDENET
 ERDENECOGT Mongóliában
 ESIK
 ARGALANT Mongóliában
 GOLMUD városka Ujgurföldön
 TIENSHAN Ujgurföldön
 KARASHAN(HARASAN)hegyMongólia
 HANGAJN hegyvidék Mongóliában.

HAOYOU városka Ujgurföldön
 HOTAN Ujgurföldön
 HATANSÚDAL. Mongóliában.
 HORGOS Mongóliában
 HORGOS Ujgurföldön
 ISA Belső – Mongóliában
 KABA városka Ujgurföldön

JIANCSANG
 KARAYULGUN Ujgurföldön
 KARAMAY Ujgurföldön
 KARA-SAJ Kirgizisztánban
 KARAKASZ városka Ujgurföldön.
 KARA – KUM sivatag Kelet - Kazahsztán
 KARAKOL (ör, őrség; hiúz) Kigizisztán
 KEKE Ujguria
 KARA-OJ (fekete erdő) Dél - Kazahsztán
 KUNYU Ujgurföldön

KERECSEN, KARACSUN
KÉK falu

KÉR falunév, személynév
KUKUTYIN (megszűnt falu)
KÖKEHÁZA, KÖKÖT, HOHOT
KOTAN, KOTÁNY falvak

Csángóföldön és Magyarországon.

Ujgur/mongol/ ainu: kotan = több család alkotta pásztorszállás. Karám, akol, jószág szállása.

KUKUNER falu

MAGYAR nép

MÁND

MENZA dűlő

MOD, DOZMÁT (DURUZMOT)

MÁD (MAD)

MATTY (MOTH , MOD)

MOGY falu 1219-ből

KisMOD és NagyMOD

SOMOGY , SUMOD

(Somogy =fában ,erdőben bővelkedő)

SAMOG , SAMOD

MOD falu Sopron m.

SzalaMAD Sopron m.

MATH és MOD falu és személynév

MOD, MAD ősi hun személynév. MOD vagy MAD TUN

MAO –TUN vagy MADO – TUN, hun birodalomalapító neve .

MOR, MARA személynév, falunév

NILKA falu

OHAT puszta (Nagykunság)

Ohat kun herceg volt.

ORDU (ARDÓ) falu

KERIMUCSUN városka Ujgurföldön.
KEK- ART város Dél - Kirgíziában

KERYA városka Ujgurföldön

KÖKEKOTA / HOHHOT / HOHOT.

Belső – Mongólia fővárosa.

KOTAN város Ujgurföldön

KUKUNUR járás Belső - Mongóliában

MAGAR Népcsoport és falu Mongóliában

MAAN 'T (Mánt / Mánd) Mongóliában.

MENZA város Mongóliában

ZUUNMOD Mongóliában

(zunmod =száz fa, liget, fás terület)

MORI városka Ujgurföldön

NILKA városka Ujgurföldön.

OHAT tenger Távol - Keleten

ORDUbalik (Karabalgasun)

Ősi ujgur főváros Mongóliában,Orhon mellett.

Ordu jelentése az ótörök – mongol nyelvben:horda.

A mongol nyelvben még azt is jelenti, hogy palota, fejedelmi szállás. Mongol népcsoport neve is.

Tekintve,hogy az ősi ujgur főváros neve, így biztos, hogy ótörök szó a mongol nyelvben.

UST-Barguzin Bargu - Burjátöldön.

UST-Dzeguta - „ -

, UST – Dzilinda - „ -

UST – Ordyn - „ -

UST –Ilga - „ -

UST – Kada - „ -

UST – Kut - „ -

ÓZD (OUST) a „barkó” népesség területén, a Hangony patak vizenyős völgyében.

ÓZD Baranya megyében, egykor mocsaras lápos területen.

UZD Sárköz vizenyős területén.

USZÓD a Duna árterében, Kalocsa közelében.

ASZÓD a Galga patak árterében.

Az Ózd - Aszód települések jelentése a mongol nyelvben: uszutai = vizet tartalmazó, vizenyős.

A Bajkál –tó körüli UST előnevé települések is a tó körüli lápos, mocsaras, vizenyős területre utalnak.

Ózd város völgye lápos, mocsaras terület volt. Feltöltötték. Az ide épített iskola megsüllyedt, le kell

bontani. (2008). Másik lehetőség: Uzd, Ozd, Ozda - magyar, székely személynévek.

ÖRSújvár (URSUUR)

PAT nevű falvaink

Bor – UZUUR Mongóliában

BAT – ÖLZIJT

BAT BAJÁN városok Mongóliában

RÁBA Mongóliában

SÁRGA város Dél - Mongóliában

ZUR város Ny-Mongóliában

TAHILT, TUHET Mongóliában.

TAJGAN - erdős hegyen van Mongóliában.

THASKURGAN (Kő- sírhalom) Ujgurföldön

OTGON –TENER hegy Mongóliában

TEKELI Kazahsztán, Ujgurföld

TEKES Ujgurföldön

RÁBA folyó

SÁRGA szín

SOR , ZOR falu

TAH falu

TAJGA - sűrű erdő

TAS falunév, személynév

TENER szó

TEKELI

TEKES falunév, dőlőnév, családnév

TÉTÉNY, TUTUN
 TOKAJ dülőnevek
 TOKAJ város
 (Bodrog és Tisza kanyarulatánál)

TOXUN (Taksony név)
 TÖL falu
 TURA falu
 TISZAUG
 UG Vas vármegyében
 UNGVÁR(Unguar)
 UNG folyó
 UNG ősi magyar férfinév
 URA
 UZ, UZA
 UZON, UZONKAFÜRDŐ (Székelyföld)
 VÉMÉND falu Baranyában. Ősi neve: Emen
 ZALA falu
 ZALÁN név
 ZENTELKE falu Erdélyben

TOUTUNHE városka Ujgurföldön.
 KOKTOKAY Ujgurföldön
 tokaj = folyókanyarulat - mongolul
 KARATOGAJ AKTOGAJ
 Kelet- Kazahsztán Kelet- Kazahsztán
 TOXAN – HÉ folyó Tárim-medence Ujgurföld
 TOLI városka Ujgurföldön
 TURA város Ujgurföldön
 UG Ujgurföldön
 JUNGGAR Ország rész Ény- Kína, Ujgurföldön
 ONGA Mongóliában
 URAD Kínai Nagy Faltól északra
 UZU városka Ujgurföldön.
 UZON völgy a Kamcsatka félszigeten.
 EMIN városka Ujgurföldön
 ZALAA város Dél - Mongóliában
 ZHALANTUN város Belső-Mongóliában
 Zhen, ZHENG hun, kínai férfinév
 YUMENZHEN és ZHENGXIANGBAI
 Települések a Kínai Nagy Fal közelében.
 (egykor a hunok itt támadták a kínaiakat)

Látható, hogy a településneveink melyik térségből valók. Vegyesen találunk belőlük Ujgurföldön, Mongóliában, Burját-mongolok földjén.

Dülőneveink ujgur-mongol jelentés aránya megközelítően azonos a településneveinknél tapasztaltakkal.
 Több dülőnevünk város- és folyónévként található meg Mongólia területén.

Úgy vélem, hogy 2500 évvel ezelőtt a finnugor népek ősei valószínű Belső-Ázsia Bajkál - tó térségében élhettek . Településnevek a Bajkál - tó térségében.

Ezt a feltevésemet erősítheti meg az a tény, hogy ezen a területen a mai napig vegyesen találunk mongolos és finnes hangzású településeket

1. Elsőként lássuk a Bajkáltól nyugatra, északnyugatra eső, az Evenki Autonóm Terület, Saha Autonóm Terület illetve Mongólia között terület településeit:

Mongolos hangzásúak :

Karam (karám mongol szó), Tura (magyar település is), Ujar, Aban, Amga, Karabula, Topol, Uzur, Arsan (Harsány magyar település is)
 U. Kuda (mongol kudag = kút), Kungurtug , Turan
 (turáni átok = lefogyás, ember,állat pusztulás, esetleg tartós aszály miatt), Sarig –Sep (sarig mongol szó = sárga), Arig –Uzju ,
 Aradan , Uzur

Finnes hangzásúak :

Vanavara, Keul, Taimba, Kujumba, B. Uluj, N. Pojma, Uoan,
 Tulun , Ojnaa, Narva, Tulen, Kujtu, Orlik

2. Lássuk a Bajkáltól keletre, északkeletre eső, Jakutföld, Mongólia határolta terület településeit :

Mongolos hangzásúak :

Marha, Gulja (gulya), Satagaj, Batamaj, Balagacsi, Bagadja,
 Sangar , Magaras, Usun (mongol szó = víz) , Tas –Jurjah , Ajan
 (magyar személynév is), Ura –folyó, Sardanga, Mama,
 Kudu –Kjuel (kudag = kút), Uhagan , Tanga , Badajbo (Bodaj magyar település is), Uhagan, Bur (mongol szó = por),
 Ulaangom (Ulaanbator Mongóliában.)

Finnes hangzásúak :

Tokko (Ukko finn város), Ulu (Oulu finn város), Ulah, Hamp, Olom, Kuouara, Uteni, Uoranga –folyó, Suon – Tyt, Haty, Botulu, Tuobuja, Toyuku, Jakokut (magyar Ják név), Nakanno, Ojusut, Viljuj –folyó, Ygyatta –folyó, Kalakan, Katalah, Erema (második „e” betűn kettős pont), Olekma („e „ betűn kettős pont), Kuokunu , Taksimo, Hani , Uojan

Az ősi mongolság és az ugor népek kapcsolata régibb lehet, mint a türk – mongol kapcsolat . Lássunk néhány szót a két nyelvből :

A nemez, file a hivatalos mongol nyelven: isegi, sisegi. Ugyanez burját- mongol nyelven: heyii meleg, melegítő, melegen tartó, hő.

Ojrát–mongol nyelven: iskaa (az „, a „ betűkön kettőspont).

Ez viszont már finnes hangzású !

A sitaa mongol szó a tűzzel, gyújtással kapcsolatos szó.

Ma nyelvünkben ezt a süt szó őrzi, mely a hővel, meleggel kapcsolatos. Ami meglepő, az, hogy a szó finnugor szóként ismert. A kő (szikla) szó a mongol nyelvben: kad. Finnugor megfelelője: kive. A vogul és cseremis nyelvben pedig kü.

A finn apua szó jelentése: segítség! A mongol abura szó pedig azt jelenti, hogy megment, menekít, szabadít, vagyis segít valakin.

Mit jelent a finnugor szó a mongol nyelvben?

Az „f” hanggal kezdődő magyar szavakat a mongol nyelvben „f” hang nélkül vagy „b” hanggal kezdődően találjuk meg. (fiú-ifiú-ífiú).

Finn = ünn. A mongol ündszün szó jelentése: eredet, gyökér, alap, fő, kezdet, nemzet. A mongol ugszara szó pedig azt jelenti, hogy: eredet, fajta, leszármazott, utód, sarj, nemzetség, nemzet.

Ün-ug (fünn-ugor) = eredeti fajta, eredeti nemzetség, az eredeti leszármazottja. Célszerűnek tartanék egy alapos vizsgálatot a mongol és finnugor nyelvek között.

Ujgur/ török szavak a finnugor nyelvben: Nem teljes körű felsorolás.

magyar szó	ujgur/török szó	finnugor szó	mongol
ad	iade		
anya	ana	aiti (eiti)	
élet	halat (alat)	elema	
far	arka		
fárad	fari		
hab	habbe, köpük(höbük)	kupla (hubla)	köb (höb)
had	ordu (hordu/ hodu)		
haj	kil / hij		kaliszun (hajiszun)
halad			köl (höl)
halál	halaket	koulema	kali (hali)
hám(oz)			komkoran (homkoran)
harag	khargi (hargi)		koroszul(horoszul)
hét	hepte (hete)		
holló	khelaa		
hosszú	uzzun		
ifi, ifjú	ufak		
iszik	icsmek	vesi	oocsila (oszila)
jó	yahsi	hive	
kedvel	khedirmek		
kell	kerek		
kés (vágóeszköz)	kes = vág	kes	
kesereg	kasavet		
kéz	eza	kesi	
kísért, csábít	khizikhturmakh		
kő	kaya (kaa)		
köszörül	keskinlestir		
köz, hézag	köcsa (köza)		

lepel	libas		
mese	masa		
messzeség	musape	poissa	
néz	nazir	nehda	
nyalás, nyalizás	yalimakh	nuolla	
ostor	isztir		<u>udzi - torloda</u>
öl, megöl	öltürmek	ala	
sok	csok		
sötét	szetir		
szak, időszak	csag,csekit		
szárad	sarar		szirgi
szédeleg	szendele		
szó	söz	sana	
tanul	tani	tietee	tanil
tele, telt	tolukh	teyisi	
tétova	tutukh = bizonytalan		
tömlőc	turma,	tyrma (türma)	
utálat	adavet (atacet)		
űsző, növendék szarvasmarha	öszüs		öszbüri
út		voitta	ide
válik valamivé	bolup (volup)	vol	bol (vol)
varr	vur		
víz	szu	vesi	uszun
<u>gödény (pelikán)</u>	<u>ótürk: kotan</u>	<u>hanti: köteng</u>	<u>mongol: koton szibaun</u>

Honnan van az egyezés ?

Mongollal azonos finnugor szavaink :

Néhány finnugor szót sorolok fel, melyek azonosak a mongol szavakkal hangzásban, jelentésben.

A felsorolás nem teljes körű, csak illusztrálja a két nyelv közötti ősi kapcsolatot.

Néhány ezer ismeretlen eredetű szavunk döntő része a mongol nyelvben van meg.

Agg, áld, alj, áll, álom, anya, apa, ár (érték), ár (áradás), ár (tű), aszal, domb, fiú, far (aru), főz, gödény, gyökér, hab, haj, hal, halad, halál, hámoz, harag, három, harkály, ház, hosszú, hull, iszik, jó, kanna, kés, kesereg, kő, köd, közép, ló, mell, mony, nyál, nyalábol, olvad, ostor, öl, ős, segít, sül, süt, száda, szája, (idő)szak, szál, szalad, szár, szar, szív, szalu, szárad, szédül, szel, széles, szem, szív, szomjazik, szorít, szó, szőr, szül, szű, tanul, tál, tavaly, tél, tett, tojás, tol, toll, torok, tud, tű, tűz, úszik, út, ügy, ül, űsző, üt, vad, vág, válik (lesz), vár (erőd), varjú, véd, vég, velő, vér, vesz, vész, világ, visz, víz, zsugori.....

A mongol nyelvbe a türk és ujjur hódítás idején kerültek török típusú szavak, melyek a magyar nyelvben is jelen vannak. Az ujjur , türk nyelvbe mongol szavak a hunok idejében került. A mongolok úgy tartják, hogy a hunok magva egy ómongol nép volt, mely 12 népet olvasztott magába. (többek között a belső-ázsiai török népeket) Mindig az arány a meghatározó. Mennyi mongol, türk, finnugor eredetű szó van a magyar nyelvben. A magyar nyelvben a legtöbb a mongol szó, ezt követően a türk szó, majd a finnugor szó.

Kutatásaim alapján az körvonalazódik, hogy a finnugor népek ősei a Bajkál –tó keleti és északi részén élhettek 2500 – 3500 évvel ezelőtt.

A magyar nyelv ótürk – ómongol nyelv keveréke. Mongol szavaink vannak többségben. A török és mongol szavak között előfordul az azonosság nagyobb részt az altaji türk / ujjur kapcsolatra, kisebb részt a szeldzsuk –török és mongol népesség szomszédságára utal. A kiejtések 1100 év alatt torzulnak. A mongol hán a magyar kán szó is ezt példázhatja.

A magyar nyelv az ómongol nyelv révén rokon a finnugor nyelvvel.

Уважаемый SZENA BELA!

Мы очень рады Вашему письму. Да, действительно, в исторической науке есть сведения о том, что современные венгры являются потомками монголоязычной группы джунгары (в переводе на русский язык – левая рука, левая сторона). Нам интересно и то, что в названиях ваших деревень встречаются слова, похожие на бурятские: бурят, обон, батар, барко и др. Еще более удивительно, что 28 % венгров имеют монгольское пятно.

Мы готовы с Вами сотрудничать, помогать в Вашей дальнейшей исследовательской работе, проводить совместные научные экспедиции, конференции, готовить публикации (монографии, учебники, статьи и др.).

Пожалуйста, если можно, напишите нам о себе: где Вы работаете, кем работаете, где живете, кто Вы по специальности, сколько Вам лет, дальнейшие планы работ? Напишите нам адреса Вашей электронной почты, факса.

Наш адрес: 670000, Россия, Республика Бурятия, г. Улан-Удэ, ул. Смолина, 24 А. Бурятский государственный университет, Васильевой Марии Самсоновны.

Электронная почта: ngi@bsu.ru

С уважением, директор Национально-гуманитарного института
Бурятского государственного университета Васильева Мария Самсоновна.

08.03.2008 г.

Tisztelt Széna Béla !

Nagyon megörültünk az Ön levelének. Igen, valóban vannak utalások a történelemtudományban, hogy a magyarság között léteztek mongol nyelvű dzsungar népcsoportok. (orosz nyelvben dzsungar = bal kar, bal oldal). Számunkra érdekes az, hogy (magyar) falvak nevében rátalált olyan szavakra, melyek a burját szavakra (nevekre) hasonlítanak : burját, obon, batar, barko stb. Még csodálatosabb az, hogy a magyarok között 28 % a mongol folt aránya. Előkészítünk Önnek egy együttműködést, mely segíti az Ön későbbi kutatásait , mely kiépít egy rendszeres egyeztetést egy tudományos expedícióban, konferencián való részvételben, előkészít publikációkat. (Monográfiákat, tanulmányokat, statisztikákat az Ön rendelkezésére bocsát.)

Kérem, ha lehet, írja meg magáról : hol dolgozik ? , mivel foglalkozik ? , hol él ? , mi a speciális területe ? , hány éves ? , mik a későbbi tervei ?

Kérem adja meg az e-mail címét is.

Címünk : 670000 Oroszország. Burját Köztársaság. Ulan – Ude.
Burját Állami Tudományegyetem
Vaszilij Maria Szamszonov

e-mail : ngi@bsu.ru

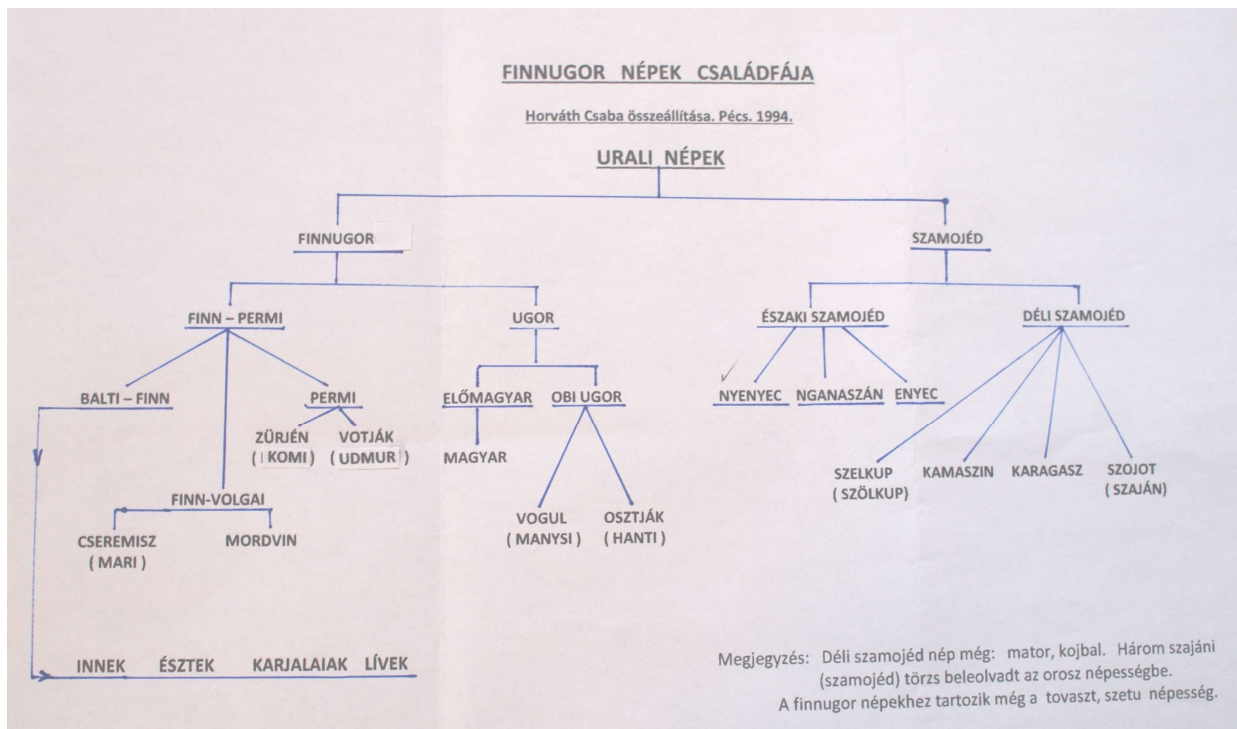
Tisztelettel : Burját Állami Tudományegyetem
Nemzeti Humán Tudományok Intézetének igazgatója

Vaszilij Maria Szamszonov

2008.03.08.

*Megjegyzés: Mongol nyelvben: dzsungar = bal oldal - keleti égtáj.
A szó az orosz nyelvbe a mongolból került.

Mongol: Hánász irszen ? Debrecen környéki, józsai tájszólás: Hunnensz írkeztél ? = honnan jöttél.
Mongol: Budaruu javen = Budára megyek.

Érdemes alaposan megfigyelni az arcvonásokat. E népek legtöbbször ázsiai, mongoloid arcvonása van.

Az tény, hogy ezek a népek az Ural hegységtől keletre és nyugatra élnek, de vajon honnan vándoroltak oda 2000 – 3000 évvel ezelőtt? Esetleg a Bajkál – tó környékéről?

Lásd Bajkál tó körüli településneveket.

Ahogy keletről nyugat felé haladunk a finnugor népeknél egyre halványulnak az ázsiai genetikai jegyek a lehetséges keveredés következményeként.

Az ősi finnugor nép sem volt szőke és kék szemű. Ez több évszázadnyi északi szláv, északi germán, svéd, norvég behatás eredménye.

Ha a finnugor népek több milliós lélekszámban élnének a jelenlegi helyükön, akkor kijelenthetnénk, hogy ősidők óta ott élnek. Ezzel szemben azt látjuk, hogy ezek a népek elszórtan, kis lélekszámban élnek az adott helyen. Feltehetően a finn nép keletről való elvándorlása során lemaradozó népességéről van szó.

Ez a magyarok vándorlása során is megtörtént. Az Ural hegység vidéke egyik állomása lehetett a finnugor népeknek vándorlásuk során.

Elsőként a Bajkál tó környékén élő burját-mongol emberek fotója látható, összehasonlítás végett finnugor emberek arcvonásával. Északra és nyugatra haladva is figyeljük meg a jakut, csucsk népesség arcvonásait. Miként az ősi genetikai jegyek keveredés során halványulnak, „elfajulnak”, úgy a nyelv is változik. Az ősi magyar ómongol – ótürk nyelvet is érték a szomszédaitól nyelvi behatások. Ezért találtam nyelvünkben kínai, tibeti, indiai eredetű szavakat.

Miután a honfoglaló magyarok a Kárpát – medencébe értek, az ősi nyelvet latin, szláv, germán, francia angol nyelvi behatások érték. Az ősi szavakat nem használjuk. Az ősi magyar nyelv „elfajul.”

A hunok uralma idején hun nyelvi hatás érte a kínai nyelvet. Ucsiraltu professzor a Belső-mongol Tudományegyetemen nyelvész 602 hun szót talált a kínai nyelvben. Ezek közül néhányat megtaláltam a magyar nyelvben. A magyarok őseit Belső – Ázsiában viszont kínai, indiai, tibeti nyelvi hatás érte.

HONNAN ERED A MAGYAR – FINNUGOR NYELVROKONSÁG ?

A finn nyelvben az ómongol – ótürk szavak aránya 35 % - 6 %.

A magyar nyelvben az ómongol – ótürk szavak aránya 50 % - 40 %.

A toldalék-ragozást a mongol, török, türk nyelvekben is megtaláljuk.

Találunk utalásokat arra, hogy a honfoglaló magyarokhoz mongol népesség csatlakozott a Dzsungár – medencében. E népesség aránya megközelítően 25 %. Ilyen arányú népesség nem gyakorolhatott maradandó nyelvi hatást a magyar nyelvre.

Akkor honnan van a sok mongol szó nyelvünkben. Sokkal ősbibb nyelvi hatás eredménye.

Belső-Ázsiában Tou – Man ázsiai hun uralkodó i.e. III. században élt.

Őt Mado – Toun követte (i.e. 207 – 174.), aki megalapította a hun birodalmat.

A mongolok ettől a dátumtól számítják államiségukat. A hun birodalom kiinduló magva egy ó-mongol nép volt. Ez a birodalom meghódította a Bajkál – tó környékén élő népeket, köztük a finnugor népek őseit is. Ekkor érte e népeket erős ó-mongol nyelvi hatás, ekkor kerültek ó-mongol szavak a finnugor népek nyelvbe. Később ez a hun birodalom leigázta a belső-ázsiai türk népeket is. (Ők lettek a fehér hunok) Az ó-mongol és türk népek képezték a hun birodalom gerincét. Később még 10 népet olvasztottak magukba. A türk népek nyelvét ekkor érte tartós ó –mongol nyelvi hatás.

A magyar ó-mongol- türk kevert nyelv hun örökség. A magyarság genetikailag türk népesség.

A magyar vezérek, törzsfők, nemzetségfők neve türk eredetű. E személyneveket őrzik településneveink.

A finnugor és magyar nyelvrokonság is hun örökség- az ómongol nyelv révén.

Genetikailag a két népnek kevés köze van egymáshoz.

A következő képeken láthatjuk az ázsiai arcvonású népesség változását a a más népekkel való keveredés következményeként - a Bajkál –tó vidékétől Finnországig .

A tejérzékenység, mint genetikai hiba a finnugor, mongol és részben a magyar embereknél is megtalálható. Az ősi finnugor típus kerek arcú, sötét hajú, enyhén mongoloid arcvonású volt.

A mongoloid arcvonású finnugor népcsoportok azt sejtetik, hogy a finnugor nép nem az Ural vidékéről származik, hanem sokkal keletebből.

Svéd rokonaim, ismerőseim egy-egy finnországi útjuk alkalmával gyakran jegyezték meg, hogy „ Érdekes, hogy a finnek között sok a kerek arcú, sötét hajú és alacsonyabb termetű. „ Az ősi finn típusra utal.

J.F. Blumenbach német antropológus, M.A. Castern finn - svéd nyelvész, Richard Kittles angol genetikus, J.Curve nyelvész, Pertti Anttonen finn antropológus, Arira Kemilainen finn történész az ugor népeket a mongol rassz leszármazottjának tartja. Más tudósok a japánokat is belső- ázsiai mongoloid eredetű népességnek tartják.

A magyar és finnugor nyelv ó-mongol gyökere is pontosabban behatárolható . A Bajkál –tó környékén élő burját –mongol nyelvben keresendők a közös vonások. Zenekutatók szerint a magyar népzene többek között a burját – mongol népzeneire hasonlít. Ebben a térségben találhatóak mongolos és finnes hangzású településnevek. Érdemes lenne behatóbban kutatni a burját – mongol nyelvjárást.

Burját- mongol emberek.

Jakut emberek. Mongolid arcvonásokkal.

Csucs nők.

FINNUGOR NÉPEK

Ázsiai arctípusú (mongolid) finnugor nő.
2012. Siófok. Finnugor Világkongresszus.

(Fekete haj, mandulaívelésű szemrész, alacsony termet , rövid orr – ősi finnugor típus)

Finnugor nő. Sötét haj, mandulaívelésű szemrész.
Finnugor Kongresszus. 2016. Lahti.

**Khanti (hanti) család. A kép jobb szélén ülő idős férfi és asszony ázsiai arcvonású.
Középen álló kék ruhás kislánynak is mandulaívelésű szemrése van.**

**Manysi (vogul) család. (széles járomcsont, rövid orr, mandula ívelésű szemrés, sötét hajszín - ázsiai
genetikai jegyek)**

mari nő. (keskeny szemrés, barna haj)

Nganaszan lány és nyenyec fiú. A lánynak kiálló járomcsontja, sötét haja ázsiai genetikai jegy.

Nyenyec fiú. Mongoloid arcvonású. Mandulaívelésű szemrés, sötét haj.

Nyenyec nők. Keskeny szemrés, rövid orr, sötét hajszín. Ázsiai genetikai jegyek.

Finnugor Kongresszus. 2016. Lahti. Finnország. Középső sorban mongolid arcvonású nyenyec nők ülnek. (Különösen a jobb szélén ülő hölgy arcán figyelhető meg). Mellette ülő nők jellegzetessége a rövid orr, széles járomcsont, sötét haj. Felső sorban észtek nők ülnek.

Mordvin – moksa család. „Elhalványult „ázsiai arcvonásúak. Megmaradó ázsiai jegyek: sötét hajszín, kerek arc, rövid orr.

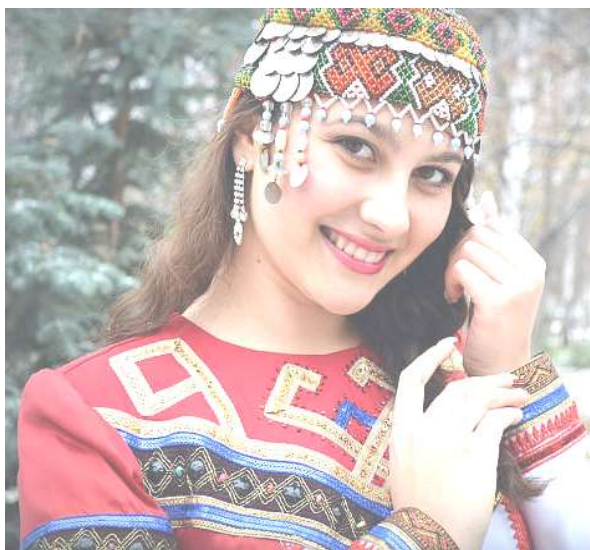
tofa – karagasz sámánnő. Tipikus mongolid arcvonású.
Mellkasán a Napot jelképező korong. Életfa – fenyőfa jelkép.

Udmurt család. Hosszú fejforma. Nem ázsiai arcvonásúak.

Udmurt emberek. Érdekes a három bejáratú ázsiai (kínai) kapu. (székely kapu)
 Nem -- vagy csak minimális mértékben - ázsiai arcvonású népesség.
 A Káma és Vjatka folyó közötti területen, továbbá a Baskir és Tatár Köztársaságokban élnek.

szelkup lány. Barna haj.

**Összehasonlító kép: uigur lány.
belső-ázsiai török nép. Magyarok lehetséges rokonai.**

Komi lányok. A középső –virágos blúzos - lánynak, kerek arca, széles járomcsontja, mandulaívelésű a szemrése. A többi lány szőke hajú, hosszúkás fejformájú északi típus.

Észt lányok. A két szélsőnek keskeny szemrése van.

Észt nők . Érdemes megfigyelni a kép bal oldalán álló hölgy mongoloid arcvonását
 Kerek arc, keskeny szemrész, rövid orr, sötét hajszín. (Alamy fotó)
 Már csak kis arányban, de még fellelhető az ázsiai arcvonás az észtek és finnek között.
 (A svédek mondják a finnekre: „Érdekes, hogy elég sok a finnek között a kerek arcú, sötét hajú,
 alacsonyabb termetű ember”)

Az előző képből kinagyított észt nő ázsiai arcvonása.

**Chow Yun kínai színész arcképe.
Összehasonlító fotó.**

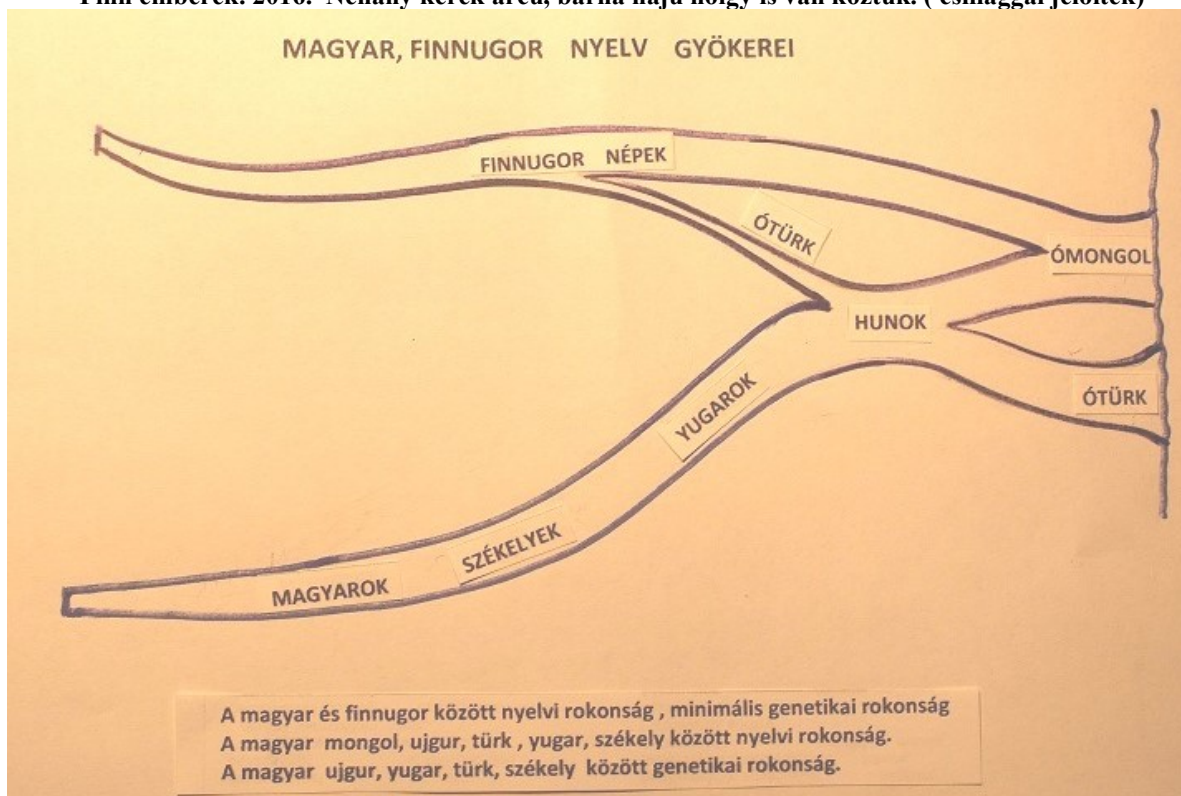
**Szetu nők népviseletben. Finnugor népcsoport.
Ósi „pajzs”, viselet a mellkason. Napot jelképező korong.**

Mongol harcos mellkasát díszítő kis pajzs.

Finn emberek. 2016. Néhány kerek arcú, barna hajú hölgy is van köztük. (csillaggal jelöltek)

Valószínű eretnek gondolat, amit a fenti ábrán felvázoltam. 18 év nyelvészeti kutatásom alapján úgy gondolom, hogy a finnugor népekkel való „kapcsolat” 3000 évre nyúlik vissza Belső-Ázsia területére. Mindkét népet a hun (ó-mongol) hódítás kapcsán érte a mongol nyelvi hatás.

Az ómongol – ótürk szavak aránya a magyar nyelvben megközelítően : 50 % --- 40 %

Az ómongol – ótürk szavak aránya a finn nyelvben megközelítően: 35 % -- 6 %. Lásd 303. oldalt.

Néhány mongol eredetű magyar családnév, keresztnév: (néhány türk név is ezek közül)

*Angkiya	M: angkiya = házias, takarékos.	M: angkiluma = illatos, jószagú
*Ajándok	M: ayundangui = érzéki, buja	
*Arukán	M: aruukan = szép arcú. (Attila hun fejedelem első felesége)	
Arabacs	M: urbaacsi = áruló, álnok	
Bajit, Bayta, Bőjte	M: bayidugcsi = harcos katona	
Balat(a)	M: bolod (bolot) = acél	
Balog	M: balag = balszerencsés, bajt hozó	
Bathian(y)	M: batu + kiyan (hian) = bátor testőr	
Bátori	M: bator = bátor	
Berked	M: bürgüd = sas	
Bika	M: buka = bika	
Bodon(y)	M: bodong = vadkan	
Bókay	M: bookai = farkas	
Bor	M: bor = barna	
Botond	M: batu = erős	
Böde, Bödő	M: bö(g)edei = aljas, mocskos	
Bulcsu	M: bulcsa(g)ar = kövér arcú	
Csagay	M: csagalai = szirti sas	
Cseke	M: csekecsi = becsületes	
*Csenge	M: csengge = vidám, boldog. M: cseng = darumadár. Csenger – mongol családnév	
Csikota	M: csakatunauur = házsártos, zsémbes. M: csikitü = vmilyen fülű.	
Csina, Csana	M: csinoa = farkas	
Csongor	M: sonkor = sólyom. Csangar mongol családnév.	
*Csuta	M: csiteyken = csudaszép	
Daam, Dám	M: daamai = alapos	
Denke	M: dengkemel = állhatatlan, csavargó	
Galsa, Galza	M: galdzsau = dühös, veszett. (türk név is)	
*Gorka	M: goorka = szépségével kacérkodó	
*Gyöngy	M: dzsindzsu = gyöngy (kínai szó)	
Karacsun	M: keremücsin = ragadozó madár (kerecsen—sólyom)	
Káta, Kóta	M: katau = kemény, állhatatos, megbízható (türk név is.)	
Kesey	M: kegszeger = gőgös	
*Kinga	M: kinga tai = jó tartású, karcsú. M: kungka tai = csinos, formás, szemrevaló	
Kirsa	M: kirsza = sivatagi róka	
Komját	M: kamiyatai = kapcsolatban álló ; nem közömbös a dolgok iránt	
Konkoly	M: kankai = farkas	
Kopsa, Kobza	M: kobsurgan = áskálódó	
Kossuth	M: kosud (hosud) – mongol népcsoport	
Kucsa	M: kucsa = kos	
Kurlat	M: koorlagcsin = ártó, gonosz	
Mága, Maka, Mako	M: makai = hím medve (kínai szó). M: mogai = kígyó	
Manak, Mengü	M: mangar = bárgyú	
Öze	M: ödzi = akaratos, makacs	
Pöcöre (pici)	M: besereg = kicsi, apró (alacsony)	
Szajcsán	Lásd Szécsy nevet.	
Szakál(y)	M: szakal = szakáll (szakállas)	
Szécsy	M: szeyilügcsi = faragó, vésnök	
Szil, Zil	M: szile(g)üszün = hiúz	
Takara, Tukor	M: tukiragcsi = uszító	
Tokar, Togar	M: togoraun = darumadár	
Toba, Taba	M: taba tai = békés	
Uzd, Uszt	M: östen = ádáz, ellenséges	
Üllő	M: eliya = ragadozó madár, ölyv	
Ünek, Inak	M: ünegen = róka	
Zichy	Lásd Szécsy nevet	

Magyar tónevek, folyónevek, hegynevek, ideiglenes hazanevek, tájegység nevek:

- Avas - hegy** Erdély, Miskolc. Aav / Áva – magyar személynév.
- Bácska** - Bács magyar személynév.
- Badacsony - hegy** Bocsocson / Botocson – besenyő személynév.
- Barla – hegy** Kárpátalja Barla – ősi magyar nemzetség.
- Béli – hegység** Szilágyság. Beel, Bély, Bellye – magyar személynév.
A hegység tetőpontja: Szár tető. Szár – magyar személynév.
- Beremendi - hegy** Beremen = Beren. A „magyar-kabar” Baran/ Beren törzsbeliék.
- Bodzai – hegy** Erdély. Bodza, Badza – magyar személynév.
- Bükk** lehet bükkös erdő. Bük, Bök, Bek – magyar, székely személynévek.
- Bakony** Bökén, Buken, Bakon – magyar, kun, besenyő személynév
- Balaton.** Mongol: balcsi(g) - dan = (balti – tan) = mocsaras – meder, mocsaras tófenék.
Balat(a) – magyar személynév.(nem tévesztendő össze a szláv: bolot = mocsár szóval)
mongol: bolod (Bolot, Balat)= acél. Balat + Török: ana = fő (vezető, uraság, előjáró).
Valószínűbb a magyar személynév, mert léteztek Balat, Balatafalva, Balotaszállítás nevű települések Baranya, Szabolcs, Mármaros, Csongrád vármegyékben.
Somogy megyében létezik Baláta – tó. Balat- magyar személy szálláshelye volt a terület.
- Barcaság** - Barc, Barcs, Barca, - székely, magyar, kun személynévek.
- Bécs** – Ausztria fővárosa. Bece, Becs, Becse, Becő – magyar, türk személynévek. Honfoglalás kori név.
- Berettyó folyó** Beret, Burut –magyar, türk személynévek
- Bihari - hegy** Erdély Biur, Biar, Buar – magyar személynév.
- Bodrog** Bodorug – magyar személynév. Bodrog falu Somogyban, Bodrog folyó.
- Bő köz** - Ormányság ősi neve. Bő, Beő - ősi magyar személynév. Köz = erdőköz, (erdőirtás)
- Börsöny** Bursan, Börsen – magyar személynévek.
- Bőszénfa** (Somogy m.) Ősi formája: Baysinfalva. Baysin – magyar, türk személynév = sólyomfajta.
- Csallóköz** Csallo, Csalla, Sallo – magyar személynévek. köz = folyók köze.
- Csepel** – sziget Csebely / Csepej / Csepel - magyar, türk személynév.
Csepel - Árpád vezér főlovásza volt. Török: dzsebelles = valamivel foglalkozó
- Cserhát** Mongol: csarasun = cser, tölgy. Cseer, Csér – magyar, türk személynév.
- Csík – hegység** Székelyföld. Csik, Csika - székely személynév.
- Csitár** falu, **Csitári** - hegyek Csitar, Csutur, Satar, Satur – magyar személynévek.
- Dobogókő.** Dobogo, Doboka – magyar személynév.
- Etelköz.** T: Idil = Volga. Volga folyó köze. Mai ismeretek szerint a Fekete – tenger északi területén volt Etelköz és nem a Volga és mellékágai által határolt területen.
A mongol audala (otala) szó jelentése: kiönt. Áradásos folyók köze ?
- Fogarasi – havasok.** Erdély. Fogara, Fakara - székely személynév.
- Garam folyó.** Ősi alakja: Garan - mely magyar személynév.
- Gerecse** Gérc, Gerecs, Geréc, Göröcs – magyar személynévek.
- Göcsej** Göcs, Géc, Gécs – magyar személy helye. ej, ely = hely
- Gömör – hegység** Felvidék. Gömör, Kömör, Kemer – magyar személynévek.
- Görgényi – hegység.** Erdély. Görgen, Gürken – magyar személynév.
- Gyalui - havasok.** Erdély. Gyalu, Gyula, Jalu – magyar személynév.
- Gyergyói – havasok, Görgényi –havasok** Gerge, Görgen, Gürken - székely, türk személynévek.
- Hanság** Han, Hany, Huna - magyar személynévek.
- Hargita – hegy** Székelyföld. Hargita – ősi (hun) székely női név
- Hunyadi - havasok.** Erdély. Hunad, Hunod – magyar személynév.
- Ilosvai – hegy** Erdély. Ilosva = Ilsua, Yalza – magyar, türk személynév.
- Kab - hegy** Kab, Kaba, Kap, Kop – magyar személynévek
- Körös** Körös folyó, Köröshegy (Somogy m.) Kerő, Körő, Kers – magy.szem.név
- Kalota - havas** Kalota – magyar vitéz volt.
- Karasica** patak. Ősi neve: Karasu. Ujgur : kara – szu. Kara – magyar személy pataka.
- Kemenesalja.** Kemen - ősi magyar, székely személynév.
- Levédia.** Levédia névben a v – néma. Leedia. (pl. levegő = leegő = lég).
M: layida = iszap. Levédia az Alsó-Don, Alsó-Volga, Kubán folyó által határolt vízenyős, áradásos, mocsaras, iszapos területen volt. Országot személyről ritkán neveznek el. Levédia tévesen finnugor szó. Adott helyen élő népről és a földrajzi adottságokról szokás elnevezni területet, országot. Pl. Tűzföld, Izland, (Új)zeland....Levédia....Nem biztos, hogy a Balaton, Zala, Tisza nevek szláv eredetűek !
Beccsüljük saját nyelvünket !
Léteztek: Balat(a), Zala (Zolou), Tyza, Tese – magyar személynévek.

Mármarosai - havasok. Erdély. Mar, Mara, Moruz – magyar személynévek.

Maros Moruz – magyar személynév.

Mátra hegy Mongol: modura (modra / motra) = fássá, erdőssé válik. Modura – magy. szem.név

Mecsek - hegység. Micse, Mecse, Mocso, Micske, Mecske, Mocsko, Macsag, Mecsek – ősi magyar (női) személynévek. Településneveink is őrzik.pl. Erdősmecske, Magyaramecske.

Menaság Mena, Mene, Mana, Mona – ősi magyar személynévek.

Mohács – sziget Mahacs, Muha, Mohu, Mohi – magyar, türk személynévek.

Mosoni – Duna Tájnyelvben: moson, mocson = mocsaras, sáros. Moson – magyar szem.név.

Nemere - hegy Nemere – székely személynév.

Nyírség - Nir, Nar – magyar személynév.

Ormányság Neve a török orman = erdőség szóból ered. Egykor kiterjedt ártéri tölgyesek , gyertyános erdők voltak a vidéken. Nem voltak ritkák a 2 – 3 méter törzsátmérőjű kocsányos tölgyfák Ormányságban, melyek törzsét 12 ökrör vontatta szekéren szállították el. Tévesen az orma – domb teteje szóból eredeztetik. Ha ormokra épült falvak területéről lenne szó, akkor Ormaság, Ormosság lenne a neve. Az Ormányság asztal simaságú homokos talajú, egykori Dráva árterület. Nincsenek dombok ! Ormánköz nevű falu jelentése: kivágott erdő közén létesített település. Vizenyős területek,lápok lecsapolása után vált lakhatóvá a terület.Nem kellett ormokra építkezni. Az adott területi viszonyokat is számításba kell venni az etimológiai fejtegetéseknél.

Palkonya, Balokány Balakan – türk személynév.

Pilis Peel, Pél , Pély – magyar személynév. Ragozott forma: Peles (Pilis).

Réz – hegység, Rezi Szilágyság. Reza(h) - magyar személynév. Rezi vára - Bakony – hegységben.

Sió, Sajó T: suyu = vízvezető csatorna, árok. Suyu, Suyo – magyar személynév.

Szársomlyó - hegy. Baranya megye. Sumla,Szár – magyar személynévek. Somló – kopár hegy. (a hegy déli oldala az 1970-es évekig kopár volt. Még látható volt az „ördög szántotta barázdáltság.” Kő-Szárhegy falu. Zaar – szem.név

Szilágyság Zilag, Zilak, Sulak, Silagh – ősi magyar személynévek. Zyl –ag = Zyl völgye, pataka.

Temes Tájnyelvben: teme, tömö = sár, mocsár, ingovány. Teme – magyar személynév.

Tenkes - hegy Baranya megye. Tenk, Tenke, Tönkö – magyar személynévek.

Tere-hegy Baranya m. Teer, Tere – magyar személynév. (Térvárpuszta Heves m.)

Tihany - félsziget Tiuan, Tian, Tiyan - magyar, türk személynév. Török: tian = sólyom Tihany –félszigeten található Tian/ Tiyan személynév várának romja. (Nem szláv szó !)

Tisza T – M: tasar / tüszür = kiárad, kiönt. Tyza, Tésa, Teza – magyar szem.név

Torockó – hegy Erdély. Toros, Taros = Tarhos Árpád vezér fia volt (Tarhacsi). Ko = kő = hegy. Lásd Tarros magyar falunevet.

Turján vidék Tarján – magyar személynév.

Vértes. Verte,Vertey – magyar személynév. Tévesen a vért (páncél) szóból származtatják. Hajdú – Bihar megyében lévő Vértes, Létavértes településeken nem voltak harcok a vértess németek ellen. A megyében van a Vértess család egykori kastélya.

Vonyarcvashegy Vono, Vona, Arcs / Orcs, Vos - magyar személynévek.

Zala Zala,Zolou, Szala – magyar, türk személynévek.

Zarándi – hegy Erdély Zaran(d), Zeren(d) – magyar személynévek.

Zemplén hegy Zen (Zem) és Palan (Pelen) – magyar személynévek. (pl. Verpelét név)

Zengő – Mecsek hegység legmagasabb pontja. Mongol: dzongila (zongila) = legfőbbnek bizonyul. A csúctól 100 méterre található Zengő várának romjai. Zengő lehetett személynév is. A hegy ősi neve: Vas hegy. Vos / Vas – magyar, türk személynév. Vas megye is Vos birtoka volt. Zenge - ősi magyar személynév.

Zobor vidék Zobor, Zabar - magyar személynév

Zselicség. Zyl, Zilcs – magyar személynévek. Ziles = Zil nemzetség faluja. (Zselíz – Bars várm.)

Hegységeink, megyéink, folyóink, tavaink neve 90 százalékban magyar (türk) személynévből származik !

MAGYAR VÁRMEGYENEVEK EREDETE.

(Részlet Széna Béla : Őshaza keresés másképpen 2016. könyvből.)

- Abaúj** - Aba magyar/türk nemzetség
Arad - Ard, Ardu, Ordu – magyar / türk személynevek
Bács - Bács, Bacsa, Becs, Becse - magyar / türk személynevek
Baranya - Bar / Bor magyar / türk személynevek. török: ana = fő (vezető, uraság...)
Bars - Bars - magyar / türk személynév. Mongol: bars = tigris Ujgur, türk: bars = hópárduc
Békés - Beke – magyar / türk személynév
Bereg - Berk, Bark magyar / türk személynév
Beszterce - Nana – Beztur magyar nemzetség
Bihar - Biar, Biur, Buar – magyar / türk személynevek
Bodrog - Bodur(og) - magyar / türk személynév
Borsod - Bars magyar / türk személynév
Borsova - Bars magyar / türk személynév
Csanád - Csanad magyar / türk személynév
Csongrád - Csana, Csan, Csongor magyar / türk személynevek. szláv: grád = vár
Doboka - Dobuka magyar / türk személynév
Fejér - Feyr, Feyir magyar / türk személynév
Esztergom - Uztar / Aztar , Gama magyar / türk személynevek
Fogarásföld - Fakara, Fagara magyar / türk, székely személynevek
Gömör - Gömör / Kemür magyar / türk személynevek. (Gyömrő – Gömörö)
Győr - Geur, Gör magyar / türk személynevek
Heves - Hees, Hés, Hewe, Hawa magyar / türk személynevek
Hont - Hont, Hanta magyar / türk személynevek.
Hunyad - Hun, Hunya - magyar / türk személynevek
Keve - Keve magyar / türk személynév
Kolozs - Kolos magyar / türk személynév
Komárom - Kamar, Kemür magyar / türk személynevek. Török: ana = fő (vezető, uraság...)
Krassó (Karasu) - Kara magyar / türk személynév.
Kraszna - szláv: krasznűj = szép
Küküllő - Kök, Üllő magyar / türk személynevek
Liptó - szláv név
Mármaros - Mor, Mara, Moruz magyar / türk személynevek
Moson - Moson, Mocson magyar / türk személynevek
Nagysziget (Csepel) - Csepel Árpád fejedelem főlovásza volt.
Nógrád - szláv: novi – grád = új vár.
Nyitra - szláv név
Pest - Pes, Peset , Beset magyar / türk személynevek.
Pilis - Pél, Pély, Peles magyar / türk személynevek
Pozsega - szláv név
Sáros - Saar, Sár, Szár magyar / türk személynevek
Somogy - Sumug, Somod magyar / türk személynevek
Sopron - Suprun, Zubrun magyar / türk személynevek
Szabolcs - Zubulcs magyar / türk személynév
Szatmár - Zotimor, Zutumar magyar / türk személynevek
Szepes - szász: sieben = 7
Szolnok - Zonuk, Zulnuk magyar / türk személynevek
Temes - Teme magyar / türk személynév
Tolna - Tona, Tolona, Tolna besenyő személynév
Torda - Tard , Tord magyar / türk személynév

Torna - Tarna, Turna magyar / türk személynevek
Torontál - Taran, Turan, Tal, Tália magyar / türk személynevek
Trencsén - szláv név
Ugocsa - Ugocsa magyar / türk / hun személynév
Ung - Ung, Onga magyar / türk személynevek
Valkó - Valk, Vayk magyar / türk személynév.
Vas - Vos / Vas magyar / türk személynév
Veszprém - Veez, Víz, Peren (Beren) magyar / türk / székely személynevek
Zala - Zolou, Zala, Szala magyar / türk személynevek
Zaránd - Zaránd magyar / türk személynév
Zemplén - Zen, Zhen, Palan magyar / türk személynevek.

- **ana, ona végződésű településnevek eredete:**

Tekintve, hogy 18 éve foglalkozom magyarság – kutatással is, elkészítettem a Kárpát – medencében lévő magyar településnevek etimológiáját.

Kutatásaim során feltűnt, hogy több településnév ősi formája - ona, - ana végződésű.

Arra jöttem rá, hogy e nevek ősi magyar / türk személynévből és a türk - ana szóból állnak.

Nemzetségfők, uraságok lehettek.

Részlet Őshaza keresés másképpen 2016. című könyvből.

Komárom - ősi formája Kamarun (Kamarana)
 Kamar, Kemür (Gömür) - ősi türk / magyar személynevek
 Török: ana = fő (vezető, uraság, előljáró, vezér..)
Baranya - ősi formája - Barana
 Bar / Bor - ősi magyar / türk személynevek
 Török: ana = fő (vezető, uraság...)
Tardona - ősi formája Tardana
 Tard - ősi magyar / türk személynév
 Török: ana = fő (előljáró, vezető, uraság...)
Balaton - ősi formája Balatana
 Balat, Bolod - ősi magyar / türk személynevek
 Török: ana (fő (vezető, uraság)
Battonya - ősi formája Battana
 Batu - ősi mongol személynév
 Török: ana = fő (vezető, uraság...)
Bábolna - ősi formája Bábuna.
 Báb, Bábo, Babu - ősi magyar / türk személynév
 Török : ana = fő (előljáró, vezér, uraság ...)
Csokona - ősi formája Csakana
 Csák - ősi magyar / türk személynév
 Török : ana = fő (vezető, uraság...)
Gyetva, Gyetván - ősi formája Getuana. Getu magyar, türk személynév.
 Török: ana = fő (uraság...)
Patona - ősi formája Patona
 Pat - ősi magyar / türk személynév
 Török: ana = fő (vezető, uraság)
Letenye - ősi formája Letene, Letena
 Lete, Löte - ősi magyar / türk személynevek
 Török : ana = fő (vezér, uraság..)

BUDA - hun, magyar személynév

PEST - török, türk: busetli = felfegyverzett, fegyveres (harcos). Beset – türk szem.név.

Lássuk, miről kapták nevüket a magyar vezérek, törzsfők : (többsége török szó)

Álmos almas, almys = birodalomalapító (török szó)
 ÁRPÁD név. Árpád török személynév is. **Arbat** türk személynév..
 Előd elde = céltudatos
 Ond önder = vezér, vezető (Ender)
 Kund kandir = ravasz
 Tas szikla, kő, bérc, kőkemény
 Huba yabani = vad , szilaj
 Töhötöm tétény = tutun = kitartó, szívós
 Jenő Jand, Jenőd, Éne, Éneő = yandaar = kemény, erős. Türk: yand = tüzes, lobbanékony
 Kér kerim. = nemes, tisztelt (Kér ősi neve: Kara = fekete, sötét)
 Keszi keszin = határozott
 Gyarmat mongol: garumagai = kiváló, jeles, kiemelkedő. Mongol: dorbi + mod = erős fa.
 Kürt-Gyarmat Kurt = farkas – kiválóság Kürt = Kuryt.
 Megyer sima arcú , okos tekintetű, keskeny szemű - mongol szó
 Nyék nük , nükteli = éles elméjű
 Tarján erős, fejlett , kimagasló, fő, vezér - mongol szó
 Üllő ragadozó madár, héja - mongol szó
 Taksony toxun = fiatal bika . (Toxun – He folyó a Tárím medencében, Ujgurföldön)
 Lehel Leel = Lél = valakiért élő, tenni akaró.
 Vajk ayik = józan , megfontolt , éber, figyelmes.
 Ajtóny (Aydin) fényesség (nap, hold, csillag). Fényes elme.
 Arslan oroszán --- a török, mongol nyelvben
 Bezedeg (Bezedek) besale-dogan = bátor sólyom.
 Böre farkas türk nyelvben.

Téves az Attila névnek a germán ata azóból való eredeztetése.

Feltételezésem szerint a hunok magva egy ősi mongol népcsoport lehetett. Ezt a mai mongolok is így tudják. Az **Attila hun név** elképzelhető, hogy a mongol ödüle (ötüle) szóból ered: tollal díszített.

Az ősi népeknél a tolldíszízes kalpagot viselő személy rangos vezér volt. Az Attila nevet vezérré választása után kaphatta. A türk **atila** = bátor, merész, vakmerő szóból is származhat. Attila török személynév is. A kilenc ősi mongol vezér is tolldíszízt viselt a kalpagján. Árpád vezér is tollat viselt a kalpagján.

Ragadozónevek: Magyar vezérek, törzsfők, nemzetségfők ragadozókról is kapták nevüket.

Ajbars. mongol: oi = erdő Ujgur - mongol: bars : párdac, leopárd. Erdei párdac.
Arslan türk/ mongol: arslan = oroszán. (Oroszlán, Oroszló nevű településünk)
Bajszin türk: baysin = sólyomfajta. Bajszinfalva (Böszénfa) falunév őrzi e nevet.
Balambér (Balapan) Türk: balambér = sas. Török: balaban = sólyom.
Börgöd, Burkut mongol: bürgüd = sas. (Börgönd, Bergend faluneveink őrzik e szót.)
Bars, Barcs mongol: bars = leopárd, párdac. (Bars, Barcs nevű településeink)
Bodon / Budun magyar személynév. mongol: bodon(g) = vadkan.
Bozdoka török: boz dogan = sólyomfajta. (szürke sólyom) (Bezedek falu)
Bókay mongol: bookai = farkas.
Böre türk nyelvben: böre = farkas (Bér, Bere nevű településeink)
Csagaly mongol: csagalai = szirti sas (Csököly nevű falu)
Csina mongol: csinoa = farkas
Csintajka mongol: csinoa = farkas mongol: toyikon = fehér.
Csongor mongol: sonkor (csonkor) = sólyom
Kartal. türk: kartal = sas. (Kartal nevű településnév)
Kürt. türk: kurt = farkas. (Kürt nevű településeink) Ősi formája: Kurit.
Kaplan/ Kaplon. türk: kaplan = tigris.
Karacsun mongol: keremücsin = sólyom (Karácsony falu –és személynév)
Kursan. türk: kursan = keselyű
Kér. mongol: keremücsin = sólyom (kerecsen), ragadozó madár. Türk: kara = fekete.
Konkoly mongol: kankai = farkas
Ördög(h) - ősi formája: Eördögh. (török Erdogán személynév.) Török: Er- Dogan = Hím – sólyom.
Szil, Zil mongol: szile(g)üsün = hiúz
Tihany ősi formája: Tiuan, Tijan, Tehan. Török / türk: tiyan = sólyom. Tiyan – türk családnév.
 Tihany – félszigeten található Tihany (Tiuan) személy várának romja. (Tévesen szláv szó)
Üllő. (Üllye) Helia. Türk-mongol: eliya = kánya, ragadozó madár (héja). Helia – hun személynév !

Török / türk családnevek

cs.n. = családnév t.n. = településnév

Abdi
Acar
Ayasz
Ajtay
Ak (fehér)
Allát
Alvan
Arbat, Árpád
Arslan
Attila
Bajbars
Báli
Bayazid
Behrám
Beren
Camba (földműves)
Celik
Cetin
Czikola
Csiorba
Csákir
Daud
Deli
Dzsafar
Dzsamba
Eddai
Emin
Ercsi
Eszedullah
Eszterabadi
Fejzi
Ferdi
Galzaa
Gökhán
Güenes
Gül, Gali
Ibrahim
Ihus
Ijás
Isza
Iszak
Öztemerli
Khali
Kaplan (tigris)
Kara (fekete)
Karagöz
Kaszab
Kaszim, Kazin
Kaya
Keskin
Kocsi
Kösze
Kurd
Kurt (farkas)
Kücsük (kicsi)
Külücs (Külücs Arslan szeldzsuk – török szultán)

Magyar településnevek, családnevek.

(A felsorolás nem teljes körű.)

Abda t.n és cs.n.
Ecser t.n.
Ajaz cs. n. és t.n.
Ajat cs.n.
Aka, Oka t.n.
Ajat cs.n és t.n.
Alivan, Aliban cs.n.
Árpád keresztnév és t.n.
Oroszlán, Oroszló t.n.
Attila szem.n.
Bars vármegye neve. Barcs t.n.
Baja cs.n. Bali cs.n.
Baja t.n és cs.n.
Berám cs.n.
Beren/ Baran magyar-kabar törzs. cs.n.
Czomba, Zomba t.n és cs.n.
Cilik cs.n.
Csetény t.n.
Cigla, Csigola cs.n. és t.n.
Csorba cs.n.
Csák cs.n és t.n.
Dávod település ősi neve: Daod.
Deli cs.n.
Sáfár cs.n.
Zomba
Edde t.n.
Véménd falu ősi neve : Emen
Ercsi t.n.
Öszöd, Öcsöd t.n.
Esztergom = Uztur + Gama személynevek
Fajszt cs.n. és t.n.
Furd, Für(e)d t.n.
Galsa cs.n.
Kökény cs.n és t.n.
Gyenes t.n és cs.n.
Gyál t.n.
Ibrány
Ihos cs.n.
Ihász cs.n.
Isa t.n.
Izsák t.n.
Isztimér t.n.
Kál, Káli t.n. cs.n.
Kaplan cs.n. és t.n.
Kara t.n. és cs.n.
Kara és Göse cs.n.
Kaszab cs.n.
Kászon t.n.
Kaja cs.n.
Keskend t.n.
Kocs t.n.
Gösze, Gös t.n. és cs.n.
Kurd t.n.
Kürt cs.n.
kicsi - magyar szó
Kulcs t.n.

Lalla, Lülle	Lelle t.n.
Levent (Levente török személynév is.)	Levente cs.n.
Mahacs (Islam Makhacs)	Mohács
Mahmud, Mehmed	Mamád t.n.
Murád, Murát	Murát cs.n.
Musza	Muzsa, Mözs t.n.
Naima	Nyomja, Nyomás t.n.
Oruchy	Orcs, Arcs t.n és cs.n.
Öckan	Öcs, Öcse t.n.
Öztürk	Öze cs.n.
Rezván , Reza(h) (Reza Aslan török személynév)	Rezi, Réz t.n és cs.n.
Sádi	Szada t.n.
Sahin	Záhony t.n.
Sari	Sár, Sári t.n.
Saur	Szár, Szúr cs.n. és t.n.
Sen	Sene, Szén t.n.
Simsek	Simsek cs.n.
Szüdzsa	Szécs t.n és cs.n.
Szál	Szala cs. n. és t.n.
Szelim	Szelim barlang – Tatabánya
Szokollu	Szakály t.n.
Tas (kö, szikla)	Tas t.n. és cs.n.
Tekin	Teken t.n.
Terjáki	Terják, Terjék t.n. és cs.n.
Terzi	Ters, Ders cs.n. és t.n.
Turan	Turan, Taran t.n. és cs.n.
Turak	Turak t.n.
Vayk	Vajk cs.n.
Vejsz	Vajszló, Fajsz t.n. és cs.n.
Veli	Veli + ana = Villány, Velen, Velény t.n.
Zaim	Zám cs.n.
Zolak	Szulok t.n.

Magyar, türk, mongol személynévek, településnevek összehasonlítása.
E nevek döntő része kárpát-medencei magyar településnév, dűlőnév.

magyar személynév	kazah	türkmén	uigur	hun	mongol
magyar településnevek					
Aba	Abaj	Aba	Aba		
Ada		Ada	Ada		
Adony		Adana			
Abda		Abdi			
Aján		Ayancsik	Ayan		Uyan
Ajna		Ayna, Ajnád	Ayna		
Ajton(y)		Aydin			
Aga, Ága		Aga			
Aka		Ak, Akhi			
Aksa		Aksu			
Alap		Alp	Alp		
Amin		Amin		Lásd Emen (Véménd) nevet.	
Ania, Anya		Unie, Ünie			
Ardó		Arda kaan			
Ark, Arka	Arkalik				
Arukán		Harikán		Arukan	
Árpád		Árpád,Arbat	Arbat		
Arslan		Aslan			
Ászok		Asik			
Áta		Ata			
Attila		Atilgan		Atila	

Bábona, Bába (Bábólna)		Baba, Bibi			
Bagat	Bagat				
Baja, Bóly		Balya			
Bajár		Bayar			
Bajs		Bayaz			
Bak		Báki			
Balokány, Balkan		Balkan			
Baran törzsnév		Baran			
Barot (Baráti)	Borat	Borat			
Bars, Barcs		Bars, Baris	Bars		
Bátor		Batur			Bator
Bebek		Bebek			
Becse		Bece	Bece		
Belek		Belek			
Belén, Balan		Belen			
Bélge		Bilge	Bilge		
Belkez		Belkis			
Berdy		Berda			
Beremend		Behram, Beren			
Beret		Berat			
Berk, Bark		Berk			
Bites		Bitez			
Boba (Vas m.)				Bobo (Helia Bobo hun fejedelem)	
Bod, Bot					Bud,Bold
Bogoz		Bogaz			
Bondár		Bondar			
Boly		Bolu			
Bold					<u>Bold</u> baatar
Bolgan, Balkan		Balkan, Belgin			
Bezedek		Bozdag, Buzuldug			
Buda				Buda	
Buka, Baka			Buka		
Bursa, Bursan		Bursa			

magyar személynév	kazah	türkmén	ujgur	hun	mongol

(magyar településnév)

Buzlok		Buzluk			
Bük		Karabük			
Cegléd		Cikala			
Cenk, Csánk		Cenk			
Cilik		Celik			
Conda, Csuda		Cunda			
Csagla	Csaglar	Cikala			
Csande, Csanta		Csandari			
Csánk, Cank,		Csankiri			
Csát		Csat			
Csar, Csára		Chary			
Csar, Csaroda		Csar			
Cserkez		Cserkes			
Csetény		Csetin			
Csombald					Dzsombold
Csuma		Dzhuma			
Csöszme, Csisma		Csesme			
Dajka		Duygu			
Dávod (Dáot)		Dáud, Dawud			
Déda		Ded(o)			
Délegyháza		Deli			
Derzs		Terzi			<u>Elbegdordzs</u>
Dees, Dés, Dese		Dese			
Devecser		Düvencsi, Devecsi			
Divény		Divan			
Dobsza		Dobs török aga neve volt (1650 Barranya m.)			
Dárda		Durdy			
Edde		Eddai			
Ege, Eged		Ege			
Elia, Üllő	Ilias	Ilyaz, Eliya	Helia	Helia	
Emő(d), Emese		Emes, Amasya			

Emen (Véménd)		Emin (női név)			
Imre		Emre			
Endrőd		Endrik, Endruh			
Eördög		Erdogan (hím-sólyom)			
Ercsi		Ercsi			
Erk		Erkin			
Eszeny		Esen			
Fajsz, Fayz		Fejzi			
Fok, Fak, Fakat	Fakih				
Füred		Firat			
Fürészfalva		Furza			
Galla, Galló		Guly, Gul			
Galsa		Galzaa			Galdza
Gege(n)					Gegen
Gerse		Gerze			
Gödöllő		Güdül			
Kökeháza		Gökhan			
Görle		Görel			
Gölök		Gülek			
Görgény (hegyek)		Görken			
Göse, Göze		Gazi, Ghazi, Gasan, Gzel			
Gyöngy			Dzsindzsü		Dzsindzsü (kínai)
Gür, Gyűrű		Gür			
Gyömös, Dömös		Gümös			
Hajmás, Oymas		Haymana			
Hakara		Hakkari			
Haló		Halil			
Harkány		Harikan			
Hatal		Hatay			
Hatca		Hatice			
Hohihi		Hahuli			
Horoz, Haras		Horoz	Horoz		
Hatta, Hettye		Hatyja			
Hatca, Hotice		Hatidzse			
magyar személynév	kazah	türkmén	ujgur	hun	mongol
(magyar településnév)					
Heem, Hém, Himesháza		Hámi, Hemsüilis			
Hejőcsaba, Hejő--		Hoja			
Helia (magyar, székel)		Ilias	Helia	Helia	Elya, Helia
Heve(s)		Havva			
Huda		Hudayberdi			
Ibrány		Ibrahim			
Iglo, Ikla	Iglaz				
Ilány		Ylan			
Ilha, Ilho		Ilham			
Illica		Illica, Ilics			
Ilke		Ilkay, Ilker			
Ilmár		Ilmyr			
Ilmaz		Ylmaz			
Isa, Isaszeg		Isza, Isa			
Iszro		Isra			
Izsák		Isak			
Iván		Ivan (kegyelmes úr)			
Jágonok		Yagonok			
Ják, Jáko		Yakup			
Ján / Yan		Jan, Jahan			
Járóka		Yürük			
Jenő		Éne, Inöü, Yeni			
Józsa		Jalza	Yalsa		
Kadar, Kadarta, Kadarkút		Kadir			
Kaja, Kajáta		Kaya			
Kale, Kala, Káló, Káli		Kale, Khalil, Khally			
Kán		Kaan, Kahni, Kahnea			
Kara	Kara	Kara	Kara		Kara
Kászton		Kászun, Kaszim			
Káta		Kata, Kahta			
Katapa		Katapán Katabán (Koppány)			

Khazar		Kazár	
Kerbő		Kerba	
Kesud		Kusadasi	
Keszi, Kesző, Kéza	Kezah	Kiz, Kizil	Küszen
Kilik		Kilikia	
Kocs, Kács		Kocsi, Kodzsa	
Kombold			Kumbold
Kon, Kóny(a)		Konya	
Kóp, Kap		Kop	
Koppány(szántó)		Koppan, Kuppan	
Koza, Kosa		Koza, Kozan	
Kaba, Kuba		Kubád	
Kumpak		Kumbag	
Kurd		Kurd	
Kuckó			Kuckoo
Kulcs		Kulucs, Külücs, Gylycs	
Kübek(háza)		Göbekli	
Kücsük		Kücsük	
Küdür, Kadar		Khydyr	
Kürt		Kurt	
Lók, Lök		Lük	
Lelle, Lél		Lüle, Lalla	
Muhi, Moha		Mahan (nagy)	
Majk, Malok		Malik	
Majs, Majsa (kun név)		Maysa	
Mamád		Mahmud, Mehmet (dícséretes)	
Man, Mán, Mana		Mani	
Mármaros, Mór		Marmara. Mary	
Martfő		Mart, Mert, Marat	
Máta		Mut	
Melek		Melkum	
Mengü		Mengen	
Merkez		Merkese	
Merse, Merze		Mersin	
Mod, Mog (hun, magyar)		Mode	Mod, Mado
Mármaros, Maros		Moroz, Moruz	Mado
Mugla (Csángóföld)		Mugla	
Murát		Murad, Murat, Myrad	
Musa		Musza, Misleny, Máslony	
Negyed		Nigyde	
Nez, Naz	Nijaz	Niyaz	
Nazar (székely)	Nazarba		
Noszlop (Nozlop)		Nizip (ősi zsidó név is)	
Nyár, Nyír		Nury	
Nyikó		Nika	
Nyim, Nyomja		Naima	
Oguz		Oguz	
Olas	Oljas		
Ond		Ondruh, Ender	
Oros		Oroz	
Orci, Orcs		Orudzs	
Orhon		Orhan	
Oroszlán, Oroszló		Arslan	
Ördög (Eördög)		Erdogan	
Öskü, Eskü		Ösk, Eski	
Öszöd, Öcsöd		Eszedullah	
Özdöge		Özdogan	
Öz(e)		Öz, Öztürk	
Özdemir		Özdemir	
Öz – Kán		Özkan	
Pula		Pulak	
Pazan		Pozsony	
Pazar		Pazar	
Pinar		Gürpinar	
Reem, Rém			Rehme
Réz, Raz, Rezi	Rezah	Rezah, Riza, Rezván, Rezy	
Rofa (hun /székely)	Rifat Iglaz		

Sajgó	Saygun		
Sellye	Sille		
Sárkány	Serkan		
Soltan, Sultan	Zoltán		
Sorokpolány	Sorok		
Sukoró	Shukur		
Sumala	Sumela		
Surján	Surjanik		
Szada	Sádi		
Szalók, Szulok	Szeleukela	Zolouk	
Salló, Szala	Szál		
Szapár	Szapar		
Szár	Szaur, Szár		
Szelim (barlang, tó)	Szelim.		
Szemedér	Szemedér		
Szén, Sén	Szona		
Szena	Szunna		
Szil (Zil)	Zyl		
Szilvás, Szivas	Szivas		
Szob	Szábán		
Szolát, Salat	Zalat		
Szomor	Szümrutar		
Szujó	Seyh, Say		
Szulok	Zolak		
Taht	Tahti		
Takta	Tagta		
Tár	Taru		
Tard	Tardu		
Tarján		Turyan	
Taros, Tarros, Torocko	Taras		
Tát	Tat		
Terjék	Teryak		
Tilla, Tellő	Tylla		
Tilos	Tlos		
Tiza, Tisa	Tosiya		
Tod (Tóth)			Told, Tohti
Töhötöm, Taht		Tohti	
Tömörkény	Demyr		
Tukar			Tukur
Töreki	Turak		
Turul	Turul		
Tuz, Tuzla, Tázló	Tuz		
Turbék	Türbe, Türbükü		
Tür, Türr	Tür, Tür-kevler		
Unár	Uner		
Unyan	Aratunyan		
Uzok, Uzsok	Uszak		
Uzonka, Uzon	Uzuncabur, Uzunköpi		
Yank, Janik	Uyanik		
Vana, Vona	Van, Vaana	Vaana	
Vály, Vay	Vallily		
*Veeli, Veela(n)	Veli		
Véménd (ősi neve: Emen)	Emin(e), Emen		
Vókány (Volkán)	Valkan		
Zek (Szék)	Zeki		
Zoltán	Soltan		
Zomba	Dzhumba		

- Villány név: Veli + ana = Veli türk személynév. T: ana = fő (törzsfő, nemzetségfő, vezér..)

A következőkben összehasonlítok néhány török – magyar településnevet. Sok hasonló török településnevet találunk Türkmenisztán, Ujgurföld területén is ! Néhány török településnév ősi magyar személynév is. Ezzel azt szeretném bizonyítani, hogy a magyarok őshazája Belső-Ázsia lehetett. Ótürk népesség volt.

Zsámoly. Egymásra rakott ülőpárnákból.

Minél több párnából állt össze a zsámoly, annál rangosabb volt az adott személy.

A képen Bogd Gegen mongol főláma zsámolya látható. Mongólia – Ulánbátor. 2010. Fotó: Széna Béla
Mongol: szaumal (zsámoly) = ülő. Tévesen német eredetű a szó. A zsámoly nem sámli (kis szék)

Sorszámneveink:

Egy	szanszkrit - eka = egy.	Török – uygur : <u>yegane</u> = egyedüli, egyedi	
kettő	török: katet = megkettőz. finnugor szó is.	Mongol: koyiton (koito) = második, kettedik	
három	mongol: ghurmuszun = hármassal, háromszoros. Finnugor szó is.		
négy	finnugor szó		
öt	finnugor szó		
hat	finnugor szó		
hét	uygur: hepte (hete) = 7	Török: hafta (hata) = 7	finnugor szó is.
nyolc	finnugor szó.	Mongol: nayan (nyalan) = nyolcvan	
kilenc	finnugor szó		
tíz	mongol: taszu(g) = katonai raj (10 fő)		
száz	finnugor – indoiráni.	Uygur – török: yüz = száz	
ezer	iráni		

Azonos török (türk) és mongol szavak.

<u>Török</u>	<u>mongol</u>	<u>magyar</u>
abar	abur(g)u	nagy, óriás
acsi	üdzel	nézet, néz
acsilik	(g)acsiyal	éhség, éhínség
agabey	aka	idősebb fivér
aile	ayil	család, háznépe
akil	ukaan	okos, eszes, ész, értelem.
al	al, ulayi	vörös, vöröslík
altin	altan	arany
*ambar	ambara (hambar)	hombár
*arik	argi	öreg, öregszik
arin	ariun	tiszta, tisztálkodik
*ark	aarig	árok, szakadék
arka	aru	hátsó, hátul
*aslan, arslan	arslan	oroszlán
atka	aduun	ló
av	aba (ava)	vadászat
aydin	odutai	világos (Ajtony) felvilágosult
ayimaz	ayumkai	félős, elővigyázatos
*aza, uzuv		tag, ízület
*baba	abu	apa, atya, papa
*bagir, bögür, bogum	bögtege	bögy, hajlat, dudor, kebel
*baglam	bagla	boglya
*balta	balta (uigur szó)	balta
bas	badza	nyom, sajtolt
*batur	batar	bátor
bayram	bayar	ünnep
*bebek	bübei	baba
bekit	bekile	megerősít, erő
*belge	belge	bélyeg, jel , írás, irat
ben	be	én - személyes névmás
bere	berte	sérülés, seb
*boga	buka (uigur szó)	bika
boru	büriye	kürt
boylan	boyidzi	megnő
bozgun	buszaniul	rombol, pusztít, pusztítás
*budala	buduliyai-tai, budungui	buta
*bugday	buudag	búza
*buhar (buar)	borola	pára
*buket	baglaa	bokréta
bulun	bayidal	lét, létezés, van
bur	burdzayi	csavar, fordít
*büdzsür	bicsil	picir, piciny, kicsi
bögür	barkira	ordít
*bürgü	bürkü(g)ül	burok, burkolat, fedél,
csabuk	sabai	szapora
*csag	csag	szak, időszak

*csal
 csan
 csay
 csek
 *cselek, csolak
 *csigan
 *csok
 degirmen
 deli
 *deli
 demir
 *deve
 *dingil
 dört
 *duldur
 *düdük
 *dzsabadan
 *dzsan
 dzsarla
 ecse
 ecsel
 egzi (hegzi)
 *elma
 elmasz
 emdir
 enginlik
 er
 *erdem
 erk
 *esne
 eszasz
 ezel
 *gaile
 gam
 *gedzsik
 gel
 gerek, kerek
 geri
 *gicsiklayan
 *göbek
 *gök
 gör, görme
 *gögüs
 hatun

 *horla
 *icsten
 idare
 ig
 *iki, ikiz
 illet
 *inek

dzsala
 csinggir
 csai (kínai-ceyloni)
 csingaa
 csalbigar
 obdzigana (ob = nagyon...)
 szigui
 tegerme
 dürü
 dulimag
 temür
 temegen
 tenggelig
 dörben
 dalang
 dündüyi
 dzabtai
 szinala
 csar
 edzsegtei
 ecsüsz
 kögdzim (högzim)
 alim
 almasz
 amala
 eng
 ere
 erdem
 erke
 ebsiye (esiye)
 eszi
 aszida
 gayi, kala
 gangszalai
 koyisila
 gool, güyü, güi
 kereg
 kariul
 gidzsigtei
 kebeli
 köke (ujgur szó)
 karaa
 kegszeyi
 katun (hatun)

 korkira (horkira)
 öcsil
 udurid
 ig
 ikerle
 ilege
 ünö

csal, lop
 csengő
 tea
 húz, cingál, ráncigál
 csolák, hajlott, törött, sérült.
 cigány
 sok, temérdek
 malom, daráló
 megszúr, átszúr
 dilis, bolond
 vas
 teve
 tengely, mérlegkar
 négy
 tölt, töltés
 duda (hangszer), dudorodó...
 szabad, szabadon
 kín, szenvedés
 kiabálás, éles hang
 királynő, úrnő
 vég, élet vége
 dallam, melódia, zene
 alma
 gyémánt
 szopik, szoptat
 széles(ség)
 férfi
 érdem
 erő
 ásít
 alap
 örökké
 baj, galiba
 bánat
 késik
 folyik, folyó
 kell, szükséges
 vissza-
 csiklandós
 has, pocak (göbe = hasas disznó)
 kék
 lát, látás
 gögös, felfuvalkodott
 nagyasszony, uralkodónő
 hölgy
 horkol
 őszinte
 vezet(és)
 orsó
 iker, kettős
 küld, elegál
 ünő, nőtény

*iri
isz
isz
isze
iszlan
itikat
*iyi, jahsi
izle
kabar
*kabiliyetli

kadin
kafa (kaba)
kalem
kalin
kamu
kan
*kara, kurum
*kargi
*kartal
*kasavet
*kasnak

*kati

*kaya
kaybol
kayip
*kazan
*kazevi
*kelime

kem
*kes
*kiyak
*kocs
konak
*kop
koru
koruma
koyun
köpük
kulun
*kum
*kurak
kural
kurultay
*kücsük
kükürtlü
*küs
*lama
mal

ere
iszü
adzil
eszergü
uszulig
itegel (hitegel)
jaszurka(g)
üdze
köbkeyi
kabutai

katun
gabali (indiai- ujugur szó)
kuluszun
golii
kamu(g)
kana
kara
kariya
kari
gasiun
kasiya

katan

kayir
kuyilara
güicseügei
kayisan
kasiya
kele

gömösz
kercsile (kecsile)
goyo
kucsa
kono
kobkora
kerü
kori(g)dal
konin
köbkög
kulan
kumag (humag)
kaurai
gorim
kural
kaszu, keszegken
kükürlic (ujugur szó)
goyisila
lama (tibeti szó)
mal (török szó)

erő
korom
munka, dolog
iszen, de, ellenben
vizes, nedves
hit
jó
néz, tekint
felfúvódik, dagad, duzzad
ügyes, leleményes, fortélyos
góbé

nagyasszony, uralkodónő,
koponya
nád
kövér, tömör, sűrű
minden
vér, eret vág, vért vesz.
fekete, korom
káromkodik
korosodik
keserűség, bánat
körbefont kerítés, kas,
cserény

katona (kemény, edzett,
szigorú, erős, erőszakos, kegyetlen)
kő, kavics, szikla
kallódik, csavarog, tekereg
hiány(os)
kazán
kas, cserény
szó, beszéd, szól, mond,
kelepel

kevés
vág (pl. késsel)
kies, csodaszép
kos
éjjeli szállás
kopik, leválik, szakad
erdő
őriz(etes), fogoly
juh
hab, (levegővel telt)
szamár
homok
száraz (kóró)
szabály
gyűlés
kicsi
kénes
késik
láma (pap)
birtok, vagyon, jószág

meme	mömö	emlő, mell
*narin	narin	keskeny, vékony, karcsú
		nyurga
*nüfüs (nüpüs)	nebtère	népesség, benépesül
oba	obokai	nomád sátor, kunyhó
oburluk	abungar	kapzsi
ocsak	ocsag	tűzhely
*oku	ukaan	okul, tanul, okosodik
*ordu	ordu (hordu)	horda, sereg
ot	otor	fű, legelő
*öküz	üker (mandzsú- tibeti- ujjur szó)	ökör, szarvasmarha
öl	kali (hali)	hal, meghal
*ölü, öldür	ala	öl, megöl, megölt
pars	bars	párduc, leopárd
*pisz, pasz	budzar (puszar)	piszok
pürüz	bardzsigar	egyenetlenség
*seker	sikir , csikir (indiai szó)	cukor
szaadetli	dzsayatai	boldog
*szabun	szabung (tibeti-mongol szó)	szappan
*szakal	szakal	szakáll
szalya	szaliya	nyál, nyálka
szan	szanaan	gondolat, szándék
*szapta	szayibung (szabó)	szab
*szar	sirugla	csűr, csavar, teker
*szarar	szaari	szárad
*szari	sira	sárga
*szek	szarki (szaki)	szökken
szemir	csimügen	hízik
szepet	szaba	kosár, doboz
*szik	szikaur	sikattyú, szorító, szorít
*szikiyönetim	szakiul	székely. (határőrző katonanép)
*szira	csubur (csuur)	sor
*szolak	dzsolügei	csolák, balkezes, sérült
szopa	szaba	bot
szön	szöni	elszenderedik, lehanyatlak, kihuny, esteledik.
		víz
szu	uszun	szór
*szür	szarniul	sereg, csorda, nyáj
*szürü	cserig	tál, tányér
tabak	tabag	talp
taban	taba(g)	kopog, ütöget
takir	togszi	Isten
tanri	tengri	földművelés, termés
tarim	tariyan	vet
taret	tariyala	domb
tepe	dobu	tepsi
*tepszi	tebszi (kínai szó)	szembeszegül
ters	ters	dugul, bedugul
*tikan	taglara	gömbölyödő
tombul	tombo(g)ar	törvény
*töre	törö	lófarkas zászló
tug	tug (kínai-tibeti szó)	

*tümen	tümen	tízezer, töménytelen
*tüy	dolu	toll, tojjú, tollú (madaré)
ucs	ocsogor	csúcs, kiálló rész
ur	ur	daganat
*uzun	kosziu (hosziu)	hosszú
üre	üredzi	szaporodik
üzüm	üdzsüm (ujgur szó)	szőlő
*vur	beriyede (veriede)	ver, üt
*yasz	gasziudal	gyász
*yemis	dzsimis (ujgur szó)	gyümölcs
yil (gyil)	dzil	év, esztendő
*zan	szanaan	szándék, gondolat

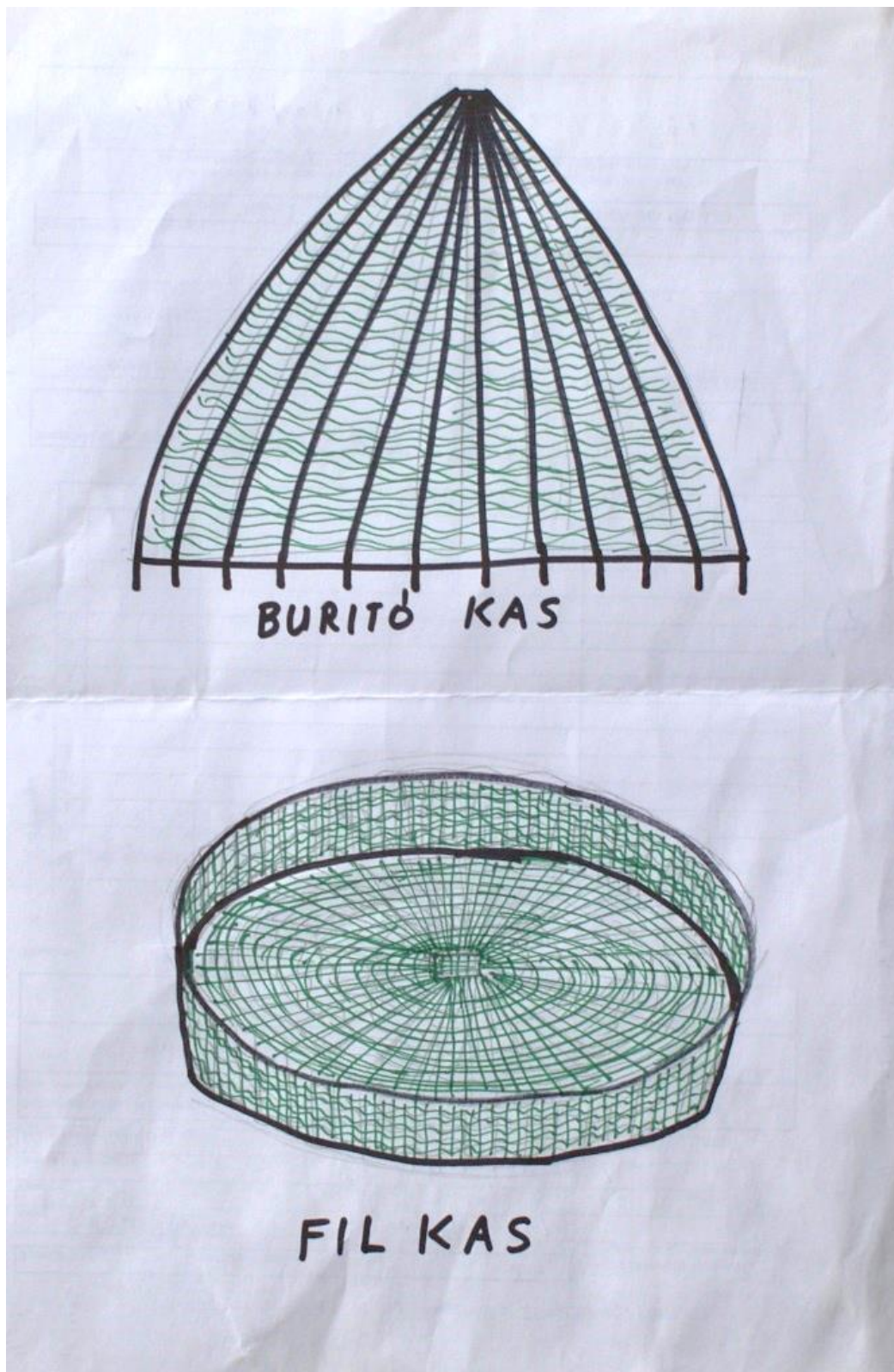
Úgy vélem, hogy ezek a szavak a hunok idejéből valók, hun örökség. A két nyelv egymásra hatásának eredménye az őshazában.

Magamról pár sorban.

Felvidéken, a Garam partján lévő Csata nevű magyar faluban születtem 1948. június 9-én. Valamennyi ősöm magyar volt. Szüleimet, rokonságomat áttelepítették 1948 őszén Magyarországra a Benes dekrétum értelmében. Foglalkozásom: okleveles gépészmérnök. Eredetileg archeológus szerettem volna lenni, de egy árnyalattal jobban érdekelték a műszaki dolgok. Pécsen élek. Magyarság – kutatással 22 éve foglalkozom. Részt vettem egy mongóliai és egy török expedíción. Kutatásaim kapcsán többször bejártam a teljes Kárpát-medencét. Eddig 13 könyvem jelentettem meg saját költségen. Könyveim amerikai, kanadai, angol, svájci, német, szlovák (magyar), erdélyi, mongol, belső-mongol (kínai) egyetemeken megtalálhatóak. Kivonatott munkáim pedig orosz és japán egyetemeken vannak meg. Előadásokat tartottam Magyarországon, Erdélyben, Felvidéken, Mongóliában. Valamennyi könyvem magam gépeltem. Egy hivatásos nyelvész a szememre vetette, hogy mertem beleártani magam egy más szakmába, minden előképzettség nélkül. Úgy vélem, hogy a kíváncsiság, a kitartás, ösztönös ráérzés a kutatások alapfeltétele. Bárki, bármilyen szakterületen kutathat előképzettség nélkül, ha az említett három dolgot a génjeiben hordozza. A szakmai részt menet közben megtanulhatja. A szakmai rész is mindig megújul, változik. Amit ma elfogad a tudomány, holnap már elavulttá válik. (Edwin P. Hubble csillagász, eredetileg jogász volt. Thutanthamon sírjának feltárója Howard Carter műkincskereskedő volt. Munkácsy Mihály festő, asztalosként kezdte pályafutását. Wosinszky Mór archeológus, pap volt. Jedlik Ányos a dinamó feltalálója, papként ténykedett. Morse festőművész volt. Wilhelm Herschel csillagász, muzsikusként kezdte pályáját. Csontváry Kosztka Tivadar festő, erdélyi szakmája gyógyszerész. Charlie Chaplin soha nem végzett színészképző sem filmrendezői főiskolát. Omar Sharif világhírű egyiptomi színész soha nem járt színészképző főiskolára. A csontkovácsok honnan tanulták szakmájukat? A hortobágyi juhász hol tanulta a szürkehályog műtétjének tudományát?) Tőlük ki kérte számon az előképzettséget?

Kutatásaim során többször találkoztam részben érthető ellenszenvvel a mongolság iránt. Munkáimat sokszor a mongolság iránt érzett unszimpatia alapján tették mérlegre. (Unzimpatia a tatárok pusztítása miatt van.) Volt kiadó, aki azt kérte, hogy „írja át a mongol megnevezést ómongol megnevezésre, mert így nem a mostani nomád, elmaradott mongolokkal azonosítanak minket.” Más esetben az volt a kifogás, hogy semmi közünk a pusztító tatárokhoz, felejtsem el a mongolságra utaló következtetéseimet. Volt olyan szakember, aki szerint az általam mongolnak minősített magyar szavak valójában hun szavak. Amikor rákérdeztem, hogy ezek szerint a hunok egy ómongol nép volt, a válasz az volt: a hun egy türk nyelvű nép volt. A mongolok ezt ma másképp látják. Előfordult, hogy előadásom közben egy szakember közbeszólt, hogy: „Uram, ezek egyértelműen szkíta szavak!”, Honnan tudta, amikor nincs is szkíta szótár. Mások szerint ősnylev a magyar nyelv. Többen javasolták, hogy olvassak még sokat e témában és dolgozzam át teljesen munkáimat. Szomorú, hogy egy nép eredetének kutatását mennyire áthatják az előítéletek. Ha hagytam volna, akkor következtetéseimet beleterelik a mai hivatalos magyar származáselmélet medrébe. Az is elgondolkodtató, hogy miért jutnak más eredményre a nem hivatásos kutatók, mint a szakemberek többsége.

Az egyik ismert magyar történész megkérdezte tőlem: „Miért dolgozik a hivatásos nyelvészek helyett. Nem kap tőlük egy jó szót sem.” Úgy vélem, hogy nem a jó szóért kell munkálkodni, hanem az igaz ügyért.

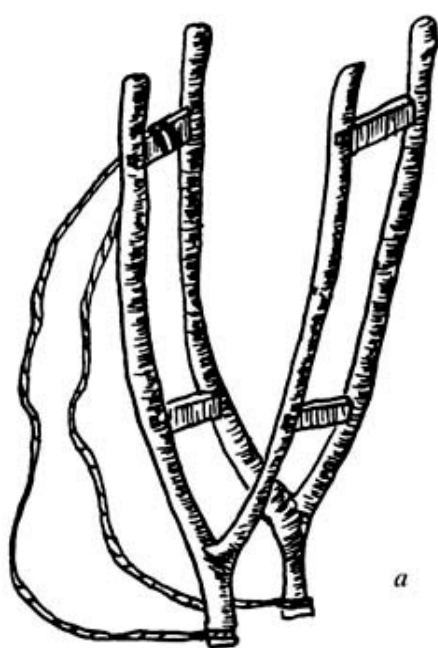

A **filkas** fala a normál kosár oldalmagasságának **fele** volt. Az apró szárnyasok nem tudtak kilépni belőle, csak az anyjuk.

A burítókast a filkasra szokták tenni a ragadozó madarak elleni védelem céljából. Önállóan is használták. Ha vércse, héja közeledett az apró baromfi alája szaladt.

Asszonyok tűzifát szállítanak **bazárka** eszközzel. Bernecebaráti 1953.

Bazárka ősi változata Y faágakból.

Bazárka --- rőzseköteg és ágköteg szállító eszköz.

Kínai – mongol: badza = köteg, csomó

- **tyú, -tyű végződésű szavaink.**

Vannak a magyar nyelvben szavak, melyek - tyú , ---tyű végződésűek.

A mongol nyelvben a **tuka-tai** szó jelentése: valamihez, hasonló,
valamivel megegyező.

búgattyú – zsinagregához fűzött gomb pörgetésekor keletkező búgó hangot
adó gyerekjáték

darmantyú (Székelyföld – Csíkszentsimon dűlőnév) **Damantyú alja** dűlőnév
Mongol: **darumalla** = nyom, nyomtat, kinyomtat.

Szerű, nyomtató tér. Gabonát lovakkal nyomtatták ki.

Tájnyelvben: domo = közet feltorlódás, púp, duzzanat, daganat, dudor.

Átvitt értelemben : domb. Damantyú alja = domb alja.

Török: dam = tető, fedél, istálló, rendetlen hely.

Török: tümen (dümen) = nagy halom, domb, kupac

dugattyú - furat elgugaszolására alkalmas hengeres alkatrész.

fogantyú - megfogásra, kapaszkodásra alkalmas fa, fém.

kallantyú – fából készült ráfordító ajtó-és kapuzár. Mongol:**kaalta** = zárás, bezárás.

lappantyú - lapulva rejtőzködő madár

pattantyú - pattanó, durranó hangot adó ágyú.

sarkantyú – csizma sarkán viselt ösztökélő eszköz

sikattyú - szorításra alkalmas kézi szűrő. Török – mongol: szik(a) = összeszorít

tolattyú - tolással működő szerkezet

billentyű - billenthető lapocskák a zongorán

csengettyű - csengetésre alkalmas harangocskák.

firgettyű - forgatható, elforgó kallantyú

kesztyű - kézre hasonlító kötött gyapjú vagy bőrből készült védő.

kösönnyű - nyakék. Mongol: küdzsüün (küsüün) = nyak

merettyű - nyeles merőedényke

pörgettyű - forgó kerék - harckocsi célzó része.

röppentyű - vékony dobótárcsa, mely eldobás után forogva körívben halad.

Gyerekjáték.

-**olom, - elem végződésű szavaink :**

aggodalom - aggódik

bonyodalom - bonyolít

gerjedelem - gerjed

irodalom - ír

kereskedelem - kereskedik

lakodalom - lakmározik

segedelem - segít

szabadalom - szabaddá, közzé tesz.

veszedelem - veszély

vigadalom - vigad

Török: alin = arculat (valami jellemzője)

Eddig megjelent könyveim:

- Széna Béla: Márok Monográfiája. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2000. 2009. 2012. 2014. 2015. 2018. 2019. 2021. bővített kiadások.
- Széna Béla: Magyar - mongol szavak tára és értelmezője. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2006, 2007. 2015.
- Széna Béla: Mongolság a Kárpát- medencében. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2008.
- Széna Béla: Elfeledett tájszavaink. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2008.
- Széna Béla: Névetimológia. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2009. 2014. bővített kiadás.
- Széna Béla: A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2009. 2018. 2019. 2022.
- Széna Béla: Őshaza keresés másképpen Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2005. 2009. 2012. 2014. 2015. 2016. 2019. bővített változatok.
- Széna Béla: Expedíció Mongóliában. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2010.
- Széna Béla : Magyarság – kutatás. Összefoglaló anyag. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2011. 2014.
- Széna Béla : Csángó szótár. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2011.
- Széna Béla : A magyar ipar gyártmányai, termékei. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2014. 2017.
- Széna Béla : Magyarország képekben. Szerzői MagánKiadás. Pécs. 2017.
- Széna Béla: Magyarország fürdői. Szerzői Magán kiadás. Pécs. 2017.
- Széna Béla : Csátáról kitelepített magyar családok. (füzet) Szerzői Magán Kiadás. Pécs 2018.
- Széna Béla : Magyar – Ujgur Szótár. Szerzői Magánkiadás. Pécs 2021.
- Széna Béla: Magyarország kastélyai. Szerzői Magtánkiadás. Pécs. 2021.

FELHASZNÁLT IRODALOM.

Angol - ujgur online szótár Internet.

Csáki Éva : Török – magyar Szótár. Balassi Kiadó.

Csiffáry Tamás: Magyar – német Kéziszótár. Könyvmíves Kiadó.

Eckhardt Sándor : Magyar – francia Szótár. Akadémiai Kiadó.

Hadrovics – Gáldi : Magyar – orosz Szótár. Terra Kiadó.

Herczeg Gyula : Magyar – olasz Szótár. Terra Kiadó.

Kara György: Mongol – magyar Szótár. Terebess Kiadó.

Kiss Géza: Ormánysági Szótár. Akadémiai Kiadó.

Magay Tamás – Országh László : Magyar – angol Kéziszótár. Akadémiai Kiadó. Budapest. 1990.

Magyar Értelmező Szótár. Akadémiai Kiadó.

Magyar Néprajzi Lexikon. Akadémiai Kiadó.

Magyar – török online Szótár - Internet

Pesti János – Domján Johanna : Bodai Tájszótár

Sántha Attila : Székely-magyar Szótár. Havas Kiadó.

Széna Béla: Csángó szótár. Szerzői Magán Kiadásban.

Széna Béla: Magyar - mongol szavak tára és értelmezője.

Szerzői Magán kiadásban.

Széna Béla: Elfeledett tájszavaink. Csata falu tájszavai.

Új Magyar Tájszótár. A – Z. 5 kötet. Akadémiai Kiadó.

Képek letöltése az Internetről, saját rajz, saját fotók.

Budapest. 2001.

Budapest. 2004.

Budapest 1961.

Budapest. 1961.

Budapest 1964.

Budapest. 1998.

Budapest. 1978.

Budapest 1978.

Budapest . 1977.

Boda Önkormányzat 2018.

Kézdivásárhely. 2000.

Pécs. 2011.

Pécs. 2006/2007.

Pécs 2008.

Budapest.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	3. oldal
Ismeretlen eredetű szavaink	8. oldal
Mongol szavaink <u>antropológiai</u>, néprajzi, zenei igazolása	292. oldal
A magyar nyelvben előforduló kínai, tibeti, indiai eredetű szavak.	300. oldal
Párhuzamok magyar, mongol, japán szavak között	307. oldal
Településnevek összehasonlítása	309. oldal
Ujgur/török szavak a finnugor nyelvben	313. oldal
Mongollal azonos finnugor szavaink	314. oldal
Azonos török és mongol szavak	345. oldal
Felhasznált irodalom	352. oldal

Széna Béla – A magyar nyelv ismeretlen eredetű szavai. 2020.